image
not
available




CORNELL UNIVERSITY LIBRARY
3 1924 076 373 244

BIJLAGEN

VAN HET

VERSLAG DER HANDELINGEN

VAN DE

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

1880-1881.

[1. 1.]

TROONREDE. [Zie *Staatscourant* van 21 September 1880, n°. 223.]

[1. 2.]

ONTWERP-ADRES VAN ANTWOORD *op de Troonrede.* (Alleen voor de leden gedrukt.)

[1. 3.]

GEWIJZIGD ONTWERP-ADRES VAN ANTWOORD *op de Troonrede.*

SIRE!

1. De Tweede Kamer der Staten-Generaal stelt het op hoogen prijs, dat Uwe Majesteit, bij de hervatting van de werkzaamheden der Volksvertegenwoordiging, op de voorregten heeft kunnen wijzen, die het Vaderland steeds geniet.

2. Het Nederlandsche volk is te innig gehecht aan het doorluchtig geslacht zijner Vorsten, om niet van geheeler harte deel te nemen in de heugelijke gebeurtenis, waardoor het geluk van Uwer Majesteits Huis is verhoogd.

3. Aangenaam was ons de verzekering, dat tusschen Nederland en de andere Mogendheden voortdurend de meest gewenschte verhouding bestaat.

4. Wij verheugen ons, dat op het gebied van handel en nijverheid eenige vooruitgang is op te merken, en dat ook wegens den over 't algemeen gunstigen oogst en het nagenoeg geheel wijken der besmettelijke longziekte onder het rundvee, de toestand van landbouw en veeteelt verbeterd is.

5. Zoo, niettegenstaande de verwachte ruimere opbrengst der belastingen, wegens de onvermijdelijke toeneming der Staatsuitgaven, versterking der Rijksmiddelen noodig blijft, achten wij het een dringenden eisch van onzen finantielen toestand, dat die toeneming het onvermijdelijke niet overschrijde.

6. Met belangstelling vernamen wij, dat met den aanleg van wegen voor handel en verkeer ijverig wordt voortgegaan. Aan de toegezegde nieuwe voorstellen tot verbetering van waterwegen zullen wij al onze aandacht wijden.

7. Evenzeer zal dit het geval zijn met de aangekondigde voordragt tot verdere beperking van den arbeid van kinderen.

8. Terwijl wij met genoegen kennis namen van de getuigenis van loffelijke en ijverige pligtsbetrachting, die Uwe Majesteit aan de zee- en landmagt geeft, worden de te nemen maatregelen tot voltooijing van 's lands weerbaarheid en de aan te bieden wetsvoordragten nopens de nationale militie en de schutterij door ons met belangstelling verbeid.

9. De mededeeling, dat, hoewel in Atjeh het gewapend verzet nog niet geheel werd bedwongen, de Regering het Nederlandsch gezag aldaar genoegzaam gevestigd acht om de inrigting van een geregeld bestuur voor te bereiden, getuigt van verwachtingen, die, zoo wij hopen, niet te leur gesteld zullen worden.

Wij betreuren het, dat in sommige streken van Nederlandsch Indie, waarvan anders de algemeene toestand bevredigend zou mogen heeten, verwoestende ziekten zoowel de bevolking als den veestapel teisteren.

10. Met voldoening vernamen wij, dat eene levendiger belangstelling in landbouw en nijverheid op den finantielen toestand der kolonie Suriname een gunstigen invloed uitoefent.

11. Ook met het oog op de belangrijke wetsvoordragten, die in de afgeloopen zitting der Staten-Generaal wel onderzocht werden, maar onafgedaan bleven, wacht ons in het tegenwoordig zittingjaar eene veelomvattende taak. Wij aanvaarden die met moed, Sire, en hopen, dat op ons gezamenlijk streven naar bevordering van 's lands heil de zegen van den Almagtige moge rusten.

[1. 4.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Ondergeteekende stelt voor achter § 8 van het ontwerp-adres in te lasschen:

» Met leedwezen missen wij alle mededeeling ten aanzien van de voornemens der Regering met betrekking tot het kiesregt. Dit onderwerp, hetwelk dringend nieuwe regeling eischt, aan Uwer Majesteits ernstige overweging aanbevelende, meenen wij tevens eerbiedig als ons oordeel te mogen te kennen geven, dat, om eene bevredigende regeling tot stand te kunnen brengen, den wetgever grootere vrijheid moet worden gelaten, dan de bepalingen der Grondwet hem toekennen."

S. VAN HOUTEN.

[1. 5.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Na § 7 in te voegen de volgende zinsnede:

» Wij missen ongaarne onder de belangrijke door Uwe Majesteit aangekondigde voorstellen eene herziening der wet regelende het kiesregt. Eene regeling van de stembevoegdheid en wijze van verkiezing, die meer dan de tegenwoordige, leidt tot eene gelijkmatige vertegenwoordiging der verschillende rigtingen en belangen in den lande, komt ons noodzakelijk voor."

VAN DER HOOP VAN SLOCHTEREN
KEUCHENIUS.

[1. 6.]

ADRES VAN ANTWOORD *op de Troonrede;* vastgesteld in de zitting van den 29sten September 1880.

SIRE!

De Tweede Kamer der Staten Generaal stelt het op hoogen prijs, dat Uwe Majesteit, bij de hervatting van de werkzaamheden der Volksvertegenwoordiging, op de voorregten heeft kunnen wijzen, die het Vaderland steeds geniet.

Het Nederlandsche volk is te innig gehecht aan het doorluchtig geslacht zijner Vorsten, om niet van geheeler harte deel te nemen in de heugelijke gebeurtenis, waardoor het geluk van Uwer Majesteits Huis is verhoogd.

Aangenaam was ons de verzekering, dat tusschen Nederland en de andere Mogendheden voortdurend de meest gewenschte verhouding bestaat.

Wij verheugen ons, dat op het gebied van handel en nijverheid eenige vooruitgang is op te merken, en dat ook wegens den over 't algemeen gunstigen oogst en het nagenoeg geheel wijken der besmettelijke longziekte onder het rundvee, de toestand van landbouwen veeteelt verbeterd is.

Zoo, niettegenstaande de verwachte ruimere opbrengst der belastingen, wegens de onvermijdelijke toeneming der Staatsuitgaven, versterking der Rijksmiddelen noodig blijft, achten wij het een dringende eisch van onzen finantielen toestand, dat die toeneming het onvermijdelijke niet overschrijde.

Met belangstelling vernamen wij, dat met den aanleg van wegen voor handel en verkeer ijverig wordt voortgegaan. Aan de toegezegde nieuwe voorstellen tot verbetering van waterwegen zullen wij al onze aandacht wijden.

Evenzeer zal dit het geval zijn met de aangekondigde voordragt tot verdere beperking van den arbeid van kinderen.

Terwijl wij met genoegen kennis namen van de getuigenis van loffelijke en ijverige pligtsbetrachting, die Uwe Majesteit aan de zeeen landmagt geeft, worden de te nemen maatregelen tot voltooijing van 's lands weerbaarheid en de aan te bieden wetsvoordragten nopens de nationale militie en de schutterij door ons met belangstelling verbeid.

De mededeeling, dat, hoewel in Atjeh het gewapend verzet nog niet geheel werd bedwongen, de Regering het Nederlandsch gezag aldaar genoegzaam gevestigd acht om de inrigting van een geregeld bestuur voor te bereiden, getuigt van verwachtingen, die, zoo wij hopen, niet te leur gesteld zullen worden.

Wij betreuren het, dat in sommige streken van Nederlandsch Indie, waarvan anders de algemeene toestand bevredigend zou mogen heeten, verwoestende ziekten zoowel de bevolking als den veestapel teisteren.

Met voldoening vernamen wij, dat eene levendige belangstelling in landbouw en nijverheid op den finantielen toestand der kolonie Suriname een gunstigen invloed uitoefent.

Ook met het oog op de belangrijke wetsvoordragten, die in de afgeloopen zitting der Staten-Generaal wel onderzocht werden, maar onafgedaan bleven, wacht ons in het tegenwoordig zittingjaar eene veelomvattende taak. Wij aanvaarden die met moed, Sire, en hopen, dat op ons gezamenlijk streven naar bevordering van 's lands heil de zegen van den Almagtige moge rusten.

Zijne Majesteit heeft daarop het volgende geantwoord:

MIJNE HEEREN!

Het is Mij aangenaam te vernemen dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal de veelomvattende taak, die haar wacht, met moed aanvaardt.

Haar streven naar bevordering van 's lands heil zal, naar Ik vertrouw, ook dit zittingjaar vruchten dragen.

Ik verzoek U, Mijne Heeren, de Tweede Kamer der Staten-Generaal Mijnen dank te betuigen voor haar adres van antwoord.

[2.]

STAATSBEGROOTING voor het dienstjaar 1881.

NB. Al de tot deze begrooting behoorende bescheiden zijn in het afzonderlijk bij deze Bijlagen gevoegde deel *Bijlage* A vereenigd.

[3. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 17den September 1880.

WILLEM.

[3. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 22 December 1861 (*Staatsblad* n°. 149), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden, bestemd voor den aanleg van Staatsspoorwegen, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dien aanleg voor de dienst van 1881 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De begrooting van uitgaven ten behoeve van den aanleg van Staatsspoorwegen voor de dienst van 1881 wordt vastgesteld als volgt:

EERSTE AFDEELING.

EERSTE AANLEG.

Artikel 1. Jaarwedde van den directeur voor de spoorwegen, als zoodanig belast met de leiding van de aan te leggen Staatsspoorwegwerken; toelagen van ambtenaren van den waterstaat, officieren, enz.; jaarwedden, toelagen, maand- en daggelden van het personeel bij den aanleg van Staatsspoorwegen (daaronder niet begrepen de buitengewone opzigters bij de werken en leveringen); mitsgaders schrijfloonen . . . . f	283 300,00
Artikel 2. Bureau-, locaalbehoeften en drukwerk, huur van localen, aankoop van boeken, kaarten, instrumenten en verdere benoodigdheden	45 000,00
Artikel 3. Reis- en verblijfkosten en schadeloosstelling voor kosten van veldwerk	40 000,00
Artikel 4. Kosten van de werkzaamheden voor het uitbakenen, waterpassen en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon; daggelden wegens buitengewone adsistentie, belooningen van landmeters, uittreksels van kadastrale plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, baken, piketten en verdere benoodigdheden	20 000,00
Transporteren f	388 300,00
Per transport f	388 300,00
Artikel 5. Aankoop van materialen, zoover de aanschaffing er van plaats heeft zonder bepaalde bestemming voor eenige lijn, als: spoorstaven, haakbouten, houten dwarsliggers, ijzeren dwars- en lengteliggers, wissels, draaischijven, waterkranen en meer benoodigdheden; kosten van bewaren, opstapelen en bewaken; huur en aankoop van terrein, kosten van bereiden van hout tegen bederf en verdere uitgaven te dier zake	1 535 600,00
Artikel 6. Kosten van de brug over de *Waal*, met alle daarmede in verband staande uitgaven	90 000,00
Artikel 7. Kosten van de brug over de *Merwede* bij *Baanhoek*, met alle daarmede in verband staande uitgaven	514 000,00
Artikel 8. Kosten van de brug over den *Neder-Rijn* bij *Rhenen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven . . .	420 000,00
Artikel 9. Kosten van de brug over de *Maas* bij *Heumen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven	338 000,00
Artikel 10. Aanleg van den spoorweg van *Roosendaal* naar *Vlissingen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . .	166 000,00
Artikel 11. Aanleg van den spoorweg van *Breda* naar *Rotterdam*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen	40 000,00
Artikel 12. Aanleg van den spoorweg van *Nieuwe Diep* naar *Amsterdam*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . .	612 700,00
Artikel 13. Aanleg van den spoorweg van *Arnhem* naar *Nijmegen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen	160 000,00
Artikel 14. Aanleg van den spoorweg van *Zwolle* naar *Almelo*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen	260 000,00
Artikel 15. Aanleg van den spoorweg van *Dordrecht* naar *Elst*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen	1 715 000,00
Artikel 16. Aanleg van den spoorweg van *Amersfoort* naar *Nijmegen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . .	988 000,00
Artikel 17. Aanleg van den spoorweg van de *Zaanstreek* naar *Enkhuizen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . .	901 500,00
Artikel 18. Aanleg van den spoorweg van *Stavoren* naar *Leeuwarden*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . .	1 199 000,00
Transporteren f	9 334 100,00

Per transport f 9 334 100,00

Artikel 19. Aanleg van den spoorweg van *Nijmegen* naar *Venlo*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen 700 000,00

Artikel 20. Aanleg van den spoorweg van *Rotterdam* naar den *Hoek van Holland*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen 200 000,00

Artikel 21. Aanleg van den spoorweg van *Zwaluwe* naar *'s Hertogenbosch*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 1 019 000,00

Artikel 22. Aanleg van den spoorweg van *Groningen* naar *Delfzijl*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen 798 000,00

TWEEDE AFDEELING.

UITBREIDING.

Artikel 23. Uitbreiding van den spoorweg van *Arnhem* naar *Leeuwarden*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen . 21 000,00

Artikel 24. Uitbreiding van den spoorweg van *Harlingen* naar de *Hannoversche grens*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen 74 000,00

Artikel 25. Uitbreiding van den spoorweg van *Maastricht* naar *Breda*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 820 000,00

Artikel 26. Uitbreiding van den spoorweg van *Utrecht* naar *Boxtel*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 105 000,00

Artikel 27. Uitbreiding van den spoorweg van *Breda* naar *Rotterdam*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 16 000,00

Artikel 28. Uitbreiding van den spoorweg van *Nieuwediep* naar *Amsterdam*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 25 000,00

Artikel 29. Uitbreiding van de spoorwegen van *Zevenbergen* naar de *Belgische grens* en van *Breda* naar *Roosendaal*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 200 000,00

DERDE AFDEELING.

WERKEN EN UITGAVEN DOOR DE BESTAANDE EXPLOITATIE-CONTRACTEN MET KOSTEN VAN AANLEG GELIJK GESTELD.

Artikel 30. Kosten van de overbrugging van het *Hollandsch Diep*, met alle

Transporteren f 13 312 100,00

Per transport f 13 312 100,00

daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . 65 000,00

Artikel 31. Kosten tot herstel van schade, ontstaan door overstrooming, dijkbreuk, ijsgang, oorlog en oproer, en tot herstel van beschadigingen door aanvaring. . . *Memorie.*

Artikel 32. Kosten van het in behoorlijken staat van onderhoud brengen van de spoorwegen van *Zevenbergen* naar de *Belgische grens* en van *Breda* naar *Roosendaal*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. 350 000,00

VIERDE AFDEELING.

AANKOOP VAN SPOORWEGEN, WAT DE KOSTEN BETREFT MET AANLEG GELIJK GESTELD.

Artikel 33. Vergoeding aan 's Rijks schatkist van de ingevolge art. 2 der wet van 22 April 1880 (*Staatsblad* n°. 63) in de jaren 1880 en 1881 gedane betalingen in mindering van het door *Nederland* verschuldigde aandeel in het totaal bedrag van den prijs van naasting der spoorwegen van *Antwerpen* naar den *Moerdijk* en van *Roosendaal* naar *Breda* 230 000,00

Artikel 34. Renten over de jaren 1880 en 1881 aan *Belgie* uit te keeren, ingevolge het bij de wet van 22 April 1880 (*Staatsblad* n°. 63) bekrachtigde art. 16 van de overeenkomst van 31 October 1879 , 360 000,00

VIJFDE AFDEELING.

ONVOORZIENE UITGAVEN.

Artikel 35. Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen van afgesloten dienstjaren 1 082 900,00

f 15 400 000,00

vijftien millioen vier honderd duizend gulden.

Artikel 2.

Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij **artikel 1** dezer wet vastgestelde begrooting, worden aangewezen:

a. de som van *dertien millioen gulden* (f 13 000 000,00), beschikbaar gesteld bij het IXde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1881;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1880;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1881 uit den aanleg van Staatsspoorwegen kunnen voortvloeijen.

Artikel 3.

Wanneer de som, uitgetrokken voor een der onderwerpen van uitgaaf, begrepen in de artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33 en 34 van het **1ste artikel** dezer wet, ontoereikend mogt worden bevonden, kan het ontbrekende, met inachtneming van het voorschrift van het 2de lid van art. 24 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), aangevuld worden

door overschrijving uit den post voor *onvoorziene uitgaven*, in hetzelfde artikel onder *artikel* 35 voorkomende.

Uit dien post kan mede worden overgeschreven op art. 31.

Artikel 4.

De in den loop van het jaar 1881 opkomende behoeften, de Staatsspoorwegen betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in de artikelen van genoemde begrooting, worden op den post voor *onvoorziene uitgaven* aangewezen.

Die uitgaven worden bij de rekening omschreven in zoo vele bijzondere posten, als zij gelijksoortige onderwerpen betreffen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

[3. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Van hetgeen sedert de indiening van de begrooting voor het dienstjaar 1880 aan de Staatsspoorweglijnen is gedaan of nog te doen is, wordt een overzigt aangetroffen in de bijlage van deze Memorie.

De werken te Amsterdam zijn zoo ver gevorderd, dat de dienst voor het vervoer van reizigers op de vier zamenkomende lijnen in het tijdelijk station aan het Westerdok is vereenigd kunnen worden. Inmiddels wordt voortgegaan met den aanleg van werken voor de inrigting der stations in het Openhavenfront en in de Stads Rietlanden.

Het goederenstation te Feijenoord is voltooid; eene losplaats voor diepgaande schepen zal daaraan nog moeten worden toegevoegd.

De werken aan de marinehaven te Vlissingen worden voortgezet.

Ter voltooijing van de lijn Arnhem-Nijmegen en van de rivierverbetering te Nijmegen zijn in het volgende jaar nog eenige werken te verrigten.

Voor de lijnen waarvan de aanleg is bevolen bij de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205), zijn de onteigeningswetten uitgevaardigd, met uitzondering van die voor den weg van Rotterdam naar den Hoek van Holland en van het gedeelte van Enkhuizen naar Hoorn, voor welke de voorbereidende werkzaamheden of het onderzoek nog niet is afgeloopen.

De eindaanwijzing van te onteigenen perceelen moet nog geschieden voor de lijn Zwaluwe-'s Hertogenbosch.

Voor de lijnen Amersfoort-Nijmegen, Dordrecht-Elst en Nijmegen-Venlo alsmede voor het gedeelte Zaandam-Enkhuizen zijn met den aankoop belangrijke vorderingen gemaakt.

Voor de lijn Stavoren-Leeuwarden is de waardering aangevangen en voor die van Groningen naar Delfzijl zijn gemagtigden voor de waardering en den aankoop benoemd.

De lijn Zwolle-Almelo zal, in afwachting der voltooijing van de werken tot uitbreiding der beide eindstations, weldra voor het verkeer kunnen geopend worden.

Aan den onderbouw der bruggen over den Rhijn bij Rhenen en over de Maas bij Heumen wordt voortgearbeid. Met dien voor de brug over de Merwede bij Baanhoek is aangevangen.

Voor de spoorwegen Amersfoort-Nijmegen en Nijmegen-Venlo komen gedeelten, waarvoor de werken aanbesteed zijn of worden, eerlang in uitvoering.

De werken tusschen Gorinchem en Geldermalsen worden voortgezet. Eveneens die voor den onderbouw der brug over de Zaan te Zaandam, voor welke brug de bovenbouw is aanbesteed. Met den onderbouw der brug over het Groot Noordhollandsch kanaal bij Purmerend is een begin gemaakt.

In de begrooting zijn opgenomen de vergoedingen uit 's Rijks schatkist te voldoen, volgens art. 2 der wet van 22 April 1880 (*Staatsblad* n°. 63) wegens de naasting van de spoorwegen Moerdijk-Belgische grens en Breda-Roosendaal, waaronder:

1°. de renten, aan Belgie te voldoen voor de onbetaalde gedeelten van den naastingsprijs;

2°. de uitgaven, noodig om de aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen overgegeven gedeelten der genaaste lijnen in den toestand van onderhoud te brengen, bepaald in art. 7 der voor zooveel noodig bij de wet van 15 November 1876 (*Staatsblad* n°. 210) bekrachtigde overeenkomst.

Met inbegrip van deze kosten, wordt ter bestrijding van de in het jaar 1881 te doene uitgaven, blijkens den hierbij overgelegden uitgewerkten en toelichtenden staat, gerekend noodig te zijn f 15 400 000.

Daar het vermoedelijk batig slot der rekening van vorige dienstjaren op f 2 400 000 te ramen is, moet de bijdrage voor den aanleg van Staatsspoorwegen uit de middelen van 1881 op f 13 000 000 gesteld worden.

De middelen zijn te verdeelen als volgt:

Het batig slot der rekening van 1878 bedraagt	f 6 763 125,62^{5}
Op het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting over 1879 is toegestaan . . .	8 000 000,00
De middelen voor de dienst van 1879 bedroegen dus	f 14 763 125,62^{5}
Blijkens den als bijlage bij deze begrooting gevoegden staat, zullen de uitgaven niet meer bedragen dan	8 094 995,77^{5}
Rest . . .	f 6 668 129,85
Op hoofdstuk IX der Staatsbegrooting over 1880 is toegestaan	7 000 000,00
Tweede voorloopige storting door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij op haar aandeel in de kosten van het gemeenschappelijk station te Rotterdam . .	300 000,00
De middelen voor de dienst van 1880 bedragen dus	f 13 968 129,85
De uitgaven zullen vermoedelijk niet meer bedragen dan	11 568 129,85
Aldus vermoedelijk batig slot dienst 1880	f 2 400 000,00
De bijdrage ter bestrijding van de uitgaven voor de dienst van 1881 voor te dragen	13 000 000,00
De middelen voor 1881 dus	f 15 400 000,00

Tot dat bedrag zijn de middelen geraamd.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[3. 4.]

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

Overzigt van hetgeen aan de onderscheidene spoorweglijnen reeds gedaan is, of nog te doen valt:

Ter exploitatie zijn overgegeven de spoorwegen van:

	meter.
Arnhem, langs Zutphen, Deventer, Zwolle, Meppel en Heerenveen, tot Leeuwarden, lang.	168 415
Harlingen, langs Franeker, Leeuwarden, Groningen, Winschoten en Nieuweschans, tot de Pruissische grens, lang	127 609
Meppel, langs Hoogeveen en Assen, tot Groningen, lang	76 835
Zutphen, langs Goor, Hengelo en Enschede, tot de Pruissische grens, lang	59 678
Maastricht, langs Roermond, Venlo, Helmond, Eindhoven, Boxtel en Tilburg, tot Breda, lang.	179 937
Roosendaal, langs Bergen op Zoom, Goes, Arnemuiden en Middelburg, tot Vlissingen, lang.	76 344
Venlo tot de Pruissische grens, lang . . .	2 998
Utrecht, langs Kuilenburg, Bommel en 's Hertogenbosch, tot Boxtel, lang.	60 140
Breda, naar Moerdijk, lang	18 509
Zwaluwe, langs Dordrecht, tot Rotterdam, lang	34 986
de zijtak naar het goederenstation te Rotterdam, lang	2 280
Helder, langs Alkmaar, Uitgeest en Zaandam, tot Amsterdam, lang	84 555
Zwaluwe tot Zevenbergen, lang.	7 895
Arnhem tot Nijmegen, lang	18 904

De aarde- en kunstwerken, enz., zijn of worden eerlang geheel of ten deele aanbesteed voor:

	meter.	meter.
den weg van het goederenstation tot het Entrepot te Amsterdam, lang. .	1 547	
den weg van Zwolle naar Almelo, lang	44 700	
het gedeelte van den weg van Dordrecht naar Elst, van Gorinchem tot Geldermalsen, lang	28 194	
de gedeelten van den weg van Amersfoort naar Nijmegen:		
van Veenendaal tot Rhenen, lang .	8 621	
de overbrugging te Rhenen, lang .	800	
van Kesteren tot Ressen en Elst, lang	21 056	
Transporteren	104 918	919 085
Per transport	104 918	919 085
de gedeelten van den weg van Nijmegen naar *Venlo:*		
van Nijmegen tot Cuyk, lang . .	11 345	
van Maashees tot Blerick, lang . .	24 445	
		140 708

De onteigeningswet is uitgevaardigd voor:

de gedeelten van den weg van Dordrecht naar Elst:		
van Dordrecht tot Gorinchem, lang	20 675	
van Geldermalsen tot Kesteren, lang	24 749	
de gedeelten van den spoorweg van Amersfoort naar Nijmegen:		
van Amersfoort tot Veenendaal, lang	19 104	
van den Rhijn tot Kesteren, lang .	4 622	
den weg van de Zaanstreek tot Hoorn, lang	33 027	
den weg van Stavoren, langs Hindeloopen en Sneek, naar Leeuwarden, lang	48 400	
het gedeelte van den weg van Nijmegen naar Venlo, van Cuyk tot Maashees, lang . . . . ,	20 043	
den weg van Zwaluwe naar 's Hertogenbosch, lang, ...	46 844	
den weg van Groningen naar Delfzijl, lang	38 388	
		255 852
		1 315 645

Zoodat in dit jaar eene lengte van 919 085 meter voltooid, en 140 708 meter in aanleg is.

Werken in uitvoering.

Arnhem-Leeuwarden. De werken, tot verdere uitbreiding van het station Zutphen, voor de aansluiting van den spoorweg naar Winterswijk, zijn aanbesteed, en worden door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen voor rekening van de Nederlandsch-Westfaalsche spoorwegmaatschappij uitgevoerd

Harlingen-Pruissische grens. Ter voldoening aan eene sedert lang erkende behoefte, wordt het havenstation te Harlingen uitgebreid. Met de uitvoering der in het laatst van het vorig jaar aanbestede werken is in Februarij aangevangen. In het geheel is ontgraven 11 000 M³ grond, die gebezigd wordt tot ophooging van de lage gedeelten van het terrein, en tot demping van een gedeelte der voormalige vestinggracht. De veelading wordt gemaakt. Grind en ballast worden regelmatig aangevoerd.

Lijn Maastricht-Breda. Omtrent de grondslagen voor eene overeenkomst, wegens de inrigting van het station van den staatsspoorweg te Maastricht (Wijk), tot gemeenschappelijke dienst voor den Staatsspoorweg en voor de spoorwegen van Maastricht naar Aken, naar Hasselt en naar Luik, heeft het overleg met de vertegenwoordigers der betrokken maatschappijen tot overeenstemming geleid.

Met de directie van de spoorwegonderneming Grand Central Belge is eene overeenkomst getroffen wegens de inrigting en gebruik van het station Roermond tot gemeenschappelijke dienst voor den Staatsspoorweg en den spoorweg van Antwerpen naar Gladbach. Een deel der werken tot uitbreiding der stations-inrigtingen, volgens die overeenkomst, is door genoemde onderneming uitgevoerd.

Bij de wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 69) is het

algemeen nut der onteigening van eenige gronden, voor de uitbreiding van het station, erkend.

Voor de vergrooting van het hoofdgebouw is een ontwerp vastgesteld.

Het station Venlo zal mede eene belangrijke uitbreiding ondergaan, waaraan de behoefte sedert geruimen tijd erkend is.

Bij de wet van 12 November 1879 (*Staatsblad* n°. 176) is het algemeen nut der daarvoor vereischte onteigening verklaard.

Gelijke verklaring geschiedde bij de wet van denzelfden dag (*Staatsblad* n°. 177) voor eene uitbreiding van het station Eindhoven, noodig geworden door den aanleg van het tweede spoor op den spoorweg.

Rotterdam-Willemsdorp. De werken voor den aanleg van dezen spoorweg, met inbegrip van het goederenstation te Feijenoord en van den daarheen leidenden zijtak, zijn voltooid.

Intusschen is de noodzakelijkheid gebleken, om in de spoorweghaven te Feijenoord eene los- en laadplaats voor diepgaande schepen te maken. Voor dat werk zijn ontwerpen opgemaakt.

Zaandam-Amsterdam. De grondwerken bepalen zich thans tot de verdere ophooging van het midden- en het oostelijke gedeelte van het centraal personen-station te Amsterdam. Zij werden in het begin van het loopende jaar aanbesteed, en in verband daarmede, gelijktijdig het verdiepen van een gedeelte der lig- en losplaats buiten den voormaligen afsluitdijk te Amsterdam, tot verbreeding van de vaargeul naar het spoorwegbassin, benevens het verbreeden en verdiepen van het Noordzeekanaal, tusschen de brug in den Rijksweg te Velsen en het voormalig Wijkermeer, en het verhoogen en verzwaren van een gedeelte van den oostelijken afsluitdijk. Van het voornemen, om de specie, voortkomende uit de verbreeding van de vaargeul naar het spoorwegbassin, te bezigen tot ophooging der stationsterreinen, is afgezien. Die specie wordt thans naar de baggerplaatsen, benoorden het IJ, vervoerd, en in plaats daarvan, boven den Oosterspoorweg, zand tot ophooging aangevoerd. Uit het Noordzeekanaal is te Amsterdam aangevoerd, en aan de verzwaring van den oostelijken afsluitdijk, zoowel als tot ophooging der stationsterreinen, verwerkt 61 000 M^3 grond. Het Noordzeekanaal wordt tevens onder profil gebragt, terwijl de meerpalen aan de zuidzijde verplaatst zijn.

De verhooging en verzwaring van den oostelijken afsluitdijk is over 340 M. aan profil, en de kruin over 100 M. bepuind.

Ten noorden van het westelijk gedeelte van het station is de opgeperste grond afgegraven en verwerkt, tot egalisering van het stationsterrein, zonder dat die afgraving invloed heeft uitgeoefend op de aanliggende terreinen.

Aan het station in het Westerdok is uitbreiding gegeven in het westelijk gedeelte van het middeneiland, ten einde het tijdelijk geschikt te maken ook voor de diensten van den Ooster- en van den Rhijnspoorweg. Tot dat einde zijn de noodige wissels en verdere spoormaterialen geleverd en gelegd, alsmede eene draaischijf voor locomotieven, en eene waterkraan aangebragt.

Langs de noordzijde van het middeneiland worden zeven steigers en een plankier, tot aanlegplaatsen, gemaakt. Het westelijk gedeelte van het plankier is gereed, alsmede de beheijing van vijf steigers, terwijl vier steigers in bewerking zijn.

Op het goederenstation in de Stads-Rietlanden is in aanbouw eene ijzeren goederenloods. De kapstijlen zijn gesteld, en de zandaanvulling is verrigt.

Alle noodige ijzer-materialen zijn op het terrein aangevoerd.

Voorts is een begin gemaakt met het maken van eene verhoogde los- en ladingplaats met veepark, eene verhoogde kolenstelling, eene draaischijf voor locomotieven, en bestratingen, alsmede met het leggen van sporen op dat station, waarvoor de noodige wissels aanbesteed worden, terwijl is aanbesteed de bouw van eene bergplaats voor locomotieven met werkmeesterswoning.

De brugwachterswoning bij de Oosterdoksluis en de laatste der drie wachterswoningen bij de Nieuwe vaart en den St. Antoniedijk zijn voltooid. Bij de brug over het Westerkanaal wordt eene wachterswoning gebouwd.

De aanvoer van grond uit de Stads-Rietlanden naar de banen, ten zuiden van den St. Antoniedijk, is afgeloopen. De noodige wissels en kruisingen voor de snijding van, en aansluiting met de sporen van den Nederlandschen Rhijnspoorweg, zijn of worden geleverd.

Voor het hoofdgebouw op het centraal personenstation wordt een gewijzigd ontwerp in gereedheid gebragt.

Zwolle-Almelo. Voor dezen spoorweg zijn onder- en bovenbouw en kunstwerken gereed; de overige werken naderen hunne voltooijing.

Ten behoeve van de aansluiting met deze lijn wordt het station Zwolle in de rigting van den spoorweg naar Meppel uitgebreid en in verband daarmede de spoorweg van Zwolle naar Deventer omgelegd, even als de straatweg naar Deventer.

Voor deze uitbreiding zijn de grondwerken aanbesteed en is een tijdelijke spoorweg langs de noordzijde van het verlengde stationsterrein voor de dienst Zwolle-Meppel gemaakt en in gebruik genomen.

De verdere werken, waaronder eene voetbrug over het station, zullen in het volgende jaar in uitvoering kunnen komen.

Het station Almelo van den Almelo-Salzbergen-spoorweg, voor gemeenschappelijke dienst met den Staatsspoorweg aangewezen zijnde, wordt tot dat einde uitgebreid.

De daartoe noodige grondwerken, benevens eene los- en laadplaats voor schepen, een bestelgoederenbureau, eene marquise aan het hoofdgebouw, verlenging van goederenloods met los- en ladingplaats, leggen en verleggen van sporen, zijn aanbesteed.

Dordrecht-Elst. De aankoop van gronden is over de geheele lengte van Dordrecht tot Kesteren, waar de lijn met die van Amersfoort naar Nijmegen aansluit, krachtig voortgezet.

De spoorwegwerken tusschen Gorinchem en Geldermalsen, aanvankelijk door gebrek aan beschikbare gronden, vervolgens door vriezend weder vertraagd, zijn later geregeld voortgezet.

Zij bestaan hoofdzakelijk uit grondverplaatsing tot vorming van aardebaan en stations en in den onderbouw van kunstwerken, waaronder de brug over het Zederikkanaal.

Voor den overgang van de Linge is een vaste ijzeren bovenbouw aanbesteed, om te leggen naast de kraanbrug in den spoorweg Utrecht-Boxtel, welke daarna door eene vaste brug zal worden vervangen. De werkteekeningen zijn gereed en het ijzerwerk wordt vervaardigd.

Voor de normalisering van de Beneden-Merwede, boven het punt van overgang van den spoorweg bij Baanhoek, werd in het vorige jaar het maken van een strekdam en van eene dwarskrib aanbesteed.

Deze werken zijn in het loopende jaar aangevangen en voltooid.

Voorts is, na eenige vertraging door gebrek aan beschikbaar terrein voor de uitvoering, de onderbouw voor dezen rivierovergang aanbesteed en is aangevangen met het heijen van palen voor pijler V en voor het linker landhoofd.

Voor het gedeelte van den spoorweg van Geldermalsen tot Tiel is een bestek gereed.

De uitvoering van dit gedeelte en ook van dat van Tiel tot Kesteren moet in den loop van dit jaar worden aanbesteed; voor het gedeelte van de Merwede tot Gorinchem en voor de gebouwen op de stations van het gedeelte Gorinchem-Geldermalsen zijn bestekken in bewerking.

Lijn Amersfoort-Nijmegen. Op het Utrechtsch gedeelte dezer lijn zijn de waarderingen der aan te koopen eigendommen verrigt. Op het Geldersch gedeelte zijn de meeste perceelen in der minne verkregen.

De werkzaamheden voor den onderbouw der brug over den Rhijn bij Rhenen, werden in September 1879 aangevangen met het maken van de kribben langs de beide oevers en van de strekdammen. Ten gevolge van langdurig hoog water en ijs gedurende de wintermaanden kon met de funderingwerken eerst in Maart worden aangevangen. Sedert zijn zij geregeld voortgezet. Met het opmetselen van het regter landhoofd en van de pijlers IV, V en VII is een begin gemaakt. De beheijing van het linker landhoofd en van pijler I is afgeloopen en die van pijler III

onderhanden. De betonstorting van pijler VI is voltooid.

Voor den spoorweg zal eerlang worden aanbesteed het maken van de grond- en kunstwerken, met het leggen van het spoor en verdere werkzaamheden op het gedeelte van den Slaperdijk te Veenendaal tot Rhenen ter lengte van 8621 M. en op het gedeelte van de Merkstraat tot aan den spoorweg Arnhem-Nijmegen, met inbegrip van de aansluitingen in beide rigtingen aan dezen spoorweg, ter gezamenlijke lengte van ruim 21 KM.

In deze laatste werken is mede begrepen de inrigting van een tijdelijk halte te Kesteren, met aansluiting aan den spoorweg Dordrecht-Elst, in het vooruitzigt van in de eerste plaats eene verbinding van Gorinchem met den spoorweg Arnhem-Nijmegen in exploitatie te kunnen brengen.

Zaanstreek-Enkhuizen. De aankoop in der minne van de in te nemen eigendommen is tusschen Zaandam en Hoorn zoo goed als afgeloopen. Slechts enkele perceelen zullen geregtelijk onteigend moeten worden.

Met uitzondering van de pijlers voor de poort over den Lageweg te Zaandam zijn de metselwerken voor de overbrugging van de Zaan voltooid. Ook de beveiligingswerken voor de draaibrug zijn nagenoeg gereed. De bovenbouw voor deze overbrugging is aanbesteed, de voor de uitvoering noodige detailteekeningen worden gereed gemaakt, zoodat eerlang met de werkzaamheden in de fabriek zal aangevangen kunnen worden.

De onderbouw voor de overbrugging van het Groot Noordhollandsch kanaal te Purmerend werd in het laatst van het vorige jaar aanbesteed. In Februarij jl. werd de arbeid aangevangen. Van het westelijk landhoofd en den westelijken tusschenpijler is het metselwerk onderhanden; van twee andere pijlers zijn de funderingen gereed; voor de oostelijke pijlers en het oostelijk landhoofd wordt de fundering gemaakt.

Het voornemen bestaat om nog in dit jaar aan te besteden:

de kunstwerken en eenige grondwerken voor het gedeelte van Zaandam tot den Oudendijk;

de aardebaan, kunstwerken en bovenbouw voor het gedeelte van den Oudendijk tot Hoorn,

en de bovenbouw van de overbrugging te Purmerend.

Omtrent de rigting voor het gedeelte van Hoorn tot Enkhuizen, in verband met het te kiezen eindpunt voor de lijn, moet nog eene beslissing genomen worden, waaromtrent spoedig een voorstel zal worden gedaan.

Stavoren-Leeuwarden. Bij Koninklijk besluit van 6 April jl., n°. 17, zijn de voor dezen spoorweg te onteigenen perceelen aangewezen.

De waardering is in enkele gemeenten afgeloopen, zoodat met den aankoop een begin wordt gemaakt.

In dit jaar zal nog kunnen aanbesteed worden het maken van den onderbouw, de kunstwerken en het leggen der spoorbaan op het gedeelte van Leeuwarden tot Sneek.

Nijmegen-Venlo. Voor de Geldersche en Noordbrabantsche gedeelten van dezen spoorweg is de aankoop in der minne van de noodige eigendommen grootendeels afgeloopen. Voor het Limburgsche gedeelte zijn de waarderingen geschied, en kan dus de aankoop spoedig volgen.

De werken voor den onderbouw der brug over de Maas bij Heumen werden in het laatst van het vorige jaar aangevangen, door hoogwater en ijs gestaakt en konden eerst in Maart geregeld voortgezet worden. Thans worden het regter landhoofd en de pijlers I, II en III opgemetseld, terwijl van pijler IV de beheijing grootendeels is afgeloopen.

Met den aanleg van het gedeelte rivierdijk, sluitende tegen het regter landhoofd, is begonnen.

De aardebaan en kunstwerken zijn onlangs aanbesteed voor de gedeelten van Nijmegen tot de Maas, ter lengte van 7193 meter, van de Maas tot Cuyk, ter lengte van 3800 meter, en van Maashees tot Blerick, lang ongeveer 24,5 K.M.

Rotterdam—Hoek van Holland. Voor het gedeelte van Rotterdam tot Maassluis zijn de onteigenings bescheiden ter voorbereiding van de wet gereed gemaakt.

Voor het gedeelte van Maassluis tot den Hoek van Holland is de rigting afhankelijk van wijzigingen welke welligt in de normaal oeverlijn van den Rotterdamschen waterweg zullen gebragt worden.

Zwaluwe-'s Hertogenbosch. Bij de wet van 1 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 124) is het algemeen nut der onteigening van dezen spoorweg verklaard.

Zoodra genoegzame vorderingen met den aankoop gemaakt zullen zijn, zullen de onderbouw der drie voornaamste kunstwerken bij Geertruidenberg, den Baardwijkschen overlaat en in het Bossche inundatieveld kunnen worden aanbesteed.

Groningen-Delfzijl. Bij Koninklijk besluit van 2 Augustus 1880, n°. 35, zijn de voor dezen spoorweg te onteigenen perceelen aangewezen. Met de waardering dier perceelen is een begin gemaakt.

De noodige bescheiden worden gereed gemaakt om zoodra de vordering met den aankoop zulks toelaat, tot aanbesteding van de werken over te gaan.

[3. — 5.]

STAATSSPOORWEGEN.

BEGROOTING VAN UITGAVEN

VOOR HET JAAR

1881.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.

EERSTE AFDEELING.

Aanleg.

1 Jaarwedde van den directeur voor de spoorwegen, als zoodanig belast met de leiding der aan te leggen Staatsspoorwegwerken; toelagen aan ambtenaren van den waterstaat enz; jaarwedden en toelagen, maand en daggelden van het personeel bij den aanleg van Staatsspoorwegen (daaronder niet begrepen de buitengewone opzigters bij de werken en leveringen), mitsgaders schrijfloonen:

		Aantal.	Jaarwedde.	Toelage.	TOTAAL. Jaarwedde.	TOTAAL. Toelage
a.	Directeur	1	f 5 000	»	f 5 000	
b.	Personeel.					
	Ingenieur van den waterstaat (1)	1	2 000	f 1 000	f 2 000	f 1 00
	» » » » (2)	1	1 500	1 300	1 500	1 30
	Opzigter » » » (3)	1	»	1 500	»	1 50
	Hoofdingenieurs	3	4 500		13 500	
	Eerstaanwezend ingenieurs	4	4 000		16 000	
		1	3 000		3 000	
	Sectie-ingenieurs	6	2 800		16 800	
		1	2 200		2 200	
		1	2 000		2 000	
	Adjunct-ingenieurs	3	2 000		6 000	
		7	1 800		12 600	
		2	1 600		3 200	
		2	1 400		2 800	
		3	1 300		3 900	
		3	1 200		3 600	
	Bouw- en werktuigkundige 1ste klasse	1	3 000		3 000	
	» » » 2de »	1	2 500		2 500	
	» » » 3de »	2	2 000		4 000	
		2	1 600		3 200	
		1	1 400		1 400	
	Hoofdopzigters	1	3 000		3 000	
		3	2 500		7 500	
		2	2 400		4 800	
		1	2 300		2 300	
		2	2 200		4 400	
	Opzigters 1ste klasse	19	1 800		34 200	
		6	1 700		10 200	
		9	1 600		14 400	
	» 2de »	8	1 500		12 000	
		10	1 400		14 000	
		2	1 300		2 600	
	» 3de »	2	1 400		2 800	
		4	1 300		5 200	
		12	1 200		14 400	
		1	1 100		1 100	
		2	1 000		2 000	
	» 4de »	2	900		1 800	
	» 5de »	1	700		700	
		1	1 200		1 200	
	Transporteren	....	....	...	f 241 800	f 3 80

GERAAMD BEDRAG. Per onderdeel.	Per artikel.	TOELICHTINGEN.
		(1) Ingenieur 1ste klasse met onbepaald verlof.
		(2) » 2de » » » »
		(3) Opzigter 2de » jaarwedde f 1300.
5 000,00		
5 000,00		

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
1	*b.*	

	Aantal.	Jaarwedde.	Toelage.	TOTAAL. Jaarwedde.	TOTAAL. Toelage
Per transport	»	»	»	f 241 800	f 3 80
Schrijvers	1	f 1 000		1 000	
	1	600		600	
	3	500		1 500	
	3	400		1 200	
				f 246 100	f 3 80
c. Bode-concierge	»	700		f 1 400	»

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
	d.	Schrijfloonen
	e.	Uitbreiding van personeel
2		Bureau-, locaalbehoeften en drukwerk, huur van localen, aankoop van boeken, kaarten, instrumenten e verdere benoodigdheden:
	a.	Huur van localen
	b.	Aankoop en onderhoud van meubelen
	c.	Schoonhouden en bewaken van localen
	d.	Vuur en licht.
	e.	Bureaubehoeften
	f.	Drukkosten en bindwerk
	g.	Boeken en kaarten
	h.	Instrumenten en kaarten
3		Reis- en verblijfkosten en schadeloosstelling voor kosten van veldwerk
4		Kosten van de werkzaamheden voor het uitbakenen, waterpassen en het opmaken en aankoopen van grondteeke ningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, daggelden wegens buitengewone adsistentie, belooningen va landmeters, uittreksels van kadastrale plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, baken, piketten e verdere benoodigdheden: (4)
	a.	Uitbakenen, opmeten en waterpassen
	b.	Opmaken van grondteekeningen
5		Aankoop van materialen, zoover de aanschaffing er van plaats heeft zonder bepaalde bestemming voor eenig lijn, als spoorstaven, haakbouten, houten dwarsliggers, ijzeren dwars- en lengteliggers, wissels, draaischijven waterkranen en meer benoodigdheden, kosten van bewaren, opstapelen en bewaken, huur en aankoop va terrein, kosten van bereiden van hout tegen bederf en verdere uitgaven te dier zake:
	a.	Aankoop van ijzeren spoorstaven
	b.	» » stalen »
	c.	» » eindverbindingen
	d.	» » haakbouten
	e.	» » ijzeren en stalen wissels
	f.	» » draaischijven
	g.	» » waterkranen
	h.	» » lantaarnpalen, armen en lantaarns
	i.	» » dwarsliggers
	k.	» » eikenhout voor halve wissels

Transporteren

GERAAMD BEDRAG. Per onderdeel.	GERAAMD BEDRAG. Per artikel.	TOELICHTINGEN.
		(4) Door de vordering met de werkzaamheden kunnen die uitgaven lager geraamd worden dan in vorige jaren.
f 5 000,00		
249 900,00		
1 400,00		
2 000,00		
25 000,00		
	f 283 300,00	
f 12 000,00		
5 000,00		
4 000,00		
5 000,00		
12 000,00		
5 000,00		
1 000,00		
1 000,00		
	45 000,00	
»	40 000,00	
»	20 000,00	
f 1 020 000,00		
30 000,00		
40 000,00		
20 000,00		
5 000,00		
7 000,00		
300 000,00		
80 000,00		
f 1 502 000,00	f 388 300,00	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
5		Per transport
	l.	Bereiden, carboniseren en inkepen van dwarsliggers en wisselhout . . . .
	m.	Verzekering tegen brandgevaar van idem . . . .
	n.	Werken op en onderhoud van de stapelplaats te Dordrecht (5) . . . .
6		Kosten van de brug over de Waal te Nijmegen met alle daarmede in verband staande uitgaven:
	a.	Onderbouw . . . . }
	b.	Bovenbouw . . . . } . . . .
	c.	Werken tot normalisering der rivier . . . . }
7		Kosten van de brug over de Merwede bij Baanhoek, met alle daarmede in verband staande uitgaven: (6)
	a.	Onderbouw . . . . }
	b.	Bovenbouw . . . . } . . . .
	c.	Werken tot normalisering der rivier . . . . }
8		Kosten van de brug over de Neder-Rhijn bij Rhenen, met alle daarmede in verband staande uitgaven: (7)
	a.	Onderbouw . . . . }
	b.	Bovenbouw . . . . } . . . .
	c.	Werken tot normalisering der rivier . . . . }
9		Kosten van de brug over de Maas bij Heumen, met alle daarmede in verband staande uitgaven: (8)
	a.	Onderbouw . . . . }
	b.	Bovenbouw . . . . } . . . .
	c.	Werken tot normalisering der rivier . . . . }
10		Aanleg van den spoorweg van Roozendaal naar Vlissingen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (9)
		Havenwerken te Vlissingen:
		Verbetering der marinesluizen en marinehaven . . . .
11		Aanleg van den spoorweg van Breda naar Rotterdam, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
		Kunstwerken:
		Vaste bruggen te Rotterdam . . . .
12		Aanleg van den spoorweg van Nieuwediep naar Amsterdam met alle daarmede in verband staande uitgaven voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen.
		Gedeelte Zaandam-Amsterdam:
		Kunstwerken:
	a.	Bruggen over rivieren, vaarten en kanalen . . . . . . }
	b.	Bruggen en duikers over waterleidingen en slooten . . . . . } . . . .
		Bovenbouw van den weg:
	c.	Bedding . . . . }
	d.	Arbeidsloon voor het leggen van dwarsliggers en spoorstaven . } . . . .
	e.	Wissels en draaischijven . . . . }
		Transporteere

GERAAMD BEDRAG	
Per onderdeel.	Per artikel.
1 502 000,00	f 388 300,00
30 000,00	
600,00	
3 000,00	
——	1 535 600,00
»	90 000,00
»	514 000,00
»	420 000,00
»	338 000,00
»	166 000,00
»	40 000,00
2 700,00	
27 000,00	
29 700,00	f 3 491 900,00

TOELICHTINGEN.

(5) Hieronder is begrepen de laatste termijn van de in 1878 aanbestede onderhoudswerken, ad f 2933,33.

(6) Hieronder zijn begrepen 17 termijnen van den in 1880 aanbestedeu onderbouw der brug, ad f 463 845.

(7) Hieronder zijn begrepen 8 termijnen van den in 1879 aanbestedeu onderbouw der brug, na aftrek van hetgene onder artikel 16 is uitgetrokken, ad f 191 496,40.

(8) Hieronder zijn begrepen 3 termijnen van den in 1879 aanbestedeu onderbouw der brug, ad f 67 200.

(9) Hieronder zijn begrepen 7 termijnen van de in 1880 aanbestede werken, ad f 153 906,66^{5}.

(10) Onder deze uitgaven zijn begrepen:

de 16de termijn van de in 1879 aanbestede goederenloods op het goederenstation in de Stads-Rietlanden, ad f 6956,40:

de laatste termijn van de in 1880 aanbestede steigers, meer- en stoppalen, ad f 5584.

de laatste termijn van de in 1880 aanbestede onderhoudswerken, ad f 1590.

de twee laatste termijnen van het in 1880 aanbestede onderhoud van bestratingen en steigers, ad f 3594,40;

de twee laatste termijnen van het in 1880 aanbestede leveren en verwerken van ballast en leggen van spoorbanen op het goederenstation in de Stads-Rietlanden, ad f 25 830;

de laatste termijn van de in 1880 aanbestede bestrating langs de noordzijde van het centraal personenstation, ad f 2800;

de zes laatste termijnen van de in 1880 aanbestede locomotievenloods op het goederenstation in de Stads-Rietlanden ad f 47 367,60.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
12		Per transpo
		Stations:
	f.	Hoofdgebouw met gaanderij en stoepen. . . . . }
	g.	IJzeren overkapping . . . . } . . . .
	h.	Bergplaatsen van locomotieven . . . .
	i.	» » goederen . . . .
		Werken van bijzonderen aard en strekking:
	k.	Aanlegplaatsen . . . .
	l.	Toegangswegen . . . .
	m.	Afpaling der uitdiepingen buiten den oosterdijk . . . .
13		Aanleg van den spoorweg van Arnhem naar Nijmegen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, vo zoover zij niet in een der voorgaande artikelen zijn begrepen: (11)
		Onderbouw van den weg:
	a.	Grondwerken . . . . }
	b.	Afwateringswerken . . . . } . . . .
		Overgangswerken:
	c.	Wegbruggen . . . . }
	d.	Poorten . . . . }
	e.	Evenwijdige wegen. . . . . } . . . .
	f.	Overwegen. }
		Stations:
	g.	Hoofdgebouwen . . . . }
	h.	Bijgebouwen . . . . }
	i.	Bergplaatsen voor goederen . . . . }
	k.	» » locomotieven en wagens . . . . }
	l.	Werkplaatsen. . . . . } . . . .
	m.	Waterkranen . . . . }
	n.	Bestrating en begrinding. . . . . }
	o.	Afrastering. }
14		Aanleg van den spoorweg van Zwolle naar Almelo, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoov zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (12)
		Onderbouw van den weg:
	a.	Grondwerken . . . . }
	b.	Onder profil brengen . . . . } . . . .
	c.	Bekleedingsmuren . . . . }
		Bovenbouw van den weg:
	d.	Bedding. . . . . }
	e.	Arbeidsloon voor het leggen van dwarsliggers en sporen . . . } . . . .
		Transporteere

GERAAMD BEDRAG. Per onderdeel.	Per artikel.	TOELICHTINGEN.
f 29 700,00	f 3 491 900,00	(11) De uitgaven zijn geraamd voor het maken en stellen van eene wegbrug te Nijmegen, voor het maken van een hoofdgebouw op de halte Ressen en voor uitbreiding van stations in verband met de aansluiting der nieuwe lijnen.
		(12) Onder deze uitgaven zijn begrepen:
250 000,00		de laatste termijn van de in 1879 aanbestede stationsgebouwen, werken tot bewaking en afdeeling enz., ad f 4952,84;
185 000,00		de twee laatste termijnen van de in 1880 aanbestede werken tot uitbreiding van het station Almelo, ad f 30 876.
100 000,00		
10 000,00		
18 000,00		
20 000,00		
	612 700,00	
f 2 500,00		
57 500,00		
100 000,00		
	160 000,00	
f 10 450,00		
43 400,00		
f 53 850,00	f 4 264 600,00	

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
14		Per transport
		Overgangswerken:
	f.	Wegbruggen . . . . .
	g.	Poorten . . . . .
	h.	Overwegen . . . . .
	i.	Evenwijdige wegen . . . . .
		Beveiliging van den weg:
	k.	Afrasteringen . . . . .
	l.	Overwegsluitingen . . . . .
		Stations:
	m.	Hoofdgebouwen . . . . .
	n.	Bijgebouwen . . . . .
	o.	Bergplaatsen . . . . .
	p.	Waterkranen . . . . .
	q.	Bestrating . . . . .
	r.	Afrastering . . . . .
		Bewaking en afdeeling van den weg:
	s.	Wachterswoningen . . . . .
	t.	Wachthuizen . . . . .
	u.	Afstandpalen . . . . .
	v.	Hellingwijzers en tangentpalen . . . . .
		Werken van bijzonderen aard en strekking:
	w.	Omleggen van wegen . . . . .
15		Aanleg van den spoorweg van Dordrecht naar Elst, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. (13)
		Onteigening:
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen. . . . .
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz. . . . .
		Onderbouw van den weg:
	c.	Grondwerken . . . . .
	d.	Rijswerken . . . . .
	e.	Bekleedingsmuren . . . . .
	f.	Afwateringswerken . . . . .
	g.	Onder profiel brengen en bezoden . . . . .
		Kunstwerken:
	h.	Bruggen over rivieren en kanalen . . . . .
	i.	Bruggen en duikers voor waterleidingen en slooten . . . . .
		Bovenbouw van den weg:
	k.	Bedding. . . . .
	l.	Arbeidsloon voor het leggen van dwarsliggers en spoorstaven. . . . .
		Transporteren

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per ierdeel.	Per artikel.	
53 850,00	f 4 264 600,00	(13) Onder deze uitgaven zijn begrepen: zestien termijnen van de in 1879 aanbestede werken voor het gedeelte tusschen Gorinchem en Geldermalsen, ad f 553 344; de laatste termijn van den in 1880 aanbesteden tweeden bovenbouw voor de brug over de Linge, ad f 9599,30.
76 000,00		
1 100,00		
124 050,00		
6 000,00		
5 000,00		
	266 000,00	
400 000,00		
421 000,00		
302 000,00		
137 000,00		
1 260 000,00	f 4 530 600,00	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.	
15			Per tra
		Overgangswerken:	
	m.	Poorten	
	n.	Overwegen	
	o.	Evenwijdige wegen	
		Beveiliging van den weg:	
	p.	Afrasteringen	
	q.	Overwegsluitingen	
		Stations:	
	r.	Hoofdgebouwen	
	s.	Bijgebouwen	
	t.	Bergplaatsen	
	u.	Waterkranen	
	v.	Bestrating	
	w.	Afrastering	
		Bewaking en afdeeling van den weg:	
	x.	Wachterswoningen	
	ij.	Wachthuizen	
	z.	Afstandpalen	
		Werken van bijzonderen aard en strekking:	
	aa.	Toegangswegen	
	bb.	Militair verdedigingswerk aan den Diefdijk	
16		Aanleg van den spoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (14)	
		Onteigening:	
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen	
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.	
		Onderbouw van den weg:	
	c.	Grondwerken	
	d.	Rijswerken	
	e.	Bekleedingsmuren	
	f.	Afrasteringswerken	
	g.	Onder profil brengen en bezoden	
		Kunstwerken:	
	h.	Bruggen en duikers voor waterleidingen en slooten	
		Bovenbouw van den weg:	
	i.	Bedding	
	k.	Arbeidsloon voor het leggen van dwarsliggers en spoorstaven	
			Transpor

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
f 1 260 000,00	f 4 264 600,00	(14) Onder deze uitgaven is begrepen het aandeel van dit artikel in 8 termijnen van den in 1879 aanbesteden onderbouw van de brug over den Rijn te Rhenen, ad f 47 115,60.
55 000,00		
17 000,00		
309 000,00		
38 000,00		
36 000,00		
	f 1 715 000,00	
f 302 600,00		
265 400,00		
160 000,00		
90 000,00		
f 818 000,00	f 6 245 600,00	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.	
16			Per transp
		Overgangswerken:	
	l.	Wegbruggen	
	m.	Poorten	. . . .
	n.	Overwegen	
	o.	Evenwijdige wegen	
		Beveiliging van den weg:	
	p.	Overwegsluitingen	
	q.	Afrastingen	. . . .
	r.	Waarschuwborden	
	s.	Haltpalen	
		Stations:	
	t.	Hoofdgebouwen	
	u.	Bijgebouwen	
	v.	Bergplaatsen voor goederen	
	w.	» » locomotieven en wagens	. . . .
	x.	Werkplaatsen	
	ij.	Waterkranen	
	z.	Bestrating en begrinding	
	aa.	Afrastering	
		Bewaking en afdeeling van den weg:	
	bb.	Wachterswoningen	
	cc.	Wachthuizen	. . . .
	dd.	Afstandpalen	
		Werken van bijzonderen aard en strekking:	
	ee.	Verleggen van wegen	. . . .
17		Aanleg van den spoorweg van de Zaanstreek naar Enkhuizen met alle daarmede in verband staande uitgav[en] voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (15)	
		Gedeelte Zaandam-Hoorn:	
		Onteigening:	
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen	. . . .
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.	
		Onderbouw van den weg:	
	c.	Grondwerken	
	d.	Rijswerken	. . . .
	e.	Onder profil brengen en bezoden	
		Kunstwerken:	
	f.	Bruggen over rivieren en kanalen	. . . .
	g.	Bruggen en duikers over vaarten, waterleidingen en slooten	
			Transporte[ren]

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
818 000,00	f 6 245 600,00	(15) Onder deze uitgaven zijn begrepen: de laatste termijn van den in 1879 aanbesteden onderbouw van de brug over de Zaan te Zaandam, ad f 14 216; een termijn van den in 1879 aanbesteden onderbouw der brug over het Noordhollandsch Kanaal bij Purmerend, ad f 24 885; een termijn van den in 1880 aanbesteden bovenbouw der brug over de Zaan te Zaandam, ad f 16 060.
37 000,00		
20 000,00		
60 000,00		
37 000,00		
16 000,00		
	988 000,00	
50 000,00		
400 000,00		
298 500,00		
f 748 500,00	f 7 233 600,00	

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.	
17			Per transp
		Bovenbouw van den weg:	
	h.	Bedding	
	i.	Arbeidsloon voor het leggen van sporen	. . . .
		Overgangswerken:	
	k.	Poorten	
	l.	Overwegen	. . . .
	m.	Evenwijdige wegen.	
		Beveiliging van den weg:	
	n.	Afrasteringen	
	o.	Overwegafsluitingen	. . . .
		Bewaking en afdeeling van den weg:	
	p.	Wachterswoning	
	q.	Wachthuizen	. . . .
	r.	Afstandpalen	
		Gedeelte Hoorn—Enkhuizen:	
		Onteigening:	
	s.	Koopsommen en schadevergoedingen	
	t.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.	. . . .
18		Aanleg van den spoorweg van Stavoren naar Leeuwarden, met alle daarmede in verband staande uitgaven, v zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:	
		Onteigening:	
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen	
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.	. . . .
		Onderbouw van den weg:	
	c.	Grondwerken	
	d.	Onder profil brengen en bezoden	. . . .
	e.	Bekleedingsmuren	
		Kunstwerken:	
	f.	Bruggen over rivieren, vaarten en kanalen	
	g.	Bruggen en duikers over waterleidingen en slooten	. . . .
		Bovenbouw van den weg:	
	h.	Bedding	
	i.	Arbeidsloon voor het leggen van sporen	. . . .
		Overgangswerken:	
	k.	Wegbruggen	
	l.	Poorten	. . . .
	m.	Overwegen	
	n.	Evenwijdige wegen.	
			Transporteren

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
f 748 500,00	f 7 233 600,00	
20 000,00		
15 000,00		
8 000,00		
10 000,00		
100 000,00		
	901 500,00	
500 000,00		
120 000,00		
100 000,00		
250 000,00		
12 500,00		
982 500,00	f 8 135 100,00	

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
18		Per transport
		Beveiliging van den weg:
	o.	Overwegsluitingen
	p.	Afrasteringen
		Stations:
	q.	Hoofdgebouwen
	r.	Bijgebouwen
	s.	Bergplaatsen en veeladingen
	t.	Waterverzorging
	u.	Afrastering
		Bewaking en afdeeling van den weg:
	v.	Wachterswoningen
	w.	Wachthuizen
	x.	Afstandpalen
		Werken van bijzonderen aard en strekking:
	ij.	Loskaden voor schepen
	z.	Uitbreiding van de haven te Stavoren
19		Aanleg van den spoorweg van Nijmegen naar Venlo, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (16)
		Onteigening:
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen.
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.
		Onderbouw van den weg:
	c.	Grondwerken
	d.	Rijswerken
	e.	Bekleedingsmuren
	f.	Afwateringswerken
	g.	Onder profil brengen en bezoden
		Kunstwerken:
	h.	Bruggen en duikers voor waterleidingen en slooten
		Bovenbouw van den weg:
	i.	Bedding
	k.	Arbeidsloon voor het leggen van dwarsliggers en spoorstaven
		Overgangswerken:
	l.	Wegbruggen
	m.	Poorten
	n.	Overwegen
	o.	Evenwijdige wegen
		Transporteren

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
982 500,00	f 8 135 100,00	(16) Onder deze uitgaven zijn begrepen: 4 termijnen van de in 1880 aanbestede werken voor het gedeelte van Nijmegen tot Mook, ad f 54 100. 16 termijnen van de in 1880 aanbestede werken van het gedeelte van Maashees tot Blerick, ad f 197 120. 6 termijnen van de in 1880 aanbestede werken voor het gedeelte van den linker Maasoever tot Cuyk, ad f 113 685.
16 500,00		
50 000,00		
50 000,00		
100 000,00		
	1 199 000,00	
30 000,00		
200 000,00		
150 000,00		
19 000,00		
150 000,00		
549 000,00	f 9 334 100,00	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
19		Per transp[...]
		Beveiliging van den weg:
	p.	Overwegsluitingen
	q.	Afrasteringen
	r.	Waarschuwborden
	s.	Haltpalen
		Stations:
	t.	Hoofdgebouwen
	u.	Bijgebouwen
	v.	Bergplaats voor goederen
	w.	» » locomotieven en wagens
	x.	Werkplaatsen
	ij.	Waterkranen
	z.	Bestrating en begrinding
	aa.	Afrastering
		Bewaking en afdeeling van den weg:
	bb.	Wachterswoningen
	cc.	Wachthuizen
	dd.	Afstandpalen
		Werken van bijzonderen aard en strekking:
	ee.	Verleggen van wegen
20		Aanleg van den spoorweg van Rotterdam naar den Hoek van Holland, met alle daarmede in verband staand[...] uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen.
		Onteigening:
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.
		Onderbouw van den weg:
	c.	Grondwerken
	d.	Rijswerken
	e.	Afwateringswerken
	f.	Onder profil brengen en bezoden
		Kunstwerken:
	g.	Bruggen over kanalen en vaarten
	h.	Bruggen en duikers voor waterleidingen en slooten
21		Aanleg van den spoorweg van Zwaluwe naar 's Hertogenbosch, met alle daarmede in verband staande uitgaven voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
		Onteigening:
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.
		Transportere[...]

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
f 549 000,00	f 9 334 100,00	
32 000,00		
70 000,00		
33 000,00		
16 000,00		
	f 700 000,00	
f 150 000,00		
35 000,00		
15 000,00		
	200 000,00	
f 700 000,00		
f 700 000,00	f 10 234 100,00	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.	
21			Per transport
		Onderbouw van den weg:	
	c.	Grondwerken	
	d.	Rijswerken	
	e.	Bekleedingsmuren	. . . .
	f.	Afwateringswerken	
	g.	Onder profil brengen en bezoden	
		Kunstwerken:	
	h.	Bruggen en kanalen en vaarten	
	i.	Bruggen en duikers voor waterleidingen en slooten	. . . .
		Bovenbouw van den weg:	
	k.	Bedding	
	l.	Arbeidsloon voor het leggen van sporen	. . . .
		Overgangswerken:	
	m.	Wegbruggen	
	n.	Poorten	
	o.	Overwegen	. . . .
	p.	Evenwijdige wegen	
22		Aanleg van den spoorweg van Groningen naar Delfzijl, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:	
		Onteigening:	
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen	
	b.	Bijkomende kosten van waarderen, enz.	. . . .
		Onderbouw van den weg:	
	c.	Grondwerken	
	d.	Bekleedingswerken	. . . .
	e.	Onder profil brengen en bezoden	
		Kunstwerken:	
	f.	Bruggen over kanalen en vaarten	
	g.	Bruggen en duikers over waterleidingen en slooten	. . . .
		Bovenbouw van den weg:	
	h.	Bedding	
	i.	Arbeidsloon voor het leggen van sporen	. . . .
		Overgangswerken:	
	k.	Wegbruggen	
	l.	Poorten	
	m.	Overwegen	. . . .
	n.	Evenwijdige wegen	
			Transporteeren

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
700 000,00	f 10 234 100,00	
100 000,00		
194 000,00		
20 000,00		
5 000,00		
	1 019 000,00	
500 000,00		
100 000,00		
100 000,00		
80 000,00		
12 000,00		
792 000,00	f 11 253 100,00	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
21		Per transport
		Beveiliging van den weg:
	o.	Afrastering. . . . .
	p.	Overwegsluitingen . . . .
		TWEEDE AFDEELING.
		Uitbreiding.
23		Uitbreiding van den spoorweg van Arnhem naar Leeuwarden, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen (17) . . . .
24		Uitbreiding van den spoorweg van Harlingen naar de Hannoversche grens, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (18). . . . .
25		Uitbreiding van den spoorweg van Maastricht naar Breda, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen (19) . . . .
26		Uitbreiding van den spoorweg van Utrecht naar Boxtel, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen (20). . . . .
27		Uitbreiding van den spoorweg van Breda naar Rotterdam, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen (21). . . . .
28		Uitbreiding van den spoorweg van Nieuwediep naar Amsterdam, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen (22) . . . .
29		Uitbreiding van de spoorwegen van Zevenbergen naar de Belgische grens en van Breda naar Roosendaal, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen (23). . . . .
		DERDE AFDEELING.
		Werken en uitgaven, door de bestaande exploitatie-contracten met kosten van aanleg gelijk gesteld.
30		Kosten van de overbrugging van het Hollandsch Diep, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen: (24)
	a.	Zinkwerken . . . .
	b.	Onderhoud der kribben en vleugeldammen . . . .
	c.	Kosten van peilingen . . . .
31		Kosten tot herstel van schade, ontstaan door overstrooming, dijkbreuk, ijsgang, oorlog en oproer, en tot herstel van beschadigingen door aanvaring. . . . .
32		Kosten van het in behoorlijken staat van onderhoud brengen van de spoorwegen van Zevenbergen naar de Belgische grenzen en van Breda naar Roosendaal, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen . . . .
		VIERDE AFDEELING.
		Aankoop van spoorwegen, wat de kosten betreft met aanleg gelijk gesteld.
33		Vergoeding aan 's Rijks schatkist van de ingevolge art. 2 der wet van 22 April 1880 (*Staatsblad* n°. 63), in de jaren 1880 en 1881 gedane betalingen in mindering van het door Nederland verschuldigde aandeel in het totaal bedrag van den prijs van naasting der spoorwegen van Antwerpen naar den Moerdijk en van Roosendaal naar Breda. . . . .
		Transporteren

GERAAMD BEDRAG.		*TOELICHTINGEN.*
Per onderdeel.	Per artikel.	
f 792 000,00	f 11 253 100,00	(17) Voor wijziging der veelading en van sporen te Meppel en voor waterbezorging te Zutphen.
		(18) Voor werken op de stations Franeker, Dronrijp, Buitenpost en Grijpskerk en voor wijziging van de opzettoestellen der brug over de Sneekerzeilvaart.
6 000,00	798 000,00	(19) Voor het leggen van een tweede spoor tusschen Helenaveen en Eindhoven, uitbreiding van de stations Maastricht, Venlo, Helenaveen, Deurne, Helmond, Nuenen, Eindhoven en Tilburg, vergrooting van de hoofdgebouwen te Sittard en Roermond en voor eene locomotievenloods te Boxtel.
		(20) Voor vervanging der brug over de Linge door eene vaste brug en voor beveiliging van de oostelijke glooijing tusschen de Maas en 's Bosch.
		(21) Voor uitbreiding van werken op de stations Rotterdam (Delftsche poort en Feijenoord).
	» 21 000,00	(22) Voor werken op het station Westerdok en wijziging van de draaibrug over het Noordzeekanaal bij Zaandam.
	» 74 000,00	(23) Voor uitbreiding van werken op de overgenomen spoorwegen.
		(24) Hieronder is begrepen de laatste termijn van de in 1880 aanbestede werken, ad f 16 709,40.
	» 820 000,00	
	» 105 000,00	
	» 16 000,00	
	» 25 000,00	
	» 200 000,00	
	» 65 000,00	
	» *Memorie.*	
	» 350 000,00	
	» 230 000,00	
	» f 13 957 100,00	

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
		Per transport
34		Renten over de jaren 1880 en 1881 aan Belgie uit te keeren ingevolge het bij de wet van 22 April 1880 (*Staatsblad* n°. 63) bekrachtigde art. 16 van de overeenkomst van 31 October 1879 . . . .
		VIJFDE AFDEELING.
		Onvoorziene uitgaven.
35		Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen van afgesloten dienstjaren . . . .

GERAAMD BEDRAG.		TOELICHTINGEN.
Per onderdeel.	Per artikel.	
»	f 13 957 100,00	
»	360 000,00	
»	1 082 900,00	
	f 15 400 000,00	

[3. 6.]

BIJLAGE.

OPBRENGST der verkochte overhoeken langs de in exploitatie zijnde sectien der Staatsspoorwegen tot 31 December 1879.

GEMEENTEN.	Grootte. H.	Grootte. A.	Grootte. C.	Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
LIJN A.					
Arnhem—Zutphen.					
…em	»	95	12	f 14378,70	f 15 116,38
…	1	77	22	10 385,96	5 860,49
…en	1	83	92	12 233,16	6 651,35
…n	2	08	16	4 349,22 [1]	2 088,40
…nmen	9	96	62	3 118,00	312,86
…ken	2	97	17	2 652,68 [2]	892,65
Ruilingen	»	»	»	64,00	»
	19	58	21	f 47 171,73	f 2 408,92
Betaald	»	»	»	47 171,73	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Zutphen—Deventer.					
…sel	8	33	73	f 4 214,23	f 505,47
…enveen	»	92	53	660,00	713,23
…nter	»	26	47	300,00	1 133,36
…enveen	»	05	29	2 080,60	1 400,32
…nter	1	43	29		
	11	01	31	f 7 254,83	f 658,74
Betaald	»	»	»	7 254,83	
Blijft	1	»	»	*Nihil.*	
Deventer—Zwolle.					
…nter	1	21	41	f 1 537,96	f 1 266,75
…enveen	2	24	35	897,00	399,82
…	3	80	23	6 735,84 [1]	1 771,52
…he	2	92	14	5 374,02 [2]	1 840,00
…llerkerspel	2	82	93	4 865,55	1 719,70
…lle	»	61	05	1 539,00	2 520,88
	13	82	11	f 20 949,38	f 1 515,75
Betaald	»	»	»	20 949,38	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	Grootte. H.	Grootte. A.	Grootte. C.	Opbrengst.	Gemiddel opbreng per hekt
Zwolle—Meppel.					
Zwolle	»	10	87	f 71,00	f 65
Zwollerkerspel	»	15	10	104,00	68
Dalfsen	»	05	63	20,00	35
Nieuwleusen	»	24	40	150,00	61
Staphorst	1	62	80	1 081,90	66
Meppel	2	09	78	1 293,00	61
	4	28	58	f 2 719,90	f 63
Betaald	»	»	»	2 719,90	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Meppel—Heerenveen.					
Meppel	»	16	28	f 900,00	f 5 52
Nijeveen	»	61	95	461,00	744
Steenwijkerwold	»	57	68	591,00	1 024
Steenwijk	»	35	74	225,00	629
Weststellingwerf (kad. Blesdijk)	1	07	60	760,00	706
» (» Wolvega)	3	42	64	2 956,00	862
Schoterland (» Knijpe)	»	35	84	189,00	527,
» (» Heerenveen)	»	37	58	200,00	532,1
	6	95	31	f 6 282,00	f 903,
Betaald	»	»	»	6 282,00	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Heerenveen—Leeuwarden.					
Utingeradeel (kad. Akkrum)	»	01	54	f 154,00	f 10 000
Haskerland (» Nijehaske)	9	54	92	4 134,00	432,
Idaarderadeel (» Grouw)	»	44	70	247,00	552,
» (» Roordahuizum)	»	82	90	475,00	572,
Leeuwarderadeel (» Wirdum)	4	30	69	7 916,00	1 837,
» (» Huizum)	»	31	57	349,00	1 105,
Leeuwarden	»	34	60	751,00	2 170,
	15	80	92	f 14 026,00	f 886,
Betaald	»	»	»	14 026,00	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
LIJN B.					
Harlingen—Leeuwarden.					
Deinum	»	71	10	f 719,00	f 1 011,
Franeker	2	08	90	1 329,00	636,
Wommels	»	23	40	273,00	1 16
Dronrijp	»	39	10	395,00	1 010,
Leeuwarden	1	96	30	4 466,00	2 295,
Ried	»	04	82	133,50	2 769,
Tzum	»	52	30	278,00	531,
	5	95	92	f 7 533,50	f 1 264,
Betaald	»	»	»	7 533,50	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	Grootte. H.	Grootte. A.	Grootte. C.	Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
Leeuwarden—Groningen.					
ardegarijp.	1	33	70	f 655,00	f 489,90
eenwouden	4	72	25	5 406,79	1 144,65
oten-Westergeest	»	24	50	49,00	200,00
urum	»	12	80	33,00	257,81
uitenpost	»	11	»	17,00	154,55
ragham	»	06	30	72,00	1 142,85
rijpskerk	1	44	59	1 816,89	1 256,54
Zuidhorn	1	30	98	2 291,82	1 749,75
duard	»	05	40	3,00	55,55 [a]
oogkerk	»	06	»	15,00	250,00
roetegast	»	24	»	215,00	895,83 [a]
eeuwarden	»	84	40	30,00	35,54 [a]
roningen	»	16	23	2 977,50	18 345,65
	10	72	25	f 13 582,00	f 1 266,67
Betaald . . .	»	»	»	13 582,00	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Groningen—Nieuweschans.					
roningen	»	11	52	f 1 255,82 [a]	f 10 996,71 [a]
aren	»	03	90	20,00	512,82
oogezand	2	77	15	3 247,57 [a]	1 171,77
eden	»	14	05	25,00	177,93
oppemeer	»	62	48	555,00	888,28 [a]
uidbroek	1	42	98	4 538,37	3 174,10
uintendam	»	29	12	88,50	303,84
cheemda	»	74	10	450,00	607,28
Winschoten	2	67	78	5 630,19 [a]	2 102,54
eerta.	5	17	96	4 218,00	814,35
euweschans	1	56	93	2 576,00	1 641,62
	15	57	97	f 22 604,46 [a]	f 1 451,53
Betaald . . .	»	»	»	20 714,46 [a]	
Blijft	»	»	»	f 1 890,00	
LIJN C.					
Meppel—Groningen.					
eppel	»	64	44	f 647,15	f 1 004,20
uinerwold	»	11	70	204,00	1 743,59
Wijk	»	37	75	551,25	1 460,26
uinen	4	10	89	681,91	165,96
rien	»	04	50	40,00	888,89
oogeveen	»	14	»	940,84 [a]	6 720,32
Transporteren	5	43	28	f 3 065,15 [a]	

GEMEENTEN.	Grootte. H.	A.	C.	Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
Per transport	5	43	28	f 3 065,15^{5}	
Assen	»	74	41	1 008,50	1 355,32
Vries	1	31	78	1 092,00	719,78
	7	69	47	5 165,65^{5}	671,32
Betaald	»	»	»	4 893,81^{5}	
Blijft	»	»	»	f 271,84	
Lijn D.					
Zutphen — Duitsche grens.					
Gorssel	»	99	63	624,00	626,31^{5}
» (kad. Almen)	1	85	14	316,00	170,68
Laren	6	19	65	5 499,96	887,62
Lochem	»	47	85	406,58	849,69
Goor	2	30	05	3 430,63^{5}	1 490,82
Ambt Delden	2	71	84	1 787,21	657,45
Stad Delden	»	52	98	867,60	1 637,60
Hengelo	»	71	87	721,00	1 003,20
Lonneker	10	50	87	4 394,89	418,21^{5}
Markelo	1	18	22	717,75	607,13
Diepenheim	»	14	67	69,00	470,34
Enschedé	»	»	20	10,00	5 000,00
Laren	»	19	30	325,00	1 203,70^{5}
Lochem	»	07	70		
Markelo	»	27	85	617,00	995,96
Goor	»	34	10		
	28	51	92	f 19 786,62^{5}	f 693,80
Betaald	»	»	»	19 786,62^{5}	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Lijn E.					
Maastricht — Roermond.					
Meerssen	1	18	04	3 353,83	f 2 841,26
Bunde	2	74	69	4 360,06^{5}	1 587,26
Geulle	2	00	01	2 471,56	1 235,72
Elsloo	2	76	94	4 461,16	1 610,87
Beek	2	72	37	6 721,01^{5}	2 467,60
Geleen	2	93	18	4 908,91^{5}	1 674,37
Sittard	5	39	76	12 748,05	2 361,80
Nieuwstadt	4	78	68	3 919,09	818,73
Susteren	8	59	06	9 077,74^{5}	1 056,70
Echt	7	91	67	7 582,04^{5}	957,73
Maastricht	9	41	08	2 727,00	289,77
Linne	3	53	26	2 437,25	689,93
Transporteren	53	98	74	64 767,72^{5}	

GEMEENTEN.	Grootte.			Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
	H.	A.	C.		
Per transport	53	98	74	f 64 767,72[5]	
Herten	»	72	57	411,00	566,35
Roermond en St. Olienberg	1	38	80	2 380,00	1 714,69[5]
St. Odilienberg	»	09	99	85,000	850,85
Roermond 1ste gedeelte	1	17	86	2 134,13	1 810,73[5]
Ruilingen	»	»	»	157,40	
	57	37	96	f 69 935,25[5]	f 1 218,82
Betaald	»	»	»	68 446,83[5]	
Blijft	»	»	»	f 1 488,42	
Roermond—Venlo.					
Roermond 2de gedeelte	1	59	83	f 5 080,75	f 3 178,84
Maasniel.	1	15	08	3 308,00	2 874,52
Swalmen	4	72	08	8 942,81[5]	1 894,34
Beesel	7	02	19	2 770,90	394,60
Belfeld	4	44	92	715,00	169,69
Tegelen	1	94	99	1 114,50	571,57
Venlo.	1	75	98	552,00	313,67
	22	65	7	f 22 522,96[5]	f 994,36
Betaald	»	»	»	22 072,96[5]	
Blijft	»	»	»	f 450,00	
Venlo—Helmond.					
Maasbree	2	36	20	f 2 239,71	f 948,22
Grubbenvorst	1	20	16	19,00	15,81
Sevenum.	»	40	»	66,00	165,00
Horst	45	71	81	1 583,00	34,62
Deurne	17	88	66	1 839,00	102,81
Vlierden	»	56	72	43,00	75,86
Bakel	1	01	53	79,00	77,81
Helmond.	3	38	80	5 960,47	1 759,28
	72	53	88	f 11 829,18	f 163,07
Betaald	»	»	»	11 829,18	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Helmond—Tilburg.					
Helmond.	»	22	07	f 108,22	f 490,35
Mierlo	1	57	21	1 228,08	781,12[5]
Nuenen	6	31	29	816,50	129,34
Tongelre.	1	30	91	459,75	351,19
Eindhoven	»	02	07	93,00	4 492,75
Woensel.	»	98	21	9 472,46[5]	9 645,11
Strijp.	»	39	04	693,00	1 775,10
Best	1	40	98	1 259,00	893,03
Transporteren	12	21	78	f 14 130,01[5]	

GEMEENTEN.	Grootte.			Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
	H.	A.	C.		
Per transport	12	21	78	f 14 130,01^{5}	
Oirschot	»	17	06	12,00	70,34
Liempde	»	54	47	106,10	194,43
Boxtel	1	05	67	743,09	703,21
Haaren	1	45	96	285,30	195,46^{5}
Oisterwijk	1	22	38	1 659,37	1 355,91^{5}
Berkel	1	24	48	386,00	310,09
Tilburg	1	65	»	2 010,18	1 218,29
	19	56	80	f 19 332,05^{5}	f 987,94
Betaald	»	»	»	19 332,05^{5}	
Blijft	»	»	2	*Nihil.*	
Tilburg—Breda.					
Tilburg	3	87	75	f 2 219,68^{5}	f 572,99
Gilze en Rijen	1	07	64	243,00	225,75
Oosterhout	»	58	42	99,60	170,49
Ginneken	»	12	»	13,00	108,35
Teteringen	1	19	83	2 390,00	2 175,17
Breda	»	03	20	187,85	5 870,31
Terheyden	»	17	»	100,00	588,23
	7	5	84	f 5 253,13^{5}	f 744,23
Betaald	»	»	»	5 253,13^{5}	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
LIJN F.					
Roosendaal—Woensdrecht.					
Roosendaal	1	52	42	f 3 543,76	f 2 325,00
Wouw	1	89	88	2 780,37	1 464,80
Bergen op Zoom	7	11	58	4 922,80^{5}	691,81
	10	53	88	f 11 246,93^{5}	f 1 067,20
Betaald	»	»	»	11 246,93^{5}	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Woensdrecht—Goes.					
Woensdrecht	»	83	43	f 1 979,39	f 2 372,51
Capelle	»	67	28	915,93^{5}	1 361,37
Rilland	1	18	17	1 072,00	909,17
Krabbendijke	»	85	48	1 593,00	1 863,59
Kruiningen	»	51	60	613,10	780,95
Schore en Vlake	»	94	01	765,00	813,74^{5}
Kloetinge	»	41	01	725,66^{5}	815,00
Goes	»	34	36	1 783,64^{5}	5 191,05
In diverse gemeenten	»	15	75	123,00	1 157,07^{5}
	5	91	09	f 9 570,73^{5}	f 1 619,16
Betaald	»	»	»	9 570,73^{5}	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	

GEMEENTEN.	Grootte. H.	A.	C.	Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
Kanaal door Zuidbeveland.					
...ingen	»	20	05	f 93,00	f 463,84
	»	20	05	f 93,00	
Betaald	»	»	»	93,00	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Goes—Vlissingen.					
...r-Arendskerke	2	27	60	f 2 375,50	f 1 044,59
...en West-Souburg	»	85	01	2 966,00	3 489,00
Idem	»	22	30	17 120,00	26 137,40
...ngen	»	43	20		
...nuiden	»	58	79	242,00	425,24
...lburg	1	18	05	3 970,00	3 363,00
...v en St. Joostland	»	25	20	560,00	2 222,22
	5	80	15	f 27 231,50	f 4 693,86
Betaald	»	»	»	27 231,50	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
LIJN G.					
Venlo—Pruissische grens.					
...	5	42	00	792,00	f 146,12*
	5	42	00	f 792,00	
Betaald	»	»	»	792,00	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
LIJN H.					
Utrecht—Kuilenburg.					
...ht	1	19	98	f 5 700,00	f 4 761,74*
...ik	»	13	44	100,00	744,04*
...n	»	42	30	375,00	886,52
...en 't Waal	19	67	75	32 262,63*	1 639,57
...kwijk	1	53	62	100,00	65,09*
...nburg	»	93	21	69,00	74,02
Ruilingen	»	»	»	150,00	
	23	90	30	f 38 756,63*	f 1 621,41
Betaald	»	»	»	38 756,63*	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Kuilenburg—Bommel.					
...nburg	2	29	30	3 338,24	f 1 455,84
...nalsen	1	85	77	5 718,23*	1 378,12
...rmalsen	6	70	93	10 472,86	1 560,94
...denburg	22	27	28	36 316,00	1 630,50
...ommel	»	10	66	177,00	1 660,41
	33	23	94	f 56 022,33*	f 1 685,42
Betaald	»	»	»	55 822,33*	
Blijft	»	»	»	f 200,00	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	Grootte.			Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
	H.	A.	C.		
Dijkverlegging bij Bommel.					
Zaltbommel	»	10	82	f 93,33	f 862,5
Haaften	»	09	75	587,00	6 020,5
Gameren	»	40	46	3 413,01	8 435,5
	»	61	03	f 4 093,34	f 6 707,0
Betaald	»	»	»	3 924,34	
Blijft	»	»	»	f 169,00	
Bommel—'s Bosch.					
Zaltbommel	5	32	70	f 2 150,00	f 403,0
Kerkwijk	»	18	26	44,00	240,9
Driel	3	07	94	2 051,00	666,0
Hedel	1	13	89	924,50	811,7
Rossum	»	23	10	119,00	515,1
Empel	16	54	05	12 886,33 [5]	779,0
	26	49	94	f 18 174,83 [5]	f 685,8
Betaald	»	»	»	18 174,83 [5]	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
's Bosch—Boxtel.					
Vught	»	12	28	f 140,00	f 1 140,0
Esch	14	48	35	3 404,25	235,0
Boxtel	2	05	79	1 730,19	840,7
	16	66	42	f 5 274,44	f 316,5
Betaald	»	»	»	5 174,44	
Blijft	»	»	1	f 100,00	
LIJN I.					
Rotterdam—Willemsdorp.					
Rotterdam	»	63	50	f 5 874,91	f 9 251,8
IJsselmonde	1	06	69	2 849,00	2 670,3
Barendrecht	»	24	95	355,00	1 414,2
Heerjansdam	»	06	23	141,00	2 263,2
Groote Lindt	»	28	56	260,00	910,3
Zwijndrecht	»	23	55	1 100,00	4 670,9
Dordrecht	»	15	62 [5]	1 541,00	9 862,4
Dubbeldam	»	15	70	583,60	3 717,3
Ruilingen	»	»	»	8 496,25	[illegible]
	2	84	80 [5]	f 21 200,76	f 7 443,9
Betaald	»	»	»	21 200,76	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	Grootte. H.	Grootte. A.	Grootte. C.	Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
Moerdijk—Breda.					
waluwe	»	99	34	f 1 308,97*	f 1 317,67
venbergen	»	64	35	1 959,83*	3 045,53
rheyden	»	39	45	400,00	1 013,34
incenhage	14	65	01	17 675,41	1 206,50
	16	68	15	f 21 344,22	f 1 279,51
Betaald	»	»	»	21 344,22	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
LIJN K.					
Amsterdam—Alkmaar.					
ilo	»	73	06	f 271,00	f 370,93
mmen	»	03	90	10,00	256,41
stricum	1	19	27	1 400,02	1 173,92
tgeest	»	26	32	482,00	1 831,30*
sendelft	»	04	92	132,50	2 693,09
ormerveer	»	02	87	108,00	917,58*
oog a/d. Zaan	»	08	90		
andijk	»	11	50	460,00	4 000,00
aandam	»	26	31	310,00	1 178,26
msterdam	»	13	27*	19 177,77*	144 465,35
	2	90	32*	f 22 351,29*	f 7 698,70
Betaald	»	»	»	22 351,29*	
Blijft	»	»	»	*Nihil.*	
Alkmaar—Nieuwediep.					
elder	1	76	69	f 6 026,72	f 3 410,90
ipe	»	14	60	Kosteloos.	»
hagen	1	13	61	2 414,55	2 125,25
ringkarspel	»	01	92	15,00	781,25
erhugowaard	»	62	80	66,00	105,09*
edijk	8	96	13	1 058,00	118,06
kmaar	»	24	45	910,00	3 721,88
	12	90	20	f 10 490,27	f 813,07
Betaald	»	»	»	9 482,58*	
Blijft	»	»	»	f 1 007,68*	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

LIJN OF SECTIE.	Grootte.			Opbrengst.	Gemiddelde opbrengst per hektare.
	H.	A.	C.		
VERZAMELING.					
Arnhem—Zutphen	19	58	21	f 47 171,73	f 2 408,92
Zutphen—Deventer	11	01	31	7 254,83	658,74
Deventer—Zwolle	13	82	11	20 949,38	1 515,75
Zwolle—Meppel	4	28	58	2 719,90	634,63
Meppel—Heerenveen	6	95	31	6 282,00	903,48
Heerenveen—Leeuwarden	15	80	92	14 026,00	816,50
Harlingen—Leeuwarden	5	95	92	7 533,50	1 264,17
Leeuwarden—Groningen	10	72	25	13 582,00	1 266,67
Groningen—Nieuweschans	15	57	97	22 604,46^{5}	1 451,53
Meppel—Groningen	7	69	47	5 165,65^{5}	671,32
Zutphen—Duitsche grens	28	51	92	19 786,62^{5}	693,80
Maastricht—Roermond	57	37	96	69 935,25^{5}	1 218,82
Roermond—Venlo	22	65	07	22 522,96^{5}	994,36
Venlo—Helmond	72	53	88	11 829,18	163,07
Helmond—Tilburg	19	56	80	19 332,05^{5}	987,94
Tilburg—Breda	7	05	84	5 253,13^{5}	744,23
Roosendaal—Woensdrecht	10	53	88	11 246,93^{5}	1 067,20
Woensdrecht—Goes	5	91	09	9 570,73^{5}	1 619,16
Kanaal door Zuid-Beveland	»	20	05	93,00	463,84
Goes—Vlissingen	5	80	15	27 231,50	4 693,86
Venlo—Pruissische grens	5	42	00	792,00	146,12
Utrecht—Kuilenburg	23	90	30	38 756,63^{5}	1 621,41
Kuilenburg—Bommel	33	23	94	56 022,33^{5}	1 685,42
Dijkverlegging bij Bommel	»	61	03	4 093,34	6 707,09
Bommel—'s Bosch	26	49	94	18 174,83^{5}	685,86
's Bosch—Boxtel	16	66	42	5 274,44	316,51
Rotterdam—Willemsdorp	2	84	80^{5}	21 200,76	7 443,90
Moerdijk—Breda	16	68	15	21 344,22	1 279,51
Amsterdam—Alkmaar	2	90	32^{5}	22 351,29^{5}	7 698,70
Alkmaar—Nieuwediep	12	90	20	10 490,27	813,07
	483	25	80	f 542 590,97^{5}	f 1 122,77
Betaald	»	»	»	537 014,03	
Blijft	»	»	»	f 5 576,94^{5}	

[3. 7.]

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

STAATSSPOORWEGEN.

OVERZIGT

VAN DE KOSTEN VAN ONTEIGENING DER IN EXPLOITATIE ZIJNDE SECTIEN, TOT 30 JUNIJ 1880.

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE. Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Stapelplaats te Dubbeldam.									
Dubbeldam	2	11	09	»	»	»	2	11	09
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sectie Arnhem-Zutphen.									
Arnhem	(1) 9	75	84	»	»	»	9	75	84
Rheden	(2) 14	94	48	»	73	67	15	68	15
Id. (kad. Velp)	(3) 7	97	05	»	32	68	8	29	73
Id. (id. Velp en Rheden)	»	»	»	(7) 5	37	34	5	37	34
Id. (id. Dieren)	(4) 19	52	15	4	72	48	24	24	63
Brummen	(5) 47	26	84	3	38	03	50	64	87
Zutphen	(6) 9	96	48	»	»	»	9	96	48
	(8) 109	42	84	(9) 14	54	20	123	97	04
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Zutphen-Deventer.									
Zutphen	»	86	82	»	»	»	»	86	82
Zutphen en Gorssel	»	»	»	6	14	19	6	14	19
Gorssel	(10) 39	74	29	(12) 6	61	43	46	35	72
Diepenveen	(11) 14	28	34	2	91	20	17	19	54
Deventer	5	89	95	»	»	»	5	89	95
	(13) 60	79	40	(14) 15	66	82	76	46	22
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Deventer-Zwolle.									
Deventer	(15) 9	87	99	»	»	»	9	87	99
Diepenveen	(16) 17	05	16	»	»	»	17	05	16
Olst	(17) 32	64	31	2	65	59	35	29	90
Wijhe	(18) 32	91	26	»	»	»	32	91	26
Zwollerkerspel	(19) 27	06	92	»	»	»	27	06	92
Zwolle	24	06	75	»	40	»	24	46	75
	(20) 143	62	39	3	05	59	146	67	98
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Zwolle-Meppel.									
Zwolle	9	95	49	»	»	»	9	95	49
Zwollerkerspel	(21) 28	48	32	»	»	»	28	48	32
Dalfsen	6	38	71	»	»	»	6	38	71
Nieuwleusen	20	91	09	»	»	»	20	91	09
Staphorst	(22) 60	14	10	»	»	»	60	14	10
Meppel	(23) 15	43	60	»	»	»	15	43	60
	(24) 141	31	31	»	»	»	141	31	31
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
23 991,33	»	f 23 991,33	f 11 365,45	»	f 11 365,45	
651,14	»	651,14	308,46	»	308,46	
24 642,47	»	f 24 642,47	f 11 673,91	»	f 11 673,91	Gebouwde eigendommen.
						H. A. C.
64 166,45	»	f 64 166,45	f 6 575,51	»	f 6 575,51	(1) 0. 15. 41.
[illegible],38	f 4 349,30	112 929,68	7 265,29	f 5 903,76	7 201,45	(2) 0. 04. 91.
98 [illegible]10,59	15 697,50	114 698,09	12 409,58	43 033,96	13 812,66	(3) 0. 17. 65.
»	76 549,89	76 549,89	»	14 246,08	14 246,08	(4) 0. 14. 11.
115 557,16	37 236,04	152 793,20	5 919,48	7 880,97	6 301,76	(5) 0. 20. 32.
[illegible]3 681,45	21 843,60	225 525,05	4 309,04	6 462,03	4 452,73	(6) 0. 07. 74.
71 308,02	»	61 308,02	7 155,99	»	7 155,99	(7) 0. 12. 38.
662 204,05	f 155 676,33	f 817 880,38	f 6 051,48	f 10 7[illegible],29	f 6 597,38	(8) 0. 70. 18.
13 488,23	11 193,05	24 681,28	123,26	769,70	199,09	(9) 0. 12. 38.
675 692,28	f 166 869,38	f 842 561,66	f 6 174,74	f 11 474,49	f 6 796,47	
3 548,50	»	f 3 548,50	f 4 087,19	»	f 4 087,19	(10) 0. 00. 38.
»	f 32 215,77	32 215,77	»	f 5 245,24	5 245,24	(11) 0. 12. 30.
[illegible]7 427,86	25 860,01	113 287,87	2 199,83	3 909,71	2 443,80	(12) 0. 10. 68.
46 741,04	4 604,48	51 345,52	3 272,40	1 581,21	2 986,00	(13) 0. 12. 68.
21 251,27	»	21 251,27	3 602,21	»	3 602,21	(14) 0. 10. 08.
158 968,67	f 62 680,26	f 221 648,94	f 2 614,87	f 4 000,47	f 2 898,80	
4 437,55	2 845,97	7 282,52	63,58	181,63	95,25	
163 406,23	f [illegible]	f 228 [illegible]	f 2 678,45	f 4 182,10	f 2 994,05	
50 357,54	»	f 50 357,54	f 5 096,97	»	f 5 096,97	(15) 0. 01. 14.
76 958,85	»	[illegible]	4 513,29	»	4 513,29	(16) 0. 10. 09.
154 [illegible],61	f 13 [illegible]	168 267,59	4 729,01	f 5 2[illegible],36	4 766,92	(17) 0. 24. 08.
[illegible]	»	174 828,09	5 312,19	»	5 312,19	(18) 0. 12. 36.
[illegible]	»	1[illegible]2 298,00	4 517,97	»	4 517,97	(19) 0. 05. 32.
90 [illegible]	4 [illegible]	9[illegible] 144,25	3 772,76	10 [illegible],32	3 888,47	(20) 0. 52. 99.
[illegible]9 622,91	f 18 241,30	f 687 864,21	f 4 662,33	f 5 969,20	f 4 960,45	
10 753,80	2 136,64	12 890,44	74,88	691,84	87,89	
[illegible]0 376,71	f 20 377,94	f 700 754,65	f 4 737,21	f 6 661,05	f 4 778,34	
[illegible]3 495,50	»	f 43 495,50	f 4 369,25	»	f 4 369,25	
73 582,00	»	73 582,00	2 583,34	»	2 583,34	(21) 0. 00. 70.
9 447,00	»	9 447,00	1 479,07	»	1 479,07	(22) 0. 69. 06.
[illegible]0 149,00	»	30 149,00	1 441,87	»	1 441,87	(23) 0. 00. 20.
141 339,00	»	141 339,00	2 350,12	»	2 350,12	(24) 0. 69. 96.
68 486,00	»	68 486,00	4 436,77	»	4 436,77	
366 498,50	»	f 366 498,50	f 2 593,52	»	f 2 593,52	
16 213,00	»	16 213,00	114,73	»	114,73	
[illegible]2 711,50	»	f 382 711,50	f 2 708,25	»	f 2 708,25	

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Gedeelte Meppel-Heerenveen.									
Meppel	4	57	06	»	»	»	4	57	
Ruinerwold	2	78	12	»	»	»	2	78	
Havelte	(25) 9	21	02	»	»	»	9	21	
Nijeveen	(26) 22	29	34	»	»	»	22	29	
Steenwijkerwold	(27) 34	27	29	»	»	»	34	27	
Steenwijk	20	62	21	»	»	»	20	62	
Weststellingwerf (kad. Blesdijke)	(28) 14	44	09	»	»	»	14	44	
Id. (id. Wolvega)	34	58	18	5	35	12	39	93	
Id. (id. Oudetrijne)	»	06	88	»	»	»	»	06	
Schoterland (id. Knijpe)	(29) 7	18	34	1	28	29	8	46	
Id. (id. Heerenveen)	(30) 5	65	85	»	»	»	5	65	
	(31) 155	63	38	6	63	41	162	31	
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	
Gedeelte Heerenveen-Leeuwarden.									
Utingeradeel (kad. Akkrum)	(32) 26	44	04	»	»	»	26	44	
Haskerland (id. Nijehaske)	(33) 51	29	71^{5}	»	»	»	51	29	
Idaarderadeel	(34) 28	91	49	»	»	»	28	91	
Leeuwarderadeel	34	63	98	»	»	»	34	63	
Leeuwarden	»	72	93	»	»	»	»	72	
	(35) 142	02	13^{5}	»	»	»	142	02	
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	
Sectie Harlingen-Leeuwarden.									
Harlingen	(36) 3	64	32	»	»	»	3	64	
Id. en Barradeel	(37) 3	64	95	»	»	»	3	64	
Barradeel	(38) »	58	»	»	»	»	»	58	
Id. en Franekeradeel	(39) »	80	70	»	»	»	»	80	
Franeker	(40) 20	72	95	»	»	»	20	72	
Franekeradeel	(41) 11	15	50	»	»	»	11	15	
Id. en Hennaarderadeel	1	76	50	»	»	»	1	76	
Id. » Menaldumadeel	»	42	90	»	»	»	»	42	
Id. » Franeker	3	27	65	»	»	»	3	27	
Hennaarderadeel	5	30	70	»	»	»	5	30	
Menaldumadeel	(42) 29	26	81	»	»	»	29	26	
Id. en Leeuwarderadeel	2	88	65	»	»	»	2	88	
Leeuwarderadeel	2	56	90	»	»	»	2	56	
Leeuwarden	(43) 10	82	63^{5}	»	»	»	10	82	
	(44) 96	89	16^{5}	»	»	»	96	89	
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			*TOELICHTINGEN.*
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen.
						H. A. C.
f 24 197,58	»	f 24 197,58	f 5 294,18	»	f 5 294,18	
11 124,00	»	11 124,00	3 999,71	»	3 999,71	(25) 0. 03. 80
21 879,61^{5}	»	21 879,61^{5}	2 375,58^{5}	»	2 375,58^{5}	(26) 0. 26. 87
55 453,56^{5}	»	55 453,56^{5}	2 487,44^{5}	»	2 487,44^{5}	(27) 0. 13. 41
80 217,04	»	80 217,04	2 340,54	»	2 340,54	(28) 0. 01. 12
69 329,19	»	69 329,19	3 361,88^{5}	»	3 361,88^{5}	(29) 0. 04. 96
31 940,36^{5}	»	31 940,36^{5}	2 211,80	»	2 211,80	(30) 0. 03. 79
78 561,88^{5}	f 9 322,68	87 884,56^{5}	2 271,77	f 1 742,16^{5}	2 200,80	(31) 0. 53. 95
208,88^{5}	»	208,88^{5}	3 036,12	»	3 036,12	
23 514,00	1 803,13^{5}	25 317,13^{5}	3 273,38	1 405,51^{5}	2 990,34	
32 050,00	»	32 050,00	5 664,04^{5}	»	5 664,04^{5}	
f 428 476,12^{5}	f 11 125,81^{5}	f 439 601,94	f 2 75[illegible],22^{5}	f 1 677,06^{5}	f 2 703,28	
9 719,03^{5}	1 645,28^{5}	11 364,32	62,42^{5}	248,00^{5}	70,01	
f 438 195,16	f 12 771,10	f 450 966,26	f 2 814,65	f 1 925,07	f 2 778,29	
f 120 179,16	»	f 120 179,16	f 4 545,28	»	f 4 545,28	(32) 0. 07. 40
182 259,59	»	182 259,59	3 553,00	»	3 553,00	(33) 0. 11. 04
107 505,49	»	107 505,49	3 717,99^{5}	»	3 717,99^{5}	(34) 0. 27. 30
194 425,22	»	194 425,22	5 612,71^{5}	»	5 612,71^{5}	(35) 0. 45. 74
3 375,58	»	3 375,58	4 628,10	»	4 628,10	
f 607 745,04	»	f 607 745,04	f 4 279,23	»	f 4 279,23	
5 505,42^{5}	»	5 505,42^{5}	38,76	»	38,76	
f 613 250,46^{5}	»	f 613 250,46^{5}	f 4 317,99	»	f 4 317,99	
f 34 126,64	»	f 34 126,64	f 9 367,21	»	f 9 367,21	(36) 0. 15. 41
16 943,84	»	16 943,84	4 642,78^{5}	»	4 642,78^{5}	(37) 0. 06. 10
6 992,73	»	6 992,73	12 056,43	»	12 056,43	(38) 0. 13. 20
18 542,19	»	18 542,19	22 976,69	»	22 976,69	(39) 0. 12. 40
78 892,32	»	78 892,32	3 805,80	»	3 805,80	(40) 0. 07. 10
61 092,14	»	61 092,14	5 476,66	»	5 476,66	(41) 0. 25. 50
4 734,16	»	4 734,16	2 682,24	»	2 682,24	(42) 0. 07. 65
1 698,69	»	1 698,69	3 959,65	»	3 959,65	(43) 0. 18. 40
9 918,71	»	9 918,71	6 027,22^{5}	»	6 027,22^{5}	(44) 1. 05. 76
20 866,02^{5}	»	20 866,02^{5}	3 931,79^{5}	»	3 931,79^{5}	
123 776,70^{5}	»	123 776,70^{5}	4 229,06^{5}	»	4 229,06^{5}	
9 525,29	»	9 525,29	3 299,94^{5}	»	3 299,94^{5}	
12 084,52	»	12 084,52	4 703,98	»	4 703,98	
88 859,32	»	88 859,32	8 298,25	»	8 298,25	
f 488 053,28	»	f 488 053,28	f 5 037,10^{5}	»	f 5 037,10^{5}	
6 194,93	»	6 194,93	63,93	»	63,93	
f 494 248,21	»	f 494 248,21	f 5 101,03^{5}	»	f 5 101,03^{5}	

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
Sectie Leeuwarden-Groningen.	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Leeuwarden	(45) 12	64	01	»	»	»	12	64	01
Grootegast	5	46	83	»	»	»	5	46	8
Aduard	3	44	71	6	71	84	10	16	5
Zuidhorn	(46) 21	90	13	5	54	78	27	44	91
Grijpskerk	(47) 24	83	89	»	»	»	24	83	8
Tietjerksteradeel (kad. Hardegarijp)	20	64	50	10	43	08	31	07	5
Dantumadeel (kad. Veenwoude)	(48) 18	28	10	7	59	90	25	38	0
Kollumerland (kad. Westergeesten Burum)	(49) 8	32	30	1	20	90	9	53	2
Hoogkerk	13	57	17	»	»	»	13	57	1
Achtkarspelen (kad. Kooten, Buitenpost en Drogeham)	(50) 24	05	50	(52) 7	34	90	31	40	4
Groningen	(51) 20	44	79	»	67	80	21	12	5
	(53) 173	61	93	(54) 39	53	20	213	15	1
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Groningen-Winschoten.									
Groningen	(55) 3	03	40	»	»	»	3	03	40
Sappemeer	(56) 11	52	02	»	»	»	11	52	02
Zuidbroek	(57) 23	85	85	»	»	»	23	85	85
Haren	(58) 30	28	48	»	»	»	30	28	48
Muntendam	4	65	41	»	»	»	4	65	41
Hoogezand	(59) 43	91	13	»	»	»	43	91	13
Meeden	8	64	80	»	»	»	8	64	80
Scheemda	(60) 27	87	96	»	»	»	27	87	96
Winschoten	(61) 14	11	81	»	»	»	14	11	81
	(62) 167	90	86	»	»	»	167	90	86
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Winschoten-Hannoversche grens.									
Winschoten	14	33	30	»	»	»	14	33	30
Beerta	(63) 38	66	24	»	»	»	38	66	24
Nieuwe Schans	(64) 11	91	72	»	»	»	11	91	72
	(65) 64	91	26	»	»	»	64	91	2
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen.
f 67 509,17	»	f 67 509,17	f 5 340,87	»	f 5 340,87	H. A. C.
20 940,48	»	20 940,48	3 829,43	»	3 829,43	(45) 0. 05. 25.
10 638,01	f 18 912,69	29 550,70	3 036,07	f 2 784,19	2 886,56	(46) 0. 21. 08.
70 049,28	21 060,42	91 109,70	3 197,40	3 833,55	3 319,22	(47) 0. 00. 62.
89 290,99	»	89 290,99	3 594,80	»	3 594,80	(48) 0. 00. 60.
26 628,08	21 396,34	48 024,42	1 289,08	2 051,26	1 545,39	(49) 0 05. 40.
33 470,32	20 407,38	53 877,70	1 827,59	2 693,84	2 081,14	(50) 0. 14. 30.
19 918,00	3 714,67	23 632,68	2 393,12	3 357,98	2 470,04	(51) 0. 75. 78.
36 496,96	»	36 496,96	2 689,19	»	2 689,19	(52) 0. 01. 60.
						(53) 1. 23. 13.
93 930,08	34 578,43	128 508,52	3 904,19	4 707,36	4 092,10	(54) 0. 01. 60.
159 590,73	2 648,51	162 239,24	7 804,75	3 906,36	7 679,63	
f 628 462,12	f 122 718,46	f 751 180,59	f 3 619,80	f 3 106,20	f 3 524,16	
15 414,49	44 974,13	60 388,62	88,83	1 137,66	283,40	
f 643 876,61	f 167 692,60	f 811 569,21	f 3 708,63	f 4 243,87	f 3 807,56	
f 110 789,01	»	f 110 789,01	f 36 515,82	»	f 36 515,82	(55) 0. 21. 73.
71 151,28	»	71 151,28	2 176,32	»	2 176,32	(56) 0. 26. 30.
86 140,56	»	86 140,56	3 610,47	»	3 610,47	(57) 0. 21. 90.
93 814,46	»	93 814,46	3 097,74	»	3 097,74	(58) 0. 07. 95.
12 945,57	»	12 945,57	2 781,54	»	2 781,54	(59) 0. 38. 90.
187 556,07	»	187 556,07	4 271,25	»	4 271,25	(60) 0. 02. 28.
33 741,40	»	33 741,40	3 901,64	»	3 901,64	(61) 0. 03. 40.
95 376,25	»	95 376,25	3 421,00	»	3 421,00	(62) 1. 22. 46.
61 720,06	»	61 720,06	4 371,69	»	4 371,69	
f 753 234,67	»	f 753 234,67	f 4 485,99	»	f 4 485,99	
10 236,51	»	10 236,51	60,96	»	60,96	
f 763 471,18	»	f 763 471,18	f 4 546,95	»	f 4 546,95	
f 76 773,42	»	f 76 773,42	f 5 356,15	»	f 5 356,15	(63) 0. 16. 20.
231 581,43	»	231 581,43	5 989,83	»	5 989,83	(64) 0. 14. 62.
64 229,09	»	64 229,09	5 238,57	»	5 238,57	(65) 0. 30. 82.
f 372 583,94	»	f 372 583,94	f 5 739,08	»	f 5 739,08	
4 010,93	»	4 010,93	61,79	»	61,79	
f 376 594,87	»	f 376 594,87	f 5 800,87	»	f 5 800,87	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
Lijn Meppel-Groningen.	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C
Meppel en Ruinerwold	»	»	»	»	77	20	»	77	
Meppel	6	84	40	2	95	10	9	79	
Ruinerwold	8	97	80	5	19	10	9	16	
de Wijk	(66) 17	82	23	3	44	90	21	27	
Ruinen	46	05	49	»	»	»	46	05	
Zuidwolde	3	06	10	»	»	»	3	06	
Hoogeveen	8	38	65	»	»	»	8	38	
Beilen	(67) 59	55	13	2	02	69	61	57	
Assen	(68) 37	62	39	1	25	68	38	88	
Vries	43	81	56	»	»	»	43	81	
Haren	33	44	40	»	»	»	33	44	
	(69) 260	58	15	15	64	67	276	22	
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	
Lijn Zutphen-Duitsche grens.									
Gorssel (kad. Almen)	(70) 13	87	85	20	21	94	34	09	
Laren	(71) 38	74	70	»	»	»	38	74	
Lochem	18	17	64	»	»	»	18	17	
Markulo	(72) 50	40	54	»	»	»	50	40	
Diepenheim	2	38	31	»	»	»	2	38	
Goor	(73) 11	46	18	»	»	»	11	46	
Ambt-Delden	(74) 29	71	21	»	»	»	29	71	
Stad-Delden	(75) 12	68	94	»	»	»	12	68	
Hengelo	(76) 22	49	68	»	14	90	22	64	
Lonneker	(77) 91	03	01	1	84	22	92	87	
Enschedé	(78) 1	96	57	»	15	43	2	12	
	(79) 292	94	63	22	36	49	315	31	
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	
Sectie Maastricht-Venlo.									
Meerssen	22	60	90	»	»	»	22	60	
Nieuwstadt	16	76	99[5]	»	99	95	17	76	
St. Odilienberg	1	41	32	»	»	»	1	41	
Herten	4	59	15	»	33	13	4	92	
Susteren	17	87	43	»	76	11	18	63	
Geulle	(80) 15	86	54	»	»	»	15	86	
Linne	10	47	39	»	59	11	11	06	
Elsloo	14	»	65	7	54	10	21	54	
Maasbracht	17	86	91	2	21	73	20	08	
Echt	(81) 18	63	34	4	37	38	23	»	
Transporteren	140	10	62[5]	16	81	51	156	92	

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			*TOELICHTINGEN.*
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen.
»	f 2 872,43	f 2 872,43	»	f 3 720,76^{5}	f 3 720,76^{5}	H. A. C.
f 21 707,74	11 562,32^{5}	33 270,06^{5}	f 3 171,79	3 918,10	3 396,63	(66) 0. 10. 70
10 681,72	13 733,10	24 414,82	2 685,20	2 645,56	2 662,75^{5}	(67) 0. 03. 96
34 453,46	9 425,31	43 878,77	1 933,16	2 732,47^{5}	2 062,81	(68) 0. 24. 88
64 737,35^{5}	»	64 737,35^{5}	1 405,65^{5}	»	1 405,65^{5}	(69) 0. 39. 54
6 871,10	»	6 871,10	2 244,72^{5}	»	2 244,72^{5}	
28 343,01^{5}	»	28 343,01^{5}	3 379,60	»	3 379,60	
96 640,13	394,98^{5}	96 035,11^{5}	1 603,01	194,87	1 559,56^{5}	
91 112,27^{5}	3 208,80	94 321,07^{5}	2 421,66	2 553,23	2 425,91	
55 389,68^{5}	»	55 389,68^{5}	1 264,15^{5}	»	1 264,15^{5}	
105 180,54	»	105 180,54	3 144,90	»	3 144,90	
f 514 117,02	f 41 196,95	f 555 313,97	f 1 972,96	f 2 588,21	f 2 010,34	
20 898,21^{5}	16 442,12	37 340,33^{5}	80,19^{5}	1 050,83^{5}	135,18	
f 535 015,23^{5}	f 57 639,07	f 592 654,30^{5}	f 2 053,15^{5}	f 3 639,04^{5}	f 2 145,52	
f 31 211,13^{5}	f 35 135,33	f 66 346,46^{5}	f 2 248,88^{5}	f 3 737,70^{5}	f 1 945,76^{5}	(70) 0. 01. 40
104 609,25	»	104 609,25	2 799,80	»	2 799,80	(71) 0. 05. 05
35 369,88^{5}	»	35 369,88^{5}	1 945,42	»	1 945,42	(72) 0. 89. 00
79 392,93^{5}	»	79 392,93^{5}	1 575,08^{5}	»	1 575,08^{5}	(73) 0. 05. 96
3 990,02^{5}	»	3 990,02^{5}	1 674,30	»	1 674,30	(74) 0. 14. 06
43 058,84^{5}	»	43 058,84^{5}	3 756,72^{5}	»	3 756,72^{5}	(75) 0. 06. 30
73 395,54	»	73 395,54	2 470,22^{5}	»	2 470,22^{5}	(76) 0. 19. 47
60 433,40	»	60 433,40	4 762,51	»	4 762,51	(77) 0. 04. 30
76 762,81	477,84^{5}	77 240,65^{5}	3 412,16^{5}	3 207,11	3 410,81	(78) 0. 11. 41
137 229,30	4 682,45	141 911,75	1 507,51^{5}	2 541,77	1 528,03	(79) 1. 56. 95
50 653,96^{5}	4 621,93^{5}	55 275,90	25 768,91^{5}	29 954,21	26 073,53	
f 696 107,09^{5}	f 44 917,56	f 741 024,65	f 2 376,19	f 2 008,39^{5}	f 2 350,11	
24 230,09	6 985,88	31 215,97^{5}	82,71	312,36	99,00	
f 720 337,18^{5}	f 51 903,44	f 772 240,62^{5}	f 2 4[illegible]8,90	f 2 320,75^{5}	f 2 449,11	
f 160 957,54	»	f 160 957,54	f 7 119,18	»	f 7 119,18	(80) 0. 02. 33
52 670,45^{5}	f 1 656,42	54 326,87^{5}	9 140,77^{5}	f 1 657,25	3 057,32^{5}	(81) 0. 05. 28
5 574,25	»	5 574,25	3 944,41^{5}	»	3 944,41^{5}	
11 788,83^{5}	529,74	12 318,57^{5}	2 567,53^{5}	1 598,97^{5}	2 502,35	
57 705,32	2 178,97	59 884,29	3 228,39^{5}	2 862,92	3 213,47	
62 639,55	»	62 639,55	3 948,18^{5}	»	3 948,18^{5}	
25 877,97^{5}	3 719,10^{5}	29 597,08	2 470,71	6 291,83^{5}	2 674,83	
75 376,08	31 529,85^{5}	106 905,93^{5}	5 318,50^{5}	4 181,12^{5}	4 961,41	
24 868,69^{5}	3 084,56^{5}	27 953,26	1 391,71^{5}	1 391,09	1 325,65^{5}	
60 495,19	15 368,56^{5}	75 863,75^{5}	3 246,60	3 513,78	3 297,39	
f 537 953,89	f 58 067,22	f 596,021,11	»	»	»	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Per transport	140	10	62*	16	81	51	156	92	13
Sittard	27	»	21	»	»	»	27	»	21
Geleen	(82) 14	77	12	»	47	55	15	24	67
Bunde	13	64	45	»	»	»	13	64	45
Beek	11	08	65	»	»	»	11	08	65
Roermond 1ste gedeelte	12	43	80	»	»	»	12	43	80
Id. 2de »	3	67	23	»	»	»	3	67	23
Maasniel	(83) 5	43	98	»	02	95	5	46	93
Swalmen	(84) 20	66	07	»	08	89	20	74	96
Beesel	17	07	07	4	81	55	21	88	62
Belfeld	(85) 16	22	24	»	05	57	16	27	81
Tegelen	4	21	11	7	33	90	11	55	01
Venlo	(86) 15	77	54	»	38	52	16	16	06
	(87) 302	10	09*	30	»	44	332	10	53
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Brug nabij Venlo.									
Venlo	»	92	29	»	»	»	»	92	29
Sectie Venlo-Helmond.									
Maasbree	9	23	82	4	44	78	13	68	60
Grubbenvorst	(88) 8	38	16	5	09	62	13	47	78
Sevenum	11	83	92	»	»	»	11	83	92
Horst	11	14	30	(89) 78	25	58	89	39	88
Venray	»	04	75	»	»	»	»	04	75
Deurne	49	07	80	»	79	84	49	87	64
Vlierden	2	02	22	4	20	84	6	23	06
Bakel	4	66	53	»	»	»	4	66	53
Helmond	(90) 15	27	22	(91) 1	57	77	16	84	99
	(92) 111	68	72	(93) 94	38	43	206	07	15
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sectie Helmond-Tilburg.									
Helmond	3	13	97	»	»	»	3	13	97
Mierlo	(94) 18	21	64	»	»	»	18	21	64
Nuenen c. a.	16	29	55	»	»	»	16	29	55
Tongelre	14	09	94	»	»	»	14	09	94
Woensel c. a.	(95) 20	37	97	»	»	»	20	37	97
Eindhoven	(96) »	07	91	»	»	»	»	07	91
Transporteren	72	20	98	»	»	»	72	20	98

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen
						H. A. C.
537 953,89	f 58 067,22	f 596 021,11	»	»	»	(82) 0. 13. 36.
118 452,97	»	118 452,97	f 4 386,80	»	f 4 386,80	(83) 0. 03. 67.
84 556,75	2 049,70	86 606,45	5 724,43	f 4 310,62	5 680,34	(84) 0. 00. 50.
57 512,75	»	57 512,75	4 215,08	»	4 215,08	(85) 0. 01. 82.
47 235,77	»	47 235,77	4 260,65	»	4 260,65	(86) 0. 01.
74 470,93	»	74 470,93	5 987,37	»	5 987,37	(87) 0. 28. 19
22 512,56	»	22 512,56	6 130,37	»	6 130,37	
35 598,57	105,66	35 704,23	6 544,09	3 581,69	6 528,11	
91 424,01	728,97	92 152,98	4 425,02	8 199,94	4 441,20	
47 671,71	11 289,83	58 961,55	2 792,60	2 344,48	2 694,00	
30 533,13	132,12	30 665,25	1 882,16	2 372,00	1 883,83	
19 883,87	23 471,36	43 355,23	4 721,77	3 198,17	3 753,63	
105 803,06	1 457,87	107 260,93	6 706,84	3 784,71	6 637,18	
1 273 609,99	f 97 302,74	f 1 370 912,73	f 4 215,84	f 3 242,95	f 4 127,94	
86 024,43	23 141,92	109 166,35	284,75	771,28	328,71	
1 359 634,42	f 120 444,66	f 1 480 079,08	f 4 500,59	f 4 014,23	f 4 456,65	
2 504,51	»	f 2 504,51	f 2 713,73	»	f 2 713,73	
20 517,01	f 12 479,10	f 32 996,11	f 2 220,00	f 2 890,67	f 2 402,34	(88) 0. 00. 23.
15 791,11	4 304,76	20 095,87	1 884,02	687,78	1 456,62	(89) 0. 01. 10.
24 408,41	»	24 408,41	2 061,66	»	2 061,66	(90) 0. 02. 44.
19 193,17	59 527,89	78 721,06	1 722,44	760,68	880,56	(91) 0. 03. 22.
63,40	»	63,40	1 339,05	»	1 339,05	(92) 0. 02. 67.
55 825,52	1 468,52	57 294,04	1 137,48	1 839,33	1 137,48	(93) 0. 04. 32.
1 707,46	2 994,59	4 702,05	844,35	546,34	646,01	
5 960,38	»	5 960,38	1 277,59	»	1 277,59	
79 683,49	17 565,64	97 249,14	5 217,55	17 798,40	5 241,38	
223 149,96	f 98 340,52	f 321 490,48	f 1 997,99	f 1 041,91	f 1 560,14	
9 607,67	5 736,61	15 344,28	86,02	60,78	74,47	
232 757,63	f 104 077,13	f 336 834,76	f 2 084,01	f 1 102,69	f 1 634,61	
10 274,67	»	f 10 274,67	f 3 272,50	»	f 3 272,50	(94) 0. 00. 93.
46 487,47	»	46 487,47	2 551,95	»	2 551,95	(95) 0. 08. 13.
23 936,71	»	23 936,71	1 468,91	»	1 468,91	(96) 0. 02. 33.
35 856,21	»	35 856,21	2 543,10	»	2 543,10	
79 274,76	»	79 274,76	3 889,89	»	3 889,89	
8 557,20	»	3 557,20	108 182,04	»	108 182,04	
204 387,03	»	f 204 387,03	»	»	»	

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.										
	Bij aankoop.				Geregtelijk.				Totaal.		
		H.	A.	C.		H.	A.	C.	H.	A.	C.
Per transport		72	20	98		»	»	»	72	20	9
Strijp		2	38	15		»	»	»	2	38	1
Best		23	99	14		»	»	»	23	99	1
Oirschot		4	82	33		»	»	»	4	82	3
Liempde	(97)	7	»	61		»	»	»	7	»	6
Boxtel	(98)	35	35	38		»	74	29	36	09	6
Haaren		6	93	04		4	51	68	11	44	7
Oisterwijk	(99)	11	54	17		»	62	45	12	16	6
Berkel c. a.	(100)	11	13	07		»	»	»	11	13	0
Tilburg	(101)	10	40	74		»	06	30	10	47	6
	(102)	185	77	61		5	94	72	191	72	3
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Sectie Tilburg-Breda.											
Tilburg	(103)	42	40	51		»	»	»	42	40	5
Gilze en Rijen	(104)	19	53	48		»	»	»	19	53	4
Oosterhout		10	90	19		»	»	»	10	90	1
Ginneken		1	41	90		»	»	»	1	41	9
Teteringen		9	97	65		»	»	»	9	97	6
Breda	(105)	4	88	54		»	»	»	4	88	5
	(106)	89	12	27		»	»	»	89	12	2
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Sectie Roosendaal-Woensdrecht.											
oosendaal		13	89	23	(109)	1	03	90	14	93	1
Wouw	(107)	16	05	83		»	»	»	16	05	8
Bergen op Zoom	(108)	22	70	06		»	»	»	22	70	0
Woensdrecht		32	32	86		»	»	»	32	32	8
	(110)	84	97	98	(109)	1	03	90	86	01	8
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Sectie Woensdrecht-Goes.											
Woensdrecht	(111)	14	71	44		»	»	»	14	71	[illegible]
Bath		8	03	59		»	»	»	8	03	[illegible]
Rilland		18	59	72		»	»	»	18	59	[illegible]
Transporteren		41	34	75		»	»	»	41	34	[illegible]

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen.
f 204 387,03	»	f 204 387,03	»	»	»	H. A. C.
8 216,66	»	8 216,66	f 3 450,20	»	f 3 450,20	(97) 0. 00. 33
53 419,97	»	53 419,97	2 226,63	»	2 226,63	(98) 0. 47. 31
8 618,59	»	8 618,59	1 786,86	»	1 786,86	(99) 0. 04. 53
16 562,97	»	16 562,97	2 364,07	»	2 364,07	(100) 0. 03. 24
143 139,12	f 2 113,07	145 252,19	4 048,76	f 2 844,35	4 023,97	(101) 0. 22. 61
12 008,84	17 848,92	29 857,77	1 732,78	3 951,67	1 732,78	(102) 0. 89. 41
41 141,29	1 389,84	42 531,13	3 564,58	2 225,52	3 495,84	
27 571,82	»	27 571,82	2 477,09	»	2 477,09	
57 946,95	571,79	58 518,74	5 567,86	9 076.03	5 588,97	
f 573 013,27	f 21 923,62	f 594 936,89	f 3 084,37	f 3 686,37	f 3 103,12	
22 079,97	6 654,36	28 734,33	118,85	1 118,95	149,87	
f 595 093,24	f 28 577,99	f 623 671,23	f 3 203,28	f 4 805,28	f 3 252,97	
f 117 503,09	»	f 117 503,09	f 2 770,96	»	f 2 770,96	(103) 0. 12. 40
29 477,10	»	29 477,10	1 598,95	»	1 598,95	(104) 0. 00. 97
13 505,64	»	13 505,64	1 238,83	»	1 238,83	(105) 0. 02. 24
4 436,76	»	4 436,76	3 126,68	»	3 126,68	(106) 0. 15. 61
37 558,30	»	37 558,30	3 764,67	»	3 764,67	
7 962,50	»	7 962,50	1 629,85	»	1 629,85	
f 210 443,39	»	f 210 443,39	f 2 361,02	»	f 2 361,02	
13 340,36	»	13 340,36	149,68	»	149,68	
f 223 783,75	»	f 223 783,75	f 2 510,71	»	f 2 510,71	
f 55 653,69	f 20 816,14	f 76 496,83	f 4 066,08	f 20 034,78	f 5 121,44	(107) 0. 08. 62
43 354,11	»	43 354,11	2 699,79	»	2 699,79	(108) 0. 19. 19
64 425,65	»	64 425,65	2 838,06	»	2 838,06	(109) 0. 01. 90
101 260,73	»	101 260,73	3 132,23	»	3 132,23	(110) 0. 27. 81
f 264 694,18	f 20 816,14	f 285 510,32	f 3 114,78	f 20 034,78	f 3 319,16	
12 261,97	4 665,93	16 927,90	144,29	4 490,78	196,79	
f 276 956,15	f 25 482,07	f 302 438,22	f 3 259,08	f 24 525,57	f 3 515,95	
f 25 764,40	»	f 25 764,40	f 1 750,96	»	f 1 750,96	(111) 0. 28. 12
29 896,80	»	29 896,80	3 720,40	»	3 720,40	
53 707,27	»	53 707,27	2 887,92	»	2 887,92	
f 109 368,47	»	f 109 368,47	»	»	»	

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Per transport	41	34	75	»	»	»	41	34	75
Krabbendijke	13	42	97	»	»	»	13	42	97
Kruiningen	13	93	70	»	»	»	13	93	70
Schore c. a.	20	02	07	2	05	44	22	07	51
Kappelle c. a.	12	27	83	»	»	»	12	27	83
Kloetinge	(112) 6	22	85	»	»	»	6	22	85
Goes	8	07	82	»	»	»	8	07	82
Krabbendijke, Kloetinge en Goes	»	»	»	10	66	18	10	66	18
	(113) 115	31	99	12	71	62	128	03	61
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Kanaal door Zuidbeveland.									
Schore en Vlake	22	93	30	»	»	»	22	93	30
Wemeldinge	8	09	15	»	»	»	8	09	15
Kruiningen	4	10	89	»	»	65	4	11	54
Yerseke	»	18	70	»	»	»	»	18	70
	35	32	04	»	»	65	35	32	69
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sectie Goes-Vlissingen.									
's Heer Arendskerke	(114) 48	99	59	»	38	76	49	38	35
Arnemuiden	(115) 37	43	82	»	»	»	37	43	82
Middelburg	(116) 29	90	39	»	57	»	30	47	39
Koudekerke	(117) 30	61	73	»	»	»	30	61	73
Oost- en West-Souburg	(118) 39	14	16	»	»	»	39	14	16
Vlissingen	(119) 140	74	06	»	92	70	141	66	76
St. Laurens	»	24	54	»	»	»	»	24	54
Vrouwepolder	50	90	50	»	»	»	50	90	50
Nieuw- en Sint-Joosland	11	10	34	»	»	»	11	10	34
Veere	6	82	25	»	»	»	6	82	25
Wolphaartsdijk	»	»	»	37	60	10	37	60	10
Diverse gemeenten	»	»	»	73	75	34	73	75	34
	(120) 395	91	38	113	23	90	509	15	28
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen.
f 109 368,47	»	f 109 368,47	»	»	»	H. A. C.
41 309,95	»	41 309,95	f 3 076,01^{5}	»	f 3 076,01^{5}	(112) 0. 00. 05
27 470,78	»	27 470,78	1 971,06	»	1 791,06	(113) 0. 28. 17
40 234,63	f 3 757,73	43 992,36	2 001,15	f 1 829,11^{5}	1 992,80^{5}	
42 188,72	»	42 188,72	3 436,04	»	3 436,04	
18 455,52	»	18 455,52	2 963,07^{5}	»	2 963,07^{5}	
31 040,49	»	31 040,49	3 842,50	»	3 842,50	
»	24 323,95^{5}	24 323,95^{5}	»	2 281,41	2 281,41	
310 068,56	f 28 081,68^{5}	f 338 150,24^{5}	f 2 688,77	f 2 208,34	f 2 641,05	
8 422,25	76,58^{5}	8 498,83^{5}	73,03^{5}	6,02	66,38	
318 490,81	f 28 158,27	f 346 649,08^{5}	f 2 761,80^{5}	f 2 214,36	f 2 707,43	
39 795,32	»	f 39 795,32	f 1 735,28^{5}	»	f 1 735,28^{5}	
17 447,49	»	17 447,49	2 156,27^{5}	»	2 156,27^{5}	
41 859,09^{5}	f 174,89^{5}	42 033,99	10 187,42	f 26 906,92	10 213,83	
437,98	»	437,98	2 342,13	»	2 342,13	
99 530,88^{5}	f 174,89^{5}	f 99 714,78	f 2 818,19	f 26 906,92	f 2 822,63	
367,83	576,93^{5}	944,76^{5}	10,41	88 759,23	26,74^{5}	
99 907,71^{5}	f 751,83	f 100 659,54^{5}	f 2 828,60	f 115 666,15	f 2 849,37^{5}	
130 924,30	f 15 541,07^{5}	f 146 465,37^{5}	f 2 672,15	f 40 095,65	f 2 965,87^{5}	(114) 0. 07. 15
100 089,66	»	100 089,66	2 673,46^{5}	»	2 673,46^{5}	(115) 0. 03. 50
281 774,38	1 331,72	283 106,10	9 422,63	2 336,35	9 290,11^{5}	(116) 1. 78. 17
131 659,56	»	131 659,56	4 300,17	»	4 300,17	(117) 0. 26. 18
178 411,29	»	178 411,29	4 558,10	»	4 558,10	(118) 0. 51. 20
582 470,63^{5}	3 138,05	585 608,68^{5}	4 138,79	3 385,16^{5}	4 133,68	(119) 1. 27. 68
1 019,48^{5}	»	1 019,48^{5}	415.26	»	415,26	(120) 3. 93. 88
156 605,32	»	156 605,32	3 076,42	»	3 076,42	
22 829,45	»	22 829,45	2 056,07^{5}	»	2 056,07^{5}	
28 679,49	»	28 679,49	4 203,66	»	4 203,66	
»	9 490,58^{5}	9 490,58^{5}	»	252,40^{5}	252,40^{5}	
»	35 692,10	35 692,10^{5}	»	483,94	483,94	
1 614 463,57	f 65 193,53^{5}	f 1 679 657,10^{5}	f 4 068,43^{5}	580.84^{5}	f 3 298,92^{5}	
28 213,88	8 177,85	36 391,73	71,26	72,86	71,47^{5}	
1 642,677,45	f 73 371,38^{5}	f 1 716 048,83^{5}	f 4 139,69^{5}	653,70^{5}	f 3 370,40	

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.										
	Bij aankoop.				Geregtelijk.				Totaal.		
		H.	A.	C.		H.	A.	C.	H.	A.	C.
Lijn Venlo-Pruissische grens.											
Venlo	(121)	16	27	05		»	»	»	16	27	05
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Sectie Utrecht-Kuilenburg.											
Utrecht (kad. Tolsteeg en Catharijne)		1	60	05	(122)	2	94	78	4	54	83
Id. (id. Tolsteeg)		3	01	17		»	1	83	3	03	»
Id. (id. Catharijne)	(123)	15	77	08		»	»	»	15	77	08
Bunnink		5	50	34		»	»	»	5	50	34
Houten	(124)	21	81	54		1	98	66	23	80	20
Schalkwijk	(125)	12	36	08		5	51	35	17	87	43
Tull en 't Waal		30	60	61		»	»	»	30	60	61
Kuilenburg		11	69	68		»	»	»	11	69	68
Houten en Schalkwijk		»	»	»		1	25	11	1	25	11
	(126)	102	36	55	(122)	11	71	73	114	08	28
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Sectie Kuilenburg-Bommel.											
Kuilenburg		43	66	68		»	»	»	43	66	68
Waardenburg	(127)	51	19	85		1	04	21	52	24	0
Geldermalsen		28	66	04		»	»	»	28	66	0
Waardenburg en Geldermalsen		»	»	»		»	95	69	»	95	6
Buurmalsen	(128)	23	15	18		4	92	15	28	07	3
Bommel		7	92	44		»	»	»	7	92	4
	(129)	154	60	19		6	92	05	161	52	2
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Dijkverlegging nabij Bommel.											
Waardenburg	(130)	1	04	60		»	»	»	1	04	6
Haaften	(131)	33	99	»		»	34	74	34	33	7
Gameren	(132)	21	25	23		»	»	»	21	25	2
Zaltbommel		7	54	49		»	»	»	7	54	4
	(133)	63	83	32		»	34	74	64	18	0
Bijkomende kosten		»	»	»		»	»	»	»	»	»
Totaal		»	»	»		»	»	»	»	»	»

Betaalde schadeloosstelling. Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Prijs per hektare. Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	*Toelichtingen.*
						Gebouwde eigendommen.
						H. A. C.
f 77 944,06	»	f 77 944,06	f 4 790,51	»	f 4 790,51	(121) 0. 13. 49
1 220,71	»	1 220,71	75,02^5	»	75,02^5	
f 79 164,77	»	f 79 164,77	f 4 865,53^5	»	4 865,53^5	
(a) f 100 000,00	f 34 931,96	f 134 931,96	f 62 480,47^5	f 11 849,84	f 29 666,46	(a) Overeenkomst met de Nederlandsche Rhijnspoorwegmaatschappij.
45 443,60	232,57^5	45 676,17^5	15 089,02	12 709,01^5	15 074,64^5	
208 149,00	»	208 149,00	13 198,37	»	13 198,37	(122) 0. 20. 17
21 405,43	»	21 405,43	3 889,49	»	3 889,49	(123) 1. 59. 89
86 571,48	6 601,26	93 172,74	3 968,36^5	3 382,89^5	3 914,49	(124) 0. 00. 20
57 943,25	18 996,12^5	76 939,37^5	4 687,66	3 445,38^5	4 304,47	(125) 0. 00. 29
142 373,61	»	142 373,61	4 651,80^5	»	4 651,80^5	(126) 1. 60. 38
71 057,50	»	71 057,50	6 074,95	»	6 074,95	
»	4 763,25^5	4 763,25^5	»	3 807,24^5	3 807,24^5	
f 732 943,87	f 65 525,17^5	f 798 469,04^5	f 7 160,06^5	f 5 592,17^5	f 6 999,03	
15 753,39	5 427,72^5	21 181,11^5	153,90	463,22^5	185,66	
f 748 697,26	f 70 952,90	f 819 650,16	f 7 313,96^5	f 6 055,40	f 7 184,69	
f 231 876,43	»	f 231 876,43	f 5 310,13	»	f 5 310,13	(127) 0. 17. 09
273 278,99	f 10 402,02^5	283 681,01^5	5 337,63^5	f 9 981,88^5	5 430,28	(128) 0. 22. 03
178 302,21^5	»	178 302,21^5	6 221,20^5	»	6 221,20^5	(129) 0. 39. 12
»	5 057,99	5 057,99	»	5 285,60	5 285,60	
150 824,27	26 727,44^5	177 551,71^5	6 514,57	5 430,76	6 324,57^5	
37 997,27^5	»	37 997,27^5	4 794,98	»	4 794,98	
f 872 279,18	f 42 187,46	f 914 466,64	f 5 642,10	f 6 096,01^5	f 5 661,54	
8 178,46	3 618,71^5	11 797,17^5	52,81	522,89^5	73,03^5	
f 880 457,64	f 45 806,17^5	f 926 263,81^5	f 5 694,91	f 6 618,91	f 5 734,57^5	
f 9 579,77	»	f 9 579,77	f 9 158,48	»	f 9 158,48	(130) 0. 06. 82
443 809,65^5	f 486,63^5	444 296,29	13 057,06^5	f 1 400,79	12 939,14	(131) 1. 98. 06
317 891,95	»	317 891,95	14 958,00	»	14 958,00	(132) 1. 39. 97
44 425,91	»	44 425,91	5 888,20^5	»	5 888,20^5	(133) 3. 43. 85
f 815 707,28^5	f 486,63^5	f 816 193,92	f 12 778,73	f 1 400,79	f 12 717,69^5	
13 225,16	3 184,61	16 409,77	207,65^5	9 166,97	256,15	
f 828 932,44^5	f 3 671,24^5	f 832 603,69	f 12 986,38^5	f 10 567,76	f 12 973,84^5	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Sectie Bommel-Boxtel.									
Bommel	26	46	93	»	46	78	26	93	71
Hurwenen	2	10	98	»	»	»	2	10	98
Kerkwijk	»	76	27	»	»	»	»	76	27
Rossum	6	06	19	»	»	»	6	06	19
Driel	22	36	96	(140) 2	43	30	24	80	26
Hedel	(134) 14	96	71	»	01	38	14	98	09
Empel en Meerwijk	(135) 25	66	22	43	92	25	69	58	47
's Bosch	(136) 27	86	28	4	06	37	31	92	65
Vught	(137) 22	56	83	»	37	81	22	94	64
Esch	(138) 2	25	19	20	52	44	22	77	63
Boxtel	(139) 8	97	49	»	»	»	29	97	49
Vught en Boxtel	»	»	»	3	23	41	3	23	41
	(142) 181	06	05	(143) 75	03	74	256	09	79
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sectie Moerdijk-Breda.									
Zwaluwe	(144) 13	05	90	(146) »	90	46	13	96	36
Zevenbergen	17	12	67	»	»	»	17	12	67
Terheyden	6	19	68	»	»	»	6	19	68
Prinsenhage	(145) 32	72	90	»	23	35	32	96	25
	(147) 69	11	15	(146) 1	13	81	70	24	96
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Willemsdorp-Dordrecht.									
Dubbeldam	(148) 61	05	»	1	95	33	63	»	33
Dordrecht	(149) 3	78	65	»	»	»	3	78	65
Dubbeldam en Dordrecht	»	»	»	(150) 5	33	67	5	33	67
	(151) 64	83	65	(150) 7	29	»	72	12	65
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Gedeelte Dordrecht-Rotterdam.									
Zwijndrecht	(152) 15	08	48	»	»	»	15	08	48
Groote Lindt	15	96	41	»	38	40	16	34	81
Heerjansdam	7	81	»	»	»	»	7	81	»
Barendrecht	(153) 15	16	53	»	»	»	15	16	53
Charlois	»	57	45	»	»	»	»	57	45
IJsselmonde	(154) 13	92	28	5	58	26	19	50	54
Transporteren	68	52	15	5	96	66	74	48	81

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen. H. A. C.
f 153 645,00	f 2 397,02	f 156 042,02	f 5 804,65	f 5 124,04	f 5 792,83	(134) 0. 00. 83
12 154,00	»	12 154,00	5 760,73	»	5 760,73	(135) 0. 00. 97
3 555,00	»	3 555,00	4 661,07	»	4 661,07	(136) 0. 95. 61
27 817,00	»	27 817,00	4 588,82	»	4 588,82	(137) 0. 29. 54
80 720,00	23 258,22	103 978,22	3 608,46	9 559,48	4 192,23	(138) 0. 00. 14
75 436,00	98,45	75 534,45	5 040,12	7 134,06	5 042,05	(139) 0. 08. 48
108 045,15	186 179,54	294 224,69	4 210,28	4 228,82	4 228,29	(140) 0. 00. 70
209 345,39	11 026,56	220 371,95	5 710,35	2 713,43	6 902,47	(141) 0. 14. 45
105 861,23	1 429,58	107 290,81	4 690,70	3 780,95	4 675,71	(142) 1. 35. 57
14 046,58	29 818,94	43 865,52	6 237,66	1 452,85	1 925,93	(143) 0. 15. 15
43 106,64	»	43 106,64	1 438,09	»	1 438,09	
»	14 571,65	14 571,65	»	4 505,62	4 505,62	
f 833 732,00	f 268 779,97	f 1 102 511,97	f 4 604,71	f 3 581,91	f 4 305,04	
11 571,91	19 206,98	30 778,89	63,92	255,96	120,18	
f 845 303,91	f 287 986,95	f 1 133 290,86	f 4 668,63	f 3 837,91	f 4 425,22	
f 58 894,29	f 6 885,07	f 65 779,36	f 4 509,86	f 7 608,96	f 4 710,77	(144) 0. 21. 26
90 859,47	»	90 859,47	5 305,13	»	5 305,13	(145) 0. 01. 70
23 924,73	»	23 924,73	3 860,82	»	3 860,82	(146) 0. 00. 75
98 856,23	589,91	99 446,14	3 020,44	2 526,38	3 016,95	(147) 0. 22. 96
f 272 534,72	f 7 474,98	f 280 009,70	f 3 943,40	f 6 567,94	f 3 985,92	
9 333,92	2 167,12	11 501,04	135,05	1 914,16	163,71	
f 281 868,64	f 9 642,10	f 291 510,74	f 4 078,46	f 8 482,10	f 4 149,64	
f 348 011,89	f 42 111,37	f 390 123,27	f 5 709,44	f 2 155,91	f 6 192,10	(148) 0. 67. 49
57 747,23	»	57 747,23	15 250,82	»	15 250,82	(149) 0. 02. 74
»	74 850,10	74 850,10	»	14 025,54	14 025,54	(150) 0. 70. 07
						(151) 0. 70. 23
f 405 759,12	f 116 961,47	f 522 720,60	f 6 258,19	f 16 044,10	f 7 247,27	
5 956,53	10 165,07	16 121,61	91,87	1 394,39	223,52	
f 411 715,66	f 127 126,55	f 538 842,21	f 6 350,06	f 17 438,49	f 7 470,79	
97 734,65	»	f 97 734,65	f 6 479,01	»	f 6 479,01	(152) 0. 14. 54
77 811,27	f 3 383,38	81 194,65	4 874,14	f 8 810,88	4 966,61	(153) 0. 20. 55
45 142,50	»	45 142,50	5 780,09	»	5 780,09	(154) 0. 01. 80
86 208,95	»	86 208,95	5 684,62	»	5 684,62	
2 851,49	»	2 851,49	4 963,43	»	4 963,43	
75 099,87	30 083,61	105 183,48	5 394,02	5 388,64	5 392,53	
384 848,73	f 33 466,99	f 418 315,72	»	»	»	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Per transport	68	52	15	5	96	66	74	48	81
Rotterdam (Stad)	(155) 32	15	»	(157) 52	01	94	84	16	94
Rotterdam en Delfshaven	»	»	»	3	53	99	3	53	99
Delfshaven	»	06	15	»	»	»	»	06	15
Overschie	(156) 6	03	15	»	20	15	6	23	30
	(158) 106	76	45	(157) 61	72	74	168	49	19
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sectie Alkmaar-Nieuwediep.									
Helder	(159) 60	23	80	»	»	»	60	23	80
Zijpe	(160) 47	43	40	1	61	83	49	05	23
Schagen	(161) 19	34	39	»	56	30	19	90	69
Oude Nieuwedorp	4	62	90	»	»	»	4	62	90
Haringkarspel 1ste gedeelte	(162) 12	91	67	»	»	»	12	91	67
Id. 2de »	(163) »	80	04	»	»	»	»	80	04
Heer-Hugowaard	22	93	15	»	»	»	22	93	15
Noord-Scharwoude	4	07	35	»	»	»	4	07	35
St. Pancras	(164) 3	85	27	»	»	»	3	85	27
Koedijk	14	18	98	1	71	18	15	90	16
Oudorp	1	69	27	»	»	»	1	69	27
Alkmaar	17	24	54	»	»	»	17	24	54
	(165) 209	34	76	3	89	31	213	24	07
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Sectie Alkmaar-Voorzaan.									
Alkmaar	2	87	97	1	69	80	4	57	77
Heilo	(166) 16	08	47	2	21	27	18	29	74
Limmen	5	96	78	»	»	»	5	96	78
Castricum	(167) 20	02	97	2	23	58	22	26	55
Heemskerk	»	74	35	»	»	»	»	74	35
Uitgeest	18	06	53	»	»	»	18	06	53
Assendelft	(168) 8	66	18	»	»	»	8	66	18
Wormerveer	(169) 10	26	32	»	40	56	10	66	88
Zaandijk	(170) 3	89	89	»	03	41	3	93	30
Koog a/d Zaan	(171) 7	45	26	»	16	80	7	62	06
Zaandam	(172) 13	13	57	»	28	60	13	42	17
	(173) 107	18	29	7	04	02	114	22	31
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	»
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	»

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.		
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.
f 384 848,73½	f 33 466,99	f 418 315,72½	»	»	»
1 827 809,13½	503 608,57	2 331 417,70½	f 56 852,54	f 9 681,16	f 27 699,11
»	28 076,17	28 076,17	»	7 931,34½	7 931,34½
627,00	»	627,00	10 195,12½	»	10 195,12
41 533,00	2 179,70½	43 712,70½	6 866,01½	10 817,39½	7 013,11
f 2 254 817,87	f 567 331,43½	f 2 822 149,30½	f 21 119,55	f 9 190,91½	f 16 749,35
19 607,31	51 092,25½	70 699,56½	183,69	827,71	419,45
f 2 274 425,18	f 618 423,69	f 2 892 848,87	f 21 303,24	f 10 018,62½	f 17 168,80
f 208 772,15½	»	f 208 772,15½	f 3 465,79	»	f 3 465,79
65 440,47½	f 9 406,54	74 847,01½	1 379,61	f 5 811,36	1 525,86
74 012,68½	4 191,91½	78 204,60	3 826,15	7 445,67	3 928,51½
10 953,83½	»	10 953,83½	2 366,35	»	2 366,35
42 699,27	»	42 699,27	3 305,74	»	3 305,74
1 210,69	»	1 210,69	1 510,71½	»	1 510,71½
59 231,32	»	59 231,32	2 582,96½	»	2 582,96½
7 164,31	»	7 164,31	1 758,76	»	1 758,76
8 437,80½	»	8 437,80½	2 190,10	»	2 190,10
26 567,09	7 067,74½	33 634,83½	1 872,26½	4 128,83½	2 115,18½
6 456,77	»	6 456,77	3 814,48	»	3 814,48
78 405,04½	»	78 405,04½	4 454,64	»	4 454,64
f 589 351,45	f 23 666,20	f 610 017,65	f 2 815,18	f 5 308,41½	f 2 860,70
19 646,55½	2 366,79	22 013,34½	93,84½	607,94½	103,23
f 608 998,00½	f 26 032,99	f 632 030,99½	f 2 909,02½	f 5 916,36	f 2 963,93
f 15 812,06½	f 12 183,37	f 27 995,43½	f 5 490,87	f 7 234,02	f 6 115,61
36 991,65	10 202,80½	47 194,45½	2 299,80½	4 611,02	2 579,30
17 663,81	»	17 633,81	2 954,82½	»	2 954,82½
68 153,98½	12 489,20½	80 643,19	3 402,64½	5 586,01	3 621,89
3 090,00	»	3 090,00	4 156,02	»	4 156,02
79 139,00	»	79 139,00	4 380,72	»	4 380,72
37 872,10	»	37 872,10	4 372,31½	»	4 372,31½
47 570,78	2 932,38½	50 503,16½	4 635,08½	7 229,74½	4 733,72½
35 978,89	1 506,37	37 485,26	9 227,96	44 175,07½	9 530,96
46 621,00	3 858,82½	50 479,82½	6 255,67	22 969,20	6 624,13
140 732,45½	17 504,85½	158 237,31	10 716,78½	61 205,78½	11 789,66
f 529 595,73½	f 60 677,81½	f 590 273,55	f 4 941,04½	f 8 618,76½	f 5 167,72½
13 136,89½	12 164,65½	25 301,55	122,58½	1 727,88½	221,54½
f 542 732,63	f 72 842,47	f 615 575,10	f 5 063,63	f 10 346,65	f 5 389,27

TOELICHTINGEN.

Gebouwde eigendommen.

	H.	A.	C.
(155)	1.	49.	74
(156)	0.	00.	60
(157)	0.	13.	33
(158)	1.	87.	23
(159)	0.	26.	11
(160)	0.	15.	87
(161)	0.	35.	18
(162)	0.	11.	13
(163)	0.	02.	44
(164)	0.	01.	60
(165)	0.	92.	33
(166)	0.	14.	90
(167)	0.	03.	31
(168)	0.	00.	97
(169)	0.	01.	77
(170)	0.	04.	64
(171)	0.	01.	36
(172)	0.	25.	36
(173)	0.	52.	31

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
Gedeelte Voorzaan-Amsterdam.	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Zaandam	(174) 12	24	56	»	»	»	12	24	[illegible]
Sloten	2	16	33	»	»	»	2	16	[illegible]
Zaandam en Sloten	»	»	»	11	53	18	11	53	[illegible]
Amsterdam	(175) 2	72	65	(177) »	70	76	3	43	[illegible]
	(176) 17	13	54	(177) 12	23	94	29	37	[illegible]
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Overbrugging van het Hollandsch Diep.									
Zwaluwe	13	07	96	2	80	54	15	88	[illegible]
Zevenbergen	6	49	45	»	86	55	7	36	[illegible]
Dubbeldam	4	52	92	»	»	»	4	52	[illegible]
	24	10	33	3	67	09	27	77	[illegible]
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Lijn Zwaluwe-Zevenbergen.									
Zevenbergen	11	76	64	»	»	»	11	76	[illegible]
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Arnhem-Nijmegen.									
Arnhem	(178) 12	93	02	»	26	15	13	19	[illegible]
Renkum	(179) 22	77	06	»	»	»	22	77	[illegible]
Elst	(180) 15	98	06	8	64	05	24	62	[illegible]
Elst (kad. Lent)	(181) 24	43	15	6	97	35	31	40	[illegible]
Elst (» Elden)	4	86	28	»	»	»	4	86	[illegible]
Bemmel (» Ressen)	3	52	38	»	75	20	4	27	[illegible]
Heteren (» Driel)	8	12	18	»	43	70	8	55	[illegible]
Nijmegen (» Neerbosch)	(182) 16	»	70	4	02	90	20	03	[illegible]
» (» Hatert)	19	47	10	14	05	90	33	53	[illegible]
	(183) 128	09	93	35	15	25	163	25	[illegible]
Bijkomende kosten	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]
Totaal	»	»	»	»	»	»	»	»	[illegible]

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.			TOELICHTINGEN.
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	
						Gebouwde eigendommen.
						H. A. C.
f 55 450,55	»	f 55 450,55	f 4 528,20	»	f 4 528,20	(174) 0. 06. 31
12 589,00	»	12 589,00	5 819,35	»	5 819,35	(175) 0. 34. 89
»	f 15 412,86	15 412,86	»	f 1 336,35	1 336,55	(176) 0. 41. 20
81 820,00	134 483,44 *	216 303,44 *	30 009,17	190 055,74	62 986,94	(177) 0. 06. 69
f 149 859,55	f 149 896,30 *	f 299 755,85 *	f 8 745,61	f 12 247,03	f 10 204,53	
4 100,47 *	8 278,60 *	12 379,08	239,30	676,39	421,42	
f 153 960,02 *	f 158 174,91	f 312 134,93 *	f 8 984,91	f 12 923,42	f 10 625,95	
f 42 011,63	f 12 054,37	f 54 066,00	f 3 212,00	f 4 296,84 *	f 3 403,59	
23 056,50	2 660,17	25 716,67	3 550,15 *	3 076,56 *	3 494,11 *	
18 837,87	»	18 837,87	4 159,20 *	»	4 159,20 *	
f 83 906,00	f 14 417,54	f 98 620,54	f 3 481,51	f 4 008,43	f 3 550,79	
2 940,26	1 534,31	4 474,57	121,98 *	418,00	161,10 *	
f 86 846,26	f 16 248,85	f 103 095,11	f 3 603,49 *	f 4 426,43	f 3 711,89 *	
f 82 382,50	»	f 82 382,50	f 7 001,51	»	f 7 001,51	
2 646,35	»	2 646,35	224,90	»	224,90	
f 85 028,85	»	f 85 028,85	f 7 226,41	»	f 7 226,41	
f 287 369,00	f 5 246,42 *	f 292 615,42 *	f 22 224,64	f 20 062,81	f 22 181,80	(178) 0. 14. 09
179 655,00	»	179 655,00	7 889,78	»	7 889,78	(179) 0. 07. 40
132 742,00	63 919,11	196 661,11	8 306,45	7 397,62	7 987,50	(180) 0. 01. 20
97 060,24	71 569,63 *	168 629,87 *	3 972,75	10 263,08	5 369,52	(181) 0. 11. 70
28 471,00	»	28 471,00	5 852,80	»	5 852,80	(182) 0. 00. 16
24 991,26	10 100,99 *	35 092,25 *	7 092,13	13 432,17	8 027,18	(183) 0. 34. 55
44 009,21	1 401,10 *	45 410,31 *	5 418,65	3 206,19	5 305,69	
68 561,48	15 856,53 *	84 418,01 *	4 283,22	3 935,60	4 213,31	
78 838,12	58 402,70	137 240,82	4 049,00	4 154,07	4 093,07	
f 941 697,31	f 226 496,50 *	f 1 168 193,81 *	f 7 351,30	f 6 443,25	f 7 155,77	
6 439,05	22 313,63 *	28 752,68 *	50,30	634,77	176,13	
f 948 136,36	f 248 810,14	f 1 196 946,50	f 7 401,60	f 7 078,02	f 7 331,90	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

GEMEENTEN.	VERKREGEN OPPERVLAKTE.								
	Bij aankoop.			Geregtelijk.			Totaal.		
VERZAMELING.	H.	A.	C.	H.	A.	C.	H.	A.	C.
Stapelplaats Dubbeldam	2	11	09	»	»	»	2	11	09
Arnhem-Zutphen	(8) 109	42	84	(9) 14	54	20	123	97	04
Zutphen-Deventer	(13) 60	79	40	(14) 15	66	82	76	46	22
Deventer-Zwolle	(20) 143	62	39	3	05	59	146	67	[illegible]
Zwolle-Meppel	(24) 141	31	31	»	»	»	141	31	31
Meppel-Heerenveen	(31) 155	68	38	6	63	41	162	31	[illegible]
Heerenveen-Leeuwarden	(35) 142	02	18*	»	»	»	142	02	[illegible]
Harlingen-Leeuwarden	(44) 96	89	16*	»	»	»	96	89	[illegible]
Leeuwarden-Groningen	(53) 173	61	93	(54) 39	53	20	213	15	[illegible]
Groningen-Winschoten	(62) 167	90	86	»	»	»	167	90	[illegible]
Winschoten-Hannoversche grens	(65) 64	91	26	»	»	»	64	91	[illegible]
Meppel-Groningen	(69) 260	58	15	15	64	67	276	22	[illegible]
Zutphen-Duitsche grens	(79) 292	94	63	22	36	49	315	31	[illegible]
Maastricht-Venlo	(81) 302	10	09*	30	»	44	332	10	[illegible]
Venlo-Helmond	(92) 111	68	72	(93) 94	38	43	206	07	[illegible]
Brug nabij Venlo	»	92	29	»	»	»	»	92	[illegible]
Helmond-Tilburg	(102) 185	77	61	5	94	72	191	72	[illegible]
Tilburg-Breda	(106) 89	12	27	»	»	»	89	12	[illegible]
Roosendaal-Woensdrecht	(110) 84	97	98	(109) 1	03	90	86	01	[illegible]
Woensdrecht-Goes	(113) 115	31	99	12	71	62	128	03	[illegible]
Kanaal door Zuidbeveland	35	32	04	»	»	65	35	32	[illegible]
Goes-Vlissingen	(120) 395	91	38	113	23	90	509	15	[illegible]
Venlo-Pruissische grens	(121) 16	27	05*	»	»	»	16	27	[illegible]
Utrecht-Kuilenburg	(126) 102	36	55	(122) 11	71	73	114	08	[illegible]
Kuilenburg-Bommel	(129) 154	60	19	6	92	05	161	52	[illegible]
Dijkverlegging nabij Bommel	(133) 63	83	32	»	34	74	64	18	[illegible]
Bommel-Boxtel	(142) 181	06	05	(143) 75	03	74	256	09	[illegible]
Moerdijk-Breda	(147) 69	11	15	(146) 1	13	81	70	24	[illegible]
Willemsdorp-Dordrecht	(151) 64	83	65	(150) 7	29	»	72	12	[illegible]
Dordrecht-Rotterdam	(158) 106	76	45	(157) 61	72	74	168	49	[illegible]
Alkmaar-Nieuwediep	(165) 209	34	76	3	89	31	213	24	[illegible]
Alkmaar-Voorzaan	(173) 107	18	29	7	04	02	114	22	[illegible]
Voorzaan-Amsterdam	(176) 17	13	54	(177) 12	23	94	29	37	[illegible]
Overbrugging van het Hollandsch diep	24	10	33	3	67	09	27	77	[illegible]
Zwaluwe-Zevenbergen	11	76	64	»	»	»	11	76	[illegible]
Arnhem-Nijmegen	(183) 128	09	93	35	15	25	163	25	[illegible]
Totaal	(184) 4389	45	87	(185) 600	95	46	4990	41	[illegible]

BETAALDE SCHADELOOSSTELLING.			PRIJS PER HEKTARE.		
Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.	Bij aankoop.	Geregtelijk.	Totaal.
f 24 642,47	»	f 24 642,47	11 673,91[5]	»	f 11 673,91[5]
675 692,28[5]	f 166 869,38	842 561,66[5]	6 174,74	f 11 474,99[5]	6 796,47
163 406,23	65 526,23[5]	228 932,46[5]	2 678,45	4 182,10[5]	2 994,05
680 376,71	20 377,94[5]	700 754,65[5]	4 737,21	6 661,05[5]	4 778,34
382 711,50	»	382 711,50	2 708,25	»	2 708,25
438 195,16	12 771,10	450 966,26	2 814,65	1 925,07	2 778,29
613 250,46[5]	»	613 250,46[5]	4 317,99	»	4 317,99
494 248,21	»	494 248,21	5 101,03[5]	»	5 101,03
643 876,61[5]	167 692,60	811 569,21[5]	3 708,63	4 243,87	3 807,56
763 471,18[5]	»	763 471,18[5]	4 546,95	»	4 546,95
376 594,87[5]	»	376 594,87[5]	5 800,87[5]	»	5 800,87[5]
535 015,23[5]	57 639,07	592 654,30[5]	2 053,15[5]	3 639,04[5]	2 145,52
720 337,18[5]	51 903,44	772 240,62[5]	2 458,90	2 320,75[5]	2 449,11
1 359 634,42	120 444,66[5]	1 480 079,08[5]	4 500,59	4 014,23	4 456,65[5]
232 757,63[5]	104 077,13	336 834,76[5]	2 084,01[5]	1 102,69[5]	1 634,61
2 504,51	»	2 504,51	2 713,73	»	2 713,73
595 093,24	28 577,99	623 671,23	3 203,28	4 805,28	3 252,97
223 783,75[5]	»	223 783,75[5]	2 510,71	»	2 510,71
276 956,15[5]	25 482,07	302 438,22[5]	3 259,08	24 525,57	3 515,95[5]
318 490,81	28 158,27	346 649,08	2 761,80[5]	2 214,36	2 707,43
99 907,71[5]	751,83	100 659,54[5]	2 828,60	115 666,15	2 849,37[5]
1 642 677,45	73 371,38[5]	1 716 048,83[5]	4 139,69[5]	653,70[5]	3 370,40
79 164,77	»	79 164,77	4 865,53[5]	»	4 865,53[5]
748 697,26	70 952,90	819 650,16	7 313,96[5]	6 055,40	7 184,69
880 457,64	45 806,17[5]	926 263,81[5]	5 694,91	6 618,91	5 734,57[5]
828 932,44[5]	3 671,24[5]	832 603,69	12 986,38[5]	10 567,76	12 973,84[5]
845 303,91	287 986,95	1 133 290,86	4 668,63[5]	3 837,91	4 425,22[5]
281 868,64	9 642,10[5]	291 510,74[5]	4 078,46	8 482,10[5]	4 149,64
411 715,66	127 126,55	538 842,21	6 350,06	17 438,49	7 470,79[5]
2 274 425,18	618 423,69	2 892 848,87	21 303,24	10 018,62[5]	17 168,80
608 998,00[5]	23 032,99	632 030,99[5]	2 909,02[5]	5 916,36	2 963,93
542 732,63	72 842,47	615 575,10	5 063,63	10 346,65	5 389,27
153 960,02[5]	158 174,91	312 134,93[5]	8 984,91	12 923,42	10 625,95
86 846,26	16 248,85	103 095,11	3 603,49[5]	4 426,43	3 711,89[5]
85 028,85	»	85 028,85	7 226,41	»	7 226,41
948 136,36	248 810,14	1 196 946,50	7 401,60	7 078,02	7 331,90
0 039 891,45	f 2 606 362,08[5]	f 22 646 253,53[5]	f 4 565,37	f 4 337,04	f 4 537,70

TOELICHTINGEN.

GEBOUWDE EIGENDOMMEN.

Bij aankoop.	H.	A.	C.	Geregtelijk.	H.	A.	C.
(8)	0.	70.	18	(9)	0.	12.	38
(13)	0.	12.	68	(14)	0.	10.	08
(20)	0.	52.	99				
(24)	0.	69.	96				
(31)	0.	53.	95				
(38)	0.	45.	74				
(44)	1.	05.	76				
(53)	1.	23.	03	(54)	0.	01.	60
(62)	1.	22.	46				
(65)	0.	30.	82				
(68)	0.	39.	54				
(79)	1.	56.	95				
(87)	0.	28.	19				
(92)	0.	02.	67	(93)	0.	04.	32
(100)	0.	89.	41				
(106)	0.	15.	61				
(110)	0.	27.	81	(109)	0	01	90
(113)	0.	28.	17				
(120)	3.	93.	88				
(121)	0.	13.	49	(122)	0.	20	17
(126)	1.	60.	38				
(129)	0.	39.	12				
(133)	3.	43.	85				
(142)	1.	35.	57	(143)	0.	15.	15
(147)	0.	22.	96	(146)	0.	00.	75
(151)	0.	70.	23	(150)	0.	70.	07
(158)	1.	87.	23	(157)	0.	13.	33
(165)	0.	02.	33				
(173)	0.	52.	31				
(176)	0.	41.	20	(177)	0.	06.	69
(183)	0.	34.	55				
(184)	26.	63.	03	(185)	1.	56.	44

[3. — 8.]

STAATSSPOORWEGEN.

STAAT

AANWIJZENDE HET BEDRAG DER UITGAVEN

GEDAAN OF VERMOEDELIJK NOG TE DOEN OVER

1879.

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
1		Jaarwedde van den Directeur voor de Spoorwegen, als zoodanig belast met de leiding van de aan te leggen Staatsspoorwegwerken; toelagen van ambtenaren van den waterstaat, officieren enz.; jaarwedden, toelagen maand- en daggelden van het personeel bij den aanleg van Staatsspoorwegen (daaronder niet begrepen de buitengewone opzigters bij de werken en leveringen), mitsgaders schrijfloonen:
	a.	Directeur . . . .
	b.	Personeel. . . . .
	c.	Boden. . . . .
	d.	Schrijfloonen . . . .
2		Bureau-, locaalbehoeften en drukwerk, huur van localen, aankoop van boeken, kaarten, instrumenten en verdere benoodigdheden:
	a.	Huur van localen . . . .
	b.	Aankoop en onderhoud van meubelen . . . .
	c.	Schoonmaken en bewaken van localen . . . .
	d.	Vuur en licht. . . . .
	e.	Bureaubehoeften . . . .
	f.	Drukkosten en bindwerk . . . .
	g.	Boeken en kaarten . . . .
3		Reis- en verblijfkosten en schadeloosstelling voor kosten van veldwerk. . . . .
4		Kosten van de werkzaamheden, het uitbakenen, waterpassen, en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, daggelden wegens buitengewone adsistentie, belooningen aan landmeters, uittreksels van kadastrale plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, baken, piketten en verdere benoodigdheden:
	a.	Uitbakenen, opmeten en waterpassen. . . . .
	b.	Opmaken van grondteekeningen . . . .
5		Aankoop van materialen, zoover de aanschaffing er van plaats heeft zonder bepaalde bestemming voor eenige lijn, als: spoorstaven, haakbouten, houten dwarsliggers en lengteliggers, wissels, draaischijven, waterkranen en meer benoodigdheden; kosten van bewaren, opstapelen en bewaken van dezelve, huur en aankoop van terrein daarvoor, kosten van bereiden van het hout tegen bederf en verdere uitgaven te dier zake:
	a.	Het leveren van stalen spoorstaven met ijzeren eindverbindingen. . . . .
		Idem idem . . . .
	b.	Levering van ijzeren spoorstaven met eindverbindingen en haakbouten . . . .
	c.	Levering van 26 spoorstaven van 6 M. . . . .
	d.	Het leveren van haakbouten. . . . .
	e.	Meer levering van 10 omwendbare puntstukken van gegoten staal. . . . .
	f.	Leveren van 55 gegoten ijzeren puntstukken met glashard bovenvlak. . . . .
	g.	Leveren van 30 tongbewegingen met stalen tongen voor spoorwissels. . . . .
	h.	Het leveren van greenenhouten dwarsliggers in 3 perceelen . . . .
	i.	Leveren van greenen dwarsliggers . . . .
	j.	Leveren van eiken dwarsliggers . . . .
	k.	Leveren van eikenhout voor wissels en dwarsliggers . . . .
	l.	Het inkepen van eiken dwarsliggers, het inkepen en bereiden met chloorzink van greenen dwarsliggers, en de levering van het noodige chloorzink. . . . .
	m.	Het kepen en carboniseren van eikenhout voor 150 wissels, met 570 dwarsliggers . . . .
	n.	Levering van 1500 K.G. conservateur plombique . . . .
	o.	Verzekering tegen brandgevaar van wisselhout en dwarsliggers. . . . .
	p.	Uitvoeren van verschillende werken op de Rijks stapelplaats te Dordrecht, en het onderhoud daarvan gedurende drie jaren . . . .

Transporteren

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879. Onderdeelen.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.	
		(1) Bedrag der aannemingsom van bestek 711 (1ste perceel) . . . . . . f	290 212,59
		Meer geleverd	277,97
		Af wegens te late levering. .	260,00
5 000,00			
240 902,18		(2) Bedrag der aannemingsom . . . . f	346 335,00
1 255,04		Minder geleverd	162,43*
812,60		Af wegens te late levering. .	3 860,00
	f 247 969,82		
		(3) Bedrag der aannemingsom . . . . f	31 424,60
		Meer geleverd	9,38*
12 062,50			
535,68		(4) Bedrag der aannemingsom van bestek 711 (2de perceel) . . . . . . f	8 507,50
4 046,05		Meer geleverd	28,75
5 730,07		Af wegens te late levering .	1 260,00
9 242,72		Bedrag der aannemingsom van bestek 720 .	10 435,00
3 536,50*		Meer geleverd	47,06
1 231,78*		Af wegens te late levering .	1 000,00
	36 385,31		
30 866,69		(5) Aannemingsom 1ste perceel. . . . . f	32 760,00
	30 866,69	Meer geleverd	468,00
		Af wegens te late levering .	119,34
		Aannemingsom 2de perceel .	34 020,00
12 312,13		Meer geleverd	2 430,00
12 175,20		Aannemingsom 3de perceel. .	33 810,00
	24 487,33	Meer geleverd	2 415,00
		(6) Aannemingsom . . . . f	38 000,00
		Af, minder geleverd	380,00
290 230,56		(7) Aannemingsom bestek 715 (1ste perceel)	42 490,00
342 312,58*		Af, voor te late levering . .	90,00
31 433,98*		Levering (J. J. v. d. Eerden Pz.)	15 033,00
362,94		Meer geleverd bestek 689, 2de perceel	1 275,75
16 758,31			
1 024,00		(8) 1—2 termijn bestek 701 . . . . f	5 600,00
4 043,00			
3 390,00			
105 783,66			
37 620,00			
29 000,00			
58 708,75			
18 300,00			
3 000,00			
1 295,25			
227,23*			
5 600,00			
949 090,27*	f 339 709,15		

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
		Per transpo
	q.	Arbeidsloonen voor toezigt op leveringen, schoonmaken etc. van spoorstaven etc., op de stapelplaatsen .
	r.	Vervoeren van vervangingsspoorstaven . . . .
	s.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
6		Kosten van de brug over den Rhijn bij Arnhem, met alle daarmede in verband staande uitgaven:
	a.	Het maken en stellen van den metalen bovenbouw voor de brug . . . .
	b.	Het bouwen eener wachterswoning, en het maken van verschillende werken tusschen de stations Arnhem en El
	c.	Aankoop van voorwerpen ten behoeve van den bovenbouw der brug . . . .
	d.	Meer werk van bestek 609 . . . .
	e.	Bezoldiging van buitengewone opzigters, enz. . . . .
7		Kosten van de brug over de Waal te Nijmegen met alle daarmede in verband staande uitgaven:
	a.	Maken en stellen van den metalen bovenbouw voor de brug . . . .
	b.	Het maken van het zuidelijk landhoofd der brug . . . .
	c.	Voltooijing der pijlers V, VI en VII der brug . . . .
	d.	Bezoldiging van buitengewone opzigters enz. . . . .
	e.	Schadeloosstelling voor het strijkend maken der masten van schepen tot het doorvaren der brug . . . .
	f.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
8		Kosten van de brug over de Merwede bij Baanhoek met alle daarmede in verband staande uitgaven:
	a.	Maken van een strekdam en een dwarskrib in de rivier de Beneden-Merwede beoosten de ontworpen ov brugging bij Baanhoek. . . . .
	b.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
9		Kosten van de brug over den Neder-Rhijn bij Rhenen met alle daarmede in verband staande uitgaven:
	a.	Maken van de pijlers en landhoofden voor de brug over den Rhijn alsmede eenige bijkomende werken nabij Rhen
	b.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
10		Kosten van de brug over de Maas ten behoeve van den spoorweg van Nijmegen naar Venlo langs den lin Maasoever, met alle daarmede in verband staande uitgaven:
	a.	Maken van de pijlers en landhoofden van de brug over de Maas bij Heumen. . . . .
	b.	Kosten van buitengewoon toezigt. . . . .
11		Aanleg van den spoorweg van Roosendaal naar Vlissingen met alle daarmede in verband staande uitgaven v zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het inrigten van de regtstandsmuren der voormalige marinesluis te Vlissingen tot onderbouw eener dubb draaibrug. . . . .
	b.	Het bouwen van een buitensluishoofd met schutkolk aan de marinesluis te Vlissingen, het verruimen van geleelte der marinehaven en eenige daartoe behoorende werken . . . .
	c.	Het maken en stellen van den ijzeren bovenbouw eener dubbele draaibrug over de marinesluizen te Vlissing
	d.	Maken en plaatsen van bewegingtoestellen voor 6 deuren van de voormalige marinesluis en van het nieu buitenhoofd te Vlissingen. . . . .
	e.	Afnemen der contragewigten der waterkraan te Bergen op Zoom . . . .
	f.	Herstellen eener aarden buisleiding in een parallelweg ten noorden van den spoorweg bij kilometer 3.467
	g.	Herstellen van het landhoofd der zuidelijke brug over de Oude Arne in den spoorweg Roosendaal—Vlissin
	h.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
		Transport

UITGAVEN van af nog te doen voor 1879. Posten.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.		
[illegible],27*	f 332 760,15	(9) 32ste termijn van bestek 623.	f	24 062,15*
243,99		Meer werk		4 079,37*
586,51*				
2 545,1[illegible]		(10) Gedeelte der aanneemsom ten laste van dit artikel.		
	952 464,95	(11) 40ste termijn bestek 621	f	36 000,00
		Meer werk		72 901,94
28 141,53				
5 912,[illegible]		(12) 13de termijn bestek 624.		
96,00		(13) 1ste » » 722		5 040,00
16 496,53		Betaling op rekening		6 000,00
2 340,00		Laatste termijn bestek 722		1 560,00
	52 986,06	(14) Termijn 2—3 bestek 729.		
		(15) 1—7 termijn bestek 725.		
108 9[illegible],94		(16) 14 termijnen, bestek 723.		
15 813,75		(17) Aanneemsom bestek 676.		
12 690,[illegible]				
220,[illegible]		(18) 24 termijnen bestek 612.	f	36 680,00
4 244,30		25 » » »		36 680,00
220,[illegible]		Minder werk		14 622,87
	141 999,99			
		(19) 1ste termijn bestek 178	f	7 365,00
34 [illegible],00		Meer werk		2 305,14
35,64*				
	34 235,64*	(20) 1ste—4de termijn bestek 724.		
		(21) Declaratie.	f	3,72
[illegible] 872,30		Bate		1,00
350,00				
	146 222,30	(22) Declaratie	f	34,08
		Idem		3,30
235 200,00				
1 040,00		(23) Declaratie	f	1 234,33
		Bate		36,99*
	236 240,00			
1 568,00				
58 737,[illegible]				
9 670,14				
4 37[illegible]				
4,72				
37,[illegible]				
1 271,32*				
2 580,00				
	78 7[illegible],59*			
	f 1 982 597,69			

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
		Per transp
12		Aanleg van den spoorweg van Breda naar Rotterdam met alle daarmede in verband staande uitgaven voorzoo zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Waarderings-, proces- en advertentiekosten . . . .
	b.	Het maken van douaneloodsen en andere werken op het goederenstation te Feijenoord . . . .
	c.	Kosten bij vonnis van den Hoogen Raad in zake proces tegen F. Linskens . . . .
	d.	Het maken, leveren en stellen van elf lantaarnpalen met lantaarns op het goederenstation te Feijenoord .
	e.	Opkappen van het metselwerk en den hardsteen van de keermuren op de landhoofden van de vaste bru over het spuikanaal te Feijenoord . . . .
	f.	Schoonmaken van een put op perceel sectie K, n°. 7379, te Rotterdam . . . .
	g.	Verbeteren van de leiding voor afvoer van het menagewater van de restauratie aan het station Rotterdam Delftsche poort . . . .
	h.	Verbinden van het riool in het stationsgebouw met het riool naar den privaatput op het gemeenschappelij station Rotterdam-Delftsche poort . . . .
	i.	Het opnemen, vervoeren en weder in elkander stellen en gangbaar opleveren van vier draaischijven, waarva 3 van 5.36 en 1 van 4.80 M. middellijn, ten behoeve van het goederenstation te Feijenoord. . . . .
	j.	Afnemen van contragewigten aan waterkranen te Dordrecht, Moerdijk en Breda . . . .
	k.	Inkorten der bouten, verbeteren der sluitingen en bevestigen van de looprail aan de 2 draaischijven v 13.50 M. middellijn op het station Feijenoord . . . .
	l.	Het met den opgehoogden 's Gravendeelschen weg in verband brengen van de daaraan grenzende verhoog veelading en toegangsweg naar de goederenloodsen op het station Dordrecht . . . .
	m.	Wijzigen van treksluitboomen . . . .
	n.	Het aan de hoogte brengen van het horizontale met keijen bestrate gedeelte, lang 33 M., van den afr leidende van de brug over de spoorweghaven naar het douaneterrein te Feijenoord . . . .
	o.	Verschillende werken bij en op het goederenstation te Feijenoord, gemeente Rotterdam . . . .
	p.	Proceskosten in zake F. Linskens . . . .
	q.	Opnemen der glasruiten, het aanbrengen van nieuwe zinken roeden en weder plaatsen der glasruiten in zinken ramen op de gesloten goederenloods te Feijenoord . . . .
	r.	Het uitdiepen van de spoorweghaven te Feijenoord voor gemeenschappelijke rekening met de gemeente Rotterdam
	s.	Uittrekken van palen in de Koningshaven te Feijenoord. . . . .
	t.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
13		Aanleg van den spoorweg van Nieuwediep naar Amsterdam met alle daarmede in verband staande uitgaven v zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het maken en voltooijen van de aardebaan voor den spoorweg van de Voorzaan tot het smalle pad te Amste dam met inbegrip van het leggen van de spoorbaan en het ophoogen van het stations-emplacement Amsterdam . . . .
	b.	Het leggen van een ijzeren afwateringsbuis onder de spoorbaan, bezuiden den St. Anthoniedijk te Amsterdam
	c.	Kosten van waardering van ingenomen eigendommen, proces- en advertentiekosten enz. . . . .
	d.	Voor het gebruik van voor den polder Nieuwdorp-Niedorperverlaat ingenomen gedeelte van den Zijpschen zeedij
	e.	Het leveren en plaatsen van afrasteringen en hekken, het ophoogen van terreinen op het centraal persone station te Amsterdam . . . .
	f.	Het vervoeren van grond uit de Stads-Rietlanden te Amsterdam naar en het verwerken tot de banen i zuiden den St. Anthoniedijk aldaar. . . . .
	g.	Het leggen van een ijzeren buis onder de te leggen spoorbaan van den St. Anthoniedijk naar het entrepôt Amsterdam . . . .
	h.	Laatste termijn (15) van bestek n°. 625. . . . .
	i.	Meer werk voor vervoeren en verwerken van ballastgrind en het leggen van spoorbanen en wissels op h westelijk gedeelte van het centraal personenstation met aansluiting in oostelijke rigting aan het tijdel station van den Oosterspoorweg te Amsterdam . . . .
	j.	Verrigten van grondboringen te Amsterdam . . . .
	k.	Het maken van den onderbouw en leveren en stellen van den bovenbouw voor eene vaste spoorwegbrug ov de Singelgracht te Amsterdam . . . .
		Transporter

	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	
	Onderdeelen.	Artikelen.
	»	f 1 982 597,69
	f 1 000,00	
(24)	322 921,70½	
	6 312,89½	
	396,00	
	23,44	
	4,00	
	88,31	
	152,92	
	1 350,00	
	28,98	
	370,14	
	1 237,48	
	6,00	
	841,50	
	5 790,40	
	1 686,25½	
	149,48	
	26 217,00	
	142,07	
	8 707,09½	
		377 425,07½
(25)	f 110 173,65	
	2 300,00	
	398,30	
	30,00	
(26)	8 447,00	
(27)	26 907,20	
	781,90	
	18 324,13	
	131,00	
	319,91½	
(28)	3 885,00	
	f 171 698,09½	f 2 360 022,76½

T O E L I C H T I N G E N.

(24) 12 termijnen, bestek 684 . . . . f 316 059,42½
Meer werk 6 862,28

(25) 67ste termijn bestek 602 . . . . f 51 474,25
68ste » » 602 . . . . 41 179,40
Meerwerk 17 220,00

1ste en 2de termijn bestek 702.

(26) 1ste en 2de termijn bestek 702.

(27) 1ste—5de termijn. Overeenk . . . . f 25 783,00
Meer werk 1 124,20

(28) 7de termijn bestek 666.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
13		Per transport
	l.	Het opruimen der beveiligingswerken enz. bij de spoorwegbrug tegenover de Eenhoornsluis en het maken van beveiligings- en verder bijkomende werken voor de spoorwegbrug over de Singelgracht bij de Willemspoort en voor de brug voor gewoon verkeer tot toegang van de Martelaarsgracht en van het Damrak naar het Centraalstation te Amsterdam . . . .
	m.	Het wijzigen van de oplegging van eenige bruggen over de beide doorgangen onder het Centraalstation te Amsterdam . . . .
	n.	Buitengewoon toezigt bij de uitvoering van de verfwerken en het aanbrengen van compensatietoestellen aan de bruggen tegenover de Oude Doksluis te Amsterdam en over het Noordzeekanaal bij Zaandam . . . .
	o.	Het maken en stellen van eene waterdigte afdekking op de spoorwegbruggen over de doorgangen onder het Centraalstation te Amsterdam . . . .
	p.	Herstellingen aan de draaibrug over de Singelgracht te Amsterdam . . . .
	q.	Het leveren en heijen van 24 meerpalen in de kanaaldijken nabij de spoorwegbrug over het Noordzeekanaal te Zaandam. . . . .
	r.	Het voorzien in den scheven stand van brug 7 en 18 en van het wijzigen van het dek der brug over de Nauernasche vaart op den Noordhollandschen Staatsspoorweg . . . .
	s.	Veranderen der sporen en aanbrengen van compensatietoestellen op de bruggen over het Noordzeekanaal te Zaandam. . . . .
	t.	Wegnemen der bestaande verfbedekkingen en het verwen der bruggen over het Noordzeekanaal tegenover de Oosterdoksluizen te Amsterdam. . . . .
	u.	Vervangen der bestaande broekbalken aan de brug over het Noordzeekanaal bij Zaandam door nieuwe van zwaardere afmetingen . . . .
	v.	Aanbrengen van steunkussens onder het midden der buitenliggers van de brug over de Singelgracht te Amsterdam.
	w.	Veranderen van de brug over de Eenhoornsluis in den Noordhollandschen Staatsspoorweg te Amsterdam . .
	x.	Het vervangen van greenen- door eiken dwarsliggers in de baan van den Staatsspoorweg benoorden de Nieuwevaart te Amsterdam . . . .
	ij.	Het leggen van het tweede spoor, ter verbinding van het tijdelijk station in het Westerdok, met de sporen over de brug tegenover de Oosterdoksluis te Amsterdam. . . . .
	z.	Meer-werk-overeenkomst van 4 Junij 1878, wegens leggen van sporen en wissels, en maken van eene verhoogde los- en ladingplaats op het goederen-emplacement in de Stads-Rietlanden te Amsterdam . . . .
	aa.	Het veranderen van de wissels op de brug over het lozingskanaal te Amsterdam . . . .
	bb.	Maken van eene aansluiting van de goederensporen naar het station in de Rietlanden aan de hoofdsporen op den Oosterdokdijk te Amsterdam. . . . .
	cc.	Opbrengen van twee nieuwe broekbalken op de steunhoofden van de draaischijf op het tijdelijk station aan het Westerdok te Amsterdam . . . .
	dd.	Het onderhouden van eenige werken van en bij den Staatsspoorweg te Amsterdam . . . .
	ee.	Het verplaatsen van de houten wachthuisjes n[os]. 60, 65, 68 en 69 van hunne oorspronkelijke plaats op den N. Hollandschen Staatsspoorweg naar het tijdelijk station in het Westerdok te Amsterdam . . . . . .
	ff.	Het onderhouden van eenige werken van en bij den Staatsspoorweg te Amsterdam . . . .
	gg.	Het maken en stellen van eene houten overkapping op het tijdelijk station bij het Westerdok te Amsterdam.
	hh.	Het met 50 M verlengen van het zuidwestelijk spoor van het station Westerdok te Amsterdam . . . . .
	ii.	Uitvoeren eener draineering over een gedeelte van het emplacement van het goederenstation in de Rietlanden te Amsterdam . . . .
	jj.	Het veranderen der schoorsteenen in het stationsgebouw Westerdok . . . .
	kk.	Verrigten van eenige herstellingen aan, en het veranderen van deuren en ramen in het stationsgebouw te Schagen . . . .
	ll.	Plaatsen van 4 stoppalen bij de draaibruggen over de Nieuwevaart en over de Singelgracht bij de Willemspoort.
	mm.	Plaatsen van 3 stootjukken op het stationsterrein te Amsterdam. . . . .
	nn.	Vervangen van greenen- door eikenhouten dwarsliggers in de bogen op het tijdelijk station te Amsterdam.
	oo.	Verbeteringen aan de schoorsteenkappen, kantoren, de vestibule en het privaatgebouw van het stationsgebouw Westerdok te Amsterdam. . . . .
	pp.	Maken van tusschenperrons op de stations Wormerveer, Krommenie en Heer-Hugowaard. . . . .
	qq.	Maken van 2 kantoortjes, en het vergrooten van een dier kantoortjes in de bestelgoederen-localen in het tijdelijk stationsgebouw aan het Westerdok te Amsterdam . . . .
		Transporteren

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879. Onderdeelen.	Artikelen.
f 171 698,09^{5}	f 2 360 022,76^{5}
(29) 12 000,00	
14 200,00	
130,00	
(30) 33 194,00^{5}	
340,00	
(31) 2 250,00	
1 316,97	
5 780,00	
5 840,00	
517,99^{5}	
540,50	
5 591,08	
168,70	
795,20	
741,06^{5}	
271,20	
2 749,93^{5}	
295,30	
1 378,80	
29,10	
(32) 6 619,90	
(33) 64 680,61	
1 800,00	
2 800,00	
510,52	
620,00	
40,00	
480,00	
454,53	
430,00	
3 870,00	
897,65^{5}	
f 343 031,16	f 2 360 022,76^{5}

TOELICHTINGEN.

(29) 1ste en 2de termijn bestek 700.

(30) Termijn 1—3 bestek 716 . . . . f 34 300,00

Af, minder werk . . . . 1 105,99^{5}

(31) Aannemingsom bestek 721.

(32) 1ste en 2de termijn bestek 712.

(33) 90 pct. der aannemingsom van bestek 149 . . . . f 63 000,00

Meer werk 1 180,61

Toezigt 500,00

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
13		Per transport
	rr.	Het leveren van eene goederenloods op het goederenstation in de Stads-Rietlanden te Amsterdam . . . . .
	ss.	Wijzigen en leggen van sporen, en plaatsen van eene kolenstelling op het tijdelijk station Westerdok te Amsterdam.
	tt.	Vervaardigen van 2 puntstukken, verhouding 1 à 7, noodig voor het leggen van een spoor naar de kolenstelling op het station Westerdok, en vervoer van spoorstaven van Dordrecht naar Amsterdam. . . . .
	uu.	Betengelen, berieten en bepleisteren der wanden van de kantoorlocalen in het tijdelijk stationsgebouw te Amsterdam . . . . .
	vv.	Maken van een steiger en het wijzigen van het verhoogde perron te Zaandam . . . . .
	ww.	Aanbrengen van 33 lantaarns met de noodige geleidingspijpen aan de overkapping van het tijdelijk stationsgebouw aan het Westerdok te Amsterdam. . . . .
	xx.	Het bouwen van 3 dubbele wachterswoningen bij de Nieuwevaart te Amsterdam . . . . .
	ijij.	Het bouwen eener brugwachterswoning bij de brug tegenover de Oosterdoksluizen te Amsterdam . . . .
	zz.	Het doen van herstellingen aan de woning n°. 80 en daarin aanbrengen van een schoorsteen . . . . .
	*a*¹.	Uitvoeren van herstellingen aan de wachterswoningen aan den IJdijk en bij de brug over het Noordzeekanaal te Zaandam. . . . .
	*b*¹.	Bouwen eener dubbele steenen woning op het station Noordscharwoude . . . . .
	*c*¹.	Maken eener afrastering te Amsterdam en het versterken van de bestaande afrastering op de lijn. . . . .
	*d*¹.	Maken eener afrastering langs de spoorbaan ten oosten van de brug over de Oosterdoksluis te Amsterdam .
	*e*¹.	Leveren en plaatsen van 2 hardsteenen kilometerpalen, het aanvoeren, stellen, verwen en nummeren van elf hectometerpalen en het schilderen van een hectometernummer op de brug over den westelijken doorgang.
	*f*¹.	Het uitbaggeren der leg-, los- en laadplaats buiten den oostelijken afsluitdijk te Amsterdam en het maken van een vangdam in het IJ bewesten de haven te Nieuwendam . . . . .
	*g*¹.	Het uitdiepen van een gedeelte der watervlakte buiten den oostelijken afsluitdijk en de leg-, los- en laadplaats buiten den oostelijken afsluitdijk, beiden te Amsterdam . . . . .
	*h*¹.	Het bestraten van den toegangsweg naar de dubbele bascule-brug tegenover het Kamperhoofd tot de draaibrug over de oostelijke doorvaart, het onderhoud van bestratingen enz. te Amsterdam . . . . .
	*i*¹.	Dagelijksche waarnemingen van den waterstand in het IJ gedurende 1879 . . . . .
	*j*¹.	Het leveren en plaatsen van 7 ducd'alven en 2 baken langs de vaargeul naar het spoorwegbassin in de Rietlanden te Amsterdam . . . . .
	*k*¹.	Het voltooijen en bestraten van den weg langs de zuid- en oostzijde van het oostelijk stationgedeelte; het ontgraven en baggeren van een gedeelte van den Oosterdokdijk enz. te Amsterdam . . . . .
	*l*¹.	Het leveren van keijen voor de bestrating op den toegangsweg bezuiden het oostelijk gedeelte van het stationsemplacement in het voormalig Openhavenfront te Amsterdam . . . . .
	*m*¹.	Het uitdiepen van den noordelijken mond van het verbindingskanaal beoosten de Stads-Rietlanden te Amsterdam
	*n*¹.	Herstel der toegangswegen naar de stations Noordscharwoude, Uitgeest en Koog-Zaandijk . . . . .
	*o*¹.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . . .
14		Aanleg van den spoorweg van Arnhem naar Nijmegen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Kosten van waardering van ingenomen eigendommen, proces- en advertentiekosten . . . . .
	b.	Aankoop en schadeloosstelling van ingenomen terreinen . . . . .
	c.	Het voltooijen der aardebaan en het maken van verschillende grond- en metselwerken tusschen het station Arnhem en den voet van den afrit in de Betuwe . . . . .
	d.	Het maken van een gedeelte aardebaan voor den spoorweg Arnhem-Nijmegen . . . . .
	e.	Meer werk van bestek 675 . . . . .
	f.	Het leveren van een boortoestel voor lijn Arnhem-Nijmegen . . . . .
	g.	Het afgraven, vervoeren en verwerken van grond of zand . . . . .
	h.	Idem idem . . . . .
	i.	Meer werk van bestek 687 . . . . .
	j.	Idem van bestek 633 . . . . .
	k.	Het maken en leveren van wissels en kruisingen voor lijn Arnhem-Nijmegen . . . . .
		Transporteren

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	
Onderdeelen.	Artikelen.
343 031,16	f 2 360 022,76*
20 869,20	
2 119,63	
222,63	
660,60	
2 429,07	
1 458,00	
25 158,12*	
12 877,20	
114,72*	
542,00	
4 835,00	
1 349,00	
635,00	
36,00	
350 420,00	
275 332,50	
16 720,00	
79,00	
10 650,00	
6 000,00	
13 020,00	
3 740,72	
4 436,00	
9 985,66*	
	1 106 721,22*
174,70	
42 150,00	
100 186,72	
10 180,00	
333,16	
325,00	
22 500,00	
6 750,00	
3 040,05*	
763,57*	
30 965,00	
218 268,21	f 3 466 743,99

TOELICHTINGEN.

(34) Termijn 1—3 bestek 728.

(35)	Aannemingsom . . . . f	1 408,00
	Bate	50,00
(36)	1ste—4de termijn bestek 697 . . . . f	25 100,00
	Meer werk	58,12*
(37)	Termijn 1—4 bestek 717 . . . . f	12 395,00
	Meer werk	482,20
(38)	Declaratie 1ste termijn . . . . f	4 371,00
	Idem 2de termijn	464,00
(39)	Termijn 39—47 bestek 618 . . . . f	353 520,00
	Af, boete	3 100,00
(40)	Termijn 6—14. . . . . f	122 370,00
	Meer werk	152 962,50

(41) 1ste en 2de termijn bestek n°. 704.

(42) 4 quartalen à f 19,75.

(43) 1ste en 2de termijn overeenkomst.

(44)	10de termijn bestek 679 . . . . f	24 021,00
	11de » » 679	28 260,90
	laatste » » 679	13 436,90
	meerdere levering	33 775,72
	Bij, waarde van afkomende en aan den aannemer verbleven bouwstoffen als bate geboekt	17,10
	Minder onderhoud, 169 dagen à f 4.	676,00
	(als bate geboekt ten name van de Generale-thesaurie en van de Exploitatie-Maatschappij).	

(45) 5de termijn bestek 657.

(46)	Aannemingsom . . . . f	13 500,00
	Meer werk	9 000,00
(47)	Overeenkomst . . . . f	29 120,00
	Overeenkomst	1 845,00

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
		Per transpor[t]
14	*l.*	Het leveren van stalen spoorstaven voor wissels, kruisingen van verschillende lengten . . . .
	m.	Het leveren van beslagen eikenhout voor wissels, kruisingen enz. . . . .
	n.	Het leggen van spoorbanen op het station Nijmegen . . . .
	o.	Het beheer en onderhoud van wegen, voetpaden, af- en opritten, welke ten behoeve van den Staatsspoorwe[g] van Arnhem naar Nijmegen zullen worden gemaakt . . . .
	p.	Herstellen van den gemetselden duiker bij piket 63 +². . . . .
	q.	Het maken van een hoofdgebouw en bijbehoorende werken op de halte Oosterbeek . . . .
	r.	Het maken van gebouwen en bijbehoorende werken voor het station Elst . . . .
	s.	Het maken van eene bergplaats voor locomotieven en van bijbehoorende werken voor het station Nijmege[n]
	t.	Het maken van verschillende werken op het station Elst en de halte Ressen . . . .
	u.	Verandering en uitbreiding voor gemeenschappelijke dienst van het station Arnhem . . . . . .
	v.	Onderhoud en bewaking van eene doorsnijding voor eene tijdelijke spoorbaan, derailleerwissels, seinen, se[in]huisje en telegraphische gemeenschap te Arnhem . . . .
	w.	Het maken van een tijdelijk bijgebouw, bestratingen enz. op het station Nijmegen . . . . . .
	x.	Het maken van eenige werken op de halte Ressen en op het station Nijmegen . . . .
	ij.	Het maken eener voorloopige verbinding tusschen den spoorweg Nijmegen-Cleef en het havenstation v[an] den spoorweg te Nijmegen . . . .
	z.	Het maken van eenige werken op het station Nijmegen . . . .
	aa.	Het leggen van eene tijdelijke spoorbaan op het station Nijmegen . . . .
	bb.	Meer werk voor bestek 691. . . . .
	cc.	Het maken en leveren van 50 koperen lantaarns . . . .
	dd.	Meer werk voor bestek 695 . . . .
	ee.	Bouwen van eene dienstwoning te Nijmegen behoorende tot den spoorweg. . . . .
	ff.	Maken en aanbrengen van drie ijzeren beugels aan de marquise van het hoofdgebouw te Elst. . . . .
	gg.	Meer werk voor bestek 694 . . . .
	hh.	Het bouwen eener wachterswoning en het maken van verschillende werken tusschen de stations Arnhem en El[st]
	ii.	Leveren en stellen van twee houten wachtershuisjes op de stations-emplacementen Elst en Nijmegen . .
	jj.	Vergoeding wegens het in behoorlijken staat brengen en onderhouden van den toegangsweg naar de hal[te] Ressen-Bemmel. . . . .
	kk.	Tegemoetkoming in de kosten van onderhoud van den omgelegden Lagenweg van Arnhem naar Oosterbe[ek]
	ll.	Overeenkomst wegens de aansluiting van den spoorweg van Nijmegen naar Kleef aan den Staatsspoorweg v[an] Arnhem naar Nijmegen bij Nijmegen . . . .
	mm.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
15		Aanleg van den spoorweg van Zwolle naar Almelo, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zo[o]ver zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Kosten van waardering van ingenomen eigendommen, proces- en advertentiekosten . . . .
	b.	Aankoop en schadeloosstelling van ingenomen terreinen. . . . .
	c.	Overeenkomst tot wijziging der betalingstermijnen wegens de uitvoering der werken volgens bestek 671 .
	d.	Schadeloosstelling wegens meer onderhouds- en vernieuwingskosten, veroorzaakt door het maken van e[en] overweg bij den tol te Zutphen en bij de Aalbertsbrug in den grindweg van Windesheim naar Heino, [en] het verleggen van dien grindweg langs de Nieuwe Wetering in de gemeente Heino . . . .
	e.	Het maken van stationsgebouwen, werken tot bewaking, beveiliging en afdeeling enz. . . . . . .
	f.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
16		Aanleg van den spoorweg van Dordrecht naar Elst, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoo[ver] zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Koopsommen en schadevergoeding. . . . .
		Transporte[ren]

	UITGAVEN ... laan of nog te doen voor 1879.	
	Onderdeelen.	Artikelen.
	f 218 268,21	f 3 466 743,99
	15 930,00	
(48)	8 347,00	
(49)	25 516,45	
(50)	4 961,00	
	19 600,00	
(51)	8 083,05	
(52)	38 591,04	
(53)	8 117,80	
(54)	42 202,67	
	343 981,33	
	476,33 [a]	
(55)	35 217,04 [a]	
(56)	8 700,41	
(57)	1 190,00	
(58)	39 127,49	
	785,90	
	7 481,87 [a]	
	425,00	
	483,17 [a]	
(59)	11 940,30	
	13,90	
	25 623,80	
(60)	10 960,40	
	322,00	
	1 742,00	
	500,00	
	54 285,00	
	11 368,38 [a]	
		943 391,56 [a]
	1 305,00	
	106 729,67	
(61)	962 493,70	
	2 250,00	
(62)	222 878,58	
	5 609,69 [a]	
		1 301 266,64 [5]
	580 771,71	
	580 771,71	f 5 711 402,20

TOELICHTINGEN.

(48) 1ste perceel bestek 706 . . . . . f 4 650,00
2de » » 706 . . . . . 3 697,00

(49) Aannemingsom bestek 705 . . . . . f 24 333,00
Meer werk 708,05
Idem 475,40

(50) 2de of laatste termijn van de overeenkomst met de gemeente Nijmegen.

(51) 4 laatste termijnen bestek 656 . . . . . f 7 250,00
Meer werk 833,05

(52) 4de—6de termijn bestek . . . . . f 17 360,00
Meer werk 21 231,04

(53) 6de termijn bestek 690 . . . . . f 8 395,00
Af, minder werk 277,20

(54) 1ste en 2de termijn bestek 703 . . . . . f 41 025,00
Meer werk 1 177,67

(55) Termijn 1—3 bestek 707 . . . . . f 33 593,00
Meer werk . . . . . 1 624,04 [a]

(56) Aannemingsom bestek 709 . . . . . f 7 748,00
Meer werk 952,41

(57) Bedrag der aanneming . . . . . f 500,00
Meer werk 690,00

(58) Bestek 710 . . . . . f 38 888,00
Meer werk 239,49

(59) $^{9}/_{10}$ der aannemingsom bestek 730.

(60) Termijn 1—3 bestek 708 . . . . . f 13 395,00
Af, minder werk 2 434,60

(61) Termijn 19—51 van bestek 671 . . . . . f 910 748,48
51 745,22

(62) Termijn 1—9 bestek 719.

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
16		Per transport
	b.	Bijkomende kosten van waardeeren enz. . . . .
	c.	Het maken van de aardebaan, de kunstwerken, den bovenbouw, de overgangs- en eenige verdere werken voor den spoorweg Gorinchem-Geldermalsen . . . .
	d.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
17		Aanleg van den spoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Koopsommen en schadeloosstellingen . . . .
	b.	Maken van de pijlers en landhoofden van de brug over den Rhijn, alsmede eenige bijkomende werken nabij Rhenen . . . .
18		Aanleg van den spoorweg van de Zaanstreek naar Enkhuizen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Koopsommen en schadevergoedingen . . . .
	b.	Bijkomende kosten van waardeeren enz. . . . .
	c.	Het verplaatsen en veranderen van het poldergemaal en het in verband daarmede aanleggen van een gedekte kade van den polder de Kwadijksche Koog, gemeente Kwadijk . . . .
	d.	Het maken van den onderbouw voor eene draaibrug met twee vaste gedeelten over de Zaan en voor 2 viaducten, een over den Lagedijk bewesten, en een over den om te leggen weg beoosten de Zaan te Zaandam
	e.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
19		Aanleg van den spoorweg van Stavoren naar Leeuwarden, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Advertentiekosten. . . . .
20		Aanleg van den spoorweg van Nijmegen naar Venlo, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Kosten van waardering van ingenomen eigendommen, proces- en advertentiekosten . . . .
	b.	Aankoop en schadeloosstelling van ingenomen terreinen . . . .
	c.	Het maken van eene werkplaats met bijbehoorende werken op het station Venlo. . . . .
	d.	Het maken van eene locomotievenloods voor 12 standen en eenige verdere werken op het station Venlo. . .
	e.	Het maken, leveren en stellen van 5 draaischijven van 4,80 M. middellijn, leveren en plaatsen eener kolenloods, leggen van sporen en wissels enz. op het station Venlo. . . . .
	f.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
21		Aanleg van den spoorweg van Rotterdam naar den Hoek van Holland, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen . . . .
22		Aanleg van den spoorweg van Zwaluwe naar 's Hertogenbosch, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen. . . . .
23		Aanleg van den spoorweg van Groningen naar Delfzijl, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Advertentiekosten. . . . .
24		Aanleg van den spoorweg van Arnhem naar Leeuwarden, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het leggen van sporen en wissels, het bouwen van eene goederenbergplaats met bureau en 2 steenen wachtershuisjes op het stations-emplacement Peperga . . . .
	b.	Het maken van een nieuw hoofdgebouw met bijgebouwtjes op het station Grouw, met daarmede in verband staande werken . . . .
		Transporteren

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879. Onderdeelen.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.		
f 580 771,71	f 5 711 402,20	(63) $^{33}/_{100}$ der aanneemingssom bestek n°. 718.		
3 000,00		(64) 1ste—7de termijn bestek 725.		
526 576,00		(65) 1ste—8ste termijn bestek 720.		
1 792,80 *		(66) Aanneemingsom	f	15 000,00
	1 122 140,51 *	Meer werk		15 000,00
		(67) Aanneemingsom	f	19 200,00
f 4 058,10		Meer werk		57 600,00
35 336,70		(68) Aanneemingsom	f	8 495,00
	39 394,80	Toezigt		390,00
		Meer werk		8 495,00
97 465,35		(69) Aanneemingsom	f	17 433,00
1 250,00		Toezigt		700,00
26 700,00				
91 104,00				
837,85				
	217 357,20			
150,00				
	150,00			
1 700,00				
80 615,45				
30 000,00				
76 800,00				
14 880,00				
2 600,00				
	206 595,45			
»	*Niets.*			
»	*Niets.*			
300,00				
	300,00			
f 17 380,00				
18 133,00				
35 513,00	f 7 297 340,16 *			

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
24		Per transport
	c.	Meer werk dan beschreven in bestek n°. 4 (Maken van eenige andere werken, uitbreiding stations-emplacement Zutphen) . . . .
	d.	Meer werk dan beschreven in bestek n°. 7 (Het maken van eene wachterswoning aan het oostelijk uiteinde van het station Zutphen) . . . .
	e.	Het vergrooten der bestaande bergplaats voor brandstoffen en het maken van bijkomende werken op het gemeenschappelijk station Zutphen. . . . .
	f.	Meer werk bestek 171 (Locomotiefloods te Zutphen) . . . .
	g.	Herstel der toegangswegen tot de stations Brummen en Gorssel . . . .
	h.	Verplaatsen en vergrooten van de goederenloods, den aanleg van sporen en van eenige bijkomende werken op het station Dieren . . . .
	i.	Veranderen van een privaatgebouwtje en goederenbergplaats, het verbreeden van een gedeelte aardebaan, het leggen van sporen en wissels met daarmede in verband staande werken op het station Wolvega. . .
	j.	Bouwen van een steenen wachtershuisje aan den overweg bij kilometerpaal 161,990 tusschen Wierden en Leeuwarden . . . .
	k.	Maken van een gebouw voor waterstoven op het station Meppel met daarmede in verband staande werken .
	l.	Maken van eene bestrating op het publiek voetpad over den spoorweg bij kilometer 143,447 . . . . .
	m.	Huur van grond voor de veelading te Zwolle . . . .
	n.	Uitbreiding van de gasleiding op het stations-emplacement Meppel . . . .
	o.	Maken van eene met klinkers bestrate los- en ladingplaats op het station Meppel . . . .
25		Aanleg van den spoorweg van Harlingen tot de Hannoversche grens, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het maken eener douaneloods met bijbehoorende werken op het station Winschoten . . . .
	b.	Het verleggen van den overweg voor den Gaweg bij kilometerpaal 67,057 en het verbreeden van den Noordhorner Schepsloot . . . .
	c.	Meer werk volgens bestek 200 (Maken eener bergplaats voor goederen te Franeker). . . . .
	d.	Het uitvoeren van eenige herstellingen aan de stationswegen te Veenwouden en Dronrijp . . . .
	e.	Het maken van hekken voor de loketten in de vestibule van het station Groningen . . . .
	f.	Herstel van toegangswegen naar de stations Harlingen, Franeker en Buitenpost . . . .
	g.	Het afnemen van contragewigten van waterkranen. . . . .
	h.	Maken van een regenbak, goten, schoorsteen en kast aan het haltegebouw te Kropswolde . . . . . .
	i.	Herstellen der toegangswegen naar de stations Nieuweschans, Scheemda, Hoogezand, Zuidhorn en Grijpskerk . . . .
	j.	Afbreken van een wachthuisje en het bouwen van eene wachterwoning bij den overweg voor den grindweg van Grootegast naar Visvliet enz. (bestek 207) . . . .
	k.	Opbreken en leggen van sporen, wissels, draaischijven en bestratingen, maken van een verhoogd plankier in de goederenloods te Groningen (bestek 215). . . . .
	l.	Werkzaamheden aan de excentriekassen en aan het opzettoestel van de draaibrug over de Bolswardervaart te Harlingen . . . .
	m.	Plaatsen van twee draaihekjes in de vestibule van het station Groningen. . . . .
	n.	Het uitvoeren van werken ter verbinding van sporen met de haven te Harlingen . . . . . .
	o.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
26		Aanleg van den spoorweg van Maastricht tot Breda, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het leggen van het 2de spoor met leveren en verwerken van ballast en het verrigten van bijkomende werken tusschen de stations Boxtel en Eindhoven . . . .
	b.	Het bouwen van vier wachterswoningen bij de kilometerpalen 25,570, 28,817, 33,496, 43,158 . . . . .
	c.	Het met keijen en klinkers bestraten van toegangswegen naar het station Helmond en het begrinden van den toegangsweg naar het station Deurne met bijbehoorende werken . . . .
	d.	Uitbreiding van sporen en het maken van bijkomende werken op de stations Boxtel, Best en Eindhoven .
		Transporteren

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

UITGAVEN ...gedaan of nog te doen voor 1879. Onderdeelen.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.
f 35 513,00	f 7 297 340,16^{5}	(70) 1ste en 2de termijn der aannemingsom met toezigt.
2 179,22		(71) 8 termijnen der aannemingsom à f 13 050 . . . . f 104 400,00 Toezigt. . . . . 1 737,99^{5}
428,24^{5}		
...0) 9 704,00		
722,05^{5}		
1 862,00		
13 854,00		
6 499,00		
462,50		
3 100,00		
46,39^{5}		
90,03		
195,95		
748,05		
	75 404,44^{5}	
12 399,54^{5}		
1 998,00		
2 052,54^{5}		
63,00		
77,23^{5}		
758,00		
53,84		
290,00		
4 763,00		
2 373,00		
12 547,56		
253,53		
77,25		
43 164,00		
1 800,00		
	82 670,50^{5}	
...1) 106 137,99^{5}		
11 450,00		
8 629,00		
27 949,37^{5}		
154 166,37	f 7 455 415,11^{5}	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
26		Per transpo
	e.	Het maken van zinkputten in het buitenplein te Maastricht . . . .
	f.	Het maken van gebouwen, het leggen van sporen en wissels en verdere inrigtingen voor de werkplaatsen Tilburg . . . .
	g.	Het verbeteren der toegangswegen naar het station Nuenen-Tongelre . . . .
	h.	Meer werk bestek n°. 200 . . . .
	i.	Het maken van eene bergplaats voor takkebossen en coaks op het stations-emplacement Breda. . . . .
	j.	Uitbreiding van de los- en ladingplaats en het vergrooten van het gebouwtje voor bergplaats en lampista met het maken van bijkomende werken op het station Eindhoven . . . .
	k.	Het maken eener verbeterde afvoering van het hemelwater van de binnenplaats der werkplaatsen te Tilbu
	l.	Levering van 4 kilometers ijzeren bovenbouw Serres Battig . . . .
	m.	Verleggen der afrasteringsgoot bij kilometerpaal 12 891—30 . . . .
	n.	Aanleg van een wisselspoor voor materieel met den Staatsspoorweg in station Maastricht . . . . . .
	o.	Afnemen van contragewigten aan waterkranen, lijn Maastricht-Breda. . . . .
	p.	Slaan van Nortonbuizen bij de wachterswoningen n°s. 11 en 15 . . . .
	q.	Leggen van het tweede spoor met leveren en verwerken van ballast en het verrigten van bijkomende werk tusschen de stations Zwaluwe en Boxtel. . . . .
	r.	Maken eener keibestrating met bijkomende werken en van eene koplading aan de verhoogde los- en ladin plaats op het station Boxtel . . . .
	s.	Leveren van 4 kilometer metalen bovenbouw van het systeem de Serres en Battig . . . .
	t.	Digt maken van een privaatput en van een welput te Boxtel . . . .
	u.	Uitvoeren van eenige werken aan de toegangwegen der stations Maastricht, Bunde, Beek, Elsloo, Susters Echt, Maasbracht, Roermond, Swalmen, Reuver, Tegelen en Horst . . . .
	v.	Leveringen en dienstverrigtingen ten behoeve van het leggen van sporen en wissels en het uitvoeren v eenige daarmede in verband staande werken op het station Venlo in den spoorweg van Maastricht na Breda . . . .
	w.	Maken van welwaterputten bij de wachterswoningen 1, 2, 9 en 60 (lijn Maastricht-Venlo), en n°s. 22, en 43 (lijn Venlo-Eindhoven), en het maken van wijzigingen in het privaatgebouw op het station Maastric
	x.	Arbeidsloonen en leveringen voor het leggen van 4 kilometer metalen bovenbouw van het systeem de Serr en Battig. . . . .
	ij.	Kosten van vervoer van een houten wachtershuisje van Zwijndrecht naar Tilburg . . . .
	z.	Maken en op het stations-emplacement Tilburg opstellen van een houten wachtershuisje . . . .
	aa.	Advertentiekosten in zake uitbreiding station Eindhoven. . . . .
	bb.	Maken van den onderbouw en leveren en stellen van een waterkraan in de locomotivenloods te Eindhoven
	cc.	Maken van een tijdelijken filtreerbak voor de waterbezorging der locomotiven te Breda . . . .
27		Aanleg van den spoorweg van Roosendaal naar Vlissingen met alle daarmede in verband staande uitgaven, v zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het inrigten van een locaal, dienende tot goederenloods met kantoren op het gemeenschappelijk stati Roosendaal . . . .
	b.	Het maken van eene overdekte bergplaats voor brandstoffen op het stations-emplacement Vlissingen . .
	c.	Het maken van privaten en daarmede in verband staande werken in het havenstation te Vlissingen. . .
	d.	Het inrigten van een locaal in het havenstation te Vlissingen tot bergplaats voor ongevisiteerde bagage .
	e.	Het in goeden staat brengen van den noordelijken en zuidelijken toegangsweg van het station Goes . .
	f.	Leveren en stellen eener afrastering langs den spoorweg op den dam door de Oosterschelde. . . . . .
	g.	Maken van eene tijdelijke waterinrigting bij de Molenbeek op het station Roosendaal . . . .
	h.	Maken van een gebouwtje, dienende tot het plaatsen van een toestel voor de verwarming der waterstov op het gemeenschappelijk station Roosendaal . . . .
	i.	Maken van een gebouw, bestemd voor eene inrigting tot verwarming van waterstoven te Kruiningen . .
		Transporteer

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879. Onderdeelen.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.	
f 154 166,37	f 7 455 415,11•	(72) 2 termijnen der aannemingsom, groot f 188 600 . . . . f	62 866,66
546,26		Toezigt.	1 730,00
(72) 64 596,66		(73) $^1/_{10}$ Aannemingsom . . . . f	11 697,73•
198,00		Toezigt	305,76•
47,25			
2 415,35			
6 962,66•			
2 800,20			
37 081,99•			
205,08			
663,76•			
54,12			
429,59			
(73) 12 003,50			
5 448,00			
12 360,66•			
485,67			
12 995,00			
14 995,18•			
1 540,00			
3 156,32•			
0,33			
160,00			
22,80			
600,11			
362,68			
	334 297,57		
f 1 557,05•			
1 999,00			
1 670,00			
18,81			
514,80			
1 462,00			
1 608,74•			
153,56			
1 890,96			
	10 874,93		
»	f 7 800 587,61•		

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
		Per transpor
28		Aanleg van den spoorweg van Breda naar Rotterdam met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoove zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het leggen van het 2de spoor met levering en verwerken van ballast en het verrigten van bijkomende werke tusschen de halte IJsselmonde en Willemsdorp . . . .
	b.	Het leggen en verleggen van sporen en wissels en bijkomende werken op de stations-emplacomenten Baren drecht en Dordrecht . . . .
	c.	Toezigt op het maken, leveren en opstellen van een draaischijf van 7,10 M. diameter station Rotterdam-Delftsche Poort. . . . .
	d.	Het doen van eenige herstellingen aan het privaat boven de werkplaats te Feijenoord. . . . .
	e.	Het maken en leveren van 6 stalen puntstukken en 6 stalen kruisharten voor 3 vaste kruissingen, waarva 1 op het station Dordrecht en 2 te Barendrecht met het leveren van vierkant bezaagd eikenhouten dwars liggers voor 3 vaste kruisingen op de stations Barendrecht en Dordrecht . . . .
	f.	Het vergrooten der goederenloods enz. op het station Breda . . . .
	g.	Het maken van eenige werken aan de sporen op het station Zwijndrecht . . . .
	h.	Het maken eener wachterswoning aan den overweg bij kilometerpaal 16 370 (overeenkomst bestek 220) .
	i.	Maken eener afsluiting aan de noordwestzijde der overdekte goederenloods op het stations-emplacement Feijenoor
	j.	Vervangen door klinken van de schuiven van 14 draaischijven op station Feijenoord . . . .
	k.	Maken van een bergplaats en lampisterie op stations-emplacement Feijenoord . . . .
	l.	Maken privaatgebouwtje stations-emplacement Feijenoord bij de open goederenloods. . . . .
	m.	Leggen van het 2de spoor met levering en verwerken van ballast en het verrigten van bijkomende werken tusschen de stations Zwaluwe en Boxtel. . . . .
	n.	Maken van een vloedbuis van uit de stationshaven naar den regenput bij de stations-chefs-woning te Feijenoord
	o.	Leggen van sporen en wissels en eenige daarmede in verband staande werken op het gemeenschappelijk station Rotterdam-Delftsche Poort . . . .
	p.	Maken eener doorloopende afstandsindeeling der lijnen Breda-Rotterdam en Moerdijk-Zwaluwe . . . . . .
	q.	Wijzigen der remmingwerken voor de brug over de Oude Maas bij Dordrecht (bestek 212) . . . .
	r.	Leggen en verleggen van sporen en wissels en bijkomende werken op de stations-emplacementen Barendrecht en Dordrecht . . . .
	s.	Maken, leveren en opstellen van eene draaischijf van 7,10 M. middellijn op het station Rotterdam (Delftsche Poort) . . . .
	t.	Uitvoeren van eenige werken aan de toegangswegen der stations Willemsdorp, Zwijndrecht en Barendrecht (bestek 211) . . . .
	u.	Maken van een waterkraan aan den westelijken gevel van het werkplaatsgebouw op het station Feijenoord
	v.	Leggen van losse vloeren ter gezamenlijke oppervlakte van 160 M². in de open goederenloods op het station Feijenoord . . . .
	w.	Aanbrengen van buffers tegen de bufferbalken aan 4 stootblokken te Feijenoord . . . .
	x.	Maken van een keerschot in de sloot voor de waterbezorging der locomotiven te Feijenoord. . . . . .
	ij.	Met 60 M. verlengen van een spoor op het station IJsselmonde . . . .
29		Kosten van de overbrugging van het Hollandsch Diep, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen:
	a.	Het leveren en verwerken van stortsteen ten behoeve der overbrugging van het Hollandsch Diep en het uitvoeren van herstellingen en vernieuwingen aan de rivierwerken gelegen aan den noorder oever van het Hollandsch Diep tot de overbrugging behoorende met het onderhoud dier werken tot 1 Mei 1879. . .
	b.	Het leveren en verwerken van stortsteen ten behoeve der overbrugging van het Hollandsch Diep. . . .
	c.	Het leveren en verwerken van stortsteen . . . .
	d.	Bezoldiging van buitengewone opzigters . . . .
30		Kosten tot herstel van schade ontstaan door overstrooming, dijkbreuk, ijsgang, oorlog en oproer en tot herstel van beschadiging door aanvaring:
	a.	Herstel van aanvaringen aan de spoorwegbruggen te Dordrecht en Rotterdam. . . . .
		Transporteren

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.		
	Onderdeelen.	Artikelen.
	»	f 7 800 587,61
	f 16 868,50	
	10 651,51	
	101,33	
	25,24	
	4 409,92	
	19 038,05	
	300,00	
	2 695,00	
	369,88	
	170,26	
	590,00	
	439,95	
(74)	6 001,81	
	228,30	
	332,63	
(75)	2 860,00	
	7 887,00	
(76)	12 893,33	
	3 195,00	
(77)	5 110,00	
	330,00	
	535,00	
	344,64	
	547,78	
	337,93	
		96 263,08
(78)	f 19 583,40	
(79)	50 876,80	
(79)	78 295,50	
	1 140,00	
		149 895,70
	f 667,39	
		667,39
	»	f 8 047 413,79

TOELICHTINGEN.

(74)	Aannemingsom	f	5 848,93
	Meer opzigt		152,88
(75)	Aannemingsom	f	2 670,00
	Meer		190,00
(76)	Bedrag der aannemingsom.		
(77)	Bedrag der aannemingsom	f	4 392,00
	Meer		1 098,00
	Af wegens te late levering		380,00
(78)	3de termijn bestek 682.		
(79)	Bedrag der aannemingsom bestek 713	f	41 020,00
	Als voren bestek 727		69 600,00
	Meer bestek 713		9 856,80
	Idem 727		8 695,50

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERDEELEN VAN UITGAAF.
		Per transport
31		Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen van afgesloten dienstjaren:
	a.	Het uitvoeren van eenige werken aan de toegangswegen naar de stations Geldermalsen, Waardenburg en Hedel (lijn Utrecht-Boxtel). . . . .
	b.	Meer werk volgens bestek 201 (het leggen van sporen, wissels en het maken eener wachterswoning bij kilometerpaal 40,537 etc. halte Hooghalen, lijn Meppel-Groningen) . . . .
	c.	Gebruik der dubbele baan en wat daartoe behoort van den spoorweg van Antwerpen naar Rotterdam te omlegging van den spoorweg Zwaluwe-Zevenbergen . . . .
	d.	Het beplanken van de brug over de Holtmolenbeek, het wijzigen der treksluitboomen op een overweg op het gedeelte spoorweg van Venlo-grens, in de rigting van Kaldenkirchen . . . .
	e.	Het afnemen van contragewigten aan waterkranen lijn Meppel-Groningen . . . .
	f.	Herstel der toegangswegen naar de stations Vries, Zuidlaren, Beilen en Koekange . . . .
	g.	Herstel van den toegangsweg station Lochem . . . .
	h.	Maken eener afrastering van dennen kruisstaken nabij het station Bommel (Utrecht-Boxtel) . . . . . .
	i.	Bouwen eener wachterswoning aan den overweg bij kilometerpaal 7,801 tusschen Ruinerwold en Koekange (lijn Meppel-Groningen) . . . .
	j.	Het verplaatsen van een gedeelte der beveiligingswerken bij de kraanbruggen in de linie van Helpman bij Groningen naar de kraanbrug over het Oranjekanaal (lijn Meppel-Groningen) . . . .
	k.	Afnemen van contragewigten aan waterkranen op verschillende stations der lijnen Arnhem-Leeuwarden en Maastricht-Breda. . . . .
	l.	Maken van het gedeelte spoorweg van den regter ouden Maasdijk te Zwijndrecht tot aan den linker nieuwen Maasdijk, genaamd de Varkenoordsche kade, nabij Feijenoord. . . . .
	m.	Maken van eene afleiding met het metselen van een putje van uit de gemetselde put van de waterkraan in de locomotivenloods te Enschedé naar de lager gelegen bermsloot . . . .
	n.	Herstellen van een schoorsteen in het bureau der Staatsspoorwegen te Hoorn . . . .
	o.	Verhoogen der landhoofden van de brug over de Barslosche beek . . . .
	p.	Herstellen van den zuidelijken toegangsweg naar het station Hees-Zuidlaren . . . .
	q.	Wijzigen van treksluitboomen op de lijnen Meppel-Groningen, Arnhem-Leeuwarden, Zutphen-Pruissche grens en Utrecht-Boxtel. . . . .
	r.	Wijzigen der tegengewigten van 2 waterkranen op elk der stations Zutphen-Goor en Enschedé-Hengelo . .
	s.	Leveren van dwarsliggers van djatihout. . . . .
	t.	Onderzoeken van en verslag uitbrengen over den toestand van schepen welke schadeloosstelling aangevraagd hebben voor net strijkend maken van masten om de brug te Nijmegen te kunnen doorvaren . . . . .
		Totaal . . .

UITGAVEN aangewezen te doen voor 1879. Onderdeelen.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.	
»	f 8 047 413,79 [a]	80) Restant 32ste termijn bestek 440 . . . . f	500,00
		33ste of laatste termijn idem	33 348,00
3 448,00		Minder onderhoud 365 dagen à f 13,50 als bate geboekt ten name van de generale thesaurie en de Exploitatiemaatschappij.	4 927,50
		Bij, voor vergoeding van beschadigd materieel, als bate geboekt . .	1805,76
3 561,27 [a]		aan minder werk	1 677,96
1 005,00			
195,00			
9,02			
1 096,00			
135,00			
50,00			
2 001,50			
235,00			
48,00			
32 170,04			
111,61			
12,75			
60,78 [a]			
90,00			
21,70			
76,10			
3 147,20			
108,00			
	47 581,98		
»	f 8 094 995,77 [a]		

Begroo

[3. 9.]

BIJLAGE.

KOST

DER I

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING. 3.
A.		**Arnhem-Leeuwarden.**
		(Lengte (6) 168^{418} kilometer.)
A.	1	ARNHEM-ZUTPHEN . . . .
		(Lengte (6) 29^{176} kilometer.)
		(Aandeel van den Staat in de kosten van u van het gemeenschappelijk station Zutpl
		Af: bedrag der bate
		Blijft, zonder den rivierovergang
		Per kilometer, zonder den rivie
		BRUG OVER DEN IJSSEL NABIJ ZUTPHEN .
		Arnhem-Zutphen . . . .
		Totaal, met den rivierovergang
		Per kilometer, met den rivierov
A.	2	ZUTPHEN-MEPPEL . . . .
		(Lengte 73^{000} kilometer.)
		Af: bedrag der bate
		Blijf
		Per kilomete
A.	3	MEPPEL-LEEUWARDEN . . . .
		(Lengte 65^{000} kilometer.)
		Af: bedrag der bate
		Blijf
		Per kilomete

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.			Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1878.	Voor de lijn.				
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	f 350 944,26						
. . . .		f 27 261,97	f 66 341,01*	f 11 154,05	f 940 401,20*	f 539 926,03*	f 179 675,1
itbreiding ıen). . .		»	»	»	»	»	»
n . . .		1 545,31	»	»	47 254,73	»	14,1
; . . .		f 25 716,66	f 66 341,01*	f 11 154,05	f 893 146,47*	f 539 926,03*	f 179 661,0
·overgang		881,43	2 273,83	382,30	30 612,37	18 505,83	6 157,8
. . . .		f 5 644,00	f 15 017,98	»	»	f 4 176,00	f 763 016,10
. . . .		25 716,66	66 341,01*	f 11 154,05	f 893 146,47*	539 926,03*	179 661,0
. . . .		f 31 360,66	f 81 358,99*	f 11 154,05	f 893 146,47*	f 544 102,03*	f 942 677,1
ergang .		1 074,87	2 788,56	382,30	30 612,37	18 648,96	32 310,0
. . . .		f 48 760,80	f 117 957,25	f 34 430,08	f 1 212 684,77	f 633 480,93*	f 1 002 271,2
n . . .		2 763,94	268,76	»	31 131,81*	»	40,0
t . . .		f 45 996,86	f 117 688,49	f 34 430,08	f 1 181 552,95*	f 633 480,93*	f 1 002 231,2
r . . .		627,26	1 604,91	469,52	16 112,62	8 638,77	13 667,4
. . . .		f 42 588,10	f 103 110,69	f 38 893,70	f 1 112 839,59*	f 960 681,47*	f 696 124,5
n . . .		2 408,39	47,35	»	20 593,00	»	45,0
t . . .		f 40 079,71	f 103 063,34	f 38 893,70	f 1 092 246,59*	f 960 681,47*	f 696 079,5
r . . .		608,11	1 563,72	590,11	16 572,07	14 575,89	10 561,3

Bovenbouw. 11.	Overgangs-werken. 12.
(4) f 768 799,61	f 199 042,61
»	»
6 997,60	»
f 761 802,01	f 199 042,61
26 110,58	6 822,13
(7) f 3 388,06	»
761 802,01	f 199 042,61
f 765 190,08	f 199 042,61
26 226,70	6 822,18
(8) f 1 966 761,07	f 127 813,34
»	»
f 1 966 761,07	f 127 813,34
26 820,48	1 742,99
(10) f 1 646 521,44	f 162 345,99
403,00	»
f 1 646 118,44	f 162 345,99
24 975,47	2 463,20

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING. 3.
B.		**Harlingen-Hannoversche gren[zen]**
		(Lengte 127 kilometer.)
B.	1	HARLINGEN-LEEUWARDEN . . . .
		(Lengte 26 kilometer.)
		Nog te betalen termijnen van aanneemson[...]
		Tota[al]
		Af: bedrag der bat[en]
		Blij[ft]
		Per kilomet[er]
B.	2	LEEUWARDEN-GRONINGEN . . . .
		(Lengte 54 kilometer.)
		Af: bedrag der bate[n]
		Blij[ft]
		Per kilomete[r]
B.	3	GRONINGEN-HANNOVERSCHE GRENZEN . .
		(Lengte 47 kilometer.)
		Af: bedrag der bate[n]
		Blijf[t]
		Per kilomete[r]
C.		MEPPEL-GRONINGEN . . . .
		(Lengte 76 kilometer.)
		Af: bedrag der baten
		Blijft
		Per kilometer

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.			Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 208) en de lijn Arnhem-Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1875.	Voor de lijn.				
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
ten.							
. . . .		f 16 728,66	f 53 090,57	f 18 356,89[5]	f 448 703,53	f 135 440,29	f 221 174,48
ımen . .		»	»	»	»	»	»
al . . .		f 16 728,66	f 53 090,57	f 18 356,89[5]	f 448 703,53	f 135 440,29	f 221 174,48
n . . .		948,24	»	»	12 096,97	»	24,00
ft . . .		f 15 780,42	f 53 090,57	f 18 356,89[5]	f 436 606,56	f 135 440,29	f 221 150,48
er . . .		600,58	2 020,57	698,64	16 616,80	5 154,72	8 416,79
. . . .		f 32 710,11	f 102 904,47	f 32 253,18[5]	f 773 655,30[5]	f 565 247,51	f 496 176,01
n . . .		1 854,14	385,45	»	14 220,86	»	26,00
ft . . .		f 30 855,97	f 102 519,02	f 32 253,18[5]	f 759 434,44[5]	f 565 247,51	f 496 150,01
r . . .		569,75	1 892,99	595,54	14 022,83	10 437,20	9 161,33
. . . .		f 36 014,74	f 115 622,52[5]	f 48 568,11	f 1 084 934,00[5]	f 831 249,14	f 472 481,66
n . . .		2 041,45	»	»	26 563,67[5]	»	400,60
t . . .		f 33 973,29	f 115 622,52[5]	f 48 568,11	f 1 058 370,33	f 831 249,14	f 472 081,06
r . .		720,12	2 450,88	1 030,15	22 434,27	17 620,07	10 006,80
. . . .		f 29 342,25	f 35 758,43	f 33 052,88	f 741 980,14	f 413 835,47	f 220 483,15[5]
. . .		1 663,23	»	»	5 243,50[5]	»	161,45
. . .		f 27 679,02	f 35 758,43	f 33 052,88	f 736 736,63[5]	f 413 835,47	f 220 321,70[5]
. . .		360,24	465,38	430,18	9 588,56	5 386,03	2 867,47

Bovenbouw. 11.	Overgangs-werken. 12.	Beveiliging. 13.
2) f 852 054,38*	f 19 302,53	f 24 463,6
»	»	»
852 054,38*	f 19 302,53	f 24 463,6
43,00	»	»
852 011,38*	f 19 302,53	f 24 463,6
32 426,79*	734,63*	931,0
) 1 570 728,66	f 83 339,09*	f 91 456,1
152,00	300,00	»
1 570 576,66	f 83 039,09*	f 91 456,1
29 000,44	1 533,30	1 688,7
) 1 377 023,29	f 149 033,97	f 39 321,4
360,00	»	»
1 376 663,29	f 149 033,97	f 39 321,4
29 181,26	3 159,10	833,5
) 1 450 841,98*	f 135 640,47*	f 148 050,7
460,00	»	»
1 450 381,98*	f 135 640,47*	f 148 050,7
18 876,58	1 765,35	1 926,8

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING 3.
D.		ZUTPHEN-DUITSCHE GRENS . . . .
		(Lengte (59⁶⁶³ kilomete
		Af: bedrag de
		Per k
E.		**Maastricht-Breda.**
		(Lengte 179⁹⁹⁷ kilomet
E.	1	MAASTRICHT-VENLO . . . . . .
		(Lengte 69⁶⁴⁷ kilomete
		Af: bedrag de
		Per k
E.	2	VENLO-HELMOND . . . .
		(Lengte 38⁹⁹⁶ kilomete
		Af: bedrag de
		Blijft, zonder den rivierov
		Per kilometer, zonder den
		BRUG OVER DE MAAS NABIJ VENLO .
		Venlo-Helmond. . . . .
		Totaal, met den rivierove
		Per kilometer, met den r
E.	3	HELMOND-TILBURG . . . . . .
		(Lengte 50⁶⁷³ kilomete
		Af: bedrag de
		Per ki

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN. (1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* no. 205) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	ALGEMEENE KOSTEN. (2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876.	ALGEMEENE KOSTEN. Voor de lijn.	Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
. . . .		f 41 588,44	f 65 016,20	f 33 455,66	f 800 155,49	f 730 244,78	f 578 967,42
.)							
baten . . .		2 357,39	»	»	20 895,97	»	70,00
Blijft . . .		f 39 231,05	f 65 016,20	f 33 455,66	f 779 259,52	f 730 244,78	f 578 897,42
ometer . . .		657,52	1 089,85	560,72	13 060,56	12 239,04	9 702,43
r.)							
. . . .		f 40 895,63	f 140 634,32	f 27 142,78	f 1 456 688,65	f 716 562,92	f 464790,50
.)							
baten . . .		2 318,12	»	»	102 415,95	«	»
Blijft . . .		f 38 577,51	f 140 634,32	f 27 142,78	f 1 354 272,69	f 716 562,92	f 464 790,[illegible]
lometer . . .		553,94	2 020,25	389,75	19 446,40	10 289,26	6 673,[illegible]
. . . .		f 20 685,10	f 71 031,15	f 11 585,77	f 346 655,61	f 686 751,05	f 284 843,31
.)							
r baten . . .		1 172,51	»	»	12 493,83	»	»
ergang. . . .		f 19 512,59	f 71 032,15	f 11 585,77	f 334 161,78	f 686 751,05	f 284 843,31
rivierovergang.		504,22	1 835,55	299,13	8 635,22	17 746,47	7 360,[illegible]
. . . .		f 3 919,47	f 14 626,61	f 1 382,78	f 2 504,51	»	f 515 427,[illegible]
. . . .		19 512,59	71 032,15	11 585,77	334 161,78	f 686 751,05	284 843,[illegible]
gang		f 23 432,06	f 85 658,76	f 12 968,56	f 336 666,29	f 686 751,05	f 800 271,0[illegible]
vierovergang .		605,51	2 213,52	335,12	8 699,83	17 746,47	20 680,0[illegible]
. . . .		f 22 103,48	f 72 171,62	f 13 987,22	f 636 853,84	f 251 830,17	f 219 556,68
.)							
r baten . . .		1 252,91	»	»	21 684,31	1 076,32	»
Blijft . . .		f 20 850,57	f 72 171,62	f 13 987,22	f 615 169,53	f 250 753,85	f 219 556,68
lometer . . .		416,33	1 441,17	279,30	12 283,99	5 007,17	4 384,2[illegible]

Bovenbouw. 11.	Overgangswerken. 12.	Beveiliging. 13.
20) f 1 766 953,11	f 252 175,38	f 69 836,02
1 214,25	35,00	»
f 1 765 738,86	f 252 140,38	f 69 836,02
29 594,15	4 225,94	1 170,47
22) f 1 586 848,57^{5}	f 198 780,18^{5}	f 62 760,98
7 038,28	»	»
f 1 579 810,29^{5}	f 198 780,18^{5}	f 62 760,98
22 684,94	2 854,32	901,19
24) f 893 772,54^{5}	f 48 544,65^{5}	f 29 746,24
141,00	»	»
f 893 631,54^{5}	f 48 544,65^{5}	f 29 746,24
23 092,38	1 254,45	768,67
26) f 1 786,54	»	f 1 641,77^{5}
893 631,54^{5}	f 48 544,65^{5}	29 746,24
f 895 418,08^{5}	f 48 544,65^{5}	f 31 388,01^{5}
23 138,61	1 254,45	811,10
27) f 1 [illegible] 405,42^{5}	f 29 253,45	f 48 516,48
19 101,69^{5}	»	2,00
f 1 284 303,73	f 29 253,45	f 48 514,48
25 645,55	584 15	968,76

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING 3.
E.	4	TILBURG-BREDA. . . . .
		(Lengte 21^{818} kilomete
		Af: bedrag de
		Per k
F.		**Roosendaal-Vlissing**
		(Lengte 74^{719} kilomete
F.	1	ROOSENDAAL-WOENSDRECHT . . .
		(Lengte 18^{969} kilometer
		Af: bedrag de
		Per k
F.	2	WOENSDRECHT-GOES . . . . . .
		(Lengte 30^{747} kilometer
		Af: bedrag de
		Blijft, zonder kanaalw
		Per kilometer, zonder
		KANAAL DOOR ZUID-BEVELAND . .
		Af: bedrag de
		Woensdrecht-Goes . . . .
		Totaal, met de kanaa
		Per kilometer, met de
F.	3	GOES-VLISSINGEN . . . .
		(Lengte 25^{102} kilomete
		Nog te betalen termijnen van aanne
		Af: bedrag d
		Per k

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN. (1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 206) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1875.	Voor de lijn.	Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
. . . .		f 8 179,37[5]	f 27 709,19	f 2 646,71[5]	f 169 757,51	f 142 499,53	f 68 803,38
)							
baten . . .		463,64	30,00	»	6 103,13[5]	»	875,00
Blijft . . .		f 7 715,73[5]	f 27 679,19	f 2 646,71[5]	f 163 654,37[5]	f 142 499,53	f 67 928,38
lometer . . .		358,57	1 286,32	123,00	7 605,43	6 622,34	3 156,81
n.							
.)							
. . . .		f 12 697,81	f 25 904,62	f 15 358,28	f 296 356,87	f 183 236,01[5]	f 54 494,80
)							
baten . . .		719,76	1 095,73[5]	»	20 494,10	1 300,02	609,33
Blijft . . .		f 11 978,05	f 24 808,88[5]	f 15 358,28	f 275 862,77	f 181 935,99[5]	f 53 885,46
lometer . . .		636,83	1 319,00	816,54	14 666,53	9 672,81	2 864,88
. . . .		f 32 505,97	f 70 005,26	f 25 412,12	f 351 837,65	f 2 024 343,75	f 310 271,84
)							
baten . . .		1 842,56	»	»	13 005,73[5]	»	800,00
rken		f 30 663,41	f 70 005,26	f 25 412,12	f 338 831,91[5]	f 2 024 343,75	f 309 471,84
kanaalwerken .		997,24	2 276,81	826,49	11 020,02	65 838,75	10 065,12
. . . .		f 41 342,10	f 91 749,67	f 62 328,57[5]	f 100 659,54[5]	»	f 331 062,59
baten . . .		2 343,42	»	»	6 146,50[5]	»	»
Blijft . . .		f 38 998,68	f 91 749,67	f 62 328,57[5]	f 94 513,04	»	f 331 062,59
. . . .		30 663,41	70 005,26	25 412,12	338 831,91[5]	f 2 024 343,75	309 471,84
werken . . .		f 69 662,09	f 161 754,93	f 87 740,69[5]	f 433 344,95[5]	f 2 024 343,75	f 640 534,43
kanaalwerken .		2 265,65	5 260,84	2 853,64	14 093,89	65 838,75	20 832,43
. . . .		f 172 081,52	f 383 692,17	f 255 954,46[5]	f 1 744 369,48[5]	f 2 273 463,47	f 147 682,1
.)							
nsommen . .		»	»	»	»	»	»
Totaal . . .		f 172 081,52	f 383 692,17	f 255 954,46[5]	f 1 744 369,48[5]	f 2 273 463,47	f 147 682,1
baten . . .		9 754,24	»	»	108 127,10	»	110,1
Blijft . . .		f 162 327,28	f 383 692,17	f 255 954,46[5]	f 1 636 242,38[5]	f 2 273 463,47	f 147 572,0
lometer . . .		6 451,28	15 248,87	10 172,25	65 028,35	90 353,84	5 864,0

Bovenbouw. 11.	Overgangs-werken. 12.	B…
(29) f 442 861,92⁵	f 7 745,25	f
1 413,02	»	
f 441 448,90⁵	f 7 745,25	f
20 515,40	359,94	
(31) f 573 615,88⁵	f 47 104,46⁵	f
16 455,15	16,82	
f 557 160,73⁵	f 47 087,64⁵	f
29 622,03	2 503,46	
(33) f 816 534,69	f 54 344,94⁵	f
»	»	
f 816 534,69	f 45 344,94⁵	f
26 556,56	1 767,49	
»	»	
»	»	
»	»	
f 816 534,69	f 54 344,94⁵	f
f 816 534,69	f 54 344,94⁵	f
26 556,56	1 767,49	
(35) f 1 133 370,27	f 74 123,60	f
»	»	
f 1 133 320,27	f 74 123,60	f
2 [illegible],15		
f 1 130 864,12	f 74 123,60	f
44 943,33	2 945,85	

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING. 3.
G.		VENLO-PRUISSISCHE GRENS . . . . . .
		(Lengte 2⁰⁰⁰ kilometer.)
		Af: bedrag der bat…
		Blij…
		Per kilomet…
H.		**Utrecht-Boxtel.**
		(Lengte 60¹⁴⁰ kilometer.)
H.	1	UTRECHT-KUILENBURG . . . .
		(Lengte 17⁰⁰³ kilometer.)
		Af: bedrag der bate…
		Blijft, zonder den rivierovergan…
		Per kilometer, zonder den rivier…
		BRUG OVER DE LEK BIJ KUILENBURG . .
		Af: bedrag der bate…
		Blijf…
		Utrecht-Kuilenburg . . . .
		Totaal, met den rivierovergang
		Per kilometer, met den rivierove…
H.	2	KUILENBURG-BOMMEL . . . .
		(Lengte 17¹⁴² kilometer.)
		Af: bedrag der baten
		Blijft, zonder den rivierovergang
		Per kilometer, zonder den riviero…
		BRUG OVER DE WAAL BIJ BOMMEL . . . .
		Af: bedrag der baten
		Blijft
		Kuilenburg-Bommel . . . .
		Totaal, met den rivierovergang .
		Per kilometer, met den rivierove…

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN. (1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (Staatsblad n°. 205) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876.	Voor de lijn.	Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
. . . . .		f 3 293,94	f 11 552,10	f 2 396,32	f 77 956,45	f 72 070,72	f 6 672,64
) m . . .		186,65	»	»	1 437,36	»	»
bate ft . . .		f 3 106,29	f 11 552,10	f 2 395,32	f 76 519,09	f 72 070,72	f 6 672,64
Blij r . . .		1 036,12	3 853,27	799,33	25 523,38	24 030,56	2 225,70
lomet							
n.							
.)		f 22 521,22	f 77 821,68	f 32 154,60	f 838 580,05	f 659 056,63	f 182 557,40
) n . . .		1 276,59	282,20	»	61 958,01	18 598,51	1 202,25
r bate g . . .		f 21 244,63	f 77 539,48	f 32 154,60	f 776 622,04	f 640 458,12	f 181 355,14
Blij vergang.		1 180,72	4 309,42	1 787,66	43 162,46	35 594,86	10 079,20
lomet							
. . . .		f 27 296,90	f 88 078,94	f 12 810,26	f 85 511,05	»	f 2 784 231,[illegible]
ı . . .		1 547,29	»	»	1 238,16	»	»
t . . .		f 25 749,61	f 88 078,94	f 12 810,26	f 84 272,89	»	f 2 784 231,81
)		21 244,63	77 539,48	32 154,60	776 622,04	f 640 458,12	181 355,14
bate							
rken		f 46 994,24	f 165 618,42	f 44 964,86	f 860 894,93	f 640 453,12	f 2 965 586,98
kanaa rgang .		2 611,80	9 204,60	2 499,02	47 846,07	35 594,86	164 818,63
bate . . .		f 24 058,68	f 69 538,36	f 16 866,61	f 857 852,70	f 814 948,15	f 458 949,98
Blij		1 363,54	»	»	56 979,93	»	16,33
werke . . .		f 22 694,94	f 69 538,36	f 16 866,61	f 800 872,76	f 814 948,15	f 458 933,65
kanaa vergang.		1 323,93	4 056,60	983,93	46 719,91	47 541,02	26 772,47
. . .		f 37 878,50	f 121 089,69	f 26 644,56	f 906 680,79	»	f 3 094 996,93
. . . . .		2 147,09	»	»	5 214,85	»	»
.) . . .		f 35 731,41	f 121 089,69	f 26 644,56	f 901 465,93	»	f 3 094 996,93
nsom . . .		22 694,94	69 538,36	16 866,61	800 872,76	f 814 948,15	458 933,65
Tota r bate . . .		f 58 426,35	f 190 628,05	f 43 511,17	f 1 702 338,70	f 814 948,15	f 3 553 930,59
gang . Blij		3 408 37	11 120,52	2 538,28	99 308,05	47 541,02	207 323,58
lomet							

Bovenbouw. 11.	Overgangs-werken. 12.	Beveili... 13
f 137 344,14	f 2 700,67	f 2
»	»	
137 344,14	f 2 700,67	f 2
45 811,84	900,82	
f 645 149,56	f 133 089,10	f 38
13 629,22	80,50	
631 520,33	f 133 008,60	f 38
35 098,13	7 392,24	2
f 4 404,74	»	f 4
»	»	
4 404,74	»	f 4
631 520,33	f 133 008,60	38
635 925,07	f 133 008,60	f 4
35 343,36	7 392,24	2
f 324 856,38	f 119 757,08	f 3
924,05	»	
323 932,32	f 119 757,08	f 3
18 897,02	6 986,18	
f 5 600,42	»	
»	»	
5 600,42	»	
323 932,32	f 119 757,08	f 3
32. 532,75	f 119 757,08	f 3
19 223,12	6 986,18	

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING. 3.
II.	3	Bommel-Boxtel . . . .
		(Lengte 25 kilometer.)
		Af: bedrag der
		Blijft, zonder den rivieroverg
		Per kilometer, zonder den riv
		Brug over de Maas, nabij Crevecoe
		Af: bedrag der
		Bommel-Boxtel . . . .
		Totaal, met den rivierovergan
		Per kilometer, met den rivier
I.		**Rotterdam-Zwaluwe.**
		(Lengte 31 kilometer.)
I	1	Rotterdam-Willemsdorp . . . . .
		(Lengte 30 kilometer.) (5
		Af: bedrag der
		Blijft, zonder de rivierovergan
		Per kilometer, zonder de rivi
		Brug over de Maas te Rotterdam .
		Af: bedrag der
		Brug over de Maas bij Dordrecht .
		Af: bedrag der
		Rotterdam-Willemsdorp . . . . . .
		Brug over de Maas te Rotterdam . .
		Brug over de Maas bij Dordrecht . .
		Totaal, met de rivierovergang
		Per kilometer, met de riviero

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.						
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205) en de lijn Arnhem-Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1875.	Voor de lijn.	Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
. . . . . .		f 37 173,31[5]	f 99 575,15	f 21 535,31	f 863 100,06	f 1 359 851,40[5]	f 674 228,8
baten . . . at		2 107,13	295,05	»	25 977,78[5]	1 406,62[5]	3 138,3
Blang		f 35 066,18[5]	f 99 208,10	f 21 535,31	f 837 122,27[5]	f 1 358 444,78	f 671 090,5
...ierovergang .		1 402,36	3 970,41	861,24	33 478,20	54 326,92	26 838
...n		f 15 251,97	f 52 735,77	f 21 246,25	f 190 634,47[5]	f 365 524,92[5]	f 1 095 123,1
baten . . .		864,54	»	»	1 550,00	»	»
Blijft . . .		f 14 387,43	f 52 735,77	f 21 246,25	f 189 084,47[5]	f 365 524,92[5]	f 1 095 123
. . . . . .		35 066,18[5]	99 280,10	21 535,31	837 122,27[5]	1 358 444,78	671 090
...ng		f 49 453,61[5]	f 152 015,87	f 42 781,56	f 1 026 206,75	f 1 723 969,70[5]	f 1 766 214
...overgang . .		1 977,74	6 079,42	1 710,92	14 040,86	68 945,00	70 634
...at							
Bl... ...ne							
. . . . . .		f 101 755,28	f 619 803,47[5]	f 130 423,85	f 3 338 986,26	f 1 322 558,23	f 4 019 167
1) ...nt ...aten . . .		5 739,53	34 024,09	»	242 701,30	213 164,49	38 046
en na ...gen. . . .		f 96 015,75	f 585 779,38[5]	f 130 423,85	f 3 096 284,96	f 1 109 393,74	f 3 981 121
...rovergangen.		3 180,17	19 401,81	4 319,81	102 553,15	36 744,62	131 85
...at		f 6 849,09	f 48 195,39	f 18 003,79[5]	f 22 427,10	»	f 1 768 972
baten . . .		388,23	»	»	»	»	50
Bli... Blijft . . .		f 6 460,86	f 48 195,39	f 18 003,79[5]	f 22 427,10	»	f 1 768 922
rk		f 14 115,36	f 49 117,42	f 14 054,12[5]	f 26 516,08	»	f 1 599 102,
na ...aten . . .		800,11	»	»	»	»	2 877
Blijft . . .		f 13 315,25	f 49 117,42	f 14 054,12[5]	f 26 516,08	»	f 1 596 224,
. . . . . .		f 96 015,75	f 585 779,58[5]	f 130 423,85	f 3 096 284,96	f 1 109 393,74	f 3 981 121
. . . . . .		6 460,86	43 195,39	18 003,79[5]	22 427,10	»	1 768 922
on		13 315,25	49 117,42	14 054,12[5]	26 516,08	»	1 596 224
ot...gen		f 115 791,86	f 683 092,19[5]	f 162 481,77	f 3 145 228,14	f 1 109 393,74	f 7 346 26
ont...vergangen .		2 835,18	22 624,94	5 381,63	104 174,21	36 744,62	243 31
Bli ne...							

Bovenbouw. 11.	Overgangs-werken. 12.	Beveiligi… 13.
17) f 655 048,80^{5}	f 69 236,70^{5}	f 36 4…
864,13^{5}	53,65	…
f 654 184,67	f 69 183,05^{5}	f 36 4…
26 162,15	2 766,77	1 4…
9) f 5 252,19^{5}	f 5 363,52	f 1 5…
»	»	
f 5 252,19^{5}	f 5 363,52	f 1 5…
654 184,67	69 183,05^{5}	36 4…
f 659 436,86^{5}	f 74 546,57^{5}	f 37 9…
26 372,20	2 981,26	1 5…
2) f 1 995 106,54^{5}	f 224 117,21^{5}	f 98 8…
115 330,70	7 241,85	25 9…
f 1 839 775,84^{5}	f 216 875,36^{5}	f 72 9…
60 935,87	7 183,21	2 4…
4) f 6 789,48	»	
»	»	
f 6 789,48	»	
5) f 7 096,27^{5}	»	
»	»	
f 7 096,27^{5}	»	
f 1 839 775,84^{5}	f 216 875,36^{5}	f 72 9…
6 789,48	»	
7 096,27^{5}	»	
f 1 853 661,60	f 216 875,36^{5}	f 72 9…
61 395,79	7 183,21	2 4…

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING. … 3.
		WILLEMSDORP–ZWALUWE . . . . . .
		(Lengte 2^{846} kilometer.) e…
		Af: bedrag der d…
		Blijft, zonder den rivierover…
		Per kilometer, zonder den…
		BRUG OVER HET HOLLANDSCH DIEP MET DAMMEN. . . . .
		(Lengte 2^{846} kilometer.)
		Nog te betalen termijnen van aanneen…
		Af: bedrag der…
		Willemsdorp-Zwaluwe . . . . . .
		Totaal, met den rivieroverg…
		Per kilometer, met den rivi…
I.	2	MOERDIJK–BREDA . . . .
		(Lengte 18^{461} kilometer.)
		Af: bedrag der
		Per kilo…
K.		**Amsterdam-Nieuwedie…**
		(Lengte 85^{194} kilometer.) (6…
K.	1	AMSTERDAM–ALKMAAR . . . . . .
		(Lengte 43^{231} kilometer.) (6…
		Nog te betalen termijnen van aanneem…
		T…
		Af: bedrag der…
		Per kilom…
K.	2	ALKMAAR–NIEUWEDIEP . . . . . .
		(Lengte 41^{923} kilometer.)
		Af: bedrag der…
		Per kilom…

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN. (1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205) en de lijn Arnhem—Nijmegen. 4.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876. 5.	Voor de lijn. 6.	Kosten van toezigt op de werken. 7.	Onteigening. 8.	Onderbouw. 9.	Kunstwerken. 10.
. . . . . .		f 3 218,70	f 11 007,56	f 3 055,51	f 124 822,86	f 110 566,26	f 36 924,05
.							
) baten . . .		190,39	»	»	4 848,57	»	»
b gang . . .		f 3 028,31	f 11 007,56	f 3 055,51	f 119 974,00	f 110 566,26	f 36 924,05
rivierovergang		1 347,11	4 896,60	1 359,21	53 369,35	49 184,31	16 425,31
on							
AANSLUITENDE		f 47 091,21	f 166 685,64	f 41 509,78	f 9 200,44	f 606 239,97	f 4 904 138,88
n.							
.) sommen . .		»	»	»	»	»	111 378,00
Totaal . . .		f 47 091,21	f 166 685,64	f 41 509,78	f 9 200,44	f 606 239,97	f 5 015 516,88
. baten . . .		2 689,71	107,05	»	50,00	»	50,00
) Blijft . . .		f 44 401,49	f 166 578,59	f 41 509,78	f 9 150,44	f 606 239,97	f 5 015 466,88
- 1		3 028,31	11 007,56	3 055,51	119 974,29	110 566,26	36 924,05
ang		f 47 429,81	f 177 586,15	f 44 565,29	f 129 124,73	f 716 806,23	f 5 052 390,93
lon rovergang .		9 893,60	37 043,42	9 296,06	26 934,65	149 521,53	1 053 898,82
. . . . . .		f 14 616,93	f 46 608,40	f 13 257,17	f 286 737,03	f 279 032,14	f 214 601,70
.							
) baten . . .		828,54	»	»	23 431,93	»	»
1 Blijft . . .		f 13 788,39	f 46 608,40	f 13 257,17	f 263 305,10	f 279 032,14	f 214 601,70
erk neter . . .		746,89	2 524,70	718,12	14 262,89	15 114,68	11 624,55
ka							
.							
. a)							
l							
. . . . . .		f 87 192,48	f 634 624,30	f 171 648,38	f 1 191 721,52	f 5 690 551,10	f 4 841 598,55
. a)							
we ommen . .		»	»	»	»	»	1 780,60
ka otaal . . .		f 87 192,48	f 634 624,30	f 171 648,38	f 1 191 721,52	f 5 690 551,10	f 4 843 379,15
aten . . .		4 942,40	7 926,69	»	26 711,47	5 000,00	4 169,11
Blijft . . .		f 82 250,08	f 626 697,61	f 171 648,38	f 1 165 010,04	f 5 685 551,10	f 4 839 210,04
neter . . .		1 902,57	14 496,49	970,49	26 948,49	131 515,60	111 938,43
.)							
ms . , ...		f 31 902,21	f 91 948,68	f 28 727,79	f 605 958,71	f 586 801,29	f 650 433,38
T							
r laten . . .		1 808,34	254,30	»	11 078,42	»	220,00
Blijft . . .		f 30 093,87	f 91 694,38	f 28 727,79	f 594 880,29	f 586 801,29	f 650 213,38
loneter . . .		717,83	2 187,20	685,25	14 189,87	13 997,12	15 509,73

Bovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiliging.	
11.	12.	13.	
(56) f 76 308,43	f 3 293,42^{5}	f 2 926,55	(5
»	»	»	
f 76 308,43	f 3 293,42^{5}	f 2 926,55	f
33 945,03	1 465,05	1 301,76	
(58) f 21 571,62	»	»	
»	»	»	
f 21 571,62	»	»	
»	»	»	
f 21 571,62	»	»	
76 308,43	f 3 293,42^{5}	f 2 926,55	f
f 97 880,05	f 3 293,42^{5}	f 2 926,55	f
20 417,19	686,99	610,46	
f 496 932,61	f 22 577,50	f 17 068,19^{5}	(60)
1 421,51^{5}	»	»	
f 495 511,09^{5}	f 22 577,50	f 17 068,19^{5}	f
26 841,16	1 222,98	924,61	
(61) 1 588 459,61^{5}	f 38 939,77	f 123 224,30	(62)
107 686,33	395,00	»	
1 696 145,94^{5}	f 39 334,77	f 123 224,30	f
111,00	»	58,00	
1 696 034,94^{5}	f 39 334,77	f 123 166,30	f
39 231,92	909,87	2 849,03	
(63) 1 038 588,75	f 38 117,56^{5}	f 28 033,30^{5}	(64) f
626,64	»	72,00	
1 037 962,11	f 38 117,56^{5}	f 27 961,30^{5}	f
24 758,70	909,20	666,96	

Lijn.	Sectie.	OMSCHRIJVING
1.	2.	3.
		ZWALUWE-ZEVENBERGEN . . . .
		(Lengte 6^{670} kilometer
		Af: bedrag de
		Per ki
		ARNHEM-NIJMEGEN . . . . . .
		(Lengte 19^{084} kilometer
		Nog te betalen termijnen van aannee
		Kosten van uitbreiding van het ge station te Arnhem . . . . . .
		Af: bedrag de
		Blijft zonder de rivierovergı
		Per kilometer zonder de riv
		BRUG OVER DEN RIJN BIJ ARNHEM .
		Af: bedrag de
		BRUG OVER DE WAAL BIJ NIJMEGEN
		Nog te betalen termijnen van aannee
		ARNHEM-NIJMEGEN . . . . . .
		Brug over den Rijn bij Arnhem . .
		» » de Waal-Nijmegen . .
		Totaal met de rivierovergan
		Per kilometer met de rivier

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.			Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 208) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876.	Voor de lijn.				
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
. . . .		f 1 415,19	f 7 921,89	f 3 108,34	f 110 027,29	f 51 185,07	f 33 716,77
) r baten . . .		80,22	»	»	473,28	»	»
Blijft . . .		f 1 334,97	f 7 921,89	f 3 108,34	f 109 554,01	f 51 185,07	f 33 716,77
lometer . . .		200,14	1 187,69	466,02	16 424,90	7 673,91	5 055,00
. . . .		»	f 66 902,10	f 30 431,55	f 1 028 840,21	f 1 273 399,56	f 137 571,64
insommen . .		»	»	»	»	»	»
meenschappelijk)		»	»	»	»	»	»
Totaal . . .		»	f 66 902,10	f 30 431,55	f 1 028 840,21	f 1 273 399,56	f 137 571,64
baten . . .		»	1,08	»	5 281,17	»	60,00
angen		»	f 66 901,02	f 30 431,55	f 1 023 559,04	f 1 273 399,56	f 137 511,64
ierovergangen .		»	3 505,61	1 594,61	53 634,42	66 726,04	7 205,60
. . . .		»	f 22 201,30	f 23 212,97	f 95 361,71	»	f 1 440 913,85
r baten . . .		»	»	»	567,00	»	»
Blijft . . .		»	f 22 201,30	f 23 212,97	f 94 794,71	»	f 1 440 913,85
. . . .		»	f 40 719,66	f 37 192,69	f 74 799,13	»	f 2 703 759,97
insommen . .		»	»	»	»	»	»
Totaal . . .		»	f 40 719,66	f 37 192,69	f 74 799,13	»	f 2 703 759,97
. . . .		»	f 66 901,02	f 30 431,55	f 1 023 559,04	f 1 273 399,56	f 137 511,64
.)		»	22 201,30	23 212,97	94 794,71	»	1 440 913,85
. . . .		»	40 719,66	37 192,69	74 799,13	»	2 703 759,97
gen		»	f 129 821,98	f 90 837,21	f 1 193 152,88	f 1 273 399,56	f 4 282 185,47
vergangen . .		»	6 802,66	4 759,86	62 521,11	66 726,04	224 386,17

Bovenbouw.	Overgangswerken.	Beveili
11.	12.	13
5) f 185 709,53	f 5 595,02	f 4
361,38^{5}	»	
f 185 348,14^{5}	f 5 595,02	f 4
27 788,33	838,83	7
7) f 683 115,96^{5}	f 321 208,55^{5}	f 40
»	»	
»	»	
683 115,96^{5}	f 321 208,55^{5}	f 40
»	»	
f 683 115,96^{5}	f 321 208,55^{5}	f 40
35 795,22	16 831,30	2
0) f 6 152,82^{5}	»	
»	»	
f 6 152,82^{5}	»	
2) f 8 652,74	»	
»	»	
f 8 652,74	»	
f 683 115,96^{5}	f 321 208,55^{5}	f 40
6 152,82^{5}	»	
8 652,74	»	
f 697 921,53	f 321 208,55^{5}	f 40
36 571,03	16 831,30	2

Lijn.	Sectie.	OMSCHRIJVING.
1.	2.	3.
		ALGEMEENE MAGAZIJNEN EN CENTRALE W TE ZWOLLE . . . .
		Af: bedrag der
		ALGEMEENE MAGAZIJNEN EN CENTRALE W TE TILBURG . . . .
		Af: bedrag der

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.			Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 206) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876.	Voor de lijn.				
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
ERKPLAATSEN							
. . . . . .		f 5 878,55	f 14 253,44	f 6 592,50	f 29 627,00	f 139 753,30	f 1 901,57
aten . . .		333,22	»	»	»	»	»
Blijft . . .		f 5 545,33	f 14 253,44	f 6 592,50	f 29 627,00	f 139 753,30	f 1 901,57
ERKPLAATSEN							
. . . . . .		f 5 649,06	f 19 291,82	f 10 634,89	f 45 574,21	f 35 554,56	f 287,62
aten . . .		320,21	»	»	»	»	»
Blijft . . .		f 5 328,85	f 19 291,82	f 10 634,89	f 45 574,21	f 35 554,56	f 287,62

Bovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiligin
11.	12.	13.
4) f 101 073,15	f 462,60	
»	»	
f 101 073,15	f 462,06	
6) f 172 311,45	f 106,56	
»	»	
172 311,45	f 106,56	

Lijn.	Sectie.	OMSCHRIJVING.
1.	2.	3.
		Recapitulatie der kost
		Arnhem-Zutphen . . . .
		Zutphen-Meppel. . . . .
		Meppel-Leeuwarden . . . . . .
		Harlingen-Leeuwarden . . . . .
		Leeuwarden-Groningen . . . . .
		Groningen-Hannoversche grenzen .
		Meppel-Groningen . . . .
		Zutphen-Duitsche grens . . . . .
		Maastricht-Venlo . . . .
		Venlo-Helmond . . . .
		Helmond-Tilburg . . . .
		Tilburg-Breda . . . .
		Roosendaal-Woensdrecht . . . . .
		Woensdrecht-Goes . . . .
		Goes-Vlissingen . . . .
		Venlo-Pruissische grens . . . . .
		Utrecht-Kuilenburg . . . . . .
		Kuilenburg-Bommel . . . . . .
		Bommel-Boxtel . . . .
		Rotterdam-Willemsdorp . . . . .
		Willemsdorp-Zwaluwe . . . . .
		Moerdijk-Breda . . . .
		Amsterdam-Alkmaar . . . . . .
		Alkmaar-Nieuwediep . . . . . .
		Zwaluwe-Zevenbergen . . . . .
		Arnhem-Nijmegen . . . .
		Algemeene magazijnen en centrale w plaatsen te Zwolle . . . . . .
		Idem te Tilburg. . . . .
		Te zamen .

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.						
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205) en de lijn Arnhem-Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876.	Voor de lijn.	Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
m.							
Kilometers.							
. . 29,176		f 31 360,66	f 81 358,99^{5}	f 11 154,05	f 893 146,47^{5}	f 544 102,03^{5}	f 942 677,11
. 73,330		45 996,86	117,688,49	34 430,08	1 181 552,95^{5}	633 480,93^{5}	1 002 231,24
. 65,909		40 079,71	103 063,34	38 893,70	1 092 246,59^{5}	960 681,47^{5}	696 079,50
. . 26,275		15 780,42	53 090,57	18 356,89^{5}	436 606,56	135 440,29	221 150,48
. 54,157		30 855,97	102 519,02	32 253,18^{5}	759 434,44^{5}	565 247,51	496 150,0
. 47,176		33 973,29	115 622,52^{5}	48 568,11	1 058 370,33	831 249,14	472 081,06
. 76,835		27 679,02	35 758,43	33 052,88	736 736,63^{5}	413 835,47	220 321,70
. . 59,665		39 231,05	65 016,20^{5}	33 455,66	779 259,52	730 244,78	578 897,4
. 69,642		38 577,51	140 634,32^{5}	27 142,78^{5}	1 354 272,69^{5}	716 562,92^{5}	464 790,5
. 38,698		23 432,06	85 658,76^{5}	12 968,56	336 606,29^{5}	686 751,05^{5}	800 271,0
. 50,079		20 850,57	72 171,62	13 987,22	615 169,53	250 753,85^{5}	219 556,6
. 21,518		7 715,73^{5}	27 679,19	2 646,71^{5}	163 654,37^{5}	142 499,53	67 928,3
. . 18,809		11 978,05	24 808,88^{5}	15 358,28	275 862,77	181 935,99^{5}	53 885,9
. 30,747		69 662,09	161 754,93	87 740,69^{5}	433 344,95^{5}	2 024 343,75	640 534,4
. 25,162		162 327,28	383 692,17	255 954,46^{5}	1 636 242,38^{5}	2 273 463,47	147 572,0
. 2,998		3 106,29	11 552,10	2 396,32	76 519,09^{5}	72 070,72	6 672,64
. 17,993		46 994,24	165 618,42	44 964,86^{5}	860 894,93^{5}	640 458,12^{5}	2 965 586,9
. . 17,142		58 426,35	190 628,05	43 511,17^{5}	1 702 338,70	814 948,15	3 553 930,7
. . 25,005		49 453,61^{5}	152 015,87	42 781,56	1 026 206,75	1 723 969,70^{5}	1 766 214,3
. . 30,192		115 791,86	683 092,19^{5}	162 481,77	3 145 228,14	1 109 393,74	7 346 268,1
. 4,794		47 429,81	177 586,15^{5}	44 565,29^{5}	129 124,73	716 806,23^{5}	5 052 390,9
. 18,461		13 788,39	46 608,40^{5}	13 257,17	263 305,10^{5}	279 032,14^{5}	214 601,7
. 43,231		82 250,08	626 697,61	171 648,38	1 165 010,04^{5}	5 685 551,10	4 839 210,0
. 41,923		30 093,87	91 694,38^{5}	28 727,79	594 880,29	586 801,29	650 213,3
. . 6,670		1 334,97	7 921,89^{5}	3 108,34	109 554,01	51 185,07	33 716,7
. 19,084		»	129 821,98^{5}	90 837,21	1 193 152,88^{5}	1 273 399,56	4 282 185,4
rk-							
. —		5 545,33	14 253,44	6 592,50	29 627,00	139 753,30^{5}	1 901,5
. —		5 328,85	19 291,82^{5}	10 634,89	45 574,21^{5}	35 554,56	287,6
. 914,671		f 1 059 043,93	f 3 887 299,79^{5}	f 1 331 470,54^{5}	f 22 093 982,42	f 24 219 515,92	f 37 737 307,0

B

Bovenbouw. 11.		Overgangs-werken. 12.	
765 190,08	f	199 042,61	f
1 966 761,07		127 813,34	
1 646,118,44		162 345,99	
852 011,38^{5}		19 302,53	
1 570 576,66		83 039,09^{5}	
1 376 663,29		149 033,97	
1 450 381,98^{5}		135 640,47^{5}	
1 765 738,86		252 140,38	
1 579 810,29^{5}		198 780,18^{5}	
895 418,08^{5}		48 544,65^{5}	
1 284 303,73		29 253,45	
441 448,90^{5}		7 745,25	
557 160,73^{5}		47 087,64^{5}	
816 534,69		54 344,94^{5}	
1 130 864,12		74 123,60	
137 344,14		2 700,67^{5}	
635 925,07^{5}		133 008,60	
329 532,75		119 757,08^{5}	
659 436,86^{5}		74 546,57^{5}	
853 661,60		216 875,36^{5}	
97 880,05		3 293,42^{5}	
495 511,09^{5}		22 577,50	
696 034,94^{5}		39 334,77	
037 962,11		38 117,56^{5}	
185 348,14^{5}		5 595,02	
697 921,53		321 208,55^{5}	
101 073,15		462,60	
172 311,45		106,56	
198 925,23^{5}	f	2 565 822,41^{5}	f

Lijn. 1.	Sectie. 2.	OMSCHRIJVING. 3.
		Kosten van aanleg per kilom
		Arnhem-Zutphen . . . .
		Zutphen-Meppel . . . .
		Meppel-Leeuwarden . . . .
		Harlingen-Leeuwarden . . . .
		Leeuwarden-Groningen . . . .
		Groningen-Hannoversche grenzen . . .
		Meppel-Groningen . . . .
		Zutphen-Duitsche grens. . . . . . .
		Maastricht-Venlo . . . .
		Venlo-Helmond . . . .
		Helmond-Tilburg . . . .
		Tilburg-Breda . . . .
		Roosendaal-Woensdrecht. . . . . . .
		Woensdrecht-Goes . . . .
		Goes-Vlissingen . . . .
		Venlo-Pruissische grens. . . . . . .
		Utrecht-Kuilenburg . . . .
		Kuilenburg-Bommel . . . .
		Bommel-Boxtel . . . .
		Rotterdam-Willemsdorp . . . .
		Willemsdorp-Zwaluwe . . . .
		Moerdijk-Breda . . . .
		Amsterdam-Alkmaar . . . .
		Alkmaar-Nieuwediep . . . .
		Zwaluwe-Zevenbergen . . . .
		Arnhem-Nijmegen . . . .
		Gemiddelde kosten voor alle lijnen pe

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

	ALGEMEENE KOSTEN.						
	(1) Voor de lijnen opgenomen in de wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 203) en de lijn Arnhem—Nijmegen.	(2) Aandeel in de kosten voor alle lijnen te zamen tot 31 December 1876.	Voor de lijn.	Kosten van toezigt op de werken.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
n. ster.							
K		f 1 074,87	f 2 788,56	f 382,30	f 30 612,37	f 18 648,96	f 32 310,0[illegible]
. . . . .		627,26	1 604,91	469,52	16 112,62	8 638,77	13 667,4[illegible]
. . . . .		608,11	1 563,72	590,11	16 572,07	14 575,89	10 561,3[illegible]
. . . . .		600,58	2 020,57	698,64	16 616,80	5 154,72	8 416,7[illegible]
. . . . .		569,75	1 892,99	595,54	14 022,83	10 437,20	9 161,3[illegible]
. . . . .		720,12	2 450,88	1 030,15	22 434,27	17 620,07	10 006,[illegible]
. . . . .		360,24	465,38	430,18	9 588,56	5 386,03	2 867,[illegible]
. . . . .		657,52	1 089,85	560,72	13 060,56	12 239,04	9 702,[illegible]
. . . . .		553,94	2 020,25	389,75	19 446,40	10 289,36	6 673,[illegible]
. . . . .		605,51	2 213,52	335,12	8 699,83	17 746,47	20 680,[illegible]
. . . . .		416,33	1 441,17	279,30	12 283,99	5 007,17	4 384,2[illegible]
. . . . .		358,57	1 286,32	123,00	7 605,43	6 622,34	3 156,[illegible]
. . . . .		636,83	1 319,00	816,54	14 666,53	9 672,81	2 864,[illegible]
. . . . .		2 265,65	5 260,84	2 853,64	14 093,89	65 838,75	20 832,[illegible]
. . . . .		6 451,28	15 248,87	10 172,26	65 028,35	90 353,84	5 864,[illegible]
. . . . .		1 036,12	3 853,27	799,30	25 523,38	24 039,56	2 225,[illegible]
. . . . .		2 611,80	9 204,60	2 499,02	47 846,07	35 594,86	164 818,[illegible]
. . . . .		3 408,57	11 120,52	2 538,28	99 308,05	47 541,02	207 323,[illegible]
. . . . .		1 977,74	6 079,42	1 710,92	41 040,86	68 945,00	70 634,[illegible]
. . . . .		3 835,18	22 624,94	5 381,63	104 174,22	36 744,62	243 318,[illegible]
. . . . .		9 893,60	37 043,42	9 296,06	26 934,65	149 521,53	1 053 898,[illegible]
. . . . .		746,89	2 524,70	718,12	14 262,89	15 114,68	11 624,[illegible]
. . . . .		1 902,57	14 496,49	3 970,49	26 948,49	131 515,60	111 938,[illegible]
. . . . .		717,83	2 187,20	685,25	14 189,87	13 997,12	15 509,[illegible]
. . . . .		200,14	1 187,69	466,02	16 424,90	7 673,91	5 055,[illegible]
. . . . .		»	6 802,66	4 759,86	62 521,11	66 726,04	224 386,[illegible]
rk-							
r kilometer.		1 157,84	4 249,94	1 455,68	24 155,11	26 478,93	41 257,[illegible]

Bovenbouw.	Overgangs-werken.	B
11.	12.	
f 26 226,70	f 6 822,13	f
26 820,48	1 742,99	
24 975,47*	2 463,20	
32 426,79*	734,63*	
29 000,44	1 533,30	
29 181,26	3 159,10	
18 876,58	1 765,35	
29 594,15	4 225,94	
22 684,94	2 854,32	
23 138,61	1 254,45	
25 645,55	584,15	
20 515,40	359,94	
29 622,03	2 503,46	
26 556,56	1 767,49	
44 943,33	2 945,85	
45 811,84	900,82*	
35 343,36	7 392,24	
19 223,12	6 986,18	
26 372,20	2 981,26	
61 395,79	7 183,21	
20 417,19	686,99	
26 841,16	1 222,98	
39 231,92	909,87	
24 758,70	909,20	
27 788,33	838,83	
36 571,03	16 831,30	
28 643,03	2 805,19	

[3 — 10.]

BEDRAG DER BATEN,

voortgevloeid uit den aanleg der in exploitatie zijnde sectien van de Staatsspoorwegen tot 31 December 1879.

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Lijn.	Sectie.	BEKNOPTE OMSCHRIJVING DER BATEN.	Algemeene kosten.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunst werke
Algemeene dienst.		**Voor de gezamenlijke lijnen.**				
		Waarde van oude materialen als bate van werken te Dubbeldam	f 4 504,40	»	»	
		Opbrengst van den verkoop van bestekken van 1863 tot 1878	25 453,56	»	»	
		Materialen door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen overgenomen	5 517,63	»	»	
		Plans voor den spoorweg Hilversum-Utrecht door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij overgenomen	4 781,94	»	»	
		Opbrengst der te Harlingen voor afbraak verkochte creosoteer-inrigting	5 961,00	»	»	
		Pacht der creosoteer-inrigting te Dordrecht	3 840,00	»	»	
		Opbrengst van te Harlingen verkocht onbruikbaar spoorwegmaterieel en meubelen	3 845,30	»	»	
		Idem te Dordrecht	1 543,00	»	»	
		Vergoeding voor verloren gegaan materieel bij de uitvoering van werken	18 857,49	»	»	
		Waarde van oude materialen bij de vernieuwing eener brandspuit	1,35	»	»	
			f 74 305,67	»	»	
A. Arnhem-Zutphen.	1	Overhoeken	»	f 47 171,73	»	
		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	83,00	»	
		Verkochte materialen	»	»	»	f 14
			»	f 47 254,73	»	f 14
A. Zutphen-Deventer.	2	Overhoeken	»	f 7 254,83	»	
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	15,00	»	
		Verkochte materialen	»	»	»	f 40
			»	f 7 269,83	»	f 40
A. Deventer-Zwolle.	2	Overhoeken	»	f 20 949,38	»	
		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	176,20	»	
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 268,76	»	»	
			f 268,76	f 21 125,58	»	
A. Zwolle-Meppel.	2	Overhoeken	»	f 2 719,90	»	
		Verkochte materialen	»	16,50	»	
			»	f 2 736,40	»	
A. Meppel-Leeuwarden.	3	Overhoeken	»	f 20 308,00	»	
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	285,00	»	
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 47,35	»	»	f 45
			f 47,36	f 20 593,00	»	f 45

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Bovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiliging.	Stations.	Bewaking en afdeeling.	Seinen.	Werken van bijzonderen aard en strekking.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
»	»	»	»	»	»	»	f 4 504,40	
»	»	»	»	»	»	»	25 453,56	
»	»	»	»	»	»	»	5 517,63	
»	»	»	»	»	»	»	4 781,91 [1]	
»	»	»	»	»	»	»	5 961,00	
»	»	»	»	»	»	»	3 840,00	
»	»	»	»	»	»	»	3 845,30	
»	»	»	»	»	»	»	1 543,00	
»	»	»	»	»	»	»	18 857,49	
»	»	»	»	»	»	»	1,35	
»	9	»	»	»	»	»	f 74 305,67 [1]	
»	»	»	»	»	»	»	f 47 171,73	
»	»	»	»	»	»	»	83,00	
f 6 997,60	»	»	f 3 727,59	»	»	»	10 739,06	
f 6 997,60	»	»	f 3 727,59	»	»	»	f 57 994,02	
»	»	»	»	»	»	»	f 7 254,83	
»	»	»	»	»	»	»	15,00	
»	»	»	f 833,83	»	»	»	873,83	
»	»	»	f 833,83	»	»	»	f 8 143,66	
»	»	»	»	»	»	»	f 20 949,38	
»	»	»	»	»	»	»	176,20 [1]	
»	»	»	f 89,50	f 25,00	»	»	383,26	
»	»	»	f 89,50	f 25,00	»	»	f 21 508,84 [1]	
»	»	»	»	»	»	»	f 2 719,90	
»	»	»	f 94,50	»	»	»	111,00	
»	»	»	f 94,50	»	»	»	f 2 830,90	
»	»	»	»	»	»	»	f 20 308,00	
»	»	»	»	»	»	»	285,00	
f 403,00	»	»	f 539,95	f 120,00	»	»	1 155,30	
f 403,00	»	»	f 539,95	f 120,00	»	»	f 21 748,30	

Lijn.	Sectie.	BEKNOPTE OMSCHRIJVING DER BATEN.	Algemeene kosten.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
B.	1	Overhoeken	»	f 7 533,50	»	»
Harlingen-Leeuwarden.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	4 563,47	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	f 24,00
			»	f 12 096,97	»	f 24,00
B.	2	Overhoeken	»	f 13 582,00	»	»
Leeuwarden-Groningen.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	638,86	»	»
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 385,45	»	»	f 26,00
			f 385,45	f 14 220,86	»	f 26,00
B.	3	Overhoeken	»	f 22 604,46[5]	»	»
Groningen-Hannoversche grens.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	3 959,21	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	f 400,00
			»	f 26 563,67[5]	»	f 400,00
C.		Overhoeken	»	f 5 165,65[5]	»	»
Groningen-Meppel.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	77,85	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	f 161,45
			»	f 5 243,50[5]	»	f 161,45
D.		Overhoeken	»	f 19 786,62[5]	»	»
Zutphen-Pruissische grens.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	1 109,35	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	f 70,00
			»	f 20 895,97[5]	»	f 70,00
E.	1	Overhoeken	»	f 92 458,22	»	»
Maastricht-Venlo.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	9 957,73[5]	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	»
		Bijdrage van de gemeente Geleen in de kosten van het vestigen eener halte aldaar	»	»	»	»
			»	f 102 415,95[5]	»	»
E.	2	Overhoeken	»	f 11 829,18	»	»
Venlo-Helmond.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	664,65	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	»
			»	f 12 493,83	»	»
E.	3	Overhoeken	»	f 19 332,05[5]	»	»
Helmond-Tilburg.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	2 352,25[5]	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	f 183,33	»
		Bijdrage van de Luik-Limburgsche Spoorwegmaatschappij in de kosten van uitbreiding van het station Eindhoven	»	»	892,99	»
			»	f 21 684,31	f 1 076,32	»

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Bovenbouw.	Overgangs- werken.	Beveiliging.	Stations.	Bewaking en afdeeling.	Seinen.	Werken van bijzonderen aard en strekking.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
»	»	»	»	»	»	»	f 7 533,50	
»	»	»	»	»	»	»	4 563,47	
f 43,00	»	»	f 409,80	»	»	f 325,00	801,80	
f 43,00	»	»	f 409,80	»	»	f 325,00	f 12 898,77	
»	»	»	»	»	»	»	f 13 582,00	
»	»	»	»	»	»	»	638,86	
f 152,00	f 300,00	»	f 1 139,70	»	»	»	2 003,15	
f 152,00	f 300,00	»	f 1 139,70	»	»	»	f 16 224,01	
»	»	»	»	»	»	»	f 22 601,46 *	
»	»	»	»	»	»	»	3 959,21	
f 360,00	»	»	f 3 168,29	»	»	»	3 928,89	
f 360,00	»	»	f 3 168,29	»	»	»	f 30 492,56 *	
»	»	»	»	»	»	»	f 5 165,65 *	
»	»	»	»	»	»	»	77,85	
f 460,00	»	»	f 378,51	»	»	»	999,96	
f 460,00	»	»	f 378,51	»	»	»	f 6 243,46 *	
»	»	»	»	»	»	»	f 19 786,62 *	
»	»	»	»	»	»	»	1 109,35	
f 1 214,25	f 35,00	»	f 2 243,93	»	»	»	3 563,18	
f 1 214,25	f 35,00	»	f 2 243,93	»	»	»	f 24 459,15 *	
»	»	»	»	»	»	»	f 92 458,22	
»	»	»	»	»	»	»	9 957,73 *	
f 6 538,28	»	»	f 75,84	»	»	»	6 614,12	
500,00	»	»	500,00	»	»	»	1 000,00	
f 7 038,28	»	»	f 575,84	»	»	»	f 110 030,07 *	
»	»	»	»	»	»	»	f 11 829,18	
»	»	»	»	»	»	»	664,65	
f 141,00	»	»	f 226,83	»	»	f 240,00	607,83	
f 141,00	»	»	f 226,83	»	»	f 240,00	f 13 101,66	
»	»	»	»	»	»	»	f 19 332,05 *	
»	»	»	»	»	»	»	2 352,25 *	
f 182,00	»	f 2,00	f 1 977,73	»	»	»	2 345,06	
18 919,69 *	»	»	14 187,31 *	»	»	»	34 000,00	
f 19 101,69 *	»	f 2,00	f 16 165,04 *	»	»	»	f 58 029,37	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Lijn.	Sectie.	BEKNOPTE OMSCHRIJVING DER BATEN.	Algemeene kosten.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
E. Tilburg-Breda.	4	Overhoeken	»	f 5 253,13½	»	»
		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	850,00	»	»
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 30,00	»	»	f 875,00
		Bijdrage van den » Grand Central Belge" in de door het Rijk bestede kosten tot uitbreiding van het station Breda	»	»	»	»
			f 30,00	f 6 103,13½	»	f 875,00
F. Roosendaal-Woensdrecht.	1	Overhoeken	»	f 11 246,93½	»	»
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	4 403,80½	»	f 225,00
		Verkochte materialen	»	»	»	»
		Bijdrage van den » Grand Central Belge" in de kosten van uitbreiding van het station Roosendaal	f 1 095,73½	4 843,36	f 1 300,02	384,33
			f 1 095,73½	f 20 494,10	f 1 300,02	f 609,33
F. Woensdrecht-Goes.	2	Overhoeken	»	f 9 570,73½	»	»
		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	3 435,00	»	»
		Verkochte materialen	»	»	»	f 800,00
			»	f 13 005,73½	»	f 800,00
Kanaal door Zuidbeveland.		Overhoeken	»	f 93,00	»	»
		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	6 053,50½	»	»
		Verkochte materialen	»	»	»	»
			»	f 6 146,50½	»	»
F. Goes-Vlissingen.	3	Overhoeken	»	f 27 231,50	»	»
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	78 749,76	»	»
		Verkochte materialen	»	»	»	f 84,35
		Verrekening van kosten, gevallen op gesloten overeenkomsten wegens aankoop van gronden	»	2 145,84	»	»
		Bijdrage groot f 500 000 van de gemeente Middelburg in de kosten van het kanaal door Walcheren (termijn 1, 3 en 4 gedeeltelijk)	»	»	»	»
		Vergoeding van schade door aanvaring veroorzaakt.	»	»	»	25,7[illegible]
			»	f 108 127,10	»	f 100,10
G. Venlo-Pruissische grenzen.		Overhoeken	»	f 792,00	»	»
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	645,36	»	»
		Verkochte materialen	»	»	»	»
			»	f 1 437,36	»	»
H. Utrecht-Kuilenburg.	1	Overhoeken	»	f 38 756,63½	»	»
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	2 625,72½	»	»
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 282,20	»	»	f 16,15
		Bijdrage van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, als exploiteur van den Oosterspoorweg, in de kosten van het station Utrecht	»	20 575,65	f 18 598,51	1 186,13
			f 282,20	f 61 958,01	f 18 598,51	f 1 202,2[illegible]

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

ovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiliging.	Stations.	Bewaking en afdeeling.	Seinen.	Werken van bijzonderen aard en strekking.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
»	»	»	»	»	»	»	f 5 253,13^{5}	
»	»	»	»	»	»	»	850,00	
»	»	»	f 4 203,72^{5}	»	»	»	5 108,72^{5}	
1 413,02	»	»	»	»	»	»	1 413,02	
1 413,02	»	»	f 4 203,72^{5}	»	»	»	f 12 624,88	
»	»	»	»	»	»	»	f 11 246,93^{5}	
»	»	»	»	»	»	»	4 628,80^{5}	
6 810,39	»	»	f 352,50	»	»	»	7 162,89	
9 644,76	f 16,82	f 14,75^{5}	7 439,27^{5}	f 631,04	»	f 79,90	25 450,00	
16 455,15	f 16,82	f 14,75^{5}	f 7 791,77^{5}	f 631,04	»	f 79,90	f 48 488,63	
»	»	»	»	»	»	»	f 9 570,73^{5}	
»	»	»	»	»	»	»	3 435,00	
»	»	»	f 849,68^{5}	»	»	»	1 649,68^{5}	
»	»	»	f 849,68^{5}	»	»	»	f 14 655,42	
»	»	»	»	»	»	»	f 93,00	
»	»	»	»	»	»	»	6 053,50^{5}	
»	»	»	»	»	»	f 48 707,32^{5}	48 707,32^{5}	
»	»	»	»	»	»	f 48 707,32^{5}	f 54 853,83	
»	»	»	»	»	»	»	f 27 231,50	
»	»	»	f 404,00	»	»	»	79 153,76	
2 506,15	»	»	264,00	»	»	f 16 459,25	19 313,75	
»	»	»	»	»	»	»	2 145,84	
»	»	»	»	»	»	35 000,00	35 000,00	
»	»	»	»	»	»	29,88	55,63	
2 506,15	»	»	f 668,00	»	»	f 51 489,13	f 162 900,48	
»	»	»	»	»	»	»	f 792,00	
»	»	»	»	»	»	»	645,36	
»	»	»	f 61,83	»	»	»	61,83	
»	»	»	f 61,83	»	»	»	f 1 499,19	
»	»	»	»	»	»	»	f 38 756,63^{5}	
»	»	»	»	»	»	»	2 625,72^{5}	
3 672,02^{5}	»	»	f 395,34	f 800,00	»	f 132,21	5 297,90^{5}	
9 957,20	f 80,50	»	19 789,51	5,06	f 9,91	11 797,53	82 000,00	
13 629,22^{5}	f 80,50	»	f 20 184,85	f 805,06	f 9,91	f 11 929,74	f 128680,26^{5}	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Lijn.	Sectie.	BEKNOPTE OMSCHRIJVING DER BATEN.	Algemeene kosten.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunst-werken.
Brug over de Lek bij Kuilenburg.		In gebruik afstaan van uiterwaardsgronden ten behoeve van het verhoogen en verzwaren van den Noorder-Lekdijk, bovenwaarts de spoorwegbrug	»	f 1 238,16	»	»
H.	2	Overhoeken	»	f 56 022,33^{5}	»	»
Kuilenburg-Bommel.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	957,60	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	f 16,3
			»	f 56 979,93^{5}	»	f 16,3
Brug over de Waal bij Bommel.		Overhoeken	»	f 4 093,34	»	»
		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	80,51^{5}	»	»
		Verkochte materialen.	»	1 041,00	»	»
			»	f 5 214,85^{5}	»	»
H.	3	Overhoeken	»	f 23 449,27^{5}	»	»
Bommel-Boxtel.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	2 526,72^{5}	»	»
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 295,05	»	f 91,67	f 1 798,3
		Uitkeering van het door den Staat meer betaalde bedrag dan waarvoor bij publieke aanbesteding, door den sedert failliet verklaarden aannemer R. van der Vlugt Jnz. was aangenomen het maken van het gedeelte van den Zuider-Maasdijk bij Crèvecoeur tot den Zuider-Diezedijk bij 's Hertogenbosch. . . .	»	1,78^{5}	1 314,95^{5}	1 340,
			f 295,05	f 25 977,78^{5}	f 1 406,62^{5}	f 3 138,
Brug over de Maas bij Crèvecoeur.		Verkochte materialen.	»	f 1 550,00	»	»
I.	1	Overhoeken	»	f 21 200,75	»	»
Rotterdam-Willemsdorp.		Verpachtingen, verkoopingen voor afbraak, vergunningen enz.	»	132 971,96	»	»
		Aandeel van den Staat in de opbrengst van de polders Varkensoord en Smeetsland.	»	718,68	»	»
		Verkochte materialen.	»	»	»	f 119,4
		Storting op rekening door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij als bijdrage in de helft der kosten van aanleg van het gemeenschappelijk station aan de Delftsche poort te Rotterdam	f 34 024,09	87 809,90	f 213 164,49	37 926,
			f 34 024,09	f 242 701,30	f 213 164,49	f 38 046,1
Brug over de Maas te Dordrecht.		Verkochte materialen.	»	»	»	f 517,9
		Vergoeding van schade, door aanvaring veroorzaakt.	»	»	»	2 360,
			»	»	»	f 2 877,
Brug over de Maas te Rotterdam.		Verkochte materialen.	»	»	»	f 59,
Willemsdorp-Zwaluwe.		Verpachtingen, vergunningen enz.	»	f 4 688,57	»	»
		Verkochte materialen.	»	160,00	»	»
			»	f 4 848,57	»	»
Brug over het Hollandsch-Diep.		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 107,05	f 50,00	»	f 5[illegible]

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

...ovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiliging.	Stations.	Bewaking en afdeeling.	Seinen.	Werken van bijzonderen aard en strekking.	TOTAAL.	*Aanmerkingen*
»	»	»	»	»	»	»	f 1 238,16	
»	»	»	»	»	»	»	f 56 022,33[a]	
»	»	»	f 50,00	»	»	»	1 007,60	
924,05[a]	»	»	151,30	»	»	»	1 091,68[a]	
924,05[a]	»	»	f 201,30	»	»	»	f 58 121,62	
»	»	»	»	»	»	»	f 4 093,34	
»	»	»	»	»	»	»	80,51[a]	
»	»	»	»	»	»	»	1 041,00	
»	»	»	»	»	»	»	f 5 214,85[a]	
»	»	»	»	»	»	»	f 23 449,27[a]	
»	»	»	»	»	»	»	2 526,72[a]	
736,35[a]	»	»	f 940,52	»	»	»	3 861,92[a]	
127,78	f 53,65	f 24,73	»	f 26,98	f 0,70	»	2 890,61	
864,13[a]	f 53,65	f 24,73	f 940,52	f 26,98	f 0,70	»	f 32 728,53[a]	
»	»	»	»	»	»	»	f 1 550,00	
»	»	»	»	»	»	»	f 21 200,76	
»	»	»	»	»	»	»	132 971,96	
»	»	»	»	»	»	»	718,68	
34,28	»	»	f 7 113,36	»	»	f 322,50	7 589,59[a]	
55 296,42	f 7 241,85	f 25 923,12	421 912,90	f 888,69	»	15 811,82	1 000 000,00	
55 330,70	f 7 241,85	f 25 923,12	f 429 026,26	f 888,69	»	f 16 134,32	f 1 162 480,99[a]	
»	»	»	»	»	»	f 625,00	f 1 142,99[a]	
»	»	»	»	»	»	»	2 360,00	
»	»	»	»	»	»	f 625,00	f 3 502,99[a]	
»	»	»	»	»	»	»	f 50,00	
»	»	»	»	»	»	»	f 4 688,57	
»	»	»	f 5,42	»	»	»	165,42	
»	»	»	f 5,42	»	»	»	f 4 853,99	
»	»	»	»	»	»	»	f 207,05	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Lijn.	Sectie.	BEKNOPTE OMSCHRIJVING DER BATEN.	Algemeene kosten.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
I.	2	Overhoeken	»	f 21 344,22	»	»
Moerdijk-Breda.		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	2 087,71	»	»
		Verkochte materialen	»	»	»	»
		Bijdrage van den » Grand Central Belge" in de door het Rijk bestede kosten tot uitbreiding van het station Breda	»	»	»	»
			»	f 23 431,93	»	»
K.	1	Overhoeken	»	f 22 351,29*	»	»
Amsterdam-Alkmaar.		Vergunningen, verpachtingen, enz.	»	4 360,18	f 5 000,00	
		Verkochte materialen	»	»	»	f 4 169
		Plans voor den spoorweg Haarlem-Uitgeest, overgenomen door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij	f 5 026,69	»	»	
		Inhouding op het tractement van den hoofdingenieur wegens het genot van vrije woning	2 900,00	»	»	
			f 7 926,69	f 26 711,47*	f 5 000,00	f 4 16
K.	2	Overhoeken	»	f 10 490,27	»	
Alkmaar-Nieuwediep.		Verpachtingen, vergunningen, enz.	»	588,15*	»	
		Verkochte materialen en bureaumeubelen	f 254,30	»	»	f 220
			f 254,30	f 11 078,42*	»	f 22
Zwaluwe-Zevenbergen.		Verpachtingen	»	f 473,28	»	
		Verkochte materialen	»	»	»	
			»	f 473,28	»	
Arnhem-Nijmegen.		Restitutie van te veel betaalde vracht voor bureaumeubelen	f 1,08	»	»	
		Aandeel van den Staat in de opbrengst van den polder Elst	»	f 0,52	»	
		Verpachtingen, verkoopingen van afbraak en veldvruchten, vergunningen enz.	»	5 907,65	»	
			f 1,08	f 5 908,17	»	
Magazijnen en werkplaatsen te Zwolle.		Oude materialen	»	»	»	
Magazijnen en werkplaatsen te Tilburg.		Oude materialen	»	»	»	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Bovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiliging.	Stations.	Bewaking en afdeeling.	Seinen.	Werken van bijzonderen aard en strekking.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
»	»	»	»	»	»	»	f 21 344,22	
»	»	»	»	»	»	»	2 087,71	
f 8,50	»	»	f 3 502,67	»	»	»	3 511,17	
1 413,01[5]	»	»	»	»	»	»	1 413,01[5]	
f 1 421,51[5]	»	»	f 3 502,67	»	»	»	f 28 356,11[5]	
»	»	»	»	»	»	»	f 22 351,29[5]	
»	»	»	»	»	»	f 1 748,49[5]	11 108,67[5]	
f 111,00	»	f 58,00	f 80,00	f 10,00	»	200,00	4 628,11	
»	»	»	»	»	»	»	5 626,69	
»	»	»	»	»	»	»	2 900,00	
f 111,00	»	f 58,00	f 80,00	f 10,00	»	f 1 948,49[5]	f 46 014,77	
»	»	»	»	»	»	»	f 10 490,27	
»	»	»	»	»	»	»	588,15[5]	
f 626,64	»	f 72,00	f 324,22	f 45,00	»	»	1 542,16	
f 626,64	»	f 72,00	f 324,22	f 45,00	»	»	f 12 620,58[5]	
»	»	»	»	»	»	»	f 473,28	
f 361,38[5]	»	»	»	»	»	»	361,38[5]	
f 361,38[5]	»	»	»	»	»	»	f 834,66[5]	
»	»	»	»	»	»	»	f 1,08	
»	»	»	»	»	»	»	0,52	
»	»	»	»	»	»	»	5 907,65	
»	»	»	»	»	»	»	f 5 909,25	
»	»	»	f 706,05	»	»	»	f 706,05	
»	»	»	f 51,25	»	»	»	f 51,25	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Lijn.	Sectie.	BEKNOPTE OMSCHRIJVING DER BATEN.	Algemeene kosten.	Onteigening.	Onderbouw.	Kunstwerken.
		Recapitulatie der baten.				
Algemeene dienst.		Voor de gezamenlijke lijnen	f 74 305,67[5]	»	»	»
A.	1	Arnhem—Zutphen	»	f 47 254,73	»	f 14,10
	2	Zutphen—Deventer	»	7 269,83	»	40,00
	2	Deventer—Zwolle	268,76	21 125,58[5]	»	»
	2	Zwolle—Meppel	»	2 736,40	»	»
	3	Meppel—Leeuwarden	47,35	20 593,00	»	45,00
B.	1	Harlingen—Leeuwarden	»	12 096,97	»	24,00
	2	Leeuwarden—Groningen	385,45	14 220,86	»	26,00
	3	Groningen—Hannoversche grens	»	26 563,67[5]	»	400,60
C.		Groningen—Meppel	»	5 243,50[5]	»	161,45
D.		Zutphen—Pruissische grenzen	»	20 895,97[5]	»	70,00
E.	1	Maastricht—Venlo	»	102 415,95[5]	»	»
	2	Venlo—Helmond	»	12 493,83	»	»
	3	Helmond—Tilburg	»	21 684,31	f 1 076,32	»
	4	Tilburg—Breda	30,00	6 103,13[5]	»	875,00
F.	1	Roosendaal—Woensdrecht	1 095,73[5]	20 494,10	1 300,02	609,33[5]
	2	Woensdrecht—Goes	»	13 005,73[5]	»	800,00
		Kanaal door Zuid-Beveland	»	6 146,50[5]	»	»
	3	Goes—Vlissingen	»	108 127,10	»	110,10
G.		Venlo—Pruissische grenzen	»	1 437,36	»	»
H.	1	Utrecht—Kuilenburg	282,20	61 958,01	18 598,51	1 202,26
		Brug over de Lek bij Kuilenburg	»	1 238,16	»	»
	2	Kuilenburg—Bommel	»	56 979,93[5]	»	16,33
		Brug over de Waal bij Bommel	»	5 214,85[5]	»	»
	3	Bommel—Boxtel	295,05	25 977,78[5]	1 406,62[5]	3 138,36
		Brug over de Maas bij Crèvecoeur	»	1 550,00	»	»
I.	1	Rotterdam—Willemsdorp	34 024,09	242 701,30	213 164,49	38 046,17[5]
		Brug over de Maas te Dordrecht	»	»	»	2 877,99[5]
		» » » » Rotterdam	»	»	»	50,00
	2	Willemsdorp—Zwaluwe	»	4 848,57	»	»
		Brug over het Hollandsch-Diep	107,05	50,00	»	50,00
		Moerdijk—Breda	»	23 431,93	»	»
K.	1	Amsterdam—Alkmaar	7 926,69	26 711,47[5]	5 000,00	4 169,11
	2	Alkmaar—Nieuwediep	254,30	11 078,42[5]	»	220,00
		Zwaluwe—Zevenbergen	»	473,28	»	»
		Arnhem—Nijmegen	1,08	5 908,17	»	»
		Magazijnen en werkplaatsen te Zwolle	»	»	»	»
		Idem te Tilburg	»	»	»	»
			f 119 023,43	f 938 030,45[5]	f 240 545,96[5]	f 52 915,81[5]

Bovenbouw.	Overgangs-werken.	Beveiliging.	Stations.	Bewaking en afdeeling.	Seinen.	Werken van bijzonderen aard en strekking.	TOTAAL.	*Aanmerkingen.*
»	»	»	»	»	»	»	f 74 305,67*	
f 6 997,60	»	»	f 3 727,59	»	»	»	57 994,02	
»	»	»	833,83	»	»	»	8 143,66	
»	»	»	89,50	f 25,00	»	»	21 508,84*	
»	»	»	94,50	»	»	»	2 830,90	
403,00	»	»	539,95	120,00	»	»	21 748,30	
43,00	»	»	409,80	»	»	f 325,60	12 898,77	
152,00	f 300,00	»	1 139,70	»	»	»	16 224,01	
360,00	»	»	3 168,29	»	»	»	30 492,56*	
460,00	»	»	378,51	»	»	»	6 243,46*	
1 214,25	35,00	»	2 243,93	»	»	»	24 459,15*	
7 039,28	»	»	575,84	»	»	»	110 030,07*	
141,00	»	»	226,83	»	»	240,00	13 101,66	
19 101,69*	»	f 2,00	16 165,04*	»	»	»	58 029,37	
1 413,02	»	»	4 203,72*	»	»	»	12 624,88	
16 455,15	16,82	14,75*	7 791,77*	631,04	»	79,90	48 488,63	
»	»	»	849,68*	»	»	»	14 655,42	
»	»	»	»	»	»	48 707,32*	54 853,83	
2 506,15	»	»	668,00	»	»	51 489,13	162 900,48	
»	»	»	61,83	»	»	»	1 499,19	
13 629,22*	80,50	»	20 184,85	805,06	f 9,91	11 929,74	128 680,26*	
»	»	»	»	»	»	»	1 238,16	
924,05*	»	»	201,30	»	»	»	58 121,62	
»	»	»	»	»	»	»	5 214,85*	
864,13*	53,65	24,73	940,52	26,98	0,70	»	32 728,53*	
»	»	»	»	»	»	»	1 550,00	
155 330,70	7 241,85	25 923,12	429 026,26	888,69	»	16 134,32	1 162 480,99*	
»	»	»	»	»	»	625,00	3 502,99*	
»	»	»	»	»	»	»	50,00	
»	»	»	5,42	»	»	»	4 853,99	
»	»	»	»	»	»	»	207,05	
1 421,51*	»	»	3 502,67	»	»	»	28 356,11*	
111,00	»	58,00	80,00	10,00	»	1 948,49*	46 014,77	
626,64	»	72,00	324,22	45,00	»	»	12 620,58*	
361,38*	»	»	»	»	»	»	834,66*	
»	»	»	»	»	»	»	5 909,25	
»	»	»	706,05	»	»	»	706,05	
»	»	»	51,25	»	»	»	51,25	
f 229 553,80	f 7 727,82	f 26 094,60*	f 498 190,87	f 2 551,77	f 10,61	f 131 478,91	f 2 246 154,05	

3. 11.]

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERLEENDE CONCESSIEN.

NAMEN DER AANVRAGERS.	OMSCHRIJVING DER LIJNEN.	STAND VAN DE ZAAK.
Société anonyme des chemins de fer d'Anvers à Rotterdam, te Brussel.	Van Woensdrecht naar de Belgische grenzen in de rigting van Antwerpen.	
S. J. J. Kuinders te Amsterdam.	Locaal-spoorweg van Haarlem naar Zandvoort.	Voor de aanvaarding der concessie is uitstel verleend tot 1 Augustus 1880.

CONCESSIE-AANVRAGEN.

NAMEN DER AANVRAGERS.	OMSCHRIJVING DER LIJNEN.	STAND VAN DE ZAAK.
A. Kaptijn en J. H. Gentis, te Woerden.	Van Harlingen naar de Duitsche grenzen in de rigting van Salzbergen.	Het verzoek om rentegarantie is sedert 29 April 1878 bij Financien.
J. G. van Gendt Jr., te Amsterdam.	Van Amsterdam naar de Noordzeehaven.	Deze aanvraag is aangehouden. Met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij heeft overleg omtrent deze verbinding plaats gehad. Het antwoord dezer Maatschappij (Exh. 13 Januarij 1880 n°. 142) is aangehouden.
Jhr. J. Hartsen c. s., te Baarn.	Als boven.	
Keulen-Mindener Spoorwegmaatschappij.	Verbindingsweg van het station te Venlo naar de Maas.	De Maatschappij heeft de vraag (16 Julij 1879) of zij de verbinding voor eigen rekening wil maken nog niet beantwoord.
D. Michotte, te Brussel.	Van Zwolle langs Coevorden naar de Pruissische grenzen in de rigting van Bremen.	Heeft in September geantwoord genoodzaakt te zijn eene meer volledige studie dezer lijn op te schorten.
Nederlandsche Rhijnspoorwegmaatschappij.	Van Moordrecht naar Zevenhuizen-Moerkapelle.	De Maatschappij heeft nog niet verklaard de haar medegedeelde concessievoorwaarden aan te nemen.

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

NAMEN DER AANVRAGERS.	OMSCHRIJVING DER LIJNEN.	STAND VAN DE ZAAK
J. B. Snellen qq., te Apeldoorn.	Van Amsterdam langs Alphen naar Rotterdam.	Na 12 Januarij 1879, waar medegedeeld dat zoo de aa ger een locaal-spoorweg le plans moeten worden overge heeft hij niet geantwoord.
H. C. E. van IJsselsteyn, te Terneuzen, en D. W. Coninck Westenberg, te Sas van Gent.	Locaal-spoorweg van de haven van Breskens over Schoondijke, Oostburg, Aardenburg en Eede in de rigting van Maldechem naar de Belgische grenzen.	Na 12 October 1879, toen inlichtingen gevraagd we werd niets meer vernomen.
Th. Moerman-Laubuhr te Antwerpen.	Van Eindhoven naar de Belgische grenzen in de rigting van Turnhout.	Afgewezen.
J. F. van de Griendt, te 's Bosch, en A. Timmerhaus te Roermond.	Van Haelen naar de Belgische grenzen in de rigting van Maeseyck.	In onderzoek.
S. A. Klaasen en G Smit, te Amsterdam.	Van Utrecht langs Vianen, Gorinchem, Breda, naar de Belgische grenzen in de rigting van Antwerpen.	Plans voor het onderzoek nog n ontvangen.
H. C. van der Houven van Oordt c. s., te Apeldoorn. (Veluws locaalspoorweg-comité.)	Locaalspoorwegen van Rhenen langs Wageningen, Ede, Apeldoorn, Deventer, Almelo, Ootmarsum naar de grens; Van Zwolle langs Apeldoorn naar Dieren, met zijtak van Elburg naar Epe en verbinding van de stad Hattem met het station van den Nederlandschen Centraalspoorweg aldaar.	De plans worden onderzocht.
J. F. van de Griendt, te 's Bosch, en A. Timmerhaus te Roermond.	Van Boxtel naar de Belgische grenzen in de rigting van Antwerpen.	Aanvraag voor het geval Belg eene lijn Antwerpen-Turnho aanlegt.
Baron van Nagell en J. Willink, te Winterswijk.	Locaalspoorweg van Zevenaar langs Doetinchem, Winterswijk, Groenlo naar Hengelo.	De plans worden onderzocht.
J. Doornbosch c. s., te Rasquert.	Locaalspoorweg van Sauwerd naar Uithuistermeeden, met zijtak van Baflo naar Zoutkamp.	Voor het indienen van plans is e termijn gesteld tot 1 Septemb 1880.
P. M. Montijn en J. van der Elzen, te Gouda.	Locaalspoorweg van Waalwijk langs Gorinchem en Gouda naar Leiden.	Door de aanvragers zijn de vo het onderzoek noodige plans n niet ingezonden.
P. M. Montijn, te Gouda.	Locaalspoorweg van Utrecht langs Jutphaas, Vreeswijk, Schoonhoven, Lekkerkerk en Krimpen naar Rotterdam.	Als boven.
H. W. Wierda, te Winsum.	Van Winsum naar Sauwerd.	In onderzoek.
Jhr. G. Alberda van Meukema, te Uithuizen.	Buurtspoorweg van Uithuizen langs Zandeweer, Kantens, Middelstum, Westerwijdwerd naar Bedum.	In onderzoek.

[3. 12.]

VERBETERING VAN SCHRIJF- EN DRUKFEILEN.

Nommer van het stuk.	Bladzijde.	Kolom.	Regel.	Druk- of schrijffeil.	Verbetering.
[illegible]	1	1	22 van onder	officieren	Dit woord vervalt.
3	3	2	tusschen 2 en 3 v. onder		's Gravenhage, 12 Augustus 1880.
4	5	1	38 van boven	boven	over.
	5	2	tusschen 6 en 7 v. boven		*Arnhem-Nijmegen.* Op het station Arnhem wordt voortgegaan met het leggen van sporen en wissels, met het stellen van seinhuisjes en seininrigtingen tot voltooijing der uitbreiding van het station. Nabij het station Nijmegen is eene woning voor den stationchef in aanbouw, waarvan de binnenbetimmering hare voltooijing nadert. Aldaar moet nog eene brug over den spoorweg gebouwd worden in den Rijksweg van Nijmegen naar Grave. Van de werken tot normalisering van de Waal te Nijmegen is het derde of laatste gedeelte van den strekdam aanbesteed en het tweede gedeelte voltooid. De verdere werken, zoo als de opruiming van den veerdam te Lent, van den Engelschen dam en van de Engelsche krib zullen in het volgende jaar aanbesteed worden.
	6	2	11 van onder	zullen zijn, zullen	zijn, zal
5	2	—	4 » »	en toelagen	toelagen,
	4	Aantal	6 » »	(Bode-concierge) 1	2
	»	3	22 » onder	Instrumenten en kaarten	Instrumenten
	5	3	1 » boven	die	deze
	6	3	9 » onder	begrepen	begrepen (10)
	8	3	12 » boven	in een	in een of meer
	10	3	4 » onder	voor	over
	12	3	4 » »	voor	over
	13	2	1 » boven	f 4 264 600,00	f 4 530 600,00
	16	2	7 » onder	à	à
	18	3	9 » »	voor	over

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommer van het stuk.	Bladzijde.	Kolom.	Regel.	Druk- of schrijffeil.	Verbetering.
5	19	3	3 » boven	f 54 100	f 54 180
	»	»	4 » »	werken van	werken voor
	20	3	6 » onder	voor	over
	22	3	10 » boven	voor	over
	»	»	13 » onder	bekleedingswerken	bekleedingsmuren
	24	1	11 » »	1	31
6	1	5	3 » »	1 20 949,38	f 20 949,38
	4	3	» boven	31	51
	5	1	3 » »	Olienberg	Odilienberg
	»	5	14 » »	715,00	754,00
	»	1	18 » onder	Herst	Horst
	6	4	11 » »	2	»
	»	6	16 » boven	108,35	108,33
	»	3	20 » »	5	05
	7	5	11 » »	242,00	240,00
	8	4	15 » onder	1	»
	9	6	4 » boven	1013,34	1013,94
	10	6	7 » »	816,50	886,50
7	3	5	13 » »	11 474,49*	11 474,99*
	»	6	12 » onder	4 960,45	4690,45
	4	1	8 » boven	(kade	(kad.
	6	9	8 » »	38	88
	7	4	16 » »	3708,63	3708,63*
	15	3	12 » »	346 649,08*	346 649,08
	»	6	4 » »	1791,06	1971,06
	»	2	4 » onder	35 692,10	35 692,10*
	18	2	12 » boven	(139) 8	(139) 29
	»	5	13 » »	3	(141) 3
	21	4	6 » »	10 195,12*	10 195,12
	23	5	5 » »	1 336,35	1 336,55
	24	2	15 » »	(81)	(87)
	25	4	11 » »	3 708,63	3 708,63*
8	6	3	7 » onder	wisesls	wissels
	7	3	5 » boven	17 220,00	17 520,00
	»	»	6 » »	1ste en 2de termijn bestek 702	deze regel vervalt.
	»	1	12* getal »	1 237,48	1 237,48*
	11	3	18 van »	28 260,90	28 260,00
	»	»	21 » »	bouwstoffen	materialen
	12	3	8 » »	hoofgebouw	hoofdgebouw
	13	3	9 » »	bestek	bestek 665
	»	»	9 » »	aanneming	aannemingsom
	»	»	2 » onder	51 715,22	Meer werk 51 745,22
	14	»	11 » »	daarmnde	daarmede
9	3	18	9 » »	140 857,95	146 857,95
	4	5	Hoofd 4den regel	1875	1876

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommer van het stuk.	Bladzijde.	Kolom.	Regel.	Druk- of schrijffeil.	Verbetering.
9	4	6	2 van onder	ö	f
	6	9	8 » boven	10 289,26	10 289,36
	»	6	12 » onder	71 031,15^5	71 032,15^5
	»	19	12 » boven	(23) wissels en toebehooren	Wissels en toebehooren
	»	»	13 » »	Lantaarnen	(23) Lantaarnen
	8	5	Hoofd 4den regel	1875	1876
	»	11	4 van onder	1 133 320,27	1 133 370,27
	»	17	7 » »	156 409,32	156 400,32
	12	5	Hoofd 4den regel	1875	1876
	»	6	3 van boven	99 208,10	99 280,10
	»	8	10 » »	14 040,86	41 040,86
	»	10	14 » onder	38 046,17	38 046,17^5
	»	6	5 » »	585 779,58^5	585 779,38^5
	»	»	4 » »	43 195,39	48 195,39
	»	5	1 » »	2 835,18	3 835,18
	13	14	2 » boven	904,52	940,52
	»	18	4 » »	171 970,10	171 970,70
	»	11	14 » onder	115 330,70	155,330,70
	»	13	15 » »	98 858,08	98 858,08^5
	14	6	10 » boven	11 007,56	11 007,56^5
	»	8	3 » »	119 974,00	119 974,29
	»	9	10 » »	110 566,26	110 566,26^5
	»	10	12 » onder	214 601,70	214 601,70^5
	15	11	14 » »	f 496 932,61	(59) f 496 932,61
	»	17	12 » boven	122 782,56	122 782,53
	17	11	1 » »	(5)	(65)
	»	18	4 » onder	1 695 259,97	1 695 252,97
	»	19	9 » boven	Wissels en toebehooren 3 766,27^5	Wissels en toebehooren 103 581 34^5
	»	»	10 » »	Draaischijven 103 581,34^5	Draaischijven 3 766,27^5
	»	»	tusschen 11 en 12 van boven		Waterkranen 2 350,00
	20	3	6 van onder	Zwaluwe	Zwaluwe
	»	8	10 » boven	336 606,29^5	336 666,29^5
	23	14	5 » onder	23 215,34	23 251,34
10	2	4	1 » »	47,36	47,35
	3	8	14 » boven	10 739,06	10,739,29
	6	7	10 » onder	100,10	110,10
	11	8	9 » boven	5 626,69	5 026,69
11	1	3	1 » »		Als ten vorigen jare.
	»	»	14 » onder	(Exh. 13 Januarij 1880, n°. 142)	Deze woorden vervallen.
	»	»	tusschen regel 12 en 13 v. o.		Aangehouden.

Behoort bij Brief van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 October 1880, n°. 31, Afdeeling B.

Mij bekend,
De Secretaris-Generaal,
STARING.
L. S.-G.

[3. 13.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881, ingediend bij Koninklijke Boodschap van den 17den September 1880 heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen.

I. Men kwam op tegen het hooge cijfer, 6 millioen meer dan voor 1880 was geraamd. De uitgaven van 1880 zullen vermoedelijk niet meer bedragen dan f 11 568 129,85, zoodat het vermoedelijk batig slot van dit dienstjaar zal zijn . . . . f 2 400 000

Daarbij wordt gevraagd 13 000 000

Te zamen . . f 15 400 000

In 1879 is verwerkt f 8 094 995,77, in 1880 vermoedelijk f 11 568 129,85. Zal men in 1881 meer kunnen verwerken? Door vele leden werd dit betwijfeld en in elk geval dringt volgens hen de financiele toestand des lands overdrijving te keer te gaan.

Wanneer men nu aanneemt dat in 1881 zullen verwerkt worden ongeveer 12 millioen dan behoeft bij het slot van 1880 slechts te worden toegestaan . . . f 9 600 000

want met het batig slot van. 2 400 000

maakt dit te zamen . . . f 12 000 000

Men zou dus op het cijfer van 13 millioen kunnen schrappen f 3 400 000, zonder de voortzetting van den bouw van spoorwegen gedurende 1881 eenigermate te vertragen. Daardoor zou het tekort op de Staatsbegrooting, thans voor een deel fictief, binnen juister grenzen worden teruggebragt. Bovendien, meenden sommige leden, moet hier nog meer als bij waterstaat het beginsel gelden dat niet te veel lijnen te gelijk worden aangevangen, maar dat de onderhanden lijnen ten spoedigste worden voltooid. In het bijzonder zou dit beginsel toepassing kunnen vinden op die lijnen, waarvan de urgentie minder sterk spreekt, die vermoedelijk een gering productief vermogen zullen bezitten en die waarvoor zelfs nog geene onteigeningen hebben plaats gehad. Gaarne vernam men van den Minister welke lijnen alzoo voor uitstel in aanmerking zouden komen.

Andere leden echter waren van meening dat, wanneer inderdaad zooveel verwerkt kon worden, het belang van den Staat meêbrengt om de kosten niet te sparen. Vele der wegen van de wet van 1875 zijn reeds jaren onderhanden, en in hoe korter tijd zij klaar komen hoe minder renteverlies en hoe beter voor het publiek. Sommigen van deze leden gingen verder. Zij twijfelen niet dat met goeden wil inderdaad het aangevraagd crediet geheel zal kunnen worden verwerkt. Veel is voor onteigening bestemd en voor groote dure werken van verschillenden aard: bruggebouw, aardebanen, bovenbouw. In 1881 zullen bovendien, althans in vergelijking met vorige jaren, weinig andere groote openbare werken in uitvoering zijn.

De Commissie van Rapporteurs wenscht van den Minister de pertinente aanwijzing te ontvangen, op welke posten de begrooting zou kunnen verminderd worden zonder den voortgang der werken te schaden, ten einde te komen tot een aanzienlijke vermindering in den zin van hetgeen hier boven is gesteld.

II. De aandacht werd gevestigd op het verschil in de kosten van aanleg en den tijd van voltooijing tusschen Staats- en particuliere lijnen. Men vergelijke onder anderen den Nederlandsch-Westfaalschen spoorweg en de lijn Almelo-Salzbergen tegenover de Staatslijnen.

Ook over den tragen gang van de voorbereidende werkzaamheden werd geklaagd. Het opnemen van den weg van Leeuwarden naar Stavoren heeft 3 à 4 jaren geduurd. Wel heeft het bekende verschil omtrent de ombuiging eenig oponthoud veroorzaakt, maar niet voldoende om den tragen gang geheel te motiveren.

III. Welke zijn de plannen der Regering omtrent de overneming van geconcessioneerde spoorwegen?

Zal het niet goed zijn voor de overneming in het algemeen regelen te stellen, ter voorkoming dat de Staat alleen in het bezit kome van de slechte lijnen?

Deze vraag werd gedaan in verband met de mogelijkheid van naasting der concessie van den Hollandschen IJzeren Spoorweg.

Wat zal bij overneming van den Hollandschen IJzeren Spoorweg, ten aanzien der exploitatie geschieden? Kan die niet, vroegen sommige leden, bij proef althans geschieden door den Staat? Anders komen de grootste winsten ten bate der exploiterende maatschappij.

Andere leden dachten over Staatsexploitatie ongunstig; de ervaring had geleerd dat deze onpraktisch en zeer kostbaar is. Het voor en tegen van deze beide stelsels werd op de bekende gronden bepleit.

Vrij algemeen drong men er echter op aan dat na goed onderzoek, eene spoedige beslissing mogt worden genomen. De onzekerheid is nadeelig zoowel voor de maatschappij als voor den Staat. De eerste gaat er niet toe over om andere dan onvermijdelijke verbeteringen aan te brengen en de Staat krijgt, indien hij tot naasting besluit, eene minder goed onderhouden lijn.

IV. De opmerking werd gemaakt dat de spoorweg van Moerdijk naar Zevenbergen loopt door gronden die eenmaal tot het domein zullen behooren. Bij de beschikking over de terreinen van de nu op te heffen spoorbaan dient dit in het oog te worden gehouden. In het algemeen wenscht men in overweging te geven om op de belangen van aangrenzende eigenaren, wier gronden bij den aanleg van den spoorweg doorgesneden werden, acht te slaan zooveel dit met het Staatsbelang is overeen te brengen.

V. Meer nog dan bij de Staatsbegrooting werd geklaagd over schrale en onvoldoende toelichting. Waarom ontbreekt eene vergelijking met de raming van 1880 en de uitgaven in 1879? Men zou wenschen dat deze nog zou worden gegeven, in elk geval voor de artt. 1—5, maar zooveel mogelijk ook voor de volgende artikelen.

Art. I.

Art. 1. Men kwam hier terug op de wenschelijkheid, reeds bij de algemeene beschouwingen van het IXde Hoofdstuk der Staatsbegrooting ontwikkeld, om van het corps ingenieurs bij den waterstaat een open corps te maken. Men zou daardoor meer beschikking hebben over het personeel, hetzij voor den Waterstaat, hetzij voor den aanleg van Staatsspoorwegen.

Het lang verlof dat men thans aan de gedetacheerde ingenieurs van den waterstaat moet geven, is niet zonder bezwaar.

e. De meeste voorbereiding is gedaan. Hoe er dus sprake kan zijn van uitbreiding van personeel werd niet begrepen. Even als geschiedt bij art. 4 behoorde ook hier eer sprake van inkrimping dan van uitbreiding te zijn.

Art. 4. Is het juist dat sommige der nieuwe spoorwegen aangelegd worden, wat aardebaan en kunstwerken

betreft, voor enkel, anderen voor dubbel spoor. Zoo ja, welke? En waarop steunt dat verschil?

Art. 5. Hoe is de staat der magazijnen met betrekking tot de spoorstaven, ook met het oog op eventueel vereischte dubbele spoorlegging?
Hoe bevalt het gebruik van spoorliggers?

Art. 6a. Men meende dat deze brug gereed en in gebruik was. Hoe men nog aan den onderbouw hier en elders betalingen had te doen was niet duidelijk. Men vroeg opheldering.

Art. 10. Men vroeg of dit nu het einde was van deze kostbare werken.
In het verslag van de Exploitatie-maatschappij pag. 8. wordt gezegd dat de inrigting te Vlissingen onbruikbaar is. Men vroeg of dan alle werken niet zijn aangelegd in overleg met de maatschappij, en herinnerde hoe ook bij de werken te Feijenoord eerst in 1874 een plan was vastgesteld dat later toen weder werd gewijzigd. Nadere inlichtingen kwamen allezins gewenscht voor.

Art. 11. Men vroeg wat dan nog aan de vaste bruggen te Rotterdam ontbreekt.

Art. 12. Door vele leden werden bezwaren geopperd tegen de verdere uitvoering van het centraal-station te Amsterdam. Men meende dat het terrein te klein zou wezen voor het rangeren der treinen en dat het niet aanging den bouw te wagen, terwijl men nog niet eens weet wat te doen aan de zettingen in het metselwerk op het stations-eiland ten gevolge van de werking van den bodem.
Men vroeg of deze bezwaren gegrond zijn; hoe het staat met de scheuren in de bestaande viaducten en voorts eene raming der kosten voor het geheele station.
Verder drong men er op aan dat de Regering bij devaststelling van het gewijzigd ontwerp, waarvan in de bijlage tot de Memorie van Toelichting (stuk n° 4) wordt gewaagd, vooral in overleg zou handelen met de verschillende betrokken maatschappijen, die voor hunne exploitatie groot belang hebben bij eene goede inrigting en in dit opzigt als de meest bevoegde deskundigen kunnen worden beschouwd; men hoopte dat men in dit opzigt gebruik zou maken van de ondervinding bij andere stations, met name die van Rotterdam en van het Westerdok, opgedaan. Te meer is omzigtigheid en naauwkeurig voorafgaand overleg noodig, omdat men later op het beperkt terrein moeijelijk verbeteringen zal kunnen aanbrengen.
Wie zijn met het ontwerpen der plannen belast.

Art. 17. Kan de Minister welligt thans iets naders mededeelen omtrent de definitieve rigting van den spoorweg van Hoorn naar Enkhuizen?

Art. 20. De wensch werd geuit, dat met het begin van dit werk zou worden gewacht tot dat eene beslissing zal genomen zijn over den Rotterdamschen waterweg. In het belang van den vischhandel van Maassluis en Vlaardingen werd dit denkbeeld echter ook bestreden.

Art. 23—29. De juiste omschrijving van de te verrigten werken is bij de noten gegeven, maar behoorde in de artt. 23—29 zelve te zijn vermeld.

Art. 23. Over den toestand van het station te Zutphen wordt geklaagd. Overkapping is dringend noodig, minstens eene marquise aan den kant van Arnhem, even als aan den anderen kant is geschied door de Nederlandsch-Westfaalsche Spoorwegmaatschappij. Ook aan de zijde van Arnhem moet de gelegenheid gegeven worden om zonder bezwaar uit te stappen en op een anderen trein te komen.

Art. 26, *noot* 20. Eenige nadere toelichting werd wenschelijk geacht. Zoo de brug slecht is zou men welligt in de uitgave kunnen berusten, maar, naar men beweerde, was de brug in voldoenden staat, en dan is verandering niet geregtvaardigd. Men kan dan de brug vastmaken, maar behoeft geen nieuwe te leggen.

Artt. 29 *en* 30. Waarom worden deze uitgaven voor dezelfde spoorwegen in twee afdeelingen gesplitst? Naar men verneemt zouden de van Belgie overgenomen lijnen in zeer slechten toestand zijn. Kan de Minister daaromtrent iets mededeelen?
Er is geklaagd dat de overweg van den spoorweg te Roosendaal bijna den ganschen dag gesloten is, tot groot ongerief der ingezetenen. Kan hierin niet voorzien worden?
Bestaat er eenig plan om het douanenkantoor van Roosendaal over te brengen naar Nispen, vlak nabij de Belgische grens? Mogt zich dat bevestigen, dan zal men, werd door sommigen beweerd, Roosendaal gedeeltelijk te gronde rigten en te Nispen als het ware een nieuw stadje moeten bouwen. Wanneer dit plan het gevolg is van moeijelijkheden door de administratie der Belgische spoorwegen gemaakt, om de treinen voortdurend naar Roosendaal te doen doorloopen, dan zou men toch in overweging willen geven, om te trachten langs anderen weg die bezwaren uit den weg te ruimen. Men herinnerde daarbij dat in 1852 een gemeenschappelijk station door de Belgische en Nederlandsche douane is ontworpen, maar dat dit plan op bezwaren van het Ministerie van Financien is afgestuit.
Het plan om, wel niet een gemeenschappelijk station, maar toch een station vlak bij de grens op te rigten, werd echter door anderen verdedigd. De dienst aan het station Roosendaal laat veel te wenschen over, en al ligt dit gedeeltelijk aan de moeijelijkheden door de Belgische administratie veroorzaakt, het ligt toch ook daaraan, dat het station niet is ingerigt voor den tegenwoordigen staat van zaken, waarop men bij den aanleg niet heeft kunnen rekenen. Nu zou de vereischte verbouwing van het station zeer groote bezwaren hebben wegens de beperktheid van het terrein en de duurte van den grond. Verkieslijk scheen het dus aan deze leden om aan de opeenhooping en het oponthoud te Roozendaal te gemoet te komen door het bouwen van een nieuw station aan de Belgische grens, alwaar dan de overgang van dienst kon plaats hebben.

Art. 29. Het bedrag komt zeer hoog voor. Of is hierin begrepen de aanleg van dubbel spoor? Specificatie werd wenschelijk geacht.

Art. 30. Men meende, dat men hier te doen heeft met jaarlijks terugkomende kosten. Al wat echter dat duurzaam karakter heeft aangenomen, behoort op hoofdstuk IX der Staatsbegrooting te huis en niet hier. Zoo men bij de overweging van plannen om voor spoorwegen te leenen, deze jaarlijks terugkeerende werken in de berekening zou opnemen, zou de grondslag der berekening een verkeerde worden. Men drong er dus op aan van deze begrooting alles wat van blijvenden aard is af te nemen en daarmede hoofdstuk IX te belasten.

Art. 32. Ook dit cijfer komt zeer hoog voor en vereischt nadere toelichting.

Art. 35. Voor onvoorziene uitgaven is geraamd f 1 082 900. Waarom zooveel, en hoeveel is in de laatste jaren uit dezen post bestreden?

Aldus vastgesteld den 17den November 1880.

DE BRUYN KOPS.
VIRULY VERBRUGGE.
VENING MEINESZ.
SCHEPEL.
VAN REES.

[3. 14.]

VERBETERING VAN EENE DRUKFOUT IN HET VOORLOOPIG VERSLAG.

Op bladz. 6, 1ste kolom, regel 6 van boven, tusschen de woorden *van* en *spoorliggers*, in te voegen de woorden: » de ijzeren ".

[3. 15.]

MEMORIE VAN ANTWOORD.

(Ingezonden bij brief van den 29sten November 1880.)

I. De bedenking tegen het eindcijfer der begrooting is gegrond op een verschil van 6 millioen met de begrooting van het loopende jaar.

Dit verschil bestaat echter niet in de raming, gelijk in den aanhef van het Verslag is te kennen gegeven, maar in de bijdrage welke ten laste van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting is aangevraagd. Het eindcijfer der begrooting overtreft dat der begrooting over 1880 slechts met 2 384 000 gulden.

Neemt men nu in aanmerking:

1°. dat in dit bedrag 1 140 000 gulden begrepen is wegens uitgaven voor de van de Antwerpen-Rotterdammer-spoorwegmaatschappij overgenomen lijnen (artt. 29, 32, 33 en 34), die niet op de vorige begrootingen voorkwamen;

2°. dat op de begrooting voor werken van uitbreiding, het evengenoemde art. 29 buiten rekening latende, 1 061 000 gulden is uitgetrokken, tegen 57 000 gulden op de begrooting voor 1880;

dan blijkt dat voor den eigenlijken aanleg van Staatsspoorwegen slechts 240 000 gulden meer is geraamd dan voor 1880, een verschil, te gering om den twijfel te wettigen dat het geraamde bedrag niet besteed zou kunnen worden.

Trouwens is de geschiedenis van den aanleg der Staatsspoorwegen daar om te bewijzen dat in een jaar tijds belangrijke sommen kunnen worden verwerkt. Voor de jaren 1865, 1866 en 1867 hebben de uitgaven bedragen 16 186 569,56, 14 950 991,49⁵ en 14 746 904,83 gulden. Deze uitgaven waren verdeeld over 22 artikelen, terwijl deze ontwerp-begrooting strekt om te voorzien in 34 aangewezen onderwerpen van uitgaaf.

Aangetoond zijnde dat voor den eigenlijken aanleg van Staatsspoorwegen weinig meer geraamd is dan voor 1880, behoeft het geen verder betoog dat op dit deel der begrooting niet kan worden bezuinigd. In de raming zijn dan ook alleen die uitgaven opgenomen, waarvan met genoegzame zekerheid te verwachten is, dat zij noodig zullen zijn.

Het aangegeven denkbeeld om enkele lijnen, waarvan de urgentie minder sterk spreekt, of waarvoor nog geen onteigening heeft plaats gehad, aanvankelijk te laten rusten, is in strijd met art. 2 der wet van 10 November 1875 (*Staatsblad* n°. 205), en kan reeds daarom geen toepassing vinden. Maar ook, de onteigening heeft voor de meeste lijnen reeds belangrijke vordering gemaakt. Alleen voor de lijnen Zwaluwe-'s Hertogenbosch en Rotterdam-Hoek van Holland moet met dien arbeid nog een begin worden gemaakt.

Maar toch is voor eerstgenoemde lijn de onteigeningswet uitgevaardigd en de eindaanwijzing voorbereid.

Voor uitgaven bedoeld in de tweede afdeeling der begrooting en waarvoor te zamen 1 261 000 gulden is uitgetrokken, was door de exploiterende maatschappijen meer dan vijf millioen geraamd. Verdere vermindering kan niet in aanmerking komen omdat de werken, waarvoor de aangevraagde gelden moeten bestemd worden, strekken ter voorziening in eischen, die hoofdzakelijk een gevolg zijn van het toenemend verkeer, en uit dien hoofde niet te vermijden zijn zonder nadeel voor het algemeen belang van den handel en het verkeer. Evenmin laten de drie overige afdeelingen der begrooting eene vermindering toe welke zou kunnen beantwoorden aan het door de Commissie van Rapporteurs uitgedrukt verlangen.

Tegenover de door niets gestaafde bewering dat 3 400 000 gulden zou kunnen geschrapt worden, zonder de voortzetting van den bouw der spoorwegen eenigermate te vertragen, kan de ondergeteekende de bepaalde verzekering stellen, dat vermindering van het eindcijfer der begrooting ten gevolge zal hebben uitstel van werken, welke voor een geregelden voortgang noodwendig in 1881 moeten gemaakt worden, of wel noodzakelijkheid tot latere aanvulling der begrooting.

II. Eene vergelijking tusschen de kosten van aanleg en den tijd van voltooijing van Staats- en particuliere spoorwegen kan slechts eenige beteekenis hebben, waar de toestanden waaronder de aanleg heeft plaats gehad, nagenoeg gelijk zijn. Dat eene vergelijking in dit opzigt met de Nederlandsch-Westphaalsche en Almelo-Salzbergen spoorwegen ongunstig voor de Staatsspoorwegen moet uitvallen, ligt voor de hand. Deze beide lijnen loopen toch, voornamelijk de laatstgenoemde, door gronden van geringe waarde, hebben weinig grondverplaatsing gevorderd, bevatten weinig kunstwerken en geen stations van eenige beteekenis.

De Nederlandsch-Westphaalsche spoorweg heeft als aanvangpunt het station Zutphen van den Staatsspoorweg, terwijl de lijn Almelo-Salzbergen voor hare communicatie met Duitschland grootendeels wordt gevoed door het Staatsspoorwegstation Hengelo.

De Staatsspoorwegen daarentegen loopen voor het meerendeel door streken waar hetzij de grond, hetzij de bouw, of ook beide kostbaar was; zij hebben ongemeen veel kunstwerken, waaronder de zoo kostbare overbruggingen der groote rivieren, vereischt, alsmede zeer belangrijke uitgaven voor havens, wijziging van vestingwerken en voor den bouw van groote stations op de knooppunten.

Wanneer niet ontkend kan worden dat de voorbereidende werkzaamheden slechts traag zijn vooruitgegaan, dan mag niet onopgemerkt blijven dat die vertraging nagenoeg uitsluitend te zoeken is in het vaststellen der rigting, waaromtrent de keuze vaak moeijelijkheid heeft veroorzaakt.

Dit was in niet geringe mate het geval bij de lijn Stavoren-Leeuwarden, door de vraag of zij al dan niet langs Bolsward moest worden gelegd.

In December 1877 werd een wetsontwerp voor die lijn bij de Staten-Generaal aanhangig gemaakt, dat in April 1878 in behandeling kwam. De aanneming van de bekende motie had ten gevolge dat voor de ombuiging langs Bolsward de vereischte opnemingen gedaan, onteigeningsbescheiden opgemaakt en in de betrokken gemeenten ter visie werden gelegd; waarna het voor die ombuiging gewijzigd wetsontwerp op 7 December 1878 werd ingezonden. Het gewijzigd ontwerp werd door de Eerste Kamer in de zitting van 18 Januarij 1879 verworpen, waarna het oorspronkelijk ontwerp in Maart 1879 op nieuw ingediend en bij de wet van 24 Junij van dat jaar (*Staatsblad* n°. 125) bekrachtigd werd.

III. Bij de Regering bestaan geen plannen tot overneming van particuliere spoorwegen. Tenzij voor eene of andere lijn daarvoor bijzondere redenen mogten voorkomen, acht de Regering die overneming in 's Rijks belang nog niet wenschelijk.

Eene algemeene regeling, waarnaar de overneming van particuliere lijnen kan geschieden, is te vinden in art. 49 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 98).

Met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij is eene regeling voor verlenging van hare concessie voor den spoorweg Amsterdam-Rotterdam, ook in verband met de andere lijnen bij haar in beheer, ontworpen, welke vermoedelijk binnen kort aan de beoordeeling van de Staten-Generaal zal kunnen onderworpen worden.

Het pleit voor en tegen de stelsels van Staatsexploitatie en van exploitatie door particuliere ondernemingen hier te lande werd door de wet van 15 November 1876 (*Staatsblad* n°. 210) in het voordeel van laatstgenoemd stelsel beslist. De Staat is voor de Staatsspoorwegen dienovereenkomstig voor een tijdvak van ten minste twintig jaren aan dat stelsel gebonden. Het schijnt dus van weinig praktisch belang om zich thans in die quaestie te verdiepen.

IV. De spoorweg van Moerdijk tot Zevenbergen is aan het Domeinbestuur overgegeven. Een besluit omtrent de bestemming aan de gronden te geven zal echter moeten wachten op het onderzoek der eigendomsbewijzen welke nog niet alle van de Spoorwegmaatschappij zijn ontvangen. Op de omstandigheid dat de spoorweg ten deele op domeingronden ligt, is de aandacht gevestigd van het Domeinbestuur, dat ongetwijfeld bij den verkoop rekening zal houden met de belangen der aanliggende eigenaren, voor zoover zulks met die van de schatkist zal zijn overeen te brengen.

V. Het is den ondergeteekende niet mogen gelukken te ontdekken in welk opzigt de toelichting van deze begrooting minder volledig zou zijn dan die van vorige jaren. Eene vergelijking van de ramingen met de uitgaven van voorgaande jaren werd nimmer overgelegd, omdat hier vergelijking niet mogelijk is.

Waar, zoo als gewoonlijk het geval is voor eenen spoorweg, in het eerste jaar de meeste uitgaven worden gedaan voor onteigening, grond en kunstwerken, in een volgend voor bovenbouw en stations en somtijds in een derde voor voltooijingswerken, of voor de laatste termijnen van in vorige jaren aanbestede werken, leidt de bedoelde vergelijking tot geen enkele juiste gevolgtrekking. Zij kan slechts nut hebben waar, gelijk bij de hoofdstukken der Staatsbegrooting, de jaarlijks terugkeerende artikelen steeds dezelfde of soortgelijke uitgaven betreffen. Dit nu is bij de Spoorwegbegrooting alleen het geval bij de artikelen 1—4.

Ter voldoening aan het uitgedrukt verlangen wordt de staat voor de artikelen 1—5 bij deze Memorie overgelegd.

Art. 1. De organisatie van het corps ingenieurs van den waterstaat wordt bij de algemeene beschouwingen over het IXde hoofdstuk behandeld en kan dus hier buiten aanmerking blijven.

De opmerking over langdurig verlof van gedetacheerde ingenieurs van den waterstaat doelt vermoedelijk op de twee ingenieurs die als sectie-ingenieur bij den aanleg van Staatsspoorwegen dienst doen. Die detachering is niet geschied, omdat daaraan voor de dienst bij den aanleg van Staatsspoorwegen behoefte is, maar om hen in de gelegenheid te stellen ook omtrent den spoorwegbouw hunne praktische ervaring te vermeerderen.

e. In het volgend jaar zal met den aanleg op drie nieuwe lijnen worden aangevangen.

De mogelijkheid moet bestaan om personeel bij de uitvoering der werken aan te stellen wanneer niet door overplaatsing van andere lijnen in de behoefte kan worden voorzien.

Van de op dit onderartikel uitgetrokken som is steeds een spaarzaam gebruik gemaakt. Het nu geraamde bedrag is dan ook niets meer dan de som die van het op de loopende begrooting uitgetrokken bedrag ongebruikt bleef.

Art. 4. Voor alle lijnen wordt de onderbouw der kunstwerken, voor twee sporen gemaakt en de oppervlakte voor de dubbele spoorbaan onteigend.

Waar echter grond voor ophooging van de baan geheel of ten deele van elders moet worden aangevoerd en het niet te verwachten is dat reeds spoedig voor het verkeer aan een tweede spoor behoefte zal zijn, geschiedt die ophooging aanvankelijk tot de breedte noodig voor het eerste spoor. Aldus zal thans de aanleg aangevangen worden van de spoorwegen van Groningen naar Delfzijl en van Zwaluwe naar 's Hertogenbosch.

Art. 5. Het magazijn wordt geregeld en tijdig, in overeenstemming met de behoefte, ook voor den aanleg van een tweede spoor, aangevuld. In de aan het slot gedane vraag is vermoedelijk bedoeld de ijzeren bovenbouw, waarmede tusschen Eindhoven en Boxtel baanvakken, ter gezamenlijke lengte van 4 kilom., als proef zijn gelegd.

Deze proef heeft nog te kort geduurd om, wat duurzaamheid betreft, een oordeel over het stelsel uit te kunnen spreken, maar toch is reeds nu gebleken dat het met betrekking tot het onderhoud niet voor elke soort van ballast aan te bevelen is.

Art. 6*a*. De brug is gereed. De nog te verrigten werken betreffen de normalisering van het riviervak waarin de brug gelegd is (sub *c* van den toelichtenden staat). Zij bestaan in het opruimen van den veerdam, van den Engelschen dam en van de Engelsche krib en in de verdediging van den dijk te Lent.

Art. 10. Met de werken, waarvoor nu gelden zijn uitgetrokken, zal het plan der havenwerken te Vlissingen uitgevoerd en de reeks der werken aldaar gesloten zijn.

De ontwerpen, waarnaar de stationsinrigtingen te Vlissingen en te Fijenoord werden gemaakt, zijn vooral voor Fijenoord de vrucht geweest van een buitengewoon uitvoerig en langdurig overleg met de bestuurders der exploiterende Maatschappij.

Dit voorkomt evenwel niet altijd dat, wanneer die plannen aldus zijn opgemaakt en uitgevoerd, de inzigten van de exploitatie zich later wijzigen, en veranderingen worden verlangd.

Art. 11. Voor de vaste bruggen van den viaduct door Rotterdam zijn nog eenige voorzieningen noodig gebleken tot verbetering van de afwatering.

Art. 12. Omdat het één derde gedeelte van het terrein voor het centraal station te Amsterdam, waarop thans de dienst moet worden uitgevoerd, daarvoor veel te klein is, moet met de voltooijing van de verdere werken, met zooveel spoed als deugdelijke uitvoering toelaat, worden voortgegaan.

In de eerste plaats is daartoe noodig dat het hoofdgebouw op het middengedeelte tot stand komt.

De zettingen van het metselwerk op de stations-eilanden zijn nagenoeg tot rust gekomen. De verwijding nog in enkele scheuren waargenomen, is van geringe beteekenis.

De bezwaren die voor de uitvoering der bedoelde kunstwerken te overwinnen waren, bestaan voor het funderen van het hoofdgebouw niet.

Tegen die kunstwerken toch moest op den slappen ondergrond de tien meters hooge aanvulling met zand geschieden, waarvan belangrijke verzettingen in dien ondergrond te wachten waren.

Het hoofdgebouw daarentegen wordt in die zware zandophooging gebouwd, die reeds sedert geruimen tijd is uitgevoerd en zich voldoende heeft gezet.

De wijze van fundering is dan ook eerst bepaald nadat men zich in dit jaar door proefbeheijingen en grondboringen van den toestand overtuigd heeft.

Met de maatschappijen die voor hunne exploitatie belang hebben bij de inrigting van het station en vooral met de Hollandsche Maatschappij, als met de uitvoering van de dienst belast, is breedvoerig over de inrigting der stations te Amsterdam onderhandeld en voor de hoofdzaken overeenstemming verkregen, terwijl aangaande enkele details, die op de hoofdinrigting geen invloed kunnen uitoefenen, de onderhandelingen nog worden voortgezet. Ook voor de stations te Rotterdam en in het Westerdok te Amsterdam had zoodanig overleg plaats en werd aan de wenschen der betrokken Maatschappijen, voor zoover tusschen haar overeenstemming te verkrijgen was, gehoor gegeven. Waar die overeenstemming niet te bereiken is, dient de Minister te beslissen.

Volgens eene globale raming zullen de kosten voor het hoofdgebouw met trottoirs en overkapping locomotiven- en goederenloods, benevens de nog op het personenstation te maken draaischrijf, eene uitgaaf vereischen van ongeveer twee millioen gulden.

Het maken van een ontwerp voor het hoofdgebouw is aan de architecten CUYPERS en van GENDT te Amsterdam opgedragen.

De funderings- en overige werken worden door de ambtenaren bij de Staatsspoorwegen ontworpen en uitgevoerd.

Art. 17. Voor het gedeelte spoorweg van Hoorn tot Enkhuizen is de rigting gekozen met Enkhuizen als eindpunt. Volgens deze rigting worden de onteigeningsbescheiden opgemaakt, die weldra, tot voorbereiding der noodige wetsvoordragt, in de betrokken gemeenten ter inzage voor belanghebbenden zullen gelegd worden.

De redenen, welke Enkhuizen als eindpunt hebben doen kiezen, zullen te zijner tijd in het wetsontwerp voor de onteigening uiteengezet worden.

Art. 20. De ondergeteekende acht het bezwaar voor den handel van Maassluis en Vlaardingen niet gering, dat de spoorweg naar den Hoek van Holland, tot den aanleg waarvan vóór vijf jaren besloten werd, nog niet kan uitgevoerd worden.

In de hoop dat thans spoedig aangaande den waterweg van Rotterdam naar de Noordzee, eene beslissing mogelijk zal zijn, die welligt op de rigting en op de werken van dien spoorweg van invloed kan zijn, gebiedt de voorzigtigheid om het voorstel voor de rigting nog eenigen tijd aan te houden.

Artt. 23—29. Aan het verlangen om de werken bij de artikelen, in plaats van onder de toelichtingen aan te geven, kan bij volgende begrootingen worden voldaan.

Art. 23. Eene klagt over den hier gewraakten toestand is bij het Departement van den ondergeteekende niet ir gekomen.

De werken van het station Zutphen zijn bij de overeenkomsten wegens het gemeenschappelijk gebruik van het station vastgesteld. Wijziging of uitbreiding van die werken kan alleen geschieden in gemeen overleg met de betrokken maatschappijen en voor gemeenschappelijke rekening.

Overkapping van het verlengde hoofdperron naar de zijde van Arnhem zou het voordeel opleveren dat één trein meer dan thans onder beschutting opgesteld zou kunnen worden; maar gelijke beschutting zou niet zonder bezwaar kunnen verschaft worden aan de vele treinen die aan het tusschenperron aankomen.

De ondergeteekende stelt zich voor de betrokken maatschappijen te hooren en met haar te overwegen of het gerief, 't welk eene overkapping van het westelijk einde van het hoofdperron kan opleveren, de uitgave waard is.

Art. 26, noot 20. Voor de verandering der Lingebrug is nog geen ontwerp vastgesteld.

Levert het voor de scheepvaart geen bezwaar op de brug eenvoudig vast te zetten en laat de zamenstelling der kranen dat toe, dan zal natuurlijk geen nieuwe bovenbouw worden gelegd.

Artt. 29 en 30. Waarschijnlijk zijn hier bedoeld de artt. 29 en 32.

Deze uitgaven zijn gesplitst, omdat zij ongelijksoortige onderwerpen bevatten. Die volgens art. 29 zijn uitbreidingswerken, te maken ingevolge art. 29 der overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, bekrachtigd bij de wet van 15 November 1876 (*Staatsblad* n°. 210). Die volgens art. 32 moeten strekken om uitvoering te geven aan de derde alinea van art. 7 dier overeenkomst.

De som à 200 000 gulden is bestemd om te voorzien in de eerste uitgaven die voor uitbreiding van werken op den weg en op de stations te Roosendaal of aan de grens noodig zijn.

Een bepaald besluit of de dienst voor de in- en uitgaande regten te Roosendaal zal kunnen behouden of naar de grens overgebragt zal moeten worden, is nog niet genomen.

Specificatie is derhalve voor alsnog niet mogelijk.

Sedert de overname van den spoorweg is het Belgische grensstation Esschen, ingevolge eene met het bestuur der Belgische Staatsspoorwegen gesloten overeenkomst, overgangsstation voor de diensten op wederzijdsch grondgebied. Volgens die overeenkomst zal van Belgische zijde een ontwerp worden opgemaakt voor uitbreiding van het station Esschen, ten einde dit geschikt te maken voor de vereenigde diensten.

Binnen eene maand na ontvangst van het Belgische ontwerp, met raming van kosten, zal omtrent de inrigting van de dienst tusschen Roosendaal en Esschen en het daarvoor aan te nemen plan moeten beslist worden.

Bij die beslissing zullen de in het Voorloopig Verslag medegedeelde opmerkingen in overweging worden genomen, daar ongetwijfeld verplaatsing van de dienst voor de in- en uitgaande regten naar de grens niet zonder bezwaar is.

De klagt over het langdurig gesloten zijn van den overweg te Roosendaal is gegrond. De toestand is het gevolg van de ligging van het hoofdgebouw, op nog geen 200 M. van den overweg. Aan het bezwaar kan niet wel te gemoet worden gekomen, zonder geheele verplaatsing van het station. Wordt de douanedienst naar de grens overgebragt, dan zal de beweging van treinen over den overweg en gevolgelijk het bezwaar verminderen.

Blijft die dienst te Roosendaal gevestigd, dan zal het station gewijzigd moeten worden en welligt het middel te vinden zijn om bedoeld bezwaar te verminderen.

Art. 30. De hier bedoelde kosten zijn noodig ter voortzetting der bezinkingen op den rivierbodem, die, zoo als bekend is, voor sommige gedeelten niet kunnen worden gemaakt, waar de noodige diepte in het profil nog ontbreekt.

Het zijn derhalve uitgaven, met kosten van eersten aanleg gelijk gesteld, die op deze begrooting moeten worden uitgetrokken.

Na voltooijing der werken komen zij, even als voor onder- en bovenbouw thans reeds het geval is, in onderhoud bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.

Het bedrag is werkelijk te hoog. Bij het opmaken van de begrooting had de commissie, die ter uitvoering van de vierde alinea van art. 7 der overeenkomst met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen is benoemd, haar verslag nog niet uitgebragt. Gegevens voor raming ontbraken alzoo, en wegens de ongunstige geruchten over den toestand van de wegen, kwam het raadzaam voor het bedrag ruim te stellen.

Thans kan worden vertrouwd, dat eene som van f 75 000 toereikend zal zijn. Het artikel kan dus met f 275 000 verminderd worden.

Intusschen is het verkeer met Belgie langs de overgenomen lijn zoo toegenomen dat tot het leggen van het tweede spoor moet worden besloten, waarop bij de begrooting niet voldoende gerekend werd. Het schijnt wenschelijk de op art. 32 vrijkomende som daarvoor beschikbaar te houden, en daar de uitgaven voor dat tweede spoor ten laste komen van de artt. 5 en 29, zoo wordt voorgesteld dit bedrag toe te voegen aan de som voor onvoorziene uitgaven uitgetrokken.

Daartoe strekt de bijgevoegde Nota van Wijzigingen.

Art 35. Het cijfer voor onvoorziene uitgaven moet in den regel ruim gesteld worden, om reden bij het opmaken der begrooting steeds veel onzekers bestaat omtrent het tijdstip, waarop de werken aanbesteed zullen kunnen worden en, als gevolg daarvan, omtrent het deel der kosten dat ten laste der begrooting kan of zal komen. Om vertraging bij de uitvoering, wegens gebrek aan middelen te voorkomen, zou dus voor elk artikel de raming zeer ruim moeten worden gesteld, of dient men, zoo als thans geschiedt, zooveel mogelijk de raming te beperken tot hetgeen met eenige zekerheid zal worden gevorderd en de mogelijkheid te behouden, om door beschikking over een eenigzins ruim bedrag voor onvoorziene uitgaven, waar de som te kort komt, die door overschrijving te kunnen aanvullen.

Ter verdere beantwoording van de gestelde vragen wordt hierbij een staat overgelegd van de sommen, in vroegere jaren voor onvoorziene uitgaven toegestaan en van de bedragen, welke daaruit zijn besteed, zoo tot aanvulling van artikelen der begrooting als voor uitgaven, waarin bij de begrooting niet was voorzien.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,
G. J. G. KLERCK.

[**3.** 16.]

BIJLAGE n°. 1 *van de Memorie van Antwoord.*

VERGELIJKING van de artikelen 1—5 van de raming voor 1881 met die van 1880 en met de uitgaven in 1879.

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP voor 1881. Per Onderdeel.	GERAAMD BELOOP voor 1881. Per Artikel.	TOEGESTAAN voor 1880. Per Onderdeel.	TOEGESTAAN voor 1880. Per Artikel.
(*) 1	a.	Jaarwedde van den directeur	f 5 000,00		f 5 000,00	
	b en c.	Jaarwedden van het personeel en voor uitbreiding	274 900,00		275 220,00	
	c.	Jaarwedden bode en concierge	1 400,00		1 400,00	
	d.	Schrijfloonen	2 000,00		1 000,00	
				f 283 300,00		f 282 620,00
2		Bureau-, locaalbehoeften en drukwerk, huur van localen, aankoop van boeken, kaarten, instrumenten en verdere benoodigdheden:				
	a.	huur van localen	f 12 000,00		f 12 000,00	
	b.	aankoop en onderhoud van meubelen	5 000,00		5 000,00	
	c.	schoonhouden en bewaken van localen	4 000,00		4 000,00	
	d.	vuur en licht	5 000,00		5 000,00	
	e.	bureaubehoeften	12 000,00		12 000,00	
	f.	drukkosten en bindwerk	5 000,00		5 000,00	
	g.	boeken en kaarten	1 000,00		1 000,00	
	h.	instrumenten	1 000,00		1 000,00	
				45 000,00		45 000,00
3		Reis- en verbijfkosten en schadeloosstelling voor kosten van veldwerk		40 000,00		40 000,00
4		Kosten van de werkzaamheden voor het uitbakenen, waterpassen en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, daggelden wegens buitengewone adsistentie, belooningen van landmeters, uittreksels van kadastrale plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, baken, piketten en verdere benoodigdheden:				
	a.	uitbakenen, opmeten en waterpassen		20 000,00		40 000,00
	b.	opmaken van grondteekeningen				
5		Aankoop van materialen, zoover de aanschaffing er van plaats heeft, zonder bepaalde bestemming voor eenige lijn, als spoorstaven, haakbouten, houten dwarsliggers, ijzeren dwars- en lengteliggers, wissels, draaischijven, waterkranen en meer benoodigdheden, kosten van bewaren, opstapelen en bewaken, huur en aankoop van terrein, kosten van bereiden van hout tegen bederf en verdere uitgaven te dier zake:				
	a.	aankoop van ijzeren spoorstaven				
	b.	» » stalen »	f1 020 000,00		f 650 000,00	
	c.	» » eindverbindingen				
		Transporteren	f1 020 000,00	f 388 300,00	f 650 000,00	f 407 620,00

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.				TOELICHTINGEN.
		MEER		MINDER		
Per Onderdeel.	Per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.	
f 5 000,00		»		»		(*) Jaarwedde van den directeur voor de spoorwegen als zoodanig belast met de leiding der aan te leggen Staatsspoorwegwerken, toelagen aan ambtenaren van den waterstaat enz, jaarwedden, toelagen, maand- en daggelden van het personeel bij den aanleg van Staatsspoorwegen (daaronder niet begrepen de buitengewone opzigters bij de werken en leveringen), mitsgaders schrijfloonen.
240 902,18		f 33 997,82		»		
1 255,04		144,96		»		
812,60		1 187,40		»		
	f 247 969,82		f 35 330,18		»	
f 12 062,50		»		f 62,50		
535,68		f 4 464,32		»		
4 046,05		»		46,05		
5 730,07		»		730,07		
9 242,72		2 757,28		»		
3 536,50^{5}		1 463,49^{5}		»		
1 231,78^{5}		»		231,78^{5}		
»		1 000,00		»		
		f 9 685,09^{5}		f 1 079,40^{5}		
	36 385,31		8 614,69			
	30 866,69		9 133,31		»	
f 12 312,13						
12 175,20						
	24 487,33				f 4 487,33	
f 667 714,74^{5}		f 352 285,25^{5}				
f 667 714,74^{5}	f 339 709,15	f 352 285,25^{5}	f 53 078,18	»	f 4 487,33	

Begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP voor 1881.		TOEGESTAAN voor 1880.	
			Per Onderdeel.	Per Artikel.	Per Onderdeel.	Per Artikel.
5		Per transport	f1 020 000,00	f 388 300,00	f 650 000,00	f 407 620,00
	d.	Aankoop van haakbouten	30 000,00		20 000,00	
	e.	» » ijzeren en stalen wissels	40 000,00		25 000,00	
	f.	» » draaischijven	20 000,00		20 000,00	
	g.	» » waterkranen	5 000,00		5 000,00	
	h.	» » lantaarnpalen, armen en lantaarns . .	7 000,00		7 000,00	
	i.	» » dwarsliggers	300 000,00		182 000,00	
	k.	» » eikenhout voor halve wissels	80 000,00		60 000,00	
	l.	Bereiden, carboniseren en inkepen van dwarsliggers en wisselhout	30 000,00		27 000,00	
	m.	Verzekering tegen brandgevaar voor idem	600,00		600,00	
	n.	Werken op en onderhoud van de stapelplaats te Dordrecht	3 000,00		2 000,00	
				1 535 600,00		998 600,00
		Totaal . . .	»	f1 923 900,00	»	f1 406 220,00

UITGAVEN daan of nog te doen voor 1879.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.				TOELICHTINGEN.
		MEER		MINDER		
nderdeel.	Per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.	
7 714,74^{5}	f 339 709,15	f 352 285,25^{5}	f 53 078,18	»	f 4 487,33	
6 758,31		13 241,69				
8 457,00		31 543,00				
»		20 000,00				
»		5 000,00				
»		7 000,00				
2 403,66		127 596,34				
8 708,75		21 291,25				
22 595,25		7 404,75				
227,23^{5}		372,76^{5}				
5 600,00		»		f 2 600,00		
	952 464,95		583 135,05			
»	f 1 292 174,10	»	f 636 213,23	»	f 4 487,33	
			4 487,33			
		Meer	f 631 725,90			

[3. 17.]

BIJLAGE n°. 2 *van de Memorie van Antwoord.*

AANWIJZING VAN HET BEDRAG in de afgeloopen dienstjaren uit den post voor onvoorziene uitgaven gekweten.

Dienstjaar.	Toegestaan bedrag.	Uitgaven gedaan voor:		Totaal.	Saldo bij afsluiting der rekening.
		overschrijving op de artikelen der begrooting.	behoeften niet omschreven in de begrooting.		
1861	f 1 195 639,00	»	f 5 358,96^5	f 5 358,96^5	f 1 190 280,03^5
1862	1 500 000,00	f 80 831,77	12 252,94	93 084,71	1 406 915,29
1863	2 319 559,00	2 022 008,01^5	237,46^5	2 022 245,48	297 313,52
1864	1 337 631,00	183 950,18^5	55 206,75	239 156,93^5	1 098 474,06^5
1865	1 296 660,00	1 275 368,65	7 564,77	1 282 933,42	13 726,58
1866	1 628 757,00	1 383 223,85^5	44 859,69	1 428 083,54^5	200 673,45^5
1867	1 626 510,00	1 369 623,47	9 299,73	1 378 923,20	247 586,80
1868	985 800,00	386 485,59	9 193,41	395 679,00	590 121,00
1869	971 200,00	385 327,92	2 819,99	388 147,91	583 052,09
1870	1 039 700,00	458 364,53	15 417,32	473 781,85	565 918,15
1871	707 245,00	650 611,14^5	29 235,97^5	679 847,12	27 397,88
1872	770 020,00	682 834,79	54 103,24	736 938,03	33 081,97
1873	848 158,00	751 740,00	90 718,69^5	842 478,69^5	5 699,30^5
1874	764 145,00	634 300,00	88 513,41	722 813,41	41 331,59
1875	813 877,00	184 200,00	18 027,97	202 227,97	611 649,03
1876	903 700,00	561 580,00	244 726,48	806 306,48	97 393,52
1877	581 000,00	520 436,00	51 801,70	572 237,70	8 762,30
1878	622 200,00	555 640,00	19 968,23	575 608,23	46 591,77
1879	752 690,00	702 650,00	48 627,06	751 277,06	1 412,94

[3. 18.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

In *artikel* 1 worden de onderartikelen 32 en 35 gelezen als volgt:

Artikel 32. Kosten van het in behoorlijken staat van onderhoud brengen van de spoorwegen van Zevenbergen naar de Belgische grens en van Breda naar Roozendaal, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen, f 75 000.

Artikel 35. Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen van afgesloten dienstjaren, f 1 357 900.

[3. 19.]

VERBETERING VAN MISSTELLINGEN
in de Memorie van Antwoord.

Bladz. 9, kolom 2, regel 28 v. b. Voor de woorden: » Het bedrag" te lezen: » Art. 29" en de aldaar volgende vier alineas te plaatsen voor die, betreffende art. 30.

In de bijlage n°. 1, de noot in de laatste kolom te lezen als omschrijving van art. 1 in de derde kolom.

[3. 20.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 6den December 1880.

DE BRUYN KOPS.
VIRULY V ERRUGGE.
VENING MEINESZ.
SCHEPEL.
VAN REES

[3. 21.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De Commissie van Rapporteurs van het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881, heeft de eer voor te stellen:

Art. 1 te verminderen met f 15 000.

De vermindering geldt den post van den toelichtenden staat *e. Uitbreiding van personeel.* De Commissie van Rapporteurs is van meening dat zonder schade dit bedrag met f 15 000 kan worden verminderd.

Volgens de Memorie van Beantwoording, pag. 3, *e*, zal met den aanleg van drie nieuwe lijnen worden aangevangen. Daartegenover staat echter dat de werkzaamheden op andere lijnen afloopen of verminderen, waardoor personeel vrij kan komen. In de dienst zal dus waarschijnlijk nagenoeg geheel door overplaatsing kunnen worden voorzien.

De Commissie voornoemd

DE BRUYN KOPS.
VIRULY VERBRUGGE.
VENING MEINESZ.
SCHEPEL.
VAN REES.

[3. 22.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekenden hebben de eer de volgende amendementen voor te stellen, op de spoorwegbegrooting voor 1881.

I.

Artikel 20 uit te trekken voor memorie.

II.

Artikel 21 uit te trekken voor memorie.

III.

Artikel 22 uit te trekken voor memorie.

BASTERT.
WINTGENS.
SCHIMMELPENNINCK VAN DER OYE.
A. VAN DEDEM.

[4.]

BEGROOTING van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1881.

NB. Al de tot deze begrooting behoorende bescheiden zijn in het afzonderlijk bij deze Bijlagen gevoegde deel *Bijlage B* vereenigd.

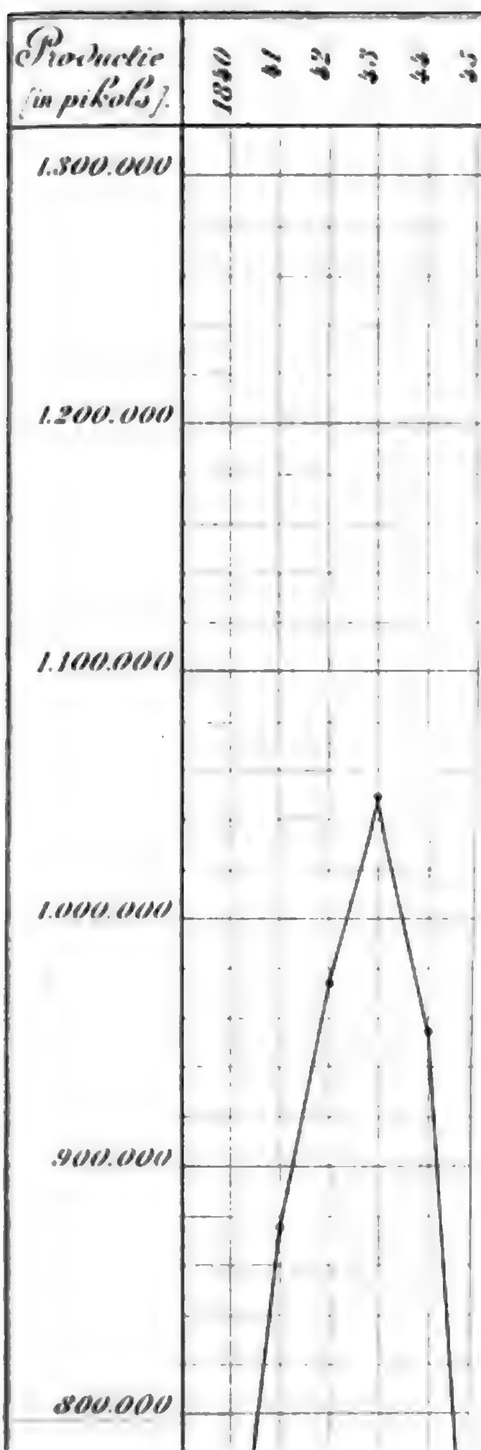
[5.]

KOLONIAAL VERSLAG van 1880.

NB. Al de tot dit verslag behoorende bescheiden zijn in het afzonderlijk bij deze Bijlagen gevoegde deel *Bijlage* C vereenigd.

Bijlagen C.

Kolon



[**6.** 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan drie ontwerpen van wet tot vaststelling van het slot der rekeningen van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch Indie* over de dienstjaren 1867, 1868 en 1869.

De toelichtende memorien (en bijlagen), die de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden waarop zij rusten.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 8sten September 1880.

WILLEM.

[**6.** 2.]

ONTWERP VAN WET *tot vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor* Nederlandsch Indie *over het dienstjaar* 1867.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten;

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens art. 74 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35), het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie door de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1867 wordt vastgesteld als volgt;

De *ontvangsten* bedragen *honderd zeven en dertig millioen vijf honderd zeven en dertig duizend acht honderd vier en dertig gulden twee en dertig cent* (f 137 537 834,32).

De *uitgaven* bedragen *honderd tien millioen vier honderd elf duizend twee honderd twee en zestig gulden twee en een halven cent* (f 110 411 262,02^{5}).

Het *voordeelig slot* bedraagt alzoo *zeven en twintig millioen honderd zes en twintig duizend vijf honderd twee en zeventig gulden negen en twintig en een halven cent* (f 27 126 572,29^{5}).

Art. 2.

De vaststelling van het slot der rekening op het in art. 1 vermeld bedrag, sluit niet goedkeuring in van die posten der rekening van ontvangsten en uitgaven, tegen welke door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie bedenkingen zijn gemaakt en waaromtrent door den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indie alsnog eene beslissing moet worden genomen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[**6.** 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Na de verwerping in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 15den Maart 1878, van het ontwerp van wet tot vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1867, is de toenmalige Minister van Kolonien terstond in overleg getreden met het Indisch Bestuur omtrent de mogelijkheid om de verschillende bezwaren tegen de vaststelling van het slot van rekening uit den weg te ruimen en alzoo de indiening van een nieuw ontwerp voor te bereiden.

Onder de gewigtigste bedenkingen, welke in het Verslag der Kamer tegen het onvoorwaardelijk vaststellen van het slot van rekening waren aangevoerd, waren er twee welke in Indie moesten worden opgelost, namelijk vooreerst, dat de Regering zich moest vergenoegen met de onderstelling, dat wegens voorschotten een bedrag van f 137 057,28^{5} onder de verevende uitgaven over 1867 was begrepen, en ten andere, dat het twijfelachtig was of het bedrag van f 437 273,40^{5}, wegens uitgaven door de Rekenkamer uit de rekeningen der comptabelen verworpen, al dan niet in de begrootingsrekening was opgenomen.

Ten aanzien van beide punten is de noodige opheldering door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie verstrekt bij den in afschrift hiernevens gevoegden brief aan den directeur van financien, dd. 22 Augustus 1878, n°. 7806, waaruit blijkt, dat de beide hierboven vermelde sommen werkelijk onder de verevende uitgaven ten laste van het dienstjaar 1867 zijn begrepen.

Tevens wordt in dien brief vermeld op welke wijze is opgelost de bedenking der Rekenkamer tegen de verstrekking van amfioen aan den pachter in de residentie Japara, waarop is gewezen op blz. 13 van het Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de vorige wetsvoordragt.

Nog wordt hier aangeteekend, dat volgens de van den Gouverneur-Generaal ontvangen opheldering omtrent verschillen in de cijfers der ontvangsten (zie de bijlage lit. AA van het suppletoir verslag der Rekenkamer en blz. 15 der Memorie van Toelichting bij het vorig wetsontwerp), die verschillen geene betrekking hebben op de ontvangsten over 1867, welke in de rekening zijn verantwoord, maar alleen op de bij die posten gegeven toelichtingen, hoeveel nog op elk van de daarbij genoemde middelen in 1868 was ontvangen. Het is gebleken dat die cijfers foutief zijn, en dat in de begrootingsrekening over het laatstgemeld dienstjaar verbeterde cijfers zijn opgenomen.

Tot de indiening van een nieuw wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening over 1867 zou reeds vroeger zijn overgegaan, indien niet intusschen ware gebleken, dat in Indie ten onregte onder de middelen was opgenomen een bedrag van f 78 688,18^{5} wegens het geldswaardig bedrag van tegen betaling verstrekte militaire benoodigdheden, waarvan de kosten van aankoop en verzending, gelijk op blz. 5 der Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag betreffende de Indische begrooting voor 1880 reeds is opgemerkt, hier te lande zijn gekweten ten laste der rekening, bedoeld in art. 20 van het Koninklijk besluit van 30 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19). Met de bovengemelde som is het bedrag der ontvangen middelen en inkomsten verminderd, zoo als blijkt uit de nevensgevoegde Nota van Wijziging.

De algemeene rekening, daarmede in overeenstemming gebragt, wijst thans een totaal aan van *ontvangsten*, ad	f 137 537 834,32
en van *uitgaven*, waarin mede eene geringe verandering is gebragt, ad . . .	110 411 262,02^{5}
zoodat in het bijgaand wetsontwerp het *slot* der rekening over 1867 wordt vastgesteld op	f 27 126 572,29^{5}

Van dat batig slot is toegewezen:

aan de Rijksmiddelen van 1869 (*Staatsblad* 1868, n°. 182) . . . . f	3 475 000,00
aan die van 1870 (*Staatsbl.* 1869, n°. 212)	2 900 000,00
en aan die van 1872 (*Staatsbl.* 1872, n°. 3)	10 000 000,00

Gelijk op de laatste bladzijde der Memorie van Toelichting van het vorig wetsontwerp werd opgemerkt, is de toewijzing van het laatstvermeld bedrag van f 10 000 000 geschied uit het batig slot van 1867 en » voor zooveel noodig uit gelijk batig slot over de dienst 1868", waarbij werd uitgegaan van de veronderstelling, dat uit het slot der rekening van 1867 eene som van 12½ millioen moest worden afgezonderd tot voortdurende voorziening van 's lands kassen in Nederlandsch Indie. Reeds vroeger heeft de ondergeteekende verklaard dat hij er bezwaar in ziet om juist aan dit gedeelte van het saldo der dienst van 1867, op het papier en in strijd met de werkelijkheid die bijzondere bestemming te blijven geven. (Memorie van Beantwoording, bladz. 4 en 5, en Nota van Beantwoording van het Eindverslag, bladz. 1 en 2, betreffende de Indische begrooting van 1876. Memorie van Beantwoording betreffende de Indische begrooting voor 1880, bladz. 4 en 5.) De ondergeteekende doet dan ook niet het voorstel om uit het saldo van 1867 over de som van 12½ millioen voor het gezegde doel te beschikken. Een gevolg daarvan is dat de som van f 10 000 000 geheel uit het batig slot van 1867 kan worden gevonden, en dat van dit slot een bedrag van f 10 751 572,29^{5} overblijft, waaraan bij de wet nog geen bestemming is, en voorloopig ook niet behoort te worden gegeven. Wanneer de stand der gezamenlijke saldo's weder mogt toelaten over een deel daarvan te beschikken, zal in de eerste plaats zijn gebruik te maken van het beschikbaar gebleven deel van het saldo van 1867.

Art. 2. Bij de behandeling van het vorig wetsontwerp betreffende het slot der rekening van 1867 werd door den Minister VAN BOSSE, op aandrang der Commissie van Rapporteurs van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, eene aanvulling voorgesteld met een artikel, waarin zou worden verklaard, dat de regten van den Staat tegenover ambtenaren of derden niet door de goedkeuring van het slot der rekening worden verkort. De ondergeteekende kan zich met een dergelijk algemeen voorbehoud niet wel vereenigen. Ten aanzien der comptabele ambtenaren kan het geen beteekenis hebben, omdat de rekeningen van dezen door de Rekenkamers worden beoordeeld van welke zij hunne décharge moeten bekomen. Evenmin laat het zich denken dat de regten van den Staat tegenover derden door de vaststelling van het slot der rekening zouden kunnen worden verkort. Wat de ambtenaren betreft die naar het oordeel der Rekenkamer den lande schade hebben toegebragt, hetzij bij de invordering van hetgeen den lande toekomt, hetzij als ordonnateur of hulpordonnateur, deze kunnen deswege vergoeding schuldig zijn, en een voorbehoud dat zich hiertoe bepaalt komt wenschelijk voor.

In de Memorie van Antwoord op het Verslag der Tweede Kamer betreffende het eerste ontwerp van wet tot vaststelling van het slot der rekening, is reeds vermeld, dat maatregelen waren genomen om de betrokken ambtenaren tot vergoeding van de aan den lande toegebragte schade aan te spreken. In hoever die maatregelen tot het gewenschte gevolg hebben geleid, blijkt uit de nevensgaande opgave van den stand der verschillende vorderingen welke gevolgd is naar den staat van bedenkingen der Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie (bijlage lit. CC van haar suppletoir verslag). Intusschen bestond op dit gebied nog eene leemte, die het onmogelijk maakte aan deze zaken eene behoorlijke afdoening te verzekeren. Art. 82 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35) maakt uit dat ordonnateurs, die als zoodanig den lande schade toebrengen, verpligt zijn die schade te vergoeden. Maar de regeling van de vervolging van en het verhaal op ordonnateurs in Nederlandsch Indie, hunne erfgenamen of regtverkrijgenden, welke krachtens de derde alinea van het aangehaald wetsartikel aan den Koning is voorbehouden, was nog niet tot stand gekomen. Bij een Koninklijk besluit van 27 Augustus jl., n°. 19, (*Staatsblad* n°. 166) is thans in die leemte voorzien. Voortaan zal aangaande de bedenkingen, gerezen tegen de handelingen der bedoelde ambtenaren, onmiddellijk een onderzoek worden ingesteld en, met inachtneming van het regt van verdediging, eene beslissing worden genomen bij een met redenen omkleed besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, den Raad van Nederlandsch Indie gehoord. Van die beslissingen zal hooger beroep bij het Opperbestuur mogelijk zijn. De afschriften der besluiten waarbij vergoeding is opgelegd, aan het hoofd voerende de woorden: » In naam des Konings", en onderteekend door den algemeenen secretaris, zullen dezelfde kracht hebben en zoo noodig op dezelfde wijze kunnen worden ten uitvoer gelegd als de grossen van in kracht van gewijsde gegane vonnissen in burgerlijke zaken. In gewone gevallen zal de invordering van het verschuldigde echter geschieden op de ten laste der Indische begrooting komende inkomsten der betrokken personen. In art. 6 van het besluit zijn voorschriften gegeven met het doel om zoowel de gerezen bedenkingen als de genomen beslissingen met behoorlijke toelichting ter kennis te brengen van de wetgevende magt, bij de indiening van de wetsontwerpen tot vaststelling van de sloten van rekening. Voorts is een verjaringstermijn van twee jaren vastgesteld voor de vorderingen van den lande tot vergoeding van schade, bedoeld in dit besluit, welke termijn aanvangt met den dag, waarop de wet, houdende vaststelling van het slot der dienst op welke de schade betrekking heeft, in Nederlandsch Indie is afgekondigd.

Met intrekking van art. 2 van het Koninklijk besluit van 4 Augustus 1864, n°. 4 (*Indisch Staatsblad* 1875, n°. 23), is de regeling mede toepasselijk verklaard op ambtenaren die door verzuimde of onjuiste naleving of toepassing van verordeningen of voorschriften betrekkelijk de lands-ontvangsten, den lande schade hebben toegebragt.

Het besluit gaat uit van deze hoofdbeginselen.

Art. 82 der wet van 23 April 1864 bedoelt alleen het opleggen van vergoeding wegens die schade, welke de betrokken ambtenaren door pligtverzuim, hetzij opzettelijk, hetzij ten gevolge van onachtzaamheid, hebben toegebragt.

De beslissing aangaande het verschuldigd zijn en het bedrag van de vergoeding behoort te worden genomen door den Gouverneur-Generaal, van wien de ambtenaren hun mandaat ontvangen. Deze is zoowel wegens die beslissingen, als wegens het geheele door hem gevoerde financiele beheer, verantwoordelijk aan de wetgevende magt. Door den Minister daarentegen wordt verantwoording gedaan wegens het beheer van het Iste hoofdstuk der begrooting en wegens de beslissingen die overeenkomstig de bepalingen van het besluit in hooger beroep van het Opperbestuur zijn uitgegaan.

De wetgevende magt neemt derhalve geen verantwoording af van de aan den Gouverneur-Generaal ondergeschikte ambtenaren en doet geen regtstreeksche uitspraak over de aan dezen op te leggen vergoeding. De wet houdende vaststelling van het slot der rekening behoeft dan ook niet te worden afgewacht, alvorens met de invordering van de vergoeding een aanvang wordt gemaakt. Is de magt, die het slot der rekening vaststelt, van oordeel, dat het opleggen van eene vergoeding ten onregte is nagelaten, zij zal daaromtrent haar gevoelen kunnen uitspreken door eene bepaling in de wet op te nemen, dat de naar hare meening door pligtverzuim toegebragte schade alsnog aan den lande behoort te worden vergoed. Maar eene zoodanige bepaling treft niet den ambtenaar, tegen wiens handeling bedenking is gerezen, maar den Gouverneur-Generaal die beslist heeft, dat van den betrokken ambtenaar geen vergoeding zou worden ingevorderd.

Het spreekt van zelf dat art. 6 van het besluit nog niet kan worden toegepast op die diensten, waarvan de rekeningen reeds in Nederlandsch Indie opgemaakt en hier te lande ontvangen zijn. Omtrent de door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie gemaakte bedenkingen zijn nog geen beslissingen genomen, daar de regeling van de vervolging en het verhaal ontbrak. Het is dus niet mogelijk voor de jaren 1867, 1868 en 1869 de in art. 6 van het besluit bedoelde lijsten, met aanwijzing van de genomen beslissingen en met de toelichtende stukken, over te leggen.

Uit het besluit volgt echter dat de blijvende bedenkingen alsnog in Indie zullen worden onderzocht, dat de Gouverneur-Generaal daaromtrent eene beslissing zal nemen, en dat de lijsten, betrekking hebbende op de dienstjaren 1867 tot en met 1871, zoo spoedig mogelijk worden opgemaakt en afzonderlijk ingediend aan den Minister, die ze dan bij eene volgende voordragt tot vaststelling van het slot eener rekening, zal kunnen overleggen.

In verband met het voorafgaande staat het voorbehoud, dat in het tweede artikel van de wetsvoordragt is opgenomen.

De stukken, behoorende bij het vorig wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening over 1867, worden, voor zoover zij niet zijn gedrukt, weder hierbij overgelegd. Het zijn de nummers 7, 9, 10, 11, 17*a* tot en met *p*, 18*a* tot en met *f* (1) en de bijlage van n°. 19, vermeld in de lijst (gedrukte stukken Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1875-1876, **169**, n°. 13).

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

[6. 4.]

BRIEF van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie aan den Directeur van Financien, dd. 22 Augustus 1878, n°. 7806. (*Niet gedrukt.*)

[6. 5.]

STAAT der blijvende bedenkingen van de Algemeene Rekenkamer van Nederlandsch Indie tegen de handelingen van ordonnateurs en hulp-ordonnateurs. (*Niet gedrukt.*)

[6. 5*a*.]

Als boven, met aanteekening welk gevolg aan die bedenkingen is gegeven. (*Niet gedrukt.*)

[6. 6.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

NOTA VAN WIJZIGINGEN in de rekeningen wegens het IIde hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1867.

---

(1) De bijlage 18*f* is niet bij de Kamer ontvangen.

[6. 6*bis*.]

VERKLARING van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie, dd. 3 April 1879. (*Niet bij de Kamer ontvangen.*)

[6. 7.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

ALGEMEENE REKENING der ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1867, zamengsteld ingevolge art. 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

Diverse bijlagen van het vorig wetsontwerp, ingediend in de zitting der Staten-Generaal van 1875 1876.

[6. 8.]

ONTWERP VAN WET *tot vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor* Nederlandsch Indie *over het dienstjaar* 1868.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens art. 74 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35) het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie door de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1868 wordt vastgesteld als volgt:

De *ontvangsten* bedragen *honderd vijftien millioen twee honderd drie en dertig duizend zes honderd vier en veertig gulden negen en zestig en een halve cent* (f 115 233 644,69⁵).

De *uitgaven* bedragen *honderd acht millioen drie honderd een en tachtig duizend zes honderd vier en vijftig gulden zeven en tachtig en een halve cent* (f 108 381 654,87⁵).

Het *voordeelig slot* der rekening bedraagt alzoo *zes millioen acht honderd een en vijftig duizend negen honderd negen en tachtig gulden twee en tachtig cent* (f 6 851 989,82).

Art. 2.

De vaststelling van het slot der rekening op het in art. 1 vermeld bedrag sluit niet-goedkeuring in van die posten der rekening van ontvangsten en uitgaven, tegen welke door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie bedenkingen zijn gemaakt en waaromtrent door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie alsnog eene beslissing moet worden genomen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[**6.** 9.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Eerst in Julij 1877 zijn bij het Departement van Kolonien ingekomen de rekeningen van ontvangsten en uitgaven in Nederlandsch Indie ten laste van de begrooting voor het dienstjaar 1868, benevens het verslag der Algemeene Rekenkamer daar te lande. Die rekeningen hebben het onderwerp uitgemaakt eener briefwisseling met het Indisch bestuur, welke heeft geleid tot het aanbrengen van eenige wijzigingen, vermeld in de bijgevoegde Nota.

Ingevolge art. 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35) is uit die rekeningen en uit de rekeningen van ontvangsten en uitgaven in Nederland over hetzelfde dienstjaar zamengesteld eene algemeene rekening, waarop gegrond is het hiernevens aangeboden wetsontwerp tot vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1868.

Blijkens die algemeene rekeningen bedragen de

Ontvangsten in Nederlan.	f 55 260 867,04^5	
Ontvangsten in Indie	59 972 777,65	
		f 115 233 644,69^5
en de uitgaven in Nederland	f 30 968 764,10^5	
en de uitgaven in Indie	77 412 890,77	
		f 108 381 654,87^5
zoodat het dienstjaar 1868 een *voordeelig slot* oplevert van		
		f 6 851 989,82

Aan dit voordeelig slot is reeds voorloopig eene bestemming gegeven bij de wetten van 15 November 1872 (*Staatsblad* n°. 128) en 31 December 1872 (*Staatsblad* n°. 170).

Bij de laatstgenoemde wet is aan de middelen en inkomsten van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1872 toegevoegd een bedrag van f 5 497 240,61 uit het nader bij de wet vast te stellen batig slot der algemeene rekening wegens de ontvangsten en uitgaven van Nederlandsch Indie over de dienst 1868, en voor zooveel noodig, uit gelijk batig slot over de dienst 1869. Zoo als blijkt uit de Nota van wijzigingen in de raming der middelen van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1873 (gedrukte stukken Tweede Kamer Staten-Generaal, zitting 1872/73, 4, n°. 34), lag het in de bedoeling om hetgeen na afzondering van dat bedrag nog van het batig slot over 1868 beschikbaar mogt blijven, te doen opnemen onder de middelen en inkomsten van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1873. Tot de uitkeering van f 11 880 000, vermeld sub 11 van art. 1 der bovengenoemde wet van 15 November 1872 (*Staatsblad* n°. 128), kan dus uit het batig slot van 1868 worden bijgedragen eene som van f 1 354 749,21.

De hierboven genoemde cijfers van ontvangsten en uitgaven in Indie komen niet overeen met die van de rekeningen van het IIde hoofdstuk der begrooting. In vergelijking met de laatste zijn de ontvangsten verminderd met f 69 101,12^5 en de uitgaven vermeerderd met f 266 784,83. Die verschillen zijn door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie goedgekeurd, blijkens twee in afschrift hiernevens gevoegde verklaringen, dd. 3 April en 22 September 1879 (bijlage n°. 14 *bis*) en de bijlage n°. 79 (2de bladz.) van haar verslag (in bijlage 18 *c*).

Het bijgaand wetsontwerp is vergezeld van:

a. [illegible] van de crediten, vermeld sub 2°. van art. 26 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35);

b. het verslag der Algemeene Rekenkamer in Nederland, met twee bijlagen; en

c. [illegible] Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie, met 83 bijlagen.

Ten aanzien van den inhoud van het verslag der Algemeene Rekenkamer hier te lande, meent de ondergeteekende te mogen verwijzen naar zijne kantteekeningen bij sommige punten, welke nadere toelichting vereischen.

Betreffende het verslag der Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie worden eenige ophelderingen aangetroffen in de mede hiernevens gevoegde Nota, opgemaakt bij de Algemeene Secretarie te Batavia.

Daarin zijn evenwel niet beantwoord de bedenkingen der Kamer tegen de herziene rekening van ontvangsten en uitgaven, opgenomen in de staten litt. *A* en *B*.

De beide opmerkingen in den staat lit. *A*, aangaande de rekening der middelen, betreffen slechts de cijfers die in de kolom » Toelichtingen " voorkomen, niet de ontvangsten zelve.

Het verschil, waarop in de eerste plaats wordt gewezen, is ontstaan doordien de Algemeene Rekenkamer als pachtschat heeft beschouwd de somme, welke bij de herverpachting van opium in de residentien Japara en Pekalongen, door de eerste pachters moest worden vergoed.

Ofschoon de juistheid van de opgave der Rekenkamer ter zake van een aanslag der paarden- en rijtuigenbelasting niet kan worden betwist, wordt echter op grond van de opgedane onderwinding ten aanzien van andere cijfers, betwijfeld, of dienaangaande volkomen zekerheid bestaat.

Met opzigt tot de bedenkingen der Kamer tegen de rekening van uitgaven (staat *B*) wordt alleen aangeteekend, dat de door de Kamer uit de rekeningen der comptabelen verworpen posten niettemin op grond van art. 77 der comptabiliteitswet, onder het vereischte bedrag in de rekening behooren te worden opgenomen.

Even als over het dienstjaar 1867 is het toegestaan bedrag voor een aantal artikelen van het IIde hoofdstuk door de werkelijke uitgaven overschreden. Die overschrijdingen, specifiek vermeld op den bijgaanden staat, bedragen te zamen f 1 383 028,14, en hadden voor een groot deel buiten bemoeijenis der wetgevende magt kunnen geregulariseerd worden, indien tijdig de vereischte af- en overschrijvingen binnen de grenzen der onderafdeelingen waren bevolen.

Thans kan niet anders worden voorgesteld dan in de bedoelde overschrijdingen te berusten.

Voorts zijn door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie bij het onderzoek der verantwoordingsstukken over het dienstjaar 1868 met betrekking tot ordonnateurs en hulp-ordonnateurs verschillende bedenkingen gemaakt, welke, naar haar inzien, in de termen vallen van art. 82 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35). Die bedenkingen zijn opgenomen in den staat lit. *D* (bijlage n°. 81) van haar verslag, en kunnen leiden tot even zoovele vorderingen, tot inning waarvan reeds de noodige maatregelen zijn genomen, in afwachting van het Koninklijk besluit, waarbij de vervolging van en het verhaal op ordonnateurs in Nederlandsch Indie, hunne erfgenamen of regtverkrijgenden worden geregeld. Welk gevolg die maatregelen hebben gehad, blijkt uit de mede hiernevens gevoegde opgave, terwijl omtrent de posten, ter zake waarvan nog eene beslissing moet worden genomen, in art. 2 van het wetsontwerp een gelijk voorbehoud is gemaakt als ten aanzien van de dienst van 1867.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

[6. 10.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

REKENING wegens de Middelen en Inkomsten van Nederlandsch Indie, begrepen in het 1ste hoofdstuk, (Middelen en inkomsten in Nederland) over de dienst 1868, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van de artt. 77, 78 en 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

[6. 11.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

REKENING wegens de begrooting van uitgaven voor Nederlandsch Indie begrepen in het 1ste hoofdstuk, (Uitgaven in Nederland) over de dienst 1868, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artt. 6, 2de alinea, 77; 78 en 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

[6. 12.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

REKENING van de Middelen aangewezen tot dekking der uitgaven ten laste der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1868, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artt. 77 en 80 der wet van 23 April 1864 (*Indisch Staatsblad* n°. 106).

[6. 13.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

REKENING van de uitgaven ten laste der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1868, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artt. 77 en 80 der wet van 23 April 1864 (*Indisch Staatsblad* n°. 106).

[6. 13*a*.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

DEPARTEMENT van Binnenlandsch Bestuur. — Dienstjaar 1868. — Verbeterde specificatie van den post van Onvoorziene Uitgaven, art. 274 der IVde afdeeling.

[6. 13*b*.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

VERBETERDE ZAMENSTELLING der onderafdeelingen 82, 83, 88 en 97 der herziene rekening van uitgaven ten laste der VIIIste begrootingsafdeeling over 1868, opgemaakt naar aanleiding van de toelichtingen door het Departement van Oorlog verstrekt op de nota van opmerkingen voorgekomen bij het onderzoek bij het Ministerie van Kolonien, van opgemelde rekening.

[6. 14.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

NOTA VAN WIJZIGINGEN in de rekeningen wegens het IIde hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1868.

[6. 14*bis*.]

VERKLARINGEN van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie, dd. 3 April en 22 September 1879. (*Niet bij de Kamer ontvangen.*)

[6. 15.]

BIJLAGE van de Memorie van Toelichting.

ALGEMEENE REKENING der ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1868, zamengesteld ingevolge art. 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

[6. 16.]

STAAT, aantoonende het gebruik, dat in 1868 is gemaakt van de credieten, vermeld sub 2°. van art. 26 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35). (*Niet gedrukt.*)

[6. 17.]

VERSLAG van de Algemeene Rekenkamer in Nederland, met 2 bijlagen *a* en *b*. (*Niet gedrukt.*)

[6. 18.]

VERSLAG van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie, met 83 bijlagen (in 6 bundels *a—f*). (*Niet gedrukt.*)

[6. 19.]

NOTA, dd. 10 Augustus 1876, van Algemeene Secretarie te Batavia. (*Niet gedrukt.*)

[6. 20.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

STAAT der artikelen van het IIde hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1868, welke door de werkelijke uitgaven zijn overschreden.

[6. 21.]

STAAT der blijvende bedenkingen van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie tegen de handelingen van ordonnateurs en hulpordonnateurs, met aanteekening, welk gevolg aan die bedenkingen is gegeven. (*Niet gedrukt*).

[6. 22.]

ONTWERP VAN WET *tot vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor* Nederlandsch Indie *over het dienstjaar* 1869.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens art. 74 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35) het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie door de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1869 wordt vastgesteld als volgt:

De *ontvangsten* bedragen *honderd vijftien millioen zes honderd zeven en twintig duizend twee honderd zeven en zeventig gulden zes en zestig cent* (f 115 627 277,66).

De *uitgaven* bedragen *honderd elf millioen zes honderd een en tachtig duizend drie honderd drie en tachtig gulden drie en veertig en een halve cent* (f 111 681 383,43⁵).

Het *voordeelig slot* der rekening bedraagt alzoo *drie millioen negen honderd vijf en veertig duizend acht honderd vier en negentig gulden twee en twintig en een halve cent* (f 3 945 894,22⁵).

Art. 2.

De vaststelling van het slot der rekening op het in art. 1 vermeld bedrag sluit niet goedkeuring in van die posten der rekening van ontvangsten en uitgaven, tegen welke door de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie bedenkingen zijn gemaakt en waaromtrent door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie alsnog eene beslissing moet worden genomen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[6. 23.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De rekeningen van ontvangsten en uitgaven wegens het IIde hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1869 werden door den Gouverneur-Generaal bij missive van 8 December 1877 aan het Departement van Kolonien gezonden. Na een voorloopig onderzoek der rekeningen en bijlagen zijn eenige inlichtingen en opgaven gevraagd, welke eerst dezer dagen volledig zijn ontvangen. Naar aanleiding van de gevoerde briefwisseling is de noodzakelijkheid gebleken van eenige wijzigingen, welke in de nevensgaande nota zijn vermeld.

De algemeene rekening, zamengesteld volgens het voorschrift in het derde lid van art. 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35), wijst de volgende cijfers aan:

in *ontvang*: hoofdstuk I	f 53 973 652,95⁵		
» II	61 653 624,70⁵		
		f 115 627 277,66	
en in *uitgaaf*: hoofdstuk I	f 28 146 866,53		
» II	83 534 516,90⁵		
		111 681 383,43⁵	
Zoodat de rekening een *voordeelig slot* oplevert van		f 3 945 894,22⁵	

Aan dat slot is reeds eene bestemming gegeven bij § 11 van art. 1 der wet van 15 November 1872, houdende aanwijzing van de middelen en inkomsten van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1873, hoofdstuk I, Middelen en inkomsten in Nederland (*Staatsblad* n°. 128). Van de daarbij geraamde uitkeering uit de nader bij de wet vast te stellen batige sloten der algemeene rekeningen wegens de ontvangsten en uitgaven van Nederlandsch Indie over de jaren 1868–1869 en 1870 ad f 11 880 000 kan uit het slot der rekening over 1868 worden bestreden f 1 354 749,21. Voegt men hierbij het bovengemeld slot der dienst van 1869, dan wordt verkregen een gezamenlijk bedrag van f 5 300 643,43⁵, zoodat het ontbrekende ad f 6 579 356,56 uit het batig slot der rekening over 1870 zal moeten gevonden worden.

De hierboven genoemde cijfers van ontvangsten en uitgaven in Indie verschillen eenigzins met die volgens de rekeningen wegens het IIde hoofdstuk der begrooting. De ontvangsten zijn verminderd met f 71 807,23, en de uitgaven vermeerderd met f 75 416,68. Wanneer buiten aanmerking wordt gelaten eene som van f 416,68, wegens restitutie van genoten voorschot, welke thans onder de

ontvangsten is opgenomen, in plaats van die van de uitgaven af te trekken, dan blijven de volgende verschillen over, namelijk eene vermindering der ontvangsten met f 72 223.91 en eene vermeerdering der uitgaven met f 75 000, waarvoor door de Algemeene Rekenkamer, onder dagteekening van 3 April en 22 September 1879, zijn afgegeven twee verklaringen, waarvan afschriften hiernevens zijn gevoegd (bijlagen n°. 28*bis* en 14*bis*).

Voorts wordt hier tot toelichting van het aanzienlijk verschil tusschen het geraamde en ontvangen invoerregt (§ 5 *a* der middelen en inkomsten) aangeteekend, dat de opbrengst der invoerregten in de jaren 1868, 1869 en 1870 veel geringer was dan vroeger, hoofdzakelijk ten gevolge van de slapheid in den algemeenen handel en de groote prijsvermindering en daaruit voortvloeijende geringen invoer van lijnwaden.

Behalve de rekeningen van ontvangsten en uitgaven, zoowel hier te lande als in Indie, en de verslagen der Algemeene Rekenkamers met bijlagen, worden nevens dit wetsontwerp overgelegd:

een staat, aantoonende het gebruik dat is gemaakt van de credieten sub 2°. van art. 26 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35);

een staat der artikelen van het IIde hoofdstuk der begrootingen, waarvan het toegestaan bedrag door de werkelijke uitgaven is overschreden;

een staat, aantoonende welke sommen in het dienstjaar 1869 wegens uitgaven op het dienstjaar 1867 verevend, uitgegeven of verschuldigd gebleven zijn;

en een staat der bedenkingen, van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie tegen handelingen van ordonnateurs en hulpordonnateurs, welke naar haar inzien vallen in de termen van art. 82 der comptabiliteitswet, met opgave van het aan die bedenkingen gegeven gevolg. Omtrent deze bedenkingen wordt een gelijk voorbehoud in art. 2 voorgesteld als ten aanzien van de beide vorige diensten.

De bedenkingen der Algemeene Rekenkamer hier te lande zijn, voor zoover zij niet in kantteekeningen op haar verslag zijn beantwoord, in de mede hierbij gaande N ta toegelicht. Omtrent de bedenkingen der Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie zij het den ondergeteekende vergund te verwijzen naar de in afschrift hierbij overgelegde dépêche van den Gouverneur-Generaal dd. 8 December 1877, n°. 2068/4 en het daarin aangehaald rapport van den directeur van financien van den 15den November te voren, n°. 17976.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

[**6.** 24.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

REKENING wegens de middelen en inkomsten van Nederlandsch Indie, begrepen in het 1ste hoofdstuk, (Middelen en inkomsten in Nederland) voor het dienstjaar 1869, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artt. 77, 78 en 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

[**6.** 25.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

REKENING wegens de begrooting van uitgaven voor Nederlandsch Indie, begrepen in het Iste hoofdstuk, (Uitgaven in Nederland) over de dienst 1869, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van de artt. 6, 2de alinea, 77, 78 en 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

[**6.** 26.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

REKENING van de Middelen aangewezen tot dekking der uitgaven ten laste der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1869.

[**6.** 27.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

REKENING van de uitgaven ten laste der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1869, opgemaakt overeenkomstig de bepalingen van artt. 77 en 80 der wet van 23 April 1864 (Indisch Staatsblad n°. 106). — Hoofdstuk II, met twee bijlagen *a* en *b*. (*Bijl. lit.* b *is niet gedrukt.*)

[**6.** 27*a*.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

DEPARTEMENT van Binnenlandsch Bestuur. Dienstjaar 1869. Specificatie van den post voor Onvoorziene Uitgaven. Artikel 336, IVde afdeeling.

[**6.** 28.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

NOTA VAN WIJZIGINGEN in de rekeningen wegens het IIde hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1869.

[6. 28*bis*.]

VERKLARING van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie, dd. 3 April 1879. (*Niet bij de Kamer ontvangen.*)

[6. 29.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

ALGEMEENE REKENING der ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over het dienstjaar 1869, zamengesteld ingevolge art. 80 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35).

[6. 30.]

VERSLAG van de Algemeene Rekenkamer in Nederland, met 2 bijlagen *a* en *b*. (*Niet gedrukt.*)

[6. 31.]

NOTA van toelichting der bedenkingen van de Algemeene Rekenkamer. (*Niet gedrukt.*)

[6. 32.]

VERSLAG van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie, met 16 bijlagen (in één bundel). *Niet gedrukt.*)

[6. 33.]

STAAT, aantoonende het gebruik, dat in 1869 is gemaakt van de credieten, vermeld in sub 2° van art. 26 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35). (*Niet gedrukt.*)

[6. 34.]

BIJLAGE der Memorie van Toelichting.

STAAT der artikelen van het IIde hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1869, welke door de werkelijke uitgaven zijn overschreden.

[6. 35.]

STAAT der blijvende bedenkingen van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch Indie tegen de handelingen van ordonnateurs en hulp-ordonnateurs, met aanteekening, welk gevolg aan die bedenkingen is gegeven. (*Niet gedrukt.*)

[6. 36.]

STAAT, aantoonende welke sommen in het dienstjaar 1869, wegens uitgaven op het dienstjaar 1867 verevend, uitgegeven of verschuldigd gebleven zijn. (*Niet gedrukt.*)

[6. 37 en 37*a*.]

BRIEF van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie, dd. 8 December 1877, n°. 2068/4, en rapport van den Directeur van Financien, dd. 15 November 1877, n°. 17976. (*Niet gedrukt.*)

[6. 38.]

LIJST DER STUKKEN.

[6. 39.]

GELEIDENDE BRIEF.

Aan den Heer Voorzitter van
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, *den* 18*den* *December* 1880.

Vermits mij uit de gedrukte lijst der stukken, behoorende bij de wetsvoordragt tot vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch Indie over de dienstjaren 1867, 1868 en 1869, is gebleken dat de bijlagen nos. 6*bis*, 14*bis* en 28*bis*, niet bij de Kamer zijn ontvangen, heb ik de eer U Hoogedel Gestr. die stukken hiernevens aan te bieden.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

De bij dezen brief ingezonden stukken zijn, ter inzage voor de leden, ter griffie nedergelegd.



[7. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan negen ontwerpen van wet tot naturalisatie van:

Johnny Gottfried Wilhelm Angelo,
Hermann Heinrich Kreimer,
Henricus Eskelhoff Gravemeijer,
Franz Hermann Clemens Kauling,
Johann Michael Hubert Disch,
Johann Georg Wehri,
Carl Joseph Hubert Meens,
Carl Joseph Aegidius van de Loo, en
Mr. August Jacob Alexander Kollmann.

De toelichtende memorien (en bijlagen), die de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden waarop zij rusten.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 15den September 1880.

WILLEM.

[7. 2.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* J. G. W. Angelo, *te* Tebing.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Johnny Gottfried Wilhelm Angelo* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Johnny Gottfried Wilhelm Angelo*, tijdelijk klerk op het bureau van den adsistent-resident van *Tebing Tinggi*, geboren te *Kopenhagen* (*Denemarken*), wonende te *Tebing Tinggi* (*Nederlandsch Indie*).

Lasten en bevelen, enz.

[7. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Johnny Gottfried Wilhelm Angelo*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich een bewijs dat adressant uit het Deensch Staatsburgerschap ontslagen is.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

(*) De hier vermelde verzoekschriften zijn, met de daarbij behoorende bescheiden, ter inzage voor de leden der Kamer, op de griffie nedergelegd.

[7. 4.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. H. Kreimer, *te* Amsterdam.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Hermann Heinrich Kreimer* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Hermann Heinrich Kreimer*, handelsbediende, geboren te *Hagen* (*Pruissen*), wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland.*

Lasten en bevelen, enz.

[7. 5.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Hermann Heinrich Kreimer*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[7. 6.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. Eskelhoff Gravemeijer, *te* Elburg.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Henricus Eskelhoff Gravemeijer* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Henricus Eskelhoff Gravemeijer*, predikant, geboren te *Weenermoor* (*Pruissen*), wonende te *Elburg*, provincie *Gelderland.*

Lasten en bevelen, enz.

[7. 7.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Henricus Eskelhoff Gravemeijer*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de bevoegde autoriteit, dat adressant het Pruissisch Staatsburgerschap verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E, J. MODDERMAN.

[7. 8.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* F. H. C. Kauling, *te* Utrecht.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Franz Hermann Clemens Kauling* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Franz Hermann Clemens Kauling*, winkelier in manufacturen, geboren te *Neuenkirchen* (*Pruissen*), wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*.

Lasten en bevelen, enz.

[7. 9.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Franz Hermann Clemens Kauling*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[7. 10.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* J. M. H. Disch, *te* Rotterdam.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Johann Michael Hubert Disch* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Johann Michael Hubert Disch*, koopman, geboren te *Kostheim* (Groothertogdom *Hessen*), wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[7. 11.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Johann Michael Hubert Disch*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[7. 12.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* J. G. Wehri, *te* Amsterdam.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Johann Georg Wehri* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Johann Georg Wehri*, koopman, geboren te *Dinklage* (Groothertogdom *Oldenburg*), wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[7. 13.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Johann Georg Wehri*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de Regering van het Groothertogdom *Oldenburg*, dat adressant het Oldenburgsch Staatsburgerschap verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[7. 14.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* C. J. H. Meeus, *te* Rimburg.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Carl Joseph Hubert Meeus* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Carl Joseph Hubert Meeus*, landbouwer, geboren te *Windhausen*, gemeente *Scherpenzeel* (*Pruissen*), wonende te *Rimburg*, hertogdom *Limburg*.

Lasten en bevelen, enz.

[7. 15.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Carl Joseph Hubert Meeus*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[7. 16.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* C. J. A. van de Loo, *te* Herwen en Aerdt.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Carl Joseph Aegidius van de Loo* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Carl Joseph Aegidius van de Loo*, steenfabrikant, geboren te *Asperden* (*Pruissen*), wonende te *Herwen en Aerdt*, provincie *Gelderland*.

Lasten en bevelen, enz.

[7. 17.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Carl Joseph Aegidius van de Loo*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[7. 18.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* A. J. A. Kollmann, *te* Delft.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat mr. *August Jacob Alexander Kollmann* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan mr. *August Jacob Alexander Kollmann*, zonder beroep, geboren te *Samarang* (*Nederlandsch Indie*), wonende te *Delft*, provincie *Zuidholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[7. 19.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van mr. *August Jacob Alexander Kollmann*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
In *Nederlandsch Indie* uit destijds niet-Nederlandsche ouders geboren, is de adressant, volgens art. 1 der wet van 28 Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), in staatsregtelijken zin geen Nederlander.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[7. 20.]

VERSLAG.

Bij het afdeelingsonderzoek der negen ontwerpen van wet tot naturalisatie van J. G. W. Angelo en acht anderen, heeft alleen dat strekkende tot naturalisatie van mr. August Jacob Alexander Kollmann aanleiding gegeven tot eenige beschouwingen.

De vraag kwam in de meeste afdeelingen ter sprake of de bepaling van art. 1 sub 4°. der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, door de Regering ten aanzien der naturalisatie van mr. A. J. A. Kollmann wel juist wordt opgevat. Men meenden dat aan zijne staat van Nederlander bezwaarlijk kan getwijfeld worden, na de naturalisatie van zijn' vader, den heer M. H. J. Kollmann bij de wet van 23 Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 68) en beriep zich o. a. op de uitspraak van den heer Thorbecke, vervat in de Memorie van Beantwoording van het Verslag der Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot het aanbrengen eener wijziging in de bovengenoemde wet van den 28sten Julij 1850, luidende: » dat de vrouw en de minderjarige kinderen, die den staat van den man en vader volgen, mede dien van Nederlander verkrijgen, indien de man en vader wordt genaturaliseerd, schijnt wel niet twijfelachtig."

Tegen deze bewering werd aangevoerd dat reeds vroeger in anderen zin door de Kamer is beslist, en men verwees daaromtrent naar de schriftelijke en mondelinge discussie die destijds over dit punt is gevoerd naar aanleiding van een adres van den heer M. H. J. Kollman, dat zijne naturalisatie ook die zijner minderjarige kinderen mogt ten gevolge hebben (*Bijlagen*, 1872—1873, 107 [11] en *Handelingen* 1872 - 1873 bladz. 1038—1040). De Kamer besliste toen dat dit adres ter griffie zou worden gedeponeerd, en het tegenwoordig verzoek van mr. A. J. A. Kollmann mag als een gevolg van die beslissing beschouwd worden.

Bovendien werd opgemerkt dat art. 1 sub 4°., in verband met art. 9 (lees art. 10) der aangehaalde wet van 1850, de door de eerstbedoelde leden uitgesproken uitlegging niet toelaat. Indien toch zij, wier geboorte op een tijdstip heeft plaats gehad waarop de ouders in een der termen van art. 9 (lees art. 10) dier wet waren vervallen, geen Nederlanders zijn, zoo zal dit *a fortiori* het geval wezen met hen wier geboorte plaats had op een tijdstip waarop ook de vader, als *in casu*, het Nederlanderschap niet deelachtig was. En dat ook de heer Thorbecke in later jaren een ander gevoelen was toegedaan, blijkt uit het Koninklijk besluit van 8 Januarij 1866, n°. 51, (zie van Maanen, Verzameling van militie-voorschriften, 1868, bladz. 49), door dien Minister gecontrasigneerd, en waarin de woorden voorkomen: » dat ook de Nederlandsche wetgever niet verklaart, dat verandering van de nationaliteit des vaders op die van de minderjarigen vóór die verandering geboren, van invloed is."

Uit de indiening van dit wetsontwerp blijkt, dat ook de tegenwoordige Regering de laatstgenoemde opvatting deelt. Hoe het zij, ook nu werd, even als door de Commissie van 1873, gewezen op de hardheid der bestaande wet, en op de tegenstrijdigheden, die uit hare bepalingen kunnen voortspruiten. Dat die tegenstrijdigheden zich in vele en verschillende gedaanten zullen kunnen voordoen lijdt geen twijfel, en het was daarom dat men ernstig bij de Regering aandrong tot regeling dezer aangelegenheid door wijziging der wet van 1850, — eene wijziging, op wier wenschelijkheid ook reeds in 1873 is gewezen.

De Commissie van Rapporteurs acht hiermede de openbare beraadslaging over deze wetsontwerpen genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 14den October 1880.

BICHON VAN IJSSELMONDE.
VAN OSENBRUGGEN.
VAN BAAR.
VAN DER FELTZ.
DE JONGE.

[8. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Gods heilige bescherming.

's Gravenhage, den 17den September 1880.

WILLEM.

[8. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden, bestemd tot voltooijing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp, voor de dienst van 1881, bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, aangewezen bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), wordt voor de dienst van 1881 vastgesteld als volgt:

Artikel 1. Jaarwedden, toelagen en daggelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzigters en teekenaars, toelagen voor officieren en opzigters der genie, reis- en verblijfkosten, bureau- en locaalbehoeften, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere benoodigdheden . . . . f 90 000

Artikel 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van regten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. Verbeteren van het fort *Nieuwersluis*	f 100 000	
2°. Maken van een werk bij *Maarsseveen*	74 000	
Transporteren	f 174 000	f 90 000
Per transport	f 174 000	f 90 000
3°. Verbeteren der stelling van *Honswijk*	144 000	
4°. Verbeteren der inundatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal* . .	47 000	
5°. Verbeteren van de vesting *Gorinchem*	66 000	
6°. Maken van een werk aan het *Steurgat*	150 000	
7°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie .	100 000	
8°. Verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie . .	20 000	
		701 000

Artikel 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van regten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van *den Helder*:

1°. Verbetering van het fort *Kijkduin*	f 265 000	
2°. Vereenigen van de batterij *Kaaphoofd* met het fort *Erfprins* en het verbeteren van laatstgenoemd fort	174 000	
3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk* .	62 400	
4°. Maken van een fort op de *Harssens*	175 000	
5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost-* en *Westoever* . . . . . 6°. Verbeteren van het fort *Dirks Admiraal*	192 000	
		868 400

Artikel 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van regten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende op de verbetering van de stelling van *Amsterdam*:

1°. Maken van een fort bij *IJmuiden*	f 350 000	
2°. De eigenlijke stelling . .	250 000	
		600000

Artikel 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van regten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van

Transporteren f 2 259 400

Per transport f 2 259 400

grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak*:

1°. Verbeteren van de positie van *Willemstad*	f 260 000	
2°. Verbeteren van de positie van *Ooltgensplaat*	100 000	
3°. Verbeteren van de stelling op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep*	150 000	
4°. Maken van een werk bij *Willemsdorp*	150 000	
		660 000

Artikel 6. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van regten; kosten en ongelden betrekkelijk koopen andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de verbetering van de stelling van de monden van de *Maas* en van het *Haringvliet*:

1°. Maken van een werk aan n *Nieuwen Maasmond*	f 350 000	
2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis*	60 000	
3°. Verbeteren van de stelling *Hellevoetsluis-Brielle*	50 000	
		460 000

Artikel 7. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploiten en processen; afkoop van regten; kosten en ongelden betrekkelijk koopen andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz.; een en ander betrekking hebbende tot de werken tot *dekking* van *rivierovergangen* en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas*:

Verbeteren van het werk bij *Westervoort*.	40 000
Artikel 8. Telegraphische verbinding van verdedigingswerken en posten.	20 000
Artikel 9. Doen van opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz., in de verschillende linien en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooijing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke werken in de voorgaande artikels geen gelden zijn uitgetrokken	10 000
Artikel 10. Onvoorziene uitgaven . . .	51 000
Totaal . . .	f 3 500 400

drie millioen vijf honderd duizend vier honderd gulden.

Artikel 2.

Tot dekking der uitgaven, begrepen in de bij **artikel 1** dezer wet vastgestelde begrooting, wordt aangewezen:

a. de som van *een millioen negen honderd vijftig duizend gulden*, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1881;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begrooting ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel voor de dienst van 1880;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1881 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeijen.

Artikel 3.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 van **Artikel 1** dezer wet, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van artikel 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 10 van hetzelfde **Artikel 1** worden aangevuld.

Artikel 4.

Op artikel 10 van **Artikel 1** dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven, de voltooijing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van genoemd **Artikel 1.**

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

[S. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

In deze begrooting zijn vooreerst die posten opgenomen voor welke — blijkens den toelichtenden staat, gevoegd bij de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegrooting voor het dienstjaar 1880 — op volgende begrootingen alsnog gelden zouden moeten worden aangevraagd; voorts eenige nieuwe posten, die hierna afzonderlijk zullen worden toegelicht. Daarbij zal dan tevens blijken van het algemeen plan, waarnaar de ondergeteekende de vestingwet in haar geheel wenscht uit te voeren.

Ad artikel 1.

Art. 1. Voor dit artikel wordt hetzelfde bedrag geraamd als voor 1880.

Art. 2. *Nieuwe Hollandsche Waterlinie.* Van de posten der kategorie, hierboven in de eerste plaats genoemd, komt alleen die voor het verbeteren van het fort Vechten — op genoemden staat onder 3°. vermeld — niet meer op deze begrooting voor, aangezien dit werk op de dienst voor het loopende jaar kan worden voltooid.

Daarentegen is het noodig voor het maken van een werk bij Maarsseveen weder een post op deze begrooting te stellen; hoewel het oorspronkelijk in de bedoeling lag, dit werk — waarvoor reeds bij definitive vestingbegroo-

ting voor 1879 gelden waren toegestaan — op de dienst van 1880 te voltooijen. Dit zal echter niet mogelijk zijn, aangezien vertraging bij de onteigening werd ondervonden, en door dat de noodzakelijkheid bleek, om — met het oog op den omvang der bij aanleg te nemen voorzieningen — nader de gesteldheid van den bodem ter plaatse te onderzoeken.

Tevens is de zekerheid verkregen, dat voor de uitvoering van dit werk, zelfs bij de meest beperkte opvatting van het daarmede als verdedigingswerk te bereiken doel, eene grootere som zal worden gevorderd, dan die waarop bij de vestingbegrooting voor 1879 oorspronkelijk gerekend was.

Dien ten gevolge is in den bij deze Memorie overgelegden toelichtenden staat voor de geheele uitvoering van dit werk een hooger bedrag uitgetrokken moeten worden, dan daarvoor aanvankelijk was geraamd en bij eene vorige begrooting door de Vertegenwoordiging in beginsel was goedgekeurd.

Hoezeer de sommen, uitgetrokken voor de verbetering van het fort *Nieuwersluis*, van de vesting *Gorinchem* en tot het maken van een werk aan het *Steurgat*, niet overeenstemmen met de vroeger opgegevene, overschrijden toch de totalen der voor deze werken in de kolommen 7—10 van den toelichtenden staat gestelde cijfers de bedragen die daarvoor in beginsel werden vastgesteld, niet of niet noemenswaard. Integendeel zal, voor het verbeteren van het fort *Nieuwersluis* ruim een ton minder worden besteed dan daarvoor vroeger was geraamd.

De kosten voor den aanleg der werken aan de Nieuwe Steeg, aan den Brakelschen dijk en bij Giessen zullen echter de oorspronkelijke raming overschrijden, aangezien tijdens de uitvoering gebleken is, dat ten gevolge van den ongunstigen toestand van den grond ter plaatse, vrij belangrijke voorzieningen, waarop niet gerekend was, zullen worden vereischt.

Evenzoo bedraagt, wegens meerdere kosten voor onteigening, het gezamenlijk bedrag der posten, in de kolommen 8 en 9 van den staat, betreffende het maken van het werk aan het *Steurgat*, f 10 000 méér dan vroeger voor dat werk was geraamd.

Hoezeer de omvangrijke arbeid tot het vaststellen van eene opgave van al de benoodigdheden, die in de verdedigingswerken in voorraad aanwezig behooren te zijn, om deze werken in korten tijd in staat van verdediging te kunnen stellen en aan hunne bestemming te kunnen doen beantwoorden, nog niet afgeloopen is, zijn deze werkzaamheden toch zoover gevorderd, dat reeds nu een aanvang met de aanschaffing dezer benoodigdheden kan worden gemaakt.

Hiertoe is bij post n°. 7 eene som van f 100 000 uitgetrokken.

Het gedeeltelijk reeds in vredestijd aanschaffen dezer voorwerpen, waarvan eene groote hoeveelheid benoodigd is, is volstrekt noodig, ten einde bij het eventueel uitbreken van eenen oorlog onmiddellijk te kunnen aanvangen met de werkzaamheden voor het opruimen van boomen, houtgewas enz. in den onmiddellijken omtrek der sterkten, het maken van de noodige blinderingen, enz.; werkzaamheden die tot het in staat van verdediging stellen der verdedigingswerken zoo spoedig mogelijk en op vele plaatsen gelijktijdig moeten geschieden.

Dienaangaande zij nog opgemerkt, dat alsdan voor de Nieuwe Hollandsche Waterlinie niet zal kunnen worden beschikt — althans niet dan in zeer beperkte en geheel onvoldoende mate — over de aanzienlijke hulpmiddelen, vooral aan blinderinghout, die te Amsterdam voorhanden zijn; en wel omdat deze hulpmiddelen tot het in staat van verdediging brengen der Amsterdamsche stelling hoog noodig zullen zijn.

Ten einde evenwel de uitgaven tot het aanschaffen en opleggen dezer materialen en gereedschappen zooveel mogelijk te beperken, zal niet dan het volstrekt noodige in voorraad worden aangekocht. Zoo bestaat bijvoorbeeld het voornemen om van het benoodigde blinderinghout alleen het gedeelte aan te koopen benoodigd tot het aanmaken der jukken met de grondbalken. Voor dekbalken en voor verder blinderinghout zullen worden bestemd de bij het in staat van verdediging stellen der sterkten te vellen boomen, of het hout verkregen door afbraak van de te sloopen gebouwen. Het voor blinderingjukken bestemde en aan te schaffen hout zal voorts geleverd worden bij het bataillon mineurs en sappeurs, ten einde aldaar bewerkt te worden.

Hiermede wordt een tweeledig doel beoogd, en wel:

1°. nuttige oefening van de soldaten, die in oorlogstijd met het afwerken en stellen der blinderingen belast zullen worden;

2°. het uitsparen van arbeidsloonen, waarvan het bedrag anders vrij belangrijk zou worden.

De post sub 8°. is, om gelijke redenen als bij de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegrooting over 1880 opgegeven werden, uitgetrokken tot hetzelfde bedrag als in het vorige jaar.

Uit de recapitulatie op den toelichtenden staat zal voorts kunnen blijken dat, op deze begrooting, voor de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie* voor het laatst belangrijke sommen worden aangevraagd. Met die sommen zal die linie dan ook zoo goed als geheel kunnen worden voltooid en in den toestand worden gebragt door den ondergeteekende gewenscht, en bij de Memorie van Beantwoording omtrent het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het jaar 1880 omschreven.

Art. 3. *Stelling van den Helder.* Ook voor de werken dezer stelling geven de kolommen 7—10 van den toelichtenden staat, met betrekking tot vroegere opgaven, wijzigingen aan van meerdere of mindere beteekenis, ten aanzien van de termijnen waarin en van de diensten waarop die werken zullen worden uitgevoerd. Intusschen zal, mede blijkens dien staat, het totaal der voor deze werken — met uitzondering van het fort op de Harssens — in beginsel vastgestelde bedragen niet worden overschreden.

Omtrent het fort op de Harssens werd reeds bij de Memorie van Beantwoording betrekkelijk de vestingbegrooting voor 1880 medegedeeld, dat de oorspronkelijke raming daarvoor gebleken was te laag te zijn gesteld. Thans vermeldt de toelichtende staat het juiste bedrag, dat aan dit fort — uit den aard der zaak het kostbaarste onzer verdedigingswerken — zal moeten worden besteed.

Art. 4. De ondergeteekende is, na een naauwkeurig onderzoek op het terrein, tot de overtuiging gekomen, dat de bevestiging van den havenmond te IJmuiden en die van den Maasmond zonder de aanwending van pantseringen niet op behoorlijke wijze tot stand te brengen is.

Ter voldoening aan het ten vorigen jare door de Tweede Kamer der Staten-Generaal te kennen gegeven verlangen, om met de algemeene inrigting dezer werken te worden bekend gemaakt, moge nu, ten opzigte van het fort bij IJmuiden, het volgende dienen:

Op den voorgrond wordt gesteld dat het te bouwen fort aan de navolgende eischen moet voldoen:

1°. verdediging van de havenkom;

2°. verdediging van het Noordzeekanaal, van de sluizen en van de terreinstrook benoorden en bezuiden het kanaal;

3°. krachtige verdediging tegen een gewelddadigen aanval.

1°. De vuurmonden, door welke aan vijandelijke vaartuigen het binnenvaren en het verblijf in de havenkom moet worden belet, zullen achter vaststaande pantseringen van GRÜSON-metaal worden opgesteld.

Deze inrigting, eenvoudiger en minder kostbaar dan koepels, wordt geheel voldoende geacht. De bewapening dezer batterij zal uit stalen kanonnen van 24 c.M. bestaan.

2°. Verder wordt tot het verdedigen van het Noordzeekanaal een gepantserde koepel voor 2 kanonnen van 15 c.M. noodzakelijk geoordeeld, waarvan de plaatsing zoodanig gekozen is dat de vuurmonden bovendien de havenkom en het terrein benoorden en bezuiden het kanaal zullen kunnen bestrijken.

3°. Eindelijk zal aan de landzijde eene gedekte opstelling voor infanterie en voor eenige schrootkanonnen worden ingerigt, waardoor eene krachtige verdediging tegen

een geweldadigen aanval aan die zijde, mogelijk zal zijn. Hiertoe zal ook worden gezorgd voor eene goede grachtsverdediging.

Aangezien de oorspronkelijke raming een ontwerp van het fort betrof waarbij geen pantseringen zouden zijn aangebragt, zal deze som, tot het bouwen van het nu ontworpen fort, aanzienlijk worden overtroffen, zoo als blijkt uit de kolommen 7—10 van den tot deze Memorie behoorenden toelichtenden staat, waarin de raming voor het tegenwoordige ontwerp is aangegeven.

De omvang, die de stelling van Amsterdam naar de meening van den ondergeteekende zal dienen te verkrijgen, is door hem in beginsel vastgesteld; en wel in overeenstemming met de zienswijze, die naar aanleiding, in de Memorie van Beantwoording ter zake van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1880, door hem uitgedrukt. In hoofdzaak zal de verdedigingslijn loopen:

Aan de noordzijde: van *Uitgeest*, in de rigting naar *Edam*; met versterkingen bij *Uitgeest*, aan het *Stierop*, bij *Spijkerboor*, aan het *Noordhollandsche Kanaal* (in de *Beemster* even benoorden den *Beemsterringdijk*), aan de *Beemsterringvaart* en bij *Edam*, en met een tusschenpost aan den spoorweg *Hoorn-Zaandam*.

Aan de westzijde: van *Uitgeest* in de rigting naar *Aalsmeer*; met versterkingen nabij het *Wijkerbroek*, bij *Velzen*; voorts bij *Spaarndam*, aan het *Penningsveer* en aan *de Liede*, alwaar de bestaande verdedigingswerken zouden worden verbeterd; alsmede bij *Vijfhuizen*, bij *Hoofddorp* en bij *Aalsmeer*.

Aan de zuidzijde: van *Aalsmeer* over *Uithoorn* en *Abcoude* naar *Weesp*, met versterkingen: tusschen *Kudelstaart* en *Kalslagen*; bij *Uithoorn*, bij *Nessersluis*, aan de *Stokkelaarsbrug* en bij *Abcoude*; in aansluiting met de bestaande werken aan het *Gein* en met *Nieuwersluis* als voorgelegen post.

Eindelijk zal welligt, tot het verdedigen van het *Noordzeekanaal*, ten noorden van dit kanaal, de linie van *Beverwijk* worden opgemaakt, en zullen ten zuiden eenige versterkte posten worden aangelegd.

De hiervoor te besteden sommen zijn in de raming begrepen.

Door aan de stelling van Amsterdam het hier omschreven beloop te geven, is de hoofdstad — ook met het oog op eventuele uitbreiding in de toekomst — volstrekt beveiligd te achten tegen bombardement uit het verstdragend geschut. Bovendien zal de kring, door de verdedigingswerken ingesloten, voldoende ruimte aanbieden tot het verzekeren der proviandering voor een geruimen tijd. Pogingen, eventueel door den vijand aangewend, om de inundatien door welke de nadering tot dien kring moet worden bemoeijelijkt, op te zetten en bevaarbaar te maken, zullen bij de omschreven inrigting der stelling niet ten gevolge kunnen hebben, dat de verdedigingswerken door onze troepen niet zouden kunnen worden ondersteund, of dat de gemeenschap tusschen de deelen der stelling, te land of te water, zouden kunnen worden gestremd.

Deze gunstige omstandigheid, voor de krachtige en duurzame verdediging der stelling van het hoogste gewigt, zou bij eene andere rigting der verdedigingslijn waarschijnlijk niet verzekerd zijn; — eene zaak waarop bij vroegere ontwerpen niet altijd de aandacht gevestigd is geweest.

Verder wenscht de ondergeteekende door het in orde brengen van de rondom Amsterdam bestaande posten en werken, een tweeden of veiligheidskring om de hoofdstad te maken, ten einde de stad, bij eene verdediging onder de ongunstigste omstandigheden, als bij digtgevroren inundatien, tegen het gevaar eener overrompeling te vrijwaren.

Met vorenstaande mededeeling vermeent de ondergeteekende een algemeen denkbeeld te hebben gegeven van de wijze waarop hij de verdediging der hoofdstad wenscht in te rigten.

Hij stelt zich echter voor, na het ontvangen der thans nog ontbrekende gegevens, en na een voortgezet onderzoek op het terrein, dit plan tot in bijzonderheden te doen uitwerken, en de kosten tot de uitvoering daarvan vereischt, nauwkeurig te doen berekenen, en aan de Vertegenwoordiging mede te deelen.

Inmiddels wenscht hij tot het nemen van maatregelen ter voorbereiding van de verdediging van Amsterdam, het volgende jaar niet ongebruikt te laten voorbijgaan. Daarom is het zijn voornemen met zoodanige werkzaamheden te doen aanvangen, die het maken der verdedigingswerken noodwendig moeten voorafgaan; en die, wanneer zij niet tijdig begonnen worden, dikwijls tot aanzienlijke vertragingen aanleiding geven, zoo als bijv. de voorbereiding van onteigeningen, schikkingen met de betrokken besturen enz.

Daartoe heeft hij eene som van f 250 000 op deze begrooting uitgetrokken.

Artt. 5 *en* 6. In overeenstemming met hetgeen ten vorigen jare — bij de reeds aangehaalde Memorie van Beantwoording — werd medegedeeld, met betrekking tot de maritime positie van het *Hollandsch Diep*, het *Volkerak* en het *Haringvliet*, is thans bij art. 5 alsnog een post uitgetrokken voor het verbeteren van sommige der bestaande werken bij *Ooltgensplaat*. Mede in verband met bedoelde mededeeling, zijn bij art. 6 twee posten uitgetrokken als: een voor het inrigten eener stelling ten zuiden van het *Hollandsch Diep*; en een voor het maken van een fort bij *Willemsdorp* aan den benedenmond der *Dordtsche kil*.

Het stelsel, door den ondergeteekende ten aanzien van de verdediging dezer positie voorgestaan, berust op het beginsel, dat bij die verdediging de marine de hoofdrol op zich moet nemen, en dat deze moet worden ondersteund door de versterkingen en door troepen van het veldleger.

In de eerste plaats moeten namelijk de toegangen uit zee tot de stelling behoorlijk worden afgesloten. Voorts moet de veiligheid onzer schepen tegen aanvalsmiddelen, die van den zuidelijken oever van het Hollandsch Diep op de te bewaken en te verdedigen wateren zouden kunnen worden gebragt, zooveel mogelijk worden verzekerd.

Om het eerste doel te bereiken, zullen de kustfronten van de vesting *Hellevoetsluis* en van het fort *de Ruyter*, waarvan de verbetering reeds in uitvoering is, alsmede dat van het fort *Prins Frederik*, in behoorlijken toestand gebragt moeten worden. Ter beveiliging van het op laatstbedoeld front op te stellen kustgeschut tegen vijandelijke ondernemingen van de landzijde, zal van de bestaande voorgeschoven werken bij Ooltgensplaat een behoorlijk verdedigbaar geheel moeten worden gemaakt. De daartoe vereischte werkzaamheden zijn intusschen niet van grooten omvang.

Voor het tweede doel moet niet alleen een gedeelte onzer troepen op den zuidelijken oever van het Hollandsch Diep zoolang mogelijk kunnen stand houden, doch moeten — ook nog later — de haven van den Moerdijk en de mond van de Roode vaart, welke beide havens de eenige zijn die beoosten de positie van de Willemstad, aan de zuidzijde van het Hollandsch Diep worden aangetroffen, zoolang mogelijk door ons vastgehouden worden. Daartoe is het bezit van eene stelling aan de zuidzijde van het Hollandsche Diep onmisbaar.

Die stelling kan tevens nuttig zijn voor het bereiken van een ander doel, namelijk het opnemen van de troepen van ons leger, die eventueel in Brabant of Limburg opgesteld geweest zijn, en die na het volbrengen hunner taak, of ten gevolge van de maatregelen des vijands, moeten terugtrekken. Ook het overbrengen van troepen van den noordelijken op den zuidelijken oever van het Hollandsch Diep kan door die stelling mogelijk worden gemaakt, en daardoor kan de gelegenheid worden geopend tot het uitvoeren van offensive operatien tegenover den in Brabant opgestelden vijand.

Met het oog op de voor deze handelingen te stellen eischen is het noodig dat het veilige verkeer langs de spoorwegbrug over het Hollandsch Diep voor ons verzekerd zij, terwijl het c. q. tevens mogelijk moet zijn, ongehinderd de noodige maatregelen te kunnen nemen, om die brug voor den vijand onbruikbaar te maken. Daartoe zullen onze troepen eventueel op den zuidelijken oever der rivier, vóórwaarts van het overgangspunt eene stelling moeten innemen, waardoor zij den vijand kunnen beletten onze terugtrekkende legerafdeelingen op de brug te werpen, of wel door zijn geschutvuur belangrijke nadeelen toe te brengen aan troepen, die zich over die brug verplaatsen.

Daar voorts zoowel de haven van den Moerdijk, als de mond der Roode vaart, binnen die stelling gelegen zouden zijn, zoude gelijktijdig aan den eisch om den vijand het gebruik van die havens te beletten, voldaan worden.

Tot vermeerdering van het weêrstandsvermogen dier stelling, en ook om de sterkte der voor de verdediging benoodigde troepen zoo gering mogelijk te kunnen doen zijn, is het noodig enkele versterkingen als vaste steunpunten aan te leggen. Vermits echter die stelling voor eene verdediging tot het uiterste niet bestemd, en ook niet geschikt te achten is, kan aan die werken over 't algemeen een zeer eenvoudig karakter gegeven worden. Bovendien zal daartoe, voor het grootste gedeelte, van de bestaande linien van *den Hoek* en *de Munnickenhof*, benevens van de werken bij *Ter Heyden* en van die aan den mond der Roode Vaart enz., enz., gebruik kunnen worden gemaakt. Het inrigten der positie bezuiden het Hollandsch Diep, beteekent dan ook geenszins het scheppen eener *geheel nieuwe* stelling, maar grootendeels het verbeteren en in onderling verband aanvullen van reeds bestaande verdedigingswerken.

Het fort aan den mond der Dordtsche Kil, waarvoor, bij deze begrooting, mede een eerste termijn is aangevraagd, is in de eerste plaats bestemd om, afgescheiden van de verdediging der hierboven beschouwde maritime positie, het gebruik van de brug over het Hollandsch Diep den vijand zoolang mogelijk te ontzeggen, en hem de gelegenheid te benemen de gedeelten dier brug, welke bij het ontruimen der stelling op den zuidelijken oever door ons zullen vernield zijn, gemakkelijk of spoedig te herstellen. Die taak zal door dit fort zoo lang mogelijk vervuld moeten worden, ook nadat eventueel de stelling van het *Volkerak* en die van het *Haringvliet* voor ons verloren en deze wateren door onze marine verlaten zullen zijn.

Reeds met het oog op het bovenomschreven doel, waarbij de mogelijkheid bestaat dat van verschillende zijden te gelijk een aanval op dit fort wordt ondernomen, behoort het een krachtig werk te zijn, en moet het eene groote mate van weêrstandsvermogen bezitten. Te meer echter is dit noodig, nu het gelijktijdig nog eene andere taak te vervullen zal hebben, en wel het doordringen te beletten aan vijandelijke schepen. Immers het zal moeten dienen om de toegangen af te sluiten eenerzijds tot de Nieuwe Merwede, waarlangs vijandelijke schepen in den rug der *Nieuwe Hollandsche Waterlinie* zouden kunnen doordringen; anderzijds tot onze tweede en laatste maritime opstellingen.

Nadat onze schepen namelijk uit de wateren van het *Volkerak* en het *Haringvliet* zullen zijn teruggetrokken zullen zij aan de vijandelijke vaartuigen de vermeestering der provincie Zuidholland nog nader kunnen beletten, door de verdediging van de Nieuwe Maas, de Oude Maas en de Kil, later nog van de Noord en de Kil. Terwijl de toegang tot deze wateren aan de westzijde mede kan worden belet door het ontworpen fort aan den Nieuwen Maasmond, zal het fort bij Willemsdorp krachtig kunnen medewerken om die rivieren aan de oostzijde af te sluiten.

Het fort bij Willemsdorp zal dan ook — even als boven reeds omtrent dat aan den Nieuwen Maasmond werd medegedeeld — zonder de aanwending van pantseringen niet overeenkomstig de eischen voor de behoorlijke vervulling van het daarmede te bereiken doel, kunnen worden ingerigt. Daar echter die pantseringen, bij deze beide forten, geenszins van gelijken omvang zullen behoeven te zijn, als die van het fort op de *Harssens*, zullen de voor die forten vereischte uitgaven ook niet zoo aanzienlijk als voor laatstgenoemd fort behoeven te zijn.

In beide werken toch zal met ligtere vuurmonden, en bij gevolg met pantseringen van geringere afmetingen volstaan kunnen worden; terwijl het bovendien — met het oog op het charter der vaartuigen, die in de eerstvolgende jaren, veilig in den Nieuwen Maasmond zullen kunnen binnenvallen — niet noodig schijnt de bewapening van het fort aldaar reeds dadelijk volledig op te stellen.

Behalve voor het fort aan den Nieuwen Maasmond zullen echter de posten van deze beide artikelen, voor welke reeds vroeger gelden werden toegestaan, bij de uitvoering niet overschreden worden; hoezeer, ook ten deze, bij de raming voor 1881 en voor volgende jaren, is moeten worden afgeweken van hetgeen daaromtrent bij vorige begrootingen opgegeven werd.

Voor de posten sub 2, 3 en 4 van artikel 5, die op deze begrooting voor de eerste maal voorkomen, kan het geheele bedrag der raming in de kolommen 9 en 10 met juistheid worden nagegaan.

Art. 7. Mede in overeenstemming met vroegere mededeelingen van den ondergeteekende, wordt thans eene som gevraagd tot het verbeteren van *het fort Westervoort*. Het bouwen van batterijen achter de Rhijn- en IJsseldijken tot het vormen eener opneemstelling — waarvan bij vroegere aanvragen dit werk betreffende sprake was — ligt niet in zijne bedoeling. Hij wenscht slechts het verdedigingsvermogen van het bestaande werk achter de spoorwegbrug dermate te verbeteren en te vergrooten, dat de afsluiting van den spoorweg, gedurende korten tijd, onder alle omstandigheden verzekerd zij, en dat ook het onbruikbaar maken van die brug steeds tijdig zal kunnen geschieden.

Art. 8. Voor de aangevraagde som zal het materieel kunnen worden aangeschaft, dat thans nog voor eenige nieuwe werken in de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*, benevens voor de stelling *Brielle–Hellevoetsluis* ontbreekt. Daarmede zal dan in deze behoefte voor alle bestaande of in uitvoering zijnde nieuwe werken volledig voorzien zijn.

Ten aanzien van de verbinding van eenige noodig geachte militaire stations aan de kust, vermeent de ondergeteekende dat, bij de uitbreiding die het Rijkstelegraaphnet gaandeweg heeft verkregen, daarin vermoedelijk op doelmatige wijze met de hulp van de Rijkstelegraaphdienst zal zijn te voorzien. Alvorens dan ook tot dit doel gelden aan te vragen, wenscht hij den uitslag der onderhandelingen af te wachten die, omtrent de van die zijde te verwachten hulp reeds vroeger zijn aangeknoopt.

Het maakt bij den ondergeteekende nog een punt van overweging uit, nader voorstellen te doen, om het bezit van de knoopen der spoorwegen en groote straatwegen vóórwaarts van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*, te verzekeren — in stede van door de vroeger ontworpen sperforten — door het aanleggen van enkele werken in de stelling van de *Geldersche Vallei*. Het voorbereidend onderzoek, dat aan de beslissing te dier zake moet voorafgaan, is echter nog niet afgeloopen; intusschen zouden de voor deze werken te maken kosten niet van overwegend belang zijn.

Behalve voor het pantseren van de batterij tegen den onverdeelden *Boven-Rhijn*, aan het fort op den Hoofddam bij Pannerden, is het overigens zijn voornemen niet, nu of later, voor de voltooijing van het vestingstelsel, het bouwen of verbeteren van andere dan van de hierboven besproken werken, voorstellen te doen.

Wel maakt het, integendeel, bij hem een punt van overweging uit of sommige van de werken die, ingevolge art. 1, in verband met art. 4 der wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), deel van ons vestingstelsel zouden blijven uitmaken, niet zouden kunnen worden gemist.

Bij bevestigende beantwoording van die vraag, zoude in de eerste plaats het voordeel worden verkregen, dat de jaarlijksche kosten voor onderhoud dier werken zouden kunnen vervallen. Ten andere zouden alsdan ten aanzien van die werken de servituten, voortvloeijende uit de wet van den 21sten December 1853 (*Staatsblad* n°. 128) — waarvan het bezwarende zich op sommige plaatsen in meerdere of mindere mate doet gevoelen — kunnen worden opgeheven.

Wanneer men echter overweegt dat, blijkens de cijfers der voorlaatste kolom van den toelichtenden staat, tot uitvoering van de thans voorgenomen werkzaamheden alsnog in het geheel zal moeten worden besteed de som van . . . . f 7 534 000,00

en voorts:

voor het pantseren der batterij van het fort op den Hoofddam bij Pannerden . . 200 000,00

Transporteren . . f 7 734 000,00

Per transport . . . f	7 734 000,00
voor de eigenlijke stelling van Amsterdam (in het geheel globaal geraamd op elf millioen) alsnog	10 750 000,00
voor genie-materieel, voor de verschillende forten en stellingen, alsnog . . .	400 000,00
voor jaarwedden, opmetingen, onvoorziene uitgaven enz.	666 000,00
alzoo te zamen een bedrag van ongeveer . f	19 550 000,00

dan blijkt wel dat de uitvoering der vestingwet binnen den daarvoor bij artikel 3 dier wet gestelden termijn onmogelijk geheel zal kunnen geschieden.

In verband met deze omstandigheden heeft de ondergeteekende dan ook het voornemen, zoodra de daartoe noodige gegevens volledig te zijner beschikking zullen staan, en nader persoonlijk door hem zullen zijn onderzocht, een ontwerp tot wijziging der vestingwet in te dienen.

Daarbij zal dan, voor zooveel mogelijk, het *juiste* bedrag worden opgegeven, dat voor de regeling en voltooijing van het vestingstelsel, naar zijne zienswijze, alsnog zal worden vereischt, en zal tevens een voorstel worden gedaan omtrent het verlengen van den termijn, die thans door de wet voor dat doel is bepaald.

De Minister van Oorlog,
REUTHER.

[S. 4.]

TOELICHTENDE STAAT, betreffende het geheele bedrag van de kosten der werken, welke zijn begrepen in de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881.

Begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881.

Artikelen.	Namen der linien.	NAMEN DER WERKEN.	VOOR ELK WERK waarvoor bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal geld werd aangevraagd, werd daarbij in het geheel te besteden gerekend:	werd toegestaan op de dienst van 1879.	werd toegestaan op de dienst van 1880.	zal vermoedelijk worden besteed op de dienst van 1879.	zal vermoedelijk worden besteed op de dienst van 1880.
2	*Nieuwe Hollandsche Waterlinie.*	1°. Verbetering van het fort *Nieuwersluis*	f 400 000	f 150 000	f 200 000	f 520	f 174 000
		2°. Maken van een werk bij *Maarsseveen*.	80 000	60 000	200 000	200	46 000
		3°. Verbeteren der stelling bij *Honswijk*	»	180 000	216 000	255 200	147 000
		4°. Verbeteren der inundatiemiddelen tusschen *Lek* en *Waal*	»	41 000	100 000	49 200	95 500
		5°. Verbeteren van de vesting *Gorinchem*	166 000	30 000	100 000	»	100 000
		6°. Maken van een werk aan het *Steurgat*	180 000	80 000	80 000	»	40 000
		7°. Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken in de geheele linie	»	»	»	»	»
		8°. *Verschillende verbeteringen* van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie	»	7 800	20 000	»	»
				Totaal voor de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie* . . .			
3	Stelling van *den Helder*.	1°. Verbetering van het fort *Kijkduin*.	f 600 000	f 100 000	f 120 000	f 5 900	f 120 000
		2°. Vereenigen van de batterij *Kaaphoofd* met het fort *Erfprins* en het verbeteren van laatstgenoemd fort. .	150 000	80 000	50 000	750	50 000
		3°. Maken van drie bewakingsposten (remises) op den *Zeedijk*	70 000	40 000	30 000	»	30 000
		4°. Maken van een fort op de *Harssens*.	1 050 000	300 000	200 000	144 400	200 000
		5°. Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten *Oost-* en *Westoever*.	180 000	80 000	80 000	»	80 000
		6°. Verbeteren van het fort *Dirks-Admiraal*	150 000	50 000	50 000	»	50 000
			Totaal voor de stelling van *den Helder*			f 151 050	f 530 000

wordt thans aangevraagd:	zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn:	Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden.	TOELICHTINGEN.
f 100 000	f 25 000		
74 000	»		
144 000	»		
47 000	»		
66 000	»		
150 000	»		
100 000	*Memorie.*		
20 000	»		
f 701 000	f 25 000	f 726 000	
f 265 000	f 120 000		
174 000			
62 400			
175 000	825 000		
192 000			
f 868 400	f 945 000	f 1 813 400	

Begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881.

Artikelen.	Namen der linien.	NAMEN DER WERKEN.	VOOR ELK WERK: waarvoor bij de begrooting voor 1879 voor de eerste maal geld werd aangevraagd, werd daarbij in het geheel te besteden gerekend :	werd toegestaan op de dienst van 1879.	werd toegestaan op de dienst van 1880.	zal vermoedelijk worden besteed op de dienst van 1879.	zal vermoedelijk worden besteed op de dienst van 1880.
4	Stelling van *Amsterdam.*	1°. Maken van een fort bij *IJmuiden*	f 1 150 000	f 250 000	f 250 000	f 2 100	f 115 000
		2°. De eigenlijke stelling . .	»	»	»	»	»
		Totaal voor de stelling van *Amsterdam*				f 2 100	f 115 000
5	Stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak.*	1°. Verbeteren van de positie van *Willemstad*	f 540 000	f 200 000	f 240 000	f 1 400	f 210 000
		2°. Verbeteren van de positie van *Ooltgensplaat*. . . .	»	»	»	»	»
		3°. Verbeteren van de stelling op den *zuidelijken oever* van het *Hollandsch Diep*. . .	»	»	»	»	»
		4°. Maken van een werk bij *Willemsdorp*.	»	»	»	»	»
		Totaal voor de stelling van het *Hollandsch Diep* enz.					
6	Stelling van de monden van de *Maas* en van het *Haringvliet.*	1°. Maken van een werk aan den *Nieuwen Maasmond* .	f 600 000	f 70 000	f 250 000	»	f 100 000
		2°. Verbeteren van de vesting *Hellevoetsluis*	510 000 (2° en 3°)	150 000 (2° en 3°)	150 000	f 180 000	110 000
		3°. Verbeteren van de stelling *Hellevoetsluis Brielle*. . .			110 000	»	50 000
		Totaal voor de stelling van de monden van *de Maas* enz.					
7	Werken tot *dekking* van *rivier-overgangen* en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas*.	Verbeteren van het werk bij Westervoort	f 50 000	f 50 000	»	30	»
8		Telegraphische verbinding van verdedigingswerken en posten	»	»	»	»	»

wordt thans aangevraagd:	zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn:	Voor elke linie, volgens de cijfers van deze begrooting, alsnog in het geheel te besteden.	TOELICHTINGEN.
f 350 000	f 835 000		
250 000	*Memorie.*	*Memorie.*	
f 600 000	f 835 000	f 1 435 000	
f 260 000	f 68 600		
100 000	350 000		
150 000	350 000		
150 000	850 000		
f 660 000	f 1 618 600	f 2 278 600	
f 350 000	f 550 000		
60 000	30 000		
50 000	30 000		
f 460 000	f 610 000	f 1 070 000	
f 40 000			
f 40 000	»	f 40 000	
f 20 000			
f 20 000	»	f 20 000	

RECAPITULATIE.

Artikelen.	NAMEN DER LINIEN.	VOOR ELKE LINIE wordt thans aangevraagd:	zou bij volgende begrootingen nog aan te vragen zijn:	in het geheel volgens de cijfers van deze begrooting alsnog te besteden:	*Aanmerkingen.*
2	*Nieuwe Hollandsche Waterlinie* . . .	f 701 000	f 25 000	f 726 000	
3	Stelling van *den Helder*	868 400	945 000	1 813 400	
4	Stelling van *Amsterdam*	600 000	835 000	1 435 000	
5	Stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak*	660 000	1 618 600	2 278 600	
6	Stelling van de monden van de *Maas* en van het *Haringvliet*	460 000	610 000	1 070 000	
7	Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan *IJssel*, *Waal* en *Maas*	40 000	»	40 000	
8	*Telegraphische verbindingen* van verdedigingswerken en posten	20 000	»	20 000	
	Komt bij de bedragen der artikelen in de vestingbegrooting, dienst 1881, als:				
	Artikel 1	90 000	»	90 000	
	» 9	10 000	»	10 000	
	» 10	51 000	»	51 000	
	Geheel bedrag . . .	f 3 500 400	f 4 033 600	f 7 534 000	

[8. 5.]

BEREKENING DER MIDDELEN TOT DEKKING VAN HET BEDRAG DEZER BEGROOTING.

De middelen tot dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan	f	3 000 000,00
De uitgaven bedragen		2 222 762,40
Bleef dus beschikbaar op 1875 . . .	f	777 237,60
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan.		2 700 000,00
De middelen voor 1876 bedroegen dus.	f	3 477 237,60
De uitgaven bedragen		1 650 843,17 ^{5}
Bleef dus beschikbaar op 1876 . . .	f	1 826 394,42 ^{5}
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1877 is toegestaan.		2 610 000,00
De middelen voor 1877 bedroegen dus.	f	4 436 394,42 ^{5}
De uitgaven bedragen		2 918 549,17
Op 1877 bleef alzoo beschikbaar. . . .	f	1 517 845,25 ^{5}
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1878 is toegestaan.		1 880 000,00
Transporteren	f	3 397 845,25 ^{5}

Per transport	f	3 397 845,25 ^{5}
De middelen voor 1878 bedroegen dus.	f	3 397 845,25 ^{5}
De uitgaven bedragen		2 551 431,23 ^{5}
Op 1878 bleef alzoo beschikbaar. . .	f	846 414,02
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1879 is toegestaan.		2 897 000,00
De middelen over 1879 bedroegen dus.	f	3 743 414,02
Blijkens den staat der uitgaven over 1879, als bijlage bij het ontwerp dezer begrooting voor 1881 gevoegd, zullen de uitgaven over 1879 ongeveer bedragen . .		2 017 300,00
Op 1879 blijf dus vermoedelijk beschikbaar	f	1 726 114,02
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1880 is toegestaan		2 540 000,00
De middelen over 1880 bedragen dus .	f	4 266 114,02
De uitgaven over *dit* jaar zullen niet hooger zijn dan.		2 715 714,02
Over 1880 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar	f	1 550 400,00
Bij de Staatsbegrooting VIIIste hoofdstuk, voor 1881, wordt, ter bestrijding der uitgaven voor de voltooijing van het vestingstelsel, gevraagd.		1 950 000,00
De middelen over 1881 kunnen dus worden geraamd op	f	3 500 400,00

[S. 6.]

STAAT DER UITGAVEN OVER 1879.

Artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Uitgaven gedaan of nog te doen over 1879. Onderdeelen.	Artikelen.	TOELICHTINGEN.
1	*a.*	Jaarwedden aan civile ingenieurs	f 10 650		(1) De verbetering van het fort Tienhoven is, met die der forten Kijkuit en Spion, in één bestek opgenomen.
	b.	Toelagen en daggelden aan teekenaars en buitengewone opzigters	39 200		
	c.	Toelagen aan officieren der genie	19 900		
	d.	Reis- en verblijfkosten	3 700		
	e.	Schadeloosstelling voor bureau- en localbehoeften .	2 650		
				f 76 100	
2		Werken tot verbetering van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie:			
	1	Eindverbetering der vesting Naarden	f 55 900		
	2	Verbeteren van het fort Hinderdam.	33 250		
	3	Idem van het fort Kijkuit } (1)	172 240		
	4	Idem van het fort Spion }			
	5	Idem van het fort Nieuwersluis	520		
	6	Idem van het fort Tienhoven (1).			
	7	Maken van een werk bij Maarsseveen	200		
	8	Eindverbetering van het fort aan de Gagel	17 360		
	9	Idem van het fort Rijnauwen	70 230		
	10	Verbeteren van het fort Vechten.	194 000		
	11	Eindverbetering van het fort aan het Hemeltje . .	106 460		
	12	Verbeteren der stelling van Honswijk	255 200		
	13	Eindverbetering der positie bij Jutphaas	74 800		
	14	Eindverbetering van de gedekte gemeenschapswegen tusschen de forten en van de inundatiemiddelen benoorden de Lek	79 000		
	15	Idem der stelling van Everdingen	88 000		
	16	Maken van eene batterij op den spoorweg Dordrecht-Elst, nabij den Diefdijk	100		
	17	Eindverbetering der stelling van Asperen	200 000		
	18	Idem der werken bij Vuren	22 700		
	19	Voortzetten van het verbeteren der inundatiemiddelen tusschen Lek en Waal	49 200		
		Transporteeren	f 1 419 160	f 76 100	

Begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881.

Artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	Uitgaven gedaan of nog te doen over 1879.		TOELICHTINGEN.
			Onderdeelen.	Artikelen.	
		Per transport	f 1 419 160	f 76 100	(2) Voor dit werk zijn in 1879 geen uitgaven geschied.
	20	Eindverbetering van de werken aan den Brakelschen dijk	171 000		
	21	Verbeteren van de vesting Gorinchem	100		(3) Het materieel is niet aangeschaft. Was eene memoriepost in de begrooting.
	22	Eindverbetering van het werk aan de Bakkerskil bij de Papsluis	8 090		
	23	Maken van een werk aan het Steurgat	(2)		
	24	Verbeteren der inundatiemiddelen in het land van Altena	1 370		(4) Hiervoor hebben op de dienst van 1879 geene uitgaven plaats gehad.
	25	Materieel der genie voor het in staat van verdediging stellen der werken aan deze linie vereischt	(3)		
	26	Verschillende verbeteringen aan werken van ondergeschikt belang aan werken in de geheele linie	6 900		
				1 606 620	
2*a*.		Werken tot verbetering van de stelling van den Helder:			
	1	Verbeteren van het fort Kijkduin	f 5 900		
	2	Vereenigen van de batterij Kaaphoofd met het fort Erfprins en het verbeteren van laatstgenoemd fort.	750		
	3	Maken van drie bowakingsposten (remises) op den zeedijk	(4)		
	4	Maken van een fort op de Harssens	144 400		
	5	Verbeteren van de linie aan de landzijde en van de forten Oost- en Westoever	(4)		
	6	Verbeteren van het fort Dirks-Admiraal	(4)		
				151 050	
2*b*.		Werken tot dekking van rivierovergangen en opname van troepen aan IJssel, Waal en Maas:			
	1	Verbeteren en aanvullen van het werk bij Westervoort.	f 30		
	2	Idem van het fort op den noordelijken Waaloever.	(4)		
	3	Idem van het fort Crevecoeur	(4)		
				30	
2*c*.		Werken tot verbetering van de stelling van Amsterdam:			
		Maken van een fort bij IJmuiden	f 2 100		
				2 100	
2*d*.		Werken tot verbetering van de stelling van het Hollandsch diep en het Volkerak:			
		Verbeteren van de positie van Willemstad	f 1 400		
				1 400	
2*e*.		Werken tot verbetering van de stelling van de monden van de Maas en het Haringvliet:			
	1	Maken van een werk aan den Nieuwen Maasmond	(4)		
	2	Verbeteren van de vesting Hellevoetsluis	f 180 000		
				180 000	
3		Opmetingen enz., betreffende werken in linien en vestingen hiervoor niet vermeld	(4)		
4		Onvoorziene uitgaven	(4)		
			Totaal	f 2 017 300	

[S. 7.]

NOTA VAN SCHRIJF- EN DRUKFEILEN.

In de Memorie van Toelichting:

(N°. 3).

Bladz. 2, kolom 2, 1sten regel v. o., staat: »*bij definitive*", lees: »*bij de definitive*".

Bladz. 3, 1ste kolom, 3den regel v. o., staat: »*onderrouden*", lees: »*onderronden*".

In den toelichtenden staat:

(N°. 4).

Bladz. 2, 3de kolom, onder het hoofd, 5den regel v. b., staat: »*stelling bij*", lees: »*stelling van*".

In de Berekening der middelen tot dekking van het bedrag dezer begrooting:

(N°. 5).

Bladz. 1, 6den regel v. o., staat: »*op 1879 blijf*", lees: »*op 1879 blijft*".

[S. 8.]

VOORLOOPIG VERSLAG

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve der voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881, ingediend bij Koninklijke Boodschap van den 17den September 1880 heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen.

Uitvoering der vestingwet. Bij de bestaande financiele omstandigheden waren vele leden van oordeel, dat men zich bij de uitvoering der vestingwet tot het strikt noodige moest bepalen. Men hoopte dat bij de aangekondigde herziening dier wet, die zich naar men hoopte niet te lang zou laten wachten, niet alleen het tijdstip waarop alle werken zouden moeten gereed zijn, aanzienlijk zou worden verschoven, maar dat de Minister ook gelegenheid zou vinden om de thans vastgestelde werken, ook behalve de door den Minister bedoelde Zuider waterlinie, aanmerkelijk in te krimpen. Nu het na de mededeelingen van den Minister vaststaat dat het voorschrift der wet ten opzigte van den termijn waarbinnen hare bepalingen geheel zouden zijn uitgevoerd niet kan worden nageleefd, zou men reeds nu met minder spoed willen werken en op de aangevraagde credieten aanzienlijk willen bezuinigen. Ook daarom, werd door sommige leden gezegd, omdat men thans eerst op de reorganisatie van het leger behoort bedacht te zijn, wijl zonder geoefende manschappen ter harer verdediging de beste vestingen weinig of geen waarde hebben.

Enkele leden wenschten een enquête naar den toestand der reeds gebouwde werken.

Dat bij de uitvoering der vestingwet, gewerkt is op eene wijze die zeer is af te keuren en tot groote geldverspilling leidt, werd door een paar voorbeelden toegelicht

Men meende dat bij het fort Tienhoven een houten gebouw voor materieel is gemaakt, nadat het steenen gebouw was afgebroken.

Voorts dat volgens ontvangen opgaven — de ministeriele goedkeuring der werken — de verbetering der werken van Everdingen, behalve het fort aan het Spoel, ad f 208 000, gekost zou hebben: 1ste en 2de gedeelte (7 Mei 1874) f 350 000, 3de gedeelte (15 December 1875) f 109 000, 4de gedeelte (21 November 1877) f 253 126, en zouden de kosten van het 4de gedeelte onder den term van »Eindverbetering" voor niets anders gevorderd zijn dan voor het verleggen van den weg om het fort; een weg, die pas twee jaren te voren was aangelegd en toen nagenoeg evenveel gekost had. Wanneer dit juist is, en men had geen reden er aan te twijfelen, dan is dit een bewijs hoe noodzakelijk het is weldoordachte plannen bij de ramingen over te leggen.

Een ander voorbeeld werd gezien in het feit, dat de kosten van de werken aan de Nieuwe Steeg, aan den Brakelschen dijk en bij Giessen, de oorspronkelijke raming zullen overschrijden »aangezien tijdens de uitvoering gebleken is, dat tengevolge van den ongunstigen toestand van den grond ter plaatse, vrij belangrijke herstellingen, waarop niet gerekend was, zullen worden vereischt", terwijl ook bij Maarsseveen gedurende het werk de noodzakelijkheid bleek, om »nader de gesteldheid van den bodem te onderzoeken".

Deze laatste feiten, als voorbeelden van onnauwkeurig voorafgaand onderzoek en geldverspilling aangehaald, werden echter onjuist en niet afdoende genoemd. Althans wat de eerste feiten aangaat, meende men zeker te weten, dat niet onvoldoend onderzoek of onwetendheid de oorzaak der lagere raming was, maar alleen de omstandigheid, dat men met het oog op hetgeen elders met goed gevolg plaats had, de drasse bodem op eene meer eenvoudige wijze meende te kunnen bevestigen dan later gebleken is mogelijk te zijn. Dergelijke proef die, ware zij gelukt, den Staat belangrijk voordeel zou hebben gegeven en die op analoge welgelukte ondernemingen was ontworpen, mag niet worden misbillijkt Men verzocht evenwel hieromtrent nader 's Ministers toelichting.

Cijfer op de begrooting. Verscheidene leden wilden niet meer toestaan dan in 1881 kan verwerkt worden. Nooit toch is zooveel verwerkt als het overschot van het vorige jaar met de thans uitgetrokken som te zamen bedraagt. Wanneer een half millioen minder wordt toegestaan, dan beschikt de Minister toch nog over meer dan tot nog toe in één jaar (blijkens staat n°. 5) is verwerkt kunnen worden.

Verboden kringen. Op nieuw werd aangedrongen op herziening van de verouderde wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128) in vrijgeviger zin. Vooral voor den toestand van overgang van vrede tot oorlog zijn, gelijk in 1870 nog onder anderen te Nijmegen is gebleken, wettelijke voorschriften dringend noodig.

Inundatie. Enkele leden, nog steeds twijfelend of van onze inundatien onder sommige omstandigheden wel veel te verwachten was, zouden gaarne omtrent dit punt 's Minister gevoelen vernemen.

Sperforten. Blijkens pag. 7 der Memorie van Toelichting maakt het bij den Minister nog een punt van overweging uit, om in plaats van de vroeger ontworpen sperforten voorstellen te doen tot het aanleggen van enkele werken in de stelling van de Geldersche Vallei

Geheel afgescheiden van de vraag, of deze werken al dan niet mogen geacht worden nuttig te zijn, wenschte men den Minister dringend aan te bevelen in deze niets te doen voor beslist zal zijn omtrent het kanaal van Amsterdam naar den Rhijn, daar toch de rigting van dit kanaal op de voorgenomen werken van overwegenden invloed kan zijn.

Werken aan de Vecht. Blijkens staat n°. 6 zijn de forten *Kijkuit* en *Spion* overeenkomstig de plannen van 's Ministers ambtsvoorganger verbeterd. Men meende te weten, dat het fort *Kijkuit* in hooge mate inscheurt, en vroeg of de scheuren ontstaan zijn door de belasting met het nieuwe aardewerk of door wellen, geopend door het heijen onder het aardewerk?

Artikel 1.

Art. 2. 2°. *Maarsseveen.* In den staat kolom voor 1880 staat: 200 000, moet zijn: 20 000.

Art. 4. 1°. *IJmuiden* Tegen welke vuurmonden, vooral in verband met de bewapening met kanonnen van 24 cm., rekent de Minister dat de pantseringen bestand zullen moeten zijn. Men verwijst naar hetgeen werd opgemerkt ten aanzien van de bewapening van het fort op de Harssens, in het Voorloopig Verslag op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1881.

2°. *Stelling Amsterdam.* Van verschillende zijden werd opgemerkt, dat deze post een begin is van verbazend groote uitgaven. Daarbij wees men er op dat de gegevens nog zeer onvoldoende zijn. Niet alleen hebben de opvolgende Ministers verschillende inzigten, maar deze Minister zelf weet nog niet met juistheid hoe hij het door hem voorgestelde plan in bijzonderheden zal willen uitwerken, alhoewel men erkende dat de algemeene trekken van zijne plannen, die wat uitgebreidheid aangaan, het midden houden tusschen eene zeer uitgebreide en eene zeer enge verdedigingslinie wel aanbeveling schijnen te verdienen. Alvorens men zich echter voor de toekomst wilde verbinden, wilde men meer weten. In het bijzonder zou men willen vernemen welke type vanforten de Minister noodig acht. Voorts hoe de Minister zich de verdediging aan de zijde der Zuiderzee voorstelt, en welk aandeel daarbij

men, zoo als thans aan het Hollandsch Diep is ontworpen. Met een enkel werk zoude in dit geval het doel onmogelijk zijn te bereiken.

Bij het voortzetten van het onderzoek omtrent de verdediging van het Hollandsch Diep, was den ondergeteekende reeds gebleken, dat eene plaatsing van het fort bestemd voor de verdediging van de vaarwaters aldaar, op de in het Verslag besproken zandplaat zeer doelmatig zoude kunnen zijn, en in sommige opzigten de voorkeur zou verdienen, boven eene ligging aan den mond van de Dordtsche Kil.

Intusschen worden, voor eene juiste beoordeeling van deze zaak en van de gevolgen, die van den bouw van een fort in het Hollandsch Diep, in verband met de belangen van den waterstaat zouden te verwachten zijn, zoo vele gegevens vereischt, waarover thans nog niet kan worden beschikt, dat de ondergeteekende daaromtrent op dit oogenblik nog geen bepaald besluit heeft kunnen nemen. Last tot volledige verzameling van die gegevens werd evenwel reeds door hem gegeven; terwijl hij tevens een overleg ter zake met zijn ambtgenoot voor Waterstaat enz. heeft aangeknoopt.

In elk geval meent hij echter, dat voor het hier beoogde doel een fort met pantseringen zal worden vereischt.

Immers, ook na den val der positien van Willemstad en aan het Haringvliet, zal aan den vijand de toegang tot den rug der Nieuwe Hollandsche Waterlinie, langs den waterweg, uitsluitend door dit fort moeten worden ontzegd; dit zal alsdan echter nagenoeg van alle zijden en ook door vijandelijke schepen die voorzien zijn van zwaar geschut, kunnen worden bestookt. De ondergeteekende blijft dan ook geheel de meening toegedaan, dat dit fort, zonder de aanwending van pantseringen, niet overeenkomstig de eischen voor de behoorlijke vervulling van het daarmede te bereiken doel, zal kunnen worden ingerigt. Het vormt als het ware, de reduitstelling van de vooruitgeschoven, meer maritime positien bij Willemstad en Hellevoetsluis, en zal dan ook, als zoodanig, ten laatste, de rol van beiden, in zekeren zin, nog gedurende een zoo lang mogelijken tijd moeten kunnen blijven vervullen.

Het opmaken van het werk bij Steelhoven ligt inderdaad in de bedoeling van den ondergeteekende. Eene versterking aldaar is onmisbaar, om aan den linkervleugel der stelling ten zuiden van het Hollandsch Diep, den steun van de vesting Geertruidenberg te verzekeren.

Bij de verbetering van de stelling op den zuidelijken oever van het Hollandsch Diep staat vooral het beginsel op den voorgrond, om daaraan zoodanige inrigting te geven, dat zoo weinig mogelijk levende strijdkrachten zullen worden gevorderd, om van de door die stelling te bereiken voordeelen, in alle omstandigheden partij te kunnen trekken. De gesteldheid van het terrein vóór het westelijke gedeelte der stelling, begunstigt dit streven zeer, zoodat de beschikbare troepenmagt — waarvan de sterkte uit den aard der zaak niet vooraf kan worden bepaald — voor het grootste gedeelte voor de verdediging van den linkervleugel der positie zal kunnen worden aangewend.

Art. 6. 1°. *Nieuwe Maasmond.* In verband met den inhoud van het Eindverslag van de Staatscommissie, omtrent den Rotterdamschen Waterweg, en vooral met de daarbij voorgestelde wijziging in rigting en lengte der hoofden in zee, heeft het een punt van overweging uitgemaakt, of, óók voor het geval, dat die wijzigingen inderdaad tot stand zouden komen, de ontworpen ligging van het fort, op de gereserveerde terreinen binnen het duin, doelmatig zoude zijn; dan wel of, in dat geval, aan eene plaatsing van het werk buiten het duin, de voorkeur zou moeten worden gegeven.

De uitslag van deze overweging is, dat een fort, op de ontworpen plaats, in *alle omstandigheden* volkomen aan het doel zou beantwoorden, en dat bij de bovenomschreven onderstelling, die ligging zelfs *gunstiger* zoude zijn, dan wanneer die werd vastgesteld buiten het duin. Immers uit een fort, op de daarvoor thans aangewezen plaats, zoude de in vorenbedoeld Eindverslag omschreven vaargeul van den waterweg, nog tot digt bij den mond zeer goed worden gezien en bestreken. Daar voorts door de gebogen rigting, die deze weg tusschen de hoofden zoude verkrijgen, de vaargeul zich daarin van den mond naar den zuidelijken oever rigten zoude, om verder naar den noordelijken oever over te gaan, zoude een binnenkomend vaartuig aanvankelijk gedurende een geruimen tijd zijne breede zijde aan het fort moeten bieden, om vervolgens kort onder het vuur daarvan door te gaan. Terwijl het fort op de ontworpen plaats, dus aan de hoofdeischen voor zijne bestemming zal beantwoorden, zal het aldaar bovendien, in de gunstigste omstandigheden verkeeren, wat zijne ligging betreft, zoo ten opzigte van de duinen met het oog op de veiligheid tegen landingsdivisien des vijands — als ten opzigte van de zee — met het oog op de veiligheid tegen het omvattend vuur van het geschut der vijandelijke schepen. Elk fort buiten de duinen aangelegd, zoude aan zoodanig vuur van uit zee onvermijdelijk zijn blootgesteld, en niet dan met groote kosten doelmatig daartegen kunnen worden gedekt.

Uit het vorenstaande blijkt dat er volledige gegevens bestaan voor het vaststellen van de ligging en de inrigting van het fort; en de in het Verslag aangevoerde bezwaren, waardoor zoude zijn aangetoond dat voor alsnog niet met den bouw daarvan zou kunnen worden aangevangen, zijn, naar de meening van den ondergeteekende, niet gegrond.

Art. 7. Het terrein indertijd aangekocht, voor het maken van een sperfort te Zwolle, is op de gewone wijze verpacht.

Gaarne stemt de ondergeteekende toe, dat, voor de verdediging van dit punt in den zin als bij de vestingbegrooting voor het jaar 1879 bedoeld is, namelijk om den terugtogt te verzekeren over de rivier, van troepenafdeelingen, die van onze oostelijke grenzen in deze rigting terugtrekken, de twee batterijen moeten worden aangelegd, die op de begrooting voor dat jaar waren gebragt. Met betrekking tot het fort bij Westervoort, deelde hij echter — bij de Memorie van Beantwoording, ter zake van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het loopende dienstjaar — mede, dat eenige verbetering daarvan door hem werd noodig geacht.

Dit is inzonderheid van belang om het bezit van Arnhem in de eerste dagen van een oorlog te verzekeren, aangezien deze plaats, hoezeer in de onmiddellijke nabijheid der grenzen gelegen, toch wel immer een verzamelpunt voor een deel der militie zal moeten zijn.

Met de daarvoor thans aangevraagde som nu, wordt slechts verbetering van het fort, in laatstbedoelden zin, door hem beoogd.

Die verbetering zal dan ook hoofdzakelijk bestaan in het nemen van maatregelen voor de opstelling van het geschut, en zal voorts vooral moeten dienen tot voorziening in de middelen, welke noodig zijn om den spoorweg, die het fort doorsnijdt, ten allen tijde sneller en beter dan thans mogelijk is, te kunnen afsluiten. Zoodoende zal de stormvrijheid van het werk, bij plotseling uitbrekend oorlogsgevaar, steeds verzekerd zijn.

's Gravenhage, den 2den December 1880.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

[S. 11.]

NIEUWE BEREKENING DER MIDDELEN
tot dekking van het bedrag dezer begrooting.

De middelen tot dekking der uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881, zijn aldus te berekenen:

Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1875 is toegestaan	f	3 000 000,00
De uitgaven bedragen		2 222 762,40
Bleef dus beschikbaar op 1875 . . .	f	777 237,60
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1876 is toegestaan.		2 700 000,00
De middelen voor 1876 bedroegen dus.	f	3 477 237,60
De uitgaven bedragen		1 650 843,17[5]
Bleef dus beschikbaar op 1876 . . .	f	1 826 394,42[5]
Op hoofdstuk VIII der Staatbegrooting voor 1877 is toegestaan.		2 610 000,00
De middelen voor 1877 bedroegen dus.	f	4 436 394,42[5]
De uitgaven bedragen		2 918 549,17
Op 1877 bleef alzoo beschikbaar. . .	f	1 517 845,25[5]
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1878 is toegestaan.		1 880 000,00
De middelen voor 1878 bedroegen dus.	f	3 397 845,25[5]
De uitgaven bedragen		2 551 431,23[5]
Op 1878 bleef alzoo beschikbaar . . .	f	846 414,02
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1879 is toegestaan		2 897 000,00
De middelen over 1879 bedroegen dus.	f	3 743 414,02
Blijkens den staat der uitgaven over 1879, als bijlage bij het ontwerp dezer begrooting voor 1881 gevoegd, zullen de uitgaven over 1879 ongeveer bedragen.		2 017 300,00
Op 1879 blijft dus vermoedelijk beschikbaar.	f	1 726 114,02
Op hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1880 is toegestaan.		2 540 000,00
Transporteren	f	4 266114,02

Per transport	f	4 266 114,02
De middelen over 1880 bedragen dus.		4 266 114,02
De uitgaven over *dit* jaar zullen niet hooger zijn dan		2 625 714,02
Over 1880 blijft dus vermoedelijk nog beschikbaar	f	1 640 400,00
Bij de Staatsbegrooting, VIIIste hoofdstuk, voor 1881, wordt, ter bestrijding der uitgaven voor de voltooijing van het vestingstelsel, gevraagd		1 950 000,00
De middelen over 1881 kunnen dus worden geraamd op	f	3 590 400,00

[S. 12.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

Artikel 2. Tusschen onderdeelen 6 en 7, nog op te nemen:

»6 *a*. Maken van een fort bij *Giessen*. f 90 000,00"

Het totaal van art. 2 wordt mitsdien gesteld op 791 000,00

en het totaal-bedrag der begrooting op f 3 590 400,00, *drie millioen vijf honderd negentig duizend vier honderd gulden.*

[S. 13.]

VERSLAG

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

VAN KERKWIJK.
KOOL.
LIEFTINCK.
HEYDENRIJCK.
VAN DER SCHRIECK.

[S. 14.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De Commissie van Rapporteurs stelt voor uit *art.* 4 te doen vervallen de woorden:

» 2°. De eigenlijke stelling . . . . . . f 250,000 "

en het artikel alzoo uit te trekken voor . . 350,000.

Toelichting.

Het komt niet raadzaam voor gelden toe te staan voor werken in de eigenlijke stelling Amsterdam, zoo lang de plannen niet in haar geheel zijn vastgesteld. De gelden, noodig voor opneming van het terrein en andere dergelijke voorbereidende werkzaamheden, kunnen, zoo noodig, uit *art.* 9 worden bestreden.

II.

De Commissie van Rapporteurs stelt voor uit *art.* 5 te doen vervallen:

» 3°. Verbeteren van de stelling op den zuidelijken oever van het Hollandsch Diep . . . . f 150,000

en 4°. Maken van een werk bij Willemsdorp. 150,000"

en alzoo het artikel uit te trekken voor . . 360,000

Toelichting.

Ook na overweging van hetgeen te dezer zake in de Memorie van Beantwoording, pag. 6, wordt medegedeeld, is de Commissie van oordeel, dat het inrigten van eene stelling op den zuidelijken oever van het *Hollandsch Diep* niet in de bedoeling ligt van de vestingwet. Kon het werk, zoo als de Minister meent, maar de Commissie niet kan toegeven, gerekend worden te behooren tot » de werken ", die moeten dienen tot » dekking van rivierovergangen en opname van troepen ", dan zoude het reeds daarom niet onder dit artikel, alleen betrekking hebbende op de stelling van het *Hollandsch Diep* en het *Volkerak*, mogen worden uitgetrokken.

Wat aangaat het werk bij Willemsdorp meent de Commissie te moeten opmerken, dat uit de Memorie van Beantwoording genoegzaam blijkt, dat de plannen tot verdediging van den toegang tot de *Dordtsche Kil* en van de Nieuwe Merwede nog te weinig vastheid hebben verkregen, om reeds nu het toestaan van gelden te regtvaardigen.

De heer HEYDENRIJCK heeft tot het vaststellen van deze amendementen niet medegewerkt.

's Gravenhage, den 7den December 1880.

De Commissie van Rapporteurs voor de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel, dienst 1881.

VAN KERKWIJK.
KOOL.
LIEFTINCK.
HEYDENRIJCK.
VAN DER SCHRIECK.

[9. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet (en bijlage) tot bekrachtiging eener dading met de reederij van het schip Noach V.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Gods heilige bescherming.

's Gravenhage, den 19den September 1880.

WILLEM.

[9. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge het laatste lid van art. 21 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35), dadingen omtrent geschillen over hoogere geldswaarden dan f 10 000 zijn onderworpen aan de bekrachtiging der wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De dading, aangegaan tusschen de Nederlandsche Handelmaatschappij, gevestigd te *Amsterdam*, als handelende voor en namens het Departement van Kolonien, en den heer FOP SMIT jr., eigenaar en reeder van het schip *Noach V*, gevoerd door schipper J. VAN SCHELVEN, wonende bij *Rotterdam*, tot beëindiging van het geschil over de wederzijdsche vorderingen betreffende de vergoeding der schade geleden aan gouvernements-producten, vervoerd met voormeld schip *Noach V* op zijne laatste reis van *Java* naar *Nederland*, en wegens avarijen, vracht en onkosten ter zake van dezelfde reis, wordt bekrachtigd zoo als die is vervat in de onderhandsche acte gedagteekend Amsterdam/Rotterdam den 17den/19den Julij 1880, waarvan een exemplaar aan deze wet is gehecht.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

De ondergeteekenden,

de Nederlandsche Handelmaatschappij, gevestigd te Amsterdam, handelende voor en namens het Departement van Kolonien, ter eenre, en

FOP SMIT jr., eigenaar en reeder van het schip *Noach V*, gevoerd door schipper J. VAN SCHELVEN, wonende bij Rotterdam, ter andere zijde;

in aanmerking nemende dat de ondergeteekende ter eenre tegen die ter andere zijde bij de arrondissements-regtbank te Amsterdam heeft aanhangig gemaakt eene regtsvordering, strekkende tot vergoeding der schade door de ondergeteekende ter eenre geleden aan hare goederen vervoerd met voormeld schip *Noach V* op zijne laatste reis van Java naar Nederland;

dat daarentegen de ondergeteekende ter andere zijde ter zake van diezelfde reis onderscheidene vorderingen zoo wegens avarijen en onkosten als vracht doet gelden tegen de ondergeteekende ter eenre;

dat het wenschelijk is die geschillen in der minne te beëindigen,

zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1.

De ondergeteekende ter andere zijde verbindt zich binnen acht dagen na de bekrachtiging dezer overeenkomst door de wet aan de ondergeteekende ter eenre te betalen de som van veertig duizend zeven honderd gulden, vermeerderd met de renten à drie ten honderd 's jaars, gerekend van 1 Julij 1880 tot aan de volle en algeheele betaling.

Art. 2

Tegen betaling der in art. 1 vermelde som zal de ondergeteekende ter eenre aan den ondergeteekende ter andere zijde verleenen algeheele kwijting en décharge wegens alle hare vorderingen, hoe ook genaamd, met betrekking tot voormelde reis van het schip *Noach V*.

Art. 3.

Daarentegen verleent ook de ondergeteekende ter andere zijde aan de ondergeteekende ter eenre algeheele kwijting en décharge wegens zijne vorderingen ter zake dierzelfde reis, met uitzondering alleen van de vracht voor het aan de ondergeteekende ter eenre aangebragte deel der lading, welke vracht alsnog moet worden voldaan.

Art. 4.

Zoo spoedig mogelijk na de betaling in art. 1 vermeld, zal de voor de arrondissements-regtbank te Amsterdam tusschen partijen aanhangige procedure worden geroijeerd.

Art. 5.

Elke partij zal hare eigen proceskosten dragen alsmede de kosten van het zegel van haar exemplaar dezer acte.

De kosten van registratie dezer acte komen voor rekening van de partij welke de registratie aanvraagt.

Aldus overeengekomen en in triplo geteekend te Amsterdam den 17den Julij en te Rotterdam den 19den Julij 1880.

De Nederlandsche Handelmaatschappij,

FOP SMIT jr. (*get.*) TRAKRANEN.

P. HARTSEN.

[9. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Op 3 October 1878 werd het schip *Noach V*, toebehoorende aan den heer Fop Smit jr., door de Nederlandsche Handelmaatschappij bevracht tot vervoer van Java naar Nederland van 14 600 pikols gouvernements koffij en 400 pikols gouvernements tin; de koffij te Tagal en Samarang, de tin te Batavia in te nemen, en zulks na overlegging van een certificaat van zeewaardigheid van den expert R. P. Jones.

Na voor rekening van anderen rijst, koffij enz. te hebben ingenomen, kwam het schip den 4den November 1878 ter reede van Samarang aan. Ten gevolge van den buitengewoon langzamen afvoer van de koffij uit de binnenlandsche pakhuizen, had de schipper, na circa 1 maand te Samarang gelegen te hebben, nog slechts circa 8000 pikols koffij van de Nederlandsche Handelmaatschappij ontvangen.

Toen daarop de schipper vergunning verzocht de belading te mogen staken en naar Batavia te vertrekken, werd, met het oog op de buitengewoon lage vracht (f 25 per last) en de kosten aan het langdurig verblijf van schepen in Indie verbonden, door de factory der Nederlandsche Handelmaatschappij daarin toegestemd.

Op 6 December 1878 van Samarang vertrokken, kwam het schip den 10den te Batavia aan en ging den 16den onder zeil van Batavia naar Nederland, onder anderen met 7980 pikols gouvernements koffij en 400 pikols gouvernements tin voor de Nederlandsche Handelmaatschappij aan boord.

Reeds 3 dagen daarna (19 December) kwam het schip, dat in Straat Sunda slecht weder had gehad, in zwaar lekken staat te Batavia terug en moest een gedeelte der gouvernements koffij (behalve nog andere deelen der lading) wegens beschadiging verkocht worden. Het overige werd weder ingeladen, en het schip aanvaardde na reparatie de reis naar Nederland, waar het in Julij 1879 aankwam.

Door eene te Amsterdam gehouden geregtelijke expertise is geconstateerd, dat van de gouvernements koffij, door de Nederlandsche Handelmaatschappij te ontvangen, slechts werden gelost 6368 balen, en dat het ontbrekende bedroeg een gewigt van bruto 103 556[5] kilogrammen, of na aftrek van 3 pct. tarra, netto 100 450 kilogrammen.

De tin is zonder manco gelost.

Naar aanleiding dezer expertise werd eene regtsvordering voor de arrondissements-regtbank te Amsterdam tegen schipper en reederij van het schip *Noach V* ingesteld, strekkende tot vergoeding der schade wegens het manco, en dat wel op grond van artikel 345 Wetboek van Koophandel. De Nederlandsche Handelmaatschappij ging van de stelling uit dat het bewijs van *overmagt*, als oorzaak dezer schade, door den schipper niet geleverd was en dat, integendeel, uit de stukken moest worden afgeleid, dat het schip reeds te Samarang, bij het innemen der lading, lek was.

Ook andere geconsigneerden, wier goederen gedeeltelijk niet waren uitgeleverd, stelden soortgelijke regtsvorderingen tegen de reederij in.

Na wisseling van breedvoerige conclusien, waarbij de reederij allereerst eene exceptie van niet-ontvankelijkheid opwierp op grond van een geteekend avarij-compromis, en voorts *au fond* hare aansprakelijkheid betwistte en trachtte te betoogen, dat het schip in Straat Sunda door zee-evenementen was lek gesprongen, werd de zaak op 13 Mei jl. voor de regtbank bepleit.

Vóór den dag tot de uitspraak bepaald, werden intusschen de reeds vroeger aangevangen, maar toen mislukte onderhandelingen over eene schikking, door toevallige omstandigheden weder aangeknoopt, en thans leidden zij tot het resultaat dat, behoudens de bekrachtiging door de wet, de schikking in bijgaande acte vervat, tot stand kwam. Daarbij wordt de Nederlandsche Handelmaatschappij als schadevergoeding toegekend eene som van f 40 700, benevens de renten à 3 pct. 's jaars, te rekenen van 1 Julij 1880, terwijl de schadevordering in regten f 93 478,77 beloopt. De reederij doet harerzijds afstand van alle vorderingen van avarij grosse en particulier.

Bij het aangaan dezer schikking werd de Nederlandsche Handelmaatschappij (in overeenstemming met het advies van haren raadsman mr. T. M. C. Asser) geleid door de volgende overwegingen:

1°. de uitslag van een proces, hoewel de kansen voor de Nederlandsche Handelmaatschappij zeer gunstig zijn, is nooit volkomen zeker, en het kan lang duren, voordat na appèl en cassatie, het proces definitief beëindigd is;

2°. in geval van *winst* van het proces in het hoogste ressort, zou toch steeds een *veel geringer* cijfer dan dat der vordering ontvangen worden, want de reederij zou buiten twijfel bevoegd zijn, gebruik te maken van het regt van *afstand* van schip en vracht, in artikel 321 Wetboek van Koophandel toegekend. Het schip nu ligt sinds den zomer van 1879 ongebruikt in het Oosterdok te Amsterdam, en ofschoon de waarde niet met zekerheid te bepalen is, zal die toch, bij den lagen stand der vrachten en de waardevermindering der schepen, op lange na niet voldoende zijn om de ingestelde vorderingen met rente en kosten te dekken. Hierbij neme men in aanmerking, dat, bij voortzetting van het proces, de vorderingen door bijkomende rente en kosten, steeds toenemen, en de waarde van het stilliggende schip steeds achteruit gaat.

Met het oog op beide deze punten schijnt eene schikking tot een bedrag van f 40 700 geene ongunstige beëindiging van het geding.

Eindelijk is ook nog in aanmerking genomen, dat al mogen schipper en reederij in regten aansprakelijk zijn voor de onzeewaardigheid van het schip, en al moge ook de Nederlandsche Handelmaatschappij geene vrijheid hebben gevonden in deze stil te zitten, zij toch overtuigd is van de *goede trouw* van de reederij, en op dezen grond eene minnelijke schikking nog te meer wenschelijk voorkomt.

's Gravenhage, 25 Augustus 1880.

De Minister van Koloniën,
W. VAN GOLTSTEIN.

[9. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot bekrachtiging eener dading met de reederij van het schip *Noach V* heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

In het algemeen toonde men zich geneigd tot de voorgestelde bekrachtiging mede te werken. Wel werd door eenige leden beweerd, dat de Staat geen blijk zou geven van groote loyauteit, door de geledene schade te verhalen op een schip, dat bij zeer lage bevrachting voorzien was van een certificaat van zeewaardigheid, terwijl ook de uitlegging, door den Minister KAPPEYNE aan het *vice propre* gegeven en door de regterlijke magt bekrachtigd, bij deze leden scherpe afkeuring ontmoette; doch hierop werd geantwoord, dat men zich in gevallen als dit niet op het standpunt van loyauteit, maar op dat van streng regt behoort te plaatsen, en dat, volgens de regelen daarvan, de Staat buiten eenigen twijfel kon handelen gelijk hij gedaan heeft.

Over de Memorie van Toelichting lieten vele leden zich minder gunstig uit; deze bevatte, naar hun oordeel, vele onduidelijkheden en lacunes. Zoo vindt men, onder de benaming van *schadevordering in regten*, wel vermeld het globale cijfer van f 93 478,77, maar niet welk aandeel daarin gedragen wordt door het manco, de avarij-grosse, particulier en de vice propre. Ook vindt men niet vermeld of de 1612 balen gouvernements-koffij, uitmakende het verschil tusschen de 7980 ingeladene en de 6368 geloste, door de Nederlandsche Handelmaatschappij zijn verkocht, ja, dan neen. Verder zou men gaarne zien opgegeven, hoeveel de bij art. 3 der overeenkomst bedoelde, nog te betalen vracht bedraagt. Op grond dezer vragen meende men op eenige nadere inlichtingen te moeten aandringen.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 14den October 1880.

BICHON VAN IJSSELMONDE.
VAN OSENBRUGGEN.
VAN BAAR.
VAN DER FELTZ.
DE JONGE.

NOTA *tot beantwoording van het Verslag.*

De schadevordering in regten ad f 93 478,77, vermeld in de Memorie van Toelichting, stelt alleen voor de waarde van het manco der lading, zijnde 100 450 K G. koffij, berekend à 47 cent per half K.G. en na aftrekking van 1 pct. voor contante betaling.

Voor genoemd bedrag is op grond van de veronderstelde vice propre van de *Noack V* in regten vergoeding van de reederij gevorderd. Deze maakte van haar standpunt eene gansch andere becijfering.

Bewerende, dat de avarij aan het schip niet de schuld was van onzeewaardigheid, debiteerde zij de Handelmaatschappij voor aandeel in de avarij gros en particulier:

met	f 32 487,37
waartegenover de Maatschappij te vorderen had het provenu der in Indie geloste en beschadigd verkochte koffij	59 240,95
verschil. .	f 26 753,58
waarvan af, de vracht welke bij uitlevering hier te lande van de in Indie verkochte koffij zou verschuldigd zijn	1 366,68
zoodat volgens de dispache de reederij slechts zou hebben moeten uitkeeren . . .	f 25 386,90

In stede daarvan zal de reederij, als de dading wordt bekrachtigd, aan den Staat voldoen f 40 700, of ruim f 15 000 meer dan *zij* meent verschuldigd te zijn.

De vracht voor het hier aangebragte deel der lading, bedoeld bij art. 3 der overeenkomst, bedraagt f 5398,88.

's Gravenhage, 21 October 1880.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

Vaststelling van een nieuw Wetboek van Strafregt.

[**10.** 1.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. **47** der zitting 1879—1880.)

De ondergeteekende stelt voor art. 9 te lezen als volgt:

Art. 9.

De straffen zijn:

a. hoofdstraffen;

voor misdrijven:

1°. gevangenisstraf;

2°. geldboete;

voor overtredingen:

1°. hechtenis;

2°. geldboete;

b. bijkomende straffen;

en dan verder het artikel.

's Gravenhage, 23 October 1880.

OLDENHUIS GRATAMA.

[**10.** 2.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekenden stellen voor art. 9 te lezen als volgt:

De straffen zijn:

a. hoofdstraffen:

1°. de doodstraf;

2°. gevangenisstraf;

3°. hechtenis;

4°. geldboete;

b. enz., zoo als verder in het artikel.

BICHON VAN IJSSELMONDE.
HEYDENRIJCK.
DE JONGE.
VAN BAAR.
DONNER.

[10. 3.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Ondergeteekende stelt voor om uit art. 37 te schrappen de woorden:

» hetzij wegens den staat van bewusteloosheid waarin hij verkeert, hetzij ".

GOEMAN BORGESIUS.

[10. 4.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor om in art. 251 (269) te laten vervallen: » n°. 1—5" en alzoo te lezen: » *van de in art. 28 vermelde rechten enz.*"

's Hage, 30 October 1880.

DE JONGE.

Toelichting.

Blijkens het Verslag op art. 269 (oud) bladz. 139, wilde de Commissie hetzelfde wat de ondergeteekende met zijn amendement bedoelt.

Het bezwaar om den rechter daardoor al te groote macht te geven (zie bladz. 74 van het Verslag op art. 115 (oud)) werd slechts door de *minderheid* der Commissie in het midden gebracht.

Of nu datzelfde bezwaar dier *minderheid* ook moet geacht worden van toepassing te zijn op het praeadvies der Commissie, uitgedrukt ten aanzien van bovengenoemd art. 269 (oud), en wel door de verwijzing met de woorden » *zie ad art.* 115", komt den ondergeteekende twijfelachtig voor.

En wat betreft de wederlegging des Ministers, volgende op bedoeld praeadvies der Commissie, deze komt den ondergeteekende, het zij met bescheidenheid gezegd, weinig of niet afdoende voor.

Immers het beroep op eene bepaling ter neder geschreven in een wetsontwerp, dat ja, aanhangig maar welligt nog verre verwijderd is van tot wet verheven te zijn, en in ieder geval nog bloot staat aan meer of min belangrijke wijzigingen, komt den ondergeteekende eenen te onzekeren grondslag voor, om niet verre de voorkeur te geven aan het reeds nu in deze strafwet opnemen eener bepaling, waarvan minst genomen de wenschelijkheid ook door de Commissie ad hoc, of althans door hare meerderheid wordt gedeeld.

Voorts wijst de Minister er op, dat wanneer al n°. 6 van art. 28 ook in art. 251 (269) werd opgenomen, ten gevolge waarvan de schuldige bij rechterlijke uitspraak ook kan worden ontzet van » *de uitoefening van bepaalde beroepen* " en waarbij de ondergeteekende, even als de Commissie, vooral het oog heeft op *tappers*, tevens dikwijls *geheime bordeelhouders*, dat dan toch daardoor alleen zouden bereikt worden de bordeelhouders, die krachtens dezen titel *veroordeeld* worden.

Doch wat schade? Ook hier, dunkt den ondergeteekende, is een half ei beter dan een ledige dop!

Voor de brave(?) *niet veroordeelde* tappers-bordeelhouders, of bordeelhouders-tappers, blijft dan den wetgever nog steeds de weg geheel ongepraejudicieerd, om ook hunne bevoegdheid binnen de nauwst mogelijke perken terug te dringen.

Die welaangename tijd zal dàn welligt dáár zijn, wanneer het ontwerp van wet tot beteugeling van het misbruik van sterken drank, in de Staten-Generaal een punt van beraadslaging zal uitmaken.

In afwachting daarvan zou de ondergeteekende nu al vast de minst brave (?) van dat ras van burgers, in den cyclus van het thans in behandeling zijnde Strafwetboek wenschen opgenomen te zien, ook in den zin als waartoe het amendement strekt.

[10. 5.]

AMENDEMENTEN DOOR DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS VOORGESTELD.

De Commissie van Rapporteurs stelt voor de navolgende veranderingen in onderstaande artikelen.

In: **Art. 113.**

Hij die een geschrift of afbeelding, waarin eene beleediging voorkomt voor den Koning, de Koningin, den Troonopvolger, een lid van het Koninklijk Huis of den Regent, met het doel om aan den beleedigenden inhoud ruchtbaarheid te geven of de ruchtbaarheid daarvan te vermeerderen, verspreidt enz

Art. 119.

Gelijke verandering als in art. 113.
d. i. weglaten de woorden:
» hij weet dat", en vóór verspreidt inlasschen: » met het doel om aan den beleedigenden inhoud ruchtbaarheid te geven of de ruchtbaarheid daarvan te vermeerderen."

Art. 132.

Hij die een geschrift waarin tot een strafbaar feit wordt opgeruid, met het doel om aan den opruijenden inhoud ruchtbaarheid te geven, of de ruchtbaarheid daarvan te vermeerderen, verspreidt enz.

Art. 134.

Hij die een geschrift waarin wordt aangeboden inlichtingen, gelegenheid of middelen te verschaffen om eenig strafbaar feit te plegen, met het doel om aan dat aanbod ruchtbaarheid te geven of de ruchtbaarheid daarvan te vermeerderen, verspreidt enz.

Art. 271.

Hij die een geschrift of afbeelding van beleedigenden of voor een overledene smadelijken inhoud met het doel om aan den beleedigenden of smadelijken inhoud ruchtbaarheid te geven of de ruchtbaarheid daarvan te vermeerderen, verspreidt enz.

De Commissie heeft de eer de navolgende **nieuwe** artikelen voor te stellen:

Art. 417*a*.

Hij die eenig geschrift of eenige afbeelding uitgeeft van strafbaren aard wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste f 300 indien

1°. hij op wiens last de uitgave is geschied noch bekend is noch op de eerste aanmaning na den rechtsingang is bekend gemaakt;

2°. de uitgever wist of moest verwachten dat de auteur of hij die zich als zoodanig tegenover den uitgever gedragen heeft op het tijdstip der uitgave strafrechtelijk niet vervolgbaar of buiten het Rijk in Europa gevestigd zou zijn.

Art. 417*b*.

Hij die eenig geschrift of eenige afbeelding drukt van strafbaren aard wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste f 300, indien

1°. de persoon op wiens last het stuk gedrukt is noch bekend is, noch op de eerste aanmaning na den rechtsingang is bekend gemaakt;

2°. de drukker wist of moest verwachten dat de persoon op wiens last het stuk gedrukt is op het tijdstip der uitgave strafrechtelijk niet vervolgbaar of buiten het Rijk in Europa gevestigd zou zijn.

Art. 417*c*.

Indien de aard van het geschrift of de afbeelding een misdrijf oplevert, dat alleen op klachte vervolgbaar is, kan de uitgever of drukker in de gevallen der beide voorgaande artikelen alleen vervolgd worden op klachte van hem tegen wien dat misdrijf gepleegd is.

Voorts art. 420 aan te vullen met: 417 *a* en *b*.

PATIJN.

VAN DER KAAY.

DE SAVORNIN LOHMAN.

DES AMORIE VAN DER HOEVEN.

[10. 6.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende stelt als sub-amendement voor in het door de Commissie voorgesteld nieuwe artikel 417 *a*:

1°. In den tweeden regel, inplaats van de woorden: »met gevangenisstraf", te lezen: »*met gevangenisstraf of hechtenis*";

2°. in sub 1°., in plaats van de woorden: »hij op wiens last de uitgave geschied is", te lezen: »*de dader*"; en

3°. in sub 2°., in plaats van de woorden: »auteur of hij die zich als zoodanig tegenover den uitgever gedragen heeft", te lezen: »*dader*".

In art. 417 *b*, tweeden regel, in plaats van de woorden: »met gevangenisstraf", te lezen: »*met gevangenisstraf of hechtenis*".

J. VAN GENNEP.

II.

De ondergeteekende stelt voor aan art. 330 eene nieuwe alinea toe te voegen van den volgenden inhoud:

»Met vervalschte eet- of drinkwaren of geneesmiddelen worden gelijkgesteld die, welke zamengesteld zijn uit andere hoofdbestanddeelen, dan de eet- of drinkwaren of geneesmiddelen behooren te bevatten, die men zegt te verkoopen, te koop aan te bieden of af te leveren."

C. J. SICKESZ.

[10. 7.]

NIEUW REGERINGSARTIKEL.

Art. 449*a*.

De bordeelhouder die in het huis waarin hij zijn bedrijf uitoefent, iemand in dienst heeft of iemand niet tot zijn gezin behoorende huisvest, zonder hem vooraf, op voor hem verstaanbare wijze, in tegenwoordigheid van den burgemeester of van den door dezen aangewezen ambtenaar, te hebben bekend gemaakt met het bedrijf dat aldaar wordt uitgeoefend, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

[10 8.]

AMENDEMENTEN

door de Commissie van Rapporteurs voorgesteld.

De Commissie van Rapporteurs stelt voor:

Art. 446 te doen vervallen.

Art. 447 te doen vervallen.

Uit art. 451 te doen vervallen in den tweeden regel het woord: »*hetzij*" en in den derden en vierden regel de woorden: »*hetzij aan een verpleegde in een weeshuis aan zijne kleeding kenbaar*".

Uit art. 456 weg te laten de woorden: »*een paard of een varken*".

Art. 458 te lezen als volgt:

»Hij die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, over eens anders grond waarvan de toegang op eene voor hem blijkbare wijze door den rechthebbende is verboden, loopt, rijdt of een stuk vee laat loopen, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste vijftien gulden".

[10. 9.]

NIEUW REGERINGSVOORSTEL.

Art. 465*a*. (TITEL IX.)

De schipper van een Nederlandsch schip, die verborgen gebreken van zijn schip, welke voor de gezondheid der opvarenden gevaarlijk zijn, vóór den aanvang eener reis geheim houdt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

[11. 1.]

NOTA OP HET VERSLAG OMTRENT HET NADER IN DE AFDEELINGEN GEHOUDEN ONDERZOEK.

(Ingezonden bij brief van den 20sten September 1880.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 127 der zitting 1879—1880.)

De ondergeteekende kan niet anders dan erkentelijk zijn voor de moeite, welke de leden der Kamer zich wel hebben willen getroosten, om het gewijzigd ontwerp der rentewet nogmaals aan een naauwlettend onderzoek in de afdeelingen te onderwerpen, al stemt hij ook in met de meening van die leden welke van oordeel zijn, dat het stelsel der wet door de omwerking, die zij heeft ondergaan, niet gewijzigd is. Bij een ontwerp van wetgeving van zoo groote beteekenis als het onderwerpelijke moet elke welgemeende poging tot verbetering zijner bepalingen hoog gewaardeerd worden. En ook dan, wanneer de Minister meent na gezette overweging geen gevolg te moeten geven aan geopperde bezwaren, zal toch het nader onderzoek deze vrucht hebben gedragen, dat hier of daar een misverstand opgehelderd of een questieus punt tot oplossing gebragt zal zijn.

De ondergeteekende heeft er zich op toegelegd de nader voorgedragen vragen en bedenkingen op de artikelen van het wetsontwerp zoo volledig mogelijk te beantwoorden en in verband daarmede geen bezwaar gemaakt, nog enkele wijzigingen in de voordragt te brengen. Hij heeft echter gemeend zich te mogen onthouden van een voortgezet schriftelijk debat tegenover de algemeene beschouwingen, die naar aanleiding van enkele §§ zijner Memorie van Beantwoording in het nader Verslag zijn opgenomen. Bij gelegenheid van de kort aanstaande behandeling der begrootingswetten voor 1881, zoowel van Nederlandsch Indie als van het moederland zelf, zal de gelegenheid zich ruimschoots voordoen, om over den financielen toestand des Rijks en de uitzigten in de naaste toekomst van gedachten te wisselen en om in het licht te stellen, dat eensdeels op het tegenwoordige tijdstip niet minder dan een jaar geleden, toen dit door de Kamer zelve in haar Adres van antwoord op de Troonrede werd erkend, behoefte bestaat aan versterking van 's Rijks middelen, en dat anderdeels een voorzigtig financieel beleid niet op bijdragen uit de Indische geldmiddelen als zekere en duurzame inkomsten rekenen mag.

Ad art. 1. Het woord *certificaten* kan herhaald worden.

Reederijen. De aangevoerde bedenkingen, met welker strekking de ondergeteekende bijkans geheel instemt, schijnen werkelijk uit misverstand te zijn voortgesproten. De bedoeling met de opneming van het woord te dezer plaatse kan onmogelijk zijn om Nederlandsche reeders *rentebelasting* te laten betalen van de winsten en terugbetalingen van kapitaal, die met het varen der schepen verworven worden. Zoo hiervan belasting geheven moet worden, het zal eene *bedrijfsbelasting* moeten zijn.

Maar de Minister had hier tweederlei op het oog:

1°. de dividenden en rente van obligatien van buitenlandsche reederijen (bij voorbeeld de Messageries maritimes, de Norddeutsche Lloyd);

2°. rente van leeningen van reederijen in Nederland, waarvan evenzeer de gewone rentebelasting verschuldigd is.

Nu moeten *reederijen* in de wet genoemd worden, opdat zij niet zouden kunnen beweren buiten de bepalingen der wet te liggen.

Hoewel uit de redactie van n°. 1 reeds duidelijk volgt, dat reederij-contracten niet onder effecten begrepen zijn, ziet de ondergeteekende er toch geen bezwaar in om aan den in het Verslag uitgedrukten wensch gevolg te geven en de reeders-cedels uitdrukkelijk uit te zonderen.

Ad art. 1, 3°. Het disconteren van wissels is niet het dagelijksche werk van personen die niet het bankiers-bedrijf uitoefenen; hetzelfde geldt van het disconteren van coupons. Voor zooverre dit nu door bankiers geschiedt, behoort het tot hun bedrijf en zal ook hierop toepasselijk zijn de slotbepaling van art. 6.

In de zeldzame gevallen waarin de particulier op deze wijze zijn geld tijdelijk belegt zal hij zelf wel weten te berekenen, of de rente op deze wijze verworven, hem al of niet verpligt zich volgens art. 9 in eene hoogere klasse te rangschikken.

Dat de uitdrukking »in de aflossing verscholen rente" in strijd zou zijn met art 1802—1804 Burgerlijk Wetboek kan de ondergeteekende niet bevroeden.

Ad art. 1, 4°. Het woord »annuiteiten" is hier geschrapt, omdat het blijkens het Voorloopig Verslag aanleiding tot misverstand gaf.

De gevallen waarop thans sommige leden doelen, kunnen in verband met artt. 1807 en 1808 Burgerlijk Wetboek onder *lijf- of jaarrenten* gerangschikt worden.

In Engeland zijn de velerlei intermina le annuiteiten, die vroeger bestonden, in kapitaalschuld — (de zoogenaamde *consols*) — geconverteerd. En al worden ook in Frankrijk »rentes" in het grootboek ingeschreven, men verstaat ook daar onder dien term rentegevende kapitaalschuld. De naam *annuiteiten* wordt er niet gebezigd. Niemand zal op grond van de Memorie van Antwoord redelijker wijze kunnen beweren dat deze renten niet belastbaar zijn, te minder omdat inschrijvingen in art. 1, 1°. uitdrukkelijk zijn genoemd.

Lijfrenten, jaarrenten. Het artikel 3 der oorspronkelijke voordragt is teruggenomen op grond van de bezwaren blijkens het Voorloopig Verslag door een »aanmerkelijk aantal leden" daartegen ingebragt.

Wat betreft de quaestie of *pensioenen van ambtenaren* volgens deze wet belastbaar zijn, kan de ondergeteekende slechts verwijzen naar hetgeen daarover in het Voorloopig Verslag en in de Memorie van Antwoord gezegd is. Hij blijft van oordeel dat zij in deze wet niet te huis behooren.

Ad art. 2. *Wonen* is eene voortdurende daad (*factum continuum*). Het kan dus geen bezwaar inhebben daarvoor een *tijdperk* in plaats van een *tijdstip* aan te nemen.

Hij die in den loop van December, onverschillig hoelang, binnen het Rijk woont, wordt aangemerkt als ingezeten, en is krachtens art. 7 bij het einde van het jaar belastingpligtig naar het inkomen, door hem werkelijk genoten.

Heeft hij vóór het ophalen der biljetten (artt. 21 en 22) het land verlaten zonder aangifte te doen, dan kan hij daartoe niet worden gedwongen en kan zijn aanslag ook niet worden geregeld, maar dat bezwaar wordt niet weggenomen door een bepaalden dag voor het wonen aan te nemen.

Het is niet duidelijk hoe uit art. 2 zou zijn af te leiden dat hij, die zijn aanslagbiljet vóór 31 December invult, de rente die in dat jaar na den dag der invulling vervalt, zou mogen weglaten. Niet art. 2 maar art. 15 bepaalt toch wat aangegeven moet worden, en uit dit laatste artikel in verband met art. 7 blijkt overtuigend dat het geheele bedrag van het inkomen in aanmerking moet komen. Art. 25 is daarmede niet in strijd. Het in het verslag mede aangehaalde 3de lid van art. 49 staat voorts niet met art. 7 in verband. Immers mag de ontvanger alleen krachtens een kohier invorderen (art. 1 der wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* n°. 22). Zoolang die executoriale titel ontbreekt kan er geen sprake zijn van toepassing van het 3de lid van art. 49.

De ondergeteekende kan voorts niet toegeven dat het wetsontwerp zou behooren voor te schrijven om in het nieuwe jaar aan te slaan volgens de in het laatst ver-

loopen jaar genoten inkomsten. Het stelsel van het ontwerp is op bladz. 17 der Memorie van Beantwoording, naar hij meent, duidelijk uiteengezet. De belasting zal jaarlijks worden geregeld niet bij het begin maar bij het einde van het jaar volgens hetgeen dan werkelijk blijkt genoten te zijn. En om den aangever in de gelegenheid te stellen daarvan opgaaf te doen wordt hem reeds in de tweede helft van December een biljet uitgereikt.

2de lid. Ook in het aangehaalde art. 76 Burgerlijk Wetboek wordt naar » de omstandigheden" verwezen.

Is er eene verklaring, zoo als het eerste lid van dat art. 76 vooropstelt, welnu dan zal deze » omstandigheid" in de eerste plaats voor de bepaling der woonplaats in aanmerking komen.

Aan art. 2 is nu eene nieuwe (laatste) zinsnede toegevoegd om het bezwaar, bij art. 6, 4de lid, 1°. gemaakt, weg te nemen.

Ad art. 3. Vragen en twijfelingen zullen wel altijd overblijven. En hoe meer eene wettelijke verordening in bijzonderheden afdaalt, te grooter is het gevaar dat er nieuwe quaestien oprijzen.

De Regering hecht niet aan het artikel. Het is alleen in de wet opgenomen om te gemoet te komen aan de bezwaren in § 8 van het Voorloopig Verslag geopperd. De bedoeling is nu, eenige algemeene regelen te stellen, waaraan de belastingschuldige, bij twijfel in voorkomende gevallen, zich zal kunnen houden.

Verder kan de wet niet gaan. Men kan van haar niet vergen, dat zij voorschriften voor alle denkbare casus positien geve, veelmin, dat zij eene soort van handleiding voor den kapitalist tot berekening van zijn zuiver inkomen worde. Het kan ook hier nuttig zijn den regel van den Romeinschen jurist gedachtig te zijn: » Neque leges neque Senatus consulta ita scribi possunt ut omnes casus qui quandoque inciderint comprehendantur; sed sufficit ea, quae plerumque accidunt, contineri »(L. 10 D. *de Legibus*, 1, 3).

Van dat standpunt bezien verliezen de meeste der hier onder lit. *a*-*h* aangevoerde opmerkingen hare beteekenis.

Men zal voorts ook wel willen erkennen, dat het voor den wetgever overbodig is om op deze wijze den belastingpligtige zijn inkomen uit elken vorm van geldbelegging voor te cijferen, wanneer men geliefd te bedenken, dat de afstand tusschen maximum en minimum in de klassen van art. 9 ook den gemoedelijksten man voldoende ruimte bij dergelijke berekeningen vergunt.

Toch meent de ondergeteekende omtrent de in het Verslag opgenomen vragen en opmerkingen nog het volgende in het midden te moeten brengen:

a. Indien een dividendbewijs mogt dienst doen als eenvoudige aanwijzing op de kas der maatschappij voor uitkeeringen geheel vreemd aan rentegenot, dan ligt het voor de hand dat die uitkeeringen ook niet als inkomen in aanmerking kunnen komen.

b. De voorgestelde bijvoeging schijnt onnoodig. In verband met het eerste lid van art. 7 is ieder ingezeten belastingschuldig naar hetgeen hij in den loop van het jaar aan geldswaarde uit betaalbaar gestelde coupons of dividendbewijzen heeft genoten. De woorden » *of verhandelde*" zijn bijgevoegd om te gemoet te komen aan de bedenking nopens coupons die vóór den vervaldag worden verkocht.

c. De ondergeteekende kan niet toegeven dat het verkeerd zou zijn om hetgeen uit achterstallige coupons wordt genoten onder het inkomen te begrijpen. In verre de meeste gevallen maakt toch de voor dergelijke coupons ontvangen geldswaarde een gedeelte van het inkomen uit.

d. Gelijk in het Verslag is opgemerkt, laat het artikel ter zijde dat bij koop en verkoop van sommige effecten, de loopende rente naar den fictiven koers eener vreemde munt wordt berekend en dat die koers eenigermate verschilt van de werkelijk te genieten rente. Moest de belastingwet in dergelijke bijzondere gevallen op verschillende wijzen voorzien, dan zou ze in plaats van algemeene regels eene zeer uitgebreide casuistiek moeten bevatten, die ten slotte vermoedelijk toch niet volledig zou zijn. Afzonderlijke bepalingen voor bedoelde verschillen zijn te minder noodig, omdat de belasting niet geheven wordt naar het werkelijk cijfer van het inkomen, maar volgens het in art. 9 bepaalde minimum van elke klasse.

e. Met de uitdrukking » *ten volle genoten*" dividend of rente kan in het ontwerp niet anders bedoeld zijn, dan de geldswaarde van een dividend- of rentebewijs, waarop in den verkoopprijs van het effect niets is betaald.

Bij de vraag omtrent de beteekenis van genoemde uitdrukking is, luidens het Verslag, gedacht aan *voorloopige uitdeelingen* op dividenden van maatschappijen (Hollandsche spoorwegmaatschappij, Indische spoorwegmaatschappij enz.). De dividenden dier als voorbeeld genomen patentpligtige maatschappijen vallen echter onder de vrijstelling van art. 5, 1ste lid, en het is den ondergeteekende niet bekend dat dergelijke voorloopige uitdeelingen ook plaats vinden bij maatschappijen wier dividend onder het belastbaar inkomen der rentebelasting begrepen is. Mogt dat wèl het geval zijn, dan zal toch geen belastingschuldige in twijfel trekken, dat hetgeen hij op een dividendbewijs, hetzij in cons, hetzij in gedeelten, ontvangt, tot zijn inkomen behoort.

De hier in de tweede plaats gestelde vraag schijnt niet duidelijk. Indien iemand op 1 Julij bijv. op de Parijsche beurs, een effect heeft gekocht, terwijl de halfjarige coupon die na dat tijdstip vervalt reeds loopende was, dan geniet hij die rente niet ten volle, want de loopende rente is in den beursprijs begrepen.

Door eene eenigzins gewijzigde redactie is er naar gestreefd om de bedoeling duidelijker uit te drukken.

f. Uit evenbedoelde gewijzigde redactie blijkt, naar de ondergeteekende vertrouwt, duidelijk, dat de vervreemder zijn inkomen uit het verkochte effect moet berekenen naar 5 ten honderd van de nominale waarde van 1 Januarij tot den dag der vervreemding.

g. In het geval sub *e* van het Verslag bedoeld, is de verkrijger niet vrij, omdat de verkooper voor het volle dividend betaalt. Ieder belastingpligtige heeft, geheel onafhankelijk van aangiften door anderen gedaan, die hij bovendien niet kent, slechts aan te geven het inkomen dat hij zelf uit zijne effecten heeft genoten.

Het 4de lid van het artikel bepaalt, dat de loopende rente van noodlijdende fondsen niet als inkomen geldt.

Effecten van eene pas uitgegeven leening zijn daaronder echter niet te rangschikken. Overbodig schijnt die bepaling niet.

Ad art. 4. Zelfs wanneer men de rente, genoten door banken van leening, veeleer als vergoeding voor genomen moeite dan als inkomsten van kapitaal wenscht aan te merken, dan nog zijn er geene redenen om bijzondere bepalingen te maken voor niet patentpligtige banken. Immers zal de aanslag niet meer bedragen dan twee ten honderd van het inkomen, een percentage cijfer waaraan ook bij het zamenstellen der patentwet schijnt gedacht.

Met een aanslag op dien voet berekend, worden de hier bedoelde banken van leening in de rentebelasting dus ongeveer gelijk belast als de patentpligtige banken in het patentregt. Gelijkstelling met hulpbanken of met gewone bankiers kan niet opgaan, omdat deze patentregt betalen, terwijl het derde lid van art. 6 niet kan gelden voor banken van leening, omdat ze geene uitkeeringen doen aan de houders van » hunne certificaten, pandbrieven en andere obligatien."

Ad art. 5. De vraag, hier herhaald, kan alleen uit begripsverwarring ontstaan. De zieken- en begrafenisbussen administreren voor anderen die haar daartoe in hunne inlagen, gelden toevertrouwen.

Dit is met diaconien niet het geval.

De wijziging der redactie schijnt onnoodig.

Ad art. 6, *3de lid.* De *gelijksoortigheid* bestaat hierin dat deze instellingen wegens den aard van haar bedrijf tegenover de renten, die zij ontvangen, renten aan schuldhouders uitkeeren.

De *spaarbankboekjes* zijn onder de obligatien begrepen.

Administratiekantoren kunnen op hunnen naam inschrij-

ving in het grootboek hebben, zonder dat zij in evenredigheid certificaten in omloop hebben gebragt. Hierop doelt het artikel, *4de lid*. In verband met de bedenking nopens dit onderdeel van het artikel in het Verslag opgenomen, meent de ondergeteekende hier in herinnering te mogen brengen dat het oorspronkelijk ontwerp der effectenbelasting geene uitzondering hoegenaamd bevatte voor kooplieden in het algemeen of voor bankiers en effectenhandelaars in het bijzonder.

Tegen het gemis van dergelijke bepaling rezen bij het sectie-onderzoek in de Tweede Kamer ernstige bedenkingen.

»In elk geval scheen eene nadere voorziening noodig omtrent de bankiers of effectenhandelaars, die, als de dag der aangifte daar is, wel zeker kapitaal aan effecten in handen hebben, maar deze alleen hebben aangekocht om ze als koopwaar te verhandelen of onder zich te houden, in de verwachting dat de koersen zullen stijgen. De zoodanigen kunnen niet met den gewonen rentenier worden gelijk gesteld." (Voorloopig Verslag 1878-1879, **107**, pag. 21.)

Het ontwerp der effectenbelasting werd daarop aangevuld met eene bepaling nopens effecten door kooplieden in hun beroep aangelegd en gebezigd (laatste lid van art. 1 van het gewijzigd wetsontwerp).

Soortgelijke bepaling onder art. 5 van het eerste ontwerp der rentebelasting opgenomen, gaf bij het sectie-onderzoek aanleiding tot de bedenkingen die op bladz. 34 en 35 van het Voorloopig Verslag zijn uiteengezet. Op de aanwijzingen in dat Verslag is de thans voorgestelde redactie gekozen.

Het ligt in de bedoeling dat de geheele aanslag in het patentregt van bankiers enz. wordt afgetrokken. Wat met de uitdrukking »geassimileerde bedrijven" in het Verslag wordt bedoeld schijnt niet duidelijk. Heeft men beroepen op het oog, die krachtens art. 5 der patentwet met andere in de patentwet genoemde bedrijven mogen worden geassimileerd, dan valt op te merken, dat de beroepen van hen die voor eigen rekening of voor anderen in effecten handelen in de patentwet met name zijn aangeduid.

Wordt verwantschap met andere bedrijven bedoeld (art. 10 der patentwet), dan schijnt voorbijgezien, dat het beroep van bankier, kassier, makelaar of commissionair in effecten niet *algemeen* en *gewoonlijk* met een ander beroep te zamen vereenigd, wordt uitgeoefend, en dat bovendien tabel XIV, n°. 1, uitdrukkelijk verbiedt om het beroep van *bankier* voor vreemde mogendheden, met eenig ander als verwant te beschouwen.

Om echter, in afwachting van de regeling der bedrijfsbelasting, elke moeijelijkheid af te snijden die zou kunnen ontstaan uit verschil van opvatting over de toepassing van art. 10 der patentwet in verband met het laatste lid van art. 6 van dit ontwerp, is dat lid aangevuld met eene bepaling die eenen afzonderlijken aanslag in het patentregt voor de bedoelde beroepen verpligtend stelt.

Onder den aanslag is natuurlijk begrepen die van medeteekenende vennooten, die ieder afzonderlijk patent betalen.

Voor »ongerijmde" gevolgen behoeft men niet beducht te zijn. Wanneer bijv. de vermenigvuldiging der betaalde patentbelasting met 30 een hooger bedrag zou aanwijzen dan dat van het inkomen krachtens deze wet belastbaar, dan is er eenvoudig geen belastbaar inkomen. Bij de hier bedoelde personen is de *winst* van het bedrijf niet te onderscheiden van de *rente* der kapitalen, gelijk reeds vroeger werd opgemerkt.

Ad art. 6, *4de lid. Makelaars.* In de praktijk, met welke eene wet als deze toch rekening houden moet, wordt geen verschil tusschen makelaars en commissionairs in effecten gemaakt Beiden hebben voor hun bedrijf een fonds noodig, niet om voor eigen rekening in effecten te speculeren, maar om de vereffening der zaken, die zij voor rekening van hunne patroons doen, gemakkelijk te maken. Van overtreding van art. 65 Wetboek van Koophandel kan alzoo hier geen sprake zijn.

Een *bankierspatent* zal de gewone koopman niet ligt nemen om de uitzondering bij deze wet ten aanzien van bankiers gemaakt op zich zelven te kunnen toepassen. Wegens het hooge patentregt, waaraan bankiers onderworpen zijn, zou hij zelden voordeel daarvan genieten. Bovendien zou het hem tegenover de toepassing dezer wet nog weinig baten. Niet het patent stempelt iemand als bankier, maar volgens art. 2—4 van het Wetboek van Koophandel wordt het kenmerk hierin gevonden, of iemand van zekere daar genoemde daden van koophandel »zijn gewoon beroep maakt."

1°. In het bezwaar hier geopperd, welks juistheid wordt erkend, is voorzien door eene toevoeging van art. 2.

2°. De regel is: de renten die zij in hun bedrijf betalen of uitkeeren, kan worden afgetrokken van de renten die zij in hun bedrijf genieten;

3°. Hetzelfde beginsel schijnt ook hier te moeten gelden.

Ad art. 7. Wie half December zekerheid heeft, dat hij in dat jaar geen renten meer ontvangen zal, behoeft niet tot het einde des jaars te wachten met de invulling van het aanslagbiljet. Wie daaromtrent in onzekerheid verkeert of nog vóór 31 December eenige inkomst uit zijn roerend vermogen te gemoet ziet, kan gebruik maken van de beschikking der wet, die hem vergunt na 1 Januarij zijn aanslagbiljet in te vullen.

De coupon na ultimo December betaalbaar gesteld behoort tot het nieuwe jaar. Het spreekt van zelf dat de in Januarij 1880 betaalde renten (bijv. de coupons onzer 2½ pct. certificaten, de op 1/13 der maand verschenen Russische coupons) tot de belastbare inkomst van 1880 behooren, en die van Januarij 1881 tot die van 1881.

Ad art. 8, *1ste lid.* Naar aanleiding van de gemaakte bedenking is de redactie van dit en het 3de lid aangevuld.

3de lid. Er schijnt geen afdoende reden te zijn, die voor wijziging der bepaling pleit.

4de lid. Het geval zal zich zelden voordoen. Bovendien is de bepaling van art. 14, 2de lid, in verband met die van hoofdstuk IV, voldoende om den beheerder die de aangifte verzuimt in mora te stellen. Mogt de veroordeelde de boete niet betalen, dan kan lijfsdwang worden ten uitvoer gelegd, indien hij binnen 's lands mogt komen.

Op denzelfden voet wordt gehandeld ten aanzien van vreemde kooplieden en handelsreizigers die hier te lande zijn veroordeeld wegens overtreding der patentwet en die de boete niet hebben betaald.

Ad art. 11, *3de lid.* Ook hier geldt wat bij art. 3 opgemerkt is, dat van den wetgever niet gevergd kan worden, dat hij in alle denkbare gevallen voorzie; en dat het zelfs niet raadzaam zou wezen dat hij het beproefde.

Bij exploitatie van eigen grond schijnt het derde en vierde lid van het artikel geen twijfel over te laten.

Voormeld derde lid geldt natuurlijk ook voor het geval dat een gebouwd eigendom slechts gedeeltelijk in eigen gebruik is.

Ad art. 11, *laatste lid.* Met de bepaling hier bedoeld is beproefd te gemoet te komen aan het bezwaar, dat liefdadige instellingen met uiterst geringe middelen voorzien, al te veel door de belasting gedrukt zouden worden. Hoe geringer de middelen zijn, te meer beteekenis moet elke aftrek van die middelen hebben. Groote instellingen met een aanzienlijk vermogen bedeeld zijn in staat, gelijk zij trouwens doorgaans doen, een gedeelte harer inkomsten op te leggen; of zij kunnen, door op hare algemeene onkosten te bezuinigen, gemakkelijk het voor de belasting gevorderde deel van hare inkomsten afzonderen; of wel, het zal haar gemakkelijker vallen, dit deel te vinden door eene schier onmerkbare kleinigheid op elke van hare gewone uitdeelingen in te houden.

De redactie is nu verbeterd. Instellingen en vereenigingen in het algemeen dienen echter *uitdrukkelijk* uitgezonderd te blijven, omdat het eerste lid van dit artikel in verband met het 3de lid van art. 2 anders tot twijfel aanleiding zou kunnen geven.

Ad art. 14. Het is twijfelachtig of de burgemeester der gemeente beter dan de ambtenaren van de schatkist, in staat zal zijn den buiten 's lands wonenden voogd, beheer-

der, enz. op te sporen. De gewenschte bepaling zou slechts ten gevolge hebben den ijver dezer ambtenaren om te zorgen dat het biljet zijne bestemming bereike, te verzwakken. Immers zij zouden kunnen meenen in elk twijfelachtig geval formeel hun pligt te hebben volbragt door het biljet aan den burgemeester in te leveren.

Ad art. 21. Men schijnt niet gelet te hebben op de woorden: »na verloop van *minstens* twintig dagen", en evenmin op art. 22, hetwelk den belastingpligtige die het verlangt nog tijd geeft tot het einde van Januarij.

Bovendien zal eene verstandige toepassing der wet aan bezwaren welke uit den gestelden termijn zouden kunnen ontstaan, geheel te gemoet komen.

Ad art. 30. Voor het jaar 1881 is in verband met de aan het ontwerp toegevoegde bijzondere bepalingen geene moeijelijkheid ten opzigte van de kiezerslijsten te duchten, terwijl eene beslissing nopens wijziging van art. 7 der kieswet toch wel vóór 1882 kan genomen worden.

Het uittrekken van de aangegeven sommen in de kohieren vóór dat de aangiften zijn beoordeeld zou eenigzins vreemd zijn, indien die beoordeeling verhooging ambtshalve kon ten gevolge hebben, hetgeen echter niet het geval is. Bij het opmaken der kohieren zullen steeds de aangiften gevolgd worden.

Ad art. 33. Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen, dat deze nieuwe regeling door een deel der leden als eene wezenlijke verbetering werd aangemerkt. De leden die in de oproeping ter bevestiging nog altijd eene »beleediging" zien, vergeten dat daartoe niet wordt overgegaan dan indien er bij den controleur »*gegronde twijfel*" bestaat (art. 32). Losse praatjes en »valsche geruchten" zullen voor dien ambtenaar geen »grond" voor twijfel zijn. Diezelfde »gegronde twijfel" moet gedeeld worden door de mannen van vertrouwen uit de ingezetenen gekozen.

Overigens zal de maatregel alleen in uiterste gevallen in toepassing komen. Hij zal meer preventief dan repressief werken. Zoo hij ontbrak, de administratie zou met elke opgave, ook met notoir valsche, genoegen moeten nemen. En al mag men in 't algemeen het vertrouwen koesteren dat de aangiften getrouw en eerlijk zullen gedaan worden, er zullen altijd eenigen zijn, die door de bedreiging van onderzoek voor de verleiding om met opzet onware opgaven te doen moeten worden behoed.

De ontvanger der successie zal geene mededeelingen hebben te doen die niet met het hem opgelegde ambtsgeheim strijdig zijn. Maar hij zal door zijne kennis van feiten en toestanden de geschiktste persoon zijn om de schatkist in de commissie te vertegenwoordigen.

De bedoeling is, den gemeenteraad niet te binden in de keuze der personen, die hij het geschiktst zal achten voor deze betrekking. Met de ruimte van keuze die hem verleend is, zal het wel niet noodig zijn de gekozenen te *dwingen* om de benoeming te aanvaarden, evenmin als dit in andere gevallen noodig gebleken is, waarin aan ingezetenen een post van vertrouwen wordt opgedragen.

Ook bij het 4de (lees 2de) lid van het artikel geldt de regel, dat de gemeenteraad in zijne keuze vrij moet zijn. Het ware onmogelijk a priori de gevallen te bepalen, waarin hij bevoegd zal wezen om de benoemden, 't zij al of niet op eigen verzoek, te ontslaan.

Ad art. 34. De leden der commissie zullen zich door alle gepaste middelen van onderzoek op de hoogte trachten te brengen. Daaronder kan ook behooren, dat zij den aangever verzoeken om in hun midden te verschijnen en inlichting te geven. In de meeste gevallen zal dit zelfs beslissend kunnen wezen. Maar het ware bedenkelijk dit hooren van den aangever in de wet *voor te schrijven*; men zou dan in een soort van proces vervallen, waarin de aangever de rol van beschuldigde zou vervullen. Ook zou men dan weer strafbepalingen tegen zijne niet-verschijning moeten maken.

Ad art. 36 (lees 35). Wanneer de Minister geene goede verwachtingen van de werking van den maatregel had, zou hij dien niet voordragen. Zooveel mogelijk is gezorgd voor voltalligheid der commissie. Doch het zou in enkele kleine gemeenten kunnen voorkomen, dat de leden der commissie niet allen hunne taak even naauwgezet vervulden. De bepaling van art. 35 zal kunnen strekken om hun gevoel van verantwoordelijkheid tegenover hunne mede-ingezetenen te versterken.

Ad art. 38. Het antwoord op de hier gestelde vraag moet ontkennend zijn. Zoo iemand eene te hooge aangifte doet mag worden aangenomen dat dit desbewust is geschied.

Ook bij andere belastingen zijn te hooge aangiften niet verboden.

De eenige quaestie die moet worden uitgemaakt, is, of de aangifte al of niet te laag is gedaan (zie de slotwoorden van den eed in de gevallen van art. 16 bij het volgende artikel (39) voorgeschreven).

Ad art. 45–48. Gelijk reeds in de Memorie van Beantwoording bladz. 14, sub *c*, en bladz. 17 is opgemerkt, zal de belasting bij het einde van het jaar worden geregeld naar het inkomen in dat jaar werkelijk genoten. Maar de in een kohier uitgetrokken belasting behoort tot de dienst van het jaar waarin het is executoir verklaard. De daartoe betrekkelijke bepaling in art. 48 schijnt noch overbodig, noch misplaatst.

Ad art. 47. Ook de deurwaarders der kantongeregten hier tot geheimhouding te verpligten is onnoodig. Die ambtenaren wonen wel de eedsaflegging bij, doch de inhoud der oorspronkelijke of gesplitste aangifte behoeft niet ter hunner kennis te komen.

Ad art. 51. De bedoeling is te doen uitkomen dat hier geen *absoluut* verbod beoogd wordt. Art. 240, 2°., 2de lid, geeft aan de gemeentebesturen de bevoegdheid om opcenten te heffen op de Rijksbelastingen, direct naar het vermogen of inkomen geheven, doch zonder eenige beperking. De beperkingen in artt. 241, 242 en 247 der gemeentewet ten aanzien der heffing van opcenten op grondbelasting en personeel gelden hier natuurlijk niet. De wet van 1865 moet dus op dit stuk aangevuld worden. Of de Koning bevoegd zij, bij besluit zoodanige beperking te verordenen (zoo als sommigen willen) is voor het minst twijfelachtig.

Ad art. 53 (*nieuw*). Uit aanmerking van den tijd, noodig voor de werkzaamheden ter invoering van de rentebelasting en van dien welke de ambtenaren behoeven om zich op hare regeling voor te bereiden, is het wenschelijk om de aangiftbiljetten eerst uit te reiken ongeveer zes maanden nadat het ontwerp tot wet zal verheven zijn.

Ad art. 54 (*nieuw*). Worden de eerste kohieren der rentebelasting eerst in Mei 1881 executoir verklaard, dan dienen de aanslagen over dat jaar in acht termijnen ingevorderd te worden, zoo, dat ook de laatste termijn bij het einde van het jaar verschenen is.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[11. 2.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

In art. 1, regel 14 en 15, tusschen de woorden: » inschrijvingen" en » bewijzen" in te voegen: » certificaten".

Aan het slot van art. 1, 1°., bij te voegen:

» onder effecten zijn reederscedels niet begrepen".

Art. 2 aan te vullen met het volgende als laatste lid:

» Uitgezonderd zijn naamlooze vennootschappen welke hier te lande patentpligtig zijn."

In art. 3, regel 2, achter de woorden: » betaalbaar gestelde" in te lasschen: » of verhandelde", en in den 4den regel, achter » loopende" bij te voegen: » of in den verkoopprijs begrepen". Voorts in den 4den regel te doen vervallen de woorden: » derde en"

Het 3de lid van art. 3 te vervangen door het volgende:

» Het inkomen uit een effect vóór den vervaldag van coupon of dividendbewijs, zonder bijpassing van loopende rente, verhandeld, wordt, voor zooveel die coupon of dat bewijs betreft, berekend naar den maatstaf van vijf ten honderd in het jaar van de nominale waarde over het aantal dagen gedurende welke de belastingpligtige in het bezit was van het effect."

Aan het laatste lid van art. 6 toe te voegen:

» De in dit lid genoemde beroepen worden voor de toepassing van art. 10 der wet van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34) niet met eenig ander beroep als verwant aangemerkt."

In art. 7, regel 4, het woord » tweede" te vervangen door » vierde".

In art. 8, regel 1, achter » is" en in regel 6, achter » zijn" in te voegen: » behoudens verhaal".

Het laatste lid van art. 11 te vervangen door het volgende:

» De vrijstelling en vermindering gelden ook voor onverdeelde boedels, doch voor geen instellingen en vereenigingen, behalve voor instellingen van weldadigheid, vermeld in het 1ste lid van art. 1 der wet van den 28sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100)."

Tusschen de artt. 52 en 53 in te lasschen het volgende:

» *Bepalingen voor de belasting naar het in* 1880 *genoten inkomen.*

» **Art. 53.**

» Tot regeling van de belasting naar het in 1880 genoten inkomen worden de biljetten, bedoeld in het eerste lid van art. 14, tusschen den 18den en den laatsten April 1881 en in verband met het 4de lid van dat artikel, zoo noodig, ook later in dat jaar uitgereikt.

» Voorts wordt gelezen in het laatste lid van art. 14: » *April* 1881", in plaats van » *December*";

» in datzelfde lid, zoomede in art. 22: » *Mei* 1881", in plaats van » *Januarij*";

» in art. 25: » 31*sten December* 1880", in plaats van » 18*den December van een jaar*";

» in art. 32: » *in April* 1881", in plaats van: » *telken jare in de maand December*".

» **Art. 54.**

» De aanslagen, op de in 1881 executoir verklaarde kohieren der rentebelasting zijn invorderbaar in acht gelijke termijnen.

» De eerste termijn vervalt den laatsten dag van Mei, de tweede termijn den laatsten dag van Junij en zoo vervolgens."

Art. 53 wordt art. 55.

[11. 3.]

NOTA VAN SCHRIJFFEILEN.

In het gewijzigd ontwerp van wet:

Art. 14, regel 1, staat: » Jaarlijksch"; moet zijn: » Jaarlijks".

Art. 39, regel 19, staat: » in het jaar geene"; moet zijn: » in het jaar . . . . geene".

[11. 4.]

MOTIE VAN DEN HEER VAN HOUTEN.

De Kamer,

overwegende dat de invoering eener nieuwe belasting, afgescheiden van verbetering van eenig ander onderdeel van het belastingstelsel, door den financielen toestand niet wordt gevorderd;

dat voorts door de Regering een voorstel tot vervanging der patentbelasting is toegezegd, en de kennisneming van de wijze, waarop zij zich voorstelt in het vervolg de voordeelen uit bedrijfskapitaal te treffen, wenschelijk is om over de door haar voorgestelde regeling eener rentebelasting een juist oordeel te kunnen vormen:

besluit het ontwerp van wet betreffende de rentebelasting voor alsnog niet aan de orde te stellen en gaat over tot de orde van den dag.

[11. 5.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekende stelt voor: te doen vervallen

1°. in artikel 2 het laatste lid;

2°. in artikel 5 het eerste lid;

3°. in artikel 6 de slotwoorden: »zoomede met hunnen aanslag" enz.

4°. de inlassching tusschen de artt. 52 en 53 (opschrift en de artt. 53 en 54 *nieuw*).

5°. Het laatste artikel (55 *nieuw*) wordt aldus gelezen:

»Deze wet treedt in werking op het door Ons te bepalen tijdstip.

Alsdan vervallen de wetten en wettelijke verordeningen op het regt van patent."

TOELICHTING.

Het doel dezer amendementen, die als één geheel moeten worden beschouwd, is om aan het ontwerp, meer dan thans het geval is, het door de Regering beoogde karakter te verzekeren, namelijk: om als belasting op de inkomsten uit roerend vermogen, nevens de herziene grondbelasting en eene nieuwe belasting op het bedrijf, een zelfstandig deel eener algemeene belasting der inkomsten te zijn.

Door het verband met de patentbelasting op twee belangrijke onderdeelen gelegd in de artt. 2, 5 en 6 (de naamlooze vennootschappen en de bankierskapitalen enz.) is die grondtrek echter in het wetsontwerp slechts zeer onvolledig aan te wijzen.

Dat de inkomsten uit aandeelen in naamlooze vennootschappen niet dubbel moeten getroffen worden — eerst als inkomsten van nijverheidondernemers in het patent, en dan nog eens, als inkomsten van effectenhouders in de rentebelasting —, is, naar de meening van den ondergeteekende, allezins billijk; het *non bis in idem* is door den Minister te dezer zake met juistheid gesproken; doch eene stelselmatige wetgeving vordert dan ook, dat *soortgelijke* inkomsten op dezelfde wijze worden behandeld; en het is geen goede regeling te achten wanneer men op *dividend*-coupons de — op zich zelf verkieslijke — wijze van heffing bij de bron toepast door de patentbelasting, en op de *obligatie*-coupons dierzelfde maatschappijen het tegenovergestelde systeem van aangifte door den houder, bij de rentebelasting; daargelaten nog de ongelijkheid der heffing (in het eene geval 2 percent, en in het andere, met de opcenten, c^{a}. 2½ percent).

Voor de opname van beide soorten van inkomst bij één en dezelfde wet, pleit echter nog eene andere, o. i. geheel overwegende reden: het belang eener goede werking der geheele wet. *Vooreerst* wordt de moeijelijkheid der aangifte voor de ingezetenen vergroot.

Terwijl de ingezetenen toch wel gewoon zullen zijn hunne dividend- en rente-coupons als gelijksoortige inkomsten te beschouwen, moeten zij thans, volgens het wetsontwerp, niet alleen distingueeren tusschen coupons van obligatiën en dividend-bewijzen, doch voor de laatstgenoemde ook tusschen *patent*-pligtige en *rentebelasting*-pligtige dividenden, terwijl hun voor dit laatste onderscheid de noodige gegevens ontbreken, daar de aanslag der *maatschappij* aan elken *aandeelhouder* niet bekend is.

Dat zulks tot onjuiste aangiften, soms welligt tot verzwijging van inkomsten kan aanleiding geven, ligt voor de hand.

Doch, *ten andere*, die afzondering uit het gebied *dezer* wet, eener zoo groote kategorie van inkomsten, belemmert vooral in hooge mate de *contrôle op de aangiften*, zoo zij die al niet schier ondoenlijk maakt. Aandeelen in spoorwegmaatschappijen, stoomboot- en fabriekondernemingen en dergelijke hebben gaandeweg meer ingang gevonden, en een niet onaanzienlijk deel van de vermogens zijn in zulke aandeelen belegd, zoo als onder andere uit de opgaven der successie-belasting duidelijk blijkt.

Een groot en toenemend deel dier stukken zijn blanco-aandeelen wier gemakkelijke overdragt door geen derde is na te sporen. Zoolang derhalve aandeelen van patentpligtige vennootschappen niet in de aangiften behoeven begrepen te zijn, heeft de controleur, die dan toch wel grootendeels op uiterlijke kenteekenen van gegoedheid, namelijk vertering enz. zal afgaan, geen redelijken grond om wegens vermoede onjuistheid, bevestiging van aangifte voor de rentebelasting te eischen.

Worden ook deze inkomsten daarentegen onder het gebied dezer wet gebragt, dan wordt de beoordeeling der aangifte minder onzeker, en de werking der wet in het algemeen bevorderd.

De aftrek van het gekapitaliseerde patent door bankiers, kassiers, enz., — bij het gewijzigd ontwerp aan art. 6 toegevoegd, — is niet van willekeur vrij te pleiten, en komt bovendien aan de bezwaren van den effectenhandel niet te gemoet.

Met het voornemen der Regering om op de rentebelasting de heffing van gemeenteopcenten toe te laten, schijnt voorts de vermenging met de patentbelasting zoo als die in het wetsontwerp geschiedt, mede niet overeen te brengen.

Immers op de *patentbelasting* worden (art. 240 Gem. w.) bij uitzondering geen gemeente-opcenten toegelaten, en wordt alzoo door de artt. 5 en 6 een deel van de inkomsten aan de gemeentelijke heffing onttrokken, welke in billijkheid daartoe behoorden bij te dragen, en het ook zullen doen zoodra zij stelselmatig, als *rentebelastingpligtige* inkomsten zullen zijn gerangschikt. Zoo als thans het wetsontwerp is geregeld, passen noch vrijstellingen noch aftrek *wegens aanslag in patentregt*, tegenover de gemeente in het kader eener rentebelasting.

Wordt alzoo bij aanneming der voorgestelde wijzigingen in de artt. 2, 5 en 6, naar de ondergeteekende meent te hebben aangetoond, het stelsel waarvan dit wetsontwerp een deel moet uitmaken, beter opgebouwd, en eene goede werking der wet op zichzelve bevorderd, zoo is het, naar zijne meening evenzeer duidelijk, dat de alzoo gewijzigde belasting nevens de tegenwoordige patentbelasting, welke van een geheel ander begrip dan van *income-tax* uitgaat, geheel onaanneembaar zou zijn te achten.

Daar nu, zoowel bij de Regering als bij de Kamer, het denkbeeld vaststaat om het patent door eene op betere grondslagen rustende bedrijfsbelasting te vervangen, ten einde daardoor voort te werken aan het stelsel hetwelk zooveel mogelijk de verschillende soorten van inkomst zal omvatten —, een denkbeeld echter waarvan de uitvoering tot heden achterwege bleef, — zoo schijnt het *thans* en *hier* de geschikte plaats voor eene uitspraak van den wetgever die eenerzijds de wenschelijke voltooijing van dat stelsel in zich sluit, en die in elk geval, ook wanneer de Regering mogt meenen de *bedrijfsbelasting* te kunnen missen, dan toch de verwisseling verzekert van een sedert lang door zoo vele bevoegden afgekeurd middel, dat zeer op den nijveren middenstand, en vooral op de onderste rangen drukt, tegen eene betere, en sedert lang verlangde billijker directe belasting.

Voor een oogenblik aannemende dat het wetsontwerp zoo als het thans ligt, *nevens* de patentbelasting tot wet

wierd verheven, dan ware het te voorzien, dat verdere hervorming onzer directe belastingen nog langen tijd achterwege zoude blijven. Immers aan elk onderdeel dier hervorming zijn groote bezwaren verbonden: voor het personeel, de afstand der $^4/_5$ aan de gemeenten; betere regeling der regten van grondeigendom geheven, moet in elk geval blijven wachten tot na de herziene schatting van het ongebouwd; bij de vervorming der patent- tot bedrijfsbelasting is de teedere quaestie van den census betrokken, en schijnt het niet te verwachten dat zij door een Minister van Financien ligtelijk ter hand zal worden genomen, tenzij de behoeften der schatkist er toe noodzaken. Door loutere bijvoeging eener rentebelasting aan de overige heffingen zoude men slechts de middelen der schatkist hebben verbeterd, *maar den drang tot de economisch-noodige herziening hebben verzwakt.*

Dat herziening der patentwet alsdan nog minder zou worden ter hand genomen, ware ook hierom te vreezen, omdat die wet een gedeelte der rentebelasting zou blijven omvatten, zoodat herziening der eene tevens die der andere zoude met zich voeren.

Bij behoud van de patentwet zou dus eene aanneming van het tegenwoordig ontwerp wel de eerste stap kunnen zijn op den weg van hervorming, doch tevens ook voor langen tijd de laatste kunnen blijven.

Tegen het thans voorgesteld gelijktijdig vervallen der patentbelasting, nadat de daarvoor vatbare elementen naar de nieuwe belasting zullen zijn overgebragt, kan des te minder bedenking bestaan, nu de Regering herhaaldelijk de zeer aanstaande vervanging dier wet door eene bedrijfsbelasting heeft aangekondigd, terwijl door de thans voorgedragen wijzigingen een deel van de opbrengst der patentbelasting geen afzonderlijk aequivalent meer zal behoeven. Zal dat voor het overig gedeelte onmiddellijk noodig zijn, zoodat de Regering ondanks de rentebelasting, ook het patent, of een afzonderlijk aequivalent daarvoor, geen oogenblik zou kunnen missen? De ondergeteekende meent dat te mogen betwijfelen nu, niettegenstaande al de zwarte voorspellingen, nog geen enkel schatkistbiljet behoefde te worden uitgegeven. Mogt een aequivalent der patentbelasting echter, naar het gevoelen der Regering, onvermijdelijk zijn, dan staat het aan haar om door spoedige indiening van het lang toegezegde voorstel daarin te voorzien.

Bij losmaking van de patentwet en gelijktijdige vervalling van deze, kan alzoo aan de Regering worden overgelaten om het tijdstip van de invoering der rentebelasting te regelen.

's Gravenhage, 11 Maart 1881.

J. L. DE BRUYN KOPS.

[11. 6.]

VOORGESTELDE WIJZIGING OP DE MOTIE VAN DEN HEER MR. VAN HOUTEN.

Voorgestelde wijziging op de motie van den heer VAN HOUTEN.

Die te lezen:

»De Kamer, de beraadslaging gehoord, besluit het ontwerp van wet betreffende de rentebelasting voor alsnog niet aan de orde te stellen".

D. VAN ECK.

[11. 7.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor de laatste alinea van art. 6 te lezen als volgt:

Ingezetenen, kooplieden zijnde in den zin van artikel 2 van het Wetboek van Koophandel, zijn voor hun inkomen niet belastingpligtig voor zoover het verkregen wordt uit kapitalen, in hun beroep aangelegd en gebezigd.

15 Maart 1881.

GLEICHMAN.

[11. 8.]

NOTA VAN WIJZIGING.

Aan art. 1 wordt toegevoegd een laatste lid, luidende:

» Inkomen uit effecten en schuldvorderingen in dit artikel bedoeld, welke de bestanddeelen uitmaken van het bedrijfskapitaal van *kooplieden* volgens de bepaling van art. 2 van het Wetboek van Koophandel, is niet aan de belasting krachtens deze wet onderhevig."

Na goedkeuring dezer aanvulling vervallen:

a. het *vierde* lid van art. 2;

b. het *eerste* lid van art. 5;

c. het *laatste* lid van art. 6,

(de woorden » bankiers" enz.).

De Minister van Financien,
VISSERING.

[11. 9.]

NADERE NOTA VAN WIJZIGINGEN.

De laatste nota van wijziging (n°. 8) vervalt.

I. Aan art. 1 wordt toegevoegd een laatste lid, luidende: »Inkomen uit effecten en schuldvorderingen, in dit artikel bedoeld, welke de bestanddeelen uitmaken van het bedrijfskapitaal van kooplieden volgens de bepaling van art. 2 van het Wetboek van Koophandel, is niet aan de belasting krachtens deze wet onderhevig."

Het vierde lid van art. 2 en het laatste lid van art. 6 vervallen.

In den voorlaatsten regel van art. 16 wordt het woord: »drie" vervangen: door »twee".

II. Het eerste lid van art. 5 vervalt.

Achter art. 52 wordt een nieuw art. 53 gevoegd, luidende:

»Naamlooze vennootschappen zijn niet onderworpen aan het regt van patent.

»De bepalingen betrekkelijk die vennootschappen in de wetten van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34), van den 6den April 1823 (*Staatsblad* n°. 14) en van den 16den Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 30) vervallen.

»In tabel n°. 11, gevoegd bij eerstgemelde wet, worden de woorden: »Beheerders van de in tabel n°. 9 vermelde" vervangen door: »Beheerders van naamlooze maatschappijen".

III. De artt. 53 en 54 en het opschrift van die artikelen vervallen.

Art. 55 wordt art. 54.

Toelichting.

I. Deze wijzigingen zijn het gevolg van het overnemen in eenigzins gewijzigden vorm van het amendement, door den heer Gleichman voorgesteld.

De intrekking van het vierde lid van art. 2, luidende: »Uitgezonderd zijn naamlooze vennootschappen welke hier te lande patentpligtig zijn", is een noodzakelijk uitvloeisel van bovenstaande aanvulling van art. 1. Nu toch het inkomen uit bestanddeelen van het bedrijfskapitaal in het algemeen van deze belasting wordt uitgezonderd, behoeven de naamlooze vennootschappen niet meer afzonderlijk genoemd te worden.

II. Deze wijzigingen zijn in overeenstemming met het amendement, door den heer de Bruyn Kops sub 2°. voorgesteld.

Worden de dividenden, door de aandeelhouders in naamlooze vennootschappen genoten, onder het belastbaar inkomen naar deze wet begrepen, dan behoeft het geen betoog dat — wil men geen bis in idem — van die vennootschappen geen patentregt moet worden geheven noch naar de uitdeelingen, noch wegens de vaartuigen waarmede zij binnen 's lands personen en goederen vervoeren.

De verandering van een enkel woord in tabel 11 der patentwet dient alleen om misverstand te voorkomen, hetwelk zou kunnen ontstaan uit de verwijzing naar tabel 9, waarvan de intrekking is voorgesteld.

III. Nu de belasting voor het eerst bij het einde van 1881 kan worden geheven, moeten de vroegere voorschriften omtrent eene heffing over 1880 wegvallen.

[11. 10.]

NADER GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is eene directe *rentebelasting* te heffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I.

GRONDSLAG DER BELASTING. DOOR WIE EN WAAR ZIJ VERSCHULDIGD IS. VRIJSTELLING.

Art. 1.

Er wordt van de ingezetenen des Rijks, onder den naam van *rentebelasting*, eene directe belasting geheven naar hun inkomen uit:

1°. Effecten, waaronder bij deze wet worden verstaan: inschrijvingen en certificaten of bewijzen van deelneming in en obligatien of schuldbrieven van leeningen, schulden of geldopnemingen, aangegaan of gedaan door Staten, Vorsten, provincien, steden, gemeenten, waterschappen, dijk- en polderbesturen, veenschappen; inschrijvingen en certificaten of bewijzen van deelneming in en obligatien of schuldbrieven van binnen- of buitenlands gevestigde zedelijke ligchamen, corporatien, gestichten, genootschappen, banken, reederijen, maatschappijen, ondernemingen, onverschillig onder welke benaming deze inschrijvingen, certificaten, bewijzen, obligatien en schuldbrieven mogten zijn uitgegeven.

Onder effecten zijn reederscedels niet begrepen.

2°. Geldschietingen en commandite.

3°. Rentegevende schuldvorderingen niet reeds onder 1°. en 2°. begrepen, onverschillig of de rente afzonderlijk bedongen dan wel in de aflossing verscholen is en of de schuldvorderingen al dan niet zijn verzekerd door pand, scheepsverband, bodemerij, hypotheek op goederen binnen of buiten het Rijk, borgtogt of op andere wijze.

4°. Lijfrenten, jaarrenten, tontines, contracten van overleving.

Inkomen uit effecten en schuldvorderingen, in dit artikel bedoeld, welke de bestanddeelen uitmaken van het bedrijfskapitaal van kooplieden volgens de bepaling van art. 2 van het Wetboek van Koophandel, is niet aan de belasting krachtens deze wet onderhevig.

Art. 2.

Onder ingezeten verstaat deze wet ieder die in December van het jaar waarover het belastbaar inkomen

moet worden aangegeven, binnen het Rijk in Europa woont, onverschillig hoe lang zijn verblijf heeft geduurd.

Of iemand binnen het Rijk woont wordt naar omstandigheden beoordeeld.

Met ingezeten worden voor de toepassing van deze wet gelijk gesteld zedelijke ligchamen, stichtingen, vereenigingen, maatschappijen en vennootschappen in het tijdvak, bedoeld in het eerste lid, binnen het Rijk in Europa gevestigd, onverschillig of zij regtens of feitelijk bestaan.

Art. 3.

Onder inkomen uit effecten verstaat deze wet de geldswaarde van betaalbaar gestelde of verhandelde coupons en dividendbewijzen en bij overdragt van effecten de ontvangen loopende of in den verkoopprijs begrepen rente, behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel.

De belastingpligtige mag de ontvangen geldswaarde van een coupon ter bepaling van zijn inkomen verminderen met de loopende rente door hem op dien coupon betaald.

Het inkomen uit een effect, vóór den vervaldag van coupon of dividendbewijs, zonder bijpassing van loopende rente, verhandeld, wordt, voor zooveel dien coupon of dat bewijs betreft, berekend naar den maatstaf van vijf ten honderd in het jaar van de nominale waarde over het aantal dagen gedurende welke de belastingpligtige in het bezit was van het effect.

Indien in het jaar waarover het belastbaar inkomen moet worden berekend geen coupon of dividendbewijs is betaalbaar gesteld en het effect vóór het begin van dat jaar is uitgegeven, komt voor dat jaar geen loopende rente of inkomen, bedoeld in het vorig lid, als belastbaar inkomen in aanmerking.

Art. 4.

Rente hooger dan vijf procent 's jaars van bodemerij of van gelden, opgeschoten door banken van leening waarvoor patentregt verschuldigd is, wordt ter bepaling van het belastbaar inkomen tot dat cijfer teruggebragt.

Art. 5.

Genootschappen van gemeenschappelijk bezit van fondsen, onderlinge waarborgmaatschappijen, maatschappijen van levensverzekering en lijfrenten, pensioen-, weduwen- en weezenfondsen, zieken- en begrafenisbussen, coöperatieve vereenigingen zijn niet belastingpligtig voor hunne inkomsten uit kapitalen, aangelegd op den voet van art. 1 en bestemd om te worden uitgekeerd aan hunne leden, deelnemers of andere geregtigden tot uitkeeringen.

Art. 6.

Ter bepaling van het belastbaar inkomen wordt het genoten inkomen verminderd als volgt:

Inkomen van effecten en inschulden als onderpand gegeven tot zekerheid van eene schuldvordering ten laste van hem die het inkomen genoot, wordt verminderd met het bedrag der rente van die vordering, gedurende den tijd van het genot verschuldigd.

Administratiekantoren, hypotheekbanken, spaarbanken, hulpbanken en andere gelijksoortige inrigtingen mogen hun inkomen verminderen met de renten die zij aan de houders van hunne certificaten, pandbrieven en andere obligatiën uitkeeren.

Art. 7.

Ieder ingezeten des Rijks is bij het einde van elk jaar belastingpligtig naar het belastbaar inkomen, door hem op den voet van de vorige artikelen in dat jaar genoten.

Behoudens het bepaalde in het vierde lid van het volgend artikel zijn erfgenamen bij boedels, voor zoover die nog niet verdeeld zijn, hoofdelijk belastingschuldig voor het inkomen waarvoor de erflater, ware hij nog in leven, de belasting zou verschuldigd zijn.

Ingezetenen, uit andere oorzaak gezamenlijk tot hetzelfde inkomen geregtigd, zijn ieder voor zijn aandeel belastingschuldig voor hetgeen uit dien hoofde is genoten.

Art. 8.

De man is behoudens verhaal belastingpligtig voor het inkomen der vrouw.

In geval van scheiding van tafel en bed of van goederen, van faillissement, kennelijk onvermogen, curatele of afwezigheid van den man, is de vrouw voor haar inkomen zelve belastingpligtig.

Ouders zijn behoudens verhaal belastingpligtig voor het inkomen waarvan hunne minderjarige kinderen het genot hebben.

Die als voogd, curator, bewindvoerder, uitvoerder van uiterste wilsbeschikking, bestuurder of beheerder belastbare inkomsten heeft ontvangen waarvan het genot aan ingezetenen toekomt, is voor die inkomsten op den voet van de vorige artikelen in zijne hoedanigheid afzonderlijk belastingpligtig en in eigen goederen voor de belasting aansprakelijk, behoudens verhaal op den belanghebbende, onverminderd het regt van 's Rijks schatkist tot verhaal van de belasting op de goederen van den ingezeten aan wien het genot der inkomsten toekomt.

Twee of meer personen in een van voornoemde hoedanigheden gezamenlijk belastingpligtig, zijn voor de belasting hoofdelijk aansprakelijk.

Art. 9.

Ter bepaling van de belastbare som wordt het belastbaar inkomen gerangschikt in ééne der klassen van onderstaande acht tabellen.

Tabel I.

Van f 50 tot f 1000

			Belastbaar inkomen.				Belastbare som.
klasse	I	van f	50	tot beneden f	100	f	50
»	II	»	100	» »	150		100
»	III	»	150	» »	200		150
»	IV	»	200	» »	300		200
»	V	»	300	» »	400		300
»	VI	»	400	» »	500		400
»	VII	»	500	» »	600		500
»	VIII	»	600	» »	700		600
»	IX	»	700	» »	800		700
»	X	»	800	» »	900		800
»	XI	»	900	» »	1 000		900

TABEL II.

Van f 1 000 tot f 4 000.

klasse	I	van f	1 000	tot beneden f	1 200	f	1 000
»	II	»	1 200	» »	1 400		1 200
»	III	»	1 400	» »	1 600		1 400
»	IV	»	1 600	» »	1 800		1 600
»	V	»	1 800	» »	2 000		1 800
»	VI	»	2 000	» »	2 200		2 000
»	VII	»	2 200	» »	2 500		2 200
»	VIII	»	2 500	» »	2 800		2 500
»	IX	»	2 800	» »	3 200		2 800
»	X	»	3 200	» »	3 600		3 200
»	XI	»	3 600	» »	4 000		3 600

TABEL III.

Van f 4 000 tot f 10 000.

klasse	I	van f	4 000	tot beneden f	4 500	f	4 000
»	II	»	4 500	» »	5 000		4 500
»	III	»	5 000	» »	5 500		5 000
»	IV	»	5 500	» »	6 000		5 500
»	V	»	6 000	» »	6 500		6 000
»	VI	»	6 500	» »	7 000		6 500
»	VII	»	7 000	» »	7 500		7 000
»	VIII	»	7 500	» »	8 000		7 500
»	IX	»	8 000	» »	8 500		8 000
»	X	»	8 500	» »	9 000		8 500
»	XI	»	9 000	» »	9 500		9 000
»	XII	»	9 500	» »	10 000		9 500

TABEL IV.

Van f 10 000 tot f 24 000.

			Belastbaar inkomen.					Belastbare som.
klasse	I	van	f 10 000	tot beneden	f	11 000	f	10 000
»	II	»	11 000	»	»	12 000		11 000
»	III	»	12 000	»	»	13 000		12 000
»	IV	»	13 000	»	»	14 000		13 000
»	V	»	14 000	»	»	15 000		14 000
»	VI	»	15 000	»	»	16 000		15 000
»	VII	»	16 000	»	»	17 000		16 000
»	VIII	»	17 000	»	»	18 000		17 000
»	IX	»	18 000	»	»	19 000		18 000
»	X	»	19 000	»	»	20 000		19 000
»	XI	»	20 000	»	»	21 000		20 000
»	XII	»	21 000	»	»	22 000		21 000
»	XIII	»	22 000	»	»	23 000		22 000
»	XIV	»	23 000	»	»	24 000		23 000

TABEL V.

van f 24 000 tot f 50 000.

klasse	I	van	f 24 000	tot beneden	f	26 000	f	24 000
»	II	»	26 000	»	»	28 000		26 000
»	III	»	28 000	»	»	30 000		28 000
»	IV	»	30 000	»	»	32 000		30 000
»	V	»	32 000	»	»	34 000		32 000
»	VI	»	34 000	»	»	36 000		34 000
»	VII	»	36 000	»	»	38 000		36 000
»	VIII	»	38 000	»	»	40 000		38 000
»	IX	»	40 000	»	»	42 000		40 000
»	X	»	42 000	»	»	44 000		42 000
»	XI	»	44 000	»	»	46 000		44 000
»	XII	»	46 000	»	»	48 000		46 000
»	XIII	»	48 000	»	»	50 000		48 000

TABEL VI.

van f 50 000 tot f 80 000.

klasse	I	van	f 50 000	tot beneden	f	53 000	f	50 000
»	II	»	53 000	»	»	56 000		53 000
»	III	»	56 000	»	»	59 000		56 000
»	IV	»	59 000	»	»	62 000		59 000
»	V	»	62 000	»	»	65 000		62 000
»	VI	»	65 000	»	»	68 000		65 000
»	VII	»	68 000	»	»	71 000		68 000
»	VIII	»	71 000	»	»	74 000		71 000
»	IX	»	74 000	»	»	77 000		74 000
»	X	»	77 000	»	»	80 000		77 000

TABEL VII.

van f 80 000 tot f 140 000.

klasse	I	van	f 80 000	tot beneden	f	84 000	f	80 000
»	II	»	84 000	»	»	88 000		84 000
»	III	»	88 000	»	»	92 000		88 000
»	IV	»	92 000	»	»	96 000		92 000
»	V	»	96 000	»	»	100 000		96 000
»	VI	»	100 000	»	»	104 000		100 000
»	VII	»	104 000	»	»	108 000		104 000
»	VIII	»	108 000	»	»	112 000		108 000
»	IX	»	112 000	»	»	116 000		112 000
»	X	»	116 000	»	»	120 000		116 000
»	XI	»	120 000	»	»	124 000		120 000
»	XII	»	124 000	»	»	128 000		124 000
»	XIII	»	128 000	»	»	132 000		128 000
»	XIV	»	132 000	»	»	136 000		132 000
»	XV	»	136 000	»	»	140 000		136 000

TABEL VIII.

f 140 000 en hooger.

			Belastbaar inkomen.					Belastbare som.
klasse	I	van	f 140 000	tot beneden	f	145 000	f	140 000
»	II	»	145 000	»	»	150 000		145 000

en vervolgens voor elke f 5000 meer, ééne klasse hooger.

Art. 10.

De belasting bedraagt twee ten honderd van de belastbare som.

Art. 11.

Van de belasting is vrijgesteld hij wiens gezamenlijke zuivere inkomsten zoowel in geld als in natura, onverschillig waaruit verworven, in het jaar waarover het belastbaar inkomen moet worden berekend, niet meer bedragen hebben dan f 600.

Hebben deze gezamenlijke inkomsten meer dan f 600, doch niet meer dan f 1000 bedragen, dan wordt de belasting met de helft verminderd.

Voor zuivere inkomsten van gebouwde en ongebouwde eigendommen in eigen gebruik wordt gehouden de in den kadastralen legger aangeteekende belastbare opbrengst dier eigendommen.

Indien die opbrengst krachtens eene der bepalingen van de vijfde afdeeling der wet van den 26sten Mei 1870 (*Staatsblad* n°. 82) later moet worden geregeld of op nieuw geregeld, worden de in het vorig lid bedoelde zuivere inkomsten door den belanghebbende begroot.

Voor de toepassing der vrijstelling of vermindering worden de inkomsten, genoten door ouders en hunne minderjarige kinderen, zoomede de inkomsten van echtgenooten te zamen gevoegd, doch de laatste niet in de gevallen van het tweede lid van art 8.

Hij die in eene der hoedanigheden, genoemd in het vierde lid van art. 8, inkomsten ontvangt, waarvan het genot aan twee of meer ingezetenen gezamenlijk toekomt, mag die inkomsten, behoudens het bepaalde in het vorig lid, voor de toepassing der vrijstelling of vermindering naar gelang van ieders aandeel splitsen.

De vrijstelling en vermindering gelden ook voor onverdeelde boedels, doch voor geen instellingen en vereenigingen, behalve voor instellingen van weldadigheid, vermeld in het 1ste lid van art. 1 der wet van den 28sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100).

Art. 12.

De belasting is niet verschuldigd door vreemdelingen, hier te lande als consuls of consulaire agenten toegelaten, die geen ander beroep of bedrijf uitoefenen, mits wederkeerig in de door hen vertegenwoordigde landen aan Nederlanders, aldaar op gelijken voet toegelaten, vrijstelling van dergelijke belastingen worde verleend.

Art. 13.

De belastingpligtige wordt aangeslagen in de gemeente waar hij tijdens het uitreiken der aangiftbiljetten, bedoeld in het volgend artikel, woont.

Twee of meer personen, gezamenlijk belastingpligtig, doch in verschillende gemeenten wonende, worden aangeslagen:

a. in het geval van het tweede lid van art. 7, in de gemeente waar de erflater het laatst heeft gewoond;

b. in het geval van het vierde en vijfde lid van art. 8, in de gemeente waar de persoon, instelling of vereeniging aan wien het genot der inkomsten toekomt, woont of gevestigd is, en zoo dat genot aan twee of meer personen toekomt, in de gemeente waar de oudste hunner woont.

Hij die, krachtens het vierde lid van art. 8 belastingpligtig in hoedanigheid, buiten 's lands woont, wordt aangeslagen in de gemeente onder letter *b* bedoeld.

Bij verschil omtrent de gemeente waar de aanslag geschieden moet, beslist Onze Minister van Financiën.

HOOFDSTUK II.

Aangiften.

Art. 14.

Jaarlijks, tusschen den 18den en den laatsten December, wordt door den ontvanger der directe belastingen of zijnen gemagtigde een aangiftbiljet, bevattende de voornaamste bepalingen dezer wet en ingerigt volgens een door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur vast te stellen formulier, uitgereikt aan de woning van ieder dien de ontvanger weet of vermoedt belastingpligtig te zijn.

Biljetten bestemd voor personen, bedoeld in het vierde lid van art. 8, die buiten 's lands wonen, worden uitgereikt aan de woning of het gebouw van den persoon, instelling of vereeniging, aan wien het genot der inkomsten toekomt.

Op den tijd, bepaald in het eerste lid van dit artikel, wordt door den burgemeester van elke gemeente eene openbare kennisgeving uitgevaardigd, bevattende de inlichtingen, op het aangiftbiljet vermeld.

Ook in het daarop volgende jaar worden, zoo noodig, biljetten uitgereikt, waarop de dag der uitreiking wordt vermeld.

Minstens één dag van iedere week van de tweede helft van December en van de eerste helft van Januarij geeft de controleur of de ontvanger, op een door het aangiftbiljet en door de kennisgeving bekend te maken plaats en tijd, aan de belanghebbenden de inlichtingen, die zij omtrent de toepassing der wet mogten verlangen.

Art. 15.

Elke belastingpligtige is gehouden door invulling van het aangiftbiljet schriftelijk aangifte te doen van de tabel en de klasse waarin zijn belastbaar inkomen overeenkomstig de vorige artikelen valt.

Die tabel en die klasse worden in letters en zonder voorbehoud in de aangifte vermeld.

Indien de belastingpligtige regt heeft op de vermindering, bepaald in het tweede lid van art. 11, doet hij opgaaf dat de gezamenlijke inkomsten, onverschillig waaruit genoten door hem zelven of door den ingezeten voor welken de aangifte wordt gedaan, in het jaar waarover het inkomen moet worden berekend meer dan f 600, doch niet meer dan f 1000 hebben bedragen.

Art. 16.

De aangifte bevat het aanbod om voor den kantonregter het belastbaar inkomen, door de aangegeven tabel en klasse aangeduid, te splitsen en de aangifte, door die splitsing en in het geval van het laatste lid van het vorig artikel door de opgaaf der gezamenlijke inkomsten toegeicht, te bevestigen door den eed of de verklaring die den eed vervangt.

De splitsing geschiedt door op een door Onzen Minister van Financien vast te stellen formulier, afzonderlijk schriftelijk op te geven het inkomen volgens de artt. 1, 3, 4 en 5, genoten uit:

a. inschrijvingen op de grootboeken der nationale schuld;

b. andere binnenlandsche effecten, bedoeld onder n°. 1 van art. 1;

c. buitenlandsche effecten onder dat nommer begrepen;

d. geldschietingen en commandite;

e. schuldvorderingen, verzekerd door hypotheek op eigendommen binnen of buiten het Rijk;

f. andere schuldvorderingen, begrepen onder n°. 3 van art. 1;

g. lijfrenten, jaarrenten, tontines, contracten van overleving;

en het bedrag waarmede dat inkomen krachtens elk der twee leden van art. 6, ter bepaling van belastbaar inkomen mag verminderd worden.

Art. 17.

Erfgenamen, die zelve een onverdeelden boedel beheeren, zijn tot afzonderlijke aangifte wegens de door den erflater of door den boedel genoten inkomsten verpligt.

In elke der hoedanigheden, bedoeld in de twee laatste leden van art. 8, wordt eene afzonderlijke aangifte vereischt.

Zijn er twee of meer personen tot aangifte voor dezelfde inkomsten verpligt, dan ontslaat de aangifte, door één hunner gedaan, de overigen van die verpligting, onverminderd hunne hoofdelijke aansprakelijkheid voor de belasting.

Art. 18.

De aangifte geschiedt ter plaatse waar de belastingpligtige moet worden aangeslagen.

Art. 19.

Hij aan wien hetzij voor zijn persoon, hetzij in zijne hoedanigheid een aangiftbiljet is uitgereikt, doch die als zoodanig niet belastingpligtig is, omdat hij geene naar deze wet belastbare inkomsten van f 50 of meer heeft genoten of omdat zijne gezamenlijke zuivere inkomsten, onverschillig waaruit verworven, niet meer dan f 600 hebben bedragen, doet daarvan, onder aanbod van den eed of de verklaring die den eed vervangt, door invulling van het aangiftbiljet blijken.

Art. 20.

De aangifte wordt onderteekend door hem die ze moet doen, in de gevallen van art. 17 met vermelding van zijne hoedanigheid.

Indien iemand verklaart niet te kunnen schrijven, wordt het aangiftbiljet op zijn verzoek, met vermelding der redenen en volgens zijne opgave, kosteloos ingevuld door den ontvanger of diens gemagtigde die de aangifte, na voorlezing, onderteekent in naam van hem die tot aangifte verpligt is, in tegenwoordigheid en met mede onderteekening van een derde, aan te wijzen door den belastingpligtige, of, zoo deze in gebreke blijft, door den ontvanger of zijn gemagtigde.

De ontvanger kan den aangever ook schriftelijk vergunnen de aangifte door een ander te doen onderteekenen.

Art. 21.

De aangiftbiljetten worden door den ontvanger of zijn gemagtigde tegen ontvangbewijs opgehaald na verloop van minstens twintig dagen nà den dag waarop zij zijn uitgereikt, doch niet op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen.

Art. 22.

Hij, die belastingpligtig zijnde, geen biljet heeft ontvangen of wiens biljet niet is opgehaald, is gehouden aangifte tegen ontvangbewijs ten kantore des ontvangers te doen vóór den laatsten Januarij, en hij, aan wien een aangiftbiljet na den 1sten Januarij is uitgereikt, binnen twintig dagen nà den dag der uitreiking.

Art. 23.

De aangever is bevoegd zijne aangifte in te dienen onder gesloten omslag, voorzien van eene door hem onderteekende verklaring, dat het zijne aangifte bevat.

Art. 24.

Die zich tijdens het uitreiken en ophalen der biljetten bevindt in eene andere gemeente des Rijks, dan die waar hij aangifte moet doen, kan, met opgaaf van deze gemeente, zijne aangifte tegen ontvangbewijs inleveren bij den ontvanger der gemeente waar hij vertoeft. Deze zendt die aangifte aan zijnen daarbij betrokken ambtgenoot.

Art. 25.

Indien een ingezeten des Rijks, na den 18den December van een jaar overleden, voor de in dat jaar genoten belastbare inkomsten geene aangifte heeft gedaan, is elk der

beheerders van den boedel of bij ontstentenis van deze, elk der erfgenamen gehouden op den voet van art. 17, en onder de daar bepaalde aansprakelijkheid, de aangifte te doen, waartoe de erflater, ware hij nog in leven, zou verpligt zijn.

Art. 26.

De termijn, tot het aangeven opengesteld, kan door Onzen Minister van Financien worden verlengd voor beheerders en erfgenamen, voor ingezetenen die door verblijf buiten 's lands of door ziekte verhinderd zijn tijdig aangifte te doen, zoomede voor hen die in een der hoedanigheden, bedoeld in het vierde lid van art. 8, tot aangifte verpligt, niet binnen het Rijk in Europa wonen.

Art. 27.

De namen van hen aan wier woning, en de dagen waarop de aangiftbiljetten zijn uitgereikt, zoomede de namen die door de personen, aan wie de biljetten zijn uitgereikt, als de hunne zijn opgegeven, worden door den ontvanger of zijn gemagtigde vermeld in een verslag, op den ambtseed opgemaakt.

Indien de gemagtigde geen Rijksambtenaar is, wordt het verslag opgemaakt op den eed, bij de aanvaarding van zijne bediening als zoodanig, volgens een door Ons vast te stellen formulier, in handen van den burgemeester zijner woonplaats af te leggen.

Art. 28.

Aangiften, niet ingerigt overeenkomstig de artt. 15, 16, 17 en 19 of niet onderteekend overeenkomstig art. 20, worden als niet gedaan beschouwd.

In die gevallen wordt eene schriftelijke kennisgeving van den ontvanger, waaruit blijkt waarom de aangifte niet kan gelden, zoomede een nieuw aangiftbiljet op de wijze, bepaald in het vorig artikel, aan den belanghebbende uitgereikt.

Art. 29.

Aangiftbiljetten worden ten kantore van den ontvanger en op de secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar gesteld.

HOOFDSTUK III.

Kohieren. Onderzoek en beëdiging der aangiften.

Art. 30.

De kohieren der belasting worden in overeenstemming met de aangiften door de ontvangers der directe belastingen ieder voor den kring van zijn kantoor opgemaakt.

Aanslagen minder dan f 1 worden niet in de kohieren uitgetrokken.

Misstellingen, in den loop van het dienstjaar in de kohieren ontdekt, worden op verzoek van den belastingpligtige aan den provincialen inspecteur der directe belastingen of ambtshalve verbeterd. Bij vermindering van den aanslag, ten gevolge van zoodanige verbetering, wordt de te veel betaalde belasting teruggegeven.

Art. 31.

De aangiften worden beoordeeld door den controleur der directe belastingen tot wiens contrôle het kantoor van ontvangst behoort waar zij zijn geschied.

Art. 32.

Zoo bij den controleur gegronde twijfel bestaat omtrent de juistheid eener aangifte, dan onderwerpt hij deze aan het onderzoek eener commissie, zamengesteld uit: den ontvanger der successieregten, tot den kring van wiens kantoor de gemeente behoort; in gemeenten met eene bevolking van meer dan 10 000 zielen *vier*, in de overige gemeenten *twee* leden uit de ingezetenen.

Deze leden worden telken jare in de maand December door den gemeenteraad aangewezen. De raad kan ook plaatsvervangende leden benoemen en zoo noodig in den loop van het jaar de aangewezenen door andere vervangen.

Van elke aanwijzing en vervanging wordt door den raad aan den controleur kennis gegeven.

De controleur is voorzitter der commissie en heeft alleen raadgevende stem.

In gemeenten, bestaande uit twee of meer contrôles der directe belastingen, wordt voor elke contrôle eene commissie ingesteld.

Art. 33.

Aan de leden der commissie wordt voor het bijwonen der vergaderingen een presentiegeld toegekend, waarvan het bedrag door Ons wordt vastgesteld.

Reis- en verblijfkosten worden aan den ontvanger der successieregten vergoed.

Art. 34.

De commissie vergadert in een door den controleur aan te wijzen lokaal in de gemeente, op zijne schriftelijke uitnoodiging, welke minstens veertien dagen te voren door tusschenkomst van den burgemeester aan de leden of bij ontstentenis aan de plaatsvervangers wordt bezorgd.

De ontvanger der successie wordt door den controleur regtstreeks uitgenoodigd.

De uitnoodiging gaat vergezeld van eene opgaaf, in gesloten omslag, bevattende de namen van hen wier aangiften onderzocht worden.

De leden der commissie oordeelen als goede mannen naar hun beste weten of de aangifte moet worden bevestigd.

Art. 35.

Over elke onderzochte aangifte wordt door de ter vergadering aanwezige leden gestemd.

Van den uitslag der stemming wordt een verslag opgemaakt zonder vermelding van motieven, dat door de aanwezige leden onderteekend en aan den controleur ter hand gesteld wordt.

Art. 36.

Indien de helft of meer van het aantal uitgebragte stemmen vóór bevestiging der aangifte is, kan de controleur den aangever schriftelijk oproepen om zijne aangifte ten overstaan van den kantonregter zijner woonplaats, op den voet van de artt. 16 en 19, door den eed of door de verklaring die den eed vervangt, te bevestigen.

Art. 37.

Elke oproeping betreft slechts ééne aangifte. In het geval van de twee laatste leden van art. 8 wordt de hoedanigheid, waarin de eed moet worden afgelegd, in de oproeping vermeld.

De oproeping, door den controleur onderteekend, wordt door den ontvanger der directe belastingen of zijn gemagtigde aan de woning van den opgeroepene of voor de personen, bedoeld in het tweede lid van art. 14, op de daar bepaalde plaats uitgereikt, indien de aangifte is gedaan op den voet van art. 15, onder bijvoeging van het krachtens het tweede lid van art. 16 vast te stellen formulier.

Van het uitreiken wordt een ambtelijk verslag opgemaakt, waarop art. 27 van toepassing is.

Geene oproepingen worden uitgereikt na het einde van het jaar waarin het kohier is opgemaakt.

Art. 38.

Een gewaarmerkt afschrift van de oproeping en de aangifte wordt door den ontvanger aan den kantonregter gezonden onder opgaaf van den dag der uitreiking.

Vóór de bevestiging zijner aangifte, naar de artt. 15 en 16 ingediend, moet de aangever vooraf de in art. 16 voorgeschreven splitsing aan den kantonregter overleggen.

Die splitsing wordt in tegenwoordigheid van den kantonregter door den opgeroepene voor echt erkend en onderteekend.

Indien de opgeroepene verklaart niet te kunnen schrijven, wordt hem de splitsing door den kantonregter voorgelezen en moet hij mondeling verklaren dat het zijne opgaaf is.

Indien de splitsing een hooger bedrag aantoont dan door de oorspronkelijk aangegeven tabel en klasse wordt

aangeduid, doet de kantonregter de aangifte vóór de bevestiging door den aangever of in het geval van art. 40 door diens lasthebber verbeteren.

Gelijke verbetering geschiedt indien de aangever, hoewel opgeroepen tot bevestiging zijner aangifte, naar art. 19 ingediend, door eene opgaaf, overeenkomstig het tweede lid van art. 16, voor den kantonregter erkent belasting verschuldigd te zijn.

De verbeterde aangiften worden door den kantonregter onverwijld na de bevestiging aan den ontvanger gezonden, die de verschuldigde belasting in een kohier uittrekt.

Art. 39.

De eed (verklaring) moet binnen veertig dagen na het uitreiken van de oproeping door elk naar de wijze van zijne godsdienstige gezindheid, voor elke aangifte afzonderlijk worden afgelegd voor den kantonregter der plaats waar de aangifte is ingediend, naar een der volgende formulieren:

In de gevallen van art. 16.

» Ik zweer (verklaar) dat ik in gemoede vermeen bij mijne aangifte (in hoedanigheid van voor) voor de rentebelasting over het dienstjaar , alles in aanmerking te hebben genomen wat tot het belastbaar inkomen behoort, en dat die aangifte, gelijk zij voor den kantonregter door eene nadere gesplitste opgaaf is toegelicht (zoo mede de opgaaf omtrent de gezamenlijke inkomsten) ter goeder trouw en naar mijn beste weten, overeenkomstig de bepalingen der wet niet te laag is gedaan".

» Zoo waarlijk helpe mij God almagtig. (Dat verklaar ik)".

In de gevallen van art. 19.

» Ik zweer (verklaar) dat ik in het jaar geene inkomsten heb genoten (in hoedanigheid van voor geene inkomsten heb ontvangen) waarvoor rentebelasting verschuldigd is."

of:

» dat de opgaaf van de gezamenlijke inkomsten, onverschillig waaruit verworven, vervat in mijne aangifte voor de rentebelasting over het dienstjaar (in hoedanigheid van voor ingediend) naar mijn beste weten, overeenkomstig de waarheid is gedaan)."

Zoo waarlijk helpe mij God almagtig. (Dat verklaar ik)".

Art. 40.

In geval van ziekte, afwezigheid buiten het Rijk of andere wettige redenen van verhindering kan Onze Minister van Financien den termijn tot het afleggen van den eed verlengen of den aangever vergunnen de aangifte krachtens eene bijzondere volmagt door een lasthebber te bevestigen door den eed of door de verklaring die den eed vervangt.

In het laatste geval wordt de in art. 16 bepaalde splitsing door den lasthebber aan den kantonregter overgelegd, voor echt erkend en onderteekend. Van de vergunning wordt aan den kantonregter kennis gegeven.

Art. 41.

Onverminderd de straf op verzuim, bepaald in art. 44, wordt de aangever ook na den bepaalden of verlengden termijn tot het beëedigen zijner aangifte toegelaten.

Art. 42.

Van het afleggen van den eed wordt een ambtelijk verslag opgemaakt, aanwijzende de tabel en klasse van de bevestigde aangifte. Een door den kantonregter gewaarmerkt afschrift van dit verslag wordt aan den controleur gezonden.

Indien de eed niet is afgelegd, geeft de kantonregter ten verzoeke van den controleur eene schriftelijke verklaring van dat verzuim.

Art. 43.

Wegens het afleggen van den eed, het opmaken en uitreiken der daartoe betrekkelijke stukken worden geene kosten gevorderd.

HOOFDSTUK IV.

Boeten. Overtreding. Vervolging.

Art. 44.

Hij die niet of niet tijdig overeenkomstig deze wet aangifte heeft gedaan, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste *tien* en ten hoogste *tien duizend gulden*.

Hij die tot bevestiging zijner aangifte opgeroepen, den eed (verklaring) niet binnen den in art. 39 gestelden, of volgens art. 40 verlengden, termijn heeft afgelegd, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste *tien* en ten hoogste *twee honderd vijftig gulden* voor iedere week verzuim. Laatstgenoemde boete loopt hoogstens over veertig weken.

Ontduiking van belasting, blijkende uit eene verbeterde aangifte, bedoeld in het laatste lid van art. 38, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste *tweemaal* en ten hoogste *tienmaal* het ontdoken regt.

Art. 45.

De controleurs der directe belastingen doen van de overtredingen, bedoeld in het vorig artikel, die te hunner kennis komen, blijken door ambtelijke verslagen, opgemaakt op den eed, door hen bij den aanvang hunner bediening afgelegd.

Deze verslagen worden aan de overtreders zoo spoedig mogelijk bij afschrift beteekend.

Geen verslagen worden opgemaakt na verloop van een jaar na het einde van het dienstjaar.

Art. 46.

De overtredingen dezer wet worden als correctionele zaken aanhangig gemaakt door eene dagvaarding, gedaan van wege Onzen Minister van Financien.

Geene vervolging wordt ingesteld na verloop van een jaar na de dagteekening van het verslag, bedoeld in het vorig artikel.

HOOFDSTUK V.

Algemeene bepalingen.

Art. 47.

De ambtenaren van 's Rijks directe belastingen en zij die hen bij de regeling der belasting ter zijde staan, de leden der commissien, bedoeld in art. 32, de kantonregters en de griffiers bij de kantongeregten, zijn tot geheimhouding verpligt ten aanzien van hetgeen in de uitoefening van hun ambt of bediening te hunner kennis komt omtrent de inkomsten van de belastingpligtigen.

De straffen, bedreigd in art. 378 van het Wetboek van Strafregt, zijn toepasselijk op de personen, genoemd in het vorig lid, die de hun daarbij opgelegde geheimhouding schenden.

Op die wanbedrijven is art. 463 van dat Wetboek en art. 20 der wet van 29 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 102) van toepassing.

Art. 48.

De belasting wordt geacht te behooren tot de dienst van het jaar waarin het kohier is executoir verklaard.

Art. 49.

De regelen, voor de invordering der personele belasting gesteld bij de wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* n°. 22), zoo als zij gewijzigd is door de wet van 15 Julij 1869 (*Staatsblad* n°. 133), zijn op de bij deze wet ingevoerde belasting met den dag harer inwerkingtreding van toepassing.

Aan hem, die overeenkomstig art. 23 zijne aangifte onder gesloten omslag heeft ingediend, wordt het aanslagbiljet onder gesloten omslag uitgereikt.

Indien het den ontvanger blijkt dat de belastingschuldige het Rijk in Europa met der woon wil verlaten, is de nog

verschuldigde belasting van het geheele jaar in ééns invorderbaar.

Art. 50.

De artikelen 1 en 2 der wet van den 18den September 1852 (*Staatsblad* n°. 177) gewijzigd door die van den 15den Julij 1869 (*Staatsblad* n°. 133), zijn op ontheffing, oninbare posten en onverhaalbare kosten van vervolging wegens de rentebelasting van toepassing.

Art. 51.

Zoo lang de wet van den 7den Julij 1865 (*Staatsblad* n°. 79) niet is herzien, worden door de gemeentebesturen tot dekking van plaatselijke uitgaven geene opcenten op de hoofdsom der rentebelasting geheven.

Art. 52.

De stukken, krachtens deze wet opgemaakt, zijn vrij van registratie en van zegel. De verslagen, bedoeld in de artt. 37, 42 en de acten van beteekening, bedoeld in art. 45, worden kosteloos geregistreerd.

Art. 53.

Naamlooze vennootschappen zijn niet onderworpen aan het regt van patent.

De bepalingen betrekkelijk die vennootschappen in de wetten van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34), van den 6den April 1823 (*Staatsblad* n°. 14) en van den 16den Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 30) vervallen.

In tabel n°. 11, gevoegd bij eerstgemelde wet, worden de woorden: »Beheerders van de in tabel n°. 9 vermelde" vervangen door: »Beheerders van naamlooze maatschappijen".

Art. 54.

Deze wet treedt in werking met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

INHOUD.

[**11.** 11.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

Ondergeteekende stelt de navolgende amendementen voor:

I.

Art. 1 van het ontwerp te lezen als volgt:

»Er wordt van de ingezetenen des Rijks, onder den naam van rentebelasting, eene directe belasting geheven naar hun inkomen:

»*a.* uit kapitaal in portefeuille, en

»*b.* uit lijfrenten en andere uitkeeringen, waarop door koop, erfstelling of schenking regt is verkregen, en uit gevestigde of altijddurende renten.

»Onder kapitaal in portefeuille verstaat de wet:

»1°. alle effecten, hetzij in den vorm van obligatien, rentebrieven, aandeelen of loten, en hetzij de rente al dan niet geregeld betaald wordt, of de effecten al dan niet geregeld ter beurze verhandeld worden;

»2°. geldschietingen en commandite;

»3°. rentegevende schuldvorderingen niet reeds onder 1°. of 2°. begrepen, onverschillig of de rente afzonderlijk bedongen dan wel in de aflossing verscholen is en of de schuldvorderingen al dan niet zijn verzekerd door pand, scheepsverband, bodemerij, hypotheek op goederen binnen of buiten het Rijk, borgtogt of andere wijze; en

»4°. contante gelden, coupons, en andere niet rentegevende vorderingen, alle voor zoover het bedrag daarvan ter belegging op eene der in de voorgaande nummers aangewezen wijzen bestemd is.

»Het inkomen uit kapitaal in portefeuille wordt geacht vier ten honderd te bedragen van de waarde van het kapitaal, na aftrek der gelden, die de belastingschuldige tegen rente, disconto of winstaandeel van anderen in gebruik heeft.

»De renten en uitkeeringen in het eerste lid sub *b* van dit artikel bedoeld worden door den daarop regthebbende tot haar jaarlijksch bedrag als inkomen gerekend en mogen door degenen, die ze verschuldigd zijn, tot dat zelfde bedrag van hun inkomen uit kapitaal in portefeuille worden afgetrokken."

II.

Artikel 2, 1ste lid, te lezen als volgt:

»Belastingschuldig ingezeten is ieder, die op den 1sten Januarij binnen het Rijk in Europa woont, of die zich in den loop des jaars aldaar met der woon vestigt."

III.

Aan artikel 2 als vierde lid toe te voegen:

»Hiervan zijn echter naamlooze vennootschappen uitgezonderd."

IV.

Na artikel 2 als nieuw artikel in te lasschen:

De waarde van het kapitaal in portefeuille wordt bepaald overeenkomstig artikel 23 *b*, *d*, *g* en *h* van de wet op het regt van successie van 13 Mei 1859 (*Staatsblad* n°. 36), met dien verstande, dat de 1ste Januarij van het dienstjaar, en ten aanzien van hen, die zich in den loop des dienstjaars binnen het Rijk vestigen, de dag van vestiging in de plaats treedt van den dag van overlijden. De renten van de volgens artikel 1 af te trekken schulden worden tot aan dienzelfden dag berekend.

Bij aanneming dezer amendementen is het de bedoeling uit het 1ste hoofdstuk de artikelen 3, 4, 6 en 7, 1ste lid, te laten vervallen.

Toelichting.

De voordeelen die de voorgestelde amendementen boven het ontwerp aanbieden zijn de volgende:

1°. De regelen van het ontwerp voor de berekening van het inkomen zijn voor den niet-wetgeleerden aangever moeijelijk verstaanbaar en onvolledig. Aan het einde van het jaar staan den belastingschuldigen, die niet als het ware voortdurend met het oog op de belasting boek gehouden hebben, de noodige gegevens voor de toepassing dier regelen niet ten dienste. Eene met ter zijde stelling dier regelen gedane aangifte naar de werkelijk gemiddelde voordeelen zou dikwijls, bij aldien het werd nagecijferd, geheel onjuist zijn. De oproeping tot specificatie en beëdiging zou daarom ieder, die zonder naauwkeurig na te cijferen eene met zijn werkelijk gemiddeld inkomen uit kapitaal in portefeuille overeenkomende som opgaf, aan de grootste ongelegenheid blootstellen.

Daarentegen eischen de amendementen slechts de opmaking van een eenvoudigen staat of balans naar de bezittingen en rekeningen op 1°. Januarij.

2°. Het beginsel van niet-terugwerking der wetten, hetwelk in het stelsel der Regering geschonden wordt, blijft gehandhaafd. Bij de eerste invoering worden daardoor groote ongelegenheden en onbillijkheden vermeden, en het wordt mogelijk de restitutien voor in den loop des dienstjaars vertrekkenden en de belasting naar tijdsgelang van hen, die zich in den loop des jaars binnen het Rijk vestigen, billijk te regelen.

3°. Volgens het Regeringsontwerp kan enkele verwisseling van fondsen afwisseling van jaar tot jaar voor denzelfden belastingschuldige doen ontstaan. Dit bemoeijelijkt de contrôle in hooge mate. Bij aanneming der amendementen zal slechts eene aanzienlijke vermeerdering of vermindering van kapitaal of geheele verandering van aard der belegging verandering van klasse ten gevolge hebben.

4°. De onbillijkheid, dat particulieren, die gelden van anderen in gebruik hebben, toch van hun volle inkomen betalen moeten, tenzij in het bijzonder geval dat zij er fondsen voor ten onderpand geven, vervalt.

5°. Door aanneming van het beginsel, dat het belastbare kapitaal in portefeuille slechts moet worden getroffen, voor zoo ver dat kapitaal niet tegenover geldopnemingen staat, vervalt de noodzakelijkheid van afzonderlijke regelingen voor bankiers enz. Dien ten gevolge verliest ook het aan art. 1 van het allerlaatste gewijzigd ontwerp toegevoegde, bij het afdeelingsonderzoek door de groote meerderheid afgekeurde, laatste lid van art. 1 zijne voornaamste reden. (Voorloopig Verslag pag. 34.)

6°. De onbillijkheid, dat wegens loten en tijdelijk niet-betalende fondsen niet zou worden betaald, wordt weggenomen.

7°. Eveneens vervalt de aanmoediging, welke het ontwerp voor belegging in premieleeningen geeft. Deze vorm van leening moge uit een zedelijk oogpunt niet te veroordeelen zijn, de wetgever behoort ze ook niet aan te moedigen.

8°. De onbillijkheid, dat wegens coupons, waardoor eene assurantiepremie of eene nadeelige aflossingskans moet worden goed gemaakt, ten volle betaald moet worden, vervalt.

9°. De door jaarlijksche bijdragen verkregen lijfrenten of uitkeeringen blijven op gelijken voet behandeld met de pensioenen, waarmede zij in aard meer overeenkomen.

10°. De onbillijkheid wordt weggenomen dat de regthebbende op eene lijfrente betalen moet, en de tot betaling daarvan verpligte particulier ze niet aftrekken mag.

11°. Het ontwerp heeft als ontzedelijkend gevolg, dat ieder verpligt wordt aan te geven, zonder bij de onduidelijkheid en onvolledigheid der wettelijke regelen en veelvuldige onbekendheid met de voor hunne toepassing noodige feitelijke gegevens, zeker te kunnen zijn, dat hij naar de regelen der wet heeft aangegeven. Toch zal hij er aan moeten gewennen bloot te staan aan de mogelijkheid, dat hij wordt opgeroepen, om te beëdigen wat hij niet weet, of, in eene hooge boete te vervallen. Door eene hooge aangifte hiertegen waarborg zoekende, zal hij de onaangenaamheid moeten trotseren, om zich rijker voor te doen dan hij is.

12°. De beëdiging zal, zoo het noodig mogt blijken die te behouden, kunnen loopen over het feit, dat het kapitaal in portefeuille, waarvan het inkomen aan den belastingschuldige toekomt, onder aftrek der schulden in art. 1 omschreven, niet meer bedraagt dan het met de klasse, waarin hij zich heeft aangegeven, overeenstemmend cijfer. De eed zal dan loopen over een *feit*, en niet over eene *gemoedelijke meening*.

Op deze gronden meent de ondergeteekende, dat de aangiften in hooge mate in betrouwbaarheid zullen winnen. Hiermede staat of valt de belasting (§ 6 Memorie van Toelichting). Hij neemt derhalve de vrijheid deze amendementen dringend aan te bevelen aan hen die het belastingstelsel willen verbeteren, en aan wie het niet onverschillig is of deze stap ter invoering van een nieuw stelsel van directe Rijksbelastingen al dan niet goed zal werken, en een goeden indruk bij de bevolking zal maken. Proefnemingen met eene slechte wet zijn juist om den indruk dien zij geven, voor hervormingsgezinden hoogst bedenkelijk.

S. VAN HOUTEN.

II.

De ondergeteekende stelt voor de tweede alinea van art. 6 aldus te lezen:

»Inkomen van effecten en inschulden wordt verminderd met het bedrag der rente van schuldvorderingen ten laste van hem die het inkomen genoot".

Toelichting.

Naar de meening van den ondergeteekende heeft dit wetsontwerp ten doel, de inkomsten uit roerende goederen *eenmaal* te heffen door eene belasting van twee ten honderd.

Toen de Minister de amendementen van den heer DE BRUYN KOPS overnam, heeft hij verklaard, nog een artikel aan de wet te zullen toevoegen, waarin wordt bepaald, dat dividenden van naamlooze vennootschappen zullen vrijgesteld zijn van het thans daarop toepasselijk patentregt.

Aan het *non bis in idem* schijnt de Minister dus getrouw te willen blijven, en te regt.

Het kan daarom de bedoeling niet zijn, dat de inkomsten

van waarden zijn belast, die onmiddellijk door den bezitter voor rente van dergelijke waarden weder moeten worden uitbetaald.

Het 2de lid van art. 6 erkent dit; immers het luidt: »Inkomen van effecten of inschulden als onderpand gegeven tot zekerheid van eene schuldvordering ten laste van hem die het inkomen genoot, wordt verminderd met het bedrag der rente van die vordering, gedurende den tijd van het genot verschuldigd".

Maar waarom is deze vermindering enkel geoorloofd op inkomen van effecten of inschulden die tot onderpand strekken? Waarom die gunstige exceptie bij voorkeur verleend aan den geldnemer, wiens crediet door onderpand moet worden gewaarborgd?

Deze bepaling zal voorzeker gunstig werken voor de beleeningen der Nederlandsche Bank; maar deze is toch niet uitsluitend bevoegd tot het geven van geld op onderpand, kan dus als middel van contrôle niet dienen; en waarom dan eene premie gegeven aan den minder soliden geldnemer boven den soliden, die geen onderpand behoeft?

Hij die geld opneemt, behoort het regt te hebben ter bepaling van zijn belastbaar inkomen, zijne inkomsten uit effecten of inschulden te verminderen met de rente van het opgenomen kapitaal verschuldigd, want de persoon van wien het geld is opgenomen is reeds voor die rente belastingpligtig, en mag nu de rentegever zijn inkomen niet met dat bedrag verminderen, dan wordt er van het inkomen van dat gedeelte roerend kapitaal dubbele belasting geheven. Immers de geldleener betaalt ten volle van inkomsten die hij slechts ten deele bezit, terwijl van het deel dat eigenlijk een ander behoort en dus moet worden uitgekeerd, ten tweeden male de belasting wordt geheven.

Er bestaat ook geen enkele reden waarom het inkomen uit obligatien aan toonder, een privilegie moet hebben boven het inkomen van bijv. hypothecaire obligatien, die toch bezwaarlijk als *onderpand* kunnen worden verstrekt.

Toch komt het niet zelden voor dat vaste goederen worden bezwaard met hypotheken en de aldus verkregen kapitalen weder aan anderen ter leen worden afgestaan, bijv. door ouders die hunne kinderen in eene zaak of nering plaatsen. Blijft nu art. 6 onveranderd, dan zal de fiscus 2 percent heffen van dezelfde som, vooreerst van den hypotheekhouder of oorspronkelijken geldschieter, en vervolgens van hem die deze opgenomen gelden wederom uitleent.

Iets dergelijks geschiedt met de inkomsten van gehuwden. Een der echtgenooten heeft een bezwaard vast goed; de ander daarentegen eene hypothecaire obligatie. Niettegenstaande deze echtgenooten, die worden verondersteld in gemeenschap van vruchten en inkomsten te zijn gehuwd, niet meer inkomsten uit roerend goed bezitten dan het verschil bedraagt tusschen de rente ten bate en ten laste dier gemeenschap, vordert art. 6 de belasting als of er geen lasten aan dat inkomen verbonden waren. Hier wordt dus weder ten volle van inkomen betaald 't welk slechts ten deele wordt genoten, terwijl hij die het niet genoten deel ontvangt, daarvoor op nieuw belastingpligtig is.

De mogelijkheid bestaat om zich aan deze laatste onbillijkheid te onttrekken door de hypothecaire schuldvordering op te zeggen en met het bedrag daarvan de schuld af te lossen; maar dit veroorzaakt noodeloozen last en aan een der partijen aanmerkelijke kosten, welke toch niet zullen worden gevraagd als door wijziging van art. 6 de bezwaren kunnen worden weggenomen.

Hoezeer deze wet steunt op de goede trouw der belastingschuldigen en de hoop dat er geen valsche eeden zullen worden afgelegd, zal meerdere zekerheid tegen wetsontduiking toch wel niet worden versmaad. Bij splitsing van het inkomen volgens art. 16 der wet, bestaat er gelegenheid naar de hier bedoelde inkomsten en uitgaven een onderzoek in te stellen, omdat er steeds meer dan één persoon bij betrokken is; terwijl vele andere opgaven uitsluitend zullen afhangen van de meer of mindere waarheidsliefde van den belastingpligtige.

's Gravenhage, 21 Maart 1881.

A. VAN DEDEM.

III.

Art. 16 te lezen als volgt:

»De aangifte bevat het aanbod om voor den kantonregter het belastbaar inkomen, door de aangegeven tabel en klasse aangeduid, te splitsen en, in het geval van het laatste lid van het vorig artikel, door de opgaaf der gezamenlijke inkomsten toe te lichten. Die aangifte zal alsmede inhouden de verklaring dat zij geschiedt op eer en geweten."

»De splitsing" enz.

Art. 19 wordt gelezen:

«Hij enz. enz. doet van het aanbod in art. 16 vermeld door invulling van het aangiftbiljet blijken."

Art. 36 te lezen:

»Indien meer dan de helft van het aantal uitgebragte stemmen aan de waarachtigheid der aangifte twijfelt, kan de controleur den aangever schriftelijk oproepen om die aangifte" enz. als het ontwerp.

De bedoeling is het aanbod van den eed uit de wet te ligten en door de verklaring op eer en geweten te vervangen.

HAFFMANS.
ARNOLDTS.
RUYS VAN BEERENBROEK.
LAMBRECHTS.
NIJST.

[11. 12.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

Amendementen op het nader gewijzigd ontwerp van wet (stuk n°. 10).

I.

In art. 1 te laten vervallen het laatste lid.

Toelichting.

Het nieuw toegevoegde laatste lid is ongeveer gelijkluidend met het eerste lid van art. 5 van het oorspronkelijk ontwerp, waartegen, blijkens het Voorloopig Verslag (pag. 34), bij *verre de meeste leden* groot bezwaar bestond, terwijl de slotsom van *velen* was, dat de vrijstelling moest worden beperkt tot den geld- en fondsenhandel.

De Minister gaf toe aan de gemaakte bedenkingen, liet de aangevallen bepaling vervallen en beperkte de vrijstelling tot bankiers, kassiers, enz.

Het komt aan den ondergeteekende voor, dat die beperking, door de laatste wijziging der Regering vervallen, weêr in het ontwerp moet worden gebragt. Hij verwijst, wat de redenen betreft, die daarvoor pleiten, behalve naar genoemd Voorloopig Verslag, ook nog naar de Memorie van Beantwoording, bladz. 19, 20; Verslag omtrent het nader onderzoek, bladz. 8, bij art. 6; Nota op dat Verslag, bladz. 5.

II.

Aan art. 2, als laatste lid, toe te voegen:

» Uitgezonderd zijn naamlooze vennootschappen, welke hier te lande patentpligtig zijn."

Toelichting.

Indien de algemeene vrijstelling van *kooplieden*, door aanneming van het onder I voorgestelde amendement, vervalt, moet de patentpligtige naamlooze vennootschap, ook als zij geen bankier enz. is, toch vrijgesteld worden van *rentebelasting*, omdat het patent geheven wordt van de winst, hetzij deze verkregen is uit het *bedrijf* of uit *rente* van door de vennootschap belegde kapitalen, zoodat de rente-inkomst bij de patentwet reeds getroffen wordt.

Bij het voorstellen van dit amendement wordt van de onderstelling uitgegaan, dat bij dit ontwerp de patentwet niet zal worden gewijzigd en dat de invoering dezer rentebelasting ook niet zal behoeven te wachten op het klaar komen eener nieuwe patent- of bedrijfsbelasting.

Overigens zij verwezen naar het Verslag omtrent het nader onderzoek, bladz. 9, 1°.; Nota op dat Verslag bladz. 3, ad art. 2, 2de lid; bladz. 6, 1°.

III.

In *art.* 4 de woorden: » *waarvoor patentregt verschuldigd is* " te laten vervallen.

Toelichting.

De redenen, die de Minister op pag. 4 van zijne Nota op het nader Verslag, ad art. 4, aanvoert voor zijne meening, dat publieke, niet patentpligtige banken van leening zwaarder in de rentebelasting mogen worden getroffen dan de private, patentpligtige, rusten daarop, dat bij dit ontwerp eene fout, die, naar het oordeel des Ministers, de patentwet beging, door de publieke banken vrij te stellen van patent, hier mag worden hersteld, door ze te onderwerpen aan eene uiterst zware rentebelasting; *uiterst zware* — omdat men alleen op het woord *rente* afgaande, inkomsten dier banken zal treffen, die alleen vergoeding zijn van arbeid. Beide soorten van banken van leening moeten tegenover de rentebelasting minstens gelijk staan.

Over dit punt raadplege men wijders het 4de lid van het oorspronkelijk art. 2; Memorie van Toelichting p. 6, 2de en 3de alinea, p. 15; Voorloopig Verslag, p. 31 (4de lid); Memorie van Beantwoording, p. 18 (art. 4); nader Verslag, p. 8 (art. 4); nota op dat verslag, p. 4 (art. 4).

IV.

Achter *art.* 6 als laatste lid te voegen:

» Bankiers, kassiers, makelaars en commissionairs in effecten zijn voor hun inkomen niet belastingpligtig voor zoover het verkregen wordt uit kapitalen, in hun beroep aangelegd en gebezigd. De in dit lid genoemde beroepen worden voor de toepassing van art. 10 der wet van den 21sten Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34) niet met eenig ander beroep als verwant aangemerkt."

Toelichting.

Wordt de vrijstelling of de bevoegdheid tot aftrek niet aan alle kooplieden gegeven, maar beperkt tot hen, die meer in 't bijzonder in den geld- en fondsenhandel zijn betrokken, dan behoort eene bepaling van gelijke strekking als het door de Regering teruggenomen laatste lid van art. 6 weêr te worden hersteld.

A. VAN DELDEN.

12.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen:

Aan art 5 toe te voegen eene eerste alinea:

» Onder belastbaar inkomen worden niet begrepen dividenden van maatschappijen die in het Rijk in Europa of in de overzeesche bezittingen en kolonien naar dat dividend patentregt verschuldigd zijn, of die vervoer van personen of goederen met vaartuigen, aan dat regt onderhevig, ten doel hebben."

Het is de bedoeling van den voorsteller dat na de aanneming van dit amendement art. 53 vervalt.

W. H. DE BEAUFORT.

[11. 13.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekende stelt voor:

1°. Art. 53 te lezen:

»Met het in werking treden dezer wet vervallen de wetten en wettelijke verordeningen op het regt van patent".

2°. Art 54 te lezen:

»Deze wet treedt in werking op het door Ons te bepalen tijdstip".

Deze andere redactie van het amendement 5°. (stuk n°. 5), is het gevolg van de wijziging welke sedert, met overneming der 4 eerste amendementen van den ondergeteekende, in de Regeringsvoordragt is gebragt. — In het wezen der zaak ondergaat het voorstel 5°. van den ondergeteekende, waarvoor hij naar zijne toelichting (stuk n°. 5) blijft verwijzen, geen verandering.

23 Maart 1881.

J. L. DE BRUYN KOPS.

[11. 14.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekenden hebben de eer de volgende amendementen voor te stellen:

Het laatste lid van art. 11 wordt gelezen aldus:

»De vrijstelling en vermindering gelden ook voor onverdeelde boedels".

Na art. 11 als nieuw artikel in te lasschen:

»Van deze belasting en de aanslagen en aangiften daarop betrekking hebbende worden vrijgesteld:

»1°. zedelijke ligchamen, vereenigingen, maatschappijen en fondsen, voor zoo verre zij uitsluitend ten doel hebben eeredienst, weldadigheid, onderwijs en opvoeding;

»2°. pensioen-, weduwen- en weezenfondsen;

»3°. spaar- en voorschotbanken".

Art. 12 wordt art. 13, enz.

Toelichting.

Deze vrijstellingen zijn getrokken uit het wetsontwerp Gleichman, houdende belasting van de doode hand (art. 10) en de daaromtrent in het Voorloopig Verslag vervatte aanmerkingen. (Zitting van 1878—1879, n°. 108.)

Onder n°. 1 zijn begrepen de instellingen en fondsen bestemd voor idioten, krankzinnigen, blinden en dooven, voor zoo verre zich deze instellingen uitsluitend bezig houden met de verpleging van minvermogenden. Houden zij zich bezig met de *opleiding* van zulke ongelukkigen, dan vallen zij om die reden ook onder de vrijstelling, even als de bewaarscholen en de fondsen bestemd voor opleiding van onderwijzers.

Onder n°. 3 zijn mede begrepen de spaarbanken, hulpbanken en banken van leening.

VAN NISPEN TOT SEVENAER.
DONNER.
DE SAVORNIN LOHMAN.
VERMEULEN.
HEYDENRIJCK.

II.

De ondergeteekenden stellen voor:

1°. het slot der 1ste alinea van art. 16, beginnende met de woorden: »*te bevestigen*" enz., te lezen als volgt: »*te bevestigen door de verklaring, overeenkomstig art.* 39 *dezer wet*";

2°. in plaats van de woorden: »*onder aanbod van den eed of de verklaring, die den eed vervangt*", voorkomende in art. 19, te lezen: »*onder aanbod der verklaring, overkomstig art.* 39 *dezer wet*";

3°. in art. 36 in plaats van: »*door den eed of door de verklaring, die den eed vervangt*", te lezen: »*door de verklaring, overeenkomstig art.* 39 *dezer wet*";

4°. in art. 37, 1ste alinea, het woord *eed* te vervangen door: »*verklaring*";

5°. de 1ste alinea van art. 39 te lezen als volgt:

»*De verklaring moet binnen veertig dagen na het uitreiken van de oproeping, voor elke aangifte afzonderlijk worden afgelegd voor den kantonregter der plaats waar de aangifte is ingediend, naar een der volgende formulieren:*

»*In de gevallen van art.* 16.

»*Ik verklaar dat*" enz.,

weg te laten den 17den regel: »*zoo waarlijk helpe mij God almagtig* (*dat verklaar ik*).

Den aanhef van den 19den regel van art. 39 te doen luiden: »*Ik verklaar dat*" enz.,

weg te laten den laatsten regel van art. 39: »*zoo waarlijk*" enz.;

6°. in den 3den regel van art. 40 de woorden: »*van den eed*" te vervangen door: »*van de verklaring*", en in de 5de en 6de regels de woorden: »*te bevestigen*" enz., door: »*te bevestigen door de verklaring, overeenkomstig art.* 39 *dezer wet*";

7°. in den laatsten regel van art. 41 de woorden: »*beëdigen*" enz. te vervangen door: »*tot het bevestigen van zijne aangifte door eene verklaring, overeenkomstig art.* 39 *dezer wet, toegelaten*";

8°. in art. 42, 1sten regel, de woorden: »*van den* EED," te vervangen door: »*van de verklaring*"; in den 5den regel het woord: »*eed*", door: »*verklaring*", en de woorden: »*geeft de kantonregter*" enz., door: »*doet de kantonregter, ten verzoeke van den controleur, schriftelijke mededeeling van dat verzuim*";

9°. in art. 43, 1sten regel, de woorden: »*van den eed*," te vervangen door: »*van de verklaring*";

10°. in art. 44, 4de en 5de regels, de woorden: »DEN EED (*verklaring*)" enz., te vervangen door: »*de verklaring, overeenkomstig art.* 39 *dezer wet, niet binnen den, in dit laatste artikel gestelden, of*" enz. (gelijk het artikel).

Den Haag, 23 Maart 1881.

HEYDENRIJCK.
J. G. DE BRUYN.

[11. 15.]

VOORGESTELD GEWIJZIGD AMENDEMENT.

Het amendement I voorkomende in het gedrukte stuk n°. 14 wordt ingetrokken.

De ondergeteekenden hebben de eer ter vervanging daarvan voor te stellen:

Het laatste lid van art. 11 wordt gelezen, als volgt:

» De vrijstelling en vermindering gelden ook voor onverdeelde boedels".

Na art. 11 als nieuw art. 12 in te lasschen:

» Zedelijke ligchamen, vereenigingen, maatschappijen en stichtingen, worden, voor zoo verre hunne inkomsten uitsluitend besteed worden voor eeredienst, weldadigheid, onderwijs en opleiding, vrijgesteld van deze belasting."

Art. 12 wordt art. 13 enz.

Deze vrijstelling heeft ten doel het heffen van belasting te beletten van de fondsen, bijeen gebragt tot zedelijke intellectuele ontwikkeling des volks, en zelfs van de liefdadigheid. Immers het vermogen hier vrijgesteld, wordt aangewend ten openbare nutte.

Onder de vrijstelling is bijv. begrepen het roerend ververmogen der instellingen voor blinden, doofstommen, idioten en krankzinnigen, voor zooverre dit uitsluitend wordt aangewend ter *verpleging van minvermogenden*. Houden die instellingen zich bezig met *opleiding* van zulke ongelukkigen, dan vallen zij reeds om die reden onder de vrijstelling, even als de bewaarscholen en de instellingen bestemd voor opleiding van onderwijzers, onverschillig of het geldt minvermogenden al of niet.

VAN NISPEN TOT SEVENAER.
DE SAVORNIN LOHMAN.
DONNER.
HEYDENRIJCK.
VERMEULEN.

[11. 16.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende stelt voor art. 5 aldus lezen:

» Zijn niet belastingpligtig:

» *a.* genootschappen van gemeenschappelijk bezit van fondsen, onderlinge waarborgmaatschappijen, maatschappijen van levensverzekering en lijfrenten, pensioen-, weduwen- en weezenfondsen, zieken- en begrafenisbussen, spaar- en voorschotbanken, coöperative vereenigingen, voor hunne inkomsten uit kapitalen, aangelegd op den voet van art. 1 en bestemd om te worden uitgekeerd aan hunne leden, deelnemers of andere tot deze uitkeeringen geregtigden;

» *b.* fondsen voor onderwijs, opvoeding en eeredienst, uitsluitend voor deze doeleinden bestemd;

» *c.* instellingen van weldadigheid, voorkomende op de lijst voorgeschreven bij art. 3 der wet van 28 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100)."

Wordt dit amendement aangenomen dan vervallen uit art. 11, laatste lid, de woorden: » Door voor geene instellingen", enz.

BROUWERS.

II.

De ondergeteekende stelt voor art. 16, 1ste lid, te lezen als volgt:

» De aangifte bevat het aanbod om het belastbaar inkomen, door de aangegeven tabel en klasse aangeduid, te splitsen, en de aangifte, door die splitsing en in het geval van het laatste lid van het vorig artikel door de opgaaf der gezamenlijke inkomsten gestaafd, voor de in art. 32 bedoelde commissie toe te lichten en te bevestigen."

Toelichting.

Het amendement strekt om de bevestiging der aangifte *onder ede* te doen vervallen. Daardoor wordt ook de tusschenkomst van den kantonregter onnoodig en ondoelmatig. Van eene verschijning van den aangever voor de commissie, die de bezwaren tegen de aangifte kent, den aangever, zoo noodig, kan inlichten, van hem nadere mondelinge inlichtingen kan ontvangen, en voor wie hij ten slotte zijne opgaven op plegtige wijze volgens een der voorgeschreven formulieren moet bevestigen, stelt de ondergeteekende zich betere vruchten voor. Mogt de Kamer zich door de aanneming van dit amendement met deze zienswijze vereenigen, dan zouden eenige wijzigingen in volgende artikelen noodig zijn, die de ondergeteekende voor dat geval als zoovele amendementen voorstelt, namelijk:

Op art. 19. In plaats van » onder aanbod van den eed of de verklaring die den eed vervangt", te lezen: » onder aanbod van nadere bevestiging voor de in art. 32 bedoelde commissie".

Op art. 36. Dit artikel te lezen als volgt:
» Indien de helft of meer van het aantal uitgebragte stemmen vóór bevestiging der aangifte is, kan de controleur, met inachtneming van een termijn van ten minste twintig vrije dagen, den aangever schriftelijk oproepen om op een bepaalden tijd zijne aangifte voor de commissie, op den voet van de artt. 16 en 19 te bevestigen."

Op art. 37, 1ste lid. In plaats van » waarin de eed moet worden afgelegd", » te lezen: » waarin de bevestiging moet geschieden".

Op art. 38, 1ste lid. In plaats van » aan den kantonregter", te lezen: » aan den voorzitter der commissie".

2de lid. In plaats van » aan den kantonregter", te lezen: » aan de commissie".

3de lid. In plaats van » in tegenwoordigheid van de kantonregter", te lezen: » voor de commissie".

4de lid. In plaats van » door den kantonregter", te lezen: » door den voorzitter".

5de lid. In plaats van » doet de kantonregter", te lezen: of de opgeroepene ten gevolge van nadere inlichtingen zijne aangifte verhoogt, doet de voorzitter".

6de lid. In plaats van » voor den kantonregter", te lezen: » voor de commissie".

7de lid. In plaats van » door den kantonregter", te lezen: » door den voorzitter".

Op art. 39. Den aanhef te lezen als volgt:
» De bevestiging der aangifte voor de commissie geschiedt voor elke aangifte afzonderlijk, naar een der volgende formulieren."

In beide formulieren in plaats van »Ik zweer (verklaar)", te lezen: »Ik verklaar", en de woorden: »zoo waarlijk helpe mij God almagtig. (Dat verklaar ik)" te laten vervallen. In het eerste formulier daarenboven te laten vervallen de woorden: »voor den kantonregter".

Op art. 40. 1ste lid. In plaats van: »tot het afleggen van den eed", te lezen: »voor de bevestiging der aangifte", en de woorden: »door den eed of de verklaring die den eed vervangt" te laten vervallen.

2de lid. In plaats van: »aan den kantonregter overgelegd", te lezen: »aan de commissie overgelegd", en in plaats van: »aan den kantonregter kennis gegeven", te lezen: »aan den voorzitter der commissie kennis gegeven".

Op art. 41. In plaats van: »beëedigen", te lezen: bevestigen".

Op art. 42. Dit artikel te lezen als volgt: »Van de bevestiging der aangifte, de weigering der bevestiging of het niet verschijnen van den opgeroepene, wordt een ambtelijk verslag opgemaakt, in geval van bevestiging, aanwijzende de tabel en klasse van de bevestigde aangifte. Het verslag wordt door de aanwezige leden der commissie onderteekend en aan den controleur ter hand gesteld."

Art. 43 kan vervallen.

Op art. 44. Het tweede lid te lezen als volgt: »Hij, die tot bevestiging zijner aangifte opgeroepen, niet verschijnt of de bevestiging weigert, wordt gestraft" enz., als in het artikel.

Op art. 47. Het eerste lid te lezen als volgt: »De ambtenaren van 's Rijks directe belastingen, zij die hen bij de regeling der belasting ter zijde staan en de leden der in art. 32 bedoelde commissie, zijn tot geheimhouding verpligt" enz., als in het artikel.

W. VAN DER KAAY.

[II. 17.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Art. 1 van het ontwerp te lezen als volgt:

Er wordt van de ingezetenen des Rijks, onder den naam van rentebelasting, eene directe belasting geheven naar hun inkomen:

a. uit hun kapitaal in portefeuille;

b. uit lijfrenten en andere uitkeeringen, waarop door koop, erfstelling of schenking regt is verkregen, en uit gevestigde of altijd durende renten.

Onder kapitaal in portefeuille verstaat de wet:

1°. alle effecten, hetzij in den vorm van obligatien, rentebrieven, aandeelen of loten, en hetzij de effecten al dan niet geregeld ter beurze verhandeld worden;

2°. geldschietingen en commandite;

3°. rentegevende schuldvorderingen niet reeds onder 1°. of 2°. begrepen, onverschillig of de rente afzonderlijk bedongen dan wel in de aflossing verscholen is, en of de schuldvorderingen al dan niet zijn verzekerd door pand, scheepsverband, bodemerij, hypotheek op goederen binnen of buiten het Rijk, borgtogt of andere wijze.

Het inkomen uit kapitalen in portefeuille wordt geacht vier ten honderd te bedragen van de waarde van het kapitaal, na aftrek der gelden, die de belastingschuldige tegen rente, disconto of winstaandeel van anderen in gebruik heeft. Blijft de werkelijk verkregen rente beneden vier ten honderd, dan wordt de belasting slechts over het werkelijk verkregen bedrag berekend.

De renten en uitkeeringen, in het eerste lid sub *b* van dit artikel bedoeld, worden door den daarop regthebbende *voor de helft* van haar jaarlijks bedrag als inkomen gerekend, en mogen door degenen die ze verschuldigd zijn tot het volle bedrag van hun inkomen uit kapitaal in portefeuille worden afgetrokken.

Dit amendement omvat dat van den heer Bredius, en strekt bovendien:

1°. om eene meer billijke en beginselmatige heffing te verzekeren van lijfrenten en dergelijke inkomsten;

2°. om de heffing tot de wezenlijk genoten renten te beperken. Het behoudt overigens de voordeelen van het amendement-van Houten.

VAN NISPEN.

[11. 18.]

NOTA VAN WIJZIGING.

Het laatste lid van art. 1 vervalt.

Daarentegen wordt dezelfde bepaling opgenomen als *tweede* lid in art. 6 (onmiddellijk na den aanhef) met weglating der woorden in den eersten regel: »in dit artikel bedoeld", zoodat de zinsnede gelezen wordt: »Inkomen uit effecten en schuldvorderingen, welke de bestanddeelen uitmaken" enz.

[11. 19.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor achter art. 4 een nieuw artikel te voegen:

»Niet belastingpligtig volgens deze wet zijn:

»kooplieden volgens de bepaling van art. 2 van het Wetboek van Koophandel, voor hun inkomen uit schuldvorderingen;

»bankiers, kassiers en commissionairs in effecten volgens de bepalingen van het Wetboek van Koophandel, voor hun inkomen uit schuldvorderingen en effecten.

»De vrijstellingen, in dit artikel bedoeld, gelden alleen voor zoover die schuldvorderingen en effecten bestanddeelen uitmaken van het bedrijfskapitaal."

Bij aanneming van dit amendement vervalt het tweede lid van art. 6, en stelt de ondergeteekende voor aan het slot van art. 2 eene nieuwe alinea te voegen:

»Uitgezonderd zijn naamlooze vennootschappen welke hier te lande patentpligtig zijn."

MEES.

[11. 20.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende stelt voor, art. 10 te lezen als volgt:

»De belasting bedraagt hoogstens twee ten honderd van de belastbare som.

»Jaarlijks, bij de vaststelling van de Wet op de Middelen, wordt het bedrag, binnen de grenzen van genoemd maximum, nader bepaald."

HEYDENRIJCK.

II.

De ondergeteekende heeft de eer het volgende amendement voor te stellen:

De beide eerste alinea's van art. 11 worden gelezen:

»Van de belasting is vrijgesteld hij wiens gezamenlijke zuivere inkomsten zoowel in geld als in natura, onverschillig waaruit verworven, in het jaar waarover het belastbaar inkomen moet worden berekend, niet meer bedragen hebben dan f 1000.

»Hebben deze gezamenlijke inkomsten meer dan f 1000, doch niet meer dan f 3000 bedragen, dan wordt de belasting met de helft verminderd."

Wordt dit amendement aangenomen dan zou in tabel II van art. 9 moeten worden gelezen:

»Klasse	VII	van	f 2200	tot	beneden	f 2400	f 2200
»	VIII	»	2400	»	»	2700	2400
»	IX	»	2700	»	»	3000	3000
»	X	»	3000	»	»	3500	3500
»	XI	»	3500	»	»	4000	4000."

SCHAEPMAN.

III.

De ondergeteekenden hebben de eer op het nader gewijzigd ontwerp van wet tot heffing eener rentebelasting, de navolgende amendementen voor te dragen:

Hoofdstuk III te lezen als volgt:

»HOOFDSTUK III.

»*Onderzoek en classificatie der aangiften. Kohieren. Bezwaarschriften.*

»*Art.* 29 Het onderzoek en de beoordeeling der aangiften en de classificatie der belastingpligtigen is opgedragen aan eene commissie van classificatie, bestaande uit de leden van het collegie van zetters der betrokken gemeente en eenen door Onzen Minister van Financien aan te wijzen Rijksambtenaar der directe belastingen.

»Behoudens hetgeen in de volgende artikelen is bepaald, zijn op deze commissie de voorschriften der wet van 5 April 1870 (*Staatsblad* n°. 63), van toepassing."

»*Art.* 30. Het aantal leden van elk collegie van zetters wordt voor de werkzaamheden, ingevolge deze wet te verrigten, vermeerderd in gemeenten:

»van	10 000	tot	20 000	zielen	met	twee:
» »	20 000	»	40 000	»	»	vier;
» »	40 000	»	70 000	»	»	zes;
» »	70 000	»	100 000	»	»	acht;
» »	100 000	»	200 000	»	»	twaalf;
»boven de			200 000	»	»	zestien.

»Tot het nemen van een besluit wordt in de aldus zamengestelde commissie de tegenwoordigheid van minstens de grootste helft van het aantal leden vereischt.

In gemeenten, bestaande uit twee of meer controles der directe belastingen, kan deze commissie, door Onzen Minister van Financien, en naar de regelen door dezen vast te stellen, in twee of meer op zich zelve staande afdeelingen worden verdeeld. Van elke zoodanige afdeeling maakt een Rijksambtenaar der directe belastingen alsdan deel uit. Op zoodanige afdeeling rusten dezelfde regten en verpligtingen als op de commissie in haar geheel."

»*Art.* 31. De commissie is bevoegd van de ingediende

aangiften af te wijken en eene op hare overtuiging gegronde tabel en klasse op de aangevers toe te passen.

» Zij gaat hiertoe echter niet over, zonder den betrokken persoon in de gelegenheid gesteld te hebben zijne aangifte mondeling of schriftelijk aan haar toe te lichten."

» *Art.* 32. Het register, houdende de classificatie van aanslagen, door de commissie vastgesteld, wordt door haren voorzitter zonder verwijl verzonden aan den ontvanger der directe belastingen, binnen den kring van wiens kantoor de gemeente of het betrokken deel der gemeente is gelegen."

» *Art.* 33. De kohieren der belasting worden in overeenstemming met de classificatie der aanslagen, zoo als die door de commissie is vastgesteld, door de ontvangers der directe belastingen, ieder voor den kring van zijn kantoor, opgemaakt.

» Aanslagen van minder dan f 1 worden niet in de kohieren uitgetrokken.

» Misstellingen, in den loop van het dienstjaar in de kohieren ontdekt, worden op verzoek van den belastingpligtige aan den provincialen inspecteur der directe belastingen, of ambtshalve verbeterd. Bij vermindering van den aanslag, ten gevolge van zoodanige verbetering, wordt de te veel betaalde belasting teruggegeven."

» *Art.* 34. De aangeslagenen of die hen volgens de wet vertegenwoordigen, kunnen, wanneer zij zich met den aanslag bezwaard achten, daartegen een bezwaarschrift bij burgemeester en wethouders der betrokken gemeente indienen.

» Deze bezwaarschriften moeten, onder overlegging van een dubbel van het aanslagbiljet, worden ingediend binnen zestig dagen na den dag der afkondiging van het kohier, waarop de aanslag voorkomt."

» *Art.* 35. De Rijksambtenaar, in het 1ste lid van art. 29 dezer wet vermeld, is bevoegd, binnen den termijn aan het slot van art. 34 aangegeven, bij burgemeester en wethouders der betrokken gemeente in een met redenen omkleed bezwaarschrift in verzet te komen tegen aanslagen, die hem voorkomen met de waarheid in strijd te zijn, of ten onregte op de kohieren te ontbreken.

» Burgemeester en wethouders winnen omtrent zoodanig bezwaarschrift het advies in der commissie, in art. 29 bedoeld. Dit advies wordt binnen 14 dagen uitgebragt."

» *Art.* 36. Burgemeester en wethouders roepen binnen 30 dagen na de ontvangst der bezwaarschriften, in art. 34 en 35 bedoeld, den belanghebbende, wien het bezwaarschrift geldt, voor zich, en vorderen van hem, naar de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den beslissenden eed (verklaring), dat de door hem ingediende aangifte overeenkomstig de waarheid is."

Art. 37. » De eed (verklaring) wordt binnen 14 dagen na at den belanghebbende de in het vorig artikel bedoelde oproeping is geworden, afgelegd in de vergadering van burgemeester en wethouders, in handen van haren voorzitter, naar een der volgende formulieren:

» *In de gevallen van art.* 15.

» » Ik zweer (verklaar), dat ik in gemoede vermeen, bij mijne aangifte (in hoedanigheid van . . . . voor . . . .) voor de rentebelasting voor het dienstjaar . . . . alles in aanmerking te hebben genomen, wat tot het belastbaar inkomen behoort, en dat die aangifte (zoomede de opgaaf omtrent de gezamenlijke inkomsten) ter goeder trouw en naar mijn beste weten, overeenkomstig de bepalingen der wet, niet te laag is gedaan.

» » Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig. (Dat verklaar ik.) "

» *In de gevallen van art.* 18.

» » Ik zweer (verklaar), dat ik in het jaar . . . . . geene inkomsten heb genoten (in hoedanigheid van . . . . . . voor . . . . . geene inkomsten heb ontvangen), waarvoor rentebelasting verschuldigd is."

» of:

» » dat de opgaaf van de gezamenlijke inkomsten, onverschillig waaruit verworven, vervat in mijne aangifte voor de rentebelasting over het dienstjaar . . . . (in hoedanigheid van . . . . . voor . . . . . ingediend) naar mijn beste weten overeenkomstig de waarheid is gedaan.

» Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig. (Dat verklaar ik.)""

» *Art.* 38. In geval van ziekte, afwezigheid uit het Rijk of andere wettige reden van verhindering, kan Onze Minister van Financien den aangeslagene vergunnen, de aangifte, krachtens eene bijzondere volmagt, door een lasthebber te doen bevestigen door den eed of de verklaring die den eed vervangt."

» *Art.* 39. Wordt de eed (verklaring) door den opgeroepene afgelegd, dan wordt de door hem ingediende aangifte als juist aangenomen en dienovereenkomstig door burgemeester en wethouders op de bezwaarschriften van artt. 34 en 35 beschikt."

» *Art.* 40. Bij niet-verschijning van den aangeslagene of bij weigering zijnerzijds om den eed (verklaring) af te leggen, wordt door burgemeester en wethouders op het bezwaarschrift, vermeld in art. 34, afwijzend beschikt, en op dat van art. 35 zoo als zij zullen meenen te behooren."

» *Art.* 41. Burgemeesters en wethouders nemen de beschikking, in de beide vorige artikelen bedoeld, binnen twee maanden, nadat de zaak aan hunne kennisgeving werd onderworpen, en vermelden daarin de reden hunner beslissing."

» *Art.* 42. Een volledig afschrift van zoodanige uitspraak wordt, binnen 10 dagen na de dagteekening daarvan, toegezonden aan den belanghebbende en den daarbij betrokken provincialen inspecteur der directe belastingen, die, voor zooveel noodig, voor de uitvoering zorg draagt."

II.

In verband met de sub I voorgestelde wijziging:

a. art. 16 te doen vervallen;

b. uit art. 19 te doen vervallen de woorden: *» onder aanbod van den eed of de verklaring, die den eed vervangt*";

c. in art. 28 de vermelding van art. 16 te doen vervallen;

d. uit art. 44 te doen vervallen de 2 laatste zinsneden

e. art 47, 1ste lid, te lezen: » Al degenen, die in eersten aanleg of in hooger beroep tot de regeling van eenen aanslag volgens deze wet hebben medegewerkt, zijn tot geheimhouding verpligt ten aanzien van hetgeen daarbij te hunner kennis kwam omtrent de inkomsten van de belastingpligtigen";

f. uit art. 52 vervallen de woorden: » De verslagen, bedoeld in artt. 37, 42 en";

g. voorts zal eene vernommering der artikelen van de wet en der in sommige daarvan aangehaalde moeten geschieden.

Toelichting.

De ingediende amendementen, ofschoon eenigermate uitgebreid van omvang, zijn niettemin eenvoudig van aard. De eerste reeks heeft de strekking:

Ten eerste. Om zonder de belangen der goedgezinde belastingpligtigen eenigermate in gevaar te brengen, die der schatkist, en dus van het algemeen, beter te verzekeren dan in het thans aanhangig ontwerp het geval is.

Daartoe wordt aan eene commissie van classificatie — wier wijze van zamenstelling waarborgen aanbiedt van deugdelijkheid — de vaststelling der aanslagen, al dan niet overeenkomstig de ingediende aangiften, opgedragen, met bevoegdverklaring van den aangeslagene of den betrokken Rijksambtenaar der directe belastingen, om daartegen bij

burgemeester en wethouders der betrokken gemeente in verzet te komen.

In het stelsel der Regering bestaat geene mogelijkheid om onjuiste aangiften, zelfs al waren die uit dwaling voortgesproten, te verbeteren, tenzij de aangever zelf, zich volgens art. 38 juncto 44 § 3 strafschuldig verklare.

Neemt men echter in aanmerking, dat volgens het verslag omtrent de heffing der plaatselijke directe belasting naar het inkomen, te Amsterdam, over 1879-1880 (zie bladz. 3 en staat 1*a*) van de 33 913 aanslagen, 6777 plaats hadden in strijd met de bewering der aangeslagenen, dat zij niet in de termen vielen der belastingpligtigheid, en dat van de overige 27 000 ongeveer ¼ of 6750 hooger werden aangeslagen dan hunne aangifte strekte, dan behoeft het geen betoog dat de mogelijkheid moet bestaan om de aanslagen te regelen, ook zonder dat de aangever zelf, door erkenning van schuld, daartoe aanleiding geve.

Ten tweede. Om het afleggen van den eed, tot bevestiging der aangifte en ter verzekering van een aanslag in overeenstemming met de aangifte, afhankelijk te stellen van den vrijen wil des aangevers zelven.

In het stelsel der Regering heeft de aangever, die met opzet of zelfs uit dwaling eene verkeerde aangifte deed, indien hij tot bevestiging der aangifte wordt opgeroepen, slechts de keuze tusschen:

a. regterlijke veroordeeling tot zware boetstraffen, indien hij weigert den eed af te leggen;

b. regterlijke veroordeeling tot betrekkelijk zware boetstraffen, indien hij tijdig tot inkeer komt;

c. het afleggen van een valschen eed.

Boven zóódanige regeling dezer uit een zedelijk en maatschappelijk oogpunt zoo ernstige aangelegenheid, schijnt eene andere de voorkeur te verdienen, volgens welke het afleggen van den eed, ter verzekering van een aanslag in overeenstemming met zijne aangifte, afhangt van den vrijen wil des aangevers zelven.

De voorgedragen artikelen schijnen slechts weinig toelichting te behoeven:

Artt. 29 en 30. De voorschriften der wet van 5 April 1870 (*Staatsblad* n°. 63), in het algemeen van toepassing verklaard, bieden waarborgen aan eener geregelde en rigtige afdoening van zaken.

Art. 31. Ofschoon de taak der classificatie niet altijd even gemakkelijk zal zijn, zoo behoort daarbij evenwel te worden overwogen, dat het hier geldt de collegien van zetters — met eenige uitbreiding — die reeds uit anderen hoofde met de vermogens-verhoudingen hunner medeburgers in meerdere of mindere mate in aanraking kwamen.

In ieder geval schijnen deze personen beter in staat de aangiften en hare betrekkelijke juistheid te beoordeelen, dan de vaak geheel vreemde controleurs bedoeld in art. 31 en de commissie van art. 32 van het Regeringsontwerp.

Artt. 34 en 35 en volg. Zoowel de belanghebbende als de fiscus kunnen in de handelingen der commissie ten opzigte der vaststelling van de aanslagen, aanleiding vinden tot bedenkingen. Deze bedenkingen worden ingebragt bij het collegie van burgemeester en wethouders, die daarop volgens de artt. 39 en 40 eene beschikking nemen, al naar mate de belanghebbende, tot het afleggen van den eed (verklaring) opgeroepen, zijne oorspronkelijke aangifte al dan niet bevestigt.

Wel is de tusschenkomst van burgemeester en wethouders omtrent geschillen in zake Rijksbelastingen, tot dusverre aan onze fiscale wetgeving, voor zoover den ondergeteekende bekend is, vreemd, maar daarvoor pleit in casu het volgende:

1. het geldt hier, behalve in het geval van art. 40 juncto art. 35, geene eigenlijke *beslissing*, maar eenvoudig handhaving of wijziging van een aanslag, naar vaste gegevens;

2. eene opdragt dezer tusschenkomst van het collegie van Gedeputeerde Staten zoude dit — voor de geheele provincie geroepen — alligt met werkzaamheden overladen;

3. dat eene oproeping ter bevestiging voor burgemeester en wethouders — uit de gemeentelijke omslagen op vele plaatsen reeds met de financiele omstandigheden der aangeslagenen bekend — ten deze de voorkeur verdient.

Art. 35, § 1, maakt ook gewag van: »aanslagen die ten onregte op de kohieren ontbreken." Dit houdt verband met art. 19. Gelijk reeds hierboven werd opgemerkt, leerde de ondervinding te Amsterdam, dat zeer velen, die hadden aangegeven *niet* belastingpligtig te zijn, toch daartoe moesten worden gerekend.

Verdere toelichting — voor zooveel noodig — schijnt bij het mondeling debat te kunnen worden verstrekt.

De *tweede* reeks staat met de eerste in onafscheidelijk verband, als zijnde daarvan het uitvloeisel.

's Gravenhage, 28 Maart 1881.

RÖELL.
DE JONG.

IV.

De ondergeteekende heeft de eer het volgende amendement voor te stellen.

Art. 34. Tusschen het vóórlaatste en het laatste lid de twee volgende alinea's in te voegen:

»De aangever wordt schriftelijk door den controleur opgeroepen, om door de commissie te worden gehoord.

»Indien hij op den bepaalden dag niet verschijnt, is de commissie bevoegd met het onderzoek voort te gaan."

LENTING.

[II. 21.]

VERBETERING VAN DRUKFOUTEN *in het amendement van den heer* HEYDENRIJCK. (Stuk n°. 20, sub I.) In de Bijlagen opgenomen.

[II. 22.]

NOTA VAN DRUKFEILEN *in de amendementen van de heeren* RÖELL *en* DE JONG. (Stuk n°. 20, sub III.) In de Bijlagen opgenomen.

[11. 23.]

VERBETERDE LEZING *van het amendement van den heer* SCHAEPMAN. (Stuk n°. 20, sub II.)

Het laatste gedeelte van het door den ondergeteekende ingediende amendement moet aldus worden gelezen:

»Wordt dit amendement aangenomen, dan zou in tabel II van art. 9 moeten worden gelezen:

»Klasse	VII	van	f 2200	tot beneden	f 2400	f 2000
»	VIII	»	2400	» »	2700	2400
»	IX	»	2700	» »	3000	2700
»	X	»	3000	» »	3500	3000
»	XI	»	3500	» »	4000	3500."

SCHAEPMAN.

[11. 24.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende heeft de eer aan de Vergadering voor te stellen:

om de tweede alinea van art. 3 van het ontwerp van wet tot heffing eener rentebelasting, luidende:

»De belastingpligtige mag de ontvangen geldswaarde van een coupon ter bepaling van zijn inkomen verminderen met de loopende rente door hem op dien coupon betaald",

uit het ontwerp van wet te doen vervallen.

's Hage, 28 Maart 1881.

DE BRUYN.

II.

De ondergeteekende stelt voor, na art. 11, een nieuw artikel op te nemen, luidende als volgt:

»Aan aangifte en belasting volgens deze wet zijn niet onderworpen:

a. fondsen, behoorende aan kerkelijke gemeenten en voor eeredienst of armverzorging bestemd;

b. instellingen van weldadigheid, bedoeld bij de eerste alinea van artikel 1 der wet van 28 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100), die niet reeds onder de vrijstellingen van deze wet zijn begrepen."

Art. 12 wordt *art.* 13, enz.

Toelichting.

Aan dit amendement ligt tot op zekere hoogte dezelfde gedachte ten grondslag als aan het amendement der heeren VAN NISPEN TOT SEVENAER c. s. (stuk n°. 15) en aan het amendement van den heer BROUWERS (stuk n°. 16). Het onderscheidt zich van die beide amendementen door meerdere beperking en — naar des ondergeteekenden bescheiden meening — duidelijker omschrijving der vrij te stellen instellingen.

Bij aanneming van dit amendement, moet het laatste lid van art. 11 worden gelezen als volgt:

»De vrijstelling en vermindering gelden ook voor onverdeelde boedels."

BASTERT.

[11. 25.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen:

I.

Aan art. 9 als 2de alinea toe te voegen:

»Belastbare inkomsten, genoten onder den titel van vruchtgebruik, lijfrenten en dergelijken, waarbij het kapitaal, dat hen voortbrengt, niet toebehoort aan den belastingschuldige, wordt ter bepaling van de belastbare som slechts voor de helft berekend."

Toelichting.

Het is onbillijk, hem die slechts inkomen bezit, zonder kapitaal, even zwaar te belasten als hem die beiden te zamen bezit.

II.

In het 1ste lid van art. 11, in plaats van f 600, te lezen: f 1000.

De 2de alinea van dat artikel te doen vervallen en in de plaats daarvan te lezen:

»Bij bepaling van dat gezamenlijk zuiver inkomen, worden slechts voor de helft berekend zuivere inkomsten, genoten onder den titel van bezoldiging, vruchtgebruik, lijfrenten en dergelijken, waarbij het kapitaal, dat hen voortbrengt, niet toebehoort aan den belastingschuldige."

De woorden *of vermindering* vervallen in het artikel.

Toelichting.

De 1ste verandering komt de kleine vermogens zeer te stade.

De 2de alinea, hier voorgesteld, houdt verband met die onder I voorgesteld. Daar het echter in dit art. (11) geldt het *gezamenlijk* zuiver inkomen, moest op gelijke gronden van billijkheid inkomen uit *bezoldiging* worden bijgevoegd, waaraan bij art. 9 niet kan worden gedacht.

VAN NISPEN TOT SEVENAER.

[11. 26.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

1.

In den eersten regel van art. 3 wordt achter »wet" ingelascht: »de op kwitantie ontvangen renten en dividenden,".

2.

In den zesden regel van art. 5 wordt achter de woorden: »op den voet van art 1" eene komma geplaatst en ingevoegd het woord »genoten", zoodat de 6de en 7de regel gelezen worden: »inkomsten uit kapitalen, aangelegd op den voet van art. 1, genoten en bestemd om te worden uitgekeerd aan hunne leden".



[II. 27.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN EN SUB-AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende stelt voor de 1ste en 2de alinea van art. 6 te vervangen door:

»Niet belastingpligtig volgens deze wet zijn:

»kooplieden volgens de bepaling van art. 2 van het Wetboek van Koophandel, voor hun inkomen uit schuldvorderingen;

»bankiers, kassiers en commissionairs in effecten volgens de bepalingen van het Wetboek van Koophandel, voor hun inkomen uit schuldvorderingen en effecten.

»Deze vrijstellingen gelden alleen voor zoover die schuldvorderingen en effecten bestanddeelen uitmaken van het bedrijfskapitaal."

MEES.

II.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen het volgende *sub-amendement* op het hierboven sub I door den heer MEES voorgesteld amendement:

2de alinea vervalt.

3de alinea te lezen:

»kooplieden volgens de bepaling van art. 2 van het Wetboek van Koophandel, voor hun inkomen uit schuldvorderingen en effecten."

VIRULY VERBRUGGE.

III.

De ondergeteekende stelt het volgende *sub-amendement* voor op het door den heer MEES thans op art. 6 hierboven sub I voorgestelde amendement:

De laatste alinea van dat amendement te lezen als volgt:

»Deze vrijstellingen gelden alleen voor zoover dat inkomen is verkregen uit schuldvorderingen en effecten, die bestanddeelen uitmaken van het bedrijfskapitaal, en als bedrijfswinst is aan te merken."

A. VAN DELDEN.

IV.

De ondergeteekenden stellen voor art. 51 te lezen als volgt:

»Zoo lang de wetten van 10 Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 39) en van 7 Julij 1865 (*Staatsblad* n°. 79) niet zijn herzien, kunnen door de provinciale en door de gemeentebesturen, met inachtneming overigens van de bestaande wettelijke voorschriften, opcenten op de hoofdsom der rentebelasting worden geheven."

BERGSMA.
HUMALDA VAN EYSINGA.

[II. 28.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN EN SUB-AMENDEMENT.

I.

De ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen als amendement op art. 6:

Het tweede lid van art. 6 vervalt.

BLUSSÉ.
DE MEIJIER.
GOEMAN BORGESIUS.
PATIJN.
SICKESZ.

II.

De ondergeteekenden stellen voor:

a. de twee eerste alinea's van art. 6 te vervangen door het navolgende:

»Ter bepaling van het belastbaar inkomen wordt het genoten inkomen verminderd met de door den belastingpligtige verschuldigde renten en uitkeeringen genoemd in art. 1.";

b. achter het laatste lid van art. 6 te laten volgen het volgende:

»De vermindering, in de 1ste alinea van dit artikel vermeld, geldt, voor zooverre het schulden ter zake van het bedrijf betreft, niet voor hen, wier inkomen, uit bestanddeelen van bedrijfskapitaal, in de voorlaatste alinea van dit artikel niet aan de belasting is onderhevig verklaard."

Het amendement gaat uit van hetzelfde beginsel als dat van den heer A. VAN DEDEM op hetzelfde artikel.

Wij meenen echter dat de consequentie medebrengt om:

1°. het beginsel ook toe te passen op de uitkeeringen, genoemd in art. 1, 4°.

2°. waar het bedrijfskapitaal, het actief van bedrijven, voor de rentebelasting buiten rekening zal blijven, ditzelfde voor het passief, voor schulden ter zake van die bedrijven, te bepalen.

Het komt ons voor dat ons amendement vóór dat van den heer MEES en de daaraan ondergeschikte sub-amendementen van de heeren VIRULY VERBRUGGE en VAN DELDEN in stemming zal behooren te komen.

W. VAN DEDEM.

DE RUITER ZYLKER.

DE VOS VAN STEENWIJK.

III.

Alleen ter bevordering van de zuiverheid der stemming over het amendement des heeren BASTERT op art. 11 (stuk n°. 24, sub II), stelt de ondergeteekende als sub-amendement op dat amendement voor, weg te laten de woorden:

» *a.* fondsen, behoorende aan kerkelijke gemeenten en voor eeredienst of armverzorging bestemd;

b. ";

Zoodat van het amendement zou overblijven de zinsnede:

» Aan aangifte en belasting volgens deze wet zijn niet onderworpen instellingen van weldadigheid, bedoeld bij de eerste alinea van art. 1 der wet van 28 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100), die niet reeds onder de vrijstellingen van deze wet zijn begrepen."

Art. 12 wordt *art.* 13, enz.

's Gravenhage, den 1sten April 1881.

RUTGERS VAN ROZENBURG.

[II. 29.]

VOORGESTELD SUB-AMENDEMENT.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen het volgende sub-amendement op het amendement van den heer Mees (stuk n°. 27, sub I):

de derde alinea vervalt;

uit de laatste alinea te doen vervallen de woorden: » en effecten".

BASTERT.

[II. 30.]

AMENDEMENTEN.

I.

VERBETERDE AMENDEMENTEN.

Ondergeteekenden hebben gedwaald omtrent de plaatsing van het door de Regering naar art. 6 overgebragte gedeelte van art. 1. Dit maakte eene wijziging in de redactie van de door hen voorgestelde amendementen (stuk n°. 28, sub II) noodig.

Zij hebben thans de eer voor te stellen:

1°. de derde alinea van art. 6 te vervangen door het volgende:

» Door den belastingpligtige betaalde, in art. 1 bedoelde, renten en uitkeeringen ten zijnen laste, worden van het genoten inkomen afgetrokken";

2°. achter het vorenstaande in te lasschen in hetzelfde artikel:

» Dit geldt niet voor kooplieden ten opzigte van schulden, voor hun bedrijf aangegaan."

W. VAN DEDEM.

DE RUITER ZYLKER.

DE VOS VAN STEENWIJK.

II.

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Nieuw 2de lid van art. 7:

» Hij die niet het geheele jaar ingezeten was, is belastingpligtig voor zooveel twaalfde gedeelten als hij maanden, gedeelten van maanden voor geheele te rekenen, binnen het Rijk in Europa verbleef."

BERGSMA.

[11. 31.]

BRIEF HOUDENDE INTREKKING DER WET.

Aan den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, *den 20sten April* 1881.

Ik heb de eer UHoogEdelGestrenge kennis te geven, dat het bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanhangig ontwerp van wet tot heffing eener rentebelasting, krachtens 's Konings magtiging, wordt ingetrokken.

De Minister van Financien,
VISSERING.

[12. 1.]

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 150 der zitting 1879—1880.)

De Commissie van Rapporteurs voor de drie wetsontwerpen tot bekrachtiging van credieten door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie geopend boven de Indische begrootingen voor 1878, 1879 en 1880 is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens die wetsontwerpen, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over de voorstellen genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 11den October 1880.

KEUCHENIUS.
DE RUITER ZYLKER.
MIRANDOLLE.
SCHAGEN VAN LEEUWEN.
VENING MEINESZ.

[13. 1.]

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. **161** der zitting 1879—1880.)

De Commissie van Rapporteurs acht de openbare behandeling van dit wetsontwerp door de gewisselde stukken genoegzaam voorbereid.

Op drie punten meent zij echter de aandacht der Kamer te moeten vestigen.

1°. Op het weglaten der Nederlandsche namen; de bezwaren, hiertegen in het Voorloopig Verslag aangevoerd, zijn door den Minister in de Memorie van Beantwoording volgens de Commissie van Rapporteurs niet weggenomen. Daarom meent de Commissie van Rapporteurs te voldoen aan het gevoelen door de meerderheid in de afdeelingen geuit, door als amendement voor te stellen art. 3 te doen luiden als volgt:

Art. 3.

De namen der maten en gewigten, hunne verkorte aanduiding en waarde, zijn de volgende:

NAAM.	Verkorte aanduiding.	WAARDE.
	A. Lengtemaat.	
Kilometer of mijl .	K M	1000 meter.
Dekameter of roede.	D M	10 »
METER OF EL . .	M	*Eenheid van lengtemaat.*
Decimeter of palm.	d M	0,1 meter.
Centimeter of duim.	c M	0,01 »
Millimeter of streep.	m M	0,001 »
	B. Vlaktemaat.	
Hektare of bunder.	H A	10000 vierkante meter.
Are of vierk. roede.	A	100 » »
VIERKANTE METER, CENTIARE of VIER. EL	M² of c A	*Eenheid van vlaktemaat.*
	C. Ruimtemaat.	
KUBIEKE METER of KUB. EL. . . .	M³	*Eenheid van ruimtemaat.*
	D. Inhoudsmaat.	
Hektoliter, vat of mud	H L	100 liter.
Dekaliter of schepel.	D L	10 »
LITER, KAN of KOP.	L	*Eenheid van inhoudsmaat.*
Deciliter of maatje.	d L	0,1 liter.
Centiliter of vingerhoed.	c L	0,01 »
	E. Gewigt.	
Ton	T	1000 kilogram.
KILOGRAM of POND.	K G	1000 gram. *Eenheid van gewigt.*
Hektogram of ons.	H G	0,1 kilogram.
Dekagram of lood.	D G	0,01 »
Gram of wigtje. .	G	0,001 »
Decigram. . . .	d G	0,1 gram.
Centigram . . .	c G	0,01 »
Milligram . . .	m G	0,001 »

De namen en waarden der lengtematen kunnen, met bijvoeging van het woord: *vierkante*, voor vlaktematen, en met bijvoeging van het woord: *kubieke*, voor ruimte- of inhoudsmaten, gebezigd worden.

De inhoud van zeeschepen kan tevens worden uitgedrukt in registertonnen van 2,83 kubieke meter, ingevolge art. 3 der wet van 3 Junij 1875 (*Staatsblad* n°. 101).

Het ladingsvermogen van Rijnschepen kan tevens worden uitgedrukt in centenaars van 50 kilogram, ingevolge het slotprotocol, behoorende bij de herziene Rijnvaartacte van 17 October 1868.

In het voorgestelde amendement is het woord hektometer weggelaten, omdat dit woord zelden wordt gebruikt, en het woord stère, ten einde het getal vreemde namen niet noodeloos te vermeerderen.

Ten einde groote hoeveelheden gewigt met weinig cijfers aan te geven, stelt de Commissie voor, om het woord ton of 1000 kilogram op te nemen. De Regering bedient zich van dit woord bij het overzigt van het vervoer op de spoorwegen (zie onder anderen *Nederlandsche Staatscourant* van 8 October jl.).

De mede-ondergeteekende OLDENHUIS GRATAMA heeft zich met dit amendement niet vereenigd.

2°. *De balansen- en gasmeterijk.* De balansenijk is niet alleen *onnoodig*, omdat iedereen zich ten allen tijde van de juistheid der balans kan overtuigen, maar *schadelijk*, omdat de ijkslag zelf eene zuivere balans onjuist kan maken. Hij die zijne gevoelige balans op prijs stelt zal die niet vrijwillig aan den ijk onderwerpen. Als eene rede voor de noodzakelijkheid van den ijk wijst de Regering op de eischen, die zij, behalve de juistheid, aan de balans stelt, terwijl zij zich eenige regels lager gaarne bereid verklaart te onderzoeken, om die eischen niet toe te passen op reeds in gebruik zijnde balansen. Vele dier reglementaire bepalingen houden, volgens deskundigen, de ontwikkeling der balansen-industrie en de volmaking dier werktuigen bij ons te lande tegen. De Regering erkent wel de noodzakelijkheid van de opzending der balansen naar de vaste ijkkantoren, maar meent » dat zulks bij de bestaande middelen van vervoer geen overwegend bezwaar oplevert"

en blijft dus haar gevoelen volhouden tegenover de algemeene meening.

De Regering antwoordt niet regtstreeks op de vraag van het Voorloopig Verslag, waarom zij, alle zamengestelde weegwerktuigen van den ijk ontslaande, dien van den gasmeter, een zeer zamengesteld meetwerk, vasthoudt, maar beroept zich op den aandrang van belanghebbenden en ontkent dat er te dezen opzigte thans eene verandering van zienswijze heeft plaats gehad. De Commissie acht dit eene onjuiste opvatting der volksmeening.

De Regering erkent zelve »dat de gasmeterijk geen afdoende waarborg voor de blijvende juistheid van het werktuig is" en wijst op de bevoegdheid van beide partijen tot aanvraag van herijk (art. 12, laatste alinea). Zij beweert dat de principiele en praktische bezwaren evenzeer kunnen worden aangevoerd tegen het facultative onderzoek in het Voorloopig Verslag aanbevolen. Maar de Regering vergeet dat haar ijkmerk een waarborg voor juistheid geeft, dien zij zelve erkent niet te kunnen geven, terwijl het facultative onderzoek het volksbelang waarborgt, om de juistheid van de geleverde hoeveelheid gas te kunnen controleren als men zulks noodig oordeelt.

Daarom stelt de Commissie voor de artt. 6 en 7 te lezen als volgt:

Art 6.

Het is verboden: te koop aan te bieden, in den handel te brengen of in het openbaar verkeer te gebruiken, maten of gewigten, die niet, ten blijke van goedkeuring, van de vereischte Rijksstempelmerken zijn voorzien.

Ten aanzien van dit verbod wordt met het gebruiken in het openbaar verkeer gelijk gesteld het voorhanden hebben op plaatsen, bestemd of gebruikt tot het verkoopen, inkoopen, afleveren of in ontvangst nemen van goederen, alsmede op plaatsen, waar maten en gewigten strekken tot grondslag voor het heffen van ontvangsten.

Art 7.

Aan het gebruik, in het openbaar verkeer, van weegwerktuigen en gasmeters kunnen door Ons bepaalde voorwaarden worden verbonden.

Zij mogen in geen geval de gewogen of gemeten hoeveelheid in ander dan metriek gewigt of maat uitdrukken.

In geval van verschil omtrent eene gewogen hoeveelheid, is de uitslag der weging, met eene enkelvoudige gelijkarmige balans beslissend.

Gasmeters worden op verzoek van eigenaars of gebruikers, op door Ons aan te wijzen plaatsen, door de ijkers onderzocht. De uitslag wordt den verzoekers schriftelijk medegedeeld.

De Commissie meent in dit artikel het woord *balansen* te kunnen achterwege laten, daar deze volgens haar oordeel onder de algemeene benaming *weegwerktuigen* begrepen zijn.

Mogten de amendementen op art. 6 en 7 de goedkeuring der Vergadering wegdragen, dan zullen in het ontwerp, zoo als het laatstelijk door de Regering is gewijzigd, nog de navolgende veranderingen dienen gebragt te worden:

Het opschrift van hoofdstuk II wordt gelezen:

»Van den ijk der maten en gewigten."

Art. 15 *a:* de woorden: »de enkelvoudige gelijkarmige balansen en de gasmeters" vervallen.

Art. 23 *a:* achter »maten" leze men, in plaats der komma, het woord »of", terwijl de woorden »weegwerktuigen of gasmeters" in den volgenden regel vervallen.

Art. 29 vervalt.

Art. 30 wordt art. 29.

Art. 31 wordt art. 30.

3°. de Commissie meent dat bij eene wet als deze, die met de ontwikkeling van handel en industrie in zoo nauw verband staat, herziening na een bepaald aantal jaren zeer gewenscht blijft. Zij stelt dus voor, op het voetspoor der wet van 1869, art. 31 van het gewijzigd wetsontwerp te lezen als volgt:

Art. 30.

Deze wet treedt in werking op 1 Januarij 1881, en wordt vóór 1 Januarij 1891 herzien.

Aldus vastgesteld den 15den October 1880.

ROMBACH.

VAN DER HOOP VAN SLOCHTEREN.

KOOL.

OLDENHUIS GRATAMA.

VAN KERKWIJK.

[14. 1.]

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. **163** der zitting 1879-1880.)

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp houdende wijziging van art. 70 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), tot regeling van de dienst en het gebruik der spoorwegen, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 29sten November 1880.

SANDBERG.
VAN ECK.
BORRET.
OLDENHUIS GRATAMA.
BASTERT.

[15. 1.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 22sten September 1880.)

[De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. **202** der zitting 1876—1877 en n°. **25** der zitting 1877—1878.]

§ 1. Was blijkens het Voorloopig Verslag, vastgesteld den 23sten Mei 1878, de Tweede Kamer eenstemmig in de overtuiging omtrent de noodzakelijkheid der herziening van de wet van 25 Januari 1817 (*Staatsblad* n°. 5) en juichte men algemeen toe de poging der Regering om eene betere regeling van het auteursrecht tot stand te brengen, de ondergeteekenden deelen volkomen in deze algemeene overtuiging en wenschen door beantwoording van het Voorloopig Verslag de afdoening van het sinds 13 Juli 1877 aanhangig wetsontwerp zooveel mogelijk te bevorderen.

De door »enkele leden" gedane vraag, of in dit wetsontwerp niet indirect de erkenning lag opgesloten, dat moest worden teruggekomen op de afschaffing der octrooien (wet van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 126), moet met de groote meerderheid der leden in de afdeelingen waar deze vraag besproken werd, ontkennend worden beantwoord.

Tusschen het auteursrecht en het octrooirecht bestaat belangrijk onderscheid. Reeds bij de beraadslaging in de Tweede Kamer over de afschaffing der octrooiwet werd door mr. GODEFROI hierop met nadruk gewezen (Handelingen der Staten-Generaal 1868/69, bladz. 1469). Niet het kopijrecht, wel het recht van octrooi maakt voor een tijd de exploitatie van dezelfde gedachte onmogelijk; het kopijrecht verhindert alleen, dat die gedachte in denzelfden vorm wordt weergegeven. Daarenboven zijn er nog andere punten van verschil, die handhaving van het auteursrecht ook bij afschaffing der octrooien van uitvinding rechtvaardigen.

Wat den theoretischen grondslag van het auteursrecht betreft, de Regeering erkent geen zoogenaamde intellectueelen eigendom, maar wel de bevoegdheid en den plicht van den Staat om (op gronden niet alleen van utiliteit maar ook wel degelijk van recht) door de wet een tijdelijk uitsluitend recht (geen persoonlijk, relatief, maar een absoluut vermogensrecht) te scheppen.

§ 2. Wettelijke regeling der rechten van vervaardigers van werken der beeldende kunsten, van vormen en modellen wordt door *deze* wetsvoordracht geenszins uitgesloten.

Integendeel, het ligt op den weg der Regering om, overeenkomstig het aangeteekende in § 2 der Memorie van Toelichting, wanneer de behoefte aan verdere wettelijke voorziening ondervonden wordt, daartoe de noodige voorstellen te doen. Alleen is betoogd, dat in dat geval *afzonderlijke* wetten de voorkeur verdienen boven eene samensmelting van de regeling dier onderwerpen met dat van de tegenwoordige voordracht. In zoodanig afzonderlijk wetsontwerp zal op de belangrijke opmerking van het Voorloopig Verslag omtrent de noodzakelijkheid eener bescherming der stempels van drukletters ongetwijfeld worden acht geslagen.

Daarentegen kan niet worden toegegeven aan den wensch van hen, die de bepalingen over het uit- en opvoeringsrecht uit het wetsontwerp tot regeling van het auteursrecht geheel zouden willen verwijderen. Zoodra men met de Regering moet erkennen, dat het uit- en opvoeringsrecht is »een der vormen waarin het auteursrecht zich openbaart", heeft men ook tevens de reden genoemd waarom daarin bij *dit* wetsontwerp moet worden voorzien. Van »groote praktische bezwaren" aan deze ook in buitenlandsche wetgevingen veelal gevolgde handelwijs verbonden, is aan de ondergeteekenden niets gebleken; juist bij behandeling in een afzonderlijk wetsvoorstel zou men gevaar loopen, de noodige eenheid van beginsel en toepassing voor deze twee deelen van het auteursrecht uit het oog te verliezen.

In het Voorloopig Verslag wordt de meening geuit, dat het in elk geval wenschelijk ware om, gelijk de Duitsche wetgever, een afzonderlijk wetsartikel aan het opvoeringsrecht te wijden, en »enkele leden" vonden zelfs reden om de Duitsche wet, »wat duidelijkheid, volledigheid en logische volgorde der wetsbepalingen betreft," boven het ontwerp te verheffen. Ofschoon gaarne erkennende, dat het geleverde voor verbetering vatbaar is, gelijk uit het hierbijgevoegd gewijzigd wetsontwerp blijken moge, is toch de aan de Duitsche wet toegekende voorkeur, in hare algemeenheid, niet gerechtvaardigd. Eene doorgaande kritiek dier wet kan te dezer plaatse niet verwacht worden; ter beantwoording der gemaakte opmerking zij het volgende genoegzaam:

a. Duidelijkheid. De rekbare, zeer onbestemde uitdrukkingen van onderscheidene bepalingen der Duitsche wet, onder anderen art. 5*b*, art. 7*a*, art. 13, art. 18, alinea 2, art. 43, mogen niet als voorbeelden van nauwkeurigen, duidelijken wetstijl gelden.

b. Volledigheid. In welke opzichten het aanhangig Nederlandsch wetsontwerp onvolledig zoude zijn, in vergelijking met de Duitsche wet, wordt niet aangetoond. De in laatstgenoemde voorkomende bijzondere bepalingen omtrent rechtspleging en omtrent verjaring verdienen hier te lande geen navolging.

c. Logische volgorde. De Duitsche wet behandelt sub I »Schriftwerke" in twee en veertig artikelen, sub II »Geographische, topographische, naturwissenschaftliche, architectonische, technische und ähnliche Abbildungen" in twee artikelen, sub III »Musikalische Kompositionen" in vijf artikelen, en sub IV »Oeffentliche Aufführung dramatischer, musikalischer oder dramatisch-musikalischer Werke"; in elk der drie laatste rubrieken wordt telkens verwezen naar veelvuldige bepalingen uit de eerste rubriek. Het Nederlandsch ontwerp geeft in art. 1 terstond het algemeen begrip van 't auteursrecht aan en bepaalt achtereenvolgens voor *alle* onder dat begrip vallende werken den omvang van het recht, de voorwaarden van uitoefening, den duur en de wijze van handhaving. Uit een logisch oogpunt mag laatstgemelde indeeling niet de slechtste heeten, en de menigvuldige ongeriefelijke aanhalingen en verwijzingen van de Duitsche wet worden daardoor vermeden. De bewering, dat door die volgorde eene juiste omschrijving van het opvoeringsrecht in het ontwerp zou worden gemist, is verre van juist. Leert art. 50 alinea 1 der Duitsche wet: »das Recht ein dramatisches, musikalisches oder dramatisch-musikalisches Werk öffentlich aufzuführen, steht dem Urheber und dessen Rechtsnachfolgern ausschliesslich zu," even duidelijk kent art. 1 van het ontwerp aan den auteur en zijne rechtverkrijgenden het uitsluitend recht toe, om muziek- en tooneelwerken in het openbaar uit- of op te voeren.

Opvoeringsrecht.

Tegenover de bestrijders van het opvoeringsrecht is het standpunt der Regeering door andere leden met juistheid gehandhaafd. Het ontwerp verleent niet »een *dubbel* recht" aan sommige *schrijvers*, maar het recht regelt zich naar *den aard van het werk*, dat nu eens vatbaar is om langs meerdere wegen, dan weder slechts om langs éénen weg ter kennis te worden gebracht van het algemeen. Overigens is bij het gewijzigd wetsontwerp het uit- en opvoeringsrecht, ook voor zooveel muziekwerken betreft, beperkt tot *dramatisch*-muzikale werken, en gaat dat recht door de uitgave van het werk verloren tenzij het uitdrukkelijk is voorbehouden, terwijl in dit laatste geval de duur van het recht beperkt is tot tien jaren na de uitgave van het werk (artt. 1, 12, 15).

Gelijk geen uitsluitend opvoeringsrecht erkend wordt voor het declameeren van een dichtstuk, maar alleen voor dramatische werken, zoo vordert de consequentie dat ook bij muziekwerken het uitsluitend opvoeringsrecht tot dramati-

sche werken (oratoria, opera's enz.) beperkt worde. Trouwens alleen bij deze soort van muziekwerken bestaat de behoefte aan een uitsluitend uitvoeringsrecht, ook na de uitgave.

Evenzoo, gelijk kopijrecht, in den engeren zin van 't woord, vervalt indien de rechthebbende niet door inzending van exemplaren toont dat hij zijn uitsluitend recht wil behouden, zoo moet ook bij uitgave van tooneel- of muziekwerken een uitdrukkelijk voorbehoud geëischt worden.

Mondelinge voordrachten.

De geheel ongemotiveerde en door »vele leden" weersproken meening van sommigen, als moest in geen geval een auteursrecht van mondelinge voordrachten worden erkend, achten de ondergeteekenden door het bij de Memorie van Toelichting in § 2 en sub art. 8 aangevoerde voldoende wederlegd.

Evenmin aannemelijk is de door anderen gewenschte onderscheiding, strekkende om »waar het houden van mondelinge voordrachten deel uitmaakt van de uitoefening van een winstgevend beroep, zoo als bij voorbeeld bij geestelijken en hoogleeraren," daaraan geen auteursrecht toe te kennen. Reeds de uitdrukking »winstgevend beroep" bewijst, dat men zich met deze onderscheiding op een dwaalweg zou begeven. Welke reden is er om hem die geregeld des winters eenige voordrachten tegen entrée pleegt te houden, het auteursrecht op het aldus voorgedragene te ontnemen? Juist in het voorbeeld van den hoogleeraar blijkt duidelijk het regtmatige van een auteursrecht voor het gesprokene, evenals voor het geschrevene woord in het belang van wetenschap en letteren, en bijgevolg in het belang van het publiek. De hoogleeraar, voornemens om het gesprokene in het licht te doen verschijnen na dit gedurende eenige jaren telkens bij hernieuwing te hebben getoetst en overwogen, is, bij gemis van auteursrecht, afhankelijk van den eersten den besten dictatenafschrijver die hem de vruchten zijns arbeids kan ontrooven. Wat kan het gevolg zijn? Of dat de geleerde overhaast en onbekookt werk ter perse zendt ten einde niet door afschrijvers te worden voorkomen, òf dat hij de gedachte aan uitgeven laat varen, en dat zijne lessen daarvan den weerslag ondervinden.

Vertalingsrecht.

§ 3. De in het Verslag aangevoerde motieven om geene bepaling op te nemen gelijkluidend met art. 39 van het Belgisch ontwerp worden door de Regeering gedeeld.

Duur.

§ 4. Hoog te waardeeren is de algemeene instemming der Kamer met het in het ontwerp aangenomen stelsel van een vasten termijn. Bij art. 12 (nieuw art. 13) vinden de opmerkingen omtrent het tweede lid van dat artikel alsmede omtrent de lengte van den gekozen termijn gereedelijk beantwoording.

Wijze van handhaving.

§ 5. Over de wijze van handhaving van het auteursrecht bestond, blijkens het Voorloopig Verslag, veel verschil van gevoelen, daar enkelen de strafactie geheel wenschten uit te sluiten, anderen haar afhankelijk wilden stellen van het indienen eener klachte, terwijl overigens niet alleen de doleuse, maar ook de culpose inbreuk op het auteursrecht door meerderen strafwaardig werd geacht. Tegenover deze verscheidenheid van gevoelens meent de Regeering te moeten vasthouden aan het stelsel van het ontwerp.

Strafrechtelijke bescherming van het auteursrecht is niet te ontberen en wordt dan ook in alle buitenlandsche wetgevingen verleend. Tegen opzettelijke inbreuken op dat recht is de burgerlijke actie tot schadevergoeding volstrekt onvoldoende zoo dikwijls de nadrukker, gelijk veelal, niet vermogend is, of anderen zich van een onvermogenden nadrukker, als strooman, bedienen.

Evenmin behoort de strafbare inbreuk op het auteursrecht een klachtdelict te zijn.

De eenige grond die naar het in het ontwerp-strafwetboek aangenomen beginsel zoodanig exceptioneel ingrijpen van den privaatpersoon in de publieke actie wettigt, is hier niet aanwezig. Waar men aan het recht van den auteur eene poenale sanctie geeft, waar men de schending van dat vermogensrecht als zoo verstorend voor de openbare orde aanmerkt, dat zij niet kan worden overgelaten aan eene civiele actie, daar is geen reden om meer dan bijv. bij eenvoudige beschadiging van eenig goed, de vervolging afhankelijk te stellen van het goeddunken des benadeelden. Bovendien ware in dat geval te vreezen, dat sommige rechtverkrijgenden van auteurs het klachtdelict zouden misbruiken als middel tot ongeoorloofd winstbejag en tot afpersing. Ook in het Belgisch ontwerp (art. 28, tweede lid) is de ambtshalve vervolging van inbreuken op het auteursrecht voorgeschreven.

Voor een exceptioneel recht van voeging in het strafgeding (anders dan in het geval bedoeld in art. 56 Rechterlijke Organisatie) dat andere leden aan de benadeelde partij zouden willen toekennen, wordt geen enkele grond aangevoerd.

Ook bij de beste zorg voor de openbaarheid en volledigheid der registers van het auteursrecht van door den druk gemeen gemaakte werken gaat het niet aan te beweren, dat elke erroneuse inbreuk op dat recht een zoodanigen graad van nalatigheid verraadt dat zij met opzettelijke inbreuk behoort te worden gelijkgesteld en strafbaar verklaard. Men heeft slechts onder anderen de artt. 2—7 van het ontwerp in te zien om tot de overtuiging te komen, dat ook van gepubliceerde werken menige niet-opzettelijke inbreuk op eens schrijvers recht kan gemaakt worden die buiten het bereik der strafwet behoort te blijven. Het openbare register en de afkondiging in de *Staatscourant* kan alleen een grond zijn voor den rechter om in sommige gevallen gemakkelijker te komen tot het *bewijs* dat er opzettelijk is misdaan.

Aan den wensch om het rechtsgeding tot van waardeverklaring van een gelegd beslag in elk geval onafhankelijk te laten van de strafvervolging, is voldaan.

§ 6. Tegen de invoering van de nieuwe regeling van het auteursrecht in de West-Indische kolonien bij Koninklijk besluit heeft de Regeering niet alleen geen het minste bezwaar, maar het is haar stellig voornemen daartoe onmiddellijk over te gaan nadat het ontwerp tot wet zal zijn verheven. De inhoud van § 7 der Memorie van Toelichting ademt denzelfden geest; daarin toch wordt geenszins, gelijk men onderstelt, bezwaar gemaakt tegen de invoering in West-Indie, doch uitsluitend gewezen op een tengevolge van de bepalingen der Regeeringsreglementen noodzakelijk verschil in *vorm*, namelijk: in Oost-Indie gelijkheid van recht daar *het wetsontwerp* zelf zijne bepalingen ook voor die bezittingen verbindend verklaart; in West-Indie gelijkheid van recht door invoering van dezelfde bepalingen bij *Koninklijk besluit.*

§ 7. Met »de vrijheid van drukpers" heeft dit wetsontwerp niets gemeen. De in eene afdeeling vermelde wet van 28 September 1816 (*Staatsblad* n°. 51) komt te vervallen bij de invoering van het aanhangige Wetboek van Strafrecht.

Art. 1. Omtrent de regeling, omvang en omschrijving van het opvoeringsrecht alsmede van het auteursrecht van mondelinge voordrachten raadplege men hetgeen hierboven in § 2 is gezegd.

De invoeging van het ook uit een taalkundig oogpunt niet aan te bevelen woord »letterwerken" na »geschriften" zou geheel overbodig zijn. Dat »werken" in art. 2*a*, evenals in de artt. 3, 5, 6 en elders, ook »geschriften" omvat, is niet twijfelachtig.

De zegswijze »door den druk gemeen maken," die aan art. 1 der wet van 1817 is ontleend en in de praktijk nimmer bezwaar heeft opgeleverd, is verkieselijk boven de door »enkele leden" ter vervanging voorgestelde uitdrukkingen. Ook het bezigen der photographie als middel van werktuigelijke verveelvoudiging behoeft niet tot ver-

andering van woordenkeus te leiden, daar ook dan de exemplaren door het afdrukken van het gephotographeerde verkregen worden, en elk mechanisch afdrukken, in hoedanigen vorm dan ook, gelijk reeds in de Memorie van Toelichting werd gezegd, onder de bepaling begrepen is. Alzoo is de vraag naar de al dan niet toepasselijkheid dezer wet op » het reproduceeren van schilderijen *of andere voorwerpen* door middel der photographie" niet voor een algemeen antwoord vatbaar. Reproductie door middel van photographie is als zoodanig niet buitengesloten; alles hangt af van het voorwerp waarop de photographie wordt toegepast, en art. 1 somt de voorwerpen op die onder het bereik vallen van de voorgedragen wetsbepalingen.

Ter voldoening aan veler wensch maakt de Regeering geen bezwaar te verklaren, dat, daar de schrijver de auteur is van den brief, aan hem en niet aan den geadresseerde het auteursrecht toekomt. In het verzenden van den brief zonder meer ligt geene overdracht van auteursrecht opgesloten.

Invoeging der woorden » geheel of gedeeltelijk" na » mondelinge voordrachten," zooals enkele leden wenschen, ware overbodig.

Minder aannemelijk nog ware het om behalve het » opvoeren" ook het » doen opvoeren" te vermelden. Zoo min ten opzichte van het *doen* opvoeren als ten opzichte van het door den druk *doen* gemeen maken bestaat behoefte aan een *bijzonder* voorschrift omtrent handelingen door tusschenkomende personen verricht; de algemeene regtsregelen mogen daarvoor gelden.

Het woord » uitsluitend" is in het gewijzigd wetsontwerp verplaatst.

Het nieuwe tweede lid stelt, zooals behoort, met openbare opvoeringen gelijk die welke in werkelijkheid voor ieder betalende toegankelijk zijn. Bij gemis van zoodanige bepaling ware ontduiking van het opvoeringsrecht, bepaaldelijk voor zooveel muziekwerken betreft, zóó gemakkelijk, dat dit recht zelf bijna waardeloos kon geacht worden.

Art. 2. Door de nieuwe slotzinsnede van dit artikel worden de sub *a* en *b* bedoelde gevallen uitdrukkelijk aan de toepassing van art. 12 al. 2 (nieuw art. 13 al. 2) onttrokken.

a. De waarschijnlijkheid dat de Regeering met de » ondernemers" sub *a* genoemd op het oog had de redactien van tijdschriften, klimt tot zekerheid bij raadpleging van de Memorie van Toelichting op dit artikel; het zijn dezelfde personen die in de Duitsche wet aangeduid worden met het woord » Herausgeber", waaraan geenszins beantwoordt het Nederlandsche » uitgever", dat veeleer met het Duitsche » Verleger" overeenstemt. Een gepaster term dan het woord » ondernemer" wordt ook in het Voorloopig Verslag niet genoemd, terwijl over de bedoeling geen twijfel kan bestaan.

Het is volstrekt noodig, dat zoowel van het verzamelingswerk zelf, als van de afzonderlijke bijdragen auteursrecht besta. Hij die een stuk van blijvende waarde voor de eerste maal het licht doet zien in een periodiek geschrift, moet bevoegd zijn zich tegen nadruk te waarborgen ook dan wanneer er voor de redactie van het week- of maandblad geen het minste belang meer bestaat tegen dien nadruk te ijveren. Omgekeerd zou de nadruk van eene aflevering van een tijdschrift aan de redactie groot nadeel kunnen berokkenen zonder dat de schrijvers der afzonderlijke bijdragen zich daardoor in hunne rechten gekrenkt gevoelden.

De wenk om aan de laatste zinsnede van dit artikel de bepaling te verbinden, dat (behoudens contractueele afwijking?) eerst na een of twee jaren aan de medearbeiders de uitoefening van het auteursrecht moet worden verleend, is niet opgevolgd. Voor dergelijk rechtsvermoeden, dat ook in art. 3 van het ontwerp des boekhandels niet wordt aangetroffen, bestaat geen voldoende grond; desverkiezende kunnen partijen het overeenkomen. Door de gewijzigde redactie der slotwoorden komt deze bevoegdheid duidelijker uit.

b. » Vennootschap" kan niet door » maatschap" worden vervangen, daar dan de vennootschappen van koophandel noodeloos zouden zijn buitengesloten; daarenboven zijn de maatschappen onder » vereenigingen" begrepen.

Aan de » enkele leden" die de noodzakelijkheid der gansche bepaling niet inzagen, zij opgemerkt, dat het auteursrecht der hierbedoelde lichamen zonder zoodanig voorschrift zeer betwistbaar ware, vermits niet het lichaam zelf maar alleen physieke personen de letterkundige werkzaamheid verrichten kunnen waaruit het auteursrecht ontspruit.

c. Het woord » vertalers" is thans gebezigd.

De vraag of de Regeering zich door deze bepaling niet eenigermate de handen bond, met het oog op internationale overeenkomsten, schijnt ontleend aan en wordt verklaard door hetgeen men leest op bladz. 38 der kantteekeningen op dit wetsontwerp door mr. Fresemann Viëtor. Deze schrijver gaat ten onregte van de meening uit, dat art. 2*c* eene volledige vrijheid van vertaling onderstelt. Art. 2*c* verleent volstrekt niet aan ieder de bevoegdheid om ten allen tijde elk werk te vertalen; reeds het verband met art. 5 zou zoodanige, in de woorden der bepaling niet gegronde opvatting moeten doen vaarwel zeggen. Art. 2*c* wijst alleen aan wat rechtens is, wanneer iemand *desbevoegd* eene vertaling in het licht zendt, en verhindert in geenen deele, dat bij tractaat bij voorbeeld de regelen van art. 5 worden uitgebreid tot buitenlandsche auteurs.

Verder treft men in het Voorloopig Verslag de bewering aan, dat dit vertalingsrecht in den grond der zaak luttel waarde zou hebben en alleen dienstig bij letterlijken nadruk der vertaling, zonder eenige wijziging hoe onbeteekenend ook. De waarde van het recht is evenredig aan het werk. De vertaler verwerft zich alleen een uitsluitend recht op *zijne* vertaling, niet een uitsluitend vertalingsrecht; doch wanneer de overzetting uit eene weinig bekende taal of van een bezwaarlijk te vertalen werk goed verrigt wordt, zal er natuurlijk weinig kans bestaan op andere zelfstandige vertaling. In hoever nu eens anders vertaling al dan niet als zelfstandig is aan te merken, met andere woorden in hoever de verschillen tusschen de beide vertalingen zoo onbeteekenend zijn, dat zij de gedachte aan eene zelfstandige bewerking buitensluiten, ziedaar eene quaestio facti, door den rechter te beslissen. Die beslissing is voor hem niet moeijelijker dan bij voorbeeld in 1863 de beslissing was, of » Joost van Vondels volledige dichtwerken, naar tijdsorde gerangschikt en in de hedendaagsche spelling uitgegeven, met inleiding en aanteekeningen van dr. J. van Vloten, hoogleeraar te Deventer", al dan niet een nadruk was van » de werken van Vondel, in verband gebracht met zijn leven en voorzien van verklaringen en aanteekeningen door mr. J. van Lennep."

Art. 3. Aan het verlangen, om in de wet uit te drukken op wat wijze de anonieme of pseudonieme auteur zich als zoodanig moet doen kennen, is door de aanvulling van het artikel gevolg gegeven.

Door de verandering van » als zoodanig" in » als rechthebbende" wordt het duidelijk, dat ook de erfgenamen en andere rechtverkrijgenden van den auteur, overeenkomstig het beginsel van art. 9 alinea 2, hunne rechten op anonieme en pseudonieme werken kunnen doen gelden.

Art. 4. Aangenomen dat voor de in het Voorloopig Verslag bedoelde gevallen het toekennen van een auteursrecht aan den Staat niet onbillijk zou zijn, zoo moet het belang van eene onbeperkte publiciteit hier toch zwaarder wegen. Overeenkomstig de gemaakte opmerking is de bevoegdheid van uitzonderingen aan den Koning voorbehouden. Van de *Nederlandsche Pharmacopoea* is geen gewag te maken sedert de wet van 12 Augustus 1849 (*Staatsblad* nº. 36) bij art. 2 der wet van 2 November 1871 (*Staatsblad* nº. 118) is ingetrokken, en daarmede het uitsluitend auteursrecht van den Staat is vervallen.

De vraag, of de redevoeringen uitgesproken in vergaderingen van op openbaar gezag ingestelde lichamen in deze bepaling begrepen zijn, is bevestigend te beantwoorden. Juist met dat doel zijn gekozen de ruime uitdrukkingen: » in woord of schrift, door of van wege eenige openbare macht". Geeft nu bij voorbeeld een lid der Staten-Generaal een deel redevoeringen uit, dan is het duidelijk, dat er wel auteursrecht verkregen wordt op de toelichtingen, aanteekeningen en verdere bijvoegselen, maar niet op de redevoeringen zelve, die publiek domein blijven en

door een ander in hun oorspronkelijke gedaante kunnen worden afgedrukt.

Art. 5. Waarom over 't algemeen de bepalingen van het wetsontwerp omtrent vertalingen minder duidelijk zouden zijn, is niet in te zien. In het Voorloopig Verslag zelf wordt de strekking en beteekenis dier bepalingen met volkomen juistheid teruggegeven.

Het nieuwe art. 6 heeft de bepalingen, ook naar aanleiding van het in het Verslag te dezer plaatse opgemerkte, nader aangevuld. Door dit nieuwe voorschrift wordt het misbruik voorkomen, dat een auteur zijn werk met eene vertaling daarvan gelijktijdig zou doen verschijnen, ten einde zich daardoor van *beide* het auteursrecht van een oorspronkelijk werk te verzekeren, met ontduiking van den veel korteren termijn bij art. 15 (nieuw art. 16) voor het vertalingsrecht bepaald.

De woorden »niet door den druk gemeen gemaakt" slaan terug op art. 1 (vergelijk het hiervoren bij dat artikel aangeteekende over »door den druk gemeen maken"). Terecht onderstelt men, dat behalve handschriften ook gedrukte stukken die niet in den handel zijn, geenszins kunnen geacht worden door den druk te zijn *gemeen* gemaakt.

Art. 6 (*nieuw artikel* 7) is in drieërlei opzicht gewijzigd. Vooreerst is volledigheidshalve te kennen gegeven, dat niet alleen »ter beoordeeling" maar ook »ter aankondiging" het doen van aanhalingen uit andere werken geoorloofd is.

Weggelaten daarentegen is de uitzonderingsbepaling waardoor op het auteursrecht inbreuk werd gemaakt ten behoeve van het vervaardigen van bloemlezingen tot schoolgebruik. Van dergelijke vrijheid zou groot misbruik te duchten zijn, gelijk in het adres van het bestuur der Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels in bijzonderheden wordt aangetoond. Van de beste en meest gewilde werken zouden ten dienste, naar het heet, van scholen van lager, middelbaar of hooger onderwijs verkorte nadrukken worden uitgegeven, waardoor de auteurs en hunne rechtverkrijgenden eene schromelijke benadeeling zouden ondervinden.

In de nieuwe tweede zinsnede is rekening gehouden met de bijzondere eischen der periodieke drukpers waarop in het Verslag werd gewezen. Als beginsel is aangenomen dat de inhoud van dag- en weekbladen wordt beschouwd als gemeen goed waarvan verdere mededeeling in andere bladen of werken aan ieder geoorloofd is, mits slechts in het blad vermeld worde waaraan het medegedeelde is ontleend. Dit beginsel beantwoordt aan de opvatting der praktijk. Dagbladschrijvers wenschen aan hunne beschouwingen en nieuwsberichten zooveel mogelijk publiciteit te verzekeren, wanneer slechts blijkt dat in hun blad de mededeeling het eerst voorkwam; hoe meer uit een blad door anderen wordt overgenomen, des te gunstiger doet het zich kennen. Er zijn echter uitzonderingen. Niet zelden bevatten de nieuwsbladen stukken van meer blijvende wetenschappelijke of letterkundige waarde, bij voorbeeld als feuilletons, waarvan men zich het auteursrecht niet wil laten ontrooven. Hiervoor laat het ontwerp ruimte door te bepalen dat men zich het auteursrecht van een in een nieuwsblad gepubliceerd stuk kan voorbehouden, mits men slechts aan het hoofd van dat stuk zoodanig voorbehoud uitdrukkelijk kenbaar make.

Art. 7 *oud* is vervallen in verband met den aangenomen regel voor muziekwerken, toegelicht in § 2. Art. 12 *nieuw* behelst wat rechtens is omtrent de uit- of opvoering van tooneelwerken en dramatisch-muziekale werken die door den druk zijn gemeen gemaakt.

Art. 8. Gelijk in de Memorie van Toelichting duidelijk is uiteengezet, is de meerdere of mindere uitvoerigheid waarmede eene mondelinge voordracht wordt weergegeven *op zich zelf* geen voldoende maatstaf voor het al of niet geoorloofde van die reproductie. De *aard* zelf der reproductie moet beslissen; daaruit moet blijken of men een bloot verslag, een referaat voor zich heeft, dan wel een ongeoorloofde inbreuk op het auteursrecht. Het *middel* waarvan hetzij de verslaggever, hetzij de nadrukker zich bedient, is uit een *legislatief* oogpunt onverschillig; ook stenographie kan daartoe dienen. Voor den *rechter* is de woordelijke publicatie door middel van stenographie niet meer dan een der vele omstandigheden die kunnen bijdragen tot het vestigen van zijn oordeel, of in casu een geoorloofd verslag aanwezig is.

Dat met deze vrijheid van verslag het auteursrecht van mondelinge voordrachten »van weinig belang voor de sprekers" zou zijn, is verre van juist. Gezwegen nog van de omstandigheid, dat de vrijheid van verslag is beperkt tot het behandelde in *openbare* bijeenkomsten, zoo valt het in het oog, dat de letterkundige die lezingen houdt, de hoogleeraar die collegie geeft, niet door een nieuwsbericht, door een, zelfs zeer uitvoerig en getrouw, *verslag* van het gesprokene wordt benadeeld, maar wel door eene zoodanige uitgaaf die den redenaar feitelijk zou beletten, later zelf zijn werk in het licht te geven.

Art. 9. De opmerkingen omtrent verplichting tot inschrijving van overdracht van auteursrecht, alsmede omtrent mogelijke gevolgen eener voorwaardelijke overdracht worden te dezer plaatse in het Voorloopig Verslag zelf beantwoord in een zin waarmede de Regeering instemt. Ook vereenigt zij zich met het gevoelen der »meeste leden" dat het niet wenschelijk is, beslag op het auteursrecht toe te laten. Door het nieuw toegevoegd tweede lid wordt dit uitgesloten.

Art. 10. Hoewel reeds de Memorie van Toelichting met zoovele woorden te kennen geeft, dat het uitsluitend recht ontstaat door het auteurschap, niet door de inzending van het werk; hoewel het artikel zelf de inzending alleen omschrijft als eene voorwaarde tot *uitoefening* van het recht, niet als eene voorwaarde tot *bestaan* van het recht, zoo wordt hier toch gaarne op nieuw de verklaring afgelegd, dat de inzending het auteursrecht niet schept, maar dat gemis aan inzending het doet vervallen. De redactie is ten overvloede nog in dien zin verduidelijkt.

Het vorderen van het afleggen eener verklaring van auteursrecht ten opzichte van mondelinge en niet door den druk gemeen gemaakte werken is niet alleen »niet noodzakelijk", maar ook doelloos en in den regel zelfs niet uitvoerbaar; men denke bij voorbeeld aan brieven, aan improvisatien enz. Naar aanleiding van de opmerkingen in het Verslag en van het verlangen uitgesproken in meergemeld adres van den boekhandel is thans voorgeschreven, dat de inzending der door den druk gemeen gemaakte werken moet geschieden binnen eene maand na de uitgave. Vermelding op het titelblad van de maand of den datum der uitgave wordt niet vereischt; zoodanige bepaling zou te zeer strijden tegen het algemeen, zoo hier te lande als elders, bestaand gebruik, om alleen het jaartal van uitgave te melden, terwijl men bovendien toch niet gewaarborgd zou zijn tegen onjuiste opgaven.

In verband met het gewijzigd art. 26 (oud art. 27) wordt thans overlegging gevorderd van het bewijs, dat het werk op eene in Nederland gevestigde drukkerij is gedrukt.

Van de twee exemplaren, die in plaats van het door de wet van 1817 gevorderde drietal moeten worden ingezonden, is één bestemd voor de Koninklijke bibliotheek, terwijl het andere behoort te berusten aan het Departement van Justitie.

Art. 11. In overeenstemming met het algemeen gevoelen verklaart de Regeering gaarne, dat het administratief gezag te dezen alleen heeft toe te zien op de vervulling der bij de wet gestelde formaliteiten. Elk werk, vallende in de termen der wet (niet bij voorbeeld een schilderij of een verbeterde drukpers) en waaromtrent de in het vorig artikel omschreven formaliteiten zijn in acht genomen, wordt aangenomen en in de *Staatscourant* vermeld.

Ten einde hier te lande te weten te komen of er in Nederlandsch Indie, en aldaar of er hier te lande van eenig werk auteursrecht bestaat, is bij het derde lid van art. 28 (nieuw art. 27) voorgeschreven, dat de desbetreffende in de *Nederlandsche Staatscourant* en in de *Javasche courant* voorkomende opgaven wederkeerig zoo spoedig mogelijk worden overgenomen. De aanleg en overzending van een

duplicaat van het register van inzending zou noodeloozen omslag en kosten te weeg brengen.

Art. 12 (*nieuw art* 13). Daar de keuze van een termijn altijd eenigermate willekeurig is, kan het geen bevreemding wekken, dat de voorgestelde termijn van vijftig jaren na de uitgaaf als duur van het auteursrecht, tot verschil van gevoelen aanleiding gaf. Een korter tijdsverloop dan van vijftig jaren verdient echter afkeuring op drieërlei grond. Vooreerst in vergelijking met hetgeen elders rechtens is, waar het auteursrecht eer voor langer dan voor korter termijn geldt, terwijl bovendien in de buitenlandsche wetgevingen veeleer een streven naar verlenging dan naar inkrimping valt op te merken. Bij de opgaven daaromtrent in de Memorie van Toelichting zij nog herinnerd aan den termijn voorgesteld in het Belgische wetsontwerp, waar een uitsluitend regt wordt toegekend gedurende het leven van den auteur en nog vijftig jaren na zijn dood. Ten andere is een korte termijn onraadzaam wegens ons beperkt taalgebied, vermits dientengevolge juist de meest degelijke, wetenschappelijke werken tot een kleinen kring van lezers beperkt blijven en er minder spoedig dan elders op een ruim debiet te rekenen valt. Eindelijk is in het Voorloopig Verslag zeer terecht gewezen op het verband van dezen termijn met de tweede zinsnede van het artikel, eene bepaling, die de Regeering wel met »de meerderheid der leden" wil behouden, maar waaraan zij geen ruimere strekking wenscht te geven, dan daaraan thans volgens het ontwerp eigen is. Stelde men den vasten termijn korter, zoo zouden zich des te meer gevallen voordoen, waarin de duur van het recht naar den wisselvalligen levensduur van den auteur zou worden afgemeten, iets wat ook volgens het Voorloopig Verslag zelf allerminst aanbeveling verdient.

In antwoord op de omtrent het tweede lid gedane vraag diene, dat deze bepaling buiten toepassing blijft zoodra de auteur zijn recht aan een ander heeft overgedragen, onverschillig of hij al dan niet »later door koop of anderzins weder in het bezit van dat recht geraakt."

Om dit nog iets duidelijker te doen uitkomen, is »*niet*" in »*nooit*" veranderd.

Artt. 13, 14 (*nieuw art.* 14). Het komt geheel onaannemelijk voor om, zoo als in het Verslag wordt voorgesteld, het auteursrecht van niet door den druk gemeen gemaakte werken en van mondelinge voordrachten te laten eindigen bij den dood van den schrijver of spreker. Tusschen deze werken en die welke door den druk zijn gemeen gemaakt (art. 13 nieuw) zou dan een volkomen ongerechtvaardigd onderscheid geschapen worden ten nadeele van eerstgenoemden. Bovendien zou van posthume werken dan volstrekt geen auteursrecht bestaan.

Daarentegen is gevolg gegeven aan den wensch om de beide artikelen samen te smelten, en voor het auteursrecht van mondelinge voordrachten denzelfden termijn te stellen als voor dat van andere niet door den druk gemeen gemaakte werken. De eenige reden van splitsing was gelegen in het streven om ook voor mondelinge voordrachten een *vasten* termijn aan te nemen, onafhankelijk van den levensduur des auteurs, doch het is niet doenlijk voor elke mondelinge voordracht een vast tijdstip aan te wijzen waarop die termijn zou moeten geacht worden te beginnen; men denke bij voorbeeld aan een collegiegevend hoogleeraar, die telkens zijne voordracht omwerkt, aanvult en wijzigt.

Uit het oogpunt van »de billijkheid en het openbaar belang" is er geen bezwaar tegen, dat de erfgenamen van een auteur nog in het 29ste jaar na zijn overlijden recht hebben, zijne inedita uit te geven met bevoegdheid tot verkrijging van een vijftigjarig auteursrecht. Behalve de juiste opmerking in het Verslag dat het geldelijk voordeel voor de erven eerst bij de uitgaaf aanvangt, loopen zij het gevaar dat na 29 jaar het werk, als verouderd, hun geene of mindere vruchten zal afwerpen, zoodat hun eigenbelang de krachtigste spoorslag is tot vroegtijdige publicatie. Een dwingend voorschrift van dien aard in de wet op te nemen is echter niet wel mogelijk. Bij brieven, gedenkschriften en dergelijke posthume werken waarin tijdgenooten vrijmoedig besproken worden, kan onmiddellijke uitgaaf hoogst bedenkelijk zijn. Bindt de wet het auteursaecht dezer werken aan een korten termijn, dan zal zij in sommige gevallen tot schandalen aanleiding geven door de ontijdige publicatie van werken die den goeden naam van nog levende of eerst onlangs overledene personen besmetten, en in andere gevallen de kennis der *histoire intime* van een tijdvak aan de nakomelingschap onthouden, daar dan onuitgegeven blijft wat anders uitgegeven zou worden.

Art. 15 *nieuw.* Verg. het hierboven aangeteekende bij § 2.

Art. 17 (*nieuw art.* 18). De beide vragen, of de vervolging niet afhankelijk gesteld moet worden van eene klacht, en of alleen de *opzettelijke* inbreuk op het auteursrecht strafbaar moet wezen, zijn hiervoren beantwoord in § 5. In verband met de terminologie van het ontwerp Strafwetboek is »desbewust" vervangen door »opzettelijk" en het minimum der boete bepaald op vijftig cents.

Ter voldoening aan de in het Verslag gemaakte opmerkingen zijn in de tweede zinsnede de te confisqueeren voorwerpen nader aangewezen.

Dat de verbeurdverklaring plaats heeft ten bate van den Staat is thans ten allen overvloede uitgedrukt.

Art. 18 (*nieuw art.* 19). »Tentoonstelt" is vervangen door het juistere »te koop stelt".

De verbeurdverklaring der nagedrukte exemplaren is thans duidelijk uitgesproken. Eene nieuwe bepaling naast of ter vervanging van art. 19 der wet van 12 Augustus 1862 (*Staatsblad* n°. 170) komt onnoodig voor.

Art. 19 (*nieuw art.* 20) is aangevuld in den in het Verslag aangegeven zin.

Artt. 20, 21 (*nieuw art.* 21). De Regeering vereenigt zich met die leden door wie het gevoelen wordt voorgestaan, dat de beslissing over de van waardeverklaring van het beslag geheel onafhankelijk behoort te zijn van het al of niet instellen eener strafvervolging. Dientengevolge is art. 21 benevens al. 4 en 5 van art. 20 vervallen, terwijl in laatstgemeld artikel thans ook art. 726 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is toepasselijk verklaard.

Art. 22. Gelijke bepaling treft men aan in de artt. 478 en 739 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; weglating is mitsdien niet geraden.

Art. 23. De aanhef dezer bepaling is overeenkomstig het in het Verslag voorgestelde gewijzigd.

Het is niet in te zien, hoe van de hier gevorderde eenvoudige verklaring praktische moeielijkheden te duchten zijn; de rechtszekerheid wordt door dezen maatregel krachtig bevorderd.

Wat men in het Verslag onder »regularisatie der bestaande rechten" verstaat, is niet duidelijk. Men wil toch niet den duur van alle verkregen kopijrecht wijzigen naar de bepalingen der nieuwe wet?

Art. 24. Gaat het aan te beweren, dat »door deze bepaling *het recht van nadrukken* van dergelijke werken, *dat thans aan iedereen toekomt*, op *willekeurige* wijze zou worden opgeheven?" Men kan toch kwalijk spreken van een »recht van nadrukken" in den zin van een verkregen recht of van eene bevoegdheid die de wet niet »aan iedereen" zou mogen ontrooven. De grief ware juist, indien deze bepaling sloeg op reeds verschenen nadrukken, doch uit de ter vervanging van art. 26 voorgestelde slotzinsnede blijkt het tegendeel. De bepaling strekt hoofdzakelijk tot het verkrijgen van rechtszekerheid en het doen ophouden van thans bestaande twijfelingen; de mannen der praktijk hechten hieraan groote waarde. Soortgelijke bepaling komt dan ook voor in art. 19 van het ontwerp der Vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels. Ter voldoening aan het verlangen uitgedrukt in het adres derzelfde vereeniging worden nu ook de werken bij wier inzending niet alle formaliteiten waren in acht genomen in het artikel vermeld.

Art. 25. Zie bij art. 11.

Art. 26 is vervangen door de slotzinsnede van art. 24.

Art. 27 (*nieuw art.* 26). Aan dezen wensch is gevolg gegeven.
Bovendien is door de vermelding van Nederlandsch Indie in dit artikel, met weglating van de laatste zinsnede van art. 28, duidelijker aangewezen, dat er tusschen Nederland en Nederlandsch Indie ten opzichte van de handhaving van het auteursrecht volledige reciprociteit bestaat, zoodat tegen elke inbreuk op het in een dezer landen verworven recht in het andere kan worden gewaakt.

Art. 28 (*nieuw art.* 27). »Zij" is veranderd in »deze wet." Het is niet duidelijk op welke gronden »sommige leden" van gevoelen zijn, dat de derde alinea niet van onduidelijkheid zou zijn vrij te pleiten.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SIX.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

[15. 2.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, met intrekking der wet van 25 Januari 1817 (*Staatsblad* n°. 5), bepalingen vast te stellen tot regeling van het auteursrecht voor Nederland en Nederlandsch Indie;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. *Begrip en omvang van het auteursrecht.*

Art. 1.

Het recht om geschriften, plaat-, kaart-, muziek-, tooneelwerken en mondelinge voordrachten door den druk gemeen te maken, alsmede om tooneelwerken en dramatisch-muzikale werken in het openbaar uit- of op te voeren, komt uitsluitend den auteur en zijnen rechtverkrijgenden toe.
Met eene uit- of opvoering in het openbaar wordt gelijk gesteld elke uit- of opvoering, die tegen betaling, voor eens of voor meermalen, toegankelijk is, zelfs dan wanneer bovendien eene ballotage gevorderd wordt.

Art. 2.

Met auteurs worden gelijk gesteld:
a. ondernemers van in artikel 1 vermelde werken, gevormd door bijdragen van onderscheidene mede-arbeiders;
b. openbare instellingen, vereenigingen, stichtingen en vennootschappen, ten opzichte van de door hen bezorgde werken;
c. vertalers ten opzichte van hunne vertaling.
Bij werken gevormd door bijdragen van onderscheidene mede-arbeiders behoudt bovendien ieder mede-arbeider het auteursrecht op de door hem geleverde bijdrage, voor zoover niet anders is bedongen.
Ten aanzien van de onder *a* en *b* van dit artikel vermelde rechthebbenden blijft het tweede lid van art. 13 buiten toepassing.

Art. 3.

Bij werken, zonder naam van auteur of onder een verdichten naam door den druk gemeen gemaakt, wordt de uitgever en, zoo ook diens naam niet op het titelblad of bij gebreke daarvan op den omslag vermeld is, de drukker als auteur aangemerkt, totdat een ander zich als rechthebbende heeft doen kennen op den voet in de artikelen 10 en 11 bepaald, met uitzondering van den in art. 10 gestelden termijn van inzending.

Art. 4.

Behalve in de door Ons te bepalen gevallen bestaat er geen auteursrecht van wetten, besluiten, verordeningen en van hetgeen verder in woord of schrift, door of van wege eenige openbare macht ter algemeene kennis gebracht is.

Art. 5.

Tot het recht van den auteur behoort het uitsluitend recht om door den druk gemeen te maken vertalingen van:

a. zijne niet door den druk gemeen gemaakte werken, daaronder begrepen zijne mondelinge voordrachten;

b. zijne door den druk gemeen gemaakte werken, indien hij zich bij de oorspronkelijke uitgave, op het titelblad of bij gebreke daarvan op den omslag van het werk, dit uitsluitend recht voor een of meer bepaald genoemde talen uitdrukkelijk voorbehoudt, en zijne vertaling binnen drie jaren na de oorspronkelijke uitgave door den druk heeft gemeen gemaakt.
Bij werken, die uit onderscheidene deelen of afleveringen bestaan, wordt deze termijn voor elk deel of elke aflevering afzonderlijk berekend.

Art. 6.

Bij gelijktijdige uitgave van hetzelfde werk in onderscheidene talen wordt slechts ééne uitgave als de oorspronkelijke aangemerkt en gelden de overige als vertalingen.
De auteur is bevoegd op het titelblad of bij gebreke daarvan op den omslag aan te wijzen, welke uitgave hij als de oorspronkelijke beschouwt.
Bij gebreke van zoodanige aanwijzing wordt de uitgave in de moedertaal des auteurs als de oorspronkelijke aangemerkt.

Art. 7.

Het auteursrecht van door den druk gemeen gemaakte werken belet niet, dat daaruit ter aankondiging of beoordeeling, aanhalingen in andere werken worden opgenomen.
Mits de bron genoemd worde, staat het vrij, berichten of opstellen uit dag- en weekbladen verder door den druk gemeen te maken, tenzij het auteursrecht aan het hoofd van zoodanig bericht of opstel uitdrukkelijk is voorbehouden en voorts gehandeld wordt overeenkomstig art. 10.

Art. 8.

Het auteursrecht van mondelinge voordrachten belet niet dat verslag gegeven worde van hetgeen in eene openbare bijeenkomst verhandeld is.

Art. 9.

Het auteursrecht wordt beschouwd als eene roerende zaak.
Het is vatbaar voor geheele of gedeeltelijke overdracht en gaat over bij erfopvolging.
Het is niet vatbaar voor beslag.

§ 2. *Voorwaarden tot uitoefening van het auteursrecht op door den druk gemeen gemaakte werken.*

Art. 10.

Het auteursrecht op een door den druk gemeen gemaakt

werk vervalt zoo niet de auteur, uitgever of drukker twee exemplaren van dat werk, op het titelblad of bij gebreke daarvan op den omslag eigenhandig onderteekend, met opgaaf van zijne woonplaats en van het tijdstip der uitgave, binnen eene maand na de uitgave inzendt bij het Departement van Justitie, voor zooveel vertalingen betreft met inachtneming van den in art. 5 *b* gestelden termijn.

Bij de inzending moet worden overgelegd eene door den drukker onderteekende verklaring, dat het werk op zijne in het Rijk gevestigde drukkerij is gedrukt.

Art. 11.

Het Departement van Justitie geeft aan de inzenders een gedagteekend bewijs van ontvangst af.

Van deze bewijzen wordt aan het Departement een dubbel gehouden in een register, waarvan ieder kosteloos inzage en voor zijne rekening uittreksel of afschrift kan ontvangen.

Van de ingezonden werken en vertalingen wordt maandelijks eene opgaaf gedaan in de *Nederlandsche Staatscourant.*

Art. 12.

De uitsluitende bevoegdheid om tooneelwerken of dramatisch-muzikale werken uit- of op te voeren, gaat verloren zoodra die werken door den druk zijn gemeen gemaakt, tenzij de auteur bij de oorspronkelijke uitgave, op het titelblad of bij gebreke daarvan op den omslag van het werk, zich die bevoegdheid uitdrukkelijk voorbehoudt.

§ 3. *Duur van het auteursrecht.*

Art. 13.

Het auteursrecht van door den druk gemeen gemaakte werken duurt vijftig jaren na de eerste uitgave, te rekenen van de dagteekening van het bewijs van ontvangst, vermeld in art. 11.

Indien de auteur dezen termijn overleeft en zijn recht nooit aan een ander heeft overgedragen, behoudt hij dat recht levenslang.

Art. 14.

Het auteursrecht van niet door den druk gemeen gemaakte werken, mondelinge voordrachten daaronder begrepen, duurt tijdens het leven van den auteur en dertig jaren na zijn dood.

Art. 15.

De uitsluitende bevoegdheid om tooneelwerken of dramatisch-muzikale werken uit- of op te voeren duurt:

1°. voor niet door den druk gemeen gemaakte werken, tijdens het leven van den auteur en dertig jaren na zijn dood;

2°. voor door den druk gemeen gemaakte werken, waarbij die uitsluitende bevoegdheid werd voorbehouden, gedurende tien jaren sedert de dagteekening van het in art. 11 vermelde bewijs van ontvangst.

Art. 16.

De uitsluitende bevoegdheid tot het door den druk gemeen maken van vertalingen duurt:

1°. voor niet door den druk gemeen gemaakte werken, mondelinge voordrachten daaronder begrepen, zoolang daarop auteursrecht bestaat;

2°. voor door den druk gemeen gemaakte werken gedurende vijf jaren sedert de dagteekening van het in art. 11 vermelde bewijs van ontvangst.

Art. 17.

Bij werken, die uit onderscheidene deelen of afleveringen bestaan, wordt de duur van het auteursrecht voor elk deel of elke aflevering afzonderlijk berekend.

§ 4. *Handhaving van het auteursrecht.*

Art. 18.

Onverminderd de burgerlijke rechtsvordering, voortvloeijende uit elke inbreuk op het auteursrecht, wordt hij die opzettelijk inbreuk maakt op eens anders auteursrecht, gestraft met geldboete van ten minste vijftig cents en ten hoogste twee duizend gulden.

De door middel van het misdrijf verkregen exemplaren, alsmede de den schuldige toebehoorende platen, vormen en matrijzen, die tot het plegen van het misdrijf gediend hebben, worden ten behoeve van den Staat verbeurd verklaard.

Art. 19.

Hij die een werk, waardoor hij weet dat inbreuk gemaakt wordt op eens anders auteursrecht, verspreidt of openlijk te koop stelt, wordt gestraft met geldboete van ten minste vijftig cents en ten hoogste zes honderd gulden.

De door middel van inbreuk op het auteursrecht verkregen exemplaren worden ten behoeve van den Staat verbeurd verklaard.

Art. 20.

De ingevolge de artt. 18 en 19 verbeurd verklaarde exemplaren worden aan den auteur of zijne rechtverkrijgenden afgegeven, indien deze zich daartoe ter griffie aanmelden binnen acht dagen nadat het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan. Bij gebreke daarvan worden deze exemplaren vernietigd.

Heeft de rechter te beslissen over eene burgerlijke rechtsvordering tot schadevergoeding, zoo brengt hij daarbij de waarde der aan den rechthebbende afgegeven exemplaren zooveel mogelijk in rekening.

Art. 21.

Auteurs of hunne rechtverkrijgenden kunnen in beslag nemen en afgifte of vernietiging vorderen van exemplaren, die in strijd met hun uitsluitend recht door den druk zijn gemeen gemaakt.

Dit beslag kan niet worden gelegd op enkele exemplaren, onder personen berustende, die in zoodanige voorwerpen geen handel drijven en deze tot eigen gebruik hebben verkregen.

De artt. 722 tot en met 726 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering zijn op dit beslag van toepassing.

Art. 22.

Bij opheffing van het beslag kan de arrestant worden veroordeeld tot vergoeding van kosten, schaden en interessen.

§ 5. *Overgangsbepalingen.*

Art. 23.

Kopijrecht of eenig ander recht van dezen aard verkregen onder eene vroegere wetgeving blijft gehandhaafd, mits de gerechtigde, binnen één jaar na het in werking treden dezer wet, daaromtrent eene verklaring inzendt bij het Departement van Justitie.

De artt. 18—22 dezer wet zijn op dat recht van toepassing.

Art. 24.

Geen auteursrecht op een vóór het in werking treden dezer wet door den druk gemeen gemaakt werk, dat volgens de vroegere wetgeving niet voor recht van kopij vatbaar was of omtrent hetwelk de destijds vereischte formaliteiten niet behoorlijk zijn in acht genomen, kan worden uitgeoefend, tenzij de auteur, uitgever of drukker binnen één jaar na het in werking treden dezer wet twee

exemplaren, op het titelblad of bij gebreke daarvan op den omslag eigenhandig onderteekend, inzendt bij het Departement van Justitie, met opgaaf van zijne woonplaats en van het tijdstip der oorspronkelijke uitgave.

Dit tijdstip strekt tot aanvangspunt bij de berekening van den duur van het auteursrecht, behoudens tegenbewijs.

Het in dit artikel bedoelde auteursrecht kan niet worden ingeroepen tegen werken, die reeds vóór het in werking treden dezer wet zijn aangevangen of voltooid en destijds geoorloofd waren.

Art. 25.

Het Departement van Justitie geeft aan de in de artikelen 23 en 24 bedoelde inzenders een gedagteekend bewijs van ontvangst af.

Van deze bewijzen wordt aan het Departement een dubbel gehouden in een register, waarvan ieder kosteloos inzage en voor zijne rekening uittreksel of afschrift kan ontvangen.

Van de ingezonden verklaringen en werken wordt maandelijks eene opgave gedaan in de *Nederlandsche Staatscourant*, met vermelding van het door den inzender opgegeven tijdstip der oorspronkelijke uitgave van de ingezonden werken.

§ 6. *Slotbepalingen.*

Art. 26.

Deze wet is van toepassing op in Nederland of in Nederlandsch Indie gedrukte en door den druk gemeen gemaakte werken, op niet door den druk gemeen gemaakte werken afkomstig van in Nederland of in Nederlandsch Indie woonachtige auteurs, daaronder begrepen in Nederland of in Nederlandsch Indie gehouden mondelinge voordrachten.

Art. 27.

Deze wet is ook verbindend voor Nederlandsch Indie.

De aldaar door den druk gemeen gemaakte werken behooren te worden ingezonden aan den directeur van justitie, door wiens zorg daarvan opgaaf gedaan wordt in de *Javasche Courant*, en op wien verder de verplichtingen rusten, bij deze wet aan het Departement van Justitie opgedragen.

De *Nederlandsche Staatscourant* en de *Javasche Courant* nemen wederkeerig de opgaven zoo spoedig mogelijk van elkander over.

In het geval, bedoeld in art. 21, zijn voor Nederlandsch Indie van toepassing de gelijksoortige bepalingen van de aldaar geldende reglementen, met inachtneming van het verschil dat bestaat tusschen de wetgeving voor de Europeanen en met deze gelijk gestelden en die voor de inlanders en met deze gelijk gestelden.

Geen auteursrecht op een vóór het in werking treden dezer wet in Nederlandsch Indie door den druk gemeen gemaakt werk kan worden uitgeoefend, tenzij ten opzichte van dat werk gehandeld wordt overeenkomstig art. 24.

Art. 28.

Alle vroegere wettelijke bepalingen betreffende het recht van kopij, van vertaling, van uit- en opvoering zijn ingetrokken.

Art. 29.

Deze wet treedt in werking den

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministerieele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

De Minister van Kolonien,

[15. 3.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot regeling van het auteursregt is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 17den December 1880.

VAN DER KAAY.
DE RUITER ZYLKER.
GOEMAN BORGESIUS.
DE BEAUFORT. (*)

(*) Ten gevolge van het overlijden van den heer BREDIUS Sr. is de Commissie onvoltallig geworden.

[15. 4.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor in art. 13, tweeden regel, in plaats van: »vijftig", te lezen: »dertig".

OLDENHUIS GRATAMA.

[16.]

O N T W E R P *van wet tot gedeeltelijke kwijtschelding van eene den lande aankomende vordering.*

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. 85 der zitting 1878—1879.
» 41 » » 1879—1880.

[17. 1.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 2[illegible]sten September 1880.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. **105** der zitting 1879—1880.)

Het was den ondergeteekenden aangenaam te vernemen, dat de voorstanders van het doel en de strekking van het wetsontwerp tot beteugeling van desertie van zeevisschers bij het onderzoek in de afdeelingen niet in gebreke gebleven zijn de vele bedenkingen, welke daartegen gerezen zijn, te beantwoorden. Met die leden zijn de ondergeteekenden het ook, in de eerste plaats wat betreft de urgentie, volkomen eens. Het klinkt zelfs eenigzins zonderling thans te hooren beweren, dat er geen *periculum in mora* zou zijn, nadat jaren lang van bevoegde zijden op dadelijke regeling van het onderwerp is aangedrongen. Onder anderen is door het collegie voor de zeevisscherijen meermalen in overeenstemming met het gevoelen van alle deskundigen betoogd, dat het gemis van de hier bedoelde bepalingen de kanker is, welke aan de welvaart van onze zeevisscherijen knaagt, en dat het volstrekt onverantwoordelijk zou wezen eene groote industrie aan verval bloot te stellen, door haar nog langer te onthouden wat voor haar werkelijk levensvoorwaarde is. Waar de noodzakelijkheid van onmiddellijke voorziening zoo duidelijk sprak, zou wachten op de *invoering* van het nieuwe Strafwetboek, waarmede, ook onder de gunstigste omstandigheden, nog betrekkelijk geruime tijd zal moeten verloopen, blijk hebben gegeven van weinig inzigt in de behoeften van het oogenblik. Meermalen werd dan ook in de Tweede Kamer de waarschuwing vernomen om noodzakelijke partiele verbeteringen in het bestaande strafregt niet te doen wachten op de invoering van een nieuw wetboek. Alleen, zoo heette het toen, zou, waar het groote, algemeene beginselen van strafregt betrof, voor 's hands van partiele wijzigingen moeten worden afgezien.

Het is dan ook duidelijk, dat men zich van de zaak een geheel verkeerd denkbeeld maakt, als men meent dat het hoofdzakelijk de Scheveningsche reeders zijn, wier belangen dit wetsontwerp op het oog heeft. Niets toch is minder waar dan dit. Overal waar men de haring- of kabeljaauwvisscherij uitoefent, te Vlaardingen, Maassluis, Middelharnis, Pernis, Zwartewaal, Vlissingen, Amsterdam, Helder, Katwijk, Noordwijk, Zandvoort, Egmond en Scheveningen, wordt de behoefte aan regeling dringend gevoeld; te Scheveningen noch meer noch minder dan elders. En wat nu betreft de vraag, of de bijzondere overeenkomst te Scheveningen tusschen de reeders gesloten, een afdoend middel zijn kan om het euvel, waarover men klaagt, uit den weg te ruimen, kan worden medegedeeld, dat de ondervinding het tegendeel leert.

In de Memorie van Toelichting werden de gevallen aangewezen waarin contractbreuk, naar het oordeel der ondergeteekenden, behoort te worden gestraft. De analogie met desertie van koopvaardijmatrozen, het zelfs meer gevaarlijke en schadelijke karakter van de hierbedoelde desertie werd aangetoond. En nu wekt het verwondering, dat, terwijl men het straffen van contractbreuk bij koopvaardijmatrozen juridiek juist acht, men de *eadem ratio* voor de visscherijmatrozen geheel en al ontkent.

Het onderscheid dat in het Voorloopig Verslag gemaakt wordt tusschen koopvaardijmatrozen en visschers, om tot de conclusie te komen dat tusschen schipper en scheepsvolk op een koopvaardijschip wèl, op een visschersvaartuig niet eene „militaire verhouding" behoort te bestaan, mist iederen feitelijken grondslag.

Tot het zeevarend deel des volks, dat als het ware eene afzonderlijke maatschappij vormt, behoort ook wel degelijk de bemanning der visschersvloot. Wanneer men toch de kleine vaartuigen van Zandvoort en Egmond uitzondert, vindt men 1°. dat alle andere, met andere woorden minstens 95 percent van de geheele vloot, bestemd zijn om òf gedurende het geheele jaar òf althans gedurende de grootste helft van het jaar zeereizen te maken, welke 6, 8 of 10 weken aanhouden, dat wil zeggen langer duren dan de zeereizen van de meeste koopvaarders welke uitsluitend Europesche havens bezoeken; 2°. dat op die reizen deze visschersschepen gebragt worden hoog in de Noordzee boven Schotland, aan de Engelsche kusten op de Doggersbank, soms bij IJsland, dat wil zeggen, in de gevaarlijkste streken van de noordelijke zeeën, en 3°. dat zij, daar visschende met netten en lijnen, welke zich mijlen ver in zee uitstrekken, op allerlei wijzen in hunne vrijheid van beweging belemmerd worden en dien ten gevolge aan gevaren blootstaan, welke gewone koopvaarders zelfs niet kennen. De visscher is evenzeer als de koopvaarder *matroos*, en nu wil de Regering niet anders dan den regtstoestand van de verschillende onderdeelen der zeevarende maatschappij aan elkander gelijk maken, met andere woorden het onderscheid wegnemen dat, zonder dat daarvoor naar hare stellige overtuiging eene enkele reden bestaat, door de wet van 1856 (*Staatsblad* n°. 32), veel meer door toeval dan als een gevolg van bepaald overleg tusschen het eene en het andere deel is gemaakt. Alleen heeft men gemeend voor de visschersmatrozen de straffen iets lager te kunnen stellen. Met het oog op onderscheidene eigenaardigheden der visschersmaatschappij, mag men zich vleijen dat reeds door eene betrekkelijk zachte strafbedreiging de gewenschte indruk zal worden te weeg gebragt.

Geheel ten onregte spreekt men van „eenzijdig partij kiezen voor het kapitaal" tegenover den arbeid, tegen welke bewering de eerst ondergeteekende reeds is opgekomen bij de schriftelijke gedachtenwisseling met de Commissie uit de Kamer over de artt. 444—456 van het Ontwerp-wetboek van Strafregt.

De wetgever moet voorliefde hebben voor regt, niet voor dit of dat maatschappelijk belang. Hij tracht onregt te weren, omdat het onregt is: niet omdat *hetzij* een kapitalist *hetzij* een arbeider daarvan het slagtoffer zou worden. Kon hij zijn doel volkomen bereiken en elk onregt afsnijden, dan zou hij in eene reeks van wetten tegelijk alle regten van het kapitaal en alle regten van den arbeid beschermd hebben, al mogt dan ook elke wet in het bijzonder meer of minder eenzijdig, slechts een van die regten dienen. De wetten, bestemd om diefstal tegen te gaan, zijn er niets minder om, omdat zij uitsluitend voor het kapitaal partij kiezen.

Maar bovendien is het niet juist dat het bij *dit ontwerp* in het bijzonder te doen is om eenzijdige bescherming van het kapitaal.

De visscher vaart op *deel*, dat wil zeggen, zijn loon bestaat in zeker gedeelte van de bruto-opbrengst der visscherij; een zeer belangrijk gedeelte, want er zijn weinig industrien in Nederland, welke den arbeid beter betalen dan de zeevisscherij. Intusschen, het loon hangt ook geheel af van de vangst, en de vangst onder anderen, ook van het al of niet visschen. Wanneer nu een lid van de bemanning goed vindt drie dagen later aan boord te gaan dan de gesloten overeenkomst vordert; wanneer hij in een vreemde haven gekomen, doof is voor alle vermaningen om het verblijf in die haven niet doelloos te rekken; wanneer hij, in spijt van zijne verbindtenissen, reeds half November den arbeid staakt, onder voorgeven dat hij genoeg gewerkt heeft en daarom weigert aan eene laatste reis deel te nemen, dan onthoudt hij door zijne willekeurige handelwijze niet enkel aan den reeder de rente van zijn kapitaal en de winst van zijne nijverheid, maar tevens aan zijne medeschepelingen hun dagelijksch brood. Nog niet lang geleden heeft men in de dagbladen kunnen lezen, hoe men te Egmond en te Zandvoort tegen den nazomer groote armoede te gemoet zag, omdat een deel van de daar wonende visschers met verbreking van vroeger aangegane contracten, elders aan de haringvisscherij was gaan deelnemen, en wel met dit gevolg, dat de schepen op die plaatsen tehuis behoorende, op strand zouden moeten worden gezet en daar ongebruikt blijven liggen. De niet gedeserteerde visschers zouden nu tijdelijk hun middel van bestaan verliezen en aan armoede ten prooi zijn. En wanneer nu de wet tusschen beide komt om dergelijke willekeur te stuiten, zou men dan kunnen zeggen, dat zulk eene wet eenzijdig voor het kapitaal partij kiest. . . .? „In het algemeen", zegt men, „is het gevaarlijk de verhouding tusschen werkgever en nemer van Staatswege te regelen. Beiden beoogen uitsluitend *hun*, niet het *publiek* belang". Ongetwijfeld, maar is het dan geen *publiek* belang, en een publiek belang bij uitnemendheid, daarvoor te zorgen dat beiden in de gelegenheid gesteld worden *hun* belang te behartigen, en wanneer die gelegenheid ontbreekt, is het dan niet de

eerste en hoogste roeping van den Staat haar door goede wetten in het leven te roepen? Dat het in den regel niet wenschelijk is in het vrije debat tusschen werkgever en nemer tusschen beide te komen, is waar, maar op dien regel bestaan uitzonderingen, getuige de wet op den kinderarbeid, en aan de andere zijde die, welke de tucht op de koopvaardijschepen regelt.

De redactie der artikelen is thans geheel in overeenstemming gebragt, ook wat de zwaarte der straffen betreft, met de betrekkelijke artikelen van het gewijzigd ontwerp van een Wetboek van Strafregt.

Art. 1. Voor de groote visschersschepen heeft in den regel aanmonstering plaats. Waar geene aanmonstering is geschied, zijn andere bewijsmiddelen niet uitgesloten, ofschoon erkend moet worden, dat het bewijs in dat geval dikwijls moeijelijk te leveren zal zijn. Intusschen mag men van de invoering van deze wet verwachten, dat voortaan geen reeder visschersvolk zonder aanmonstering in dienst zal nemen, ten einde zich tegen desertie zooveel mogelijk te vrijwaren.

Of aan den waterschout eene summiere jurisdictie tusschen schepelingen en reeders behoort te worden opgedragen, kan bij deze wet moeijelijk worden beslist. Al hetgeen ten voordeele daarvan door sommige leden is aangevoerd, geldt niet alleen voor visscherij-, maar ook voor koopvaardijmatrozen.

Op verbindtenissen en straffen van minderjarigen zijn in deze speciale materie de regelen van toepassing, die ook naar het gemeene regt geldende zijn.

Wederregtelijk heeft dezelfde beteekenis als onder anderen in het ontwerp-Strafwetboek. Het woord is noodig niet voor de gewone *faits justificatifs* die ook *tacite* gelden, maar om bijv. hem straffeloos te doen zijn die van zijne verbindtenis ontslagen is.

De ondergeteekenden vereenigen zich voorts met die leden, welke eene bepaling als art. 1, alin. 2, der wet van 1856 (*Staatsblad* n°. 32) zoowel hier als in de aangehaalde wet overbodig achten.

Art. 4. De ondergeteekenden nemen de vrijheid te verwijzen naar hetgeen bij de schriftelijke gedachtenwisseling met de Commissie uit de Kamer door den eerst-ondergeteekende over art. 499 van het ontwerp Wetboek van Strafregt is gezegd.

Door de bepaling te beperken tot den termijn van eene maand is aan een hoofdbezwaar van sommige leden te gemoet gekomen.

Art. 5. Indien men de gedane opdragt aan den kantonregter niet afkeurt, kan er ook moeijelijk bezwaar tegen bestaan de strafbaar verklaarde feiten, wat de wijze van beregting betreft, met overtredingen gelijk te stellen. Art. 3 der wet van 1854 doet, ofschoon in andere bewoordingen, niet anders. Het eenige onderscheid ligt daarin dat de hier bedoelde feiten, ook wat de verjaring betreft, aan overtredingen gelijk worden gesteld. De geringe zwaarte der straf regtvaardigt echter ook deze gelijkstelling.

Ook in de bevoegdheid van de beklaagden om zich door een gemagtigde te doen vertegenwoordigen zien de ondergeteekenden geen bezwaar, evenmin als in het opleggen van cellulaire gevangenisstraf door den kantonregter. Het is zeer te betwijfelen of, indien de aangehaalde wet van 1854 thans werd vastgesteld, de bepaling van art. 5 veel steun zou vinden.

Van het hooger beroep van de vonnissen der kantonregters is in het artikel melding gemaakt.

Voor de wenschelijkheid van afwijking van de gewone regelen omtrent de competentie *ratione personarum* worden geene redenen aangevoerd en zijn den ondergeteekenden ook niet bekend.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[17. 2.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is strafbepalingen vast te stellen tot beteugeling van desertie van zeevisschers;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De schepeling, die opzettelijk en wederregtelijk eene reis, waarvoor hij zich op een Nederlandsch zeevisschersvaartuig verbonden heeft, niet medemaakt, wordt, als schuldig aan desertie vóór den aanvang der reis, gestraft met gevangenisstraf van een tot veertien dagen.

Art. 2.

De schepeling, die opzettelijk en wederregtelijk eene reis, waarvoor hij zich op een Nederlandsch zeevisschersvaartuig verbonden heeft, niet verder medemaakt, wordt, als schuldig aan desertie gedurende de reis, gestraft met gevangenisstraf van een dag tot dertig dagen.

Art. 3.

De gezagvoerder van een Nederlandsch zeevisschersvaartuig, die, vóór het einde zijner verbindtenis, zich opzettelijk en wederregtelijk aan het voeren van het vaartuig onttrekt, wordt gestraft met gevangenisstraf van een dag tot dertig dagen.

Art. 4.

De reeder, boekhouder of gezagvoerder van een Nederlandsch zeevisschersvaartuig, die een schepeling in dienst neemt, wetende dat er nog geene maand is verstreken sedert deze zich aan zijne verbindtenis voor een Nederlandsch zeevisschersvaartuig heeft onttrokken, op de wijze omschreven in artt. 1 of 2, wordt gestraft met gevangenisstraf van een dag tot drie maanden of geldboete van vijftig cents tot drie honderd gulden.

Niet strafbaar is het feit, indien de indienstneming buiten het Rijk in Europa geschiedt met toestemming van den Nederlandschen consul of, zoo die er niet is, op verzoek van de plaatselijke overheid.

Art. 5.

De feiten, door deze wet strafbaar gesteld, worden gebragt ter kennisneming van den kantonregter.

Voor zooveel de wijze van beregting als ook de verjaring betreft, worden zij met politie-overtredingen gelijkgesteld.

Het hooger beroep van de vonnissen der kantonregters wordt gebragt voor de arrondissements-regtbanken waaronder zij behooren.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

[17. 3.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp houdende strafbepalingen tot beteugeling van desertie van zeevisschers is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 5den November 1880.

DE JONG.
DES AMORIE VAN DER HOEVEN.
DE SAVORNIN LOHMAN.
VAN DER KAAY.

[17. 4.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen:

In art. 1, in plaats van de woorden: *verbonden heeft*, te lezen: *heeft doen aanmonsteren.*

J. VAN GENNEP.

[18.]

ONTWERP *van wet houdende nadere bepalingen omtrent het verzet tegen vonnissen in strafzaken bij verstek gewezen en de verjaring van straffen bij vonnis of arrest opgelegd.*

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. **122** der zitting 1879–1880;

[19.]

ONTWERP *van wet tot intrekking van art. 92 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie en vervanging van dat artikel door andere bepalingen.*

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. 137 der zitting 1879-1880.

[20. 1.]

ANTWOORD OP HET VOORLOOPIG VERSLAG.

(Ingezonden bij brief van den 24sten September 1880.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 157 der zitting 1879—1880.)

Met genoegen heeft de ondergeteekende kennis genomen van de mededeeling in het Voorloopig Verslag, dat de voorgestelde maatregel tot beteugeling van de grensfraude in zout bij de overgroote meerderheid der leden niet alleen geene bestrijding, maar integendeel ondersteuning vond. Werkelijk valt aan den grooten omvang dezer fraude langs de Belgische grens niet te twijfelen, al wordt die omvang soms overschat. Zonder nadere opgaaf van gronden kan althans moeijelijk worden aangenomen, dat alleen in Noordbrabant jaarlijks eene hoeveelheid van 2 000 000 kilogram zou worden binnengesmokkeld. Men zou dan tot de conclusie moeten komen, dat de helft der consumtie in die provincie, welke volgens statistieke bescheiden in haar geheel op ongeveer 4 millioen kilogram geschat kan worden, van frauduleuse herkomst zou wezen.

Hoe dit zij, voorziening tegen den aanstaanden winter is noodig, ten einde het kwaad, 't welk zich in dat jaargetijde krachtig pleegt te verheffen, met meer klem dan tot dusver te kunnen bestrijden. De ondergeteekende stemt dan ook in met de leden, die als hun gevoelen te kennen gaven dat men zich thans bij de voorgedragen wijzigingen moet bepalen (bladz. 3 van het Verslag).

Herziening van de geheele wet op den zoutaccijns is eene zaak van wijde strekking en belangrijke gevolgen, welke door den thans voorgestelden maatregel niet gepraejudicieerd wordt; en wanneer het nut van dezen maatregel erkend wordt, schijnt er geene enkele reden te bestaan om de verlangde verbetering niet hoe eer zoo liever in te voeren.

Dat in het algemeen de regeling der heffing van den zoutaccijns in meer dan één opzigt gebrekkig is, zal de ondergeteekende niet ontkennen. De frauduleuse uitslagen van de overponden in de zoutziederijen zouden reeds op zich zelve eene voldoende reden zijn om die regeling grondig te herzien. Geheele afschaffing van den accijns, door sommige leden voorgestaan, zou voorzeker het meest afdoende middel zijn om een einde te maken aan deze en andere onwettige handelingen, waartoe de heffing dier belasting aanleiding geeft. Maar bij de bestaande behoefte van de schatkist kan daarvan geen sprake zijn, terwijl de ondergeteekende voor's hands ook niet kan medewerken tot eene aanmerkelijke verlaging van den accijns, waardoor wel is waar de prikkel tot fraude langs de grenzen en in den omtrek der zoutziederijen zou beperkt worden, maar tevens de opbrengst van het middel in het geheele overige gedeelte des Rijks belangrijk zou verminderen.

Onjuist is overigens de mededeeling in het Voorloopig Verslag dat »herweging van inslagen of aanpeiling van zoutziederijen steeds achterwege blijven". Die middelen van contrôle worden sedert de invoering der wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 93) wel degelijk nu en dan toegepast om de opbrengst van den accijns te verzekeren, waartoe zij echter, vooral ook bij de groote moeijelijkheid verbonden aan den aanpeil van zoutziederijen, onvoldoende blijken. Het middel, in het Verslag aangeprezen om bij behoud van het tegenwoordig belastingcijfer hierin verbetering te brengen — peilingen in panden en beperking van het vrij vervoer in den omtrek van zoutziederijen, — is in 1864 afgestuit op den algemeenen tegenstand der Vertegenwoordiging. De onwettige uitslagen uit de zoutziederijen zullen welligt met minder last voor de ingezetenen op meer afdoende wijs verijdeld kunnen worden, door aanslag voor den accijns van het uit het buitenland aangevoerde zout met verpligting om dien aanslag in bepaalde termijnen aan te zuiveren. Bij eene regeling op dezen grondslag komt geen aanpeil van zoutziederijen te pas en is ook geen toezigt noodig op de uitslagen voor de binnenlandsche consumtie. Behalve aan de grenzen, tot wering van frauduleusen invoer, zou alsdan het vervoer van zout mede geheel vrijgelaten kunnen worden. De vraag, of en op welke wijs in deze rigting verbetering is aan te brengen, maakt reeds een punt van overweging uit.

In het Voorloopig Verslag wordt voorts geklaagd over de wijs, waarop de vrijdom geregeld is van den accijns voor het zout, dat tot veevoeder en tot bemesting van landerijen gebruikt wordt, waaromtrent ook wordt verwezen naar een artikel van dr. MAIJER, directeur van het Rijksproefstation, opgenomen in de *Economist* van April ll. Dat de zaak door dezen deskundige in meer dan één opzigt niet juist is voorgesteld, blijkt uit de repliek van dr. GUNNING te Amsterdam (zie de *Economist* van Julij—Augustus jl.). Intusschen schijnt het mogelijk, de formaliteiten voor het genot van den bedoelden vrijdom te vereenvoudigen, zonder gevaar voor misbruik en zonder op de algemeene herziening van de zoutwet vooruit te loopen. Ook deze zaak wordt onderzocht, en daar het eene regeling geldt, welke ingevolge art. 50 der wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 93) bij Koninklijk besluit kan worden vastgesteld, zal de tusschenkomst van den wetgever daartoe niet gevorderd worden.

Van de hoeveelheden zout, waarvoor vrijdom van accijns wordt verleend, wordt eene opgaaf in den geest van de bij het Verslag gevraagde hierbij overgelegd.

De meening van enkele leden, dat bij bekrachtiging van het tegenwoordig wetsontwerp de provincie Limburg in een »schier ondragelijken toestand" zou worden gebragt, schijnt aan eene verkeerde opvatting der zaak toe te schrijven. Het wetsontwerp beoogt alléén, aan het uitvoerend gezag de bevoegdheid te verleenen om het daarbij bedoelde toezigt op het vervoer en de nederlagen van zout van toepassing te maken op die gedeelten van de tweede linie waar deze bevoegdheid thans niet bestaat, en waar dat toezigt noodig is om den frauduleusen invoer uit Belgie te bestrijden. En nu maken die gedeelten van de tweede linie in Limburg te zamen, in plaats van »nagenoeg geheel de oppervlakte der provincie", naauwelijks $^{1}/_{12}$ daarvan uit. Zij zijn op de hierbij gevoegde kaart met gele kleur aangewezen. (1) Voor Weert, de eenige gemeente in die gedeelten welke eene kom heeft van minstens 2000 zielen, zal de maatregel geenerlei verandering brengen ten opzigte van de voorraden bij particulieren in die kom, daar deze onder de uitzondering valt van het in het wetsontwerp aangehaalde art. 178 der algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38), zoodat de beperking van de bedoelde voorraden, welke uit het voorgestelde nieuwe artikel zal voortvloeijen, dáár niet toepasselijk zal zijn.

Bij de beoordeeling der zaak moet voorts worden in het oog gehouden, dat de bijzondere bepalingen dier algemeene wet omtrent het regt van de ambtenaren der accijnsen tot visitatie van panden in de eerste linie, reeds nu ingevolge het bepaalde van art. 10 der wet van 7 Julij 1865 (*Staatsblad* n°. 80) omtrent den accijns op het gedistilleerd van toepassing zijn overal waar de voor het zout voorgestelde maatregel zal moeten werken.

Aan het bezwaar, dat voor sommige winkeliers in de aan te wijzen gedeelten der tweede linie gelegen kan zijn in het ligten van geleibiljetten voor hoeveelheden zout van 1—5 kilogram, die thans vrij vervoerd mogen worden, zal zooveel mogelijk worden te gemoet gekomen door voorschriften in den geest van die, welke in de artt. 188 en 189 der meergenoemde algemeene wet voorkomen ten opzigte van het vervoer van zout van de plaats van uitslag tot aan het kantoor des ontvangers. Dergelijke voorschriften kunnen zonder nadere tusschenkomst van den wetgever worden vastgesteld. (Verg. art. 1 der wet van 4 April 1870, *Staatsblad* n°. 61, en art. 1 der wet van 28 December 1879, *Staatsblad* n°. 250.)

Ter beantwoording der vraag in het Voorloopig Verslag nopens de toepassing van art. 178 der algemeene wet van 1822 op ontmantelde vestingen, strekke, dat deze niet als besloten plaatsen kunnen beschouwd worden, en dat dus daarvoor de bij dat artikel bepaalde uitzondering op het verbod van nederlagen vervalt, tenzij de plaats verder dan 1000 meter van het vreemd grondgebied gelegen is en tevens hare kom eene bevolking van minstens 2000 zielen

---

(1) Deze kaart is ter inzage voor de leden der Kamer ter griffie nedergelegd.

heeft. Wat in 't bijzonder Maastricht betreft, moet intusschen worden opgemerkt, dat, volgens art. 9 van het Koninklijk besluit van 7 Junij 1864 (*Staatsblad* n°. 60), de bijzondere bepalingen omtrent het onvrij terrein voor de dáár genoemde gedeelten dier gemeente alleen toepasselijk zijn op personen, vervoermiddelen en goederen, welke regtstreeks van buiten die gedeelten komen. Het sloopen van de muren en wallen heeft hierin geene verandering gebragt.

In het wetsontwerp is de redactie van het artikel in verband met de in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerking gewijzigd. (Verg. de hierbij overgelegde Nota van Wijziging.)

De Minister van Financien,
VISSERING.

[20. 2.]

BIJLAAG VAN HET ANTWOORD OP HET VOORLOOPIG VERSLAG.

Hoeveelheden zout waarvoor vrijdom van accijns is genoten.

1879.

Provincien.	In zee verbruikt aan boord van visch-schepen.	Voor het zouten van visch aan den wal.	Voor het zouten van groenten.	Voor veevoeder.	Voor landbemesting.	Voor leerlooijerijen, huidenzouterijen en andere niet genoemde doeleinden.	Totaal.
	Kilogram.	*Kilogram.*	*Kilogram.*	*Kilogram.*	*Kilogram.*	*Kilogram.*	*Kilogram.*
Noordbrabant . .	—	6 141	—	12 723	—	418 972	437 836
Gelderland. . . .	—	16 098	7 000	3 578	1 212	300 613	328 501
Zuidholland . . .	10 063 123	735 068	165 230	4 900	—	1 121 261	12 089 582
Noordholland . .	88 165	250 844	25 975	2 700	—	590 425	958 109
Zeeland	—	68 894	—	—	—	41 915	110 809
Utrecht.	—	10 022	4 750	1 025	—	160 720	176 517
Friesland	26 400	16 616	—	1 013	—	199 775	243 804
Overijssel	—	3 632	—	290	—	171 634	175 556
Groningen	—	—	—	796	600	138 315	139 711
Drenthe	—	—	—	200	—	37 895	38 095
Limburg	—	—	—	2 119	1 100	31 520	34 739
Totaal . .	10 177 688	1 107 315	202 955	29 344	2 912	3 213 045	14 733 259

1878 en 1877.

JAREN.	In zee gebruikt aan boord van vischschepen.	Voor veevoeder.	Voor landbemesting.	Voor alle andere doeleinden.	Totaal.
	Kilogram.	*Kilogram.*	*Kilogram.*	*Kilogram.*	*Kilogram.*
1878	7 846 300	32 900	2 500	4 087 600	11 969 300
1877	9 292 600	32 350	1 250	4 757 100	14 083 300

Voor verdere splitsing der opgaaf, als bij die over 1879, ontbreken de noodige gegevens.

[20. 3.]

NOTA VAN WIJZIGING IN HET WETSONTWERP.

In het artikel, vijfden regel, in plaats van » zijn de artikelen", te lezen: » zijn voor het zout de artikelen".

[20. 4.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp, houdende nadere bepalingen omtrent den accijns op het zout, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 27sten October 1880.

DE BRUYN KOPS
DE JONG.
BORRET
DE BRUYN.
CORVER HOOFT.

[21. 1.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 4den October 1880.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 167 der zitting 1879—1880.)

§ 1. De verklaring, welke hij onder de allereerste beschouwingen van het Verslag ontmoette, dat eene duurzame regeling der verhouding tusschen de Nederlandsche en de Indische geldmiddelen wenschelijk voorkomt, ook aan hen die dit doel onbereikbaar achten, was den ondergeteekende zeer welkom.

Mogt hij er in slagen vele der geopperde bezwaren weg te nemen, dan vertrouwt hij dat ook deze leden aan de ernstige poging, om het in hun oog gewenschte doel te bereiken, hunne medewerking niet zullen onthouden.

Waar bij herhaling de vraag gesteld wordt, op welk staatsregtelijk beginsel deze voordragt rust, schijnt niet gelet te zijn op de bedoeling, die in den considerans met deze woorden uitgedrukt is: »dat het wenschelijk is, regelen te stellen omtrent het bedrag en de uitkeering van de bij art. 4 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35) bedoelde bijdragen van Nederlandsch Indie aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven". Van eene wijziging der beginselen van de comptabiliteitswet en van een nieuw beginsel ten aanzien der financiele verhouding tusschen Nederland en Indie, is voor het oogenblik geen sprake.

De bedoeling is enkel eenige regelen te stellen voor de toepassing van art. 4 dier wet en eenige praktische bezwaren weg te nemen met behoud van het beginsel, dat de ontvangsten en uitgaven in Nederlandsch Indie, even goed als die hier te lande, ontvangsten en uitgaven zijn van den Nederlandschen Staat. Het is dus enkel de vraag of de bij deze regeling ontworpen verdeeling van baten en lasten tusschen de beide deelen van den Staat op gronden van billijkheid steunt.

De voorstelling in het Voorloopig Verslag, alsof met opzigt tot de Indische financien strijd bestaat tusschen twee stelsels en de omschrijving van deze, schijnen minder juist. Het in de eerste plaats genoemde stelsel gold vóór 1867, maar is met de bepalingen der wet van 1864 in lijnregten strijd. Het stelsel der vaste bijdrage is daarentegen geenszins de eenig mogelijke toepassing van het beginsel, dat Indie alleen in zoover tot eene bijdrage aan de Rijksmiddelen verpligt is als er uitgaven voor Indie op de Nederlandsche Staatsbegrooting voorkomen.

Het stelsel van de bijdrage-sluitpost gaat even als dat der vaste bijdrage en dit wetsontwerp van het denkbeeld uit dat het billijk is, dat tot vergoeding der talrijke uitgaven, die de Nederlandsche staatshuishouding ten behoeve der overzeesche bezittingen bezwaren, eene zekere jaarlijksche bijdrage door deze aan de Rijksmiddelen uitgekeerd worde.

Ten bewijze kan niet enkel gewezen worden op de talrijke discussien in de Staten-Generaal sedert de invoering der comptabiliteitswet over het karakter der bijdragen van art. 4 dier wet, maar ook op de woorden, waarin de redactie van dat artikel in het Voorloopig Verslag omtrent die wet (bladz. 11/12) verdedigd wordt.

Maar het tegenwoordig stelsel brengt geenszins mede dat het overschot eener Indische dienst als batig slot onder de Rijksmiddelen opgenomen worde, zooals in het Voorloopig Verslag gezegd wordt. Sedert 1867 is trouwens geheel anders gehandeld, en uit de voorloopige saldo's van vroegere diensten heeft de wetgever herhaaldelijk zeer aanzienlijke sommen tot voorziening in Indische behoeften beschikbaar gesteld. De nadeelen echter aan het thans gevolgde stelsel verbonden, worden op bladz. 2 en 3 der Memorie van Toelichting uiteengezet, en deze opmerkingen ontmoetten in het Voorloopig Verslag geen tegenspraak.

Wat het tweede in dat Verslag genoemde stelsel betreft, kan toegegeven worden dat het bepalen bij de wet van eene vaste bijdrage voorzeker de meest eenvoudige wijze is waarop het denkbeeld, dat aan Nederland voor de uitgaven ten behoeve van Nederlandsch Indie gedaan, vergoeding toekomt, toepassing vindt. Maar is hier de meest gemakkelijke, tevens de meest juiste en billijke weg? Er zijn tweeërlei uitgaven, die in Nederland ten behoeve van Nederlandsch Indie geschieden. De eersten zijn onder cijfers te brengen en komen voor op hoofdstuk I der Indische begrooting. Daartoe behoort gerekend te worden al wat het auxiliair eskader den lande kost.

En alleen omdat de kosten van het materieel slechts bij benadering kunnen worden opgegeven, is men verpligt voor de hoofdzakelijk in en voor Indie vallende kosten een globaal cijfer te stellen. Voor het verwijt van inconsequentie in het Voorloopig Verslag den ondergeteekende gedaan, zou alleen dan eenige grond zijn, wanneer het vaststellen van eene globale som als vergoeding voor bepaald aangewezen uitgaven, waarvan eene berekening gemaakt en aan de Kamer medegedeeld is, geheel hetzelfde ware als het aannemen van een geheel willekeurig cijfer door geen enkele berekening gestaafd.

Eene andere kategorie van de voor Indie in Nederland gedane uitgaven is die van de uitgaven waarvan het bedrag evenmin op te geven is, als met juistheid eene scheiding gemaakt kan worden tusschen de Nederlandsche en de Indische belangen. Men denke slechts aan al wat uit Nederland langs directen of indirecten weg aan de Indische dienst ten goede komt, en aan de uitgaven, waartoe Nederland als koloniale mogendheid verpligt is. Zijn er gemeenschappelijke belangen, er zijn tot voorziening daarin uitgaven, waarin de billijkheid vordert, dat door elk der beide groote deelen van den Nederlandschen Staat bijgedragen worde. Veel zou er voor pleiten, om ook voor die bijdrage een vast cijfer te stellen, ware het niet, dat bij gemis van elken redelijken grondslag en bij de zoo afwisselende opbrengst van de meest belangrijke der Indische middelen door elk cijfer eene onbillijkheid werd bedreven, hetzij jegens Nederland of jegens Indie. Aan de eischen der billijkheid schijnt te beantwoorden het voorstel om tusschen beiden het voordeelig saldo der Indische diensten te verdeelen, met dien verstande, dat het aandeel van de Nederlandsche schatkist binnen zekere grenzen beperkt zij. Op die wijze komen de kwade kansen van de gouvernementsondernemingen niet alleen ten laste van Indie en deelt Nederland in zekere mate in het voordeel van gunstige jaren.

Volgens verscheidene leden springt de moeijelijkheid om in het wetsontwerp een goed verdedigbaar beginsel te ontdekken, het meest in het oog ten aanzien van het bedrag dat zou overblijven, als Nederland, tot een maximum van zes millioen, de helft genoten had van het voordeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven van elke Indische dienst. Welke bestemming, zoo vraagt men, zou aan deze overblijvende helft worden gegeven? Blijkens de verdere toelichting heeft de vraag betrekking niet op het gebruik der baten die na afloop der dienst zijn overgebleven, maar op de raming der begrooting. Men stelt het dilemma, dat òf de werken die men in het geraamde voorstel had kunnen bekostigen, noodig waren, en dan had men ze niet aan Indie mogen onthouden, in welk geval er geen overschot zou geraamd zijn; òf de bedoelde werken onnoodig zijn, in welk geval het bestaan van een overschot bewijzen zou, dat in Indie hooger belastingen worden geheven dan de behoeften eischen. De ondergeteekende twijfelt of het dilemma wel op die wijze mag gesteld worden. Bij het bestuur over een land kan de grenslijn tusschen het noodige en onnoodige niet zoo scherp getrokken worden.

Er zijn werken die dringend noodig zijn, er zijn andere die noodig, maar voor eenig uitstel vatbaar zijn; er zijn er die gemist kunnen worden, maar die toch aan de ontwikkeling en welvaart van land en volk bevorderlijk en dus wenschelijk zijn. Hetzelfde is het geval met andere

verbeteringen en maatregelen van bestuur. Gesteld echter dat op een gegeven oogenblik aan alle behoeften van een land voldaan is, dan nog doet zich telkens het geval voor, dat openbare werken, waaraan op het oogenblik van de vaststelling der begrooting nog geen behoefte bestond, later noodig worden, of dat een en ander werk nog niet kan worden aangevangen, omdat men met de voorbereidende werkzaamheden niet gereed is.

Dit alles daargelaten, is het antwoord op de gedane vraag niet moeijelijk te geven.

Over de overblijvende geraamde baten zal voorloopig, bij de vaststelling van de begrooting, geen beschikking plaats hebben. Ook dit is een voordeel van de ontworpen regeling. Bij het bestuur over een land als Indie, waar de wisselvallige inkomsten der producten een voornaam deel der ontvangsten uitmaken, en zoo dikwerf groote en onvoorziene behoeften ontstaan, gebiedt eene voorzigtige financiele staatkunde zoo mogelijk eenige ruimte van middelen te bewaren en niet de geraamde inkomsten van één jaar tot op den laatsten penning voor uitgaven te bestemmen. Het behoud van eenige speling, het vormen als men wil van eene tijdelijke reserve, is niet in strijd met, maar wordt geboden door het gezond verstand. Blijkt later, dat de geraamde baten inderdaad verkregen of door de uitkomst overtroffen worden, dan zal daarover, gelijk aan het slot der Memorie van Toelichting wordt gezegd, door de wetgevende magt in het belang van Nederlandsch Indie worden beschikt, ter voorziening in behoeften of tot aflossing van leeningen ten behoeve van Nederlandsch Indie aangegaan, of ook wel tot verligting van den druk der belastingen.

§ 2. De praktisch nuttige gevolgen, die de ondergeteekende zich van de regeling voorspiegelt, zullen, naar men beweert, zich niet verwezenlijken. Men vreest, dat de onzekerheid omtrent de Indische baten haren nadeeligen invloed op de Nederlandsche financien zal blijven uitoefenen.

Men vangt echter aan met te erkennen, dat op den vasten post van twee millioen zou kunnen worden gerekend. Dit is dan toch eene zekerheid voor de Nederlandsche geldmiddelen, die in den tegenwoordigen toestand niet te ligt mag worden geteld.

Te regt wordt herinnerd, dat de wisselvallige bijdrage aanvankelijk zal gesteld worden op de helft van den sluitpost der begrooting en eerst definitief zal vaststaan als het slot der rekening door de wetgevende magt zal zijn vastgesteld. Men vreest nu dat het niet doenlijk zal zijn in dien geest te handelen, en stelt zich den gewonen loop van zaken aldus voor, dat, zoo daartoe de gelegenheid bestaat, bij het vaststellen der Staatsbegrooting voor Nederland, als toevallige bate op die begrooting eenige millioenen worden gebragt, die hun oorsprong in de vermoedelijke batige sloten van vroegere jaren vinden, welke vermoedelijke sloten geheel onzekere baten worden genoemd.

De ondergeteekende stelt zich den loop van zaken anders voor. Bij de vaststelling van de Indische begrooting zal de wisselvallige bijdrage, indien de begrooting een overschot heeft, geraamd worden op de helft van dat overschot, tot een bedrag van hoogstens 6 millioen, of anders voor memorie worden uitgetrokken. Is de bedoelde bijdrage op een zeker bedrag geraamd, dan zal de aanvankelijke uitkeering zoo mogelijk vóór het eind van het volgend jaar plaats hebben. Reeds voor de afsluiting van eene dienst vindt men in den stand der kas eene aanwijzing omtrent de uitkomsten van die dienst in Indie. De koloniale kas in Nederland ondervindt natuurlijk den invloed van den stand der dienst van het vorig jaar. Verwezenlijkt zich de verwachting van een overschot niet of ontstaat er een tekort, dan zal de koloniale kas hier te lande daarvan de gevolgen ondervinden en zal de Minister van Kolonien voor de afsluiting van de dienst in het geval komen van te moeten beslissen, dat de geraamde bijdrage *b* voorloopig niet of slechts gedeeltelijk kan worden uitgekeerd. Inmiddels worden voorloopige opgaven ontvangen omtrent de uitkomsten der dienst in Indie, zoodat de vermoedelijke stand van zaken reeds vóór de afsluiting van de dienst in groote trekken bekend is. Deze voorloopige opgaven worden omstreeks een half jaar na de sluiting van de dienst vervangen door de rekeningen der departementen van algemeen bestuur in Indie.

Van dat oogenblik af kan men de uitkomst der dienst zeker genoeg achten om, zoo dit noodig wordt geacht, tot eene aanvankelijke verrekening van de wisselvallige bijdrage over te gaan op den voet der beide laatste alinea's van art. 2 der wetsvoordragt. Vooreerst komt dan in het vermoedelijk slot geen verandering meer. Het onderzoek van de rekening door de Indische Rekenkamer en door de wetgevende magt kan later eenige wijziging in de cijfers brengen, maar deze zullen, althans voor de jaren waarop de wet zal zijn toe te passen, niet van zoo veel belang zijn, dat zij eene bedenkelijke onzekerheid ten aanzien van het bedrag der bijdrage zullen te weeg brengen.

De berekening van de vermoedelijke sloten van rekening, die reeds in Augustus van het jaar, volgende op de afsluiting eener dienst, gemaakt wordt, steunt dus op goede gronden, en men kan de vermoedelijke sloten niet als »geheel onzekere baten" beschouwen.

Men stelt de vraag of een batige sluitpost en derhalve eene wisselvallige bijdrage op de begrooting mag worden verkregen door het ramen van buitengewone middelen (leeningen) tegenover buitengewone uitgaven. Het is bekend dat de ondergeteekende aan een dergelijk stelsel van dekking van buitengewone uitgaven zijne ondersteuning niet kan schenken, en het gebeurde bij de vaststelling van de Indische begrooting voor 1878 geeft hem de overtuiging dat ook de Staten-Generaal zich niet door het vooruitzigt op hoogere bijdragen zullen laten verlokken tot het aangaan van geldleeningen, zoolang de mogelijkheid bestaat om de uitgaven, gewone en buitengewone, uit de gewone middelen, of uit de overschotten van vroegere diensten te bestrijden. De ondergeteekende gelooft dus niet dat zich het geval zal voordoen, dat van een door geldleening verkregen bedrag in eenig jaar meer onder de Indische middelen zal worden opgenomen, dan noodig is om een bestaand tekort te dekken. Inderdaad zou men de wisselvallige bijdrage belangrijk kunnen opvoeren door een ander stelsel aan te nemen en even als in Britsch Indie geschied is, alle zoogenaamd buitengewone uitgaven uit leeningen te bestrijden. Deze weinig voorzigtige financiele politiek moge men met den ondergeteekende afkeuren, men kan haar in de tegenwoordige wet niet verbieden of onmogelijk maken. De vraag voor welk bedrag en voor welke doeleinden leeningen zullen worden aangegaan, behoort bij de behandeling van eventuele wetten betreffende het aangaan van geldleeningen te worden overwogen en beslist. Het gaat niet aan tegen het wetsontwerp betrekkelijk de bijdragen de bedenking te doen gelden dat latere wetten ten aanzien van geldleeningen een verkeerd stelsel zouden kunnen huldigen. Het zou dan niet de voorgedragen regeling, maar het zouden die latere wetten zijn die onzekerheid en onvastheid in de financien veroorzaken.

In de tweede plaats wordt er aan getwijfeld, of, gelijk de ondergeteekende verwacht, de voorgedragen regeling eene aansporing zal zijn tot een voorzigtig en spaarzaam geldelijk beheer in Indie. Men zou, zoo meent men, in Indie de berekening kunnen maken, dat het niet betrachten van spaarzaamheid toch nog altijd de meeste voordeelen aanbiedt, vermits dan het geheele bedrag der inkomsten van die bezittingen ten behoeve daarvan besteed wordt, en niet slechts het bij het wetsontwerp vastgesteld gedeelte. Deze tegenwerping ware gegrond indien voorgesteld werd, om den sluitpost tot een bedrag van hoogstens zes millioen aan de Nederlandsche middelen toe te wijzen en alleen datgene wat na die uitkeering overbleef voor Indie te bestemmen. Volgens het voorstel des ondergeteekenden echter heeft de Indische administratie en het Indische publiek bij elken sluitpost, hoe gering ook, dadelijk belang, omdat de helft ten bate van Indie komt. Werden dus bovenmatige eischen voor enkele takken van dienst gedaan, of ook zonder spaarzaamheid van toegestane credieten gebruik gemaakt, zoowel zij in wier behoeften niet voorzien werd als het publiek zouden de aandacht van Indische Regering en van Opperbestuur op dergelijke verkeerdheden vestigen. Het belang van allen wordt door de voorgestelde regeling een bondgenoot tot bestrijding van de onredelijke eischen en van de spilzucht van enkelen.

Zeer te regt wordt ten slotte aangemerkt dat de Staten-Generaal, die de Indische begrooting vaststellen, met de Regering overdreven aanvragen uit Indie te keer kunnen

gaan. Maar geschiedt dit niet thans ten koste van den goeden geest der Indische maatschappij? Heeft thans elke bezuiniging niet den schijn van een streven naar daarstelling of verhooging van een sluitpost ten behoeve der Nederlandsche schatkist? Zoodra door Indie regtstreeks voordeel genoten wordt van het strenge toezigt door Regering en Staten-Generaal op overdreven Indische aanvragen uitgeoefend, zal aan de thans zoo dikwerf gehoorde klagten over baatzuchtige inmenging van het Opperbestuur van zelf een einde komen.

§ 3. In deze paragraaph wordt het gevoelen geresumeerd, zoowel van hen die het stelsel der vaste bijdrage voorstaan, als van hen die elke regeling afkeuren. Wat de eersten betreft, het was wel te verwachten, dat er leden zouden zijn die nu eenmaal van geen andere regeling dan de vaste bijdrage zouden willen weten. De ondergeteekende vleit zich echter, dat de meerderheid, de hoofdzaak in het oog houdende, zich bij de gedane voordragt zal nederleggen, zooals eenige voorstanders der vaste bijdrage reeds verklaard hebben, te zullen doen.

Die leden, welke zich nog altijd blijven verzetten tegen elke regeling van de wijze, waarop door den wetgever over Indische batige sloten zal worden beschikt, zien in het voorstel nog in veel sterker mate dan in de vorige voordragten, het denkbeeld van eene vaste afkoopsom, door Indie aan het moederland te betalen. Deze zienswijze is den ondergeteekende onverklaarbaar, daar, volgens het voorstel, de financiele verhouding zich niet meer in eene vaste bijdrage zal oplossen. De uitdrukking » vaste maximumbijdrage" is overigens minder juist. De bijdrage lit. *b* is niet vast, maar wisselvallig. Indien echter deze leden zoo ver gaan van af te keuren, dat de wetgever bij de beschikking over batige sloten ten behoeve der Rijksmiddelen eenige zelfbeperking in acht neemt, dan zij hun in herinnering gebragt, dat ten aanzien van dit onderwerp het beginsel van zelfbeperking aan den Nederlandschen wetgever is aanbevolen, niet alleen door den Minister DE WAAL, niet alleen door de Ministers FRANSEN VAN DE PUTTE, VAN BOSSE en VAN REES, maar ook door J. C. BAUD, en dat in een tijd toen er meer zekerheid was, dat het beginsel van beperking praktische gevolgen voor de geldmiddelen van het moederland zou hebben dan thans.

De voorstanders van de vaste bijdrage, die spreken van een voorgesteld cijfer der bijdrage, hetwelk hooger zou zijn dan de 6 millioen van het ontwerp VAN BOSSE, of de 4 millioen van het ontwerp VAN REES, verliezen uit het oog, dat de 8 millioen slechts een maximum zijn, dat niet wordt bereikt, zoo lang niet eene Indische dienst ten gevolge van gunstige omstandigheden, na uitkeering van 2 millioen een overschot aanbiedt van 12 millioen. Met meer regt zou kunnen worden gezegd, dat een lager cijfer voor de bijdrage wordt voorgesteld dan vroeger, daar volgens de aanhangige voordragt eerst dan eene som van vier millioen in het geheel zal verschuldigd zijn, wanneer, na uitkeering van de vaste bijdrage van 2 millioen, de Indische dienst een overschot oplevert van 4 millioen.

De voorstellen van zijne ambtsvoorgangers komen den ondergeteekende ook daarom minder aanbevelenswaardig voor, omdat zij bij groote overschotten voor Indie voordeeliger, in ongunstige omstandigheden daarentegen drukkender zouden zijn. In stede van de afwisseling en onzekerheid in den toestand der Indische geldmiddelen te temperen, zou eene vaste bijdrage van 6 of 4 millioen deze van het Indisch beheer onafscheidelijke schaduwzijden vergrooten. Het Indisch tekort van 1879 zou, bijaldien het voorstel van den Minister VAN REES ware aangenomen, al dadelijk van $13\frac{1}{2}$ millioen tot $17\frac{1}{2}$ millioen gestegen zijn. Ware dat voorstel toegepast op de dienst van 1874, het beschikbare saldo dier dienst zou ruim f 15 670 000 bedragen hebben. Volgens de thans gedane voordragt daarentegen zou het tekort over 1879 $15\frac{1}{2}$ millioen, en het voor Indie beschikbaar saldo over 1874 ruim f 11 670 000 bedragen.

Art. 1, *lit. a.* De ondergeteekende wenscht de reeds op de Indische begrooting voorkomende restitutieposten niet te doen vervallen, maar evenmin acht hij het raadzaam op het Koninklijk besluit van 16 November 1866 terug te komen en nieuwe eigenlijke restitutieposten te scheppen. In zoover is hij het met zijne voorgangers eens, dat het niet is aan te bevelen, wijziging te brengen in het tot dusver aangenomen stelsel van verrekening. In het bijzonder moet hij ontraden tot herziening van het besluit betreffende de marine-uitgaven over te gaan. Dit besluit is niet dan na veel moeite en langdurig overleg tot stand gekomen. Eene herziening zou de zamenwerking der Departementen van Marine en Kolonien bemoeijelijken en zonder noodzaak ingrijpen in bestaande regelingen, zonder tot eene zuivere splitsing van uitgaven te leiden, daar deze niet wel bereikbaar is.

Daartoe bestaat ook niet de minste aanleiding. Van het stelsel van vergoeding is in theorie het beginsel van jaarlijksche verrekening de meest zuivere uitdrukking. Maar dat beginsel van verrekening zou, wanneer men het wilde toepassen op alle uitgaven die direct of indirect ten behoeve van Indie op de Staatsbegrooting voorkomen, zeer omslagtig en onpraktisch blijken en groote vertraging in de comptabiliteit veroorzaken. Om deze reden zagen de Ministers VAN BOSSE en VAN REES er van af, de bedoelde uitgaven, waaronder die voor het auxiliair eskader, in restitutieposten op te lossen, en gaven zij er de voorkeur aan eene globale, zelfs geheel willekeurige, vaste bijdrage voor te stellen. Juist om dezelfde reden wenscht de ondergeteekende het besluit van 16 November 1866 in zijn geheel te laten, en eene globale, maar ditmaal niet willekeurige vaste bijdrage te doen strekken tot vergoeding van de uitgaven voor het auxiliair eskader.

Verschedene leden vragen waarom op de overige uitgaven die in de Staatsbegrooting zijn aan te wijzen als directe of indirecte gevolgen van het Indisch beheer, niet hetzelfde stelsel wordt toegepast als op de uitgaven voor het auxiliair eskader. De reden is alweder dat de laatste uitgaven voor berekening vatbaar zijn en met eene voldoende mate van juistheid op een globaal cijfer kunnen worden geschat. Voor de overige uitgaven is dit niet mogelijk; zij kunnen, gelijk het Voorloopig Verslag herinnert, niet onder cijfers worden gebragt. Bij de opmerking, dat het cijfer der vaste bijdrage van 2 millioen, in het eigen stelsel van den ondergeteekende veel te laag zou zijn, daar de Ministers VAN BOSSE en VAN REES 6 en 4 millioen als restitutie voordroegen, wordt voorbijgezien dat de 2 millioen alleen het auxiliair eskader betreffen en door de wisselvallige bijdrage worden aangevuld.

Lit. b. Inderdaad wordt met » het voordeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven" bedoeld » het batig slot der rekening". Bij het opmaken van de begrooting kan men natuurlijk slechts het batig slot der begrooting kennen. Hieruit volgt dat bij de begrooting (geheel volgens de termen van art. 28 der wet van 23 April 1864, *Staatsblad* n°. 35), de wisselvallige bijdrage wordt *geraamd*, niet uitgetrokken als eene schuld van Indie aan Nederland die reeds vaststaat. Dit behoefde niet in het artikel te worden gezegd, omdat het van zelf spreekt. De wet behoort het beginsel uit te drukken. De eenvoudige toepassing van dat beginsel op de begrootingen, behoeft niet in de wet te worden omschreven. De ondergeteekende kan zelfs niet gissen waarom hetgeen het artikel voorschrijft, in strijd wordt geacht met de Memorie van Toelichting, en vertrouwt reeds hierboven te hebben aangetoond, dat het voorschrift zeer uitvoerbaar is.

Art. 2, *alin.* 1. De ondergeteekende meent in overweging te moeten geven, tot voorkoming van misverstand, de redactie van art. 28 der wet van 23 April 1864 (*Staatsblad* n°. 35), die, al moge daarop het een of ander zijn aan te merken, nog nimmer tot bezwaar heeft aanleiding gegeven, te blijven volgen De beide eerste alinea's van art. 2 sluiten zich bij het aangehaalde artikel der wet van 1864 aan. Verschil van redactie zou twijfel kunnen doen rijzen omtrent de bedoeling. Overigens kan de ondergeteekende niet toegeven dat in de 1ste alinea van de onderstelling wordt uitgegaan, dat de overgebragte gelden niet voldoende zullen zijn om de twee millioen daaruit te vinden. De vaste bijdrage zal eene uitgaaf worden ten laste der Indische begrooting, die op dezelfde wijze als alle andere uitgaven gekweten wordt.

Alin. 3. Men verkeert bij de vraag, wat hier onder de

uitdrukking »beschikbare batige sloten" verstaan wordt, in de dwaling dat als de dienst gesloten is, over de *beide* helften van het voordeelig verschil of van den sluitpost reeds beschikt is. De eene helft is, als bijdrage *b*, aan de geldmiddelen van het Rijk verschuldigd. Daarover is dus beschikt. De andere helft is beschikbaar gebleven en kan niet worden gebezigd tot het bestrijden van eenige uitgaaf zonder medewerking van de wetgevende magt.

Dat dikwijls nadere verrekening zal moeten plaats hebben is volkomen waar, doch in de 2de paragraaph dezer Memorie is reeds aangetoond dat dit geen bezwaar kan opleveren. Altijd zal zulk eene verrekening echter niet noodig zijn. Wanneer eene begrooting met een zeker te kort of met een saldo van 12 millioen of hooger sluit en bij de uitkomst blijkt werkelijk een tekort of een saldo van minstens 12 millioen aanwezig te zijn, dan zal er geen verrekening behoeven plaats te hebben. In het eerste geval is geen wisselvallige bijdrage geraamd, en behoeft zij ook niet te worden uitgekeerd. In het tweede geval blijft die bijdrage 6 millioen bedragen, hoe hoog het saldo ook moge stijgen.

Als de Indische begrooting zonder batig slot sluit en er dus wegens bijdrage *b* niets is te ramen, zal die bijdrage voor memorie worden uitgetrokken. Blijkt bij de uitkomst dat toch een batig saldo verkregen is, dan wordt de bijdrage *b* alsnog uitgekeerd ten bedrage van de helft van het saldo, op de wijze omschreven in art. 2, alin. 3.

Art. 3. Op de hier gedane vraag moet een antwoord worden gegeven van dezelfde strekking als dat in de 2de paragraaph, waar eene dergelijke vraag in betrekking tot het buitengewone middel van leening werd besproken. Reeds sedert 1877 is moeten worden afgezien van de gewoonte om, zoo noodig door toevoeging van overschotten, een sluitpost van ongeveer 10 millioen op de Indische begrooting te verkrijgen. Wanneer de thans voorgedragen regeling wordt aangenomen, zullen in den regel eventuele batige sloten van vroegere Indische diensten alleen dan aan de Indische middelen worden toegevoegd, wanneer een tekort moet worden gedekt. De ondergeteekende houdt het echter niet voor raadzaam een verbod in deze wet op te nemen tegen het invloed uitoefenen op het bedrag van bijdrage *b* door toevoeging van overschotten aan de middelen eener dienst. Men late het aan den wetgever over om het beginsel van art. 3 op loyale en billijke wijze in toepassing te brengen. Thans is het voldoende den regel te stellen dat uit de batige sloten van vroegere Indische diensten geen regtstreeksche uitkeeringen aan de Rijksmiddelen plaats hebben, dan alleen tot aanvulling van eene krachtens de wet verschuldigde, maar geheel of gedeeltelijk onuitgekeerd gebleven wisselvallige bijdrage.

Ten slotte een enkel woord naar aanleiding van de nota van den heer VAN NISPEN. Wie den oorsprong en de geschiedenis van den bekenden rentepost van f 9 800 000 heeft nagegaan en de vroegere financiele betrekkingen tusschen Nederland en Indie kent, zal er zich niet over verwonderen, dat de Regering die zoogenaamde Indische schuld heeft laten rusten. De rentepost is nagenoeg algemeen als eene fictie beschouwd, die geen grond van bestaan had.

De vraag of de Nederlandsche staatsschuld niet een grondslag kon opleveren voor de oplossing der thans in de financiele verhouding tusschen Nederland en Indie bestaande bezwaren, is meermalen ook door den ondergeteekende met vooringenomenheid overwogen.

Daargelaten echter de praktische moeijelijkheden tot bepaling van het aandeel dat ten laste van Indie zou komen kan aan de verwezenlijking van dergelijk denkbeeld alleen gedacht worden wanneer aan Nederlandsch Indie dezelfde mate van financiele zelfstandigheid als aan Britsch Indie geschonken werd. Ook mag niet onopgemerkt blijven dat door de verstrekking van vele millioenen tot amortisatie van schuld en tot het daarstellen van groote werken zonder beroep op het crediet een niet onaanzienlijk deel der Nederlandsche staatsschuld reeds ten laste van Nederlandsch Indie gekomen is.

Overigens zal de ondergeteekende zich niet verdiepen in de vragen of de Indische batige sloten geheel zijn voortgevloeid uit handelswinsten, en in hoever die winsten te danken zijn aan den inlander of aan geheel Nederland. Men vergete niet, dat die winsten niet, althans niet tot zulk een hoog bedrag, zouden verkregen zijn, indien vroeger in de behoeften van Indie ware voorzien in dezelfde mate als thans door alle partijen onvermijdelijk wordt geoordeeld.

Hoe het zij, de Indische overschotten staan als inkomsten van het Rijk ter beschikking van de wetgevende magt van Nederland, en door het aannemen van de voorgedragen regeling, zal die magt een goed en billijk gebruik van hare bevoegdheid maken.

Mogten de omstandigheden veroorloven, eventuele wisselvallige bijdragen te doen strekken tot delging van Nederlandsche staatsschuld, de ondergeteekende zou dit eene goede bestemming voor die altijd onzekere inkomst achten.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

[21. 2.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot regeling van het bedrag en de uitkeering van de bijdragen van Nederlandsch Indie aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 11den October 1880.

VAN DELDEN.
MEES.
MIRANDOLLE.
SCHAGEN VAN LEEUWEN.
VENING MEINESZ.

21. 3.]

NOTA VAN DRUKFEILEN.

In de Memorie van Beantwoording.

Bladz. 1, 2de kolom, regel 16 en 15 van onderen, staat: » *in het geraamde voorstel* ", lees: » *uit het geraamde overschot* ".

Bladz. 2, 1ste kolom, regel 6 van boven, staat: » *een en ander* ", lees: » *een of ander* ".

[21. 4.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Voorgesteld amendement op art. 1.

De ondergeteekende stelt voor om § *b* te doen luiden als volgt:

»de helft, tot een beloop van hoogstens zes millioen gulden van het bij de wet vastgestelde voordeelig slot van rekening van de ontvangsten en uitgaven van Nederlandsch Indie".

O. VAN REES.

[22. 1.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 17/22sten Februarij 1881.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 168 der zitting 1879—1880.)

Aangenaam was het aan de ondergeteekenden te ontwaren, zoowel uit de in den aanhef van het Voorloopig Verslag gegeven verzekering, als ook inzonderheid uit den verderen inhoud zelf van het Verslag, dat het wetsontwerp, houdende bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank, door de Kamer met belangstelling is ontvangen. Van die belangstelling doet zich voor het tot stand komen van eene doeltreffende regeling alle goeds verwachten. De Regering wenscht harerzijds niets te verzuimen wat tot die gunstige uitkomst zou kunnen mede werken. Zij vertrouwt, dat het hierbij aangeboden gewijzigd wetsontwerp ruimschoots blijken draagt van haar ernstig streven om in deze belangrijke zaak, wier eerste regeling uit den aard der zaak zeer moeijelijk is, het gemeen overleg zooveel doenlijk te bevorderen. Terwijl het, trouwens vrij algemeen goedgekeurde, hoofdbeginsel der wet gestreng is vastgehouden, is aan de vele behartigingswaardige wenken en wenschen die in het Voorloopig Verslag voorkomen, of door andere bevoegde critici gegeven, bij deze herziene wetsvoordragt bijna overal voldaan.

§ 1, 2. *Noodzakelijkheid van wettelijke maatregelen.*

De twijfel van sommige leden, of de Staat wel geroepen is, om tot beteugeling van het drankmisbruik bijzondere voorzieningen te treffen, is blijkens het Voorloopig Verslag door andere leden zoo degelijk en omstandig wedersproken (bladz. 4 volg.), dat, naar men mag vertrouwen, het door de Regering ingenomen en in § 1 der Memorie van Toelichting verdedigde standpunt vrij algemeene instemming vindt. Waar door eene wijd verbreide kwaal 's volks welvaart, 's volks gezondheid en 's volks zedelijkheid in steeds klimmende mate worden aangetast, en waar, ten gevolge van diezelfde kwaal, jaarlijks wegens kosten van gevangeniswezen en van armbestuur aanmerkelijk meer van de belastingschuldigen wordt gevergd dan anders het geval zou zijn, dáár zou de Staat zijne roeping miskennen, zoo hij niet krachtig tusschen beide trad. Niet uit belustheid om »ondeugden uit te roeijen" of uit zucht om den zedemeester te spelen, maar uit besef van zijn onloochenbaren pligt tot bescherming der ingezetenen en tot bevordering van het waarachtig belang van volk en land.

Men wane ook niet, dat de Staat door aldus te handelen, in eenig opzigt het edele streven zou miskennen van zoovelen uit vroeger en later tijd, die met woord en daad onverpoosd tegen het drankmisbruik hebben geijverd. Verre van daar. De bestrijding door middelen van overreding blijft meer dan ooit noodig en kan niet te hoog worden gewaardeerd. Maar, het geldt hier een *gemeenschappelijken* vijand, die eerst dán afdoende wordt bestreden, wanneer *ieder* doet wat op zijn terrein ligt: aan die gemeenschappelijke bestrijding mag ook de Staat zich niet onttrekken. Het optreden van den Staat zal een nieuwe prikkel zijn voor allen die, gehoor gevende aan de dringende roepstemmen van godsdienst, van zedelijkheid, van menschenmin, geene inspanning te zwaar achten om den toestand van ons vaderland te dezen opzigte te verbeteren. En de wetgever kan met te meer hoop zijne taak vervullen, naar mate hij te meer op den steun van zoo vele edele menschenvrienden en hunne medewerking bij de uitvoering en handhaving der wet mag rekenen.

Gaat dit wetsontwerp dus uit van het besef, dat *allen* behooren zamen te werken tot het beoogde doel, en dat de Staat te dezen aanzien een pligt te vervullen heeft die reeds te lang is verwaarloosd, zoo houde men zich verzekerd, dat de Regering zeer ernstig heeft overwogen en onderzocht de aan het slot van § 2 in het Voorloopig Verslag voorkomende bewering: »dat afgescheiden van alle wettelijke maatregelen tot wering van drankmisbruik, door de Regering tot nu toe geen voldoende blijken werden gegeven, dat zij op haar terrein dat misbruik zooveel mogelijk wilde tegengaan".

In de eerste plaats heeft men er op gewezen, dat bij *het leger* de dronkenschap nog altijd zeer groot is, zonder dat van andere maatregelen tot beteugeling bleek dan de gewone disciplinaire straffen en het wegjagen van de onverbeterlijken. Men heeft gevraagd of niet meer dan tot nu toe op het eergevoel onzer krijgslieden kan worden gewerkt, bijv. door hen die zich eens of tweemaal aan dronkenschap hebben schuldig gemaakt, het regt te ontnemen om zich gewapend te vertoonen. Behalve de bedoelde op het reglement van krijgstucht steunende maatregelen kunnen inderdaad nog andere middelen worden aangewend om het drankmisbruik bij de militairen te bestrijden. Het in het Verslag zelf aangegeven middel wordt in de laatste jaren in toepassing gebragt, ingeval een militair in staat van dronkenschap van zijne wapenen misbruik heeft gemaakt. Bij aanschrijving van 4 October 1877, n°. 68 P. (Recueil Mil. 1ste Gedeelte b. 752) heeft de toenmalige Minister van Oorlog, de generaal-majoor Beyen, bepaald, dat aan korporaals en verdere manschappen die hunne wapenen misbruiken (behalve de straf die hun daarvoor wordt opgelegd) het dragen van sabel of bajonet buiten dienst zal worden ontzegd, en zulks voor den tijd van drie of zes maanden naar gelang van de zwaarte der overtreding waaraan zij zich hebben schuldig gemaakt, terwijl bedoelde militairen daarenboven, gedurende den tijd dat hun het dragen van wapenen wordt ontzegd, van elke gunst, zoo als verlof, avondpermissie enz. zullen verstoken zijn. Een strenge toepassing van de gemelde aanschrijving bij de regimenten huzaren is nog zeer onlangs door den tegenwoordigen Minister van Oorlog bevolen.

Het zal overigens een punt van overweging uitmaken, of die aanschrijving in zoover kan worden uitgebreid, dat ook aan militairen die zich aan sterken drank te buiten gaan, zonder in dien toestand misbruik van hunne wapenen te maken, het dragen van wapenen buiten dienst behoort te worden ontzegd. Er zijn echter nog meer maatregelen genomen, om het misbruik van sterken drank bij militairen van het leger tegen te gaan. Zoo zijn bijv. de chefs der korpsen, volgens bestaande verordeningen, verpligt, niet alleen om hunne ondergeschikten door ernstige vermaningen en gepaste straffen van bedoeld misbruik af te houden of terug te brengen, maar tevens om hen *die van eene meer dan gewone neiging tot het gebruik van sterken drank doen blijken*, de middelen om die neiging bot te vieren zooveel mogelijk te ontnemen, eensdeels door hen, ingevolge art. 66 van het provisioneel reglement van administratie van 1 Februarij 1819 aan het *maximum* der korting op soldij (d. i. aan eene korting van de *helft* van het zakgeld) te onderwerpen, anderdeels door hun het zakgeld per dag (elken dag voor $^1/_5$) te doen uitbetalen.

Zoo bestaat bijv. het verbod om militairen tot korporaal en onderofficier te bevorderen wier zedelijk gedrag te wenschen overlaat.

Zoo is het de pligt der korpschefs en garnizoenskommandanten om op Zon- en feestdagen en op de dagen waarop het zakgeld aan de militairen wordt uitbetaald (d. i. den 5den, 10den, 15den, 20sten, 25sten en laatsten van elke maand), een meer dan gewoon toezigt te houden op het gedrag der militairen.

Daarenboven bedenke men:

a. dat aan militairen wegens dronkenschap in den regel provoost- of cachotstraf wordt opgelegd, en dat een aldus gestrafte, wanneer hij ongehuwd is, over den duur der straf een groot gedeelte van zijn zakgeld moet missen;

b. dat door een gehuwd militair, evenmin als door zijne vrouw of eenig ander bij hem inwonend persoon, in het garnizoen sterke drank mag worden verkocht, en dat

overtreding van dat verbod kan gestraft worden, o. a. met het verlies der voorregten aan gehuwde militairen toegekend.

Zij, die beweren dat, niettegenstaande hetgeen van wege het legerbestuur wordt verrigt, de dronkenschap bij het leger nog altijd groot is, mogen niet vergeten, dat eene vergelijking van burgers en militairen uit een oogpunt van dronkenschap in het openbaar alligt in het nadeel van de laatsten uitvalt, omdat het leger geheel uit jeugdige mannen bestaat.

Een middel eindelijk waarvan veel goeds te wachten is, bestaat in het verbeteren van de kazernen en het inrigten van goede cantinelokalen, recreatiezalen enz., waardoor het leven van den soldaat wordt veraangenaamd en hem een gezellig tehuis wordt bezorgd. In deze rigting wordt reeds veel gedaan, en de tegenwoordige Minister van Oorlog zou niets liever wenschen dan dat in alle garnizoensplaatsen de militairen op zoo doeltreffende en aangename wijze waren gehuisvest, dat ten gevolge daarvan eene vermindering van het drankmisbruik onder het leger kennelijk werd waargenomen. De vervulling van dezen wensch is echter, met het oog op de daaraan verbonden kosten, niet van de Regering alléén afhankelijk.

Bij de *marine* wordt aan de beteugeling van het misbruik van sterken drank mede streng de hand gehouden door de toepassing van verschillende straffen; het gebruik van sterken drank aan boord der schepen is tot een minimum teruggebragt en heeft nimmer tot eenige ongeregeldheid aanleiding gegeven.

Aan de bemanningen van de oorlogschepen binnenslands wordt geen jenever verstrekt, alleen in buitengewone gevallen, ter beoordeeling van den kommandant, kan een extra oorlam worden uitgegeven. Aan hen die buitengaats dienen, wordt eenmaal in de 24 uren 0,05 liter als rantsoen verstrekt. Zij die de verklaring hebben afgelegd, daarvan geen gebruik te willen maken, ontvangen eene evenredige uitkeering in geld. Aan schepelingen beneden den leeftijd van 20 jaren wordt in geen geval van Rijkswege sterke drank verstrekt. De ervaring heeft overigens doen zien, dat het niet wenschelijk zou zijn om tot de *geheele* afschaffing van jenever aan boord over te gaan, daar voor alsnog, onder sommige omstandigheden, de verstrekking van eene geringe hoeveelheid op de belangen van de dienst in zee een gunstigen invloed uitoefent.

Aangaande den in het Voorloopig Verslag mede uitgesproken wensch, dat van Regeringswege de vestiging van kroegen op de uiterste grenzen zou worden tegengegaan, is sedert bij de Memorie van Beantwoording der wet op de middelen bereids te kennen gegeven, dat art. 186 der algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38) der administratie alleen de bevoegdheid geeft, om binnen de eerste linie van toezigt langs de grenzen de oprigting van kroegen en tapperijen te weigeren op grond van hare ligging en » de daardoor te vreezen gemakkelijkheid voor frauduleusen invoer". Tot het tegengaan van misbruik van sterken drank mag en kan die bevoegdheid niet gebruikt worden.

De regtvaardiging van het nemen van wettelijke maatregelen is in de Memorie van Toelichting ook aangedrongen met een beroep op het *buitenland*. Dit beroep wordt in het Voorloopig Verslag niet opzettelijk wederlegd, maar wel is door sommige leden de opmerking gemaakt, dat het wenschelijk ware geweest in meerdere bijzonderheden te treden en met name te bewijzen, dat de elders genomen maatregelen in onzen maatschappelijken toestand passen. Bij een onderwerp echter, dat zich zoozeer leent tot wijdloopige beschouwingen, en dat uit den aard der zaak tot zekere hoogte onder ieders bereik valt, hebben de ondergeteekenden het raadzaam geacht, niet af te dalen in een zee van bijzonderheden, waardoor ligtelijk de aandacht van de hoofdzaak kon worden afgetrokken.

Praktisch scheen het om, bij de schriftelijke gedachtenwisseling, in een beknopten, zaakrijken vorm de *motieven* zamen te vatten die tot het voorstellen van de in het ontwerp opgenomen wettelijke maatregelen hebben geleid, en zich verder te bepalen tot de noodige *toelichting*. Bij een en ander hield de Regering rekening met de omstandigheid dat zij het woord voerde tot mannen die met den bestaanden toestand bekend zijn.

Wat nu meer bepaaldelijk het beroep op het buitenland betreft, zoo is het onjuist, dat als *eenig* voorbeeld der ervaring van werkelijke verbetering van toestand zou zijn aangehaald het voorbeeld van Zweden. Immers in § 1 der Memorie van Toelichting wordt de waarschijnlijkheid dat ook in Nederland, gelijk elders, de wet op den duur althans *iets* zal vermogen tot vermindering der bedoelde volkskwaal, juist *in het algemeen* afgeleid uit de feiten *elders* geconstateerd, maar in plaats van die feiten alle af te schrijven, heeft men gemeend te kunnen verwijzen naar een tweetal belangrijke geschriften waar men in een kort bestek het voornaamste bijeen vindt. Het beste bewijs dat men regt had zich tot de hoofdpunten te bepalen en veel bij de leden der Kamer als bekend te onderstellen, wordt geleverd door het Verslag zelf, waar met veel zaakkennis een tal van feiten uit binnen- en buitenland zijn bijeengebragt.

Volkomen juist overigens is de opmerking, dat de Memorie van Toelichting het bewijs niet heeft geleverd dat de in het buitenland genomen maatregelen in onzen maatschappelijken toestand passen. De Regering toch is overtuigd, dat men zich nergens meer dan ten opzigte van dit onderwerp heeft te wachten voor slaafsche navolging. Een betoog over de voor- en nadeelen van het Mainestelsel of van het Gothenburgersysteem moge veel aanlokkelijks hebben voor het studeervertrek, het behoort niet tot de motivering van dit wetsontwerp daar noch het absoluut verbod, noch de monopolisering van den verkoop van sterken drank, gesteld al dat een van beide in theorie aanbeveling mogt verdienen, op dit oogenblik in Nederland voor uitvoering vatbaar kan geacht worden.

§ 3. *Actuele toestand.* De stelling der Regering, dat het gebruik van gedistilleerd in de laatste jaren »*schrikbarend*" is toegenomen, wordt inderdaad door den bij de Memorie van Toelichting overgelegden staat, aanwijzende het aantal veraccijnsde hectoliters gedurende de laatste jaren in vergelijking met den aangroei der bevolking, behoorlijk gestaafd. Of mag het voor den algemeenen volkstoestand niet hoogst onrustwekkend heeten, dat dit verbruik in de laatste tien jaren met bijna *dertig* procent is toegenomen? Uit dien staat blijkt bovendien, dat trapsgewijze verhooging van den accijns niet voldoende is om het kwaad te keeren. Het toezigt van den fiscus is wel bij de trapsgewijze verhoogingen der belasting gaandeweg verscherpt, maar hieruit is toch eene zoo belangrijke toeneming redelijkerwijs niet te verklaren.

Met betrekking tot den voortgang of stilstand van het drankverbruik in groote en kleine centra der bevolking, ter vergelijking van den toestand ten platten lande met dien in de steden, mag worden verwezen naar de gedetailleerde staten van het verbruik van veraccijnsd gedistilleerd in de verschillende gemeenten des Rijks, voorkomende in de statistieke bescheiden betreffende de geldmiddelen, waarop in het Voorloopig Verslag zelf van andere zijde reeds de aandacht is gevestigd. Overigens is de » invloed van plaatselijke omstandigheden" op het verbruik van gedistilleerd niet wel onder cijfers te brengen, al ware het alleen wegens de vlottende bevolking, in dezen een zeer belangrijke factor, die van jaar tot jaar, en van gemeente tot gemeente niet zelden grootelijks verschilt.

Aan den wensch om eene opgaaf te ontvangen van het aantal tapperspatenten uitgereikt in de verschillende gemeenten des Rijks, vergelijkenderwijs over de laatste jaren, en nog wel gesplitst naar gelang der omstandigheden waaronder het bedrijf wordt uitgeoefend, kan in dien omvang bezwaarlijk worden voldaan. Het opmaken van dergelijke statistiek zou een zeer omslagtig en tijdroovend onderzoek in de registers der administratie van de belastingen vereischen. Het 2de stuk der bovengenoemde statistieke bescheiden bevat echter op bladz. 176 en volg. cijfers nopens het aantal slijters, tappers, kroeghouders en dergelijken en het bedrag van hun aanslag per provincie in de dienstjaren 1850/51 en 1860/61, terwijl een dergelijk overzigt over 1878/79 weldra het licht zal zien. Uit een en ander is bij deze Memorie van Beantwoording als bijlage A overgelegde vergelijkende staat getrokken, waaruit blijkt dat vooral het aantal tapperspatenten overal bedenkelijk toeneemt.

Voorts wordt in het Voorloopig Verslag de vraag gedaan, hoeveel liters buitenlandschen brandewijn, rum, cognac

en arak, boven en behalve de jenever, in de laatste jaren werden veraccijnsd. Ten einde zooveel mogelijk aan den wensch naar deze opgaven te voldoen, gaat hierbij, als bijlage B, een staat, getrokken uit de jaarlijksche statistiek van handel en scheepvaart, en behelzende eene opgaaf van de hoeveelheden buitenlandsch gedistilleerd die in de laatste tien jaren ten verbruik zijn ingevoerd. Voor zooveel noodig wordt hierbij opgemerkt, dat die hoeveelheden reeds zijn begrepen in den staat overgelegd bij de Memorie van Toelichting, alsmede in de bovenvermelde opgaven van het verbruik in de verschillende gemeenten.

Omtrent de mede verlangde opgave van die gemeenten die drankverordeningen hebben vastgesteld, zijn inlichtingen gevraagd aan de gemeentebesturen. Een belangrijk overzigt van de ingekomen antwoorden levert de hierbijgevoegde bijlage D. Daaruit blijkt tevens in welke gemeenten *a.* de zittingen van den burgemeester, de vergaderingen van den Raad of die van burgemeester en wethouders in eene tapperij of slijterij gehouden worden; *b.* door den burgemeester, een der wethouders, den gemeente-secretaris of een gemeente-ontvanger het beroep van tapper of slijter wordt uitgeoefend.

Tevens wordt als bijlage C hierbij overgelegd eene lijst van regtsgebouwen (kantongeregten) die met tapperijen vereenigd zijn.

§ 4. *Beginsel en strekking der voorgedragen wet.* Onder dit hoofd wordt voorop gesteld de vraag, welken invloed de voorgestelde maatregelen zouden hebben op 's lands financien. Het ligt echter voor de hand dat die invloed *a priori* onmogelijk met eenige kans van juistheid is te bepalen. Men mag van het tot stand komen van dit wetsontwerp van lieverlede vermindering in het gebruik van sterken drank verwachten, maar in welke mate en binnen welken tijd die vermindering merkbaar zal worden, zijn vragen welke niemand kan beantwoorden. Bovendien bedenke men dat niet alleen vermindering van opbrengst van gedistilleerd maar ook vermindering van kosten voor gevangenen, bedelaars en krankzinnigen (om nu van de armenverzorging, als gemeentelijke instelling, niet te gewagen), een gevolg van het wetsontwerp kan zijn. Overigens is de Regering van oordeel, dat geen nadeel voor den fiscus, hoe groot het wezen mogt, van het nemen van maatregelen tot beteugeling van het drankmisbruik mag terughouden.

A. *Karakter der wet.* Het ligt niet in de bedoeling der Regering om eene definitie te geven van het begrip *sterke drank.* Deze algemeen gebruikelijke uitdrukking is op zich zelf duidelijk en voor zoover er zich twijfelachtige gevallen mogten voordoen, kan veel juister de regter *pro re nata*, dan thans de wetgever *a priori* beslissen. Dat »wijn" niet onder »sterke drank" begrepen is, wordt ook in het Verslag niet betwist, doch volgt daaruit, gelijk sommigen beweren, dat de wetsvoordragt een anti democratisch karakter heeft? Of moet haar veeleer, zoo als anderen willen, een bij uitstek democratisch karakter worden toegekend, omdat zij inzonderheid het belang der mindere klasse beoogt? Deze vragen kunnen gereedelijk buiten beschouwing blijven, omdat, in welken zin het antwoord ook mogt luiden, daarmede inderdaad omtrent het al dan niet noodzakelijke en aanbevelenswaardige van den voorgestelden maatregel niets hoegenaamd zou zijn beslist. De vraag is niet of een maatregel is »democratisch" of »anti-democratisch", maar of daardoor binnen de grenzen van het regt, het waarachtig belang van Nederland bevorderd wordt.

B. *Beperking van het aantal tapperijen of gelegenheden om sterken drank te bekomen.* De nagenoeg algemeene erkenning, dat beperking van het aantal tapperijen zou moeten leiden tot afneming van het misbruik van sterken drank, was voor de ondergeteekenden eene groote voldoening. Immers juist het streven naar die beperking is het hoofdbeginsel van het wetsvoorstel. De beschouwingen waarmede het nut van eene vermindering van het aantal tapperijen wordt aangetoond, maken de ondergeteekenden gaarne tot de hunne.

Zijn er leden die tegen het regtstreeksch beperken van het aantal tapperijen bezwaren ontleenen aan het beginsel der vrijheid van bedrijf, zoo is daarop reeds in § 2 van het Voorloopig Verslag (bladz. 4) het volgende, zeer juiste antwoord gegeven: »Op die vrijheid wordt vooral ook daarom prijs gesteld, omdat onder zoodanig stelsel de grootste productie en aanvoer van levensbehoefte tegen de geringste kosten plaats heeft; maar wanneer het nu voor eene bepaalde koopwaar niet wenschelijk is, dat dit resultaat verkregen worde, vervalt voor die koopwaar de hoofdreden der vrijheid van handel, die dan in de plaats van voordeelen nadeelen opleveren."

Het bezwaar dat ook logementen met tapperijen zouden worden gelijk gesteld, is bij het gewijzigd wetsontwerp opgelost door de bepaling dat de logementhouder die alleen aan logeergasten en de bij hen vertoevenden sterken drank verkoopt, geen vergunning daartoe noodig heeft (art. 15, 1°., nieuw). Daardoor wordt tevens het verdligte minimum-maximum overbodig dat in het oorspronkelijk ontwerp eenig en alleen met het oog op logementen was opgenomen en, als minimum opgevat, tot vele verkeerde oordeelvellingen geleid heeft. De vrees dat de bierhuizen, hoe nadeelig ook, zich ongehinderd op groote schaal in onze steden zullen kunnen blijven vermenigvuldigen, schijnt niet geregtvaardigd, vermits in de bierhuizen bijna altijd tevens sterke drank verkocht wordt, in welk geval eene vergunning wordt vereischt.

De bedenkingen ontleend aan het gevaar voor monopolie van de overblijvende tapperijen, en voor verplaatsing van het drankgebruik naar werkplaatsen, woningen en geheime tapperijen zijn te dezer plaatse in het Verslag zelf reeds beantwoord. De Regering houdt zich daarbij overtuigd, dat indien ook al uit de bedoelde omstandigheden hier of daar eenig nadeel mogt geboren worden, dat nadeel toch in de verste verte niet kan opwegen tegen de onmiskenbare groote voordeelen die van de beperking der tapperijen te wachten zijn.

C. *Combinatien van bepalingen van uiteenloopende aard.*

De van de eene zijde gemaakte opmerking, dat deze voordragt te veel omvat, in zooverre daarbij tevens gewigtige beginselen van strafregt worden beslist, heeft hare kracht grootendeels verloren door de sedert gevolgde behandeling en aanneming van het ontwerp-wetboek van strafregt door de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De aldus aangenomen bepalingen worden hier eenvoudig herhaald, en hare opneming in dit wetsontwerp, kan alleen het gunstig gevolg hebben, dat hare spoedige inwerkingtreding verzekerd is en men dus eerder in de gelegenheid zal zijn daarvan den heilzamen invloed te ondervinden. Dat overigens de instelling eener Staatscommissie tot herziening van het burgerlijk wetboek geen voorwendsel mag zijn, om de twee thans voorgestelde, hoogst eenvoudige verbeteringen in dat wetboek af te keuren, vereischt geen betoog.

De zamenstelling eindelijk van al deze voorschriften in één wetsontwerp is hoogst wenschelijk. Dit toch is het eenige middel, gelijk reeds van de andere zijde in het Voorloopig Verslag is opgemerkt, om te verkrijgen eene drankwet, die alles bevat wat in dit opzigt door de wet geboden of verboden wordt. Die wet op ruime schaal aangeplakt en in alle tapperijen steeds zigtbaar, zal algemeen bekend worden en ieder indachtig maken op de gevolgen zijner handelingen. De populaire wet moet een tegengif worden tegen den populairen drank.

D. *Wenschelijkheid der opneming in de wet van andere bepalingen.*

In tweeërlei opzigten is aan de hieromtrent in het Verslag gemaakte opmerkingen gevolg gegeven. In de eerste plaats door de uitdrukkelijke vermelding in art. 2 van het gewijzigd ontwerp van de bevoegdheid bij art. 135 der gemeentewet aan den gemeenteraad verleend. Het is dus buiten twijfel dat de Raad bevoegd blijft om, binnen de grenzen dier wetsbepaling, verordeningen tegen drankmisbruik te maken, voor zoover daarbij niet getreden wordt op het terrein van den algemeenen of van den provincialen wetgever. Bepaaldelijk de sluitingsuren der tapperijen kunnen evenals tot dusver bij gemeenteverordening worden geregeld.

In de tweede plaats is gevolg gegeven aan het verlangen naar een fiscalen maatregel tegen drankmisbruik, door de invoering bij het gewijzigd wetsontwerp van een gemeentelijk vergunningsregt (art. 6 *nieuw*).

De vraag echter, of de bieraccijns behoort te worden afgeschaft, behoort niet tot het terrein van dit wetsontwerp. Omtrent vervalsching van sterken drank kunnen noch behooren *afzonderlijke* maatregelen te worden genomen, het onderwerp thans voorzien bij de artikelen 174 en 330 van het ontwerp Wetboek van Strafregt laat zich niet splitsen. Intusschen mag men vertrouwen, dat de bepalingen van dit wetsontwerp zijdelings zullen medewerken om de vervalsching tegen te gaan: 1° omdat de kleinste en gemeenste kroegen allengs zullen verdwijnen; 2°. omdat de overblijvenden meer dan thans komen onder toezigt der politie.

Is het wenschelijk aan de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek over speelschulden uitbreiding te geven in dien zin, dat ook gelagschulden niet in regten opvorderbaar zouden zijn? De Regering beantwoordt deze vraag ontkennend.

Vooreerst zou men dan de eene immoraliteit te hulp roepen om de andere te bestrijden. Ten andere leert de ervaring niet, dat er thans geen speelschulden gemaakt worden, maar alleen dat wat wettelijk niet opvorderbaar is, in de praktijk eene zoogenaamde *eereschuld* wordt, die men zich zelf verpligt rekent bij voorrang boven *eerlijke schulden* te voldoen.

E. *Voorgestelde wijze van beperking van het aantal tapperijen. a.* De voorstelling alsof door deze wetsvoordragt de Rijkswetgever het toezigt op drankverbruik en de maatregelen ter beteugeling maakt tot een onderwerp van zijne bemoeijenis, maar tevens aan de gemeentebesturen opdraagt te beslissen, in welke mate en volgens welke regelen deze Staatszorg zal worden ter harte genomen, is verre van juist. Het wetsontwerp zelf geeft de noodige algemeen werkende voorschriften zoowel van preventieven als van repressieven aard, doch binnen die grenzen moet noodwendig aan de gemeentebesturen eenige vrijheid worden gelaten, ten einde rekening te houden met de zeer verschillende plaatselijke toestanden. Men is ook hier getrouw gebleven aan het beginsel dat ieder op zijn terrein het drankverbruik zooveel mogelijk moet weren. Ongetwijfeld is dit zoowel een Rijks- als een gemeentebelang. Er kan dus geen sprake zijn van »verbrokkeling van het Rijksgezag", noch van een gemis van moed bij den Rijkswetgever »om de verantwoordelijkheid voor de gevolgen van zijn optreden zelf te dragen".

Men heeft alleen, overeenkomstig art. 135 der gemeentewet, en op gelijken voet als zulks reeds in andere wetten, bijvoorbeeld in die van 5 Junij 1875 (*Staatsblad* n° 95) omtrent het voorkomen van hondsdolheid, is voorgeschreven, de plaatselijke behoeften ter beoordeeling gelaten van den plaatselijken wetgever.

Een en ander komt, naar de ondergeteekenden vertrouwen, bij de herziene redactie van art 2 volgens de gewijzigde wetsvoordragt nog duidelijker aan het licht dan in het oorspronkelijk ontwerp.

b. c. Dat elke maatstaf voor de beperking der tapperijen wel altijd *iets* willekeurigs *moet* hebben, en dat de door de Regering gekozen maatstaf van de bevolking der gemeente althans betrekkelijk goed is, wordt in het verslag uitdrukkelijk erkend, doch men ad bezwaar, dat de gemeentebesturen geheel vrij bleven van dien maatstaf al dan niet toe te passen. Dit bezwaar is bij het gewijzigd ontwerp geheel weggenomen. De Regering heeft toch, overeenkomstig het door de meeste leden in het Verslag te kennen gegeven verlangen, bij het gewijzigd art. 2 een voor alle gemeenten verpligt maximum van vergunningen bepaald, in verhouding tot het cijfer der bevolking, met dien verstande, dat bij plaatselijke verordening het aantal tapperijen wel nog meer kan worden ingekrompen, maar nimmer daarboven kan worden uitgebreid.

d. Wil men het hoofddoel der wet, wering van drankmisbruik door vermindering van het aantal tapperijen, niet geheel missen, dan kan men onmogelijk aan alle thans bestaande tappers vergunnen om hun beroep uit te oefenen zoo lang zij zulks begeeren. Er behoort dus een termijn gesteld te worden binnen welken de tapperijen tot het in art. 2 gestelde maximum zullen zijn teruggebragt. Kan hier, gelijk het Voorloopig Verslag zelf aantoont, van verkregen regten geen de minste sprake zijn, en is ook het denkbeeld van eene door den Staat uit te keeren schadevergoeding geheel verwerpelijk, te ontkennen valt het niet, dat ook naar het gewijzigd ontwerp eenige moeijelijkheid bij de toepassing der overgangsbepaling niet geheel is uitgesloten. Met nadruk mag er echter op gewezen worden, dat, ook speciaal in deze materie, *eenige* moeijelijkheid gedurende het overgangstijdperk volstrekt onvermijdelijk is. Voorts lette men er op, dat deze moeijelijkheid bij het gewijzigd ontwerp tot de engste perken is teruggebragt. Op drieledige wijze is daarbij de overgangsbepaling van het oorspronkelijk ontwerp verbeterd: *a.* door den tijd van overgang gedurende welken de vergunning niet dan om zeven van de elf in art. 3 genoemde redenen kan worden geweigerd, uit te breiden van twee jaar tot vijf jaar (art. 28 nieuw); *b.* door de voorgedragen preventieve bepalingen niet toepasselijk te verklaren op drankverkoop in logementen aan logeergasten en de bij hen vertoevenden (art. 15 *nieuw*), zoodat de logementen die zich tot dezen drankverkoop bepalen, niet meêtellen bij de berekening van het maximum; *c.* door aan alle tappers zonder onderscheid strengere eischen te stellen. Die meerdere gestrengheid vergeleken met het eerste ontwerp blijkt uit: 1°. de uitbreiding der gevallen waarin de vergunning wordt geweigerd (art. 3 vergeleken met artt. 3 en 4 oud); 2°. de vergunning aan de gemeenten om eischen te stellen voor de localiteiten waar drankverkoop wordt toegelaten (art. 2); 3°. de invoering van een vooraf te betalen gemeentelijk vergunningsregt (art. 6 nieuw).

§ 5. *Het licenseregt.* Aan het met zulke degelijke gronden aangedrongen verlangen van de meerderheid der leden die zich op het door de Regering bij deze wet ingenomen standpunt plaatsen, is in het gewijzigd ontwerp voldaan. Geene vergunning tot drankverkoop in het klein zal worden afgegeven dan nadat de aanvrager vooraf eene som aan de gemeentekas zal hebben betaald, waarvan het bedrag door den gemeenteraad wordt vastgesteld, met inachtneming van de in het ontwerp voorgeschreven regelen (art. 6 *nieuw*).

Zeer juist is in het Voorloopig Verslag opgemerkt, dat het licenseregt moet worden ingevoerd *gelijktijdig* met de wet die het beperkend stelsel in toepassing brengt, daar het niet aangaat eerst onbelast een monopolie te scheppen, en dan na eenige jaren, bij misschien geheel andere toestanden, een deel van de monopoliewaarde te reserveren (bladz. 17). In welke mate dit vergunningsregt zal kunnen bijdragen om »in de toekomst de terugneming door het Rijk van de ⅔ van het personeel gemakkelijker te maken", kan eerst beslist worden, nadat de thans voorgestelde regeling eenigen tijd zal hebben gewerkt. Welke inkomsten de gemeenten uit het nieuwe regt kunnen trekken, is op dit oogenblik onmogelijk te bepalen; de ondervinding moet vooraf uitspraak doen, ook omtrent den invloed der nieuwe wetsbepalingen op het bestaand aantal tapperijen. Zullen inmiddels de gemeentekassen in den eersten tijd eenig bijzonder voordeel genieten, zoo is dat te minder af te keuren, wanneer men let op de niet onbelangrijke vermeerdering van werkzaamheden die de gemeentebesturen in dien tijd van deze wet zullen ondervinden.

Het mede in het Verslag aanbevolen denkbeeld van eene verpachting der vergunningen aan de meest-biedenden, wordt door de Regering niet aannemelijk geacht. Zij acht deze ver reikende uitzondering op de gewone wijze van heffing van regten en belastingen hier te lande niet genoegzaam geregtvaardigd. Zij is beducht, dat bij het stelsel van verpachting aan het financiele element de voorrang boven het morele zou worden toegekend. Zij acht de voordeelen aan dat stelsel toegeschreven van twijfelachtigen aard, en al zou de moeijelijkheid van de overgangsbepaling daardoor, gelijk beweerd wordt, » grootendeels afgesneden" zijn, het algemeen belang zou dikwijls niet gebaat zijn wanneer de meest-biedende tapper de beste kans had op voortduring van zijn bedrijf.

Art. 1, *1ste lid.* De ondergeteekenden vereenigen zich, gelijk reeds hierboven bij § 4 A is gezegd, met het gevoelen van die leden, door wie het niet raadzaam wordt gekeurd, om van het bekende begrip *sterke drank* eene legale definitie te geven. *Absynthe* is voorzeker daaronder begrepen. Tapperijen van *eau de cologne* of van *eau de carmes* zijn tot dusverre niet bekend; mogt ooit het gebruik van deze mengsels een volksramp worden, gelijk thans de sterke drank, dan zal het tijd zijn daarin te voorzien.

Een onderzoek *de commodo et incommodo*, komt bij het verleenen van vergunningen niet te pas. Niet de bijzondere belangen der buren, maar het belang der gemeente in haar geheel behoort te beslissen.

Wel daarentegen is bij het gewijzigd art. 5 gevolg gegeven aan den wensch naar publicatie der aanvragen. De verpligte aankondiging in de nieuwsbladen van elke aanvraag tot vergunning stelt ieder belangstellende in de gelegenheid te onderzoeken of een dier in art. 3 bedoelde gevallen aanwezig is en casu quo, daarop de bevoegde autoriteit opmerkzaam te maken.

2de lid. Verkoop in het klein. Ter tegemoetkoming aan de geschetste bezwaren is het cijfer van *vijf* liter tot *twee* liter verminderd.

Een verbod om sterken drank te verkoopen aan niet-gelicensieerden ware in de praktijk bezwaarlijk te handhaven; daarvan ware meer nadeel te wachten door belemmering van het verkeer, dan voordeel door wering van drankmisbruik.

3de lid. Localiteit is het vertrek waar geschonken wordt en niet het geheele gebouw, gelijk onder anderen blijkt uit de bepaling van art. 13 (oud 11). Ter verduidelijking is thans in art. 1 dit woord in het meervoud gesteld. Het in het Voorloopig Verslag genoemde voorbeeld van een groot hotel, waar in bijna elke kamer getapt wordt, kan thans niet meer tot bezwaar leiden, na de uitzondering voor logementen opgenomen in art. 15 n°. 1 (oud art. 13).

Art. 2, *ad* 1 (*nieuw* 2). In tweeërlei opzigt is aan de bedenking te gemoet gekomen: *a.* door de bovenvermelde uitzondering voor de logementen; *b.* door de bijvoeging » of niet dan onder zekere voorwaarden"; het wordt daardoor mogelijk om bijv. tapperijen *wèl* en andere inrigtingen waar sterke drank verkocht wordt *niet* uit eene bepaalde straat te weren. Men houde voorts in het oog, dat de bepaling zuiver facultatief is en dus geen gemeentebestuur in moeijelijkheid behoeft te brengen.

ad 2de (*nieuw eerste lid*) De voorgedragen cijfers zijn behouden, doch men heeft voldaan aan den wensch om deze als wettelijk maximum op den voorgrond te plaatsen met bijvoeging sub 1, dat de gemeenteraden vrij zijn om bij plaatselijke verordening beneden dit maximum te gaan.

Daar de logementen thans zijn uitgezonderd, is de grond voor eenig minimum-maximum vervallen.

Met dien verstande enz. Deze bijvoeging is noodig, daar anders eene gemeente die, bijv. 50 000 zielen tellende, 125 tapperijen hebben mogt, bij toeneming der bevolking tot bijv. 55 000 er slechts 110 zou mogen hebben.

Laatste lid is vervallen. De bepaling bedoelde den ijver der gemeentebesturen te prikkelen, doch zou kunnen leiden tot verval van heilzame verordeningen zonder dat daarvoor iets anders in de plaats kwam.

Art. 3. Overeenkomstig het gevoelen van de meeste voorstanders der wet is het imperatieve karakter der redenen van weigering gehandhaafd en zelfs tot die voorkomende in het oud art. 4 uitgebreid.

ad 1ste. Het bezwaar voor de logementen is ook hier door de uitzonderingsbepaling van art. 15 n°. 1 nieuw, opgelost.

ad 2de. Elk verkoopen van sterken drank op den openbaren weg is verboden, ook dan wanneer dat verkoopen niet mogt geacht worden te vallen onder het begrip van »rondventen". Aan » kiosken" waar sterke drank verkocht wordt, bestaat waarlijk geene behoefte.

Ook hier mag geen onderscheid worden gemaakt tusschen aanzienlijken en geringen, noch tusschen sociteiten en gewone herbergen. Het is duidelijk dat de zoogenoemde buiten-societeiten en buiten-herbergen, waar de bezoekers in eene afgesloten ruimte gezeten zijn, niet onder het verbod begrepen worden; doch wenscht men de openbare straat, voor zoover dit vergund is of toegelaten wordt, in te nemen, dan wete men dat drankverkoop aldaar niet geoorloofd is, en dat men zich dus tot andere ververschingen zal hebben te bepalen. In 't algemeen belang getrooste men zich deze kleine opoffering, voor zoover het eene opoffering wezen mogt.

ad 3de (*nieuw art.* 5*de*). Overeenkomstig de gemaakte opmerking is de uitsluiting beperkt tot veroordeeling binnen de laatste vijf jaren, en bovendien het minimum der hier in aanmerking komende gevangenisstraf bepaald op één jaar.

ad 4de (*nieuw* 6*de*). De bewering dat deze bepaling eerst zal werken nadat geheel de wet reeds *geruimen tijd* van kracht zal zijn geweest, is minder juist, daar ook bij overtreding van art. 20 (oud art. 17) het voorschrift onmiddellijk van toepassing is. Eene uitbreiding der bepaling tot thans reeds bestaande verordeningen tegen dronkenschap ware kwalijk overeen te brengen met den meer beperkten inhoud van het vorig nummer 3; ook bestaat daaraan geen behoefte, vermits niet blijkt dat de tappers zelf zich bijzonder aan openbare dronkenschap schuldig maken.

ad 5de. Ten gevolge der gemaakte aanmerkingen is de bepaling vervallen en vervangen (*nieuw 7de*) door eene uitsluiting voor dengene die niet in het volle genot is zijner burgerlijke en burgerschapsregten.

ad 6de (*nieuw 8ste*). De vraag vervalt door het wegvallen van art. 4, n°. 1.

a. Zie ad 5de.

b. Men heeft gemeend dat plaatselijke toestanden hier te zeer in aanmerking komen, om een overal gelijk werkenden maatregel van bestuur te wettigen, zoodat men zich heeft bepaald tot de bij art. 2, n°. 3 van het gewijzigd ontwerp aan de gemeentebesturen verleende bevoegdheid tot regeling bij plaatselijke verordening.

c. Zie de nieuwe bepaling sub 3°.

Art. 4. Aan den wensch om ook hier imperatieve redenen van weigering aan te nemen, is, gelijk reeds gezegd werd, voldaan.

a. Zie in het gewijzigd ontwerp art. 3 n°. 9 en art. 4. Op een verbod tot vereeniging van het tappersbedrijf met andere beroepen werd, zeer teregt reeds aangedrongen in het meergemeld Verslag uitgebragt in 1857 door eene Commissie van de Tweede Kamer, waarin ook de tegenwoordige leden Wintgens en van der Linden zitting hadden.

b. Ook aan dezen wensch is gevolg gegeven, zie art. 3 n°. 10 en art. 4 nieuw.

c. De bepaling is aangevuld met » scholen" en » localen waar geloot of gekeurd wordt voor de nationale militie of de schutterij", terwijl is weggelaten de onbestemde uitdrukking » of wegens andere plaatselijke omstandigheden".

Indien na het verleenen der vergunning een der hier vermelde inrigtingen in de nabijheid eener tapperij wordt gevestigd, mag die vestiging op zich zelve er niet toe leiden, dat de vergunning der tapperij wordt ingetrokken.

Art. 6. (*nieuw art.* 8). Bij verplaatsing der zaak van het eene huis naar het andere, moet de nieuwe localiteit noodwendig getoetst worden aan de bij de wet en verordening gestelde verbodsbepalingen. Voor willekeur is bij den imperatieven aard van die bepalingen niet te vreezen.

De in de tweede zinsnede bedoelde erfgenamen treden » zonder nadere vergunning" voor korten tijd in de regten des erflaters; zij worden dus niet getoetst aan de bij art. 3 voor drankverkoopers gestelde vereischten.

Dat de verzoeker zou moeten *wonen* in het perceel waar hij de zaak wenscht te drijven, is nergens voorgeschreven. Dat verzoeker is bij die *zelf* het bedrijf wenscht uit te oefenen, volgt reeds duidelijk, uit de eerste zinsnede van art. 1.

Art. 7 (*nieuw art.* 9). De in het Verslag aanbevolen middenweg van het verleenen der vergunningen voor een jaar, behoudens hernieuwing telkens voor gelijken tijd, is in het nieuw art. 7 gevolgd.

Ad 1ste. Boven het *per se* doen vervallen der vergunning, om welke reden dan ook, geven de ondergeteekenden de voorkeur aan den in het nieuwe art. 7 aangenomen regel van het verleenen van vergunningen voor den tijd van één jaar behoudens verlenging.

Hoe de persoon, wiens vergunning werd ingetrokken, zijne zaak aan een ander zou kunnen *overdoen*, en dus in werkelijkheid alles bij het oude zou blijven, is niet duidelijk. Tijdelijke voortzetting van het bedrijf door anderen *zonder* vergunning kan alléén geschieden in de zeer enkele gevallen omschreven in het tweede lid van art. 8 (oud art. 6). Daartoe behoort niet het geval dat iemands vergunning is ingetrokken.

Ad 2de (*nieuw* 3de). De in het Verslag aangegeven redactie is in hoofdzaak overgenomen.

Laatste lid is vervallen.

Art. 8 (*nieuw art.* 10). Aan deze opmerking is voldaan.

Art 9, 4*de lid*, (nieuw art. 11, 4de lid). Het scheen onnoodig van de besluiten van Gedeputeerde Staten hooger beroep toe te kennen. Het is voldoende dat de Koning de bevoegdheid bezit, die besluiten wegens strijd met de wet te vernietigen. Art. 168 der provinciale wet maakt het intusschen noodzakelijk, bij deze wet te bepalen, welk gevolg aan 's Konings vernietiging verbonden zal zijn. Het regt van petitie geeft ieder ingezeten de bevoegdheid, die vernietiging te vragen. Waarom deze regeling onpraktisch zou zijn, is niet duidelijk; dat Gedeputeerde Staten bij hunne nieuwe uitspraak 's Konings beslissing in acht nemen, kan toch waarlijk geen bezwaar opleveren.

Art. 10 (*nieuw art.* 12). Aan deze opmerkingen is gevolg gegeven, wat de meerdere publiciteit betreft door opneming der gemelde opgaven in de Staatscourant.

Art 11 (*nieuw art.* 13). Ook hieraan is thans voldaan.

Art. 12 (*nieuw art.* 14). De bedoeling van het artikel is, om aan burgemeester en wethouders de magt te geven den verkoop via factie te beletten. Eene dergelijke bepaling vindt men in art. 180 der gemeentewet.

Hooger beroep toe te kennen scheen in dit geval niet noodig.

De beslissing, of de verkooper al dan niet de vereischte vergunning bezit, kan veilig aan burgemeester en wethouders worden overgelaten.

Als in de localiteit ook kruidenierswaren verkocht werden, en de winkel de éénige kruidenierswinkel in de gemeente is, zal hij, des noods, ook gesloten kunnen worden. Men mag intusschen verwachten, dat in zoodanig geval de bedreiging van sluiting voldoende zal zijn, om den verkooper tot staking van den niet vergunden verkoop te doen besluiten. De redactie van het artikel is eenigzins gewijzigd, omdat de laatste woorden niet toepasselijk waren bij verkoop op den openbaren weg.

Art. 13 (*nieuw art.* 15). *Drankverkoop op het ijs* wordt naar den algemeenen wensch, bij het gewijzigd wetsontwerp niet langer onttrokken aan de bepalingen dezer wet.

De vraag is gedaan, of geene uitzondering moest worden gemaakt voor drankverkoop op tentoonstellingen en dergelijke publieke vermakelijkheden van tijdelijken aard.

Op wat grond zou deze uitzondering steunen? Als grond wordt aangegeven, dat anders, wanneer het maximum der vergunningen in eene gemeente is uitgereikt, en daar eene tentoonstelling wordt geopend, burgemeester en wethouders geene vergunning zouden mogen geven tot het oprigten van een buffet, waar sterke drank wordt verkocht. De Regering acht dit motief niet aannemelijk. Deed zij zulks dan zou zij de drankverkoop erkennen als een noodzakelijk element van publieke vermakelijkheden. Is eenmaal in eene gemeente het wettelijk maximum bereikt, dan mag daarop geen inbreuk worden toegelaten, zelfs niet ter wille van eene tentoonstelling.

Drankverkoop aan militairen. De hier ter plaatse in het Voorloopig Verslag voorkomende stelling, dat de militaire autoriteiten wel eens neiging toonen om zich te onttrekken aan de naleving der algemeene bepalingen, die voor alle burgers geschreven zijn, wordt door geen enkelen bewijsgrond gestaafd. Zij kan hier te eerder worden voorbijgegaan, nu hierboven uit het omstandig antwoord op de laatste zinsnede van § 2 van het Verslag is gebleken, hoe weinig de door het legerbestuur genomen maatregelen om het drankmisbruik onder de militairen te keeren, bekend waren.

De bedenkingen tegen de bepaling van dit artikel in het bijzonder ingebragt, kunnen alleen dan van gewigt worden genoemd, wanneer men van de onderstelling uitgaat, dat de *militaire* autoriteit moet worden aangemerkt als eene magt steeds *tegenover* de *burgerlijke* autoriteit staande en als het ware aan deze laatste vijandig. Niets is echter minder waar. Gemeentebesturen en andere burgerlijke overheden kunnen overal waar zulks slechts eenigzins mogelijk is, rekenen op de medewerking van de militaire autoriteiten, en het laat zich dan ook zelfs niet denken, dat in legerplaatsen of in localiteiten aan het militair gezag onderworpen, personen tot drankverkoop zullen worden toegelaten aan wie de vergunning daartoe om een der in art. 3, n. 5—11 vermelde redenen door burgemeester en wethouders was geweigerd.

Art. 14, *ad* 1*um* (*nieuw art.* 16 *ad* 1*um*). Aan den wensch naar eene strafbepaling tegen de bezoekers van niet gelicensieerde tapperijen is bij het nieuwe art. 19 voldaan.

»*Ten verkoop in voorraad heeft*" wordt mede beheerscht door het voorafgaande »in het klein," en staat dus niet op den verkooper in het groot, onverschillig welk bedrag hij in voorraad heeft.

Art. 15 *ad* 1*um* (*nieuw art.* 17 *ad* 1*um*) is gewijzigd overeenkomstig art. 454 ontwerp strafwetboek.

Ad 2*um*. Aan den wensch om deze bepaling te beperken tot openbare verkoopingen is gevolg gegeven.

Art. 17 (*nieuw art* 20) is in overeenstemming gebragt met art. 252 van het ontwerp strafwetboek.

Art. 463 Code Pénal hier van toepassing te verklaren ware ongerijmd. *Vooreerst* toch heeft dat artikel tot wanbedrijven en niet tot misdaden (*crimes*) betrekking; *ten andere* beheerscht art. 9 der wet van 29 Junij 1854 ook stilzwijgend de misdaden waartegen bij speciale wetten is voorzien.

Art. 18 (*nieuw art.* 21) is aangevuld overeenkomstig art. 426 van het ontwerp strafwetboek.

Art. 19 (*nieuw art.* 22.) Ook ten opzigte van de over dit artikel in het Voorloopig Verslag gemaakte opmerkingen, meenen de ondergeteekenden te mogen verwijzen naar de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling als mede de beslissing der Tweede Kamer over en ten gunste van art. 453 van het ontwerp strafwetboek, waarmede de nu voorgestelde bepaling geheel overeenstemt.

Art. 20 vervalt.

Art. 23 (*nieuw art.* 25) 2*de lid.* Naar aanleiding van de gemaakte opmerking is deze zinsnede vervallen.

3*de lid.* Voor societeiten wordt hier evenmin als elders in het ontwerp eene uitzondering gemaakt.

Ook de localiteiten waar zonder vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, zijn noodwendig onder de bepaling begrepen. Ten einde dit nog sterker te doen uitkomen is »de localiteiten" veranderd in »*alle* localiteiten."

4de lid. Zelfs niet tot wering van het misbruik van sterken drank mag worden afgeweken van de bijzondere bescherming die ieders vrijheid in zijne woning krachtens de Grondwet geniet.

De bepaling is in overeenstemming met de ook elders in onze wetgeving hiervoor gestelde regelen, gelijk blijken zal bij raadpleging van de in de Memorie van Toelichting te dezer plaatse aangehaalde wetsbepalingen. Overigens houde men in het oog dat de bedoelde formaliteiten alleen noodig zijn bij het binnentreden in eene woning »*tegen den wil van den bewoner*", terwijl in verreweg de meeste gevallen de politie terstond zonder tegenwerping door den bewoner wordt toegelaten.

Art. 24 (*nieuw art.* 26). Vergel. § 4, sub *c* van deze Memorie.

Art. 25 (*nieuw art.* 27). Aan het verlangen van »eenige leden" om verder te gaan dan de voorgestelde bepaling, en gewoonte van dronkenschap aan te merken als een voldoende grond voor *echtscheiding*, is niet voldaan. Zoodanig voorschrift ware met het stelsel van ons burgerlijk wetboek niet te rijmen.

Wanneer mishandelingen en grove beleedigingen door den eenen echtgenoot jegens den anderen begaan, geen grond geven tot echtscheiding buiten de zeer beperkte gevallen van art. 264, n°. 4 Burgerlijk Wetboek, ware het ongerijmd om gewoonte van dronkenschap als zoodanigen grond te erkennen. Het aangevoerd motief dat scheiding van tafel en bed ligt aanleiding geeft tot buitenechtelijke zamenleving, pleit, zoo men wil, tegen het geheele regtsinstituut en reikt dus veel verder dan de voorgestelde bepaling.

Art. 26 (*nieuw art.* 28). Bij het gewijzigd ontwerp zijn de bezwaren tegen de overgangsbepalingen, voor zoover deze niet geheel zijn weggenomen, althans tot een minimum teruggebragt, gelijk naauwkeurig is aangewezen, hiervoren aan het slot van § 4.

Aan de opmerking omtrent de redactie is gevolg gegeven.

Art. 29. Met het oog op het aantal tapperijen thans gevestigd in gebouwen, waar tevens zittingen van gemeentebesturen worden gehouden of regt wordt gesproken of andere ambtsverrigtingen worden uitgeoefend, is een tijd van overgang volstrekt noodig. Binnen vijf jaren mag men vertrouwen, dat overal behoorlijk in de openbare dienst kan zijn voorzien.

Art. 27 (*nieuw art.* 30). Ook hieraan is gevolg gegeven.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
SIX.

[22. 2.]

BIJLAGE A.

AANTAL AANGESLAGENEN in het patentregt, zoomede het gezamenlijk bedrag van hunne aanslagen in hoofdsom wegens de beroepen van slijter, tapper enz. over de dienstjaren 1850/51, 1860/61 en 1878/79.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NOORDBRABANT.						GELDERLAND.					
	1850/51.		1860/61.		1878/79.		1850/51.		1860/61.		1878/79.	
	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedra
Slijters van wijnen en sterke dranken . .	763	f 3 587,90	919	f 4 841,40	757	f 4 937,50	293	f 2 125,60	224	f 2 142,00	472	f 5 13
Id. van bieren . . .	»	»	»	»	1	3,30	»	»	»	»	11	11
Tappers, wijnhuishouders, enz. . .	2798	12 642,40	3371	15 125,20	5346	25 828,60	2291	12 842,70	2927	19 600,90	3498	26 25
Kroeghouders . . .	1089	2 928,70	1052	2 707,20	710	1 848,90	934	2 741,80	607	1 785,80	501	1 49
Koffijhuishouders . .	15	373,00	17	395,00	25	393,00	20	367,00	53	1 065,00	157	3 30
Totaal . .	4665	f19 532,00	5359	f23 068,80	6839	f33 011,30	3538	f18 077,10	3811	f24 593,70	4639	f36 32

	ZEELAND.						UTRECHT.					
	1850/51.		1860/61.		1878/79.		1850/51.		1860/61.		1878/79.	
	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedra
Slijters van wijnen en sterke dranken . .	343	f 2 122,00	266	f 1 888,60	293	f 2 168,90	132	f 1 750,70	99	f 1 555,60	224	f 2 13
Id. van bieren . . .	»	»	»	»	4	32,00	»	»	»	»	5	3
Tappers, wijnhuishouders, enz. . .	927	5 767,20	1253	8 544,00	1763	11 949,60	639	4 148,40	767	6 069,90	1140	10 12
Kroeghouders . . .	392	1 235,90	263	847,60	194	775,20	814	3 621,40	603	2 483,90	533	2 25
Koffijhuishouders . .	7	120,00	9	187,00	40	832,50	37	689,50	70	1 391,50	84	2 06
Totaal . .	1669	f 9 245,10	1791	f11 467,20	2294	f15 758,20	1622	f10 210,00	1539	f11 500,90	1986	f16 61

	GRONINGEN.						DRENTHE.					
	1850/51.		1860/61.		1878/79.		1850/51.		1860/61.		1878/79.	
	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedra
Slijters van wijnen en sterke dranken . .	265	f 2 396,60	240	f 2 375,00	253	f 2 306,00	22	f 165,60	146	f 692,90	22	f 13
Id. van bieren . . .	»	»	»	»	4	30,30	»	»	»	»	1	1
Tappers, wijnhuishouders, enz. . .	1937	10 447,70	2568	13 761,10	3457	19 794,50	608	3 107,80	914	4 586,70	1392	6 88
Kroeghouders . . .	796	3 064,60	545	1 846,80	359	1 585,70	195	452,20	328	527,50	165	38
Koffijhuishouders . .	36	933,50	24	703,50	24	675,50	4	26,50	»	»	12	19
Totaal . .	3034	f16 842,40	3377	f18 686,40	4097	f24 392,00	829	f 3 752,10	1388	f 5 807,10	1592	f 7 62

1850/51.		1860/61.		1878/79.		1850/51.		1860/61.		1878/79.	
Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.	Aantal.	Bedrag.
ZUIDHOLLAND.						**NOORDHOLLAND.**					
[illegible]	f 9 687,60	900	f 10 549,40	817	f 11 223,35	614	f 6 968,20	360	f 5 753,60	281	f 2 972,40
2	11,00	»	»	69	713,70	3	11,30	»	»	46	478,00
[illegible]995	40 156,40	3263	47 522,50	5292	75 731,90	2691	36 120,80	3190	38 556,40	4 360	53 188,00
[illegible]693	7 911,70	1195	5 498,70	841	4 027,10	1241	5 892,10	879	4 723,10	699	3 770,50
[illegible]101	3 715,50	137	4 864,50	258	9 780,50	128	4 159,50	108	3 159,00	307	7 605,50
[illegible]	f 61 482,20	5495	f 68 435,10	7277	f 101 476,55	4677	f 53 151,90	4537	f 52 192 10	5693	f 68 014,40
FRIESLAND.						**OVERIJSSEL.**					
[illegible]	f 2 216,40	406	f 2 763,80	491	f 2 987,90	116	f 873,50	165	f 1 577,20	129	f 1 161,30
»	»	»	»	5	28,50	»	»	»	»	5	46,00
[illegible]	12 214,10	2316	15 054,10	3206	21 528,20	1193	6 717,30	1499	9 023,00	1995	14 255,60
[illegible]822	2 567,50	613	1 865,20	428	1 403,30	550	1 659,40	379	1 188,40	273	929,90
[illegible]43	741,00	41	788,00	42	1 036,00	5	71,50	20	426,00	67	1 049,00
[illegible]	f 17 739,00	3376	f 20 471,10	4172	f 26 983,90	1864	f 9 321,70	2063	f 12 214,60	2469	f 17 441,80
LIMBURG.						**TOTAAL.**					
[illegible]173	f 1 262,60	209	f 1 801,70	167	f 1 209,30	3931	f 33 156,70	3934	f 35 941,20	3906	f 36 392,95
»	»	»	»	18	62,50	5	22,30	»	»	169	1 557,30
[illegible]	8 442,10	2382	10 410,90	3641	17 264,00	20072	152 606,90	24450	188 254,70	35090	282 799,50
[illegible]	2 043,60	574	1 619,00	259	637,00	9251	34 118,90	7038	25 093,20	4962	19 114,40
[illegible]	133,00	8	149,00	11	237,80	404	11 330,00	487	13 128,50	1027	27 178,40
[illegible]	f 11 881,30	3173	f 13 980,60	4096	f 19 410,60	33663	f 231 234,80	35909	f 262 417,60	45154	f 367 042,55

[22. 3.]

BIJLAGE B.

INVOER VAN BUITENLANDSCH GEDISTILLEERD VOOR VERBRUIK.

JAREN.	Brandewijn, rum, cognac, arak en andere, behalve likeur.	Likeur.	Te zamen.	**Aanmerkingen.**
	Hectoliter.	Hectoliter.	Hectoliter.	
1870	11 073,25	29,88	11 103,13	Voor verdere splitsing naar de soorten ontbreken de gegevens.
1871	12 646,88	39,80	12 686,68	
1872	12 571,36	48,80	12 620,16	
1873	12 790,88	46,87	12 837,75	
1874	12 930,11	34,57	12 964,68	
1875	15 111,85	54,08	15 165,93	
1876	15 832,14	52,93	15 885,07	
1877	15 333,72	71,34	15 405,06	
1878	15 014,48	65,12	15 079,60	
1879	16 218,01	98,43	16 316,44	
	139 522,68	541,82	140 064,50	

[22. 4.]

BIJLAGE C.

LIJST VAN REGTSGEBOUWEN DIE MET TAPPERIJEN VEREENIGD ZIJN.

Kantongeregt te:	
Geldermalsen.	gevestigd in een logement.
Ridderkerk	id.
Woerden	id.
Berlikum	id.
Zuidhorn	id.
Onderdendam.	id.
Zuidbroek.	id.
Emmen.	id., doch wordt met 1 Mei 1881 overgeplaatst naar een gemeentegebouw, waarin tevens het Raadhuis zal gevestigd worden.

[22. 5.]

BIJLAGE D.

NOORDBRABANT.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND[E] omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Aalst.	van 10 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Aarle-Rixtel	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
3	Alem, Maren en Kessel .	als boven.	neen.	neen.	neen.
4	Almkerk	van 9 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
5	Alphen en Riel	als in Aarle-Rixtel.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden
6	Andel	als boven.	neen.	neen.	ja alleen voor Zon- en feestdagen bedreigd met boete van *drie* gulden.
7	Asten	als boven.	neen.	neen.	neen.
8	Baardwijk	van April—Nov. van 10 u. tot zonsopgang, van Nov.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
9	Baarle-Nassau	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10½ tot 5 uur	neen.	neen.	als in Alphen en Riel.
10	Bakel en Milheeze . . .	als in Aarle-Rixtel.	neen.	neen.	neen.
11	Beek en Donk	als boven.	neen.	neen.	neen.
12	Beers.	als boven.	neen.	neen.	neen.
13	Berchem	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
14	Bergen op Zoom . . .	neen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boet[e] van *een* tot *tien* gulde[n] of gevangenisstraf va[n] *een* tot *drie* dagen t[e] zamen of afzonderlijk.
15	Berg-Eijk	van April tot 15 Aug. van 11—4 uur, van 15 Aug. tot April van 10—5 uur.	neen.	neen.	neen.
16	Berkel	als in Aarle-Rixtel.	neen.	neen.	neen.

De algemeene aanmerking »*beperkende bepalingen voorgeschreven tot wering van drankmisbruik bij brand*" doelt, in tappen den afgezetten brandkring, dan de geheele gemeente, nu eens is het verordend ten aanzien van alle tapperij[e] kelijk gesteld van Burgemeester of Opperbrandmeester, nu eens treft het alleen dienstdoende burgers, dan dienstdoe[n] hoorende tot het brandspuit-personeel.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan. c. personen die volgens ontvangen mededeling van den Burgemeester door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	In de verordening der gemeente Almkerk komen tevens voor beperkende bepalingen, voorgeschreven tot wering van drankmisbruik bij brand. (Zie noot onder aan).
als in Alem, Maren en Kessel.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Alem, Maren en Kessel.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van eenig armfonds worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	

verschillende gevallen waar ze gebezigd is, op de meest uiteenloopende voorschriften: nu eens betreft het verbod van lan alleen ten aanzien der in den brandomtrek gevestigde, nu eens luidt het verbod imperatief, dan weer is het afhanburgers en militairen, en eindelijk wordt nu eens verboden te tappen aan spuitgasten, dan weer aan al de personen be-

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
17	Berlicum	van Mei—Aug. van 11 u. tot zonsopgang, van Aug.—Mei van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
18	Besoijen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
19	Best	van 9 u. 's avonds tot 4 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
20	Beugen en Rijkevoort	van 15 April tot 15 Oct. van 11 4 uur, van 15 Oct. tot 15 April van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
21	Bladel en Netersel	neen.	neen.	neen.	neen.
22	Boekel	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
23	Bokhoven	als boven.	neen.	neen.	neen.
24	Borkel en Schaft	van 10 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
25	Boxmeer	als in Beugen en Rijkevoort.	neen.	neen.	neen.
26	Boxtel	van 11 u. 's avonds tot 6 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
27	Breda	van 12 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
28	Budel	als in Boekel.	neen.	neen.	neen.
29	Capelle	als boven.	neen.	neen.	neen.
30	Chaam	als in Borkel en Schaft.	neen.	neen.	neen.
31	Cromvoirt	als in Boekel.	neen.	neen.	neen.
32	Cuijk en St. Agatha	van 15 Maart tot 15 Oct. van 11—4 uur, van 15 Oct. tot 15 Maart van 11—6 uur.	neen.	neen.	neen.
33	Deurne en Liessel	als in Berkel.	neen.	neen.	neen.
34	Deursen	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
35	Dieden	als boven.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	door beide wethouders en den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als logementhouder.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders	Volgens opgave heeft de wethouder in Boxtel alleen patent als tapper zonder tapperij.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* agenten van politie, veldwachters, geregtsdienaars.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente Breda bevat tevens beperkende bepalingen voorgeschreven tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van ouders, oversten of meesters.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den wethouder.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
36	Diessen	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
37	Dinteloord en Princeland .	als boven.	neen.	neen.	neen.
38	Dinther	als boven.	neen.	neen.	neen.
39	Dommelen	van 10 u. 's avonds tot 3 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
40	Dongen	van 10 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
41	Drongelen c. a.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
42	Drunen	van April—Nov. van 10 u. tot zonsopgang, van Nov.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
43	Duizel c. a.	als in Dongen.	neen.	neen.	neen.
44	den Dungen	als in Diessen.	neen.	neen.	neen.
45	Dussen	van 9 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	als in Drongelen.
46	Eersel	van 10 u. 's avonds tot 4 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
47	Eethen, Genderen en Heesbeen	als in Drongelen.	neen.	neen.	als in Drongelen.
48	Eindhoven	van 11½ u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
49	Empel en Meerwijk . . .	als in Diessen.	neen.	neen.	neen
50	Engelen.	als boven.	neen.	neen.	neen.
51	Erp	als boven.	neen.	neen.	neen.
52	Esch	als boven.	neen.	neen.	neen.
53	Escharen	als boven.	neen.	neen.	neen.
54	Etten en Leur	als boven.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der weth. als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Dommelen.	neen.	ja.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Dommelen.	neen.	ja.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Dongen.	neen.	ja.	neen.	
als in Dommelen.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	ja in een tapperij, except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Eindhoven.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEN			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen teg openbare dronkenscha
55	Fijnaart c. a.	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
56	Gassel	van 10 u. tot zonsopgang, doch na 6 u. opgaande tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
57	Geertruidenberg	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo van *een* tot *drie* guld
58	Geffen	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
59	Geldrop	op Zon- en feestdagen van 10—5 uur, op werkdagen van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo van *twee* tot *vijf* guld
60	Gemert	als in Geffen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo van *een* tot *drie* guld en gevangenisstraf v *een* tot *drie* dagen.
61	Gestel en Blaarthem	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
62	Giessen	van April—Oct. van 9 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
63	Gilze en Rijen	van 10 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
64	Ginneken en Bavel	als boven.	neen.	neen.	als in Geertruidenberg
65	Goirle	als in Geffen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo van *twee* gulden.
66	Grave	van 11 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo van *drie* tot *tien* guld
67	's Gravemoer	als in Geffen.	neen.	neen.	neen.
68	Haaren	als boven.	neen.	neen.	neen.
69	Halsteren	ja.	neen.	neen.	als in Geertruidenberg
70	Haps	van 15 April tot 15 Oct. van 11—4 uur, van 15 Oct. tot 15 April van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
71	Hedikhuizen	als in Geffen.	neen.	neen.	neen.
72	Heesch	als in Geffen.	neen.	neen.	neen.
73	Heeswijk	als in Geertruidenberg.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door den secretaris.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap,	neen.	neen.	neen.	
als boven,	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Geertruidenberg.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
als in Gemert.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
als in Gemert.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
74	Heeze	als in Gilze en Rijen.	neen.	neen.	neen.
75	Helmond	als in Geertruidenberg.	neen.	neen.	neen.
76	Helvoirt.	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
77	Herpen	van 10 u. 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
78	Herpt en Bern	als in Helvoirt.	neen.	neen.	neen.
79	's Hertogenbosch	van 12 u. 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
80	Heusden	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden.
81	Hilvarenbeek	als in Helvoirt.	neen.	neen.	neen.
82	Hoeven en St. Martenspolder.	als in Heusden.	neen.	neen.	neen.
83	Hooge en Lage Zwaluwe	van 9½ uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
84	Hoogeloon c. a.	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
85	Hoogem e de c. a.	als in Helvoirt.	neen.	neen.	neen.
86	Huisseling en Neerloon. .	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
87	Huijbergen.	als in Helvoirt.	neen.	neen.	neen.
88	Klundert	van 15 April—Sept. van 10½ u. tot zonsopgang, van Sept.—15 April van 10½ tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
89	Leende	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

OP DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen door eenig armfonds bedeeld of onderhouden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	in een herberg doch alleen ten aanzien der vergaderingen van den Raad.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in liefdadigheidsgestichten opgenomen en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeente 's Hertogenbosch bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan. c. agenten van politie.	neen.	neen.	neen.	Als boven.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. veldwachters, d. personen die van instellingen van weldadigheid onderstand genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van eenig armfonds worden bedeeld of onderhouden.	neen.	neen.	door een der wethouders.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
90	Liempde	als in Helvoirt.	neen.	neen.	neen.
91	Lierop	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
92	Lieshout	als boven.	neen.	neen.	neen.
93	Linden	van 15 Maart—Nov. van 11—4 uur, van Nov.—15 Maart van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
94	Lith	als in Lierop.	neen.	neen.	neen.
95	Lithoijen	als boven.	neen.	neen.	neen.
96	Loon op Zand	als boven.	neen.	neen.	neen.
97	Luijksgestel	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
98	Maarheeze	als in Lierop.	neen.	neen.	neen.
99	Maashees en Overloon. .	van 15 April— 15 Oct. van 11—4 uur, van 15 Oct.—15 April van van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
100	Made en Drimmelen . .	als in Luiksgestel.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boe van *een* tot *drie* gulde
101	Meeuwen c. a.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9—5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo van *drie* gulden.
102	Megen c. a.	van Mei—Oct. van 11—4 uur, van Oct.—Mei van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
103	Mierlo	als in Luiksgestel.	neen.	neen.	neen.
104	Mill en St. Hubert. . .	van 10 u.—zonsopgang, doch later dan 6 uur opgaande dan van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
105	Moergestel	als in Lierop.	neen.	neen.	neen.
106	Nieuwkuik c. a. . . .	van April—Nov. van 10 u. tot zonsopgang, van Nov.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
107	Nieuw Vosmeer	van April—Oct. van 10 uur, van Oct.—April van 9 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boe van *een* tot *drie* gulde en gevangenisstraf va *een* tot *drie* dagen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het vorbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van eenig armenfonds worden bedeeld of onderhouden.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
als in Lieshout.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
108	Nistelrode	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
109	Nuenen c. a.	als in Lierop.	neen.	neen.	neen.
110	Nuland	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 u. tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
111	Oeffelt	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
112	Oerle.	van 11 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
113	Oirschot	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
114	Oisterwijk	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
115	Oost-, West- en Middelbeers	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
116	Oosterhout	als in Oisterwijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
117	Oploo c. a.	van 15 April—15 Oct. van 11—4 uur. van 15 Oct.—15 April van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
118	Oss	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
119	Ossendrecht	als in Oost-, West-Middelbeers.	neen.	neen.	als in Oosterhout.
120	Oudenbosch	als in Oisterwijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
121	Oud- en Nieuw-Gastel .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *vijf* gulden.
122	Oudheusden en Elshout .	als in Oost-, West- en Middelbeers.	neen.	neen.	neen.
123	Oijen en Teeffelen . . .	van Mei—Oct. van 10—4 uur, van Oct.—Mei van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
124	's Princenhage	als in Oisterwijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen door arm-administratien bedeeld of verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijters.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders, en den gemeente-secretaris, tevens gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap. *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
125	Putte.	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
126	Raamsdonk	als in Oost-, West- en Middelbeers.	neen.	neen.	ja bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
127	Ravenstein.	als in Oisterwijk.	neen.	neen.	neen.
128	Reek.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
129	Reusel	als in Oud- en Nieuw-Gastel	neen.	neen.	neen.
130	Riethoven	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
131	Roosendaal en Nispen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
132	Rosmalen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
133	Rucphen en Sprundel.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
134	Rijsbergen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	als boven.
135	Rijswijk.	van April—Oct. van 9 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
136	Sambeek	als in Rosmalen.	neen.	neen.	neen.
137	Schaijk	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
138	Schijndel	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *vijf* gulden.
139	St. Michiels-Gestel	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
140	St. Oedenrode.	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Schijndel.
141	Soerendonk	als in Schijndel.	neen.	neen.	neen.
142	Someren	als boven.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja.	door een der wethouders en den secretaris.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van eenig armenfonds worden bedeeld of onderhouden.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen,	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND[E] omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
143	Son en Breugel	als in Schijndel.	neen.	neen.	neen.
144	Sprang	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
145	Standdaarbuiten	als in Rucphen en Sprundel.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden.
146	Steenbergen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	als in Roosendaal.
147	Stiphout	als in Schijndel.	neen.	neen.	neen.
148	Stratum.	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* gulden.
149	Strijp	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
150	Terheijden	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
151	Teteringen	als boven.	neen.	neen.	als boven.
152	Tilburg	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *vijf* gulden.
153	Tonglre.	als in Terheijden.	neen.	neen.	neen.
154	Uden.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
155	Udenhout	als in Tilburg.	neen.	neen.	als in Terheyden.
156	Valkenswaard.	van 10 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
157	Veen.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	als in Tilburg.
158	Veghel	van 11 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van instellingen van weldadigheid onderstand genieten, c. kinderen beneden 16 jaar, d. veldwachters.	neen.	neen.	door twee der wethouders, door den een als tapper, den ander als slijter.	
neen.	neen.	neen.	de burgemeester is wijnhandelaar.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. personen waarvan het bekend is dat zij uit publieke fondsen onderstand genieten, d. kinderen beneden 14 jaar.	ja.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	In de gemeente Stratum worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen: paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* tot den volgenden dag in bewaring gehouden.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van personen onder wier gezag zij staan, c. personen die volgens opgave van den burgemeester door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
159	Veldhoven en Meerveldhoven.	als in Terheyden.	neen.	neen.	neen.
160	Velp.	als in Uden.	neen.	neen.	neen.
161	Vessem c. a.	als in Terheyden.	neen.	neen.	neen.
162	Vierlingsbeek.	van 15 April tot 15 Oct. van 11 tot 4 uur, van 15 Oct. tot 15 April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
163	Vlierden	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 u. tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
164	Vlijmen.	als in Terheyden.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden of gevangenisstraf van twee dagen.
165	Vrijhoeve-Capelle . . .	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 u. tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
166	Vught	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 u. tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
167	Waalre	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
168	Waalwijk	als in Vught.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
169	Wanroij	van 15 April tot 15 Oct. van 11 tot 4 uur, van 15 Oct. tot 15 April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
170	Waspik.	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
171	de Werken en Sleeuwijk	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	als in Waalwijk.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van een armfonds worden bedeeld of onderhouden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
als in Valkenswaard.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter, door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die van eenig armfonds worden bedeeld of onderhouden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan, c. personen die volgens mededeeling van den burgemeester door eene instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente Waalwijk bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij *brand en watersnood.*
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	Als boven.
als in Waalwijk.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente de Werken en Sleeuwijk bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
172	Werkendam	als in Vrijhoeven-Capelle.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
173	Westerhoven	als in Waalre.	neen.	neen.	neen.
174	Willemstad	binnen de stad van 11 uur 's avonds, buiten de stad van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
175	Woensdrecht	als in Vrijhoeven-Capelle.	neen.	neen.	neen.
176	Woensel en Eckart . .	als in Vught.	neen.	neen.	neen.
177	Woudrichem	als in Waspik.	neen.	neen.	als in Werkendam.
178	Wouw	als in Vught.	neen.	neen.	neen.
179	Wijk c. a.	als in Vrijhoeven-Capelle.	neen.	neen.	neen.
180	Zeeland	als boven.	neen.	neen.	neen.
181	Zeelst	als in Waalre.	neen.	neen.	neen.
182	Zes-Gehuchten	als in Vrijhoeven-Capelle.	neen.	neen.	neen.
183	Zevenbergen	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
184	Zundert en Wernhout .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris, tevens ontvanger, als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Westerhoven.	neen.	neen.	door den burgemeester als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als koffijhuishouder.	
neen.	neen.	?	door den gemeente-ontvanger als slijter.	

GELDER

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Aalten	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Ammerzoden	van Maart—Nov. van 10 tot 5, van Nov.—Maart van 9 tot 5.	neen.	neen.	neen.
3	Angerlo.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
4	Apeldoorn	voor de bebouwde kom der gemeente Apeldoorn en de buurtschap het Loo van 11 u. 's avonds, voor de overige buurtschappen van 9 u. tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
5	Appeltern	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
6	Arnhem	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
7	Balgoij	van 10½ u. 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
8	Barneveld	van 9 u. 's avonds tot 7 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
9	Batenburg.	alleen wanneer er wanordelijkheden voorvallen kan dadelijk bevel tot sluiting worden gegeven.	neen.	neen.	neen.
10	Beesd	als in Aalten.	neen.	neen.	neen.
11	Bemmel	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	verbod te tappen bij openbare verkoopingen of verpachtingen, tenzij die in herbergen worden gehouden.	neen.

LAND.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. bezoldigde gem.-veldwachters.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaren.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld en met toestemming van ouders of andere opzigthebbenden, c. personen die twist zoeken of onrust verwekken, d. personen die de onderscheidingsteekenen dragen van eenig godshuis of andere instelling van liefdadigheid, e. militairen beneden den rang van officier, na het slaan der taptoe.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Barneveld moeten op dagen van loting voor de nationale militie en inspectie der verlofgangers, de tapperijen enz. van 8 tot 12 uur 's morgens gesloten zijn.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
12	Bergh	van 11 uur 's avonds tot 5 uur. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
13	Bergharen	neen.	neen.	neen.	neen.
14	Beuningen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
15	Beusichem	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
16	Zalt-Bommel	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
17	Borculo	van 12 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
18	Brakel	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
19	Brummen	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
20	Buren	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
21	Buurmalsen	als in Buren.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
22	Culemborg.	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf-en-twintig* gulden.
23	Deil	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Buurmalsen.
24	Didam	van Mei—Nov. van 11—6 uur, van Nov.—Mei van 10—6 uur.	neen.	neen.	als boven.
25	Dinxperlo	van 11 uur 's avonds.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
26	Dodewaard.	van April—Oct. van 10 u. zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger en een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. beambten van politie.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Buren Culemborg en Doesborgh bevatten beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 17 jaar, c. personen die in een liefdadigheidsgesticht worden verpleegd.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Buren.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
27	Doesborgh	van Mei—Sept. van 11 tot 5 uur, Maart, April, Sept., Oct. van 11—6 uur, van Nov.—Maart van 11 7 uur.	neen.	neen.	neen.
28	Ambt-Doetinchem . . .	als in Deil.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *twaalf* gulden.
29	Stad-Doetinchem . . .	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	verbod om bij jaarmarkten en kermissen sterken drank te verkoopen aan open tafeltjes.	neen.
30	Doornspijk	van 9 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
31	Doornwerth	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
32	Dreumel	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
33	Driel	van Sept.—Julij van 10 tot 5 uur, van Julij—Sept. van 10½ tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
34	Druten	neen.	neen.	neen.	neen.
35	Duiven	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf en twintig* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
36	Echteld	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	verbod om te tappen op openbare wegen enz. en bij openbare verkoopingen enz.	als in Dreumel.
37	Ede	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 8 uur tot zonsopgang.	neen.	als boven.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden; en ten aanzien van conducteurs en voerlieden van rijtuigen, alsmede ten aanzien van kruijers, sjouwerlieden enz., met boete van *een* tot *vijf en twintig* gulden.
38	Eibergen	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* agenten van politie, rijks- en gemeenteveldwachters, *c.* jongelieden beneden 18 jaar, tenzij begeleid door een der ouders, *d.* militairen van het garnizoen na het slaan der taptoe.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij onder geleide.	neen.	neen.	neen.	
als in Ambt-Doetinchem.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris en door een der wethouders als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper, en door een der wethouders, als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	alleen de zittingen van den Burgemeester en de Vergaderingen van den Raad worden in een tapperij gehouden.	neen.	De verordening der gemeente *Echteld* bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.		neen.	
		neen.		
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
39	Elburg	van 10 uur 's avonds tot 6 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
40	Elst	van April—Oct. van 11 tot 5 uur. van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
41	Epe	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
42	Ermelo	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
43	Est en Opijnen	als in Duiven.	neen.	neen.	neen.
44	Ewijk	als boven.	neen.	neen.	neen.
45	Gameren	als in Elburg.	neen.	neen.	als in Duiven.
46	Geldermalsen	van 11 uur 's avonds tot 6 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	als boven.
47	Gendringen	neen.	neen.	neen.	neen.
48	Gent	als in Ermelo.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
49	Gorssel	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	verbod te tappen op openbare wegen en pleinen en bij openbare verkoopingen, verpachtingen en aanbestedingen, tenzij die in herbergen worden gehouden.	—
50	Groenlo	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens, en op Groenloschen vastenavond, op Meimarkt, op kermis, van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	ja.
51	Groesbeek	van Mei—Sept. van 11 tot 5 uur, van Sept.—Mei van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
52	Haaften	*op werkdagen*: van 10—6 uur en gedurende de uren dat er openbare godsdienstoefening wordt gehouden. *op Zon- en Christelijke feestdagen*: van Maart—Nov. van 9 tot 6 uur, van Nov.—Maart van 8 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenistraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Eibergen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	—	—	
neen.	neen.	ja.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van ouders of andere opzigthebbenden.	neen.	neen.	neen.	
—	—	—	—	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
53	Harderwijk	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	in vertrekken waar gelagen gezet worden mogen geen vrouwen worden toegelaten, except natuurlijk in publieke huizen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden, doch alleen ten aanzien van conducteurs en voerlieden, alsmede van kruiers, sjouwerlieden enz.
54	Hattem	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
55	Hedel	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
56	Heerde	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
57	Heerewaarden	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
58	Hemmen	als boven.	neen.	neen.	neen.
59	Hengelo	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
60	Herwen en Aerdt	van April—Nov. van 11 u. tot een uur vóór zonsopgang, van Nov.—April van 10 u. tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
61	Herwijnen	*op werkdagen:* van 10—6 uur, *op Zon- en feestdagen:* van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
62	Heteren	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 11 u. tot zonsondergang.	neen.	neen.	neen.
63	Heumen	van 10 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden en *een* tot *drie* dagen gevangenisstraf te zamen of afzonderlijk.
64	Hoevelaken	als in Heerewaarden.	neen.	neen.	neen.
65	Horssen	van April—Nov. van 10 u. tot zonsopgang, van Nov.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen in liefdadigheidsgestichten verpleegd en aan kleeding of anderszins kenbaar, *c.* militairen beneden den rang van officier, na geslagen taptoe.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter en tapper.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* gealimenteerden van eenig armbestuur, als zoodanig bekend.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	Volgens mededeeling, zijn in een tijdsverloop van *tien* jaar, *vier* Raadsleden der gemeente Heerewaarden bezweken aan de gevolgen van drankmisbruik.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	alleen de Vergaderingen van den Raad worden in eene tapperij gehouden.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
66	Huissen	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
67	Hummelo en Keppel	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
68	Hurwenen	van April—Oct. van 10 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden.
69	Kerkwijk	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
70	Kesteren	van April—Oct. van 11 u. tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 7 uur.	neen.	neen.	neen.
71	Laren	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
72	Lichtenvoorde	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
73	Lienden	van April—Oct. van 10 tot 5 uur. van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* dag te zamen of afzonderlijk.
74	Lochem	van $11\frac{1}{2}$ uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
75	Maurik	als in Lienden.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
76	Millingen	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
77	Nederhemert	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
78	Neede	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
79	Nijkerk	als in Hurwenen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden
80	Nijmegen	van Maart—Oct. van 12 tot 5 uur, van Oct.—Maart van 12 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als logementhouder en tapper.	
als in Hummelo en Keppel.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan.	neen.	ja alleen de vergaderingen van den raad in een tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Lienden.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	alleen in de vergaderingen van den raad in een koffijhuis waar echter geen sterke dranken worden verkocht.	neen.	
als in Hummelo en Keppel.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
81	Oldebroek	als in Nederhemert.	neen.	neen.	neen.
82	Ophemert	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	verbod om te tappen op openbare wegen, pleinen enz., alsmede bij openbare verkoopingen, tenzij die in herbergen worden gehouden.	ja.
83	Overasselt	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
84	Pannerden	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
85	Poederoijen	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
86	Putten	van 9 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	als boven.
87	Renkum	van Mei—Nov. van 11 tot 6 uur, van Nov.—Mei van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
88	Rheden	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
89	Rosendaal	neen.	neen.	neen.	neen.
90	Rossum	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang. van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden.
91	Ruurlo	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
92	Scherpenzeel	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
93	Steenderen	als in Rheden.	neen.	neen.	neen.
94	Tiel	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
95	Ubbergen	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	als in Renkum.
96	Valburg	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of af zonderlijk.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* bij brand aan wacht- en dienstdoende burgers.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja, except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* beambten van politie, *c.* bij brand aan wacht- en dienstdoende burgers.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Rheden.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
neen.	neen.	alleen de vergaderingen van den raad in een logement.	neen.	
neen.	neen.	ja, except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
als in Rheden.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
97	Varik	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
98	Voorst	van Mei—Nov. van 11 uur tot zonsopgang, van Nov.—Mei van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
99	Vorden	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
100	Vuren	van 9 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja.
101	Waardenburg.	neen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf en twintig* gulden en *een* tot *drie* dagen gevangenisstraf te zamen of afzonderlijk.
102	Wadenoijen	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
103	Wageningen	van 10½ uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	verbod om drank te verkoopen op den openbaren weg of bij openbare verkoopingen enz., tenzij die in een herberg plaats grijpen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
104	Wamel	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
105	Warnsveld.	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Vorden.
106	Wehl	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
107	Westervoort	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Waardenburg.
108	Winterswijk	als in Warnsveld.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	—	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter en tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. beambten van politie.	neen.	ja.	neen.	De verordeningen der gemeenten Vuren, Welh en Westervoort bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	ja in een logement, tapperij en slijterij.	door den gemeente-ontvanger als logementhouder, tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja de vergaderingen van den Raad in een herberg.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. personen door diakonien of andere instellingen van liefdadigheid verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja de vergaderingen van den Raad in een tapperij.	door den gemeente-secretaris als tapper.	
als in Wadenoijen.	neen.	ja.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die onderstand genieten van een instelling van weldadigheid, c. krankzinnigen, d. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
109	Wisch	als in Warnsveld.	neen.	neen.	neen.
110	Wijchen	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
111	IJzendoorn	als in Westervoort.	neen.	als in Wageningen.	als in Winterswijk.
112	Zelhem	als in Warnsveld.	neen.	neen.	neen.
113	Zevenaar	van 11 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
114	Zoelen	van April—October van 11—4 uur, van October—April van 11—5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boet van *drie* tot *tien* gulder
115	Zuilichem	op werkdagen van 10—6 uur, op zon- en feestdagen van 8—6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boet van *één* tot *vijf* gulder
116	Zutphen	van April—October van 11—5 uur, van October—April van 11—6 uur.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-secretaris.	Volgens opgave oefent eigenlijk de echtgenoote van den secretaris te Wijchen het beroep van tapper uit.
personen in kennelijken staat van dronkenschap,	neen.	ja in een tapperij.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
als in Vorden.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap,	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan.	neen.	ja de vergaderingen van den raad in een logement.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die bekend staan van eenig armbestuur onderstand te genieten, c. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja doch alleen de zittingen van den raad.	neen.	De verordening der gemeente Zuilichem bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	

ZUID-

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDI			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	ter Aar	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
2	Aarlanderveen	van 10 uur 's avonds tot 1 uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
3	Abbenbroek	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
4	Oud-Alblas	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
5	Alblasserdam	als boven.	neen.	neen.	als boven.
6	Alkemade	van $10^1/_2$ uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	als boven.
7	Alphen	als in Abbenbroek.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
8	Ameide	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.

HOLLAND.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen waarvan het bekend is dat zij onderstand uit publieke fondsen genieten.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. jongelieden beneden 18 jaar, tenzij in bijzijn van iemand die waarborg oplevert tegen misbruik, c. personen die twist zoeken of onrust verwekken, d. personen waarvan het bekend is dat zij van een armeninrigting onderstand genieten.	neen.	ja in een logement tevens tapperij, except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar.	—	neen.	neen.	In de gemeente Abbenbroek worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt op hun kosten tot den volgenden dag in bewaring gehouden. De verordening dierzelfde gemeente bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als boven.	neen.	ja except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen waarvan het bekend is dat zij onderstand uit armenfondsen genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. jongelieden beneden 18 jaar, tenzij vergezeld van ouders of voogden, c. personen die zich aan ongeregeldheden schuldig maken, twist zoeken enz., d. personen waarvan het bekend is dat zij van een armeninrigting onderstand genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
9	Ammerstol.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
10	Arkel	van 9½ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
11	Asperen.	als in Oud-Alblas.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete, van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
12	Oost- en West-Barendrecht	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
13	Barwoutswaarder en Bekenes	van 10 u. 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
14	Nieuw-Beijerland . . .	van 10 uur 's avonds en op Zondagen moeten zij den geheelen dag gesloten blijven.	neen.	—	neen.
15	Oud-Beijerland	van 10 uur 's avonds.	neen.	—	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
16	Zuid-Beijerland	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden.
17	Benthuizen.	van 10 u. 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	van 2 uur na zonsondergang tot 1 uur na zonsopgang mag op het ijs niet worden getapt.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot drie dagen te zamen of afzonderlijk.
18	Bergambacht	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Abbenbroek.	neen.	ja.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen waarvan het bekend is dat zij van instellingen van weldadigheid onderstand genieten.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die door instellingen van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	ja.	neen.	
a kinderen beneden 15 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	De verordeningen der gemeenten Nieuw- en Oud-Beijerland en Berkel en Rodenrijs bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in inrigtingen van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van ouders of voogden, *c.* personen die zich aan ongeregeldheden schuldig maken of twist zoeken, *d.* bedeelden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* bedeelden.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
19	Bergschenhoek	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
20	Berkel en Rodenrijs . .	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *tien* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
21	Berkenwoude	als in Bergambacht.	neen.	neen.	neen.
22	Bleiswijk	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	van 3 u. na zonsondergang tot zonsopgang mag op het ijs niet worden getapt.	neen.
23	Bleskensgraaf en Hofwegen	Als in Bergambacht en op Zondagen moeten ze gesloten zijn van 9—11 en van 1—4 uur 's morgens en 's middags.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijftien* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
24	Bodegraven	van April—Oct. van 10½ tot 5 uur, van Oct.—April van 10½ tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
25	den Bommel	van April—Oct van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
26	Boskoop.	van 11 uur 's avonds.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
27	Brandwijk	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* dag, te zamen of afzonderlijk.
28	Brielle	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja in een tapperij.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja in de dorpsherberg.	?	
als in Bergambacht.	neen.	als boven.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. zoogenaamde landloopers, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen waarvan het bekend is dat zij onderstand uit publieke fondsen genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten den Bommel, Brielle, Capelle op den IJssel, Delfshaven, Delft en Dirksland bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. kinderen beneden 16 jaar, b. kinderen bekend in de openbare bedeeling te zijn opgenomen.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris als slijter.	
als in den Bommel.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij onder toezicht, c. personen in gestichten van weldadigheid gealimenteerd, d. militairen van het garnizoen door de taptoe naar de kazerne geroepen.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
29	Capelle op den IJssel. .	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden.
30	Charlois.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijftien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk
31	Delfshaven.	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	—	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* dag te zamen of afzonderlijk.
32	Delft.	als in Brielle.	neen.	—	neen.
33	Dirksland	van April—Oct. van 10 uur tot 5 uur, van Oct.—April van 10 uur tot 7 uur. en op Zondagen gedurende de openbare godsdienstoefeningen.	neen.	—	neen.
34	Dordrecht	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 11 uur tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
35	Dubbeldam	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
36	Everdingen	als in Brandwijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden
37	Geervliet	neen.	neen.	neen.	neen.
38	Giessendam	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
39	Giessen-Nieuwkerk. . .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* bedeelden, *c.* jongelieden beneden 18 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	
als in den Bommel.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen die door instellingen van weldadigheid worden verpleegd, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in huizen van liefdadigheid opgenomen en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
als in den Bommel.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, *c.* personen die in huizen van liefdadigheid worden verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die bekend staan onderstand te genieten in instellingen van weldadigheid.	neen.	ja.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
40	Goedereede.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens, en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen van 's morgens 8 tot 12 en van 's middags 2—8 uur.	neen.	neen.	neen.
41	Gorinchem	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
42	Gouda	van April—Oct. van 12 tot 5 uur, van Oct.—April van 12 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
43	Gouderak	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
44	Goudriaan	als in Giessen-Nieuwkerk.	neen.	neen.	neen.
45	Goudswaard	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
46	's Gravendeel	als in Giessen-Nieuwkerk.	de oprigting van nieuwe tapperijen is beperkt tot in de verordening aangewezen buurten.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
47	's Gravenhage.	van April—Oct. van 12 tot 5 uur, van Oct.—April van 12 tot 6 uur,	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
48	's Gravesande	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	verboden te tappen op het ijs twee uur na zonsondergang	neen.
49	Groot-Ammers	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf en twintig* gulden of gevangenisstraf van *drie* dagen

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders als grossier in wijn en gedistilleerd.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* verpleegden in huizen van liefdadigheid en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* bedeelden, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Giessen-Nieuwkerk.	neen.	ja.	neen.	
a. kinderen beneden 15 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	ja.	neen.	De verordening der gemeente Goudswaard bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* twistende personen, *c.* kinderen beneden 15 jaar, *d.* personen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	ja, except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* kinderen in huizen van liefdadigheid verpleegd en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* duurzaam bedeelden, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar, *c.* personen die onderstand uit de armenkassen genieten.	neen.	ja.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
50	Haastrecht	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	—	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
51	Hagestein	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
52	Hardinxveld	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
53	Hazerswoude	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 uur tot 6 uur.	neen.		als in Haastrecht.
54	Heenvliet	als in Hagestein.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
55	Heerjansdam	als in Hazerswoude.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
56	Hei- en Boeicop. . . .	als in Hagestein en tevens verboden te tappen op Zon- en openbaren feestdagen gedurende de godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
57	Heinenoord	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	als in Heerjansdam.
58	Hekelingen	van 9 uur 's avonds tot 1 uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
59	Hekendorp.	als in Hagestein.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van straf bepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, *c.* personen in huizen van weldadigheid verpleegd.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Haastrecht, Heenvliet, Hekendorp en Nieuw-Helvoet bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap. *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	alleen ten opzigte der raadsvergadering en alleen voor het geval de raad in wijk B vergadert.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* bedeelden, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Heenvliet worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt op hun kosten in bewaring gehouden.
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, *c.* personen door eenig armbestuur verpleegd of besteed.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* twistende personen, *c.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen. *d.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Heenvliet.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar. *c.* bedeelden. *d.* verpleegden in godshuizen of andere instellingen van weldigheid.	neen.	ja.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
60	Hellevoetsluis.	van April—Oct. van 12 tot 3 uur, van Oct.—April van 12 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
61	Nieuw-Helvoet . . .	van 9 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
62	Hendrik-Ido-Ambacht. .	als in Hazerswoude.	neen.	neen.	als in Heerjansdam.
63	Herkingen.	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 7 uur.	neen.	neen.	neen.
64	Heukelum.	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
65	Hillegersberg.	van 11 uur 's avonds tot 7 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
66	Hillegom	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
67	Hof van Delft	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
68	Hoog-Blokland	van 10 's avonds gedurende den geheelen nacht.	neen.	neen.	neen.
69	Hoogvliet	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
70	Hoornaar	van $9\frac{1}{2}$ uur 's avonds.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen door de gemeente bedeeld of in het gesticht van Liefdadigheid verpleegd en aan hun kleeding kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Heenvliet.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die van instellingen van weldadigheid onderstand genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in huizen van liefdadigheid verpleegd of door eenig armbestuur of publiek fonds bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Hillegom en Kralingen bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. agenten van politie of geregtsdienaren, c. kinderen beneden 16 jaar, d. duurzaam bedeelden of personen in een armhuis opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	In de gemeente Hoogvliet worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard voertuig enz. wordt op hun kosten tot den volgenden dag in bewaring gehouden.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. personen die door een instelling van liefdadigheid worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
71 Katwijk	van 10½ uur 's avonds tot 4½ uur 's morgens.	de oprigting van nieuwe tapperijen is beperkt tot in de verordening aangewezen buurten.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
72 Kedichem	als in Heukelum.	neen.	neen.	neen.
73 Kethel en Spaland . . .	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Hillegom.
74 Klaaswaal	als in Hoogvliet.	neen.	neen.	als in Hoogvliet.
75 Koudekerk.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
76 Kralingen	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* gulden.
77 Krimpen aan de Lek . .	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden, en wie in dien toestand een voertuig met paarden bestuurt wordt gestraft met boete van *tien* gulden.
78 Krimpen aan den IJssel .	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	zij mogen niet in de nabijheid eener kerk of school gevestigd worden.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
79 Langerak	als in Krimpen aan de Lek.	neen.	neen.	neen.
80 Lange-Ruige-Weide . .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
81 Leerbroek	van 10 uur 's avonds en gedurende den geheelen nacht.	neen.	neen.	neen.
82 Leerdam	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. gealimenteerden, c. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Hoornaar.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door een instelling van weldadigheid bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
als in Herkingen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen in huizen van liefdadigheid verpleegd.	neen.	ja, except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar. c. personen door een instelling van weldadigheid verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
a personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. kinderen beneden 16 jaar, d. personen waarvan het bekend is dat zij onderstand uit publieke fondsen genieten.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in huizen van liefdadigheid verpleegd.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
als boven.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door liefdadige instellingen of armbesturen ondersteund, verpleegd of bedeeld.	neen.	neen.	door twee der wethouders.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
83	Leiden	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—April van 11 tot 7 uur.	neen.	neen.	neen.
84	Leiderdorp.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
85	Leimuiden	als in Lange Ruige Weide.	neen.	neen.	en bedreigd met boete van *drie* gulden.
86	Lekkerkerk	als in Leiderdorp.	neen.	neen.	als boven.
87	Nieuw-Lekkerland . . .	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
88	Lexmond	als in Krimpen aan de Lek.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
89	de Lier	van 10 uur 's avonds tot een uur na zonsopgang.	neen.	om bij openbare verkoopingen, bij vermakelijkheden en op het ijs te mogen tappen, is de toestemming des burgemeesters noodig.	neen.
90	Groote Lindt	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens magt zij staan, c. personen in een liefdadiggesticht verpleegd.	neen.	neen.	neen.	In de verordening der gemeente Leiden komen tevens beperkende bepalingen voor tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in wees- of armhuizen gealimenteerd en aan kleeding of anderszins kenbaar, c. veldwachters, agenten van politie en geregtsdienaren, d. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in een armhuis opgenomen, d. duurzaam bedeelden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen door eenig armbestuur besteed of bedeeld.	neen.	ja.	neen.	
als in Lekkerkerk.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die bekend staan van instellingen van weldadigheid onderstand te genieten.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
91	Lisse	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
92	Loosduinen	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja.
93	Maasdam	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden.
94	Maasland	als in Lisse.	neen.	op het ijs mag 2 uur na zonsondergang niet meer worden getapt.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
95	Maassluis	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijftien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *drie* dagen.
96	Meerkerk	als in Lisse.	neen.	neen.	neen.
97	Melissant	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
98	Middelharnis	van 9 uur 's avonds en gedurende den geheelen nacht.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en wie in dien toestand een of meer paarden bestuurt verbeurt een boete van *zes* gulden.
99	Moercapelle	als in Groote Lindt.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *twee* dagen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. agenten van politie, c. kinderen beneden 16 jaar, d. personen die bekend staan van instellingen van weldadigheid onderstand te genieten.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Lisse, Loosduinen en Maasland bevatten tevens bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
als in Groote Lindt.	—	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. twistende personen, c. kinderen beneden 16 jaar, d. personen die van kerkelijke of burgerlijke armbesturen onderstand genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die volgens mededeeling van den burgemeester door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
als in Groote Lindt.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	ja except de vergaderingen van burgemeester en wethouders.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. personen die in huizen van liefdadigheid worden verpleegd of door eenig armbestuur of publiek fonds worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
als in Groote Lindt.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
100	Molenaarsgaaf	als in Loosduinen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* dag, te zamen of afzonderlijk.
101	Monster	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van hoogstens f 2.50.
102	Moordrecht	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9—6 uur.	neen.	neen.	als in Maasland.
103	Mijnsheerenland	als in Loosduinen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* dag.
104	Naaldwijk.	van 10 uur 's avonds tot een uur na zonsopgang.	neen.	bij openbare verkoopingen en op het ijs mag niet worden getapt zonder toestemming des burgemeesters.	neen.
105	Nieuwenhoorn	van Mei—Oct. van 10½ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 9½ tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
106	Nieuwerkerk op den IJssel	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
107	Nieuwkoop.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
108	Nieuwland (land van Arkel)	van 10 uur 's avonds en gedurende den geheelen nacht gesloten blijven.	neen.	neen.	neen.
109	Nieuwpoort	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	—	—	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijf-en-twintig* gulden of *drie* dagen gevangenisstraf.
110	Nieuwveen.	als in Nieuwerkerk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als in Groote Lindt.	neen.	neen.	neen.	
als in Molenaarsgraaf.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. twistende personen, c. kinderen beneden 15 jaar, d. personen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Nieuwenhoorn, Nieuwkoop, Noordwijk en Nootdorp bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die in huizen van liefdadigheid worden verpleegd, c. kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
als in Nieuwerkerk op den IJssel.	—	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. gealimenteerden of bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar, d. veldwachters, agenten van politie en geregtsdienaren.	neen.	ja, doch alleen ten aanzien der raadsvergaderingen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
111	Noordeloos	van $9^1/_2$ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
112	Noordwijk	als in Nieuwerkerk.	neen.	neen.	als in Nieuwveen.
113	Noordwijkerhout. . . .	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
114	Nootdorp	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
115	Numansdorp	als in Nieuwkoop.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
116	Oegstgeest.	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
117	Ooltgensplaat.	als in Nootdorp.	neen.	neen.	neen.
118	Oostvoorne c. a. . . .	van Mei—Oct. van $9^1/_2$ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 9—5 uur, en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen van 8 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
119	Ottoland	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
120	Ouddorp	van April—Oct. van 10 tot 5 uur. van Oct.—April van 10 tot 6 uur, en op Zondagen van 4 uur 's namiddags.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
121	Oudenhoorn	van Mei—Oct. van $9^1/_2$ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 9 tot 5 uur, en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen van 8 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
122	Ouderkerk aan den IJssel .	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het vorbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. bezoldigde gemeente veldwachters.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als in Nieuwerkerk.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in inrigtingen van liefdadigheid verpleegd of bij den verkooper van drank bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
als in Naaldwijk.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
als in Numansdorp.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door eenig armbestuur bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Oudenhoorn, Papekop en Piershil bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. bedeelden, d. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
123	Oudewater	van 10 uur 's avonds tot 5 uur morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
124	Oudshoorn	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
125	Overschie	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
126	Papekop	als boven.	neen.	neen.	neen.
127	Papendrecht	als in Oudewater.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
128	Pernis	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	als in Oudewater.
129	Peursum	als in Oudewater.	neen.	neen.	neen.
130	Piershil	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
131	Poortugaal	als in Pernis.	neen.	neen.	als in Oudewater.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Ouddorp.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar tenzij vergezeld van ouders of voogden, c. personen die zich aan ongeregeldheden schuldig maken of twist of onrust verwekken, d. personen bekend als van eenige armeninrigting onderstand te genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. bedeelden en verpleegden in godshuizen of andere instellingen van weldadigheid.	neen.	ja.	neen.	
als in Ouddorp.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen die bekend staan van instellingen van weldadigheid onderstand te genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die bekend staan in of van instellingen van weldadigheid onderstand te genieten.	neen.	ja.	neen.	
a. kinderen beneden 15 jaar, b. kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. personen door een of andere instelling van liefdadigheid bedeeld.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Poortugaal worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt op hun kosten in bewaring gehouden.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
132	Puttershoek	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
133	Pijnacker	neen.	neen.	neen.	neen.
134	Reeuwijk	van 10 uur 's avonds tot 6 u. 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* tot *vijf en twintig* gulden.
135	Rhoon	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens,	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden.
136	Rhijnsburg.	van 10½ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
137	Ridderkerk.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	—	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
138	Rietveld.	als in Puttershoek.	neen.	—	neen.
139	Rockanje	van Mei—Oct. van 9½ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 9 tot 5 uur, en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen van 8 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
140	Rotterdam	van 12 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
141	Rozenburg.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
142	Rijnsaterwoude	neen.	neen.	neen.	neen.
143	Rijswijk.	van 10½ u. 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Puttershoek.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan, *c.* personen die volgens mededeeling van den burgemeester door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Puttershoek, Reeuwijk, Ridderkerk, Rietveld en Schiedam bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand; de verordening der gemeente Rhoon bij brand of watersnood.
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* gemeente- en rijkspolitie, *c.* personen in wees- of armhuizen gealimenteerd en aan kleeding of anderzins als zoodanig kenbaar, *d.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Rhoon worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* in bewaring gehouden.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die bekend staan van instellingen van weldadigheid onderstand te genieten.	—	neen.	neen.	In de gemeente Ridderkerk mogen nachtwachts, buiten noodzaak, niet in herbergen komen.
als boven.	neen.	ja.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen die volgens mededeeling van den burgemeester van instellingen van weldadigheid onderstand genieten.	neen.	neen.	neen.	

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
144	Sassenheim	als in Rhoon.	neen.	neen.	neen.
145	Schelluinen	als in Puttershoek.	neen.	neen.	neen.
146	Schiebroek	neen.	neen.	neen.	neen.
147	Schiedam	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* gulden.
148	Schipluiden	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
149	Schoonhoven	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct—April van 11 tot 7 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
150	Schoonrewoerd	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
151	Sliedrecht	als in Schipluiden.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
152	Sommelsdijk	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *één* tot *twaalf* gulden.
153	Spijkenisse	*op werkdagen*: van 9 tot een uur vóór zonsopgang, *op Zon- en feestdagen*: van 8 tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
154	Stad aan 't Haringvliet	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
155	Stellendam	van 10 uur 's avonds en op Zon- en wettelijke feestdagen van des voormiddags 8—12 en 's namiddags 2—8 uur.	neen.	neen.	neen.
156	Stolwijk	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* tot *vijf en twintig* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
als in Rhoon.	neen.	neen.	neen.	
als in Ridderkerk.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Ridderkerk.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* doorloopend bedeelden van armbesturen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger,	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente Schoonhoven bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die in huizen van liefdadigheid worden verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen in huizen van liefdadigheid verpleegd of door eenig armbestuur bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
als in Schipluiden.	neen.	neen.	neen.	
als in Sliedrecht.	neen.	neen.	neen.	
als in Schoonhoven.	neen.	neen.	neen.	
als in Schoonrewoerd.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
157	Stompwijk	als in Sommelsdijk.	neen.	neen.	neen.
158	Streefkerk	als in Stolwijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
159	Strijen	als in Sommelsdijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
160	Tienhoven	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
161	Nieuwe Tonge	als in Schipluiden.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf-en-twintig* gulden.
162	Oude Tonge	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 7 uur.	neen.	neen.	neen.
163	Valkenburg	van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
164	Voor	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen	neen.	neen.
165	Vianen	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
166	Vier-Polders	van Mei—Oct. van 10—5 uur, van Oct.—Mei van 9—5 uur, en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen van 9 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
167	Vlaardingen	als in Vianen.	neen.	neen.	neen.
168	Vlaardinger-Ambacht	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.

OT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door kerkelijke of liefdadige instellingen bedeeld.	neen.	neen.	door een der wethouders als eigenaar eener grossierderij in sterke dranken.	
als in Schipluiden.	neen.	ja in een herberg except de zittingen van den burgemeester.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Schoonhoven.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. jongelieden beneden 17 jaar, c. door een instelling van weldadigheid bedeelden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in huizen van liefdigheid verpleegd of door eenig armbestuur of publiek fonds bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Vianen, Vier-Polders, Vlist, Voorburg, Vrijenban, Waarder en Waddinxveen bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
als in Veur.	neen.	neen.	neen.	
als in Oude Tonge,	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
169	Vlist	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf en twintig* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
170	Voorburg	van Mei—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—Mei van 10½ tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* dag.
171	Voorhout	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
172	Voorschoten	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
173	Vrijenban	van 11 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
174	Waarder	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
175	Waddinxveen	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden.
176	Warmond	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
177	Wassenaar	als in Waarder.	neen.	neen.	neen.
178	Wateringen	van 10½ uur 's avonds tot een uur na zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
179	Westmaas	als in Waarder.	neen.	neen.	als in Voorburg.
180	Woerden	herbergiers en koffijhuishouders van 11 uur tot zonsopgang. kroeghouders en tappers van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
181	Woubrugge	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
182	Wijngaarden	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* dag te zamen of afzonderlijk.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen in huizen van weldadigheid verpleegd.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in een armhuis opgenomen, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als in Veur.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
als in Oude Tonge.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door instellingen van weldadigheid bedeeld.	neen.	ja.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	—	—	
als in Veur.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. twist zoekende personen, c. kinderen beneden 15 jaar, d. personen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Woerden worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* in bewaring gehouden.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. jongelieden beneden 18 jaar, c. personen waarvan het bekend is dat zij uit armenfondsen onderstand genieten.	neen.	ja, doch alleen ten aanzien der Raadsvergaderingen.	neen.	
als in Woerden.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
183	IJsselmonde	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
184	Zegwaart	van 10 uur 's avonds tot 8 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
185	Zevenhoven	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
186	Zevenhuizen	in de kom der gemeente van 11—6 uur, buiten de kom der gemeen- van 10—6 uur.	neen.	neen.	neen.
187	Zoetermeer.	als in Zegwaart.	neen.	neen.	neen.
188	Zoeterwoude	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
189	Zuidland	van Mei—Oct. van 9½ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 9—5 uur, en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen van 8 uur ,s avonds.	neen.	neen.	neen.
190	Zwammerdam	van 10 uur 's avonds tot tot een uur voor zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *zes* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
191	Zwartewaal	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Zevenhoven.
192	Zwijndrecht	als in Wijngaarden.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen die bekend staan van instellingen van weldadigheid onderstand te genieten.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die gealimenteerd of bedeeld worden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Zevenhoven.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Woubrugge en Zuidland bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die zich aan ongeregeldheden schuldig maken of twist zoeken, c. kinderen beneden 16 jaar, d. personen die uit publieke fondsen onderstand genieten.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan, c. personen die volgens ontvangen mededeeling van den burgemeester door een instelling van weldadigheid bedeeld worden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. twistzoekende personen, c. kinderen beneden 15 jaar, d. personen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	

NOORD-

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Aalsmeer	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijf-en-twintig* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
2	Abbekerk	neen.	neen.	neen.	neen.
3	Akersloot	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
4	Alkmaar	van 12 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
5	Amsterdam	van April—Oct. van 12 tot 4 uur, van Oct—April van 12 tot 5 uur.	neen	neen.	neen.
6	Andijk	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
7	Ankeveen	van Mei—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—Mei van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
8	Anna-Paulowna	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
9	Assendelft	van April.—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden of gevangenisstraf van *twee* dagen te zamen of afzonderlijk.

HOLLAND.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap. *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Aalsmeer, Alkmaar en Amsterdam bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan, *c.* personen in wees- of armhuizen verpleegd en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in godshuizen, gestichten of andere instellingen van liefdadigheid verpleegd en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter in wijn en bier.	
als boven.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij in tegenwoordigheid van degenen onder wier gezag zij staan, *c.* doorloopend bedeelden of hun inwonende kinderen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
10	Avenhorn	van Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—Maart van 12–6 uur.	neen.	neen.	neen.
11	Barsingerhorn c. a. . .	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
12	de Beemster	van 11 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
13	Beets.	van Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
14	Bennebroek	als in Akersloot.	neen.	neen.	neen.
15	Bergen	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
16	Berkhout	neen.	neen.	neen.	neen.
17	Beverwijk	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een gulden en vijftig cents* tot *drie* gulden.
18	Blaricum	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
19	Bloemendaal	van 12 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
20	Blokker.	neen.	neen.	neen.	neen.
21	Bovencarspel	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
22	Broek in Waterland . .	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
23	Broek op Langedijk . .	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
24	Buiksloot	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijftien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. beambten van politie, c. kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan, d. personen verpleegd in godshuizen of in bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
als in Andijk.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hen onder wier gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente Bloemendaal bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen bekend te behooren in gestichten van weldadigheid of uit publieke fondsen onderstand te genieten.	neen.	ja.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
25	Bussum	als in Blaricum.	neen.	neen.	neen.
26	Callantsoog	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
27	Castricum	als boven.	neen.	neen.	neen.
28	Diemen	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
29	Edam	als in Broek in Waterland.	neen.	neen.	neen.
30	Egmond aan Zee . . .	als in Broek op Langedijk.	neen.	neen.	neen.
31	Egmond-binnen	als boven.	neen.	neen.	neen.
32	Enkhuizen	van April—Oct. van 12 tot 4 uur, van Oct.—April van 12 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
33	Graft	van Maart—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—Maart van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *een* dag.
34	's Graveland	als in Blaricum.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
35	Grootebroek	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
36	Haarlem	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
37	Haarlemmerliede en Spaarnwoude	als boven.	neen.	neen.	als boven.
38	Haarlemmermeer . . .	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN

omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* doorloopend bedeelden of hun in huis wonende kinderen, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Broek op Langedijk.	neen.	ja.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen in huizen van liefdadigheid verpleegd en daarvan het kennelijk teeken dragende, *c.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van ouders of voogden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* agenten van politie en 's rijksveldwachters, *c.* personen in wees- of armhuizen gealimenteerd en aan kleeding of anderzins kenbaar, *d.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Haarlem, Helder, Hilversum en Hoorn bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan.	neen.	ja, doch alleen ten aanzien der raadsvergaderingen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
39	Harencarspel	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
40	Heemskerk	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	de oprigting van nieuwe tapperijen is beperkt tot in de verordening aangewezen buurten.	neen.	neen.
41	Heemstede	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
42	Heer-Hugowaard . . .	als in Heemskerk.	neen.	neen.	neen.
43	Heiloo	als in Harencarspel.	neen.	neen.	neen.
44	Helder	van April—Oct. van 12 tot 4 uur, van Oct.—April van 12 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
45	Hensbroek	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
46	Hilversum	als in Heemstede.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
47	Hoogcarspel	als in Grootebroek.	neen.	neen.	neen.
48	Hoogwoud	als in Heemstede.	neen.	neen.	neen.
49	Hoorn	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang, en op Zon- en Christelijke feestdagen gedurende de openbare godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	als in Haarlem.
50	Huizen	van 11 uur 's avonds tot 5 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Haarlemmerliede.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* bedeelden, bedelaars, landloopers, enz.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* agenten van politie of geregtsdienaars, *c.* personen in wees- of armhuizen gealimenteerd en aan kleeding of anderzins kenbaar, *d.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hem onder wiens gezag zij staan, *c.* personen die volgens mededeeling van den burgemeester door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Haarlemmerliede.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
51	Ilpendam	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *zes* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *twee* dagen te zamen of afzonderlijk.
52	Jisp	neen.	neen.	neen.	neen.
53	Katwoude	neen.	neen.	neen.	neen.
54	Koedijk	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
55	Koog aan de Zaan. . .	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
56	Kortenhoef.	als in Huizen.	neen.	neen.	neen.
57	Krommenie	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja.
58	Kwadijk	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
59	Landsmeer.	als in Ilpendam.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *zes* tot *vijf-en-twintig* gulden en gevangenisstraf van *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
60	Laren	als in Kwadijk.	neen.	neen.	neen.
61	Limmen.	als in Koedijk.	neen.	neen.	neen.
62	St. Maarten	als boven.	neen.	neen.	neen.
63	Marken	neen.	neen.	neen.	neen.
64	Medemblik.	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
65	Middelie	als in Kwadijk.	neen.	neen.	neen.
66	Midwoud	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Ilpendam en Landsmeer bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in wees- of armhuizen verpleegd of van deze of andere instellingen van weldadigheid onderstand genietende.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. personen in wees- of armhuizen gealimenteerd.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Ilpendam.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar. c. personen opgenomen in godshuizen, gestichten of andere instellingen waarvan zij de onderscheidingsteekenen dragen, alsmede door eenig armbestuur bedeelden. d. militairen beneden den rang van officier na taptoe.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
67	Monnickendam	van Mei—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—Mei van 10½ tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
68	Muiden	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang,	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een gulden en vijftig cents.*
69	Naarden	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang,	neen.	neen.	als boven.
70	Nederhorst den Berg . .	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	als boven.
71	Nibbikswoud	neen.	neen.	neen.	neen.
72	Nieuwe Niedorp	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	zoo er twist in een tapperij of herberg ontstaat mag aan niemand meer getapt worden.	neen.
73	Nieuwendam	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
74	Nieuwer-Amstel	van Mei—Sept. van 12 tot 4 uur, van Sept.—Mei van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf* gulden.
75	Noordscharwoude . . .	als in Nieuwendam.	neen.	neen.	neen.
76	Obdam	neen.	neen.	neen.	neen.
77	Oosthuizen	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
78	Oostzaan	als boven.	neen.	neen.	neen.
79	Opmeer	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
80	Opperdoes	als in Nieuwe Niedorp.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in eenig liefdadig gesticht opgenomen, *d.* duurzaam bedeelden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door een der wethouders	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen uit een der armkassen bedeeld, bedelaars, landloopers enz.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die bekend staan in gestichten van weldadigheid te behooren of onderstand te genieten uit publieke fondsen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
a personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in godshuizen, gestichten of andere instellingen van liefdadigheid verpleegd en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Nieuwer-Amstel.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar, *c.* personen onder de gewone bedeelden van eenig armbestuur alhier behoorende.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
81	Oterleek	als in Oosthuizen.	neen.	neen.	neen.
82	Oudendijk	van Maart—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—Maart van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
83	Oude Niedorp	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang, en op Zon en Christelijke feestdagen gedurende de godsdienstoefening.	neen.	neen.	neen.
84	Ouder-Amstel	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
85	Oudkarspel	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
86	Oudorp	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
87	St. Pancras	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
88	Petten	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
89	Purmerende	van Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk
90	Ransdorp	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
91	de Rijp	als in Oudkarspel.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
92	Schagen	van April—Nov. van 11 tot 6 uur, van Nov.—April van 10½ tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
93	Schellinkhout	neen.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan, *b.* personen waarvan het bekend is dat zij armen-onderstand bekomen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij in tegenwoordigheid van ouders of voogden, *c.* personen die doorloopend bedeeld worden of hun inwonende kinderen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen verpleegd door instellingen van weldadigheid.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Oudorp.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente Rijp bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in een armhuis opgenomen of duurzaam bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND[E]			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
94	Schermerhorn	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
95	Schoorl	neen.	neen.	neen.	neen.
96	Schoten c. a.	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
97	Sloten c. a.	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *zes* tot *twaalf* gulden en *twee* dagen gevangenisstraf, te zamen of afzonderlijk.
98	Spaarndam.	als boven.	neen.	neen.	neen.
99	Spanbroek	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
100	Sijbecarspel	neen.	neen.	neen.	neen.
101	Terschelling	van 12 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
102	Texel	van Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—Maart van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
103	Twisk	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
104	Uitgeest	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
105	Uithoorn	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. kinderen beneden 16 jaar, d. gemeentelijke of andere politie-beambten.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in armengestichten opgenomen of in wees- en armhuis verpleegd, d. personen bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar, c. personen in armhuizen opgenomen of onderstand genieten.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in armengestichten verpleegd, c. bedeelden.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen onder de gewone bedeelden van eenig armbestuur alhier behoorende.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
106	Urk	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
107	Ursem	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 11—6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
108	Velsen	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
109	Venhuizen	neen.	neen.	neen.	neen.
110	Vlieland	als in Uitgeest.	neen.	neen.	neen.
111	Warder	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
112	Warmenhuizen	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk
113	Watergraafsmeer	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
114	Weesp	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
115	Weesper-Carspel	van April—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—April van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
116	Wervershoof	als in Waarder.	neen.	neen.	neen.
117	Westwoud	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
118	Westzaan	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vier* tot *acht* gulden.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. kinderen beneden 16 jaar, d. gemeentelijke of andere politie-beambten.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Texel.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente ontvanger.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in een armhuis opgenomen of duurzaam bedeeld, c. kinderen beneden 16 jaar, tenzij in tegenwoordigheid van ouders of voogden.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, b. personen in huizen van liefdadigheid verpleegd.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in het gasthuis verpleegd of weezen uit het weeshuis aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar, c. personen in een armhuis opgenomen of duurzaam bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
119	Wieringen	van Maart—Oct. van 11 uur 's avonds. van Oct.—Maart van 10 uur 's avonds.	neen.	neen.	neen.
120	Wieringerwaard	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
121	Winkel.	als boven.	neen.	neen.	neen.
122	Wognum	neen.	neen.	neen.	neen.
123	Wormer	neen.	neen.	neen.	neen.
124	Wormerveer	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens en op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen tot 12 uur 's namiddags.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *tien* gulden.
125	Wijdenes	neen.	neen.	neen.	neen.
126	Wijde Wormer	neen.	neen.	neen.	neen.
127	Wijk aan Zee en Duin .	als in Wieringerwaard.	neen.	neen.	neen.
128	Zaandam	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
129	Zaandijk	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden of gevangenisstraf van *drie* dagen.
130	Zandvoort	van April—Nov. van 11 uur tot zonsopgang. van Nov.—April van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
131	Zuid- en Noordschermer [1].	van Maart—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—Maart van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
132	Zuid-Scharwoude . . .	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
133	Zwaag	als in Wieringerwaard.	neen.	neen.	neen.
134	de Zijpe	als in Wieringerwaard.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die bedeeld worden of hunne bij hen inwonende kinderen, c. kinderen beneden 16 jaar, tenzij in tegenwoordigheid van hem onder wiens gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door of uit armkassen bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in instellingen van liefdadigheid verpleegd, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Wormerveer.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
als boven.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
als boven.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
als in Wieringerwaard.	neen.	neen.	neen.	

ZEE

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Aagtekerke	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Aardenburg	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
3	Arnemuiden	als in Aagtekerke.	neen.	neen.	als boven.
4	Axel	van April—Oct. van 10½ tot 4 uur, van Oct.—April van 10½ tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
5	Baarland	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
6	Biervliet	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Aardenburg.
7	Biggekerke	als in Aagtekerke.	neen.	neen.	neen.
8	Borsselen	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
9	Boschkapel.	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
10	Breskens	van Maart—Oct. van 11 tot zonsopgang, van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
11	Brouwershaven	van 10 uur 's avonds tot 6 uur morgens.	neen.	neen.	neen.
12	Bruinisse	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	als in Aardenburg.
13	Burgh	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

LAND.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen als krankzinnig bekend staande, *d.* personen die uit publieke fondsen worden ondersteund.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Arnemuiden en Bruinisse bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door een der wethouders als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen van wege het armbestuur duurzaam bedeeld.	neen.	ja.	door den gemeente-secretaris.	Volgens opgave is het patent van tapper eigenlijk op naam der echtgenoote van den gemeente-secretaris van Boschkapelle.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van ouders of voogden, *c.* veldwachters of politie-beambten als zoodanig in functie.	neen.	ja.	neen.	In de gemeente Breskens worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt op hun kosten, zoo lang noodig, in bewaring gehouden.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door een der wethouders als tapper en slijter.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
14	Cadzand.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
15	Cats	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
16	Clinge	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
17	Colijnsplaat	van April—Oct. van 10 tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
18	Cortgene	als boven.	neen.	neen.	neen.
19	Domburg	van Mei—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—Mei van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
20	Dreischor	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
21	Driewegen.	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
22	Duivendijke	als in Cortgene.	neen.	neen.	neen.
23	Eede.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
24	Elkerzee	als in Cortgene.	neen.	neen.	neen.
25	Ellemeet	als boven.	neen.	neen.	neen.
26	Ellewoutsdijk.	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
27	Goes.	van April—Oct. van 12 tot 5 uur, van Oct.—April van 12 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
28	Graauw	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen door het Hervormd of algemeen armbestuur bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling te zijn opgenomen, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* jongelieden in huizen van liefdadigheid opgevoed en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
29	's Gravenpolder	als in Ellewoutsdijk.	neen.	neen.	neen.
30	Grijpskerke	als in Eede.	neen.	neen.	neen.
31	Groede	als in Dreischor.	neen.	neen.	neen.
32	Haamstede	als in Cortgene.	neen.	neen.	neen.
33	's Heer Abtskerke . . .	als in Driewegen.	neen.	neen.	neen.
34	's Heer Arendskerke . .	als in Ellewoutsdijk.	neen.	neen.	neen.
35	's Heerenhoek	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
36	Heille . . . . (bij de wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 64) is deze gemeente vereenigd met Sluis.)	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen
37	Heinkenszand	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
38	Hengstdijk.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
39	Hoedekenskerke	als in 's Heerenhoek.	neen.	neen.	neen.
40	Hoek	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
41	Hontenisse	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
42	Hoofdplaat	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
43	Hulst	van Mei—Sept. van 11 uur tot zonsondergang. van Sept.—Mei van 10½ tot 5½ uur.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

..OT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
.. personen in kennelijken staat van dronkenschap, .. twistende personen,	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	in het gemeentehuis waarvan een deel als tapperij verhuurd is.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
..ersonen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	
.. personen in kennelijken staat van dronkenschap, .. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan, .. personen in of door weeshuizen of armbesturen ondersteund en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	De verordeningen der gemeenten Heille en Kattendijke bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap, kinderen beneden 16 jaar,	neen.	neen.	neen.	
als in 's Heerenhoek.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
.. personen in kennelijken staat van dronkenschap, kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Hoek.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-secretaris.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
44	Kapelle	als in Heinkenszand.	neen.	neen.	neen.
45	Kattendijke	als in 's Heerenhoek.	neen.	neen.	neen.
46	Kerkwerve.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
47	Kloetinge	als in 's Heerenhoek.	neen.	neen.	neen.
48	Koewacht	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
49	Koudekerke	als in Hoek.	de oprigting van nieuwe tapperijen is beperkt tot bij de verordening aangewezen buurten.	neen.	neen.
50	Krabbendijke	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
51	Kruiningen	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
52	Meliskerke.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
53	Middelburg	koffijhuizen, tapperijen enz. moeten ontruimd en gesloten worden wanneer de burgemeester dit beveelt.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
54	Nieuw- en St.-Joosland .	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden of *een* dag gevangenisstraf.
55	Nieuwerkerk	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja in de dorpsherberg.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	ja in de dorpsherberg.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger en secretaris.	Volgens opgave is hc eigenlijk de echtgenoote van den secretaris van Koewacht, die het beroep van tapper uitoefent.
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	ja.	door den burgemeester als wijnhandelaar.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar, tenzij vergezeld van ouders of voogden.	neen.	ja in een herberg, except de zittingen van den burgemeester.	als boven.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* minderjarigen die in huizen van liefdadigheid worden opgevoed en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Kruiningen.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling te zijn opgenomen.	neen.	ja.	neen.	De verordeningen der gemeenten Nieuwerkerk, Noordgouwe en Ouwerkerk bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
56	Nieuwvliet	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
57	Nisse	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
58	Noordgouwe	als in Nieuwerkerk.	neen.	neen.	neen.
59	Noordwelle	neen.	neen.	neen.	neen.
60	Oostburg	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
61	Oosterland	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
62	Oostkapelle	als in Meliskerke.	neen.	neen.	neen.
63	Oost- en West-Souburg	als in Oostburg.	neen.	neen.	neen.
64	Ossenisse	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
65	Oudelande	als in Krabbendijke.	neen.	neen.	neen.
66	Oud-Vossemeer	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
67	Ouwerkerk	als in Nieuwerkerk.	neen.	neen.	neen.
68	Overslag	van April—Oct. va n10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
69	Ovezand	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
70	Philippine	van April.—Oct. van 11 tot 3 uur, van Oct.—April van 10 tot 3 uur.	neen.	neen.	ja.
71	Poortvliet	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja.
72	Renesse	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
73	Retranchement	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 4 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *zes* tot *tien* gulden.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja in een herberg.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
als in Nieuwerkerk.	neen.	ja in de dorpsherberg.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* twistende personen.	neen.	neen	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* personen in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door den gemeente-secretaris, tevens ontvanger, als tapper en slijter.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Nieuwerkerk.	neen.	ja.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	door twee der wethouders als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen bekend als bedeelden of bestedelingen door armadministratien.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* twistende personen, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
74	Rilland-Bath	van 11 uur 's avonds tot tot een uur voor zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
75	Ritthem	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
76	Sas van Gent.	van April—Oct. van 11 tot 3 uur, van Oct.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen
77	Scherpenisse	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
78	Schoondijke	als in Renesse.	neen.	neen.	neen.
79	Schore en Vlake. . . .	als in Rilland-Bath.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
80	Serooskerke (eiland Schouwen)	neen.	neen.	neen.	neen.
81	Serooskerke (eiland Walcheren)	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
82	St. Annaland	als boven.	neen.	neen.	neen.
83	St. Anna ter Muiden . . [Bij de wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* nº. 64) is deze gemeente vereenigd met Sluis.]	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
84	St. Jan Steen.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—Ap van 9 tot 4 uur, alsmede op Zon- en algemeen erkende feestdagen gedurende de openbare godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	neen.
85	Sint Kruis.	van Maart—Dec. van 10 tot 5 uur, van Dec.—Maart van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent die al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
als in Philippine.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar tenzij vergezeld van ouders of voogden.	neen.	ja in een herberg, except de zittingen van den burgemeester.	door den gemeente-secretaris, tevens ontvanger als wijnhandelaar.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Scherpenisse.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	De verordening der gemeente Sint-Annaland bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen in of door weeshuizen of armbesturen verpleegd of bedeeld en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	In de verordeningen der gemeenten St. Anna ter Muiden, St. Philipsland, Sluis en Stavenisse komen nog beperkende bepalingen voor tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen.	neen.	ja.	door den secretaris als slijter.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* personen in of door wees- of armhuizen verpleegd en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
86	St. Laurens	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
87	St. Maartensdijk. . . .	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
88	St. Philipsland	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
89	Sluis.	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* gulden.
90	Stavenisse	als in St. Maartensdijk.	neen.	neen.	neen.
91	Stoppeldijk.	als in St. Jan Steen.	neen.	neen.	neen.
92	Ter Neuzen	van 11 uur 's avonds tot 5 u. 's morgens.	neen.	neen.	neen.
93	Tholen	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
94	Veere	als in St. Maartensdijk.	neen.	neen.	als in St. Anna ter Muiden.
95	Vlissingen	neen.	neen.	neen.	neen.
96	Vrouwepolder.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
97	Waarde.	van 11 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, b. kinderen in gestichten van liefdadigheid verpleegd of bekend als in openbare bedeeling opgenomen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in of door wees- of armhuizen gealimenteerd en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
als in St. Philipsland.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	door den secretaris, tevens ontvanger, als tapper en slijter.	Volgens opgave wordt het beroep van tapper eigenlijk uitgeoefend door de echtgenoote van den gemeente-secretaris van Stoppeldijk.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen bekend als bedeeld door arm-administratien.	neen.	neen.	door een der wethouders als grossier in het groot.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. minderjarigen in instellingen van liefdadigheid verpleegd.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. minderjarigen in gestichten van liefdadigheid opgevoed en aan kleeding of anderzins kenbaar, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. minderjarigen in huizen van liefdadigheid opgevoed.	neen.	wanneer de zetel der gemeente te Gapinge gevestigd is, wat om de 2 jaar plaats grijpt.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
98	Waterlandkerkje. . . .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
99	Wemeldinge	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijftien* gulden.
100	Westdorpe.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
101	Westkapelle	als in Waterlandkerkje.	neen.	neen.	neen.
102	Wissekerke	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf* gulden.
103	Wolphaartsdijk	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
104	IJerseke.	als in Waarder.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
105	IJzendijke	van 10 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
106	Zaamslag	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
107	Zierikzee	als boven.	neen.	neen.	neen.
108	Zonnemaire	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
109	Zoutelande	als in Waterlandkerkje.	neen.	neen.	neen.
110	Zuiddorpe	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
111	Zuidzande	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
neen	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die in huizen van liefdadigheid opgevoed en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van ouders of opzigthebbende.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	
als in Waterlandkerkje.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris als slijter.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	—	neen.	neen.	De verordening der gemeente Zierikzee bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris tevens ontvanger als slijter.	
neen	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen bedeeld door het Hervormd of algemeen armbestuur.	neen.	neen.	neen.	

U T

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Abcoude-Baambrugge . .	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Abcoude-Proostdij . . .	als boven.	neen.	neen.	neen.
3	Achttienhoven	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *twaalf* gulden.
4	Amerongen	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
5	Amersfoort.	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 7 uur.	neen.	op boeldagen mag in den omtrek van het boelhuis geen sterke drank te koop worden aangeboden.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden of gevangenisstraf van *een* of *twee* dagen.
6	Baarn	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* tot *vijf en twintig* gulden met of zonder gevangenisstraf van *twee* tot *drie* dagen. Bij recidive binnen drie jaar, wordt steeds de hoogste straf toegepast.
7	Benschop	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
8	de Bilt	als boven.	neen.	neen.	neen.
9	Breukelen-Nijenrode . .	van $10^1/_2$ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf en twintig* gulden.

ECHT.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als boven.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* bedeelden, *c.* kinderen van gods- of weeshuizen, *d.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* krankzinnigen, *c.* personen die van een instelling van weldadigheid onderstand genieten, *d.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen die in gestichten van liefdadigheid worden verpleegd en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Baarn en Bunschoten bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als in Baarn.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* bedeelden, *c.* jongelieden beneden 18 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
10	Breukelen-St. Pieters . .	als in Achttienhoven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden.
11	Bunnik	als boven.	neen.	neen.	als boven.
12	Bunschoten	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
13	Cothen	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 8 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijf-en-twintig* gulden.
14	Doorn	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 8 uur.	neen.	neen.	ja.
15	Driebergen	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* tot *vijf en twintig* gulden.
16	Eemnes	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vier* tot *vijf en-twintig* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *twee* tot *drie* dagen.
17	Haarzuilens	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden, bij onvermogen gevangenisstraf van *een* dag.
18	Harmelen	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
19	Hoenkoop	als in Haarzuilens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
20	Hoogland	van Mei—Oct. van 10 tot 3 uur, van Oct.—Mei van 10—5 uur, (op Zon- en algemeene Christelijke feestdagen moeten ze tot 's morgens 12 uur gesloten blijven.)	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. jongelieden beneden 18 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	
als in Bunnik.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	ja.	neen.	De verordening der gemeente Eemnes bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b, bedeelden, c. kinderen van gods- of weeshuizen, d. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	ja.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND[E]			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
21	Houten	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
22	Jaarsveld	als boven.	neen.	neen.	neen.
23	Jutphaas	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
24	Kamerik	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
25	Kockengen.	als in Harmelen.	neen.	neen.	neen.
26	Laagnieuwkoop	neen.	neen.	neen.	neen.
27	Langbroek.	als in Doorn.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijf-en-twintig* gulden.
28	Leersum	van 9 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
29	Leusden.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
30	Linschoten.	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	het is verboden te tappen bij verkoopingen, verhuringen en verpachtingen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
31	Loenen	van Mei—Oct. van 10$^1/_2$ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 10—6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden, bij recidive *zes* gulden.
32	Loenersloot	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
33	Loosdrecht.	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *zes* gulden.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden of hun bij hen inwonende kinderen, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
a personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Eemnes.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Doorn.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. krankzinnigen, c. kinderen beneden 16 jaar, d. personen waarvan het bekend is dat zij onderstand genieten van burgerlijke of kerkelijke fondsen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die bedeeld worden.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen van gods- of weeshuizen, d. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden. c. kinderen van gods of weeshuizen, d. kinderen beneden 15 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
34	Lopik	als in Linschoten.	neen.	neen.	neen.
35	Maarn	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 10—8 uur.	neen.	neen.	neen.
36	Maarssen	van 10½ uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
37	Maarsseveen	als boven.	neen.	neen.	als boven.
38	Maartensdijk	op Zondagen van 8—6 uur, op werkdagen van 10—6 uur.	neen.	neen.	als in Linschoten.
39	Montfoort	kroeghouders en tappers van 10 uur tot zonsopgang, herbergiers en koffijhuishouders van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zeven* gulden.
40	Mijdrecht	van Mei—Oct. van 10½ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
41	Nigtevecht.	als in Loenen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
42	Odijk.	als in Linschoten.	neen.	neen.	neen.
43	Ouden-Rhijn	als in Loenersloot.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en bij onvermogen, gevangenisstraf van *een* dag.
44	Polsbroek	van 10 uur 's avonds tot 5 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Nigtevecht.
45	Renswoude.	van Maart—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—Maart van 10 6 uur.	neen.	neen.	neen.
46	Rhenen	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	het is verboden sterke dranken te verkoopen op openbare wegen, straten, pleinen of voetpaden.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het vorbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die bedeeld worden of hun bij hen inwonende kinderen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
als boven.	neen.	neen.	als boven.	
als boven.	neen.	ja.	neen.	
als in Loenen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen in een armhuis opgenomen, d. duurzaam bedeelden.	neen.	neen.	neen.	
als in Loenen.	neen.	neen.	neen.	
als in Lopik.	neen.	ja.	neen.	
als in Loenen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen van gods- of weeshuizen, d. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
47	Ruwiel	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
48	Rijsenburg	van April—Oct. van 10 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 8 uur.	neen.	neen.	neen.
49	Schalkwijk.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
50	Snelrewaard	neen.	neen.	neen.	neen.
51	Soest.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
52	Stoutenburg	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
53	Tienhoven	van $10^1/_2$ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden.
54	Tull en 't Waal. . . .	als in Ruwiel.	neen.	neen.	neen.
55	Utrecht	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden of gevangenisstraf van *een* dag voor den openbaren weg, en boete van *vijf* tot *vijf-en-twintig* gulden met of zonder gevangenis van *een* tot *drie* dagen voor openbare plaatsen.
56	Veenendaal Stichts . . .	van April—Oct. van 9 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 8 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
57	Veldhuizen	neen.	neen.	neen.	neen.
58	Vinkeveen en Waverveen.	van $10^1/_2$ uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
59	Vleuten.	als in Ruwiel.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden en bij onvermogen gevangenisstraf van *een* dag.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan wezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar,	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	De verordeningen der gemeenten Soest en Utrecht bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	ja.	neen.	
als in Ruwiel.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 15 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan, c. personen in een godshuis of instelling van liefdadigheid verpleegd en aan hun kleeding kenbaar.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Utrecht worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap, gestraft met boete van *vijf* tot *vijftien* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
als in Rhenen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen beneden 16 jaar, c. personen in een armhuis opgenomen, d. duurzaam bedeelden.	neen.	ja.	neen.	
als in Rhenen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
60	Vreeland	van Mei—Oct. van $10^1/_2$ tot 5 uur, van Oct.—Mei van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden.
61	Vreeswijk	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
62	Werkhoven	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
63	Westbroek	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *twaalf* gulden.
64	Willeskop	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen te zamen of afzonderlijk.
65	Willige-Langerak . . .	als in Werkhoven.	neen.	neen.	neen.
66	Wilnis	als in Westbroek.	neen.	neen.	neen.
67	Woudenberg	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
68	Wijk bij Duurstede . .	als in Westbroek.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
69	IJsselstein	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
70	Zegveld	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
71	Zeist	van Maart—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	als in Wijk bij Duurstede.
72	Zuijlen	als in Willeskop.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen in gods- of weeshuizen opgenomen, d. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden, c. kinderen beneden 16 jaar, tenzij, met toestemming van ouders, voogden of meesters.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. bedeelden of hun bij hen inwonende kinderen, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	De verordeningen der gemeente Werkhoven bevatten tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
als in Vreeland.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja.	neen.	
als in Werkhoven.	neen.	ja.	neen.	
als in Vreeland.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming van degenen onder wier gezag zij staan, c. dienstdoende politie-beambten.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die in een gesticht of weeshuis worden verpleegd, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen uit gods- of weeshuizen, c. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	

FRIE

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEN			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Achtkarspelen . . .	van Oct.—April van 10 tot 6 uur, van April – Oct. van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
2	Aengwirden	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang,	neen.	neen.	neen.
3	Ameland	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
4	Baarderadeel	neen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
5	Barradeel	van 10 uur 's avonds tot den vroegen morgen.	neen	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *tien* gulden.
6	het Bildt	neen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
7	Bolsward	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
8	Dantumadeel	als in Ameland.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijftien* gulden.
9	Dockum	van Oct.—April van 11 tot 6 uur, van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
10	Doniawerstal	van Oct.—April van 10 tot 6 uur, van April—Oct. van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
11	Ferwerderadeel	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.

LAND.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	—	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. jongelieden beneden 16 jaar, c. kinderen of personen die in huizen van liefdadigheid worden opgevoed of verpleegd en aan hun kleeding of anderszins kenbaar zijn.	neen.	neen.	neen.	
a. personen die door een instelling van liefdadigheid worden bedeeld, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming en vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan, c. personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	in een logement.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door den burgemeester als handelaar en grossier in wijn, bier en gedistilleerd.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
12	Franeker	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	—	als in het Bildt.
13	Franekeradeel.	neen.	neen.	neen	neen.
14	Gaasterland	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
15	Harlingen	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
16	Haskerland.	van April—Oct. van 10½ uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10½ tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
17	Hemelumer Oldephaert en Noordwolde.	van Oct.—April van 10 tot 7 uur, van April—Oct. van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden.
18	Hennaarderadeel. . . .	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *tien* gulden.
19	Hindeloopen	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf en twintig* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
20	Idaarderadeel	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
21	Kollumerland en Nieuwkruisland	van Oct.—April van 11 tot uur, van Oct.—April van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf* gulden.
22	Leeuwarden	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
23	Leeuwarderadeel. . . .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens. en op Zon- en feestdagen gedurende de godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *zes* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen waarvan het algemeen bekend is dat zij ondersteuning erlangen uit fondsen van weldadigheids-instellingen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter en grossier.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die in een liefdadigheidsgesticht worden verpleegd.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij onder toezigt van ouders of voogden.	—	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 15 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 14 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	—	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter.	In de gemeente Hennaarderadeel worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* tot den volgenden dag in bewaring gehouden.
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	—	ja.	neen.	
als in Bolsward.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij met toestemming en vergezeld van dengene onder wiens gezag zij staan.	neen.	ja.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
24	Lemsterland	van April—Oct. van $10\frac{1}{2}$ tot 5 uur, van Oct.—April van $10\frac{1}{2}$ tot 7 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
25	Menaldumadeel	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden.
26	Oostdongeradeel	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen, te zamen of afzonderlijk.
27	Ooststellingwerf	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	—	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
28	Opsterland	als in Oostdongeradeel.	neen.	neen.	neen.
29	Rauwerderhem	als in Menaldumadeel.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
30	Schiermonnikoog. . . .	als in Ooststellingwerf.	neen.	neen.	neen.
31	Schoterland	van Oct.—April van 11 tot 6 uur, van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	—	als in Rauwerderhem.
32	Sloten	van Nov.—Maart van $10\frac{1}{2}$ tot 5 uur. van Maart—Nov. van $10\frac{1}{2}$ tot 3 uur.	neen.	neen.	ja.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij begeleid door ouders of voogden, c. personen waarvan 't algemeen bekend is dat zij ondersteuning erlangen uit fondsen van weldadigheid.	neen.	neen.	door een der wethouders als grossier in sterke dranken.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. gealimenteerden.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	In de gemeenten Oostdongeradeel, Ooststellingwerf, Rauwerderhem en Schoterland worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* in bewaring gehouden tot dat zij weêr nuchter zijn.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders.	De verordening der gemeente Ooststellingwerf bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
als in Oostdongeradeel.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als logementhouder, tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen die openbaren onderstand genieten.	—	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, tenzij met voorkennis van den burgemeester, b. bedeelden, tenzij met voorkennis van den burgemeester.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
33	Smallingerland	van 10¼ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	als in Oost-Stellingwerf.
34	Sneek	van April—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—April van 11 tot 7 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
35	Stavoren	van 10½ uur 's avonds tot zonsopgang, doch nooit later dan 6 uur.	neen.	neen.	als boven.
36	Tietjerksteradeel. . . .	als in Ooststellingwerf.	neen.	neen.	neen.
37	Utingeradeel	als boven.	neen.	neen.	neen; alleen voor 't geval personen in kennelijken staat van dronkenschap weigeren zich naar hun woning te begeven, zijn ze strafbaar.
38	Westdongeradeel. . . .	neen.	neen.	neen.	neen.
39	West-Stellingwerf . . .	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	als in Sneek.
40	Wonseradeel	neen.	neen.	neen.	ja.
41	Workum	als in Sneek	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijftien* gulden.
42	Wijmbritseradeel. . . .	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *zeven* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
43	IJlst	van April—Oct. van 10 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 7 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *twaalf* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap, *c.* personen in een armhuis opgenomen of waarvan het algemeen bekend is dat zij uit een publiek fonds bedeeling ontvangen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen waarvan 't bekend is dat zij behooren in gestichten van weldadigheid.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij onder geleide van ouders of voogden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Menaldumadeel.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als grossier.	
als in Stavoren.	—	neen.	neen.	In de gemeente West-Stellingwerf worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* tot den volgenden dag in bewaring gehouden.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
als in Menaldumadeel.	—	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* bedeelden of personen die in gestichten van weldadigheid worden verpleegd.	neen.	neen.	neen.	

OVER

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Almelo (Stad)	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Almelo (Ambt)	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	op openbare wegen en ijsbanen mag zonder toestemming des burgemeesters niet worden getapt.	neen.
3	Avereest	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang, en gedurende de openbare godsdienstoefening.	neen.	neen.	neen.
4	Bathmen	als boven.	neen.	neen.	neen.
5	Blankenham	als in Almelo. (Ambt)	neen.	neen.	neen
6	Blokzijl	als in Almelo. (Stad)	neen.	neen.	neen.
7	Borne	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
8	Dalfsen	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *vijf* gulden.
9	Delden (Stad)	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
10	Delden (Ambt)	neen.	neen.	neen.	neen.
11	Denekamp	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *acht* gulden, bij recidive met boete van *zestien* gulden.

IJSSEL.

OT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* bedeelden, als zoodanig bekend.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, *c.* bedeelden, als zoodanig bekend.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
als in Avereest.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die twist zoeken of ongeregeldheid trachten te verwekken, *d.* personen waarvan het bekend is dat zij bedeeld worden of onderstand uit publieke fondsen genieten.	—	ja.	door een der wethouders.	In de gemeente Borne worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* in bewaring gehouden.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* beambten van politie, als zoodanig in functie.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* wacht- of dienstdoende ingezetenen, *c.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	neen.	ja in een logement.	door een der wethouders als logementhouder.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLEN[illegible] omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tege[illegible] openbare dronkenschap
12	Deventer	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens, (alleen voor het geval er ongeregeldheden bij herhaling hebben plaats gehad, en dan maar voor hoogstens 6 maanden.)	neen.	neen.	neen.
13	Diepenheim	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
14	Diepenveen	van April.—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
15	Enschedé	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 8 uur.	neen.	neen.	neen.
16	Genemuiden	op werkdagen van 10—5 uur, op Zon- en erkende Christelijke feestdagen en op Goeden Vrijdag van 7 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boe[illegible] van *drie* tot *vijf* gulde[illegible]
17	Giethoorn	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	verboden om op verkoopingen en op ijsbanen te tappen.	neen.
18	Goor	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
19	Grafhorst	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
20	Gramsbergen	van 9½ uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo[illegible] van *drie* gulden.
21	Haaksbergen	als in Goor.	neen.	neen.	ja en bedreigd met bo[illegible] van *twee* gulden.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het vorbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	In de verordening der gemeente Giethoorn is nog bepaald dat bij ongeregeldheden de burgemeester den tapper van de tapperij, waar ze zijn voorgevallen, kan gelasten, voor hoogstens 6 maanden, te sluiten van 6 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens. Verder mogen Zaterdags en Zondags van 6 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens vrouwen en kinderen beneden 16 jaar niet in tapperijen verblijven.
als in Genemuiden.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	een der wethouders als tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* politie-beambten als zoodanig in functie, *c.* jongelieden beneden 18 jaar, tenzij vergezeld van vader of voogd.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* vrouwen, *c.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEN[DE] omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
22	den Ham	als in Goor.	neen.	neen.	neen.
23	Hardenberg (Stad) . . .	van 20 Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—20 Maart van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
24	Hardenberg (Ambt) . .	van 20 Maart—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—20 Maart van 10 6 uur.	neen.	neen.	neen.
25	Hasselt	als in Goor.	neen.	neen.	neen.
26	Heino	van 10 uur 's avonds tot 7 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
27	Hellendoorn	als in Goor.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
28	Hengelo.	van April—Oct. van 10 tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden met of zonder gevangenisstraf van *twee* dagen.
29	Holten	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
30	Kampen	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	—	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *tien* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
31	Kamperveen	neen.	neen.	neen.	neen.
32	Kuinre	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja.
33	Lonneker	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot 8 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
34	Losser	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Gramsbergen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van vader of voogd, c. politiebeambten als zoodanig in functie.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en slijter.	
als in Gramsbergen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. verpleegden in Godshuizen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij in tegenwoordigheid en onder goedkeuring van ouders of voogden, c. veldwachters en politiebeambten, als zoodanig in functie.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	neen	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van hen onder wier gezag zij staan, c. personen in Godshuizen of instellingen van liefdadigheid verpleegd en aan kleeding of anderzins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	In de verordening der gemeente Kampen zijn tevens beperkende bepalingen opgenomen tot wering van drankmisbruik bij brand.
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENI omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
35	Markelo	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
36	Nieuwleusen	op werkdagen van 9 uur tot zonsopgang, op Zon- en Christelijke feestdagen van 7 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *zes* gulden.
37	Oldemarkt	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
38	Oldenzaal	als in Losser.	neen.	neen.	ja.
39	Olst	als in Kampen.	neen.	neen.	neen.
40	Ommen (Stad)	van 20 Maart—Oct. van 10 uur tot zonsopgang. van Oct—20 Maart van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	als in Lonneker.
41	Ommen (Ambt)	als in Markelo.	neen.	neen.	als boven.
42	Ootmarsum	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
43	Raalte	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	het is verboden drank te verkoopen op wegen, straten en voetpaden.	als in Lonneker.
44	Rijssen	als in Holten.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *zes* gulden.
45	Staphorst	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	verbod om drank te verkoopen op den openbaren weg.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
46	Steenwijk	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	op een voor bouwterrein aangewezen gedeelte van den Stadswal, mogen geen tapperijen of slijterijen worden gevestigd.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen	door een der wethouders als tapper, slijter en logementhouder.	
als in Kuinre.	neen.	neen.	neen.	
als in Markelo.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter en groothandelaar.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van ouders of voogden, c. veldwachters en politiebeambten, als zoodanig in functie.	neen.	neen.	neen.	In de gemeenten Ommen (Stad en Ambt) worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; voertuig, paard enz. wordt *op hun kosten*, zoo lang noodig, in bewaring gehouden.
als boven.	—	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. veldwachters en politiebeambten, als zoodanig in functie.	neen.	neen.	neen.	
als in Markelo.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de trafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
47	Steenwijkerwold. . . .	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
48	Tubbergen.	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 9 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
49	Vollenhove (Stad) . . .	als in Steenwijk.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
50	Vollenhove (Ambt). . .	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 11 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
51	Vriezenveen	van 10½ uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *zes* gulden.
52	Wanneperveen	als in Staphorst.	neen.	neen.	neen.
53	Weerselo	als boven.	neen.	neen.	neen.
54	Wierden	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* gulden.
55	Wijhe	neen.	neen.	neen.	neen.
56	Wilsum.	van April—Oct. van 10 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
57	IJsselmuiden	als boven.	neen.	neen.	neen.
58	Zalk en Veekaten . . .	neen.	neen.	neen.	neen.
59	Zwartsluis.	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang, en op Zon- en algemeen gevierde Christelijke feestdagen gedurende de openbare godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf* gulden.
60	Zwolle	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
61	Zwollekerspel.	neen.	neen.	neen.	neen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan, *c.* wacht- of dienstdoende ingezetenen.	n.	neen.	neen.	
als in Steenwijkerwold.	neen.	ja in een tapperij en slijterij.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	als boven.	neen.	
als in Steenwijkerwold.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
als in Steenwijkerwold.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar tenzij vergezeld van ouders of voogden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
neen.	neen.	als boven.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen in huizen van weldadigheid verpleegd of kenbaar door een armbestuur bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
als in Steenwijkerwold.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

GRO

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Adorp	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Aduard	als boven.	neen.	het is verboden te tappen op openbare wegen, straten enz.	ja en bedreigd met boete van *drie* gulden.
3	Appingedam	van 11 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
4	Baflo	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
5	Bedum	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *tien* gulden.
6	Beerta	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
7	Bellingwolde	als boven.	neen.	neen.	neen.
8	Bierum	van April—Oct. van 11 tot 6 uur, van Oct.—April van 10 tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
9	Delfzijl	als in Baflo.	neen.	neen.	neen.
10	Eenrum	als in Adorp.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf-en-twintig* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
11	Ezinge	als in Bedum.	neen.	neen.	neen.
12	Finsterwolde	tappers en kroeghouders van 10 uur tot zonsopgang, logementhouders en herbergiers van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
13	Groningen	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.

NINGEN.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
neen.	neen.	ja in een herberg.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* personen waarvan de tapper of kroeghouder weet dat zij door eenig armbestuur worden bedeeld.	neen.	ja in een logement.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja in een logement.	neen.	
als boven.	neen.	als boven.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
als in Appingedam.	neen.	ja.	neen.	
neen	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	ja in een logement.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* jongelieden, in huizen van liefdadigheid opgevoed en aan kleeding of anderszins kenbaar.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
14	Grootegast.	als in Beerta.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
15	Grijpskerk.	als in Adorp.	neen.	neen.	als boven.
16	Haren	als in Beerta.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
17	Hoogezand.	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden of gevangenisstraf van *twee* dagen.
18	Hoogkerk	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
19	Kantens.	van 10 uur 's avonds en gedurende de godsdienstoefeningen op Zon- en feestdagen.	neen.	neen.	neen.
20	Kloosterburen.	neen.	neen.	neen.	neen.
21	Leek.	als in Hoogkerk.	neen.	neen.	neen.
22	Leens	neen.	neen.	neen.	neen.
23	Loppersum.	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
24	Marum	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
25	Meeden	zomermaanden van 11 uur tot zonsopgang, wintermaanden van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *tien* gulden of gevangenisstraf van *drie* dagen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan wezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Aduard.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 12 jaar.	neen.	ja.	neen.	
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. nachtwachts als zoodanig in functie, c. kinderen beneden 16 jaar, d. personen in of buiten Godshuizen of liefdadige gestichten bedeeld of verpleegd.	neen.	ja in een logement.	neen.	De verordening der gemeente Hoogezand bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan, c. personen die door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	ja in een tapperij en slijterij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen door eenig armbestuur bedeeld.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
neen.	neen.	als boven.	neen.	
neen.	neen.	ja in een logement.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja in een logement.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. personen waarvan het bekend is dat zij door eenige instelling van weldadigheid of armbestuur worden bedeeld.	neen.	ja.	neen.	
als in Loppersum.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
26	Middelstum	van 10 uur 's avonds en op Zon- en feestdagen tijdens de godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	neen.
27	Midwolde	van 10 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
28	Muntendam	zomermaanden van 10 uur tot zonsopgang, wintermaanden van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja.
29	Nieuwe-Pekela	van April—Nov. van 11 uur tot zonsopgang, van Nov.—April van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf* gulden met of zonder gevangenisstraf van *drie* dagen.
30	Nieuwe Schans	als in Marum.	neen.	neen.	neen.
31	Nieuwolda	als in Midwolde.	neen.	neen.	neen.
32	Noordbroek	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met gevangenisstraf van *drie* dagen.
33	Noorddijk	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
34	Oldehove	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
35	Oldekerk	—	—	—	—
36	Onstwedde	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *twintig* gulden met of zonder gevangenisstraf van *drie* dagen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Kantens.	neen.	ja in een logement.	door den gemeente-ontvanger als winkelier en slijter.	
neen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
als in Kantens.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	de gemeente-secretaris is wijnhandelaar.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja.	door een der wethouders als slijter	
neen.	neen.	ja in een logement en herberg.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan, *c.* personen die volgens mededeeling van den burgemeester door een instelling van weldadigheid worden bedeeld.	neen.	als boven.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar.	neen.	als boven.	neen.	
—	—	ja in een herberg en tapperij.	neen.	Volgens mededeeling zijn de verordeningen tot wering van drankmisbruik te Oldekerk op 't oogenblik buiten werking wegens een fout in de afkondiging. Volgens opgave woont de gemeente-ontvanger te Oldekerk in, en houdt kantoor ten huize van zijn vader, die tapper is.
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEN[DE]			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tege[n] openbare dronkenschap.
37	Oude-Pekela	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
38	Sappemeer	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
39	Scheemda	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden of gevangenisstraf.
40	Slochteren	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
41	Stedum	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
42	Ten Boer	als boven.	neen.	neen.	neen.
43	Termunten.	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
44	Uithuizen	van 11 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
45	Uithuizermeeden. . . .	als in Stedum.	neen.	neen.	neen.
46	Ulrum	neen.	neen.	neen.	
47	Usquert.	als in Stedum.	neen.	neen.	neen.
48	Veendam	in zomermaanden van 10 uur tot zonsopgang, in wintermaanden van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *twintig* gulden met of zonder gevangenisstraf van *drie* dagen.
49	Vlagtwedde	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
50	Warffum	neen.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja in een hôtel.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* personen die van armbesturen onderstand genieten.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
als in Onstwedde.	neen.	ja in een logement.	neen.	
als in Oldehove.	neen.	ja.	neen.	
a. bedeelden, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja in een tapperij en slijterij.	neen.	
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	ja.	neen.	In de verordening der gemeente Ulrum is geen bepaling opgenomen aangaande het algemeen geldende sluitingsuur van tapperijen: alleen die tappers in wier tapperijen wanordelijkheden hebben plaats gehad, ten gevolge waarvan de overtreder bij regterlijk vonnis is veroordeeld, kunnen, doch voor niet langer dan *drie* maanden, verpligt worden hun inrigting van 11 uur 's avonds te sluiten.
neen.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, *c.* jongelieden, in huizen van liefdadigheid opgevoed en aan hun kleeding kenbaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter in wijnen.	Volgens opgave heeft de wethouder in Veendam alleen patent als tapper zonder tapperij.
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	ja in een tapperij en slijterij.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door den gemeente-secretaris als slijter.	

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
51	Wedde	als in Vlagtwedde.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden of gevangenisstraf.
52	Wildervank	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf en twintig* gulden.
53	Winschoten	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
54	Winsum	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
55	't Zand	van 10½ uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
56	Zuidbroek	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja.
57	Zuidhorn	als boven.	neen.	neen.	als in Wedde.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Vlagtwedde.	neen.	ja in een tapperij.	door den gemeente-ontvanger.	Volgens mededeeling behoeft voor het vertrek, gehuurd voor de zittingen van den raad van Wolde, geen huur betaald te worden, daar de tapper zijn aequivalent vindt in het voordeel dat hem het feit, dat die zittingen bij hem worden gehouden, oplevert.
als boven.	neen.	ja in een logement.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
neen.	neen.	neen.	door den burgemeester als grossier in dranken.	
neen.	neen.	ja in een logement.	neen.	
neen.	neen.	ja.	door den gemeente-ontvanger.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	ja in een tapperij en slijterij.	neen.	Volgens opgave woont de gemeente-ontvanger te Zuidbroek in, en houdt kantoor ten huize van zijn vader, die tapper is.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja.	neen.	

DREN

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDI			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Anloo	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Assen	van 10 uur 's avonds tot 6 uur morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden of gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
3	Beilen	als in Anloo.	neen.	neen.	neen.
4	Borger	van April—Oct. van 10 tot 5 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
5	Coevorden	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
6	Dalen	als boven.	neen.	neen.	ja.
7	Diever	als in Anloo.	neen.	neen.	neen.
8	Dwingeloo	als boven.	neen.	neen.	ja.
9	Eelde	van Mei—Sept. van 11 tot 5 uur, van Sept.—Mei van 10—5 uur.	neen.	neen.	neen.
10	Emmen	als in Anloo.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.

THE.

OT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het vorbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	ja in een logement.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen in wees-, werk- of armhuizen gealimenteerd of andere bedeelden aan kleeding of anderzins bekend, c. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van personen onder wier gezag zij staan, d. militairen beneden den rang van onderofficier, na de taptoe, e. agenten van politie, veldwachters, rijksveldwachters en nachtwakers, als zoodanig in bediening zijnde.	neen.	neen.	neen.	De verordening der gemeente Assen bevat tevens beperkende bepalingen tot wering van drankmisbruik bij brand.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. veldwachters en nachtwakers, als zoodanig in bediening zijnde.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	als boven.	door een der wethouders als tapper.	
als boven.	—	neen.	door een der wethouders als slijter.	In de gemeente Coevorden worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* tot den volgenden dag in bewaring gehouden.
als boven.	—	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	als in Coevorden.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. bedeelden.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja in een logement.	neen.	
als in Diever.	neen.	ja in een herberg.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND[E]			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
11	Gasselte.	als in Anloo.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
12	Gieten	als boven.	neen.	neen.	neen.
13	Havelte.	als boven.	neen.	neen.	neen.
14	Hoogeveen.	als in Coevorden.	neen.	verboden, zonder toestemming des Burgemeesters te tappen op ijsbanen en op boeldagen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
15	Meppel	van 11 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	bij gelegenheden dat er veel menschen op de straten zijn, mag op den openbaren weg geen sterke drank worden verkocht.	neen.
16	Norg.	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
17	Nijeveen.	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
18	Odoorn	als in Norg.	neen.	neen.	neen.
19	Oosterhesselen	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* gulden.
20	Peize.	als in Nijeveen.	neen.	neen.	neen.
21	Roden	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
22	Rolde	als in Nijeveen.	neen.	neen.	neen.
23	Ruinen	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen	ja.
24	Ruinerwold	als in Nijeveen.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Diever.	neen.	ja.	neen.	
als in Borger.	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Diever.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. personen door een armbestuur bedeeld.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, c. personen die in gestichten worden verpleegd (bedeelden).	neen.	ja.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	ja in een logement.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, c. op Zon- en feestdagen alleen aan reizende personen.	neen.	als boven.	door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	ja in een herberg en tapperij.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, c. veldwachters en nachtwachten, als zoodanig in functie.	neen.	ja.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
25	Sleen.	als in Nijeveen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* gulden.
26	Smilde	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *drie* gulden.
27	Vledder	als in Norg.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf-en-twintig* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
28	Vries.	als in Nijeveen.	neen.	neen.	neen.
29	Westerbork	als boven.	neen.	neen.	neen.
30	de Wijk	als boven.	neen.	neen.	neen.
31	Zuidlaren	van April—Nov. van 11 tot 5 uur, van Nov.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	als in Oosterhesselen.
32	Zuidwolde	als in Nijeveen.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
33	Zweeloo.	als in Norg.	neen.	neen.	als in Oosterhesselen.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
als in Ruinen.	neen.	ja.	neen.	In de gemeente Sleen worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* tot den volgenden dag in bewaring gehouden.
neen.	neen.	neen	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 *c.* bedeelden.	neen.	ja in een tapperij.	door een der wethouders als slijter in 't klein.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 12 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Ruinen.	neen.	neen.	neen.	
a personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar, *c.* personen waarvan het bekend is dat zij bedeeld worden in of van wege een instelling van weldadigheid of armenkas.	neen.	ja in een logement en tapperij.	ja.	Volgens opgave heeft de wethouder in Zuidlaren alleen patent als tapper zonder tapperij.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap. *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	—	neen.	neen.	
als in Oosterhesselen.	neen.	ja in een tapperij en slijterij.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
1	Ambij	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
2	Amstenrade	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
3	Arcen en Velden . . .	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boet van *drie* gulden.
4	Baexem	als boven.	neen.	neen.	neen.
5	Beegden.	van 10 uur 's avonds tot tot een uur voor zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
6	Beek	als Arcen en Velden.	neen.	neen.	neen.
7	Beesel	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
8	Belfeld	als boven.	neen.	neen.	neen.
9	Bemelen	als Ambij.	neen.	—	neen.
10	Berg en Terblijt. . . .	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
11	Bergen	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
12	Bingelrade.	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
13	Bocholtz	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boet van *een* tot *drie* gulden
14	Borgharen	van Oct.—Maart van 10 6 uur. van Maart—Oct. van 10 uur tot zonsopgang,	neen.	neen.	neen.

RG.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van straf bepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meerderjarige verwanten, meesters of onderwijzers.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris, die tevens ontvanger is.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door overheid of verwanten van hoogeren ouderdom.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
a. kinderen beneden 15 jaar, b. personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-ontvanger.	
als in Amby.	—	neen.	door den gemeente-secretaris.	
neen.	—	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door twee der wethouders, den gemeente-secretaris, en den gemeente-ontvanger.	
kinderen beneden ;	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, d. kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door vader, voogd, meester of onderwijzer.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
15	Born	als in Ambij.	neen.	neen.	neen.
16	Broekhuijsen	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
17	Broeksittard	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *twee* gulden.
18	Brunsum	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *drie* tot *vijf* gulden.
19	Buggenum	van Mei—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—Mei van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
20	Bunde	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen	neen
21	Cadier en Keer	van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur, van Maart—Oct. van 10 tot 4 uur.	neen.	neen	neen.
22	Echt	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
23	Elsloo	als in Bunde.	neen.	neen.	neen.
24	Eijgelshoven	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
25	Eijsden	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
26	Geleen	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
27	Gennep	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden *en* gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. kinderen beneden 16 jaar, b. personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris.	
a. personen die kennelijk beschonken zijn, b. kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden, meesters of onderwijzers.	neen.	neen.	door een der wethouders.	In de gemeente Broekhuijsen kunnen voerlui in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt worden hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. worden *op hun kosten*, zoo lang noodig, in bewaring gehouden.
neen.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meesters of onderwijzers	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	een der wethouders.	
a. kinderen beneden 16 jaar, b. personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 16 jaar, tenzij begeleid door ouders of voogden, b. personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
a. kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meesters of onderwijzers, b. personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
als in Brunssum.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger en den gemeente-secretaris.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter en den gemeente-ontvanger als tapper.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
28	Geulle	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden en gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
29	Grathem	van Mei—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—Mei van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* gulden.
30	Grevenbicht	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens. en op Zon- en feestdagen gedurende de godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	neen.
31	Gronsfeld	als in Bunde.	neen.	neen.	neen.
32	Grubbenvorst	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
33	Gulpen	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
34	Haelen	van Mei—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—Mei van 10—4 uur.	neen.	neen.	neen.
35	Heel en Panheel	als in Gulpen.	neen.	neen.	neen.
36	Heer	van Oct.—Mei van 10 tot 5 uur, van Mei—Oct. van 11 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
37	Heerlen	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden
28	Helden	als in Grubbenvorst.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden
39	Helick en Herkenbosch	als in Gulpen.	neen.	neen.	neen.
40	Herten	als in Grubbenvorst.	neen.	neen.	als in Heerlen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	**Aanmerkingen.**
als in Eygelshoven.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente secretaris.	
a. kinderen beneden 15 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-ontvanger.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 14 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meesters of onderwijzers, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
als in Brunssum.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-ontvanger.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
a. kinderen beneden 16 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meerderjarige verwanten, meesters of onderwijzers, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meesters of onderwijzers, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den burgemeester als wijnhandelaar en slijter en gros.	
als in Grubbenvorst.	neen.	neen.	neen.	In de gemeente Helden worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten*, zoo lang noodig, in bewaring gehouden.
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 15 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

NAMEN DER GEMEENTEN.		BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
41	Heijthuizen	van 10½ uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
42	Hoensbroek	als in Grubbenvorst.	neen.	neen.	neen.
43	Horn	van Nov.—Mei van 10 tot 5 uur, van Mei—Nov. van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
44	Horst	als in Grubbenvorst.	neen.	neen.	als in Helder.
45	Houthem	als boven.	neen.	neen.	als in Heerlen.
46	Hulsberg	van 10 uur 's avonds tot één uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
47	Hunsel	van Mei—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—Mei van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
48	Itteren	van Oct—Maart van 10 tot 6 uur. van Maart—Oct. van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
49	Ittervoort	van 10 uur 's avonds tot een half uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen
50	Jabeek	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
51	Kerkrade	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
52	Kessel	als in Hulsberg.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* tot *vijf* gulden.
53	Klimmen	van 10 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
54	Limbricht	als in Jabeek.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan wezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid van hun overheid of verwanten van hoogeren ouderdom.	neen.	neen.	neen.	
als in Heel en Panheel.	neen.	ja.	door den gemeente-secretaris.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
als in Grubbenvorst.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meerderjarige verwanten, meesters of onderwijzers.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door vader, voogd, meester of onderwijzer.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meesters of onderwijzers, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door een der wetders.	Ten huize van den gemeente-ontvanger van Kessel wordt wel getapt, maar hij zelf heeft geen patent als tapper.
a. kinderen beneden 15 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	als boven.	
als in Itteren.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
55	Linne	van Nov.—Mei van 10 tot 5 uur, van Mei—Nov. van 11 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
56	Maasbracht	als in Jabeek.	neen.	neen.	neen.
57	Maasbree	als in Kerkrade.	neen.	neen.	neen.
58	Maasniel	van 10½ uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *vijf* tot *vijftien* gulden.
59	Maastricht	van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur, van Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
60	Margraten	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
61	Meerlo	als in Jabeek.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
62	Meerssen	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
63	Merkelbeek	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
64	Mesch	van Nov.—April van 9 tot 6 uur, van April—Nov. van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
65	Meijel	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
66	Mheer	van Nov.—April van 9 tot 5 uur, van April—Nov. van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
67	Montfort	als in Meijel.	neen.	neen.	neen.
68	Mook en Middelaar. . .	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
69	Munstergeleen	van April—Oct. van 10 tot 4 uur, van Oct.—April van 9 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
70	Nederweert	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	door den burgemeester als tapper.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap,	neen.	neen.	neen.	
als boven.	neen.	neen.	neen.	
als in Ittervoort.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, tenzij begeleid door vader, voogd, meester of onderwijzer.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris en den gemeente-ontvanger.	
als boven.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-ontvanger.	
als in Maasbree.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
a. kinderen beneden 16 jaar, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, tenzij begeleid door ouders, voogden, meesters of onderwijzer.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Merkelbeek.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door de wethouders.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
71	Neer	van Mei—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—Mei van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
72	Neeritter	als in Meijel.	neen.	neen.	neen.
73	Nieuwenhagen	als in Merkelbeek.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
74	Nieuwstadt	als boven.	neen.	neen.	neen.
75	Noorbeek	als boven.	neen.	neen.	neen.
76	Nunhem	van Mei—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—Mei van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
77	Nuth	van 10 uur 's avonds tot zonsopgang en gedurende de godsdienstoefeningen.	neen.	neen.	neen.
78	Obbicht en Papenhoven .	als in Merkelbeek.	neen.	neen.	neen.
79	Ohé en Laak	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	—	neen.
80	Oirsbeek	als in Merkelbeek.	neen.	neen.	neen.
81	Ottersum	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
82	Oud-Valkenburg . . .	van 10 uur 's avonds tot 3 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen
83	Oud-Vroenhoven . . .	van Oct.—Maart van 10 6 uur, van Maart—Oct. van 10 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
84	Posterholt	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
85	Rimburg	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
86	Roermond	als in Ottersum.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *twee* gulden.

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het vorbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door twee der wethouders.	
a. kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden, meesters of onderwijzers, *b.* personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
neen.	neen.	neen.	als boven.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Merkelbeek.	neen.	ja.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter van jenever in het groot.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 13 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *c.* kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden, meesters of onderwijzers.	hij die in kennelijken staat van dronkenschap de wacht betrekt wordt gestraft met boete van *drie* tot *vijf* gulden.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
87	Roggel.	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
88	Roosteren	van 10 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
89	Rijckholt	van Maart—Sept van 10 uur tot zonsopgang, van Sept.—Maart van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
90	Schaesbergh	als in Rimburg.	neen.	neen.	als in Rimburg.
91	Schimmert.	als in Posterholt.	neen.	neen.	neen.
92	Schinnen	als in Oud-Valkenburg.	neen.	neen.	neen.
93	Schin op Geul	van 10 uur 's avonds tot een uur vóór zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
94	Schinveld	als in Rimburg.	neen.	neen.	neen.
95	Sevenum	als in Posterholt.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden.
96	Simpelveld.	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	neen.
97	St. Geertruid	van Maart tot Nov van 10, van Nov. tot Maart van 9, van Maart—Sept tot zons- van Sept.—Maart tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
98	St. Odilienberg	als in Rimburg.	neen.	neen.	neen.
99	St. Pieter	van 11 uur 's avonds tot 6 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders en den gemeente-ontvanger.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Rimburg.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen	
als in Roosteren.	neen.	neen.	neen.	
als in Schinnen.	—	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper en den gemeente-secretaris.	Volgens opgave oefent in de gemeente Schinveld de gemeente-secretaris niet zelf het beroep van tapper uit, maar zijn echtgenoote.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden, meesters of onderwijzers.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	In de gemeente Sevenum worden voerlui, in kennelijken staat van dronkenschap, verpligt hun voertuig te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* zoolang noodig, in bewaring gehouden.
als in Rimburg.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Roosteren.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, die zich zelfs niet dan door ouders of voogden vergezeld in tapperijen enz. mogen bevinden.	neen.	neen.	neen.	

NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLENDE			
	omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
100 Sittard	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *twee* gulden.
101 Slenaken	van 9 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
102 Spaubeek	van Oct.—Maart van 10 tot 6 uur, van Maart—Oct. van 11 uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
103 Stein	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
104 Stevensweert	van Oct.—April van 10 tot 6 uur, van April—Oct. van 10½ uur tot zonsopgang.	neen.	neen.	neen.
105 Stramproij	van Oct.—Maart van 10 tot 4 uur. van Maart—Oct. van 11 tot 3 uur.	neen.	neen.	neen.
106 Susteren	als in Sittard.	neen.	neen.	neen.
107 Swalmen	van 10 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
108 Tegelen	van April—Oct. van 11 tot 4 uur, van Oct.—April van 10 tot 6 uur.	neen.	neen.	neen.
109 Thorn	van April.—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10½ tot 6 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
110 Ubach over Worms	als in Swalmen.	neen.	neen.	neen.
111 Ulestraten	als boven.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden, met of zonder gevangenisstraf van *een* tot *drie* dagen.
112 Urmond	als in Stein.	neen.	neen.	neen.
113 Vaals	als in Swalmen	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houde der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
neen.	neen.	neen.	door een der wethouders als slijter.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-secretaris.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar.	neen.	neen.	neen.	
als in Slenaken.	neen.	neen.	neen.	
als in Spaubeek.	neen.	neen.	neen.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
als in Spaubeek.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
als in Slenaken.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper en door den gemeente-ontvanger als tapper en slijter.	
neen.	neen.	neen.	door den burgemeester als slijter, door den gemeente-secretaris en den gemeente-ontvanger als tapper.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, *b.* kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden, meesters of onderwijzers.	neen.	neen.	neen.	
als in Spaubeek.	neen.	ja in een tapperij.	neen.	
als in Slenaken.	neen.	neen.	door een der wethouders als tapper.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	

	NAMEN DER GEMEENTEN.	BEANTWOORDING DER VERSCHILLEND			
		omtrent het sluitingsuur der tapperijen, enz.	omtrent de uitsluiting der tapperijen van, of hare beperking tot bepaalde buurten.	omtrent het al of niet bestaan van preventieve maatregelen van anderen aard.	omtrent de strafbepalingen tegen openbare dronkenschap.
114	Valkenburg	van Mei—Oct. van 11 tot 5 uur, van Oct.—Mei van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
115	Venlo	van 11 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *twee* gulden.
116	Venraij	van April—Sept. van 11 tot 4 uur, van Sept.—April van 10 tot 4 uur.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *vijf* gulden
117	Vlodrop	van 10 uur 's avonds tot 5 uur 's morgens.	neen.	neen.	neen.
118	Voerendaal.	als boven.	neen.	neen.	neen.
119	Wanssum	als boven.	neen.	neen.	Als in Venray.
120	Weert	van 11 uur 's avonds tot 4 uur 's morgens.	neen.	neen.	ja en bedreigd met boete van *een* tot *drie* gulden.
121	Wessem.	van April—Oct. van 11 uur tot zonsopgang, van Oct.—April van 10½ tot 6 uur.	neen.	neen.	als boven.
122	Wittem.	van Mei—Nov. van 11 tot 4 uur, van Nov.—Mei van 10 tot 5 uur.	neen.	neen.	neen.
123	Wijlre	als in Vlodrop.	neen.	neen.	ja.
124	Wijnandsrade.	als boven.	neen.	neen.	neen.

TOT DE GEMEENTE-BESTUREN GERIGTE VRAGEN				
omtrent het verbod om te tappen aan weezen of andere personen.	omtrent het al of niet bestaan van strafbepalingen van anderen aard.	omtrent het houden der zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad, of die van Burgemeester en Wethouders al of niet in een tapperij of slijterij.	omtrent de al of niet uitoefening van het beroep van tapper of slijter door den Burgemeester, een der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Ontvanger.	Aanmerkingen.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door een der wethouders.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. personen die in gestichten van liefdadigheid verpleegd worden en aan kleeding of anderszins kenbaar zijn. c. kinderen beneden 16 jaar tenzij vergezeld van ouders, voogden, meerderjarige verwanten, meesters of onderwijzers.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar, tenzij vergezeld van ouders, voogden, meesters of onderwijzers.	—	neen.	neen.	In de gemeenten Venray en Wanssum, worden voerlui in kennelijken staat van dronkenschap verpligt hun voertuig te te doen uitspannen; paard, voertuig enz. wordt *op hun kosten* in bewaring gehouden.
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 14 jaar.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als slijter in het groot.	
als in Venray.	neen.	neen.	door den gemeente-ontvanger als tapper.	
neen.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 16 jaar, tenzij vergezeld van degenen onder wier gezag zij staan.	neen.	neen.	neen.	
personen in kennelijken staat van dronkenschap.	neen.	neen.	neen.	
a. personen in kennelijken staat van dronkenschap, b. kinderen beneden 15 jaar, tenzij begeleid door vader, voogd, meester of onderwijzer.	neen.	neen.	neen.	
kinderen beneden 15 jaar.	neen.	neen.	neen.	

RECAPI

PROVINCIEN.	AANTAL GE			
	noch preventieve, noch repressieve maatregelen bestaan tegen drankmisbruik.	zoowel preventieve als repressieve maatregelen bestaan tegen drankmisbruik.	bij verordening het sluitingsuur is vastgesteld, of bepaald hoe lang tapperijen enz. gesloten moeten blijven.	bepalingen bestaan omtrent de uitsluiting der tapperijen van of hare beperking tot bepaalde buurten.
Noordbrabant . . . . . . (184 gemeenten).	1	81	182	0
Gelderland . . . . (116 gemeenten).	3	71	111	0
Zuidholland . . . . (192 gemeenten).	4	178	188	3 's Gravendeel, Katwijk, Krimpen a/d IJssel.
Noordholland . . . . . . (134 gemeenten).	15	73	118	2 Heemskerk. Hoorn.
Zeeland . . . . (111 gemeenten).	2	57	108	1 Koudekerke.
Utrecht . . . . (72 gemeenten).	3	64	69	0

TULATIE.

MEENTEN WAAR

		strafbepalingen bestaan tegen openbare dronkenschap.	verbodsbepalingen bestaan om te tappen aan weezen of andere personen.	de zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad of van Burgemeester en Wethouders in een tapperij of slijterij gehouden worden.	door den Burgemeester, een of meer der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Gemeente-Ontvanger het beroep van tapper of slijter wordt uitgeoefend.
47	waarvan	42 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 5 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	66	15	63
46	waarvan	27 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 19 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	57	27	23
106	waarvan	63 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 43 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	168	57	15
38	waarvan	22 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 16 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	66	10	16
25	waarvan	18 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 7 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	55	55	22
35	waarvan	26 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 9 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	63	35	9

Wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank.

PROVINCIEN.	AANTAL GE			
	noch preventieve, noch repressieve maatregelen bestaan tegen drankmisbruik.	zoowel preventieve als repressieve maatregelen bestaan tegen drankmisbruik.	bij verordening het sluitingsuur is vastgesteld, of bepaald hoe lang tapperijen enz. gesloten moeten blijven.	bepalingen bestaan omtrent de uitsluiting der tapperijen van of hare beperking tot bepaalde buurten.
Friesland . . . . (43 gemeenten).	1	31	38	0
Overijssel. . . . . (61 gemeenten).	5	43	56	1 Steenwijk.
Groningen . . . . (57 gemeenten).	4	37	39	0
Drenthe . . . . (33 gemeenten).	0	26	33	0
Limburg . . . . (124 gemeenten).	0	93	124	0
het Rijk . . . . (1127 gemeenten).	38	754	1066	7

MEENTEN WAAR

		strafbepalingen bestaan tegen openbare dronkenschap.	verbodsbepalingen bestaan om te tappen aan weezen of andere personen.	de zittingen van den Burgemeester, de vergaderingen van den Raad of van Burgemeester en Wethouders in een tapperij of slijterij gehouden worden.	door den Burgemeester, een of meer der Wethouders, den Gemeente-Secretaris of Gemeente-Ontvanger het beroep van tapper of slijter wordt uitgeoefend.
25	waarvan	10 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 15 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	31	4	11
23	waarvan	21 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 2 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	41	10	14
21	waarvan	7 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, 1 waar openbare dronkenschap bedreigd is met gevangenisstraf, en 13 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenistraf.	34	54	19
12	waarvan	10 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 2 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	25	17	7
32	waarvan	28 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 4 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	87	3	54
410	waarvan	274 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete, en 1 waar openbare dronkenschap bedreigd is met gevangenisstraf, en 135 waar openbare dronkenschap bedreigd is met geldboete *en* gevangenisstraf of geldboete *of* gevangenisstraf.	693	287	253

[22. 6.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM, III enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, wettelijke bepalingen vast te stellen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art 1.

Hij die sterken drank in het klein verkoopen wil, vraagt, behoudens de uitzonderingen in art. 15 vermeld, daartoe vooraf vergunning aan burgemeester en wethouders der gemeente binnen welke hij dat bedrijf wenscht uit te oefenen.

Onder verkoop in het klein wordt verstaan verkoop bij hoeveelheden van minder dan twee liter.

Het verzoekschrift om vergunning bevat eene naauwkeurige opgave van de localiteiten waar men sterken drank wenscht te verkoopen en van de namen, voornamen, ambten, beroepen en bedrijven, zoowel van den verzoeker als van zijne huisgenooten boven den leeftijd van zestien jaren.

De vergunning wordt alleen geweigerd in de gevallen bij artikel 3 vermeld.

Art. 2.

Het aantal te verleenen vergunningen mag niet meer bedragen dan:

in gemeenten met meer dan 50 000 zielen, 1 op 500 inwoners;

in gemeenten met meer dan 20 000 en ten hoogste 50 000 zielen, 1 op 400 inwoners;

in gemeenten met meer dan 10 000 en ten hoogste 20 000 zielen, 1 op 300 inwoners;

in de overige gemeenten 1 op 250 inwoners;

een en ander met dien verstande dat toeneming der bevolking geene verlaging van het maximum medebrengt.

Bij plaatselijke verordening kan de gemeenteraad, onverminderd zijne bevoegdheid krachtens art. 135 der gemeentewet:

1°. voor de te verleenen vergunningen een lager maximum vaststellen dan volgens de eerste zinsnede van dit artikel op de gemeente toepasselijk zou zijn;

2°. wijken, buurten of straten aanwijzen waar verkoop van sterken drank in het klein niet of niet dan onder zekere voorwaarden mag worden vergund;

3°. eischen stellen voor de localiteiten waar verkoop van sterken drank in het klein mag worden vergund.

Art. 3.

De in art. 1 bedoelde vergunning wordt geweigerd:

1°. wanneer door het verleenen der vergunning in strijd zou worden gehandeld met de eerste zinsnede van art. 2 of met eene in dat artikel bedoelde plaatselijke verordening;

2°. wanneer het verzoek strekt tot drankverkoop op den openbaren weg;

3°. waneer de vergunning wordt gevraagd voor eene localiteit, in een gebouw dat geheel of ten deele voor de openbare dienst wordt gebruikt;

4°. wanneer van het verleenen der vergunning misbruik van sterken drank te duchten ware wegens de nabijheid van kazernen, localen waar geloot of gekeurd wordt voor de nationale militie of de schutterij, werkplaatsen, fabrieken, scholen of instellingen van weldadigheid;

5°. wanneer de verzoeker binnen de laatste vijf jaren tot eene gevangenisstraf van een jaar of tot eene zwaardere straf onherroepelijk is veroordeeld;

6°. wanneer de verzoeker wegens overtreding van art. 20 of binnen de laatste twee jaren twee malen wegens overtreding van eene andere strafbepaling dezer wet onherroepelijk is veroordeeld;

7°. wanneer de verzoeker niet is in het volle genot van zijne burgerlijke en burgerschapsregten;

8°. wanneer binnen de vijf laatste jaren eene vroegere vergunning den verzoeker verleend, werd ingetrokken krachtens art. 9, n°. 3;

9°. wanneer de verzoeker of een zijner huisgenooten eene winkelnering uitoefent of loten verkoopt in de Nederlandsche staatsloterij;

10°. wanneer de verzoeker eenig openbaar ambt bekleedt;

11°. wanneer de verzoeker is de tusschenpersoon voor iemand, die in een der onder n°s. 5—10 vermelde gevallen verkeert.

Art. 4.

Op voordragt van burgemeester en wethouders kan door Gedeputeerde Staten aan verzoekers, die vallen onder het bepaalde bij art. 3, n°. 9, vergunning tot drankverkoop in het klein worden verleend voor localiteiten gelegen in kommen van dorpen, waar op niet meer dan twee plaatsen sterke drank in het klein wordt verkocht.

Van het verbod vervat in art. 3, n°. 10, kan vrijstelling worden verleend, voor zooveel Rijksambten betreft door Ons, voor zooveel andere ambten aangaat door Gedeputeerde Staten, in beide gevallen, burgemeester en wethouders gehoord.

Art. 5.

Van de indiening van het verzoek wordt door den verzoeker aankondiging gedaan in een nieuwsblad van zijne woonplaats, of in een nieuwsblad van eene nabij gelegene plaats, indien in zijne woonplaats geen nieuwsblad verschijnt.

Binnen eene maand nadat de verzoeker een exemplaar van het blad, waarin bedoelde aankondiging voorkomt, aan burgemeester en wethouders heeft doen toekomen, wordt op zijn verzoek schriftelijk beschikt.

Art. 6.

Onverminderd de bepalingen der wet van 21 Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34) heeft de vergunning in art. 1 bedoeld geene kracht vóór de betaling van een gemeentelijk vergunningsregt, door den gemeenteraad vast te stellen in verhouding tot de huurwaarde der localiteiten, waarvoor de vergunning wordt aangevraagd.

Dit vergunningsregt mag niet lager zijn dan tien gulden

en niet hooger dan vijf-en-twintig gulden voor elke honderd gulden huurwaarde of gedeelte daarvan, met dien verstande dat het bedrag van het vergunningsregt met vijf-en-twintig ten honderd daalt, voor de localiteiten waar geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt tusschen Zaturdagavond te zes en Maandagochtend te zes ure.

De regeling van dit vergunningsregt geschiedt met inachtneming van de artikelen 232—236 der wet van 29 Junij 1851 (Staatsblad nº. 85).

Art. 7.

De vergunning wordt telkens verleend voor één jaar. Zij wordt echter telkens geacht weder voor één jaar te zijn ingegaan, indien vóór het eindigen van den termijn het verschuldigde vergunningsregt is betaald, en burgemeester en wethouders geen gebruik hebben gemaakt van de hun bij art. 9 verleende bevoegdheid.

Art. 8.

De vergunning geldt uitsluitend voor de daarin vermelde localiteiten. Zij geldt, behoudens de uitzonderingen in het tweede lid van dit artikel vermeld, uitsluitend voor den persoon des verzoekers.

Bij overlijden of tijdelijke onbevoegdheid of verhindering van den geregtigde tot uitoefening van het bedrijf, kan dit gedurende het loopende vergunningsjaar, zonder nadere vergunning worden voortgezet, in het eerste geval door de erfgenamen of een of meer hunner, in het tweede geval door hen die, hetzij krachtens de wet, hetzij krachtens opdragt van den geregtigde, daartoe bevoegd zijn.

Art. 9.

De vergunning wordt door burgemeester en wethouders ingetrokken:

1°. wanneer omstandigheden zich voordoen op grond waarvan, waren ze vroeger aanwezig of bekend geweest, zij krachtens art. 3, nºs. 5—11, zou zijn geweigerd;

2°. wanneer van eene verleende vergunning gedurende drie maanden achtereen opzettelijk niet wordt gebruik gemaakt;

3°. wanneer, zich hetzij in de localiteiten zelve, hetzij elders doch ten gevolge van dronkenschap in de localiteiten ontstaan, feiten hebben voorgedaan die de vrees wettigen, dat de voortduring der vergunning een gevaar zou opleveren voor de openbare orde of veiligheid.

Art. 10.

Afwijzende beschikking op het verzoek, alsmede intrekking der vergunning is met redenen omkleed en wordt den verzoeker in gesloten omslag gezonden

Art. 11.

Tegen de weigering of de intrekking der vergunning kan de belanghebbende, en tegen het verleenen der vergunning de burgemeester in hooger beroep komen bij Gedeputeerde Staten binnen veertien dagen nadat de beschikking van burgemeester en wethouders ter kennis is gebragt van den belanghebbende, en, voor zooveel den burgemeester betreft, binnen veertien dagen na dagteekening dier beschikking.

De beslissing van Gedeputeerde Staten wordt genomen bij een met redenen omkleed besluit, binnen drie maanden nadat het beroep is ingesteld, ten ware zij vooraf bij afzonderlijk besluit mogt verdaagd zijn.

Hangende de termijnen tot en de behandeling van het hooger beroep blijft de vergunning of hare intrekking buiten werking.

Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten door Ons vernietigd, dan hebben deze op nieuw over de zaak uitspraak te doen, met inachtneming van Onze beslissing.

Art. 12.

Burgemeester en wethouders zenden jaarlijks aan Gedeputeerde Staten eene opgave van het getal der gedurende het vorige jaar verleende en ingetrokken vergunningen, van den daarvoor betaalden prijs, alsmede van de in de gemeente bestaande inrigtingen waar, krachtens vergunning, sterke drank in het klein wordt verkocht.

Deze opgaven worden opgenomen in het provinciaal verslag en in de Staatscourant.

Art. 13.

In elke localiteit waar krachtens vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, moet een door den gemeente-secretaris gewaarmerkt afschrift der vergunning alsmede een gedrukt exemplaar dezer wet duidelijk leesbaar zijn opgehangen.

Tevens moet boven, op of ter zijde van de buitendeur, die tot de localiteit toegang geeft, behalve den naam van hem aan wien de vergunning is verleend, met duidelijke letters het woord *vergunning* te lezen zijn.

Het in het eerste lid bedoelde afschrift moet in geval van het vervallen of intrekken der vergunning, binnen drie dagen aan burgemeester en wethouders worden teruggezonden

Art. 14.

Wanneer zonder de vereischte vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, verbieden burgemeester en wethouders het voortzetten van dien verkoop en doen zij dien des noods beletten.

Art. 15.

De artt. 1—14 zijn niet van toepassing:

1°. op drankverkoop in logementen aan logeergasten en de bij hen vertoevenden;

2°. op drankverkoop aan boord van vaartuigen aan de opvarenden;

3°. op drankverkoop door marketensters aan militairen op marsch, in legerplaatsen of in localiteiten aan het militair gezag onderworpen, door diegenen aan wie dit door de militaire overheid wordt toegelaten.

Strafbepalingen.

Art. 16.

Onverminderd de straffen wegens overtreding der wetten op het patent of wegens het houden van een huis van hazardspel, wordt met gevangenisstraf van één tot een-en-twintig dagen of geldboete van vijftig cent tot honderd gulden gestraft:

1°. hij die zonder de vereischte vergunning sterken drank in het klein verkoopt, te koop aanbiedt of ten verkoop in voorraad heeft;

2°. hij die in eene localiteit waar sterke drank in het klein verkocht wordt, op eenigerlei wijze aan koop van sterken drank eene kans op winst verbindt;

3°. hij die eene der handelingen in de beide vorige nommers omschreven in zijne woning toelaat.

Art. 17.

Met gevangenisstraf van één tot een-en-twintig dagen of geldboete van vijftig cent tot honderd gulden wordt gestraft:

1°. de verkooper van sterken drank of zijn vervanger, die, in de uitoefening van het beroep, aan een kind beneden den leeftijd van zestien jaren, sterken drank toedient;

2°. de verkooper of zijn vervanger, die bij gelegenheid van eene openbare verkooping den kooper, om niet sterken drank toedient.

Art. 18.

De in de artt. 16 en 17 bedreigde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien, tijdens het plegen van het feit, nog geene twee jaren zijn verloopen sedert de schuldige wegens een der in die artikelen of in artikel 20 omschreven feiten onherroepelijk is veroordeeld.

Art. 19.

Hij die sterken drank in het klein koopt in eene localiteit niet voorzien van het in het tweede lid van art. 13 gevorderde opschrift, wordt gestraft met eene geldboete van vijftig cent tot vijftien gulden.

Art. 20.

Met gevangenisstraf van één dag tot negen maanden of geldboete van vijftig cent tot drie honderd gulden wordt gestraft:

1°. hij die aan iemand die in kenlijken staat van dronkenschap verkeert, bedwelmenden drank toedient;

2°. hij die een kind beneden den leeftijd van zestien jaren opzettelijk dronken maakt;

3°. hij die iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingt tot het gebruik van bedwelmenden drank.

Indien het feit eene ziekte ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van één dag tot vijf jaren.

Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met tuchthuisstraf van vijf tot tien jaren.

Indien de schuldige het strafbare feit in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet voor een tijd den duur der hoofdstraf ten minste twee en ten hoogste vijf jaren te boven gaande. Deze straf gaat in op den dag waarop de regterlijke uitspraak kan worden tenuitvoergelegd.

Art. 21.

Met gevangenisstraf van één tot zes dagen of geldboete van vijftig cent tot vijf-en-twintig gulden wordt gestraft hij die terwijl hij in staat van dronkenschap verkeert, hetzij in het openbaar het verkeer belemmert of de orde verstoort, hetzij eens anders veiligheid bedreigt, hetzij eenige handeling verrigt waarbij, tot voorkoming van gevaar voor leven of gezondheid van derden, bijzondere omzigtigheid of voorzorgen worden vereischt.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen jaar is verloopen sedert de schuldige wegens hetzelfde feit of wegens dat voorzien bij art. 22 onherroepelijk is veroordeeld of wegens het laatstgemelde feit vrijwillig de boete heeft betaald, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van een tot veertien dagen.

Art. 22.

Met geldboete van vijftig cent tot vijftien gulden wordt gestraft hij die zich in kenlijken staat van dronkenschap op den openbaren weg bevindt.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen zes maanden zijn verloopen sedert de schuldige wegens hetzelfde feit of wegens dat omschreven in art. 21 onherroepelijk is veroordeeld, of wegens het in het eerste lid omschreven feit vrijwillig de boete heeft betaald, kan in plaats van de geldboete gevangenisstraf van een tot drie dagen worden opgelegd.

Bij tweede herhaling binnen een jaar na de eerste veroordeeling of vrijwillige betaling, wordt gevangenisstraf opgelegd van een tot veertien dagen.

Bij derde of volgende herhalingen telkens binnen zes maanden na de laatste veroordeeling of vrijwillige betaling gepleegd, wordt gevangenisstraf opgelegd van een tot een-en-twintig dagen, en kan de schuldige daarenboven, zoo hij tot werken in staat is, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrigting worden veroordeeld voor ten minste drie maanden en ten hoogste een jaar.

Deze straf gaat in op den dag waarop de hoofdstraf eindigt.

Art. 23.

Met geldboete van vijftig cent tot vijftien gulden wordt gestraft de overtreding van art. 13.

Art. 24.

Met gevangenisstraf van één dag tot drie maanden of geldboete van vijftig cent tot zes honderd gulden wordt gestraft hij die opzettelijk niet voldoet aan eene vordering krachtens deze wet of de in art 2 bedoelde plaatselijke verordeningen gedaan door een ambtenaar met het opsporen van strafbare feiten belast, alsmede hij die opzettelijk eenige handeling door een dier ambtenaren ondernomen ter uitvoering van deze wet of van de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordeningen, belet, belemmert of verijdelt.

Indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen twee jaren zijn verloopen, sedert de schuldige wegens hetzelfde misdrijf onherroepelijk is veroordeeld, kunnen de straffen met een derde worden verhoogd.

Art. 25.

Met het opsporen van de overtredingen dezer wet en van de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordeningen zijn, behalve de bij art. 11 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussée en alle ambtenaren van de Rijks- en gemeente-politie.

De voormelde ambtenaren hebben ten allen tijde vrijen toegang tot alle localiteiten waar sterke drank in het klein wordt verkocht. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien des noods met inroeping van den sterken arm.

Is de localiteit tevens eene woning of alleen door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil van den bewoner niet binnen, dan op schriftelijken last van den burgemeester.

Van dit binnentreden wordt door hen binnen tweemaal vier-en twintig uren proces-verbaal opgemaakt en aan den ingezetene wiens woning is binnen getreden, in afschrift medegedeeld.

Bepalingen betreffende het burgerlijk regt.

Art. 26.

Op grond van gewoonte van dronkenschap kan de meerderjarige onder curatele gesteld worden. Alle bepalingen betreffende de curatele op grond van verkwisting en hare gevolgen zijn daarbij van toepassing.

Art. 27.

Gewoonte van dronkenschap wordt beschouwd als een grond waarop scheiding van tafel en bed kan worden gevorderd.

Overgangsbepalingen.

Art. 28.

Hij die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet sterken drank in het klein verkoopt, en daarmede ook na het jaar waarvoor hij gepatenteerd is, wenscht voort te gaan, vraagt de daartoe volgens deze wet vereischte vergunning overeenkomstig art. 1, binnen drie maanden na het in werking treden dezer wet, onder opgave tevens van zijn debiet gedurende het laatste jaar.

Aan hen die op 15 Mei 1880, zonder met wet of verordening in strijd te zijn, sterken drank in het klein verkochten, kan, tenzij in de gevallen bedoeld bij art. 3, nos. 2, 3, 5, 6, 7, 10 en 11 gedurende vijf jaren na het in werking treden der wet de vergunning niet geweigerd worden om dien verkoop voort te zetten.

Art. 29.

Gedurende de vijf eerste jaren na het in werking treden dezer wet kan van het verbod, vervat in art. 3, n°. 3, vrijstelling worden verleend, voor zooveel betreft gebouwen tot de Rijksdienst gebruikt door Ons, voor zooveel betreft gebouwen tot eene andere openbare dienst gebruikt door Gedeputeerde Staten.

Art. 30.

Deze wet treedt in werking den

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[22. 7.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp houdende wettelijke bepalingen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 4den Maart 1881.

SICKESZ.
DE JONG.
GOEMAN BORGESIUS.
TAK VAN POORTVLIET.
REEKERS.

[22. 8.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor, in art. 28, tweede lid, de woorden: » gedurende vijf jaren", te vervangen door: » gedurende drie jaren".

Het doel van de overgangsbepaling in het ontwerp is, aan de op 15 Mei 1880 aanwezige uitoefenaars van het tapperstedrijf gelegenheid te geven een ander bestaanmiddel te verkrijgen. Een tijdperk van drie jaren na het in werking treden der wet schijnt daartoe allezins voldoende.

Ook zoude het tijdstip, waarop het hoofddoel der wet, namelijk » *vermindering* van het tegenwoordig aantal tapperijen", effect zal kunnen sorteren, bij aanneming van eene vijfjarige handhaving van het *status quo*, naar de meening van den ondergeteekende, te lang worden uitgesteld.

22 Maart 1881.

J. L. DE BRUYN KOPS.

[**22.** 9.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekende heeft de eer de navolgende amendementen voor te stellen:

Art. 1, 3de zinsnede, te lezen:

»Het verzoekschrift om vergunning bevat eene naauwkeurige opgave:

»1°. van de namen, voornamen, ambten, beroepen en bedrijven, zoowel van den verzoeker als van zijne huisgenooten boven den leeftijd van zestien jaar;

»2°. van de localiteiten waar men sterken drank wenscht te verkoopen; en

»3°. of de verzoeker al of niet verlangt, dat zijne localiteit gerangschikt worde onder die genoemd onder letter *a* of *b* van de eerste zinsnede van art. 6 *a*.
»Die rangschikking blijft van kracht telkens voor één jaar.
»Verlangt men hare opheffing voor een naastvolgend vergunningsjaar, dan moet zulks schriftelijk worden te kennen gegeven minstens een maand vóór het eindigen van het loopend jaar".

Art. 6 geheel te wijzigen.

Dit artikel te splitsen in *twee* artikels, en welke voorloopig thans te nummeren 6 en 6 *a*.

Art. 6. (*nieuw.*)

Onverminderd de bepalingen der wet van 21 Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34) wordt een gemeentelijk vergunningsregt geheven, door den gemeenteraad vast te stellen naar de hierna te noemen twee grondslagen:

a. Voor elke vergunning wordt betaald:

in gemeenten met meer dan 50 000 zielen .	f 80,—
in gemeenten met meer dan 20 000 en ten hoogste 50 000 zielen	60,—
in gemeenten met meer dan 10 000 en ten hoogste 20 000 zielen	32,—
in gemeenten met meer dan 5000 en ten hoogste 10 000 zielen	20,—
in de overige gemeenten	12,— en

b wordt bovendien voor elke vergunning betaald:

tien cent per *liter* die is ingeslagen.

Gedeelten worden voor geheele gerekend.
De betaling van het sub *a* bedoelde regt geschiedt *dadelijk* en *in eens*, nadat de belanghebbende voorloopig schriftelijk is in kennis gesteld dat hem de vergunning is verleend.
De beschikking zelve wordt niet uitgereikt vóór dat het bewijs der betaling van dat regt aan burgemeester en wethouders is overgelegd.
De betaling van het regt sub *b* bedoeld geschiedt *iedere maand.*
Bij eene door den gemeenteraad vast te stellen verordening wordt bepaald:

1°. de wijze waarop de sub *b* bedoelde inslag zal worden geconstateerd;

2°. de regelen bij de mede sub *b* genoemde *maandelijksche* betaling in acht te nemen.

De verleende vergunning verliest hare kracht, wanneer binnen acht dagen na de van gemeentewege gedane waarschuwing tot betaling, het sub *b* verschuldigd regt over de laatst verloopen maand niet is voldaan.
Behoudens het bepaalde bij art. 6*a* worden geene kortingen op of teruggaven van eenig betaald vergunningsregt toegekend.

Art. 6 *a*.

Voor de localiteit, waar op het door den verzoeker in de 3de zinsnede sub 3 van art. 1, te kennen gegeven verlangen geen sterken drank verkocht noch geschonken wordt:

a. tusschen *Zaturdagavond* te *zes* en *Maandagmorgen* te *negen ure*; of

b. tusschen *Zaturdagavond* te *zes* en *Dingsdagmorgen* te *negen ure*;

wordt op de in art. 6 bedoelde regten eene *korting* toegestaan, en wel:

voor de localiteit sub *a* genoemd,

een vierde van het *in eens*
en *vier cent* per *liter* van het *maandelijks* tebetalen regt.

Voor de localiteit sub *b* genoemd:

de helft van het *in eens* en
acht cent per *liter* van het *maandelijks* te betalen regt.

Art. 11, *laatste zinsnede te vervangen door:*

Het besluit van Gedeputeerde Staten kan door Ons, gehoord den Raad van State, worden vernietigd.
Ons met redenen omkleed daartoe strekkend besluit wordt in de *Staatscourant* geplaatst.

Art. 13, *de 2de en 3de zinsneden te lezen aldus:*

Tevens moet boven of ter zijde van de buitendeur, die toegang geeft tot de localiteit, met duidelijke letters te lezen zijn:

1°. de naam van hem aan wien de vergunning is verleend;

2°. het woord »vergunning";

3°. wat de localiteit aangaat, in art. 6*a* bedoeld, de tijd gedurende welken daarin geen sterke drank verkocht, noch geschonken wordt.

Het in het eerste lid bedoelde afschrift moet aan burgemeester en wethouders worden teruggezonden binnen *acht* dagen, te rekenen van den dag der toezending bedoeld in art. 10 van het besluit tot intrekking.
In het geval bedoeld bij de voorlaatste zinsnede van art. 6, moet die terugzending plaats hebben binnen *acht* dagen nadat de verleende vergunning hare kracht heeft verloren.

Art. 15, *achter* 1°. *in te voegen:*

Onder logeergasten worden alleen die personen verstaan, die elders hun werkelijk verblijf hebben.

Art. 24.

In den *vierden* regel v. b. de woorden: »*of de in art.* 2 *bedoelde*" te laten vervallen en daarvoor te lezen: *of der op grond dezer wet van kracht zijnde*".
In den *achtsten* en *negenden* regel v. b. laten vervallen de woorden: »*of van de in art. 2 bedoelde*", en daarvoor te lezen: »*of der op grond dezer wet van kracht zijnde*".

Art. 25.

In den *tweeden* regel v. b. de woorden: »*in art.* 2 *bedoelde*", te laten vervallen en daarvoor te lezen: »*op grond dezer wet van kracht zijnde*".

Beknopte toelichting.

Algemeene opmerking. De voorgestelde amendementen hebben *twee hoofdgedachten* tot grondslag:

a. eene meer eigenaardige berekening en heffing van het vergunningsregt, en

b. eene uitbreiding van het in het wetsontwerp nêergelegd denkbeeld van korting op dat regt, voor het gedurende zekeren tijd niet verkoopen en niet schenken van sterken drank.

Ad art. 1, 3de *zinsnede.* Dit amendement heeft hoofd-

zakelijk ten doel, om bij de aanvrage om vergunning ook al aanstonds in kennis gesteld te worden met een punt, dat men, behalve de reeds in het wetsontwerp voorkomenden, niet ontberen kan voor de rigtige toepassing der wet. De sub 3 te doene opgave door den verzoeker is daartoe strekkende.

Een vaste regel voor den *duur* der vrijwillig verlangde rangschikking schijnt noodig ter voorkoming van administrative verwikkelingen in verband met de toe te kennen kortingen sub art. 6*a* voorgesteld. Ook de wijze *hoe* men opheffing van die verlangde rangschikking kan verkrijgen, na afloop van dien jarigen termijn schijnt hier noodig.

De verdere inhoud van het amendement betreft slechts de redactie.

Naar het bescheiden oordeel van den ondergeteekende beveelt zich die voorgestelde wijziging van redactie hierdoor aan, dat zij duidelijker in het oog doet vallen de punten door den verzoeker in acht te nemen bij het doen zijner aanvrage om vergunning.

Dat overigens de opgave van den naam enz. van den verzoeker voorafga aan die van de localiteit, welke deze wenscht te gebruiken, komt den ondergeteekende meer rationeel voor.

Ad art. 6. Dit artikel wordt ordeshalve voorgesteld te splitsen in *twee* artikelen; voorloopig zijn zij genummerd 6 en 6*a*.

Ad art. 6 (*Amendement*). Dit amendement is eene uitwerking der, ook naar het bescheiden oordeel van den ondergeteekende, zoo juist uitgesproken gedachte, in zake het vergunningsregt, in een opstel voorkomende in de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 24 Maart jl., alsmede van het naar aanleiding daarvan voorkomende in het *Dagblad van Zuidholland* enz., dd. 31 Maart daaraanvolgende.

Dat het aan te nemen cijfer als grondslag voor een te heffen vergunningsregt, eigenlijk afhangt van meer of min subjective meening en alzoo niet vrij te pleiten is van willekeur, is niet tegen te spreken; doch is zulks niet evenzeer het geval met elke andere heffing of belasting?

Ad het regt sub a. Als grondslag in verband met het te betalen vergunningsregt is aangenomen de hoegrootheid der gemeenten in hare bevolking volgens art. 2, immers wat betreft de *drie* eerste kategorien.

De in genoemd art. 2 voorkomende *vierde* kategorie komt den ondergeteekende evenwel voor, een bevolkingcijfer te bevatten dat niet alleen gevoegelijk, maar ook billijkheidshalve eene splitsing als de voorgestelde toelaat en aanbeveelt.

Immers men gaat uit van dit denkbeeld, dat naar mate eene gemeente meer bevolkt is, de persoon aan wien eene vergunning verleend wordt, ook beter in staat zal zijn een hooger regt te voldoen; en van dat standpunt uitgaande, komt de sprong van gemeenten met eene bevolking tot een maximum van 10 000 zielen, tot die welke vaak slechts eenige weinige honderden zielen tellen te groot voor.

De aangenomen cijfers, als regt voor elke vergunning, zijn zóó genomen, dat in geval van toe te kennen korting ingevolge art. 6*a*, men die verrekenen kan in *ronde* cijfers en niet vervalt in berekening van fractien centen en halve centen.

Ad het regt sub b. De voorgestelde wijze van berekening van dit vergunningsregt per ingeslagen *liter*, zonder eenige afdaling in onderdeelen, schijnt den ondergeteekende, voor de toepassing der wet, meest eenvoudig en praktisch toe.

Ad Betaling regt, sub a, en uitreiking der vergunning. Ten einde den noodigen waarborg te hebben, dat het regt sub a *terstond* en *in eens* aan de gemeentekas voldaan zij, vóór en aleer de aanvrager in het *feitelijk genot* kan treden van de hem verleende vergunning, meent de ondergeteekende den voorgestelden gang van zaken te mogen aanbevelen.

Ad Betaling regt sub b, *regt en verlies vergunningsregt.* De *maandelijksche* betaling van dit regt, schijnt aanbeveling te verdienen, eensdeels om voor den schuldenaar de som niet te hoog te laten oploopen; anderdeels om bij nalatigheid in de voldoening van het verschuldigde, hoe eer hoe beter de vergunning te kunnen intrekken, of van regtswege hare kracht te doen verliezen.

De wijze om den inslag te constateren, alsmede de vaststelling van regelen bij de maandelijksche betaling van het vergunningsregt in acht te nemen, hangen in menig opzigt zoozeer zamen, met de eigenaardige huishouding der verschillende gemeenten, dat dit een en ander verreweg het best aan het regelen bij gemeentelijke verordening wordt overgelaten.

De overige bepalingen behooren, naar het gevoelen van den ondergeteekende, eene plaats in de wet zelve te bekleeden.

De slotzinsnede van dit artikel bedoelt, den weg te sluiten voor allerlei reclames, in zake eenmaal betaalde vergunningsregten, behalve die voortvloeijende uit art. 6*a*.

Ad Art. 6*a* (*nieuw*). De ondergeteekende van heeler harte toejuichende het beginsel in art. 6 van het wetsontwerp nedergelegd, om als door eene *premie* het niet verkoopen en niet schenken van sterke dranken van *Zaturdagavond* tot *Maandagmorgen* uit te lokken, wenscht de toepassing van dat beginsel nog verder uit te breiden.

Dat met de uitbreiding tot den *Dingsdag*morgen bedoeld wordt het althans openen van eenen weg, om zooveel mogelijk het zoogenaamd *Maandaghouden* te breidelen, ligt voor de hand.

Ten einde voorts zooveel doenlijk althans, de contrôle te verzekeren van de rigtige naleving der verpligting, die belanghebbenden tegen genot der kortingen mogten op zich nemen, komt den ondergeteekende een *later morgenuur* meer doelmatig voor.

Ofschoon ook in dezen de bepaling der hoegrootheid van de toe te kennen kortingen zich beweegt op het schier eindeloos veld van subjectieve meeningen, zoo gelooft de ondergeteekende nogtans, dat de voorgestelde maatstaf zich aanbeveelt, met het oog op het doel, dat men er minst genomen door tracht na te streven.

Immers naar mate het tijdvak van niet verkoopen en niet schenken langer is, moet de daarvoor toe te kennen korting hooger en daardoor meer aanlokkend zijn.

Ad Art. 11 *laatste zinsnede.* De hier voorgestelde wijze van procederen komt, naar het bescheiden oordeel van den ondergeteekende, meer overeen met de waardigheid van Gedeputeerde Staten en is bovendien ook meer in overeenstemming met den gebruikelijken vorm in onze administrative regtspleging.

Ad Art. 13 *2de zinsnede.* De sub 3°. toegevoegde verpligting mag niet ontbreken, als het in art. 6*a* voorgestelde en bij amendement uitgebreide beginsel mogt worden gehuldigd. De ondergeteekende beoogt door die bepaling, de contrôle te vergemakkelijken en tevens te verscherpen op die lieden, die, onder die *vrijwillig* op zich genomen beperkende bepaling, de vergunning hebben gevraagd en verkregen.

Ad Art. 13, *3de zinsnede.* Men wenscht den termijn voor de terugzending iets langer te stellen, dewijl eene onwillekeurige vertraging van de zijde van den belanghebbende toch ligt mogelijk is en art. 23 op de overtreding van deze bepaling eene geldboete voorschrijft.

Eene verpligte terugzending der acte van vergunning, wanneer zij *hare kracht* verloren heeft (zie voorlaatste zinsnede amendement op art. 6), acht men evenveel of even weinig noodzakelijk, als zij zulks gerekend wordt te zijn, voor het geval die vergunning krachtens besluit ingetrokken wordt.

Ad Art. 15. Eene definitie wat onder *logeergasten* te verstaan zij, schijnt noodzakelijk om althans eenigen breidel te hebben tegen het schromelijk misbruik dat van die vrijstelling zou kunnen gemaakt worden.

Ad Art. 24 *en* 25. Dewijl er meer of andere plaatselijke verordeningen kunnen of zullen moeten in 't leven treden, ter rigtige uitvoering dezer wet, boven en behalve die waarvan sprake in art. 2, acht men het minst genomen wenschelijk en voorzigtig, om in den geest van het voorgestelde amendement, de artt. 24 en 25 te wijzigen.

Zierikzee, 19 April 1881.

J. L. DE JONGE.

[22. 10.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekende heeft de eer de volgende amendementen voor te stellen:

Art. 2, met weglating van de 1ste zinsnede, te lezen:

» Bij plaatselijke verordening kan de gemeenteraad, onverminderd zijne bevoegdheid, krachtens art. 135 der gemeentewet:

1°. wijken, buurten of straten aanwijzen waar verkoop van sterken drank niet dan onder zekere voorwaarden mag worden vergund;

2°. eischen stellen voor de localiteiten waar verkoop van sterken drank in het klein mag worden vergund."

Art. 3, 1°. te lezen:

» wanneer, door het verleenen der vergunning, in strijd zal worden gehandeld met de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordening;" enz. met weglating van:

» 10°. wanneer de verzoeker eenig openbaar ambt bekleedt," en wijziging in

11°. van » 5—10" in: 5—9.

Art. 4 weg te laten, waaruit volgt dat art. 5 wordt 4 en zoo vervolgens.

Art. 9. Voor 5—11 te lezen: 5—10.

Art. 15 te lezen:

» De artt. 1—14 (lees 1—13) zijn niet van toepassing:

1°. op drankverkoop aan boord van vaartuigen aan de opvarenden

2°. op drankverkoop door marketensters aan militairen op marsch, in legerplaatsen of in localiteiten aan het militair gezag onderworpen, door diegenen aan wie dit door de militaire overheid wordt toegelaten."

Art. 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23 en 24 voor » vijftig cents" te lezen: drie gulden.

Art. 28. Weglaten de 2de alinea.

Art. 29. Voor » Gedurende de vijf eerste jaren" te lezen: Gedurende de twee eerste jaren enz.

K. DE JONG.

Toelichting.

Als middelen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank stelt de Regering voor:

1°. beperking van het aantal tapperijen;

2°. voorwaarden waarop de vergunning, om het tappersbedrijf uit te oefenen, wordt verleend;

3°. bevoegdheid om die vergunning, bij niet naleving van de gestelde voorwaarden, in te trekken;

4°. strafbepalingen voor hem die het misbruik van sterken drank in de hand werkt of er zich aan schuldig maakt;

5°. betaling van lasten.

Deze voorgestelde middelen ter beteugeling van het misbruik van sterken drank, met uitzondering van het eerstgenoemde, kunnen en moeten op elk die het tappersbedrijf uitoefent gelijkelijk worden toegepast, onverschillig of de tapperij is bordeel of speelhuis, logement van lagere of hoogere klasse, koffijhuis, uitspanning of stalhouderij, of onder welke benaming ook het bedrijf van tapper wordt opgegeven, terwijl misbruik, in welk locaal ook gepleegd, aan dezelfde strafbepaling is onderworpen.

Zeker zal het aantal tapperijen door deze maatregelen merkbaar verminderen en, bij gestrenge handhaving der voorgestelde middelen, de vernietiging van de rumoermakende dronkenmanshuizen en van de stille knippen ten gevolge hebben, zonder dat iemand in de uitoefening van een geoorloofd bedrijf wordt belemmerd of daarin boven anderen bevoorregt wordt.

Anders is het met het middel onder punt 1°. genoemd. De toepassing daarvan moet onvermijdelijk aanleiding geven tot willekeur.

Regeling van het aantal tapperijen, zoo als die onder verschillende benamingen voorkomen, naar het zielental, is zelfs voor het publiek niet wenschelijk.

In kleine steden, met zeer druk bezochte week- en jaarmarkten, bestaat de behoefte aan stalhouderijen, logementen en koffijhuizen veel meer dan op meer bevolkte stille plaatsen. Het gevolg daarvan zal zijn, dat men aan den een, naast de uitoefening van zijn bedrijf, drankverkoop zal toestaan, terwijl het aan een ander, die hetzelfde bedrijf uitoefent, verboden wordt, of dat men den een zijn geoorloofd middel van bestaan zal ontnemen, ten einde aan zijn buurman dubbele inkomsten te verzekeren, ofschoon beiden in de uitoefening van hun bedrijf zich stiptelijk hielden aan de voorschriften der wet.

Deze onbillijkheid te voorkomen, en aan ieder burger, bij gelijke verpligtingen, gelijke regten te verzekeren, en tevens het misbruik van sterken drank zoo veel mogelijk te beteugelen, is het doel dezer voorgestelde amendementen.

[22. 11.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekende heeft de eer de navolgende amendementen voor te stellen:

1°. de beweegreden te lezen:

»Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is wettelijke bepalingen vast te stellen tot regeling van den kleinhandel in gedistilleerd en likeuren en tot beteugeling van openbare dronkenschap;"

Bij aanneming van deze beweegreden zal ook het intitulé der wet daarmeê in overeenstemming moeten worden gebragt.

2°. **Art. 1**, 4de lid, te laten vervallen.

3°. **Art. 3**, 1°., te laten vervallen.

4°. Aan **art. 5** toe te voegen:

»De vergunning wordt alleen geweigerd in de gevallen bij art. 3 vermeld, alsmede wanneer door haar te verleenen in strijd zou worden gehandeld met de eerste zinsnede van art. 2 of met eene in dat artikel bedoelde plaatselijke verordening.

»Moet, om zoodanigen strijd te voorkomen, tusschen verschillende verzoekers eene keuze worden gedaan, dan wordt dezen de gelegenheid gegeven om voor de vergunning een bedrag in geld aan te bieden. De aanbieding geschiedt in gesloten omslag. De vergunning wordt verleend aan diegenen, die de hoogste aanbiedingen hebben gedaan. Bij aanbieding van gelijke bedragen beslist het lot."

5°. In **art. 6**, 1ste alinea, achter de woorden: »de betaling", te voegen: »van het voor de vergunning aangeboden geldbedrag, alsmede".

6°. **Art. 17**, 2°., te lezen:

»de verkooper van welke waren of goederen ook of zijn vervanger, die den kooper, ter gelegenheid of in het vooruitzigt van een inkoop, om niet sterken drank toedient".

Toelichting.

Ad 1um. Beteugeling van hartstogten valt buiten Staatsbemoeijing. Zij is enkel van bekeering, niet van wettelijke dwangmiddelen te wachten. Intusschen gaan de bepalingen van het ontwerp minder ver dan beweegreden en opschrift zouden doen vermoeden, daar zij zich hoofdzakelijk bepalen tot voorschriften in het belang der openbare veiligheid en ter wering van openbare verleiding. Waar *handelingen* de openbare veiligheid in gevaar brengen, of *handel* de openbare verleiding bevordert, is *regeling* van Staatswege zeker geoorloofd. De voorgestelde redactie drukt dit uit en is ter voorkoming van onjuiste, ook door de Regering waarschijnlijk niet gewilde gevolgtrekkingen geschikter dan die van het ontwerp.

Ad 2um en *3um.* De hier bedoelde alinea's worden overgebragt naar art. 5. (Zie hieronder sub 4°.)

Ad 4um. Het stelsel van verpachting bij opbod past niet in deze wet. Dit belet niet om, waar willekeur van het openbaar gezag, althans de schijn daarvan, te vreezen is, den belanghebbenden zelven het middel aan de hand te doen om daartegen te waken. Niet eerst over vijf jaren na het in werking treden dezer wet (zie art. 28 ontwerp) zullen burgemeester en wethouders voor de moeijelijkheid eener keuze tusschen gelijkgeregtigden kunnen staan, maar reeds zoodra, ten gevolge van de bezwarende bepalingen dezer wet, door opruiming van vele ongeoorloofde tapperijen haar aantal beneden het wettelijk maximum zal zijn gedaald.

Ad 6um. Bekend is het verderfelijk gebruik om aan dienstboden in winkels waarheen deze gezonden worden, drank te schenken om niet. Ter behoud van clandisie zien vele, ook fatsoenlijke winkeliers zich daartoe gedwongen. Om zulke onzedelijke concurrentie en openbare verleiding te weren, is eene verbodsbepaling zeer gewenscht. Herstel van de oorspronkelijke redactie wordt derhalve voorgesteld. Te meer, omdat zeer dikwijls wel het aanbieden, niet het verkoopen van drank bewijsbaar zal zijn. Dat het »schenken van een borrel in de woonkamer", gelijk in het Voorloopig Verslag opgemerkt wordt, niet strafbaar behoeft te zijn, spreekt van zelf. Geen verstandig openbaar ministerie zal zulk eene handeling, als zij niet ter wetsontduiking geschiedt, vervolgen. Nogtans schijnt het onraadzaam het verbod uitdrukkelijk tot het aanbieden *in den winkel* te beperken. Dan zou het inrigten voor de klanten van een »opkamertje" naast den winkel den verleider straffeloos doen worden.

DE SAVORNIN LOHMAN.

[22. 12.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

De ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen, de volgende amendementen:

I.

In artikel 28, alinea 2, weg te laten de woorden:

»gedurende vijf jaren na het in werking treden der wet".

II.

Aan artikel 28 toe te voegen de volgende alinea:

»Drie jaren na de invoering dezer wet, wordt de vergunning niet uitgereikt aan hem, die voor zich zelf, of voor een zijner huisgenooten verkeert in het geval van art. 3 n°. 9.

BASTERT.

DIJCKMEESTER.

[22. 13.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN IN DE AMENDEMENTEN VAN DEN HEER DE JONGE (stuk n°. 9.)

De ondergeteekende wenscht de navolgende wijzigingen te brengen in de door hem in dato 19 April jl. (stuk n°. 9) ingediende amendementen.

Te laten *vervallen* het voorgestelde amendement op de *3de zinsnede van art.* 1, en dit met eene kleine wijziging *over te brengen* naar art. 6*a*, waardoor dan art. 1 wetsontwerp *ongewijzigd* blijft, en mitsdien

Art. 6*a* gelezen moet worden als volgt:

» In het verzoekschrift in art. 1 bedoeld, kan de verzoeker zijn verlangen te kennen geven, dat, bij het hem verleenen der vergunning, zijne localiteit gerangschikt worde onder die, waarin geen sterken drank verkocht noch geschonken wordt:

hetzij *a*, tusschen *Zaturdagavond* te *zes* en *Maandagmorgen* te *negen ure;*

hetzij *b*, tusschen *Zaturdagavond* te *zes* en *Dingsdagmorgen* te *negen ure.*

» Op de in art. 6 bedoelde regten wordt eene *korting* toegestaan, en wel:

voor de localiteit sub *a* bedoeld,

een vierde van het *in eens*,

en *vier cent* per *liter* van het *maandelijks* te betalen regt.

Voor de localiteit sub *b* bedoeld.

de helft van het *in eens* en

acht cent per *liter* van het *maandelijks* te betalen regt

» Die rangschikking blijft van kracht telkens voor één jaar.

» Verlangt men hare opheffing voor een naastvolgend vergunningsjaar, dan moet zulks schriftelijk worden te kennen gegeven minstens een maand vóór het eindigen van het loopend jaar ".

Art. 24.

In den *vierden regel* v. b. de woorden: » *of de in art.* 2 *bedoelde* " te laten vervallen en daarvoor te lezen: » *of de bij deze wet bedoelde.* "

In den *achtsten* en *negenden* regel v. b. te laten vervallen de woorden: » *of van de in art.* 2 *bedoelde* ", en daarvoor te lezen: » *of de bij deze wet bedoelde* ".

Art. 25.

In den *tweeden* regel v. b. de woorden: » *in art.* 2 *bedoelde*", te laten vervallen en daarvoor te lezen: » *bij deze wet bedoelde*".

De overige amendementen op art. 6 (onder art. 6 *nieuw*); art. 11 *laatste zinsnede;* art. 13, 2*de en* 3*de zinsnede;* en art. 15 *achter* 1°. blijven *geheel onveranderd.*

Wat voorts de *Beknopte toelichting* (zie bladz. 3 en v. v. bijlage n°. 9) betreft, deze blijft mede *geheel onveranderd*, immers voor zooveel zij het *wezen* der zaak aangaat en geen betrekking heeft op de *redactie.*

's Hage, 5 Mei 1881.

DE JONGE.

[22. 14.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor de drie eerste zinsneden van art. 1 aldus te lezen:

»Hij die het beroep van tapper van sterken drank wil uitoefenen, vraagt, behoudens de uitzonderingen in art. 15 vermeld, daartoe vooraf vergunning van burgemeester en wethouders der gemeente binnen welke hij dit wenscht te doen.

»Onder uitoefening van het beroep van tapper van sterken drank wordt verstaan het zetten of doen zetten van gelagen en het schenken of doen schenken van sterken drank als bedrijf.

»Het verzoekschrift om vergunning bevat eene nauwkeurige opgave van de localiteiten waar men het beroep van tapper van sterken drank wil uitoefenen, en van de namen, voornamen, ambten, beroepen en bedrijven, zoowel van den verzoeker als van de bewoners, boven den leeftijd van zestien jaren, van de kadastrale perceelen, waarin zich de opgegeven localiteiten bevinden."

Toelichting.

Het doel der wet moet zijn, niet het beperken van den kleinhandel in sterken drank, maar het doen verminderen van de gelegenheden om sterken drank te gebruiken, van de koffijhuizen, tapperijen, kroegen enz.

Onder sterken drank zal niet anders verstaan kunnen worden dan gedistilleerd (zie artt. 252 en 454 van het Wetboek van Strafregt en de over het eerstgenoemde artikel gevoerde beraadslaging); maar dan zijn alle apothekers, wat spiritus nitrodulcis, eau des carmes enz. betreft, en alle wijnkoopers, confiseurs, slijters, handelaars in comestibles, groote kruideniers enz. wat betreft brandewijn, cognac, rum, arak, siroop van punch, likeuren enz., die gewoonlijk in kleiner hoeveelheid dan van twee liter gebotteld verkocht worden en ten verkoop in voorraad zijn, verkoopers van sterken drank in het klein, die eene vergunning zullen moeten aanvragen, of, erger nog, die op grond van art. 2, 9°., geene vergunning zullen kunnen verkrijgen, en dus deze artikelen niet meer zullen mogen verkoopen. Om zich daarvan voor huiselijk gebruik te voorzien, zal men ze in eene tapperij moeten gaan koopen of doen koopen.

Zetten van gelagen en *schenken* zijn de meest gebruikelijke uitdrukkingen in de plaatselijke verordeningen, waarmede hetzelfde wordt bedoeld als met *debit de boissons à consommer sur place* van de Fransche wet. Het onderzoek naar de hoeveelheid kan vervallen; dit levert het voordeel op, dat niet de wet kan worden ontdoken doordat eenige bezoekers den sterken drank voor gemeenschappelijke rekening *koopen* of voor één hunner doen *koopen* in eene hoeveelheid van twee liter of meer, er een gedeelte van gebruiken en des noods het overige in de tapperij laten bewaren voor eene volgende gelegenheid, wat volgens het ontwerp niet strafbaar zou zijn.

Doen zetten en *doen* schenken is noodig, zoolang althans het Wetboek van Strafregt niet is ingevoerd, om niet alleen hem die feitelijk als tapper fungeert, en die misschien niets anders dan een handlanger of werktuig is van den persoon die werkelijk de nering drijft, te kunnen straffen, maar vooral ook hem, op wiens last of in wiens dienst hij handelt; ook de bestuurder eener vereeniging die doet schenken of gelagen zetten.

Daar de verzoeker niet behoeft te wonen in het perceel waar hij de zaak wil drijven, schijnt het minder geraden te spreken van zijne *huisgenooten*. Men heeft er belang bij de namen, ambten of beroepen te kennen van de bewoners der perceelen waarin de tapperij wordt gehouden. Wanneer de »verzoeker" eene vereeniging is, valt het denkbeeld van huisgenooten daarenboven geheel weg.

W. VAN DER KAAY.

[22. 15.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor, art. 2 aldus te lezen:

» Het aantal der te verleenen vergunningen wordt voor elke gemeente bepaald door een besluit van den raad, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten.

» Onthouden Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan het besluit of is dit niet vóór 1 Januarij 1883 genomen, de bepaling geschiedt door Ons.

» De door Ons gemaakte bepaling kan worden vervangen door een besluit van den raad, goedgekeurd door Ons.

» Herziening van het besluit van den raad vereischt goedkeuring van Gedeputeerde Staten; onthouden Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan het besluit tot herziening, de raad kan Onze beslissing vragen."

BERGSMA.

[22. 16.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekenden hebben de eer het navolgend amendement voor te stellen.

Art. 1, alinea 2, te lezen:

» Onder verkoop in het klein wordt verstaan verkoop bij hoeveelheden van minder dan één liter."

DIJCKMEESTER.
IDZERDA.

[22. 17.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende heeft de eer in overweging te geven:

In art. 2, na de *eerste* zinsnede, als *tweede* zinsnede in te voegen:

» Door Ons kan, Gedeputeerde Staten gehoord, en op voorstel van den betrokken Gemeenteraad, naar aanleiding van bijzondere plaatselijke omstandigheden, eene verlaging of verhooging van het maximum der volgens de eerste zinsnede van dit artikel in eene gemeente te verleenen vergunningen, worden vastgesteld.

» Deze vaststelling geschiedt voor een bepaalden termijn, die, des gevorderd, op gelijke wijze kan worden verlengd."

Bij aanneming dezer wijziging zal:

a. Het in de tegenwoordige tweede zinsnede van art. 2, sub 1°., opgenomene moeten vervallen, zoodat 2°. en 3°. wordt 1°. en 2°.

b. In art. 3, sub 1°., moet worden gelezen: » de eerste of tweede zinsnede van art. 2", enz.

Toelichting.

Dat beperking van het aantal tapperijen tot afneming van het misbruik van sterken drank zal moeten leiden, wordt — zie Voorloopig Verslag blz. 10 — nagenoeg algemeen erkend.

Vaststelling door den Rijkswetgever, waar deze, krachtens het politieregt, tot beteugeling van dat misbruik wettelijke bepalingen in het leven roept, van een maximum der te verleenen vergunningen *als regel* schijnt mitsdien allezins verdedigbaar.

Te ontkennen valt evenwel niet, dat bijzondere plaatselijke omstandigheden bij de bepaling van dat maximum in aanmerking moeten kunnen worden genomen.

Het tweede lid, sub 1°., van art. 2, gewijzigd ontwerp, erkent dit, door den gemeenteraad vrijheid te verleenen bij plaatselijke verordening een *lager* maximum te bepalen. Eene bevoegdheid evenwel, waaromtrent iedere waarborg eener verstandige toepassing ontbreekt.

Van den anderen kant ontbreekt evenzeer eene bepaling, die *verhooging* van het *als regel* gesteld maximum toelaat.

Toch kàn ook daartoe op gronden aan bijzondere plaatselijke omstandigheden — bijv. de uitgebreidheid van het grondgebied bij verspreide bevolking, het karakter eener marktplaats, bij overigens beperkt zielental, enz. — ontleend, aanleiding bestaan.

Het amendement strekt dus:

1°. om, met inachtneming der noodige waarborgen, ook daartoe de *mogelijkheid* te openen;

2°. om, hetgeen ook meer in overeenstemming schijnt met de oekonomie dezer wet uit een staatsregtelijk oogpunt, èn verlaging èn verhooging van het vastgesteld maximum, op gelijke wijze, en onder gelijke waarborgen, te doen geschieden.

RÖELL.

[22. 18.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekenden hebben de eer voor te stellen art. 3, n°. 3, te lezen als volgt:

» wanneer de vergunning gevraagd wordt voor eene localiteit, die voor de openbare dienst wordt gebruikt of met zoodanige localiteit gemeenschap heeft;".

SCHEPEL.
DE RUITER ZYLKER.

[22. 19.]

NOTA VAN WIJZIGING in de amendementen van de Heeren BASTERT en DIJCKMEESTER (stuk n°. 12.)

De ondergeteekenden wenschen de navolgende wijziging te brengen in de door hen ingediende amendementen (stuk n°. 12):

De alinea, toe te voegen aan art. 28, moet gelezen worden:

» Na verloop van drie jaren na de invoering der wet, wordt de vergunning niet uitgereikt aan hem, die voor zich zelf of voor een zijner huisgenooten verkeert in het geval van art. 3, n°. 9."

BASTERT.
DIJCKMEESTER.

[22. 20.]

NOTA VAN WIJZIGING.

De tweede alinea van art. 28 wordt vervangen door de volgende bepaling:

Zoolang zij niet van bestemming zijn veranderd, kan voor de localiteiten, waarin op 1 Mei 1881, zonder strijd met wet of verordening, sterke drank werd verkocht, deze vergunning, tenzij in de gevallen bedoeld bij art. 3, n°. 3, 5, 6, 7, 8, 10 en 11, niet geweigerd worden:

a. aan hem die op voormeld tijdstip daarin het bedrijf uitoefende, zoolang hij leeft;

b. aan anderen gedurende de eerste twintig jaren na voormeld tijdstip.

Na 1 Mei 1884 wordt echter de vergunning geweigerd aan hem, die voor zich zelf of voor een zijner huisgenooten verkeert in het geval van art. 3, n°. 9.

[22. 21.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende stelt de volgende amendementen voor op artikel 3:

1°. te doen vervallen:

» 2°. wanneer het verzoek strekt tot drankverkoop op den openbaren weg;"

2°. sub 9°. te lezen:

» wanneer in de localiteit waarvoor de vergunning wordt gevraagd, winkelnering wordt uitgeoefend, of loten in de Nederlandsche Staatsloterij worden verkocht;".

Drankverkoop op den openbaren weg onder de speciaal aangewezen redenen van weigering van art. 3 op te nemen, schijnt overbodig en daarom niet wenschelijk, in verband met de artikelen 1, 6 en 8, die *localiteiten met huurwaarde* onafscheidelijk aan de vergunning verbinden, en alzoo den openbaren weg reeds geheel uitsluiten.

Volgens de redactie van 9°. in het wetsontwerp zoude bijv. een huisgenoot van den verzoeker geen winkelnering op eenige andere plaats in de gemeente mogen uitoefenen, en ontduiking ook op andere wijze mogelijk zijn. Weigering, dat drankverkoop en winkelnering in dezelfde *localiteit worden uitgeoefend*, schijnt de voorkeur te verdienen.

DE BRUYN KOPS.

II.

De ondergeteekende stelt voor in art. 3 te doen vervallen:

» 2°. wanneer het verzoek strekt tot drankverkoop op den openbaren weg."

PATIJN.

[22. 22.]

NOTA VAN WIJZIGINGEN in de amendementen van den heer DE JONGE (stukken n°s. 9 en 13.)

De ondergeteekende wenscht de navolgende wijzigingen te brengen in de door hem in dato 19 April en 5 Mei jl. (stukken n°s. 9 en 13) ingediende amendementen.

Voorts neemt hij in deze nota nu ook op, de amendementen, die *ongewijzigd* blijven, ten einde het overzigt te vergemakkelijken.

De nota's sub n°s. 9 en 13 kunnen dus als *vervallen* beschouwd worden.

Art. 6 *te lezen:* »Onverminderd de bepalingen der wet van 21 Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34)), wordt, met inachtneming van de artt. 232 tot en met 236 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85), een gemeentelijk vergunningsregt geheven, jaarlijks door den gemeenteraad vast te stellen.

Als grondslag voor de berekening van dat regt, wordt aangenomen de telken jare te schatten huurwaarde der localiteit, in verband met den omvang van het daarin, krachtens vergunning, uitgeoefend wordend of uit te oefenen drankverkoopersbedrijf.

Dit vergunningsregt mag niet lager zijn dan *twintig gulden* en niet hooger aan *negentig gulden* voor *elke honderd gulden* der hiervoor bedoelde geschatte huurwaarde.

Gedeelten worden voor geheelen gerekend.

De betaling van dat vergunningsregt geschiedt *dadelijk* en *in eens*, nadat de belanghebbende voorloopig schriftelijk is in kennis gesteld dat hem de vergunning is verleend.

De beschikking zelve wordt niet uitgereikt vóór dat het bewijs der betaling van dat regt aan burgemeester en wethouders is overgelegd.

Voor de localiteit, waar geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt:

a. tusschen *Zaturdagavond* te *zes* en *Maandagmorgen* te *negen ure*; of

b. tusschen *Zaturdagavond* te *zes* en *Dingsdagmorgen* te *negen ure*;

wordt op het in dit artikel genoemde regt eene *korting* toegestaan, en wel:

voor de localiteit sub *a*, van *één vierde.*

voor de localiteit sub *b*, van *de helft* van dat verschuldigde regt.

In het verzoekschrift in art. 1 bedoeld, kan de verzoeker zijn verlangen te kennen geven, dat, bij het hem verleenen der vergunning, zijne localiteit gerangschikt worde onder die bedoeld onder letter *a* of *b* van de voorgaande zinsnede.

Die rangschikking blijft van kracht telkens voor één jaar.

Verlangt men hare opheffing voor een naastvolgend vergunningsjaar, dan moet zulks schriftelijk worden te kennen gegeven minstens een maand vóór het eindigen van het loopend jaar."

Art. 11, *eerste zinsnede tusschen de woorden* »vergunning" *en* »kan" *in te voegen:*

»alsmede tegen het bij schatting vastgesteld bedrag der huurwaarde bij art. 6, 2de zinsnede, bedoeld".

De laatste zinsnede te vervangen door:

»Het besluit van Gedeputeerde Staten kan door Ons, gehoord den Raad van State, worden vernietigd.

Ons met redenen omkleed daartoe strekkend besluit wordt in de *Staatscourant* geplaatst."

Art. 13, *de 2de en 3de zinsneden te lezen aldus:*

»Tevens moet boven of ter zijde van de buitendeur, die toegang geeft tot de localiteit, met duidelijke letters te lezen zijn:

1°. de naam van hem aan wien de vergunning is verleend;

2°. het woord » vergunning";

3°. wat de localiteit aangaat, in art. 6 bedoeld, de tijd gedurende welken daarin geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt.

Het in het eerste lid bedoelde afschrift moet aan burgemeester en wethouders worden teruggezonden binnen *acht* dagen, te rekenen van den dag der toezending bedoeld in art. 10 van het besluit tot intrekking."

Art. 15, *achter* 1°. *in te voegen:*

»Onder logeergasten worden alleen die personen verstaan, die elders hun werkelijk verblijf hebben."

Art. 24.

In den *vierden* regel v. b. de woorden: » *of de in art.* 2 *bedoelde*" te laten vervallen en daarvoor te lezen: » *of de bij deze wet bedoelde.*"

In den *achtsten* en *negenden* regel v. b. te laten vervallen de woorden: » *of van de in art.* 2 *bedoelde*", en daarvoor te lezen: » *of de bij deze wet bedoelde.*"

Art. 25.

In den *tweeden* regel v. b. de woorden: » *in art.* 2 *bedoelde*", te laten vervallen en daarvoor te lezen: » *bij deze wet bedoelde.*"

Beknopte toelichting.

Art. 6.

Ofschoon de ondergeteekende voor zich in beginsel nog altijd de voorkeur zou blijven geven aan de heffing van een vergunningsregt, in voege als hij de eer had voor te stellen in dato 19 April jl. (stuk n°. 9), zoo heeft hij, na rijpen rade, evenwel gemeend, te moeten terugkeeren tot den grondslag voor de berekening van dat vergunningsregt, in het wetsontwerp aangegeven.

Hij is en blijft nogtans overtuigd, dat de door hem oorspronkelijk voorgestelde heffing per liter, al zij het niet wiskunstig, maar dan toch al vrij zeker, als grondslag van berekening van het vergunningsregt zou kunnen strekken, mits men niet te kampen hebbe met den geest van tegenwerking en kwaden wille, en van wege het Departement van Financien aan de gemeentebesturen die gegevens verstrekt werden, waartoe het in staat is.

Ware het niet, dat de ondergeteekende ook zijnerzijds zich verpligt acht, om voor zooveel hij kan en mag, den weg van conciliatie te bewandelen, tén einde deze wet tot stand te brengen, hij zou voorzeker, met eenige daartoe bereids door hem ontworpene wijziging, zijn oorspronkelijk amendement op art. 6, wat de wijze en regeling der heffing van de 10 cent per liter aangaat, hebben blijven handhaven.

Dat de aan te nemen percentage voor een te heffen vergunningsregt eigenlijk afhangt van meer of min subjective meening en alzoo niet vrij te pleiten is van willekeur, is niet tegen te spreken; doch is zulks niet evenzeer het geval met elke andere heffing of belasting? Ten einde den noodigen waarborg te hebben, dat het regt *terstond* en *in eens* aan de gemeentekas voldaan zij, vóór en aleer de aanvrager in het *feitelijk genot* kan treden van de hem verleende vergunning, meent de ondergeteekende den voorgestelden gang van zaken te mogen aanbevelen.

De ondergeteekende van heeler harte toejuichende het beginsel in art. 6 van het wetsontwerp nedergelegd, om als door eene *premie* het niet verkoopen en niet schenken van sterke dranken van *Zaturdagavond* tot *Maandagmorgen* uit te lokken, wenscht de toepassing van dat beginsel nog verder uit te breiden.

Dat met de uitbreiding tot den *Dingsdagmorgen* bedoeld wordt het althans openen van eenen weg, om zooveel mogelijk het zoogenaamd *Maandaghouden* te breidelen, ligt voor de hand.

Ten einde voorts zooveel doenlijk althans de contrôle te verzekeren van de rigtige naleving der verpligting, die belanghebbenden tegen genot der kortingen mogten op zich nemen, komt den ondergeteekende een *later morgenuur* meer doelmatig voor.

Ofschoon ook in dezen de bepaling der hoegrootheid van de toe te kennen kortingen zich beweegt op het schier eindelooze veld van subjective meeningen, zoo gelooft de ondergeteekende nogtans, dat de voorgestelde maatstaf zich aanbeveelt, met het oog op het doel, dat men er minst genomen door tracht na te streven.

Immers naar mate het tijdvak van niet verkoopen en niet schenken langer is, moet de daarvoor toe te kennen korting hooger en daardoor meer aanlokkend zijn.

Een vaste regel voor den *duur* der vrijwillig verlangde rangschikking schijnt noodig ter voorkoming van administrative verwikkelingen in verband met de toe te kennen korting die is voorgesteld. Ook de wijze *hoe* men opheffing van die verlangde rangschikking kan verkrijgen na afloop van dien jarigen termijn schijnt hier noodig.

Art. 11 *eerste zinsnede.* De ondergeteekende meent, dat de billijkheid voldoende pleit ten gunste van dit amendement.

Laatste zinsnede. De hier voorgestelde wijze van procederen komt, naar het bescheiden oordeel van den ondergeteekende, meer overeen met de waardigheid van Gedeputeerde Staten en is bovendien ook meer in overeenstemming met den gebruikelijken vorm in onze administrative regtspleging.

Ad Art. 13, 2*de zinsnede.* De sub 3°. toegevoegde verpligting mag niet ontbreken, als het in art. 6 voorgestelde en bij amendement uitgebreide beginsel mogt worden gehuldigd. De ondergeteekende beoogt door die bepaling, de contrôle te vergemakkelijken en tevens te verscherpen op die lieden, die, onder die *vrijwillig* op zich genomen beperkende bepaling, de vergunning hebben gevraagd en verkregen.

3*de zinsnede.* Men wenscht den termijn voor de terugzending iets langer te stellen, dewijl eene onwillekeurige vertraging van de zijde van den belanghebbende toch ligt mogelijk is en art. 23 op de overtreding van deze bepaling eene geldboete voorschrijft.

Ad Art. 15. Eene definitie wat onder *logeergasten* te verstaan zij, schijnt noodzakelijk om althans eenigen breidel te hebben tegen het schromelijk misbruik dat van die vrijstelling zou kunnen gemaakt worden.

Ad Art. 24 *en* 25. Dewijl er meer of andere plaatselijke verordeningen kunnen of zullen moeten in 't leven treden, ter rigtige uitvoering dezer wet, boven en behalve die waarvan sprake in art. 2, acht men het, minst genomen, wenschelijk en voorzigtig, om in den geest van het voorgestelde amendement, de artt 24 en 25 te wijzigen.

's Hage, 14 Mei 1881.

J. L. DE JONGE.

[22. 23.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt het volgende amendement voor op art. 3:

Laten vervallen n°. 7.

R. VAN DE WERK.

[22. 24.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET, met de daarin tot en met 16 Mei 1881 gebragte wijzigingen.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, wettelijke bepalingen vast te stellen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Hij die sterken drank in het klein verkoopen wil, vraagt, behoudens de uitzonderingen in art. 15 vermeld, daartoe vooraf vergunning aan burgemeester en wethouders der gemeente binnen welke hij dat bedrijf wenscht uit te oefenen.

Onder verkoop in het klein wordt verstaan verkoop bij hoeveelheden van minder dan twee liter.

Het verzoekschrift om vergunning bevat eene nauwkeurige opgave van de localiteiten waar men sterken drank wenscht te verkoopen en van de namen, voornamen, ambten, beroepen en bedrijven, zoowel van den verzoeker als van zijne huisgenooten boven den leeftijd van zestien jaren.

De vergunning wordt alleen geweigerd in de gevallen bij de wet vermeld.

Art. 2.

Het aantal te verleenen vergunningen mag niet meer bedragen dan:

in gemeenten met meer dan 50 000 zielen, 1 op 500 inwoners;

in gemeenten met meer dan 20 000 en ten hoogste 50 000 zielen, 1 op 400 inwoners;

in gemeenten met meer dan 10 000 en ten hoogste 20 000 zielen, 1 op 300 inwoners;

in de overige gemeenten 1 op 250 inwoners;

een en ander met dien verstande dat toeneming der bevolking geene verlaging van het maximum meêbrengt.

Door Ons kan, Gedeputeerde Staten gehoord, en op voorstel van den betrokken Gemeenteraad, naar aanleiding van bijzondere plaatselijke omstandigheden, eene verlaging of verhooging van het maximum der volgens de eerste zinsnede van dit artikel in eene gemeente te verleenen vergunningen, worden vastgesteld.

Vergunningen boven het vastgestelde maximum kunnen in bijzondere gevallen door burgemeester en wethouders eener gemeente, na magtiging van Gedeputeerde Staten worden verleend bij gemotiveerd besluit, in de *Staatscourant* te vermelden. Zij worden, zoodra zich daartoe de gelegenheid voordoet, binnen de grenzen van het maximum teruggebragt.

Deze vaststelling geschiedt voor een bepaalden termijn, die, des gevorderd, op gelijke wijze kan worden verlengd.

Bij plaatselijke verordening kan de gemeenteraad, onverminderd zijne bevoegdheid krachtens art. 135 der gemeentewet:

1°. wijken, buurten of straten aanwijzen waar verkoop van sterken drank in het klein niet of niet dan onder zekere voorwaarden mag worden vergund;

2°. eischen stellen voor de localiteiten waar verkoop van sterken drank in het klein mag worden vergund.

Art. 3.

De in art. 1 bedoelde vergunning wordt geweigerd:

1°. wanneer door het verleenen der vergunning in strijd zou worden gehandeld met de eerste of tweede zinsnede van art. 2 of met eene in dat artikel bedoelde plaatselijke verordening;

2°. wanneer het verzoek strekt tot drankverkoop op den openbaren weg;

3°. waneer de vergunning wordt gevraagd voor eene localiteit, in een gebouw dat geheel of ten deele voor de openbare dienst wordt gebruikt;

4°. wanneer van het verleenen der vergunning misbruik van sterken drank te duchten ware wegens de nabijheid van kazernen, localen waar geloot of gekeurd wordt voor de nationale militie of de schutterij, werkplaatsen, fabrieken, scholen of instellingen van weldadigheid;

5°. wanneer de verzoeker binnen de laatste vijf jaren tot eene gevangenisstraf van een jaar of tot eene zwaardere straf onherroepelijk is veroordeeld;

6°. wanneer de verzoeker wegens overtreding van art. 20 of binnen de laatste twee jaren twee malen wegens overtreding van eene andere strafbepaling dezer wet onherroepelijk is veroordeeld;

7°. wanneer de verzoeker niet is in het volle genot van zijne burgerlijke en burgerschapsregten;

8°. wanneer binnen de vijf laatste jaren eene vroegere vergunning den verzoeker verleend, werd ingetrokken krachtens art. 9, n°. 3;

9°. wanneer de verzoeker of een zijner huisgenooten eene winkelnering uitoefent of loten verkoopt in de Nederlandsche staatsloterij;

10°. wanneer de verzoeker eenig openbaar ambt bekleedt;

11°. wanneer de verzoeker is de tusschenpersoon voor iemand, die in een der onder nos. 5—10 vermelde gevallen verkeert.

Art. 4.

Op voordragt van burgemeester en wethouders kan door Gedeputeerde Staten aan verzoekers, die vallen onder het bepaalde bij art. 3, n°. 9, vergunning tot drankverkoop in het klein worden verleend voor localiteiten gelegen in kommen van dorpen, waar op niet meer dan twee plaatsen sterke drank in het klein wordt verkocht.

Van het verbod vervat in art. 3, n°. 10, kan vrijstelling worden verleend, voor zooveel Rijksambten betreft door Ons, voor zooveel andere ambten aangaat door Gedeputeerde Staten, in beide gevallen, burgemeester en wethouders gehoord.

Art. 5.

Van de indiening van het verzoek wordt door den verzoeker aankondiging gedaan in een nieuwsblad van zijne woonplaats, of in een nieuwsblad van eene nabij gelegene plaats, indien in zijne woonplaats geen nieuwsblad verschijnt.

Binnen eene maand nadat de verzoeker een exemplaar van het blad, waarin bedoelde aankondiging voorkomt, aan burgemeester en wethouders heeft doen toekomen, wordt op zijn verzoek schriftelijk beschikt.

Art. 6.

Onverminderd de bepalingen der wet van 21 Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34) heeft de vergunning in art. 1 bedoeld geene kracht vóór de betaling van een gemeentelijk vergunningsregt, door den gemeenteraad vast te stellen in verhouding tot de huurwaarde der localiteiten, waarvoor de vergunning wordt aangevraagd.

Dit vergunningsregt mag niet lager zijn dan tien gulden en niet hooger dan vijf-en-twintig gulden voor elke honderd gulden huurwaarde of gedeelte daarvan, met dien verstande dat het bedrag van het vergunningsregt met vijf-en-twintig ten honderd daalt, voor de localiteiten waar geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt tusschen Zaturdagavond te zes en Maandagochtend te zes ure.

De regeling van dit vergunningsregt geschiedt met inachtneming van de artikelen 232—236 der wet van 29 Junij 1851 (Staatsblad n°. 85).

Art. 7.

De vergunning wordt telkens verleend voor één jaar. Zij wordt echter telkens geacht weder voor één jaar te zijn ingegaan, indien vóór het eindigen van den termijn het verschuldigde vergunningsregt is betaald, en burgemeester en wethouders geen gebruik hebben gemaakt van de hun bij art. 9 verleende bevoegdheid.

Art. 8.

De vergunning geldt uitsluitend voor de daarin vermelde localiteiten. Zij geldt, behoudens de uitzonderingen in het tweede lid van dit artikel vermeld, uitsluitend voor den persoon des verzoekers.

Bij overlijden of tijdelijke onbevoegdheid of verhindering van den geregtigde tot uitoefening van het bedrijf, kan dit gedurende het loopende vergunningsjaar, zonder nadere vergunning worden voortgezet, in het eerste geval door de erfgenamen of een of meer hunner, in het tweede geval door hen die, hetzij krachtens de wet, hetzij krachtens opdragt van den geregtigde, daartoe bevoegd zijn.

Art. 9.

De vergunning wordt door burgemeester en wethouders ingetrokken:

1°. wanneer omstandigheden zich voordoen op grond waarvan, waren ze vroeger aanwezig of bekend geweest, zij krachtens art. 3, nos. 5—11, zou zijn geweigerd;

2°. wanneer van eene verleende vergunning gedurende drie maanden achtereen opzettelijk niet wordt gebruik gemaakt;

3°. wanneer, zich hetzij in de localiteiten zelve, hetzij elders doch ten gevolge van dronkenschap in de localiteiten ontstaan, feiten hebben voorgedaan die de vrees wettigen, dat de voortduring der vergunning een gevaar zou opleveren voor de openbare orde of veiligheid.

Art. 10.

Afwijzende beschikking op het verzoek, alsmede intrekking der vergunning is met redenen omkleed en wordt den verzoeker in gesloten omslag gezonden.

Art. 11.

Tegen de weigering of de intrekking der vergunning kan de belanghebbende, en tegen het verleenen der vergunning de burgemeester in hooger beroep komen bij Gedeputeerde Staten binnen veertien dagen nadat de beschikking van burgemeester en wethouders ter kennis is gebragt van den belanghebbende, en, voor zooveel den burgemeester betreft, binnen veertien dagen na dagteekening dier beschikking.

De beslissing van Gedeputeerde Staten wordt genomen bij een met redenen omkleed besluit, binnen drie maanden nadat het beroep is ingesteld, ten ware zij vooraf bij afzonderlijk besluit mogt verdaagd zijn.

Hangende de termijnen tot en de behandeling van het hooger beroep blijft de vergunning of hare intrekking buiten werking.

Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten door Ons vernietigd, dan hebben deze op nieuw over de zaak uitspraak te doen, met inachtneming van Onze beslissing.

Art. 12.

Burgemeester en wethouders zenden jaarlijks aan Gedeputeerde Staten eene opgave van het getal der gedurende het vorige jaar verleende en ingetrokken vergunningen, van den daarvoor betaalden prijs, alsmede van de in de gemeente bestaande inrigtingen waar, krachtens vergunning, sterke drank in het klein wordt verkocht.

Deze opgaven worden opgenomen in het provinciaal verslag en in de Staatscourant.

Art. 13.

In elke localiteit waar krachtens vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, moet een door den gemeentesecretaris gewaarmerkt afschrift der vergunning alsmede een gedrukt exemplaar dezer wet duidelijk leesbaar zijn opgehangen.

Tevens moet boven, op of ter zijde van de buitendeur, die tot de localiteit toegang geeft, behalve den naam van hem aan wien de vergunning is verleend, met duidelijke letters het woord *vergunning* te lezen zijn.

Het in het eerste lid bedoelde afschrift moet in geval van het vervallen of intrekken der vergunning, binnen drie dagen aan burgemeester en wethouders worden teruggezonden

Art. 14.

Wanneer zonder de vereischte vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, verbieden burgemeester en wethouders het voortzetten van dien verkoop en doen zij dien des noods beletten.

Art. 15.

De artt. 1—14 zijn niet van toepassing:

1°. op drankverkoop in logementen aan logeergasten en de bij hen vertoevenden;

2°. op drankverkoop aan boord van vaartuigen aan de opvarenden;

3°. op drankverkoop door marketensters aan militairen op marsch, in legerplaatsen of in localiteiten aan het militair gezag onderworpen, door diegenen aan wie dit door de militaire overheid wordt toegelaten.

Strafbepalingen.

Art. 16.

Onverminderd de straffen wegens overtreding der wetten op het patent of wegens het houden van een huis van hazardspel, wordt met gevangenisstraf van één tot een-en-twintig dagen of geldboete van vijftig cent tot honderd gulden gestraft:

1°. hij die zonder de vereischte vergunning sterken drank in het klein verkoopt, te koop aanbiedt of ten verkoop in voorraad heeft;

2°. hij die in eene localiteit waar sterke drank in het klein verkocht wordt, op eenigerlei wijze aan koop van sterken drank eene kans op winst verbindt;

3°. hij die eene der handelingen in de beide vorige nommers omschreven in zijne woning toelaat.

Art. 17.

Met gevangenisstraf van één tot een-en-twintig dagen of geldboete van vijftig cent tot honderd gulden wordt gestraft:

1°. de verkooper van sterken drank of zijn vervanger, die, in de uitoefening van het beroep, aan een kind beneden den leeftijd van zestien jaren, sterken drank toedient;

2°. de verkooper of zijn vervanger, die bij gelegenheid van eene openbare verkooping den kooper, om niet sterken drank toedient.

Art. 18.

De in de artt. 16 en 17 bedreigde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien, tijdens het plegen van het feit, nog geene twee jaren zijn verloopen sedert de schuldige wegens een der in die artikelen of in artikel 20 omschreven feiten onherroepelijk is veroordeeld.

Art. 19.

Hij die sterken drank in het klein koopt in eene localiteit niet voorzien van het in het tweede lid van art. 13 gevorderde opschrift, wordt gestraft met eene geldboete van vijftig cent tot vijftien gulden.

Art. 20.

Met gevangenisstraf van één dag tot negen maanden of geldboete van vijftig cent tot drie honderd gulden wordt gestraft:

1°. hij die aan iemand die in kenlijken staat van dronkenschap verkeert, bedwelmenden drank toedient;

2°. hij die een kind beneden den leeftijd van zestien jaren opzettelijk dronken maakt;

3°. hij die iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingt tot het gebruik van bedwelmenden drank.

Indien het feit eene ziekte ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van één dag tot vijf jaren.

Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met tuchthuisstraf van vijf tot tien jaren.

Indien de schuldige het strafbare feit in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet voor een tijd den duur der hoofdstraf ten minste twee en ten hoogste vijf jaren te boven gaande. Deze straf gaat in op den dag waarop de regterlijke uitspraak kan worden tenuitvoergelegd.

Art. 21.

Met gevangenisstraf van één tot zes dagen of geldboete van vijftig cent tot vijf-en-twintig gulden wordt gestraft hij die terwijl hij in staat van dronkenschap verkeert, hetzij in het openbaar het verkeer belemmert of de orde verstoort, hetzij eens anders veiligheid bedreigt, hetzij eenige handeling verrigt waarbij, tot voorkoming van gevaar voor leven of gezondheid van derden, bijzondere omzigtigheid of voorzorgen worden vereischt.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen jaar is verloopen sedert de schuldige wegens hetzelfde feit of wegens dat voorzien bij art. 22 onherroepelijk is veroordeeld of wegens het laatstgemelde feit vrijwillig de boete heeft betaald, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van een tot veertien dagen.

Art. 22.

Met geldboete van vijftig cent tot vijftien gulden wordt gestraft hij die zich in kenlijken staat van dronkenschap op den openbaren weg bevindt.

Indien tijdens het plegen van het feit nog geen zes maanden zijn verloopen sedert de schuldige wegens hetzelfde feit of wegens dat omschreven in art. 21 onherroepelijk is veroordeeld, of wegens het in het eerste lid omschreven feit vrijwillig de boete heeft betaald, kan in plaats van de geldboete gevangenisstraf van een tot drie dagen worden opgelegd.

Bij tweede herhaling binnen een jaar na de eerste veroordeeling of vrijwillige betaling, wordt gevangenisstraf opgelegd van een tot veertien dagen.

Bij derde of volgende herhalingen telkens binnen zes maanden na de laatste veroordeeling of vrijwillige betaling gepleegd, wordt gevangenisstraf opgelegd van een tot een-en-twintig dagen, en kan de schuldige daarenboven, zoo hij tot werken in staat is, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrigting worden veroordeeld voor ten minste drie maanden en ten hoogste een jaar.

Deze straf gaat in op den dag waarop de hoofdstraf eindigt.

Art. 23.

Met geldboete van vijftig cent tot vijftien gulden wordt gestraft de overtreding van art. 13.

Art. 24.

Met gevangenisstraf van één dag tot drie maanden of geldboete van vijftig cent tot zes honderd gulden wordt gestraft hij die opzettelijk niet voldoet aan eene vordering krachtens deze wet of de in art 2 bedoelde plaatselijke verordeningen gedaan door een ambtenaar met het opsporen van strafbare feiten belast, alsmede hij die opzettelijk eenige handeling door een dier ambtenaren ondernomen ter uitvoering van deze wet of van de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordeningen, belet, belemmert of verijdelt.

Indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen twee jaren zijn verloopen, sedert de schuldige wegens hetzelfde misdrijf onherroepelijk is veroordeeld, kunnen de straffen met een derde worden verhoogd.

Art. 25.

Met het opsporen van de overtredingen dezer wet en van de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordeningen zijn, behalve de bij art. 11 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussée en alle ambtenaren van de Rijks- en gemeente-politie.

De voormelde ambtenaren hebben ten allen tijde vrijen toegang tot alle localiteiten waar sterke drank in het klein wordt verkocht. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien des noods met inroeping van den sterken arm.

Is de localiteit tevens eene woning of alleen door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil van den bewoner niet binnen, dan op schriftelijken last van den burgemeester.

Van dit binnentreden wordt door hen binnen tweemaal vier-en-twintig uren proces-verbaal opgemaakt en aan den ingezetene wiens woning is binnen getreden, in afschrift medegedeeld.

Bepalingen betreffende het burgerlijk regt.

Art. 26.

Op grond van gewoonte van dronkenschap kan de meerderjarige onder curatele gesteld worden. Alle bepalingen betreffende de curatele op grond van verkwisting en hare gevolgen zijn daarbij van toepassing.

Art. 27.

Gewoonte van dronkenschap wordt beschouwd als een grond waarop scheiding van tafel en bed kan worden gevorderd.

Overgangsbepalingen.

Art. 28.

Hij die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet sterken drank in het klein verkoopt, en daarmede ook na het jaar waarvoor hij gepatenteerd is, wenscht voort te gaan, vraagt de daartoe volgens deze wet vereischte vergunning overeenkomstig art. 1, binnen drie maanden na het in werking treden dezer wet, onder opgave tevens van zijn debiet gedurende het laatste jaar.

Zoolang zij niet van bestemming zijn veranderd, kan voor de localiteiten, waarin op 1 Mei 1881, zonder strijd met wet of verordening, sterke drank werd verkocht, deze vergunning, tenzij in de gevallen bedoeld bij art. 3, n°. 3, 5, 6, 7, 8, 10 en 11, niet geweigerd worden:

a. aan hem die op voormeld tijdstip daarin het bedrijf uitoefende, zoolang hij leeft;

b. aan anderen gedurende de eerste twintig jaren na voormeld tijdstip.

Na 1 Mei 1884 wordt echter de vergunning geweigerd aan hem, die voor zich zelf of voor een zijner huisgenooten verkeert in het geval van art. 3, n°. 9.

Art. 29.

Gedurende de vijf eerste jaren na het in werking treden dezer wet kan van het verbod, vervat in art. 3, n°. 3, vrijstelling worden verleend, voor zooveel betreft gebouwen tot de Rijksdienst gebruikt door Ons, voor zooveel betreft gebouwen tot eene andere openbare dienst gebruikt door Gedeputeerde Staten.

Art. 30.

Deze wet treedt in werking den

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[22. 25.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

De ondergeteekende heeft de eer voor te stellen art. 5 te lezen als volgt:

»Het in art. 1 bedoelde verzoekschrift om vergunning wordt, zoodra het is ingekomen, door burgemeester en wethouders op de in de gemeente gebruikelijke wijze ter openbare kennis gebragt.

»Binnen eene maand, nadat deze bekendmaking geschied is, wordt op het verzoek schriftelijk beschikt."

SCHAEPMAN.

II.

De ondergeteekenden stellen voor het volgende amendement:

In art. 9 te laten vervallen:

»3°. wanneer zich, hetzij in de localiteiten zelve, hetzij elders doch ten gevolge van dronkenschap in de localiteiten ontstaan, feiten hebben voorgedaan die de vrees wettigen, dat de voortduring der vergunning een gevaar zou opleveren voor de openbare orde of veiligheid."

DE BEAUFORT.

SCHAEPMAN.

[22. 26.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

Art. 6 te lezen:

»De vergunning in art. 1 bedoeld, heeft geen kracht vóór de betaling van een vergunningsregt volgens nader bij de wet te stellen regelen."

DE BRUYN KOPS.

II.

De laatste alinea van art. 11 te lezen als volgt:

»Van het besluit van Gedeputeerde Staten is, binnen eene maand, hooger beroep bij Ons toegelaten."

HEYDENRIJCK.

[22. 27.]

NOTA VAN WIJZIGING.

Art. 6.

Wijziging van de Regering.

De slotwoorden van het eerste lid:

»in verhouding tot de huurwaarde der localiteiten, waarvoor de vergunning wordt aangevraagd.",

vervallen.

Aan het artikel wordt, als tweede lid, toegevoegd:

»Als grondslag voor de berekening van het vergunningsregt wordt aangenomen de jaarlijks te schatten huurwaarde, die de localiteit in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten."

[22. 28.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

Achter het *nieuwe tweede* lid van art. 6 te lezen als volgt:

» Dit vergunningsregt mag niet lager zijn dan *tien gulden* en niet hooger dan *vijftig gulden* voor elke honderd gulden der in de vorige zinsnede bedoelde huurwaarde of gedeelte daarvan, met dien verstande, dat het op dien voet te berekenen vergunningsregt in geen geval beneden de *twintig gulden* mag dalen.

» Voor de localiteiten waar geen sterke drank verkocht, noch geschonken wordt tusschen Zaturdagavond, te *zes* en Maandagmorgen te *negen* ure, wordt het vergunningsregt met *de helft* verminderd.

» De regeling" enz. (als het wetsontwerp.)

J. L. DE JONGE.

[22. 29.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekende stelt voor de navolgende wijziging, om art. 26 te doen luiden als volgt:

» Aan art. 487 van het Burgerlijk Wetboek wordt als derde zinsnede toegevoegd:

» *Op grond van gewoonte van dronkenschap, enz.*"

WINTGENS.

Nota.

Soortgelijke wijziging om art. 27 als tweede zinsnede aan art. 288 van het Burgerlijk Wetboek toe te voegen, wordt door hem niet voorgesteld, daar hij zich met art. 27 der voordragt niet kan vereenigen.

[22. 30.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET, met de daarin tot en met 20 Mei 1881 gebragte wijzigingen.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, wettelijke bepalingen vast te stellen tot beteugeling van het misbruik van sterken drank;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art 1.

Hij die sterken drank in het klein verkoopen wil, vraagt, behoudens de uitzonderingen in art. 15 vermeld, daartoe vooraf vergunning aan burgemeester en wethouders der gemeente binnen welke hij dat bedrijf wenscht uit te oefenen.

Onder verkoop in het klein wordt verstaan verkoop bij hoeveelheden van minder dan twee liter.

Het verzoekschrift om vergunning bevat eene naauwkeurige opgave van de localiteiten waar men sterken drank wenscht te verkoopen en van de namen, voornamen, ambten, beroepen en bedrijven, zoowel van den verzoeker als van zijne huisgenooten boven den leeftijd van zestien jaren.

De vergunning wordt alleen geweigerd in de gevallen bij de wet vermeld.

Art. 2.

Het aantal te verleenen vergunningen mag niet meer bedragen dan:

in gemeenten met meer dan 50 000 zielen, 1 op 500 inwoners;

in gemeenten met meer dan 20 000 en ten hoogste 50 000 zielen, 1 op 400 inwoners;

in gemeenten met meer dan 10 000 en ten hoogste 20 000 zielen, 1 op 300 inwoners;

in de overige gemeenten 1 op 250 inwoners;

een en ander met dien verstande dat toeneming der bevolking geene verlaging van het maximum meêbrengt.

Door Ons kan, Gedeputeerde Staten gehoord, en op voorstel van den betrokken Gemeenteraad, naar aanleiding van bijzondere plaatselijke omstandigheden, eene verlaging of verhooging van het maximum der volgens de eerste zinsnede van dit artikel in eene gemeente te verleenen vergunningen, worden vastgesteld. Deze vaststelling geschiedt voor een bepaalden termijn, die, des gevorderd, op gelijke wijze kan worden verlengd.

Vergunningen boven het vastgestelde maximum kunnen in bijzondere gevallen door burgemeester en wethouders eener gemeente, na magtiging van Gedeputeerde Staten, worden verleend bij gemotiveerd besluit, in de *Staatscourant* te vermelden. Zij worden, zoodra zich daartoe de gelegenheid voordoet, binnen de grenzen van het maximum teruggebragt.

Bij plaatselijke verordening kan de gemeenteraad, onverminderd zijne bevoegdheid krachtens art. 135 der gemeentewet:

1°. wijken, buurten of straten aanwijzen waar verkoop van sterken drank in het klein niet of niet dan onder zekere voorwaarden mag worden vergund;

2°. eischen stellen voor de localiteiten waar verkoop van sterken drank in het klein mag worden vergund.

Art. 3.

» De in art. 1 bedoelde vergunning wordt geweigerd:

1°. wanneer door het verleenen der vergunning in strijd zou worden gehandeld met de bepalingen van art. 2 of met eene in dat artikel bedoelde plaatselijke verordening;

2°. wanneer de vergunning wordt gevraagd voor eene localiteit, die voor de openbare dienst wordt gebruikt of die met zoodanige localiteit gemeenschap heeft;

3°. wanneer de verzoeker binnen de laatste vijf jaren tot eene gevangenisstraf van een jaar of tot eene zwaardere straf onherroepelijk is veroordeeld;

4°. wanneer de verzoeker wegens overtreding van art. 20 of binnen de laatste twee jaren tweemalen wegens overtreding van eene andere strafbepaling dezer wet onherroepelijk is veroordeeld;

5°. wanneer de verzoeker van het genot van zijne burgerlijke of burgerschapsregten geheel of gedeeltelijk is ontzet;

6°. wanneer het verzoek strekt tot drankverkoop in bordeelen;

7°. wanneer binnen de vijf laatste jaren eene vroegere vergunning den verzoeker verleend, werd ingetrokken krachtens art. 9, n°. 3;

8°. wanneer de vergunning wordt gevraagd voor eene localiteit waarin eene andere winkelnering wordt uitgeoefend of loten worden verkocht in de Nederlandsche Staatsloterij, of die met zoodanige localiteiten gemeenschap heeft;

9°. wanneer de verzoeker tolgaarder, brug- of sluiswachter is, of eenig openbaar ambt bekleedt;

10°. wanneer de verzoeker is de tusschenpersoon voor iemand, die in een der onder n°s. 3—9 vermelde gevallen verkeert.

Art. 4.

Op voordragt van burgemeester en wethouders kan door Gedeputeerde Staten vrijstelling worden verleend van het verbod, vervat in art. 3, n°. 8, voor kommen van dorpen, waar op niet meer dan twee plaatsen sterke drank in het klein wordt verkocht.

Van het verbod, vervat in art. 3, n°. 9, kan vrijstelling worden verleend, voor zooveel Rijksambten of bedieningen betreft door Ons, voor zooveel andere ambten of bedieningen aangaat door Gedeputeerde Staten, in beide gevallen burgemeester en wethouders gehoord.

Art. 5.

Het in art. 1 bedoelde verzoekschrift om vergunning wordt, zoodra het is ingekomen, door burgemeester en wethouders op de in de gemeente gebruikelijke wijze ter openbare kennis gebragt.

Binnen eene maand, nadat deze bekendmaking geschied is, wordt op het verzoek schriftelijk beschikt.

Art. 6.

Onverminderd de bepalingen der wet van 21 Mei 1819 (*Staatsblad* n°. 34) heeft de vergunning in art. 1 bedoeld, geene kracht vóór de betaling van een gemeentelijk vergunningsregt, door den gemeenteraad vast te stellen.

Als grondslag voor de berekening van het vergunningsregt wordt aangenomen de jaarlijks te schatten huurwaarde, die de localiteit, in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten.

Dit vergunningsregt mag niet lager zijn dan tien gulden en niet hooger dan vijf-en-twintig gulden voor elke honderd gulden huurwaarde of gedeelte daarvan, met dien verstande dat het bedrag van het vergunningsregt met vijf-en-twintig ten honderd daalt voor de localiteiten waar geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt tusschen Zaturdagavond te zes en Maandagochtend te zes ure.

De regeling van dit vergunningsregt geschiedt met inachtneming van de artikelen 232 tot 236 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85).

Art. 7.

De vergunning wordt telkens verleend voor één jaar.

Zij wordt echter telkens geacht weder voor één jaar te zijn ingegaan, indien vóór het eindigen van den termijn het verschuldigde vergunningsregt is betaald, en burgemeester en wethouders geen gebruik hebben gemaakt van de hun bij art. 9 verleende bevoegdheid.

Art. 8.

De vergunning geldt uitsluitend voor de daarin vermelde localiteiten. Zij geldt, behoudens de uitzonderingen in het tweede lid van dit artikel vermeld, uitsluitend voor den persoon des verzoekers.

Bij overlijden of tijdelijke onbevoegdheid of verhindering van den geregtigde tot uitoefening van het bedrijf, kan dit gedurende het loopende vergunningsjaar, zonder nadere vergunning worden voortgezet, in het eerste geval door de erfgenamen of een of meer hunner, in het tweede geval door hen die, hetzij krachtens de wet, hetzij krachtens opdragt van den geregtigde, daartoe bevoegd zijn.

Art. 9.

De vergunning wordt door burgemeester en wethouders ingetrokken:

1°. wanneer omstandigheden zich voordoen op grond waarvan, waren ze vroeger aanwezig of bekend geweest, zij krachtens art. 3, n°s. 3-10, zou zijn geweigerd;

2°. wanneer van eene verleende vergunning gedurende drie maanden achtereen opzettelijk niet wordt gebruik gemaakt;

3°. wanneer zich in de localiteiten ten gevolge van dronkenschap feiten hebben voorgedaan, die de vrees wettigen, dat de voortduring der vergunning een gevaar zou opleveren voor de openbare orde of veiligheid.

Art. 10.

Afwijzende beschikking op het verzoek, alsmede intrekking der vergunning is met redenen omkleed en wordt den verzoeker in gesloten omslag gezonden

Art. 11.

Tegen de weigering of de intrekking der vergunning kan de belanghebbende, en tegen het verleenen der vergunning de burgemeester in hooger beroep komen bij Gedeputeerde Staten binnen veertien dagen nadat de beschikking van burgemeester en wethouders ter kennis is gebragt van den belanghebbende, en, voor zooveel den burgemeester betreft, binnen veertien dagen na dagteekening dier beschikking.

De beslissing van Gedeputeerde Staten wordt genomen bij een met redenen omkleed besluit, binnen drie maanden nadat het beroep is ingesteld, ten ware zij vooraf bij afzonderlijk besluit mogt verdaagd zijn.

Hangende de termijnen tot en de behandeling van het hooger beroep blijft de vergunning of hare intrekking buiten werking.

Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten door Ons vernietigd, dan hebben deze op nieuw over de zaak uitspraak te doen, met inachtneming van Onze beslissing.

Art. 12.

Burgemeester en wethouders zenden jaarlijks aan Gedeputeerde Staten eene opgave van het getal der gedurende het vorige jaar verleende en ingetrokken vergunningen, van den daarvoor betaalden prijs, alsmede van de in de gemeente bestaande inrigtingen waar, krachtens vergunning, sterke drank in het klein wordt verkocht.

Deze opgaven worden opgenomen in het provinciaal verslag en in de Staatscourant.

Art. 13.

In elke localiteit waar krachtens vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, moet een door den gemeentesecretaris gewaarmerkt afschrift der vergunning alsmede een gedrukt exemplaar dezer wet duidelijk leesbaar zijn opgehangen

Tevens moet boven of ter zijde van de buitendeur, die toegang geeft tot de localiteit, met duidelijke letters te lezen zijn:

1°. de naam van hem, aan wien de vergunning is verleend;

2°. het woord: *vergunning;*

3°. wat de localiteit aangaat, in het slot van de derde

zinsnede van art. 6 bedoeld, de tijd, gedurende welken daarin geen sterke drank verkocht noch geschonken wordt.
Binnen acht dagen moet het in het eerste lid bedoelde afschrift, in geval van het vervallen of intrekken der vergunning, aan burgemeester en wethouders worden teruggezonden en het woord *vergunning* worden weggenomen.

Art. 14.

Wanneer zonder de vereischte vergunning sterke drank in het klein wordt verkocht, verbieden burgemeester en wethouders het voortzetten van dien verkoop en doen zij dien des noods beletten.

Art. 15.

De artt. 1—14 zijn niet van toepassing:

1°. op drankverkoop in logementen aan logeergasten;

2°. op drankverkoop aan boord van vaartuigen aan de opvarenden;

3°. op drankverkoop door marketentsters aan militairen op marsch, in legerplaatsen of in localiteiten aan het militair gezag onderworpen, door diegenen aan wie dit door de militaire overheid wordt toegelaten.

Strafbepalingen.

Art. 16.

Onverminderd de straffen wegens overtreding der wetten op het patent of wegens het houden van een huis van hazardspel, wordt met gevangenisstraf van één tot een-en-twintig dagen of geldboete van vijftig cents tot honderd gulden gestraft:

1°. hij die zonder de vereischte vergunning sterken drank in het klein verkoopt, te koop aanbiedt of ten verkoop in voorraad heeft;

2°. hij die in eene localiteit waar sterke drank in het klein verkocht wordt, op eenigerlei wijze aan koop van sterken drank eene kans op winst verbindt;

3°. hij die eene der handelingen in de beide vorige nommers omschreven in zijne woning toelaat.

Art. 17.

Met gevangenisstraf van één tot een-en-twintig dagen of geldboete van vijftig cents tot honderd gulden wordt gestraft:

1°. de verkooper van sterken drank of zijn vervanger, die, in de uitoefening van het beroep, aan een kind beneden den leeftijd van zestien jaren, sterken drank toedient;

2°. de verkooper of zijn vervanger, die bij gelegenheid van eene openbare verkooping den kooper, om niet sterken drank toedient.

Art. 18.

De in de artt. 16 en 17 bedreigde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien, tijdens het plegen van het feit, nog geene twee jaren zijn verloopen sedert de schuldige wegens een der in die artikelen of in artikel 20 omschreven feiten onherroepelijk is veroordeeld.

Art. 19.

Hij die sterken drank in het klein koopt in eene localiteit niet voorzien van het in het tweede lid van art. 13 gevorderde opschrift, wordt gestraft met eene geldboete van vijftig cents tot vijftien gulden.

Art. 20.

Met gevangenisstraf van één dag tot negen maanden of geldboete van vijftig cents tot drie honderd gulden wordt gestraft:

1°. hij die aan iemand die in kenlijken staat van dronkenschap verkeert, bedwelmenden drank toedient;

2°. hij die een kind beneden den leeftijd van zestien jaren opzettelijk dronken maakt;

3°. hij die iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingt tot het gebruik van bedwelmenden drank.

Indien het feit eene ziekte ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van één dag tot vijf jaren.
Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met tuchthuisstraf van vijf tot tien jaren.
Indien de schuldige het strafbare feit in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet voor een tijd den duur der hoofdstraf ten minste twee en ten hoogste vijf jaren te boven gaande. Deze straf gaat in op den dag waarop de regterlijke uitspraak kan worden tenuitvoergelegd.

Art. 21.

Met gevangenisstraf van één tot zes dagen of geldboete van vijftig cents tot vijf-en-twintig gulden wordt gestraft hij die terwijl hij in staat van dronkenschap verkeert, hetzij in het openbaar het verkeer belemmert of de orde verstoort, hetzij eens anders veiligheid bedreigt, hetzij eenige handeling verrigt waarbij, tot voorkoming van gevaar voor leven of gezondheid van derden, bijzondere omzigtigheid of voorzorgen worden vereischt.
Indien tijdens het plegen van het feit nog geen jaar is verloopen sedert de schuldige wegens hetzelfde feit of wegens dat voorzien bij art. 22 onherroepelijk is veroordeeld of wegens het laatstgemelde feit vrijwillig de boete heeft betaald, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van een tot veertien dagen.

Art. 22.

Met geldboete van vijftig cents tot vijftien gulden wordt gestraft hij die zich in kenlijken staat van dronkenschap op den openbaren weg bevindt.
Indien tijdens het plegen van het feit nog geen zes maanden zijn verloopen sedert de schuldige wegens hetzelfde feit of wegens dat omschreven in art. 21 onherroepelijk is veroordeeld, of wegens het in het eerste lid omschreven feit vrijwillig de boete heeft betaald, kan in plaats van de geldboete gevangenisstraf van een tot drie dagen worden opgelegd.
Bij tweede herhaling binnen een jaar na de eerste veroordeeling of vrijwillige betaling, wordt gevangenisstraf opgelegd van een tot veertien dagen.
Bij derde of volgende herhalingen telkens binnen zes maanden na de laatste veroordeeling of vrijwillige betaling gepleegd, wordt gevangenisstraf opgelegd van een tot een-en-twintig dagen, en kan de schuldige daarenboven, zoo hij tot werken in staat is, tot plaatsing in eene Rijkswerkinrigting worden veroordeeld voor ten minste drie maanden en ten hoogste een jaar.
Deze straf gaat in op den dag waarop de hoofdstraf eindigt.

Art. 23.

Met geldboete van vijftig cents tot vijftien gulden wordt gestraft de overtreding van art. 13.

Art. 24.

Met gevangenisstraf van één dag tot drie maanden of geldboete van vijftig cents tot zes honderd gulden wordt gestraft hij die opzettelijk niet voldoet aan eene vordering krachtens deze wet of de in art 2 bedoelde plaatselijke verordeningen gedaan door een ambtenaar met het opsporen van strafbare feiten belast, alsmede hij die opzettelijk eenige handeling door een dier ambtenaren ondernomen ter uitvoering van deze wet of van de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordeningen, belet, belemmert of verijdelt.
Indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen twee jaren zijn verloopen, sedert de schuldige wegens hetzelfde misdrijf onherroepelijk is veroordeeld, kunnen de straffen met een derde worden verhoogd.

Art. 25.

Met het opsporen van de overtredingen dezer wet en van de in art. 2 bedoelde plaatselijke verordeningen zijn, behalve de bij art. 11 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussée en alle ambtenaren van de Rijks- en gemeente-politie.

De voormelde ambtenaren hebben ten allen tijde vrijen toegang tot alle localiteiten waar sterke drank in het klein wordt verkocht. Wordt hun de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien des noods met inroeping van den sterken arm.

Is de localiteit tevens eene woning of alleen door eene woning toegankelijk, dan treden zij deze tegen den wil van den bewoner niet binnen, dan op schriftelijken last van den burgemeester.

Van dit binnentreden wordt door hen binnen tweemaal vier-en-twintig uren proces-verbaal opgemaakt en aan den ingezetene wiens woning is binnen getreden, in afschrift medegedeeld.

Bepalingen betreffende het burgerlijk regt.

Art. 26.

Op grond van gewoonte van dronkenschap kan de meerderjarige onder curatele gesteld worden. Alle bepalingen betreffende de curatele op grond van verkwisting en hare gevolgen zijn daarbij van toepassing.

Art. 27.

Gewoonte van dronkenschap wordt beschouwd als een grond waarop scheiding van tafel en bed kan worden gevorderd.

Overgangsbepalingen.

Art. 28.

Hij die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet sterken drank in het klein verkoopt, en daarmede ook na het jaar waarvoor hij gepatenteerd is, wenscht voort te gaan, vraagt de daartoe volgens deze wet vereischte vergunning overeenkomstig art. 1, binnen drie maanden na het in werking treden dezer wet, onder opgave tevens van zijn debiet gedurende het laatste jaar.

Zoolang zij niet van bestemming zijn veranderd, kan voor de localiteiten, waarin op 1 Mei 1881, zonder strijd met wet of verordening, sterke drank werd verkocht, deze vergunning, tenzij in de gevallen bedoeld bij art. 3, n°. 2, 3, 4, 5, 7, 9 en 10, niet geweigerd worden:

a. aan hem die op voormeld tijdstip daarin het bedrijf uitoefende, zoolang hij leeft;

b. aan anderen gedurende de eerste twintig jaren na voormeld tijdstip.

Na 1 Mei 1884 wordt echter de vergunning geweigerd aan hem, die voor zich zelf of voor een zijner huisgenooten verkeert in het geval van art. 3, n°. 8.

Art. 29.

Gedurende de vijf eerste jaren na het in werking treden dezer wet kan van het verbod, vervat in art. 3, n°. 2, vrijstelling worden verleend, voor zooveel betreft gebouwen tot de Rijksdienst gebruikt door Ons, voor zooveel betreft gebouwen tot eene andere openbare dienst gebruikt door Gedeputeerde Staten.

Art. 30.

Deze wet treedt in werking den

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[22. 31.]

NOTA VAN WIJZIGING.

I. *Artikel* 28 *wordt vervangen door de volgende bepalingen:*

Art. 28 *a.*

Hij die op het tijdstip van het in werking treden dezer wet, zonder strijd met wet of verordening, sterken drank verkoopt, is bevoegd daarmede voort te gaan tot het einde van den termijn waarvoor hij is gepatenteerd.

Wenscht hij na dien termijn sterken drank in het klein te verkoopen, dan vraagt hij vóór 1 Januarij 1882 de daartoe volgens deze wet vereischte vergunning, overeenkomstig art. 1, onder opgave van zijn debiet gedurende de laatste twaalf maanden. Op zijn verzoek wordt zoo dra mogelijk door burgemeester en wethouders schriftelijk beschikt.

Gedurende een jaar na het in werking treden dezer wet, kan hij die de in de vorige zinsnede bedoelde vergunning binnen den gestelden termijn heeft gevraagd, onverminderd de bepalingen der wetten op het patent, met den verkoop van sterken drank in het klein voortgaan, zoolang hij niet:

1°. hetzij mededeeling heeft ontvangen van het besluit, in kracht van gewijsde, waarbij op zijn verzoek afwijzend is beschikt;

2°. hetzij verzuimd heeft het door hem verschuldigde vergunningsregt te betalen binnen eene maand, nadat het bedrag daarvan is vastgesteld.

Art. 28 *b.*

Zoolang zij niet van bestemming zijn veranderd, kan voor de localiteiten, waarin op 1 Mei 1881, zonder strijd met wet of verordening, sterke drank werd verkocht, de vergunning, tenzij in de gevallen bedoeld bij art. 3, n°. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 en 10, niet geweigerd worden:

a. aan hem, die op voormeld tijdstip daarin het bedrijf uitoefende, zoolang hij leeft;

b. aan anderen gedurende de eerste twintig jaren na voormeld tijdstip.

Na 1 Mei 1884 mag echter, behoudens de bepaling van de eerste zinsnede van art. 4, geen sterke drank in het klein verkocht worden in eene localiteit omschreven in art. 3, n°. 8.

Art. 28 *c.*

Gedurende de zes eerste maanden na het in werking treden dezer wet, wordt aan hem die zich op geen der beide voorgaande artikelen beroepen kan, geene vergunning verleend dan na magtiging van Gedeputeerde Staten.

II. *Art.* 30 *wordt gelezen:*

Deze wet treedt in werking den 1sten November 1881.

TOELICHTING.

Het lag in de bedoeling der Regering de wet op zoodanig tijdstip te doen in werking treden dat vooraf de gemeenteverordeningen, noodig voor de uitvoering van art. 6, zouden kunnen zijn vastgesteld.

Nu echter ten gevolge van de verzachting der overgangsbepalingen, het getal der drankinrigtingen eerst langzamerhand zal verminderd worden, is het noodig het in werking treden der wet te bespoedigen, opdat zelfs tijdelijke toeneming van dat getal zoodra mogelijk worde gestuit en de indirecte middelen zoodra mogelijk hunne werking kunnen doen gevoelen.

Uit de spoedige invoering (1 November) vloeit de verpligting voort te waken dat zij, die thans het bedrijf uitoefenen, daarin geen stoornis ondervinden, indien de legislative en administrative werkzaamheden van den raad en van burgemeester en wethouders vóór 1 Mei 1882 niet mogten zijn afgeloopen.

Art. 28*a* geeft daarvoor den noodigen waarborg.

Tevens is:

1°. door de eerste zinsnede van dat artikel nog duidelijker dan bij de vroegere redactie uitgedrukt dat gedurende den loop van den patenttermijn noch vergunning vereischt, noch vergunningsregt verschuldigd is;

2°. de redactie van de laatste zinsnede van art. 28*b* in overeenstemming gebragt met de gewijzigde redactie van art. 3, n°. 8;

3°. door art. 28*c* gezorgd dat, anders dan om bijzondere omstandigheden, ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten, nieuwe aanvragers geene vergunning ontvangen vóórdat burgemeester en wethouders kunnen weten hoe groot het getal is der verpligte vergunningen.

[22. 32.]

VOORGESTELDE AMENDEMENTEN.

I.

Art. 20 te lezen:

» Met gevangenisstraf van één dag tot negen maanden of geldboete van vijftig cents tot drie honderd gulden wordt gestraft:

» 1°. hij, die een kind beneden den leeftijd van zestien jaren opzettelijk dronken maakt;

» 2°. hij, die iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingt tot gebruik van sterken drank.

» Indien het feit eene ziekte ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van één dag tot vijf jaren.

» Indien het feit den dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met tuchthuisstraf van vijf tot tien jaren."

II.

In te voegen een nieuw art. 21:

» Met gevangenisstraf van één dag tot negen maanden of geldboete van vijftig cents tot drie honderd gulden wordt gestraft hij, die aan iemand, die in kennelijken staat van dronkenschap verkeert, bedwelmenden drank toedient.

» Indien de schuldige het strafbaar feit in zijn beroep begaat, kan hij van de uitoefening van dat beroep worden ontzet, voor een tijd, den duur der hoofdstraf ten minste twee en ten hoogste vijf jaren te boven gaande. Deze straf gaat in op den dag, waarop de regterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd.

» De beide laatste alinea's van het vorig artikel zijn in dezen mede van toepassing."

Toelichting.

Ad I. Art. 20 van het wetsontwerp staat in verband met art. 3, n°. 4, en art. 9, n°. 1. Daarbij wordt, in geval van overtreding van art. 20, *imperatief* de weigering of intrekking der vergunning voorgeschreven. Met deze reeds aangenomen bepalingen is de laatste alinea van art. 20, waarbij de intrekking *facultatief* gesteld en aan de beslissing des regters overgelaten wordt, onbestaanbaar. Daarom wordt voorgesteld in art 20 de laatste alinea weg te laten.

Ad II. Het toedienen van bedwelmenden drank aan iemand, die in kennelijken staat van dronkenschap verkeert, kan zoowel van ligten als van ernstigen aard zijn. Dit feit in *elk* geval met weigering of intrekking der vergunning, *zelfs voor altijd*, te straffen, schijnt bedenkelijk. De ondergeteekende acht het wenschelijk betrekkelijk dit feit de intrekking *facultatief* te laten. Daartoe moet het uit art. 20 worden geligt, ten einde het aan het imperative voorschrift van art. 3, n°. 4, en art. 9, n°. 1, te onttrekken, en moet het bij een afzonderlijk artikel worden strafbaar gesteld, waarbij de laatste alinea van art. 20 van het ontwerp kan worden behouden.

VAN BLOM.

[23. 1.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 21sten September 1880.)

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 182 der zitting 1879—1880.)

§ 1. Het oogenblik te bepalen waarop een wetsontwerp de Vertegenwoordiging bereikt, hangt niet altijd af van den wil der Regering alleen. In het tegenwoordig geval vorderde de voorbereiding meer zorg en tijd dan aanvankelijk vermoed werd. Toen de indiening kon plaats hebben, was inderdaad een groot deel van het vorig zittingjaar verstreken. Maar geheel onmogelijk was de behandeling in die zitting niet. Mogt, onder die omstandigheden, de Regering daarin aanleiding vinden het wetsontwerp terug te houden? Heeft niet de indiening nog in de vorige zitting geleid tot het Verslag dat thans beantwoord wordt? Of kan men met grond de Regering er een grief van maken, dat zij bescheidenlijk verklaarde veel prijs te stellen op regeling der zaak vóór het volgend studiejaar? Vooral nadat de Raad van State door bespoedigde behandeling dezer aangelegenheid het bewijs had gegeven, niet minder dan de Regering doordrongen te zijn van de noodzakelijkheid eener nadere voorziening, zoo mogelijk nog vóór den universitairen cursus van 1880/81?

§ 2. De in het Voorloopig Verslag bedoelde »alles afdoende noodzakelijkheid" is, naar het oordeel des ondergeteekenden, inderdaad aanwezig. Hij gedraagt zich, wat de gronden voor dit oordeel betreft, aan hetgeen daaromtrent in de Memorie van Toelichting is gezegd, en de aldaar voorkomende verwijzing naar de meening der senaten en hoogleeraren.

Ter bewaring van de orde in de wet, scheen de veiligste weg de geheele paragraaph door eene nieuwe te vervangen, hetgeen te meer noodzakelijk bleek nu alle de daarin voorkomende artikelen verandering behoefden. Wijziging te brengen in eene organieke wet, die nog slechts weinige jaren in werking is, wordt te regt geoordeeld weinig aanbeveling te verdienen. Doch omtrent het onderwerp dezer voordragt heeft de Kamer zelve, gelijk ook het Verslag in herinnering brengt, vroeger op wijziging aangedrongen. De hierbedoelde »geringe wijziging" in het Verslag later aangeduid, zal hieronder worden besproken.

Juist omdat organieke wetten niet onophoudelijk moeten gewijzigd worden, is de Regering niet verder gegaan dan in deze voordragt geschiedt. De hierboven genoemde alles afdoende noodzakelijkheid tot wijziging van het onderdeel dat de collegiegelden betreft, is aanwezig. Voor alsnog kan dit nog niet gezegd worden van andere onderdeelen waarop sommigen reeds nu wenschen terug te komen. Tot eene geheele herziening der wet op het hooger onderwijs wenscht de Regering voor alsnog niet over te gaan. Dat de beoefening der wetenschap in het algemeen door de wet zou geleden hebben, kan de Regering niet aannemen. Zij moge hare gebreken hebben, nergens verhindert zij dat zij, die zich aan de wetenschap willen toewijden, dit met vrucht kunnen doen.

De kritiek in het Voorloopig Verslag geleverd over de artt. 63—67 heeft den ondergeteekende tot de noodzakelijke herziening geleid. Hij kan zich met die kritiek wel vereenigen en zou, ware dit nog noodig, haar kunnen versterken.

Of de ijver der hoogleeraren sedert de invoering der wet van 1876 is afgenomen, zoo als in het Voorloopig Verslag wordt uitgesproken, kan eerst een punt van overweging uitmaken bij de Regering, wanneer de feiten die tot dit oordeel hebben geleid, haar meer bepaald zullen zijn medegedeeld. Haar is van zulk eene verflaauwing niets gebleken.

Terugkeer tot het stelsel der collegiegelden zou inderdaad een der hoofdbeginselen van de wet aantasten. Dit ware een terugkomen op hetgeen te naauwernood vier jaren in de wet is opgenomen en toch niet mag geacht worden ligtvaardig daarin te zijn voorgeschreven. De Regering heeft zich bij het ontwerpen der tegenwoordige voordragt op een geheel ander standpunt geplaatst. Zij heeft daarmede geene verandering van beginsel bedoeld, wel verbetering van hetgeen aan de toepassing van dat beginsel is gebleken te ontbreken. Zij heeft de leidende gedachte des wetgevers niet losgelaten, doch getracht, na de opgedane ondervinding, de herziening zóó te moeten inrigten dat die gedachte geheel tot haar regt kan komen.

Eerst daarna zal een eindbesluit mogelijk zijn of het thans gehuldigde stelsel voor een ander zal moeten plaats maken.

Herziening van het akademisch statuut kan eventueel aan vele der verder in deze paragraaph vermelde grieven te gemoet komen. Doch ook deze behoort niet ligtvaardig, noch gedurig ter hand genomen te worden. En de wijdloopige en zeer onderscheidene adviesen, daaromtrent bij de Regering reeds ontvangen, bewijzen vooral hoe omzigtig men daarbij behoort te werk te gaan. Ook in dit opzigt behoort langere ondervinding dan tot dusver kon verkregen worden, nader licht te geven.

§ 3. De wetgever heeft gewild dat jaarlijks f 200 betaald worde. Hij stelde zich voor dat dit ook zou geschieden. Kan dan, nu het blijkt dat die voorstelling niet wordt bewaarheid, eene noodzakelijke voorziening om het doel te bereiken, met grond worden geacht eene fiscale strekking te hebben? De ondergeteekende meent dat deze voordragt elke zoodanige strekking mist. Het bedreigen van straf tegen hem die de wet overtreedt, kan voorzeker daarvan niet getuigen.

In plaats van f 200 eene som te stellen van f 120 lag werkelijk in de bedoeling van den Minister KAPPEYNE, doch vond ernstig bezwaar bij den toenmaligen Minister van Financien. De ondergeteekende deelt in dat bezwaar. Hij acht het geen overdreven eisch, voor het genot van universitair onderwijs van ieder student eene jaarlijksche bijdrage te vorderen van f 200 in de groote kosten aan dat onderwijs verbonden. Te minder kan tegen zoodanige bijdrage bedenking zijn, wanneer zij overeenkomstig zijn voorstel tot een viertal jaren wordt beperkt. Het was hem aangenaam te zien dat te dien aanzien, en ook over de bepaling van het nieuwe art 64, zijne voordragt te regt is begrepen en met juistheid beoordeeld.

Het denkbeeld om zich te bepalen tot wijziging van het tegenwoordig art. 65, in dier voege dat het maximum der enkele lessen waarvoor men f 30 betaalt, tot *twee* worden verminderd, is in het Verslag zelf genoegzaam wederlegd.

Evenzeer zijn de bezwaren tegen het verbinden der betaling van de jaarlijksche bijdrage aan het afleggen der voorgeschreven examens, op afdoende wijze in deze paragraaph van het Voorloopig Verslag beantwoord. De ondergeteekende kan zich met die wederlegging volkomen vereenigen.

Tegen de in het Voorloopig Verslag op bladz. 5 van boven aangegeven wijziging »in hoofdzaak", neemt de ondergeteekende de vrijheid het volgende aan te voeren.

De jaarlijksche betaling van f 125 ontmoet bij den ondergeteekende bezwaar, om de redenen hierboven tegen de vermindering der thans gevorderde f 200 aangevoerd.

De betaling dezer bijdrage te verbinden aan het afleggen van examens, en, heeft zij niet plaats gehad, juist op dat oogenblik eene betaling te vorderen van f 250 ware geheel in strijd met het hoofdbeginsel der wet, volgens hetwelk universitaire titels en waardigheden niet tegen betaling verkrijgbaar zijn, en alleen bijdragen ter zake van het onderwijs mogen gevorderd worden. Tot het omverwerpen van een juist beginsel kan de ondergeteekende niet medewerken. In het Voorloopig Verslag is dit denkbeeld dan ook, in de voorlaatste periode van bladz. 4 op afdoende wijze wederlegd.

Dat eene verklaring van alle hoogleeraren der drie

universiteiten omtrent het niet bijwonen der akademische lessen door eenig bepaald persoon, niet te verkrijgen zou zijn, schijnt den ondergeteekende boven bedenking.

§ 4. Over de hier bedoelde betaling heeft bij de invoering der wet, tusschen de Departementen van Financien en Binnenlandsche Zaken langdurig overleg plaats gehad. De thans bestaande regeling is daarvan het gevolg. Zij heeft tot geen moeijelijkheden in de praktijk aanleiding gegeven. Mogten deze zich voordoen, dan zal de ondergeteekende gaarne, zoover van hem afhangt, de zaak andermaal ter hand nemen.

§ 5. De redactie der nieuwe artikelen heeft inderdaad bezwaren opgeleverd van bijzonderen aard, wegens de noodzakelijkheid aan het slot dezer paragraaph in het Verslag vermeld. Toch meent de ondergeteekende dat de bedoeling genoegzaam duidelijk is uitgedrukt en in de praktijk tot geenerlei onzekerheid leiden kan.

Art. 63, 1*ste lid.* De inschrijving zal voortaan over de toelating tot de lessen beslissen. Vordert de wetgever voor het genot van het onderwijs eene bijdrage, dan is het niet meer dan natuurlijk dat die bijdrage worde gekweten, alvorens de student, door zijne inschrijving, regt van toegang tot de lessen bekome.

Een of meermalen. Die beide woorden zijn gekozen, om duidelijk te doen uitkomen dat zonder inschrijving zelfs niet éénmaal eene les van hooger onderwijs mag worden bijgewoond tenzij dan door hen die daartoe uit anderen hoofde bij de wet zijn toegelaten. Door beide woorden op te nemen voorkomt de wetgever allezins mogelijke beschouwingen omtrent de vraag, hoevele malen men eene les moet hebben bezocht, eer men geacht kan worden het onderwijs bij te wonen.

Universitair onderwijs te volgen, is nooit opgevat als het bijwonen eener enkele les. Dit laatste heeft voor den alumnus of beoefenaar der wetenschap, zoo als de wet zich de studerenden voorstelt, geenerlei waarde. Eene enkele les vordert dus geen uitgaaf van f 200, doch de betaling dezer inderdaad niet hooge som is eene bijdrage voor het hooger onderwijs in het algemeen, hetwelk aan alle universiteiten des Rijks wordt gegeven en in zijn vollen omvang daarvoor verkrijgbaar is.

Het schijnt onnoodig bevoegdheid tot betaling van f 800 op eenmaal uitdrukkelijk te vermelden. Wie zal daarvan bij de altijd onzekere levenskans gebruik maken? Wil iemand desniettemin f 800 in de schatkist storten, wie zou het hem beletten?

In het derde lid van art. 64 is het maximum van f 800 niet verscholen, maar wordt dit maximum zoo beslist mogelijk vastgesteld. Voor hem, die bij de lezing van dit derde lid nog twijfelt, zal bovendien het eerste lid van art. 67 alle onzekerheid wegnemen.

Hij die driemaal f 200 heeft betaald en vervolgens voor twee lessen f 60, behoeft daarna slechts f 140 te betalen, om daardoor, volgens dit wetsontwerp, te behooren tot de kategorie dergenen die levenslang jaarlijks door den rector-magnificus, op hun verlangen, kunnen ingeschreven worden, zonder dat eenige nadere betaling voor het genot van het hooger onderwijs van hen gevorderd wordt. Dit nog nader voor alle soortgelijke gevallen in de wet te willen uitdrukken zou slechts leiden tot overtollige bepalingen. Deze zooveel mogelijk te vermijden, is het streven geweest bij het ontwerpen der tegenwoordige voordragt.

2*de lid.* De wet heeft eenmaal bepaald dat geene teruggave zou plaats hebben, dan in het hier bedoelde geval. Sedert 1876 heeft zich geen geval voorgedaan waaruit kan afgeleid worden dat de wetgever in dat jaar te dezen aanzien heeft misgetast. Waarom zou men dan thans eene serie van andere gevallen daaraan toevoegen?

3*de lid.* Met voordacht is hier het onderscheid van *der* en *door* behouden. De gedachte is in ieder der beide gevallen eene geheel andere. In het laatste geval wordt meer bepaald bedoeld dat geen hoogleeraar, voor eenigerlei onderwijs door hem gegeven, bijzondere betaling vorderen mag.

Art. 64. Het hier uitgedrukt verlangen ware door eene kleine invoeging alligt te bereiken. De ondergeteekende vindt daartoe echter geen grond, omdat, naar zijn inzien, de zaak ook zonder deze volkomen duidelijk is en de uitdrukking, dat f 800 viermaal twee honderd *vertegenwoordigen*, hem niet gelukkig voorkomt.

Aan de opmerking, dat hier alleen van »kweekelingen" wordt gesproken, is, blijkens de Nota van wijziging, te gemoet gekomen.

Art. 65. Oneigenaardig en stuitend schijnt het veeleer dat zij, voor wie de deuren der Rijks universiteiten door den milden zin des wetgevers geopend worden, ten einde aldaar hooger onderwijs te genieten in den volsten omvang, de daarvoor gevorderde bijdrage *niet* betalen. De ondergeteekende houdt zich overtuigd, dat de overgroote meerderheid der Kamer de waarde eener universitaire opleiding niet zoekt in het opdoen van vakgeleerdheid. Die waarde ligt in het kennis nemen van alles wat gedurende den akademischen leeftijd noodig en nuttig is tot het verkrijgen van die algemeene kennis en beschaving, welke tot dus ver steeds werden geacht het sieraad en het voorregt te zijn van hen aan wie zoodanige opleiding te beurt mogt vallen. Stelt men zich op dit standpunt, waarvan de juistheid wel niet zal worden betwist, dan kan de strafbedreiging tegen hem, die met miskenning van al die voorregten zich onttrekt aan de voldoening van de daarvoor verschuldigde matige bijdrage, geen ernstige bedenking ontmoeten.

Mogt die strafbedreiging ter wille van het thans voorgedragen stelsel in het wetsontwerp niet ontbreken; mogt de ondergeteekende haar niet weglaten, omdat daardoor de eigenlijke sanctie van den billijken eisch des wetgevers zou worden gemist; aan de andere zijde meent de Regering nog altijd, dat van toepassing der strafbepaling inderdaad al zeer zelden sprake zal zijn. Uit dien hoofde heeft zij gemeend, alle verdere bepalingen omtrent strafvervolging ten deze aan het gemeene regt te mogen overlaten. Mogt het geval zich onverhoopt een enkele maal voordoen, dan zal dit genoegzame voorziening bevatten.

Dat in deze materie geen sprake kan zijn van akademische tucht, is ook in het Voorloopig Verslag afdoende aangetoond. Het benoemen van een ambtenaar, belast met het toezigt op de betaling der door de wet gevorderde bijdrage, ligt geheel buiten de bedoeling der Regering en schijnt haar onnoodig en nadeelig.

Herhaling is récidive; dat is het plegen van hetzelfde strafwaardig feit, na deswege veroordeeld te zijn.

Art. 66. Het beginsel der openbaarheid van de universitaire lessen is nooit zoo opgevat als of ieder geregtigd ware, ze ten allen tijde bij te wonen. De universitaire lessen zijn openbaar, dat is: niemand mag daarvan worden buitengesloten, voor *ieder* staan ze open, voor allen zijn ze toegankelijk; maar de wetgever heeft ten allen tijde bepaald op welke voorwaarden. Zoo geschiedt ook hier. De bewoordingen der wet, zoo als ze thans luidt, geven aanleiding dat die voorwaarden thans niet zóó worden vervuld als in de oorspronkelijke bedoeling lag des wetgevers. Dit werd oorzaak dat zij, tot schade der studerenden, eene belemmering konden worden voor het genot van het universitair onderwijs zoo als hij zich dit heeft gedacht, en alleen aan die omstandigheden dankt het ontwerp zijn ontstaan, hetwelk, de milde gedachte des oorspronkelijken wetgevers behoudende, het bereiken zijner goede bedoeling tot een feit wil maken.

Ware de Minister in dat artikel niet genoemd, men zou alligt gevraagd hebben of ook hij strafbaar zou zijn; nadere aanwijzing in de wet, aan welke personen hij zonder inschrijving bevoegdheid kan verleenen hooger onderwijs bij te wonen, zou spoedig een door niemand gewilde noch geregtvaardigde beperking kunnen opleveren, welke, naar het oordeel des ondergeteekenden, behoort vermeden te worden. Om diezelfde reden schijnt het beter geene bepaalde kategorien van personen op te noemen. Ieder Minister zal ongetwijfeld, in bijzondere gevallen, met de goede bedoeling van het slot dezer paragraaph van het Voorloopig Verslag gaarne rekening houden.

Art. 67, 1*ste lid*. Het woord »niettemin" schijnt juist gekozen. *Ofschoon* de hierbedoelden het vereischte om toegang te verkrijgen tot de universitaire inrigtingen en verzamelingen niet vervulden, *toch* wordt hun die toegang verleend.

2*de lid*. De woorden »slechts enkele" zijn uit de bestaande wet overgenomen, om haar tekst zoo min mogelijk te veranderen. De ondergeteekende maakt geen bezwaar die woorden en ook de woorden »door hem" uit het ontwerp te ligten.

3*de tot* 5*de lid*. Ook het woord »zijne" in den tweeden regel van alinea 3 is weggenomen.

De verklaring tot welke inrigtingen en verzamelingen hij die enkele lessen volgt toegang verkrijgt, behoort eerst dan te worden afgegeven, wanneer hij daartoe het regt heeft verkregen door inschrijving bij den rector-magnificus. Om dit nog duidelijker te doen uitkomen, zijn in alinea 5 nog ingelascht de woorden: »op vertoon van dat bewijs".

Art. 2 van het wetsontwerp.

In het stelsel der voordragt is deze bepaling onmisbaar. Ook in andere gevallen, al zijn ze niet bij de wet voorgeschreven, werden zoodanige verbindtenissen door de Regering gevorderd. De invordering gaf nooit aanleiding tot moeijelijkheden.

De uitdrukking *ouders of voogden* is door het spraakgebruik gewettigd. Zij omvat alles wat hier gevorderd wordt. Daaruit blijkt de bedoeling des wetgevers voor hem, die belast is met de uitvoering der wet, genoegzaam. Een toeziende voogd is in die uitdrukking tot dusver nooit begrepen geworden. Ten einde echter te gemoet te komen aan de hier gemaakte opmerking, wordt nu de uitdrukking »vader of voogd" gebruikt.

Door »toelating tot een examen" vóór het afnemen of afleggen daarvan is begonnen, pleegt steeds verstaan te worden: bepaling van het uur waarop dat afnemen of afleggen een aanvang neemt. Ook de ondergeteekende huldigt die meening.

Voordragt tot verhoogde examengelden ware wederom eene omverwerping van een der hoofdbeginselen der wet, waarvan de ondergeteekende gemeend heeft zich zorgvuldig te moeten onthouden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[23. 2.]

NOTA VAN WIJZIGING.

Art. 1.

In den eersten regel van de tweede alinea van art. 67 vervallen de woorden »slechts enkele", en in den vijfden regel de woorden »door hem". In den tweeden regel, alinea drie, vervalt het woord »zijne", en in alinea vijf veranderen de woorden »een bewijs" in de woorden »op vertoon van dat bewijs eene verklaring". In den eersten regel van de vierde alinea van art. 64 worden de woorden »de kweekelingen" veranderd in »de studenten en kweekelingen".

Art. 2.

In de derde alinea worden de woorden »hunne ouders of voogden" veranderd in »hun vader of voogd".

[23. 3.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot wijziging van eenige artikelen der wet op het hooger onderwijs is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 13den October 1880.

DE VOS VAN STEENWIJK.
MEES.
MOENS.
TAK VAN POORTVLIET.
RÖELL.

[24. 1.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 159 der zitting 1879—1880.)

Het afdeelingsonderzoek van het ontwerp van wet op de zeevisscherijen, ingediend bij Koninklijke boodschap van den 14den Mei 1880, heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen:

Gelijk uit de Memorie van Toelichting genoegzaam blijkt, is dit wetsontwerp grootendeels zijn aanzijn verschuldigd aan opmerkingen en wenschen, door het collegе voor de zeevisscherijen in zijne verslagen — in 't bijzonder dat over 1878 — geuit. Verschillende leden, de indiening van dit wetsontwerp toejuichende en zich in hoofdzaak daarmede vereenigende, stelden, naar aanleiding daarvan er prijs op te verklaren, dat zij de zorgvolle behartiging door dat college van de daaraan toevertrouwde gewigtige belangen ten zeerste waardeerden. De jaarlijksche verslagen behooren tot de beste, welke van dien aard in en zelfs buiten het vaderland verschijnen.

Door de meerderheid in de afdeelingen werd dan ook de noodzakelijkheid van eene wijziging der bestaande wetgeving erkend. De wet van 13 Junij 1857 is op verre na niet voldoende, noch tot bescherming der goedgezinde visschers, noch tot instandhouding en ontwikkeling der visscherij. — Wat het eerste aangaat, de maatregelen voorgesteld tot het verkrijgen van in regte bruikbare aanwijzingen van gepleegde feiten en vermoedelijke daders werden vrij algemeen toegejuicht. Men maakte echter de opmerking dat de politievoorschriften verband behooren te houden met de bepalingen die tot hetzelfde doel in het buitenland in werking zijn, ten einde de verwikkeling en de bezwaren te voorkomen, die men in de eerste plaats op het oog heeft, en men zou dan ook van de Regering wenschen te vernemen welke wetten en reglementen ter handhaving van de politie en ter bescherming van de visschers in de naburige Rijken gelden.

Erkende men alzoo de noodzakelijkheid van wettelijke voorschriften, toch mogt, meende men, een woord van waardering der pogingen door de Nederlandsche marine dikwijls met goed gevolg beproefd, om de belangen der Nederlandsche visschers op de Noordzee te beschermen, te dezer plaatse niet worden gemist.

De maatregelen in § 2 van het ontwerp behandeld vonden minder algemeene instemming. Er werd op gewezen, dat de klagt over vermindering van den visch niet wel strookt met het feit dat de visscherij zich aanhoudend uitbreidt. Daartegen werd evenwel de opmerking gemaakt, dat indien het al waar is dat de visscherij zich inderdaad voortdurend *uitbreidt*, daarin nog geen teeken van toenemenden bloei mogt worden gezocht, evenmin als de uitbreiding van het aantal handelshuizen op zich zelve een bewijs is voor den bloei van den handel. Men meende het best te doen zich in deze te houden aan het advies van het college, dat zich geheel belangeloos aan dezen tak van nijverheid wijdt en wel niet het initiatief zou hebben genomen om op maatregelen aan te dringen, indien niet aan dat college na zeer rijp beraad en naauwgezet onderzoek de behoefte daaraan was gebleken. Vooral in deze aangelegenheid is het noodzakelijk zich tot zooveel mogelijk neutrale adviseurs te wenden; in het bijzonder wat aangaat de beperking der visscherij op de Zuiderzee, omdat daar tweeërlei belangen schijnen te strijden: dat der gewone Zuiderzee-visschers, die met kleine schuiten hun beroep geregeld uitoefenen, en dat der Noordzee-visschers, die naar het schijnt alleen bij stormweder de Zuiderzee met veel grooter vaartuigen bevarend, deze als dan zooveel mogelijk afvisschen en naar men beweert weinig belang hebben bij de instandhouding der inheemsche vischsoorten.

Eene tweede bedenking, dat in Engeland bepalingen omtrent dit onderwerp in het leven geroepen zijn, die men als onpraktisch en onuitvoerbaar kort daarna weder heeft ingetrokken, werd beantwoord met de opmerking dat de maatregelen waarop men doelt niet maatgevend zijn voor dit geval, omdat de Noordzee is een publiek vischterrein, waarop contrôle uiterst moeijelijk is en waar het doeltreffende van beperkende maatregelen afhankelijk zou zijn van de zamenwerking van de verschillende mogendheden, terwijl op de Zuiderzee dergelijke bezwaren niet bestaan althans niet overwegend zijn.

Er waren echter leden die bedenkingen van meer principielen aard tegen het ontwerp in het midden bragten. Zijn enkele beperkende bepalingen en politievoorschriften tot voorkoming van misbruiken al onvermijdelijk, aan den anderen kant, meenden deze leden, moet alles vermeden worden, waardoor de onbelemmerde uitoefening van het visscherijbedrijf wordt geschaad. Wordt toch de visscher door eenige wettelijke bepaling zoodanig in de uitoefening van zijn bedrijf belemmerd, dat hij de uitwerking daarvan ondervindt in de mindere vruchten van zijn arbeid, dan is zoodanige bepaling onvermijdelijk van nadeeligen invloed op de visscherij zelve. Zijn op de Zuiderzee, wegens de eigenaardigheid der tweeërlei soort van visschers (waarop reeds gewezen is) bijzondere maatregelen onvermijdelijk om de moordvisscherij tegen te gaan, dan nog schijnt er geen reden om elders diezelfde maatregelen toe te passen.

Andere leden, reeds op zich zelf afkeerig van alles wat de vrije industrie kan belemmeren, meenden dat het overigens belangrijk en zaakrijk rapport van het onderzoek naar den toestand der visscherij op de Zuiderzee, uitgebragt door de commissie uit het college voor de zeevisscherijen, de voorgestelde maatregelen niet wettigt. Bij de onzekerheid en het afwisselend karakter der adviezen van de door de commissie gehoorde deskundigen oordeelde men het raadzamer de voorgestelde ingrijpende bepalingen achterwege te laten dan gevaar te loopen door overijlde toepassing de visscherij belangrijk te schaden. De commissie zelve (zie verslag zeevisscherij over 1878, bladz. 112) raadt den maatregel, thans in art. 8 voorgeschreven, dan ook alleen bij wijze van proefneming aan, maar deze proefneming zou zeer ongelijk drukken en in het bijzonder op hen, wier schepen tot de netten zijn ingerigt, welke men zou willen verbieden, en dat terwijl, omtrent het nadeelig karakter geenszins eenstemmigheid onder de deskundigen bestaat. Daarbij werd o. a. ook nog de aandacht gevestigd op het rapport der heeren FRANK BUCKLAND and SPENCER WALPOLE in den zomer van 1879 in Engeland uitgebragt, waaruit de onnoemelijke vruchtbaarheid en onuitputtelijkheid der visschen in het bijzonder der haringen blijkt. Bij den bestaanden twijfel zou men zich het liefst houden aan den gulden regel: dat de Staatsbemoeijing met betrekking tot soortgelijke bepalingen niet te ver moet worden uitgebreid.

Nog andere leden waren van ingrijpende maatregelen niet afkeerig, maar waren van oordeel, gelijk nader bij de artikelen zal blijken dat niet de juiste weg is ingeslagen.

Wat nu aangaat het gewigt dat de voorstanders van het wets-ontwerp toekennen aan het advies van het college voor de zeevisscherijen, zoo erkent men ook van andere zijde gaarne de groote verdiensten van dat college, maar men meende er toch op te moeten wijzen, dat vooral op dit gebied het oordeel van de mannen der praktijk nog meer waarde heeft dan dat van wetenschappelijke mannen en dillettanten, en dat door hen die, hoe ijverig ook, weinig ervaring hebben, alligt maatregelen worden voorgesteld die later blijken onpraktisch en schadelijk te zijn. Men wees bijv. op de bepalingen nopens het bevisschen der Schelde en Zeeuwsche stroomen, bepalingen waarvan enkelen zóó onoordeelkundig zijn dat hare naleving óf onmogelijk is óf door de praktijk veroordeeld wordt. Door sommige leden werd dan ook betreurd dat het ontwerp onderzocht was vóór de belanghebbenden *genoeg* tijd gehad

hadden om hun gevoelen te kennen te geven; de bezwaren die in de sedert *ingekomen* adressen zijn aangevoerd zijn de overweging allezins waardig.

De slotsom der discussie was dat de meerderheid in de afdeelingen, ofschoon erkennende dat de bezwaren tegen belemmerende bepalingen niet te ligt mogten worden geschat, in hoofdzaak zich met het wetsontwerp meende te mogen vereenigen. Uit den aard der zaak is in deze geen *zekerheid* te verkrijgen, maar de overgelegde adviesen gaven den indruk dat genoegzaam reden bestaat om de proef te nemen. Maatregelen tot beteugeling van het vernielingswerk van vele Zuiderzeevisschers schijnt men evenzeer in het belang der visscherij te mogen achten als een degelijk politietoezigt. Daarbij werd echter door vele leden te kennen gegeven, dat, overeenkomstig het advies der commissie uit het college der zeevisscherijen, in de wet een termijn van herziening moest worden opgenomen. Zoolang nog tusschen de deskundigen geen overeenstemming is verkregen, schijnt het geraden aan de beraamde voorschriften een tijdelijk karakter toe te kennen.

Door sommige leden werd van de Regering ook mededeeling gewenscht van de reglementen tot bescherming van den visch in naburige Rijken geldend.

Art. 1. »*Elk een*". Beter: »*elk*".

Art. 2. »Van de gemeente *waar zij thuis behooren*". Wáár behoort een schip thuis? Waar schipper of eigenaar of boekhouder woont? Is het zoogenaamde »domicilium navis", in het bijzonder wat de hier bedoelde schepen betreft, wel voldoende in het Wetboek van Koophandel geregeld?

Art. 3. »*Elke gemeente in het bijzonder*". De redactie is niet juist: het kan immers niet de bedoeling zijn, dat voor *elke* gemeente in *Nederland* zulke teekenen moeten worden aangewezen.

Art. 4. »*Waar de vaartuigen te huis behooren*". Zie ad art. 2.

»*Met vermelding van den naam van het vaartuig en van den eigenaar*". Zou het niet wenschelijk zijn ook de vermelding van den naam des schippers te eischen?

Art. 5. »*het collegie*" lees: »*voormeld collegie*".

»*gezagvoerder zorgt*", beter: »*is verpligt te zorgen.*" Immers op de niet naleving van dit voorschrift is bij art. 14, § 1, straf bedreigd. Poenale sanctie past bij verpligting, niet bij zorg.

Art. 6. »*het collegie*"; lees: »*voormeld collegie.*"

Art. 7. De bedoeling van dit artikel is natuurlijk te voorkomen, dat de visch op te jeugdigen leeftijd wordt gevangen, en zoodoende de mogelijkheid tot voortteling wordt afgesneden. Vele leden waren echter van oordeel dat dit doel op de voorgestelde wijze niet zal worden bereikt. Men wees op het onloochenbare feit dat de haring en spiering, die in het net raakt, terstond een deel zijner schubben verliesten dat de ontschubde visch oogenblikkelijk sterft. Uit dit feit volgt dat geen verbod als het hier gestelde bij magte is, de vernieling van jongen visch te voorkomen. Het eenig gevolg daarvan kan zijn dat de prikkel tot het *vangen* van jongen visch vervalt, dat het opzettelijk visschen naar jong goed, ten einde het met groote hoeveelheden als mest te verkoopen, grootendeels zal ophouden.

Doch de hoofdzaak zal niet bereikt zijn. In weerwil van dit artikel, zal het vernielen van jongen visch op groote schaal aanhouden en straffeloos blijven. Het meest doeltreffend middel om het kwaad te keeren zocht men in een wettelijk voorschrift, waarbij zekere minima voor de wijdte der mazen worden bepaald.

Voor de *botvisscherij* zou men de bepaling van dit artikel in beginsel kunnen behouden. De bot toch is een taaije visch, die door de aanraking met het net niet geschaad en steeds levend aan wal gebragt wordt.

Nog andere bezwaren werden tegen het artikel geopperd. Daar het artikel, in tegenstelling met art. 8, algemeen luidt, meende men, ofschoon sommigen twijfel mogelijk achtten, dat de bedoeling is het toe te passen op alle verkoop, koop, gebruik enz. van haring, bot en spiering, niet alleen indien deze in de Zuiderzee, maar ook indien zij elders is gevangen. Dergelijke algemeene bepaling voor het geheele Rijk achtten sommige leden ten hoogste vexatoir. In het bijzonder met het oog op den visch op gepacht vischwater gevangen. Andere leden daarentegen waren met de Memorie van Toelichting van oordeel dat de bepaling alleen wanneer zij algemeen luidt zal kunnen gehandhaafd worden. — Ook in een ander opzicht gaat, werd opgemerkt, het artikel te ver. Zelfs indien men *verkoop* en *vervoer* met straf wil bedreigen, op zich zelf reeds een strenge maatregel, voor velen van zeer nadeelige gevolgen, dan moet toch de *koop* en het *gebruik* (bovendien mooijelijk te controleeren) vrij blijven. Het geldt hier eene »*overtreding*". Ieder privaat gebruik van te kleinen visch zou dus *per se* strafbaar zijn (volgens art. 16). In andere wetten is men, zeer te regt, niet zoo ver gegaan; het koopen en gebruiken van nuttige vogels bijvoorbeeld is vrijgelaten. Ook deze bezwaren zouden, werd aangegeven, grootendeels vervallen indien de bepaling werd vervangen door een verbod om te visschen met netten waarvan de mazen kleiner zouden zijn dan vastgestelde minima.

Andere leden waren echter van oordeel dat men voorzigtig moet zijn met het beperken der bepaling, omdat onder het *gebruik* veelal *misbruik* verscholen is (voor *bemesting*). Omtrent de wenschelijkheid der bepaling bestaat ook in de adressen bij de Kamer ingekomen geen eenstemmigheid; het veiligst is dus met de Regering mede te gaan ook op grond der juiste opmerking (pag. 112 slot) van het verslag der zeevisscherijen, dat elke handel in visch welke om zijn leeftijd niet voor menschenvoedsel is te gebruiken eene benadeeling is der openbare welvaart, die de Staat *regt* heeft te keeren.

Verder werd opgemerkt dat uit dit artikel niet blijkt, of in de voorgeschreven afmetingen kop en staart van den visch mede begrepen zijn. Is dit het geval, dan, meende men, zou de afmeting van 8 centimeter voor bot te klein zijn. Op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen is thans voor bot 14 centimeter voorgeschreven.

Art. 8. Gelijk reeds boven is uiteengezet, bestaat vooral omtrent dit artikel verschil van gevoelen. Terwijl vele leden, op grond van het gebleken verschil bij de deskundigen, van meening waren dat de veiligste weg was met het collegie en de Regering mee te gaan, meenden anderen, juist op grond dat het niet gebleken is dat het gebruik der hier verboden netten onvoorwaardelijk schadelijk is, onthouding van inmenging te moeten aanbevelen.

Ten einde eenigzins te gemoet te komen aan de bezwaren bij adres aan de Kamer kenbaar gemaakt, zouden verscheidene leden den dag van 15 Mei gaarne in 1 Mei veranderd zien. Vooral de garnalenvangst, noodig ook tot verkrijging van aas, wordt thans te zeer belemmerd.

Waarom, werd gevraagd, wordt ook niet verboden het aan boord hebben van kuilnetten of kwakkuilen? Deze netten zullen wel niet worden medegevoerd tenzij met het doel om er mede te visschen.

Art. 9. Tegen dit artikel hadden sommige leden bezwaar. Er is geen enkele reden, meenden zij, om het eene deel der visscherij bij de wet te regelen en het andere bij maatregel van inwendig bestuur. De mogelijkheid ontstaat nu dat ten opzigte der Zuiderzee — indien deze tot het kweeken van schelp- en schaaldieren geschikt bevonden wordt — even ondoelmatige voorschriften gesteld worden als het geval is met de visscherij op de Schelde en Zeeuwsche Stroomen. Naar hun oordeel ware het daarom beter om eerst dan tot regeling, en dan wel *wettelijke* regeling over te gaan, wanneer de noodzakelijkheid is gebleken, en de ervaring heeft uitspraak gedaan. — Andere leden waren van oordeel, dat regeling bij maatregel van inwendig bestuur de voorkeur verdient boven *geen* regeling; alvorens de ondervinding uitspraak gedaan heeft, zou immers aan regeling *bij de wet* niet kunnen gedacht worden. Vóór men genoeg ervaring omtrent de best te stellen voorschriften heeft opgedaan, verdienen dus gemak-

kelijk te wijzigen administratieve bepalingen boven wettelijke de voorkeur. Men meende echter bij de Regering te mogen aandringen op het bespoedigen van de hier bedoelde Koninklijke besluiten.

Art. 10. Hebben andere Regeringen, die belang hebben bij de *robbenvangst*, ook dergelijke bepalingen gemaakt?

De tegenwoordige wet omtrent de robbenvangst van 31 December 1876 (*Staatsblad* n°. 289) wordt, blijkens art. 25, ingetrokken. Behoort dan ook niet het Koninklijk besluit van 1877 (*Staatsblad* n°. 19), hetwelk op de wet van 1876 is gebaseerd, door een nieuw te worden vervangen na het wet worden van het tegenwoordig ontwerp? Of blijft dat besluit van zelf van kracht?

De wet van 1876 was ook door den Minister van Buitenlandsche Zaken gecontrasigneerd. De regelmatigheid schijnt te vorderen dat ook deze wet de onderteekening drage van het hoofd van dat departement.

rt. 11. Ofschoon men niet wilde ontkennen dat de daarvoor in de Memorie van Toelichting aangevoerde gronden gewigt hadden, waren enkele leden toch niet overtuigd dat de uitbreiding van het collegie dringend zou zijn gevorderd. Anderen hadden daartegen geen bezwaar; een der leden meende echter zeer bepaald in overweging te moeten geven of niet aan de visschers zelf eenigen invloed zou kunnen worden gegeven op de keuze van hen die geroepen worden hunne belangen te beoordeelen en te bevorderen.

Is de uitdrukking *geenerlei* niet zóó onbestemd dat er bezwaren uit kunnen volgen?

Art. 13. Sommige leden achtten het wenschelijk dat de benoeming van het personeel, belast met het toezigt te water, geschiede op voordragt van het collegie voor de zeevisscherijen. In ieder geval dient toch dit collegie, dat uit den aard der zaak beter bekend is met de belangen en behoeften der visscherij dan de Minister of zijne ambtenaren, te worden *gehoord*.

Voorts achtten vele leden de wettelijke verpligting tot aanstelling van » *een of meer opzigters*" niet voldoende. Het toezigt te water, dat, zoo als van zelf spreekt, met vaartuigen moet plaats hebben, is de hoofdzaak der wet; — van de wijze waarop dit toezigt zal zijn ingerigt zal afhangen of deze wet vruchten zal afwerpen of slechts nuttelooze uitgaven zal veroorzaken. Men achtte het daarom noodig dat in dit artikel duidelijk worde uitgesproken, dat op voordragt van het collegie voor de zeevisscherijen door den Koning worden benoemd: één hoofdopzigter, twee of meer onderopzigters en de verdere beambten, benoodigd voor de handhaving van het bepaalde in de artt. 2, 5, 7 en 8.

Art. 14. Sommige leden waren van oordeel dat op de overtreding van art. 5 eene zwaardere straf moet worden gesteld. De ondervinding uit den vreemde zou dit bewijzen.

Is het niet wenschelijk de strafbedreiging in overeenstemming te brengen met de beginselen van het ontwerp-Strafwetboek?

Art. 18. » *bedoeld in alinea* 1." Deze woorden zijn overgebleven uit de redactie van art. 1 der wet van 31 December 1876 (*Staatsblad* n°. 289) en hebben thans geen zin. Lees derhalve: » gemeld verbod" of » het verbod van art. 10."

Art. 20. » *aangemonsterd*". Er bestaat, naar men meent, thans geen verpligte aanmonstering. Maar bestaat er dan wel genoegzame grond voor deze bepaling?

Art. 21. » *ambtenaren der invoerregten*". Is deze bepaling, die niet in de vroegere wetten voorkomt, noodig? Welke is bovendien de bedoeling van die afzonderlijke opsomming van personen die proces-verbaal moeten opmaken? Niet allen bedoeld in art. 11 Wetboek van Strafvordering zijn hier genoemd. Wordt dus in *dit* opzigt aan dat artikel gederogeerd?

» *hoofden van gemeentebesturen*", dus ook waar wel commissarissen van politie zijn: dus wordt in *dit* opzigt bedoeld art. 11 weder *uitgebreid*.

De redactie van art. 4 van het ontwerp op de aanvaringen op zee: » behalve enz." is beter, naar men meende.

Kunnen de woorden: » hun ter handhaving opgedragen" niet vervallen? Den ambtenaren, bedoeld in art. 12, is niets ter handhaving opgedragen.

Zijn onder bedoelde ambtenaren ook begrepen de leden van het collegie?

Art 23. De redactie is onduidelijk. De *visch* wordt in beslag genomen. Wat bedoelt men, de geheele partij of alleen dat gedeelte dat kleiner is dan de minima?

Wat zal met den te kleinen visch geschieden wanneer twee deskundigen constateren dat het gedeelte visch, die geen voldoende afmeting heeft geen $^1/_{10}$ bedraagt en dus volgens artikel 16 geen overtreding bestaat?

Art 24. De laatste alinea is, met het oog op den regel: qui de uno dicit de altero negat, schadelijk. Waar het voorschrift dier alinea in andere wetten niet voorkomt, zou zij als niet geldend kunnen worden aangemerkt.

Het geheele artikel behoort eigenlijk in het Wetboek van Strafvordering, niet in deze wet te huis.

Aldus vastgesteld den 6den October 1880.

HOLTZMAN.
BREDIUS.
BORRET.
HEYDENRIJCK.
RÖELL.

[24. 4.]

VERBETERING VAN EEN SCHRIJFFEIL IN HET VOORLOOPIG VERSLAG. [In de Bijlagen verbeterd.]

[24. 3.]

BRIEF VAN DEN MINISTER.

Aan den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'sGRAVENHAGE, 5 *Maart* 1881.

Ik heb de eer U Hoogedel Gestr. hierbij te zenden eene Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag omtrent het ontwerp van wet op de zeevisscherijen, vergezeld van een gewijzigd wetsontwerp.

Daarbij zijn gevoegd de navolgende stukken, bestemd om ter inzage van de leden der Kamer ter griffie te worden nedergelegd:

Rapporten van de gemeentebesturen van Harderwijk, Elburg, Monnickendam, Marken, Huizen, Bunschoten, Kampen en Vollenhove, respectivelijk gedagteekend 9 November 1880, n°. 602, 1 November 1880, n°. 188, 9 November 1880, n°. 471, 28 October 1880, n°. 170, 28 October 1880, n°. 345, 29 October 1880, n°. 241, 24 November 1880, n°. 705, 9 November 1880, n°. 177, bevattende het nader van die besturen gevraagde advies omtrent de in het wetsontwerp voorgestelde bepalingen tot instandhouding van de Zuiderzeevisscherij.

Twee Engelsche, een Fransche en een Duitsche verordening omtrent het voeren van onderscheidingsteekenen door visschersvaartuigen.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[24. 4.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Daar het onvoldoende der wet van 13 Junij 1857 (*Staatsblad* n°. 86), zoowel tot bescherming der visschers, als tot instandhouding en ontwikkeling der visscherij, ook in de afdeelingen der Kamer werd erkend, kan de behoefte aan nieuwe wettelijke regeling geacht worden geen nader betoog te vereischen.

Het was den ondergeteekende aangenaam te vernemen dat de degelijke werkzaamheid van het collegie voor de zeevisscherijen ook van de zijde der Kamer naar waarde werd geschat en dat ook de pogingen der Nederlandsche marine, meermalen in het belang der visscherij aangewend, op prijs werden gesteld.

Dat de politie-voorschriften in de eerste paragraaph van het wetsontwerp vermeld, om aan het doel te beantwoorden, behooren verband te houden met soortgelijke bepalingen in het buitenland geldende, ligt voor de hand. Die overeenkomst bestaat dan ook inderdaad, en de wijze waarop de wet de visscherschepen wil onderscheiden, is dezelfde als sedert lang in Engeland, Frankrijk en Duitschland werd ingevoerd.

Ter voldoening aan den uitgedrukten wensch worden de verordeningen die in de drie genoemde rijken omtrent het voeren van onderscheidingsteekenen door visschersvaartuigen zijn vastgesteld, hiernevens overgelegd.

Dat het voorstel om de vrije uitoefening van de visscherij in de Zuiderzee te beperken, geen onverdeelden bijval heeft gevonden, kan geen verwondering baren, indien men in aanmerking neemt dat ook het collegie voor de zeevisscherijen tot zijn daartoe strekkend advies niet dan na zeer aandachtige overweging van de voor- en nadeelen van zulk een maatregel is overgegaan.

Volkomen kan worden toegegeven dat de voordeelen aan de vrije uitoefening van dezen tak van nijverheid verbonden zoo groot zijn, dat men niet om aan bezwaren van ondergeschikten aard tegemoet te komen, met die vrijheid breken moet, doch de aangevoerde bezwaren dragen dat karakter niet.

De gronden voor die meening zijn in het rapport dat den uitslag der door het collegie voor de zeevisscherijen gehouden enquête behelst, breedvoerig ontwikkeld.

Evenmin kan er sprake zijn van een opdringen van theoretische beschouwingen aan de praktijk, zoo als door sommige leden schijnt gevreesd. Het onderzoek toch is een bij uitstek praktisch onderzoek en het collegie zelf in deze niet anders dan het orgaan der praktici geweest. Het zijn de visschers zelve, die het eerst op beperking van hunne nijverheid hebben aangedrongen, en het zijn ook uitsluitend visschers en vischhandelaren, die bij de enquête de behoefte aan beperking hebben bepleit. Veilig kan dan ook worden beweerd, dat het voorstel in overeenstemming is met de wenschen van de overgroote meerderheid der visschers, die hun bedrijf in de Zuiderzee uitoefenen.

Dat intusschen niet alle praktici eenstemmig denken is een feit, maar een feit dat zich gereedelijk laat verklaren uit de omstandigheid dat men hier met tegenstrijdige belangen te doen heeft, en dat zij wier belangen voor algeheele vrijheid pleiten, weinig geneigd zijn de nadeelen te erkennen, welke uit die vrijheid voortvloeijen.

Dat er geen reden kan bestaan om de beperkende maatregelen, welke voor de Zuiderzee noodig worden geacht, ook elders toe te passen kan worden toegegeven, maar van zulk eene ruimere toepassing is in het wetsontwerp geen sprake, zoodat aan de in Engeland opgedane ervaring wel geen argument tegen die maatregelen zal kunnen worden ontleend. Met reden kan worden aangenomen, dat beperking van de visscherij in de opene zee geen doel kan treffen, en dat de argumenten in het rapport der heeren WALPOLE en BUCKLAND tegen zulk eene beperking aangevoerd, allezins afdoende zijn, maar daaruit volgt allerminst, dat in een meer afgesloten vischwater als de Zuiderzee, de bedoelde beperking even onvruchtbaar zou blijven.

Intusschen hebben de gemaakte bedenkingen aanleiding gegeven, dat nogmaals ernstig de vraag is overwogen of er afdoende reden bestaat om het gedane voorstel te handhaven. Eene bijzondere aanleiding hiertoe is gevonden in de bekende omstandigheid, dat juist in het afgeloopen jaar althans de botvisscherij in de Zuiderzee zeer overvloedig is geweest.

De vraag of dit feit niet getuigde tegen de klagt over toenemende vischarmoede in de Zuiderzee, en of dien ten gevolge zonder beperkende voorschriften het behoud van de visscherij in de toekomst genoegzaam verzekerd zou zijn, was gewigtig genoeg om tot een nader onderzoek te besluiten. Op grond dier overweging zijn de verschillende gemeentebesturen, die vroeger op beperkende bepalingen aandrongen, met eene verwijzing naar het bovengenoemde feit, uitgenoodigd om, na raadpleging met de deskundigen in hun midden, mede te deelen of zij ook nu nog in de vroeger uitgesproken meening volhardden, en dus van oordeel bleven, dat de ontworpen bepalingen werkelijk noodzakelijk zijn.

De op die uitnoodiging bij het collegie voor de zeevisscherijen ontvangen antwoorden worden ter inzage hiernevens overgelegd.

Daaruit blijkt, dat, met uitzondering van het gemeentebestuur van Bunschoten, dat reeds vroeger aarzelde en nu uitstel aanbeveelt, alle besturen, in overeenstemming met de deskundigen, die zij raadpleegden, op de handhaving van de bij het wetsontwerp voorgestelde verbodsbepaling zeer ernstig aanhouden.

Wel verre dat de rijke botvangst van het laatste jaar tegen zulk eene verbodsbepaling pleit, meenen zij veeleer

dat door dat feit de behoefte aan zulk eene beperking duidelijk wordt in het licht gesteld. Immers de bedoelde overvloed kwam voor na een winter, gedurende welken de Zuiderzee buitengewoon lang voor de visscherij gesloten was, en na twee jaren, welke zich kenmerkten door zoo groote schaarschte van ansjovis, dat deze visscherij slechts gedurende enkele weken en op veel kleiner schaal dan gewoonlijk kon worden uitgeoefend. Met andere woorden, ten gevolge van verschillende omstandigheden heeft men in den laatsten tijd veel minder van de zoogenaamde wonderkuil kunnen gebruik maken, dan anders het geval is, en het gevolg van die gedwongen beperking is al dadelijk geweest eene zooveel rijkere opbrengst van de botvisscherij.

Gaat de wetgever die beperking, welke nu toevallig voorkwam, tot regel verheffen, dan mag men verwachten dat de gunstige resultaten nu verkregen, ook blijvend zullen voorkomen.

Of de bovenstaande verklaring door de visschers zelve gegeven eene juiste is, kan met stellige zekerheid niet worden beslist, maar het gewigt van de gemaakte opmerking springt in het oog, en is, naar het oordeel van den ondergeteekende, in overeenstemming met dat van het collegie, groot genoeg om de voorgestelde verbodsbepaling met nadruk te blijven aanbevelen.

Intusschen bestaat er geen bezwaar om te gemoet te komen aan den wensch door vele leden uitgedrukt, om overeenkomstig het oorspronkelijke rapport van het collegie voor de zeevisscherijen aan de verbodsbepaling omtrent de visscherij in de Zuiderzee, een tijdelijk karakter toe te kennen. Eene tijdruimte van drie of vier jaren is voldoende om te beoordeelen of wettelijke beperking inderdaad aan het gewenschte doel beantwoordt.

In verband hiermede is in het wetsontwerp een nieuw artikel opgenomen, bepalende dat art. 8 vóór 1885 zal worden herzien.

De buitenlandsche wetgevingen op de zeevisscherij bevatten doorgaans geen bepalingen tot bescherming van den visch in open zee.

Wel is dit, met name in Duitschland, voor de kustvisscherij het geval, doch deze bepalingen bieden weinig punten van vergelijking aan met de voorschriften in dit wetsontwerp tot instandhouding van de Zuiderzeevisscherij voorgesteld, omdat de Zuiderzee een meer afgesloten vischwater is, waarvoor maatregelen noodig zijn die elders niet te pas komen.

Art. 1. De redactie is overeenkomstig de gemaakte opmerkin verbe terd.

Art. 2. De beantwoording der feitelijke vraag waar een visschersvaartuig te huis behoort, schijnt tot geene moeijelijkheden aanleiding te kunnen geven. Ook bij deze vaartuigen is dit steeds de plaats waar de boekhouder woont. Mogt eene nadere regeling van het »domicilium navis" wenschelijk worden geacht, dan zal dit bij eene herziening van het Wetboek van Koophandel in overweging zijn te nemen.

Art. 3. De bedoeling kan worden verduidelijkt door te lezen: » voor elke betrokken gemeente."

Art. 4. Hoe beknopter het register zijn kan, hoe meer waarborg dat het naauwkeurig zal worden bijgehouden.

Daar nu aanwijzing van den naam van het vaartuig en van den eigenaar, ter onderscheiding geheel voldoende is, zal het wenschelijk zijn zich bij die opgave te bepalen.

Moest ook de naam van den gezagvoerder vermeld worden, dan zou aanhoudende wijziging van het register noodzakelijk zijn, omdat het personeel der gezagvoerders zeer wisselend is.

Mogt, wat zeer ligt kan gebeuren, de wijziging verzuimd worden, dan zou het register met den feitelijken toestand niet overeenstemmen, en men in plaats van naauwkeuriger te onderscheiden, verwarring stichten.

Artt. 5 *en* 6. Aan de voorgestelde wijziging van redactie is gevolg gegeven.

Art. 7. Geheel te voorkomen dat er visch van te jeugdigen leeftijd wordt gevangen, en dezen zoodoende de mogelijkheid tot voortteling wordt afgesneden, is niet het doel dezer verbodsbepaling.

Het is volkomen waar dat de visch eenmaal in het net opgevangen, bijna altijd verloren gaat, en dat het dus niets afdoet, of de jonge visch, welken men onder de vangst aantreft, al of niet aan de zee wordt teruggegeven.

Dien jongen visch te beschermen is dan ook allerminst het doel. Zoo te visschen dat alleen het rijpe wordt weggenomen en het onrijpe gespaard, zal wel altijd eene onmogelijkheid blijven en is dan ook van betrekkelijk ondergeschikt belang.

Het groote kwaad schuilt hierin, dat tegenwoordig de visschers, in tijden van schaarschte, er bij honderden op uitgaan om jongen visch, dat wil zeggen om mestspecie te vangen, en dit kwaad is slechts te keeren door hen te beletten deze vangst te verkoopen. Vervalt het motief dat hen tot die moordvisscherij aanzet, dan zal het bedrijf van zelf gestaakt worden, en daarom is een voorschrift als hier gegeven wordt, als het eenvoudigste en meest praktische middel te beschouwen, om het doel te bereiken dat men voor oogen heeft.

Of een wettelijk voorschrift, dat voor de wijdte van de mazen der netten zekere minima bepaalt, de voorkeur zou verdienen, mag met reden worden betwijfeld.

Vooreerst is afdoende contrôle op de naleving van zulk een voorschrift, bij eene zoo uitgebreide visscherij als die in de Zuiderzee, feitelijk onmogelijk. Hoe wil men dag aan dag de meer dan duizend vaartuigen onderzoeken om na te gaan of zij ook hier en daar verboden vischtuig verborgen houden? Maar daarenboven, invoering van zulk een maatregel zou juist in hooge mate drukkend zijn voor de visscherij, en ongetwijfeld een algemeen protest uitlokken.

Immers het gevolg zou wezen, dat het gebruik van kuilnetten verboden werd, en deze netten kunnen de spiering- en garnalenvangers geen enkelen dag missen. De zoogenaamde kwak- en wonderkuilen, welke art. 8 voor het grootste gedeelte van het jaar verbiedt, zijn dan ook geen netten van bijzondere constructie, maar gewone kuilnetten, op eene bijzondere wijze aangespannen. Verbiedt men het net zelf, dan vervalt ook de mogelijkheid om te visschen met de dwarskuil, dat wil zeggen met hetzelfde kuilnet, maar op zijde van het schip uitgespannen, en zulk een verbod zou de nijverheid oneindig meer belemmeren dan het voorschrift dat nu wordt voorgesteld. Wil men hiertegen aanvoeren, dat als het kuilnet toch dagelijks gebruikt wordt, de voorgestelde verbodsbepaling ook geen doel kan treffen, dan kan worden opgemerkt, dat het vangen van veel of weinig jongen visch, voor een goed deel afhangt van de willekeur van den visscher, namelijk hiervan of hij den boom van zijn net meer of minder zwaar belast.

Hoe zwaarder de last is, of — zoo als het aan de Zuiderzee heet — hoe scherper men vischt, hoe minder kleine visch aan het net ontsnapt en hoe grooter de schade wordt welke dit net aanrigt. De dwarskuil nu kan niet zwaar beladen worden, en daarom is de wijze om het kuilnet te gebruiken, wel niet onschadelijk, maar althans veel minder bedenkelijk.

Den visscher het motief te ontnemen van zoogenaamd scherp te visschen, daarop komt alles, zeker het meeste aan, en dit doel schijnt alleen te worden bereikt door het voorschrift, zoo als het in het wetsontwerp staat uitgedrukt en waarbij dus niet enkel *verkoop* en *vervoer*, maar ook *koop* en *gebruik* verboden wordt. Zal de verbodsbepaling doel treffen, dan moet zij noodzakelijk algemeen zijn, en niet vragen naar de plaats van herkomst. Immers het bewijs dat de kleine visch werkelijk van de Zuiderzee afkomstig is, zou in de meeste gevallen uiterst moeijelijk kunnen worden geleverd.

De vraag of bij de bepaling van de maat van den visch, ook kop en staart in aanmerking komen, moet toestemmend beantwoord worden. Zeker is het hier aangenomen minimum uiterst gering, maar men houde in het oog, dat de bedoeling niet is het gebruik van kleinen visch te verbieden, maar enkel van visch, welke voor menschenvoedsel geheel ongeschikt, en dus uitsluitend voor de mesthoop bestemd is.

Art. 8. Op het hier ontwikkelde bezwaar is hierboven geantwoord. Het gebruik van kwak- en wonderkuil reeds met 1 Mei in plaats van met 15 Mei toe te laten moet worden ontraden.

Voor de ansjovis-visschers zou die uitbreiding geen noemenswaardig voordeel opleveren, terwijl het nadeel voor de visscherij in het algemeen, dat daartegenover staat juist in deze periode van het jaar, bij uitstek groot zou wezen.

Voor de garnalen-visschers is de bedoelde uitbreiding allerminst noodzakelijk, want deze lieden kunnen hun bedrijf het geheele jaar door volkomen onbelemmerd uitoefenen.

Gelijk boven is opgemerkt, zijn wonderkuilen en kwakkuilen geen netten van bijzondere constructie, maar gewone kuilnetten, op bijzondere wijze aangespannen. Daar deze netten in het algemeen niet voor de visscherij kunnen worden gemist, kan een verbod om die vischtuigen aan boord te hebben, niet wel in aanmerking komen.

Art. 9. De ondergeteekende vereenigt zich geheel met het gevoelen, dat de regeling der teelt en visscherij van schaal- en schelpdieren in de Zuiderzee enz. voorloopig althans bij Koninklijk besluit behoort te geschieden, omdat regeling bij de wet eene voorafgaande ervaring vereischt, welke alleen onder het stelsel van gemakkelijk voor wijziging vatbare administratieve verordeningen in voldoende mate kan worden verkregen.

Het door het collegie voor de zeevisscherijen ingestelde onderzoek heeft reeds aanvankelijk tot de uitkomst geleid, dat de bodem der Zuiderzee groote uitgestrektheden oplevert, welke voor de teelt en visscherij van oesters en mosselen uitnemend geschikt zijn, doch dat door gemis van regeling en toezigt de vangst onbeteekenend is in vergelijking van hetgeen zij zou kunnen zijn. De verzekering behoeft dus naauwelijks te worden gegeven, dat met het vaststellen der vereischte bepalingen niet langer dan noodig zal worden gewacht.

Dat de bepalingen voor de visscherij van schelp- en schaaldieren op de Schelde en Zeeuwsche stroomen ondoelmatig zouden zijn, kan niet worden toegestemd.

De ontwikkeling dezer visscherij in de laatste jaren regtvaardigt deze uitspraak niet. Maar mogten er enkele bepalingen zijn, wier wijziging wenschelijk is, dan biedt juist de vaststelling bij Koninklijk besluit de gelegenheid aan hierin spoedig te voorzien.

Bij nadere overweging is het wenschelijk voorgekomen wegens het onbepaalde der uitdrukking » buitenwateren" de wateren, die daaronder worden bedoeld, met name in het artikel te noemen, en tevens daarin te vermelden de visscherij in het algemeen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen, ten einde aan het bestaande Koninklijk besluit van 17 Julij 1875 (*Staatsblad* n°. 134) eenen stelligen wettelijken grondslag te geven.

Art. 10. Soortgelijke bepalingen als hier te lande omtrent de robbenvangst bestaan, zijn ook in het buitenland gemaakt, gelijk blijkt uit de vertalingen dier verordeningen als bijlagen gevoegd bij de Memorie van Toelichting en de Memorie van Antwoord tot het ontwerp van wet, houdende maatregelen tot voorkoming der uitputting van de robbenvangst (gedrukte stukken, **216**, der zitting van 1875—1876, en **20** der zitting van 1876—1877).

Daar de tegenwoordige wet omtrent de robbenvangst van 31 December 1876 (*Staatsblad* n°. 289) zakelijk geene wijziging ondergaat, komt eene hernieuwde vaststelling van het Koninklijk besluit van 5 Februarij 1877 (*Staatsblad* n°. 19) niet noodig voor.

De wet van 1876 is ook door den Minister van Buitenlandsche Zaken gecontrasigneerd, omdat die in overleg met de andere Staten, welke bij de robbenvangst belang hadden, moest worden opgemaakt.

Nu het wettelijk voorschrift geene verandering ondergaat, maar alleen in de algemeene wet op de zeevisscherijen wordt overgebragt, schijnt het niet noodig dat ook deze de onderteekening drage van het hoofd van genoemd Departement.

Art. 11. Met de gedachte welke het ontwerp even als de wet van 1857 uitdrukken in de woorden: dat de meerderheid van het collegie op geenerlei wijze mag betrokken zijn in de belangen van de visscherij, schijnt medewerking op eenigerlei wijze van de visschers zelve tot de keuze der leden moeijelijk overeen te brengen, nog daargelaten dat aan de toepassing van het denkbeeld van zoodanige medewerking niet onbelangrijke omslag en bezwaar zou verbonden zijn.

Hoofdzaak is, dat in het collegie zitting hebben mannen met alle deelen van onze visscherij wel bekend, en juist om dien eisch te kunnen bevredigen, wordt uitbreiding van het ledental voorgesteld.

Art. 13. Tegen de voorgestelde regeling der benoeming van de beambten belast met de handhaving der bepalingen omtrent de Zuiderzeevisscherij, bestaat geen bezwaar, zoodat het artikel dienovereenkomstig is gewijzigd.

Art. 14. De voorgestelde straf, die tot zeven dagen gevangenis kan klimmen, is ook voor de overtreding van art. 5 voldoende te achten.

Overigens komt het ook den ondergeteekende wenschelijk voor de strafbedreiging in deze wet, in overeenstemming te brengen met de beginselen van het nieuwe strafwetboek. Om die reden is thans bij dit en de volgende artikelen, welke strafbepalingen behelzen, alleen het maximum der straf vermeld, en is art. 19 vervangen door een nieuw artikel, waarbij voor al de straffen een zelfde minimum is bepaald.

Art. 18. De opmerking is juist en de redactie naar aanleiding daarvan verbeterd.

Art. 20. Het aanmonsteren van scheepsvolk, ofschoon niet verpligtend, is toch regel bij de groote en kustharingvisscherij.

Het is daarom noodig aan de waterschouten mede het toezigt op te dragen op de naleving van de voorschriften in de eerste paragraaph vermeld.

Art. 21. Er bestaat geen bezwaar tegen, ten aanzien van de aanwijzing der ambtenaren belast met het opmaken van proces-verbaal van overtredingen dezer wet de redactie van art. 4 van het wetsontwerp betreffende de aanvaringen op zee te volgen.

De ambtenaren der invoerregten en accijnsen, met name zij die dienst doen op recherchevaartuigen, zullen uit den aard van hunnen werkkring vaak in de gelegenheid zijn overtredingen der wet te constateren.

Het is daarom noodig de verpligting tot het opmaken van proces-verbaal ook aan die ambtenaren op te leggen.

Het ligt niet in de bedoeling ook de leden van het collegie voor de zeevisscherijen met die taak te belasten. De aard hunner onbezoldigde betrekking brengt niet mede hun een toezigt, als waarvan hier sprake is, op te dragen.

Onder de uitdrukking » ambtenaren" in art. 21 gebezigd, kunnen zij dan ook niet geacht worden te vallen.

Art. 23. De bedoeling is natuurlijk, dat alleen dat gedeelte van den visch wordt in beslag genomen, hetwelk kleiner is dan de voorgeschreven minima.

De redactie van het artikel is dienovereenkomstig verduidelijkt.

In het geval dat de te klein bevonden visch minder bedraagt dan $^{1}/_{20}$ der geheele partij, bestaat er volgens art. 16 geen overtreding en dus geen aanleiding om den visch in beslag te nemen.

Art. 24. De laatste alinea van dit artikel kan inderdaad vervallen.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[24. 5.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bestaande wettelijke bepalingen omtrent de zeevisscherijen aanvulling en wijziging behoeven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Behoudens het bepaalde in de volgende artikelen, wordt aan elk volkomen vrijheid gelaten, de verschillende takken van zeevisscherij naar eigen goedvinden uit te oefenen.

§ 1. *Onderscheidingsteekenen voor visschersvaartuigen.*

Art. 2.

Alle schepen, schuiten of booten, in Nederland te huis behoorende en die tijdelijk of voortdurend de zeevisscherij, van welken aard ook, hetzij buiten of in de zeegaten, hetzij in de Zuiderzee, uitoefenen, moeten het letterteeken voeren van de gemeente, waar zij te huis behooren, en het nommer waaronder het vaartuig in het bij art. 4 bedoelde register is ingeschreven.

Art. 3.

Het letterteeken in het vorig artikel bedoeld, wordt voor elke betrokken gemeente in het bijzonder op voordragt van het in art. 11 vermelde collegie, door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bepaald, en in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

Art. 4.

De burgemeesters der gemeenten, waar de vaartuigen te huis behooren, zorgen voor het aanleggen en geregeld bijhouden van een register, waarin die vaartuigen onder een doorloopend nommer worden ingeschreven, met vermelding van den naam van het vaartuig en van den eigenaar.

Art. 5.

Het letterteeken van de gemeente, en het nommer, in het vorig artikel bedoeld, worden gesteld ter wederzijde van den boeg en ter wederzijde van het grootste zeil, dat het vaartuig voert, in kleur en afmetingen, als, op voordragt van voormeld collegie, door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid wordt bepaald en in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

De gezagvoerder is verpligt te zorgen, dat zoolang het schip zich op zee bevindt, het letterteeken of het nommer niet worde bedekt of onkenbaar gemaakt.

§ 2. *Bepalingen tot instandhouding der visscherij.*

Art. 6.

Aan de belanghebbenden wordt voortdurend de gelegenheid gegeven om gekaakten haring van de Nederlandsche visscherijen afkomstig, op hunne kosten te doen keuren.

De voorwaarden en wijze van keuring worden door Ons, op voordragt van voormeld collegie, bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur geregeld.

Art. 7.

Het aanvoeren, verkoopen, koopen, vervoeren, voorhanden hebben of gebruiken van haring, bot of spiering is verboden, wanneer deze visch van kleiner afmetingen is dan:

de haring van 10 centimeter;

de bot van 8 centimeter;

de spiering van 7 centimeter.

Art. 8.

Het visschen in de Zuiderzee, hetzij met kuilnetten, tusschen twee vaartuigen gespannen, hetzij met de kwakkuil is verboden, behalve van 15 Mei tot en met 15 Julij van elk jaar.

Art. 9.

Voorschriften tot bescherming der teelt en tot regeling der visscherij van schelp- en schaaldieren in zee, langs de stranden, in de Wadden, de Lauwerzee, den Dollart, de Schelde en de Zeeuwsche stroomen, alsmede tot regeling der visscherij in het algemeen in de Schelde en de Zeeuwsche stroomen kunnen door Ons bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur worden vastgesteld.

Art. 10.

Door Ons kan eene oppervlakte, tusschen 67° en 75° Noorderbreedte en 5° Ooster- en 17° Westerlengte (gerekend van den meridiaan van Greenwich), aangewezen worden, waar het dooden en vangen van robben van alle soorten, gedurende een bij Ons besluit te bepalen tijd des jaars, verboden is aan de opvarenden of bemanning van Nederlandsche schepen.

§ 3. *Zorg voor de belangen der zeevisscherij.*

Art. 11.

De bevordering van de belangen van de zeevisscherijen wordt opgedragen aan een » Collegie voor de zeevisscherijen".

Het dient de Regering van consideratien en advies omtrent alle, met de zeevisscherij in verband staande onderwerpen, en tracht de ontwikkeling van dezen tak van nijverheid, ook door het opsporen, bekendmaken en helpen invoeren van elders tot stand gebragte verbeteringen, zooveel mogelijk te bevorderen.

Het collegie is zamengesteld uit vijftien leden, door Ons te benoemen, waarvan de meerderheid bestaat uit personen, op geenerlei wijze in de belangen der zeevisscherij betrokken.

De leden hebben zitting gedurende drie jaren.

Elk jaar treedt één derde van hen af, volgens een daarvan te maken rooster.

De aftredenden zijn dadelijk weder benoembaar.

Eene door Ons vast te stellen instructie regelt de werkzaamheden van het Collegie.

Het bedrag der administratiekosten en der andere uitgaven van het Collegie wordt door Ons geregeld en jaarlijks op de Staatsbegrooting uitgetrokken.

Art. 12.

Het collegie voor de zeevisscherijen benoemt, onder goedkeuring van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, op alle plaatsen, waar het dit noodig acht, personen, belast met het keuren van den daartoe aangeboden haring.

Alvorens hunne bediening te aanvaarden, leggen de keurmeesters in handen van den burgemeester hunner woonplaats, den eed of de belofte af, hunne betrekking naauwkeurig, getrouw en eerlijk te zullen waarnemen.

Het bedrag der loonen, welke zij, die van de bevoegd-

heid tot het doen keuren gebruik maken, aan de keurmeesters verschuldigd zijn, wordt onder Onze goedkeuring door het collegie voor de zeevisscherijen geregeld.

Art. 13.

Door Ons worden, op voordragt van het collegie voor de zeevisscherijen, benoemd één hoofdopzigter, twee of meer opzigters en de verdere beambten noodig voor de handhaving van het bepaalde in de artt. 2, 5, 7 en 8, en in de verordeningen bedoeld bij art. 9, voor zoover de Zuiderzeevisscherij betreft.

Het collegie bepaalt de plaatsen, waar zij gevestigd zijn, en regelt hunne werkzaamheden.

Alvorens hunne bediening te aanvaarden, leggen zij in handen van den burgemeester hunner woonplaats den eed of de belofte af, hunne betrekking naauwkeurig, getrouw en eerlijk te zullen waarnemen.

§ 4. *Strafbepalingen.*

Art. 14.

Bij overtreding van het bepaalde in de artt. 2 en 5, wordt de gezagvoerder gestraft met eene boete van ten hoogste f 75 of gevangenisstraf van ten hoogste 7 dagen.

Blijkt het, dat de overtreding heeft plaats gehad met medewerking of goedkeuring van den eigenaar, van bestuurders der naamlooze vennootschap, aan welke het vaartuig behoort, of van den boekhouder der reederij, dan worden deze gestraft met het dubbele der boete of gevangenisstraf, in de eerste alinea bepaald.

Art. 15.

Hij, die tonnen of vaten voorziet van merken, als vroeger van Regeringswege werden gebezigd, om de hoedanigheid van den haring aan te duiden; hij, die haring pakt in deze tonnen of vaten, of in tonnen of vaten, van vroegere Regeringsmerken voorzien, of daarin gepakten haring verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, of ten verkoop in voorraad heeft, wordt gestraft met eene boete van ten hoogste f 1000.

De visch, tonnen en vaten, waarmede de overtreding is gepleegd, worden in beslag genomen en verbeurd verklaard.

Art. 16.

Overtreding van het bepaalde in art. 7 wordt gestraft met eene boete van ten hoogste f 75, of gevangenisstraf van ten hoogste 7 dagen.

De overtreding wordt geacht te bestaan, telkens wanneer meer dan één twintigste gedeelte van den inhoud eener partij visch van kleiner afmeting is, dan de minima, in gemeld artikel aangenomen.

Art. 17.

Overtreding van het bepaalde in art. 8 wordt gestraft met eene boete van ten hoogste f 500, of gevangenisstraf van ten hoogste ééne maand.

Art. 18.

Hij, die in strijd met het verbod van art. 10, robben doodt of vangt, of poogt te dooden of te vangen, wordt gestraft met eene boete van ten hoogste f 3000. Met gelijke straf wordt gestraft hij, die als boekhouder eener reederij, als bestuurder eener naamlooze vennootschap of als eigenaar, een Nederlandsch schip uitrust of als gezagvoerder dienst doet op een Nederlandsch schip, met de wetenschap, dat het bestemd of gebruikt wordt voor de robbenvangst, in strijd met gemeld verbod.

Art. 19.

In al de gevallen, waarin bij deze wet geldboete of gevangenisstraf wordt bedreigd, is het minimum der boete vijftig cents en het minimum der gevangenisstraf één dag.

§ 5. **Slotbepalingen.**

Art. 20.

De waterschouten zien toe, dat geen bemanning van visschersvaartuigen ten hunnen overstaan worde aangemonsterd, eer zij zich overtuigd hebben, dat die vaartuigen de vereischte letterteekens en nommers dragen.

Art. 21.

Behalve de ambtenaren naar de wetten daartoe bevoegd, zijn ook de in art. 12 en 13 bedoelde ambtenaren en beambten, de ambtenaren der invoerregten en accijnsen, de Nederlandsche consuls, vice-consuls en consulaire agenten, verpligt, van de overtreding der voorschriften dezer wet te doen blijken, door schriftelijke relazen of processen-verbaal.

Art. 22.

Die relazen of processen-verbaal worden door de ambtenaren in het vorig artikel aangewezen, zoo spoedig mogelijk opgemaakt, op den eed bij de aanvaarding hunner bediening afgelegd, of wel binnen tweemaal vier en twintig uren na de sluiting beëedigd voor den kantonregter of voor het hoofd van het gemeentebestuur, hetzij ter plaatse waar de overtreding is gepleegd, hetzij waar de ambtenaren of één hunner wonen.

Art. 23.

Bij overtreding van het bepaalde in art. 7 wordt dat gedeelte van den visch, hetwelk kleiner afmetingen heeft dan de minima in dat artikel bepaald, in beslag genomen en in zee geworpen, of onbruikbaar gemaakt, nadat de burgemeester door twee deskundigen heeft doen constateren, welk gedeelte van den inhoud der partij van kleiner afmeting is dan die minima.

Van den uitslag van dat onderzoek wordt proces-verbaal opgemaakt.

Art. 24.

De relazen of processen-verbaal wegens overtredingen van deze wet, worden aan den bevoegden ambtenaar van het Openbaar Ministerie gezonden, ten einde volgens het Wetboek van Strafvordering te worden behandeld.

Art. 25.

De bepaling van art. 8 dezer wet wordt vóór 1 Januarij 1885 aan eene herziening onderworpen.

Art. 26.

Met het in werking treden dezer wet vervallen de wetten van 13 Junij 1857 (*Staatsblad* n°. 86), van 13 Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 102) en van 7 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 37), alsmede de wet van 31 December 1876 (*Staatsblad* n°. 289).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

[24. 6.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp op de zeevisscherijen is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 22sten Maart 1881.

HOLTZMAN.
BREDIUS.
BORRET.
HEYDENRIJCK.
RÖELL.

[25. 1.]

BRIEF HOUDENDE INTREKKING DER WET.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 177 der zitting 1879—1880.)

Aan den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, *den 24sten September* 1880.

Krachtens de daartoe door den Koning verleende magtiging heb ik de eer, U Hoog Edel Gestr. kennis te geven, dat het bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanhangig wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting, dienst 1880, ingezonden bij Koninklijke boodschap van 2 Julij jl., wordt ingetrokken.

De Minister van Oorlog,
REUTHER.

Bekrachtiging eener dading met de maatschappij »de Johannes-Kerkhovenpolder" enz.

[26 1.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 179 der zitting 1879-1880.)

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot bekrachtiging eener dading met de maatschap »de Johannes-Kerkhovenpolder", over den eigendom van den Johannes-Kerkhovenpolder en van de daarvoor liggende slikken in den Dollard, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

§ 1. Bij vele leden deed zich de meening gelden, dat de benaming van »dading" eene tamelijk onjuiste was. Het was toch zeer quaestieus of hier wel aanleiding tot het aangaan eener dading bestond, daar er hier in rechten eigenlijk geen »geschil" te beëindigen viel. Wel werden hier geschilpunten bijeengebragt, waaruit misschien een proces zou kunnen ontstaan, maar in het wezen der zaak wordt, op gronden van billijkheid, het oude contract te niet gedaan en een nieuw contract gesloten.

Door een lid werd, tot staving van dit gevoelen, nog aangevoerd, dat men, door te spreken van eene dading, de verhouding in deze en de aanspraken van den Staat praejudicieerde. De bewering in den considerans, dat hier een geschil wordt beëindigd, doet niets af en is minder juist. Het is niets anders dan een nieuw contract, 't welk gesloten wordt met het oog op de talrijke moeijelijkheden en teleurstellingen, die bij de bedijking zijn ondervonden. De vraag werd daarom gedaan of het niet wenschelijker ware dat hier van eene »schikking" of »nadere overeenkomst" met den Johannes-Kerkhovenpolder werd gesproken.

§ 2. Wat het ontwerp zelf betreft, zoo werd dit over het algemeen gunstig ontvangen, en de meeste leden spraken als hunne verwachting uit, dat ten gevolge van de aanneming daarvan een betere toestand in het leven zal worden geroepen. Naar streng regt zou *misschien* de Staat geregtigd zijn om de geheele in den verkoop van 1845 begrepen oppervlakte terug te vorderen, met verbeurte van den geheelen koopprijs ten behoeve van 's lands schatkist, maar zulks zou met de billijkheid niet zijn overeen te brengen. Men heeft indertijd van beide kanten gemeend, dat de gronden vroeger voor indijking vatbaar waren dan later het geval bleek te zijn, en nu gaf men toe dat de tegenwoordige eigenaars welligt vroeger hadden kunnen beginnen, maar als men wil indijken voor dat de grond voldoende is aangeslibt, bekomt men slecht land, terwijl deze handelwijs ook in het nadeel van den Staat zou zijn geweest. Bovendien zou de indijking veel schielijker zijn afgeloopen, indien de ondernemers niet grooten tegenspoed hadden ondervonden. Ten gevolge van hevige stormen toch werden in plaats van 600 hektaren slechts 400 ingedijkt, terwijl elke hectare den ondernemers op ongeveer f 3000 te staan komt.

Er was dus, naar het oordeel der groote meerderheid, in deze alle reden voor den Staat om niet te handelen volgens streng regt, maar in billijkheid eene schikking te treffen. De thans voorgestelde dading achtte men bovendien volstrekt niet in het nadeel van den Staat. Een deel der in 1845 afgestane gronden zou nu toch weer tot den Staat terugkeeren — dit was, zoo meende men, alles wat men in de gegeven omstandigheden kon eischen.

§ 3. Sommige leden evenwel waren, om verschillende redenen, minder gunstig voor dit ontwerp gestemd. Behalve dat niet allen overtuigd waren, dat door de nieuwe regeling werkelijk een verbeterde toestand zal worden in het leven geroepen, werd de meening uitgesproken dat de ingedijkte grond meer waarde heeft dan de kosten hebben bedragen, en dat de ruim 261 hektaren, waarvan de inpoldering mislukt is, in strijd met het oordeel van deskundigen, wel degelijk verkoopwaarde hadden. Het eerste vond echter tegenspraak, terwijl het tweede wel is waar werd toegegeven, doch er tevens op gewezen dat die waarde het gevolg was van werken, door de ondernemers uitgevoerd.

In eene afdeeling meende men zich bij de beoordeeling dezer dading op het standpunt te moeten plaatsen, dat de Staat geen regten mag prijs geven tegenover burgers, die, om voordeel te behalen, met den Staat een contract hebben aangegaan en zich nu gaarne te zijnen koste aan de slechte kansen daarvan zouden willen onttrekken. De Staat is hier niet de meervermogende en de tegenpartij de minvermogende, met wien men medelijden moet hebben. Het tegendeel is waar. De Staat is de minvermogende, want de Staatskas bevat het geld der belastingschuldigen, waaronder armen zoowel als rijken, terwijl de tegenpartij *in casu* zeer vermogend is. Die tegenpartij wist zeer goed, toen zij de onderneming aanvaardde, dat zij kans liep veel te winnen, maar ook veel te verliezen. De tegenwoordige maatschap, die de indijking ondernam, werd eerst opgerigt in 1873, als wanneer het te voorzien was dat men binnen den gestelden termijn niet gereed zou zijn. Zij mogt en kon er tevens niet op rekenen, dat de Staat in dat geval van zijn regt geen gebruik zou maken.

De meeste leden konden zich met deze beschouwing echter niet vereenigen. Zij ontkenden, dat hier sprake zou zijn van een aleatoir contract, en beweerden dat ook zonder tegenspoed de winsten niet buitengewoon zouden geweest zijn. Dat de Staat niet kwistig mogt wezen met 's lands penningen, gaf men gaarne toe, maar ontkende dat de Staat in deze geldelijke schade geleden had. Door thans eenvoudig de met zooveel geld en moeite door de maatschap ingedijkte gronden zonder schadevergoeding tot zich te nemen, zou de Staat — gesteld al dat hij daartoe geregtigd was — in hooge mate onbillijk en illoijaal handelen.

§ 4. Bij de behandeling van de onderdeelen der dading kwamen de tegenstanders nader op hunne bezwaren terug. Volgens hunne meening wijkt deze dading geheel af van het primitive contract. Dat hetgeen vroeger nijna voltooid was, werde teruggegeven, konden zij uit een oogpunt van billijkheid goedkeuren, maar met den afstand van den grond vermeld sub A III konden zij zich niet vereenigen. Die gronden mogten thans weinig waarde bezitten, er kon een tijd komen waarin dit geheel anders zal zijn. Maar er is meer. Zoolang de gronden sub A III niet zijn ingedijkt, hebben de daarachter gelegen gronden voor den Staat geene waarde. En dit laatste klemt, meende men, te meer, omdat er volstrekt geen termijn voor de indijking werd gesteld.

Dat het stellen van een termijn wenschelijk zou wezen, was ook de meening van vele voorstanders van het ontwerp. Zij lieten in het midden of een bepaald jaar moest worden genoemd, dan wel of gestipuleerd moest worden dat de gronden moeten worden ingedijkt zoodra zij daarvoor naar het oordeel van door de regtbank te benoemen deskundigen rijp zijn — maar in elk geval achtten zij het met het oog op de belangen van den Staat eene leemte in het contract, dat dienaangaande niets werd bepaald. Wel werd daartegen door een lid opgemerkt, dat art. 649 Burgerlijk Wetboek daarin voorziet, maar hierop werd geantwoord dat het nooit wordt toegepast, en dat in elk geval, om langdurige processen te vermijden, eene stipulatie in de dading zelve de voorkeur zou verdienen.

§ 5. De opmerking werd gemaakt, dat uit de dading volstrekt niet blijkt dat de heeren BRUNO TIDEMAN en FREDERIK SIEUWERTS hunne regten aan anderen hebben overgedaan. Toch komen zij of hunne regtverkrijgenden niet onder de onderteekenaars der acte voor. Eenige toelichting hieromtrent schijnt wenschelijk.

Ten slotte werd de aandacht der Regering gevestigd op den onvoldoenden toestand van de bij het ontwerp gevoegde kaart. Niet alleen dat het n°. 289, in de eerste zinsnede sub A II in de dading vermeld, daarop niet voorkomt, maar ook het punt B, dat sub A III nog wel uitdrukkelijk vermeld staat als op de kaart aangegeven, zoekt men daar te vergeefs.

Vastgesteld den 25sten October 1880.

BORRET.
GOEMAN BORGESIUS.
HUMALDA VAN EYSINGA.
SCHEPEL.
BREDIUS.

[26. 2.]

MEMORIE VAN ANTWOORD.

§ 1. De ondergeteekende acht het niet twijfelachtig, dat de ter bekrachtiging aangeboden overeenkomst inderdaad eene dading is.

Uit het slot van den consideraus der overeenkomst blijkt, dat de staat zich regtens bevoegd acht, om de geheele in den verkoop van 1845 begrepen oppervlakte terug te vorderen met verbeurte van den geheelen koopprijs ten behoeve van 's Rijks schatkist, en dat de contractanten ter andere zijde die bevoegdheid bepaaldelijk ontkennen. De ondergeteekende zou dus, als er geene minnelijke oplossing van dit geschil tot stand kwam, verpligt zijn, de beslissing van den regter in te roepen, daar hij zonder medewerking der wetgevende magt de regten van den Staat op een zoo uitgestrekt vast goed niet mag prijs geven, al zijn daarvoor de beste gronden van billijkheid aan te voeren. Bij gevolg dient de thans gesloten overeenkomst inderdaad om een regtsgeding te voorkomen, en is zij derhalve krachtens art. 1888 Burgerlijk Wetboek eene dading.

§ 2. Met de in deze paragraaph voorkomende beschouwingen kan de ondergeteekende zich geheel vereenigen.

§ 3. Het moge waar zijn dat de ingedijkte grond meer waard is dan de kosten van bedijking hebben bedragen (hetgeen trouwens door de geraadpleegde deskundigen wordt betwijfeld), maar men mag toch niet uit het oog verliezen dat de voorgangers der tegenwoordige maatschap den geheelen koopprijs, ten bedrage van f 70 000, reeds voor ongeveer 30 jaar geheel hebben afbetaald, zoodat rente op rente berekend, het in de onderneming gestoken kapitaal, ongerekend de ontzaggelijk hooge bedijkingskosten, eene som van nagenoeg drie ton gouds vertegenwoordigt.

Wanneer men dit in aanmerking neemt, zal het, ter beoordeeling van de grondslagen der dading, weinig afdoen, of de 261 hektaren, waarvan de bedijking mislukt is, op dit oogenblik al dan niet eenige verkoopwaarde hebben. Die waarde kan toch in geen geval van beteekenis zijn, wanneer twee vertrouwde en met de locale toestanden bekende deskundigen aan den grond alle verkoopwaarde ontzeggen en hun gevoelen staven met motiven, die in het Verslag niet worden weersproken.

Met de meening der meeste leden, dat hier geen sprake is van eene kansovereenkomst en dat de Staat door de opvordering van den eigendom der geheele in 1845 verkochte oppervlakte onbillijk en illeijaal zou handelen, kan de ondergeteekende zich geheel vereenigen.

§ 4. Ten aanzien van het gemis eener bepaling omtrent de verpligting tot bedijking meent de ondergeteekende te mogen verwijzen naar het slot der Memorie van Toelichting. Het eigenbelang der maatschap is veel krachtiger beweegreden om te bedijken wat voor bedijking rijp is dan contractuele voorschriften, die eerst na veel jaren voor uitvoering vatbaar zouden zijn en ook dan weer tot verschil van opvatting aanleiding zouden kunnen geven.

§ 5. Blijkens de door de maatschap verstrekte inlichtingen is bij acte van scheiding van 26 Januarij 1856 de destijds tusschen de heeren J. Kerkhoven, Bruno Tideman en F. Sieuwerts bestaande maatschap gescheiden en de geheele in den verkoop van 1845 begrepen oppervlakte aan den eerstgenoemde toebedeeld.

Het kadastrale nommer 239 en het punt *b* komen op de hierbij gevoegde kaart voor, die even als de reeds overgelegde door partijen gewaarmerkt en voor aanhechting aan de dadingsacte bestemd is.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[26. 3.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot bekrachtiging eener dading met de maatschappij »de Johannes Kerkhovenpolder" over den eigendom van den Johannes Kerkhovenpolder en van de daarvoor liggende slikken in den Dollard is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 22sten November 1880.

BORRET.
GOEMAN BORGESIUS.
HUMALDA VAN EYSINGA.
SCHEPEL.
BREDIUS.

[27. 6.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

De ondergeteekenden stellen voor in **artikel 1** in art. 264 het vierde lid te lezen:

»Binnen veertien dagen na de goedkeuring worden de kohieren gedurende vijf maanden op de secretarie der gemeente voor het publiek ter lezing nedergelegd. Van de nederlegging geschiedt openbare kennisgeving."

En te doen vervallen het vijfde of laatste lid.

LENTING.

PATIJN.

[28. 1.]

VERSLAG.

[De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 166 der zitting 1879—1880.]

Bij het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879 werden de navolgende opmerkingen gemaakt:

Art. 2.

Art. 14. Gaarne zou men vernemen waarom de hier vermelde som niet verbruikt is kunnen worden.

Art. 3.

»Onderhoud en herstel der werken"; lees: »der daartoe betrekkelijke werken".

De Commissie van Rapporteurs acht hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 15den October 1880.

BORRET.
GOEMAN BORGESIUS.
HUMALDA VAN EYSINGA.
W. K. VAN DEDEM.
BREDIUS.

[29. 1.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 190 der zitting 1879—1880.)

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp, houdende bepalingen ter voorkoming van aanvaringen of aandrijvingen op zee, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

§ 1. Uitvoerig werd de vraag besproken, in hoeverre de alhier gevolgde handelwijze uit een constitutioneel oogpunt wettig geacht kan worden. Vele leden toch meenden dat het niet aangaat, de taak van den wetgever alleen tot de vaststelling der straf te bepalen, maar de omschrijving van het misdrijf aan de uitvoerende magt over te laten. Volgens het oordeel van deze leden moeten de hoofdvereischten van het misdrijf ook in de wet worden opgenomen, en komt eene delegatie van magt, als hier wordt voorgesteld, alleen te pas voor die nadere bijzonderheden, die als van tijd en plaats afhankelijk voor regeling bij de wet niet vatbaar zijn.

Dit gevoelen ontmoette echter tegenspraak. Er waren leden, die in den hier gevolgden weg niets inconstitutioneels zagen, en meenden dat, met het oog op het feit dat in bedoeld Koninklijk besluit soms zeer spoedvereischende wijzigingen zullen moeten worden gebracht, en in aanmerking genomen de in deze materie noodige zamenwerking met andere Regeringen, de uitvoerende magt de handen eenigzins ruim moet hebben. Een lid wilde uit dien hoofde in art. 1 ook het voorbehoud opgenomen zien, dat de bepalingen dezer wet alleen zullen gelden voor maatregelen, vast te stellen in overleg *met vreemde Mogendheden*.

In eene afdeeling had het bevreemding gewekt, dat geen overlegging heeft plaats gehad van het ontwerp, bedoeld in alin. 2 der Memorie van Toelichting, en werd alsnog overlegging daarvan gevraagd.

§ 2. De vraag werd gedaan of dit onderwerp ten opzigte van de binnenlandsche scheepvaart voldoende is geregeld.

Ook omtrent de toepasselijkheid dezer wet op de Zuiderzee bestond verschil van gevoelen. Sommige leden zouden er, ter voorkoming dezer vraag, de voorkeur aan geven zoo in art. 1, in plaats van *zeeschepen*, werd gelezen *schepen*.

§ 3. Men vroeg welk verband er bestaat tusschen deze wet en de wet van 13 November 1879 (*Staatsblad* n°. 190). Zullen beide wetten naast elkander van kracht blijven, of zal art. 25*a* der wet van 1879 door de slotbepaling van art. 2 van dit ontwerp worden afgeschaft?

§ 4. Velen leden had het bevreemd, dat het Koninklijk besluit van 9 Junij 1880 (*Staatsblad* n°. 109) mede onderteekend is door den Minister van Financien, terwijl voor het tot stand komen van de wet diens medewerking niet zal worden gevorderd. Zij vroegen, waaraan dat verschil is toe te schrijven.

Art. 1. De vraag werd gedaan of deze voorschriften ook toepasselijk zijn op vreemde zeeën, die tot het gebied van andere natien behooren. Ook wenschte men te vernemen, of de bepalingen dezer wet ook zullen gelden voor Rijnschepen. Met het oog op art. 748 Wetboek van Koophandel scheen deze vraag niet ongepast.

De opmerking werd verder gemaakt, dat de voorschriften, krachtens dit artikel vast te stellen, niet alleen dienen om aanvaringen te *voorkomen*, maar ook om de gevolgen daarvan *af te weeren*, en in overweging gegeven zulks in het artikel te vermelden. Ook werd herinnerd, dat in Boek II, Titel VI, van het Wetboek van Koophandel, behalve van aanvaren en aandrijven, ook van overzeilen en aanzeilen gesproken wordt.

Wat de redactie van het artikel betreft, zoo kon men algemeen de uitdrukking: »Voorschriften vastgesteld *op* de vaartuigen enz.", niet fraai vinden. Door eenige leden werd dan ook in overweging gegeven daarvoor te lezen: »Voorschriften vastgesteld ter voorkoming van aanvaringen of aandrijvingen op zee, na te leven op de vaartuigen, enz.", of wel: »Voorschriften welke ter voorkoming van aanvaringen of aandrijvingen op zee op de vaartuigen . . . . moeten worden nageleefd". Volgens sommige leden eindelijk, behoeft het woord »Nederlandsche" slechts éénmaal gelezen te worden. Anderen evenwel gaven er duidelijkheidshalve de voorkeur aan, de hier gevolgde redactie te behouden.

Art. 2. Tegen dit artikel werden verschillende bezwaren ingebragt. Sommige leden achtten de bedreigde straffen over het algemeen te hoog. Er waren toch gevallen en omstandigheden denkbaar en te verwachten, waarin de overtreding van een der in art. 1 bedoelde voorschriften gelijk moet staan met eenvoudige politieovertreding. Maar bovendien en vooral is het uit den aard der zaak onmogelijk, om voor elk voorkomend geval a priori volkomen doeltreffende maatregelen vast te stellen. Hierbij moet ook niet uit het oog verloren worden het natuurlijk streven, dat bij de overheid alligt zal bestaan, om bij de regeling in te veel bijzonderheden te treden. Wat nu, indien onder bepaalde omstandigheden juist door niet geheel naauwkeurige naleving der formele voorschriften en bepalingen, het kwaad, dat men wenscht te zien vermeden, beter werd voorkomen dan door volkomen op te volgen de letter dier voorschriften, hetgeen altijd disculpeert? Deze moeijelijkheid moest volgens die leden in elk geval worden voorkomen door aan den regter eene zeer groote speling te laten in de mate der straffen.

Deze beschouwing vond echter tegenspraak bij anderen, volgens wier oordeel die speling aan den regter in voldoende mate was gelaten.

Ook verdiende het volgens meer dan één lid afkeuring, dat de opklimming in de maat der straffen naar gelang van de gevolgen der overtreding, vooral van die gevolgen welke niet te voorzien waren, in dit artikel zulk een groote rol speelt.

Alinea 1. Vele leden waren van oordeel, dat overeenkomstig het ontwerp-strafwetboek als minimum eene boete van *vijftig cents* moet worden aangenomen.

Ook wenschte men achter het woord »gezagvoerder" te doen volgen de woorden: »of die hem vervangt". De eerste toch kan geheel onschuldig zijn (vergelijk art. 3, alin. 2, welke bepaling volgens eenige leden beter op hare plaats zou zijn bij dit artikel).

Alinea 2. De woorden »in plaats van geldboete" wilden sommigen doen vervallen, en in plaats van »kan..... worden", lezen »wordt".

Alinea 3. Duidelijkheidshalve stelde men voor achter »eenig", in plaats van »vaartuig", te doen volgen: »der in art. 1 bedoelde vaartuigen".

Alinea 4. Waarom, zoo werd gevraagd, is in de eerste drie alinea's een minimum en maximum bepaald, in deze en de volgende daarentegen alleen een maximum? Sommigen zouden aan dit laatste, ook in de eerste drie alinea's de voorkeur geven.

Nog werd er de aandacht op gevestigd, dat het door nalatigheid veroorzaken van iemands dood, volgens art. 167 ontwerp-wetboek van Strafregt met slechts een jaar hechtenis wordt gestraft, terwijl hier als maximum gevangenisstraf van twee jaren wordt bedreigd.

Alinea 5. Wat is regtens, als de schipbreukeling wèl gered wordt, maar niet door den schuldige? Evenzeer is het quaestieus hoe de wet toegepast zal worden, als de omgekomen schepeling behoort tot de bemanning van het overtredende vaartuig.

Ten slotte wekte het bevreemding, dat in de Memorie van Toelichting op dit artikel worden aangehaald de artikelen van het ontwerp-wetboek van Strafregt, dat nog niet tot wet is verheven. Waarom, zoo werd gevraagd, wordt hier niet de gewone weg gevolgd, en verwezen naar den Code Pénal?

Art. 3, *alinea* 1. In eene afdeeling werd de vraag gedaan of niet deze bepaling, met het oog op de regelen die bij het toepassen van elke straf moeten gevolgd worden, overbodig is.

Alinea 2. De redactie dezer alinea werd door sommigen te algemeen geacht. De wet toch heeft het oog op die bevelen, welke gegeven zijn ter nakoming der bepalingen bij deze wet bedoeld, hetgeen uit de woorden van het artikel niet blijkt.

Ook werd opgemerkt dat het in vele gevallen moeijelijk te bewijzen zal wezen, dat bovengenoemde bevelen door den gezagvoerder gegeven zijn. Eenige leden gaven daarom in overweging te lezen: » de ondergeschikte, door wiens pligtverzuim de overtreding veroorzaakt is".

Art. 4, *alinea* 1. Enkele leden wenschten hier, in plaats van » belast", te lezen » bevoegd". Hiertegen werd evenwel opgemerkt, dat het Wetboek van Strafvordering dezelfde uitdrukking bezigt.

» Officieren der Koninklijke Nederlandsche Marine". Ter voorkoming van misvatting scheen de voorkeur te verdienen: » Kommanderende officieren enz.".

Alinea 2. Een lid wilde in plaats van » bevoegd", lezen: » verpligt."

Art. 5. Ten einde opeenhooping van werkzaamheden te voorkomen, wenschte men in eene afdeeling de gevallen, in de laatste alinea vermeld, ter beregting op te dragen aan de arrondissements-regtbank te Haarlem, in plaats van aan die te Amsterdam. Dit vond echter tegenspraak, op grond dat laatstgenoemde regtbank beter in staat zal wezen de uit die gevallen voorkomende quaestien te beoordeelen.

Nog anderen oordeelden het in dit artikel aangenomen beginsel te beperkt, en vreesden dat het, zoo de ter beregting aangewezen plaatsen geen andere waren dan Amsterdam en 's Gravenhage, in vele gevallen, wegens het belangrijk tijdverlies, aan de noodige getuigen zal ontbreken. Zij stelden dus voor bij voorbeeld ook Zierikzee in dit artikel op te nemen.

Een ander gevoelen was dat van hen, die aanraadden de beregting te doen plaats hebben óf daar, waar het overtredende schip te huis behoort, óf ter plaatse waar het feit gepleegd is.

Art. 6. Zou het niet beter zijn, vroegen eenige leden, in het laatste woord van den voorlaatsten regel te lezen: » of" in plaats van » en"? Volgens het oordeel van anderen zouden de twee laatste regels zonder bezwaar kunnen vervallen.

Art. 7. Bij dit artikel werd de vraag gedaan, of dit ontwerp, tot wet verheven, aan het reeds uitgevaardigde Koninklijk besluit van 9 Junij 1880 (*Staatsblad* n°. 109) de noodige regtskracht zal bijzetten.

Considerans. In eene afdeeling werd gevraagd, of de woorden van den considerans wel in juiste verhouding tot de wet staan. Ter *voorkoming* toch van aanvaringen of aandrijvingen op zee vindt men in de laatste geene bepalingen, wel ter ***bestraffing van overtredingen van maatregelen tot voorkoming.***

Aldus vastgesteld den 3den November 1880.

BORRET.
CORVER HOOFT.
DE RUITER ZYLKER.
W. K. VAN DEDEM.
DE CASEMBROOT.

[30. 1.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 191 der zitting 1879-1880.)

Het wetsontwerp tot wijziging der registratiewetten, ingediend bij Koninklijke boodschap van den 27sten Julij 1880, werd den 6den en 7den October daaraanvolgende in de afdeelingen onderzocht en gaf, bij dat onderzoek, aanleiding tot de volgnde beschouwingen.

I. Vrij algemeen was de indruk, dat de hoofdstrekking van het wetsvoorstel, waardoor althans enkele der grootste bezwaren tegen de registratiewetten zouden worden weggenomen, instemming verdiende. Te lang reeds en te algemeen is geklaagd over den druk en de oekonomische nadeelen inzonderheid van de zoogenaamde obligatie- en overbedeelingsrechten, dan dat men eene poging om die regten eindelijk afgeschaft te zien, niet zou wenschen te steunen.

Twee afwijkende meeningen deden zich echter hieromtrent nog gelden.

Het is zeer te betreuren, werd gezegd, dat de Regeering niet eene geheel nieuwe registratiewet heeft voorgedragen. Hoezeer men ook de voorgestelde afschaffing of vermindering van regten mogt zijn toegedaan, men kon niet over het hoofd zien dat aan partiele wijziging der registratie-wetgeving zeer ernstige bezwaren verbonden zijn. Die wetgeving is reeds thans een chaos van decreten, wetten, Koninklijke besluiten en adviesen, zoowel van Franschen als van Hollandschen oorsprong, waarin, men kan gerust zeggen, niemand volkomen den weg weet; zij wordt inderdaad hoe langer hoe meer eene vruchtbare bron voor processen tusschen den fiscus en de ingezetenen en zij werkt in hooge mate demoraliserend door de voortdurende aanleiding tot ontduiking. Al die bezwaren worden door iedere partiele wijziging steeds grooter. Immers aan vervanging van oude of inlassching van nieuwe artikelen valt bij onze registratie wetgeving schier niet te denken. Wil men partiele wijziging dan is de vorm door de Regering gekozen onvermijdelijk, maar die vorm vermeerdert reeds uit zich zelf de tallooze vragen van toepasselijkheid van de in een tal van wetten verspreide bepalingen. Daarbij werd onder anderen gewezen op onjuistheden, die, als gevolg van vroegere wetsveranderingen, in de wetgeving op de registratie reeds zijn ontstaan en ook nu weder ontstaan zullen als daartegen niet met zorg wordt gewaakt. Als bewijs voerde men aan, art. 4 der wet van Frimaire, waarbij evenredig regt geheven wordt op alle acten, inhoudende obligatie, liberatie, veroordeeling, rangregeling of vereffening van gelden en op overgangen onder de levenden of door overlijden. Worden nu de regten van obligatie enz. volgens de aangeboden wijzigingswet afgeschaft, waarom — vroeg men — wordt dat artikel 4 duidelijksheidshalve, dan ook niet gewijzigd? Art. 4 toch zal nu regten bevatten niet alleen die niet geheven worden, maar ook niet bevatten een evenredig regt hetwelk wel geheven zal worden, namelijk het regt van verdeeling op de scheidingen.

Dergelijke tegenstrijdigheden die het laatste spoor van duidelijkheid in de wet als het ware uitwisschen, zouden er meer kunnen aangewezen worden. Men acht echter één voorbeeld genoeg voor den zaakkundige ter bepaling zijner aandacht op soortgelijke kapitale gebreken en leemten in eene wet, waarmede het geheele volk bijna dagelijks in aanraking komt, waarvan het tijdstip der geheele herziening thans weder wordt verschoven. Al te zeer toch is het te vreezen dat de invoering van deze partiele wijziging op nieuw zal leiden tot uitstel van de algeheele herziening der wetgeving op de registratiebelasting. Ook de redenering van de Regering in de Memorie van Toelichting geeft op zoodanige herziening voor de eerstvolgende jaren weinig uitzigt. Worden nu enkele zeer drukkende regten afgeschaft, dan zal een krachtige prikkel zijn weggenomen, die thans, gestadig en steeds met meer kracht in de rigting eener geheele herziening drijft.

Men meende daarom van deze zijde met alle kracht te moeten blijven aandringen op de zoo spoedig mogelijke geheele herziening eener belasting, die in ons land reeds bestaande sedert 1811 en 1812, steeds heeft behoord tot de meest impopulaire van Franschen oorsprong, waarover vroeger en later reeds zoovele staathuishoudkundigen van naam den staf hebben gebroken.

Indien al op dit oogenblik niet aan te wijzen ware een behoorlijk aequivalent ter voorziening in hetgeen de schatkist bij meer algemeene en grootere vermindering van registratiebelasting zou lijden, dan had de Regering toch beter gedaan, misschien meer gehandeld in het algemeen belang, door de tegenwoordige voordragt nog eenigen tijd terug te houden tot dat het aequivalent zou gevonden zijn, hetgeen toch, bij de overwegingen die bij den tegenwoordigen Minister van Financien plaats vinden over eene belangrijke wijziging ook van andere financiele wetten, niet zoo geheel onmogelijk schijnt. Ook werd door de leden die de hier ontwikkelde meening verdedigden niet onvoorwaardelijk gedeeld in het gevoelen der Regering, ook in de afdeelingen ondersteund, dat de afloop der herziening van de belastbare opbrengst der ongebouwde eigendommen zou moeten worden afgewacht vóór dat eene herziening van de registratiebelasting, gepaard gaande met afschaffing ook der zoogenaamde mutatie- en andere schadelijk werkende regten, zal kunnen plaats vinden. Zoodoende wordt de algemeen noodig en door deze Regering wenschelijk geachte herziening afhankelijk gesteld van een toestand die eerst in een meer verwijderd verschiet ontstaan zal, doch die op het *doel* dat men beoogt van geen beslissenden invloed behoeft te zijn.

De heffing van het evenredig registratieregt op den eigendomsovergang van onroerende goederen is niet overeen te brengen met de regelen eener gezonde staathuishoudkunde en evenmin met die der fiscale billijkheid. Belastingen die het kapitaal treffen en zijn omzet belemmeren werken allerschadelijkst op de toeneming van de volkswelvaart. Men achtte het onnoodig hierover thans verder in het breede uit te weiden, maar wilde daarop slechts wijzen in verband met de meer en meer algemeen veldwinnende meening, dat ook op dien grond en op dien grond niet het minst, de geheele herziening van de wet op de registratiebelasting niet op de lange baan mag worden geschoven, maar meer en meer een dringende eisch is.

Deze beschouwingen bleven niet zonder tegenspraak. De eisch van algemeene herziening der registratiewetgeving staat gelijk met een wensch, dat voorloopig *niets* gedaan worde, en dit wenschte de zeer groote meerderheid allerminst. De vrees dat, als enkele der sterkst sprekende nadeelen der tegenwoordige wet zullen zijn weggenomen, de prikkel tot eene geheele herziening zal zijn vervallen is niet gegrond. Immers, de overblijvende bezwaren zijn niet gering; ze zullen zich dus ook aanhoudend doen gelden. En mogt dit niet het geval zijn, dan ware uit die omstandigheid niet anders af te leiden dan eene praesumtie dat de bezwaren inderdaad niet zoo groot zijn als men meent. Men wilde de zekere verbetering die thans wordt aangeboden niet van de hand wijzen, ter wille van de zeer onzekere kans, dat door belastinghervorming weldra een voldoende aequivalent zal kunnen gevonden worden om eene algemeene herziening der registratiewetten, bovendien een zeer tijdroovend en moeijelijk werk, te regtvaardigen.

Enkele leden de moeijelijkheid van eene algeheele herziening erkennende, hadden liever gezien dat de Regering de partiele wijziging had achterwege gelaten. Het behoud van de nu af te schaffen regten is naar hun oordeel niet zoo nadeelig, dat de bezwaren eener gebrekkige verbetering daartegen zouden opwegen. De opbrengst van eene

meer productief werkende zegelbelasting ware dan eene directe bate voor de schatkist geweest.

Verscheidene leden, ook van hen die erkenden dat aan eene algeheele herziening op dit oogenblik niet valt te denken, hadden toch aan een voorstel in den geest van het ontwerp van 1877 boven het nu ingediende voorstel de voorkeur gegeven.

De beide redenen die de Regering volgens § 2 der Memorie van Toelichting van de indiening van een ontwerp van zoo wijde strekking hebben teruggehouden, werden echter door de meerderheid gebillijkt. Zij wenschte daarom mede te werken met de Regering, om reeds lang gewenschte verbeteringen van meer bescheiden omvang zoo spoedig mogelijk tot stand te brengen.

II. Krachtige ondersteuning vond, ook onder hen die het wetsontwerp wenschten aan te nemen, het denkbeeld, dat in deze wet een termijn van hoogstens drie jaren zou gesteld worden, binnen welke de geheele registratiewetgeving zou moeten worden herzien. Wel is waar moest men erkennen dat dergelijk gebod formeel weinig te beteekenen heeft, maar de ervaring heeft toch geleerd, dat zulke bepalingen de zaak op de agenda houden en het tot stand komen van gewenschte hervormingen krachtig in de hand werken. Sommige leden verklaarden zelfs hunne stem van het opnemen van zulk een bindenden termijn afhankelijk te maken.

Van andere zijde echter werd het denkbeeld bestreden. Dat een termijn van herziening wordt vastgesteld in de wet zelve die herziening behoeft is zeker niet ongerijmd, maar het gaat niet wel aan eene geheel nieuwe wettelijke regeling te bevelen in eene wet die slechts partiele wijzigingen beoogt. Zulk eene regeling van de agenda van Regeringswerkzaamheden is, indien zij al behoort tot de bevoegdheid der wetgevende magt, zeker niet wenschelijk.

III. De financiele gevolgen der wetsvoordragt werden verschillend beoordeeld. Sommigen meenden dat de Regering te hooge verwachtingen had van de meerdere opbrengst der zegelwet en van sommige andere der door haar voorgestelde aequivalenten. Daartegen gold echter de opmerking, dat de Regering in bijlage B der Memorie van Toelichting niet heeft begroot de voordeelen voor de schatkist te verwachten uit het regt van verkoop, dat de Regering voorstelt te heffen in de gevallen, voorzien bij de artt. 6, 3de lid, 7, 8, 9, 10 en 12 van haar ontwerp. Men erkende de moeijelijkheid van zoodanige begrooting, maar meende niettemin dat niet onbelangrijke opbrengst van die bepalingen verwacht kon worden, ook vooral omdat door de grootere moeijelijkheid van ontduiking van belasting door het vormen en weder verdeelen van maatschappen de regelmatige overgang van vast goed zal toenemen.

Wat overigens aangaat de door de Regering voorgestelde aequivalenten, werd aangevoerd, dat de voorgestelde verhoogingen aanzienlijker zijn dan in het ontwerp van 1877; dat enkele verhoogingen beschouwd als aequivalent, niet gelukkig zijn gekozen, en eenmaal verhoogd, afschaffing later moeijelijker maken, omdat het aequivalent bij algeheele herziening alweder zooveel aanzienlijker zal moeten wezen. De leden die deze opmerking maakten hadden liever gezien dat de Regering geen verhooging had voorgesteld, in afwachting van de werking der nieuwe regten op de registratie en op het zegel.

Andere leden keurden in beginsel goed dat de Regering het aequivalent voor de door haar voorgestelde vermindering en afschaffing van regten zooveel doenlijk tracht te vinden in dezelfde soort van middelen, en wel door verhooging van andere regten. Waar die verhooging van geringe beteekenis is, behoeft zij geen bezwaar te ontmoeten, maar waar zij om het beoogde doel te bereiken, den een zou ontheffen om een drukkenden last op anderen over te brengen kan men zich met dergelijk aequivalent minder goed vereenigen. Bij de artikelen wordt hierop nader in bijzonderheden teruggekomen.

Een ander gevoelen dat in de afdeelingen bijval vond was, dat, vooral bij de ruimere opbrengst der middelen, afschaffing en vermindering van regten veilig zonder eenige gelijktijdige verhooging van anderen kon plaats vinden; ja zelfs dat de Regering zonder bezwaar verder op den ingeslagen weg van ontheffing kon zijn voortgegaan; andere leden gingen niet zoo ver, maar toch kon ook volgens hen, waar de opbrengst van een regt gering is in vergelijking met den druk op de belastingschuldigen én meer zijn afgeschaft én minder zijn verhoogd.

IV. Onder de regten die voor vermindering of afschaffing in aanmerking komen behooren naar veler oordeel de regten van appel en cassatie. Deze regten hangen zamen met oude toestanden die thans zijn veranderd en werken als eene soort boete, belemmerend op den geregelden loop van het regt. Vervolgens ook de regten op de echtscheiding en curatele, die, de eene zoowel als de andere, niet door den fiscus behooren te worden gedrukt.

In het bijzonder trad op den voorgrond de wenschelijkheid tot vermindering van het evenredig regt op de ruilingen van onroerende goederen. Door de heffing van het tegenwoordig regt worden stellig vele ruilingen tegengehouden in strijd inzonderheid met de belangen van den landbouw. Meermalen werd daarop, ook in landbouwkundige congressen, reeds gewezen. De behoefte aan het sluiten van deze soort van overeenkomst wordt, ook ten gevolge van de uitvoering overal in den lande van groote werken, meer en meer algemeen. Het regt van 2 percent op het *mindere* deel is te hoog. Men was van oordeel, dat wanneer dit regt, voor ruilingen van ongebouwde eigendommen, werd verminderd op ½ of ¼ percent, die ruilingen in het algemeen belang zeer zouden toenemen, de opbrengst der belasting, door veelvuldiger toepassing van het bestaande regt op de *meerdere* waarde, aanzienlijk stijgen en door de besproken vermindering de schatkist waarschijnlijk geen nadeel lijden zou. De opbrengst van het evenredig regt van 2 percent op de ruiling van onroerende zaken is bovendien niet zeer hoog. Zij bedroeg van 1873—1876 gemiddeld f 16 952,91. (Zie de opgaven bij het ontwerp-VAN DER HEIM.)

Van andere zijde werd echter aangevoerd dat de afschaffing of vermindering van het ruilingsregt op dit oogenblik eene inconsequentie zou zijn. Het is toch een regt van overgang, en daar de regeling der mutatieregten verdaagd wordt tot de eventuele geheele herziening, zoo moet ook het ruilingsregt in dat lot noodzakelijk deelen.

Wat betreft de voorgestelde afschaffing of vermindering van regten bleek het volgende:

1°. De afschaffing van het zoogenaamde *obligatieregt* en van de evenredige regten van *kwijting* en *décharge* vond algemeen goedkeuring.

2°. Ook de afschaffing van de evenredige regten van *veroordeeling* tot en *vereffening* van gelden of geldswaarden, geheven wordende op de expeditien van regterlijke uitspraken en van het regt van *rangregeling*, werd met instemming begroet.

Men maakte echter de volgende opmerking.

De Regering zegt (pag. 3 der Memorie van Toelichting § 5) dat de opheffing van de evenredige regten van *veroordeeling* en *vereffening* in hooge mate zal strekken tot vermindering der fiscale lasten waaraan thans de regtsgedingen onderworpen zijn. De juistheid van deze uitspraak meende men echter te mogen betwijfelen. De mededeeling der Regering, dat het regt in 1878 met de opcenten slechts f 17 181,94 heeft opgebragt is reeds bewijs genoeg dat met deze opheffing de justitiabelen weinig zullen zijn gebaat. De groote last ligt niet zoo zeer in het regt op de expeditien, maar in de heffing op de minuut of op den titel welke in het proces moet worden gebragt. Een groot deel der processen betreft den verkoop van roerend goed, belast met 2 percent. Het is het minuutregt dat de regtzoekenden afschrikt en de procesvoerenden drukt. Door de bepaling van art. 17, waardoor onder anderen het regt op de overdragt van roerend goed zal klimmen tot 3 percent, zullen dus inderdaad de fiscale regten, waaraan een groot deel der regtsgedingen thans onderworpen zijn, eer worden vermeerderd dan verminderd. Men wenschte er daarom bij de Regering op aan te dringen dat deze er toe zou overgaan het evenredig regt op de minuut der vonnissen te vervangen door een vast regt. Van andere zijde begrijpt men dat de quaestie der mutatieregten tot de algeheele herziening moet blijven rusten, maar dan te

meer meent men tegen overschatting van de gevolgen van den nu voorgestelden maatregel te moeten waarschuwen.

3°. De afschaffing van het zoogenaamde *regt van overbedeeling* op scheidingen werd vrij algemeen met genoegen in de voordragt aangetroffen.

Met de toelichtingen, door de Regering aan hare voorstellen gegeven, kon men zich over het algemeen vereenigen.

Het middel door de Regering voorgesteld om te *vervangen* het onder 3 genoemde *regt van overbedeeling* vond echter, zoo als later blijken zal, bij verscheidene leden niet zoo volledige instemming.

4°. Evenzeer werd vermindering tot op *een vierde percent* van het regt wegens de overdragt of de ontbinding of vernietiging eener overdragt onder bezwarenden titel van onroerende zaken, bijaldien binnen het jaar wegens de overdragt dier zaken dit regt reeds is betaald, door vele leden goedgekeurd.

Anderen evenwel zagen de groote voordeelen dezer bepaling niet in.

Met erkenning van de goede bedoeling der Regering ten dezen opzigte, was men van oordeel, dat die vermindering weinig te beteekenen heeft en daarom van eene *milde voorziening* (zoo als de Regering zich in § 7 harer Memorie van Toelichting uitdrukt) in de gevallen waarop deze vermindering betrekking heeft, geen sprake kan zijn.

Art. 1. Volgens de 2de alinea van dit artikel vervallen de woorden » les garanties mobilières et les indemnités de même nature", in het eerste lid, en de woorden » la garantie ou l'indemnité in het tweede lid van artikel 69 § II, n°. 8 der wet van 22 Frimaire VII jaar (12 December 1798. Bulletin des lois n°. 248). Het eerste lid van dat artikel blijft alzoo overigens bestaan en belast derhalve met ½ pct. » les cautionnements de sommes et objets mobiliers.

Nogtans brengt de afschaffing van het obligatieregt van zelf mede (zie Memorie van Toelichting bladz. 3, bovenaan), de stilzwijgende afschaffing van het evenredig regt van *borgtogt* voor de hoofdverbindtenissen, die, naar het aanhangig ontwerp van 't evenredig regt worden vrijgesteld. Hoe moet men een en ander in overeenstemming brengen?

Op dienzelfden grond van afschaffing der obligatieregten is bij art. 1 der wetsvoordragt voorgesteld de intrekking van het evenredig regt van kwijting ad ¼ pct., vastgesteld bij art. 69, § II, n°. 11, der wet van 22 Frimaire, an VII.

Dit is duidelijk, maar daarom wenscht men omtrent het al of niet noodzakelijke van het behoud van het overblijfsel van het 1ste lid van n°. 8 van art. 69, § II, van genoemde wet, wel eenige nadere opheldering.

Het zou welligt meer in overeenstemming zijn met de de bedoeling der Regering de woorden: » *les cautionnements de sommes et objets mobiliers*", dat zijn borgtogten voor gelden, te doen vervallen en de woorden » les garanties mobiliaires et les indemnités de même nature" te behouden, daar hiermede bedoeld worden de inpandgeving van roerend goed. Ten einde onduidelijkheid te voorkomen ware het misschien beter n°. 8 geheel in te trekken en eene bepaling vast te stellen waarbij voorgeschreven werd, dat deze acten van inpandgeving belast worden met ¼ pct.

Art. 3. Waarom wordt hier een evenredig regt voorgesteld op de subrogatie?

De Regering zegt bij art. 1, pag. 6 Memorie van Toelichting, dat evenredig regt van overdragt of afstand van opeischbare schuldvorderingen, evenals de regten van overdragt van roerende en onroerende zaken in het algemeen, onaangetast moet blijven. Eenige meerdere toelichting ware hier, meende men, vooral in verband met het aangeteekende sub *b*, pag. 6 en 7 Memorie van Toelichting, niet overbodig. De afschaffing van het evenredig regt op de *subrogatie* schijnt toch het noodzakelijk gevolg van de afschaffing van het evenredig regt op de *obligatie* en op de kwijting en staat volstrekt met niet de mutatieregten van roerende of onroerende goederen op ééne lijn.

De subrogatie toch is niets anders dan eene kwijting van eene vordering en gelijktijdige vernieuwing ten behoeve van een ander. De reden, waarom subrogatie verkozen zal kunnen worden boven de afbetaling eener schuld bestaat in de mogelijkheid om de aan de bestaande vordering verbonden voorregten ten behoeve der nieuwe te behouden, bijvoorbeeld den rang van hypotheek. Maar waarom zal in dat geval belasting geheven worden?

Voorts werd bij dit artikel de vraag gedaan, welke beteekenis door de Regering wordt toegekend aan de woorden » opeischbare schuldvorderingen". Bedoelt zij daarmede alleen dadelijk, te allen tijde of in eens opeischbare schulden, of zijn daaronder evenzeer begrepen zoodanige schulden, welker afbetaling in termijnen is bedongen?

Art. 4. Men meent dat er, behalve de in dit artikel genoemde orderbriefjes, promessen aan order en assignatien, ook nog handelspapier onder andere benamingen voorkomt, zoo als kassierspapier en ander papier aan toonder; van tijd tot tijd worden soortgelijke stukken geregistreerd. (Zie P. W. 5551).

Moeten ook deze nu niet in de vrijstelling worden begrepen? In dat geval zou de redactie van art. 4 eenige wijziging moeten ondergaan. Waarom niet gelezen: Orderbilletten en alle ander handelspapier zijn van de formaliteit van registratie vrijgesteld?

Art. 5. Bij art. 5 worden de evenredige regten van veroordeeling, rangregeling en vereffening afgeschaft.

Daarvan is het gevolg dat art. 69, § 2, n°. 9, uit de wet zal verdwijnen, behalve het laatste lid, hetwelk het titelregt, op de *minuut* van het vonnis verschuldigd, regelt, en welk lid toch niet op zijne plaats staat in eene wetsbepaling, welke het evenredig regt op de afschriften verschuldigd ten onderwerp heeft.

Ware het niet regelmatiger en duidelijker — gelijk met art. 69, § 3, n°. 3, geschiedt — art. 69, § 2, n°. 9, § 5, n°. 8, en art. 11 der wet van 27 Ventôse IX geheel in te trekken, even als de beperkingen in art. 68, § 1, n°. 46, 48, § 2, n°. 5, § 3, n°. 7, § 6, n°. 2, en dan het laatste lid van art. 69, § 2, n°. 9 in een nieuw artikel terug te geven en daarbij te doen uitkomen, dat het op de minuut geheven titelregt de registratie van de afschriften niet uitsluit?

Men stelt voor het woord » voormelde" in den tweeden regel van dit artikel te doen vervallen.

Art. 6. Zoo als reeds hiervoren is gezegd, bestond tegen de heffing van het voorgestelde evenredig registratieregt van 15 centen van de honderd gulden — hoe gering het bedrag ook zij — bezwaar, minder indien die heffing plaats had van het *zuiver* bedrag der boedels dat verdeeld wordt, maar in veel sterkere mate indien die heffing, zoo als het voorstel luidt, geschiedt over de waarde van al de verdeelde baten, daaronder begrepen de bij de verdeeling verrekende schuldvorderingen der verdeelde boedels ten laste van deelgeregtigden als de bedragen, waarvan ter zake van genoten schenkingen onder de levenden inbreng is geschied.

Men mag niet onopgemerkt laten, dat door de invoering van dit evenredig regt op de te verdeelen waarde en door de invoering der successiebelasting in de regte lijn, voortaan van elken boedel of nalatenschap, behalve dier van den eenigen erfgenaam (eene uitzondering die zeker niet billijk mag worden geacht) tweemaal belasting zal moeten betaald worden.

Dezelfde zaak wordt dubbel belast.

Dit is een niet te ontkennen bezwaar tegen het voorstel. Bovendien, bij laatstgemelde wet is van inbreng geen sprake. Men herinnert zich, wat bij de behandeling dier wet, ten dien opzigte, is voorgevallen en de verklaringen der Regering, zoowel in de Eerste als Tweede Kamer der Staten-Generaal. Alle boedels worden dien ten gevolge vermoedelijk aangegeven voor de belasting op het regt van successie, zonder dat het eindcijfer wordt verhoogd met het bedrag van verrekeningen of inbreng.

Art. 6 schrijft niet een regt op de acte maar een regt op den boedel voor. Art. 6 heft dus eigenlijk niet een registratieregt, maar vult de successie belasting aan en belast op nieuw, hoewel tot een ander bedrag, wat men bij de successie-belasting niet heeft willen treffen.

Men kan dit niet goedkeuren, te minder, omdat daar-

door in zeer vele boedels verschil zal ontstaan tusschen het bedrag daarvan volgens de memorie van aangifte voor de successie-belasting en dat der boedelscheiding, hetgeen alligt tot verwikkelingen of noodelooze moeijelijkheden voor de deelgenooten-belastingpligtigen kan aanleiding geven.

Door vele leden werd daarom aangedrongen de voorgestelde heffing te doen niet anders dan van het zuiver bedrag, dat bij boedelscheiding blijkt verdeeld te worden.

Nog werd gevraagd of, met behoud van het vaste regt voor alle scheidingen, een evenredig regt met opklimmende schaal, in verhouding tot den omvang of hoegrootheid van het zuiver bedrag der te verdeelen baten, niet billijker en ook voor de schatkist voordeeliger zou zijn dan het thans voorgestelde regt.

De opheffing van het overbedeelingsregt werd door sommige leden bestreden, op grond dat hier een greep zou geschieden in de regeling der mutatieregten. Er wordt betaald, werd gezegd, over hetgeen men *meer* ontvangt dan de portie waarop men regt heeft. Er bestaat dus inderdaad in dat geval niets anders dan overgang bij verkoop. De heffing van een evenredig regt is dus volkomen consequent en passend in het stelsel der registratiewet. Niet de *boedel* draagt het regt, maar hij wien overbedeeling ten deel valt. Vandaar dat de onderscheiding van grooter en kleine boedels en het wijzen op den druk op de laatste niet ter zake dient. Men moet alleen het oog vestigen op hem die overbedeeling ontvangt. Deze toch blijkt juist daardoor in een gunstigen toestand te zijn en het regt te kunnen dragen. Het argument dat vroeger tegen het overbedeelingsregt kon worden aangevoerd: dat het regelmatige scheidingen tegenhield en daardoor de bron was van veel onregelmatigheden en zelfs van familietwisten, mist thans zijne kracht, nu, na de invoering der successbelasting in de regte lijn, de opmaking van den staat van den boedel reeds uit dien hoofde noodig is.

Deze bestrijding bleef niet zonder antwoord. Indien zij al naar de wet logisch en juist is, zij houdt geen rekening met de werkelijkheid. De stelling dat hij, wien overbedeeling te beurt valt, daardoor blijkt gegoed te zijn en dat de *boedel* met het regt niet te maken heeft, is geheel bezijden de waarheid, vooral in die talrijke gevallen, waarin de voornaamste bate van een boedel bestaat in eene boerderij of winkelnering, waarvan ook de roerende zaken voor een deel onafscheidelijk zijn. Komen ze in éénе hand, dan geschiedt dit dikwijls onder voorwaarde, dat hij die exploiteert aan zijne mede-erfgenamen uitkeert, niet omdat de verkrijger in staat is onvoorwaardelijk en onbezwaard de boerderij of de nering over te nemen. In werkelijkheid is het wel degelijk de boedel die dan het overbedeelingsregt draagt. Niet uit overvloed, maar uit noodzaak neemt één het hoofdbestanddeel van den boedel en tot het overbedeelingsregt dragen allen bij. Na de invoering van het successieregt in de regte lijn is de afschaffing nog noodiger geworden, niet als men zich op het *logische* standpunt plaatst, maar wel in werkelijkheid. Het overbedeelingsregt is wel een *registratieregt* en te onderscheiden van het successieregt, maar juist bij kleine boedels *werkt* het als een tweede successieregt.

Er is echter ook uit een logisch oogpunt tegen de bestrijding der afschaffing veel te zeggen.

Het regt van overbedeeling wordt afgeschaft, onder anderen op grond, dat dit regt in strijd is met de fictie van ons burgerlijk regt, volgens welke de scheiding, ook met overbedeeling, slechts eigendom *aanwijst*, niet *overdraagt*. Daarom behoort ook, volgens de Regering, op dergelijke scheiding geen evenredig regt te worden geheven, als of er verkoop van gemeene baten daarbij had plaats gehad. Het valt echter niet te ontkennen dat zich hier eene moeijelijkheid voordoet.

Art. 6, 3de lid, spreekt van een regt van verkoop, te heffen over de waarde der zaken, ten aanzien van welke enz. (zie verder het artikel).

Is nu de bedoeling der Regering, zoo vroeg men, ook aan het regt van verkoop te onderwerpen de waarde der zaken, die — zoo als wel gebeurt — nà openbare veiling worden toegewezen aan deelgenooten, om aan hen voor den in het openbaar geboden prijs bij de boedelscheiding te worden toebedeeld? Dan zou men die bedoeling niet kunnen goedkeuren en haar in strijd achten, zoowel met de fictie van ons burgerlijk regt, als met de daarop betrekking hebbende artikelen van ons Burgerlijk wetboek.

Andere leden betwijfelden of zoo iets in de bedoeling der Regering zou liggen en verwezen daartoe naar hetgeen omtrent het *laatste* lid van dit artikel, aan het einde der derde zinsnede (bladz. 9) der Memorie van Toelichting is te lezen, hoewel zij tevens moesten erkennen, dat in hetgeen daarop volgt, aanleiding aanwezig is om te dezen opzigte nadere inlichtingen aan de Regeering te verzoeken.

Enkele leden wenschten te worden ingelicht omtrent de juiste beteekenis of bedoeling door de Regering gehecht aan de woorden, voorkomende in den 3den regel der 3de zinsnede van dit artikel: »niet behoorlijk is aangetoond".

Over het algemeen achtte men eene verduidelijking van de redactie, ook van de 3de zinsnede wenschelijk.

Artikel 7. Door enkele leden werd bij dit artikel aangevoerd, dat, moge men al met de Regering aannemen, dat onder de werking der bestaande wetsbepalingen, door het in het leven roepen en weder ontbinden van gefingeerde gemeenschappen, het mutatieregt kan worden en zelfs wordt ontdoken, het niettemin evenzeer een feit is, dat het meerendeel der opgerigte maatschappen op eerlijken en degelijken grondslag rust en den toets deswege kan doorstaan, en dat dien ten gevolge zulke maatschappen, welker veelal nuttige werking in het leven onzer maatschappij niet kan worden ontkend, en dus ook hare regtsgevolgen voor de vennooten niet meer dan noodig is moeten bemoeijelijkt of bezwaard worden. Dit laatste zou echter nu, volgens het voorstel der Regering, kunnen geschieden waar zij een wapen vraagt ter bestrijding van de af te keuren en laakbare praktijken van enkelen, dat tegelijk de overige zal treffen.

Artikel 68, § 3, nommer 4, wet van 22 Frimaire VII, belast met een regt van 3 francs (f 2.40): »les actes de société qui ne portent ni obligation, ni libération, ni transmission de biens meubles ou immeubles entre les associés ou autres personnes, et les actes de dissolution de société qui sont dans le même cas."

Dit artikel blijft bestaan.

Men achtte het onnoodig hier breedvoerig uit te weiden over den strijd, die tusschen de administratie en belanghebbenden, in Frankrijk, Belgie en hier te lande is gevoerd over de uitlegging en toepassing van het aangehaalde wetsartikel, dat op het beginsel rust, dat welke ook de oorzaak van den mede-eigendom der vennooten moge zijn, de scheiding geene aanleiding gaf tot de heffing van mutatieregt.

Men herinnerde daarbij hoe, volgens de meening van de voornaamste schrijvers over dit onderwerp en ook volgens de meeste regterlijke uitspraken, het brengen in de maatschap den vennoot onherroepelijk berooft van den eigendom, zoodat hij later over de zaak niet meer kan beschikken; dat de ingebragte zaken tot gemeenschappelijk eigendom zijn gemaakt; dat de vennoot die inbragt, uit dien hoofde het regt niet heeft om bij de deeling het door hem ingebragte terug te nemen of zich te laten toedeelen; dat hij bij het oprigten der maatschap, aan deze zijn eigendom heeft overgedragen, en dat bij hare ontbinding de maatschap dien eigendom nalaat aan de gewezen vennooten, die pro indiviso eigenaren worden van het ingebragte; dat de onverdeelde eigendom eindigt door verdeeling die niet translatief maar déclaratief is; dat de acten van deeling, zoowel naar het Fransche als naar ons Nederlandsch regt, eene terugwerkende kracht hebben; dat de scheiding geen titel is van verkrijging, dat geen der deelgenooten daarbij iets erlangt van zijne mede-deelgenooten, en dat daarom de acten van scheiding geene aanleiding geven tot de heffing van de regten van overgang. Zoo luiden in substantie de adviezen van POTHIER, CHAMPIONNIÈRE en RIGAUD, DALLOZ, MERLIN, DIEPHUIS, A. A. DE PINTO enz., en in dien geest bestaan er, zoo als men weet, tal van regterlijke gewijsden.

En hoewel er dus, naar die leer, bij eene verdeeling van zaken, gemeen krachtens maat- of vennootschap, tusschen de vennooten, evenmin als tusschen mede-erfgenamen, sprake is van *overgang*, wordt door de Regering voorgesteld het voor overgang door *verkoop* vastgestelde regt te heffen, zoo dikwijls als de ingebragte onroerende goederen aan *anderen* (waarmede verstaan worden medevennooten) wor-

den toebedeeld dan aan den *inbrenger*, diens erfgenamen of regtverkrijgenden. Slechts *dan*, wanneer men een aan de bovenvermelde leer geheel tegenovergesteld gevoelen omhelst, dus als men aanneemt, dat de inbrenger, in weerwil van zijn inbreng, toch eigenaar *blijft* van zijn inbreng, is er hier, naar de meening van bedoelde leden, voor heffing van mutatieregt plaats, en anders niet.

Men stelde er prijs op te weten welk gevoelen de Regering is toegedaan. In de Memorie van Toelichting vindt men daaromtrent niets. En hetgeen daarin bladz. 9, op artt. 7—11 is gezegd, achtte men, zoo als uit het bovenstaande blijkt, op maatschap of vennootschap niet toepasselijk.

Hoewel als gedeeltelijk aequivalent de voorgestelde verhooging voor de schatkist voordeelen zou kunnen afwerpen en zij als zoodanig alle belangstelling verdient, wilden de leden, welke zich hierover uitspraken, de opmerking niet terughouden, dat, zoo nu aan de eene zijde wordt opgeheven de druk van het regt van overbedeeling, die druk aan de andere zijde, waar zij *niet* behoort, en naar hun gevoelen niet mag komen, zou worden overgebragt, gepaard bovendien met beperking van vrijheid bij de verdeeling, die onze wet niet kent.

Art. 8. De redactie van het wetsartikel laat twijfel toe omtrent de bedoeling, en de Memorie van Toelichting maakt de zaak niet duidelijker. Wat wordt verstaan onder: »*afstand door den eigenaar*"? Moet dit in letterlijken zin worden opgevat, dan is niet wel in te zien, welke onverdeeldheid door *overdragt* kan ontstaan zonder *afstand door den eigenaar*. Bovendien is te vreezen, dat onder de bepaling van het artikel ook zal vallen wat gemeen is krachtens huwelijksgemeenschap. Zou het daarom niet beter zijn, werd gevraagd, de gevallen die men van de gunstige bepaling van art. 6, 2de lid, wil uitzonderen *positief* op te nemen? Ook tegen het woord »inbreng", dat tot moeijelijkheden kan aanleiding geven, had men bezwaar.

Art. 10. Volgens de Memorie van Toelichting moet dit artikel dienen om de zoogenaamde verklaringen van scheiding met de acte van scheiding gelijk te stellen.

Voor de heffing van het bij artikel 6 voorgestelde evenredig regt en voor de gelijkstelling van ieder tegenover de belasting, is het voorschrift van art. 10, 1ste lid, voorzeker noodig en vond om die reden dan ook op zich zelf geen bestrijding.

Met het tweede lid echter, zoo als het daar ligt, waren vele leden niet ingenomen.

De Memorie van Toelichting op dit artikel zegt, dat het 2de lid is de toepassing van artikel 10 der wet van 16 Junij 1832. Maar dan veroorloofde men zich de opmerking, dat dan die toepassing is van zulken aard, dat men er artikel 10 der wet van 1832 niet meer uit herkent. Dat artikel legt, wanneer de sommen of waarden niet zijn uitgedrukt in eene acte, welke tot heffing van evenredig regt aanleiding geeft, aan *partijen* den pligt op, zulks aan den voet der acte, vóór de registratie, bij eene deugdelijk verklaarde en onderteekende opgave aan te vullen, en geeft vrijheid, bijaldien de acte in authentieken vorm is opgemaakt, dat de *openbare ambtenaar* die dezelve gesteld heeft of ter registratie aanbiedt, die opgaaf in plaats van de partijen doet.

Eerst bij gebreke van het een of ander zal *'s Rijks ontvanger* die niet uitgedrukte sommen of waarden *ambtshalve* begrooten, waarvan echter partijen door eene nadere opgaaf verbetering kunnen vragen.

Bij het 2de lid van dit artikel echter wordt art. 10 der wet van 16 Junij 1832, op welker toepassing de Regering zich beroept, geheel omgezet. De Regering wil nu, volgens de redactie van dat 2de lid, bij verklaringen van scheiding, ingerigt volgens het 1ste lid, steeds *ambtshalve schatting* der verdeelde baten door den ontvanger, behoudens teruggaaf van hetgeen blijken mogt te veel betaald te zijn, wanneer door de gezamenlijk belanghebbenden later opgaaf wordt gedaan van de verdeelde baten, van hare waarde en van de wijze van verdeeling.

De Regering wil klaarblijkelijk, hoezeer zich slechts beroepende op toepassing van artikel 10 der wet van 16 Junij 1832, eene zeer belangrijke wijziging van dat artikel in deze wetsvoordragt invoeren; eene wijziging die door vele leden onnoodig bezwarend en in hooge mate fiscaal werd geacht en uit dien hoofde dan ook geen bijval vinden kon.

De Regering acht deze soort van toepassing der wet van 1832 noodig om den invloed welken de bepaling van artikel 8 van het ontwerp op de berekening heeft (Memorie van Toelichting bladz. 13, artikel 10, 2de lid). In de toelichting op artikel 8 (1ste zinsnede) wordt gezegd, dat artikel 8 alleen dan geldt, wanneer de onverdeeldheid uit overdragt is *ontstaan*.

Hoe gaarne men de Regering wil steunen in haar regtmatigen strijd tegen de niet genoeg af te keuren pogingen om wettelijk verschuldigde belastingen te ontduiken, kon men zich evenwel hier geen voldoende rekenschap geven van den invloed dien de bepaling van artikel 8 kan hebben op verdeelingen, gestaafd enkel door de zoogenaamde verklaring van scheiding.

De zoogenaamde verklaringen van scheiding kunnen in den regel niet anders te pas komen dan in het geval van artikel 1115 Burgerlijk Wetboek, en dan nog slechts wanneer tot de in het gemeen bezeten baten, die men verklaart verdeeld te hebben, niet behooren onroerende goederen of zaken, schuldvorderingen die niet aan toonder luiden en andere onligchamelijke zaken, waarvan de levering door middel eener authentieke of onderhandsche acte moet geschieden.

Men vond geen reden, zelfs indien het mogelijk ware, dat langs dezen weg, in zeldzame en bijna ondenkbare gevallen, ontduiking van mutatieregt kon worden gepleegd, de erfgenamen die in het geval verkeeren van art. 1115 Burgerlijk Wetboek en die niets verdeelden, waarvan in hunne omstandigheden, door de eene of andere acte, 't zij boedelscheiding of overdragt *behoeft* te blijken, de erfgenamen, die volkomen in hun regt zijn hunne onderlinge verrekeningen aan ieders oog te onttrekken, dit regt te ontnemen en hen te dwingen tot *blootlegging* van de verdeelde baten, van hare waarde en van de wijze van verdeeling of tot *onderwerpen* aan de ambtshalve schatting door den ontvanger.

Bovendien vreesden sommigen dat de redactie van het artikel nog tot geheel noodelooze vexatie zou kunnen aanleiding geven. Immers het eerste lid van het artikel spreekt »*van den aard en de waarde van al de verdeelde zaken*". Daaruit zou kunnen voortvloeijen, dat eene opgave gevorderd werd van de verschillende toebedeelde voorwerpen in plaats van eene algemeene omschrijving van den boedel, als bijv. contanten, mobilia enz. Men zou daarom in ieder geval in het eerste lid de woorden »*den aard en*" liever doen vervallen.

Voor de verzekering van het evenredig regt, dat de Regering voorstelt te heffen op de boedelscheidingen, met welke zij de verklaringen van scheiding wil gelijkstellen, meende men dat voldoende gezorgd kon worden door de opvolging van de bestaande voorschriften van artikel 10 der wet van 16 Junij 1832.

En dit nog te eerder, omdat door de memorien van aangifte voor de successie, thans ook uitgebreid tot de regte lijn, de opgaven der sommen of waarde aan den voet der acte te stellen, kunnen worden vergeleken met hetgeen als het bedrag der nalatenschap die men verklaart verdeeld te hebben, is aangegeven.

De ambtshalve schatting door den ontvanger zal toch wel moeijelijk een deugdelijker grondslag kunnen hebben.

Voor zooveel noodig werd hierbij herhaald hetgeen bij de bespreking van artikel 6 is aangevoerd omtrent het belasten slechts van de *zuivere* nalatenschap, in verband ook met de aangifte voor- en de belasting op het regt van successie.

Artikel 11. Men gaf toe dat als enkele drukkende regten, onder anderen het regt van overbedeeling op scheidingen, werden afgeschaft, het aequivalent, in casu het evenredig regt op het bedrag der te verdeelen baten, verzekert en ontduiking van dat regt door te lage schatting tegengegaan moet kunnen worden. Maar kan daarvoor, na de uitbreiding der successiebelasting, wel veel gevaar meer zijn? Vele leden beantwoordden die vraag ontkennend. Het regt is bovendien zoo gering dat ontduiking op eenigzins belangrijke schaal reeds daarom niet te wachten is. En willen zij die het vrije beheer over hunne goederen be-

zitten en in elken vorm kunnen scheiden dien zij verkiezen ontduiken, dan is dit voor hen op velerlei wijze gemakkelijk.

Den voorgestelden maatregel achtte men veel te streng en men vroeg of het geringe regt van artikel 6 niet voor belanghebbenden zeer drukkend zal zijn door de groote kosten van schatting, die men zich in menig geval zal moeten getroosten, ook waar zij nu niet geschiedt; vele onaangenaamheden en moeijelijkheden zijn te voorzien bij de toepassing van de bevoegdheid aan 's Rijks ambtenaar, hier, en in deze gevallen voor het eerst, toegekend.

Men deed verder opmerken dat art. 11 spreekt van elke » verdeeling" zonder onderscheid. Voor de vordering eener geregtelijke waardering, wanneer hij die noodig acht, bestaat voor 's Rijks ambtenaar alzoo geen verschil tusschen scheidingen opgemaakt tusschen personen die het vrije beheer over hunne goederen hebben, die dus zonder formaliteiten kunnen worden tot stand gebragt, en scheidingen waarbij geheel of ten deele betrokken zijn personen die het vrije beheer over hunne goederen niet bezitten en waarbij, tot zekerheid van de regten dezer laatste, allerlei voorzorgen en formaliteiten bij de wet zijn voorgeschreven o. a. ook de waardering der onroerende goederen door drie beëedigde deskundigen.

Men vroeg, welke de gevolgen wel kunnen zijn, als 's Rijks ambtenaar *niet*, maar de belanghebbende *wel* tevreden met de door die drie deskundigen gedane schatting eene geregtelijke waardeering vorderde en bij die waardeering de schatting der drie beëedigde deskundigen met een achste overtroffen werd? Wie heeft dan gelijk? Zal men in de geregtelijke waardeering berusten of daartegen opkomen? Maar in elk geval mag onder deze omstandigheden gedacht worden aan ontduiking van regt en gevorderd worden voor ontdoken regt betaling eener boete van 4 percent?

Door dergelijke bepalingen zou de druk van het aequivalent grooter kunnen worden dan de druk van het regt van overbedeeling. Vele leden zouden daarom het regt van artikel 6 als een eenvoudig regt op de *acte* willen beschouwd zien. De bepalingen die dienen om fictive gemeenschappen tegen te gaan, zouden dan kunnen vervallen.

Blijft het artikel bestaan dan is toch in ieder geval het verschil van $^1/_8$ te gering en wanneer al van zoodanig of zelfs van een eenigzins grooter verschil bleek, moest er, ten aanzien van deelgenooten die zich op eene waardeering kunnen beroepen, volgens de wet gedaan door drie beëedigde deskundigen, van niets anders sprake zijn dan van eene vordering tot bijbetaling van het evenredig regt over de som die de geregtelijke waardeering de andere te boven gaat en van de daardoor veroorzaakte kosten. Wil men al eene boete dan acht men toch 4 % te hoog. Waarom wordt ook juist 4 % geheven? Er kan hier toch niet van mutatieregt sprake zijn. Ook al is er geen overdragt is de boete verschuldigd.

Ook werd gevraagd waarom de bevoegdheid aan 's Rijks ambtenaar gegeven, beperkt was tot onroerende zaken. Wanneer de Regeering geen waarborg noodig acht tegen te lage opgave der waarde van roerende goederen schijnt ook de controle op de waardeering van onroerende goederen onnoodig.

Al de deelgenooten worden in het derde lid hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor het ontdoken regt, de boete en de kosten.

Worden daarmede bedoeld ook zij, die wettelijk *moeten* vertegenwoordigd worden, bij voorbeeld minderjarigen enz. of hunne wettelijke *vertegenwoordigers?* De eersten zijn geheel lijdelijk gebleven en kunnen alzoo niet als schuldigen worden aangemerkt, en de laatsten moeten toch geacht worden, door de vervulling van al de voorschriften van de wet, hun pligt te hebben gedaan. Wie kan hen dan veroordeelen? Zij kunnen toch billijkerwijs niet verantwoordelijk worden gesteld voor de uitkomsten eener schatting die geheel volgens de voorschriften der wet is gedaan. Wanneer moeten zij daarin berusten en wanneer niet? Wie kan a priori uitmaken of een stuk onroerend goed, door den een op f 800 geschat, door een ander niet op f 900 zal worden gewaardeerd? Wie is dan de hoofdelijk aansprakelijke in dit geval?

De hoofdelijke aansprakelijkheid is ook in geval van scheiding tusschen deelgenoten die het vrije beheer over hunne goederen hebben onbillijk. Want nu zal ook hij, die bij de verdeeling *te weinig* heeft ontvangen, eene boete schuldig zijn van het 15-voudige regt. Waarom vordert men de boete niet alleen van hem die de te laag geschatte goederen heeft verkregen?

In het laatste lid wordt gesproken van de gevallen » waarin het regt van verkoop verschuldigd is". Men merkte op dat de gevallen waarop men hier het oog heeft wel gelijk gesteld zijn met overdragt door verkoop, maar dat toch in eigenlijken zin niet kan gezegd worden dat een regt van verkoop verschuldigd is.

Art. 12 Dit artikel onderscheidt niet tusschen zaken, gemeen krachtens maat- of vennootschap en die gemeen krachtens eenigen anderen titel.

Daardoor loopt men gevaar in onregtvaardigheden te vervallen. Het wel te begrijpen regtmatig verlangen der Regering om aan *gefingeerde* maatschappen de ontduiking van de mutatieregten te beletten, doet haar bij dit artikel gelijkstellen wat niet gelijkgesteld behoort te worden: het geoorloofde en de afwijking.

Dezelfde leden die reeds bij art. 7 hunne bezwaren inbragten, wezen ook op de al te wijde strekking van art. 12. Door dit artikel worden ook maatschappen getroffen die, naar hunne meening, regt hebben buiten de toepassing er van te blijven.

Het is reeds dadelijk eenigzins vreemd dat men door te overlijden de belastingwet zou ontduiken. Maar de onbillijkheid der bepaling blijkt duidelijk uit het volgende voorbeeld.

Een vader wordt in de door hem gedreven zaken bijgestaan door een of meer zoons, die daardoor bijdragen tot instandhouding der zaken en de welvaart van het gezin. Oud geworden, rigt hij met die zoons eene maatschap op, *eensdeels* om gedurende zijn leven het gemeenschappelijk middel van bestaan te bevestigen, *anderdeels* om aan zijne zoons, na zijn overlijden, de vruchten te verzekeren van den gemeenschappelijken arbeid, die hun anders, door onwil van mede-erfgenamen of door andere redenen, onafhankelijk van hun wil, misschien zouden kunnen ontgaan. Is nu in de acte van maatschap opgenomen eene bepaling in overeenstemming met art. 1688 B. W., hoe kan er dan, in verband met art. 1689, eenige grond bestaan, om bij het overlijden des vaders, evenredig regt te heffen op zijn aandeel, alsof dit aan zijne zoons, die toch ook zijne mede-erfgenamen — misschien wel zijne *eenige* erfgenamen — zijn, verkocht of onder bezwarenden titel overgedragen ware?

En hoe zal men dat regt heffen, als het aandeel des vaders, als een object zijner nalatenschap, eenvoudig in de boedelscheiding wordt opgenomen en aan de medevennooten wordt toebedeeld?

Maatschappen als de hierboven aangewezene zijn veelvuldig en zijn volkomen eerlijk. Zij behooren niet gelijk gesteld te worden met kunstmatige scheppingen, waarbij ontduiking van regten, stelselmatige berooving van de schatkist, die allen gemeen is, tot het doel is gesteld.

Wanneer art. 12 onveranderd mogt blijven, wordt herhaald, dat de druk van het aequivalent grooter zal worden dan de druk van het regt van overbedeeling, en dan zou men gevaar loopen met de wijziging nog eene slechte ruil te doen

Wat gezegd is met opzigt tot het geval van overlijden, willen sommige leden in geene deele toepasselijk geacht hebben op het geval, waarin vrijwillige *uittreding* is bepaald. Wordt zoodanige bepaling in eene acte van maatschap of in eene acte waarbij van de oprigting van eenige andere soort van gemeenschap blijkt, aangetroffen, dan is er voorzeker wel eenige grond om, althans in vele gevallen, te veronderstellen, dat men door het toepassen van zoodanige bepaling mutatieregten tracht te ontgaan.

Andere leden achtten ook in dit geval de bepaling te fiscaal en niet consequent. De acten van vennootschap waarop men het oog heeft, zijn in het wezen der zaak scheidingen al zijn zij dit niet in den vorm. De bepalingen die voor scheidingen gelden, moeten dus ook hier toepasselijk gemaakt worden, zoowel de gunstige bepaling van art. 6 als de uitzonderingen van de volgende artikelen, maar het is onjuist en inconsequent in dit geval steeds een mutatieregt te heffen.

Met aandrang wenschten vele leden dat de Regering de gemaakte bezwaren ernstig overwegen en dienovereenkomstig hare voorstellen wijzigen zou.

Bij elk uittreden, bij elk overlijden, zegt het artikel, wordt op de *acte* evenredig regt van registratie bijgevorderd. Met het oog op de door de Regering bedoelde maatschappijen werd nog gevraagd: Welke waarborg heeft de Regering dat de regten werkelijk worden betaald, indien de acte niet ter registratie is aangeboden? Hoe kent zij de vennooten? Hoe zal zij beweerde overgangen, hetzij door uittreding of overlijden, constateren? Waaruit zullen die blijken?

Art. 13. Zoo als reeds bij de algemeene beschouwingen over het wetsontwerp — naar welke men zich veroorlooft te verwijzen — is gezegd, vond de bepaling van dit artikel veel instemming. Eene groote belemmering voor den handel in vast goed zal worden weggenomen en de speculative koopen zullen aanzienlijk kunnen toenemen, waar door voorkomen wordt dat vast goed, ten gevolge van plaatselijke of tijdelijke omstandigheden, ver beneden de waarde wordt van de hand gezet. Sommige leden achtten echter den termijn van een jaar te lang. Waar men slechts eene tegemoetkoming bedoelt aan in het oogspringende onbillijkheid, als het ware eene uitbreiding van het regt tot het noemen van command, en het eigenlijke mutatieregt verder onaangeroerd wenscht te laten, moet de termijn niet te lang worden genomen. Anderen daarentegen waren van oordeel, dat de bepaling van dit artikel niet mild genoeg is. De gevallen, dat binnen een jaar op nieuw van dezelfde zaak overdragt geschiedt, zijn niet zoo menigvuldig. De bepaling is daarom niet zoo nuttig en doelmatig voor de bevordering voor den omzet van vast goed, door vermindering van het mutatieregt, als zij wel lijkt. Blijft de termijn van één jaar bestaan, dan zal het voordeel dat hier wordt toegekend, minder dienen ter bevordering van den omzet, den handel in vast goed, dan wel tot bevoordeeling van den eigenaar die binnen dat jaar zijn onroerend goed aan de markt brengt; waarvoor dan, ingevolge art. 13, p. m. 4 percent meer kan worden geboden dan voor soortgelijke goederen, gelijktijdig door anderen ten verkoop aangeboden. En dit is toch niet de bedoeling van het Regeringsvoorstel. Dit gevolg ware te ontgaan en men zou beter aan de bedoeling der Regering en aan de belangen waaraan haar voorstel zegt te willen te gemoet komen, voldoen, indien in de hier bedoelde gevallen, de nieuwe overgangen van onroerende zaken, plaats hebbende binnen twee jaar, werden onderworpen aan 1 pct., die binnen drie jaar aan 2 pct., die binnen vier jaar aan 3 pct.

De opmerking hiervoren gemaakt ten aanzien van de waarschijnlijkheid, dat bij verlaging van het regt op ruilingen de ruilingen zouden bevorderd worden en de inkomsten der schatkist daardoor vermoedelijk klimmen zouden, werd ook hier toepasselijk geacht, en gaarne zou men — indien daartegen geen overwegende bezwaren bij de Regering bestaan — hare voordracht op de voorgestelde of soortgelijke wijs veranderd zien.

Sommige leden waren van oordeel dat de sprong van 4 pct. tot ¼ pct. te groot was, en dat ook binnen het jaar een hooger zij het ook verminderd regt moet geheven worden.

Een der leden, het gevoelen deelende, dat het mutatieregt den handel in vast goed drukt, zou wel geneigd zijn door vermindering van dat regt dien handel te helpen bevorderen voor zooveel het *gebouwde* eigendommen betreft, maar zou geen groot voordeel zien in den gemakkelijker of veelvuldiger omzet van landerijen, hetgeen hij nadeelig en schadelijk voor den landbouw zou achten.

Het evenredig regt op acten van ontbinding of vernietiging eener overdragt van onroerende zaken onder bezwarenden titel, dat is dus mutatieregt als geen mutatie heeft plaats gehad, werd door verscheidene leden zoo onbillijk geacht dat zij reeds nu tot afschaffing gaarne zouden willen medewerken. De onbillijkheid wordt echter in het stelsel der Regering nog grooter, indien, gelijk uit de woorden van het artikel moet worden opgemaakt, de bedoeling is binnen het jaar tweemaal regt te heffen, eens voor de overdragt 4 percent en vervolgens voor de vernietiging dier overdragt ¼ percent. Tot dergelijke uiterst fiscale maatregelen zouden deze leden zeer ongaarne hunne medewerking verleenen.

Is het juist werd gevraagd dat het regt van ¼ percent wordt geheven op de *acte* van overdragt, terwijl het regt van 4 percent verschuldigd is op de overdragt zelve? Zal nu niet op eene overdragt, bijv. na een zekeren termijn, bedongen of afhankelijk gesteld van de vervulling eener voorwaarde, toch slechts ¼ percent verschuldigd zijn ook al geschiedt zij verscheidene jaren na de laatstvoorafgaande overdragt indien slechts de acte binnen het jaar wordt geregistreerd? Ten slotte werd nog twijfel geopperd of het verminderd mutatieregt ook zal geheven worden, wanneer hetzelfde goed binnen het jaar niet in eens maar bij gedeelten wordt overgedragen. Oplossing van dien twijfel is allezins wenschelijk.

Nog maakte men opmerkzaam op de woorden, voorkomende aan het einde van den negenden regel van dit artikel » ten ware de waarde dier zaken enz. ", waaruit men meende te mogen afleiden, dat op grond dier woorden de Regering weêr terugnam wat zij volgens de voorafgaande woorden zegt te willen toestaan.

Art. 14. Het vaste regt van f 24 op akten van huwelijksche voorwaarden, werd algemeen te hoog geacht.

Niet, volgens sommigen, waar het geldt de huwelijksche voorwaarden tusschen vermogenden en aanzienlijken, maar wel waar het — zoo als veelvuldig geschiedt — betreft eene regeling van belangen tusschen minder en zelfs minvermogenden, die daardoor wenschen te ontgaan de moeijelijkheden der wetgeving omtrent gemeenschap bij tweede en verder huwelijk, of die om andere overwegende redenen tot het aangaan van huwelijksche voorwaarden willen overgaan.

Ware eene classificatie van dit regt — gegrond op het bedrag van het gezamenlijk vermogen van de overeenkomende partijen — krachtens eene verklaring, afgelegd naar het voorschrift van art. 10 der wet van 16 Junij 1832, mogelijk, dan ware, volgens sommige leden, voor zoodanige classificatie veel te zeggen; kan iets dergelijks niet geschieden, dan zou men de voorgestelde verhooging moeten ontraden, als veel te bezwarend voor het meerendeel van hen, die in het maken van huwelijksche voorwaarden, om de hierboven opgegeven reden, eene goede regeling hunner wederzijdsche belangen zien en dit nu, om het hooge registratieregt, welligt zouden moeten nalaten.

Men zou dan dat vaste regt niet gaarne hooger dan f 6 bepaald zien.

Andere leden gingen verder. Volgens hen was elk ander dan een zuiver formaliteitsregt af te keuren. Het Burgerlijk Wetboek laat bij de regeling van de gevolgen van het huwelijk ten aanzien der goederen, de vrije keus tusschen twee stelsels: de wettelijke gemeenschap en de afwijking daarvan door huwelijksche voorwaarden. Zij wil geen beperking van die keus. Maar dan moet ook de fiscale wet niet naar het eene of andere stelsel heendrijven en allerminst naar de wettelijke gemeenschap, die voor de vrouw de nadeeligste regeling is.

Tegen een vast regt van registratie van f 15 op de acten van oprigting en ontbinding van maat- of vennootschappen, werd geen bezwaar gemaakt.

Er werd echter gevraagd of deze bepaling ook niet toepasselijk zou moeten zijn op acten, waarbij andere soorten van gemeenschap werden in het leven geroepen of ontbonden?

Ook werd het denkbeeld aan de hand gedaan om op de oprigting van maatschappen evenredig regt te heffen berekend naar mate van het maatschappelijk kapitaal.

Art. 15. Men achtte algemeen dat er geen genoegzame evenredigheid bestond tusschen de beide hier voorgestelde regten en de gevolgen der acten waarop die regten zouden worden geheven.

De bepaalde regten van meerderjarigheid worden veelal toegekend in den kleinen burgerstand om een jongeling gelegenheid te geven het een of ander bedrijf voor eigen rekening te beginnen, en gaan niet verder dan toekenning van de bevoegdheid om over zijne eigen *inkomsten* te beschikken, terwijl de brieven van meerderjarigheid, behalve de toekenning van veel uitgebreider regten en de beschikking ook over het *vermogen*, zeer dikwijls worden gevraagd en verkregen om daardoor op eenvoudige wijs,

zonder vervulling van formaliteiten, dus met besparing van dikwijls zeer belangrijke kosten, eene minderjarigheid te vereffenen, waarbij de meerderjarig verklaarde betrokken is.

Men oordeelde op die gronden vrij algemeen, dat het verschil in de beide regten grooter behoort te zijn dan in het wetsvoorstel het geval is.

Art. 16. De gevoelens omtrent deze verhooging waren verdeeld. Sommigen keurden haar goed. Het is niet meer dan billijk, beweerde men, dat de Staat eene geldelijke bijdrage ontvangt van hen die van den Staat het regt ontvangen om zich van eene persoonlijke dienst te ontslaan. Er waren zelfs leden die meer wilden verhoogen en het regt wilden gebragt zien bijv. op f 75.

Andere leden achtten de verhooging, niettegenstaande de toelichting der Regering, te aanzienlijk.

De bewering van de Regering, als of het alleen de meer gegoeden waren die van de bevoegdheid, om hunnen dienstpligt door anderen te doen vervangen, gebruik maken, kon niet worden toegegeven.

Zoo dit al van het grooter deel kan worden gezegd, in vele gevallen wordt ook door de minder gegoeden het middel van plaatsvervanging of nummerverwisseling te baat genomen, omdat door eigen optreding de broodwinning verloopen of achteruitgaan zou.

Men achtte eene verhooging van het tegenwoordige vaste regt van f 5 op f 10, aannemelijk en te verdedigen. Wil de de Regering dat de Staat eene eenigzins belangrijke retributie genieten zal voor den afkoop eener verpligting tegenover den Staat, dan, meende men, moest, om het genot daarvan te verzekeren, daarvoor niet deze wijzigingswet worden gebruikt, maar kon daarin worden voorzien bij de wet op de nationale militie.

Of men voor of tegen de plaatsvervanging gestemd is, doet niets ter zake. Ieder die in de termen valt heeft regt om zijne plaats door een ander te doen vervangen. Dat regt behoort, zoolang het in de desbetreffende wet erkend is, niet door fiscale bepalingen te worden verkort.

Art. 17. Enkele leden vonden die voorgestelde algemeene verhooging te groot. Zij verwezen naar hetgeen dienaangaande reeds bij de algemeene beschouwingen is gezegd, in het bijzonder dat die algemeene verhooging en de daaruit ontstaande belangrijke vermeerdering van belastingopbrengst, in zich zelve meêbrengt, dat de moeijelijkheid om de geheele herziening der wet tot stand te brengen, vermeerdert.

Overigens had men tegen de verhooging met 12 pct. van de hoofdsom van het thans geheven wordende bedrag van de in § 9 der Memorie van Toelichting aangeduide regten van registratie, geene bedenking, wanneer de thans geheven wordende 38 opcenten blijvend worden afgeschaft.

Er werd echter op gewezen dat, volgens de tegenwoordige usance, de opcenten vastgesteld worden bij de wet op de middelen, zoodat er inderdaad geen waarborg is dat onder den druk van financiele zorgen ook niet weder op de thans verhoogde regten opcenten zullen worden gelegd. Men vroeg daarom of het niet wenschelijk zou zijn in de wet op te nemen wat thans voorkomt in de Memorie van Toelichting, namelijk dat van de thans verhoogde regten en evenmin van de aequivalent-regten in deze wet vastgesteld, met uitzondering van het verminderd mutatieregt van art. 13, geene opcenten zullen geheven worden. Men merkt daarbij op, dat in plaats van »en de artt. 13, 14 enz." moet gelezen worden »en van de artt. 13, 14 enz.". Andere leden wenschten het middel der opcenten om den financielen toestand jaarlijks te regelen, niet prijs te geven.

Enkele leden vonden geen volkomen verband tusschen de redactie van art. 17 der ontwerpwet en de daarop passende toelichting — zie § 10 — en meenden daaromtrent eenige nadere opheldering te mogen vragen.

Bedoeld artikel spreekt van regten en boeten van *registratie* en van regten en boeten van *hypotheek*.

In de tweede zinsnede van § 10 der Memorie wordt evenwel ook gesproken van de verhooging van het *overschrijvingsregt*, dat in de tegenwoordige wetsvoordragt nogtans niet wordt genoemd, vermits de overschrijving is geregeld bij eene andere speciale wet (16 Junij 1832).

Tegen de geringe verhooging van het overschrijvingsregt bestond geen bezwaar. Maar, aangezien *hypotheek*- en *overschrijvings*regten zijn twee geheel onderscheiden regten, meende men dat die ook afzonderlijk in de wet zouden behooren te worden genoemd en dat eene vermelding van het laatste, alleen in de Memorie van Toelichting, als of het in de bedoeling lag ook tot de verhooging van dat middel te geraken, onvoldoende moet worden geacht om uit de aanneming van art. 17, zoo als het *thans* luidt, te besluiten dat daarmede ook de overschrijvingsregten zijn verhoogd.

Art. 18. Hoe zal de toepassing zijn van deze bepaling in het geval van art. 13?

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 28sten Januarij 1881.

SCHAGEN VAN LEEUWEN.
VAN ECK.
VAN HOUTEN.
MEES.
DIJCKMEESTER.

[30. 2.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het wetsontwerp tot wijziging der wet op het regt van zegel, ingediend bij Koninklijke boodschap van den 27sten Julij 1880, heeft bij het afdeelingsonderzoek aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen:

I. Reeds zoo dikwerf is vroeger de wenschelijkheid betoogd dat waar de schatkist vermeerdering van inkomsten behoefde, in de eerste plaats moest worden gedacht aan eene betere verzekering van de opbrengst van het regt van zegel, dat eene wetsvoordragt in dien geest wel kon rekenen op schier algemeen gunstige ontvangst. Dit was met dit voorstel dan ook inderdaad het geval. Die gunstige indruk werd niet verzwakt, omdat het doel der verhooging niet zoozeer is eene versterking van de middelen als wel het vinden van eene gedeeltelijke vergoeding van het verlies dat de schatkist zou lijden door de voorgestelde wijziging der registratie-belasting. Men erkende toch vrij algemeen dat in zijne toepassing het regt van zegel minder drukkend is dan de regten van registratie, inzonderheid die waarvan de afschaffing wordt voorgesteld. In verband met deze opvatting achtten sommige leden dat de Regering zonder te veel te bezwaren, enkele zegelregten hooger had kunnen stellen.

II. Enkele leden betreurden het dat de Minister niet, zoo als de Minister VAN DER HEIM, een ontwerp eener geheele zegelwet had ingediend. Men zou daardoor een beter aequivalent hebben verkregen voor de af te schaffen registratieregten en tevens gelegenheid hebben gevonden om sommige drukkende of verkeerd werkende zegelregten weg te nemen. Men had in het bijzonder het oog op de zegels van den burgerlijken stand en op de stukken die door den Staat worden gebruikt en aan zegelregt onderworpen zijn.

Anderen erkenden dat de herziening van dit deel der zegelwet dat de Minister bij dit ontwerp ter hand heeft vóór alles dringend is en dus in zoover eene partiele wijziging gemotiveerd is.

Zij wezen er echter op dat het wenschelijk zou geweest zijn, om de bepalingen omtrent het quitantiezegel en het zegel op handelspapier in eene afzonderlijke, op zichzelf staande wet te regelen. Het is wenschelijk dat men de voorschriften, die de wet op dit punt geeft, goed kunne overzien.

Aan dat vereischte voldoet bijvoorbeeld — wat het zegel voor handelspapier betreft, — het »Gesetz betreffend die Wechselstempelsteuer im Deutschen Reiche". Wordt de wet van 1843 door eene wijzigingswet aangevuld, dan zal onze wetgeving aan het vereischte dat ze gemakkelijk moet kunnen overzien worden, zeer weinig beantwoorden.

Worden bovendien in die wijzigingswet nog meerdere bepalingen opgenomen, (zoo als men noodig achtte, om de naleving der wet te verzekeren) dan komt de moeijelijkheid om het zegelregt voor quitantien en handelspapier terege len in den vorm eener wijzigingswet van de wet van 1843 nog duidelijker uit.

Intusschen zag men niet voorbij dat daartoe een geheel nieuw ontwerp zou noodig zijn en erkende men dat het te betreuren zou zijn indien nieuwe bepalingen omtrent het zegelregt op quitantien en handelspapier, die *ook* in verband met het registratie-ontwerp dringend noodig zijn, eene groote vertraging ondervonden. Men zou dan in den considerans uitdrukkelijk kunnen vermelden, dat de wijzigingen van de wet van 1843 worden vastgesteld *in afwachting eener geheele herziening dier wet* en aan de wet een artikel toevoegen, die tot eene herziening binnen een bepaalden tijd verpligt.

De Minister, die (bladz. 4 der Memorie van Toelichting) het boetestelsel dat hij voordraagt, zelf als een *proef* beschouwt en verklaart dat de Regering zich voorbehoudt om andere maatregelen te nemen indien die proef mogt blijken de naleving der wet niet te verzekeren, kan er geen bezwaar tegen hebben aan deze regeling uitdrukkelijk het karakter eener voorloopige te geven.

Door vele leden werd gewezen op de wenschelijkheid om in ieder geval de nieuwe bepalingen alle in de wet op te nemen. Dit moge bij de wijziging der registratie-wetten niet wel doenlijk zijn wegens den ingewikkelden toestand dier wetgeving, bij de wet op het zegel is hiertegen niet het minste bezwaar. De Regering heeft dezen weg ingeslagen bij art. 4 en volgende, maar waarom dan ook de andere bepalingen niet eene plaats in de wet aangewezen? Daardoor zouden tal van moeijelijkheden voorkomen worden die thans zullen ontstaan zoowel met opzigt tot de vraag in welke verhouding de regten die niet zijn afgeschaft staan tot de nieuwe bepalingen als omtrent de toepasselijkheid van voorschriften betrekkelijk boete en strafvordering.

Aan deze beschouwing knoopte zich ook de vraag vast of deze wet de oude bepalingen die met haar in strijd zijn, niet uitdrukkelijk moet afschaffen. De wijzigingswet wordt eenvoudig *naast* de bestaande geplaatst; zoo bijv. art. 12 voor zoover de quitantien betreft. Mag echter de regeling van een en ander wel aan de uitvoering worden overgelaten?

III. *Quitantiezegel.* Het ontwerp stelt voor: verlaging van het regt, verhooging van de boete en het gebruik van plakzegels ook voor quitantien.

Het eerste en laatste (verlaging van regt en faculteit tot gebruik van plakzegels) zijn onmisbare voorwaarden om de belasting werkelijk te doen betalen. Maar zal de boete van f 25 een voldoende prikkel zijn? In ons land moet de gewoonte om het zegelregt op quitantien te voldoen nog gevestigd worden, en wel onder deze ongunstige omstandigheid dat eene wet, die daartoe verpligt, reeds bestaat, maar als een volkomen doode letter. Wordt de prikkel tot naleving niet veel sterker dan thans, dan is het te vreezen dat ook de nieuwe bepalingen weinig zullen worden nageleefd.

De aandrang tot naleving zal bij de debiteuren, daar waar het betreft quitantien voor huisselijke rekeningen niet sterk zijn. De waarschijnlijkheid dat de betaling eener gequiteerde rekening nogmaals zal worden gevraagd en in regten vervolgd is klein. (1)

Meer reden heeft de crediteur om zich aan de wet te houden. Wanneer hij een groot aantal ongezegelde quitantien afgeeft, dan geeft hij even zoo vele stukken uit handen waarop hij boete kan beloopen. Maar is de kans, dat die stukken onder de oogen van den ontvanger gebragt worden, groot? Het is mogelijk dat zij die zich aan de wet houden, concurrenten die het niet doen, zullen trachten aan te klagen. Maar de kans dat de ontdekking van de overtreding van de administratie zal uitgaan is gering.

Men vroeg daarom: is het niet noodig de contrôle te verscherpen door aan verschillende personen de bevoegdheid te geven tot het opmaken van proces-verbaal?

Het is waar, ook *zóó* zal niet dikwijls eene overtreding geconstateerd worden, maar de kans wordt toch grooter. En de wetenschap dat die kans op deze wijze bestaat, zal van overtreding afhouden.

Enkele leden wenschen een proportioneel zegelregt van $^1/_4$ $^0/_{00}$ met een minimum van 5 cent en een maximum van f10. Anderen wenschen sommen beneden f 5 vrij te stellen in plaats van f10 en voor bedragen van f5—10 een zegelregt van $2^1/_2$ cent te heffen.

(1) Zelfs nu worden, wanneer een aantal ongezegelde quitantien in regten wordt overgelegd, niet alle gezegeld, maar wordt een collective staat opgemaakt.

IV. *Zegelregt op handelspapier.* Evenals bij quitantien zal bij een deel van het handelspapier de gewoonte om het te zegelen moeten gevestigd worden. Ook hier geldt hetgeen ten aanzien van het quitantie-zegelregt is gezegd; het is daarbij eene ongunstige omstandigheid dat zoolang eene wet heeft bestaan die ten deele niet werd opgevolgd, zoodat de ondervinding is opgedaan hoe ze kan ontdoken worden.

Hoe is de tegenwoordige toestand? Lang papier van het binnenland op het binnenland getrokken en lang papier van het buitenland op het binnenland getrokken wordt gezegeld. Maar ook hier wordt het voorschrift omtrent de zegeling van *alle* exemplaren niet opgevolgd. Daarentegen wordt kort binnenlandsch papier, en papier van het binnenland op het buitenland en van het buitenland op het buitenland bijna nooit gezegeld.

En de prikkel tot zegelen, daar waar het geschiedt, ligt minder nog in een niet te ontkomen dwang der wet, dan wel in de weigering van de bankinstellingen om ongezegeld papier te disconteren.

De wet geeft aanleiding tot ontduiking omdat voor kort binnenlandsch papier $^1/_2$ $^0/_{00}$ + 38 opcenten hoog is en het regt vooral bij de kleine bedragen zwaar drukt. Immers ten gevolge der bepaling dat het regt over ronde sommen van f 500 wordt berekend (tot 10 000) toe, in verband met de bepaling dat 15 cents minimum is, wordt van sommen van f 100, 200, 300 15 cents + opcenten = 21 betaald: van f 400, 500 25 cents + opcenten = $34^1/_2$, van f 600 50 cents + opcenten = 69. Ook het regt van $^1/_4$ $^0/_{00}$ voor kort papier van het binnenland op het buitenland en van het buitenland op het buitenland is hoog, vooral voor het laatste.

Is de verleiding tot ontduiking ten gevolge van het hooge regt groot, de prikkel om de wet op te volgen is zwak. Het korte binnenlandsche papier doet veelal tusschen verschillende plaatsen de dienst, die quitantien binnen de grenzen van één plaats vervullen. Ze worden weinig formeel behandeld; worden ze niet terstond betaald, dan wordt eenig uitstel gegeven, maar in geen geval protest opgemaakt. Van acceptatie is daarbij geen sprake.

Het circuleert ook eigenlijk niet, maar wordt door den kassier of bankier opgezonden naar een correspondent op of in de nabijheid der plaats waar het moet betaald worden. Onder de oogen van de ambtenaren komt het nimmer.

Ook bij het papier van het binnenland op het buitenland en van het buitenland op het buitenland is weinig prikkel tot zegelen. Bij beiden alleen als ze in regten moeten dienen, en dan kan de overtreding door betaling van zegel en boete worden hersteld.

Wat stelt de Minister voor om dien toestand te verbeteren? Eene *algemeene* verlaging van het regt door afschaffing van de opcenten en *bovendien* eene verlaging voor kleine sommen.

Het tarief zal derhalve de volgende wijzigingen ondergaan:

Voor papier in het *binnenland* betaalbaar

Tegenwoordig tarief.		Ontwerp.	
f 100	21 cent	f 100	5 cent
» 200	21 »	» 200	10 »
» 300	21 »	» 300	15 »
» 400	34 »	» 400	20 »
» 500	34 »	» 500	25 »

Voor papier in het buitenland betaalbaar:

Tegenwoordig tarief.		Ontwerp.	
f 100—600	21 cent	f 100	5 cent
» 700	34 »	» 200	5 »
» 800		» 300	10 »
» 900		» 400	
» 1000		» 500	15 »
		» 600	
		f 700	20 cent.
		» 800	
		» 900	25 »
		» 1000	

Is deze verlaging van het regt belangrijk genoeg om de verleiding tot ontduiking, die nu, ten gevolge van het hooge regt bestaat, weg te nemen? Men betwijfelde dat. De verlaging van het regt, — door de afschaffing der opcenten, — voor lang binnenlandsch papier en voor lang papier op het buitenland getrokken, zal op de naleving der wet geen invloed hebben, daar dit papier toch nu reeds gezegeld wordt. Maar voor het korte binnenlandsch papier; voor het korte papier van het binnenland op het buitenland en voor het papier van het buitenland op het buitenland getrokken is het regt nog te hoog.

Het volgende tarief werd in een der afdeelingen in overweging gegeven.

1. *Kort papier van het binnenland op het binnenland.* Het is wenschelijk om van dit papier een vast regt van 5 cents te heffen. Onder *kort* te verstaan: papier, betaalbaar op zigt of hoogstens 3 dagen na zigt, of hoogstens 14 dagen na dato.

Gelijk reeds werd opgemerkt is dit, behalve dat het de werkelijke betaling der belasting beter verzekert, bovendien rationeel, omdat dit papier veelal de rol van quitantiën vervult.

Bovendien moet in aanmerking worden genomen, dat het korte binnenlandsche papier dikwijls voor de kleinere plaatsen, waar geen wisselhandel bestaat, dient om met een kassier of bankier in een der grootste plaatsen, inzonderheid Amsterdam, af te rekenen hetgeen men schuldig is of te vorderen heeft voor gekocht of verkocht buitenlandsch papier. Wordt dat korte binnenlandsche papier proportioneel belast, dan wordt in deze gevallen een dubbel evenredig zegelregt betaald.

Dit lage vaste regt komt overeen met hetgeen vroeger in het ontwerp van den Minister BETZ werd voorgesteld en bij het ontwerp van den Minister VAN DER HEIM, door verschillende kamers van koophandel werd aanbevolen. Ook in Engeland bestaat een dergelijke regeling.

2. *Papier van het binnenland op het buitenland.* Het zal, gelijk reeds werd gezegd, steeds moeijelijk zijn de naleving der wet bij dit papier te verzekeren. Zelfs in Engeland, waar men zich over het algemeen stipt aan de verpligting tot zegelen houdt, wordt de wet bij *dit* papier niet zelden overtreden.

Voor een geheele vrijstelling zou pleiten dat de contrôle hier inzonderheid uiterst moeijelijk is en dat het gevaarlijk is wanneer de gewoonte van ontduiking terstond wederom op één punt insluipt.

Maar aan de andere zijde moet erkend worden dat zulk een geheele vrijstelling inconsequent zou zijn. Want is er reden om een geheel gelijksoortige handels-transactie met het buitenland, die ten grond kan liggen aan een wissel *op* en *uit* het buitenland getrokken, geheel ongelijk te belasten en $^1/_2$ $^0/_{00}$ te laten betalen als men remise ontvangt, *niets* als men trekt?

Het zou daarom overweging verdienen ook hier het korte papier met een vast regt van 5 cents te belasten en het langere met een evenredig regt van $^1/_4$ $^0/_{00}$.

3. *Papier van het buitenland op het buitenland.* Voor dit papier is dikwijls geheele vrijstelling, gelijk in Duitschland bestaat, verlangd. Inderdaad kan het, wil men onzen belangrijken wisselhandel niet belemmeren, niet proportioneel worden belast. Wil men het niet geheel vrijstellen, dan zou het met een vast regt van 5 of 10 cents kunnen belast worden.

Strafbepalingen. De Minister neemt het Duitsche boetestelsel over. Ieder die een niet behoorlijk gezegeld stuk

heeft verhandeld enz. is individidueel strafbaar; maar ieder kan door opplakking van een zegel zich persoonlijk vrijwaren.

Zal die prikkel voldoende zijn? Zonder meer middelen van contrôle *zeker niet.*

Hetgeen omtrent de kansen van ontdekking van overtreding bij quitantien is opgemerkt, geldt ook hier.

De middelen van ontdekking moeten worden verscherpt door, evenals bij quitantien, meerderen de bevoegdheid te geven procesverbaal op te maken.

Maar ook dan zal de contrôle zwak blijven. De voornaamste prikkel moet zijn de vrees voor de gevolgen wanneer men een groot aantal stukken uit de handen geeft, waarbij men zonder verhaal individueel beboetbaar is.

V. Volgens art. 33 der bestaande zegelwet zijn de ambtenaren van de registratie en het zegel verpligt alle acten, stukken en registers welke hun *ter hand komen* of hun worden aangeboden en welke niet van behoorlijk zegel zijn voorzien, aan te houden enz. Zal deze bepaling, zonder meer, toepasselijk zijn bij het thans ingestelde quitantiezegel? Zal het regt — altijd binnen den verjaringstermijn — verschuldigd zijn alleen op het stuk, waar of hoe het ook in handen komt der ambtenaren met de contrôle belast? Indien dit de bedoeling is, dan is deze wel in overeenstemming met artikel 33 der wet van 1843, maar geheel in strijd met de praktijk, want het is genoeg bekend dat de ambtenaren nimmer proces-verbaal maken van ongezegelde stukken die hun niet worden aangeboden ter zegeling of registratie, maar die hun alleen worden vertoond of die hun op andere wijze ter hand komen.

VI. De vraag werd gedaan of de verklaring der Regering, voorkomende aan het einde van letter *a* § 3 der Memorie van Toelichting op de wijziging der bepalingen, betreffende de registratiebelasting, dat de beide voordragten, registratie en zegel, van elkaar onafscheidelijk zijn, moet worden opgevat ook in dien zin, dat bij verwerping bijvoorbeeld van de wijzigingswet registratie, doch aanneming van die op het zegel, ook de laatste zou worden ingetrokken.

VII. Door vele leden werd er op aangedrongen dat de Regering beter deed toezien op de hoedanigheid van het van Rijkswege verkrijgbaar gesteld zegelpapier, dat hoe langer hoe slechter wordt en zeer dikwijls genoegzaam onbruikbaar is. Andere leden deelden deze opmerking niet.

Art. 1. Verscheidene leden verklaarden zich voor een uniformregt op assignatien, die eigenlijk niet anders zijn dan quitantien.

De vrijstelling van kassiersbriefjes blijft gehandhaafd. Daaronder worden, volgens de Memorie van Toelichting, ook begrepen: cheques. Moet het begrip van cheque niet nader worden omschreven? Is de bedoeling dat onder de vrijstellingen zullen begrepen zijn alle quitantien die tusschen bankiers en kassiers en hen die zij bedienen in het rekeningcourant-verkeer worden gewisseld? Zijn brieven tusschen hen gewisseld tot berigt van ontvangst van geldswaarden vrij?

De wensch werd te kennen gegeven, dat in de tweede alinea ook eene uitzondering mogt worden opgenomen ten behoeve der veenschappen.

Zal het regt ook niet te zwaar drukken op quitantien van weldadigheidsinrigtingen en arbeidersloonen, bijv. van gemeente-arbeiders?

Voorts werd gevraagd of stukken die niet naar vorm of inhoud quitantie zijn, maar als zoodanig naar het handelsgebruik dienst doen, aan het regt zullen onderworpen zijn. Bij voorbeeld de waagbriefjes, die in den kaashandel tevens als kwijting gelden, plaatsbriefjes op spoorwegen, stoombooten en schouwburgen, dividendbewijzen en dergelijke stukken.

Wanneer verschillende stukken, berigten of brieven over dezelfde zaak handelen en ieder op zich zelf quitantie inhouden, zal dan op ieder stuk regt verschuldigd zijn, bijv. eenmaal op den brief van den administrateur, en weder op het berigt van den mandans?

Art. 2. Zou er bezwaar zijn vrijheid te laten om het regt ook te voldoen door het opplakken van post- of telegraafzegels?

Ook werd gevraagd of de opbrengst der belasting niet beter verzekerd zou zijn indien de schuldeischer werd verpligt voor zijne rekeningen, nota's, facturen of hoe dergelijke stukken verder genoemd worden, gezegeld papier te gebruiken, met het regt dit den schuldenaar in rekening te brengen. Door dit in de wet te bepalen, zou het bezwaar, zoo meende men, vervallen, dat anders het zegel vooral voor winkeliers en werkbazen te drukkend zou zijn.

In alinea 4 wordt gesproken van » genoemde wet", terwijl nog geen wet genoemd is.

Art. 3. Men vertrouwde dat de Regering niet, in navolging van hetgeen bij de uitvoering der postwet met de briefkaarten is geschied, behalve het zegelregt nog eene vergoeding voor het gezegeld papier zal eischen.

Art. 5. De boeten werden te hoog geacht.

Men had bezwaar tegen den eisch, in de tegenwoordige wet reeds voorkomende, dat alle exemplaren van een wissel moeten gezegeld zijn. Die eisch is onhoudbaar Ook bij dat papier dat onder de tegenwoordige wet pleegt gezegeld te worden, wordt toch slechts één exemplaar gezegeld. In de voornaamste buitenlandsche zegelwetten wordt dan ook slechts de zegeling van één exemplaar geëischt

Moet niet ook de trekker strafschuldig zijn? Hij valt thans niet onder het bereik der strafbepaling omschreven in het vijfde lid.

Moet ook niet voorzien worden in het geval van onvoldoend zegel?

»*Of eindelijk vóór dat wegens non acceptatie of non betaling dier stukken protest wordt opgemaakt.*

Deze bepaling, met de laatste alinea van het artikel en met art. 8 in verband, geeft aanleiding tot eene vraag. Hetgeen toch op bladz. 5 van de Memorie van Toelichting omtrent art. 5 en 8 wordt gezegd, is zóó ineengedrongen, dat de duidelijkheid te wenschen overlaat.

Men stelt zich de bedeling aldus voor: In de wet van 1869 omtrent de invoering van een plakzegel voor handelspapier wordt in art. 2 bepaald: » Het plakzegel wordt in zijne geheele grootte op de stukken geplakt; wanneer het zegel door een endossant of *anderen houder* van het stuk wordt gebruikt, op het eerst onbeschreven gedeelte van den achterkant van het stuk." (Laatste alinea.) — In art. 3 wordt gesproken (alin. 1) van den « *houder die het* (buitenlandsch stuk) *gebruikt.*"

Wanneer een houder van een buitenlandschen wissel het stuk laat accepteren, dan rust op hem de verpligting om het zegelregt te voldoen vóór de aanbieding ter acceptatie. De handteekening wordt over het zegel heen geschreven met bijvoeging der formule » Gezegeld om ter acceptatie te worden aangeboden." Art. 8 van het ontwerp beperkt de bepaling der wet van 1869. Het gebruik van plakzegel wordt niet langer vergund aan den houder die een buitenlandschen wissel *gebruikt*, maar (behalve aan den anderen, in art. 8 genoemd) aan den *houder die quiteert.* Wordt een buitenlandsche wissel ter acceptatie aangeboden, dan behoeft hij niet meer vooraf gezegeld te worden; bij de acceptatie zegelt de acceptant. Wordt de wissel van non-acceptatie geprotesteerd, dan wordt het regt door den houder aan den ambtenaar, die de acte van protest opmaakt ter hand gesteld.

Tot hiertoe is de gang der zaak duidelijk. Maar hoe zal de loop zijn bij het quiteren, of ter betaling aanbieden van een buitenlandschen wissel? Art. 5, alinea 6, zegt, dat het zegelregt moet voldaan worden eer het stuk gequiteerd wordt of protest van non-betaling wordt opgemaakt.

En in dat laatste geval moet het regt in handen van den protesterenden ambtenaar worden gestort. De Memorie van Toelichting, pag. 5, zegt: het stuk zal niet gequiteerd mogen worden zonder voorafgaande voldoening van het regt en, zoo de betaling niet volgt, zal deze voldoening vóór het protest moeten plaats hebben. Maar deze voldoening mag niet door middel van plakzegel geschieden, maar moet in handen van den protesterenden ambtenaar plaats hebben.

Aan de ééne zijde dus de verpligting om bij het quiteren te zegelen, aan de andere zijde de verpligting om, bij

non-betaling, het regt in handen van den protesterenden ambtenaar te storten, terwijl de quitering, die met de opplakking van een zegel vergezeld moet gaan, *voorafgaat.*

Op dit punt schijnt eene onduidelijkheid te bestaan, waaromtrent eene opheldering wenschelijk is. In het algemeen werd sterk aangedrongen op eene meer uitvoerige toelichting van dit deel van het ontwerp, te meer met het oog op de quaesties waartoe reeds de bestaande wet aanleiding geeft.

Moet artikel 8*a* der wet van 1843 niet uitdrukkelijk worden ingetrokken?

Art. 6. In het eerste lid van artikel 31 der evengemelde wet vervallen de woorden: » dezer wet." Volgens de Memorie van Toelichting strekt deze bepaling ten einde allen twijfel te voorkomen aan de toepasselijkheid van bedoeld artikel, in 't geval van niet behoorlijke voldoening van het in art. 1 van het ontwerp voorgestelde vaste zegelregt. De Regering bereikte echter haar doel door de voorgestelde bepaling niet. Al wordt ook de uitdrukkelijke verwijzing naar de wet van 1843 weggenomen dan volgt daaruit nog geenszins dat de bepaling toepasselijk is op andere wetten dan die waarin zij geschreven staat. Om het artikel toepasselijk te maken, zou een uitdrukkelijk voorschrift noodig zijn.

Art. 12. Verscheidene leden, die het eens zijn met de Regering, waar deze in de Memorie van Toelichting zegt, dat de niet onbelangrijke meerdere opbrengst zal komen ten laste van zeer vele debiteuren en op onderscheidene tijdstippen zal worden betaald in meestal zeer kleine bedragen, hadden liever gezien, dat in plaats van de voorgestelde verhooging der opcenten, de hoofdsommen waren verhoogd. De bezwaren, door de Regering daartegen bij hare toelichting aangevoerd, kwamen hun niet zoo overwegend voor om voor alsnog van hunne meening afstand te doen; zij stellen zich voor dat, als b. v. het formaatzegel van f 0,15, hetwelk thans met de opcenten f 0,21 kost, werd gebragt op b. v. f 0,30; het formaatzegel van f 0,25, thans met de opcenten f 0,34[5] op f 0,50, of f 0,60; het formaatzegel van f 0,50, thans met de opcenten f 0,69 op f 1, alles zonder heffing van opcenten, de belasting niet te drukkend en de opbrengst veel aanzienlijker zou zijn.

Considerans. De considerans is niet volkomen juist. Het ontwerp strekt niet alleen om de naleving der bepalingen van de wet van 3 October 1843 te verzekeren, maar behelst ook geheel nieuwe en zelfstandige bepalingen.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs, den 28sten Januarij 1881.

SCHAGEN VAN LEEUWEN.
VAN ECK.
VAN HOUTEN.
MEES.
DIJCKMEESTER.

[30. 3.]

NOTA VAN VERBETERINGEN *in het Voorloopig Verslag houdende wijziging der wet op het regt van Zegel.*

Op pag. 10, kolom 1 en 2, (in het tarief) staat driemaal: 34 cent, in plaats van: »34[5] cent".

Op pag. 10, 2de kolom, regel 31 van boven, staat: *grootste plaatsen*; lees: »grootere plaatsen".

[30. 4.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van 26 Februarij 1881.)

§ I. De over het algemeen gunstige ontvangst, die blijkens het Voorloopig Verslag aan de voordragt der Regering tot wijziging der registratiewetten te beurt viel, verligt in niet geringe mate de taak van den ondergeteekende om de bedenkingen en opmerkingen, in dat Verslag weêrgegeven, te beantwoorden.

Bij het gevoelen van die leden, die het betreurden, dat de Regering niet eene geheel nieuwe registratiewet heeft voorgedragen, behoeft de ondergeteekende niet lang stil te staan, nu, blijkens het Verslag, de meerderheid zich met dat gevoelen niet heeft vereenigd en aan de *zekere* verbetering, die thans wordt aangeboden, de voorkeur geeft boven de onzekere kans, dat later door eene algeheele herziening nog meer bezwaren zullen worden opgeheven.

Intusschen kan de ondergeteekende — hoezeer ook overtuigd van de bezwaren, aan de bestaande wetgeving verbonden, en ofschoon geenszins ontkennende de groote moeijelijkheid om in alle voorkomende gevallen den regten weg te vinden in de bestaande wettelijke bepalingen — niet toegeven, dat die bezwaren door elke partiele wijziging, en dus ook door de thans voorgedragene, steeds grooter zouden worden. Het aantal der wetten zou — dit is waar — met één vermeerderd worden, doch niet minder zeker is het, dat een niet gering aantal der bezwaren, waarop men in de toepassing der bestaande wetgeving stuit, voortvloeit uit die bepalingen, waarvan juist de intrekking thans wordt voorgesteld. Met de evenredige regten, die naar het ontwerp zouden vervallen, vallen natuurlijk evenzeer de bezwaren weg, waartoe de heffing dier regten aanleiding gaf. Eene menigte vragen, bijv. of er in zekere gevallen *schuldvernieuwing* dan wel slechts een *nieuwe titel* voor eene *oude* schuld aanwezig, en dus al of niet obligatieregt schuldig was; of eene acte *kwijting* of *décharge* inhoudt; of men veroordeeld is of zich verbonden heeft tot eene schadeloos*stelling* of tot eene schade*vergoeding;* of er bij eene scheiding al dan niet overbedeeling heeft plaats gehad, zoo ja, hoe groot die overbedeeling was en op welke wijze zij moest worden belast; wat te verstaan is onder »*garanties mobilières*", en een tal van andere vragen, die thans dagelijks voorkomen, zullen zich niet meer voordoen als het tegenwoordige ontwerp tot wet wordt verheven.

Ook voor ontduiking zal dan *minder* aanleiding bestaan: immers de afschaffing van het overbedeelingsregt neemt een voornaam motief tot ontduiking weg, terwijl de artt. 8—12 de gelegenheid daartoe opheffen ook in gevallen, waarin zij thans dikwerf met vrucht kan geschieden.

Art. 4 der wet van 22 Frimaire VII in overeenstemming te brengen met den inhoud van het ontwerp, en evenzoo de redactie van alle vroegere bepalingen, welke niet meer strookt met later in de wetgeving gebragte wijzigingen, dienovereenkomstig te veranderen, zoude een minitieusen arbeid vorderen, waarvan de groote omvang onevenredig zoude zijn aan het geringe nut. Zoodanige tegenstrijdigheden of onjuistheden mogen aan de duidelijkheid in de wet eenigzins schaden, dit is toch niet in die mate het geval, dat daaruit onzekerheid zoude kunnen ontstaan omtrent hetgeen als wet zal gelden; bij de redactie van het wetsontwerp is het voldoende geacht die onzekerheid te voorkomen. Wat meer speciaal art. 4 betreft wordt te regt opgemerkt, dat daarin reeds als gevolg van vroegere wetsveranderingen onjuistheden zijn ontstaan, namelijk door de afschaffing bij het Vorstelijk besluit van 23 December 1813 (*Staatsblad* n°. 17) van de »droits de mutation par décès", en de invoering door de wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29) van het regt op aanstellingen. Tot moeijelijkheden hebben die onjuistheden nooit aanleiding gegeven, zelfs niet tot twijfel, omdat art. 4, als zuiver leerstellig, op zich zelf nooit den grondslag eener heffing kan uitmaken. Het onveranderd laten van art. 4 kan dus bezwaarlijk een kapitaal gebrek of leemte in de wet genoemd worden, al wordt dit artikel niet aangevuld met het in art. 7 van het ontwerp bedoelde regt.

Dat de thans voorgedragen partiele wijziging tot een *nieuw* uitstel van eene algeheele herziening der wetgeving op de registratie zal leiden, behoeft niet te worden gevreesd. Ook nà deze wijzigingswet zullen zich krachtige invloeden doen gelden om zoodanige herziening tot stand te doen komen, maar waar dit doel op dit oogenblik niet bereikbaar is, kan bezwaarlijk in ernst worden betwijfeld, dat het algemeen belang beter behartigd wordt door gedeeltelijke ontheffing der natie van een onmiskenbaren druk dan door dien druk geheel te bestendigen tot een onzeker tijdstip in de toekomst.

§ II. De ondergeteekende kan geen gevolg geven aan het denkbeeld om in de wet eenen termijn te bepalen, binnen welken de geheele registratiewetgeving zou moeten worden herzien. Eene poging daartoe acht hij niet mogelijk zoolang omtrent het voortbestaan der mutatieregten geene beslissing kan worden genomen. Aan die beslissing valt niet te denken vóór dat de herziening van de belastbare opbrengst der ongebouwde eigendommen is afgeloopen, en het tijdstip van dien afloop is nu nog niet te bepalen.

Een dergelijk legislatief voorschrift heeft trouwens eigenlijk alleen regt van bestaan, wanneer men de kracht der wet tot den bepaalden tijd wil beperken, zoodat zij nà afloop van dien termijn niet meer werken zal. Dit nu zal zeker door niemand worden verlangd, maar in dit geval zou de bepaling bovendien geen nut hebben, want voor de Regering, die van de noodzakelijkheid eener algeheele herziening is doordrongen, is de verlangde bepaling niet noodig, om haar die herziening vóór elken minder dringenden arbeid in behandeling te doen nemen wanneer het geschikte tijdstip daartoe zal zijn gekomen.

§ III. De ondergeteekende vertrouwt, dat de uitkomst zijne verwachtingen van de meerdere opbrengst der zegelbelasting en de overige voorgestelde aequivalenten niet zal te leur stellen. De tegenwoordige raming is reeds aanzienlijk lager dan die in bijlage B der Memorie van Toelichting van het ontwerp van 1876. Doch bovendien is de in het Verslag gemaakte opmerking juist, dat tegenover de misschien te hooge raming staat het voordeel, dat verwacht mag worden van de bepalingen der artt. 6, 3de lid, 7, 8, 9, 10 en 12 van het ontwerp,

welk voordeel bij de berekening der financiele gevolgen van de overdragt niet in aanmerking is genomen, vermits het bezwaarlijk op eenigen goeden grond in een bepaald cijfer kan worden uitgedrukt.

Regten af te schaffen zonder aequivalent laat de tegenwoordige staat der geldmiddelen, naar de Regering meent, niet toe. Evenmin ware het voorzigtig met de thans voorgestelde verhoogingen te wachten totdat van de werking der nieuwe regten zou zijn gebleken.

§ IV. De Regering heeft voldaan aan het verlangen om de regten van appel en cassatie en die op vonnissen van echtscheiding en onder curatele stelling te verminderen tot de gewone vaste regten. Daartoe strekt art. 6 van het gewijzigd ontwerp.

In die vermindering moest, naar het oordeel der Regering, op dezelfde gronden deelen het regt op vonnissen, houdende scheiding van goederen. De acten van appel en cassatie zullen na de intrekking van art. 68, § IV, n°. 3, § V en § VI, n°. 3, vallen onder de algemeene bepaling van art. 68, § 1, n°. 30, wanneer het beroep bij dagvaarding wordt ingesteld. Wordt het bij request aangebragt, dan zal geen regt verschuldigd zijn, aangezien dat request, evenals het in eersten aanleg ingediende verzoekschrift, niet aan de registratie is onderworpen.

De vonnissen van echtscheiding, van onder curatele stelling en van scheiding van goederen, zullen na de intrekking van art. 68, § VI, n°s. 1 en 2, vallen in de toepassing van art. 68, § III, n°. 7, der wet van Frimaire.

De Regering heeft bovendien na rijpe overweging van de bezwaren, zoo in het Voorloopig Verslag als elders ingebragt tegen het thans geheven wordende regt op ruilingen van onroerende goederen, vrijheid gevonden om eene belangrijke vermindering van dat regt voor te stellen, zoo als geschiedt bij art. 15 van het gewijzigde wetsontwerp.

Wel is waar behoort dit regt, zoo als zeer te regt werd opgemerkt, tot de mutatieregten, waarvan de regeling is verdaagd, maar hetzelfde geldt van de wijzigingen, die door de artt. 7 en 14 worden beoogd, welke evenzeer de mutatieregten betreffen. Gewis weegt dit bezwaar niet op tegen het dringend belang van den landbouw, te minder nu de opoffering, die de maatregel van de schatkist vordert, zoo gering is.

2°. De opmerking in het Verslag, dat de justitiabelen door de opheffing der regten van veroordeeling en vereffening, thans op de expeditien van vonnissen geheven wordende, weinig zullen zijn gebaat, schijnt bezwaarlijk te rijmen met de mededeeling, dat die afschaffing met instemming werd begroet.

Doch wat hiervan zij, uit de opbrengst mag geene gevolgtrekking worden gemaakt omtrent den druk der bedoelde regten. De heffing daarvan doet zich in ieder bijzonder geval als een drukkend bezwaar kennen, en de betrekkelijk geringe opbrengst spruit enkel uit het niet zeer groote aantal van zoodanige gevallen voort.

In sommige dier gevallen is die heffing bovendien zeer onbillijk: zoo heeft zich bij voorbeeld het geval voorgedaan, dat een intervenient eene expeditie van een veroordeelend vonnis noodig had en dien ten gevolge het hooge condemnatieregt moest voldoen, ofschoon hij bij de hoofdzaak zelf, bij die veroordeeling, niet betrokken was, en dat regt op de veroordeelde partij niet kon worden verhaald.

Onbillijk is de heffing evenzeer, wanneer het veroordeelend vonnis door den hoogeren regter wordt vernietigd; er is dan regt betaald voor eene veroordeeling, die ten onregte is uitgesproken, althans voor de partij, die haar verkreeg, geen effect heeft.

Aan het verlangen om het evenredig regt op de minuut van vonnissen te vervangen door een vast regt, kan onmogelijk gevolg worden gegeven.

Behalve dat die vervanging de gelegenheid zou openen om schier ieder evenredig regt te ontduiken door een schijnproces, is er ook geen grond om den eenen titel eener overeenkomst, namelijk de burgerlijke (notariele of onderhandsche) acte aan evenredig regt onderworpen te laten, doch den anderen titel derzelfde overeenkomst, namelijk de geregtelijke acte (het vonnis) daarvan te ontheffen.

Zoolang het regt van verkoop behouden blijft, moet op iedere acte, welke dien verkoop tusschen partijen bewijst, dat regt vorderbaar zijn.

Indien al kon worden aangenomen dat de groote last, die de justitiabelen drukt, in de heffing op de minuut *of op den titel, welke in het proces moet worden gebragt*, ligt, dan zou ter bereiking van het doel dat men wenschte: opheffing van dien last, niet alleen de minuut van het vonnis maar de ook in het proces gebragte titel aan vast regt moeten worden onderworpen, wat gelijk zou staan met afschaffing van het evenredig regt op onderhandsche acten.

4°. Het is den ondergeteekende niet duidelijk, hoe sommige leden de voorgestelde vermindering van het regt wegens overdragt onder bezwarenden titel en wegens de ontbinding of vernietiging eener zoodanige overdragt van onroerende zaken, bijaldien binnen het jaar wegens de overdragt dier zaken het regt reeds betaald is, weinig beteekenend hebben kunnen vinden.

Talrijk zijn in de praktijk de gevallen, waarin de herhaalde betaling van het regt wegens overdragt derzelfde zaak binnen het jaar plaats heeft. Die overdragten loopen jaarlijks over eene waarde van ongeveer twee millioen gulden. De betaling van het regt werkt in die gevallen veelal zeer hard, omdat in het korte tijdvak tusschen de beide overgangen de last niet door toeneming van waarde wordt vergoed.

Komt de bepaling aan die onbillijkheid te gemoet, zij neemt tevens een belangrijken prikkel tot ontduiking grootendeels weg. Thans wordt menige overdragt verzwegen met het oog op eene voorgenomen nieuwe overdragt binnen korten tijd, bij welke laatste men dan den vroegeren verkooper alsnog wil laten optreden of vertegenwoordigen door zijn kooper als zijn bijzonder gevolmagtigde, hetgeen echter met het oog op een eventueel overlijden van dien eersten verkooper gevaarlijk is en tot moeijelijkheden kan leiden, en ook reeds geleid heeft.

Art. 1. De opmerking schijnt te steunen op de minder juiste meening, dat, wanneer het obligatieregt vervalt, geene met evenredig regt belastbare »cautionnements de sommes et objets mobiliers" meer zouden kunnen voorkomen. Met dat denkbeeld toch is alleen te rijmen het voorstel om die woorden te doen vervallen.

Daarbij is echter uit het oog verloren dat borgtogten voor geldsommen en roerende zaken zich ook voordoen bij overeenkomsten van koop en verkoop, huur en verhuur, aanneming van werk enz. Voor die borgtogten blijft het evenredig regt behouden en moet dus hetgeen naar het ontwerp van art. 69 § II n°. 8 der wet van Frimaire VII zou overblijven, werkelijk worden in stand gehouden.

De inpandgeving van roerend goed met evenredig regt te belasten, ligt niet in de bedoeling van het ontwerp. Reeds voorlang is ook door de Administratie, in overeenstemming met het gevoelen van Championnière en Rigaud (Traité n°s. 1377 en volgg.) aangenomen, dat die inpandgeving niet valt onder de »garanties mobilières", bedoeld in evengemelde wetsbepaling, zoodat deze woorden niet behouden behoeven te worden.

Art. 3. De gedane vraag schijnt voort te spruiten uit eene verwarring van de *subrogatie* met de *novatie* van art. 1449 n°. 3 Burgerlijk Wetboek. Bij deze laatste alleen kan men spreken van eene *kwijting* der vordering met gelijktijdige *vernieuwing* ten behoeve van een ander. Bij subrogatie daarentegen blijft de oude schuldvordering bestaan, doch worden de daaruit voortvloeijende regten door een ander dan den oorspronkelijken schuldeischer verkregen, gaat dus de oude vordering op dien ander over. De reden, waarom volgens het Verslag subrogatie boven afbetaling kan verkozen worden, is het gevolg van den aangewezen aard der eerstgemelde handeling. Wil men dus in het algemeen thans de regten van overdragt onaangetast laten, dan moet ook het regt wegens subrogatie bestendigd worden.

Onder »opeischbare schuldvorderingen" kan met het oog op het burgerlijk regt bezwaarlijk iets anders worden verstaan, dan hetgeen art. 567, 3°., Burgerlijk Wetboek

behelt met vorderingen, die *opeischbare* geldsommen tot onderwerp hebben: zij staan tegenover de »gevestigde renten, hetzij altijddurende of lijfrenten" van art. 567 n°. 2 Burgerlijk Wetboek (verg. DIEPHUIS, *Nederlandsch Burgerlijk Regt*, dl. III, pag. 30 vlg., en zijn laatste werk, I, pag. 473 volg., en OPZOOMER ad art 567 n°. 3 Burgerlijk Wetboek).

Art. 4. Naar aanleiding der gemaakte opmerking is het artikel gewijzigd.

Art. 5. Tegen de in het Voorloopig Verslag gewenschte redactie bestonden overwegende bezwaren.

Reeds blijkt uit het Verslag zelf dat zij eene wijziging van niet minder dan vijf artikelen der bestaande wet zoude medebrengen behalve de in het ontwerp genoemde; bovendien zoude eene uitdrukkelijke bepaling worden gevorderd om de eindvonnissen van kantonregters, houdende veroordeeling tot betaling van gelden of geldswaarden aan het thans als minimum van evenredig regt geldende vaste regt te doen onderworpen zijn; eindelijk zoude het titelregt op vonnissen op nieuw moeten worden geregeld.

Deze nieuwe regeling reeds is met de beperkte strekking der tegenwoordige voordragt bezwaarlijk overeen te brengen. Zoodanige regeling toch zou geene bezwaren wegnemen, welke uit de bestaande wettelijke bepalingen voortvloeijen.

Ook zoude de aanbevolen meer omslagtige redactie stellig niet zóó duidelijk als die van het ontwerp aantoonen, welke veranderingen in de wetgeving worden gebragt, welke regten vervallen, en welke daarvoor in de plaats treden.

Behoudens de voorgestelde weglating van het woord: »voormelde" in den tweeden regel van het artikel heeft de ondergeteekende alzoo de redactie ongewijzigd gelaten.

De Regering heeft echter aan dit artikel een *derde lid* toegevoegd, ook naar aanleiding van het verlangen, door verscheidene leden blijkens het Verslag uitgedrukt ad art. 13 (pag. 13 onderaan), dat het evenredige regt op acten van ontbinding of vernietiging eener overdragt van onroerende zaken onder bezwarenden titel reeds nu worde afgeschaft.

Blijkbaar hebben die leden het oog gehad op het evenredige regt, dat krachtens art. 12 der wet van 27 Ventôse IX en art. 13 n°. 4 der wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29) geheven wordt op de *minuut* der *vonnissen*, houdende ontbinding of vernietiging eener overdragt van onroerende goederen, een regt dat inderdaad hard en onbillijk werkt.

Wanneer echter de ontbinding *bij overeenkomst* plaats heeft, kan tegen de heffing van mutatieregt het bezwaar, dat zij geschiedt zonder dat in het wezen der zaak mutatie plaats heeft, niet gelden, want eene vrijwillige ontbinding eener overdragt is of bevat werkelijk eene nieuwe overdragt, die naar billijkheid in het lot van alle andere overdragten deelen moet.

In verband daarmede is art. 13 van het ontwerp (art. 14 van het gewijzigd ontwerp) gewijzigd.

Art. 6 *gew. ontw.* Zie de toelichting dezer nieuwe bepaling in § IV dezer Memorie.

Art. 6 (*oud*), *art.* 7 (*nieuw*). Werd het regt niet over de waarde der verdeelde zaken, maar over het *zuiver overschot* daarvan geheven, dan zou het, even als nu het regt van overbedeeling door inbreng van fictive *baten* ontdoken wordt, weder gemakkelijk door opgaaf van fictive *schulden* te ontduiken zijn. Een afdoend middel daartegen weet de ondergeteekende niet. Hij moet daarom die wijziging ernstig ontraden.

Trouwens het regt is laag, en de statistiek, bij de Memorie van Toelichting overgelegd, toont aan, dat de schulden dooréengenomen slechts 8¼ percent van de waarde der verdeelde baten vertegenwoordigden. Kan dus het geopperde bezwaar wel inderdaad zoo zwaar wegen?

Bovendien, dikwijls worden gemeene baten ter afbetaling van de nog onbetaalde schulden buiten deeling gehouden. In al die gevallen is het verdeelde bedrag inderdaad het zuiver bedrag des boedels. Verliest ook daardoor het bezwaar niet nog aan gewigt?

Dat ook over de bij de verdeeling verrekende schuldvorderingen des boedels ten laste van deelgeregtigden het voorgestelde regt zou geheven worden, kan geen ernstige grief zijn, want vooreerst zijn die schuldvorderingen werkelijk bestanddeelen der nalatenschap en als zoodanig van de overige baten in geen enkel opzigt onderscheiden, en ten andere komt de verrekening feitelijk op eene toedeeling dier vorderingen aan de schuldenaren neêr. Wat betreft de heffing over ingebragte of in te brengen bedragen, verwijst de ondergeteekende naar het motief, in de Memorie van Toelichting uitgedrukt, dat in het Verslag niet is weêrsproken. Heeft de inbreng door *opleg* der waarde of *in natura* plaats, dan volgt uit de heffing van een regt over de verdeelde baten van zelf, dat ook over den inbreng het regt verschuldigd is; en is dit zoo, dan is er geen voldoende grond om den inbreng, geschied *en moins prenant*, onbelast te laten, hetgeen tot ontduiking aanleiding zou geven.

Dat het voorgestelde regt de successie-belasting zoude aanvullen en voor de tweede maal zoude belasten, wat reeds eenmaal is getroffen, kan de ondergeteekende niet toegeven.

Het successieregt wordt geheven op grond van het *feit*, dat men bij erfenis of legaat iets heeft *verkregen*. Het thans voorgestelde regt is van zoodanig feit geheel onafhankelijk; het wordt niet geheven op grond van een feit, al of niet geconstateerd in eene acte, maar is wel degelijk een regt *op eene acte*, een regt, dat zonder acte niet zal verschuldigd zijn, en waarvan het bedrag van den inhoud der acte zal afhangen, dat dus wel degelijk een *registratie*regt is. Het zal niet alleen geheven worden waar verkrijging door erfenis of legaat heeft plaats gehad, maar ook als er van zoodanige verkrijging geen sprake is, bijv. bij scheiding van maat- of vennootschappen, van huwelijksgemeenschappen, ontbonden door scheiding van goederen, scheiding van tafel en bed of echtscheiding. Successie- en registratiebelasting steunen hier dus op verschillende gronden en verschillende grondslagen. Ook ten aanzien van den inbreng is hier van de beweerde aanvulling der successiewet geen sprake. *Waarom* heeft men den inbreng wegens genoten schenkingen onder de levenden niet met successieregt willen treffen? Omdat het genotene in dat geval niet wordt verkregen door overlijden uit den boedel van den overledene, en de successiebelasting alleen zoodanige verkrijging treft en treffen moet, terwijl de verkrijging onder de levenden aan evenredig registratieregt is onderworpen, wanneer daarvan bij acte blijkt. En nu zou het niet aangaan om als de begiftigde dit regt heeft betaald, hem wegens de verkrijging van het gegevene nog eens successie-belasting te doen betalen. Het is daarentegen zeer wel verdedigbaar, dat men de acte, die de liquidatie eens boedels bevat, belast met een regt over de waarde van alle goederen en vorderingen, die in de liquidatie begrepen zijn, en dus ook over de vordering tot inbreng.

Een vast registratieregt zoude — zoo het niet zeer laag was en dus nagenoeg nimmer drukkend kon zijn — ongelijk drukken, en waar de toestand der schatkist vordert, dat voor alsnog de scheidingen zwaarder belast worden dan met zulk een gering vast regt, ligt de heffing van een gering evenredig regt dus voor de hand.

Het bezwaar dat in zeer vele gevallen verschil zal ontstaan tusschen het bedrag van den boedel volgens de memorie van aangifte voor de successiebelasting en dat der scheiding is inderdaad denkbeeldig. Het bedrag van den boedel bij de scheiding zal wel altijd verschillen van dat volgens de memorie van aangifte, omdat de waarde der goederen sedert het overlijden wel nimmer onveranderd zal blijven. Bovendien worden de verwikkelingen of noodelooze moeijelijkheden die voor de deelgenooten-belastingpligtigen zouden kunnen ontstaan uit de voorgestelde wijze van heffing, in het Voorloopig Verslag niet aangewezen; den ondergeteekende zijn zij niet duidelijk geworden.

Eindelijk mag de ondergeteekende niet onopgemerkt laten, dat, al ware het in dit artikel voorgestelde regt als een tweede successieregt of eene verhooging daarvan aan te merken, de heffing geregtvaardigd zoude zijn, omdat dat regt strekt ter vervanging van het overbedeelingsregt, dat evenzeer werkt als eene verhooging van successie-regt, maar eene verhooging veel onbillijker in de toepassing, veel zwaarder van druk.

De bedenkingen in het Voorloopig Verslag geuit tegen

de afschaffing van het overbedeelingsregt zijn daarin ook reeds beantwoord, en naar 't den ondergeteekende toeschijnt op voldoende wijze, zoodat hij 't onnoodig acht daarop thans nog terug te komen, te meer wijl blijkens pag. 5, sub 3°, van het Verslag de afschaffing vrij algemeen met genoegen in de voordragt is aangetroffen en men zich over het algemeen met de toelichtingen der Regering kon vereenigen.

Wat de vraagt betreft, of het de bedoeling is ook aan het regt van verkoop te onderwerpen de waarde der zaken, die nà openbare veiling aan deelgenooten worden toegewezen om aan hen voor den in het openbaar geboden prijs bij de boedelscheiding te worden toebedeeld, merkt de ondergeteekende op, dat de heffing van het regt van verkoop niet zou kunnen steunen op het in het Verslag aangehaalde derde lid van art. 7 (Gew. Ontw.), indien de titel van mede-eigendom der geveilde goederen althans behoorlijk is aangetoond. Dat lid toch schrijft de heffing van het regt van verkoop alléén voor over de waarde van toegedeelde zaken, ten aanzien van welke de titel van mede-eigendom niet is aangetoond. Is de titel van mede-eigendom wel aangetoond, dan zal op de scheidings-acte over de waarde der zaken, die bij de veiling niet zijn *verkocht*, doch waaromtrent is bepaald, dat ze aan een deelgenoot voor de door hem gebodene som zouden worden toebedeeld bij de boedelscheiding, het regt van 15 cent van de f 100 verschuldigd zijn. De redactie van het artikel laat geene andere opvatting toe. Er is in dat geval geen *verkoop* tusschen mede-eigenaren, waarover de twee laatste zinsneden der toelichting ad art. 6 (1ste ontwerp) handelen, aanwezig.

De woorden »niet behoorlijk is aangetoond" hebben de strekking, om, zonder formeel bewijs door de bewijsmiddelen van het Burgerlijk Wetboek te vorderen, toch aan de heffing van het geringe evenredige regt ter voorkoming van ontduiking de voorwaarde te verbinden, dat het aanwezig zijn van een titel van mede-eigendom, van den titel namelijk waaruit de mede-eigendom zou zijn voortgevloeid, door partijen moet zijn waar gemaakt en boven twijfel verheven.

Dat de redactie van het artikel verduidelijking zou behoeven, is den ondergeteekende niet gebleken.

Ten gevolge der nieuwe bepaling van art. 15 van het gewijzigd ontwerp kon art. 69, § VII, n°. 5 der wet van Frimaire geheel vervallen en is mitsdien in het eerste lid de uitdrukking: »de woorden »et de partages" in" weggelaten.

Ook is in het eerste lid, regel 3, van het artikel het woord »voormelde" doorgehaald.

Art. 7 (*oud*). *Art.* 8 (*nieuw*). De Regering ontkent geenszins, dat het meerendeel der opgerigte maat- of vennootschappen op eerlijken en degelijken grondslag rust, doch dit neemt niet weg, dat het mutatieregt door gefingeerde maatschappen op zoo groote schaal kan worden en blijkens de reeds opgedane ervaring wordt ontdoken, dat daartegen krachtige maatregelen moeten genomen worden.

Bepalingen als die van dit artikel zijn dus onvermijdelijk.

Men verlieze daarbij niet uit het oog, dat de voorgestelde heffing, zelfs waar het eerlijke en ernstig gemeende maatschappen geldt, zeer wel te verdedigen is. Immers, ofschoon de in het Verslag in substantie medegedeelde leer der schrijvers en regterlijke collegien ook den ondergeteekende volkomen juist voorkomt — bij eene tegenovergestelde opvatting ware het artikel geheel overbodig — heeft er toch inderdaad eene eigendomsoverdragt plaats gehad, bijaldien ingebragte zaken bij de scheiding aan een anderen deelgenoot dan den inbrenger worden toegescheiden. De maatregel komt dan daarop neêr, dat in bepaalde gevallen de vrijstelling van overgangsregt, die uit art. 68, § III, nos. 2 en 4, der wet van Frimaire voortvloeit, gedeeltelijk wordt opgeheven, doch het door de zucht tot ontduiking bedreigde belang der schatkist dwingt daartoe.

Op welke gronden nu het regt van overdragt op de scheiding wordt geheven, is in de Memorie van Toelichting uitvoerig uiteengezet, en daarnaar wordt dus hier verwezen.

Art. 8 (*oud*). *Art.* 9 (*nieuw*). De woorden »door den eigenaar" moeten niet op zich zelf worden beschouwd buiten verband met de volgende woorden, zoo als in het Verslag is geschied. »Afstand *door* DEN *eigenaar* aan gezamenlijke verkrijgers" staat hier naast »afstand *door de gezamenlijke regthebbenden* aan gezamenlijke verkrijgers." Twee gevallen dus voorziet het artikel: het geval, dat eene zaak aan één persoon alléén, en het geval, dat zij aan meerdere personen toebehoort. Wanneer nu, zoo in het eene als in het andere geval, de zaak *geheel* van eigenaar of eigenaren verandert door overdragt der *geheele* zaak aan *andere* personen, dat is dus in het eerste geval door afstand door *den* eigenaar, in het tweede door afstand door de gezamenlijke regthebbenden, dan wordt over de *volle* waarde der zaak mutatieregt betaald, kan dus aan eene fictive gemeenschap, ter ontduiking in het leven geroepen, niet worden gedacht, en zou het onbillijk zijn op de scheiding regt van verkoop te heffen.

De ondergeteekende heeft getracht deze bedoeling duidelijker in het artikel uit te drukken en de redactie dus eenigzins gewijzigd.

Dat onder de bepaling ook zoude vallen wat gemeen is krachtens huwelijksgemeenschap, behoeft niet te worden gevreesd, want de onverdeeldheid van de baten dier gemeenschap kan zeer zeker niet gezegd worden ontstaan te zijn uit »overdragt."

Het woord »inbreng" heeft eene zuiver juridische beteekenis: het is een term van burgerlijk regt, die niet door een anderen kan worden vervangen.

Art 10 (*oud*). *Art.* 11 (*nieuw*). Het was inderdaad niet de bedoeling der Regering om eene zoo belangrijke afwijking van art. 10 der wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29) tot stand te brengen als het Verslag in art. 10 van het 1ste ontwerp heeft gezien.

Dit artikel is dus in dien zin verduidelijkt, dat het met art. 10 der aangehaalde wet beter overeenstemt.

Men heeft zich, zoo luidt het Verslag verder, geen voldoende rekenschap kunnen geven van den invloed, dien de bepaling van art. 8 (1ste ontwerp) kan hebben op verdeelingen, gestaafd enkel door de zoogenaamde verklaring van scheiding.

Toch is die invloed niet te ontkennen. Wanneer namelijk in de verdeeling blijkens den aangetoonden titel van medeëigendom zaken waren begrepen, op welker verdeeling laatstgemeld artikel zou toepasselijk zijn, moet de wijze van verdeeling worden gekend om te weten over welke waarde het in art. 7, 2de lid, bepaalde regt, en over welke waarde het regt van verkoop verschuldigd is.

Enkele opgaaf van de waarde der verdeelde zaken — zoo als naar art. 10 der wet van 1832 voldoende zoude zijn — is dus hier niet toereikende, en in zooverre moest dus dit artikel voor het speciale geval, waarop art. 10 van het 1ste ontwerp betrekking heeft, worden aangevuld.

Bij de opmerking, dat door de memorie van aangifte voor het regt van successie de opgegeven sommen of waarden zouden kunnen worden vergeleken met hetgeen als het bedrag der nalatenschap, die men verklaart verdeeld te hebben, is aangegeven, schijnen vier zaken uit het oog verloren: 1°. dat de memorie van aangifte den toestand eener nalatenschap op een ander tijdstip doet kennen dan dat der scheiding, en dus niet bewijst noch wat verdeeld is, noch welke waarde het verdeelde had tijdens de verdeeling; 2°. dat de scheidingen nalatenschappen kunnen betreffen, waarvan naar art. 12 der successiewet de aangifte geene opgaaf van actief en passief behelst; 3°. dat niet alle scheidingen, waarover het artikel geldt, nalatenschappen ten onderwerp hebben, en 4°. dat zoowel naar art. 10 der wet van 1832 als naar het tegenwoordig ontwerp de opgaaf van partijen voor den fiscus verbindende is, zoodat, al kon de onjuistheid dier opgaaf door de memorie van aangifte worden bewezen, toch naar die opgaaf de regten zouden moeten worden berekend, en al steunde de ambtshalve schatting des ontvangers op die memorie, zulks aan eene nadere en andere opgaaf van partijen niet in den weg zou staan.

Dat de zoogenaamde verklaringen van scheiding »in den regel niet anders te pas komen dan in het geval van art. 1115 Burgerlijk Wetboek, en dan nog slechts wanneer tot de in het gemeen bezeten baten, die men ver-

klaart verdeeld te hebben, niet behooren onroerende goederen of zaken, schuldvorderingen die niet aan tooncler luiden en andere onligchamelijke zaken, waarvan de levering door middel eener authentieke of onderhandsche acte moet geschieden", is niet juist.

Immers ook dan is van zoodanige verklaring sprake, wanneer alléén van die onroerende zaken en van de op naam staande schuldvorderingen in de acte was vermeld de waarde en de toedeeling, en ten aanzien der overige zaken was gezegd dat zij zijn verdeeld zonder meer. Ook dan zou het artikel toepassing moeten vinden, en ook in die gevallen is het onmisbaar.

Aan het beroep op art. 1115 Burgerlijk Wetboek kan de ondergeteekende niet zooveel gewigt hechten als daaraan in het Verslag wordt toegekend. De consequentie der daarop gebaseerde redeneering zou tot geheele intrekking van art. 10 der wet van 1832 moeten leiden. In alle gevallen, waarin dit artikel toepasselijk is, verpligt het de ingezetenen om fiscale redenen tot het doen van opgaven, die zij naar het burgerlijk regt zouden kunnen verzwijgen, of zich te onderwerpen aan eene ambtshalve schatting door den ontvanger. Wat verpligt partijen burgerregtelijk om den koopprijs in eene koopacte uit te drukken? Zij zijn volkomen in hun regt om dit punt hunner overeenkomst aan ieders oog te onttrekken, en toch ontneemt de wet van 1832 hun dat regt, dwingt hen tot blootlegging ook van deze onderlinge regeling of zich te onderwerpen aan de schatting van dien prijs door den ontvanger.

De ondergeteekende wenscht dus het artikel, zoo als het thans is gewijzigd, te behouden.

Art. 11 (*oud*). *Art.* 12 (*nieuw*). Dat de uitbreiding der successiebelasting het gevaar voor ontduiking van het regt op scheidingen zou verminderen, kan de ondergeteekende niet inzien, en hij verwijst naar hetgeen daaromtrent hiervoor bij art. 10 sub 1°, 2° en 3° is aangevoerd.

Dat het artikel te gestreng zoude zijn, kan evenmin worden toegegeven: waren de kosten ten laste van partijen gebragt in alle gevallen, waarin door de deskundigen eene hoogere waarde aan de geschatte zaken wordt toegekend, dan zou van een te zwaren druk de rede kunnen zijn. Nu zij echter de kosten alléén hebben te dragen als het verschil een achtste of meer bedraagt, kan worden aangenomen, dat het artikel alléén zwaar zal treffen hen, die ter ontduiking van belasting de waarde te laag hebben opgegeven, en dit strookt geheel met de bedoeling van het artikel. Zij, die te goeder trouw de waarde hebben opgegeven, welke bij de verdeeling aan het goed is toegekend, zullen van het artikel geene nadeelige gevolgen ondervinden, want men mag aannemen, dat partijen, zoo zij al niet met de waarde hunner bezittingen bekend waren, in hun eigen belang vóór de scheiding naar die waarde onderzoek zullen doen.

Voor andere onaangenaamheden en moeijelijkheden dan die men aan eigen schuld zal te wijten hebben, behoeft dus niet te worden gevreesd, en het feit, dat geene waardering door den ontvanger mag worden aangezegd dan nà verkregen magtiging van een hoofdambtenaar, wien de gronden, waarop een voorstel tot waardering steunt, moeten worden uiteengezet met mededeeling van het gevoelen van een geraadpleegd deskundige, levert voldoenden waarborg op, dat geene noodelooze vervolgingen zullen worden ingesteld.

's Rijks ambtenaar zal zeer zeker — dit is de stellige bedoeling van het ontwerp — de geregtelijke waardering ook mogen vorderen als het verdeelde onroerende goed door beëedigde deskundigen vóór de scheiding is gewaardeerd. Ontduiking kan ook dan wel degelijk plaats hebben: de ondervinding heeft het bewezen, dat zoogenaamde deskundigen, die door partijen worden benoemd tot het doen van minnelijke schattingen ter voldoening aan de voorschriften van het Burgerlijk Wetboek, hunne taak niet zelden weinig naauwgezet opvatten en onder den invloed van belanghebbenden in verband met het doel der schatting menigmaal lager schatten dan bij een ernstig en degelijk onderzoek der waarde het geval zou kunnen zijn. Hunne schatting kan daarom ook voor de Administratie niet verbindend zijn, en wanneer de geregtelijke waardering eene andere uitkomst oplevert, zal tegenover de schatkist alleen de uitslag dezer laatste de waarde bepalen.

De ondergeteekende moet dan ook volharden bij het in dit artikel gedane voorstel: liever dan dit middel van contrôle prijs te geven, zou hij geneigd zijn om ook de waardering van roerende zaken toe te laten, doch de praktische bezwaren, daaraan verbonden, hebben hem daarvan teruggehouden.

Men achtte het verschil van $^1/_8$ te gering. Maar wie vergist zich $12^1/_2$ pct. in de waarde van eigen goed, vooral zoo eigen nadeel uit dergelijke vergissing zou voortspruiten? Evenmin zal er tusschen de schattingen van onpartijdige en eerlijke deskundigen een verschil van $12^1/_2$ pct. bestaan.

In enkele gevallen, waarin inderdaad de goede trouw van partijen vaststaat, zal tegen de kwijtschelding der verbeurde boete geen bezwaar bestaan, maar die goede trouw te veronderstellen in elk geval, waarin beëedigde deskundigen vóór de scheiding hebben gewaardeerd, komt den ondergeteekende met het oog op de hiervoor reeds vermelde ervaring bedenkelijk voor.

Het bedrag der boete was niet gesteld op 4 pct., omdat hier van mutatie sprake zoude zijn, hetgeen werkelijk het geval niet is. Zij is thans verminderd tot het tienvoud van het ontdoken regt.

De bedreiging der boete steunt op het vermoeden, dat, ingeval het verschil tusschen de aangegevene en de bij geregtelijke waardering vastgestelde waarde een achtste of meer bedraagt, ontduiking is beoogd. Is dat vermoeden gegrond, dan kan er geen bezwaar tegen zijn om ook de voogden of curators te straffen voor hunne medewerking tot eene beproefde ontduiking. Vermits uit de redactie van het ontwerp zoude voortvloeijen, dat boete en kosten op de minderjarigen of onder curatele gestelden zouden kunnen worden verhaald, is het artikel aangevuld.

De hoofdelijke aansprakelijkheid van alle deelgenooten steunt daarop, dat allen gelijkelijk tot de te lage aangifte hebben medegewerkt, de deelgenoot die te laag aangegeven zaken niet in zijn lot ontving evenzeer als de anderen, en de deelgenoot die te weinig ontving niet minder dan de overbedeelden. Er is dus geen grond om de boete te doen dragen door den deelgenoot die de te laag geschatte goederen heeft verkregen.

Naar aanleiding der slotaanmerking op dit artikel is de uitdrukking: »het regt van verkoop" vervangen door »het voor verkoop vastgestelde regt".

Art. 12 (*oud*). *Art.* 13 (*nieuw*) De bedenkingen schijnen het gevolg van eene niet juiste appreciatie der strekking van het artikel.

Het artikel heeft niet in de eerste plaats bestrijding der gefingeerde maatschappen ten doel Zoo als in de Memorie van Toelichting is uiteengezet, schrijft het artikel de heffing van evenredig regt voor op grond, dat er bij overeenkomsten als de in dit artikel bedoelde werkelijke overdragt plaats heeft door ieder deelhebber van zijn aandeel in de gemeenschappelijke zaken, overdragt, welke echter is afhankelijk gesteld van de vervulling eener opschortende voorwaarde, het uittreden of overlijden van dien deelhebber vóór de anderen. De juistheid van dezen grond voor de vordering van het evenredig regt wordt in het Voorloopig Verslag niet bestreden, en de ondergeteekende acht dus die vordering nog steeds volkomen geregtvaardigd.

Steunt zij alzoo geenszins op de meening, dat men door te overlijden de belastingwet zoude ontduiken, zij is evenmin onbillijk in het gestelde voorbeeld. Inderdaad gaat het aandeel van den vader in de baten der vennootschap, krachtens overeenkomst tusschen hem en zijne zoons, op de laatsten over, onverschillig of dezen voor de verkrijging van dat aandeel tot eene geldelijke uitkeering verpligt zijn of niet. Er zal dus regt geheven worden niet enkel *als of* maar *omdat* er onder bezwarenden titel overgedragen is.

In het geval van art. 13 (Gew. Ontw.) zal dan ook het aandeel van den overleden vennoot geen object zijner nalatenschap meer zijn, dus niet in de boedelscheiding opgenomen, evenmin dus aan de mede-vennooten toegedeeld kunnen worden.

Dat aandeel toch zal krachtens de oorspronkelijke over-

eenkomst het eigendom zijn der mede-vennooten — in het gestelde voorbeeld dus der zoons — zonder dat zij eenige toedeeling of iets dergelijks meer behoeven.

Dat uit dit artikel een druk zoude voortvloeijen, zwaarder dan de opgeheven druk der overbedeelingsregten, is eene dwaling.

Reeds in de Memorie van Toelichting is opgemerkt, dat reeds thans, onder de bestaande wet, de vordering van evenredig regt in regten steeds is gehandhaafd, indien voor het aandeel van den overledenen of uitgetreden vennoot geldelijke vergoeding verschuldigd is.

En waar dit niet het geval is, daar heeft men te doen met gemeenschappen, die het vermoeden wettigen, dat ontduiking van successie-belasting is beoogd, of aan instellingen van de doode hand doen denken, welke zonder bezwaar met het voorgestelde regt mogen worden getroffen.

De acten van vennootschap zijn noch in den vorm, maar evenmin in het wezen der zaak scheidingen. Waar *al*-gemeenschappelijke zaken het gezamenlijk eigendom van enkele der medeëigenaren worden, daar is van scheiding uit een burgerregtelijk oogpunt geen sprake meer.

In weerwil der ernstige overweging van de geopperde bezwaren heeft de Regering alzoo geen grond gevonden om het voorgedragen art. 12 (1ste ontwerp) te wijzigen of terug te nemen.

Indien de acte niet ter registratie is aangeboden, kan natuurlijk van geene bijvordering sprake zijn en blijft het artikel dus buiten toepassing. Is de acte wèl geregistreerd, dan zullen de ambtenaren der registratie voortdurend hebben toe te zien of van de uittreding of het overlijden van één der vennooten blijkt.

Art. 13 (*oud*). *Art* 14 (*nieuw*). Dat de termijn van een jaar te lang zoude zijn kan de ondergeteekende niet inzien.

De herhaalde betaling binnen korten tijd van het hooge mutatieregt is werkelijk eene onbillijkheid, die zooveel thans mogelijk weggenomen moet worden, en daarbij moet niet op een paar maanden worden gezien.

Dat het voorstel ten gevolge zal hebben bevoordeeling van den eigenaar, die binnen het jaar zijn onroerend goed aan de markt brengt, is geen bezwaar; integendeel, indien de maatregel dien eigenaar tot verkoop doet overgaan, bewijst zulks dat inderdaad de omzet, de handel in vast goed is bevorderd. *Bevoordeeld* zal ook die eigenaar eigenlijk niet worden; hij zal in de p. m. 4 pct., die naar het Verslag voor zijn goed meer zal worden geboden dan anders het geval zoude zijn geweest, het grootste deel van de door hem betaalde belasting terugvinden, en dus *minder schade* lijden, dan zoo de maatregel niet tot stand kwam. Maar dit is juist overeenkomstig het doel der voordragt. Het mutatie-regt, voor den eersten verkoop betaald, zal door het hoogere bod van den tweeden kooper te diens laste zijn, en daar het niet waarschijnlijk is, dat ook deze het onroerende goed spoedig weder zal verkoopen, blijft het regt dus ten laste van hem, die langeren tijd de zaak behoudt, en niet van hem, die slechts zeer kort eigenaar is. Dat zij die gelijktijdig hunne goederen ten verkoop aanbieden, door den maatregel schade zouden lijden, is alleen waar, indien voor beider goederen zich dezelfde gegadigden opdoen en de gelijktijdige verkooper niet in denzelfden gunstigen toestand verkeert.

De overgangen binnen 2, die binnen 3 en die binnen 4 jaar allen verschillend te belasten, zou eene onderscheiding in het leven roepen, die in de praktijk tot veel moeijelijkheden zoude leiden, en zou bovendien eene belangrijke vermindering van de opbrengst der belasting ten gevolge hebben. Voor zulk eene regeling zoude bovendien ontbreken de voornaamste aanleiding tot het Regeringsvoorstel, de onbillijkheden, welke uit de herhaalde vordering der belasting binnen het jaar voortvloeijen, zijn, zoo al, dan toch in veel geringere mate aanwezig bij overgangen nà dat tijdvak.

De sprong van 4 pct. op $^1/_4$ pct. is werkelijk groot, doch men verlieze niet uit het oog dat de in dit artikel bedoelde overdragten onderworpen blijven aan het regt van overschrijving, hetwelk naar dit ontwerp zal bedragen $^3/_4$ pct. ($^1/_2$ pct. plus de verhooging met de helft van art. 19 gewijzigd ontwerp), zoodat van deze overdragten betaald zal worden $^3/_4$ pct. $+ \frac{34^1/_2}{100}$ pct. $=$ f $1.09^1/_2$ van de f 100 of ruim 1 pct.

Aan het hier te kennen gegeven verlangen om het regt op acten van ontbinding of vernietiging van overdragten van onroerende zaken af te schaffen, is voldaan door de aan art. 5 van het ontwerp toegevoegde bepaling: zie ad dit artikel.

Dat volgens het oorspronkelijk ontwerp ingeval van vernietiging binnen het jaar tweemaal regt zou geheven worden, eens voor de overdragt 4 pct. en vervolgens voor de vernietiging dier overdragt $^1/_4$ pct., was echter geenszins zóó fiscaal als men wel meent: immers, naar de bestaande bepalingen zou tweemaal 4 pct. vorderbaar zijn. De tweede heffing van 4 pct. nu, bragt het eerste ontwerp voor het geval zij zou geschieden binnen het jaar nà de eerste heffing, tot $^1/_4$ pct. terug.

De vragen, gedaan in het Verslag, pag. 14 bovenaan, zijn den ondergeteekende niet duidelijk. Op verzwegen overdragten, welke tot de toepassing van art. 12 der wet van Frimaire aanleiding geven, is de gunstige bepaling niet toepasselijk, ook niet blijkens de redactie van het ontwerp. Is van de overdragt daarentegen wèl eene acte opgemaakt, dan hangt de toepasselijkheid van het artikel slechts daarvan af of die acte al dan niet binnen het jaar nà de registratie der vorige acte van overdragt is geregistreerd. Worden bij de tweede acte de bij de vroegere acte reeds overgedragene zaken onder eene opschortende voorwaarde overgedragen, dan zal nà de vervulling dier voorwaarde ook slechts het regt van $^1/_4$ pct. op de tweede acte kunnen worden bijgevorderd, zoo deze binnen het jaar nà de registratie der eerste acte is geregistreerd.

De overdragt van eene zaak sluit in zich die van alle gedeelten dier zaak, en er schijnt dus geen twijfel mogelijk aan de toepasselijkheid der gunstige bepaling van dit artikel, wanneer hetzelfde goed binnen het jaar bij gedeelten weder wordt overgedragen.

De slotaanmerking van het Verslag heeft den ondergeteekende genoopt het artikel eenigzins te wijzigen ten einde de bedoeling duidelijker te doen uitkomen.

Art. 15 (*nieuw*). Als grondslag voor de berekening van het regt van ruiling wordt hier, in afwijking van art. 15, n°. 4, der wet van Frimaire, de *verkoopwaarde* van de geruilde goederen aangenomen, gelijk ook in Belgie is geschied bij de wet van 1 Julij 1869.

Het twintigvoud van de jaarlijksche onzuivere huurwaarde toch is slechts eene denkbeeldige, niet de werkelijke waarde, terwijl zich bovendien gevallen voordoen, waarin die huurwaarde niet of hoogst bezwaarlijk is te bepalen.

Het 4de lid kent het regt om eene geregtelijke waardering te vorderen van die perceelen welke niet op de juiste waarde schijnen te zijn aangegeven, ook dàn aan de Administratie toe wanneer de aangegeven waarde te *hoog* is of schijnt te zijn. Dit is, ter voorkoming van fraude, bepaald noodzakelijk. Het geheele mutatieregt zou anders op de gemakkelijkste wijze kunnen worden ontdoken.

Het laatste lid steunt dáárop dat de uitslag der waardering kan ten gevolge hebben, dat *al* de contractanten nog regt verschuldigd zijn, bijaldien al de geruilde zaken zijn gewaardeerd, en dat die contractant regt verschuldigd is, die de perceelen verkreeg, welke goed zijn aangegeven en dus niet gewaardeerd zijn. Bijv. A staat af aan B een perceel land, aangegeven op f 12 000, in ruil voor een perceel land waardig volgens de acte ook f 12 000. Indien nu dit laatste door A verkregen perceel geregtelijk is gewaardeerd op f 10 000, dan volgt daaruit dat B nog over f 2000 verschuldigd is voor regt 4 pct. min het betaalde $^1/_4$ pct. Het is dus wenschelijk ook B in de waardering te betrekken, wat trouwens ook zijn eigen belang medebrengt.

Eene bepaling als die van het laatste gedeelte van art. 12, 3de lid, wordt dáár geregtvaardigd door het dikwijls groot aantal deelgenooten, doch daarvan is bij ruilingen in den regel geen sprake.

Art. 14 (*oud*). *Art.* 16 (*Gew. Ontw.*). Ter tegemoetkoming aan de bezwaren in het Verslag geuit tegen het voorgestelde

regt van f 24 op acten van huwelijksvoorwaarden, heeft de ondergeteekende het voorgestelde regt verminderd tot f 15, met bepaling dat het regt slechts f 5 zal bedragen zoo één der aanstaande echtgenooten reeds vroeger gehuwd was.

Tegen die regten kunnen, meent hij, dan geen ernstige bezwaren meer bestaan.

Dat het gewone formaliteitsregt zou moeten worden geheven, ziet de ondergeteekende niet in. De vrije keus tusschen de wettelijke gemeenschap en de afwijking daarvan bij huwelijksvoorwaarden ontleent men toch alleen aan de wetten van den Staat, en waar dus de Staat vergunt om het vermogensregt, dat staande huwelijk zal gelden, te regelen en door zijne bepalingen omtrent den vorm waarin die regeling moet geschieden, het effect dier regeling verzekert, is er niets onbillijks in, dat hij op de acte, die van die regeling moet worden opgemaakt, eene belasting legt, eenigzins hooger dan op andere akten, mits niet zóó hoog, dat het die ingezetenen die bij zoodanige regeling belang hebben, daarvan zou terughouden. Maar zóó hoog zijn de thans voorgestelde bedragen niet.

Eene classificatie van het regt naar het vermogen van partijen zou met den aard der registratiebelasting niet strooken en dus niet aan te bevelen zijn.

Acten, waarbij andere soorten van gemeenschap dan maat- of vennootschappen in het leven worden geroepen, zullen in den regel aan regten van overdragt onderworpen zijn, en dan is er dus geen grond om een hoog vast regt daarvoor vast te stellen. De ontbinding van zulke gemeenschappen zal niet dan door verdeeling kunnen geschieden, en voor deze gelden dan de artt. 7 en volg. van het ontwerp.

De heffing van een evenredig regt op de oprigting van maatschappen naar mate van het maatschappelijk kapitaal schijnt uit een oekonomisch oogpunt niet wenschelijk, en zou bovendien in de toepassing met vele moeijelijkheden gepaard gaan.

Art. 15 (*oud*). *Art.* 17 (*nieuw*). De opmerking in het Voorloopig Verslag kwam den ondergeteekende niet ongegrond voor, en hij heeft daarom het regt op de acten, houdende toekenning van bepaalde regten van meerderjarigheid, tot *tien gulden* verlaagd.

Art 16 (*oud*). *Art.* 18 (*nieuw*). De Regering meent bij haar voorstel in dit artikel vervat te moeten volharden.

Het regt komt werkelijk niet te hoog voor, vergeleken met de belangrijkheid van de dienst, die de Staat bewijst door te veroorloven, dat men zijn dienstpligt door een ander laat vervullen, en 't ligt voor de hand, dat men deze door den Staat bewezen dienst in aanmerking neemt bij de bepaling van de hoegrootheid van het registratieregt te heffen op de acte, die de overeenkomst van dienstvervanging inhoudt.

Art. 17 (*oud*). *Art.* 19 (*nieuw*). De opbrengst der in dit artikel voorgestelde verhooging is niet zoo aanzienlijk, dat zij later eene algeheele herziening der wetgeving zal tegenhouden, wanneer die in het algemeen belang noodig wordt geoordeeld. Wanneer men er in geslaagd zal zijn een aequivalent te vinden voor de ruim zeven millioen gulden of een eenigzins beduidend deel daarvan, welke de mutatieregten opbrengen, zal het vinden van een aequivalent voor de 3 ton, die van de hier bedoelde verhooging verwacht worden, geen groot bezwaar opleveren.

In de wet te bepalen, dat op de met de helft verhoogde regten geene opcenten zullen geheven worden, waarborgt tegen eene latere invoering dier opcenten bij eene wet op de middelen niet. Die latere wet zou aan de vroegere bepaling hare kracht ontnemen Maar in geen geval kan zonder medewerking der Staten-Generaal zoodanige invoering plaats hebben.

Levert dit geen voldoenden waarborg op?

Naar aanleiding der opmerking, dat in het artikel in plaats van » en de artt. 13, 14" enz., moet gelezen worden: » en van de artt. 13, 14" enz. is het artikel eenigzins verduidelijkt.

Onder *de regten van hypotheek* zijn zoowel de regten van overschrijving als die van inschrijving begrepen.

Wel wordt in de wet van 16 Junij 1832 niet van regten van hypotheek, doch van regten van overschrijving gesproken, maar dit spruit daaruit voort, dat die wet niet over de regten van inschrijving en dus slechts over ééne *soort* van hypotheekregten handelt. De wet van 3 Januarij 1824 (*Staatsblad* n°. 1) daarentegen, » houdende wijzigingen in de bestaande verordeningen *omtrent de hypotheekregten*", spreekt in den considerans ook van hypotheekregten, en statueert niettemin omtrent de regten van in- en overschrijving beide. Ook in de wetten op de middelen worden sedert tal van jaren onder de middelen en onder de regten, waarop opcenten zullen geheven worden, opgenoemd de regten *van hypotheek*, zonder dat daarnevens van de *overschrijvings*regten is gesproken. Dat dus ook deze regten door art. 19 van het Gew. Ontw. met de helft zullen zijn verhoogd, lijdt geen twijfel.

Art. 18 (*oud*). *Art.* 20 (*nieuw*). De vraag is den ondergeteekende niet duidelijk.

Hij ziet niet in welke moeijelijkheid uit de toepassing der bepaling op de in art. 13 (oud) bedoelde gevallen zou kunnen voortvloeijen. Voor acten, welke vóór de in werking treding der wet zijn opgemaakt, zal de gunstige bepaling van art. 14 Gew. Ontw. niet kunnen worden ingeroepen.

Dit is eene eenvoudige toepassing van een eerste beginsel van transitoir regt.

Dat eene acte vóór de in werking treding der nieuwe wet is opgemaakt, wordt echter alléén dan aangenomen, óf wanneer zij vóór dat tijdstip eene zekere dagteekening heeft verkregen, óf wanneer zij aan een termijn van registratie gebonden is en in dit geval binnen dien termijn geregistreerd en naar haren inhoud vóór de in werking treding der wet is opgemaakt. De reden hiervan is in de Memorie van Toelichting uiteengezet.

Nu zal wel die bepaling ten gevolge hebben, dat het belang van partijen in sommige gevallen medebrengt om de acte niet binnen den termijn na hare dagteekening ter registratie aan te bieden, doch dit zal alleen het geval zijn met *onderhandsche* acten, ten opzigte waarvan partijen, bij strengere overgangsbepalingen, door het veranderen van de dagteekening, in de acten uitgedrukt, toch de milde bepalingen der nieuwe wet steeds toepasselijk zouden kunnen maken.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[30. 5.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM, III ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is om, in afwachting van eene algeheele herziening der wetgeving op de *registratie*, sommige bezwaren weg te nemen, welke uit de bestaande wettelijke bepalingen op dat stuk voortvloeijen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Art. 14, n°. 3, art. 68, § 1, n°. 14, artikel 69, § II, nommers 2, 4, 6, 7, 10 en 11 en artikel 69, § III, n°. 3, der wet van 22 Frimaire VIIde jaar (12 December 1798 — *Bulletin des Lois*, n°. 248), artikel 18 der wet van 31 Mei 1824 (*Staatsblad* n°. 36), benevens artikel 11, nommers 2 en 5 der wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29) worden ingetrokken.

De woorden » *les garanties mobilières et les indemnités de même nature*" in het eerste lid en de woorden » *la garantie ou l'indemnité*" in het tweede lid van artikel 69, § II, nommer 8, der eerstgemelde wet, benevens de woorden » van *½ ten honderd*" in art. 13, nommer 5, der wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29) vervallen.

Artikel 2.

Acten, houdende de erkenning of de kwijting eener schuld, voortgevloeid uit eene overeenkomst van milddadigheid of uit de vestiging, de overdragt of den afstand van roerende of onroerende zaken, zijn belast met het voor den titel dier overeenkomsten vastgestelde evenredige regt, ten ware mogt blijken dat dit regt reeds is betaald.

Artikel 3.

Aan een regt van *één gulden vijftig cent* van de *honderd gulden* zijn onderworpen de acten, houdende subrogatie of in de plaatsstelling bij overeenkomst, en overdragt of cessie van opeischbare schuldvorderingen, anders dan bij schenking.

Artikel 4.

Orderbriefjes, assignatien, kassiersbriefjes en ander handelspapier aan toonder zijn van de formaliteit van registratie vrijgesteld.

Artikel 5.

Het bij artikel 69, § II, nommer 9, en § V, nommer 8 der wet van 22 Frimaire, VIIde jaar, en bij artikel 11 der wet van 27 Ventôse, IXde jaar (18 Maart 1801 — *Bulletin des Lois*, n°. 589, bepaalde evenredige regt van veroordeeling en vereffening op expeditien van vonnissen wordt vervangen door het vaste regt, dat volgens de eerstgemelde wet, in verband met artikel 11 der wet van 31 Mei 1824 (*Staatsblad* n°. 36), als het minste bedrag van het evenredige regt zou geheven worden, verhoogd met de helft overeenkomstig het bepaalde bij artikel 19 dezer wet.

Het evenredig regt van rangregeling vervalt.

Vonnissen, houdende ontbinding of vernietiging van overeenkomsten van overdragt in eigendom of vruchtgebruik van onroerende zaken, zijn te dier zake niet aan het evenredige regt wegens overgang onderworpen en worden op de expeditien geregistreerd.

Artikel 6.

Artikel 68 § IV, nommer 3, § V en § VI, nommers 1, 2 en 3, der wet van 22 Frimaire jaar VII vervallen.

Artikel 7.

Artikel 68, § III, nommer 2, artikel 69, § V, nommer 7, en in artikel 69, § VII, nommer 5, der wet van 22 Frimaire jaar VII, benevens het laatste lid van artikel 23 der wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29) vervallen.

Op de acten van scheiding van roerende en onroerende zaken tusschen mede-eigenaren wordt, behoudens de hierna volgende bepalingen, een evenredig registratieregt van *vijftien centen* van de *honderd gulden* geheven over de waarde van al de verdeelde baten, daaronder begrepen zoowel de bij de verdeeling verrekende schuldvorderingen der verdeelde boedels ten laste van deelgeregtigden als de bedragen, waarvan ter zake van genoten schenkingen onder de levenden inbreng is geschied op eene der wijzen, bedoeld in de artikelen 1138 tot en met 1141 van het Burgerlijk Wetboek.

Over de waarde der zaken, ten aanzien van welke de titel van mede-eigendom in de acte niet is vermeld, of, vermeld zijnde, niet behoorlijk is aangetoond, wordt niet het bij het vorig lid bepaalde regt maar het regt van verkoop geheven.

Artikel 8.

Op acten van verdeeling van zaken, gemeen krachtens maat- of vennootschap, is over de waarde op het tijdstip der scheiding van de ingebragte doch aan anderen dan den inbrenger of diens erfgenamen of regtverkrijgenden toegedeelde onroerende zaken of aandeelen in zoodanige zaken niet het bij het tweede lid van het vorig artikel bepaalde, doch het voor verkoop vastgestelde regt verschuldigd.

Het door een deelgenoot op de in artikel 13 bedoelde wijze of door aankoop nà de oprigting der maat- of vennootschap verkregen aandeel in de door anderen ingebragte onroerende zaken wordt voor de berekening van het op de scheiding verschuldigde regt geacht door dien deelgenoot of zijne erfgenamen of regtverkrijgenden te zijn ingebragt, mits blijkt, dat voor de verkrijging van dat aandeel het regt van overdragt is betaald.

Artikel 9.

Bijaldien de onverdeeldheid van roerende of onroerende zaken uit eene overdragt is ontstaan, wordt op de acte van verdeeling dier zaken ten laste van hen, die bij die overdragt een aandeel in de verdeelde zaken verkregen hebben, of van hunne erfgenamen of regtverkrijgenden, over de waarde van het hun toegedeelde tijdens de scheiding na aftrek van hun aandeel krachtens den titel van mede-eigendom in iedere hun toegedeelde zaak, niet het in artikel 7, tweede lid, vastgestelde regt, doch het regt van verkoop geheven.

Deze bepaling is niet toepasselijk, wanneer de onverdeeldheid is ontstaan:

1°. uit den inbreng in eene maat- of vennootschap, in welk geval het vorige artikel geldt;

2°. uit de overdragt door den eenigen eigenaar of al de regthebbenden te zamen van het geheel dier zaken aan gezamenlijke verkrijgers.

Artikel 10.

Indien bij eene scheiding, als bedoeld in de artikelen 8 en 9, aan verschillende deelgeregtigden te zamen zaken zijn toegedeeld en later tot de scheiding dier zaken wordt overgegaan, wordt op de latere acte wegens deze verdeeling het regt geheven, dat, zoo de daarbij gedane toedeelingen tegen de daarin vermelde waarden reeds bij de eerste acte hadden plaats gehad, op deze acte meer verschuldigd zoude zijn geweest dan hierop is geheven, zonder dat het op de latere scheiding te heffen regt minder kan bedragen dan het regt, vastgesteld bij het tweede lid van artikel 7 dezer wet.

Artikel 11.

Acten, welke ten aanzien van in het gemeen bezeten baten de verklaring der mede-eigenaren bevatten, dat daarvan de verdeeling heeft plaats gehad, zonder opgaaf van al de verdeelde zaken, van hare waarde en van de wijze van verdeeling, worden voor de toepassing dezer wet niettemin als acten van scheiding aangemerkt.

Het evenredige regt wordt berekend over de door den ontvanger ambtshalve geschatte waarde der verdeelde baten, ten ware de ontbrekende opgaven aan den voet der acte vóór hare registratie geschieden op de wijze, bepaald in artikel 10 der wet van 16 Junij 1832 (*Staatsblad* n°. 29), en behoudens teruggave van hetgeen blijken mogt te veel betaald te zijn, wanneer door de gezamenlijke belanghebbenden binnen den termijn, voor de verjaring bepaald, opgave wordt gedaan van de verdeelde baten, van hare waarde en van de wijze van verdeeling.

Artikel 12.

's Rijks ambtenaar is bevoegd om van de door of namens partijen geschatte onroerende zaken, welke in eene verdeeling zijn begrepen, eene waardering door deskundigen te vorderen op den voet als bij de bestaande wetten op de registratie voor het geval van overdragt van zoodanige zaken onder bezwarenden titel is bepaald.

Zoo de aldus vastgestelde waarde de opgegeven waarde met een achtste of meer overtreft, zijn de kosten der waardering ten laste van de gezamenlijke deelgenooten, en is behalve het ontdoken regt het *tienvoud* daarvan als boete verschuldigd.

Al de deelgenooten zijn hoofdelijk aansprakelijk voor het ontdoken regt, de boete en de kosten, met dien verstande dat boete en kosten niet op minderjarige of onder curatele gestelde deelgenooten, doch in hunne plaats op hunne voogden of curators kunnen worden verhaald. De waardering kan tegen ieder hunner afzonderlijk worden ingesteld, in welk geval de uitslag tegen allen geldt.

Het over de meerdere waarde verschuldigde regt kan in de gevallen, waarin het voor verkoop vastgestelde regt verschuldigd is, door hem, die betaalde, teruggevorderd worden van den verkrijger, wiens verkrijging tot de heffing van dat regt aanleiding gaf.

Artikel 13.

Indien de zaken, welke, hetzij krachtens maat of vennootschap, hetzij krachtens eenigen anderen titel gemeen zijn, ingevolge overeenkomst tusschen de geregtigden bij uittreding van één hunner uit de bestaande gemeenschap of bij overlijden aan de overige mede-eigenaren verblijven tegen of zonder vergoeding aan den uitgetredene of aan de erfgenamen of regtverkrijgenden van een overleden deelgenoot, wordt bij elk zoodanig uittreden of overlijden op de van de voormelde overeenkomst opgemaakte acte evenredig regt van registratie bijgevorderd als of het aandeel van den uitgetreden of overleden deelgenoot bij de uittreding of het overlijden aan de overgebleven deelgeregtigden onder bezwarenden titel ware overgedragen.

Dat regt is verschuldigd over de door 's Rijks ambtenaar ambtshalve te schatten waarde van het evenbedoelde aandeel, ten ware de verkrijgers vóór de betaling de voor de berekening van het regt vereischte opgaven, bij eene te zijnen kantore in te leveren verklaring, verstrekken, behoudens in dat geval het middel van waardering door deskundigen ten aanzien der onroerende zaken op den voet en met de gevolgen als voor overdragt onder bezwarenden titel is bepaald.

Artikel 14.

Op acten van overdragt van onroerende zaken onder bezwarenden titel, welke volgens de bestaande wetten aan het regt van *vier gulden* van de *honderd gulden* onderworpen zijn, is, bijaldien dit regt binnen het jaar, voorafgegaan aan de registratie dier acten, wegens de overdragt dierzelfde zaken op eene geregistreerde acte is geheven of verschuldigd geworden, slechts een registratieregt van *vijf en twintig centen* van de *honderd gulden* verschuldigd, met dien verstande evenwel dat, zoo de waarde dier zaken tijdens de latere acte of de hierin uitgedrukte prijs meer mogt bedragen dan bij de voorafgaande overdragt, over de meerdere waarde het gewone regt moet worden betaald.

Acten, houdende ontbinding of vernietiging bij overeenkomst eener overdragt, zijn onder de acten van overdragt begrepen.

Artikel 15.

Artikel 15, n°. 4, en art. 69, § V, n°. 3, der wet van 22 Frimaire, jaar VII, vervallen.

Het regt van registratie op acten van ruiling van onroerende zaken, allen binnen het Rijk gelegen of gevestigd, bedraagt *vijf en twintig centen* van iedere *honderd gulden* der verkoopwaarde van één der loten, wanneer zij in waarde gelijk staan.

Indien de loten in waarde verschillen, wordt het regt geheven over de verkoopwaarde van het minste lot, en wordt over de meerdere waarde van het hoogste lot of de daarvoor bedongen toegift het regt van verkoop geheven.

's Rijks ambtenaar is bevoegd om van de geruilde zaken of van die, in een der loten begrepen, eene waardering door deskundigen te vorderen op den voet en overeenkomstig de bepalingen, bij de bestaande wetten vastgesteld voor overdragten onder bezwarenden titel van onroerende zaken, en zulks zoowel wanneer de door partijen opgegeven verkoopwaarde *lager* als wanneer die waarde *hooger* schijnt te zijn dan de werkelijke verkoopwaarde tijdens de ruiling.

De heffing wordt nà afloop der waardering overeenkomstig haren uitslag herzien, en hetgeen dan blijkt te min betaald te zijn, alsnog ingevorderd.

Een gelijk bedrag is bovendien als boete verbeurd en moet met de kosten der waardering door partijen worden betaald telkens wanneer door de deskundigen aan de in een der loten begrepen zaken eene waarde wordt toegekend, die een achtste hooger of lager is dan de aangegevene waarde.

De waardering wordt ingesteld tegen al de contractanten.

Artikel 16.

De vaste regten van registratie, verschuldigd op acten van huwelijksvoorwaarden en op de acten van oprigting en ontbinding van maat- of vennootschappen, worden bepaald op *vijftien gulden*.

Het vaste regt op eerstgemelde acten bedraagt slechts *vijf gulden*, indien een der aanstaande echtgenooten reeds vroeger gehuwd is geweest.

Artikel 17.

Het regt van registratie, verschuldigd op acten van handligting, wordt bepaald op *tien gulden* voor de acten, houdende toekenning van bepaalde regten van meerderjarigheid, en op *dertig gulden* voor brieven van meerderjarigverklaring.

Artikel 18.

Het bij artikel 72, laatste lid, der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72) op de nationale militie, op *vijf gulden* vastgestelde regt van registratie voor de acten, houdende de overeenkomst van plaatsvervanging of nommerverwisseling, wordt verhoogd tot *dertig gulden*.

Artikel 19.

De regten en boeten van registratie alsmede de regten en boeten van hypotheek worden met de helft verhoogd.

Hiervan zijn uitgezonderd de regten en dubbele regten, welke vier ten honderd bedragen, in de regten en boeten, vastgesteld bij de artikelen 3, 7, 2de lid, 12, 14, 15, 16, 17 en 18 dezer wet.

Artikel 20.

Deze wet treedt in werking op den 1 Januarij 1882.

Zij is toepasselijk op alle daarna geregistreerde acten, uitgezonderd alléén die, welke vóór dat tijdstip eene zekere dagteekening hebben verkregen, alsmede die, welke volgens hare dagteekening vóór dat tijdstip zijn opgemaakt en binnen de voor die acten bij de wet vastgestelde termijn ter registratie worden aangeboden.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

[30. 6.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET, *waarin de veranderingen met rood gedrukt zijn aangegeven.*

[Wordt niet in de Bijlagen opgenomen.]

[30. 7.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van 3 Maart 1881.)

§ I. Met genoegen vond de ondergeteekende in het Voorloopig Verslag de verklaring vooropgezet, dat de tegenwoordige wetsvoordragt, die door betere verzekering der betaling eene hoogere opbrengst der zegelbelasting aan de schatkist tracht te waarborgen, schier algemeen gunstig werd ontvangen.

De meening van sommige leden, dat enkele zegelregten „zonder te veel te bezwaren hooger hadden kunnen worden gesteld", durft de Regering niet toegeven. Zij vreest, dat meer verhooging tot meer ontduiking der belasting zoude leiden, ontduiking, die haar oorzaak dan zoude vinden in den te zwaren druk.

§ II. Aan eene geheel nieuwe zegelwet, ofschoon zij op zich zelve wenschelijk moge worden geoordeeld, bestaat niet eene zóó dringende behoefte, dat zij in de gegeven omstandigheden de voorkeur zoude verdienen boven de voorgestelde partiele wijziging. Immers de behandeling eener nieuwe wet vordert veel meer tijd, is een werk van veel wijdere strekking, en daar nu de meerdere opbrengst, die van de voorgestelde veranderingen wordt verwacht, als aequivalent moet dienen voor de mindere opbrengst der registratiebelasting, die het gevolg zal zijn van de voorgedragen wijziging der bepalingen betreffende deze belasting, zou ook het tot stand komen van laatstbedoelde wijziging noodwendig eene ongewenschte vertraging hebben ondervonden, zoo de Regering de bewerking eener geheel nieuwe zegelwet thans had ondernomen.

Het groote voordeel, dat er in zoude gelegen zijn, om de bepalingen omtrent het quitantiezegel en het zegel op handelspapier in eene afzonderlijke, op zich zelve staande wet te regelen, kan de ondergeteekende niet inzien. Men kan toch bezwaarlijk voor elke soort van zegelregten eene afzonderlijke wet maken. Er zijn tal van bepalingen, die voor alle zegelregten gelden en moeten gelden, en die dan in iedere wet op nieuw zouden moeten worden herhaald. In elk geval zou dusdanige afzonderlijke regeling van het quitantie- en handelszegel, nu er eene algemeene zegelwet bestaat, eene wijziging dezer wet en bovendien de zamenstelling van nieuwe wetsontwerpen vorderen, welke evenzeer als de indiening eener nieuwe zegelwet, zouden leiden tot *latere* invoering der verbeteringen, beoogd door de beide wetsontwerpen, die bij Koninklijke Boodschap van 27 Julij 1880 aan de Tweede Kamer ter overweging zijn aangeboden.

Daarbij mag niet onopgemerkt blijven, dat het vereischte, dat men de wetgeving gemakkelijk moet kunnen overzien, even als bij zoo menige wijzigingswet, ook in dit geval weinig praktische waarde bezit. De ingezetenen zijn niet gewoon de wetgeving in het *Staatsblad* te bestuderen, doch nemen veeleer hunne toevlugt tot de talrijke handleidingen of handboeken met tarieven, die, door deskundigen bearbeid, het overzigt der wetgeving gemakkelijk maken.

In den considerans het uitzigt op eene geheele herziening der wet van 1843 te openen, zal het tot stand komen dier herziening waarschijnlijk evenmin bevorderen als tot heden het geval was met in dien vorm geopenbaarde plannen van wetgeving, terwijl tegen het vaststellen van een termijn voor die herziening de Regering gelijke bezwaren heeft als uiteengezet zijn in § II der Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag over het ontwerp van wet tot wijziging der bepalingen betreffende de registratiebelasting.

Zoo min als bij de wijziging der registratiewetten, is het hier doenlijk de nieuwe bepalingen alle in de bestaande wet op te nemen. Immers bij de wet van 9 April 1869 (*Staatsblad* n°. 60), houdende afschaffing van het zegelregt op de gedrukte stukken en op de advertentien in de nieuwspapieren, zijn niet uitdrukkelijk ingetrokken de met haren inhoud strijdige bepalingen der wet van 1843. In deze wet komen dus nog onderscheidene bepalingen voor, die feitelijk reeds zijn vervallen. Zal men nu deze bepalingen gaan uitzoeken? intrekken wat feitelijk reeds ingetrokken is? verrigten wat — zoo het noodig was geweest — in 1869 had moeten worden verrigt, doch destijds onnoodig is geoordeeld en zoodoende plaats bereiden aan de thans voorgestelde nieuwe bepalingen? De tegenwoordige voordragt zou daardoor niet winnen aan duidelijkheid en eenvoudigheid. Moeijelijkheden kan de ondergeteekende van de voorgestelde redactie niet voorzien.

Wat bedoeld wordt met de verhouding van de regten, die niet afgeschaft zijn, tot de nieuwe bepalingen, is hem niet duidelijk, en aan de toepasselijkheid der voorschriften van de wet van 1843 betrekkelijk boete en strafvordering ook ten aanzien van de regten, in de nieuwe wet behandeld, kan geenerlei twijfel meer bestaan, nu ook in verband met wat in het Verslag ad art. 6 van het ontwerp aangeteekend is, in het gewijzigd wetsontwerp aan art. 3 ten allen overvloede een nieuw lid is toegevoegd.

Van afschaffing van andere „oude bepalingen", dan die in het ontwerp zijn opgenoemd, kan thans geene sprake zijn. Wel wordt aan sommige bepalingen ten deele gederogeerd, doch zij blijven overigens gelden. De praktijk zal van zelve uitwijzen, hoever die derogatie gaat.

§ III. De Regering ontveinst zich geenszins het gewigt van de in het Verslag gemaakte opmerkingen.

Indien de vrees voor de hooge boete den crediteur niet kan terughouden van overtreding der belastingwet ter wille van den debiteur, is er wel gevaar, dat het voorgestelde regt niet getrouw zal worden betaald. Intusschen vergete men niet, dat een crediteur er weinig op kan rekenen, dat niet te eeniger tijd op eene of andere wijze zijne overtreding ter kennisse van de Administratie kome. Doch wat daarvan zij, de Regering wil vertrouwen, dat het gezond verstand der natie haar zal doen inzien, dat de vrijwillige voldoening der thans voorgestelde geringe belasting, die echter voor de schatkist groote voordeelen kan afwerpen, de invoering van andere veel meer drukkende belastingen kan tegenhouden, en dus boven stelselmatige ontduiking de voorkeur verdient.

Het denkbeeld om aan verschillende personen de bevoegdheid toe te kennen tot het opmaken van proces-verbaal wegens eene ontdekte overtreding, is ernstig door de Regering overwogen. Tegen dien maatregel bleken echter groote praktische bezwaren te bestaan. Die personen zouden geene anderen dan Rijksambtenaren kunnen zijn, vreemd aan deze heffing, doch — daargelaten of het wel aangaat deze ambtenaren eene werkzaamheid op te leggen, welke met hunne gewone functien in geen verband staat — zouden de meesten hunner met de zegelwet niet voldoende bekend en met het opmaken van een behoorlijk proces-verbaal eener ontdekte overtreding dier wet niet voldoende vertrouwd zijn. De ervaring, opgedaan door de sedert 1869 vervallen bepaling van art. 34, 2de lid, der wet van 1843, heeft het gewigt dezer bezwaren doen kennen. Bovendien, welke Rijksambtenaren, aan wie de bedoelde bevoegdheid zou kunnen verleend worden, krijgen in hunne betrekking de stukken in handen, op welker zegeling zij zouden moeten toezien?

Een proportioneel zegelregt, zoo als door enkele leden werd gewenscht, zou zeer zeker minder productief zijn voor de schatkist en veel minder eenvoudig en daardoor tevens veel minder gemakkelijk in de toepassing.

Quitantien voor sommen beneden f 10 (namelijk van f 5 tot f 10) ook aan de belasting te onderwerpen, zij het ook tot een minder bedrag, zou eenerzijds te omslagtig, anderzijds te drukkend zijn en daardoor de ontduiking ook van het regt op quitantien voor hoogere sommen in de hand werken. Het eenig gevolg zou waarschijnlijk zijn,

dat men zich bij dergelijke kleine betalingen van het vragen en geven van schriftelijke kwijting onthield.

Bovendien hangt de vrijstelling tot f 10 zamen met onderscheidene andere bestaande bepalingen der zegelwet.

§ IV. De ondergeteekende ontkent niet, dat de prikkel om de bepalingen der wet betrekkelijk het handelszegel op te volgen » minder ligt in een niet te ontkomen dwang der wet dan wel in de weigering van de bankinstellingen om ongezegeld papier te disconteren"; doch niettemin moet worden opgemerkt, dat het gevaar voor ontdekking van overtredingen toch ook wel eenig gewigt in de schaal legt. De mogelijkheid, dat protest zal worden opgemaakt, weêrhoudt stellig in menig geval van het afgeven van ongezegelde wissels.

Het gevaar voor ontdekking van overtreding is dan ook inderdaad veel grooter dan bij quitantien. Komen dezen zelden weêr uit de papieren van den schuldenaar te voorschijn, de ongezegelde wissel moet zekeren loop volbrengen; bij dien verbindtenissen ontstaan, waarvan de naleving niet vaststaat en de niet-naleving de ontdekking der fraude zal ten gevolge hebben.

Dat het hier te lande betaalbaar gestelde lang papier steeds gezegeld zou worden, meent de ondergeteekende te mogen betwijfelen. Hij gelooft te mogen onderstellen dat het tegenwoordig bedrag der belasting ook ten aanzien van dat papier tot de niet-naleving der wet in menig geval aanleiding geeft en verwacht dus van de verlaging van dat regt met circa 28 pct. of meer dan $^1/_4$, een gunstigen invloed op de betaling dier belasting.

1 *en* 2. Aan het verlangen, in eene der afdeelingen geuit, om het kort papier *van het binnenland op het binnenland* en *van het buitenland op het binnenland* aan een vast regt van 5 cents te onderwerpen, heeft de Regering gevolg gegeven.

Onder » kort papier" heeft men gemeend te moeten begrijpen het papier, dat betaalbaar is gesteld op zigt of vertoon, uiterlijk drie dagen nà zigt, of uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening.

Tegen de vrijstelling van het evenredig regt der wissels *van het binnenland op het buitenland* (die thans aan $^1/_4$ pct. onderworpen zijn) bestaat, behalve het in het Verslag geopperde bezwaar van inconsequentie, de bedenking, dat daardoor de opbrengst der belasting zou worden geschaad (zie ook pag. 4, letter *b*, der Memorie van Beantwoording betrekkelijk het ontwerp van 1876).

3. Ook tegen het vrijstellen der wissels enz. *van het buitenland op het buitenland* bestaat groot bezwaar.

Zoo als in de even aangehaalde Memorie is gezegd, heeft de Regering van met het wisselverkeer vertrouwde personen de waarschuwing ontvangen, dat die vrijstelling tot ontduiking aanleiding geven en dus ook het zegel op andere wissels ernstig in gevaar brengen zou.

Bovendien verlieze men den wisselregtelijken aard van het endossement niet uit het oog; endosseren staat met het trekken van een wissel gelijk (KIST, *Beginselen van Handelsregt*, 3de druk, dl. 2, pag. 104) en dus schijnt er geen voldoende grond te vinden om een binnenlandsch endossement, gesteld op een buiten's lands op het buitenland getrokken wissel, lager te belasten dan een binnenlandschen wissel.

Kort papier van het buitenland op het buitenland zal natuurlijk even als het overige kort papier slechts aan het vaste regt onderworpen zijn.

Strafbepalingen. Wat betreft het uitbreiden van de bevoegdheid om proces-verbaal op te maken kan de ondergeteekende ook hier naar het gezegde in § III hiervoren verwijzen.

Andere meer aannemelijke middelen van contrôle zijn der Regering ook niet bekend.

Wel is in Belgie, op voorstel der vertegenwoordiging, in de wet van 20 Julij 1848 eene bepaling opgenomen (art. 4) volgens welke » les agents de change et courtiers sont tenus de communiquer, sans déplacement, aux préposés de l'enregistrement, tous registres, carnets, papiers et documens relatifs à la négociation des effets de commerce à laquelle ils auraient prêté leur ministère, à peine de cinquante francs d'amende pour chaque refus, constaté par procès-verbal du préposé;" doch behalve dat van de toepassing eener dergelijke bepaling groote moeijelijkheden te voorzien zijn, zou zij zoo zeer strijden met den verklaarbaren tegenzin der kooplieden tegen openlegging hunner boeken, dat de Regering gemeend heeft een voorstel om het Belgische voorbeeld na te volgen, niet te mogen doen, te minder wijl inzage der boeken den ambtenaren niet slechts bekend maken zou met datgene, waarvan zij voor de contrôle kennis zouden behooren te nemen, doch bovendien met alle andere daarin vermelde handelingen of feiten, ten aanzien van welke geene inmenging dier ambtenaren geregtvaardigd zou zijn.

§ V. Dat art. 33 der wet van 1843 ook toepasselijk zijn zal ten opzigte van quitantien, niet overeenkomstig het tegenwoordig ontwerp gezegeld, wordt door het thans aan art. 3 van het ontwerp toegevoegde tweede lid boven allen twijfel verheven.

Aan het artikel zal strenger dan tot dus verre geschiedde de hand moeten worden gehouden, met dien verstande evenwel, dat onkiesche middelen tot ontdekking van overtredingen niet zullen mogen worden aangewend.

§ VI. De bedoeling der verklaring van de Regering, voorkomende aan het einde van letter *a*, § III, der Memorie van Toelichting van het wetsontwerp betreffende de registratie-belasting, was, dat beide ontwerpen als éène voordragt moeten worden beschouwd.

Na aanneming van een der ontwerpen kan, naar de ondergeteekende meent, van intrekking geene sprake meer zijn. Of hij evenwel in het bij het Verslag gestelde geval den Koning tot bekrachtiging van het door de Staten-Generaal bewilligde wetsvoorstel zoude kunnen adviseren, behoeft thans niet te worden beslist.

§ VII. Op de hoedanigheid van het van Rijkswege uitgegeven gezegeld papier wordt voortdurend zeer naauwlettend toegezien. Tot gegronde klagten schijnt in de laatste jaren geene aanleiding te hebben bestaan.

Art. 1. Aan het verlangen der leden betrekkelijk de assignatien schijnt door de nieuwe bepaling betrekkelijk het kort papier, genoegzaam voldaan.

In de wet wordt niet van » chèques" gesproken; er is dus geene aanleiding om daarin te omschrijven wat men onder chèques verstaat.

Het is geenszins de bedoeling onder de vrijstellingen te begrijpen alle quitantien, die tusschen bankiers of kassiers en hen die zij bedienen, in het rekening-courant verkeer worden gewisseld. De bestaande vrijstellingen worden eenvoudig bestendigd; vrij blijven dus enkel de *kassiersbriefjes*, bedoeld in art. 27 *A* n°. 61 der wet van 1843, dat zijn de *briefjes op kassiers* afgegeven, bedoeld in art. 221 en volg. Wetboek van Koophandel.

Brieven, inhoudende berigt van ontvangst van geldswaarden, zijn aan het regt onderworpen, wanneer de gezonden geldswaarden strekken ter afdoening van schuld. Geeft de brief echter berigt van ontvangst van aan den afzender door den geadresseerde ter leen of ter bewaring toegezonden gelden, dan blijft het artikel, ook blijkens zijne duidelijke bewoordingen, buiten toepassing.

De in het tweede lid uitgezonderde quitantien blijven onderworpen aan het zegelregt, geëvenredigd aan de oppervlakte van het daarvoor te gebruiken papier, voor zoover zij niet geheel van de belasting zijn vrijgesteld (zie de toelichting ad art. 1 in fine). Dat regt zal dus minstens 15 cent bedragen, verhoogd met 50 opcenten overeenkomstig art. 12 van het ontwerp. Ten aanzien dier quitantien is van eene gunstige bepaling dus geen sprake.

Dat het bij het eerste lid vastgestelde regt te zwaar zou drukken op quitantien van weldadigheidsinrigtingen en arbeidersloonen, kan niet worden toegegeven.

Het regt zal niet verschuldigd zijn in meer gevallen dan volgens de bestaande wet en wordt tot nog minder dan $^1/_4$ van het thans verschuldigde verlaagd. De druk wordt dus ligter.

Stukken, die niet naar vorm of inhoud quitantien zijn, vallen zeer zeker buiten de toepassing van het artikel,

dat alléén werkelijke quitantien of bewijzen van schuldbevrijding treft.

Ten aanzien van *dividendbewijzen* zie men de vrijstelling, verleend bij art. 27 *A* n°. 34 der wet van 1843.

De laatste vraag, in het Verslag ad art. 1 gedaan, moet bevestigend beantwoord worden: iedere quitantie is aan zegel onderworpen.

Art. 2. Er zijn overwegende, ook comptabiliteitsbezwaren tegen het verleenen der vergunning om het zegelregt ook te voldoen door opplakking van post- of telegraaphzegels, die daarenboven gemakkelijk kunnen worden losgemaakt van het papier, waarop zij geplakt zijn.

De rekeningen, nota's, facturen en verdere dergelijke stukken van den crediteur zijn ook thans aan zegelregt onderworpen, wanneer zij door hem zijn onderteekend, wijl zij dan bewijs tegen hem opleveren. Zijn zij niet onderteekend, dan kunnen zij moeijelijk anders worden beschouwd dan als »geschriften, welke ofschoon niet bij name onder de vrijstellingen begrepen, echter *volgens derzelver aard* aanvankelijk niet op gezegeld papier behoefden geschreven te worden", in den zin van art. 10 der wet van 1843.

De crediteuren nogtans uitdrukkelijk te verpligten voor die geschriften gezegeld papier te gebruiken, heeft bij het vervaardigen van het ontwerp een punt van overweging uitgemaakt, doch stuitte op praktische bezwaren af. Zijn zij niet onderteekend, dan zou de Administratie in geval van ontkentenis hebben te bewijzen, dat zij werkelijk door den daarin genoemden crediteur opgemaakt en afgegeven zijn, wat uit de stukken niet te bewijzen is. En wanneer de debiteur nalatig bleef in de betaling nà het ontvangen der eerste rekening, zou dan ook iedere volgende rekening weder aan het regt onderworpen zijn? Men zoude zulks ter voorkoming van fraude moeten bepalen, doch deze bepaling zoude het regt al te drukkend maken.

Het ontwerp, dat het regt ten laste van den schuldenaar brengt, laat echter toe, dat te zijnen gerieve aan den voet der nota of declaratie door den crediteur een plakzegel worde gehecht, bestemd voor de te geven quitantie, en dat het bedrag van het regt in de rekening ten laste van den debiteur worde opgenomen, zoo het niet bij uitdrukkelijke overeenkomst ten laste van den crediteur is gebragt.

De »genoemde wet" van alinea 4 is de in den considerans genoemde wet van 3 October 1843. Duidelijkheidshalve is het artikel echter in dien zin gewijzigd.

Art. 3. Vergoeding voor het papier, boven en behalve het zegelregt, zal zeer zeker niet geëischt kunnen worden.

De bedoeling der wet is, dat de prijs van het *gezegeld papier* vijf centen zal bedragen.

Art. 5. De boeten moeten hoog zijn om van overtreding der wet terug te houden.

De eisch, dat alle exemplaren van een wissel moeten gezegeld zijn, bij de wet van 1843 gesteld, is niet in dit ontwerp als iets nieuws voorgedragen.

Reeds bij de behandeling van het ontwerp der wet van 1843 werd op de vrijstelling der andere exemplaren en der kopijen van een gezegelden wissel aangedrongen, doch aan dat verlangen werd door de Regering niet toegegeven, »omdat de belasting dan geheel niet zou betaald worden, en het woord »secunda" of iets dergelijks die betaling zoude vervangen", terwijl zij geene bepaling wist voor te dragen, waardoor deze ontduiking zoude kunnen worden voorkomen. (Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag der centrale afdeeling over genoemd ontwerp).

Dit motief, dat destijds door de Tweede Kamer werd gebillijkt, geldt nog heden, en weêrhoudt de Regering om slechts één exemplaar van den wissel aan het zegelregt te onderwerpen. Immers bij zoodanige bepaling zou er voor den handel geenerlei bezwaar kunnen bestaan tegen het in omloop brengen van ongezegelde wissels enz., vermits de begane overtreding steeds zoude kunnen worden gedekt, door, ingeval protest noodig bleek, doch ook eerst dan en dàn alleen, een gezegeld exemplaar uit te geven, of (waar het een buitenlandsch stuk geldt) een secunda of ander exemplaar door den eersten binnenlandschen endossant alsnog van een gezegeld endossement te doen voorzien. En dit bezwaar klemt te meer, omdat bij die latere vervaardiging en uitgifte de trekker van den binnenlandschen wissel en bij dat nieuwe endossement op den buitenlandschen die endossant evenveel belang heeft als de houder.

Deze ontduiking wordt niet verhinderd door de aan de vrijstelling der andere exemplaren in het wetsontwerp van 1876 vastgeknoopte voorwaarde, dat aangetoond worde, dat het zegelregt op het geaccepteerde of van non-acceptatie geprotesteerde exemplaar behoorlijk is voldaan. Tegen die voorwaarde geldt eerstens de bedenking, dat zij de vrijstelling afhankelijk maakt van eene naar het wisselregt niet onmisbare, niet noodzakelijke handeling. Immers de betrokkene is slechts in twee gevallen tot acceptatie verpligt: namelijk wanneer hij fonds in handen heeft, bijzonderlijk tot de betaling van den wissel bestemd (art. 113 Wetboek van Koophandel) en wanneer hij de acceptatie beloofd heeft (art. 114 Wetboek van Koophandel). In andere gevallen kan hij dus met grond die acceptatie weigeren. Doet hij dit, dan is het alweder niet noodzakelijk, dat protest van non-acceptatie worde opgemaakt. Wel zegt art. 175 Wetboek van Koophandel: »de houder van een wisselbrief, de acceptatie van denzelven aan den betrokkene hebbende afgevraagd, en die niet bekomende, is verpligt een protest te laten opmaken," doch deze woorden moeten worden beschouwd in verband met art. 177 Wetboek van Koophandel, en dan blijkt, dat men verpligt is protest van non-acceptatie te doen opmaken, *indien* men den trekker en de endossanten wil kunnen dwingen tot intrekking des wissels of tot borgstelling voor de betaling op den vervaldag (c.f. mr. KIST, *Beginselen van Handelsregt*, 2de deel, pag. 204). Het protest is het bewijs, dat acceptatie is gevraagd en niet verkregen. Verkiest men dit bewijs niet te hebben, zoo laat men het vrij kostbare protest achterwege. Wordt dus niet elke wissel geaccepteerd of van non-acceptatie geprotesteerd, dan volgt daaruit, dat de vrijstelling van wisselexemplaren of kopijen niet van de zegeling van het geaccepteerde of van nonacceptatie geprotesteerde exemplaar kan worden afhankelijk gesteld, want 't gaat niet aan de vrijstelling te doen afhangen van eene latere gebeurtenis, waarvan echter onzeker is of zij zal plaats grijpen.

Bovendien zou die voorwaarde de ontduiking niet kunnen weren, want juist omdat noch de acceptatie noch het protest wegens non-acceptatie aan eenen termijn is gebonden, heeft de houder gelegenheid om, ingeval de acceptatie bij de eerste vertooning geweigerd wordt, voor het verkrijgen van een gezegeld exemplaar des wissels te zorgen. Zou dus ook ten aanzien van binnen's lands betaalbare wissels niet anders kunnen worden bepaald dan hetgeen in het gewijzigd ontwerp van 1877 (art. 3 n°. 6) ten aanzien van de buiten het Rijk betaalbare werd vastgesteld, namelijk dat de voldoening van het zegelregt op een der exemplaren, *onverschillig welk*, de andere exemplaren vrij zou maken, dan werd de deur voor de ontduiking opengezet (zie de toelichting ad art. 12 laatste lid van het ontwerp van 1876, pag. 19 bovenaan).

Zelfs al vreest men niet, dat op de voormelde wijze ontduiking ten aanzien van buitenlandsche wissels veelvuldig zal worden beproefd, men verlieze toch niet uit het oog, dat het endosseren van beide exemplaren aan denzelfden persoon wisselregtelijk niet ondenkbaar is en dus door de zegelwet niet gekeerd of als bewijs van overtreding aangemerkt kan worden.

Er zijn ook praktische bezwaren tegen de vrijstelling: het zal kunnen gebeuren, dat de endossant, die zijne handteekening op een ongezegeld exemplaar stelt, wetende dat een ander exemplaar behoorlijk is gezegeld, ingeval van protest van dat ongezegelde niet slaagt in het bewijs, dat de wet vordert; hij zou dan, hoezeer onschuldig, boete, regten en kosten hebben te dragen.

De vraag of niet ook de trekker strafschuldig zijn moet, is niet duidelijk.

De trekker van een niet behoorlijk gezegelden *binnenlandschen* wissel is in overtreding, en op hem is dus toepasselijk het voorgestelde nieuwe zesde lid van art. 21 n°. 2: »ingeval van overtreding is eene boete verbeurd" enz.

Het trekken op niet van Nederlandsch zegel voorzien papier van een wissel in het buitenland is niet strafbaar: de trekker kan deswege niet strafschuldig zijn en valt dus

te regt niet onder het bereik van de strafbepaling van het vijfde lid, 1ste ontwerp.

In het geval van onvoldoend zegel is, naar de ondergeteekende meent, werkelijk voorzien: wat de berekening der boete aangaat, door de bepaling, dat die zal bedragen honderdmaal het niet betaalde regt of minstens f 25, en wat de verpligting tot betaling van het te min betaalde regt betreft, door art. 31 der wet van 1843.

De bedoeling der slotwoorden van het derde (nu zesde) lid » of eindelijk vóór dat wegens non-acceptatie of non-betaling dier stukken protest wordt opgemaakt", in verband met de laatste alinea en met art. 8, heeft men zich, blijkens het Verslag, niet juist voorgesteld.

De onduidelijkheid echter, waarop het Verslag wijst, laat zich gemakkelijk ophelderen.

Men is bij de Memorie van Toelichting uitgegaan van de onderstelling, dat, ingeval de betaling van een wissel bij de tot dat einde gedane aanbieding van het stuk niet volgt, de houder het stuk niet quiteert.

Is dit echter wel geschied, dan spreekt het van zelf, dat de betaling van het regt, die reeds door den houder heeft plaats gehad door het hem bij art. 8 toegestane gebruik van plakzegel, niet nogmaals in handen van den protesterenden ambtenaar behoeft te geschieden.

De duidelijke bedoeling is, dat het zegelregt moet *zijn* voldaan op het oogenblik van het protest. Het is dan ook niet juist, dat het ontwerp — zoo als het Verslag zegt — de *verpligting* oplegt om, bij non-betaling, het regt in handen van den protesterenden ambtenaar te storten. De wet zegt enkel, dat » *als betaling vóór het protest geldt* de ter hand stelling van het verschuldigde regt door den houder, die protest doet opmaken aan den hiermede belasten ambtenaar", waaruit geenszins volgt, dat bij non-betaling de voldoening van het regt op die wijze de eenige wettige wijze van betaling is, doch alléén dat de ter hand stelling aan den openbaren ambtenaar, alhoewel geene betaling aan de schatkist *zijnde*, bij uitzondering als zoodanig wordt *aangemerkt*.

Art. 8 *a* der wet van 1843 moet niet worden ingetrokken: het is niet wenschelijk aan de notarissen, griffiers of deurwaarders te verbieden om acten van protest op te maken, wanneer het verschuldigde zegelregt niet is voldaan, ofschoon het niet waarschijnlijk is, dat een houder, die door de betaling van het regt de boete kan ontgaan, die betaling zal nalaten.

Art. 6. Ter voorkoming van allen twijfel is aan art. 3 een tweede lid toegevoegd.

Art. 12. De door verscheidene leden aanbevolen verhooging der hoofdsommen zou de belasting werkelijk te drukkend maken; die meerdere druk zou voornamelijk de notariele en andere authentieke acten en de afschriften en uittreksels daarvan treffen.

Voor eene zoo belangrijke verhooging bestaat ook geen voldoende grond.

De Regering betwijfelt bovendien of die leden zich al de gevolgen, die de verhooging der hoofdsommen zoude medebrengen, wel juist hebben voorgesteld. De praktische bezwaren, in de Memorie van Toelichting aangeduid, zijn op zich zelven reeds overwegend en houden de Regering van die verhooging terug.

Considerans. Ook de geheel nieuwe en zelfstandige bepalingen strekken om de naleving der wet van 1843 te verzekeren. Art. 1 van het ontwerp bijv. strekt ter verzekering van de naleving van art. 1 dier wet, hetwelk zegelregt wil betaald hebben voor alle acten en alle geschriften, die in regten als bewijs kunnen overgelegd worden, dus voor alle quitantien en verdere in art. 1 van het ontwerp genoemde stukken.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[30. 8.]

BIJLAGE DER MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

BEREKENING der vermoedelijke uitkomsten voor de schatkist van de bepalingen, voorgesteld bij de ontwerpen van wet tot wijziging der zegel- en registratiebelastingen, naar den maatstaf — voor zooveel de registratieregten aangaat — van de gemiddelde opbrengst der verschillende regten gedurende elk der jaren 1875, 1876, 1877 en 1878.

Bedrag van het verlies, dat de schatkist zal lijden door:

1°. afschaffing van het regt van *obligatie*, geheven wordende op:		
a. acten van *verzekering*	f	14
b. acten van *accoord* tusschen schuldeischers en schuldenaars		7 663
c. *orderbriefjes* en verder *handelspapier* .		6 333
d. *leerbrieven*		8
e. acten, houdende *vrijwaring* (garantie mobilière).		24
f. acten, houdende *schadeloosstelling* (indemnités).		512
g. *bodemerijbrieven*		93
h. *hypotheekstelling* tot zekerheid voor de betaling van wisselbrieven en ander handelspapier door den onderteekenaar		564
i. *overwijzing van prijs* zonder vermelding van geregistreerden titel		305
k. alle andere acten, houdende *erkenning van schuld* (obligations de sommes) belast in art. 69 § III n°. 3 der wet van 22 Frimaire VII, daaronder begrepen overzetting (délégatie) van opeischbare schuldvorderingen en huur van werk en dienst		744 019
Te zamen in hoofdsom . .	f	759 535
2°. afschaffing van het regt van *kwijting*, daaronder begrepen het regt van ¼ percent op uitgaven in rekeningen en verantwoordingen.		8 566
3°. het vervallen van het regt van *borgtogt* voor de sub 1°. begrepen verbindtenissen.		4 772
4°. afschaffing van de regten van *verdeeling* en *vereffening*.		12 450
5°. afschaffing van het regt van *rangregeling*.		2 754
Transporteeren	f	788 077

Bedrag van het voordeel, dat voor de schatkist zal voortvloeijen uit:

1°. de verhooging der *vaste regten* van registratie op acten, houdende:			
a. *huwelijksvoorwaarden*		f	20 000
b. oprigting en ontbinding van *maat- of vennootschappen*.			11 200
c. toekenning van *bepaalde regten van meerderjarigheid*			560
d. *meerderjarigverklaring* (venia aetatis)			4 200
e. overeenkomst van *plaatsvervanging* of *nommerverwisseling* voor de nationale militie			55 250
Te zamen . .		f	91 210
2°. de verhooging der overige registratieregten en boeten met 12 opcenten. . . .			217 570
3°. de verhooging der regten en boeten van hypotheek met 12 opcenten			87 000
4°. de heffing van het evenredige regt ad 15 cent van de f 100 over de waarde, verdeeld bij de acten van scheiding . . .			365 686
Bedrag der vaste regten, welke zullen vervangen:			
a. de evenredige regten, geschat op . .			30 000
b. de afgeschafte vaste regten, geschat op			1 120
Te zamen . .		f	792 586
Opbrengst, verwacht van het zegelregt op *quitantiën*, enz.	f 500 000		
Meerdere opbrengst van het zegelregt op het handelspapier geraamd op	150 000		
Verhooging der opcenten met 12 opcenten	125 000		
Meerdere opbrengst der zegelbelasting geraamd op			775 000
Totaal der aequivalenten voor het door de schatkist te lijden verlies, geraamd op . .		f	1 567 586

Per transport		f 788 077
6°. afschaffing van het regt van 4 pct. op vonnissen van ontbinding of vernietiging van overdragten van onroerende zaken (art. 5 laatste lid gewijzigd ontwerp)		574
7°. afschaffing van de vaste regten:		
a. van f 4 op acten van appèl.	f 411	
b. van f 8 op acten van appèl.	1 940	
c. van f 12, op vonnissen van echtscheiding en scheiding van goederen	432	
d. van f 12, op vonnissen houdende onder curatele stelling . .	1 740	
e. van f 12, op acten van voorziening in cassatie (art. 6 gewijzigd ontwerp)	588	5 111
8°. afschaffing van:		
a. het regt van registratie op *scheidingen* met overbedeeling.		283 235
b. het regt van hypothecaire overschrijving op scheidingen met overbedeeling . .		32 255
c. het vaste regt van registratie op scheidingen.		15 080
9°. vermindering van het regt wegens tweede en volgende overdragt enz. van onroerende zaken binnen het jaar		75 000
10°. vermindering van het regt van 2 pct. op ruilingen van onroerende zaken tot ¼ pct. (art. 15 gewijzigd ontwerp)		15 075
Totaal van het verlies in hoofdsom. . .		f 1 214 407
38 opcenten		461 473
Te verwachten verlies in het geheel . .		f 1 675 880
Geraamd bedrag der aequivalentregten .		1 567 586
Blijft verlies voor de schatkist . . .		f 108 294

Het nadeel, dat voor de schatkist uit de beide wetswijzigingen zal voortvloeijen, bedraagt volgens bijlage B der Memorie van Toelichting van het ontwerp betreffende de registratie-belasting		f 61 046
Te vermeerderen met:		
1°. het regt van 4 pct. sub 6°. hiervoor ad	f 574	
2°. het bedrag der regten sub 7°. hiervoor te zamen	5 111	
3°. het bedrag der vermindering sub 10°. ad	15 075	
te zamen. .	f 20 760	
4°. 38 opcenten hiervan . .	7 888	
5°. het verschil tusschen de raming der meerdere opbrengst van de regten op acten houdende huwelijksvoorwaarden en toekenning van bepaalde regten van meerderjarigheid in bijlage B der Memorie van Toelichting en in dezen staat (verg. artt. 16 en 17 gewijzigd ontwerp met artt. 14 en 15 van het 1ste ontwerp) . .	17 290	
6°. twaalf percent van de bedragen sub 7°. en 10°., begrepen in het voordeel sub 2°. hiervoor.	2 430	
Totaal. . .	f 48 368	
Te verminderen met het bedrag der vaste regten, die de afgeschafte vaste regten vervangen zullen	1 120	47 248
Te zamen alzoo het thans verwacht wordend verlies.		f 108 294

[30. 9.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM, III ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is om de wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) op het regt van zegel nader te herzien, ten einde de naleving harer bepalingen en daardoor aan de schatkist eene hoogere opbrengst van dat regt te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel een.

Aan een *vast* zegelregt van *vijf centen* zijn onderworpen alle zonder tusschenkomst van een openbaar ambtenaar opgemaakte of niet uitdrukkelijk van zegelregt vrijgestelde quitantien en andere eenzijdige acten of geschriften, bevattende de erkenning door of namens den schuldeischer van het geheel of gedeeltelijk te niet gaan eener geldschuld, onverschillig in welken vorm die stukken overigens zijn opgemaakt, al ware het in dien van berigten of brieven. Deze bepaling is niet toepasselijk op de quitantien voor betaalde Rijks-, provinciale of plaatselijke belastingen, polder-, dijk-, molen of sluisgelden, waaromtrent de bestaande bepalingen blijven gelden.

Artikel twee.

Het bij artikel 1 bepaalde regt komt, zoo niet het tegendeel bedongen is, ten laste van den schuldenaar.

De voldoening van dat regt moet geschieden, zoo de daaraan onderworpen stukken hier te lande worden opgemaakt, door daarvoor te gebruiken het van Rijkswege uitgegeven gezegeld papier of het op verzoek van belanghebbenden gestempelde papier of perkament, of eindelijk door opplakking van een plakzegel vóór de onderteekening.

Is dit voorschrift niet nageleefd, dan wordt eene boete van *vijf en twintig gulden* verbeurd.

Zoo de voormelde stukken buiten 's lands zijn opgemaakt, geschiedt de voldoening van het regt tegen eene daarop te stellen quitantie van 's Rijks ambtenaar, alvorens daarvan op de wijze, vermeld bij artikel 8 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47), eenig gebruik of melding kan worden gemaakt, behoudens echter de uitzonderingen aldaar gemaakt onder de letters *b* en *c*.

Artikel drie.

Het in het vorig artikel bedoelde gezegeld papier, van wege het Rijk uitgegeven, zal de hoogte en de breedte hebben bij artikel 20 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) vastgesteld voor het gezegeld papier, klein formaat, bestemd voor stukken, aan evenredig zegelregt onderworpen.

Ten aanzien van het in artikel één bedoelde bijzondere zegel gelden overigens de bepalingen der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47), voor zoover de tegenwoordige wet daarvan niet afwijkt.

Artikel vier.

In het tweede lid van artikel 20 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) wordt het getal 15 door het getal 5 vervangen.

Het vierde lid van dat artikel wordt gelezen als volgt:

»Het evenredige regt op de stukken, genoemd in nommer 2 van het volgende artikel, zal opklimmen met 5 centen tot 25 centen en voorts even als het overige evenredige regt, telkens met 25 centen tot vijf gulden en boven de vijf gulden telkens met 50 centen."

Artikel vijf.

De vijf laatste leden van artikel 21, nommer 2, der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) worden vervangen door de volgende bepalingen:

»Het regt wordt berekend over de som in het stuk uitgedrukt, en wel:

»in het geval onder letter *a* bedoeld over ronde sommen van f 100 tot een bedrag van f 500, boven de f 500 over ronde sommen van f 500 tot een bedrag van f 10 000 en boven de f 10 000 over ronde sommen van f 1000;

»in het geval onder letter *b* bedoeld over ronde sommen van f 200 tot een bedrag van f 1000, boven de f 1000 over ronde sommen van f 1000 tot een bedrag van f 20 000 en boven de f 20 000 over ronde sommen van f 2000."

»Het zoogenaamde »kort papier", waaronder deze wet verstaat dat, hetwelk is betaalbaar gesteld hetzij op zigt of vertoon, hetzij uiterlijk drie dagen na zigt of vertoon, of wel uiterlijk acht dagen na zijne dagteekening, is slechts onderhevig aan een *vast* regt van *vijf centen*.

»De bepaling van het eerste lid van dit artikel is op dit papier toepasselijk.

»Het daarvoor te bezigen gezegeld papier van wege het Rijk uitgegeven zal de hoogte en de breedte hebben, vastgesteld in artikel 20 voor het daarbedoelde gezegeld papier, klein formaat.

»In geval van overtreding van eene der vorenstaande bepalingen is eene boete verbeurd van honderd maal het niet betaalde regt, doch minstens van vijf en twintig gulden.

»Wanneer de voormelde stukken buiten's lands zijn opgemaakt, moet daarvan het zegelregt worden voldaan (behoudens de vrijstelling vermeld onder n°. 62 van art. 27 litt. A) alvorens hier te lande verhandeld, geaccepteerd, geëndosseerd, gequiteerd of voor aval geteekend te worden of eindelijk vóór dat wegens non-acceptatie of non-betaling dier stukken protest wordt opgemaakt.

»Eene boete van honderd maal het niet overeenkomstig de wet betaalde regt, doch minstens van *vijf en twintig gulden* wordt verbeurd door een ieder, die eenig in dit nommer bedoeld stuk, hetwelk niet behoorlijk van zegel is voorzien, onverschillig of het binnen- of buiten's lands is opgemaakt, hier te lande heeft verhandeld, geaccepteerd, geëndosseerd, gequiteerd of voor aval geteekend of eindelijk wegens non-betaling of non-acceptatie van zoodanig stuk eene acte van protest heeft doen opmaken, zonder vooraf het ontdoken regt te voldoen.

»Deze voldoening kan door iederen houder van een wisselbrief, een orderbriefje of eene assignatie, wiens handteekening niet of niet in strijd met de wet op het stuk voorkomt, zonder betaling van boeten geschieden, waarna dat stuk ten aanzien van dien houder en van latere houders als behoorlijk gezegeld wordt aangemerkt.

»Als betaling vóór het protest geldt de terhandstelling van het verschuldigde regt door den houder, die protest doet opmaken, aan den hiermede belasten ambtenaar, mits deze in zijne acte die terhandstelling vermelde en het zegelregt in 's Rijks schatkist overstorte bij de aanbieding dier acte ter registratie."

Artikel zes.

Het eerste lid van artikel 30 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) wordt gelezen als volgt:

»Het is aan de ambtenaren van de registratie en het zegel verboden eenig stuk, hetwelk niet overeenkomstig de wet is gezegeld, zonder betaling van boeten van zoodanig zegel te voorzien, behoudens het geval van het vóórlaatste lid van artikel 21, nommer 2."

In het eerste lid van art. 31 der evengemelde wet vervallen de woorden: »dezer wet".

Artikel zeven.

Na het eerste lid van artikel 34 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) volgt een nieuw lid van den volgenden inhoud:

»Bij ontdekking van overtreding van artikel 21 dezer wet in of ten aanzien van de aldaar in n°. 2 genoemde stukken neemt 's Rijks ambtenaar den letterlijken inhoud van zoodanige stukken met al de daarop gestelde verklaringen en handteekeningen in zijn proces-verbaal over, hetwelk ook te dien aanzien volledig geloof zal verdienen behoudens tegenbewijs."

Artikel acht.

Het evenredige en het vaste zegelregt, verschuldigd volgens het bij artikel 5 dezer wet gewijzigde artikel 21, nommer 2, der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47), kunnen door den trekker of onderteekenaar, den acceptant, den endossant en den houder, die quiteert, worden voldaan door opplakking van een plakzegel.

Artikel negen.

Het plakzegel, bedoeld in de artikelen 2 en 8 dezer wet, wordt van wege het Rijk uitgegeven, de vorm daarvan wordt door Ons bepaald, en artikel 6 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) is daarop toepasselijk.

Het wordt in zijne geheele grootte op de stukken geplakt, te weten:

door den trekker of onderteekenaar van een binnenlandsch stuk ter plaatse voor de onderteekening bestemd;

door een acceptant op den voorkant van het stuk;

en door een endossant alsmede door een houder, die quiteert, op het eerst onbeschreven gedeelte van den achterkant van het stuk.

De trekker of onderteekenaar schrijft zijne onderteekening van het stuk en de acceptant, endossant of houder, die quiteert, schrijft zijne onderteekening van de handeling,

waartoe het zegel wordt gebruikt, met inkt over het zegel heen en vermeldt tevens op het zegel met inkt het tijdstip, waarop het wordt gebruikt, door aanduiding in letters of in cijfers, van den dag, de maand en het jaar.

Op het zegel moet ten minste zoodanig gedeelte van de onderteekening voorkomen, dat deze daaruit voldoende te onderkennen is.

Zijn de bepalingen der drie laatste leden van dit artikel niet alle nagekomen, dan wordt het stuk beschouwd alsof het zegel daarop niet geplakt ware.

Artikel tien.

Degeen, die een plakzegel, wetende dat het reeds gebruikt is, andermaal gebruikt, verkoopt of te koop aanbiedt, wordt voor den strafregter vervolgd en met eene boete van f 50 tot f 1000 gestraft.

De artikelen 1 tot en met 7 der wet van 22 April 1864 (*Staatsblad* n°. 29), houdende bepalingen voor het geval van wanbetaling van boeten in strafzaken, zijn in dezen van toepassing.

Hij die plakzegels namaakt of vervalscht of wel nagemaakte of vervalschte plakzegels des bewust gebruikt, verkoopt of te koop aanbiedt, wordt gestraft met dezelfde straffen als omtrent het namaken, vervalschen of gebruik maken van nagemaakte of vervalschte zegels van het Rijk is bepaald.

Op de overtreding van dit artikel zijn toepasselijk art. 463 van het Wetboek van Strafregt en art. 20 van de wet van 29 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 102).

Artikel elf.

Alle door hier te lande wonende personen opgemaakte stukken, genoemd in artikel één dezer wet, en alle handteekeningen, welke zoodanige personen hebben gesteld op die stukken of op stukken, bedoeld in artikel 21, n°. 2, der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47) worden, behoudens tegenbewijs, geacht hier te lande geschreven te zijn, ook al is daarop het tegendeel vermeld.

Artikel twaalf.

Voor zoover niet anders wordt bepaald bij de wet, houdende aanwijzing voor elk jaar van de middelen tot dekking der uitgaven des Rijks, worden *vijftig opcenten* geheven op alle regten en boeten van zegel, met uitzondering alleen:

a. van de regten en boeten, verschuldigd krachtens het bij artikel vijf dezer wet gewijzigde nommer 2 van artikel 21 der wet van 3 October 1843 (*Staatsblad* n°. 47);

b. van het vaste zegelregt, bedoeld in artikel één der tegenwoordige wet;

en *c.* van de boeten, bedreigd in artikel 2 dezer wet;

op welke regten en boeten geene opcenten geheven worden.

Van de betaling der voormelde opcenten zal op het aan zegel onderhevige papier of perkament blijken op nader door Ons te bepalen wijze.

Artikel dertien.

De wet van den 9den April 1869 (*Staatsblad* n°. 61), betrekkelijk de invoering van een plakzegel voor handelspapier wordt ingetrokken.

Artikel veertien.

Deze wet treedt in werking den 1 Januarij 1882.

Alle niet gedagteekende acten en stukken worden geacht nà dat tijdstip te zijn opgemaakt, behoudens bewijs van het tegendeel.

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

[30. 10.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET, *waarin de veranderingen met rood gedrukt zijn aangegeven.*

[Wordt niet in de Bijlagen opgenomen.]

[30. 11.]

NOTA VAN SCHRIJF- EN DRUKFEILEN *in het Gewijzigd Ontwerp van Wet tot wijziging der bepalingen betreffende de registratie-belasting.*

In het *Gewijzigd ontwerp van wet* (n°. 5):

artikel 7, tweeden regel moet het woord »in" vervallen;

artikel 19, vierden regel, staat: »in", doch moet worden gelezen: »en";

artikel 20, moet in plaats van »termijn" worden gelezen: »termijnen".

In de *Memorie van Beantwoording* (n°. 4):

moet op pag. 13, 2de kolom, 36sten regel van boven, en op pag. 19, 1ste kolom, regel 31 en 32 van boven, in plaats van: »het ontwerp", worden gelezen: »het gewijzigd ontwerp";

moeten de woorden: »de ook", op pag. 14, 2de kolom, 9den regel van boven, worden gelezen: »ook de";

moet op pag. 16, 2de kolom, in regel 14 van onder, het woord »waarover" luiden: »waarvoor";

moet de komma, in regel 10 van onder op pag. 18, 1ste kolom, achter het woord »Regeringsvoorstel" worden vervangen door eene dubbele punt.

[30. 12.]

VERSLAG *houdende wijziging der bepalingen betreffende de registratie belasting.*

De Commissie van Rapporteurs over het wetsontwerp tot wijziging der bepalingen betreffende de registratie-belasting is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Beantwoording, van oordeel, dat de openbare beraadslaging genoegzaam is voorbereid. Hare meerderheid is evenwel van oordeel, dat, daar dit wetsontwerp geenszins de gewigtige bezwaren wegneemt, die het gevolg zijn van onze tegenwoordige wetgeving op het stuk der registratie, en eene algeheele herziening dier wetgeving niet minder dan vroeger eene dringende behoefte blijft, eene bepaling in de wet, die herziening binnen een niet al te lang tijdsverloop voorschrijvende, hoogst wenschelijk mag worden geacht. De bezwaren van Regeringswege tegen dit denkbeeld geopperd, komen haar niet afdoende voor. Men mag toch aannemen dat bijv. na drie jaren de uitkomsten van de herziening der belastbare opbrengst van de ongebouwde eigendommen bekend zullen zijn, en mogt dit al niet het geval zijn, dan kan bij de wet op zeer eenvoudige en weinig tijdroovende wijze de datum der herziening worden verschoven. De bepaling, welke de meerderheid der Commissie in de wet wenscht gebragt te zien, zal wel de werking der wet niet over eenigen tijd opheffen, maar zij zal toch uitwerken dat de wet herzien wordt, en bovendien is haar nut reeds in zoover niet te miskennen, dat zij de Regering tot overweging noopt en de zaak op de agenda van den legislativen arbeid houdt.

De Commissie van Rapporteurs heeft daarom de eer voor te stellen de navolgende

WIJZIGING:

Na art. 19 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

» De wetgeving op de registratie wordt vóór 31 December 1884 aan eene algemeene herziening onderworpen."

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 6den April 1881.

SCHAGEN VAN LEEUWEN.
VAN ECK.
VAN HOUTEN.
MEES.
DIJCKMEESTER.

[30. 13.]

VERSLAG *houdende wijziging der wet op het regt van zegel.*

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot wijziging der wet op het regt van zegel is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 6den April 1881.

SCHAGEN VAN LEEUWEN.
VAN ECK.
VAN HOUTEN.
MEES.
DIJCKMEESTER.

[31. 1.]

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. **192** der zitting 1879–1880.)

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot indeeling van de Oosterschelde en andere Zeeuwsche stroomen bij de aangrenzende gemeenten en verbetering van de bestaande grensscheiding, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

§ 1. Door verscheidene leden werd er op gewezen dat het volgens de beginselen van het publiek- en internationaal regt niet vrijstaat, de grenzen der verschillende gemeenten aan de zeezijde zóó ver uit te strekken als in het ontwerp geschiedt.

Blijkens de bijgevoegde kaart toch wordt o. a. aan de gemeenten Veere en Haamstede een deel der zee toegevoegd. Wel is waar kan door den Staat over een zeker gedeelte der zee een bepaald politietoezigt worden uitgeoefend, maar het is niet geoorloofd te verklaren, zoo als in dit ontwerp geschiedt, dat de zee over eene zekere breedte tot het grond gebied van Nederland zal behooren. Het regt van den Staat tot vaststelling bij de wet van de grenzen der gemeenten strekt zich niet verder uit dan tot de stranden der zee, welke, volgens art. 577 Burgerlijk Wetboek, aan den Staat behooren. Ook met het oog op internationale verwikkelingen, die daaruit welligt zouden kunnen voortvloeijen, scheen deze handelwijze minder raadzaam.

§ 2. De vraag werd gedaan of de Regering voornemens is ook elders, waar eene dergelijke behoefte daaraan bestaat, eene behoorlijke grensregeling op dezelfde grondslagen tot stand te brengen. Men drukte de hoop uit dat de Regering op dit onderwerp hare aandacht zou gevestigd houden.

Nog wenschte men in eene afdeeling te vernemen, of de Regering overtuigd is dat door deze indeeling het politietoezigt over het terrein, voor zoover het onder water staat, behoorlijk is geregeld.

Art. 1.

Door de meeste leden werd verklaard dat zij zich met de beoordeeling der voorgestelde grenzen niet zouden inlaten; maar dat zij vertrouwden dat de vaststelling daarvan heeft plaats gehad met inachtneming der plaatselijke gesteldheid.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel dat door deze opmerkingen de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 21sten December 1880.

BORRET.
VAN ECK.
DE RUITER ZIJLKER.
W. K. VAN DEDEM.
BREDIUS.

[32. 1.]

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder nº. 193 der zitting 1879—1880.)

De acht wetsontwerpen tot naturalisatie van B. A. LAMPEN en zeven anderen, onder dagteekening van den 18den Augustus 1880 aan de Kamer aangeboden, hebben bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

Ook de Commissie van Rapporteurs heeft geene aanleiding gevonden tot het maken van eenige opmerking.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 12den October 1880.

BORRET.
GOEMAN BORGESIUS.
HUMALDA VAN EYSINGA.
SCHEPEL.
BREDIUS.

[33. 1.]

VERSLAG.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 194 der zitting 1879—1880.)

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van vestinggrond te Groningen aan K. WASSINK aldaar, heeft geleid tot de navolgende beschouwingen.

Hoewel het ontwerp gunstig ontvangen werd, zoo meenden toch zeer vele leden hunne bevreemding te kennen te moeten geven over de zonderlinge en ingewikkelde wijze van verkoop, die hier gevolgd wordt. Het aannemen van een bepaalden koopprijs achtten zij verreweg te verkiezen boven het doen afhangen van dien prijs van de opbrengst in openbare veiling der naastliggende perceelen, zoo als hier geschiedt. De hier gevolgde weg heeft bovendien nog dit bezwaar, dat de Staat thans verpligt is tot publieken verkoop dier perceelen binnen een bepaalden tijd, of anders genoegen zal moeten nemen met den in art. 4 der overeenkomst vermelden minimumprijs van f 5 de centiare.

Om deze redenen drongen die leden er bij de Regering op aan, om bij voorkomende gelegenheden de gewone wijze van verkoop te volgen.

Omtrent de overeenkomst zelve werden nog de onderstaande opmerkingen gemaakt.

Art 3.

Alinea 2. De opmerking werd gemaakt dat het twijfelachtig is of, met het oog op artt. 1493 en 1501, al. 1 Burgerlijk Wetboek, hier wel van een koop in den zin der wet sprake zou zijn. Daartegen werd opgemerkt, dat de kooper uitdrukkelijk verklaart met de berekening door dien Minister genoegen te nemen.

Art. 9.

Alinea 2. De redactie dezer alinea kon men niet fraai vinden Uit de woorden er van zou men moeten opmaken, dat de afbraak op Staatskosten zal plaats hebben, hetgeen echter blijkbaar de bedoeling niet is.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 25sten October 1880.

BORRET.
GOEMAN BORGESIUS.
DE RUITER ZYLKER.
SCHEPEL.
BREDIUS.

[33. 2.]

ANTWOORD OP HET VERSLAG.

(Ingezonden bij brief van den 2den November 1880.)

De minimumprijs van f 5 per centiare (zie art. 4 der acte) is hoog, maar bij de onbekendheid der waarde van het bouwterrein aan die zijde der stad, werd het veiliger geacht den koopprijs te laten afhangen van de opbrengst der naastliggende perceelen. De Staat kan daarbij alleen winnen, niet verliezen.

Het gevoelen, dat de Staat door deze wijze van prijsbepaling verpligt is tot publieken verkoop der naastliggende perceelen binnen den bepaalden tijd, is slechts in zoover juist, als hij dat in zijn eigen belang moet doen, wanneer hij van dien publieken verkoop hooger opbrengst dan f 5 per centiare verwacht.

Waarom in dit bijzondere geval deze wijze van prijsbepaling moest gevolgd worden, is in de Memorie van Toelichting vermeld. In gewone omstandigheden zou natuurlijk de uitslag der veiling zijn afgewacht, en daarnaar de prijs in eens definitief bepaald zijn.

Art. 3.

Art. 1501 Burgerlijk Wetboek zegt, dat de koopprijs door partijen betaald moet worden. Daarvoor is niet noodig, dat bij het sluiten der koopovereenkomst partijen aanstonds eene onveranderlijke som als koopprijs vaststellen, maar het is voldoende dat *partijen zelve* bepalen, hoe de koopprijs zal gevonden of berekend worden. De volgende alinea van het wetsartikel bevestigt deze opvatting.

Art. 9.

De opmerking van het Verslag heeft eene in alin. 2 van dit artikel ingeslopen schrijffout aan het licht gebragt. De woorden: » ten zijnen koste en schade", staan op eene verkeerde plaats. Zij moeten staan voor de woorden: » van Staatswege". Deze fout is bij een door partijen onderteekend renvooi in de koopacte hersteld. Een afschrift der alzoo verbeterde acte gaat hierbij, om in plaats der andere aan het wetsontwerp te worden gehecht.

De Minister van Financien,
VISSERING.

[33. 3.]

VERBETERD AFSCHRIFT DER KOOPACTE.

De ondergeteekenden

Jan van Hettinga Tromp, ontvanger der registratie en domeinen te Groningen, behoudens bekrachtiging bij de wet, handelende namens den Staat der Nederlanden, krachtens beschikking van den Minister van Financien dd. dertig Maart 1880, nommer 29 Dom., ter eenre zijde, en

Klaas Wassing, aannemer van publieke werken te Groningen, ter andere zijde, zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1.

De Staat der Nederlanden verkoopt aan den contractant ter andere zijde, die in koop aanneemt:

A. Een strook vestinggrond te Groningen, begrensd ten zuidwesten door de binnengrens der voormalige Rijksmilitaire gronden, ten zuidoosten door den Breedegang, ten noordoosten door den zuidwestelijken kant van den ontworpen singelweg, welke grens overeenkomt met de noordoostelijke grens der kadastrale perceelen Groningen, sectie G, n°. 2018 en 2461, en het noordwestwaarts verlengde van de noordoostelijke grens van laatstgenoemd perceel, en ten noordwesten door de noordwestelijke grens van het kadastrale perceel, sectie G, n., 1282, en het noordoostwaarts verlengde van die grens tot zijne ontmoeting met het noordwestwaarts verlengde der noordoostelijke grens van perceel 2461 voornoemd.

Deze verkochte strook grond is kadastraal bekend als sectie G, n°. 2018 gedeeltelijk, 2461, 1282 en 2833 gedeeltelijk, en groot *vijf aren een en negentig centiaren.*

B. Den ondergrond van vijf huizen, door den kooper gebouwd op de bij hem in gebruik zijnde perceelen, kadastraal bekend in sectie G, nummers 2354, 2355, 2356, 2357 en 2358, alsmede strooken grond voor en achter die huizen, kadastraal bekend als gedeelten van die kadastrale perceelen, en van de n°s. 2352, 2353 en 2359, zijnde de geheele onder deze letter bedoelde grond *drie aren, negen en vijftig centiaren* groot en begrensd ten zuidwesten door eene regte lijn, die evenwijdig aan en op acht decimeter afstand van de voorgevels der huizen loopt, ten zuidoosten door den buitenkant van den zuidoostelijken gevelmuur van het huis n°. 2358 en het ter weerszijden verlengde van dien buitenkant, ten noordoosten door eene regte lijn, die evenwijdig aan en op 7,5 meter afstand van de achtergevels der huizen loopt en ten noordwesten door den buitenkant van den noordwestelijken gevelmuur van het huis n°. 2354 en het ter weerszijde verlengde van dien buitenkant.

De opstallen, die op de beide verkochte oppervlakten aanwezig zijn, heeft de kooper daarop gebouwd krachtens de akte van 28 Februarij 1870, overgeschreven deel 320, n°. 9, en zijn mitsdien zijn eigendom.

Art. 2.

De verkochte stukken grond zijn op de aan deze akte gehechte, door partijen gewaarmerkte kaart, met eene roode kleur aangewezen.

Art. 3.

Als koopprijs der beide in art. 1 omschreven grondstukken wordt per centiare bedongen de som, die de langs den ontworpen singelweg liggende perceelen tusschen het verkochte perceel n°. 2358 en de eerstvolgende dwarsstraat in openbare veiling gemiddeld per centiare zullen opbrengen.

De kooper verklaart nu voor alsdan onvoorwaardelijk genoegen te nemen met de berekening dier som door den Minister van Financien.

Art. 4.

Niettegenstaande de bepalingen van het voorgaande artikel zal de koopprijs niet minder bedragen dan vijf gulden (f 5) de centiare.

Art. 5.

Binnen veertien dagen nadat de met inachtneming van de beide voorgaande artikelen door den Minister van Financien bepaalde koopprijs aan den kooper is medegedeeld, zal hij dien ten kantore van den ontvanger voornoemd betalen.

De overschrijving dezer akte geschiedt niet dan ten verzoeke van den Staat en niet voordat de koopsom met de kosten betaald is. De aanvaarding geschiedt terstond na de overschrijving.

Art. 6.

De kooper kan den grond ook vóór de overschrijving dezer akte aanvaarden, wanneer en zoodra hij het in art. 4 bepaalde minimum van den koopprijs, zijnde eene som van vier duizend zeven honderd en vijftig gulden (f 4750), ten kantore van den ontvanger betaalt.

Blijkt de koopprijs meer te bedragen dan die som, dan zal dat meerdere moeten betaald worden binnen den in art. 5 genoemden termijn.

Voor het geval de grond tusschen het verkochte perceel

n°. 2358 en de eerstvolgende dwarsstraat niet binnen drie jaren na de afkondiging der bekrachtigingswet in het openbaar is verkocht, is de in art. 4 genoemde som de definitieve koopprijs, die dan binnen 14 dagen na het verloop van die drie jaren moet betaald worden.

Art. 7.

Voor het geval de in art. 5 bedoelde mededeeling bij deurwaarders-exploit geschiedt, komen de kosten van dat exploit ten laste van den kooper.

Art. 8.

De kooper houdt de in art. 1 sub B, bedoelde oppervlakte tot de aanvaarding of, als de verkoop niet mogt worden goedgekeurd, voor drie jaren in huur, die geacht wordt te zijn ingegaan den 1sten Mei 1880 tegen een jaarlijkschen huurprijs van een honderd vier en dertig gulden, te betalen in twee halfjaarlijksche termijnen en te voldoen tot den dag der betaling van den koopprijs dier oppervlakte.

Bij deze verhuring gelden met uitzondering van den prijs en den huurtermijn de voorwaarden vervat in de door den kooper met den kolonel der genie te Groningen gesloten akte van 23 Februarij 1870, even alsof zij woordelijk in deze akte waren overgenomen.

Art. 9.

De contractant ter andere zijde verbindt zich om de bij hem in gebruik zijnde perceelen Rijksgrond, bekend gemeente Groningen, sectie G, n°s. 1755, 2226 tot en met 2232 en de niet in den verkoop begrepen deelen van de kadastrale perceelen 2352, 2353 en 2359 dier sectie, vóór den 1sten November 1880 te ontruimen, de gebouwen en getimmerten vooraf af te breken en den grond op gemelden dag ter vrije beschikking van den Staat te stellen, terwijl hij afziet van alle regten die hij daarop zoude kunnen doen gelden.

Verder kent hij aan den Staat de bevoegdheid toe de gebouwen en getimmerten, welke zich op deze gronden bevinden, en niet op den 1sten November 1800 tachtig zijn afgebroken en weggevoerd, te zijnen koste en schade van Staatswege te doen afbreken en om den afbraak in het openbaar te verkoopen.

Art. 10.

De Staat verbindt zich deswege aan den contractant ter andere zijde te betalen de som van drie duizend gulden, welke betaling ten kantore van de registratie en der domeinen te Groningen zal geschieden na de geheele ontruiming van voormelde perceelen en na overlegging van een certificaat van onbezwaardheid.

Art. 11.

De kosten dezer akte en van het in art. 10 bedoelde certificaat komen ten laste van den contractant ter andere zijde en moeten binnen acht dagen, nadat hun bedrag aan hem is opgegeven, worden betaald ten kantore van den ontvanger voornoemd.

Art. 12.

De bepalingen der artikelen 8, 9, 10 en 11 blijven van kracht, al mogt deze overeenkomst niet door de wetgevende magt worden bekrachtigd.

Aldus in dubbel opgemaakt en geteekend te Groningen den dertienden Augustus 1880.

(*get.*) K. Wassing. (*get.*) Tromp.

Voor kopij conform,

De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Financien,

Bartstra.

[35.]

NOTA *ter beantwoording der motie van den heer* VAN HOUTEN, *over het verband der instructie van* 18 *November* 1875, n°. 9, *met het Keizerlijk decreet van* 24 *December* 1811 *en de wet van* 10 *Julij* 1791.

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. 21 der zitting 1876–1877;
» 66 » » 1877–1878;
» 36 » » 1878–1879;
» 54 » » 1879–1880.

[36 en 37. 1.]

VERSLAG DER COMMISSIE.

[De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 105 der zitting 1878—1879 en n°. 107 der zitting 1879—1880.]

In uwe zitting van 21 Mei 1879 werden de ondergeteekenden benoemd om verslag uit te brengen over het Regeringsverslag betreffende den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over 1877/78, en in uwe zitting van 12 Maart 1880 om hetzelfde te doen over een dergelijk Regeringsverslag over 1878/79. De benoeming van dezelfde leden voor beide verslagen geeft uwe Commissie aanleiding haar oordeel in één rapport zamen te vatten.

HOOGER ONDERWIJS.

Het tijdvak, waarover zich de verslagen uitstrekken, vangt aan met 1 October 1877, den dag waarop de nieuwe wet op het hooger onderwijs in werking trad. Dien ten gevolge vindt men in deze verslagen voor het eerst eene opgave van de bijzondere inrigtingen voor hooger onderwijs met vermelding van de statuten of reglementen en de jaarlijksche verslagen dier inrigtingen.

De Universiteit te Amsterdam werd den 15den October 1877 geopend.

Het aantal hoogleeraren en lectoren aan de Universiteiten werd, als eerste gevolg van de inwerkingtreding der nieuwe wet, vermeerderd te:

Leiden	met 12 hoogleeraren	en 1 lector;	
Utrecht	» 7	»	» 3 lectoren;
Groningen	» 10	»	

terwijl in 1878 te Utrecht nog één hoogleeraar in de regtsgeleerdheid werd aangesteld en aan elke Universiteit twee door de Synode van het Hervormd kerkgenootschap benoemde hoogleeraren hunne betrekking aanvaardden.

Bij het einde van den cursus 1878/79 waren aan de Universiteiten werkzaam:

te Leiden	49	hoogleeraren	en 1 lector;
» Utrecht	37	»	» 3 lectoren;
» Groningen	34	»	
» Amsterdam	44	»	(waaronder 7 buitengewone) en 3 lectoren.

Het pleit niet voor den ijver der studenten, dat onderscheidene hoogleeraren een of meer hunner lessen niet konden geven wegens gebrek aan toehoorders, maar niet minder is het af te keuren, dat in 1877 te Leiden een hoogleeraar werd benoemd, die nog geen enkele les heeft kunnen geven wegens gemis aan locaal- en hulpmiddelen. In het eerste verslag wordt gezegd, dat, hoewel te vergeefs, naar een locaal was gezocht, terwijl later over de zaak het stilzwijgen bewaard wordt, en rijst de vraag, waarom de Regering lijdelijk bleef bij het bestaan van eene dergelijke sinecure. Onder de redenen, waardoor hoogleeraren in de geneeskunde in Utrecht verhinderd werden om enkele lessen te geven, komen onder anderen voor: »zitting der commissie voor het geneeskundig Staatsexamen" en »gebrek aan tijd"; daargelaten dat de laatste reden zeer zonderling is, rijst daarenboven de vraag, of die redenen het geheele jaar hebben gegolden.

Onderging het aantal hoogleeraren eene belangrijke vermeerdering, hetzelfde kan niet gezegd worden van het aantal bij den rector magnificus ingeschreven studenten. Dit aantal bedroeg in:

	Leiden.	Utrecht.	Groningen.	Totaal.
1867/77 . . .	939	468	196	1603
1877/78 . . .	627	401	189	1217
1878/79 . . .	533	353	182	1068

In de verslagen wordt gemeld, dat volgens eene opgave van de studenten zelven het aantal studenten veel grooter was:

	Leiden.	Utrecht.	Groningen.	Totaal.
1877/78 . . .	823	454	189	1466
1878/79 . . .	838	488	223	1549

Het is uwe Commissie niet gebleken, dat eenig onderzoek is ingesteld in hoeverre die laatste opgaven vertrouwen verdienen, noch omtrent de oorzaken van dit verschil. Als echter in aanmerking wordt genomen, dat volgens art. 63 der wet op het hooger onderwijs bij den rector magnificus slechts ingeschreven kunnen worden zij, die het bewijs overleggen, dat zij voor een of meer lessen hebben betaald, dan worden allen, die in een jaar geen lessen denken te volgen, omdat zij zich bij voorbeeld voor een examen of de promotie voorbereiden, niet ingeschreven. Of echter het groote verschil daardoor geheel kan verklaard worden is twijfelachtig, bij voorbeeld te Leiden, alwaar het verschil ruim 300 bedraagt, en de vraag doet zich voor of wel de noodige contrôle bestaat, dat de lessen gevolgd worden slechts door hen, die het daarvoor verschuldigde bedrag hebben betaald en bij den regter magnificus zijn ingeschreven.

Te Amsterdam schijnt zich dit verschijnsel, althans niet in die mate, voor te doen. Aldaar waren ingeschreven:

1876/77 398, 1877/78 389, 1878/79 512, waaronder 222 militaire studenten; er wordt bijgevoegd, dat van die 512 eigenlijk slechts 496 waren ingeschreven en de overige dit verzuimd hadden. In een berigt in de *Haarlemsche Courant* van 25 Maart 1880 wordt echter gezegd, dat ook deze laatste opgave onjuist is; volgens dit berigt zouden er te Amsterdam gevonden worden: ingeschreven 404, niet ingeschreven 136, totaal 540 studenten.

Uwe Commissie meent er de aandacht op te moeten vestigen, dat de wijze, waarop in artt. 64 en volgg. de voor het bijwonen der lessen te betalen sommen is geregeld, aanleiding gaf tot menigvuldige klagten. De hoogleeraar MODDERMAN te Leiden verklaarde wel niet gemerkt te hebben, dat de verpligting om ieder jaar op nieuw te betalen nadeelig werkt op het bezoek van die collegies, welke over twee jaren verdeeld zijn, zijn collega FRESEMANN VIËTOR te Groningen heeft juist het omgekeerde opgemerkt; de regtsgeleerde faculteiten te Utrecht en te Groningen zien in die verpligte nieuwe betaling een oorzaak van het geringe bezoek der collegies. De hoogleeraar BRILL klaagt, dat zij, die voor vier lessen hebben ingeteekend, niet er toe overgaan tevens eene vijfde les bij te wonen, dewijl alsdan voor die vijfde les het hooge bedrag van f 80 moet betaald worden. De klagt van de regtsgeleerde faculteit te Utrecht, dat de collegies over vakken, waarin geen examen wordt afgenomen, zeer slecht bezocht worden, zal ook wel, ten deele althans, te wijten zijn aan de regeling der betaling, vooral waar slechts vier collegies behooren gevolgd te worden voor het examen.

De verwachting dat eene inschrijving voor enkele lessen tot de zeldzaamheden zou behooren blijkt geheel ijdel te zijn geweest. De studenten in de godgeleerdheid, die voor alle lessen slechts f 100 betalen er niet bijgerekend, waren van de overige bij den rector magnificus ingeschrevenen te Leiden 48 pct., te Utrecht en te Groningen slechts 40 pct. voor alle lessen ingeschreven.

Hieruit blijkt dat, al is de nieuwe wet op het hooger onderwijs slechts korten tijd in werking, een voorstel tot

wijziging van de artt. 63 en volgg. der wet niet ontijdig kan genoemd worden.

Algemeen is de klagt, dat de kennis van de meeste jongelieden, die voor het eerst de Universiteit bezoeken, zeer gering is. De hoogleeraar GOUDSMIT getuigt dat, op een enkele uitzondering na, de jongelieden onvoorbereid aan de Universiteit komen, niet klassiek gevormd zijn, dat de Latijnsche taal voor hen eene »terra incognita" is en zij dus niet met vrucht de lessen over Romeinsch regt konden volgen. Al zijn alle hoogleeraren niet even ongunstig in hun oordeel, zoo is toch het algemeen getuigenis dat de kennis en ontwikkeling der aangekomenen zeer middelmatig is. Van hen die het admissie-examen aflegden konden in 1877 55 pct., in 1878 slechts 35 pct. toegelaten worden. Op dit oogenblik nog een onderzoek in te stellen in hoe verre de zeer ligte admissie-examens in vroegere jaren het hunne er toe hebben bijgebragt om de eind-examens aan de gymnasia veel ligter te maken, komt aan uwe Commissie onnoodig voor, nu weldra de gymnasia volgens de nieuwe wet zullen worden ingerigt, en betere vruchten van het onderwijs aldaar kunnen verwacht worden.

Met genoegen zag uwe Commissie dat steeds voortgegaan wordt om de hulpmiddelen van het onderwijs aan de Universiteiten te verbeteren, maar betreurt het dat niet hetzelfde kan gezegd worden van de mineralogische verzameling te Utrecht, die zeer onvolledig, en de geologische, die in het geheel niet bestaat, zoodat aldaar geen onderwijs in dat vak kan gegeven worden. Zij vertrouwt dat hierin spoedig zal worden voorzien. Uwe Commissie vernam tot haar leedwezen dat de prachtige restauratie van het auditorium te Utrecht geschiedde ten koste van de acoustiek, en niet minder dat de kostbare heliometertoren te Leiden niet gebruikt kon worden wegens gebleken gebreken aan dat gebouw.

De onzekerheid betreffende het leerplan is oorzaak dat men met de reorganisatie van de gymnasia zeer langzaam is te werk gegaan. Eerst toen bij Koninklijk besluit van 29 Junij 1878 (*Staatsblad* n°. 98) het nieuwe leerplan werd bekrachtigd, zijn de gymnasia allengs volgens de nieuwe wet ingerigt. Hoe noodzakelijk zulk eene reorganisatie is blijkt uit het verslag, waar erkend wordt dat men slechts van weinige gymnasia met regt mag getuigen dat de leerlingen die aldaar hunne opleiding tot het einde genoten hebben, eene opleiding verkregen overeenkomende met de eischen van onzen tijd. De bepaling van het leerplan waardoor combinatie van klassen verboden wordt, werkt reeds zeer gunstig.

Bij het in werking treden van de wet op het hooger onderwijs waren in het geheele Rijk 51 gymnasia en Latijnsche scholen, waarvan 26 met Rijkssubsidie; op 1 Januarij 1879 waren er nog 40, terwijl wordt medegedeeld dat na 1 October 1880 het getal hoogst waarschijnlijk zal dalen tot 24 gymnasia en 4 progymnasia.

Het getal leerlingen (waaronder hier alleen gerekend worden zij die onderwijs in de oude talen ontvingen) was steeds klimmende en bedroeg op 1 Januarij 1877, 1289, 1 Januarij 1878, 1438, 1 Januarij 1879, 1489.

De uitgaven voor het hooger onderwijs, na aftrek van alle inkomsten, bedroegen in 1878:

I.	De Rijks Universiteiten. . . . . f		994 455,18
II.	De Universiteit te Amsterdam:		
	a. voor het Rijk . . f	3 000,00	
	b. voor de provincie Noordholland .	10 000,00	
	c. voor de gemeente Amsterdam. . .	133 808,10^{5}	
			146 808,10^{5}
III.	De gymnasia:		
	a. voor het Rijk . . f	37 855,41	
	b. voor de gemeenten	172 614,96	
			210 470,37
	Totaal. . . f		1 351 733,65^{5}

Om te voorzien in de opleiding van bedienaren der godsdienst en geestelijken voor de verschillende kerkgenootschappen, behalve het Nederlandsch-Hervormde, bestaan 13 bijzondere inrigtingen voor hooger onderwijs met 472 studenten. Aan 10 dezer inrigtingen is eene lagere afdeeling verbonden voor gymnasiaal onderwijs met 812 leerlingen, terwijl er nog 10 dergelijke bijzondere inrigtingen, overeenkomende met de gymnasia, gevonden worden met 366 leerlingen, zijnde van 2 het aantal leerlingen niet vermeld.

MIDDELBAAR ONDERWIJS.

Burgerscholen.

Het aantal leerlingen die de vijf burgerdagscholen bezoeken, blijft steeds dalende, ook te Amsterdam, alwaar, door verandering in de wijze van toelating, de hoop gekoesterd werd dat daardoor meer jongelieden van het onderwijs gebruik zouden maken.

Telden de vijf scholen in December 1873 nog 369 leerlingen, in 1877 bedroeg dat aantal 284 en in 1878, 268; terwijl het eindexamen met goed gevolg werd afgelegd in 1877 door 43, in 1878 door 40 leerlingen. Uit de in het verslag gedane mededeelingen volgt dat zeer velen den cursus van 2 jaren niet ten einde toe doorloopen, en reeds na een eenjarig verblijf de school verlaten; neemt men daarbij in aanmerking dat een groot deel van het eerste jaar moet besteed worden aan herhaling van het op de lagere school minder grondig geleerde, ten einde de leerlingen vatbaar te maken voor het onderwijs dat het programma der dagschool aangeeft, dan blijkt het dat die dagscholen steeds minder aan haar doel beantwoorden.

Het aantal burgeravondscholen en daarmede gelijk staande inrigtingen bleef onveranderd. Alleen werd eene school te Hoorn nu daaronder gerekend, terwijl die vroeger onder de industriescholen was gerangschikt. Het aantal leerlingen die de burgeravondschool bezoeken vermeerderde in 1879 met 92 en verminderde in 1878 met 18. De resultaten van het onderwijs van die scholen zijn zeer uiteenloopend. De vermelding in het verslag in welke vakken aan de verschillende burgeravondscholen onderwijs wordt gegeven, even als in het verslag over 1878/79 over de school te Hoorn gevonden wordt, komt uwe Commissie zeer wenschelijk voor.

Het aantal industrie-, teeken- en ambachtscholen breidt zich langzaam uit. Opgeheven werden de teekenscholen te Wouw, Franeker en Vorden, daartegen opgerigt eene teekenschool te Nijkerk, eene school voor nijverheid te Veendam, ambachtscholen te 's Hertogenbosch en Utrecht en eene kweekschool voor machinisten te Amsterdam.

De middelbare scholen voor meisjes werden door een steeds grooter aantal leerlingen bezocht. Dit bedroeg voor volledig onderwijs in 1876, 718, in 1877 740 en in 1878 769, terwijl daarenboven in dezelfde jaren 50, 69 en 88 meisjes het volledig onderwijs op hoogere burgerscholen ontvingen.

In 1877 werd eene nieuwe hoogere burgerschool geopend en wel eene door het Rijk gesubsidieerde te Apeldoorn, met driejarigen cursus, niet te verwarren met de gewone in art. 16 der wet op het middelbaar onderwijs bedoelde scholen met driejarigen cursus, dewijl te Apeldoorn de drie klassen overeenkomen met de drie *hoogste* klassen van eene school met vijfjarigen cursus.

Het aantal leerlingen voor enkele lessen onderging slechts eene geringe verandering; daarentegen vermeerderde dat voor volledig onderwijs in 1877 met 87, in 1878 met 140; de vierde en vijfde klasse worden echter door een steeds verminderend getal leerlingen bezocht. Van hen die de eerste klasse van eene school met vijfjarigen cursus bezoeken, wordt later slechts naauwlijks een vierde gedeelte in de vijfde klasse gevonden; de groote vermindering die het getal bezoekers der vierde en vijfde klasse in 1877 onderging, moet voor een goed deel worden toegeschreven aan de door de wet van 30 Mei 1877 gebragte verandering in de toelatingsvoorwaarden voor de Militaire Akademie, die zich aansloten aan hetgeen geleerd wordt op de derde klasse.

79 ten honderd van hen die examen aflegden voor de

eerste klasse werden toegelaten; in 1876 bedroeg dit slechts 76 ten honderd.

Het eindexamen werd afgelegd in 1877 door 211 leerlingen, van welke 182 slaagden; in 1878 was dit het geval met 156 van de 176 geexamineerden.

Ook ditmaal worden slechts *uittreksels* medegedeeld uit de verslagen der commissien belast met het afnemen der eindexamens, doch wij dringen er bij vernieuwing op aan dat die verslagen *in hun geheel* worden openbaar gemaakt. Volgens die uittreksels is het oordeel van die commissien over het algemeen gunstig wat betreft de kennis der geëxamineerden; als men echter de bijzonderheden nagaat, krijgt men in menig opzigt een minder gunstigen indruk. In verschillende provincien werd de klagt geuit dat herhaling van het vroeger geleerde, vooral wat de wiskunde betreft, te veel werd verzuimd, zoodat zelfs de geëxamineerden in Noordholland eene zeer gebrekkige kennis hadden van de lagere deelen der wiskunde. In Gelderland werd het verband tusschen aardrijkskunde en geschiedenis dikwijls gemist; terwijl in Groningen geklaagd werd dat de veelheid der vakken oorzaak is dat van aardrijkskunde niet genoeg werk werd gemaakt. Meer algemeen is de klagt dat de aardrijkskunde en de geschiedenis *van Nederland* het minst bleken beoefend te zijn. De warenkennis was over het algemeen gering en zelfs in Zuidholland waren de meeste candidaten daarmede geheel onbekend. Uit Zeeland wordt gemeld dat sommige candidaten zeer vreemde begrippen hadden omtrent de Staatsinrigting van Nederland. De kennis der letterkunde en hare geschiedenis was bij velen zeer gering, en de commissie in Noordbrabant geeft in bedenking om de geschiedenis der letterkunde óf geheel van den rooster te doen vervallen óf zoodanig in te krimpen dat slechts de voornaamste gebeurtenissen en schrijvers uit den nieuweren tijd besproken moeten worden. Ook het grammaticale gedeelte was niet overal even goed, zoo als bijv. in Noordholland, waar vele candidaten zeer veel moeite hadden om zelfs eenvoudige taalregels die zij kenden, in de Fransche taal mede te deelen. Dat de ongunstige uitslag van een examen soms moet toegeschreven worden aan minder juist gestelde vragen van den examinator, bleek bij het examen in het boekhouden; althans de commissie in Noordholland schrijft den ongunstigen uitslag van dat examen toe aan de slecht geredigeerde schriftelijke voorstellen, die, hoewel zeer eenvoudig, van een aard waren waaraan men in de groote koopsteden en met name in de provincie Holland geheel vreemd is. De kennis van dat vak bij de candidaten was echter soms zeer gering, bijvoorbeeld in Noordbrabant, waar slechts enkelen eenig en dan nog maar een flaauw begrip hadden van *credit* en *debet*.

Ten einde de resultaten van het onderwijs op de hoogere burgerscholen ook van elders eenigzins te kunnen beoordeelen, heeft het welligt zijn nut te wijzen op hetgeen vermeld wordt aangaande de toelatingsexamens voor de Militaire Akademie in 1877 en 1878, waarvan de volledige verslagen te vinden zijn in de *Staatscourant* van 5 December 1877 en 1 November 1878.

In 1877 waren van de 217 candidaten voor het 1ste studiejaar 154 leerlingen van hoogere burgerscholen; dat hiervan 43 leerlingen die slechts de 1ste en 2de klasse hadden bezocht, moesten afgewezen worden, is niet vreemd, maar de Regering noemt het te regt in het oog vallend dat van de 99 leerlingen uit de 3de klasse 61 en van de 33 uit de 4de en 5de klasse 14 *niet* slaagden.

Voor het 2de studiejaar moesten van 53 candidaten die de 4de klasse eener hoogere burgerschool hadden bezocht, 31 worden afgewezen, alsmede 4 van de 12 leerlingen der 5de klasse en zelfs 1 die het eindexamen met gunstigen uitslag had afgelegd.

Herhaaldelijk wordt er in het rapport der commissie op gewezen dat voornamelijk verzuim om het vroeger geleerde te repeteren, oorzaak is van dezen ongunstigen uitslag; het bleek haar dat men zich aan sommige scholen tevreden stelt met de beginselen der vakken éénmaal te onderwijzen, zonder daarop later op eene voldoende wijze terug te komen, zoodat de jongelingen soms zeer goed wisten wat zij in den laatsten tijd hadden geleerd, maar volkomen vergeten waren wat hun vroeger was medegedeeld, waardoor de fundamenten van het gebouw hunner kennis geheel waren verdwenen, en dat alle stevigheid miste.

Met genoegen zag uwe Commissie dat de Minister van Binnenlandsche Zaken de aandacht van de directeuren der hoogere burgerscholen hierop vestigde en er op aandrong vooral in het derde jaar het vroeger geleerde met de jongelieden goed te repeteren, niet alleen met het oog op het toelatingsexamen voor de Militaire Akademie, maar vooral met het oog op het groote aantal jongelieden die de hoogere burgerschool voor goed verlaten bij het einde van het derde jaar.

Door den Minister van Oorlog werd in overleg met zijnen ambtgenoot van Binnenlandsche Zaken in Mei 1878 het programma voor het toelatingsexamen eenigzins gewijzigd, om beter aan te sluiten aan de derde klasse der hoogere burgerschool. Dat eene in November van dat jaar daarin gebragte wijziging zou moeten worden afgekeurd, met het oog op de stabiliteit van dat examen, zoo als het Verslag zulks te kennen geeft, kunnen wij niet beamen. De eischen in enkele vakken en wel in geschiedenis, talen en natuurkunde, worden toch daarbij eenigzins verlaagd, overeenkomstig hetgeen in 1878 reeds, doch toen slechts voorloopig, was geeischt.

De uitslag van het toelatingsexamen in 1878 was gunstiger dan het jaar te voren. Van de 128 candidaten die eene hoogere burgerschool hadden bezocht, behoorden 105 tot de 3de klasse, waarvan 63, 18 tot de 4de klasse, waarvan 17 slaagden, terwijl 2 leerlingen van de 5de klasse beiden werden geplaatst. De klagte werd echter ook nu weder gehoord dat vele jongelieden, waaronder onderscheidene die de lessen van de 4de klasse eener hoogere burgerschool hadden gevolgd, blijkbaar zich den laatsten tijd niet genoeg hadden ten nutte gemaakt om het vroeger geleerde te repeteren.

De vroeger vermelde opmerkingen van de commissien, belast met het afnemen der eindexamens, worden nader bevestigd en aangevuld door hetgeen de commissie belast met het toelatingsexamen voor de Militaire Akademie in haar rapport mededeelt. Deze klaagt ook dat wat de aardrijkskunde betreft, hoewel overigens gunstig, juist de bekendheid met Nederland en zijne bezittingen bij velen te wenschen overliet; dat velen slechts eene zeer oppervlakkige kennis (zoo het al dien naam verdient) toonden te bezitten van de Nederlandsche taal, zoodat dikwijls de eenvoudigste vragen óf niet óf zeer gebrekkig werden beantwoord; terwijl de indruk werd bekomen als of de beoefening der Nederlandsche spraakleer eene bijzaak en dus een vak van weinig of geen gewigt was geweest; ook was, behoudens eene enkele uitzondering, het lezen ronduit *slecht* te noemen; bij slechte uitspraak van de nieuwe talen misten zeer velen de meest elementaire kennis der voornaamste taalregels.

Uwe Commissie vreest intusschen dat, zelfs door grondiger onderwijs in de beginselen der vakken en door naauwgezette herhaling van het vroeger geleerde, in het vervolg geen gunstige resultaten zullen worden verkregen, tenzij, zoo al niet de vakken waarin onderwijs wordt gegeven, dan toch die, waarin geëxamineerd wordt bij het eindexamen worden verminderd.

De uitslag van de examens ter bekoming eener acte voor middelbaar onderwijs was, wat de mannelijke candidaten betreft, even als in vorige jaren, zeer ongunstig; slechts aan de kleinste helft van de candidaten kon de gevraagde acte verleend worden, waaronder slechts weinigen die reeds in het bezit van eene acte voor middelbaar onderwijs waren. Het geheel van hen die twee of meer dergelijke acten bezitten wordt steeds kleiner, zoo dat bij de gymnasia geklaagd wordt dat het zeer moeijelijk is iemand te vinden in het bezit van twee acten, zelfs voor zulke verwante vakken als geschiedenis en aardrijkskunde.

Die ongunstige uitslag is zeker voor een deel toe te schrijven aan te geringe voorbereiding der candidaten, maar voor een deel meent uwe Commissie die ook te moeten wijten aan de zware eischen die bij het examen gesteld worden. Dat er bij het examen gelet wordt op de algemeene ontwikkeling der candidaten is niet af te keuren, maar als vereischt wordt dat bijvoorbeeld bij het examen in de geschiedenis de candidaat voldoende kennis bezitte van vreemde talen, van Staatsinstellingen en van aardrijkskunde, en voor deze laatste gebrekkige taalkennis niet wordt geduld omdat anders het onmogelijk is op te klim-

men tot de bronnen, dan kan niet ontkend worden, dat vooral met het oog op het rekbare van » voldoende kennis" die eischen zeer zwaar kunnen zijn. Wanneer bij het examen in taal- en letterkunde gevorderd wordt voldoende kennis van andere talen, om de eene taal met de andere te kunnen vergelijken, zelfs kennis van oude talen, van de letterkunde van naburige volken en van de staatkundige geschiedenis van de verschillende landen; wanneer daarbij geëischt wordt uitgebreide kennis van de taal- en letterkunde in de middeleeuwen, blijkens de opgegeven onderwerpen voor opstellen, bijvoorbeeld: Critiek van den » Ferguet" of den » Carel ende Elegast"; » Eene beschouwing en beoordeeling van de Floris en Blancefloer;" » Die Zeit der Vorbereitung zur mittelalterlichen Blütheperiode" enz.; dan wordt eene groote uitbreiding gegeven aan het bij de wet vastgestelde programma, en is het geen wonder, dat zoo vele candidaten moeten afgewezen worden. Ernstiger nog wordt de zaak, nu blijkt dat de beoefening van het Middelnederlandsch geschiedt ten koste van het Nederlandsch. Hoogst bedroevend is het in het verslag te lezen, dat de candidaten geen rekenschap wisten te geven van de eenvoudigste regels van de Nederlandsche taal, evenmin als van de voornaamste regels van stijlleer, maar dat het beter gesteld was met hunne kennis van het Middelnederlandsch. De kennis van onze middeleeuwsche litteratuur is bijzaak voor het onderwijs aan de hoogere burgerschool. Tevens rijst de vraag of in het algemeen het hoofddoel niet geheel uit het oog wordt verloren, dat toch geen ander is dan om onderwijzers te bekomen, die geschikt en bekwaam zijn om aan jongelieden van 12—18 jaren zoodanig onderwijs te geven, dat dezen in staat zijn met vrucht de voortbrengselen der litteratuur eener taal te lezen en zich zoowel schriftelijk als mondeling behoorlijk in die taal uit te drukken. Werd dit meer in het oog gehouden dan zou het examen zeker ligter, de resultaten van het onderwijs welligt gunstiger zijn, de beoefening der Nederlandsche spraakleer niet meer als bijzaak beschouwd en bij het eindexamen de klagt niet meer gehoord worden, dat de jongelieden zeer veel moeite hadden om zelfs eenvoudige taalregels die zij kenden in de Fransche taal mede te deelen.

Uwe Commissie is van meening, dat, nu bij de wet van 25 April 1879 (*Staatsblad* n°. 87), vooral ten behoeve van de lagere school, eene acte, alleen in de vreemde taal zonder letterkunde, is voorgeschreven, men zich zal moeten beperken in zijn eischen, en zij acht het zeer verkeerd dat bijv. de historische grammatica is opgenomen in het Programma A. Indien zulke eischen gesteld worden is de vrees niet ongegrond, dat spoedig overal, behalve op plaatsen waar eene hoogere burgerschool gevestigd is, de kinderen geheel verstoken zullen zijn van onderwijs in eene vreemde taal door gebrek aan onderwijzers. Ook wijst zij er op, dat voor alle examinandi kennis van de Nederlandsche taal als voorwaarde is gesteld, een eisch die alle vreemdelingen weren zou.

Landbouwschool.

Uwe Commissie heeft met genoegen opgemerkt, dat deze school meer en meer blijkt te voldoen aan eene bestaande behoefte, en dat zij die er onderwijs genieten voor een groot deel behooren tot den gezeten landbouwersstand. Het aantal leerlingen in beide afdeelingen klom in 1877 van 32 tot 60 en in 1878 tot 71.

Polytechnische school.

Het aantal ingeschreven studenten aan de Polytechnische school te Delft bedroeg in 1877 319, waaronder 55 voor enkele vakken; in het volgende jaar waren die cijfers 327 en 64.

Scholen voor de zeevaart.

Bij de bestaande elf scholen werd in 1878 eene twaalfde geopend te Scheveningen.

Onderwijs in taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indie.

De Rijksinstelling te Leiden werd in 1877 opgeheven en vervangen door eene gemeentelijke instelling, die in het eerste jaar door 4, het volgende jaar door 12 leerlingen bezocht werd.

Het aantal leerlingen aan de gemeentelijke instelling te Delft bedroeg in 1876 93, in 1877 98 en in 1878 115.

Het totaal bedrag der uitgaven voor het middelbaar onderwijs, na aftrek van alle inkomsten, bedroeg in:

	1877.	1878.
voor het Rijk . . .	f 899 206 88 [5]	f 848 635,71 [5]
» de provincien .	27 311,80	28 463,46
» de gemeenten .	808 296 82 [5]	825 937,21 [5]
Totaal . .	f 1 734 815,51	f 1 703 036,39

Door de opheffing van de Rijksinstelling voor Indische taal-, land- en volkenkunde te Leiden en door mindere uitgaven voor het materieel van de landbouwschool en de Polytechnische school, bedroegen de Rijksuitgaven in 1878 een aanzienlijk minder bedrag dan in 1877.

Koninklijke Militaire Akademie.

In het afzonderlijk aan de Staten-Generaal ingezonden verslag omtrent den toestand der Militaire Akademie verklaart de commissie van examinatie, dat de Akademie, onder de leiding van haren gouverneur, ten volle aan hare gewigtige bestemming beantwoordt. Het aantal kadetten bedroeg in 1877 152 en in 1878 214. In 1877 slaagden niet bij het eindexamen 1, in 1878 3 kadetten. De overgangsexamens gaven echter niet zulke gunstige resultaten. Terwijl in 1877 een betrekkelijk groot aantal kadetten in alle klassen niet tot een hooger studiejaar konden bevorderd worden, was dit in 1878 voornamelijk het geval met de kadetten van het 1ste studiejaar. Van de 111 konden 41 niet bevorderd worden tot het 2de studiejaar, waaronder 2 die reeds voor de tweede maal de lessen van het 1ste studiejaar volgden, en dan ook van de Militaire Akademie werden ontslagen. Het aantal van hen die slechts tot een hooger studiejaar werden toegelaten na afgelegd herexamen was buitengewoon groot. Uwe Commissie, op dezen ongunstigen uitslag wijzende, meent echter gehoor te moeten geven aan het in het verslag uitgedrukt verzoek om zich van verdere beschouwingen daarover te onthouden, wijl eerst met den cursus 1878/79 een begin is kunnen gemaakt worden met de uitvoering van het normaal programma voor die studiën.

Koninklijk Instituut voor de Marine te Willemsoord.

Te regt wordt in het Verslag gezegd dat de resultaten van het onderwijs zeer gunstig zijn. In 1878 legden alle adelborsten met goed gevolg het eindexamen af of konden tot een hooger studiejaar bevorderd worden. Alleen wordt geklaagd dat de opvoeding moeijelijker wordt naar mate in vele huisgezinnen en op vele scholen de tucht, als een gevolg van den geest des tijds, minder wordt.

Scholen bij de corpsen van het leger en opleiding van ligtmatrozen.

Uit de verstrekte opgave blijkt dat de vroegere opleiding van een groot aantal van hen die de scholen bij de corpsen bezochten, veel te wenschen overliet. Trekt men van het geheele aantal leerlingen af de sergeanten, korporaals en verder de leerlingen bij het bataillon mineurs en sappeurs, die allen gerekend moeten worden te kunnen lezen en schrijven, dan konden in 1878 van de overige 5985 soldaten of miliciens 1448 slechts gebrekkig lezen en schrijven en 705 in het geheel niet. Het is opmerkelijk dat betrekkelijk het grootst aantal, 54%, onwetenden gevonden werd bij de artillerie. Het is echter niet aan te nemen dat allen die gezegd

worden niet te kunnen lezen en schrijven dit niet zouden geleerd hebben of geen school zouden hebben bezocht; voor een groot deel zal die onwetendheid te wijten zijn aan het niet onderhouden van het vroeger geleerde. Dat het volstrekte schoolverzuim niet groot kan zijn blijkt uit hetgeen gemeld wordt aangaande de mate van kennis van de jongens die op de wachtschepen geplaatst worden om aldaar hunne opleiding tot ligtmatroos te bekomen. Van de 138 jongens die in 1878 uit de werving aan boord werden geplaatst en die bijkans allen tot de laagste volksklasse behooren, konden slechts 12 niet lezen en schrijven, hoewel zelfs van dezen eenigen eene school bezochten; 48 konden weinig lezen en schrijven, de overige wel en 39 zelfs goed. Met genoegen zag uwe Commissie dat de opleiding dier jongens zeer goede resultaten geeft, maar zij mist tot hare bevreemding in de verslagen eenige mededeelingen omtrent de in Julij 1877 geopende pupillenschool.

LAGER ONDERWIJS.

Het aantal openbare scholen voor lager onderwijs vermeerderde in 1877 en 1878 met 26, het aantal bijzondere verminderde daarentegen met 21, waaronder 14 gesubsidieerde.

Terwijl in vroegere verslagen werd opgegeven het aantal schoolgaande kinderen op den 15den dag van de 1ste maand van elk kwartaal, is in het laatste verslag, met het oog op de eerlang in te voeren nieuwe wet op het lager onderwijs, daarvoor één dag en wel den 31sten December aangenomen. Op 31 December 1878 bedroeg het aantal kinderen die de lagere school bezochten 531 110, waarvan 402 604 op de openbare scholen, 5448 op de bijzondere gesubsidieerde scholen, en 123 058 op de overige bijzondere scholen. Het aantal bezoekers van de bijzondere gesubsidieerde scholen wordt steeds geringer en verminderde in 1878 met 167; daarentegen vermeerderde het aantal kinderen op de openbare scholen met 7346 en op de overige bijzondere scholen met 1078. Tot haar leedwezen moet uwe Commissie even als vroeger constateren dat het bezoek van de avondschool steeds geringer wordt.

Van de dagscholieren ontvingen op 31 December 1878 op de openbare scholen 56%, op de bijzondere gesubsidieerde scholen 10%, op de overige bijzondere scholen 28% kosteloos onderwijs.

Het juiste getal kinderen van 6—12 jaren die de school *verzuimden* bedroeg in 1878 volgens het verslag 79 401. Dat hier echter slechts bedoeld wordt het aantal kinderen die *vermoedelijk* de dagschool niet *bezoeken* is duidelijk; dewijl bij benadering het vermoedelijk aantal kinderen van 6—12 jaren wordt opgegeven en daarvan afgetrokken het aantal op de schoollijsten ingeschreven kinderen. De belangrijke vraag hoeveel kinderen van 6—12 jaren geen onderwijs genieten, blijft hierbij geheel onbeantwoord.

Volgens de gedane opgaven werden er in 1877 slechts 85 lagere scholen gevonden waar niet alle vakken van het gewoon lager onderwijs bedoeld in art. 1 der wet konden onderwezen worden. In Noordbrabant, waar in 1876 nog 36 dergelijke scholen gevonden werden, vond men er in 1877 geen enkele. Dat zou een hoogst verblijdend verschijnsel zijn, ware het niet dat, zoo als uwe Commissie een vorig jaar reeds opmerkte, geen waarde aan dergelijke opgave kan gehecht worden, dewijl de daartoe noodige gegevens ontbreken, en zij zag dan ook met genoegen dat de Regering in het verslag over 1878 dergelijke onbetrouwbare tabellen heeft achterwege gelaten.

De uitgaven voor het lager onderwijs, na aftrek van alle inkomsten, bedroegen in:

	1877.	1878.
voor het Rijk . . .	f 891 939,41½	f 867 324,26½
» de provincie . .	263 193,52½	212 826,39
» de gemeenten. .	6 116 412,95	5 997 268,45
Totaal	f 7 271 545,89	f 7 077 805,40½

Hoewel in 1878 bijkans alle posten eene verhooging van uitgaven vorderden, die van het onderwijzend personeel zelfs eene van circa f 250 000, was het totale bedrag der uitgaven minder dan in 1877, bijkans uitsluitend wegens verminderde uitgaven voor nieuwe schoollocalen.

Het aantal hoofdonderwijzers die een inkomen beneden de f 700 hadden verminderde weder met 231. Waar echter nog 243 hoofdonderwijzers en slechts 187 hulponderwijzers een inkomen hebben beneden de f 500, wordt eene onevenredigheid gevonden, waaraan weldra bij de invoering van de nieuwe wet een einde zal gemaakt worden.

De vijf Rijkskweekscholen werden in den cursus 1878/79 bezocht door 388 kweekelingen, waaronder 19 vrouwelijke. Aan de overige inrigtingen ter opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen woonden in 1878 de lessen bij 4008 leerlingen, waaronder 3108 kweekelingen die 388 acten als hulponderwijzer of hulponderwijzeres en 900 hulponderwijzers of hulponderwijzeressen die 107 acten als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres verwierven.

De uitgaven voor de opleiding van kweekelingen bedroegen in:

	1877.	1878.
voor het Rijk . . .	f 432 535,46½	f 462 090,41
» de provincie . .	1 750,00	1 150,00
» de gemeenten. .	52 546,10½	58 380,56½
Totaal. . .	f 486 831,57	f 521 620,97½

In de jaren 1877 en 1878 werden:

toegelaten 421, afgewezen 624 hoofdonderwijzers;
» 185, » 78 hoofdonderwijzeressen;
» 826, » 605 hulponderwijzers;
» 645, » 335 hulponderwijzeressen.

In 1878 werden gevonden 102 openbare bewaarscholen met 18 475 leerlingen, en 659 bijzondere met 64 973 leerlingen; bovendien waren te Amsterdam 136 dergelijke scholen, waarvan het aantal leerlingen niet wordt vermeld.

Uwe Commissie meent hiermede hare taak te hebben volbragt en heeft de eer aan de Kamer voor te stellen de Verslagen der Regering omtrent den toestand der scholen over 1877/78 en 1878/79 voor kennisgeving aan te nemen en een afschrift van dit verslag aan den Minister van Binnenlandsche Zaken ter kennisneming toe te zenden.

Vastgesteld door de Commissie, den 11den October 1880.

DE BEAUFORT.
MACKAY.
RÖELL.
MOENS.
VERHEIJEN.

[38. 1.]

VERSLAG DER COMMISSIE.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 83 der zitting 1879-1880.)

De Commissie, in wier handen is gesteld het verslag der verrigtingen aangaande het armbestuur over 1877, heeft de eer de volgende opmerkingen onder de aandacht der Kamer te brengen.

Kon de Commissie, in wier handen gesteld was het verslag der verrigtingen aangaande het armbestuur over 1876, constateren, dat zij met genoegen had gezien, hoe de openbare verkoop van de onroerende goederen der Noorder Doopsgezinde gemeente te Giethoorn, met het doel om de opbrengst onder de 16 leden der gemeente te verdeelen, gestuit is door een brief van den Minister van Justitie, het verslag over 1877 toont aan, dat de inkomsten der bedoelde goederen, niettegenstaande dit schrijven van den Minister, onder 11 leden der gemeente zijn verdeeld. Te regt werd door de 1ste afdeeling van den Raad van State in deze zaak opgemerkt, dat, aangezien de Doopsgezinde gemeente te Giethoorn nog niet was ontbonden, zij dus, als nog bestaande, in de mogelijkheid verkeeren kon hare behoeftige leden te ondersteunen. Er kon dus nog geen sprake wezen van eene instelling van weldadigheid, wier doel vervallen was. Zoolang dat het geval niet was, bestond er, volgens het oordeel der afdeeling, geen grond voor tusschenkomst der Regering. Volgens de bedoeling van den wetgever van 1854 moest het beheer der diaconiën geheel vrij gelaten worden. De afdeeling wees er op, hoe de schade van die vrijheid uit het voorgevallene te Giethoorn blijkt. De Regering heeft, overeenkomstig het gevoelen dier afdeeling van den Raad van State, de hulp ingeroepen van den kerkeraad der Doopsgezinde gemeente te Amsterdam, ten einde door tusschenkomst de gemeente te Giethoorn van hare verkeerde handelingen terug te brengen. Het resultaat daarvan kon nog niet worden medegedeeld. Hoe dit zij, het blijkt hier hoe, ten gevolge der volkomen vrijheid der diaconie-besturen, goederen geheel en al aan hunne bestemming onttrokken en onregelmatige handelingen gepleegd kunnen worden. De vraag is nu geen [illegible] gedaan, of [illegible] wijziging der wet van [illegible] niet wenschelijk moet worden geacht? Het komt de [illegible] zeer vreemd voor, dat, terwijl het antwoord van den Amsterdamschen kerkeraad reeds in 1878 werd ontvangen, de inhoud daarvan in dit in November 1879 verschenen verslag niet is opgenomen. Ware dit geschied, [illegible] ook in een noot, medegedeeld, men zou dan de geheele geschiedenis der zaak hier bijeen vinden.

Art. 11. Ook in dit verslag wordt, zonder voldoende toelichting, medegedeeld, dat bij weigering om aan het voorschrift van art. 10 der wet te voldoen, art. 11 niet werd toegepast: *wijl dat geen gunstig gevolg zou hebben gehad.* Reeds in het vorig verslag werd er op gewezen, hoe, bij gebreke van nadere toelichting, de gegrondheid dier meening niet kon worden beoordeeld. De opmerking moet echter bovendien worden gemaakt, dat art. 11 der wet zeer uitdrukkelijk zegt: dat bestuurders, die niet voldoen aan het voorschrift van art. 10, elk gestraft worden met eene geldboete. In geen enkel opzigt wordt de restrictie gemaakt, dat die straf alleen zou worden opgelegd, wanneer daarvan gunstige gevolgen zouden te wachten zijn. Te regt teekent BOISSEVAIN bij art. 11 der armenwet aan, dat de regter de middelen te zijner beschikking heeft, om de waarheid aan het licht te brengen, en de bevoegdheid om de overlegging van boeken en andere schrifturen te bevelen. Het is dus onmogelijk vooraf te beweren, dat de strafvervolging geen gunstig gevolg zou hebben. Bovendien de vraag of de bestuurders, overeenkomstig alinea 3 van art. 11, het hunne hebben gedaan om aan het voorschrift gevolg te geven, en of er dus al of niet eene veroordeeling moet worden uitgesproken, staat ter beoordeeling van den regter, niet van de Regering, die de vervolging moet instellen.

Met genoegen nam de Commissie kennis van de mededeeling der Regering, dat bij toenemming blijkt, hoe na de wijziging der armenwet in 1870 de artt. 20, 21, 22, 24 en 25 der wet gunstig werken, en hoe de kerkelijke en bijzondere instellingen meer en meer trachten de armenzorg op zich te nemen. De Commissie kan evenwel niet nalaten te betreuren, dat, tegenover dit gunstig getuigenis, de nalatigheid van eenige kerkelijke armbesturen, om de armen der gemeente te bedeelen, moest worden geconstateerd. Zelfs blijven enkele Katholieke gemeenten in gebreke om parochiale armbesturen op te rigten. Het is allezins noodig, dat tegenover dergelijke handelingen de gemeentebesturen, zoo als dit in Zeeland door Gedeputeerde Staten is geschied, aangemaand worden, er wel aan te denken, dat de zorg voor de armen volgens de wet aan de kerkelijke en bijzondere instellingen moet worden overgelaten en dat het burgerlijk armbestuur geen ondersteuning mag verleenen, dan na zich zooveel mogelijk verzekerd te hebben, dat de arme die niet van kerkelijke of bijzondere instellingen kan erlangen, en dan slechts bij volstrekte onvermijdelijkheid. Strikte handhaving tegen van [illegible] der wet is het eenig middel om de [illegible] armbesturen of kerkelijke gemeenten aan te sporen aan hunne verpligting te voldoen.

Bij de mededeeling der Regering, dat uit sommige cijfers blijkt, dat de kerkelijke en bijzondere instellingen van liefdadigheid meer dan vroeger hare hunne bestemming [illegible], trof het de Commissie toen, dat bij het vorig jaar geen verschil is waar te nemen in de verhouding der verdeeling van de totale som van ondersteuning ad f 11 182 424, over de gemeentebesturen, de kerkelijke en [illegible].

[illegible] moest de Commissie in het verslag te ontwaren, waar op pagina 19 gezegd wordt, dat de kerkelijke en bijzondere armbesturen bij voorkeur de verzorging der zieken aan de gemeentebesturen overlaten. Wanneer de [illegible] uitgaven der gemeenten voor [illegible] van geneeskundige [illegible], [illegible] wordt [illegible], dat [illegible] wijze van armenverzorging meer en meer [illegible] de kerkelijke en bijzondere instellingen [illegible] ter hand genomen. [illegible] tot [illegible] te vestigen.

[illegible] bij het opmaken der cijfers van het armwezen, vooral ook bij de [illegible] verschillende armbesturen en liefdadigheidsinstellingen worden gedaan, [illegible] onderscheid moet worden gemaakt tusschen eene statistiek der bedeelingen en eene statistiek der armoede? Zouden er in ieder geval niet nog veel verbeteringen kunnen worden aangebragt in de tabellen zoo als zij thans in het verslag worden opgenomen? Uit het verslag blijkt bijv. dat door de verschillende gemeenten de aanzienlijke som van f 2 047 [illegible] aan subsidiën aan instellingen van weldadigheid wordt verstrekt. Men vergete evenwel niet dat een aanzienlijk bedrag dier subsidiën gegeven wordt ten bate van ziekenhuizen, waarin tal van lijders voor particuliere rekening worden verpleegd. En dat onder die subsidiën nog gelden schuilen, tot andere doeleinden verstrekt, die met de eigenlijke armenzorg niets te maken hebben, zou men o. a. vermoeden uit de opmerking van het gemeentebestuur van Breda, ter verklaring waarom het subsidie over 1878 meer dan de helft lager is dan die over 1877. Het gemeentebestuur zegt dat onder de bijlage over 1878 ad f 5975 niet zijn begrepen de uitgaven voor *politiezorg*, welke thans regtstreeks uit de gemeentekas worden betaald.

Wordt die som van uitbetaalde subsidien gevoegd bij de sommen, uitgegeven voor onderstand van allerlei aard en verminderd met de ontvangsten van terug ontvangen gelden, en van Rijks en provinciale subsidien, dan krijgt men een bedrag van f 2 918 550, hetwelk het armwezen over 1877 aan de gezamenlijke gemeenten zou hebben gekost. Naar de bevolking op 31 December 1877 kost de gemeentelijke armenonderstand volgens het verslag dus f 0.74 per inwoner.

Wanneer men nu evenwel nagaat welk een belangrijk element in de gemeentelijke uitgaven de bovenbedoelde subsidien zijn, zoodat die in gemeenten van meer dan 20 000 zielen zelfs f 0,99 per inwoner bedragen, dan mag men waarlijk wel, alvorens vast te stellen op hoeveel de gemeentelijke armenlast ieder inwoner komt te staan, van die subsidien aftrekken alles wat niet direct tot de statistiek der armoede kan worden gebragt. Tot juiste kennis van den druk die de eigenlijke armenverzorging op de bevolking legt, zou dus meerdere splitsing der cijfers zeer gewenscht zijn.

De Commissie wijst verder op de stereotyp in de verslagen terugkeerende opmerking der Regering dat uit de verstrekte opgave van het getal personen, die in de weldaden van de verschillende soorten van instellingen deelden, niet met genoegzame naauwkeurigheid een totaal cijfer van het getal bedeelden of ondersteunden in het geheele Rijk zamen te stellen is, omdat het getal leden der gezinnen, die deelen in den onderstand aan hunne hoofden uitgereikt, niet kan worden gekend, *en zeer vele personen in twee of zelfs in meer tabellen zijn begrepen.* Het is toch inderdaad voor eene juiste beoordeeling van het armwezen uiterst gewenscht dat zoo na mogelijk het getal bedeelden worde gekend. Het opmaken eener statistiek, waarvan men a priori weet, dat de uitkomst onjuist is, is een zeer onvruchtbaar werk. Zoo heeft dan ook de berekening op pag. 20, 2de kolom, van het bedrag der bedeeling door besturen voor huiszittende armen per hoofd, niet de minste waarde, als men zelfs bij benadering het getal bedeelden niet kan opgeven. Verbetering ware in deze statistiek toch wel aan te brengen. Men kan bijv. als regel aannemen dat, wanneer het hoofd van een gezin wordt bedeeld, de leden van dat gezin allen tot de bedeelden kunnen worden gerangschikt. Meestal regelt zich de hoegrootheid der bedeeling naar de meerdere of mindere uitgebreidheid van het gezin. Eene opgave van het getal leden der gezinnen, wier hoofden bedeeld worden, kan door de bedeelende besturen zonder veel moeite worden verstrekt. Dit geschiedde dan ook vóór 1867 door vele besturen, en het is de vraag of men, wanneer het niet door *vele*, maar door *alle* besturen werd gedaan, niet tot een juister cijfer zou komen dan nu, met de opgave slechts van het getal bedeelde hoofden van gezinnen. Evenzoo kan zonder veel moeite opgegeven worden hoeveel verpleegden in godshuizen, in gast- en ziekenhuizen en in gestichten voor krankzinnigen op eigen kosten of op die hunner betrekkingen worden verpleegd. Dit, zoo als het verslag zegt, *niet onbelangrijk getal personen* behoort niet tot de behoeftigen en moet dus van de in het verslag opgegeven getal verpleegden worden afgetrokken.

Ook de omstandigheid, dat zeer vele personen in twee of zelfs in meer tabellen zijn begrepen, duidt op eene niet juiste inrigting daarvan. Al is het misschien niet geheel te vermijden, de vragen die door de verschillende bedeelende besturen moeten worden beantwoord, kunnen toch zóó zijn gesteld, of liever de hoofden der kolommen op de door die besturen in te vullen staten kunnen zoo zijn geredigeerd, en die kolommen zelve in dier voege gesplitst zijn, dat van eene verwarring, als die uit de aangehaalde woorden van het verslag blijkt, zoo min mogelijk spake kan zijn. Wanneer, om een voorbeeld te noemen, personen voor instellingen ter werkverschaffing hebben gearbeid, zonder daarin gehuisvest te zijn, terwijl die personen tevens van deze of gene instelling hulp genoten, dan is het zeer wel doenlijk, daarvan aanteekening te verkrijgen op de in te vullen tabellen, waardoor vermeden kan worden, dat zulke personen onder het totaal der bedeelden dubbel voorkomen. Door dusdoende eene betere, zuiverder statistiek te verkrijgen, waartoe welligt het centraal bureau voor de statistiek, wanneer tot de oprigting daarvan zal kunnen worden overgegaan, van goede dienst zal kunnen zijn, zou het zeer zeker blijken dat het totaal der als behoeftig aangegeven personen aanmerkelijk zou moeten worden gewijzigd.

Uit tabel 27 van het verslag blijkt, dat sedert Januarij 1875 de bevolking van de gestichten Ommerschans en Veenhuizen voortdurend is afgenomen, en dat daarmede de vermindering der uitgaven gelijken tred houdt. Wanneer deze gunstige omstandigheid, gelijk uit het verslag schijnt te mogen worden vermoed, een gevolg is van de overbrenging van het beheer over de gestichten van het Departement van Binnenlandsche Zaken naar dat van Justitie, dan mag men zich te regt over dien maatregel verheugen. Intusschen vreest de Commissie dat, indien het verslag over het armwezen niet bijna twee jaren later verscheen, dan het jaar waarover het loopt, men thans welligt weder over vermeerdering van het personeel op de kolonien geklaagd zou zien.

Reeds jaren geleden werd er op gewezen, dat in een statistiek over het armwezen, de instellingen ter voorkoming van armoede geen plaats behoorden te vinden. » Met even veel en even weinig regt," zoo schreef reeds in der tijd de hoogleeraar VISSERING, *Herinneringen*, Tweede bundel, Politische vertoogen, pag. 202, » komen zij hier eigenlijk voor, als elke instelling of vorm van crediet-verschaffing; wat de bank van leening voor den geringen man is, is het hypotheek- en prolongatiestelsel voor de meer vermogenden, enz". Het opnemen der cijfers dezer statistiek bij die over het armwezen, heeft dan ook soms tot geheel verkeerde gevolgtrekkingen aanleiding gegeven. Uit ouden sleur of welligt omdat men er elders geen plaats voor vinden kon, is men de opgaven over die instellingen ter voorkoming van armoede, blijven opnemen onder de statistiek betreffende de armoede zelve. Nu wij evenwel binnen kort postspaarbanken in ons land in werking zullen zien, geeft de Commissie de Regering in overweging, om de hier bedoelde instellingen over te brengen naar het uitvoerig verslag, dat overeenkomstig de wet tot instelling eener postspaarbank, jaarlijks aan den Koning omtrent den staat dier inrigting en van hare werkzaamheden moet worden gedaan.

De Commissie heeft ten slotte de eer voor te stellen dit Verslag in afschrift mede te deelen aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, de Regering dank te zeggen voor haar verslag van de verrigtingen aangaande het armbestuur over 1877 en het voor kennisgeving aan te nemen.

Vastgesteld den 1 December 1880.

GOEMAN BORGESIUS.
SANDBERG.
SICKESZ.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
DE BRUYN.

[39. 1.]

BEANTWOORDING VAN HET DEN 26 NOVEMBER 1879 VASTGESTELD VERSLAG DER COMMISSIE.

VERSLAG DER COMMISSIE.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 169 der zitting 1879-1880.)

De Commissie in wier handen is gesteld het Algemeen Jaarlijksch Verslag over 1879 omtrent de vestingwerken, van wege het Departement van Oorlog onder dagteekening van den 27sten Augustus jl. ingezonden, heeft geene aanleiding gevonden deswege eenige nadere opheldering aan den Minister van Oorlog te vragen.

Zij heeft de eer voor te stellen dat Verslag voor kennisgeving aan te nemen en den heer Minister van Oorlog onder toezending van een afschrift dezes, dank te zeggen.

Vastgesteld den 7den December 1880.

VAN KERKWIJK.
KOOL.
LIEFTINCK.
HEYDENRIJCK.
VAN DER SCHRIECK.

[40.]

OVEREENKOMST *met de* Vereenigde Staten van Noord-Amerika, *tot wederkeerige uitlevering van misdadigers.*

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. 107 der zitting 1879-1880;

[41.]

OVEREENKOMST *met* Belgie, *omtrent het nemen van abonnementen op dagbladen en tijdschriften door tusschenkomst der posterijen.*

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. **108** der zitting 1879—1880.

[42.]

KONINKLIJK *besluit van* 5 *Augustus* 1880 (Staatsblad *n°.* 156) *betreffende eene af- en overschrijving van het Iste op het IIde hoofdstuk der Indische begrooting voor* 1879.

De stukken zijn gedrukt onder:

N°. **190** der zitting 1879—1880.

Eindverslag der Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers.

[43. 1.]

GELEIDENDE BRIEF.

Aan den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, *den* 10*den September* 1880.

Ingevolge magtiging des Konings en in voldoening aan art. 12 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) heb ik de eer U Hoogedel Gestr. hiernevens aan te bieden het overeenkomstig art. 10 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers opgemaakt Eindverslag harer werkzaamheden.

De Minister van Financien,
Namens den Minister,
De Secretaris-Generaal,
BARTSTRA.

[43. 2.]

EINDVERSLAG.

Aan den Koning.

SIRE!

Het verslag, dat wij de eer hebben bij deze aan Uwe Majesteit te doen, vindt zijne aanleiding zóó in de bepalingen van art. 12 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), als in die van art. 10 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197).

§ 1. Onze werkzaamheden sedert 1 Januarij jl. bepaalden zich hoofdzakelijk tot de uitvoering van laatstgemelde wet en betroffen meer bepaald:

1°. de afgifte aan den Minister van Financien van de kapitalen in doorloopend beheer (art. 1 dier wet);

2°. de afgifte der saldo's van de vroegere weeskamers aan de gemeentebesturen (artt. 2—5 dier wet);

3°. de afgifte van het saldo van ons beheer aan den Staat (art. 7 dier wet);

4°. de teruggave der archieven aan de besturen der gemeenten, waar vroeger weeskamers hadden bestaan (art. 9 dier wet).

Tot de werkzaamheden, bedoeld sub n°. 1, hadden nog betrekking Uwer Majesteits besluiten van [illegible] Februarij 1880 (*Staatsblad* n°. [illegible]), waarbij de overgang dier kapitalen, voor zooveel noodig, nog nader werd geregeld. De erfstellingen, die onder deze kategorie vielen, waren slechts vijf in getal, namelijk die van:

GERARD VAN PAPENBROEK (weeskamer Amsterdam);

SIMON VEILLAUME DE BRIENNE (weeskamer Delft);

SIEBRAND WILLEMSZ. GROES (weeskamer Enkhuizen);

JACOBA VAN OSTADE, wed. GERARD BOON (weeskamer Gouda);

HENDRIK HEUNING (weeskamer Hoorn).

De Minister van Financien nam de daarvoor onder ons beheer zijnde kapitalen der nationale schuld, contanten en andere waarden over, en het beheer wordt sedert 1°. Maart jl. door het hoofd van genoemd Departement gevoerd.

Omtrent de afgifte van de saldo's der vroegere weeskamers aan de gemeentebesturen (punt n°. 2) zij het volgende medegedeeld.

Reeds spoedig na de in werkingtreding der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) vestigden wij, ook op verzoek van den Minister van Financien, de aandacht der betrokken gemeentebesturen op de bepalingen van artt. 2—5 dier wet.

De uitslag was, dat op den fatalen termijn voor de terugbekoming van de saldo's (geheel of gedeeltelijk) van de 37 vroegere weeskamers, welke een saldo opleverden, zich 36 gemeentebesturen tijdig hebben aangemeld.

Vier gemeentebesturen, die van Breda, Dordrecht, Edam en Schiedam, schijnen wegens het luttel bedrag niet geneigd te zijn geweest hetzelve in ontvang te nemen. Eén, dat van Bodegraven, liet den termijn verloopen en wendde zich eerst later tot ons. Dit verzoek werd natuurlijk afgewezen.

Wij hebben toen, voor zooveel noodig, voor de betrokkene gemeenten rekeningen wegens de te doene afgifte doen opmaken en de aangewezen saldo's daarop aan de gemeentebesturen uitgekeerd.

Nadat wij de sub 1°. en 2°. bedoelde werkzaamheden hadden volbragt en nog eenige andere uitgaven voor onze Commissie hadden bewerkstelligd, waren wij in staat (punt n°. 3) het aan den Staat komend saldo wegens ons beheer te constateren.

Wij deden dit ingevolge art. 7 der wet, bij eene aan den Minister van Financien overgelegde rekening, welke zijne goedkeuring mogt wegdragen.

Het saldo van ons beheer, dat toen aan den Staat werd uitgekeerd, bestond in:

f 6 220 400	aan inschrijvingen der 2½ pcts. nat. schuld;
95 800	» » » 3 » » »
627 200	» » » 4 » » »
77 273,54	» contanten;
15 000	» obligatien ten laste Haarlem;

een verbandbrief ten laste van de Groote Kerk te Breda;

een obligatie ten laste W. G. DEUTZ;

» » » » J. VAN RIJNEVELD EN SOONEN;

en een drietal cachetten.

Voor zooveel noodig merken wij hierbij op, dat onder deze waarden is begrepen het saldo der voormalige weeskamer van Amsterdam, bedoeld in de bij de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 196) goedgekeurde dading van den Staat met voornoemde gemeente, met uitzondering echter van de zoo dikwijls besprokene dertien obligatien ten laste der thesaurie van Amsterdam, welke ingevolge dezelfde wet aan het bestuur [illegible]

De teruggave van de archieven der vroegere weeskamers (punt n°. 4) gaf aanleiding tot veel geschrijf en andere werkzaamheden.

Ingevolge verzoek van den Minister van Financien vestigden wij de aandacht der gemeentebesturen (gedeeltelijk reeds in November 1879) op de bepaling van art. 9 der wet van 14 November 1879.

Van 166 gemeentebesturen, die in de termen van dit artikel konden vallen, ontvingen wij slechts van 68 en dan soms nog niet dan na ettelijke maanden, en na herinnering onzerzijds, een verzoek tot afgifte.

Wij zijn met de afgifte geleidelijk voortgegaan, zulks steeds (met eene enkele uitzondering) met toezending van inventarissen der stukken, die het onderwerp der bezendingen uitmaakten.

De weeskamer-archieven, waarvan de bedoelde teruggave plaats had, waren de volgende: Alkemade, Alkmaar, Amersfoort, Arnemuiden, Axel, Beemster, Bergen op Zoom, Bloemendaal, Broek enz., Breda, Brielle, Delft, Dreischor, Enkhuizen, Goes, Gorinchem, Gouda, 's Gravenhage, 's Gravesande, Groningen, Haarlem, Heemstede

Hillegersberg en Rotteban, Hoedekenskerke, Hoorn, Hulst, Kloetinge, Klundert, Kruiningen, Leiden, Leiderdorp, Lier (de), Moordrecht, Muiden, Muiderberg, Naarden, Numansdorp, Oostzanen en Oostzaandam, Ouderamstel, Oudewater, Philippine, Purmerende, Rotterdam, Rijp, Rijswijk, Schagen, Schiedam, Sloten, Soeterwoude, Tholen, Tonge (Nieuwe), Utrecht, Veere, Vlaardingen, Vlissingen, Voorburg, Vrouwenpolder, Noord-Waddinxveen, Zuid-Waddinxveen, Wassenaar, Weesp, Westzanen, Woerden, Wormer, Wijdewormer, Woubrugge, IJsselstein, Zierikzee en Zutphen.

Van de overige betrokkene gemeentebesturen vernamen wij niets, behalve van twee, die van Zwammerdam en Dordrecht, de mededeeling dat zij de toezending der archieven niet wenschten, terwijl burgemeester en wethouders van Middelburg eerst te kennen gaven het archief der voormalige weeskamers van Middelburg (stad) en van Middelburg (ambachten) te willen terugontvangen, doch later op het vernemen van de massa papieren, waaruit deze archieven bestonden, van hun verzoek afzagen, op grond dat er geene plaats voor berging was.

De ons op dagteekening dezer nog overgeblevene archieven zijn thans ingevolge de laatste alinea van art. 9 der wet ter beschikking van den Minister van Financien, behalve dat van Amsterdam, hetwelk ingevolge art. 4 der bij de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 196) bedoelde dading thans ter beschikking is van het bestuur dier gemeente.

§ 2. Het saldo op 31 December 1879 in de consignatiekas aanwezig bedroeg . . . . f 6 934,83

Sedert werd ten behoeve van die kas overgestort eene som van 98 068,03

Te zamen f 105 002,86

De uitgaven beliepen wegens door den Minister van Financien afgegeven mandaten . . . . f 20 902,09

terwijl uit het credit dier rekening in het credit der rekening: *Ontvangsten ter zake van het beheer van de bij art.* 1 *der wet van* 20 *Augustus* 1859 (Staatsblad n°. 95) *en art.* 1 *der wet van* 14 *November* 1879 (Staatsblad n°. 197) *bedoelde fondsen, stichtingen en kapitalen*, is overgeschreven 6 827,23

27 729,32

Dien ten gevolge was daarin bij het afsluiten van onze dagboeken aanwezig een saldo van . . . . f 77 273,54

[illegible] door ons overgedragen aan den Minister van Financien.

§ 3. In het bij ons vorig jaarverslag gemeld geding over den boedel van Pieter van der Meulen had op dagteekening dezes nog geene uitspraak plaats.

Dit geding zal dus ingevolge art. 12 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), na de ontbinding onzer Commissie, tegen den Staat moeten worden voortgezet.

§ 4. De door ons ter voldoening aan art. 14 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) afgelegde Rekening en Verantwoording over 1879 werd door de Algemeene Rekenkamer zonder aanmerkingen afgesloten.

Ditzelfde was het geval met onze ingevolge art. 10 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) aan dat Hooge Collegie gedane laatste Rekening en Verantwoording.

§ 5. Het tegenwoordig eindverslag is dus de laatste verrigting waartoe wij zijn geroepen.

Wij hebben begrepen dat de bedoeling van zoodanig eindverslag wel niet zal geweest zijn om in eene herhaling te treden van alles wat onze Commissie gedurende haar bijna 30jarig bestaan heeft verrigt, hetgeen trouwens uit al onze jaarverslagen genoegzaam kan blijken. Wij hebben echter gemeend goed te doen, door bij dit verslag, in den vorm van staten, een overzigt te geven van de voornaamste onzer verrigtingen.

Deze als bijlagen A—G van dit verslag gevoegde staten zijn de navolgende:

A. Naamlijst van de personen, die lid of secretaris zijn geweest van de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers.

B. Lijst der door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers ingevolge art. 8 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) gedane aankondigingen.

C. Overzigt van de door de Algemeene Commissie van Liquidatie der Zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingevolge artt. 8 en 9 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), aan regthebbenden afgegevene waarden.

D. Overzigt van de ingevolge art. 10 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) aan den Staat vervallen en door de Algemeene Commissie van Liquidatie der Zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers aan den Minister van Financien afgegevene waarden.

E. Overzigt der waarden, welke door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers aan den Minister van Financien zijn afgegeven:

a. voor de fondsen en stichtingen, bedoeld bij de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95);

b. voor erfstellingen, bedoeld bij art. 1 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197).

F. Overzigt van de ingevolge de artt. 2—5 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) aan gemeentebesturen afgegeven saldo's wegens weeskamerlijk beheer, anterieur aan de wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45).

G. Overzigt van alle door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers gedane ontvangsten en uitgaven in numerair, overeenkomstig de daarvan achtervolgelijk afgelegde, door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekeningen.

Blijkt uit die overzigten, dat vele waarden aan de regtmatige eigenaars zijn uitgekeerd, die zonder de wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) welligt niet in de gelegenheid zouden zijn geweest hunne aanspraken daarop te doen gelden, [illegible] dat sommige gemeenten nog een niet onbelangrijk saldo in hare kassen ontvingen, — ook voor den Staat is de in 1852 genomen maatregel met de daarop gevolgde wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) zeer voordeelig geweest.

Uit verschillende hoofden toch ontving deze, behalve nog andere geldswaardige stukken of andere voorwerpen van waarde, niet minder dan:

f 7 620 200 aan inschrijvingen der 2½ pcts. nationale schuld;
98 600 » » 3 » » »
628 100 » » 4 » » »
331 823,06 aan contanten. (*)

's Gravenhage, den 27sten Augustus 1880.

De Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers,

W. G. Hovy, *Voorzitter.*

Ter harer ordonnantie,

F. v. Randwijck, *Secretaris.*

(*) Hieronder is begrepen het saldo der Amsterdamsche weeskamer.

[43. 3.]

BIJLAGE A.

NAAMLIJST van de personen, die Lid of Secretaris zijn geweest van de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers.

NAAM EN WOONPLAATS.	Betrekking bij de Algemeene Commissie bekleed.	Dagteekening en nommer van het Koninklijk besluit, houdende benoeming tot de voormelde betrekking.	*AANMERKINGEN.*
Leden.			
Modderman (mr. H. J. H.), te 's Gravenhage,	Voorzitter,	29 Junij 1852, n°. 67.	Overleden 4 September 1859.
Jagt Wz. (mr. G. van der), te 's Gravenhage,	Ondervoorzitter,	29 » 1852, » 67.	Overleden 27 November 1857.
Meer de Wijs (mr. J. W. van der), te Amsterdam,	Lid,	29 » 1852, » 67.	Op zijn verzoek eervol ontslagen bij Koninklijk besluit van 29 Maart 1855, n°. 46.
Schimmelpenninck van Neijenhuis (mr. R. J. graaf), te Amsterdam, later te 's Gravenhage,	Lid,	29 » 1852, » 67.	Op zijn verzoek eervol ontslagen bij Koninklijk besluit van 18 Junij 1866, n°. 67.
	Ondervoorzitter,	24 Sept. 1859, » 55.	
Leeuwen (mr. G. van), te Alkmaar,	Lid,	29 Junij 1852, » 67.	Overleden 12 Maart 1872.
Bakker (mr. A.), te Rotterdam,	Lid,	29 » 1852, » 67.	Overleden 9 September 1865.
Olivier (mr. N.), te Leiden, later te 's Gravenhage,	Lid,	29 » 1852, » 67.	Op zijn verzoek, eervol ontslagen bij Koninklijk besluit van 26 Februarij 1862, n°. 87.
Karseboom (mr. F. F.), te Amsterdam, later te 's Gravenhage,	Lid,	29 Maart 1855, » 46.	Op zijn verzoek, eervol ontslagen bij Koninklijk besluit van 23 Februarij 1878, n°. 17.
	Ondervoorzitter,	26 Dec. 1857, » 66.	
	Voorzitter,	24 Sept. 1859, » 55.	
Schooneveld P. Jzn. (mr. M.), te Amsterdam,	Lid,	26 Dec. 1857, » 66.	Overleden 23 Mei 1877.
Metman (mr. L.), te 's Gravenhage,	Lid,	24 Sept. 1859, » 55.	Op zijn verzoek, eervol ontslagen bij Koninklijk besluit van 8 Maart 1860, n°. 44.
Sander (mr. P. A.), te 's Gravenhage,	Lid,	8 Maart 1860, » 44.	Overleden 23 Maart 1860.
Hovy (jhr. mr. W. G.), te 's Gravenhage,	Lid,	31 » 1860, » 63.	
	Ondervoorzitter,	11 Julij 1866, » 50.	
	Voorzitter,	23 Febr. 1878, » 17.	
Reepmaker (mr. J. C.), te Rotterdam,	Lid,	26 Oct. 1865, » 60.	
Maanen (mr. C. F. Th. van), te 's Gravenhage,	Lid,	11 Julij 1866, » 50.	
Kist (mr. J. G.), te 's Gravenhage,	Lid,	4 Junij 1878, » 28.	
Secretarissen.			
Cohen Stuart (J. A. T.), te 's Gravenhage,	Secretaris,	29 » 1852, » 67.	Op zijn verzoek, eervol ontslagen bij Koninklijk besluit van 26 December 1865, n°. 44.
Laar (A. M. van de), te 's Gravenhage,	Secretaris,	6 Jan. 1866, » 68.	Overleden 23 November 1870.
Randwijck (mr. F. S. K. J. graaf van), te 's Gravenhage,	Secretaris,	14 » 1871, » 19.	

[43. 4.]

BIJLAGE B.

LIJST der door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingevolge art. 8 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), gedane aankondigingen.

WEESKAMER VAN	Voorkomende in de *Nederlandsche Staatscourant* van			Aantal boedels.
Alkmaar	24	Maart	1855	6
» (suppletoire)	30/31	»	1856	1
Amstel (Nieuwer-)	12/13	Junij	1859	7
Amstel (Ouder-)	10	Mei	1860	13
Amsterdam (1ste reeks)	1	Maart	1861	245
» (2de »)	25	Junij	1862	401
» (3de »)	21	Februarij	1865	45
» (1ste suppletoir)	26/27	Augustus	1866	1
» (2de »)	13	December	1872	3
» (preciosa)	17	Februarij	1874	13
Arnemuiden	14/15	Julij	1867	1
Beemster (de)	11	»	1856	12
Bergen op Zoom	13	Mei	1869	1
Beverwijk	26	April	1856	16
Biggekerke	20	Augustus	1867	3
Bodegraven	5	Februarij	1863	14
Breda	13/14	Januarij	1856	4
Brielle	30	April	1856	102
Delft (1ste reeks)	6	Mei	1863	5
» (2de »)	18	»	1864	167
» (suppletoire)	6/7	October	1867	3
Dirksland	14	Junij	1661	1
Dordrecht	13	October	1868	19
Edam	22	December	1860	36
Enkhuizen	15	Mei	1867	43
Goes	12	December	1866	15
Gorinchem en den lande van Arkel	25	September	1855	9
Gouda	29	December	1857	41
's Gravenhage	19	Augustus	1856	356
Haarlem	28	Januarij	1861	58
Helder en Huisduinen	2	Maart	1871	7
Hillegersberg en Rotteban	18/19	Februarij	1855	12
Hoorn	9	Mei	1863	3

WEESKAMER VAN	Voorkomende in de *Nederlandsche Staatscourant* van			Aantal boedels.
Hoorn (suppletoire)	8	October	1868	1
Koudekerke	20	Augustus	1867	2
Leiden	1	November	1861	53
Leiderdorp	10	Augustus	1870	1
Leimuiden en Vriesekoop	13	Mei	1869	10
Lier (de)	23/24	April	1871	1
Maassluis	24	Maart	1855	5
Middelburg (Stad)	18	September	1857	239
» (suppletoire)	3	Februarij	1859	171
» (Ambacht)	3	December	1857	138
Monnickendam	21	November	1860	1
Moordrecht	26/27	April	1868	3
Muiden	27	Januarij	1871	6
Muiderberg	10	Maart	1871	3
Naarden	22	April	1871	23
Nieuwerkerk a/d IJssel	26	Mei	1855	4
Oegst- en Poelgeest	13	»	1869	4
Oost-Kapelle	14/15	Julij	1867	1
Purmerende	16	Maart	1864	4
Rotterdam	18/19	Februarij	1855	456
Rijp	27	September	1856	6
Rijswijk	16/17	December	1866	1
Schiedam	9	Augustus	1870	18
Serooskerke	14/15	Julij	1867	4
Sloten, Sloterdijk, Osdorp en de Vrije Geer	6	October	1858	19
Souburg (Oost-)	20	Augustus	1867	4
» (West)	20	»	1867	6
Souterwoude	28	Maart	1863	12
Tholen	6/7	October	1867	1
Uitgeest c. a.	21	Mei	1859	6
Utrecht	7	Julij	1854	36
» (suppletoire)	30	September	1856	5
» (2de suppletoire)	6/7	October	1867	1
Veere	14/15	Julij	1867	11
Vlaardingen	27	»	1855	18
Vrouwenpolder (Onze Lieve)	14/15	»	1867	1
Wassenaar en Zuidwijk	24	Maart	1855	17
Weesp	16	Julij	1867	10
Wormer	11	»	1856	10
IJsselstein	14	December	1864	1
Zaan (Oost-)	25	Julij	1862	1
Zaandam (Oost-)	18	October	1859	126
Zanen (Banne van West-)	8	Februarij	1860	197
Zegwaart	24	Januarij	1871	1
Totaal . . 65 weeskamers.	77 oproepingen.			3301 boedels.

[43. 5.]

BIJLAGE C.

OVERZIGT van de door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingevolge de artt. 8 en 9 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), aan regthebbenden afgegeven waarden.

Weeskamer van:	ERFLATERS, wier boedels geheel of gedeeltelijk zijn uitgekeerd.		Contanten.
Alkmaar,	Alberts (Grietje), weduwe van Isaac Scipio	f	615,22
	Coster (Helena), huisvrouw van mr. Jacob Cloeck		946,81
	Vrij (Daniel de).		5 235,28
		f	6 797,31
Amsterdam,	Amyot (Isaac)	f	1 710,00
	Augier (Dionys d')		442,90
	Bangeman (Pieter Joan).		832,92^{5}
	Bas (Geertruid), huisvrouw eerst van Gerrit Hasselaer, daarna van Albert Bas		1 085,83
	Bekker (Isabella Sara), weduwe van mr. Johan Althusius . .		943,67^{5}
	Beurink (Albertus).		1 072,12
	Boomhouwer (Coenraad)		3 041,95
	Bouman (Gerrit)		4 407,50
	Brouwer (Mida) en Johannes de Haen.		1 723,72
	Craeiestein (Hendrina Maria van)		7 464,11^{5}
	Damen (Maria Jacoba)		1 060,94^{5}
	Eeghen (Jan van)		2 134,31^{5}
	Forckenbeck (Margaretha), weduwe van Gerrit van der Voorden		4 352,32^{5}
	Glijn (Eric du)		56 381,22^{5}
	Hardebils (Maria), wed. van Willem Pedig.		2 815,45
	Heemskerk of van Heemskerck (Martin)		1 561,62
	Imhoff (Gustaaf Willem baron van)		277,82
	Isaacs (Annetje), huisvrouw van A. M. van der Boogh . . .		49,08
	Jonker (Jacob Claasse)		273,17^{5}
	Keyl (Johannes)		4 167,20
	Koning (Frederik Willem).		220,45
	Lammers (Maria), echtgenoot van Dirk Roerkas		341,00
	Langer (Lucas)		1 560,00
	Maire (Jan)		663,68^{5}
	Peerkens (Adrianus)		410,00
	Pieters (Jan).		1 067,50
	Plaat (Jan Jochem)		280,10
	Rijck (Johanna), wed. van Anthonie Pastorius.		1 584,68
	Schops (Anton Willem)		2 635,50
	Smith (David Joan)		202,41^{5}
	Stevens (Casparus).		1 983,80^{5}
	Stohlman (Johannes Theophilus).		1 037,37^{5}
	Transporteren	f	107 784,39^{5}

AAN REGTHEBBENDEN AFGEGEVEN WAARDEN.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende:			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 47 400,00	f 600,00		
5 600,00			
95 700,00	2 500,00		
f 148 700,00	f 3 100,00		
f 40 900,00			
68 800,00	f 2 100,00	»	f 9000 aandeelen Plantagie Livonia.
142 300,00	1 000,00		
18 200,00	»	»	f 4200 Oblig. Nat. Schuld, 4 percent.
			» 1000 » Rusland 1798, 5 »
			» 1000 » Weener Bank, 5 »
			» 2000 » » » 4 »
			Eenige landerijen in den Keverdijkschen polder (gemeente Weesperkarspel), aan huur en pachtpenningen opbrengende f 528 's jaars en een dubbele grafstede in de Oude kerk te Amsterdam.
68 800,00	300,00		
167 800,00	1 800,00		
20 100,00	100,00		
109 700,00	800,00		
54 600,00	400,00		
130 800,00			
14 900,00			
190 800,00	2 700,00		
f 1 026 900,00	f 9 200,00		

Weeskamer van:	ERFLATERS, wier boedels geheel of gedeeltelijk zijn uitgekeerd.	Contanten.
	Per transport	f 107 784,39[1]
Amsterdam,	Strick (Johannes) en Susanna Magdalena Wiggelman	6 409,00
	Sundert (Johanna van)	333,20
	Teekman (Jacob Constantijn)	5 600,00
	Thymonsz (Jan)	1 082,48
	Tovar (Sara van Abraham), huisvrouw van Jacob Santecroos .	81,83
	Valk (Maria).	1 651,98
	Waal (Elisabeth de)	2 632,40[1]
	Wibbeling Arnoe (Dirk van)	669,80
	Zinner (Johan Hendrik) en zijne huisvrouw Susanna Claudina de Villiers	217,61[1]
		f 126 462,71
Delft	Amerongen (Maaike Claesdochter van)	f 57,10[1]
	Brugge (Maria .....), weduwe van ..... van	6,55
	Buytenen (Hendrik van).	5 064,31[1]
	Bye (Maria de), douairière van George baron de Villegas. . .	4 290,26[1]
	Dewijst (Frans)	189,38[1]
	Duyn (Agatha van), weduwe van Hendrik Egbert Menelinck.	93,77
	Everaad (Cornelis en Joost Frans)	120 700,85[1]
	Geer (Johanna Elisabeth de), douairière van Jan baron van Tuyll van Serooskerke	2 154,40[1]
	Hey (Maria Catharina), weduwe van Pieter van den Hoorn . .	1 057,57[1]
	Hompesch (Reinhart Vincent grave van).	5 517,84[1]
	Hove (Harmen Willems van den)	624,02
	Knol (Isaac)	17,45[1]
	Loo (Grietje van)	62,28[1]
	Proper (Neeltje).	18,55
	Senserff (Walter)	4 224,57
	Stelt (Simon van der)	117,70
	Stempel (Hendrina), huisvrouw van Jan Kelder	53,45
	Weyntjes (Pieter).	138,61
		f 144 388,71
Enkhuizen,	Brandjes (IJsbrand)	f 332,57
	Mossel (Jacob)	4 967,48
		f 5 300,05

AAN REGTHEBBENDEN AFGEGEVEN WAARDEN.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende:			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 1 026 900,00	f 9 200,00		
2 900,90			
1 900,00			
4 200,00			
2 800,00			
16 800,00			
f 1 055 500,00	f 9 200,00	»	f 9000 aan aandeelen plant. Livonia.
			4200 » oblig. nat. schuld 4 percent.
			1000 » » Rusl. 1798 5 »
			1000 » » Ween. Bank 5 »
			2000 » » » » 4 »
			Eenige landerijen in den Kerverdijkschen polder (gemeente Weesperkarspel), aan huur- en pachtpenningen opbrengende f 528 's jaars, en een dubbele grafstede in de Oude Kerk te Amsterdam.
f 10 300,00			
10 100,00			
8 400,00			
8 100,00			
30 400,00			
82 800,00			
5 100,00			
f 155 200,00			
f 9 000,00			
30 600,00			
f 39 600,00			

Weeskamer van:	ERFLATERS, wier boedels geheel of gedeeltelijk zijn uitgekeerd.		Contanten.
Gorinchem en den Lande van Arkel,	Mekern (Martinus)	f	4 519,62^{5}
	Mekern Jacobsz. (Martinus)		231,11^{5}
		f	4 750,74
Gouda,	Suys (mr. Govert)	f	7 827,64^{5}
's Gravenhage,	Buissonet (Alexandre de)	f	1 641,09
	Herrie (....), echtgenoote van		50,92^{5}
	Hofmans (Elisabeth), huisvrouw van Philip Peter Paul		12,22^{5}
	Laar (Arnoldus van de)		969,48
	Nieveld (Jacoba), huisvrouw van Christoffel Waleson		7,42
	Sluyter (Frans)		101,85
	Velse (Cornelis Henricus) en Hermina Maria Gousset		194,74
	Werdens (Elisabeth), huisvrouw van Johan Christoph Kornman		16,29^{5}
	Wijk (Johannes)		12,22
		f	3 006,24^{5}
Haarlem,	Dalen (Anna van), wed. van Jan Arent van Dalen	f	317,03^{5}
	Dam (Huybert van)		685,04
	Gent (Jacob Jansz. van)		9 248,17
	Houtsma (Pieter)		1 387,02
	Middendorp (Gerrit)		15,45
	Schoonhoven (Maria Jacoba van), laatst wed. van ds. Jacobus Gordon		2 666,67^{5}
	Smitten (Beertel ter)		16,60^{5}
	Soomer (Jurrien en Catharina Karisse)		150,24^{5}
		f	14 486,24
Helder en Huisduinen,	Wijdenes (Grietje)	f	226,50
Hoorn,	Fons (Jan)	f	193,89
	Groot (Maarten Jansz)		410,56^{5}
	Groot (Jan Klaasz) en Grietje Kleyn		8 333,56
	Wessels (Aaltje)		100,26
		f	9 038,27^{5}
Leiden,	Bergen van der Grijp (Nicolaas van)	f	8 652,93^{5}
	Jonkers (Johannes)		306,99
	Transporteren	f	8 959,92^{5}

AAN REGTHEBBENDEN AFGEGEVEN WAARDEN.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende:			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 38 400,00			
2 100,00			
f 40 500,00			
f 19 600,00	»	»	f 4000 oblig. Nationale Schuld 4 percent.
f 7 200,00			
4 000,00			
f 11 200,00			
f 1 300,00	»	»	f 2000 aan oblig. Rusl. 1798 5 percent.
48 400,00	f 500,00	»	f 2000 aan oblig. M. J. F. van Tets c. s. 5 percent. 1000 » » Weener Met. 4½ » 1500 » certificaat Frankrijk 4½ »
f 49 700,00	f 500,00	»	f 2000 aan oblig. Rusland 1798 5 percent. 2000 » » M. J. F. van Tets c. s. 5 » 1000 » » Weener Met. 4½ » 1500 » certificaat Frankrijk 4½ »
f 15 700,00			
1 800,00			
f 17 500,00			
f 19 300,00	f 800,00	»	f 2322 aan inschr. Frankrijk 4½ percent.
f 19 300,00	f 800,00		

Weeskamer van:	ERFLATERS, wier boedels geheel of gedeeltelijk zijn uitgekeerd.	Contanten.
	Per transport	f 8 959,92^{5}
Leiden,	Majeur (Catharina)	68,85
	Minne (Sara), huisvrouw van Hugo Lambrechts	202,95
	Strezo (Philippus Jacobus) en Cecilia Lucretia van Forden	77 281,60
		f 86 513,32^{5}
Middelburg,	Beydals (Aarnout) en Alida Penny	f 7,83^{5}
	Bree (Jan de)	80,92^{5}
	Canter Visser (Jacobus)	110,37
	Charonnes (Pieter Rochus Pasques de)	870,97^{5}
	Eli (Johanna)	12,80
	Harpe (Sara)	850,76
	Horlewijn (Pieter Johannes)	289,58^{5}
	Liessent (Frederik van)	141,55
	Planke (Gilles)	311,41
	Roy (Cornelia le)	784,77
	Wierack (Frederika Maria), wed. van Hermanus Arffes	9,10
		f 3 470,08
Oostzaan,	Wit (Marijtje de)	f 164,57
Rotterdam,	Boekenes (Catharina)	f 448,52^{5}
	Hartcop (Pieter)	15 686,51^{5}
	Herst (Jan Jacob)	7,08
		f 16 142,12
Schiedam,	Blaes (de kinderen van wijlen Cornelis Corneliszoon)	f 856,07
	Cagenaar (Adriaan Claasse)	548,38
	Door (Jan Pz. van)	6 720,03^{5}
	Gijsbrechtsdr. (Machteld)	166,37
	Heyngst (Pieter Willem den)	148,34^{5}
	Lith (Joost Jacobsz Verlit of van)	193,77
	Michiels (Grietje)	401,11
	Neus (Annetje Heyndriksdr.)	34,23^{5}
		f 9 068,31^{5}
Utrecht,	Doedijns (Jan)	f 47,86
	Kesteren (Anna Margaretha en Antonie van)	»
	Muilman (R.)	82,63^{5}
	Weert (Pieter van der)	227,39
		f 357,88^{5}
Veere,	Neblens (Theodora)	f 229,78

AAN REGTHEBBENDEN AFGEGEVEN WAARDEN.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende:			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 19 300,00	f 800,00		
4 500,00			
5 600,00			
64 000,00			
f 93 400,00	f 800,00	»	f 2322 aan inschr. Frankrijk 4½ percent.
f 2 400,00			
100,00			
8 700,00			
2 200,00			
30 100,00			
5 400,00			
f 48 700,00			
4 100,00			
f 4 100,00			
f 17 300,00	f 100,00		
16 400,00	100,00		
6 100,00			
7 900,00			
14 200,00	100,00		
2 700,00			
f 64 600,00	f 300,00		
f 15 600,00			
100,00			
42 900,00	f 600,00	f 400,00	f 6200 obl. Middelburg 3 pct., betaalbaar met ½ percent.
f 58 600,00	f 600,00	f 400,00	

RECAPITU

Weeskamer van:	ERFLATERS, wier boedels geheel of gedeeltelijk zijn uitgekeerd.	Contanten.
Alkmaar,		f 6 797,31
Amsterdam,		126 462,71
Delft,		144 388,71
Enkhuizen,		5 300,05
Gorinchem en Landen van Arkel,		4 750,74
Gouda,		7 827,64
's Gravenhage,		3 006,24
Haarlem,		14 486,24
Helder en Huisduinen,		226,50
Hoorn,		9 038,27
Leiden,		86 513,32
Middelburg,		3 470,08
Oostzaan,		164,57
Rotterdam,		16 142,12
Schiedam,		9 068,31
Utrecht,		357,88
Veere,		229,78
		f 438 230,50

AAN REGTHEBBENDEN AFGEGEVEN WAARDEN.

ATIE.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende:			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
148 700,00	f 3 100,00		
1 055 500,00	9 200,00	»	f 9000 aan aandeelen plantage Livonia.
			4200 » certif. Nationale Schuld 4 percent.
			1000 » obl. Rusland 1798 5 »
			1000 » » Weener Bank 5 »
			2000 » » » » 4 »
			Eenige landerijen in den Keverdijkschen polder (gemeente Weesperkarspel), aan huur en pachtpenningen opbrengende f 528 's jaars.
			Een dubbele grafstede in de Oude Kerk te Amsterdam.
155 200,00			
39 600,00			
40 500,00			
19 600,00	»	»	f 4000 aan obl. Nationale Schuld 4 percent.
11 200,00			
49 700,00	500,00	»	f 2000 aan obl. ten laste M. J. T. van Tets c. s. 5 percent.
			1000 » » Weener Metalliek 4½ percent.
			2000 » » Rusland 1798 5 »
			1500 » » Frankrijk 4½ »
17 500,00			
93 400,00	800,00	»	f 2322 aan inschr. Frankrijk 4½ percent.
48 700,00			
4 100,00			
64 600,00	300,00		
58 600,00	600,00	f 400,00	f 6200 aan obl. Middelburg 3 percent, betaalbaar met ½ percent.
f 1 806 900,00	f 14 500,00	f 400,00	f 9000 aan aandeelen plantage Livonia.
			8200 » obl. Nationale Schuld 4 percent.
			3000 » » Rusland 1798 5 »
			1000 » » Weener Bank 5 »
			2000 » » » » 4 »
			2000 » » ten laste M. J. T. van Tets c. s. 5 percent.
			1000 » » Weener Metalliek 4½ percent.
			1500 » certif. Frankrijk 4½ »
			2300 » inschr. » 4½ »
			6200 » obl. Middelburg 3 percent, betaalbaar met ½ percent.
			Eenige landerijen in den Keverdijkschen polder (gemeente Weesperkarspel), aan huur en pachtpenningen opbrengende f 528 's jaars.
			Een dubbele grafstede in Oude Kerk te Amsterdam.

[43. 6.]

BIJLAGE D.

OVERZIGT van de ingevolge art. 10 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) aan den Staat vervallene, en door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers aan den Minister van Financien afgegeven waarden.

Volgnommer.	WEESKAMER VAN	Contanten.
1	Alkmaar	f 174,18
2	Amstel (Nieuwer-)	104,47
3	Amstel (Ouder-)	427,47 *
4	Amsterdam	114 570,73
5	Beemster	68,52
6	Beverwijk	105,81 *
7	Bodegraven	40,10
8	Breda	620,55
9	Brielle	1 055,60 *
10	Delft	321,89 *
11	Dirksland	3,00
12	Dordrecht	57,96
13	Edam	571,66 *
14	Enkhuizen	221,24
15	Goes	37,29
16	Gorinchem en den lande van Arkel	429,48
17	Gouda	12 973,11 *
18	's Gravenhage	51 490,55 *
19	Haarlem	5 026,95 *
20	Helder en Huisduinen	26,27 *
21	Hillegersberg en Rottebam	77,46
22	Hoorn	46,26
23	Leiden	171,79 *
24	Leiderdorp	321,31
25	Leijmuiden en Vriesekoop	1,00
26	de Lier	5,49 *
27	Maassluis	873,35
28	Middelburg (Stad)	44 009,97
29	Middelburgs ambacht	2 604,50
30	Monnickendam	310,55
31	Moordrecht	32,93 *
32	Muiden	30,73
33	Muiderberg	38,71
34	Naarden	29,28 *
35	Nieuwerkerk op den IJssel	79,95
36	Oegst- en Poelgeest	220,88
37	Purmerende	60,47 *
38	Rotterdam	9 773,41 *
39	Rijp	135,85 *
40	Rijswijk	0,31
	Transporteren	f 247 151,03

UITGEKEERDE WAARDEN.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 4 100,00			
1 200,00			
1 500,00			
586 700,00	f 2 200,00		
74 100,00			
3 000,00			
103 100,00			
3 000,00	»	»	Obligatie ten laste Goes à 3 percent, verminderd tot op 1 percent, groot f 300.
2 500,00			
2 100,00			
12 600,00			
38 100,00	»	»	f 5000, obligatie Haarlem, 2½ percent.
300,00			
1 700,00			
600,00			
24 600,00			
300,00			
200,00			
397 200,00			
25 500,00			
200,00			
100,00			
1 400,00			
52 000,00			
»	»	f 500,00	
300,00			
f 1 336 400,00	f 2 400,00	f 500,00	

Volgnommer.	WEESKAMER VAN	Contanten.
	Per transport	f 247 151,03
41	Schiedam	37,20
42	Sloten, Sloterdijk, Osdorp en de Vrije Geer	1 097,33
43	Souterwoude	39,95
44	Uitgeest	15,35
45	Utrecht	2 552,83
46	Veere c. a. (1)	106,09
47	Vlaardingen	425,08
48	Vlissingen c. a. (2)	13,63
49	Wassenaar en Zuidwijk	1 411,72
50	Weesp	38,82
51	Wormer	110,02
52	IJsselstein	56,01
53	Zaandam (Oost-)	439,03
54	Zanen (Banne van West-)	1 052,13
55	Zegwaart	3,27
		f 254 549,52

(1) Bevattende de weeskamers van Arnemuiden, Oostcapelle, Serooskerke, Veere en Vrouwenpolder.
(2) Bevattende de weeskamers van Biggekerke, Koudekerke en Oost- en West-Souburg.

UITGEKEERDE WAARDEN.

Inschrijvingen op de Grootboeken der Nationale Schuld, rentende			Andere waarden.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 1 336 400,00	f 2 400,00	f 500,00	
5 900,00	100,00		
43 300,00	300,00	400,00	
4 500,00	»	»	Certificaat 2½ percent nationale schuld, groot f 100 en Obligatie ten laste C. van der Helm Boddaert, als directeur van plantagien in de kolonie van Essequebo en Demerary, groot f 600.
1 400,00			
2 000,00			
800,00			
800,00			
4 400,00			
300,00			
f 1 399 800,00	f 2 800,00	f 900,00	Obligatie ten laste Goes à 3 percent, verminderd tot op 1 percent, groot f 300. f 5000, obligatie Haarlem, 2½ percent. Certificaat 2½ percent nationale schuld, groot f 100, en Obligatie ten laste C. van der Helm Boddaert, als directeur van plantagien in de kolonie van Essequebo en Demerary, groot f 600. Benevens eenige voorwerpen van meerdere of mindere waarde, afkomstig van boedels behoord hebbende tot de voormalige weeskamers van Alkmaar, Amsterdam, Bergen op Zoom, Enkhuizen, Middelburg (stad en ambachten) Purmerende, Sloten en Tholen.

[43. 7.]

BIJLAGE E.

OVERZIGT der waarden welke door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers aan den Minister van Financien zijn afgegeven:

a. voor de fondsen en stichtingen bedoeld bij de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95).

b. voor erfstellingen bedoeld bij art. 1 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197).

Voormalige weeskamer van:	ERFLATERS.	Contanten.
	A.	
Alkmaar.	Joost Jansz Boeckenoogen	f 140,81
	Maartje Jacobs v. d. Hoorn, wed. Lammert Fortuin	»
	Gerrit Wildeman	»
	Jannetje Jansdr. Schagen, echtgenoot van Jan Meynertsz	3,65
	Cornelis Claasz Comans	13,50
	Ida Schagen	»
Amsterdam.	Jacob Teijssen	»
	Agnita Block, wed. mr. Paulus Verrijn	181,68
	Claas Jansz. van Sanerdam.	38,73
	Pieter Laurentsz in de Spiegel	1 001,27
	Neeltje Canters, wed. Jan Benningh	»
	Isaac Inssen	»
	Maria Willemina van Liesveld	»
	Mr. Jan Andries Bernard	»
	Steven Wolters	»
	Debora Blaauw, huisvr. van Jan Hudde	39,11
	Elsge Simonsdr. van Heemskerk	26,56
	Mr. Johannes Hudde	»
	Mr. J. Ham v. d. Ende en vrouwe Sara Adriana Noodt	»
Delft.	Clara Jansdr. van Sparwoude, wed. van mr. A. F. van der Meer	5 564,14
	Walter Senserff:	
	Legaat ten behoeve van A. Delruel en zijne descendenten	80,90
	Legaat ten behoeve van een gereformeerd predikant	595,07
	Dirck Harmensz de Haen	907,18
	Martin Diodati	22,45
	Christiaan Joan de Man	94,36
	Catharina van den Santheuvel, wed. mr. Q. van Strijen	168,00
	R. V. Grave van Hompesch, legaat aan de kamer van charitaten te Delft	774,04
Dordrecht.	Thomas Beuckelaar Sijmensz	108,53
	Hendrika van den Santheuvel	201,15
	Pieter van den Santheuvel van Driel	17,17
	Pieter van den Santheuvel van Driel en zijne echtgen. Maria Adriana Gevaerts	106,62
Gouda.	Mr. Govert Suys:	
	Jaarlegaat aan diakenen der Nederl. Hervormde gemeente te Gouda	443,84
	Jaarlegaat aan kerkvoogden der St. Janskerk te Gouda	39,15

Inschrijvingen in het grootboek der nationale schuld, rentende			Effecten, vaste goederen enz.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 2 700,00			
5 300,00	»	»	3 hektaren, 54 aren, 99 centiaren aan landerijen.
36 900,00	»	»	Een hofje oude vrouwen te Alkmaar.
300,00			
38 300,00	f 900,00		
1 800,00			
»	»	»	4000 L.st. geconsolideerde 3 pct. annuiteiten 1000 L.st. gereduceerde 3 pct. annuiteiten. 220 L.st. 10 3¼ pct. annuiteiten 200 L.st. Oost-Indische actien. 500 L.st. bankactien.
32 900,00			
500,00			
58 500,00	900,00		
1 700,00			
9 600,00			
11 500,00			
8 900,00			
20 100,00	500,00		
55 000,00			
52 700,00			
35 000,00			
76 000,00	»	»	f 400, obligatie ten laste Amsterdam, rentende 5 pct.
244 500,00	»	»	68 hektaren, 70 aren, 10 centiaren aan landerijen. Eene erfpacht, groot jaarlijks f 8.
8 600,00			
10 300,00			
47 100,00			
600,00			
7 400,00			
1 000,00			
11 300,00	»	»	f 3400, obligatie ten laste der stad Delft, rentende 2½ pct.
»	»	»	f 590, recepis op maandgeld ten laste der stad Dordrecht, rentende 2½ pct.
400,00			
900,00			
500,00			
15 900,00			
300,00			

Voormalige weeskamer van:	ERFLATERS.	Contanten.
Gouda.	Marrigje Ariensdr.	f 265,27
's Gravenhage.	Beukel Henricus den Danser	339,57
	Sybrand Swartewaal	44,41
	Abraham Cortebrand	»
Haarlem.	Gilles Bouchillon	366,94
	Vrouwe C. Schellinger, douairière Mr. P. Steyn:	
	Weduwenfonds	18 599,03
	Studentenfonds	315,19
	Administratie, bewaren der kisten en grafruimten	»
	Wouterus van Oorschot	»
Hoorn.	Abraham van der Meer	»
	Nanning Arentsz Ruygh	554,49
	Meynou Jacobsdr. Graaf of Graaff	529,41
Leiden.	Willem van Tethrode Arentsz.	93,82
	Johan van Opmeer	120,54
	Mr. Nicolaas van der Velde	197,34
	Jan Drijfnoo	108,69
	Jan Pietersz Voet	76,38
	Gerard van Hofland van Velzen	130,95
Rotterdam.	Cornelis de Heijde	99,92
	Stijntje Jacobsdr. Geens, huisvrouw van Isaac de Winter.	348,04
	Cornelis Jzn. de Jonge	55,23
Rijp.	Cornelis Cos	»
	Totaal	f 32 813,21

B.

Voormalige weeskamer van:	ERFLATERS.	Contanten.
Amsterdam.	Gerard van Papenbroek	f 940,57
Delft.	Simon Veillaume de Brienne	4 073,39
Enkhuizen.	Siebrand Willemsz Groes	1 425,71
Gouda.	Jacoba van Ostade, wed. Gerard Boon	83,82
Hoorn.	Hendrik Heuning, zich ook genoemd hebbende von Hoegen	303,73
	Totaal	f 6 827,23

Inschrijvingen in het grootboek der nationale schuld, rentende			Effecten, vaste goederen enz.
2½ percent.	3 percent.	4 percent.	
f 1 600,00	»	»	f 3900, certificaat der 4 pct. nationale schuld.
54 400,00	f 700,00		
900,00			
11 200,00			
5 200,00			
23 200,00	22 100,00	f 423 400,00	f 15 000, schuldbekentenissen amortisatie syndicaat, 3½ pct. en f 300, obligatie Amsterdam, 5 pct.
25 300,00	2 300,00	32 000,00	
4 200,00			
67 900,00	2 000,00		
27 700,00			
2 300,00			
2 100,00			
4 000,00			
68 600,00	2 000,00		
38 900,00	900,00		
4 700,00			
3 600,00			
3 800,00			
2 400,00			
5 500,00			
1 700,00			
44 000,00	»	»	f 4800, certificaten nationale schuld, rentende 2½ pct.
f 1 199 700,00	f 32 300,00	f 455 400,00	Zie boven.
f 8 000,00			
46 500,00			
2 100,00			
1 600,00	»	f 2 300,00	f 11 200 aan certificaten der 4 pct. nationale schuld.
17 900,00			
f 76 100,00	»	f 2 300,00	f 11 200 aan certificaten der 4 pct. nationale schuld.

[43. 8.]

BIJLAGE F.

OVERZIGT van de ingevolge de artt. 2—5 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) aan gemeentebesturen afgegeven saldo's wegens weeskamerlijk beheer, anterieur aan de wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45).

GEMEENTEN.	Contanten.	Inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende		Andere waarden.
		2½ percent.	4 percent.	
Burgemeester en wethouders van Amersfoort	f 415,93	f 200,00		
Idem van Beemster	219,61^5	4 100,00		
» » Beverwijk	132,16	100,00		
» » Brielle	198,31^5	15 300,00		
» » Enkhuizen	147,21^5	38 100,00		
» » Goes	39,32^5			
» » Gorinchem	63,79	300,00		
» » Gouda	10,16	»	f 3 300,00	Certificaat 4 percents nationale schuld, groot f 100, en Schuldbekentenis ten laste der weeskamer te Gouda afgegeven, groot f 970,30.
» » 's Gravenhage	224,91	84 500,00		
» » Haarlem	64,65^5	500,00	»	Obligatie ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent, groot f 300. Obligatie ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent, groot f 9000.
» » Hoorn	109,90			
» » Leiden	102,58	32 900,00		
» » Middelburg (*a*)	101,15^5	36 400,00		
» » Middelburg (*b*)	37,86	5 700,00		
» » Nieuwerkerk a/d. IJssel	33,73			
» » Nieuwer-Amstel	55,58^5	2 200,00		
» » Ouder-Amstel	14,33	5 400,00		
» » Oost- en West-Souburg	64,98^5			
Transporteren	f 2 036,20	f 225 700,00	f 3 300,00	

(*a*) Voor de voormalige weeskamer van Middelburg (Stad).
(*b*) » » » » » » (Ambachten).

GEMEENTEN.	Contanten.	Inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ percent.	Inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 4 percent.	Andere waarden.
Per transport	f 2 036,20	f 225 700,00	f 3 300,00	
Burgemeester en wethouders van Oegstgeest	79,50	200,00		
Idem van Rotterdam	158,21	49 600,00		
» » Sloten	26,47	2 500,00		
» » Stompwijk	4,25	1 800,00		
» » Uitgeest	508,87			
» » Utrecht	127,80			
» » Vlaardingen	2 572,29			
» » Veere	742,39½	6 900,00	»	Obligatie ten laste der stad Veere, groot f 300.
» » Vrouwepolder	127,40½	500,00		
» » Wassenaar	41,64½	600,00		
» » Weesp	2 904,29½			
» » Wormer	44,75	2 000,00		
» » Wormerveer (c)	898,55			
» » Zaandam (d)	29,51	9 300,00		
» » Zaandam (c)	1 426,27			
» » Westzaan (c)	597,13			
» » Koog a/d. Zaan (c)	554,34			
» » Zaandijk (c)	529,38½			
	f 14 009,26½	f 299 100,00	f 3 300,00	Certificaat 4 percents nationale schuld, groot f 100. Schuldbekentenis ten laste der weeskamer te Gouda afgegeven, groot f 970,30. Obligatie ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent, groot f 300. Obligatie ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent, groot f 9000. Obligatie ten laste der stad Veere, groot f 300.

(c) Wegens aandeel in de voormalige weeskamer van de Banne van Westzanen.

(d) Voor de voormalige weeskamer van Oostzaandam.

[43. 9.]

BIJLAGE G.

OVERZIGT van alle door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers gedane ontvangsten en uitgaven in numerair, overeenkomstig de daarvan achtervolgelijk afgelegde, door door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten Rekeningen.

ONTVANG.

HOOFDSTUK I.

Overgenomene gereede gelden van de ontbondene besturen der voormalige Wees- en Momboirkamers.

In 1852 van 1°. September tot en met 31 December.	Te Alkmaar	f	1 053,41
	» Amsterdam		207 029,87
	» Beemster		7,25^{5}
	» Breda		620,55
	» Bodegraven		114,22^{5}
	» Brielle		1 215,42^{5}
	» Delft		5 000,00
	» Dordrecht		196,68
	» Edam		571,68^{5}
	» Enkhuizen		588,04
	» Goes c. a.		1 041,08^{5}
	» Gorinchem		346,83^{5}
	» Gouda		691,70
	» Haarlem		17 749,20^{5}
	» Hillegersberg en Rotteban		61,88
	» Leiden		24 577,17^{5}
	» Maassluis		521,30
	» Middelburg en Middelburgs-Ambacht		439,22^{5}
	» Monnikendam		310,55
	» Nieuwerkerk aan den IJssel		48,92^{5}
	» Nieuwer-Amstel		212,76
	» Ouder-Amstel		116,81^{5}
	» Oost-Zaandam		369,43^{5}
	» Rotterdam		1 771,78^{5}
	» Rijp		115,51
	» Sloten		432,82^{5}
	» Soeterwoude		39,95
	» 's Gravenhage		6 883,89
	» Schiedam		62,95
	» Uitgeest		28,25
	» Utrecht		1 702,90^{5}
	» Veere c. a.		2 061,55^{5}
	» Vlaardingen		2 819,79^{5}
	» Vlissingen c. a.		853,76
	» Wassenaar		905,92
	» Westzanen		6 255,00^{5}
	» Wormer		20,55
	Gereede gelden	f	286 838,67^{5}
	Transporteren	f	286 838,67^{5}

	Per transport	f 286 838,67^{5}	
	Waarbij wordt gevoegd het gezamenlijk beloop van 4 stuks overgenomen quitantien, afgegeven door den ontvanger der registratie voor de geregtelijke acten te Middelburg voor rekening van de consignatiekas, wegens daarin overgebragte gelden, afkomstig van de weeskamers van Middelburg en Middelburgs-Ambacht, als:		
	in 1851, ad . . . . . f 26 500,00		
	» 1852, » 9 000,00		
		35 500,00	
			f 322 338,67^{5}
In 1853.	Te Delft	3 432,56^{5}	
	» Wassenaar	70,84^{5}	
	» West-Zanen	60,85^{5}	
	» Zaandam	50,00	
			3 614,26^{5}
» 1854.	» Maassluis	»	352,05
» 1855.	» Beverwijk	837,74	
	» Vlaardingen	177,57^{5}	
	» Weesp	4 071,45^{5}	
			5 086,77
» 1856.	» Alkmaar	f 87,31^{5}	
	» Beemster	4,65	
	» Purmerende	60,47^{5}	
			152,44
» 1857.	» Beemster	»	266,55
» 1859.	» Uitgeest	»	495,97
» 1861.	» Dirksland	»	3,00
» 1862.	» Oost-Zaan	f 164,57	
	» Delft	7 263,83	
			7 428,40
» 1863.	» IJsselstein	»	247,44^{5}
» 1866.	» Veere	»	20,35^{5}
» 1867.	» Veere c. a.	0,96	
	» Moordrecht	32,93^{5}	
			33,89^{5}
» 1868.	» Oegst- en Poelgeest	»	299,91
» 1869.	» Gouda	»	143,15
» 1870.	» Helder en Huisduinen	f 439,48	
	» Muiden	154,71^{5}	
	» Muiderberg	101,00	
	» Naarden	905,45	
	» de Lier	130,67^{5}	
			1 731,32
			f 342 214,19^{5}

ONT

HOOFD

Tegeldemaking van inschrijvingen op de grootboeken der nationale schuld, effecten

A. TEGELDEMAKING VAN INSCHRIJVING OP DE GROOTBOEKEN DER NATIONALE

JAREN, waarin de ontvang heeft plaats gehad.	Inschrijvingen in de grootboeken der nationale schuld,				Certificaten van deelgeving in inschrijvingen op het grootboek der 4 percents nationale schuld.	
	rentende $2^1/_2$ percent.		rentende 3 percent.			
	Kapitaal.	Opbrengst.	Kapitaal.	Opbrengst.	Kapitaal.	Opbrengst.
1852, van 1°. September tot en met 31 December	f 58 800,00	f 37 558,50	f 4 500,00	f 3 453,75	»	»
1853.	»	»	»	»	»	»
1854.	198 000,00	119 379,37^5	»	»	»	»
1856.	»	»	500,00	384,72	f 2 000,00	f 1 898,33
1857.	15 500,00	9 749,87	»	»	»	»
1858.	11 800,00	7 683,93^5	400,00	305,37	»	»
1859.	»	»	»	»	»	»
1860.	9 700,00	6 184,42	»	»	»	»
1861.	100 500,00	64 141,23	900,00	691,91^5	»	»
1862.	400,00	256,44	»	»	»	»
1863.	4 600,00	2 957,31	»	»	1 000,00	1 010,08
1864.	1 000,00	637,56^5	»	»	»	»
1865.	300,00	186,11	»	»	»	»
1869.	200,00	114,30^5	»	»	»	»
1870.	11 900,00	6 256,59	400,00	252,37	»	»
1871.	100,00	53,62	»	»	»	»
1875.	100,00	64,21	»	»	»	»
1878.	100,00	63,59^5	»	»	»	»
	f 413 000,00		f 6 700,00		f 3 000,00	
		f 255 287,07^5		f 5 088,12^5		f 2 908,41

B. VERKOOP VAN

Jaar, waarin de ontvang heeft plaats gehad:	
1857.	Huisje en erve te Amersfoort (sectie E, n°. 1587) . . . .

VANG.

STUK II.

en waarden van verschillenden aard, mitsgaders verkoop van vaste goederen.

SCHULD, EFFECTEN EN WAARDEN VAN VERSCHILLENDEN AARD.

EFFECTEN EN WAARDEN, NIET TOT DE VORENSTAANDE BEHOORENDE.			TOTAAL BEDRAG van de opbrengsten per jaar.
Kapitaal.	Opbrengst.		
L.st. 2 600,00	f 54 865,93	Bank-actien en nieuwe Zuidzee annuiteiten ten laste van Engeland	f 95 878,18
L.st. 47,05	555,09	Nieuwe $3^{1}/_{4}$ percents Annuiteiten	555,09
»	»	. . . .	119 379,37^{5}
»	»	. . . .	2 283,05
»	»	. . . .	9 749,87
»	»	. . . .	7 989,30^{5}
Fl. 800 = f 1000	501,37^{5}	Obligatie Weener-Metalliek, de dato 1 November 1818.	501,37^{5}
L.st. 300,00	3 267,32	Geconsolideerde 3 percents Annuiteiten	9 451,74
»	»	. . . .	64 833,14^{5}
»	»	. . . .	256,44
f 10 200,00	5 690,25	$2^{1}/_{2}$ percents Obligatien ten laste der stad Delft	9 657,64
12 000,00	10 945,33	$3^{1}/_{2}$ percents Schuldbekentenissen van het Amortisatie-Syndicaat .	
1 400,00	837,45	$2^{1}/_{2}$ percents obligatien ten laste der stad Haarlem	14 717,00^{5}
4 150,00	830,00	Obligatien ten laste der stad Goes, rentende 1 percent	
3 000,00	1 466,66	Obligatien op de Weener Bank dd. 1 November 1803, à 4 percent	
»	»	. . . .	186,11
»	»	. . . .	114,30^{5}
»	»	. . . .	6 508,96
»	»	. . . .	53,62
»	»	. . . .	64,21
»	»	. . . .	63,59^{5}
			f 342 243,01^{5}
	f 78 959,40^{5}		

VASTE GOEDEREN.

. . . .	450,00
	f 342 693,01^{5}

ONT

HOOFD

Aflossing van effecten en waarden

JAREN, waarin de aflossing heeft plaats gehad.	Schuldbekentenissen van het Amortisatie-Syndicaat, rentende $3^1/_2$ percent.	4 percents losrenten ten laste der stad Amsterdam (A°. 1845).	$2^1/_2$ percents obligatien ten laste der stad Delft, bij uitloting van daartoe behoord hebbende certificaten tot geregtigdheid in uitloting.	Schuldbekentenissen ten laste der stad Enkhuizen, rentende 4 percent.
1852, van 1°. September tot en met 31 December	»	»	»	»
1853.	f 1 000,00	f 8 000,00	f 200,00	»
1854.	»	7 000,00	»	f 500,00
	1 000,00	3 000,00	200,00	3 900,00
	»	»	»	»
1855.				
	»	»	»	»
1856.	»	6 000,00	»	»
1857.	1 000,00	6 000,00	»	»
1858.	1 000,00	9 000,00	»	»
1859.	3 000,00	4 000,00	»	»
1860.	»	8 000,00	200,00	»
1861.	»	166 000,00	»	»
1863.	»	»	»	»
1870.	»	»	»	»
1871.	»	»	»	»
	f 7 000,00	f 217 000,00	f 600,00	f 4 400,00

VANG.

STUK III.

van verschillenden aard.

Obligatien ten laste der stad Goes, rentende 3 percent, in 1810 verminderd tot 1 percent; afgelost tegen 30 percent.		EFFECTEN EN WAARDEN, NIET TOT DE VORENSTAANDE BEHOORENDE.		TOTAAL BEDRAG van de aflossingen per jaar.
Kapitaal.	Verkregen som.			
»	»	f 346,00	Kustingbrief gevestigd op een huis en erve staande en gelegen in het dorp Wassenaar.	f 346,00
»	»	30 000,00	Hypothecaire Obligatie ten laste der stad Middelburg en ten behoeve van de weeskamers der stad Middelburg en Middelburgs-ambachten.	39 200,00
»	»	1 000,00	Obligatie ten laste het Dijksbestuur van Dregterland en ten behoeve van de Wees- en Momboirkamer te Enkhuizen.	8 500,00
»	»	1 000,00	Obligatie ten laste der stad Alkmaar dd. 1 November 1847.	
»	»	1 400,00	Obligatie ten laste van het hofje van Oorschot te Haarlem en ten behoeve van de weeskamer aldaar, dd. 8 Mei 1782.	12 247,14
»	»	1 747,14	Liv. st. 150, 3 percents oude zuidzee Annuiteiten geremitteerd uit Londen per wissel, waarvan de verkoop heeft opgebragt f 1747,14.	
»	»	»	. . . .	6 000,00
»	»	»	. . . .	7 000,00
»	»	4 500,00	Obligatie ten laste van de Nederduitsch huiszittende en diaconie-armen binnen Leiden, dd. 7 Maart 1774	14 500,00
»	»	»	. . . .	7 000,00
»	»	»	. . . .	8 200,00
»	»	198 400,00	Obligatien gevestigde stedelijke schuld van Amsterdam, van onderscheidene dagteekeningen.	364 400,00
»	»	206 000,00	Obligatien ten laste van 's Rijks overzeesche bezittingen	206 000,00
L.Vl. 180 = f 1080	f 324,00	»	. . . .	324,00
L.Vl. 50 = f 300	90,00	»	. . . .	90,00
	f 414,00	f 441 393,14		f 673 807,14

ONT

HOOFD

Renten van inschrijven, effecten en

JAREN WAARIN DE ONTVANG HEEFT PLAATS GEHAD.	Inschrijvingen op de grootboeken der nationale schuld, rentende			Effecten (nationale schuld).
	$2^1/_2$ percent.	3 percent.	4 percent.	
1852, van 1°. September tot en met 31 December	f 650,50	f 9,00	f 16,00	f 4 120,00
1853.	105 221,25	4 344,75	42 768,00	12 901,44^{5}
1854.	114 653,12	4 377,00	42 768,00	11 392,78
1855.	115 612,50	4 369,50	42 768,00	11 387,65
1856.	120 961,25	4 342,50	42 768,00	11 367,68
1857.	125 410,00	4 335,00	42 768,00	11 320,48
1858.	127 137,50	4 263,00	42 768,00	11 127,08
1859.	129 517,50	4 179,00	42 768,00	11 036,30
1860.	105 623,75	3 228,00	24 552,00	10 185,57
1861.	104 905,00	3 136,50	24 528,00	10 185,57
1862.	118 194,90	3 114,00	24 520,00	10 124,19
1863.	123 651,25	3 114,00	24 520,00	8 728,39
1864.	132 605,00	8 118,50	24 926,00	1 158,16
1865.	125 273,75	3 082,50	25 312,00	493,51
1866.	126 750,00	3 066,00	25 312,00	493,51
1867.	127 141,25	3 063,00	25 312,00	471,73
1868.	123 013,75	3 063,00	25 312,00	449,95
1869.	127 566,25	3 063,00	25 312,00	449,95
1870.	132 092,50	3 057,00	25 312,00	449,95
1871.	124 001,25	2 940,00	25 312,00	449,95
1872.	126 881,25	2 935,50	25 312,00	449,95
1873.	130 482,50	2 934,00	25 312,00	448,71^{5}
1874.	134 111,25	2 913,00	25 312,00	447,48
1875.	140 060,00	2 896,50	25 312,00	447,48
1876.	142 977,50	2 883,00	25 312,00	447,48
1877.	147 552,50	2 874,00	25 312,00	447,48
1878.	153 885,00	2 874,00	25 312,00	447,48
1879.	159 607,50	2 874,00	25 312,00	447,48
1880.	82 445,00	1 437,00	12 544,00	»
	f 3 527 984,77	f 91 886,25	f 814 662,00	f 131 877,39

VANG.

STUK IV.

waarden van verschillenden aard.

Effecten en waarden ten laste van onderscheidene steden.	Obligatien ten laste van bijzondere instellingen, enz.	Buitenlandsche effecten, inschrijvingen enz.	Totaal bedrag van den ontvang per jaar.	*AANMERKINGEN.*
f 5 125,00	f 11,11	f 803,25	f 10 734,86	
27 031,00	197,50	3 175,09	195 639,03 *	
19 134,33	197,50	3 283,40 *	195 806,13 *	
18 716,91 *	165,58 *	3 120,49	196 140,64	
12 177,25	112,50	3 014,77 *	195 743,95 *	
18 234,25	122,50	3 069,38	205 259,61	
26 587,25	1 270,45	3 123,09	216 276,37	
18 217,25	»	3 002,24	208 720,29	
18 143,00	»	399,90	162 132,22	
20 238,91	20,00	300,00	163 313,98	
1 117,50	»	300,00	157 370,59	
1 022,50	»	220,00	161 256,14	
862,50	»	120,00	162 790,16	
732,50	»	»	154 894,26	
753,87 *	»	»	156 375,38 *	
607,50	»	»	156 595,48	
625,50	»	»	152 464,20	
607,50	»	»	156 998,70	
618,90	»	»	161 530,35	
613,67 *	»	»	153 316,87 *	
610,50	»	»	156 189,20	
607,50	»	»	159 784,71 *	
607,50	»	»	163 391,23	
607,50	»	»	169 323,48	
607,50	»	»	172 227,48	
607,50	»	»	176 793,48	
607,50	»	»	183 125,98	
607,50	»	»	188 848,48	
607,50	»	»	97 033,50	
f 197 637,60 *	f 2 097,14 *	f 23 931,62	f 4 790 076,78	

ONTVANG.

HOOFDSTUK V.

Inkomsten van vaste goederen.

JAREN, WAARIN DE ONTVANG HEEFT PLAATS GEHAD.	Huurpenningen.	Erfpachten.	TOTAAL BEDRAG van den ontvang per jaar.
1852, van 1e. September tot en met 31 December.	f 2 888,77	»	f 2 888,77
1853	3 400,15	f 16,00	3 416,15
1854	4 085,46	16,00	4 101,46
1855	3 559,46	16,00	3 575,46
1856	3 994,80	16,00	4 010,80
1857	6 078,66	16,00	6 094,66
1858	5 862,00	16,00	5 878,00
1859	5 028,00	16,00	5 044,00
1860	520,00	8,00	528,00
1861	520,00	8,00	528,00
1862	520,00	8,00	528,00
1863	520,00	8,00	528,00
1864	520,00	8,00	528,00
1865	520,00	8,00	528,00
1866	520,00	8,00	528,00
1867	520,00	8,00	528,00
1868	520,00	8,00	528,00
1869	520,00	8,00	528,00
1870	520,00	8,00	528,00
	f 40 617,30	f 200,00	f 40 817,30

ONTVANG.

HOOFDSTUK VI.

Inhoudingen ingevolge art. 12 van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1852 (Staatsblad n°. 142)

JAREN, WAARIN DE INHOUDINGEN HEBBEN PLAATS GEHAD.	BEDRAG.	*AANMERKINGEN.*
1853	f 321,16	
1854	917,72	
1855	898,42	
1856	1 688,08^{5}	
1857	1 687,27^{5}	
1858	2 114,76	
1859	18 466,69	
1860	1 048,73	
1861	1 585,27	
1862	1 047,36	
1863	478,64	
1864	2 736,83^{5}	
1865	359,11	
1866	235,88	
1867	147,47^{5}	
1868	480,33	
1869	251,16^{5}	
1870	6 338,46^{5}	
1871	3 600,93^{5}	
1872	516,70	
1873	90.01^{5}	
1874	80,76^{5}	
1875	3 089,53^{5}	
1876	407,45^{5}	
1877	134,89^{5}	
1878	314,36^{5}	
1879	101,34^{5}	
1880	39,78^{5}	
	f 49 179,16^{5}	

ONT

HOOFD

Ontvangsten van

Jaren, waarin de ontvang heeft plaats gehad.	Ontvangsten van administrateuren van nalatenschappen of pieuse legaten, tot aankoop van 2½ percents nationale schuld.	Overgenomen contanten van den administrateur van den boedel van J. Jzn. van Baeckenoge (weeskamer Alkmaar), ten gevolge der testamentaire beschikking van den erflater.	Teruggave door huurders van landerijen der door de Algemeene Commissie bij voorschot gedane betalingen wegens sluisgeld, molengeld enz., tot welker voldoening die huurders verpligt waren.	Ontvangsten voor rekening van de weeskamer te Batavia.	Uitdeelingen uit de failliete massa van het huis R. Muilman & C°. te Londen, aankomende de voormalige weeskamers van Delft en Utrecht.	Teruggave van door den secretaris der Algemeene Commissie gedane, in zijne jaarlijksche rekeningen gebragte verschotten van zegels van boedelrekeningen.
1852, van 1°. September tot en met 31 December	»	»	»	»	»	»
1853	»	f 62,50	f 20,72	f 173,34	»	»
1854	f 2 414,30⁵	141,00⁵	»	1 740,00	»	»
1855	1 280,07	94,90	»	»	»	»
1856	2 700,83⁵	65,40	»	»	»	»
1857	1 916,49	65,40	116,19	»	»	»
1858	3 429,02	65,40	214,13	»	»	»
1859	3 120,80	32,70	226,03	»	f 190,39	f 6,90
1862	»	»	»	»	»	6,90
1863	»	»	»	»	1 124,50	2,07
1864	»	»	»	»	»	1,81
1866	»	»	»	»	»	3,45
1867	»	»	»	»	»	5,52
1868	»	»	»	»	»	»
1869	»	»	»	»	»	»
1870	»	»	»	»	»	»
1871	»	»	»	»	»	»
1873	»	»	»	»	»	»
Transporteren	f 14 861,52	f 527,30⁵	f 577,07	f 1 913,07	f 1 314,89	f 26,65

VANG.

STUK.

verschillenden aard.

Schrijfloonen, bedoeld bij art. 20 van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 142).	Teruggaven van verschillenden aard, enz.	Onderwerpen nevens de onderstaande sommen omschreven.		TOTAAL BEDRAG van den ontvang per jaar.
»	A. f 0,01	»	A. Te veel overgestort bedrag wegens het provenu van uitdeelingen op Engelsche fondsen, waarvan de teruggave niet is gevorderd.	f 0,01
»	9,38	»	. . . .	265,94
»	19,15	»	. . . .	4 314,46
»	»	f 298,18	Aandeel in de kosten van beheer der Algemeene Commissie, op grond van art. 15 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), ontvangen bij de afgifte van den boedel van D. de Vrij, (Alkmaar).	1 673,15
»	»	105,80	Opbrengst van in het openbaar verkocht meubilair, behoord hebbende tot de voormalige weeskamer te Middelburg.	2 872,03[5]
»	»	77,18[5]	Saldo van rantsoenpenningen der van wege de Algemeene Commissie in 1856 gehouden openbare verpachting der landerijen, behoorende tot de nalatenschap van Clara Jansdr. van Sparwoude, (Delft).	2 175,26[5]
»	»	35,65	Een tiende verhooging van den huurprijs door huurders van landerijen, wegens wanbetaling verbeurd, ingevolge art. 13 van het proces-verbaal van verhuring.	3 744,20
»	»	15,50		3 592,32
»	»	»	. . . .	6,90
»	»	»	. . . .	1 126,57
»	»	»	. . . .	1,81
f 2,25	»	»	. . . .	5,70
»	»	»	. . . .	5,52
1,65	»	»	. . . .	1,65
2,10	»	»	. . . .	2,10
6,45	»	»	. . . .	6,45
1,20	»	»	. . . .	1,20
27,15	»	»	. . . .	27,15
f 40,80	f 28,54	f 532,31[5]		f 19 822,43

Jaren, waarin de ontvang heeft plaats gehad.	Ontvangsten van administrateuren van nalatenschappen of pieuse legaten, tot aankoop van 2½ percents nationale schuld.	Overgenomen contanten van den administrateur van den boedel van J. Jzn. van Boeckenooge (weeskamer Alkmaar), ten gevolge der testamentaire beschikking van den erflater.	Teruggave door huurders van landerijen der door de Algemeene Commissie bij voorschot gedane betalingen wegens sluisgeld, molengeld enz., tot welker voldoening die huurders verpligt waren.	Ontvangsten voor rekening van de weeskamer te Batavia.	Uitdeelingen uit de failliete massa van het huis R. Muilman & C°. te Londen, aankomende de voormalige weeskamers van Delft en Utrecht.	Teruggave van door den secretaris der Algemeene Commissie gedane in zijne jaarlijksche rekeningen gebragte verschotten van zegels van boedel-rekeningen.
Per transport	f 14 861,52	f 527,30[5]	f 577,07	f 1 913,07	f 1 314,89	f 26,65
	»	»	»	»	»	»
1874	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»
1875	»	»	»	»	»	»
1876	»	»	»	»	»	24,49
1877	»	»	»	»	»	»
	»	»	»	»	»	»
1880						
	»	»	»	»	»	»
	f 14 861,52	f 527,30[5]	f 577,07	f 1 913,34	f 1 314,89	f 51,14[5]

Schrijfloonen, bedoeld bij art. 20 van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 142).	Teruggaven van verschillenden aard, enz.	Onderwerpen nevens de onderstaande sommen omschreven.		TOTAAL BEDRAG van den ontvang per jaar.
f 40,80	f 28,54	f 532,31^5		f 19 822,43
18,45	»	162,34	Zuivere opbrengst van in het openbaar verkochte meubelen van de voormalige weeskamer te Amsterdam.	
»	»	166,65	Idem van verkochte boeken, herkomstig van onderscheidene voormalige weeskamers.	1 812,72
»	»	1 465,28	Idem van verkochte voorwerpen van waarde, herkomstig als voren.	
4,50	»	9 359,71^5	Teruggave door de gemeente Amsterdam der voorgeschoten gelden wegens expeditie enz. van het vonnis der arrondissements-regtbank te 's Gravenhage, van 28 Maart 1865.	9 364,21^5
42,00	»	1 735,00	Uit de kas der geregtelijke en vrijwillige consignatien ontvangen gelden, als: f 1000 voor hoofdsom en f 735 wegens van 19 Februarij 1852 tot 19 Augustus 1876 verschuldigde renten op die som, afkomstig van de op 20 December 1851 gestorte gelden als zekerheid, volgens art. 152 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, in het geding van den boedel van Paulus Wurtz (weeskamer Amsterdam).	1 801,49^5
0,75	»	»	. . . .	0,75
»	503,46	»	Saldo der door den Secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie afgelegde rekening en verantwoording van in 1880 gedane, voor geen uitstel vatbare uitgaven.	503,46^5
»	0,00^5	»	Restitutie van aan de gemeente Nieuwerkerk a/d IJssel te veel uitbetaalde gelden, ter zake van het saldo der voormalige weeskamer aldaar.	
f 106,50	f 532,00^5	f 13 421,30		f 33 305,07^5

VERZAMELING DER ONTVANGSTEN.

Hoofdstuk	I.	Overgenomene gereede gelden van de ontbondene besturen der voormalige Wees- en Momboirkamers	f 342 214,19
»	II.	Tegeldemaking van inschrijving op de grootboeken der nationale schuld, effecten en waarden van verschillenden aard	342 693,01
»	III.	Aflossing van effecten en waarden van verschillenden aard	673 807,14
»	IV.	Renten van inschrijvingen, effecten en waarden van verschillenden aard	4 790 076,78
»	V.	Inkomsten van vaste goederen	40 817,30
»	VI.	Indoudingen ingevolge art. 12 van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 142)	49 179,16
»	VII.	Ontvangsten van verschillenden aard	33 305,07
			f 6 272 092,67

UITGAAF.

UITGAAF.

HOOFDSTUK I.

Aankoop van inschrijvingen op het grootboek der 2¹/₂ percents nationale schuld.

JAREN WAARIN DE UITGAAF HEEFT PLAATS GEHAD.	Kapitaal.	Bestede bedrag.	*AANMERKINGEN.*
1852, van 1ᵉ. September tot en met 31 December	f 514 000,00	f 333 960,51	
1853	250 000,00	161 630,91 *	
1854	244 000,00	146 123,32	
1855	213 100,00	134 106,14 *	
1856	201 500,00	129 086,18 *	
1857	240 000,00	153 167,26	
1858	267 600,00	173 248,36 *	
1859	227 400,00	145 094,11	
1860	185 000,00	119 450,89 *	
1861	524 000,00	338 417,41 *	
1862	492 900,00	313 745,32	
1863	390 900,00	252 992,71 *	
1864	197 000,00	124 535,66 *	
1865	170 000,00	107 035,07	
1867	210 000,00	114 514,94 *	
1868	255 000,00	141 480,24	
1869	225 000,00	128 406,12 *	
1870	265 000,00	139 700,40 *	
1871	225 000,00	120 947,85 *	
1872	225 000,00	128 730,00	
1873	265 000,00	149 914,16 *	
1874	255 000,00	152 174,52	
1875	260 000,00	164 008,47 *	
1876	250 000,00	158 085,06 *	
1877	255 000,00	164 388,32	
1878	255 000,00	163 452,77 *	
1879	285 000,00	184 321,53	
	f 7 347 400,00	f 4 542 718,31	

UITGAAF.

HOOFDSTUK II.

Uitkeeringen aan derden.

In 1852, van 1°. September tot en met 31 December, ten bedrage van. . . .	f 447,50
In 1853, » » »	88 084,61^{5}
» 1854, » » »	174 130,07^{5}
» 1855, » » »	48 589,93
» 1856, » » »	91 575,64^{5}
» 1857, » » »	65 164,59^{5}
» 1858, » » »	69 085,45^{5}
» 1859, » » »	66 381,19^{5}
» 1860, » » »	19 787,56^{5}
» 1861, » » »	72 680,34
» 1862, » » »	11 540,47
» 1863, » » »	7 756,62
» 1864, » » »	9 317,92
» 1865, » » »	10 449,70^{5}
» 1866, » » »	28 772,49
» 1867, » » »	21 264,30
» 1868, » » »	6 086,44
» 1869, » » »	5 861,05^{5}
» 1870, » » »	21 336,75^{5}
» 1871, » » »	10 339,49
» 1872, » » »	4 297,80^{5}
» 1873, » » »	2 605,79
» 1874, » » »	2 171,46^{5}
» 1875, » » »	8 993,56
» 1876, » » »	4 303,48
» 1877, » » »	2 310,73
» 1878, » » »	5 840,55
» 1879, » » »	4 115,96
» 1880, » » »	253,31^{5}
	f 863 544,81^{5}

UITGAAF.

HOOFDSTUK III.

Uitgaven krachtens art. 7 der wet van 5 Maart 1852 (Staatsblad n°. 45) en artt. 3 en 19 van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1852 (Staatsblad n°. 142).

Jaren waarin de uitgaaf heeft plaats gehad.	Schadevergoedingen, toelagen en belooningen aan den voorzitter, de leden, den secretaris en de geëmploijeerden der Algemeene Commissie van Liquidatie, alsmede toelage aan den Rijksadvocaat te 's Gravenhage.	Reis- en verblijfkosten van de leden der Algemeene Commissie van Liquidatie, enz.	Tractementen aan ondergeschikte ambtenaren bij de ontbondene weeskamers of commissien van vereffening daarvan.	Dagelijksche voor geen uitstel vatbare uitgaven.	Totaal van de uitgaven per jaar.
1852, van 1°. September tot en met 31 December . .	f 2 921,43^{5}	»	»	f 214,72	f 3 136,15^{5}
1853	9 535,92	f 1 838,85	f 5 659,14^{5}	276,29^{5}	17 310,21
1854	10 160,00	2 295,75	5 470,00	147,25^{5}	18 073,00^{5}
1855	10 546,00	2 170,50	7 976,25	169,19	20 861,94
1856	10 536,00	1 969,20	5 755,00	467,59	18 727,79
1857	10 411,66	1 531,15	5 280,00	724,13^{5}	17 946,94^{5}
1858	10 420,00	1 167,30	5 005,00	199,59^{5}	16 791,89^{5}
1859	10 526,11	1 284,54	4 805,00	256,41	16 872,06
1860	10 620,00	1 245,60	3 680,00	539,92^{5}	16 085,52^{5}
1861	10 620,00	1 302,38^{5}	3 680,00	243,46	15 845,84^{5}
1862	9 786,66^{5}	1 065,78	3 680,00	306,05	14 838,49^{5}
1863	9 620,00	1 066,25	2 980,00	507,28	14 173,53
1864	10 195,00	889,77^{5}	1 430,00	164,90^{5}	12 679,68
1865	10 386,66^{5}	780,48^{5}	1 080,00	140,54^{5}	12 387,69^{5}
1866	10 176,66^{5}	806,13^{5}	1 080,00	261,26^{5}	12 324,06^{5}
1867	10 486,66^{5}	697,80	1 080,00	530,70^{5}	12 795,17
1868	10 598,83	678,15	1 080,00	277,81	12 634,79
1869	10 670,00	661,87^{5}	1 080,00	379,27	12 791,14^{5}
1870	10 347,22	642,15	1 080,00	246,13^{5}	12 315,50^{5}
1871	10 091,11	535,50	1 080,00	510,45	12 217,06
1872	9 320,00	587,25	1 080,00	164,88	11 152,13
1873	9 120,00	273,45	1 080,00	764,51^{5}	11 237,96^{5}
1874	9 120,00	261,45	645,00	213,86^{5}	10 240,31^{5}
1875	9 120,00	267,45	»	198,38^{5}	9 585,83^{5}
1876	9 220,00	231,45	»	183,23	9 634,68
1877	9 081,10	169,05	»	146,89	9 397,04
1878	8 267,22	174,30	»	320,86^{5}	8 762,38^{5}
1879	8 120,00	33,00	»	108,72	8 261,72
1880	5 337,02^{5}	41,25	»	96,54	5 978,27^{5}
Saldo (zie hoofdstuk VII ontvang)	»	»	»	503,46	
	f 275 361,29	f 24 667,82^{5}	f 65 765,39^{5}	f 9 264,34	f 375 0[illegible]8,85

UITGAAF.

HOOFDSTUK IV.

Grondlasten en andere uitgaven betreffende vaste goederen.

JAREN, WAARIN DE UITGAAF HEEFT PLAATS GEHAD.	Grondlasten.	Polder- en dijklasten, sluisgeld en buitengewoon molengeld.	Reparatie aan gebouwen.	TOTAAL van de uitgaven per jaar.
1853	f 459,32	f 55,75^{5}	»	f 515,07^{5}
1854	460,92	60,42	»	521,34
1855	465,78^{5}	56,00	»	521,78^{5}
1856	474,06	54,82	»	528,88
1857	487,22	188,27	f 2,40	677,89
1858	474,16	285,12^{5}	»	759,28^{5}
1859	474,17	321,44	»	795,61
1860	33,86	31,62^{5}	»	65,48^{5}
1861	33,84	31,62^{5}	»	65,46^{5}
1862	33,84	25,56	»	59,40
1863	33,84	47,22^{5}	»	81,06^{5}
1864	35,09	33,55	»	68,64
1865	35,09	37,47	»	72,56
1866	35,09	31,62	»	66,71
1867	35,09	35,52^{5}	»	70,61^{5}
1868	35,47	33,57	»	69,04
1869	35,47	27,72	»	63,19
1870	35,47	25,77	»	61,24
	f 3 677,78^{5}	f 1 383,09	f 2,40	f 5 063,27^{5}

UIT

HOOFD

Onderwerpen van

JAREN, waarin de uitgaaf heeft plaats gehad.	Uitgaven wegens vorderingen ten laste der besturen van voormalige weeskamers en ten gevolge der voortduring van de dienst derzelver beambten, mitsgaders teruggave van door deze laatsten gedane verschotten.	Kosten van regtsgeding.	Betalingen voor rekening van de weeskamer te Batavia.	Uitgaven niet tot de vorenstaande behoorende.
1852, van 1°. September tot en met 31 December	»	»	»	»
1853	f 779,73	f 312,86	f 1 488,47	»
1854	325,64^{5}	2 538,53^{5}	8 117,81^{5}	f 152,86^{5}
1855	257,80^{5}	92,72^{5}	»	126,75
1856	157,96^{5}	412,84	»	621,32
1857	172,39	356,92	»	2 304,84^{5}
1858	198,85^{5}	4 287,70	»	331,10
1859	147,42	4 306,83^{5}	»	461,90
1860	141,35	3 425,32^{5}	»	0,20
1861	108,35	4 390,47^{5}	»	»
1862	93,64	384,17^{5}	»	»
1863	97,20	2 065,24^{5}	»	18,45
1864	91,00	1 097,97^{5}	»	25,76^{5}
1865	82,60	6 408,97^{5}	»	»
1866	70,50	6 824,12^{5}	»	»
1867	74,35	(1) 9 500,00	»	»
1868	72,50	3 774,71	»	50,00
1869	69,60	172,77	»	»
1870	73,40	3 652,62^{5}	»	»
1871	80,05	6 947,63	»	319,10^{5}
1872	76,80	1 860,00	»	»
1873	76,80	9 855,65^{5}	»	»
1874	»	120,14^{5}	»	»
1875	»	1 352,29^{5}	»	523,10^{5}
1876	»	2 130,96	»	300,00
1877	»	»	»	»
1878	»	2 286,19^{5}	»	»
1880	»	261,23^{5}	»	»
	f 3 247,95	f 79 218,93	f 9 606,28^{5}	f 5 235,40^{5}

GAAF.

STUK V.

verschillenden aard.

Onkosten, zoo op het ontvangen van renten en uitdeelingen, als op de verkoop van binnen- en buitenlandsche fondsen en ter verkrijging van nieuwe couponbladen.	Uitkeeringen van renten op kapitalen onder de algemeene overschrijving ten name van de Algemeene Commissie in de grootboeken der nationale schuld begrepen geweest, doch sedert, na door regthebbenden gedane reclames, op de oorspronkelijke hoofden van inschrijving teruggebragt.	Uitgaven, waarvan de teruggave is geschied.	TOTAAL van de uitgaven per jaar.	AANMERKINGEN.
f 452,07^5	»	»	f 452,07^5	
9,40	f 1 504,00	f 27,57	4 122,03	
281,47	»	»	11 416,33	
15,67^5	»	»	492,95^5	
7,78^5	»	»	1 199,91	
31,20	»	»	2 865,35^5	
33,42^5	»	»	4 851,08	
6,41	»	»	4 922,56^5	
58,29	»	»	3 625,16^5	
138,10	»	»	4 636,92^5	
4,57	»	»	482,38^5	
184,13^5	»	»	2 365,03	
146,81^5	»	»	1 361,55^5	
0,77^5	»	»	6 492,35	
1,00	»	»	6 895,62^5	
»	»	»	9 574,35	(1) Zie daarentegen den post van f 9359,71^5 onder hoofdstuk VII van den ontvang.
0,60	»	»	3 897,81	
0,45	»	»	242,82	
19,56^5	»	»	3 745,59	
2,12^5	»	»	7 318,91	
»	»	»	1 936,80	
»	»	»	9 932,45^5	
»	»	»	120,14^5	
0,32^5	»	»	1 875,72^5	
»	»	»	2 430,96	
»	»	»	»	
0,32^5	»	»	2 286,52	
»	»	»	661,23^5	
f 1 394,51^5	f 1 504,00	f 27,57	f 100 234,65^5	

UITGAAF.

HOOFDSTUK VI.

Baten ingevolge art 10 der wet van 5 Maart 1852 (Staatsblad n°. 45) aan den Staat vervallen en in 's Rijks schatkist overgebragt.

JAREN, WAARIN DE BATEN IN 'S RIJKS SCHATKIST ZIJN OVERGEBRAGT.	BEDRAG.	*AANMERKINGEN.*
1863	f 93 718,94^{5}	
1864	35 668,46	
1865	1 918,63^{5}	
1866	118 649,18	
1867	1 149,67^{5}	
1868	218,93	
1869	199,40^{5}	
1870	1 483,72	
1872	307,62^{5}	
1873	358,05	
1874	350,24	
1875	321,31	
1876	170,97	
1877	»	
1878	34,37^{5}	
	f 254 549,52	

HOOFDSTUK VII

Geldelijke saldo's der fondsen en stichtingen, welke ingevolge de wet van 20 Augustus 1859 (Staatsblad n°. 95) en de wet van 14 November 1879 (Staatsblad n°. 197) aan den Minister van Financien zijn overgedragen.

Aan den Minister van Financien overgedragen:

in het jaar 1860, ten bedage van	f 31 527,55^{5}	
» » » 1862, » » »	554,49^{5}	
» » » 1863, » » »	529,41	
» » » 1867, » » »	168,00	
» » » 1868, » » »	33,75	
» » » 1880, » » »	6 827,23	Wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197).
	f 39 640,44	

UITGAAF.

HOOFDSTUK VIII.

Uitkeeringen aan gemeenten der saldo's in geld van de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingevolge de wet van 14 November 1879 (Staatsblad n°. 197).

In 1880 uitgekeerd ten bedrage van . . . . f 14 009,26[a]

HOOFDSTUK IX.

Geldelijk saldo aan den Minister van Financien overgedragen ingevolge artikel 7 der wet van 14 November 1879 (Staatsblad n°. 197).

In 1880 aan den Minister van Financien overgedragen ter somma van . . . . f 77 273,54

VERZAMELING DER UITGAVEN.

Hoofdstuk	I.	Aankoop van inschrijvingen op het Grootboek der 2½ percents Nationale Schuld .	f 4 542 718,31
»	II.	Uitkeering aan derden	863 544,81[b]
»	III.	Uitgaven krachtens art. 7 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) en artt. 3 en 19 van het Koninklijk besluit van 25 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 142)	375 058,85
»	IV.	Grondlasten en andere uitgaven betreffende vaste goederen	5 063,27[a]
»	V.	Onderwerpen van verschillenden aard	100 234,65[b]
»	VI.	Baten ingevolge artikel 10 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) aan den Staat vervallen en in 's Rijks schatkist overgebragt	254 549,52
»	VII.	Geldelijke saldo's der fondsen en stichtingen, welke ingevolge de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95) en de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) aan den Minister van Financien zijn overgedragen	39 640,44
»	VIII.	Uitkeeringen aan gemeenten der saldo's in geld van de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingevolge de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) .	14 009,26[a]
»	IX.	Geldelijk saldo aan den Minister van Financien overgedragen, ingevolge art. 7 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197)	77 273,54
			f 6 272 092,67

[44. 1.]

GELEIDENDE BRIEF.

Den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'sGRAVENHAGE, *den* 14*den September* 1880.

Daartoe door den Koning gemagtigd, heb ik de eer U Hoogedel Gestr. hierbij, ingevolge de slotbepaling van art. 14 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), te doen geworden het door de Algemeene Rekenkamer uitgebragt verslag van het resultaat harer werkzaamheden over het jaar 1878, met zes bijlagen.

De Minister van Financien,
VISSERING.

[44. 2.]

VERSLAG.

Aan den Koning.

'sGRAVENHAGE, *den* 20*sten Maart* 1879.

N°. 27. R. S.

Ter voldoening aan het voorschrift van art. 14 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40) heeft de Algemeene Rekenkamer de eer aan Uwe Majesteit aan te bieden het Verslag harer werkzaamheden over 1878. Bij de behandeling der verschillende onderwerpen is op de gewone wijze de volgorde der betrekkelijke wetsartikelen in acht genomen. Overigens is het Verslag wederom in twee afdeelingen gesplitst In het eerste gedeelte geschiedt mededeeling van de bedenkingen en briefwisselingen, welke uit de contrôle der Kamer voortvloeiden, het tweede bevat eenige staten en opgaven met het algemeen geldelijk beheer verband houdende.

EERSTE GEDEELTE.

Artt. 16 *en* 17. *Mededeelingen en inlichtingen.*

De uitvoering der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), omtrent de uitgifte van schatkistbiljetten, leidde tot eene breedvoerige briefwisseling met den Minister van Financien. Zij vond haren oorsprong in diens verzoek om 10 000 schatkistbiljetten, ieder ten bedrage van f 1000, aangemaakt ingevolge Uwer Majesteits besluit van 8 December 1877, n°. 15, bij de Kamer te doen registreren, zonder voorafgaande afkondiging in het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, krachtens art. 2 der wet, van het Koninklijk besluit waarbij de uitgifte wordt bevolen. Biljetten, hoofdzakelijk bestemd ter voorziening in tijdelijke, soms plotselinge, behoeften der schatkist, dienden, naar 's Ministers oordeel, uit den aard der zaak voor de Regering steeds beschikbaar te zijn. Hiernaan zou in den weg staan de vertraging, verbonden aan de voorafgaande registratie van een groot aantal biljetten. Het verzoek hield in dit geval meer bijzonder verband met het voornemen tot sluiting eener geldleening; voor het welslagen daarvan kwam het gelijktijdig verschijnen van een besluit tot uitgifte van schatkistbiljetten minder wenschelijk voor, terwijl voorts door uitzending van specie naar Indie en betaling van Indische gouvernementswissels, plotselinge behoefte aan fondsen zou kunnen bestaan.

De vraag of de wet toeliet aan het verzoek gevolg te geven, werd door den Minister in toestemmenden zin beantwoord, hoofdzakelijk op grond der bevoegdheid, verleend in art. 13 der aangehaalde wet, om tot bevordering van de aflossing en weder uitgifte der schatkistbiljetten een zeker aantal, niet to boven gaande ¼ van het bij de wet toegestane bedrag, bij voorraad te doen aanmaken en registreren. Wordt toch in zoodanig geval geen afzonderlijk aan de registratie voorafgaand besluit gevorderd, dan scheen dit den Minister nog minder noodig wanneer, zoo als thans, het te registreren bedrag *beneden* dat wettelijk cijfer bleef.

In den loop der briefwisseling werd tegen een en ander opgemerkt dat, bij doelmatige werkverdeeling en tijdige mededeeling van het voornemen tot uitgifte en der wijze van uitvoering, vertraging in dit opzigt niet te vreezen is, terwijl, wat betreft het argument ontleend aan art. 13,

Registratie van schatkistbiljetten.

De opmerking van de Algemeene Rekenkamer, nopens art. 13 der wet van 1870 neemt het zonderlinge niet weg van hare meening, dat dezelfde wet, die haar uitdrukkelijk magtigt om schatkistbiljetten in voorraad te registreren tot één vierde *boven* het bedrag, *waarvan de uitgifte bij de wet is toegestaan*, waarbij van een besluit tot uitgifte geen sprake *kan* zijn, het verschijnen van zoodanig besluit zou willen doen voorafgaan aan het registreren van biljetten, beneden of tot dat bedrag.

Deze bedoeling kan alleen worden afgeleid uit de toevallige volgorde van de in art. 2 der wet van 1870 geschreven bepalingen. Intusschen blijkt uit datzelfde artikel en uit andere bepalingen der wet, dat niet die volgorde, maar de aard der zaak omtrent de volgorde van uitvoering dier bepalingen beslissen moet. Immers vangt de wet van 1870 aan met bevoegdheid te verleenen tot uitgifte van schatkistbiljetten, en art. 2 met de bepaling, dat de uitgifte à pari geschiedt, terwijl al wat bij die uitgifte in acht is te nemen, eerst later volgt. In de wet van 1851 was de volgorde dier bepalingen anders. Onder de werking van deze wet kon het dus aan geen twijfel onderhevig zijn, dat de schatkistbiljetten vóór het verschijnen van een Koninklijk besluit tot uitgifte ter Algemeene Rekenkamer geregistreerd zouden worden. Zóó was die wet dan ook met medewerking van de Algemeene Rekenkamer uitgevoerd, en nu is in de toelichting der wet van 1870, ten overvloede nog uitdrukkelijk gezegd, dat de bepalingen van art. 2, behoudens de aldaar vermelde uitzonderingen (waartoe het besproken punt *niet* behoort), aan de bestaande bepalingen, dat is aan die der wet van 1851 gelijk zijn. Ook de geschiedenis der wet van 1870 is dus met het gevoelen der Algemeene Rekenkamer in strijd.

Nu doet die Kamer het wel voorkomen, alsof de wet van 1851 voor het aldaar bedoelde bedrag van f 9 800 000 geen besluit tot uitgifte zou vereischt hebben, — een gevoelen, waaraan de zeker niet onberispelijke redactie van deze wet eenigen steun schijnt te geven, — maar de Algemeene Rekenkamer zal wel alleen staan in de meening,

dat het laatste lid van art. 3 der genoemde wet *niet* op *al* de bij dat artikel bedoelde schatkistbiljetten toepasselijk zoude zijn, en dat dus de wet, die uitgifte van twee partijen schatkistbiljetten, een van f 9 800 000 en een van f 4 000 000 toestond, de eerste partij wilde doen uitgeven zonder voorafgaande afkondiging van een daartoe strekkend Koninklijk besluit, dat zij voor de laatste zooveel kleinere partij voorschreef.

Aan de Algemeene Rekenkamer werd ook opgemerkt, dat art. 11 der wet van 1870, bij afwijking van die van 1851, bevoegdheid geeft, om afgeloste schatkistbiljetten herhaaldelijk en dan, gelijk van zelf spreekt, zonder vernieuwd visum van die Kamer, onder nieuwe dagteekening uit te geven, terwijl de biljetten der wet van 1851, eenmaal opgezegd zijnde en zelfs wanneer twaalf maanden na hunne dagteekening waren verstreken, steeds door nieuwe stukken moesten worden vervangen, die dan weder ter Algemeene Rekenkamer moesten worden geregistreerd. De wet van 1870 wilde der Regering ten opzigte van het gebruik van schatkistbiljetten *meer* vrijheid van beweging verschaffen, maar de Algemeene Rekenkamer wilde dit nu juist omkeeren.

Het registreren van duizenden schatkistbiljetten, die voor een bedrag van f 100 of veelvouden dier som kunnen worden uitgegeven en alle, behalve door een der leden, door den secretaris der Kamer geteekend moesten worden, vordert onvermijdelijk *veel* tijd. De aard der zaak brengt mede, dat zoodra de uitgifte van schatkistbiljetten bij de wet is toegestaan, deze voor den Minister van Financien beschikbaar zijn. De Algemeene Rekenkamer heeft slechts te zorgen, dat zij voor geen hooger bedrag viseert, dan bij de wet is toegestaan. Ware dit zoo niet, dan zou de Minister, om noodlottige storingen in den dienst der schatkist te vermijden, genoodzaakt kunnen zijn een Koninklijk besluit tot uitgifte van schatkistbiljetten te doen verschijnen, alvorens de onvermijdelijkheid en de gevorderde uitgebreidheid van zoodanigen maatregel voldoende konden blijken. Het is duidelijk, dat zulks zeer onwenschelijk zoude zijn. Schatkistbiljetten, waarvan de uitgifte bij de wet is toegestaan, hebben wel degelijk een wettig bestaan, al zijn zij dan nog waardelooze stukken. Hoewel de Algemeene Rekenkamer aan de uitgifte der biljetten vreemd blijft, moet zij volgens de wet, door het verleenen van haar visum, toch medewerken om die uitgifte mogelijk te maken. Daartoe is dan verder noodig: 1°. een Koninklijk besluit, dat de uitgifte beveelt; 2°. eene bepaling (mede bij Koninklijk besluit) van het bedrag der rente, en 3°. op elk biljet eene gedagteekende verklaring van uitgifte van den daarmede belasten rekenpligtige. Had de Algemeene Rekenkamer zich gelijk willen blijven, dan had zij het verleenen van haar visum van de vervulling van *al* deze formaliteiten afhankelijk moeten maken, waardoor een doelmatig gebruik van schatkistbiljetten onmogelijk worden zou. Zij deed dit niet, maar daarom liggen dan ook in het duister »de redenen van principielen aard" en »de aard der zaak", die haar deden weigeren schatkistbiljetten te viseren, alleen omdat nog geen besluit tot uitgifte was afgekondigd.

De Minister van Financien heeft niet betwist, dat de Algemeene Rekenkamer de uitgifte, opzegging, intrekking en rentebetaling van schatkistbiljetten te controleren heeft, maar hij beweerde, dat uit art. 10 der wet van 1870 duidelijk en onwederlegbaar blijkt, dat de contrôle der Kamer op de *uitgifte* haar punt van uitgang heeft in de bij dat artikel voorgeschreven opgaven omtrent dit een en ander, die haar »regtstreeks en volledig" gedaan moeten worden »door de ambtenaren aan wie die verrigtingen zijn opgedragen".

Eindelijk is het ver van duidelijk waarom, gelijk de Algemeene Rekenkamer ten slotte beweert, het doen van uitgaven, die zij eerst *na de betaling* kan onderzoeken, minder bedenkelijk wezen zou dan het doen van ontvangsten, die eerst, nadat zij geschied zijn, door haar onderzocht kunnen worden.

De contrôle van de Algemeene Rekenkamer ten opzigte van het gebruik der door haar geregistreerde schatkistbiljetten *kan* uit den aard der zaak niet anders dan *na* de uitgifte geschieden. Wat zou er vóór de uitgifte te controleren zijn?

gewezen werd op het bijzondere van het daarbij geregelde geval; de in art. 13 bedoelde aanmaak bij voorraad, waarvoor geen besluit wordt gevorderd, veronderstelt dat het maximumcijfer der bij Koninklijk besluit bevolen uitgifte reeds is bereikt. Voor het tegenwoordige geval, waarbij van dit laatste geen sprake was, viel uit art. 13 dus niets af te leiden.

De Minister wees ook op het Koninklijk besluit van 13 Augustus 1852, n°. 66, hetwelk ten opzigte der schatkistbiljetten, bedoeld bij de wet van 18 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 65), de overbrenging ter registratie bij de Kamer gelast, terwijl het vaststellen van bepalingen omtrent de uitgifte zelve *tot later* wordt voorbehouden, welk besluit door de Kamer indertijd was nageleefd. Een en ander werd door den Minister verder in verband gebragt met de omstandigheid dat door art. 2 der wet van 1870, blijkens hare toelichting, geene verandering zou komen in den *bestaanden toestand*.

Zonder te dezer plaatse uitvoerig de beschouwingen over en weder mede te deelen die uit het beroep op dit antecedent voortvloeiden, zij het voldoende op te merken dat de wet van 1851 toeliet een bedrag van f 9 800 000 uit te geven zonder dat hiervoor een Koninklijk besluit noodig was. Voor het overige kon de Kamer hare zienswijze omtrent de wet van 1870 bezwaarlijk afhankelijk maken van eene opvatting van het Collegie van 1851, welke bovendien betrekking had op eene andere wet. Er bestonden bovendien voor het Collegie redenen van principielen aard om af te wachten dat Uwer Majesteits bevel tot uitgifte der biljetten zou zijn afgekondigd:

»Het is de Regering", — zoo schreef de Kamer, — »die schatkistbiljetten uitgeeft, terwijl de Rekenkamer ze registreert. De uitgifte is niet het werk van twee ligchamen die tot ééne daad zamenwerken, maar van de Regering alléén. De Rekenkamer controleert uitgifte, opzegging, intrekking, rentebetaling.

» Uitgifte kan niet plaats hebben dan na door den Koning te zijn bevolen bij besluit, in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* te plaatsen.

» Vóór dat dit bevel gegeven is, kan er geen schatkistbiljet wettiglijk bestaan, zij het ook dat het drukwerk vooraf worde verrigt. En eerst wanneer het schatkistbiljet wettiglijk bestaat, kan het bij de Kamer worden geregistreerd. *Dan* kan er geregistreerd worden tot het bedrag, dat volgens het Koninklijk besluit zal worden uitgegeven, maar ook niet meer, (behoudens het geval, bedoeld bij art. 13 der wet.)

» Uit den aard der zaak volgt dus, naar het oordeel der Kamer, dat er vóór het nemen van het besluit, dat de uitgifte veroorlooft, niet geregistreerd worde, en de volgorde der verschillende bepalingen in de wet is daarmede in overeenstemming."

Met de meening van den Minister dat de contrôle over het uit te geven bedrag eerst zou te pas komen bij het opnemen van de rekeningen der comptabelen, kon de Kamer zich in geenen deele vereenigen, dewijl niet de verantwoordelijkheid der comptabelen, maar die van de Regering zelve zou gemoeid zijn bij eene uitgifte boven het wettelijk bedrag. Evenmin beäamde zij de door den Minister gemaakte vergelijking dezer registratie met het viseren van credieten ten laste der Staatsbegrootingen; uitgaven op zoodanige credietopeningen gegrond, blijven toch, niettegenstaande de visa der Rekenkamer, aan latere verevening onderworden; hier daarentegen gold het ontvangsten die niet ongedaan kunnen gemaakt worden.

Ten slotte verklaarde de Kamer zich nu reeds bereid tot medewerking, ten einde den Minister, overeenkomstig zijn verlangen, zoo veel mogelijk in de gelegenheid te stellen om op een gegeven oogenblik over de biljetten te kunnen beschikken; terwijl de stukken vooraf in gereedheid waren te brengen, zou de aflevering echter geen plaats hebben dan na de verschijning van het Koninklijk besluit tot uitgifte en alsdan tot het daarbij te bepalen bedrag. Daar de Minister verzocht dat de Kamer in dien geest zou handelen, liggen thans de aangeboden schatkistbiljetten bij de Rekenkamer gereed, in afwachting dat daarvan de uitgifte worde bevolen.

(*Minister van Financien.*)

Wachtgeld van een gewezen kantonregter, herplaatst in het geregtshof van Curaçao.

De door het Departement van Justitie met de Algemeene Rekenkamer gevoerde briefwisseling over de hier bedoelde vraag is niet verder voortgezet, omdat de belanghebbende geen aanspraak heeft doen gelden op het wachtgeld als gewezen kantonregter te Woubrugge, na ingang der bezoldiging als lid van het geregtshof te Curaçao, en bij kort na zijne benoeming is overleden. Mogt zich later op nieuw een dergelijk geval voordoen, dan kan de vraag nader worden overwogen.

(*Minister van Justitie.*)

Bij gelegenheid der benoeming van een gewezen kantonregter hier te lande tot lid in het geregtshof te Curaçao, gaf de Minister van Justitie het voornemen te kennen om dien titularis in het genot te doen blijven van het wachtgeld, hem toekomende krachtens art. 7 der wet van 9 April 1877 (*Staatsblad* n°. 80), houdende bepalingen omtrent het personeel der ontbonden regterlijke collegien. De Kamer, met wier zienswijze de Minister ter voorkoming van latere moeijelijkheden vooraf wenschte bekend te worden, achtte die cumulatie evenwel onbestaanbaar. Indien men toch in het oog houdt dat wachtgeld, als vergoeding voor gemis van tractement, uit zijnen aard een tijdelijk karakter heeft zoolang dat gemis duurt, dan stemt met dat beginsel overeen art. 7 der wet, door welke bepaling het wachtgeld wordt opgeheven o. a. *bij herplaatsing in eene regterlijke betrekking of in een ander daarmede onvereenigbaar van Rijkswege bezoldigd ambt.* Zoodanige cumulatie vindt evenmin steun in de geschiedenis van art. 7; volgens de oorspronkelijke redactie toch zou het wachtgeld vervallen bij aanvaarding eener van 's Rijkswege bezoldigde betrekking *zonder onderscheid.* Deze bepaling werd alleen ingetrokken ten gevolge van de later voorgestelde ontbinding der bestaande kantongeregten, waardoor de noodzakelijkheid ontstond om de positie der kantonregters en griffiers op gelijken voet te regelen als van het personeel bij de hoven en regtbanken; het geschiedde derhalve geenzins met het doel om het verlies van het wachtgeld in meerdere mate te beperken dan oorspronkelijk beoogd werd. Uit de discussie tijdens de vaststelling der geheel gelijksoortige bepaling van art. 8 der Hovenwet, in verband met de destijds daaraan toegevoegde aanvulling, blijkt integendeel niet onduidelijk 's wetgevers bedoeling om te voorzien in alle gevallen welke zich konden voordoen; bij gemis eener uitdrukkelijke uitzondering, diende art. 7 alzoo ook te worden toegepast op het geval van herplaatsing van een gewezen kantonregter in het Hof van Curaçao. Een en ander werd door de Kamer ontwikkeld tot wederlegging van de in 't belang der cumulatie door den Minister aangevoerde wetsinterpretatie, volgens welke de herplaatsing, die het wachtgeld ingevolge art. 7 doet vervallen, zou zijn beperkt tot het geval van *herplaatsing in het Rijk in Europa.*

Ten slotte viel nog op te merken, dat in het stelsel van den Minister, aan de aanvaarding eener regterlijke betrekking in de kolonien, eene zekere bevoorregting met betrekking tot het genot van wachtgeld zou verbonden zijn, welke de wet niet kent. Immers, terwijl de Regering alleen in het geval van hoogen leeftijd de bevoegdheid mist om het wachtgeld door middel eener nieuwe benoeming te doen ophouden, zou de uitoefening dier bevoegdheid onmogelijk worden bij de aanvaarding eener regterlijke betrekking in de kolonien, welke, zooals het lidmaatschap in het geregtshof te Curaçao *voor het leven* wordt opgedragen. Die tweestrijd is slechts te ontgaan indien het wachtgeld bij zoodanige aanvaarding ophoudt, gelijk op grond van art. 7 zou hebben plaats gehad, ingeval de titularis tot eene niet-regterlijke betrekking in West-Indie ware benoemd geworden.

Van betaling van het wachtgeld na ingang der bezoldiging aan de nieuwe betrekking verbonden is de Kamer niet gebleken.

Akademische beurs ter begeving van den Heer van Warmond.

Bij het in werking treden van de wet op het hooger onderwijs bleek voor de Kamer eenige inlichting noodig ten aanzien der akademische beurs, welke ter begeving staat van de Heeren van Warmond. Tot dusver was zij uitbetaald krachtens een Koninklijk besluit van 29 Mei 1816; een later Koninklijk besluit van 15 Februarij 1843 tot opheffing der Rijksbeurzen in het algemeen, noemde haar eene beurs, waarvan volgens het Koninklijk besluit van 1816 de begeving aan den Heer of de Vrouw van Warmond *schijnt* te behooren; zij werd toen bij wijze van uitzondering van die opheffing uitgesloten.

Daar de instelling in ieder geval niet behoorde tot de bij art. 103 der wet op het hooger onderwijs in stand gehouden beurzen, werd van den Minister van Binnenlandsche Zaken inlichting verzocht omtrent de titels van den Heer van Warmond, zoowel op de beurs

als op eene daarmede verbonden uitkeering aan de armen te Warmond. Hieraan werd gevolg gegeven, onder overlegging van een brief van curatoren der Leidsche Hoogeschool aan den commissaris-generaal voor het onderwijs enz., dd. 11 November 1815, verband houdende met een adres van den toenmaligen heer van Warmond aan dat collegie. Volgens deze stukken waren in vroegeren tijd door zekeren JACOB VAN WOUDE landerijen gegeven aan een klooster binnen Warmond, onder voorwaarde dat deze tot hem of zijne regtverkrijgenden zouden terugkeeren wanneer het klooster te eeniger tijd wierd opgeheven. Bij gelegenheid dat later sommige geestelijke goederen door de Staten van Holland en West-Friesland waren bestemd geworden voor de Universiteit te Leiden, en aldaar een collegie was opgerigt voor de studenten in de godgeleerdheid, had JOHAN VAN DUIVENVOORDE, destijds Heer van Warmond de aan zijnen voorvader VAN WOUDE ontleende aanspraken doen gelden, waarop hem bij wijze van schadeloosstelling het regt tot begeving van twee beurzen werd toegekend; in verband met latere omstandigheden was dat regt sedert ingekrompen tot eene enkele beurs van f 150 en eene jaarlijksche uitkeering van f 90 ter beschikking van den Heer, destijds JOHAN VAN WASSENAAR of zijne regtverkrijgenden. In 1816 werd de instelling op nieuw ten behoeve der Heeren van Warmond bevestigd bij bovengemeld Koninklijk besluit van 29 Mei 1816; de beurs bedroeg toen f 300, boven en behalve de uitkeering, eene verhooging die haren oorsprong vond in de schadeloosstelling indertijd toegekend aan eene Vrouw van Warmond voor de opheffing van het vroeger aan de beurs verbonden genot van kost en inwoning. De omstandigheid dat het regt als twijfelachtig wordt voorgesteld in het besluit van 1843, ofschoon de beurs toen van den algemeenen opheffingsmaatregel werd uitgezonderd, was naar het gevoelen des tegenwoordigen Ministers het gevolg eener voordragt van een zijner ambtsvoorgangers aan den Koning om de beurs, in afwachting van een in te stellen onderzoek, slechts voorloopig in stand te houden; dit advies stond in verband met eene bedenking van den Raad van State tegen het aanvankelijk voornemen om den opheffingsmaatregel ook tot deze instelling uit te strekken.

De Minister van Binnenlandsche Zaken deelde voorts mede niet te weten of zoodanig onderzoek werkelijk had plaats gevonden, maar uit het bezit, dat sedert ongestoord door de Heeren van Warmond was uitgeoefend, kon, zijns inziens, wel het vermoeden worden afgeleid, dat de vroeger bestaande twijfel omtrent het regt had opgehouden, terwijl de overgelegde stukken dit regt bevestigden.

Ten gevolge eener opmerking der Kamer, dat deze uitkeeringen niet behoorden te komen ten laste van den begrootingspost voor de materiele uitgaven der Universiteit te Leiden, werd daarvoor in de begrooting van het Vde hoofdstuk voor 1879 een afzonderlijk artikel (93) uitgetrokken.

Subsidie aan gemeentelijke politie.

Een subsidie aan den Burgemeester van Rotterdam, als hoofd der gemeentepolitie aldaar, ter zake van belooning voor buitengewone diensten door die politie bewezen bij het vervoer van landverhuizers, gaf aanleiding tot eene briefwisseling met den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, betreffende de uiteenhouding der Rijks- en gemeentelijke uitgaven. Het subsidie kwam voor in de rekening der commissie van toezigt op den doortogt en het vervoer van landverhuizers te Rotterdam en betrof de belooning eener dienstverrigting tot den werkkring der gemeentelijke politie behoorende, die volgens art. 5 der wet van 1 Junij 1861 (*Staatsblad* nº. 53) de commissien heeft bij te staan in de handhaving der wet en der voorschriften van uitvoering door den Koning gegeven; bovendien maakt art. 190 der gemeentewet de gemeentepolitie dienstbaar aan de Rijkspolitie. Een en ander leidde tot de opmerking dat het Rijk door het subsidieren van gezegde diensten, eigenlijk bijdraagt in de kosten der gemeentepolitie; ook rees de vraag of de betaling der bijdrage, zoo het Rijk daartoe werkelijk gehouden is, alsdan niet zou moeten komen ten laste van de afdeeling voor de Rijkspolitie op de begrooting van het Departement van Justitie.

In antwoord hierop gaf de Minister te kennen met genoemde commissie in overleg te zijn getreden om de uitgaaf voor het vervolg te doen vervallen, daar ook zijnerzijds twijfel bestond omtrent hare noodzakelijkheid, al werden in dit opzigt de redenen, door de Kamer aangevoerd, niet gedeeld.

Geweigerde betalingstukken.

In de volgende zaak werd door den Minister van Binnenlandsche Zaken de zienswijze der Kamer gevraagd. De architect der nieuwe akademische gebouwen te Leiden had geweigerd om in ontvang te nemen twee ten zijnen behoeve afgegeven orders tot betaling tot een gezamenlijk bedrag van f 8000, wegens in 1875 en 1876 geleverde ontwerpen voor de stichting dier gebouwen. De weigering was hierop gegrond, dat door de evengezegde vergoeding slechts ten deele was voldaan de in der tijd tot een bedrag van f 21 898,49 ingediende declaratie voor bewezen diensten in de jaren 1873, 1874, 1875 en 1876. Ter loops zij hier opgemerkt, dat reeds in 1874 eene vordering van f 3000 ten name van denzelfden titularis en wegens hetzelfde onderwerp verevend werd.

In antwoord op de vraag van den Minister, hoe met de door den architect geweigerde orders van betaling zou moeten gehandeld worden, gaf de Kamer als haar oordeel te kennen dat deze, in afwachting der beëindiging van het geschil, in bewaring zouden kunnen blijven bij het Departement.

Examengelden.

De regeling van het gebruik der bijdragen, te voldoen op grond van art. 14 der wet van 6 Mei 1878 (*Staatsblad* n°. 29) bij de aangifte tot aflegging van het examen voor het notarisambt vond bezwaar bij de Rekenkamer. Ingevolge art. 10 van Uwer Majesteits besluit van 4 Junij 1878 (*Staatsblad* n°. 81) worden die gelden, in plaats van ze onverkort onder de Rijksmiddelen op te nemen, aangewend tot het bestrijden van sommige examenkosten en geschiedt de verantwoording aan den Minister van Justitie, die het batig saldo, zonder overlegging van bewijsstukken, verder als eene toevallige bate in 's Rijks schatkist heeft over te storten. Op die wijze worden niet alleen aan de verevening onttrokken uitgaven welke ten laste der Staatsbegrooting behooren te komen, maar strijdt ook de verantwoording dezer Rijksontvangsten aan eene andere magt dan de Algemeene Rekenkamer, met de wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40). Zelfs wordt aan de Kamer geene gelegenheid gegeven om door inzage van bewijsstukken de deugdelijkheid van het te storten bedrag na te gaan. Tegenover het gevoelen van den Minister van Justitie, dat deze regeling zou voortvloeijen uit de bedoeling van art. 14 der gewijzigde wet op het notarisambt, stond de omstandigheid, dat de wet aangaande de bestemming der examengelden geene enkele bepaling bevat; ook zijn de uitgaven, uit die gelden te bestrijden, niet gerangschikt onder de onderwerpen, wier regeling nader bij maatregel van inwendig bestuur zal geschieden.

Welk gevolg deze opmerkingen der Kamer hebben gehad, is tot dusver onbekend gebleven.

Zoo als door de Algemeene Rekenkamer is opgemerkt, is de bestemming der examengelden niet bij de wet geregeld. De bedoeling van den wetgever was kennelijk geene andere dan om die gelden, even als plaats had vóór de wijziging van art. 14 der wet op het notarisambt, ter beschikking te stellen van de commissie met het afnemen van het examen belast, tot bestrijding der onvermijdelijke onkosten, niet om daarvan eene Staatsinkomst te maken, die onder de Rijksmiddelen zou behooren te worden verantwoord. Alleen hetgeen overblijft is eene toevallige bate, die *als zoodanig* aan de schatkist ten goede komt. Art. 10 van het Koninklijk besluit van 4 Junij 1878 (*Staatsblad* n°. 81) stemt hiermede overeen.

(*Minister van Justitie.*)

Verplaatsingkosten van archieven.

Tot de bij de artt. 16 en 17 te behandelen onderwerpen behoort voorts een schrijven aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, naar aanleiding van Uwer Majesteits besluit van 17 September ll., n°. 2, houdende aanwijzing op het hoofdstuk der Onvoorziene uitgaven, dienst 1877, eener vordering van f 365,91 wegens verplaatsing van archieven ten dienste van dat Departement; de overgelegde declaratie hield in dat de werkzaamheden waren verrigt in 1877. Intusschen was vroeger eene ten opzigte van onderwerp, bedrag en titularis geheel gelijkluidende vordering door de Kamer afgewezen, onder anderen dewijl het geheele bedrag op *ééne enkele* dienst was aanaangevraagd, terwijl de werkzaamheden zich over meer dan één dienstjaar hadden verdeeld. De bedenking van het collegie was evenwel onbeantwoord gebleven en had het den schijn alsof de tegenwoordige beschikking dezelfde vordering gold; dit gaf aanleiding om 's Ministers aandacht

op het vorenstaande te vestigen, al bestond er thans geen grond om de verevening te weigeren.

Ook dit laatste schrijven bleef tot heden onbeantwoord.

Reglement van administratie voor het corps mariniers.

Nog is te dezer plaatse te vermelden dat in den loop des jaars ter kennis van de Kamer gebragt werd Uwer Majesteits besluit van 21 Maart 1878, n°. 25, tot vaststelling van een nieuw reglement van administratie voor het corps mariniers, onder intrekking van het vorige. Deze herziening was voorbereid geworden door de opheffing van eenige bij dat corps bestaande fondsen van inwendig beheer, van welken maatregel reeds mededeeling geschiedde in vroegere jaarverslagen.

Art. 24. Af- en overschrijvingen.

De wet van 19 December 1877 (*Staatsblad* n°. 285), houdende voorzieningen omtrent het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid, was krachtens haar slotartikel op den dag harer afkondiging (20 December) verbindend. De Rekenkamer kon derhalve geene uitvoering geven aan de, na dat tijdstip door Uwe Majesteit genomen besluiten van 22 December 1877, n°°. 5 en 25, waarbij uit de posten voor onvoorziene uitgaven der hoofdstukken V en VII *B* van 1877 eene overschrijving werd bevolen, respectivelijk op art. 36 van eerstgenoemd en op art. 43 van laatstgemeld hoofdstuk. Deze beide artikelen toch waren toen reeds tot de begrooting van het nieuw ingestelde Ministerie overgegaan; terwijl ingevolge art. 3 der wet van 19 December 1877 ná dien overgang, over de bovenbedoelde posten voor onvoorziene uitgaven, niet anders mogt worden beschikt dan bij de *wet.*

Van der Kamer bedenking werd mededeeling gedaan aan de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financien, die de betrokken besluiten hadden mede-onderteekend.

Bij de wet van 14 December 1878 (*Staatsblad* n° 186) werd art. 136 van het Vde hoofdstuk over 1877 met het vereischte bedrag aangevuld.

Art. 27. a. Overeenstemming van den aard der uitgaaf met de omschrijving van den begrootingspost.

Muurschilderingen in de Groote of St. Lebuinuskerk te Deventer.

De herstelling van muurschilderingen in de Groote of St. Lebuinuskerk te Deventer gaf aanleiding tot de reeds meermalen besproken vraag betreffende de aanwijzing der uitgaven voor historische gedenkteekenen. Op grond dat de werkzaamheden waren verrigt op bevel en onder toezigt van de Rijksadviseurs voor monumenten van geschiedenis en kunst, had de Minister van Binnenlandsche Zaken de betaling der declaratie van kosten dezer muurschilderingen aangevraagd op art. 200 van het Vde hoofdstuk, dienst 1877, voorziende in het toezigt en bewaring van gedenkteekenen. Naar het oordeel der Kamer evenwel viel het werk, ook in verband met de gegeven toelichting, veeleer te rangschikken onder *het onderhoud en de instandhouding van gebouwen, welke oudheidkundige of kunstwaarde hebben*, zoodat naar den inhoud van den betrekkelijken begrootingspost (art. 202) in deze kosten niet anders van Rijkswege mogt worden bijgedragen dan *door middel van subsidie.* Deze bedenking werd door den Minister niet voldoende opgelost, en gaf aanleiding tot een wederantwoord van de zijde der Kamer, bij welke gelegenheid het collegie er tevens aan herinnerde dat, volgens eene reeds vroeger door de Regering zelve gemaakte onderscheiding, art. 202 bevoegdheid geeft tot het verleenen van subsidie voor zaken in eigendom van bijzondere personen of corporatien, doch dat voor zaken in eigendom of in onderhoudslast van den Staat, de werkelijk gemaakte kosten worden in rekening gebragt.

Bij een nader schrijven verklaarde de Minister zich ook nu aan deze interpretatie geheel aan te sluiten, doch deelde tevens eene omstandigheid mede waarover tot dusver het stilzwijgen was bewaard. De uitgaven namelijk hadden plaats gevonden alleen met het doel om teekeningen en doortrekken van muurschilderingen te kunnen vervaardigen,

ten einde de *herinnering* aan dit schilderwerk voor de wetenschap te *bewaren*. Daar dit doel met de omschrijving van den begrootingspost *voor toezigt en bewaring van gedenkteekenen* overeenstemde, werd thans door de Kamer aan de verevening op dat artikel gevolg gegeven.

Subsidiën aan akademische inrigtingen.

Twijfel omtrent de beteekenis der bewoordingen van art. 150 van het Vde hoofdstuk voor 1877, deed de vraag ontstaan of die begrootingspost, gewagende van subsidien voor de verzamelingen en andere inrigtingen aan de Leidsche Universiteit, ook toelaat om subsidie te verleenen aan de verloskundige polikliniek. De Kamer, de polikliniek enkel aanmerkende als een tak van hooger onderwijs, kon zich uit dien hoofde niet vereenigen met de beschouwing van den Minister van Binnenlandsche Zaken, die onder »*inrigtingen*" wegens de algemeenheid der uitdrukking, ook wilde begrijpen maatregelen genomen door den hoogleeraar in de verloskunde voor de behandeling van kraamvrouwen in eigen woning. Waren zoodanige maatregelen toch gelijk te stellen met *inrigtingen*, dan zouden alle andere maatregelen ten behoeve van het hooger onderwijs eveneens bij wijze van subsidie kunnen worden bekostigd. Deze beschouwing viel bij den wetgever moeijelijk aan te nemen. Naar het oordeel der Kamer behooren subsidien alleen dan in de begrooting voor te komen, wanneer het betreft het leveren van eene bijdrage in de uitgaven die door anderen buiten bemoeijing van den Staat worden gedaan. Dat eene beperking in dit opzigt eveneens wenschelijk voorkwam aan den Minister, was dan ook af te leiden uit het wegvallen in de begrooting voor 1878 der subsidien voor de verzamelingen en inrigtingen der Universiteiten te Leiden en te Utrecht. Dit deed het collegie, in verband met antecedenten, besluiten om voor het tegenwoordige in de aanvrage ten behoeve der polikliniek te berusten. Aan den Minister werd echter in overweging gegeven om de subsidien voor de verzamelingen enz der Universiteit te Groningen, welke in de begrooting van 1878 waren behouden gebleven, eveneens te doen vervallen of althans te beperken tot die soort van uitgaven, waarvoor het speciaal noodig mogt zijn. Deze opmerking bleef onbeantwoord en, gelijk bij de indiening bleek der Staatsbegrooting over 1879, ook zonder gevolg.

Rijkscommissie tot onderzoek naar den toestand der hedendaagsche nijverheid uit het oogpunt van kunst en smaak.

Daar de Kamer, ingevolge het aangehaalde artikel 27, heeft toe te zien dat uitgaaf en begrootingspost onderling overeenstemmen, werd nadere toelichting noodig geoordeeld omtrent de bedoeling van Uwer Majesteits besluit van 7 September 1877, n°. 29, houdende instelling eener Rijkscommissie, belast met een onderzoek naar den toestand onzer hedendaagsche nijverheid, uit het oogpunt van kunst en smaak, alsmede aangaande de te bezigen middelen tot verbetering en ontwikkeling der kunst-industrie.

Blijkens den inhoud van het besluit was de maatregel genomen naar aanleiding der toenmalige Tentoonstelling te Amsterdam van kunst op nijverheid toegepast, hetgeen deed vragen of de uitgaven der Rijkscommissie dan niet komen moesten ten laste van den begrootingspost, bestemd voor subsidien, toelagen en verdere uitgaven betreffende de nijverheid enz.; daarop toch was indertijd ook verevend een subsidie aan de regelingscommissie van genoemde tentoonstelling. De Minister van Binnenlandsche Zaken deelde hierop mede dat de Rijkscommissie in den zin van het besluit geen uitsluitend mandaat had om eene wetenschappelijke enquête te openen naar den toestand onzer nijverheid, tot wier gebied de tentoonstelling behoorde, die de nijverheid uit een materieel oogpunt ten doel had; hare enquête strekte zich integendeel ook uit over de kunst en den smaak hier te lande, alsmede over de onderscheiden middelen die tot verbetering en ontwikkeling der kunstindustrie zijn aan te wenden; de Amsterdamsche tentoonstelling was tot deze opdragt slechts de aanleiding geweest.

Met de zienswijze des Ministers dat de kosten der commissie van onderzoek op dien grond door hem teregt waren gerangschikt onder de uitgaven voor *ondernemingen van*

wetenschap en kunst en hare aanmoediging, kon de Kamer zich ten slotte wel vereenigen.

Onvoorziene uitgaven bij den aanleg van Staatsspoorwegen.

Eene soortgelijke opmerking betrof de onvoorziene uitgaven in de begrooting voor den aanleg van Staatsspoorwegen, over 1877. Eene vordering wegens herstellingskosten aan de draaibrug bij de Oude Maas te Dordrecht, behoorende tot den spoorweg van Rotterdam naar Breda, was door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid gerangschikt onder de onvoorziene uitgaven, vermits de kosten dezer brug bij vorige Staatsspoorwegbegrootingen ook niet waren begrepen onder de uitgaven van den spoorweg zelven; tegenwoordig kwam de brug niet meer voor in een afzonderlijk begrootingsartikel, zoo als vroeger. De post voor onvoorziene uitgaven is evenwel slechts bestemd voor zoodanige opkomende behoeften, die hare omschrijving niet vinden in de vorige artikelen der begrooting, terwijl bij het artikel voor den spoorweg Breda-Rotterdam niet slechts wordt voorzien in den aanleg, maar tevens in alle daarmede in verband staande uitgaven; de vordering werd dan ook, ten gevolge van deze beschouwing, later ten laste van evengenoemd artikel gebragt.

Begrootingsposten wegens het materieel der zeemagt.

Ten aanzien van twee begrootingsposten, behoorende tot de afdeeling voor het materieel der zeemagt in het VIde hoofdstuk, was reeds vroeger meermalen de wenschelijkheid eener verbeterde redactie gebleken. Terwijl het eene artikel hoofdzakelijk de aanschaffing betreft van benoodigdheden voor den aanbouw van schepen op de Rijkswerven en elders, is het tweede, eerst sedert 1858, ten gevolge eener opmerking in de Tweede Kamer der Staten Generaal in de begrooting voorkomende, bestemd voor de verstrekkingen en diensten ten behoeve der maritime etablissementen. Ook dit jaar werd met betrekking tot de dienst van 1877 eenige inlichting noodig geacht aangaande de wijze waarop deze artikelen, zijnde 19 en 20, bij het Departement van Marine worden opgevat, vermits hunne omschrijving toelaat om geheel gelijksoortige voorwerpen nu eens uit den eenen post en dan weder uit den anderen te kwijten. De Minister van Marine, hieraan voldoende, gaf tevens te kennen, dat ook naar zijn gevoelen uit die omschrijving ligtelijk onzekerheid en verwarring konden voortkomen; bij volgende begrootingen ware hierin verbetering te brengen. Werkelijk geschiedde dit bij de indiening der begrooting over 1879.

Art. 27. b. *Dienst- en fondsvermenging.*

Wet van 10 Februarij 1844 (Staatsblad n°. 6).
Dienstaanwijzing der koopsommen van antieke kamerbetimmeringen en zilveren voorwerpen.

Het is uit vroegere jaarverslagen bekend, dat de wet van 10 Februarij 1844 (*Staatsblad* n°. 6) tot regeling der dienstaanwijzing van uitgaven voortvloeijende uit contracten wegens werken of leverantien, niet zelden verschillend wordt opgevat. Dit bleek ook nu weder bij twee koopcontracten, het eene betreffende een gedreven zilveren ruiterstandbeeld en eene zilveren schotel van Jacob Hop afkomstig, het andere ter zake van twee antieke kamerbetimmeringen, welke aankoopen respectivelijk f 16 000 en f 20 000 hadden gekost. Aan het verschil van gevoelen tusschen den Minister van Binnenlandsche Zaken en de Rekenkamer nopens de dienstaanwijzing dezer sommen werd een einde gemaakt door de beide wetten van 8 Mei 1878 (*Staatsbladen* n°s. 43 en 44). Te dezer plaatse dient evenwel het comptabiliteitsbeginsel te worden besproken, dat bij de zaak betrokken was. Overeenkomstig den inhoud der koopcontracten had de levering reeds in 1877 plaats gehad, maar zou de betaling van een gedeelte van den koopprijs der zilveren voorwerpen eerst geschieden in 1878, en was voor kamerbetimmeringen bepaald, dat de koopsom zou voldaan worden in één termijn, nadat de geheele verzameling zou zijn overgegeven, in orde bevonden en ingelijfd in het Nederlandsch Museum, en dat die termijn uiterlijk op 31 Januarij 1878 opeischbaar zou zijn. Uit dit beding omtrent de betaling vloeide echter geenszins voort, dat ook de Staatsbegrooting van 1878 met die uitgaven moest belast worden. Integendeel bestond daarvoor geen enkele grond, want noch het sluiten van het contract, noch de

levering van het gekochte had plaats gehad in 1878. Toen nu de Minister van Binnenlandsche Zaken de bedoelde uitgaven deed aanwijzen ten laste van de begrooting van 1878, maakte de Algemeene Rekenkamer hiertegen bezwaar. De Minister trachtte evenwel zijne aanwijzing te handhaven en betoogde dat art. 3 der wet van 1844 toepasselijk was op het contract der zilveren voorwerpen, omdat de betaling bedongen was in twee termijnen, waarvan de eene verviel in 1877 en de tweede in 1878. De uitgaven zouden dus over meer dan één dienstjaar loopen, en de tweede termijn moest dan komen ten laste van de begrooting van 1878, zijnde dit het jaar waarin die tweede termijn verviel. De Algemeene Rekenkamer kon dit niet toegeven, maar deed den Minister opmerken, dat art. 3 der wet van 1844 alleen van toepassing is, wanneer het werk of de leverantie over meer dan één dienstjaar loopt, hetgeen in casu niet het geval was, daar de levering in eens in 1877 was geschied. Dat de betaling gedeeltelijk moest plaats hebben in 1878, maakte art. 3 der wet van 1844 niet toepasselijk.

Wat het contract der antieke kamerbetimmeringen betreft, voerde de Minister aan, dat dit viel onder de werking van art. 2 der wet van 1844, bepalende: »contracten wegens werken of leverantien, welke het volgend dienstjaar betreffen, maken daarvan bepaaldelijk melding. De uitgaven daaruit voortvloeijende worden ten laste van zoodanig dienstjaar gebragt." Vermits nu uit de discussien over de begrooting van 1878 op den 7den December 1877, in de Tweede Kamer der Staten-Generaal bleek, dat het de bedoeling was die kamerbetimmeringen te kwijten uit de begrooting van 1878, meende de Minister dat het contract betrof het jaar volgende op dat waarin de koop werd gesloten. Ook met deze zienswijze kon de Algemeene Rekenkamer zich niet vereenigen. Immers bepaalde het contract de levering in 1877; het betrof dus niet de behoeften van een *volgend* jaar, en daarin werd geene verandering gebragt door de omstandigheid dat de betaling eerst in 1878 opeischbaar zou wezen. Bovendien konden de discussien in de Kamers der Staten-Generaal gehouden, der Algemeene Rekenkamer geene vrijheid geven om af te wijken van de regelen voor de verevening der Staatsuitgaven gesteld. Moesten voor een bepaald geval die regelen niet worden opgevolgd, dan behoorde dit uit de begrootings*wet* zelve te blijken. De Algemeene Rekenkamer bleef alzoo volharden bij hare weigering om de bedoelde uitgaven te verevenen ten laste van het dienstjaar 1878. Daarop werd, blijkens twee door Uwe Majesteit aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingezonden wetsontwerpen, door de Regering voorgesteld om de begrooting van 1878 te verminderen en die voor 1877 te verhoogen met de noodige gelden, ten einde, overeenkomstig het gevoelen der Algemeene Rekenkamer, de verevening op de begrooting van 1877 zou kunnen geschieden. Daarbij werd tevens gevolg gegeven aan eene andere bedenking door de Algemeene Rekenkamer gemaakt tegen de aanwijzing van de koopsom der antieke kamerbetimmeringen ten laste van het algemeene artikel der begrooting, bestemd voor aankoop van voorwerpen van kunst of wetenschap, niettegenstaande sub 3°. van het koopcontract was bepaald, dat de aangekochte voorwerpen moesten worden ingelijfd in het Nederlandsch Museum. Vermits voor de aankoopen van dat museum een bijzondere post op de begrooting voorkwam, kon de koopsom niet anders worden gekweten dan uit de gelden daarvoor door den wetgever toegestaan.

Ten slotte wordt nog vermeld, dat toen de uitbetaling van den koopprijs der zilveren voorwerpen op den daarvoor vastgestelden termijn niet was geschied, van zijde der verkoopers eene procedure tegen het Rijk werd aangevangen. Later bleek, nadat de zaak met goedvinden van partijen van de rol geroijeerd was, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken magtiging had gegeven om aan die verkoopers boven en behalve den koopprijs, de kosten der procedure uit te betalen met de renten wegens niet tijdige voldoening der koopsom, ofschoon aangaande een en ander bij het roijement van de rol geene schikking gemaakt was; laatstgenoemde kosten werden aangewezen op de afdeeling Onvoorziene Uitgaven, wegens de loopende dienst van het Departement.

Verevening op eene latere dienst dan oorspronkelijk was aangewezen; gevolg van vertraagde oplevering van het werk.

Tot een ander verschil van opvatting gaf de 3de zinsnede van art. 1 der wet van 10 Februarij 1844 (*Staatsblad* n°. 6) aanleiding.

Volgens die bepaling kunnen vorderingen, voortvloeijende uit contracten, in een vorig jaar aangegaan, slechts ten laste der begrooting van dat jaar komen, indien zij »voor den 31sten October van het jaar, waarin zij ontstaan, door de belanghebbenden ingeleverd zijn en vóór den 30sten November van datzelfde jaar, ter kennis van de Algemeene Rekenkamer worden gebragt."

Nu ontstond de vraag of die kennisgeving kan geschieden voor er zekerheid zij, dat de aannemer aan zijne contractuele verpligtingen heeft voldaan.

Eene vordering (2de en 3de of laatste termijn) voortvloeijende uit een in 1876 met de Koninklijke fabriek van stoom- en andere werktuigen te Amsterdam gesloten contract wegens eene stuurinrigting op de *Atjeh*, was vóór 30 November 1877, door den Minister van Marine aan de Rekenkamer opgegeven, met het doel de beide termijnen op de dienst van 1876 te doen verevenen. Het bleek evenwel dat niet alleen de *eindbeproeving* der stuurinrigting toen nog niet had plaats gehad, maar dat ook de *beproeving aan boord* en *voorloopige goedkeuring*, waarvan de betaling van den 2den *termijn* afhankelijk was, eerst geschied was den 30sten December 1877.

Volgens het contract zou de 2de *termijn* van betaling geschieden »wanneer de opstelling van de bedoelde stuurinrigting met toebehooren is afgeloopen en aan boord beproefd en voorloopig goedgekeurd."

Het gevolg hiervan was dat de 2de termijn moest worden verevend, niet op de dienst van 1876, noch op die van 1878, waarop zij door den Minister was aangevraagd, maar op die van 1877.

De eindbeproeving van het werk had plaats in April 1878, ten gevolge waarvan de 3de *of laatste termijn* op de begrooting van dat jaar werd aangewezen.

De Kamer schreef voorts aan den Minister, dat, naar haar oordeel, met de wet niet strookte de gewoonte, die bij het Departement van Marine bleek te bestaan, om in dergelijke gevallen de declaratien vooraf en dus vóór dat er regt op betaling is verkregen te doen gereed maken en indienen, om dan later, na deugdelijk bevinding der vordering, het oorspronkelijk aangewezen dienstjaar daarmede nog te kunnen belasten.

Redactie der contracten.

Art. 3 derzelfde wet van 10 Februarij 1844 levert soms moeijelijkheid op in de toepassing, wanneer namelijk uit de bewoordingen der contracten, wegens onderhoudswerken enz., die over meer dan één jaar loopen, niet met zekerheid is op te maken op welk tijdstip de verschuldigde termijnen vervallen, en alzoo niet bepaaldelijk blijkt ten laste van welk dienstjaar de betaling moet geschieden. De Kamer heeft in 1878 de aandacht van de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur op deze zaak gevestigd en het verzoek gedaan, om de contracten voortaan zoodanig te doen stellen, dat omtrent de toepassing van bovenbedoelde wetsbepaling, geen twijfel mogelijk zij. De Minister van Financien deelde in antwoord mede dat, voor zooveel zijn Departement betreft, voorschriften zijn gegeven opdat voortaan naar het in de circulaire uitgedrukt verlangen worde gehandeld. Van wege het Departement van Oorlog verscheen in het *Recueil Militair* eene aanschrijving in gelijken zin.

Begrooting van den aanleg van Staatsspoorwegen.

De begrooting voor den aanleg van Staatsspoorwegen werd meermalen bezwaard met uitgaven, welke daarop niet behooren; zoo was dit het geval met de schadeherstelling ten gevolge van overstrooming in sommige spoorbanen, waartoe de Staat was veroordeeld bij arbitrale uitspraak van 13 April 1878. Het schijnt niet twijfelachtig, al werd de begrooting voor den aanleg ook met deze kosten verhoogd bij de wet van 9 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 122), dat er dienstvermenging plaats grijpt indien uitgaven wegens herstellingen, welke overigens ingevolge de overeenkomst met de Exploitatie-maatschappij ten laste zijn van den Staat, worden bestreden uit de begrooting, die uitsluitend den *aanleg* der spoorwegen ten onderwerp

heeft. De Kamer deelde dan ook aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid mede, dat zij dergelijke handelwijze alleen nog zou toelaten voor de loopende diensten. Wat de toekomst betreft vervalt het bezwaar door de nieuwe inrigting der begrooting voor 1879, waarin herstellingkosten nu uitdrukkelijk worden genoemd.

Stroompijler der spoorwegbrug bij Zutphen.

Eene ten laste van de begrooting voor den aanleg van Staatsspoorwegen gebragte aanvrage ad f 4000, voor kosten eener wijziging van den stroompijler der spoorwegbrug over den IJssel bij Zutphen, vereischte naar het inzien der Kamer nadere toelichting.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid deelde hierop mede, dat in het jaar 1861 met de gemeente Zutphen eene overeenkomst was aangegaan, waarbij haar vergund werd om de vaste brug die zij voornemens was over den IJssel te leggen, te doen rusten op de pijlers en landhoofden, welke de Staat voor den spoorweg bouwen deed en onderhouden zou. Op de gemeente zou het onderhoud niet eer overgaan vóór dat de spoorwegbrug kwam te vervallen. Toen nu in 1874 voorziening in het onderhoud noodig bleek, was er verschil ontstaan met burgemeester en wethouders van Zutphen, welke zich op grond der overeenkomst niet konden vereenigen met de door den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken voorgeslagen wijze van herstelling. De hieruit voortgevloeide briefwisseling had ten slotte tot eene schikking geleid, waarbij, met wijziging der vroegere overeenkomst, door de gemeente zou worden in onderhoud genomen het gedeelte van den stroompijler, waarop de gemeentebrug rust; hiervoor zou de Staat eene vergoeding van f 4000 aan de gemeente betalen. De verpligting van den Staat om deze uitgaaf te dragen, zoowel als hare aanwijzing op de begrooting voor den aanleg, scheen door de schikking met de gemeente alzoo voldoende gestaafd.

Art. 28 a. *Onderzoek der schuldvorderingen in verband met de wetten en Koninklijke verordeningen.*

Tarieven van justitiekosten in burgerlijke zaken.

Reeds in 1844 werd de maatregel ingevoerd om de practizijnsdeclaratien, vóór hare aanbieding ter verevening, tot meerderen waarborg aan de taxatie van den voorzitter der regtbank te onderwerpen wanneer het procureurs betrof en van de raden van toezigt en discipline voor zooveel het advocaten gold. Bovendien worden die declaratien door de Kamer nog nader getoetst aan de tarieven en andere verordeningen. Leidt zoodanig onderzoek in enkele gevallen tot een resultaat, verschillend van dat der taxatie, dan bepaalt de Kamer zich tot de mededeeling daarvan aan den betrokken Minister. De administratie heeft op die wijze gelegenheid om na te gaan of er voldoende reden aanwezig is tot het instellen van verzet op den voet in de tarieven bepaald, tenzij, gelijk dikwijls plaats heeft, door belanghebbenden in eene wijziging hunner declaratien vrijwillig worde toegestemd. Geschiedt noch het een noch het ander, dan worden de declaratien overeenkomstig de taxatien verevend.

Deurwaarderstarief.

Het deurwaarderstarief, vervat in de wet van 28 Augustus 1843 (*Staatsblad* n°. 39) deed verschil ontstaan omtrent de vraag of voor meerdere verrigtingen terzelfder tijd en plaatse, hoezeer in verschillende zaken, even zoo vele vergoedingen voor afstand mogen worden in rekening gebragt als het aantal zaken bedraagt. In eene zaak van dominaal tiendregt had de Kamer aanvankelijk als haar oordeel uitgesproken, dat volgens het 4de artikel alleen op den werkelijk afgelegden afstand te letten valt. (*) De Minister van Financien deelde echter eene beschikking mede, door den Minister van Justitie in 1858 op het adres van eenige be-

(*) De betrekkelijke alinea van het artikel luidt: „De deurwaarder, die zich tot het doen van eenige verrigting buiten zijne woonplaats begeeft, berekent, boven de aan hem voor die verrigting toegekende belooning, f 1 voor iedere vijf mijlen afstand tusschen zijne woonplaats en de plaats, waar de verrigting geschiedt."

langhebbenden genomen, waarbij gezegde vraag in tegenovergestelden zin beantwoord werd.

Zonder zich met de motieven dier beschikking in allen deele te kunnen vereenigen, meende de Kamer toch naar aanleiding daarvan op hare beslissing te moeten terugkomen.

Wet tot intrekking van het Keizerlijk decreet van 30 *December* 1809 *»concernant les fabriques"*.

De uitvoering der wet van 26 Junij 1876 (*Staatsblad* n°. 125) tot intrekking van het Keizerlijk decreet van 30 December 1809: »concernant les fabriques", en van eenige andere verordeningen van Franschen oorsprong omtrent de Eeredienstén, deed de vraag ontstaan of tot de acten, bij art. 7 van het zegelregt vrijgesteld, ook behooren de assignatien voor kerkgemeenten wegens ontvangst der tegemoetkoming, die in art. 6, bij wijze van overgangsmaatregel, gedurende 10 jaren is toegekend voor het gemis ten gevolge der wet te lijden. Bij het collegie werd dit betwijfeld, daar het oorspronkelijk wetsontwerp, waarin art. 6 niet voorkwam, om geene andere reden met deze bepaling was aangevuld, dan ter voldoening aan het verlangen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, om namelijk een wettelijken waarborg te bezitten voor de uitvoering der toezegging, dat in de eerste jaren telkens eene zekere som tot schadeloosstelling op de Staatsbegrooting zou gebragt worden.

De Minister van Financien overwoog daarentegen bij eene resolutie van 22 Maart 1878, Generale Thesaurie, n°. 135, dat, daar bedoelde assignatien zijn afgegeven ter uitvoering van art. 6, die stukken dus behooren tot *»de acten, naar aanleiding der wet op te maken"*, welke art. 7 van zegel- en registratieregt vrijstelt. De Kamer nam de ongezegelde assignatien op grond dezer resolutie in verevening aan, ofschoon het haar, in verband met het hiervoren aangevoerde, voorkwam dat onder de vrijstellingen alleen te begrijpen zijn de acten van afkoop of afstand van de uit het decreet voortvloeijende en tijdelijk in stand gehouden verpligtingen.

Veeartsenijkundig Staatstoezigt. Schadevergoeding.

Wederom kwam dit jaar ter sprake de wijze van toepassing van art. 27 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 131), tot regeling van het veeartsenijkundig Staatstoezigt, wat betreft het verlies der aanspraak op schadevergoeding wegens onteiging. Wanneer zich het geval voordoet dat vee wordt onteigend waarmede geene overtreding gepleegd is, heeft de Kamer steeds het gevoelen voorgestaan, dat die aanspraak slechts dan verloren wordt indien een voorafgegaan misdrijf, omtrent ander vee uit denzelfden koppel, de latere onteigening in meerdere of mindere mate heeft noodig gemaakt. De enkele omstandigheid eener voorafgaande veroordeeling tot straf komt haar in dit opzigt niet voldoende voor. Het Departement van Binnenlandsche Zaken huldigde, blijkens het verslag over 1877, vroeger een ander beginsel hieromtrent; de omstandigheid der vroegere overtreding werd voldoende geoordeeld, zonder dat behoefde te blijken of de gezondheidstoestand van het later te onteigenen vee daardoor benadeeld was.

Op deze zienswijze kwam de tegenwoordige Minister, blijkens het navolgende geval, terug. Er had namelijk eene onteigening plaats gehad van zestien runderen, nadat de eigenaar te voren strafregtelijk was vervolgd ter zake van verzuimde aangifte van drie stuks vee uit denzelfden koppel; de betrokken burgemeester vroeg aan de Kamer inlichtingen nopens de uitbetaling der schadeloosstelling wegens die zestien stuks. Vermits het niet tot de taak behoort van de Algemeene Rekenkamer, om dienaangaande voorschriften te geven, zond zij de stukken aan den Minister, onder herinnering aan hare vroegere briefwisseling over dit onderwerp. De Minister gaf daarop magtiging tot de uitbetaling, op grond dat te voren alleen *de aangifte* was verzuimd, terwijl niet bleek van verwaarloozing *der afzondering* van het zieke vee. Bij deze beslissing werd de aanspraak op schadevergoeding derhalve getoetst aan de vraag, in hoever de geleden schade aan de vroegere overtreding te wijten viel, hetgeen geheel strookte met de wijze van wetstoepassing welke de Kamer steeds had voorgestaan.

Niet-vervolging eener overtreding dezer wet.

Blijkens het proces-verbaal eener andere onteigening had de veehouder niet onmiddellijk voldaan aan den hem door den veearts *gegeven last* tot afzondering van een ziek paard; hieruit viel af te leiden dat de overtreding was begaan, voorzien bij art. 14 der wet, hetwelk, zoodra zich *verschijnselen van besmettelijke ziekten vertoonen*, onmiddellijke afzondering uit eigen beweging aan den veehouder voorschrijft. Op grond van art. 27 der wet werd voor alsnog niet tot de verevening der schadevergoeding overgegaan, vermits mogt worden verondersteld dat eene strafvervolging zoude zijn aangevangen. Dit bleek evenwel het geval niet te zijn; de Minister van Binnenlandsche Zaken deelde mede dat de eigenaar niet veroordeeld was, maar tevens dat geene strafvervolging tegen hem was ingesteld. Naar 's Ministers gevoelen had de burgemeester in de omstandigheid, dat de eigenaar den aard der ziekte niet zou hebben gekend, waarschijnlijk aanleiding gevonden om het feit buiten vervolging te laten. Hierdoor verviel het bezwaar tegen de verevening.

Wet op de onteigening ten algemeenen nutte. Deskundigen.

De uitbakening eener gewijzigde spoorwegrigting in de lijn Nijmegen-Venlo, leidde tot eene min juiste toepassing van Uwer Majesteits besluit van 25 Januarij 1862, n°. 84, in zoover deze niet overeenkwam met het bepaalde in art. 9 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) op de onteigening ten algemeenen nutte. Bij dat besluit wordt o. a. magtiging verleend aan den Minister om in het belang van den aanleg van Staatsspoorwegen, de hulp in te roepen van bijzondere personen, ter verrigting van zoodanige afloopende werkzaamheden, als de dienst zal vorderen, en daarvoor belooning toe te staan. Op grond hiervan hechtte de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bij eene resolutie van 22 April 1878 zijne goedkeuring aan eene opdragt van den hoofdingenieur der Staatsspoorwegen, gegeven aan die personen, ten einde als deskundigen met de belanghebbenden *in der minne* overeen te komen omtrent de schade door de uitbakening aan hunne eigendommen veroorzaakt. Zij zouden daarvoor eene gezamenlijke vergoeding genieten van f 259,90.

Een en ander strookte evenwel niet met art. 9 der onteigeningswet, waarbij aan den kantonregter wordt opgedragen om de schade te begrooten, veroorzaakt door gravingen, opmetingen enz. ter voorbereiding van het uitgewerkte plan en welke de eigenaren verpligt zijn op hunne gronden te gedoogen. Er mogten dus door de Kamer geene kosten worden toegelaten ten laste van den Staat, gemaakt om tot *minnelijke schikking* te geraken daar waar de wet eene *geregtelijke begrooting* voorschrijft. Overigens had er in dezelfde zaak reeds vroeger eene schadebegrooting van den kantonregter plaats gehad, gelijk uit andere stukken bleek; hierbij werden dezelfde deskundigen gebezigd onder toekenning aan ieder hunner van een salaris van f 26, zoodat er thans geene meerdere kosten te pas kwamen. Na mededeeling dezer bedenkingen aan den Minister, werden de declaratien der deskundigen in overeenstemming gebragt met de toeschatting van den kantonregter, waardoor zij eene gezamenlijke vermindering ondergingen van f 181,90.

Abonnement wegens bureaubehoeften.

Niettegenstaande bij Uwer Majesteits besluit van 25 Augustus 1877, n°. 28, aan den secretaris der curatoren van eene der Universiteiten een jaarlijksch abonnement van f 300 wegens bureaubehoeften was toegekend, had deze bovendien ingediend eene declaratie voor schrijfloonen en andere kantoorbehoeften. De Kamer was van oordeel dat die kosten uit het abonnement behoorden te worden bestreden en weigerde mitsdien de verevening. Dat deze zienswijze door den Minister van Binnenlandsche Zaken gedeeld werd, bleek uit de niet onaanzienlijke vermindering met een bedrag van f 101,70*, welke de declaratie, toen zij op nieuw ter verevening werd ingezonden, ondergaan had.

Opheffing van wachtgeld.

Eveneens werd bezwaar gemaakt tegen de uitbetaling van wachtgeld aan een gewezen adviseur bij het Departe-

ment van Binnenlandsche Zaken, dewijl de titularis bij Uwer Majesteits besluit van 1 Maart 1877, n°. 25, was benoemd tot inspecteur van het lager onderwijs in Noordholland, op eene jaarwedde van f 2500, zijne vorige bezoldiging met f 800 te boven gaande. Hoezeer de benoeming bij Uwer Majesteits besluit van 28 Maart 1877, n°. 1, weder was ingetrokken, meende de Kamer toch dat hier toepassing had behooren te vinden art. 9 van Uwer Majesteits besluit van 26 Julij 1869 (*Staatsblad* n°. 142), waarbij bepaald wordt dat het wachtgeld zal ophouden bij herplaatsing in eene betrekking in 's Rijks dienst, wanneer de nieuwe bezoldiging met de vorige gelijk staat of die overtreft. Volgens art. 9 van evengemeld besluit is het toch in dit opzigt onverschillig of de nieuwe betrekking al dan niet wordt aanvaard.

Koninklijk besluit van 15 *December* 1849 (Staatsblad *n*°. 62). *Reis- en verblijfkosten.*

Bij de toepassing van het Koninklijk besluit van 15 December 1849 (*Staatsblad* n°. 62) deden zich niet zelden bedenkingen voor tegen de berekening van reis- en verblijfkosten; sommige dier bedenkingen betroffen den zin van het besluit in zijne bijzondere bepalingen. Zoo wordt ter beoordeeling van het uitgangspunt van iedere reis bij art. 17 voorgeschreven dat de *standplaats* van burgerlijke ambtenaren, militairen enz. is de plaats waar zij hunne betrekking hebben uit te oefenen. Eene declaratie, ingediend door een luitenant ter zee, waarbij de aanvang der reis ten onregte was genomen van de plaats waar hij zich met verlof bevond, werd dan ook niet verevend vóór dat zij met art. 17 was in overeenstemming gebragt. De stellige bepaling van het voorschrift liet hier geene uitzondering toe, zelfs al mogten er, gelijk de Minister meende, redenen zijn om billijkheidshalve de plaats van het werkelijk verblijf in aanmerking te nemen, op grond dat de officier ter vervulling van nieuwe functien regtstreeks uit de plaats waar hij met verlof was, naar zijne standplaats was vertrokken.

Art 19, 2de alinea, vergunt de terugbetaling van veer- en overvaartgelden bij reizen naar plaatsen, gelegen binnen het uur van de standplaats, voor zoover het hoofd van het betrokken Departement daartoe termen vindt.

Uit deze bepaling leidde de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid de bevoegdheid af om het gebruik van een bijzonder transportmiddel naar zoodanige plaats te doen in rekening brengen. In art. 19, 2de alinea, is echter kennelijk alleen sprake van verpligte uitgaven; bovendien zou de vergoeding niet passen in het stelsel van het reglement, waar de kosten wegens bijzondere transportmiddelen steeds in de plaats treden der reiskosten en dus niet te pas komen waar deze laatste zijn uitgesloten, gelijk het geval was volgens de 1ste alinea van art. 19 bij reizen binnen gezegden korten afstand. Ook hier geloogde het besluit geene afwijking, al werd, zoo als de Minister mededeelde, in 't belang van de dienst bijzondere spoed gevorderd.

De vergoeding wegens reizen buiten 's lands wordt, ingevolge art. 3 van het reglement, telkens afzonderlijk geregeld; dit geschiedde o. a. bij Uwer Majesteit besluit van 14 Januarij 1877, n°. 10, wegens eene reis naar Engeland door ambtenaren van den waterstaat, ter opneming en beoordeeling van baggerwerktuigen. In deze beschikking was een zeker bedrag per uur voor reiskosten bepaald; dewijl de afstanden buiten 's lands afgelegd hier moeijelijk waren te beoordeelen, moest in de opgaven te dier zake wel worden berust. De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid werd evenwel gewezen op het wenschelijke om voortaan de vergoeding voor buitenlandsche reizen op eene andere wijze te regelen, bij voorbeeld zooals plaats had gehad bij Uwer Majesteits besluit van 28 December 1877, n°. 12, toen aan leden van den raad van toezigt op de spoorwegdiensten, voor reizen buiten 's lands bepaalde vergoedingen in eens af werden toegekend. Door den Minister geschiedde dan ook de toezegging dat voortaan in dien zin zal gehandeld worden.

Overvoer naar Indie van schepelingen enz. der zeemagt.

Mede trok het de aandacht dat bij eene decleratie wegens de kosten van transport van schepelingen enz. van Nederland naar Nederlandsch Indie, niet was gelet op Uwer

Majesteits besluit van 11 April 1877, n°. 8. Volgens het hierbij toepasselijk verklaarde tarief, vastgesteld bij Uwer Majesteit besluit van 20 Februarij bevorens, n°. 29, mogt voor schepelingen beneden den rang van sergeant niet hooger worden gedeclareerd dan tegen f 180 per hoofd; de ingediende vordering was echter opgemaakt naar rede van f 270 per hoofd, hetgeen een totaal verschil opleverde van f 810. De Kamer weigerde mitsdien de vereffening. De Minister van Marine verminderde daarop de aanvraag van betaling met het vermelde bedrag.

Tijdelijke verhooging van jaarwedden.

Uit de Jaarverslagen over 1874 en 1875 blijkt dat het verleenen van bijslagen aan de ambtenaren bij de Departementen van Algemeen Bestuur boven hunne gewone jaarwedden, beperkt bleef ten gevolge der opmerkingen van de Kamer, tot de maxima voor die jaarwedden bepaald bij Uwer Majesteits besluit van 31 December 1874 (*Staatsblad* n°. 231). Thans werd krachtens Uwer Majesteits besluit van 24 December 1878, n°. 2, ofschoon met inachtneming dier maxima, aan alle ambtenaren bij het Departement van Binnenlandsche Zaken eene tijdelijke verhooging van jaarwedde toegekend, ten bedrage van zes ten honderd, berekend over ieders jaarwedde in het bijzonder. De bevoegdheid om bijzondere belooningen toe te kennen, waar dit pas geeft, kan zeker in geen opzigt worden betwijfeld, zelfs niet wanneer dit geschiedt bij wijze van tijdelijke tractementsverhooging. De vraag is echter bij de Kamer gerezen of het wel strookt met de regelen van goed beheer dat de gelden die op den post voor tractementen in een dienstjaar ongebruikt zijn gebleven, percentsgewijze over eene geheele kategorie van ambtenaren worden verdeeld. Een maatregel, die kennelijk strekt tot uitputting der Staatsbegrooting, komt haar niet boven bedenking voor.

Art. 28 b. ***Onderzoek der bewijsstukken bij de schuldvorderingen over te leggen.***

Ambtelijke verklaringen.

De aan ambtelijke bescheiden toe te kennen bewijskracht brengt van zelve mede dat zij moeten worden onderteekend door de bevoegde autoriteit. Van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid waren echter herhaaldelijk stukken ingekomen, alleen voorzien van een stempelafdruk der handteekening van den secretaris-generaal, dáár waar zij door of namens den Minister hadden moeten zijn onderteekend. Naar aanleiding hiervan verzocht de Kamer den Minister om stukken en verklaringen die in ruimen zin tot bewijs moeten dienen, óf zelf te onderteekenen óf te doen voorzien van de *eigenhandige* onderteekening der van zijnentwege gedelegeerde autoriteit. Gestempelde handteekeningen zouden alzoo moeten bepaald blijven tot de stukken van orde.

Schadevergoedingen.

Bij vorderingen wegens vergoedingen van schade, waren in vele gevallen nadere bewijzen noodig, somtijds ter beoordeeling van den te bezwaren begrootingspost, in andere gevallen in verband met de vraag of de Staat regtens tot vergoeding verpligt was.

De bedoelde schaden waren meerendeels veroorzaakt door schepen der marine ten gevolge van aanvaringen. Onder de bewijsstukken betreffende eene beschadiging van de spoorwegbrug over de Gouwe, kwam ook voor eene sententie van het Hoog Militair Geregtshof, gewezen tegen den kommandant van Uwer Majesteits stoomkanonneerboot *de Dog*, wegens overtreding van art. 4, alinea 3, van het reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van die brug, vastgesteld bij Uwer Majesteits besluit van 11 September 1875 (*Staatsblad* n°. 168). Dit leidde tot de vraag, of er naar het oordeel van den Minister van Marine geene termen waren om het bedrag der schade ad f 3338,47 op den kommandant te verhalen. De Minister vond echter geene aanleiding om af te wijken van den tot dus ver gevolgden regel dat in dergelijke gevallen nimmer terugvordering van wege het Gouvernement plaats heeft en waarvoor volgens den Minister, ten aanzien van dezen kommandant

te minder reden bestond, wegens de hem bij de sententie opgelegde straf.

Schaden aan Rijks-eigendommen.

Ter zake van toegebragte schade aan Rijkseigendommen werden in den loop des jaars verschillende bedragen in de schatkist gestort, zoo als wegens het in den grond varen van den Goereeschen loodskotter n°. 1 door het Engelsche stoomschip *Thomas Vaughan*; wegens schadevaring aan den Texelschen loodsafhaalkotter n°. 1 door het Engelsche stoomschip *Coronet*, alsmede voor beschadiging van 's Rijks betonning door de schepen *Lightning* en *Hector*. Ter beoordeeling van de juistheid der gestorte bedragen werden de noodige bewijsstukken door de Kamer aangevraagd en dan ook aan haar overgelegd.

Niet zelden evenwel blijft de dadelijke vergoeding der toegebragte schade achterwege; om die reden werd reeds in 1874 van deze zijde het verzoek gerigt aan den Minister van Binnenlandsche Zaken om bij de toezending van declaratien wegens schadeherstellingen steeds op te geven op wien het verhaal behoort te geschieden. Bij de afsluiting der dienst wordt alsdan telkens opheldering gevraagd ten aanzien van de nog niet verhaalde posten, hetgeen dit jaar plaats had met betrekking tot de dienst 1876. Te dezen aanzien werd door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te kennen gegeven, dat de kosten van herstel, waarvoor over 1876 geene vergoeding op de Staatsbegrooting is teruggebragt, ingevolge de bepalingen der betrekkelijke politiereglementen ten laste komen van het Rijk.

Bewijs eener Staatsuitgaaf.

Bij Uwer Majesteits besluit van 15 November 1878, n°. 29, werd eene som in ééns toegekend tot vergoeding van kosten betreffende een van Regeringswege ingesteld onderzoek naar de dennenrups en de middelen om dat insect te bestrijden. De verevening der uitgaaf werd door de Kamer afhankelijk gesteld van de overlegging van bewijsstukken, waaruit de juistheid van het toegekende bedrag behoorde te blijken. Deze eisch werd evenwel op gelijksoortige wijze ontgaan als in 1875, blijkens het verslag over dat jaar, het geval was; een later besluit stond namelijk den titularis hetzelfde bedrag toe, nu evenwel niet als *vergoeding voor gemaakte kosten*, maar als *belooning voor het onderzoek*. Dit laatste vereischte geen ander bewijsstuk dan de beschikking.

Art. 30. Betalingen zonder overlegging van bewijsstukken aan de Kamer.

In het jaarverslag over 1877 is sprake van eene geweigerde verevening der bezoldigingen van eenige titularissen, behoorende tot het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid, uithoofde zij niet vooraf, overeenkomstig art. 61 der Grondwet, op de Staatsbegrooting waren gebragt. De bedenking te dezer zake bleef sedert geheel onbeantwoord; maar in het laatst van 1878 trok het de aandacht der Kamer, dat op het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting van 1877 eene som van f 2622.26 (gelijk staande met de geroijeerde bezoldigingen) werd beschikbaar gesteld, welk bedrag moest strekken tot teruggave aan den betaalmeester te 's Gravenhage van door hem voor 's lands dienst over 1877 gedane betalingen. Bij het daartoe betrekkelijk besluit van Uwe Majesteit van 13 December 1878, n°. 41, werd tevens bepaald dat de verevening zou geschieden, zonder overlegging van bewijsstukken aan de Algemeene Rekenkamer.

Omtrent dit punt wordt verwezen naar de aanteekening op bladz. 16 van het gedrukte verslag der Algemeene Rekenkamer over 1877. (Gedrukte stukken, zitting 1878/79, n°. **141**.)

(*Minister van Financien.*)

Art. 38. Rekeningen van het algemeen bestuur.

De eindrekening van het met Januarij 1872 opgeheven fonds der calamiteuse polders in de provincie Zeeland, waarvan het slot onder de Rijksmiddelen zou moeten worden opgenomen, kwam ook in 1878 nog niet tot stand. Uit vorige jaarverslagen blijkt dat deze aangelegenheid reeds meermalen een onderwerp van briefwisseling met den

Minister van Binnenlandsche Zaken uitmaakte; dit eindigde in 1876 met de mededeeling aan de Kamer dat de vereffening zou plaats hebben en dat de bijzondere rekenpligtigen zouden worden uitgenoodigd om hunne overschotten bij de betaalmeesters in Zeeland over te storten. Sedert vernam de Kamer dienaangaande niets meer, weshalve zij in Mei 1878 aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid verzocht om ten aanzien van den tegenwoordigen stand der zaak te worden ingelicht. Dit schrijven bleef tot dusver onbeantwoord. Uit het adres van Gedeputeerde Staten van Zeeland aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de daarop door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid verstrekte inlichtingen, blijkt intusschen van de reden der vertraging.

Art. 39. *Comptabelen.*

Onder de rekeningen der bijzondere comptabelen, die door de Kamer werden opgenomen (zie het IIde gedeelte van dit verslag bij art. 39), kwamen voor 133 rekeningen van burgemeesters wegens verkoopingen van vleesch van onteigend of verbeurd verklaard vee ter zake van de longziekte. Aan de bedenkingen, waartoe het onderzoek aanleiding gaf, werd meerendeels gevolg gegeven.

Teregtwijzing van burgemeesters door den Minister van Binnenlandsche Zaken over het in rekening brengen van te hooge kosten van verkoop, zoo als vroeger meermalen op het initiatief der Kamer geschiedde, kon in 1878 achterwege blijven. Uithoofde dat de *opbrengsten* van *drie* verkoopingen buiten verhouding stonden tot de prijzen die gewoonlijk besteed worden, kwam nadere inlichting hieromtrent noodig voor. Volgens een der rendanten was die lage opbrengst toe te schrijven aan de handelwijze der vétérinaire dienst, daar men de onteigening nà de aangifte soms zeer lang uitstelde, ten einde den veehouder tot eerdere aangifte te noodzaken, waardoor de waarde van het vee evenwel sterk verminderde; een andere rendant gaf op dat alle koopers zich hadden laten vertegenwoordigen door een enkelen persoon. Door de Kamer werd de aandacht van den Minister van Binnenlandsche Zaken op deze mededeeling gevestigd, even als op eene verkooping tegen zeer laag bedrag, waarbij een veroordeelde wegens verboden invoer als kooper was opgetreden. Het bleek uit het deswege op last van den Minister ingesteld onderzoek o. a. dat de veroordeelden, wier overtreding uit onwetenheid zou begaan zijn, door de ingezetenen uit medelijden waren in staat gesteld om de in beslag genomen koe terug te koopen, zoo door het verzamelen van gelden ten hunnen behoeve als door zich van opbieden te onthouden.

Eenige rekeningen moesten ter verbetering worden teruggezonden, omdat de verklaringen wegens den onderhandschen verkoop niet waren ingerigt overeenkomstig *de circulaire van den Minister van Binnenlandsche Zaken, dd.* 16 *December* 1876, wat betreft *de vermelding der namen en woonplaatsen der koopers;* de aanleiding tot die circulaire werd medegedeeld in het vorige jaarverslag. Bij een aantal andere rekeningen verlangde de Kamer de verantwoording van de door de koopers betaalde *opcenten*, hetgeen was verzuimd in strijd met *de circulaire dd.* 17 *November* 1866, uitgegaan van hetzelfde Departement.

Eindelijk legde de Kamer aan eenen Burgemeester, wegens niet inzending zijner rekening, eene boete op van f 25, krachtens art. 47 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40); hiervan geschiedde overeenkomstig de wet mededeeling aan den Minister van Financien, ten einde op de invordering order te stellen. Eenigen tijd later werd door dezen rendant aan zijne verpligting om verantwoording af te leggen voldaan.

Art. 42—43. *Borgstellingen.*

De registratie van de borgstellingen der rekenpligtigen had dit jaar op regelmatige wijze plaats. In één geval werd met den Minister van Financien in briefwisseling getreden, ten aanzien van hetgeen zou moeten geschieden om het Rijk tegen latere moeijelijkheid te waarborgen.

Eene reeds vroeger ten behoeve van het Rijk verbondene kapitale inschrijving op het Grootboek der Nationale Schuld was namelijk sedert op den naam van eenen anderen rekeninghouder af- en overgeschreven, onder den last eener jaarlijksche uitkeering aan derden; deze laatste omstandigheid zou, zoo vreesde de Kamer, ook in verband met het bekende arrest van den Hoogen Raad dd. 19 April 1863, welligt aanleiding kunnen geven tot moeijelijkheden, wanneer zich bij eventuele executie de vraag voordeed, of het door de overschrijving gevestigde regt der legatarissen wel zou kunnen worden opgeheven, ten einde het kapitaal vrij te verkoopen.

Deze zaak was op het einde des jaars nog niet afgeloopen.

Overigens leidde de uitoefening van het wettelijk toezigt der Kamer op het onderwerp der borgtogten tot geene bijzondere opmerkingen; alleen werd de aandacht van den Minister van Financien in het laatst des jaars gevestigd op de omstandigheid, dat de ontvanger van het kanaalgeld aan de Drentsche Hoofdvaart, die sedert 1 Januarij 1877 in dienst is en aanzienlijke sommen ontvangt, nog geen borgtogt had gesteld; in de hierop ontvangen toezegging dat dit welhaast geschieden zou, heeft de Kamer voorloopig berust.

Art. 40. *Fondsen.*

Vermits de afrekeningen met 's Rijks schatkist van de corpsen en inrigtingen van het leger sedert geruimen tijd zeer laat bij de Kamer werden ontvangen, en hiermede gepaard ging eene vertraagde indiening der staten of rekeningen van de bijzondere fondsen, werd door het collegie bij den Minister van Oorlog aangedrongen om eenigen meerderen spoed in dit opzigt te doen in acht nemen. Het mogt hierop de mededeeling ontvangen, dat sedert Mei ll. in dien zin maatregelen waren genomen, die tevens strekken zouden tot bijwerking van den bestaanden achterstand.

Art. 56. *Inventarissen van het materieel in de magazijnen.*

Gelijk in het IIde gedeelte van dit verslag vermeld wordt, kwamen de inventarissen geregeld bij de Rekenkamer in. Zij gaven geene aanleidingen tot bijzondere opmerkingen; alleen bleek uit den inventaris van 's Rijks magazijn van militaire kleeding enz. te Delft, dat de aanwezige voorraad voor de schutterijen bestemd, in den loop van 1877 was verminderd met een zeker aantal hemden, onderbroeken en werkbroeken. Vooral hierom trok dit de aandacht, dewijl in 1859, toen gemelde voorraad werd aangeschaft, de Regering het voornemen had te kennen gegeven om in gewone tijden, ter voorkoming van schade bij aan bederf onderhevige goederen, dien voorraad ook te doen strekken ten behoeve van het leger, maar tevens om de daaruit ontstaande verminderingen telkens weder uit de magazijnen der corpsen te doen aanvullen. Volgens de inlichtingen van den Minister van Oorlog was het incompleet bij de indiening van den inventaris enkel het gevolg van vertraagde aflevering, wegens het afkeuren van leverantien in het laatst van 1877; sedert was echter de voorraad der schutterijen weder op de gewone wijze voltallig gemaakt.

Art. 63. *Pensioenen.*

Van het onderwerp der pensioenen vallen geene bijzonderheden te vermelden; de bij de wet aan de Kamer opgedragen contrôle had regelmatig plaats. Volledigheidshalve zij slechts medegedeeld, dat eerst in den loop van 1878 werd overgelegd het in 1876 door de Kamer verlangde bewijsstuk eener verwonding voor den vijand, ter beoordeeling der reclame van een gewezen schrijver der marine, wegens onregtmatige korting op zijn pensioen bij herplaatsing als lichtwachter, zijnde deze zaak behandeld in het verslag over laatstgenoemd jaar. Thans bleek dat de cumulatie van het vol pensioen met de landsbezoldiging, welke de titularis geniet, door het bewijsstuk voldoende werd gestaafd.

TWEEDE GEDEELTE.

Ontvangsten.

Art. 19—22. *Saldo-staten.*

In 1878 zijn bij de Algemeene Rekenkamer ontvangen de maand- en kwartaalstaten der Rijksmiddelen, in art. 19 bedoeld, de saldo-staten over 1877, met de daartoe volgens art. 20 behoorende stukken, en de in art. 21 opgenoemde staten.

Tot sluiting zijn gebragt de saldo-staten van:

1°. de *directe belastingen*, *invoerregten en accijnsen en het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken*, over 1876;

2°. de *registratie en domeinen*, over 1876;

3°. de *loodsgelden*, over 1876 en 1877;

4°. de *Staatsloterij*, over 1877;

5°. de *Rijks-veeartsenijschool*, over 1877;

6°. de *gestichten te Ommerschans en te Veenhuizen* over 1877;

De saldo-staten der Posterijen en die van den Rijkstelegraaf over 1877 waren bij het einde des jaars nog niet voor afdoening vatbaar.

Voor het eerst zijn over 1877 ook de inkomsten van de visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen bij maand- en saldo-staten verantwoord; de sluiting van den saldo-staat heeft echter nog niet kunnen plaats hebben, als zijnde afhankelijk van de oplossing van eenige bedenkingen, verband houdende met de verantwoording van restanten uit eene vroegere rekening.

Verantwoording van de huur eener woning.

Bij de behandeling van de saldo-staten der Registratie en Domeinen over 1877, is de aandacht der Rekenkamer gevallen op een post van f 1575, die bij het kantoor Terborg voorkwam onder de zoogenaamde gedeponeerde fondsen, waarvoor, zoo als de omschrijving luidde, aanwijzing van verantwoording was gevraagd.

Het betrof de huur ad f 150 's jaars, sinds geruimen tijd door den ontvanger der directe belastingen te Gendringen betaald voor eene woning, waarvan de Staat voor f 275 's jaars de hoofdhuurder is.

Blijkens mededeeling van den betrokken directeur der Registratie en Domeinen, had deze indertijd aan het Departement van Financien voorschriften gevraagd omtrent de wijze waarop de verantwoording moest plaats hebben, maar was daarop geene beslissing genomen.

Intusschen is de door den Staat verschuldigde huurprijs ad f 275 telken jare ten volle ten laste der begrooting gebragt, terwijl toch de door gemelden ontvanger betaalde huur in mindering had behooren te strekken.

De Rekenkamer gaf mitsdien den Minister van Financien bij brief van 9 December 1878 n°. 7 R, in bedenking om het betaalde door den ontvanger, voor zooveel de jaren 1877 en vervolgens betreft, aan te wenden tot vermindering van bezwaar op het betrokken artikel der begrooting, mitsgaders om de huur over de vroegere reeds afgesloten dienstjaren, als eene bate voor het Rijk te doen verantwoorden.

Tot dusverre heeft de Kamer geen antwoord hierop van den Minister ontvangen.

Aan de Algemeene Rekenkamer is mededeeling gedaan, dat de noodige voorschriften tot verantwoording gegeven zijn, maar dat, vermits bij de begrooting voor het Departement van Financien op de volle door het Rijk verschuldigde huursom moet worden gerekend, de toevallige bate, die het Rijk wegens onderhuur geniet, als zoodanig onder de Staatsinkomsten moet worden gebragt, daar vermindering eener Staatsuitgave met eene toevallige bate nederkomt op indirecte verhooging van de begrooting, zonder medewerking van de wetgevende magt, en dus ongeoorloofd is.

(*Minister van Financien*).

Uit de opgaven, naar aanleiding van art. 21, door den Minister van Financien verstrekt, werden in het begin van 1878 nog door de Rekenkamer onder de middelen van het dienstjaar 1876 geboekt de winsten, verkregen op de zilveren pasmunt en de heele en halve centen, waarvan de aanmunting in laatstgenoemd jaar had plaats gehad volgens Uwer Majesteits besluiten van 20 Julij 1876, n°. 30, 30 Augustus 1876, n°. 15 en 22 September 1876, n°. 11; die winsten bedroegen respectivelijk f 24 018,36^{5}, f 13 326,50 en f 21 548,25^{5}.

Ten einde de juistheid van gemelde bedragen te kunnen nagaan, wendde de Kamer zich bij brief van 29 April 1878, n°. 118 R, tot den Minister van Financien, houdende verzoek om overlegging van de processen-verbaal van verrekening of andere stukken, welke tot staving der verantwoorde winsten moeten dienen. Zij hoopte tevens daaruit het verband te leeren kennen tusschen art. 1 van Uwer Majesteits besluit van 4 Mei 1848, n°. 31, en de som van f 96 673,50, voor de aanmunting der zilveren pasmunt aan den muntmeester verstrekt.

De Minister heeft echter tot dusver aan het verzoek geen gevolg gegeven.

Dit is sedert geschied.

(*Minister van Financien.*)

Gelden ten onregte onder 's Rijks middelen verantwoord.

Bij Uwer Majesteits besluit van 19 November 1877, n°. 13, werd een officier van gezondheid bij de landmagt aangesteld, onder toekenning eener gratificatie van f 5000, die hem als bijslag van zijn eerste militair tractement werd uitbetaald. Bij een nader besluit van 2 April 1878, n°. 19, werd hij op zijn verzoek weder eervol ontslagen, onder voorwaarde dat hij de gratificatie aan den Staat zou teruggeven, waaraan door hem werd voldaan. Die teruggave werd door het Departement van Financien als eene toevallige bate onder de middelen van het jaar 1878 opgenomen, naar het oordeel der Rekenkamer ten onregte; zij meende dat het terugbetaalde moest worden aangewend als vermindering van bezwaar op de begrooting waaruit de uitgaaf was geschied.

De mededeeling dezer bedenking aan den Minister van Financien had ten gevolge, dat de teruggave later als vermindering van bezwaar is geboekt geworden.

De jaarlijksche teruggave aan 's Rijks schatkist van de kosten van verpleging in militaire hospitalen en verstrekking van geneesmiddelen en kleeding uit 's lands magazijnen in de kolonien Suriname en Curaçao, werd tot dusver steeds als eene toevallige bate onder de middelen verantwoord. Wijl echter de kosten van de landmagt in die kolonien, uit een daartoe aangewezen artikel der Staatsbegrooting worden gekweten, was de Rekenkamer van oordeel, dat de gezegde teruggaven niet als eene ontvangst waren te beschouwen, maar moesten strekken tot vermindering van bezwaar op het betrokken begrootingsartikel. Eene opmerking in dien geest, aan den Minister van Kolonien bij brief van 4 Februarij 1878, n°. 3 R, medegedeeld, heeft dan ook het gevolg gehad, dat voortaan de regeling dezer zaak overeenkomstig de zienswijze der Kamer zal plaats hebben.

Uitgaven.

Art. 24. *Staten van af- en overschrijving.*

De Algemeene Rekenkamer heeft de eer bij dit verslag, ingevolge de slotbepaling van bovenstaand artikel, aan Uwe Majesteit aan te bieden drie staten van af- en overschrijving. De staat A betreft de Staatsbegrooting van 1877 en vermeldt de af- en overschrijvingen gedurende 1877 en 1878; in staat B worden de af- en overschrijvingen medegedeeld, die gedurende het afgeloopen jaar op de Staatsbegrooting van 1878 hebben plaats gehad, terwijl de staat C enkel betrekking heeft op de bij de wet ingestelde bijzondere fondsen.

Art. 29. *Ontijdig ingediende vorderingen, toegelaten krachtens de wet van* 20 *Julij* 1870 (Staatsblad *n*°. 123).

Onder letter D wordt aan Uwe Majesteit een staat aangeboden van de schuldvorderingen, die niet binnen de vastgestelde termijnen bij de administratie waren ingediend of ter kennis van het collegie gebragt; doch welker vol-

doening, naar aanleiding der wet van 29 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 123), alsnog, om bijzondere redenen, door Uwe Majesteit werd toegestaan.

Art. 30. *Vereveningen zonder overlegging van bewijsstukken.*

De betalingen ten laste van de diensten **1877** en **1878**, welker verevening *zonder overlegging van bewijsstukken* door Uwe Majesteit was bevolen krachtens de slotbepaling van bovenstaand artikel, zijn omschreven in de bij dit verslag gevoegde staten litt. E en F.

Art. 32. *Stand der bijzondere Rijksfondsen.*

Overeenkomstig hetgeen vroeger geschiedde, laat de Kamer hier weder volgen de opgave van den stand van *'s Rijks bijzondere fondsen:*

1°. De begrooting van uitgaven voor de aan het Rijk toebehoorende gestichten te *Ommerschans* en *Veenhuizen*, voor 1877, vastgesteld bij de wet van 18 December 1876 (*Staatsblad* n°. 242), tot een bedrag van.	f	547 605,20
waarop tot en met 1878 is verevend .		515 649,79⁵
is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van	f	31 955,40⁵
Op de begrooting over 1878, vastgesteld bij de wet van 9 December 1877 (*Staatsblad* n°. 202), tot een bedrag van	f	535 275,20
is in 1878 verevend		376 972,01
Op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar	f	158 303,19
2°. De begrooting van uitgaven wegens *den arbeid der gevangenen* voor 1877, vastgesteld bij de wet van 15 November 1876 (*Staatsblad* n°. 196), tot een bedrag van	f	264 240,00
waarop tot en met 1878 is verevend .		216 682,98
is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van	f	47 557,02
Op de begrooting voor 1878, vastgesteld bij de wet van 9 December 1877 (*Staatsblad* n°. 203), tot een bedrag van	f	264 240,00
is in 1878 verevend		148 949,46
Op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar	f	115 290,54
3°. De begrooting van uitgaven van de *Algemeene Landsdrukkerij* voor 1877, vastgesteld bij de wet van 18 December 1876 (*Staatsblad* n°. 247) en verhoogd bij de wet van 8 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 113), tot een bedrag van	f	263 861,00
waarop tot en met 1878 is verevend .		255 019,82⁵
is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van	f	8 841,17⁵

Op de begrooting over 1878, vastgesteld bij de wet van 9 December 1877 (*Staatsblad* n°. 204), tot een bedrag van . . . . f 246 861,00

is in 1878 verevend 211 426,75

Op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar . . . . f 35 434,25

4°. Het fonds wegens *verstrekkingen door het Departement van Marine*, waarvan de uitgaven werden vastgesteld over de dienst 1877 bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 113) en over de dienst 1878 bij de wet van 5 Junij 1878 (*Staatsblad* n°. 92).

Tot en met 1878 is op het voor de dienst 1877 vastgestelde bedrag van . . . . f 141 216,37

verevend 140 244,04

zoodat die dienst op ultimo December 1878 werd afgesloten met een vrijgevallen saldo van . . . . f 972,33

In 1878 is op het voor de dienst 1878 vastgesteld bedrag van . . . . f 158 558,41

verevend 58 036,02

zoodat op die dienst den 1sten Januarij 1879 nog beschikbaar was. . . . . . . f 100 522,39

5°. De begrooting van uitgaven van het *Pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren*, voor 1877, vastgesteld bij de wet van 18 December 1876 (*Staatsblad* n°. 252), tot een bedrag van . . . . f 1 253 800,00

waarop tot en met 1878 is verevend . 1 211 089,97

is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van . . . . f 42 710,03

Van de uitgaven voor het *Pensioenfonds*, voor 1878, vastgesteld bij de wet van 9 December 1877 (*Staatsblad* n°. 205), tot een bedrag van . . . . f 1 578 800,00

is in 1878 verevend . . . . 1 073 781,02[5]

op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar. . . . . f 505 018,97[5]

6°. De begrooting van uitgaven voor het *Fonds voortspruitende uit de koopprijzen van Domeinen*, voor 1877, vastgesteld bij de wet van 19 Januarij 1877 (*Staatsblad* n°. 1), tot een bedrag van . . . . . f 762 000,00

waarop tot en met 1878 is verevend . 625 310,34

is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van . . . . f 136 689,66

Van de uitgaven voor dat Fonds, voor 1878, vastgesteld bij de wet van 24 December 1877 (*Staatsblad* n°. 306), tot een bedrag van . . . . f 890 000,00

is in 1878 verevend 91 423,07

op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar. . . . . f 798 576,93

7°. Het fonds wegens *verstrekkingen door het Departement van Oorlog*, waarvan de uitgaven worden vastgesteld over de dienst 1877 bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 116) en over de dienst 1878 bij de wet van 14 Junij 1878 (*Staatsblad* n°. 80).

Op het voor de dienst 1877 vastgestelde bedrag van . . . . f 175 791,28^{5}

is tot en met 1878 verevend . . . . 175 791,28^{5}

zoodat bij de afsluiting op ultimo December 1878 geen saldo overbleef.

In 1878 is op het voor de dienst 1878 vastgestelde bedrag van . . . . f 216 743,53^{5}

verevend 125 663,13

op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar. . . . . f 91 080,40^{5}

8°. De begrooting van uitgaven *ten behoeve van de voltooijing van het vestingstelsel*, voor 1877, vastgesteld bij de wet van 22 Januarij 1877 (*Staatsblad* n°. 11), tot een bedrag van . . . . f 4 000 000,00

waarop tot en met 1878 is verevend . 2 918 549,17

is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van . . . . f 1 081 450,83

Op de begrooting voor 1878, vastgesteld bij de wet van 23 December 1877 (*Staatsblad* n°. 296), tot een bedrag van . . . . f 2 950 000,00

is in 1878 verevend 755 363,48

op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar. . . . . f 2 194 636,52

9°. De begrooting van uitgaven voor *den aanleg van Staatsspoorwegen*, voor 1877, vastgesteld bij de wet van 19 Januarij 1877, (*Staatsblad* n°. 2), tot een bedrag van. . . . . f 10 120 000,00

waarop tot en met 1878 is verevend . 6 974 385,27

is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van . . . . f 3 145 614,73

om te worden aangewend, zoo als bij § *b*, van art 3 der wet van 22 December 1861 (*Staatsblad* n°. 149), is voorgeschreven.

Op de begrooting voor 1878, vastgesteld bij de wet van 24 December 1877 (*Staatsblad* n°. 302), en gewijzigd bij de wet van 9 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 122), tot een bedrag van . . . . f 12 000 000,00

is in 1878 verevend . . . . 5 442 742,32^{5}

op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar. . . . . f 6 557 257,67^{5}

10°. De begrooting van uitgaven van het *Fonds tot het geven van voorschotten aan planters voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname*, voor 1877, vastgesteld bij de wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 135), tot een bedrag van. . . . . f 293 410,00

waarop tot en met 1878 is verevend . 31 900,65^{5}

is op ultimo December 1878 afgesloten met een batig saldo van . . . . f 261 509,34

Op de begrooting voor 1878, vastgesteld bij de wet van 6 Junij 1878 (*Staatsblad* n°. 94), tot een bedrag van . . . . f 313 760,00

is in 1878 verevend 18 694,68*

op 1 Januarij 1879 was dus nog beschikbaar . . . . f 295 065,31*

VERANTWOORDING.

Art. 37. *Rekeningen wegens de begrootingen en de bijzondere fondsen.*

De onderstaande *uitgaaf*-rekeningen zijn bij de Algemeene Rekenkamer opgenomen:

1°. wegens de *Staatsbegrootingen:*

a. de tweede of laatste rekening over de dienst 1876, waarvan het eindcijfer bedraagt f 112 635 219,39;

b. de eerste over 1877;

2°. wegens *bijzondere fondsen:*

a. het *fonds wegens den arbeid der gevangenen* (tweede rekening over 1876); (wet van 9 November 1875, *Staatsblad* n°. 199;)

b. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 15 November 1876, *Staatsblad* n°. 196;)

c. het *fonds wegens de gestichten te Ommerschans en te Veenhuizen* (tweede rekening over 1876); (wet van 18 Januarij 1876, *Staatsblad* n°. 11;)

d. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 18 December 1876, *Staatsblad* n°. 242;)

e. het *fonds der Algemeene Landsdrukkerij* (tweede rekening over 1876); (wetten van 1 December 1875, *Staatsblad* n°. 214 en 28 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 37;)

f. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 18 December 1876, *Staatsblad* n°. 247;)

g. het *fonds wegens den aanleg van Staatsspoorwegen* (tweede rekening over 1876); (wetten van 19 Januarij 1876, *Staatsblad* n°. 18, 26 April 1876, *Staatsblad* n°. 77 en 29 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 46;)

h. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 19 Januarij 1877, *Staatsblad* n°. 2;)

i. het *fonds van materiele verstrekkingen bij het Departement van Marine* (tweede rekening over 1876); (wet van 28 Junij 1876, *Staatsblad* n°. 149;)

j. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 29 Mei 1877, *Staatsblad* n°. 113;)

k. pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren (tweede rekening over 1876); (wet van 1 December 1875, *Staatsblad* n°. 229;)

l. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 18 December 1876, *Staatsblad* n°. 252;)

m. het *fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen* (tweede rekening over 1876); (wetten van 18 Januarij 1876, *Staatsblad* n°. 16, en 29 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 47;)

n. hetzelfde fonds (eerste rekening over 1877); (wet van 19 Januarij 1877, *Staatsblad* n°. 1;)

o. het *fonds van materiele verstrekkingen bij het Departement van Oorlog* (tweede rekening over 1876); (wetten van 26 April 1876, *Staatsblad* n°. 84, en 29 Mei 1877, *Staatsblad* n°. 115;)

p. *hetzelfde fonds* (eerste rekening over 1877); (wet van 29 Mei 1877, *Staatsblad* n°. 116;)

q. het *fonds wegens de voltooijing van het vestingstelsel* (tweede rekening over 1876); (wet van 26 Junij 1876, *Staatsblad* n°. 127;)

r. *hetzelfde fonds* (eerste rekening over 1877); (wet van 22 Januarij 1877, *Staatsblad* n°. 11;)

s. het *fonds tot het geven van voorschotten aan planters voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname* (tweede rekening over 1876); (wet van 28 Junij 1876, *Staatsblad* n°. 154;)

t. *hetzelfde fonds* (eerste rekening over 1877); (wet van 30 Mei 1877, *Staatsblad* n°. 135).

Vereffening van oude saldo's.

De Rekenkamer heeft indertijd, bij de behandeling der Staatsrekening over 1872, den Minister van Financien gewezen op eenige oude credit-saldo's, in hare boeken voorkomende, en die, door 30jarige prescriptie getroffen, vatbaar waren om onder de middelen te worden overgebragt. Die saldo's vinden hoofdzakelijk hun oorsprong in onbetaald gebleven betaalsorders van vroegere jaren; ten gevolge van de wijze waarop vroeger boek werd gehouden, is echter niet met volkomen zekerheid aan te wijzen, tot welke dienstjaren de saldo's betrekking hebben. De Minister achtte het daarom raadzaam, om niet dan na grondig onderzoek tot de af- en overschrijving over te gaan, en stelde voor, den toestand van 's Rijks schatkist op een gegeven tijdstip te constateren, en daarbij af te scheiden wat als vrijvallende bate kon worden aangemerkt van vóór 1 Julij 1847, zijnde het tijdstip waarop het beheer der voormalige provinciale administrateurs der schatkist heeft opgehouden. De Minister meende voorts dat een mondeling overleg van deskundige ambtenaren zoowel van zijn Departement als van de Rekenkamer, het beste tot het gewenschte doel zou leiden.

De Kamer heeft zich met 's Ministers zienswijze vereenigd, en dien ten gevolge heeft er eene bespreking tusschen de daartoe aangewezen ambtenaren plaats gehad, waarbij zich geene bezwaren tegen de vereffening der bedoelde saldo's hebben voorgedaan en waarvan de slotsom is geweest dat het Departement van Financien deswege een schriftelijk voorstel aan het Collegie zou doen. Niettegenstaande bij herhaling, en laatstelijk bij brief van 24 October 1878, n°. 3 R, daarop werd aangedrongen, is echter tot dusver geen zoodanig voorstel ingekomen.

Deze zeer ingewikkelde en uitgebreide arbeid zal worden ter hand genomen, zoodra de beschikbare tijd het toelaat.

(*Minister van Financien*).

Art. 38. *Algemeene rekeningen.*

Gelijk reeds in het vorig verslag is aangeteekend, werden nog in het laatst van 1877 aan den Minister van Financien eenige aanmerkingen medegedeeld op de algemeene rekening der Staatsontvangsten en uitgaven over de dienst 1875. De Minister heeft aan die aanmerkingen gevolg gegeven en in den loop der maand Januarij 1878 de rekening gewijzigd weder ingezonden. Zij is daarop den 11den Februarij definitief gesloten, waarbij de ontvangsten zijn vastgesteld op . . . . f 119 837 573,69

de uitgaven op 118 911 247,85

en alzoo het batig slot op. . . . . f 926 325,84

Onder de ontvangsten komt voor de onverrekende opbrengst van grasgewas van den Zuiderberm van den spoorweg Castricum-Zaandam over de jaren 1870-1875, welke vroeger door de Hollandsche Spoorwegmaatschappij aan den Staat werd betwist. Hierdoor vervalt het voorbehoud, waaronder, blijkens vorige jaarverslagen, de algemeene rekeningen over 1870 en latere diensten door de Rekenkamer werden opgenomen en gesloten.

De algemeene rekening der Staatsontvangsten en uitgaven over de dienst 1876 is in Junij 1878 bij de Rekenkamer ingekomen en heeft bij het onderzoek geen aanleiding tot bedenkingen gegeven. De rekening is evenwel nog niet opgenomen en gesloten, omdat tot dusver de staat van afrekening met de exploitatie-maatschappij der Staatsspoorwegen over het betrokken jaar niet is ingezonden, en dien ten gevolge de verificatie van de in ontvang gebragte som wegens 's Rijks aandeel in de opbrengst der Staatsspoorwegen, niet kon plaats hebben. De mededeeling van den staat van afrekening is in October 1878 aan den Minister van Financien verzocht, doch nog niet door de Kamer ontvangen.

De staat van afrekening is sedert vastgesteld en aan de Algemeene Rekenkamer medegedeeld.

(*Minister van Financien*).

Overigens zijn de rekeningen van *ontvang* en *uitgaaf*, over 1876, van de volgende Rijksfondsen opgenomen en gesloten, als:

1°. het *fonds wegens den arbeid der gevangenen* (wet van 9 November 1875, *Staatsblad* n°. 199), met eene ontvangst van . . . . f 260 523,22

eene uitgaaf van 202 770,23

en een batig slot van . . . . f 57 752,99

2°. het *fonds voortvloeijende uit het beheer der Rijksgestichten te Ommerschans en te Veenhuizen* (wet van 13 Januarij 1876, *Staatsblad* n°. 11), met eene ontvangst van . . . . f 523 260,45^{5}

eene uitgaaf van 521 486,46

en een batig slot van . . . . f 1 773,99^{5}

3°. het *fonds der Algemeene Landsdrukkerij* (wetten van 1 December 1875, *Staatsblad* n°. 214, en 28 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 37), met eene ontvangst van f 288 467,08

eene uitgaaf van 256 588,09

en een batig slot van . . . . f 31 878,99

4°. het *fonds voor den aanleg van Staatsspoorwegen* (wetten van 19 Januarij 1876, *Staatsblad* n°. 18, 26 April 1876, *Staatsblad* n°. 77, en 29 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 46), met eene ontvangst van . . . . f 11 138 195,05^{5}

eene uitgaaf van 9 388 306,76

en een batig slot van . . . . f 1 749 888,29^{5}

5°. het *fonds van verstrekkingen door het Departement van Marine* (wet van 28 Junij 1876, *Staatsblad* n°. 149), met eene ontvangst van . . . . f 357 514,76

eene uitgaaf van 355 832,05

en een batig slot van . . . . f 1 682,71

6°. het *pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren* (wet van 1 December 1875, *Staatsblad* n°. 229), met eene ontvangst van . . . . f 1 223 111,05

eene uitgaaf van . . . . 1 151 438,77^{5}

en een batig slot van . . . . f 71 672,27^{5}

7°. het *fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen* (wetten van 18 Januarij 1876, *Staatsblad* n°. 16, en 29 Maart 1877, *Staatsblad* n°. 47), met eene ontvangst van . . . . f 1 509 532,57^{5}

eene uitgaaf van 1 241 188,81

en een batig slot van . . . . f 268 343,76^{5}

8°. het *fonds van verstrekkingen door het Departement van Oorlog* (wetten van 26 April 1876, *Staatsblad* n°. 84, en 29 Mei 1877, *Staatsblad* n°. 115), met eene ontvangst van . . . . f 262 140,93

eene uitgaaf van . . . . 261 610,24^{5}

en een batig slot van . . . . f 530,68^{5}

9°. het *fonds voor de voltooijing van het vestingstelsel* (wet van 26 Junij 1876, *Staatsblad* n°. 127), met eene ontvangst van . . . . f 3 477 237,60

eene uitgaaf van . . . . 1 650 843,17^{5}

en een batig slot van . . . . f 1 826 394,42^{5}

10°. het *fonds tot het geven van voorschotten aan planters voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname* (wet van 28 Junij 1876, *Staatsblad* n°. 154), met eene ontvangst van . . . . . . f 36 865,75^{5}

eene uitgaaf van 32 489,44

en een batig slot van . . . . f 4 376,31^{5}

Art. 39. ***Rekeningen van betaalmeesters en verdere comptabelen.***

Overeenkomstig de bepalingen van dit artikel, heeft de Algemeene Rekenkamer de rekeningen over 1877 opgenomen en gesloten:

a. van de ***arrondissements-betaalmeesters;***

b. van den ***agent van 's Rijks schatkist te Amsterdam*** (de Nederlandsche Bank);

c. van den ***betaalmeester voor de verrekeningen;***

d. van den ***comptabelen agent van de wissels bij het Departement van Marine;***

e. van den ***agent van het Ministerie van Financien te Amsterdam***, zoowel wegens zijn geldelijk beheer als wegens de onder hem berustende fondsen en waarden;

f. van den ***betaalmeester der nationale schuld.***

Ten aanzien van al deze rekeningen zijn geen bijzonderheden te vermelden, behalve alleen dat het Collegie, bij de sluiting van de kapitaalrekening, onder *e* genoemd, den Minister van Financien herinnerd heeft aan een reeds in 1875 gedaan verzoek om inlichtingen betreffende zekere obligatie groot f 600 ten laste van wijlen Kornelis van den Helm Boddaert q.q., gevestigd op plantagien in de voormalige Nederlandsche kolonien Essequebo en Demerary, dd. 1 Januarij 1768, welk stuk in 1874 als eene bate voor het Rijk, afkomstig van de voormalige weeskamer te Veere c. a., van de Algemeene Commissie van liquidatie der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers is overgenomen. Die obligatie heeft de Rekenkamer destijds niet in de rekening van den agent van het Ministerie van Financien verantwoord gevonden, terwijl dit vroeger wel het geval is geweest met eene andere obligatie, afkomstig van de weeskamer te Haarlem en mede aan den Staat vervallen. Niettegenstaande haren herhaalden aandrang, heeft de Kamer tot dusver de verlangde inlichtingen niet ontvangen.

De bedoelde obligatie is bij onderzoek gebleken geheel waardeloos te zijn, doch de opneming daarvan aangehouden, omdat bij den afloop van het beheer der Algemeene Commissie van liquidatie der zaken van de voormalige wees- en momboirkamers de afgifte van meer dergelijke stukken te verwachten was, die alsdan gelijktijdig behandeld konden worden.

(*Minister van Financien.*)

Van de overige rekenpligtigen, in art. 39 bedoeld en hierboven niet genoemd, zijn in den loop van 1878 de rekeningen opgenomen en gesloten, en wel tot een getal van 348, waaronder 133 wegens den verkoop van vleesch, huiden enz. van onteigend of verbeurd verklaard vee.

Deze verkoopingen hebben zuiver opgebragt:

1°. op de dienst van 1877 f 7914,09.

Dit bedrag gevoegd bij de reeds vroeger verantwoorde opbrengsten, maakt voor 1877 te zamen uit eene som van f 196 221,82*;

2°. op de dienst van 1878, voor zoover de bescheiden bij de Kamer zijn ingekomen, f 188 012,78.

De uitgaven ter zake van de veeziekte over 1877, die bij het opmaken van het verslag over dat jaar nog niet ten volle bekend waren, hebben beloopen f 772 083,37, en verdeelen zich als volgt:

Schadeloosstellingen . . . . f	723 582,70
Subsidien bij Koninklijk besluit verleend	5 710,50
Verdere uitgaven, zoo als reis- en verblijfkosten, het visiteren van zeeschepen, maandgelden van vee-opzigters, enz. . .	42 790,17
Totaal als boven f	772 083,37

Ten aanzien van de soortgelijke uitgaven over 1878, waarvan de bescheiden nog niet allen bij het Collegie zijn ingekomen, kan eerst in het volgend jaarverslag de vereischte opgave geschieden.

Art. 40. Verantwoording der bijzondere fondsen.

Ter voldoening aan de 3de alinea van art. 28 van het Koninklijk besluit van 13 November 1859 (*Staatsblad* n°. 109) vermeldt de Kamer te dezer plaatse dat de door den Minister van Financien, naar aanleiding van art. 6 der wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95) gedane rekening van het beheer der fondsen en stichtingen, afkomstig van de voormalige wees- en momboirkamers, over 1877, en de suppletoire rekening over 1876, wegens de in dat jaar onbetaald gebleven mandaten, op die fondsen afgegeven, in orde bevonden en goedgekeurd zijn.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid heeft, overeenkomstig het voorschrift van art. 3 der wet van 31 December 1865 (*Staatsblad* n°. 195), over 1877 rekening afgelegd wegens de beide fondsen voor de vernieuwing van spoorstaven, dwarsliggers, wissels en draaischijven der Staatsspoorwegen. De uitslag daarvan was als volgt:

1°. De rekening van het fonds voor de Noordhollandsche lijn, ingesteld bij art. 56 der concessie, ten deele bekrachtigd bij de wet van 7 Augustus 1865 (*Staatsblad* n°. 99), is opgenomen en gesloten met een batig saldo van f 6528,76 aan geld en van f 216 700 aan inschrijvingen in het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 3 pct.

2°. De rekening van het vernieuwingsfonds voor spoorstaven, dwarsliggers, wissels en draaischijven, ingesteld bij lit. *a* van art. 44 der zooveel noodig bij de wet van 15 November 1876 (*Staatsblad* n°. 210) bekrachtigde overeenkomst met de Maatschappij tot exploitatie der Staatsspoorwegen, is opgenomen en gesloten met een batig saldo van f 98 553,61 aan geld, benevens f 651 100 aan 2½ pcts. en f 2 084 350 aan 3 pcts. inschrijvingen in de Grootboeken der Nationale Schuld.

Evenzeer heeft de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid eene rekening ingediend, betreffende het reservefonds der Staatsspoorwegen, ingesteld bij lit. *b* van art. 44 der bovengenoemde overeenkomst. De afdoening van deze rekening is evenwel nog niet tot stand gekomen, omdat de Kamer inlichting gevraagd heeft omtrent de daarbij in uitgaaf gebragte premien van assurantie op gebouwen, rijtuigen enz., ten laste van het fonds, dat blijkens zijne instelling en volgens de overeenkomst is bestemd tot het bestrijden der uitgaven wegens door bran , spoorweg-ongelukken en andere buitengewone oorzaken *noodig geworden* vernieuwingen of herstellingen. Premien van assurantie toch schijnen, naar het inzien der Kamer, daaronder

niet te kunnen worden gerekend, wijl zij strekken alleen om te voorzien *in de gevolgen* van *mogelijke* vernieuwingen of herstellingen.

Een antwoord op die vraag is tot dusverre niet door het collegie ontvangen.

Art. 45. *Modellen van rekening.*

De Algemeene Rekenkamer heeft in 1878 geene modellen van rekening behoeven vast te stellen.

Art. 56. *Inventarissen van het materieel.*

De inventarissen van het materieel in de magazijnen, arsenalen, hospitalen, op de werven, alsmede ter Landsdrukkerij, den 31sten December 1877 voorhanden, en die, bij welke tusschentijds de materiele voorraad aan opvolgers werd overgedragen, zijn aan de Algemeene Rekenkamer overgelegd, voorzien van deugdelijk-verklaringen van de hoofden der betrokken Departementen van algemeen bestuur.

De rekeningen wegens het materieel beheer van het ongestempeld en gestempeld zegelpapier en die wegens het beheer der postzegels, briefkaarten en telegramzegels, over 1877, zijn mede bij de Kamer ontvangen. Nadat deze rekeningen in orde waren bevonden, zijn de rekenpligtigen wegens dit beheer ontlast.

Art. 57 *en* 58. *Provinciale rekeningen.*

De rekeningen der betaalmeesters in de hoofdplaatsen der provincien, wegens het geldelijk beheer der provinciale fondsen over de dienst 1876, volgens de bepalingen van art. 118 der wet van 6 Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 39) afgelegd, zijn door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten.

De rekeningen wegens de enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven over de dienst 1876, bedoeld bij art. 119 derzelfde wet, door Gedeputeerde Staten ingezonden, zijn door de Kamer voorzien van eene verklaring omtrent de deugdelijkheid der cijfers.

Art. 59. *Gemeente-rekeningen.*

Op magtiging van Uwe Majesteit zijn in 1878 de volgende gemeente-rekeningen door de Algemeene Rekenkamer onderzocht, te weten:

NOORDBRABANT. .	Geldrop	1875
	Halsteren	1875
	Leende	1875
	Riethoven	1876
GELDERLAND . .	Gent	1876
	Oldebroek	1876
	Vuren	1876
	Wehl.	1876
ZUIDHOLLAND . .	Bergschenhoek	1876
	Hoogblokland.	1876
	Meerkerk	1876
	Papekop.	1876
NOORDHOLLAND .	Bovencarspel	1876
	Huizen	1876
	Limmen.	1876
	Uitgeest.	1876

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING,	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
II.	19 Mei 1878, n°. 12.	7	30	Onvoorziene uitgaven.	f 3 465,00
	8 Maart 1878, » 19.	»	»	»	987,45
	8 Maart 1878, » 19.	»	»	»	400,00
	19 Mei 1878, » 12.	»	»	»	3,00
	20 Augustus 1878, » 19.	»	»	»	19,00
III.	5 Junij 1878, » 32.	4	19	»	1 310,75^{5}
	20 Februarij 1878, » 3.	»	»	»	2 500,00
	25 April 1878, » 22.	»	»	»	1 100,00
	5 Junij 1878, » 32.	»	»	»	1 750,00
	7 October 1878, » 3.	»	»	»	9,40^{5}
	20 Februarij 1878, » 3.	»	»	»	5,64
	23 Julij 1878, » 56.	»	»	»	78,00
	21 November 1877, » 14.	»	»	»	370,00
	20 Februarij 1878, » 3.	»	»	»	122,62
IV.	5 Augustus 1878, » 48.	10	52	»	1 931,41^{5}
	23 October 1877, » 13.	»	»	»	600,00
	23 Januarij 1878, » 12.	»	»	»	526,08^{5}
	4 Junij 1878, » 34.	»	»	»	8 460,24
	5 Augustus 1878, » 48.	»	»	»	32,13
	4 Junij 1878, » 34.	»	»	»	539,28
	23 Januarij 1878, » 12.	»	»	»	375,41
	3 April 1878, » 8.	»	»	»	100,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
1	7	Bureau- en locaalbehoeften, huur van rijtuigen en drukwerk voor de beide Kamers der Staten-Generaal.	
»	9	Kosten wegens schadeloosstelling aan getuigen en deskundigen, krachtens art. 26 der wet van den 5den Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45).	
5	25	Bureau- en locaalbehoeften en drukwerk.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
1	3	Bureau- en locaalbehoeften, benevens drukwerk, vertalings- en correctiekosten.	
2	9	Briefporten, abonnement op dagbladen, kosten voor vertalingen, onderhoud der woningen van het gezantschap te Pera, en alle verdere uitschotten van diplomatieke en consulaire ambtenaren in hunne betrekking.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
3	13	Bijdragen tot onderhoud van kustlichten en aan andere inrigtingen en kassen buiten 's lands, zoowel ten nutte van den handel en der zeevarenden in het algemeen, als ten behoeve van Nederlandsche ambtenaren in het bijzonder.	
»	»	Idem.	
3	14	Kosten van de scheepvaart op den Rijn, waarvan de regeling is verbleven aan de centrale commissie te Mannheim, alsmede reis- en verblijfkosten van den Nederlandschen commissaris bij die commissie.	
»	»	Idem.	
1	3	Bureau- en locaalbehoeften en drukwerk.	
»	4	Reis- en verblijfkosten.	
»	»	Idem.	
5	25	Kleeding, wapening en uitrusting der rijksveldwachters.	
»	»	Idem.	
»	26	Druk- en bindwerk, mitsgaders vergoeding voor schrijfbehoeften der rijksveldwachters.	
»	27	Verplaatsingkosten, mitsgaders gratificatien voor bijzondere pligtsbetrachting en tot verdere aanmoediging der mindere beambten van algemeene of Rijkspolitie en jagt en visscherij.	
»	28	Reis- en verblijfkosten in zake van algemeene of Rijkspolitie en jagt en visscherij.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
IV.	5 Augustus 1878, » 45.	10	52	Onvoorziene uitgaven.	f 16,54
	30 Augustus 1878, » 39.	»	»	»	10,75
	12 April 1878, » 25.	»	»	»	2 400,00
	11 Januarij 1877, » 6.	»	»	»	61,92
	7 Februarij 1877, » 24.	»	»	»	367,50
	3 April 1878, » 8.	»	»	»	168,15
	4 Junij 1878, » 34.	»	»	»	16,78
	5 Augustus 1878, » 45.	»	»	»	18,61
	23 Januarij 1878, » 12.	»	»	»	800,00
	15 Februarij 1878, » 9.	»	»	»	1 000,00
	12 April 1878, » 25.	»	»	»	1 100,00
	4 Junij 1878, » 34.	»	»	»	100,00
	4 Junij 1878, » 34.	»	»	»	900,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
5	30	Kosten vallende op de uitleiding en uitzending van vreemdelingen, de reis- en verblijfkosten der geleiders daaronder begrepen.	
»	»	Idem.	
6	39	Verstrekking en vervoer van geneesmiddelen voor gevangenen, voor kinderen van gevangenen die niet van de ouders kunnen worden gescheiden en voor beambten bij de gevangenissen, die daarvan gebruik maken, alsmede genees- en heelkundige behandeling en leverancie van geneesmiddelen aan burgerlijke genees- en heelkundigen opgedragen voor gevangenissen, bij welke geen officieren van gezondheid zijn gedetacheerd.	
»	41	Reis- en verblijfkosten van regterlijke ambtenaren bij het bezigtigen van gevangenissen, van verdere ambtenaren voor de dienst der gevangenissen, mitsgaders vergoeding voor de kosten van verplaatsing van beambten.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	42	Kosten van het afzonderlijk huis van verbetering en opvoeding te Alkmaar voor jeugdige mannelijke overtreders, die volgens art. 66 van het Wetboek van Strafregt zijn vrijgesproken, doch ten gevolge van het regterlijk vonnis, gedurende een bepaalden tijd in een verbeterhuis moeten worden bewaard en opgevoed, bestaande in die van het onderhoud en de verbetering van het gebouw en mobilair, met inbegrip der kosten van het opzigt over de werken, van het personeel der beambten (met uitzondering van die, den arbeid der opvoedelingen betreffende), van het onderhoud en de verdere verzorging der opvoedelingen, zoo zieke als gezonde, met al den aankleve van dien, daaronder begrepen de verstrekking en het vervoer van geneesmiddelen, de verwarming, de verlichting en het schoonhouden der localen, de bewassching, de kleeding- en liggingstukken der opvoedelingen en bewaarders, de behoeften voor het onderwijs, met inbegrip van de gymnastiek en het teekenen, de leerboeken, de vracht- en bureaukosten, het druk- en bindwerk, de transportkosten, de dagloonen der jongens tot de huishoudelijke dienst gebezigd, de reisgelden aan ontslagenen, de begrafeniskosten van jongelingen en alle verdere uitgaven de dienst van het gesticht betreffende; mitsgaders kosten wegens verpleging van jongelingen in eene kweekschool voor de zeevaart gedurende eenige maanden vóór de expiratie van den tijd hunner opsluiting.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
7	44	Kosten van aanbouw, vertimmering, herstel, onderhoud, aankoop, huur en vergoeding voor het gebruik van gebouwen met hunne aanhoorigheden en van localen, bestemd of gebruikt wordende voor de dienst van de regterlijke collegien	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.		Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
V.	27 April	1878, n°. 21.	13	256	Onvoorziene uitgaven.	f 225,39
	16 Junij	1878, » 11.	»	»	»	495,11
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	89,01
	23 Augustus	1878, » 14.	»	»	»	951,50
	20 Februarij	1878, » 8.	»	»	»	151,30
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	139,84
	23 Augustus	1878, » 14.	»	»	»	39,76
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	149,28
	21 Maart	1878, » 6.	»	»	»	149,00
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	292,41
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	111,16
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	19,38
	22 December	1877, » 25.	»	»	»	300,00
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	70,29
	28 November	1877, » 13.	»	»	»	194,00
	12 Januarij	1878, » 6.	»	»	»	150,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
		en kantongeregten, bijdragen in die kosten; schadeloosstellingen wegens verrigte werkzaamheden of leverantien aan of ten behoeve van voornoemde gebouwen en localen; aankoop van terreinen, aankoop, huur of onderhoud van het in die gebouwen en localen benoodigd of aanwezig mobilair; kosten van teekeningen en bouwkundige stukken; voorts kosten van onderhoud of herstelling, vertimmering en vergrooting van bestaande gevangenissen; huur voor dezelve en kosten van aankoop en herstelling van mobilair; uitgaven voor tuinen en tuingereedschappen, bijdragen in de kosten van oprigting, inrigting en onderhoud van huizen van bewaring, en kosten van oprigting van passantenhuizen of bijdragen deswege; koopsommen voor benoodigde terreinen of bijdragen daarin; kosten wegens het maken van bouwkundige stukken; reis- en verblijfkosten van opzigters en de belooning van opzigters voor het toezigt op de uit te voeren werken, mitsgaders kosten van het bewaken van werken gedurende den winter.	
2	6	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk, onderhoud, lasten en huur van gebouwen (Noordbrabant).	
»	»	Idem	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	8	Reis- en verblijfkosten van de leden der Staten (Noordbrabant).	
»	11	Reis- en verblijfkosten van den Commissaris des Konings, van de leden van Gedeputeerde Staten, van den griffier en van de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffie (Gelderland.)	
»	»	Idem.	
»	14	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk, onderhoud, verbetering, lasten en huur van gebouwen (Zuidholland).	
»	27	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk, onderhoud, lasten en huur van gebouwen (Utrecht).	
»	36	Reis- en verblijfkosten van den Commissaris des Konings, van de leden van Gedeputeerde Staten, van den griffier en van de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffie (Overijssel).	
»	39	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk, onderhoud, lasten en huur van gebouwen (Groningen).	
»	»	Idem.	
»	41	Reis- en verblijfkosten van de leden der Staten (Groningen).	
»	43	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk, onderhoud, lasten en huur van gebouwen (Drenthe).	
»	48	Reis- en verblijfkosten van den Commissaris des Konings, van de leden van Gedeputeerde Staten, van den griffier en van de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffie (Limburg).	
»	»	Idem.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
V	27 April 1878, n°. 21.	13	256	Onvoorziene uitgaven.	f 139,49
	16 Junij 1878, » 11.	»	»	»	33,60
	14 Julij 1878, » 3.	»	»	»	141,97
	23 Augustus 1878, » 14.	»	»	»	451,50
	12 Januarij 1878, » 6.	»	»	»	1 500,00
	16 Junij 1878, » 11.	»	»	»	88,61
	15 Mei 1877, » 17.	»	»	»	250,00
	31 Julij 1877, » 17, gewijzigd bij dat van 25 Maart 1878, n°. 1.	»	»	»	200,00
	8 October 1877, » 1, gewijzigd bij dat van 25 Maart 1878, n°. 1.	»	»	»	100,00
	12 December 1877, » 20, gewijzigd bij dat van 25 Maart 1878, n°. 1.	»	»	»	75,00
	31 Julij 1877, » 17.	»	»	»	1 425,00
	8 October 1877, » 1.	»	»	»	3 500,00
	12 December 1877, » 20.	»	»	»	1 500,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
2	48	Reis- en verblijfkosten van den Commissaris des Konings, van de leden van Gedeputeerde Staten, van den griffier en van de ambtenaren en bedienden bij de provinciale griffie (Limburg).	
»	»	Idem.	
3	52	Bureau-, reis- en verblijfkosten van de militie-commissarissen; presentiegelden en reis- en verblijfkosten van de voorzitters en burgerlijke leden van de militieraden, van hunne plaatsvervangers en van burgerlijke geneeskundigen; reis- en verblijfkosten van officieren van gezondheid, van de secretarissen der militieraden, van burgemeesters, gemeenteraadsleden en beambten, dienende tot geleiders der manschappen; drukloonen; kosten vallende op het aanhouden van nalatige militiepligtigen, van lotelingen, plaatsvervangers en nommerverwisselaars, die niet ter inlijving zijn opgekomen; eereteekenen ter belooning van diensten bij de schutterijen en verdere uitgaven.	
»	»	Idem.	
4	56	Kosten van de examens van hen, die een diploma of eene acte van bevoegdheid verlangen volgens de wetten van 1 Junij 1865 (*Staatsblad* n°. 59), 8 Julij 1874 (*Staatsblad* n°. 97) en 24 Junij 1876 (*Staatsblad* n°. 117), met inbegrip van reis- en verblijfkosten en vacatiegelden van de leden der examen-commissiën.	
5	63	Drukwerk ten behoeve van het hoofdbestuur van het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst.	
»	70	Onderstand aan gemeenten, die buiten staat zijn in alle of sommige kosten harer huishouding behoorlijk te voorzien.	
6	76	Onderhoud, verbouwing en herstelling van de landsgebouwen te 's Gravenhage, aankoop van grond en gebouwen ten behoeve van de vergrooting van het locaal bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal in gebruik, mitsgaders de gasverlichting en het onderhoud van de duinwaterleidingen in de gebouwen en van de klok op het Binnenhof; benevens de met een en ander in verband staande uitgaven.	
»	»	Idem.	
»	77	Aanbouw van nieuwe localen, onderhoud, lasten en huur van gebouwen, tijdelijk bij het Rijk in gebruik, vergoeding voor gemaakte en in vorige dienstjaren ingeleverde projecten en daarmede in verband staande uitgaven.	
»	89	Onderhoud der drie overlaten in den Waaldijk boven Dalem en in het Wijdschild, van de groote inundatie- of hulpsluis in den Waaldijk te Dalem, de sluizen, heulen en duikers te Gorinchem, benevens daarmede in verband staande uitgaven.	
»	110	Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplanting van wegen, benevens daarmede in verband staande uitgaven in de provincie Drenthe.	
»	113	Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal de Dieze en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.		Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING,	BEDRAG.
			Afdeeling.	Artikel.		
V.	8 October	1877, n°. 1.	13	256	Onvoorziene uitgaven.	f 5 900,00
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	1 150,80½
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	210,65
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	452,56
	16 Junij	1878, » 11.	»	»	»	5 262,68½
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	1 400,00
	27 December	1878, » 7.	»	»	»	1 000,00
	16 Junij	1878, » 11.	»	»	»	6 979,51
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	3 555,55½
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	405,81½
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	373,00
	12 Januarij	1878, » 6.	»	»	»	912,00
	14 Julij	1878, » 3.	»	»	»	985,00
	21 Maart	1878, » 6.	»	»	»	526,00
	27 April	1878, » 21.	»	»	»	880,30
	23 Augustus	1878, » 14.	»	»	»	678,86

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
6	126	Onderhoud, herstellen en verbetering van het kanaal »het Meppelerdiep" en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven.	
7	148	Reis- en verblijfkosten der leden en van den secretaris van het collegie van curatoren, onkosten op de vergaderingen en jaarwedde, benevens abonnement voor bureaukosten van den secretaris. (Hoogeschool te Leiden.)	
»	151	Reis- en verblijfkosten der leden en van den secretaris van het collegie van curatoren, onkosten op de vergaderingen en jaarwedde, benevens abonnement voor bureaukosten van den secretaris. (Hoogeschool te Utrecht.)	
»	154	Reis- en verblijfkosten der leden en van den secretaris van het collegie van curatoren, onkosten op de vergaderingen en jaarwedde, benevens abonnement voor bureaukosten van den secretaris. (Hoogeschool te Groningen.)	
»	156	Subsidiën voor de verzamelingen en andere inrigtingen, huur, aanbouw van, alsmede verbetering, onderhoud en lasten der gebouwen, onderhoud en aankoop van meubelen, en administrative, huishoudelijke en verdere uitgaven. (Hoogeschool te Groningen.)	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	169	Aanbouw en onderhoud van gebouwen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, locaalbehoeften, kleeding der bedienden, reis- en verblijfkosten en andere uitgaven ten behoeve der Polytechnische school.	
»	»	Idem.	
»	171	Aanbouw en onderhoud van gebouwen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, locaalbehoeften, reis- en verblijfkosten en verdere uitgaven ten behoeve der Rijks hoogere burgerscholen.	
»	»	Idem.	
»	175	Reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden van de commissiën tot het examineren van hen die eene acte van bekwaamheid voor het middelbaar onderwijs wenschen te ontvangen, benevens verdere kosten van die examens.	
»	178	Voeding en verpleging der kweekelingen en bedienden aan 's Rijks veeartsenijschool, subsidiën voor de verzamelingen en andere inrigtingen van onderwijs, aanbouw, onderhoud en lasten van gebouwen, onderhoud en aankoop van meubelen en gereedschappen, vuur en licht, aankoop en voeding van runderen, administrative en verdere uitgaven.	
»	180	Reis-, verblijf- en bureaukosten van de provinciale inspecteurs van het lager onderwijs.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
V.	20 Februarij 1878, n°. 8.	13	256	Onvoorziene uitgaven.	f 1 257,20
	27 April 1878, » 21.	»	»	»	38,44
	20 Februarij 1878, » 8.	»	»	»	1 783,00
	15 Januarij 1878, » 102, gewijzigd bij dat van 10 December 1878, n°. 8.	»	»	»	2 799,60
	27 April 1878, » 21.	»	»	»	913,45^{5}
	16 Junij 1878, » 11.	»	»	»	31,00
	21 Maart 1878, » 6.	»	»	»	150,00
	31 Julij 1877, » 7.	»	»	»	350,00
	10 Februarij 1878, » 15.	»	»	»	300,00
	31 Julij 1877, » 17.	»	»	»	403,00
	8 October 1877, » 1.	»	»	»	250,00
	16 Junij 1878, » 11.	»	»	»	681,88^{5}
	14 Julij 1878, » 3.	»	»	»	386,42^{5}
	23 Augustus 1878, » 14.	»	»	»	89,21
	27 December 1878, » 7.	»	»	»	150,00
	16 Junij 1878, » 11.	»	»	»	363,38^{5}
	16 Junij 1878, » 11.	»	»	»	893,02^{5}
VI.	11 November 1878, » 18.	6	49	»	2 000,00
	2 Februarij 1878, » 21.	»	»	»	2 000,00
	24 April 1878, » 14.	»	»	»	1 000,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	750,00
	11 November 1877, » 18.	»	»	»	4 000,00

Verslag der Algemeene Rekenkamer wegens het resultaat harer werkzaamheden over 1878.

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
7	181	Reis- en verblijfkosten van de districts-schoolopzieners.	
»	»	Idem.	
»	182	Kosten der commissien tot het afnemen van de examens tot het verkrijgen van acten van bekwaamheid voor het geven van lager onderwijs, voor zoover die kosten niet uit de ontvangsten dier commissien kunnen worden gedekt.	
»	189	Onderhoud van gebouwen, vuur en licht, hulpmiddelen voor het onderwijs, locaalbehoeften en verdere uitgaven voor de Rijks lagere school te Weststellingwerf.	
»	»	Idem.	
8	201	Kosten van huur, inrigting, meubilair, vuur en licht, huishoudelijke uitgaven, restauratien, reis- en verblijfkosten, aankoopen, jaarwedden en verdere uitgaven voor het Nederlandsch Museum.	
»	202	Onderhoud van historische gedenkteekenen, subsidien voor het onderhoud en de instandhouding van gebouwen, die oudheidkundige of kunstwaarde hebben, aankoop van grond, en kosten van bewaking en kleeding van bewakers.	
»	214	Kosten van opzigt, onderhoud en herstelling van het gebouw, huishoudelijke uitgaven, reis- en verblijfkosten voor de verzameling op het Paviljoen te Haarlem.	
»	»	Idem.	
»	215	Subsidie aan de Koninklijke Akademie van Wetenschappen en onderhoud van het locaal.	
»	219	Eeremedailles.	
»	220	Rijks Akademie van Beeldende Kunsten.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
10	229	Bureau- en locaalbehoeften, bindwerk, reis- en verblijfkosten. (*Nederlandsche Staatscourant en Staatsblad.*)	
»	231	Drukken en uitgeven van het *Staatsblad* en het register.	
1	3	Bureau- en locaalbehoeften, kleine uitgaven en drukwerk. (Departement.)	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	6	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk en kleine uitgaven. (Directien der Marine.)	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
VI.	2 Februarij 1878, n°. 21.	6	49	Onvoorziene uitgaven.	f 4 000,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	1 500,00
	10 Augustus 1878, » 46.	»	»	»	500,00
	18 Maart 1878, » 16.	»	»	»	7 000,00
	2 Februarij 1878, » 21.	»	»	»	300,00
	11 November 1877, » 18.	»	»	»	5 300,00
	2 Februarij 1878, » 21.	»	»	»	6 000,00
	11 November 1877, » 18.	»	»	»	200,00
	2 Februarij 1878, » 21.	»	»	»	300,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	200,00
	18 Maart 1878, » 16.	»	»	»	2 200,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	200,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	4 400,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
1	6	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk en kleine uitgaven. (Directien der Marine.)	
»	»	Idem.	
»	7	Bezoldiging van het personeel bij de inspectie en verificatie van tijdmeters en andere zee-instrumenten, verdere uitgaven daaraan verbonden en bureau- en locaalbehoeften.	
»	8	Reis-, verblijf- en vacatiekosten voor de civile ambtenaren, voor de militairen en de personen die geen bezoldiging uit 's Rijks schatkist trekken, alsmede van de mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienden bij 's Rijks werven, van de beambten bij het loodswezen en van het loodspersoneel, met inbegrip der restitutien van ten dienste van het Rijk gedane uitschotten.	
2	12	Kosten van aanhuring van loodsafhaaldersvaartuigen met hunne bemanning, zoomede de kosten van loods-, sluis-, brug- en andere gelden, jaag- en sleeploonen der loodsvaartuigen, visch- en bergloonen, enz.	
»	13	Aanbouw, aankoop, onderhoud en huur van loodsgebouwen en magazijnen met aanhoorig terrein, aanschaffing van ankers, kettingen, touwen enz. tot hulpbieding aan schepen, zoomede kosten van instrumenten tot het meten van den diepgang der schepen, van loodsmansteekens en verdere kosten van uitmonstering van het loodspersoneel.	
»	»	Idem.	
»	14	Bureau- en locaalbehoeften, druk- en bindwerk ten dienste van het loodswezen enz., benevens kleine uitgaven, daaronder begrepen agio op wissels en verlies op vreemde muntspecien voor ontvangsten wegens loodsgelden, en voorts toelagen voor schrijfbehoeften aan inspecteurs en beambten bij het loodswezen, de betonning en verlichting.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	16	Kosten der hydrographie, als: bezoldiging van de bemanning van het opnemingsvaartuig, daaronder begrepen de dag- en kostgelden en de kleeding; kosten van onderhoud van het vaartuig; loods-, sluis-, brug-, jaag- en sleepgelden, visch- en bergloon enz.; voorts de kosten van het drukken van hydrographische kaarten en beschrijvingen, aankoop van platen en gereedschappen voor en uitslijploon van kopergravure.	
»	»	Idem.	
3	26	Bezoldigingen en toelagen aan mindere geëmploijeerden, daggelden en toelagen aan werklieden op 's Rijks werven, alsmede de bezoldigingen van machinisten en vuurstokers der active zeemagt, die gedetacheerd of belast zijn met de conservatie der schepen op 's Rijks werven; verder de kosten van bewaking en bewaring van 's Rijks maritime etablissementen, magazijnen enz., kosten van opzigt met den aankleve van dien over uit te voeren werken buiten 's Rijks werven of bij particulieren en bij houtkeuringen; kosten van buiten en op de werven door particulieren op tarief of contract verrigte werkzaamheden en kosten van kleeding van mindere geëmploijeerden, uitmakende de politie op 's Rijks werven.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
VI.	26 December 1877, n°. 15.	6	49	Onvoorziene uitgaven.	f 1 500,00
	24 April 1878, » 14.	»	»	»	500,00
	26 December 1877, » 15.	»	»	»	1 500,00
	24 April 1878, » 14.	»	»	»	800,00
	18 Maart 1878, » 16.	»	»	»	2 000,00
	24 April 1878, » 14.	»	»	»	1 500,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	3 500,00
	2 Februarij 1878, » 21.	»	»	»	3 000,00
	22 October 1878, » 46.	»	»	»	2 200,00
	26 December 1877, » 15.	»	»	»	1 000,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	2 300,00
	18 Maart 1878, » 16.	»	»	»	3 300,00
	12 September 1878, » 15.	»	»	»	200,00
VII *A*.	3 September 1877, » 7.	1	4	Interesten van een kapitaal van f 177 054 500 ingeschreven rentegevende schuld, à vier ten honderd, verschijnende 1 April en 1 October 1877.	1 680,00
VII *B*.	19 Mei 1878, » 13.	13	94	Onvoorziene uitgaven.	4 300,00
	8 Maart 1878, » 20.	»	»	»	175,00
	10 October 1877, » 18, gewijzigd bij dat van 15 October 1878, n°. 30.	»	»	»	1 253,00
	8 Maart 1878, » 20.	»	»	»	3 300,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
3	27	Bezoldiging der bemanning van het jagt en de werkvaartuigen, de toelagen en kleeding, sluis-, brug- en jaaggelden en andere onkosten.	
»	»	Idem.	
4	29	Vaste tractementen van het corps officieren van administratie.	
»	32	Tractementen van dek- en onderofficieren, tot het vaste corps behoorende.	
»	36	Kosten van verpleging van zieken in hospitalen, burgerlijke gestichten en bij particulieren, transport van zieken, geneesmiddelen, chirurgicale, pharmaceutische en verdere behoeften voor de geneeskundige dienst der zeemagt en kosten van voorziening in geneeskundige hulp en verstrekking van geneesmiddelen aan de officieren en dek- en onderofficieren en hunne huisgezinnen.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	39	Kosten van transport van officieren en mindere schepelingen die voor Rijksrekening uit de Nederlandsche bezittingen of van eenig ander buitenlandsch station naar het vaderland terugkeeren of derwaarts worden uitgezonden.	
»	»	Idem.	
»	40	Druk- en bindwerk en aankoop van reglementen ten dienste der active zeemagt.	
»	»	Idem.	
5	43	Pensioen en onderstanden aan het loodspersoneel en aan de weduwen en kinderen, ingevolge de wetten van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 94), 30 April 1863 (*Staatsblad* n°. 41) en 27 April 1876 (*Staatsblad* n°. 92).	
»	»	Idem.	
1	3	Interesten van de schuldbekentenissen van het voormalig amortisatie syndicaat, à drie en een half ten honderd, van een kapitaal van f 11 636 000 over het halfjaar, verschijnende 1 April 1877, en van een kapitaal van f 11 336 000 over het halfjaar, verschijnende 1 October 1877.	
1	3	Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk en arbeidsloonen van door den graveur bij het Departement van Financien gebezigde werklieden.	
»	4	Reis- en verblijfkosten en daggelden.	Ingetrokken bij Koninklijk besluit van 15 October 1878, n°. 30.
3	10	Transportkosten van gelden.	
4	14	Onderhoud van het muntgebouw, leverancien en arbeidsloonen, het instrumentwezen en de muntwerkzaamheden betreffende.	Ingetrokken bij Koninklijk besluit van 15 October 1878, n°. 30.

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
VII *B.*	19 Mei 1878, n°. 13.	13	94	Onvoorziene uitgaven.	f 1 675,00
	19 November 1878, » 36.	»	»	»	3 300,00
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	464,89[5]
	19 November 1878, » 36.	»	»	»	25,00
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	1 158,44
	8 Maart 1878, » 20.	»	»	»	1 000,00
	19 Mei 1878, » 13.	»	»	»	2 000,00
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	1 960,45
	19 November 1878, » 36.	»	»	»	1 000,00
	19 November 1878, » 36.	»	»	»	4 931,20
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	731,76
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	469,17
	19 November 1878, » 36.	»	»	»	1 210,01
	20 December 1878, » 10.	»	»	»	15,00
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	5 185,69
	19 Mei 1878, » 13.	»	»	»	201,29[5]
	20 Augustus 1878, » 20.	»	»	»	18,50
VIII.	9 Februarij 1877, » 10.	16	54	»	1 000,00
	9 Mei 1878, » 29.	»	»	»	1 194,27
	9 Februarij 1878, » 10.	»	»	»	8 000,00
	2 April 1878, » 20.	»	»	»	800,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
4	14	Onderhoud van het muntgebouw, leverantien en arbeidsloonen, het instrumentwezen en de muntwerkzaamheden betreffende.	
»	»	Idem.	
5	19	Premien voor het achterhalen van sluikerijen en sluikers, in zake de in- en uitgaande regten en accijnsen.	
»	22	Vervolgings- en proceskosten.	
»	24	Oninbare kosten van vervolging en van schatting, telling en herziening wegens de personele belasting.	
7	34	Druk-, linieer- en bindwerk, aankoop en onderhoud van werktuigen en andere benoodigdheden, daaronder begrepen kokers, portefeuilles enz. voor kaarten, briefporten, telegrammen, advertentien, pak- en transportkosten, kosten van het vervaardigen der plakzegels met die van het daartoe vereischte materieel en de verder tot dit onderwerp betrekkelijke uitgaven; kosten van papier voor het zegel en kosten van het drukken en uitgeven van de plans en lijsten der trekkingen van de Staatsloterij.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	36	Kosten van vervolging en regtsgedingen, schadeloosstellingen en schadevergoedingen bij regterlijke uitspraak of overeenkomst bepaald, salaris voor adviesen en vergoeding voor verschotten, kosten van geregtelijke waarderingen en vergoedingen voor voorloopige opnemingen van vaste goederen.	
»	38	Kosten van beheer van de visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen, daaronder begrepen huur, aanschaffing, onderhoud en bemanning van vaartuigen, enz.	
12	85	Burgerlijke pensioenen.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	88	Kerkelijke pensioenen, betreffende de Roomsch-Katholieke Eeredienst.	
»	89	Gewone wachtgelden.	
»	»	Idem.	
1	3	Bureau- en locaalbehoeften, benevens drukwerk.	
»	»	Idem.	
6	14	Reiskosten en vacatien, met inbegrip der restitutien van uitschotten ten dienste van het Rijk gedaan.	
»	»	Idem.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING,	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
VIII.	9 Mei 1878, n°. 29.	16	54	Onvoorziene uitgaven.	f 130,00
	6 Augustus 1878, » 38.	»	»	»	230,00
	8 November 1878, » 59.	»	»	»	3,66
	11 December 1877, » 24.	»	»	»	1,00
	4 October 1877, » 29.	»	»	»	30 000,00
	3 Maart 1878, » 13.	»	»	»	6 000,00
	9 Mei 1878, » 29.	»	»	»	2 500,00
	15 September 1878, » 25.	»	»	»	3 871,00
	9 Mei 1878, » 29.	»	»	»	885,00
	11 December 1877, » 45.	»	»	»	3 500,00
	9 Februarij 1878, » 10.	»	»	»	2 650,00
	9 Mei 1878, » 29.	»	»	»	1 495,07
	9 Februarij 1878, » 10.	»	»	»	592,66
	3 Maart 1878, » 13.	»	»	»	243,75
	2 April 1878, » 20.	»	»	»	150,00
	9 Februarij 1878, » 10.	»	»	»	31,92^{5}

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
6	14	Reiskosten en vacatien, met inbegrip der restitutien van uitschotten ten dienste van het Rijk gedaan.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
7	16	Materieel van de geneeskundige dienst, kosten vallende op het verplegen van zieken, aankoop van medicijnen, meubelen in de ziekeninrigtingen enz.	
»	»	Idem.	
12	27	*a.* Het onderhouden, herstellen, veranderen en verbeteren van 's Rijks gebouwen en van gebouwen door de gemeenten tot militair gebruik aan het Rijk afgestaan, die zich in de garnizoenen alsmede op de verschillende legerplaatsen bevinden, bestemd tot huisvesting, oefening, verpleging van troepen en paarden, als: kazernen, stallen, rij- en andere loodsen, magazijnen, bakkerijen, hospitalen, infirmerien, zweminrigtingen, als anderzins, aankoop van perceelen tot verbetering en uitbreiding dier gebouwen, alsmede het verleenen van subsidien; kosten en ongelden bij het sluiten van aankoopen en overeenkomsten; afkoop van regten; herstellingen en vernieuwingen van meubelen en andere benoodigdheden in de gebouwen, tot huisvesting van troepen bestemd, enz. *b.* Belangrijke herstellingen en vernieuwingen aan de gebouwen, als anderzins, in het eerste lid van dit artikel omschreven. *c.* Huur van gebouwen of gedeelten van gebouwen tot huisvesting van militairen en hunne huisgezinnen (het wapen der maréchaussée daaronder niet begrepen).	
»	»	Idem.	
13	29	Kosten tot verzekering en uitoefening der eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkomingen aan predikanten, geestelijken en onderwijzers.	
»	30	Huur van gebouwen, exercitievelden en loodsen.	
»	»	Idem.	
»	32	Drukwerk van onderscheiden aard ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken, aanschaffen en inbinden van militaire reglementen en boekwerken.	
»	40	Kosten van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, van medailles voor diensten van onderscheiden aard, van gratificatien aan mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij 's Rijks inrigtingen, en van eereteekenen, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 32).	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	42	Kosten, vallende op telegraphische correspondentie.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
VIII.	3 Maart 1878, n°. 13.	16	54	Onvoorziene uitgaven.	f 2,75
	2 April 1878, » 20.	»	»	»	6,25
	6 Augustus 1878, » 38.	»	»	»	1,20
	2 April 1878, n°. 20.	»	»	»	330,14
IX.	24 Augustus 1877, » 6.	6	20	»	2 000,00
	22 Januarij 1878, » 9.	»	»	»	83,61
	24 Junij 1878, » 30.	»	»	»	2 502,86
	11 Julij 1878, » 28.	»	»	»	20 000,00
	11 Julij 1878, » 28.	»	»	»	9 069,79
	4 December 1878, » 23.	»	»	»	2 271,25
	20 Maart 1878, » 11.	»	»	»	425,00
	4 December 1878, » 23.	»	»	»	2 110,98
	7 Maart 1878, » 8.	»	»	»	1 000,00
	20 Maart 1878, » 11,	»	»	»	379,26

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
13	42	Kosten, vallende op telegraphische correspondentie.	
»	»	Idem.	
»	»	Idem.	
»	45*b*	Toelagen, bureaukosten enz., ten behoeve van de permanente militaire spoorwegcommissie.	
1	3	Schrijfloonen.	
»	»	Idem.	
»	5	Bureau- en locaalbehoeften, benevens drukwerk.	
2	9	Kosten van de landmagt tot bescherming der kolonie (Suriname) gevorderd.	
3	12	Wedde en verblijfkosten van den Gouverneur, alsmede daarmede in verband staande uitgaven.	
»	»	Idem.	
»	13	Pensioenen van oud-Gouverneurs en hunne weduwen.	
»	14	Kosten van de landmagt tot bescherming der kolonie (Curaçao) gevorderd.	
4	17	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en gagementen van gewezen landsdienaren in de voormalige Nederlandsche bezittingen ter Kuste van Guinea en van hunne nagelaten betrekkingen.	
5	18	Pensioenen, met uitzondering van die, bedoeld bij de artt. 8, 10, 13, 15 en 17.	

's Gravenhage, den 20sten Maart 1879.

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,

S. DE SAVORNIN LOHMAN.

[44. 4.]

BIJLAGE B.

STAAT van af- en overschrijvingen, die op de Staatsbegrooting over 1878, gedurende het jaar 1878, hebben plaats gehad, overeenkomstig art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40.)

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
II.	8 Maart 1878, n°. 21.	7	30	Onvoorziene uitgaven.	f 337,95
	20 Augustus 1878, » 21.	»	»	»	70,00
	19 November 1878, » 37.	»	»	»	200,00
IV.	19 November 1878, » 48.	10	50	»	500,00
	3 September 1878, » 23.	»	»	»	81,70
	22 December 1878, » 10.	»	»	»	250,00
	19 November 1878, » 48.	»	»	»	4 000,00
V.	21 Maart 1878, » 6.	11	163	»	150,00
	30 Julij 1878, » 27.	»	»	»	500,00
	18 Augustus 1878, » 18.	»	»	»	7 525,00
	15 November 1878, » 24.	»	»	»	1 439,00
	19 November 1878, » 12.	»	»	»	875,00

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	*AANMERKINGEN.*
Afdeeling.	Artikel.		
1	9	Kosten wegens schadeloosstelling aan getuigen en deskundigen, krachtens art. 26 der wet van den 5den Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45).	
5	26	Reis- en verblijfkosten.	
»	»	Idem.	
1	4	Idem.	
5	27	Schadeloosstellingen aan onderofficieren en manschappen der maréchaussée en aan rijksveldwachters voor kleine uitgaven bij het doen van transporten.	
»	28	Kosten vallende op de uitleiding en uitzending van vreemdelingen, de reis- en verblijfkosten der geleiders daaronder begrepen.	
6	40	Kosten van het afzonderlijk huis van verbetering en opvoeding te Alkmaar voor jeugdige mannelijke overtreders, die volgens art. 66 van het Wetboek van Strafregt zijn vrijgesproken, doch ten gevolge van het regterlijk vonnis, gedurende een bepaalden tijd in een verbeterhuis moeten worden bewaard en opgevoed, bestaande in die van het onderhoud en verbetering van het gebouw en mobilair, met inbegrip van het opzigt over de werken, van het personeel der beambten (met uitzondering van die, den arbeid der opvoedelingen betreffende), van het onderhoud en de verdere verzorging der opvoedelingen, zoo zieke als gezonde, met al den aankleve van dien, daaronder begrepen de verstrekking en het vervoeren van geneesmiddelen, de verwarming, de verlichting en het schoonhouden der localen, de bewassching, de kleeding- en liggingstukken der opvoedelingen en bewaarders, de behoeften voor het onderwijs, met inbegrip van de gymnastiek en het teekenen, de leerboeken, de vracht- en bureaukosten, het druk- en bindwerk, de transportkosten, de dagloonen der jongens tot de huishoudelijke dienst gebezigd, de reisgelden aan ontslagenen, de begrafeniskosten van jongelingen en alle verdere uitgaven de dienst van het gesticht betreffende; mitsgaders kosten wegens verpleging van jongelingen in eene kweekschool voor de zeevaart gedurende eenige maanden vóór de expiratie van den tijd hunner opsluiting.	
5	70	Onderstand aan gemeenten die buiten staat zijn in alle of sommige kosten harer huishouding behoorlijk te voorzien.	
»	»	Idem.	
6	95	Subsidie voor stichting en uitbreiding van gebouwen; aanbouw en onderhoud van gebouwen, onderhoud en aankoop van meubelen; vuur en licht; hulpmiddelen voor het onderwijs; reis- en verblijfkosten; huishoudelijke en verdere uitgaven ten behoeve der Rijkslandbouwschool.	
7	138	Subsidiën aan de Koninklijke Akademie van Wetenschappen; onderhoud van het locaal.	
»	144	Subsidiën aan teekenscholen en akademiën, benevens medailles voor de leerlingen dier scholen en verdere kosten tot verbetering van het teekenonderwijs.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
VI.	12 September 1878, n°. 15.	6	49	Onvoorziene uitgaven.	f 520,00
VII A.	10 September 1878, » 12		4	Interesten van een kapitaal van f 176 899 500 ingeschreven rentegevende schuld, à vier ten honderd, verschijnende 1°. April en 1°. October 1878.	1 496,25
VIII.	28 Augustus 1878, » 7.	16	57	Onvoorziene uitgaven.	10 000,00
	4 December 1878, » 28.	»	»	»	1 800,00
	28 Augustus 1878, » 7.	»	»	»	5 000,00
	4 December 1878, » 28.	»	»	»	3 000,00
	28 Augustus 1878, » 7.	»	»	»	4 000,00
	4 December 1878, » 28.	»	»	»	350,00
	4 December 1878, » 28.	»	»	»	3 500,00
	4 December 1878, » 28.	»	»	»	1 350,00
	4 December 1878, » 28.	»	»	»	401,17
IX.	1 October 1878, » 15.	9	120	»	3 100,00
	11 October 1878, » 34.	»	»	»	6,00
	1 October 1878, » 15.	»	»	»	363,00
	1 October 1878, » 15.	»	»	»	840,00
	5 Augustus 1878, » 38.	»	»	»	5 900,00
	1 October 1878, » 15.	»	»	»	1 715,00

BEDRAG.	Post waarop de overschrijving is geschied.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
	Afdeeling.	Artikel.		
f 65 000,00	»	3	Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren, herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve van dien, aankoop en onteigening van perceelen, kosten van exploiten en processen, afkoop van regten, kosten en ongelden betreffende aankoopen en overeenkomsten, doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen enz., een en ander betrekking hebbende op de verbetering van de stelling van Helder: 1°. Termijnen van de voortzetting van het verbeteren van de Oostbatterij. 2°. Termijnen van de voortzetting van het verbeteren van het fort Erfprins.	
100,00	1	4	Kosten van de werkzaamheden voor het uitbakenen, opmeten, waterpassen, en van het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloonen, daggelden wegens buitengewone adsistentie, belooningen van landmeters, uittreksels uit de kadastrale plans en leggers, aanschaffing van werktuigen, bakens en piketten en verdere benoodigdheden	
16 600,00	»	6	Kosten van de brug over de Nieuwe Maas te Rotterdam, met alle daarmede in verband staande uitgaven.	
40 000,00	»	13	Aanleg van den spoorweg van Harlingen tot de Hanoversche grens, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen.	
22 000,00	»	»	Idem.	
30 000,00	»	»	Idem.	
61 586,00	»	»	Idem.	
22 450,00	»	»	Idem.	
73 000,00	»	18	Aanleg van den spoorweg van Nieuwediep naar Amsterdam, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen.	
40 000,00	»	20	Aanleg van den spoorweg van Arnhem naar Nijmegen, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen.	
170 000,00	»	»	Idem.	
9 600,00	»	»	Idem.	
12 200,00	»	»	Idem.	
23 500,00	»	»	Idem.	

BIJZONDER FONDS OF BEGROOTING.	Dagteekening der wet.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving is geschied. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.
Dienst 1877.					
Fonds tot het geven van voorschotten aan planters voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname.	30 Mei 1877 (*Staatsbl.* n°. 135).	10 Augustus 1878, n°. 40.	»	1	Voorschotten tegen renten aan planters, die hulp behoeven voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname, voor zooveel tot voldoening daarvan in 1877 door den Gouverneur der kolonie wissels op het Departement van Kolonien zijn afgegeven.
Dienst 1878.					
Gestichten Ommerschans en Veenhuizen.	9 December 1877 (*Staatsbl.* n°. 202).	15 November 1878, » 52.	3	21	Onvoorziene uitgaven.
		15 November 1878, » 52.	»	»	»
		29 October 1878, » 27.	»	»	»
		29 October 1878, » 27.	»	»	»
		15 November 1878, » 52.	»	»	»
		30 November 1878, » 18.	»	»	»
		15 November 1878, » 52.	»	»	»
Aanleg van Staatsspoorwegen.	24 December 1877 (*Staatsbl.* n°. 302).	11 October 1878, » 23.	1	28	Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen van afgesloten dienstjaren.
		8 December 1878, n°. 14.	»	»	»
Fonds tot het geven van voorschotten aan planters voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname.	6 Junij 1878 (*Staatsbl.* n°. 94).	5 September 1878, » 19.	»	1	Voorschotten tegen renten aan planters, die hulp behoeven voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie Suriname, voor zooveel tot voldoening daarvan in 1878 door den Gouverneur dier kolonie wissels op het Departement van Kolonien zijn afgegeven.

BEDRAG.	Post waarop de overschrijving is geschied. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.	*AANMERKINGEN.*
f 26 092,655	»	2	Aankoop van inschrijvingen ten behoeve van het fonds op een der grootboeken van de nationale schuld.	
100,00	1	4	Reis- en verblijfkosten van ambtenaren en bedienden voor de dienst der gestichten, en vergoeding voor de kosten van verplaatsing van beambten.	
70,00	»	10	Reisgeld aan ontslagenen en transportkosten.	
10 000,00	2	14	Uitgaven wegens het fabriekwezen.	
5 000,00	»	»	Idem.	
7 000,00	»	»	Idem.	
1 300,00	»	»	Idem.	
500,00	3	29	Toelagen of onderstanden aan veteranen en militaire gezinnen of laatst overgeblevene leden daarvan, met het doel hen in de gelegenheid te stellen buiten de gestichten te kunnen verblijven.	
100 000,00	1	15	Aanleg van den spoorweg van Breda tot Rotterdam, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen.	
100 000,00	»	»	Idem.	
14 070,685	»	2	Aankoop van inschrijvingen ten behoeve van het fonds, op eene der grootboeken van de nationale schuld.	

's Gravenhage, den 20sten Maart 1879.

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,

S. DE SAVORNIN LOHMAN.

[44. 5.]

BIJLAGE C.

STAAT van af- en overschrijvingen, die op eenige bijzondere fondsen, bij de wet geregeld of vastgesteld, hebben plaats gehad, overeenkomstig art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40.)

Verslag der Algemeene Rekenkamer wegens het resultaat harer werkzaamheden over 1878.

BIJZONDER FONDS OF BEGROOTING.	Dagteekening der wet.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving is geschied. Afdeeling.	Artikel.	OMSCHRIJVING.
Dienst 1877.					
Arbeid der gevangenen.	15 November 1876 (*Staatsbl.* n°. 196).	11 Januarij 1878, n°. 6.	»	7	Onvoorziene uitgaven.
		23 Januarij 1878, » 12.	»	»	»
Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen.	18 December 1876 (*Staatsbl.* n°. 212).	5 December 1877, » 23.	3	21	»
		27 Junij 1878, » 25.	»	»	»
		27 Junij 1878, » 25.	»	»	»
		5 December 1877, » 23.	»	»	»
		7 Februarij 1878, » 24.	»	»	»
		7 Februarij 1878, » 24.	»	»	»
		22 Februarij 1878, » 12.	»	»	»
		30 Augustus 1877, » 22.	»	»	»
		5 December 1877, » 23.	»	»	»
		7 Februarij 1878, » 24.	»	»	»
		27 Junij 1878, » 25.	»	»	»
		30 Augustus 1877, » 22.	»	»	»
		24 September 1877, » 16.	»	»	»
		5 December 1877, » 23.	»	»	»
		7 Februarij 1878, » 24.	»	»	»
		27 Junij 1878, » 25.	»	»	»
		7 Februarij 1878, » 24.	»	»	»
		7 Februarij 1878, » 24.	»	»	»
Algemeene Landsdrukkerij.	18 December 1876 (*Staatsbl* n°. 247).	10 Februarij 1878, » 15.	1	9	»

BEDRAG.	Post waarop de overschrijving is geschied.		OMSCHRIJVING.	*AANMERKINGEN.*
	Afdeeling.	Artikel.		
f 164,69^5	»	4	Reis- en verblijfkosten van beambten en bedienden, alsmede vergoedingen van kosten hunner verplaatsing.	
153,13^5	»	4	Idem.	
2 000,00	1	1	Bezoldigingen, toelagen en belooningen van ambtenaren en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld.	
1 009,73^5	»	»	Idem.	
822,51	»	3	Bureaubehoeften, druk- en bindwerk, toelagen voor schrijfloon en bureaukosten, briefport, expresseloon en andere kleine onkosten.	
100,00	»	4	Reis- en verblijfkosten van ambtenaren en bedienden voor de dienst der gestichten, en vergoeding voor de kosten van verplaatsing van beambten.	
240,00	»	4	Idem.	
458,16	»	6	Arbeidsloonen door verpleegden verdiend voor huishoudelijke diensten, als zakgeld uitbetaald wordende.	
1 300,00	»	8	Aankoop, verstrekking en vervoer van geneesmiddelen, en andere uitgaven tot de genees-, heel- en verloskundige behandeling vereischt.	
280,64^5	»	10	Reisgeld aan ontslagenen en transportkosten.	
117,00	»	»	Idem.	
127,42^5	»	»	Idem.	
4,70	»	»	Idem.	
1 709,65^5	2	14	Uitgaven wegens het fabriekwezen.	
4 388,84	»	»	Idem.	
4 200,00	»	»	Idem.	
1 117,51	»	»	Idem.	
61,72	»	»	Idem.	
411,50	»	16	Afzondering voor uitgaanskassen uit het bedrag der aan de verpleegden tegoed gedaan wordende arbeidsloonen en te goed bij ontslag of overlijden.	
84,25	3	20	Toelagen of onderstanden aan veteranen en militaire gezinnen of laatst overgebleven leden daarvan met het doel hen in de gelegenheid te stellen buiten de gestichten te kunnen verblijven.	
5 000,00	1	6	Aankoop van papier.	

BIJZONDER FONDS OF BEGROOTING.	Dagteekening der wet.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving is geschied.		OMSCHRIJVING.
			Afdeeling.	Artikel.	
Dienst 1877.					
Vestingstelsel.	22 Januarij 1877 (*Staatsbl.* n°. 11).	18 October 1878, n°. 48.	»	6	Onvoorziene uitgaven.
Aanleg van Staatsspoorwegen.	19 Januarij 1877 (*Staatsbl.* n°. 2).	22 October 1877, » 18, gewijzigd bij dat van 5 November 1878, n°. 29.	1	30	Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen van afgesloten dienstjaren.
		9 Junij 1877, » 2, gewijzigd bij dat van 5 November 1878, n°. 29.	»	»	»
		31 Julij 1877, » 18.	»	»	»
		25 Augustus 1877, » 5.	»	»	»
		22 October 1877, » 18.	»	»	»
		14 Julij 1878, » 29.	»	»	»
		1 December 1878, » 20.	»	»	»
		29 December 1877, » 14, gewijzigd bij dat van 5 November 1878, n°. 29.	»	»	»
		22 October 1877, » 18.	»	»	»
		19 December 1877, » 6.	»	»	»
		23 Junij 1878, » 20.	»	»	»
		11 September 1878, » 20.	»	»	»
		21 September 1878, » 5.	»	»	»

[44. 6.]

BIJLAGE D.

STAAT van verleende dispensatien, ingevolge de slotbepaling van art. 29 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), gewijzigd bij de wet van den 20sten Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 123).

Hoofdstuk of fonds.	Dagteekening en nommer der besluiten.	NAMEN DER SCHULDEISCHERS.	OMSCHRIJVING OF ONDERWERP DER VORDERING.	BEDRAG.
III.	23 Dec. 1878, n°. 20.	Mr. W. F. H. von Weckherlin.	Reis- en verblijfkosten in Japan.	f 152,71
IV.	29 Aug. 1878, n°. 39.	De gemeente Waalwijk.	Huur van localen voor het kantongeregt.	225,00
	22 Oct. 1878, n°. 34.	C. Groenendijk, deurwaarder te Sommelsdijk.	Verrigtingen in strafzaken.	60,85
	Idem.	J. Bethe, deurwaarder te Zierikzee.	Als voren.	190,66
V.	1 Sept. 1878, n°. 7.	J. Lobatto Rzn.	Levering van teekeningen voor het bestek wegens het maken van eenige veranderingen aan bestaande localen en het inrigten van eene zolderverdieping tot kamers met eenige bijbehoorende werken ten dienste van het Departement van Financien, waarvan de besteding later is afgekeurd.	80,00
VI.	22 Dec. 1878, n°. 7.	Van Tubergen en Daam.	Transportkosten.	120,00
	Idem.	Kommandant der zeemagt en chef van het Departement van Marine in Nederlandsch Indie.	Betaalde daggelden.	15,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	18,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	110,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	57,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	60,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	24,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	24,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	24,00
	Idem.	Als voren.	Als voren.	24,00
	Idem.	O. van Merkesteyn, scheepsklerk.	Betaalde schadeloosstelling voor de aanschaffing van schrijfbehoeften.	90,00

Verslag der Algemeene Rekenkamer wegens het resultaat harer werkzaamheden over 1878.

Hoofdstuk of fonds.	Dagteekening en nommer der besluiten.	NAMEN DER SCHULDEISCHERS.	OMSCHRIJVING OF ONDERWERP DER VORDERING.	BEDRAG.
VI.	22 Dec. 1878, n°. 7.	W. H. F. Vogel, officier van administratie.	Betaalde schadeloosstelling voor de aanschaffing van schrijfbehoeften.	f 105,00
	Idem.	J. P. Vasseur, officier van administratie.	Betaalde premien bij reëngagement.	272,82
	Idem.	F. J. Muller, officier van administratie.	Als voren.	447,42
	Idem.	F. D. Clarkson, officier van administratie.	Als voren.	170,00
	Idem.	de Visser, officier van administratie.	Als voren.	419,23
	Idem.	W. Pronk, officier van administratie.	Als voren.	20,36
	Idem.	F. T. Courier dit Dubekart, officier van administratie.	Betaald waschloon van slagverband.	4,67[a]
	Idem.	F. D. Clarkson, officier van administratie.	Betaalde gratificatie bij de toekenning der gouden medaille.	50,00
	27 Dec. 1878, n°. 30.	Departement van Justitie.	Geleverd bramzeildoek n°. 2.	610,02
VII *B*.	5 Sept. 1878, n°. 17.	De ontvanger der registratie en domeinen te Doesburgh.	Uitgaven wegens den verkoop van klinkerpuin.	12,75
	Idem.	Als voren te Zutphen.	Betaalde proceskosten en vergoeding van kosten, schade en interessen in de zaak van jhr. van Nispen tot Pannerden tegen H. A. Reymers en het bestuur der domeinen.	1024,59
	23 Sept. 1878, n°. 11.	F. J. de Zwaan, boekhandelaar te 's Gravenhage.	Plaatsing van advertentien tot oproeping van sollicitanten naar de betrekking van opzigter bij den bouw van post- en telegraaphkantoren, voor rekening van het Departement van Financien in de maanden Maart, April en Junij 1877.	29,10
	1 Oct. 1878, n°. 22.	De ontvanger der registratie en domeinen te Sluis.	Betaalde waterschapslasten.	22,84[a]
	25 Oct. 1878, n°. 51.	Als voren te Arnhem.	Betaalde grondlasten van het gemeenschappelijk station Arnhem.	520,67[a]
	Idem.	Als voren te Kuilenburg.	Betaalde grondlasten.	2,19[a]
	Idem.	Als voren te Groningen.	Als voren.	18,65
	15 Nov. 1878, n°. 40.	Mr. J. U. Kempenaer, advocaat te Arnhem.	Salarissen en verschotten in zake de procedure van den Staat tegen A. van Rees jr. te Vianen, tot de betaling waarvan de Staat is veroordeeld bij arrest van het geregtshof te Arnhem, dd. 12 December 1877.	68,90
	Idem.	Mr. H. J. Kronenburg, procureur te Arnhem.	Als voren.	34,13
	Idem.	Mr. A. Pijnacker Hordijk, advocaat te Tiel.	Als voren.	264,18

Hoofdstuk of fonds.	Dagteekening en nommer der besluiten.	NAMEN DER SCHULDEISCHERS.	OMSCHRIJVING OF ONDERWERP DER VORDERING.	BEDRAG.
VII *B.*	15 Nov. 1878, n°. 40.	W. A. van Lidth de Jeude, procureur te Tiel.	Salarissen en verschotten in zake de procedure van den Staat tegen A. van Rees jr. te Vianen, tot de betaling waarvan de Staat is veroordeeld bij arrest van het geregtshof te Arnhem dd. 12 December 1877.	f 170,08*
	Idem.	Mr. H. G. P. van Kolfschoten, procureur te Arnhem.	Als voren.	20,99*
	Idem.	Mr. G. Everts P. Pzn., advocaat te Arnhem.	Als voren.	98,50
	Idem.	Mr. F. Böhtlingk, procureur te Arnhem.	Als voren.	115,70
	Idem.	Mr. S. Rink, procureur te Tiel.	Als voren.	483,52*
VIII.	18 Sept. 1878, n°. 1.	Dirk Holterman, geneesheer te Buiksloot.	Geleverde geneesmiddelen en gedane visites aan en ten behoeve van het huisgezin van den conducteur der artillerie te Kadoele J. D. La Maire.	17,20
	29 Nov. 1878, n°. 31.	De garnizoens-infirmerien.	Verhooging van het ziekengeld over het jaar 1877 met *tien cent* per hoofd daags.	20 177,00
	21 Dec. 1878, n°. 9.	F. J. Langlois van den Bergh, luit.-kolonel van het 8ste regement infanterie.	Reis- en verblijfkosten wegens eene op 17 December 1877 in het belang van 's Rijks dienst gedane reis van Utrecht naar Woerden en terug.	7,20
X.	5 Sept. 1878, n°. 13.	J. Nater.	Het verplaatsen van archiven ten dienste van het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid.	365,91
Algemeene Landsdrukkerij.	1 Sept. 1878, n°. 9.	C. J. Honig-Breet.	Geleverd papier.	79,80
	Idem.	Wed. S. Benedictus.	Als voren.	1 192,00
	Idem.	J. Smulders en C°.	Als voren.	94,96*
Fonds, voortspruitende uit de kooprijzen van domeinen.	8 Oct. 1878, n°. 50.	De ontvanger der registratie en domeinen te Boxmeer.	Betaalde advertentiekosten betrekkelijk eene veiling van Maaswaarden en boschgrond.	25,30
	25 Oct. 1878, n°. 51.	Als voren te Middelburg.	Betaalde verplaatsingskosten aan den tijdelijken opzigter J. L. van Wuyckhuise.	114,00
Aanleg van Staatsspoorwegen.	5 Sept. 1878, n°. 13.	Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen.	Herstel van schade aan de glooijingen van de aardebaan in de Marschweide bij Zutphen tusschen de kilometerpalen 29 en 29,500 (lijn Arnhem-Leeuwarden).	96,00
	Idem.	Als voren.	Arbeidsloonen voor het in den vroegeren toestand terugbrengen van de door overstrooming beschadigde taluds van den spoorweg van Wolvega naar Heerenveen (lijn als voren).	4 901,87*
	Idem.	Als voren.	Vervoer van materialen benoodigd tot het in den vroegeren toestand terugbrengen van de door overstrooming beschadigde taluds tusschen Wolvega-Heerenveen (lijn als voren).	979,74

Hoofdstuk of fonds.	Dagteekening en nommer der besluiten.	NAMEN DER SCHULDEISCHERS.	OMSCHRIJVING OF ONDERWERP DER VORDERING.	BEDRAG.
Aanleg van Staatsspoorwegen.	5 Sept. 1878, n°. 13.	Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen.	Het met zoden bekleeden van de niet begroeide gedeelten der westelijke taluds van den spoorweg tusschen de Noorder- en Zuider-Lekdijken, die in 1876 hersteld werden (lijn Utrecht-Boxtel).	f 619,85
	Idem.	Als voren.	Werken ter bescherming van de taluds van den spoorweg tusschen wederzijdsche bedijkingen van de rivieren de Lek en de Waal (lijn als voren).	877,62⁵
	Idem	Als voren.	Het in den vroegeren toestand terugbrengen van de door overstrooming beschadigde taluds op sommige gedeelten van den spoorweg van Harlingen naar Nieuweschans en den spoorweg van Groningen naar de Punt (lijn Harlingen-Hannoversche grens).	5 597,60
	Idem.	Als voren,	Arbeidsloonen voor het in den vroegeren toestand terugbrengen van de door overstrooming beschadigde taluds op sommige gedeelten van den spoorweg van Harlingen naar Nieuweschans en den spoorweg van Groningen naar de Punt (lijn Harlingen-Hannoversche grenzen) f 13 268,92⁵ lijn Groningen-Meppel . . 750,32	14 019,24⁵
	Idem.	Als voren.	Vervoer van materialen bestemd voor het in den vroegeren toestand terugbrengen van de door overstrooming beschadigde taluds op sommige gedeelten van den spoorweg van Groningen naar de Punt (lijn Harlingen-Hannoversche grens) . . . . . . f 3 546,58⁵ lijn Groningen-Meppel . . 701,19	4 247,77⁵
	Idem.	Als voren.	Het houden van toezigt op het veranderen van het bestaande hoofdgebouw en het maken van bijkomende werken op het station Zutphen.	122,58
	11 Oct. 1878, n°. 31.	Als voren.	Het in den vorigen toestand terugbrengen der door overstrooming beschadigde taluds tusschen de brug over de Marsch en kilometer 30,750 van den spoorweg van Arnhem naar Leeuwarden.	1 178,50
	5 Nov. 1878, n°. 37.	Willem J, Gordon en C°.	Levering van bureaubehoeften ten dienste van den aanleg van Staatsspoorwegen, in December 1877.	14,80
	29 Dec. 1878, n°. 33.	Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen.	De eerste termijn van betaling voor de uitbreiding van sporen en eenige verdere werken op en nabij het stations-emplacement Roosendaal, behoorende tot den spoorweg van Roosendaal naar Vlissingen.	4 162,45

'sGravenhage, den 20sten Maart 1879.

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,
S. DE SAVORNIN LOHMAN.

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
1	7	Bezoldiging van het personeel bij de inspectie en verificatie van tijdmeters en andere zee-instrumenten, verdere uitgaven daaraan verbonden en bureau- en locaalbehoeften.	
»	3	Interesten van de schuldbekentenissen van het voormalig Amortisatie-Syndicaat, à drie en een half ten honderd, van een kapitaal van f 11 400 000 over het halfjaar, verschijnende 1°. April 1878, en van een kapitaal van f 11 100 000, over het halfjaar, verschijnende 1°. October 1878.	
»	2	Tractementen van den secretaris-generaal en verdere ambtenaren, onderofficieren-schrijvers en bedienden, alsmede toelagen aan officieren, tijdelijke schrijvers en tijdelijke bedienden bij het Departement.	
»	»	Idem.	
»	3	Bureau- en locaalbehoeften, vuur en licht, druk- en bindwerk enz., bij het Departement.	
»	»	Idem.	
13	30	Huur van gebouwen, exercitievelden en loodsen.	
»	41	Kosten van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, van medailles voor diensten van onderscheiden aard, van gratificatien aan minderen geëmploijeerden, werklieden en bedienden, werkzaam bij inrigtingen van 's Rijks landmagt, en van eereteekenen, ingesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 32) en bij Koninklijk besluit van den 8sten September 1877 (*Staatsblad* n°. 179).	
15	52	Tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 114).	
»	53	Pensioenen aan mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij inrigtingen van 's Rijks landmagt (wet van den 24sten Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 92).	
»	56	Wachtgelden.	
2	19	Verbetering van de Linge, met de uitwatering van Steenenhoek, onderhoud en herstel der werken, benevens daarmede in verband staande uitgaven.	
»	»	Idem.	
»	23	Onderhoud en herstel der sluizen te Woudrichem, aan de Bakkerskil en duikersluis in den Krommen Rijn te Wijk bij Duurstede, benevens daarmede in verband staande uitgaven.	
»	59	Onderhoud en herstel van de kanalen van Dokkum naar Stroobos en Kollum, Kolonelsdiep, Kuikhornstervaart, Nesserzijl, Kiestrazijl c. a., Burgwerderbrug en Pinggumerbrug en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven.	
»	60	Kosten van aanleg van een kanaal ter verbinding van de Drentsche met de Friesche wateren.	
»	»	Idem.	

Hoofdstuk.	KONINKLIJK BESLUIT.	Post waaruit de afschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING,	BEDRAG.
		Afdeeling.	Artikel.		
IX.	11 October 1878, n°. 34.	9	120	Onvoorziene uitgaven.	f 7 000,00
	15 November 1878, » 31.	»	»	»	3 000,00
	23 Junij 1878, » 21.	»	»	»	305,85
	22 October 1878, » 39.	»	»	»	100,00
X.	25 Augustus 1878, » 25.	6	20	»	2 000,00
	15 November 1878, » 68.	»	»	»	1 000,00
	15 November 1878, » 68.	»	»	»	2 674,25

Post waarop de overschrijving heeft plaats gehad.		OMSCHRIJVING.	AANMERKINGEN.
Afdeeling.	Artikel.		
2	73	Waarneming der waterhoogten, kosten van rivier- en verdere waterstaatskaarten; peilingen en opnemingen tot het maken van projecten enz., instrumenten voor het doen van opnemingen en berging daarvan; oeverconstatering der rivieren; reis- en verblijfkosten en vacatiegelden van commissien tot het onderzoeken en uitvoeren van werken en tot het afnemen van examen van personen, dingende naar de betrekking van adspirant-ingenieur, opzigter van den waterstaat en machinist; uitschotten wegens die commissien; kosten van exploiten en insinuatien; aankoop van boeken en kaarten; proceskosten en verdere kleine uitgaven.	
»	»	Idem.	
5	100	Kosten der commissie, bedoeld bij art. 3 der wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 97).	
»	»	Idem.	
1	3	Schrijfloonen.	
3	13	Pensioenen van oud-Gouverneurs en hunne weduwen.	
5	18	Pensioenen, met uitzondering van die, bedoeld bij de artikelen 8, 10, 13, 15 en 17.	

's Gravenhage, den 20sten Maart 1879.

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,
S. DE SAVORNIN LOHMAN.

[44. 7.]

BIJLAGE E.

STAAT van uitgaven, welke door de Algemeene Rekenkamer, zonder overlegging van bewijsstukken, zijn verevend op het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting, dienst 1877, ingevolge Koninklijke besluiten gedurende 1877 en 1878 genomen, naar aanleiding van de slotbepaling van art. 30 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40).

KONINKLIJK BESLUIT.	NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	OMSCHRIJVING DER UITGAAF IN HET KONINKLIJK BESLUIT.	BEDRAG.
19 Febr. 1877, n°. 31.	F. Pauwels te 's Gravenhage.	Vergoeding.	f 2 386,00
19 » » » 32.	De ontvanger der registratie en domeinen te Amersfoort.	Idem.	4,00
	Als voren te Sluis.	Idem.	58,13ˢ
19 » » » 36.	De Commissaris des Konings in de provincie Limburg.	Teruggave eener gedane betaling wegens het aandeel van Nederland in de door de Pruissische Regering gedane uitgaven over afgesloten dienstjaren, ingevolge het verdrag van den 11den December 1868 (*Staatsblad* 1869, n°. 112).	5 696,89
9 Maart » » 17.	De erven van wijlen Hein Molenaar te Franeker.	Vergoeding.	632,10
9 » » » 25.	De luitenant ter zee 2de klasse L. R. Koolemans Beynen.	Idem.	600,00
18 Mei » » 15.	De ontvanger der registratie en domeinen te Amersfoort.	Idem.	15,00
10 Junij » » 17.	Als voren te Middelburg.	Idem.	506,63
	De secretaris-penningmeester van het bestuur der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen te Tholen.	Idem.	5,00
14 » » » 16.	De arrondissements-betaalmeester te Amsterdam.	Schadeloosstelling wegens voor 's lands dienst gedane betalingen.	900,00
2 Julij » » 33.	De Generale Thesaurie (om te worden geboekt ten voordeele der rekening van het Departement van Koloniën met het Indisch bestuur).	Vergoeding.	1 838,14
27 » » » 32.	J. F. Metzelaar te 's Gravenhage.	Idem.	1 530,97
	J. van Lith jr. te idem.	Idem.	1 461,80
	P. van der Kamp te Leiden.	Idem.	587,52ˢ
	J. J. Planjer te idem.	Idem.	136,71

KONINKLIJK BESLUIT.	NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	OMSCHRIJVING DER UITGAAF IN HET KONINKLIJK BESLUIT.	BEDRAG.
26 Aug. 1877, n°. 10.	De ontvanger der registratie en domeinen te Werkendam.	Vergoeding.	f 47,37
	Als voren te Loenen.	Idem.	66,81
	Als voren te Appingedam.	Idem.	22,74
	Als voren te Bergen op Zoom.	Idem.	10,20
	Als voren te Hulst.	Idem.	14,00
	Als voren te Purmerende.	Idem.	56,08
4 Oct. » » 32.	M. L. van Deventer, Nederlandsch consul-generaal te Rio de Janeiro.	Idem.	118,15
11 » » » 7.	Jhr. mr. P. F. Bosch van Drakestein, Commissaris des Konings in Noordbrabant.	Idem.	588,28
30 Nov. » » 26.	De betaalmeester te Amsterdam.	Idem voor eene voor 's lands dienst gedane betaling.	99,04
26 Dec. » » 11.	J. Borgesius te Sappemeer.	Vergoeding.	48,86
	G. Visscher Az. te Hoogezand.	Idem.	20,69
	J. D. Romkes te Sappemeer.	Idem.	41,07
	De weduwe J. R. Berg te idem.	Idem.	31,53
	E. & C. Maathuis te idem.	Idem.	146,84
26 » » » 18.	De Generale Thesaurie (om te worden geboekt ten voordeele van de rekening van het Departement van Kolonien met het Indisch bestuur).	Idem.	522,09
	De comptabele agent voor de wissels bij het Departement van Marine.	Idem.	479,92
27 » » » 14.	De Minister van Financien.	Uitgaaf, bij den Koning bekend, waarvan alleen aan Zijne Majesteit verantwoording zal worden gedaan.	150,17
26 » » » 10.	De betaalmeester te 's Gravenhage.	Teruggaaf wegens voor 's lands dienst gedane betaling.	25,00
	Als voren te Middelburg.	Idem.	50,00
7 Junij 1878 » 30.	Als voren te 's Gravenhage.	Schadeloosstelling wegens als voren.	183,34
25 Aug. » » 38.	Als voren te Amsterdam.	Teruggaaf van eene tot de dienst van 1877 behoorende voor 's lands dienst gedane betaling.	423,90
13 Dec. » » 41.	Als voren te 's Gravenhage.	Teruggaaf wegens voor 's lands dienst in 1877 gedane betalingen.	2622,26

's Gravenhage, den 20sten Maart 1879.

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,
S. DE SAVORNIN LOHMAN.

[44. 8.]

BIJLAGE F.

STAAT van uitgaven, welke door de Algemeene Rekenkamer, zonder overlegging van bewijsstukken, zijn verevend op het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting, dienst 1878, ingevolge Koninklijke besluiten gedurende 1878 genomen, naar aanleiding van de slotbepaling van art. 30 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40).

KONINKLIJK BESLUIT.	NAMEN DER BELANGHEBBENDEN.	OMSCHRIJVING DER UITGAAF IN HET KONINKLIJK BESLUIT.	BEDRAG.
10 Mei 1878, n°. 28.	De ontvanger der registratie en domeinen te Sluis.	Vergoeding.	f 25,00
	Als voren te Nijmegen.	Idem.	0,62
	Als voren te Oldeberkoop.	Idem.	5,61
	Als voren te Grave.	Idem.	17,23
	Als voren te Elst.	Idem.	16,35
	De ontvanger der successieregten en domeinen te 's Gravenhage.	Idem.	14,67
	De betaalmeester te Arnhem.	Idem.	6,25
5 Julij 1878, n°. 9.	Als voren te Amsterdam.	Schadeloosstelling wegens voor 's lands dienst gedane betaling.	900,00
15 Nov. 1878, n°. 33.	D. J. G. C. van Iterson te Rhenoy.	Vergoeding.	27,68
25 Nov. 1878, n°. 28.	Dr. C. H. D. Buys Ballot, hoofddirecteur van het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut te Utrecht.	Idem.	65,00
14 Dec. 1878, n°. 44.	De Minister van Financien.	Uitgaaf, bij den Koning bekend, waarvan alleen aan Zijne Majesteit verantwoording wordt gedaan.	146,78
18 Dec. 1878, n°. 31.	De ontvanger der registratie en domeinen te Middelburg.	Vergoeding.	297,47
	Als voren te Rotterdam.	Idem.	43,47
	Als voren te Kuilenburg.	Idem.	10,82
31 Dec. 1878, n°. 5.	De comptabele agent der wissels bij het Departement van Marine.	Idem.	53,00

's Gravenhage, den 20sten Maart 1879.

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,
S. DE SAVORNIN LOHMAN.

Begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

[45. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 25sten September 1880.

WILLEM.

[45. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de begrooting der uitgaven wegens den arbeid der gevangenen voor 1881 bij de wet behoort te worden vastgesteld, en dat tevens de middelen behooren te worden aangewezen tot dekking van die uitgaven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De begrooting der uitgaven wegens den arbeid der gevangenen en van jeugdige overtreders, bedoeld in art. 66 van het Wetboek van Strafregt, voor 1881, wordt vastgesteld op de som van *twee honderd vijf en dertig duizend vijf honderd en twintig gulden* (f 235 520,00).

Artikel 1. Tractementen, toelagen en belooningen der beambten en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld	f 35 295,00
Artikel 2. Tijdelijke waarneming van betrekkingen wegens ziekte of andere tijdelijke ongeschiktheid of afwezigheid van beambten of bedienden	300,00
Artikel 3. Gratificatien voor bijzondere pligtsbetrachting en tot verdere aanmoediging van beambten, mitsgaders belooningen aan directeuren en cipiers der cellulaire gevangenissen, huizen van verzekering en huizen van arrest of aan bewaarders in de gevangenissen voor hunne bemoeijing met den arbeid der gevangenen, naar gelang van hunnen daarbij betoonden ijver, mede bij wijze van gratificatie te verleenen	300,00
Artikel 4. Reis- en verblijfkosten van beambten en bedienden, alsmede vergoedingen van kosten hunner verplaatsing	825,00
Artikel 5. Grondstoffen, bereidingsmiddelen, fabricatie- en confectiekosten, werktuigen, gereedschappen, benoodigdheden voor tuin- en landbouw, vracht-, telegram-, bureau- en advertentiekosten, mitsgaders druk- en bindwerk	163 800,00
Artikel 6. Arbeidsloonen aan gevangenen en jeugdige overtreders	30 000,00
Artikel 7. Onvoorziene uitgaven	5 000,00
Totaal	f 235 520,00

Artikel 2.

Tot dekking der uitgaven, in het vorig artikel vermeld, worden aangewezen de volgende middelen:

Artikel 1. De inkomsten over het jaar 1881 wegens:

a. verkochte goederen uit de magazijnen van den arbeid der gevangenen;

b. confectiewerk der gevangenen.

Artikel 2. De inkomsten over hetzelfde jaar wegens verkoop van onbruikbare werktuigen, gereedschappen en andere fabriekvoorwerpen, den arbeid der gevangenen betreffende.

Artikel 3. De sommen, die in het jaar 1881 mogten worden gestort ter zake van inkomsten als in de artt. 1 en 2 vermeld, over 1879 en vroeger.

Artikel 3.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 2, 4, 5 en 6 van het 1ste artikel der bij deze wet vastgestelde begrooting, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel* 7 van het 1ste artikel dier begrooting worden aangevuld.

Artikel 4.

Op *artikel* 7 van het 1ste artikel der bij deze wet vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven den voormelden arbeid betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van die begrooting.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Artikel 5.

Het batig saldo der rekening van de ontvangsten en uitgaven wegens den arbeid der gevangenen over 1881 wordt verantwoord onder de Rijksontvangsten van dat jaar, terwijl in eenig nadeelig slot nader, bij de wet, wordt voorzien.

De afgesloten rekening wordt aan de beide Kamers der Staten-Generaal medegedeeld.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

[45. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De begrooting der uitgaven wegens den arbeid der gevangenen kan voor 1881 ruim f 28 000 lager worden gesteld dan die voor het loopende jaar. Gaandeweg worden de weverijen in de gevangenissen ingekrompen, omdat de gevangene bij zijn terugkeer in de maatschappij, bezwaarlijk als wever in zijn onderhoud kan voorzien.

Daarentegen wordt uitbreiding gegeven aan zoodanige takken van arbeid, waarvoor de vereischte grondstoffen voor een aanmerkelijk lager cijfer gekocht kunnen worden.

Met eene mindere uitgaaf kan alzoo het belang ook van de gevangenen zelven beter worden bevorderd.

Onder deze gunstige omstandigheden heeft men vrijheid gevonden om voor tractementen, toelagen en belooningen der beambten en bedienden f 1980 meer in raming te brengen dan daarvoor ten laste van 1880 is toegestaan.

Begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

Het komt toch billijk voor, dat aan de meesterknechts en bedienden bij den arbeid in de strafgevangenissen te Leiden, Hoorn en Leeuwarden en het huis van verbetering en opvoeding voor jongens te Alkmaar eenige tractementsverhooging worde verleend, even als in het loopende jaar heeft plaats gehad ten aanzien van de beambten van minderen rang bij de huishoudelijke dienst.

De redenen die daarbij hebben gegolden zijn ook hier van toepassing. Ook de meesterknechts en bedienden zijn te karig beloond. Zij moeten technische kennis bezitten en kunnen veel tot een goeden gang van zaken in de gestichten bijdragen.

Evenzoo mogen de drie commiesen-boekhouders in de strafgevangenissen te Leiden, Hoorn en Leeuwarden voor eene tractementsverhooging van f 100 in aanmerking komen. Hun tractement van f 900 is niet aan hunne vele werkzaamheden geëvenredigd.

Voor een en ander wordt, gelijk reeds werd opgemerkt, op art. 1 eene verhooging van f 1980 voorgesteld, waartegen staat eene vermindering van art. 5 met f 30 000. De overige artikelen zijn niet gewijzigd.

Als gewoonlijk volgt hier een overzigt van de bevolking der gevangenissen op 1 Julij 1876—1880.

	1876.	1877.	1878.	1879.	1880.
Kategorien van gevangenissen:					
Strafgevangenissen.	1 311	1 294	1 305	1 248	1 234
Huizen van verbetering en opvoeding. .	214	258	283	299	305 (1)
Cellulaire gevangenissen, burgerlijke en militaire huizen van verzekering en huizen van arrest	1 531	1 674	1 758	1 702	1 865
Totaal .	3 056	3 226	3 346	3 249	3 404
Kategorien van gevangenen:					
Crimineel veroordeelden	825	855	852	808	846
Correctioneel veroordeelden.	1 603	1 586	1 646	1 682	1 709
Ongevonnisden	414	527	565	460	544
Niet veroordeelde jongens en meisjes, bedoeld in art. 66 van het Strafwetboek.	214	258	283	299	305
Totaal .	3 056	3 226	3 346	3 249	3 404

(1) Te Alkmaar 212 jongens.
» Doetinchem 38 »
» Montfoort 55 meisjes.

Op den 1sten Julij jl. was het cijfer der gemelde bevolking derhalve eenigzins hooger dan op hetzelfde tijdstip in de vier voorgaande jaren. Het verschil is echter gering, daar het totaal van 1 Julij jl. den middenterm van de vier voorgaande jaren slechts met 185 te boven gaat.

Voor een groot deel is deze stijging het gevolg van het aanzienlijk aantal veroordeelde militairen uit Nederlandsch Indie overgebragt, ten einde hunne straf verder hier te lande te ondergaan. Er waren op 1 Julij jl. 251 gevangenen van deze kategorie aanwezig.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[45. 4.]

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT behoorende bij de raming van kosten voor den arbeid der gevangenen voor het jaar 1881.

Begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Kosten wegens den arbeid der gevangenen en jeugdige overtreders, bedoeld in art. 66 van het Wetboek van Strafregt.		
1		Tractementen, toelagen en belooningen der beambten en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld:		
	a.	gevangenis voor veroordeelde vrouwen te *'s Hertogenbosch:*		
		een commies		f 900,00
	b.	gevangenis voor jeugdige veroordeelden nabij *Doetinchem:*		
		een hoofdcommies voor het opzigt over den arbeid	f 1 100,00	
		» magazijnmeester	700,00	
		» hoofdopzigter	900,00	
		» opzigter voor land- en tuinbouw	600,00	
				3 300,00
	c.	huis van militaire detentie nabij *Leiden:*		
		een adjunct-kommandant voor het opzigt over den arbeid	f 1 800,00	
		» 1ste commies-boekhouder	1 000,00	
		» 2de commies	700,00	
		» magazijnmeester	700,00	
		zes meesterknechts à f 800	4 800,00	
		een bediende	500,00	
				9 500,00
	d.	cellulaire gevangenis te *Rotterdam:*		
		een adjunct-directeur voor het opzigt over den arbeid	f 1 600,00	
		» commies	800,00	
				2 400,00
	e.	huis van correctie te *Hoorn:*		
		een adjunct-kommandant voor het opzigt over den arbeid	f 1 800,00	
		» 1ste commies-boekhouder	1 000,00	
		» 2de commies	700,00	
		» magazijnmeester	700,00	
		twee meesterknechts à f 800	1 600,00	
		» bedienden à f 500	1 000,00	
				6 800,00
	f.	huis van verbetering en opvoeding te *Alkmaar:*		
		een opzigter, tevens boekhouder	f 1 100,00	
		» tweede opzigter	1 000,00	
		werkbazen of meesterknechts voor het aanleeren van ambachten en het houden van toezigt	930,00	
				3 030,00
	g.	huis van opsluiting en tuchtiging te *Leeuwarden:*		
		een adjunct-kommandant voor het opzigt over den arbeid	f 1 900,00	
		» eerste commies-boekhouder	1 000,00	
		» tweede commies	700,00	
		» magazijnmeester	700,00	
		twee meesterknechts, à f 800	1 600,00	
		» bedienden à f 500	1 000,00	
		» knechts bij de ramerij en droogerij, tevens belast met de garenkokerij, te zamen	365,00	
				7 265,00
		Transporteren		f 33 195,00

Begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
900,00	f 1 833,33	»	f 933,33	
3 300,00	3 300,00	»	»	*c*, *e* en *g*. Deze ramingen zijn respectivelijk met f 800, f 500 en f 480 verhoogd om de tractementen van de commiezen-boekhouders op f 1000, die van de meesterknechts op f 800 en die van de bedienden op f 500 te brengen.
8 700,00	8 699,96	f 800,04	»	
2 400,00	2 400,00	»	»	
6 300,00	6 299,92	500,08	»	*f*. Deze raming is met f 200 verhoogd om de tractementen der werkbazen of meesterknechts op f 465 te kunnen brengen.
2 830,00	2 829,84	200,16	»	
6 785,00	6 784,92	480,08	»	
31 215,00	f 32 147,97	f 1 980,36	f 933,33	

Begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1881.
		Per transport. .	f 33 195,
	h.	vier surnumerairs	600,
	i.	tot aanvulling van het personeel	1 500,
		Te zamen . .	f 35 295,
2		Tijdelijke waarnemingen van betrekkingen wegens ziekte of andere tijdelijke ongeschiktheid of afwezigheid van beambten en bedienden	f 300,
		Gratificatien voor bijzondere pligtsbetrachting en tot aanmoediging van beambten, mitsgaders belooningen aan de directeuren en cipiers der cellulaire gevangenissen, huizen van verzekering en huizen van arrest of aan bewaarders in de gevangenissen, voor hunne bemoeijingen met den arbeid der gevangenen, naar gelang van hunnen daarbij betoonden ijver, mede bij wijze van gratificatien te verleenen, te zamen	f 300,
4		Reis- en verblijfkosten van beambten en bedienden, alsmede vergoedingen van kosten hunner verplaatsing:	
		reis- en verblijfkosten . . . . f 725,00	
		vergoedingen van kosten van verplaatsen 100,00	
			f 825,
5		Grondstoffen, bereidingsmiddelen, fabricatie- en confectiekosten, werktuigen, gereedschappen, benoodigdheden voor tuin- en landbouw, vracht-, telegram-, bureau- en advertentiekosten, mitsgaders druk- en bindwerk:	
	a.	grondstoffen	f 126 500,
	b.	bereidingsmiddelen, fabricatie- en confectiekosten, werktuigen, gereedschappen en benoodigdheden voor tuin- en landbouw	29 500,
	c.	vracht-, telegram- en bureaukosten.	5 800,
	d.	drukwerk ter Algemeene Landsdrukkerij.	50,
	e.	advertentiekosten, mitsgaders druk- en bindwerk bij particulieren en door den arbeid der gevangenen	1 950,
		Te zamen . .	f 163 800
6		Arbeidsloonen aan de gevangenen en jeugdige overtreders	f 30 000
7		Onvoorziene uitgaven.	f 5 000

VERZAMELING.

Art. 1.	f 35 295
» 2.	300
» 3.	300
» 4.	825
» 5.	163 800
» 6.	30 000
» 7.	5 000
Te zamen . .	f 235 520

De raming voor 1881 overtreft de uitgave voor 1879 met . .

Begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.		TOELICHTINGEN.
		Meer.	Minder.	
31 215,00	f 32 147,97	f 1 980,36	f 933,33	
600,00	575,00	25,00	»	
1 500,00	»	1 500,00	»	
33 315,00	f 32 722,97	f 3 505,36	f 933,33	
300,00	»	f 300,00	»	
300,00	f 300,00	»	»	
825,00	f 1 046,12^5	»	f 221,12^5	
156 500,00	f 105 305,87	f 21 194,13	»	Art. 5*a*. Deze raming is met f 30 000 verminderd, omdat, als een gevolg van de belangrijke inkrimping van de weverijen in de gevangenissen, minder grondstoffen behoeven te worden aangeschaft.
29 500,00	22 710,78^5	6 789,21^5	»	
5 800,00	4 128,25	1 671,75	»	
50,00	»	50,00	»	
1 950,00	196,32^5	1 753,67^5	»	
193 800,00	f 132 341,23	f 31 458,77	»	
30 000,00	f 22 527,61^5	f 7 472,38^5	»	
5 000,00	(*) »	f 5 000,00	»	(*) zie hieronder
33 315,00	f 32 722,97	f 3 505,36	f 933,33	
300,00	»	300,00	»	
300,00	300,00	»	»	
825,00	1 046,12^5	»	221,12^5	
193 800,00	132 341,23	31 458,77	»	
30 000,00	22 527,61^5	7 472,38^5	»	
5 000,00	»	5 000,00	»	
263 540,00	f 188 937,94	f 47 736,51^5	f 1 154,45^5	
»	»	f 46 582,06		

(*) Op de som van f 5000 voor 1879, ter bestrijding van *Onvoorziene uitgaven* toegestaan, is een bedrag van f 221,12^5 aangewezen tot aanvulling van art. 4, waarvan het bedrag ontoereikend is bevonden.

Art. 4	f 221,12^5
Beschikbaar	4 778,87^5
	f 5 000,00

[45. 5.]

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

OVERZIGT van de bevolking der gevangenissen op den 1sten Julij 1880.

AARD DER GEVANGENISSEN.	SOORT DER GEVANGENEN.	Sterkte der bevolking.
6 strafgevangenissen	Crimineel veroordeelden	829
	Correctioneel veroordeelden	281
	Jeugdige vrouwelijke veroordeelden	19
	Jeugdige mannelijke veroordeelden	101
8 cellulaire gevangenissen, 5 huizen van verzekering en 18 huizen van arrest	Crimineel veroordeelden	11
	Correctioneel veroordeelden	1 310
	Ongevonnisden	541
Krankzinnige gestichten	Krankzinnige gevangenen	7
Huis van verbetering en opvoeding te Alkmaar en de gestichten nabij Doetinchem en te Montfoort	Niet veroordeelde jongens, bedoeld in art. 66 van het Strafwetboek	250
	Niet veroordeelde meisjes, als voren	55
	Te zamen	3 404

VERDEELING.

Crimineel veroordeelden	840
Correctioneel veroordeelden	1 591
Jeugdige vrouwelijke veroordeelden	19
Jeugdige mannelijke veroordeelden	101
Ongevonnisden	541
Krankzinnige gevangenen	7
Huizen van verbetering en opvoeding	305
	3 404

[45. 6.]

RAMING DER MIDDELEN tot dekking van de uitgaven wegens den arbeid der gevangenen voor 1881.

Inkomsten wegens verkochte goederen uit de magazijnen van den arbeid der gevangenen en verrigt confectiewerk voor het Departement van Oorlog . . f	68 000,00
Idem voor het Departement van Marine	58 000,00
Idem voor het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid	18 000,00
Idem voor het Departement van Kolonien	11 000,00
Idem voor de dienst der gevangenissen	72 000,00
Transporteren . . . . f	227 000,00
Transporteren f	227 000,00
Idem voor de dienst der Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen	2 000,00
Idem voor de rijksveldwacht	14 000,00
Idem voor particulieren	28 000,00
Idem wegens verkoop van onbruikbare werktuigen, gereedschappen en andere fabriekvoorwerpen	300,00
Idem wegens sommen, die in 1881 mogten worden gestort tot geheele of gedeeltelijke voldoening van vorderingen, den arbeid der gevangenen betreffende, over 1879 en vroeger	300,00
f	271 600,00

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[45. 7.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting wegens den arbeid der gevangenen voor 1881, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

§ 1. In den aanhef der Memorie van Toelichting wordt gewezen op het verblijdend feit, dat de begrooting der uitgaven wegens den arbeid der gevangenen voor 1881 ruim f 38 000 lager kan worden gesteld dan die voor het loopende jaar. Vele leden waren van oordeel, dat het moeijelijk was nu reeds een vast cijfer aan te nemen, daar toch aan den eenen kant, wanneer uitbreiding wordt gegeven aan zoodanige takken van arbeid, waarvoor de vereischte grondstoffen voor een aanmerkelijk lager cijfer gekocht kunnen worden, de mogelijkheid bestaat dat de verkoop der producten van dien arbeid minder zal opbrengen, en aan de andere zijde het arbeidsloon ten gevolge dier verandering welligt hooger zal gesteld moeten worden. Deze mededeeling verliest bovendien van haar gewigt, wanneer men uit den vergelijkenden staat tusschen 1879 en 1881, sub n°. 4 gevoegd bij de wet op de middelen, ziet dat de raming voor 1881 van het *batig slot* van het fonds wegens den arbeid der gevangenen slechts ongeveer f 12 000 meer bedraagt dan de opbrengst over 1879. Men vroeg, waaraan dat verschil van cijfers is toe te schrijven.

§ 2. Hoewel de inkrimping der weverijen algemeen werd goedgekeurd, zou men gaarne vernemen aan welke andere takken van arbeid in de plaats daarvan uitbreiding wordt gegeven. Zoo werd er op gewezen dat het mattenmaken, hetgeen, naar men meende, nog op groote schaal in de gevangenissen plaats grijpt, evenmin geschikt is om den gevangene bij zijn terugkeer in de maatschappij in zijn onderhoud te doen voorzien.

§ 3. In verband met de eerste opmerking, gaf de voorgestelde tractementsverhooging der beambten en bedienden tot verschillende beoordeelingen aanleiding. Terwijl sommige leden haar verdedigden, op grond dat men anders bezwaarlijk geschikt personeel zal kunnen verkrijgen, ontmoette zij bij anderen, vooral met het oog op onzen financielen toestand, afkeuring. Het schijnt niet wenschelijk van ieder vermeend voordeel dadelijk tot eene verhooging van tractementen gebruik te maken, en bovendien kunnen de gunstige omstandigheden, waarvan de Memorie van Toelichting spreekt, zeer spoedig door ongunstige vervangen worden, terwijl daarentegen de eenmaal vastgestelde verhoogde jaarwedde van blijvenden aard is. Het in de vijfde zinsnede der Memorie aangevoerde achtten sommigen, met het oog op de toekomst, niet van gevaar ontbloot; immers zoodoende zou men op grond der thans voorgedragen verhooging later wederom kunnen komen tot dergelijke voordragt ten gunste van andere beambten. Ook werd in herinnering gebragt dat eerst twee jaar geleden eene tractementsverlaging had plaats gehad, zoodat men het oogenblik nog niet gekomen achtte om reeds nu tot verhooging over te gaan. Met name werd naar aanleiding der drie commiesen-boekhouders gevraagd, of deze beambten zich geheel aan de dienst in de gevangenissen moeten wijden, dan wel of zij daarbuiten beschikbare uren en dus gelegenheid tot vermeerdering hunner inkomsten bezitten.

§ 4. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat het aantal ongevonnisden bijna honderd meer bedraagt dan in het vorige jaar. Men wenschte te vernemen of deze vermeerdering een gevolg is van langdurige of vertraagde instructie, dan wel of de oorzaak ook ligt in het feit, dat onder hen ook begrepen worden de veroordeelden, voor wie de termijn van hooger beroep niet is verstreken.

§ 5. De cijfers der kategorien van gevangenen, vermeld in de Memorie van Toelichting en in de Bijlage n°. 5, komen niet overeen. Wat is daarvan de oorzaak?

Artt. 3 en 4.

In plaats van: »van het 1ste artikel der bij deze wet vastgestelde begrooting", wenschte men te lezen: »van de bij het 1ste artikel dezer wet vastgestelde begrooting"

De Commissie van Rapporteurs acht hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 14den October 1880.

BICHON VAN IJSSELMONDE.
VAN OSENBRUGGEN.
VAN BAAR.
VAN DER FELTZ.
DE JONGE.

[46. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1879.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 26sten September 1880.

WILLEM.

[46. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot het wijzigen van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1879, definitief vastgesteld bij de wet van 18 Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 9);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De navolgende artikelen der koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1879 worden verhoogd, te weten:

Artikel 3. Locaalbehoeften, drukwerk, benevens translaatkosten (*Curaçao*), met *negen honderd negen gulden drie en negentig cent* (f 909,93), en alzoo gebragt op *drie duizend zes honderd negen en zeventig gulden drie en negentig cent* (f 3679,93).

Artikel 14. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen (*Aruba*), met *duizend zes honderd twee en negentig gulden vijftig cent* (f 1692,50), en alzoo gebragt op *twee duizend twee honderd twee en negentig gulden vijftig cent* (f 2292,50).

Artikel 18. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen (*St. Martin. Nederlandsch gedeelte*), met *twee duizend vier honderd vier en negentig gulden* (f 2494), en alzoo gebragt op *drie duizend vier en negentig gulden* (f 3094).

Artikel 31. Verschillende justitiekosten (*Curaçao*), met *duizend drie honderd achttien gulden negen en vijftig en een halve cent* (f 1318,59^{5}), en alzoo gebragt op *vijftien duizend acht honderd zes en zestig gulden negen en een halve cent* (f 15 866,09^{5}).

Artikel 66. Bureau- en magazijnbehoeften, drukwerk en andere uitgaven (*Curaçao*), met *vier honderd zes en twintig gulden twee en negentig en een halve cent* (f 426,92^{5}), en alzoo gebragt op *drie duizend acht honderd twee en tachtig gulden twee en negentig en een halve cent* (f 3882,92^{5}).

Artikel 89. Huur van schoollocalen en andere kosten voor het onderwijs (*Curaçao*), met *zeven honderd acht en veertig gulden zeven en tachtig en een halve cent* (f 748,87^{5}), en alzoo gebragt op *zes duizend negen honderd veertig gulden zeven en tachtig en een halve cent* (f 6940,87^{5}).

Artikel 112. Bagger- en andere werken aan de haven, alsmede onderhoud der veerponten voor de communicatie met het Riffort en de overzijde der haven (*Curaçao*), met *duizend vijf honderd negentig gulden een en vijftig cent* (f 1590,51), en alzoo gebragt op *zes duizend honderd negentig gulden een en vijftig cent* (f 6190,51).

Artikel 114. Kustverlichting (*Curaçao*), met *honderd acht en dertig gulden acht en veertig cent* (f 138,48), en alzoo gebragt op *zeven honderd twee en zestig gulden drie en twintig cent* (f 762,23).

Artikel 116. Verschillende uitgaven voor het seinwezen (*Curaçao*), met *duizend zes honderd zes en negentig gulden negen en twintig en een halve cent* (f 1696,29^{5}), en alzoo gebragt op *drie duizend twee en zestig gulden negen en twintig en een halve cent* (f 3062,29^{5}).

Artikel 125. Verschillende uitgaven voor de quarantaine-dienst (*Curaçao*), met *drie honderd twee en zestig gulden negen en vijftig en een halve cent* (f 362,59^{5}), en alzoo gebragt op *duizend twee honderd twaalf gulden negen en vijftig en een halve cent* (f 1212,59^{5}).

Artikel 158. Geneeskundige behoeften (*St. Eustatius*), met *drie gulden negen en zestig cent* (f 3,69), en alzoo gebragt op *drie en vijftig gulden negen en zestig cent* (f 53,69).

Artikel 161. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen (*St. Eustatius*), met *honderd drie en veertig gulden drie en negentig cent* (f 143,93), en alzoo gebragt op *duizend twee honderd drie en veertig gulden drie en negentig cent* (f 1243,93).

Artikel 171. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen (*Bonaire*), met *vier honderd twee gulden acht en veertig cent* (f 402,48), en alzoo gebragt op *vijf duizend vier honderd twee gulden acht en veertig cent* (f 5402,48).

Artikel 173. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen (*St. Martin, Nederlandsch gedeelte*), met *zes honderd drie en twintig gulden elf cent* (f 623,11), en alzoo gebragt op *twee duizend zeven honderd drie en zeventig gulden elf cent* (f 2773,11).

Daarentegen wordt *artikel* 170, onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop van meubels en andere benoodigdheden voor de landsgebouwen (*Curaçao*) verminderd met *twaalf duizend vijf honderd een en vijftig gulden een en negentig en een halve cent* (f 12 551,91⁵), en alzoo gebragt op *negen en negentig duizend vier honderd acht en veertig gulden acht en een halve cent* (f 99 448,08⁵).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[46. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Onderscheidene artikelen der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1879 wijzen een tekort aan, waarin niet meer kan worden voorzien door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven.

De aanvulling van die posten met een gezamenlijk bedrag van f 12 551,91⁵, waartoe mitsdien het voorstel wordt gedaan, behoeft evenwel niet te leiden tot verhooging van het bij de wet van 18 Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 9) op f 640 024,96 vastgestelde eindcijfer, vermits van de som uitgetrokken bij art. 170 der begrooting, ruim f 21 000 ongebruikt is gebleven, weshalve dat artikel met een bedrag van f 12 551,91⁵ kan worden verminderd.

De oorzaak van de bovenbedoelde tekorten is gelegen, wat betreft:

Artikel 112, in de omstandigheid dat in 1879 werken zijn uitgevoerd, welke men meende in 1878 te kunnen verrigten, en waarop derhalve bij de vaststelling van de begrooting voor 1879 niet gerekend was;

Artikel 116, hoofdzakelijk in het, ter vermeerdering van de waakzaamheid naar buiten, bouwen van negen houten wachthuizen op verschillende punten aan de zuidkust van het eiland en de uitbetaling van daggelden aan hoofdlieden en wachters bij dertien nieuwe seinposten aldaar, over de maand December 1879;

Artikel 125, in de behoefte aan loodsgezellen, oppassers en andere voorzieningen tijdens het heerschen der gele koorts;

Artikel 171, in de noodzakelijkheid tot het herstellen van den gouvernementssteiger, waarop bij de raming niet gerekend was.

De tekorten op de overige posten, allen van wisselvalligen aard, vinden hun oorzaak hierin dat de behoeften grooter waren, dan bij de vaststelling van de begrooting kon worden voorzien.

's Gravenhage, den 27sten Augustus 1880.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

[46. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1879, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

Eenig artikel.

Vrij algemeen werd er op gewezen, dat omtrent de verhooging van niet minder dan negen onderartikelen alle toelichting gemist wordt. Eenige nadere aanwijzing omtrent den aard der voorgestelde verhoogingen zou men alleszins wenschelijk hebben geacht.

Artikel 112. Één lid wenschte reeds hierbij de bijzondere aandacht der Regering te vestigen op het overwegend belang dat er bestaat, dat er met spoed de hand geslagen worde aan de verbetering van den havenmond van Curaçao, en zulks vooral met het oog op de eventuele doorgraving der landengte van Panama. Zoo als die havenmond thans bestaat, is hij te eng, dewijl, naar dat lid meende, de breedte der geul tusschen de riffen slechts bedraagt ongeveer 55 M., hetgeen, in verband met den aldaar gaanden fellen stroom, het aandoen dier haven met schepen van eenigzins groot charter zoo niet ondoenlijk, dan toch zeker zeer moeijelijk en gevaarlijk maakt. Volgens zijn oordeel was dan ook het desniettegenstaande weinig voorkomen van rampen vooral te danken aan de uitnemende zorg en bekwaamheid van den op Curaçao gestationeerden havenmeester.

Artikel 170. Gaarne zou men vernemen welke de reden is van het ongebruikt blijven eener som van ruim f 21 000 op dit artikel der begrooting. Is een deel der daar voorgedragen werken niet uitgevoerd, of bleven de kosten bij gunstige uitzondering beneden de raming?

De Commissie van Rapporteurs acht hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 14den October 1880.

BICHON VAN IJSSELMONDE.
VAN OSENBRUGGEN.
VAN BAAR.
VAN DER FELTZ.
DE JONGE.

[46. 5.]

NOTA *naar aanleiding van het Verslag.*

Bij de opmerking, dat omtrent de verhooging van verscheidene artikelen alle toelichting gemist wordt, schijnt over het hoofd te zijn gezien dat in de Memorie van Toelichting er op is gewezen dat de behoeften uit de bedoelde artikelen te bestrijden, allen van *wisselvalligen* aard zijn, en dat zij in 1879 grooter bleken dan bij de vaststelling van de begrooting kon worden voorzien. De Regering meende met deze algemeene inlichting te kunnen volstaan, maar naar aanleiding van het Verslag worden thans nog de navolgende bijzonderheden opgeteekend.

Ad art. 3. De raming van dit artikel is met f 909,93 overschreden, ten gevolge van kosten voor telegrammen uit Nederland, ten bedrage van f 1286,04.

Ad artt. 14 *en* 18. Het bedrag der uitgaven ten laste van deze artikelen is uit den aard der zaak bepaald door het aantal ambtenaren, die getransporteerd zijn moeten worden.

Ad art. 31. Het artikel is overschreden doordien de uitgaven voor overvaart of pontjesgeld, schoonhouden der localen en andere huishoudelijke behoeften meer hebben bedragen dan geraamd was.

Ad art. 66. Het tekort is hoofdzakelijk hieraan te wijten dat voor drukwerk ten behoeve der administratie van financien, voor het kantoor van den kolonialen ontvanger en het postkantoor, den bediende in het magazijn, het schoonhouden der kantoren en aanbrengen van drinkwater, en zegels van wissels op het Ministerie van Kolonien, meer is uitgegeven dan geraamd was.

Ad art. 89. De uitgaven voor kweekelingen en voor schoolbehoeften hebben de raming overschreden.

Ad art. 173. Het tekort spruit voort uit de kosten welke de herstelling van het schoolgebouw heeft veroorzaakt.

Ad art. 112. Naar aanleiding van hetgeen bij dit artikel in het Verslag is opgemerkt, kan worden medegedeeld dat, ten gevolge van het feit dat de haven van Curaçao langzaam versmalt, den 29sten October 1879 door den Gouverneur eene commissie is benoemd om hem daaromtrent te dienen van advies.

De » *dadelijke strikte noodzakelijkheid*" van het verbreeden van den havenmond is door alle leden dier commissie, op één na, ontkend.

De breedte van het vaarwater in den mond is 55 meters, welke, door ook nog andere gehoorde deskundigen, voldoende wordt geacht om de grootste stoomschepen met gemak te kunnen doen binnenvallen en uitstoomen.

Het groote belang, dat voor Curaçao aan de goede instandhouding zijner haven gelegen is, wordt door de Regering niet over het hoofd gezien. Ten blijke daarvan kan worden gewezen op de omstandigheid, dat den stations-kommandant is opgedragen om door periodiek te herhalen opnemingen den eventuelen voortgang van de versmalling na te gaan; terwijl last is gegeven om ter wederzijden drie bakentonnen te leggen, ten einde het binnenkomen nog te vergemakkelijken.

Ad art. 170. Niettegenstaande voor de onderdeelen van dit artikel » *gewoon onderhoud en herstelling der landsgebouwen*" en » *gewoon onderhoud en herstelling der fortificatien en militaire gebouwen*" meer is uitgegeven dan de daarvoor geraamde sommen, is toch van de totale raming een bedrag van f 21 615,20⁵ ongebruikt gebleven.

Het ongebruikt blijven van een gedeelte van het toegestaan crediet voor *kosten wegens de buitengewone herstelling van de batterij van het Waterfort* is het gevolg van de bijzonder lage prijzen van de voornaamste materialen (steenen en Portland-cement), en van de omstandigheid dat het werk zeer meêgevallen is, voornamelijk het ontgraven en bijwerken van de fundering, doordien de vaste grondlaag op vele plaatsen minder diep was gelegen dan het onderzoek bij het opmaken van de begrooting van kosten had doen vermoeden; terwijl ook de werken, welke dienen moeten om het hoofdwerk tegen de golven te beschutten, zich beter hebben gehouden dan verwacht kon worden, zoodat er betrekkelijk veel minder arbeid en materialen zijn benoodigd geweest.

Ofschoon de herstelling van de batterij in 1879 nog niet geheel afgeloopen was, zullen de nog in 1880 daartoe te maken kosten gering zijn.

Nog blijkt dat de vleeschhal met slagtplaatsen en veekralen, waarvoor bij de begrooting van 1879 gelden waren toegestaan, bij het einde van dat jaar nog niet geheel voltooid was.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

Wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1879.

[47. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1879.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 26sten September 1880.

WILLEM.

[47. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot het wijzigen van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1879, definitief vastgesteld bij de wet van den 18den Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 8);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De navolgende artikelen der koloniale huishoudelijke begrooting van uitgaven van *Suriname* voor het dienstjaar 1879 worden *vermeerderd*, te weten:

Artikel 2. Bureau- en locaalbehoeften, bindloon, abonnement op couranten en andere uitgaven ten behoeve van de gouvernements-secretarie, van den raad van bestuur en van den burgerlijken stand, zoomede boek- en drukwerken en andere uitgaven voor de algemeene dienst en kosten van vergaderingen voor gouvernements-commissien, met *twee duizend zes honderd vier en veertig gulden negen en tachtig cent* (f 2644,89), en alzoo gebragt op *vijf duizend zes honderd vier en veertig gulden negen en tachtig cent* (f 5644,89).

Artikel 6. Tractementen en fourragegeld van de districts-commissarissen en van hunne secretarissen en klerken, en bureaukosten van commissarissen en burgerkapiteins, met *tien duizend drie honderd drie en zestig gulden twee en dertig cent* (f 10 363,32), en alzoo gebragt op *zestig duizend zes honderd drie en negentig gulden twee en dertig cent* (f 60 693,32).

Artikel 62. Tractementen en toelagen van onderwijzers en onderwijzeressen, schoolbehoeften en andere kosten van het onderwijs, met *drie duizend vijf honderd twee en vijftig gulden vier en negentig cent* (f 3552,94), en alzoo gebragt op *twee en vijftig duizend drie honderd twee en vijftig gulden vier en negentig cent* (f 52 352,94).

Artikel 84. Huur van localen voor de publieke dienst, met *twee duizend acht honderd acht en dertig gulden zestien cent* (f 2838,16), en alzoo gebragt op *veertien duizend een honderd acht en zeventig gulden zestien cent* (f 14 178,16).

Artikel 89. Materialen en arbeidsloonen, werktuigen, gereedschappen en verdere uitgaven voor het gewoon onderhoud der vaartuigen, alsmede steenkolen, met *negentien duizend acht honderd vijftien gulden tachtig cent* (f 19 815,80), en alzoo gebragt op *zes en zeventig duizend vier honderd vijftien gulden tachtig cent* (f 76 415,80).

Daarentegen worden verminderd:

Artikel 11. Tractement en belooning van het personeel bij het ijkwezen, met *een duizend een honderd gulden* (f 1100), en alzoo gebragt op *een duizend zes honderd gulden* (f 1600).

Artikel 13. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, met *vier duizend twee honderd zeventig gulden* (f 4270), en alzoo gebragt op *vijf duizend zeven honderd dertig gulden* (f 5730).

Artikel 19. Tractementen en personele toelagen aan de kantonregters in Nickerie en Coronie en hunne griffiers, en aan de ommegaande regters en hunne griffiers, met *twee duizend een honderd elf gulden* (f 2111), en alzoo gebragt op *een en dertig duizend zes honderd negen en tachtig gulden* (f 31 689).

Artikel 23. Voeding, kleeding, ligging, bewassching, onderwijs, genees- en heelkundige verpleging en verschillende andere uitgaven voor gedetineerden en veroordeelden, met *elf duizend gulden* (f 11 000), en alzoo gebragt op *drie en dertig duizend acht honderd gulden* (f 33 800).

Artikel 54. Renten en aflossing van de geldleening tot bevordering der immigratie ten laste der kolonie Suriname, benevens kosten daarop vallende, met *vijftien duizend gulden* (f 15 000), en alzoo gebragt op *acht en twintig duizend twee honderd vijftig gulden* (f 28 250).

Artikel 80. Onderhoud van de landscommunicatien, bruggen, steigers en afwateringswerken, met *twee duizend zeven honderd vijf en zeventig gulden drie en zestig cent* (f 2775,63), en alzoo gebragt op *zeventien duizend twee honderd vier en twintig gulden zeven en dertig cent* (f 17 224,37).

Artikel 90. Tractementen, gagien en toelagen van de gezagvoerders en het verder personeel der koloniale vaartuigen, met *twee duizend vijf honderd zeventig gulden vijf en tachtig cent* (f 2570,85), en alzoo gebragt op *vier en twintig duizend een honderd drie en vijftig gulden vijftien cent* (f 24 153,15).

Artikel 91. Tafelgelden van de gezagvoerders en het verder personeel der koloniale vaartuigen, met *drie honderd zeven en tachtig gulden drie en zestig cent* (f 387,63), en alzoo gebragt op *twee duizend twaalf gulden zeven en dertig cent* (f 2012,37).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[47. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Onderscheidene artikelen der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname, voor het dienstjaar 1879, wijzen een tekort aan, waarin niet meer kan worden voorzien door overschrijving uit den post van onvoorziene uitgaven.

De aanvulling van die posten met een gezamenlijk bedrag van f 39 215,11, waartoe mitsdien het voorstel wordt gedaan, behoeft evenwel niet te leiden tot verhooging van het bij de wet van 18 Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 8) op f 1 682 293,25 vastgestelde eindcijfer, vermits, ongerekend art. 55, hetwelk in zijn geheel ongebruikt is gebleven, op andere begrootingsposten een overschot is van f 63 174,94, weshalve die posten gezamenlijk met een bedrag van f 39 215,11 kunnen worden verminderd.

De oorzaak van de bovenbedoelde tekorten is gelegen, wat betreft:

art. 6, hoofdzakelijk in de omstandigheid dat een districts-commissaris, gedurende het verlof van den agent-generaal, met diens functien werd belast, en dat een ander districts-commissaris met buitenlandsch verlof afwezig was, wiens vervanger, ingevolge de bestaande bepalingen, in het genot is getreden van het volle tractement aan die betrekking verbonden;

art. 62, in de noodzakelijkheid tot het in dienst nemen van ondermeesters;

art. 84, voornamelijk in meerdere kosten voor huisvesting van ambtenaren, in huur van entrepôts, en in huisvesting van districts-geneesheeren.

De tekorten op de twee overige posten, beide van wisselvalligen aard, vinden hun oorzaak hierin, dat de behoeften of kosten grooter waren dan bij de vaststelling van de begrooting kon worden voorzien.

's Gravenhage, den 31sten Augustus 1880.

De Minister van Koloniën,

W. VAN GOLTSTEIN.

[47. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1879 heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

De opmerking werd gemaakt dat uit bijlage K van het Koloniaal Verslag van 1880 over Suriname blijkt, dat van de geraamde som (f 50 000) voor onvoorziene uitgaven in 1879 een bedrag van f 36 241,05 ongebruikt is gebleven. Waarom, zoo werd gevraagd, wordt ten behoeve der hier voorgestelde verhoogingen niet uit dat bedrag geput? Dit wetsontwerp had dan waarschijnlijk achterwege kunnen blijven.

Eenig artikel.

Art. 2. De verhooging van dit artikel met bijna 100 pct. achtte men zeer belangrijk, en gaarne zou men vernemen of zij een gevolg is van bijzondere uitgaven dan wel van onjuiste raming.

Art. 6. Uit de Memorie van Toelichting blijkt niet genoegzaam de verhouding der aldaar vermelde tractementen. Men vroeg of daaruit valt op te maken dat de districts-commissaris bij afwezigheid van den agent-generaal dubbel tractement geniet.

Art. 89. Ook omtrent de hier voorgestelde verhooging werd nadere toelichting gevraagd.

Art. 80. Het wekte bevreemding dat op een post als deze eene som van bijna drie duizend gulden ongebruikt kon blijven. De hoop werd uitgesproken dat deze besparing niet in het achterwege laten van noodzakelijke werkzaamheden haar oorsprong mogt hebben.

De Commissie van Rapporteurs acht hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 14den October 1880.

BICHON VAN IJSSELMONDE.
VAN OSENBRUGGEN.
VAN BAAR.
VAN DER FELTZ.
DE JONGE.

[47. 5.]

NOTA *naar aanleiding van het Verslag.*

De voorstelling als of uit bijlage K van het Koloniaal Verslag van 1880 voor Suriname zou blijken dat eene som van f 36 241,05 van de onvoorziene uitgaven ongebruikt is gebleven, berust op een misverstand.

Wel wordt in dat stuk gezegd dat ten laste van den post voor onvoorziene uitgaven, geraamd op f 50 000, in 1879 is uitgegeven f 13 758,95, maar dat zijn slechts de uitgaven, welke, ingevolge art. 3 der begrootingswet, regtstreeks ten laste van dien post zijn aangewezen.

Het overschietend bedrag van f 36 241,05 is, door overschrijving op andere artikelen, ingevolge de 1ste alinea van art. 2 dier wet, zoodanig geslonken dat nog slechts f 2449,04 beschikbaar is, welk bedrag, voorzigtigheidshalve, onaangeroerd is gelaten.

Ad art. 2. Ten aanzien van dit artikel blijkt slechts dat is uitgegeven op:

onderdeel *a*	f 2168,75
onderdeel *b*	3238,64
en onderdeel *c*	237,50

Ad art. 6. De districts-commissaris, waarnemend agent-generaal, geniet geen dubbel tractement.

Hem is, met behoud van zijn inkomen als districts-commissaris, ad f 6000, de waarneming van de functien van agent-generaal opgedragen, met eene toelage van f 2000 's jaars, te vinden uit het overschietende van het tractement van den agent-generaal, waardoor het inkomen van den waarnemer gelijk staat aan dat van den titularis wiens betrekking hij tijdelijk vervult.

Ad art. 89. De uitgaven ten laste van dit artikel zijn geweest op:

onderdeel *a*	f 26 586,65½
onderdeel *b*	737,35
onderdeel *c*	37 010,99½
onderdeel *d*	*nihil*
onderdeel *e*	9 695,00 als:

tweede termijn van een stoomketel voor de *Nickerie* f 7100, en vracht van dien ketel f 2595;

twee scheepssloepen voor de mailboot f 885,80;

en huur van een schoener, gedurende October tot December, f 1500.

Ad art. 80. De oorzaak van de hierbedoelde besparing is bij het Departement van Kolonien niet met juistheid bekend.

Welligt vindt zij haar grond in de aan het slot van hoofdstuk L van het laatste Koloniaal Verslag vermelde omstandigheid, dat eene poging om, bij openbare inschrijving, verbetering te brengen in het verkeer tusschen de plantage Montrésor, langs de verlaten plantage Welgelegen, en de plantage Katwijk, mislukte, weshalve het werk eerst in 1880 zou worden verrigt.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

[48. 1.]

GELEIDENDE BRIEF.

Aan den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'sGRAVENHAGE, *den 24sten September* 1880.

Daartoe door den Koning gemagtigd, heb ik de eer U Hoogedel Gestr. bij deze, ingevolge art. 14 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), ter mededeeling aan de Tweede Kamer van de Staten-Generaal te doen toekomen afschrift van de door de Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten rekening van de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers, wegens haar beheer over het jaar 1879, alsmede van hare laatste rekening over een gedeelte van het jaar 1880, beide vergezeld van afschriften van de bij die rekeningen overgelegde kapitaalstaten.

De Minister van Financien,
Namens den Minister,
De Secretaris-Generaal,
F. VAN RANDWIJCK, *L. S.-G.*

[48. 2.]

REKENING EN VERANTWOORDING van de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingesteld bij de wet van den 5den Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), over het jaar 1879.

ONTVANG.

Saldo op primo Januarij 1879.		
A. Gelden in de consignatiekas ter beschikking van de Algemeene Commissie van Liquidatie aanwezig.	f 14 896,36	
B. Saldo onder den secretaris der Algemeene Commissie verbleven	279,13^5	
Dit saldo is den 16den Januarij 1879 in de consignatiekas gestort, tegen daarvoor door den betaalmeester te 's Gravenhage onder n°. 219 afgegeven quitantie.		f 15 175,49^5
HOOFDSTUK I.		
Overgenomene gereede gelden van de ontbondene besturen der voormalige wees- en momboirkamers.		
Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK II.		
Tegeldemaking van inschrijving op de grootboeken der nationale schuld, effecten en waarden van verschillenden aard, mitsgaders verkoop van vaste goederen.		
Voor de onderwerpen van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK III.		
Aflossing van effecten en waarden van verschillenden aard.		
Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK IV.		
Renten van inschrijvingen, effecten en waarden van verschillenden aard.		
(De nommers voor de posten geplaatst zijn de volgnommers, waarbij de inschrijvingen, effecten en waarden op den kapitaalstaat voorkomen.)		
1. Van f 6 311 800,00, inschrijving op het grootboek der 2½ percents nationale schuld, ten name van de Algemeene Commissie van Liquidatie.		
6 maanden, verschenen 1 Januarij 1879	78 897,50	
6 456 800,00, inschrijving als voren.		
6 maanden, verschenen 1 Julij 1879	80 710,00	
2. » 95 800,00, inschrijving op het grootboek der 3 percents nationale schuld, ten name van de Algemeene Commissie van Liquidatie.		
6 maanden, verschenen 1 Maart 1879.	1 437,00	
6 maanden, verschenen 1 September 1879	1 437,00	
3. » 632 800,00, inschrijving op het grootboek der 4 percents nationale schuld, ten name van de Algemeene Commissie van Liquidatie.		
6 maanden, verschenen 1 April 1879	12 656,00	
6 maanden, verschenen 1 October 1879	12 656,00	
Transporteren	f 187 793,50	f 15 175,49^5

ONTVANG.

			Per transport	f 187 793,50	f 15 175,49
4.	Van f	11 300,00,	certificaten van deelgeving in inschrijvingen op het grootboek der 4 percents nationale schuld.		
			6 maanden, verschenen 1 April 1879	223,74	
			6 maanden, verschenen 1 October 1879	223,74	
5.	»	300,00,	obligatien ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent.		
			12 maanden, verschenen 1 Januarij 1879.	7,50	
7.	»	24 000,00,	obligatien ten laste der stad Haarlem en ten behoeve van de weeskamer aldaar, de dato 4 Maart 1800, rentende 2½ percent.		
			12 maanden, verschenen 1 Januarij 1879.	600,00	
6.	»	490 000,00,	obligatien ten laste der stad Amsterdam en ten behoeve van de weeskamer aldaar.		
			De renten zijn het laatst in 1834 betaald.		
			»De Commissie heeft de aanspraken der weeskamer op de verschenen niet betaalde renten doen gelden, zoowel bij de sommatien beteekend op 4 Maart 1853, 2 Maart 1858, 3 Maart 1863, 29 Februarij 1868, 25 Februarij 1873 en 23 Februarij 1878, als bij haar debat van de rekening en verantwoording tusschen burgemeester en wethouders der stad Amsterdam en de Commissie. De gedingen over deze zaak zijn ten gevolge van de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 196) beëindigd en de hier bedoelde obligatien ingevolge diezelfde wet aan de gemeente Amsterdam teruggegeven."		
8	»	300,00,	obligatien ten laste der stad Veere en ten behoeve van de weeskamer aldaar, de dato 27 Mei of 1 Julij 1785.		
			De renten zijn verschuldigd sedert 6 October 1797, en worden, ten gevolge van den ongunstigen toestand der financien van de stad Veere, niet betaald.		
9.	»	200,00,	verbandbrief, de dato 14 September 1786, ten behoeve van den uitlandigen F. Man en B. Scherens, benevens A. Verrière, ten laste van de Groote Kerk te Breda, rentende 3 percent.		
			Zonder eenig blijk van immer gedane rentebetaling.		
10.	»	1 000,00,	obligatie aan toonder, ten laste W. G. Deutz, de dato 1 Mei 1753, zonder vaste rente.		
			De laatste uitdeeling is in 1861 ontvangen.		
11.	»	800,00,	obligatie aan toonder, ten laste J. van Rijneveld en Soonen, de dato 1 Julij 1772, zonder vaste rente.		
			Na 1838 geen dividend betaald.		
12.	»	970,30,	schuldbekentenis van den makelaar en notaris G. J. Ten Brummeler te Gouda, ten behoeve van de weeskamer aldaar, de dato 21 Januarij 1845.		
			Renteloos.		
					188 848,48

HOOFDSTUK V.

Inkomsten van vaste goederen.

Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.

Transporteeren	»	f 204 023,97^5

ONTVANG.

Per transport	»	f 204 023,97[5]
HOOFDSTUK VI.		
Inhoudingen ingevolge art. 12 *van het Koninklijk besluit van* 25 *Augustus* 1852 (Staatsblad *n*°. 142).		
De inhoudingen op uitkeeringen aan derden, die daaraan bevorens bij de weeskamers waren onderworpen, en op den Bijlaagstaat n°. 1 bij de daartoe betrekkelijke posten staan uitgetrokken, ten gezamenlijke bedrage van	»	101,34[5]
HOOFDSTUK VII.		
Onderwerpen van verschillenden aard.		
Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
TOTAAL	»	f 204 125,32

UITGAAF.

HOOFDSTUK I.

Aankoop van inschrijvingen op het grootboek der 2½ percents nationale schuld.

Overeenkomstig de ten deze overgelegde rekeningen, wegens aankoop van 2½ percents nationale schuld, te zamen getrokken in bijlage n°. 2:		
f 285 000 kapitaal	»	f 184 321,53

HOOFDSTUK II.

Uitkeeringen aan derden.

Nominatief en met omschrijving vermeld op den bij deze gevoegden verzamelstaat (bijlage n°. 1.)	»	4 005,96

HOOFDSTUK III.

Uitgaven krachtens art. 7 *der wet van* 5 *Maart* 1852 (Staatsblad *n*°. 45) *en artt.* 3 *en* 19 *van het Koninklijk besluit van* 25 *Augustus* 1852 (Staatsblad *n*°. 142).

Vermeld op den ten deze overgelegden verzamelstaat (bijlage n°. 3), als:		
wegens schadevergoedingen, toelagen en belooningen aan den voorzitter, de leden, den secretaris en de geëmploijeerden der Algemeene Commissie van Liquidatie, alsmede wegens toelage aan den Rijksadvocaat te 's Gravenhage, ten gezamenlijke bedrage van	f 8 120,00	
wegens reis- en verblijfkosten.	33,00	
wegens tractementen aan ondergeschikte ambtenaren bij de ontbondene weeskamers	*Nihil.*	
wegens pensioenen en uitkeeringen aan voormalige ambtenaren bij de ontbondene weeskamers of aan hunne nagelatene betrekkingen	*Nihil.*	
Te zamen. . .	f 8 153,00	
En blijkens de ten deze gevoegde door den secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie afgelegde en goedgekeurde rekening en verantwoording van dagelijksche voor geen uitstel vatbare uitgaven (bijlage n°. 4)	108,72	
		8 261,72

HOOFDSTUK IV.

Grondlasten en andere uitgaven betreffende van vaste goederen.

Voor de onderwerpen van dit hoofdstuk is niets in uitgaaf te brengen.

HOOFDSTUK V.

Onderwerpen van verschillenden aard.

Voor de onderwerpen van dit hoofdstuk is niets in uitgaaf te brengen.

HOOFDSTUK VI.

Baten ingevolge art. 10 *der wet van* 5 *Maart* 1852 (Staatsblad *n*°. 45) *aan den Staat vervallen en in 's Rijks schatkist overgebragt.*

Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in uitgaaf te brengen.

Transporteren	»	f 196 699,21

UITGAAF.

Per transport	»	f 196 699,21
Saldo op 31 December 1879.		
A. Gelden in de consignatiekas ter beschikking van de Algemeene Commissie van Liquidatie aanwezig	f 6 934,83	
B. Saldo onder den secretaris der Algemeene Commissie verbleven, blijkens de bij hoofdstuk III van de uitgaaf vermelde rekening en verantwoording . . .	491,28	
		7 426,11
TOTAAL . . .	»	f 204 125,32

De Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers verklaart dat deze rekening getrouwelijk is opgemaakt en in allen deele overeenkomstig met hare boeken; zoomede dat in ontvang al datgene is verantwoord hetwelk daarin behoort te zijn opgenomen, zonder iets te hebben verzwegen of achtergehouden, en evenmin onder de gedane betalingen iets te kwader trouw in uitgaaf gebragt.

's Gravenhage, den 20sten Maart 1880.

(*get.*) W. G. HOVY, *Voorzitter.*

» F. VAN RANDWIJCK, *Secretaris.*

N°. 1. R.

De Algemeene Rekenkamer, de vorenstaande rekening en verantwoording met de daarbij overgelegde bescheiden onderzocht en tegen het dubbel van het grootboek der nationale schuld vergeleken hebbende;

Gelet op de bepalingen der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45);

Gehoord het rapport van de Leden der Eerste Tafel;

Heeft goedgevonden en verstaan deze rekening en verantwoording op te nemen en te sluiten als volgt:

De ontvang wordt bepaald en aangenomen tot eene som van *twee honderd vier duizend een honderd vijf en twintig gulden twee en dertig centen*, zegge . . . . f 204 125,32

De uitgaaf wordt vastgesteld en geleden tot eene som van *een honderd zes en negentig duizend zes honderd negen en negentig gulden een en twintig cents*, zegge 196 699,21

Zoodat de rekening een batig saldo oplevert van . . . . f 7 426,11

Welke som van *zeven duizend vier honderd zes en twintig gulden elf cents* door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers bij hare volgende rekening in ontvang moet worden verantwoord.

Afschrift dezer zal worden gezonden aan de Algemeene Commissie van Liquidatie voornoemd met het duplicaat der rekening en den kapitaalstaat, en aan den Minister van Financien bij geleidenden brief.

Gedaan in de vergadering der Algemeene Rekenkamer, op heden den 20sten Mei 1880.

(*get.*) E. DE ROY. S. DE SAVORNIN LOHMAN.

Ter ordonnantie van dezelve,
(*get.*) J. H. VAN REENEN.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,
(*get.*) J. H. VAN REENEN.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers,
F. VAN RANDWIJCK.

[48. 3.]

KAPITAALSTAAT door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers overgelegd nevens hare rekening en verantwoording over het jaar 1879.

INSCHRIJVINGEN, EFFECTEN EN

Volgnommers.	BENAMING.
1	Inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ percent, ten name van »Wees- of Momboirkamers" (de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige) te 's Gravenhage
2	Inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 3 percent, ten name als voren . . . . .
3	Inschrijvingen op het grootboek der nationale schuld, rentende 4 percent, ten name als voren . . . . .
4	Certificaten van deelgeving in inschrijvingen op het grootboek der 4 percent nationale schuld . . . . .
5	Obligatien ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent. . . . .
6	Obligatien ten laste der stad Amsterdam en ten behoeve van de weeskamer te Amsterdam, van verschillende dagteekeningen, rentende laatstelijk 2½ percent . . . .
7	Obligatien ten laste der stad Haarlem en ten behoeve van de weeskamer te Haarlem, de dato 4 Maart 1800, rentende 2½ percent . . . .
8	Obligatien ten laste der stad Veere en ten behoeve van de weeskamer te Veere, de dato 27 Mei of 1 Julij 1785, groot 50 ponden Vlaamsch . . . .
9	Verbandbrief, de dato 14 September 1786, rentende 3 percent, ten behoeve van den uitlandigen Francis Man en Bernard Scherens, benevens Abraham Verrière, en ten laste van de Groote Kerk in de stad Breda, onder verband van alle stadsgoederen . . . .
10	Obligatie aan toonder ten laste W. G. Deutz, de dato 1 Mei 1753, zonder vaste rente . . . .
11	Obligatie aan toonder ten laste Jan van Rijneveld en Soonen, de dato 1 Julij 1772, zonder vaste rente, groot per resto f 800 . . . .
12	Schuldbekentenis van den makelaar en notaris G. J. Ten Brummeler te Gouda, ten behoeve van de weeskamer aldaar afgegeven, de dato 21 Januarij 1845 . . . .

VOORWERPEN

Verkregen en aangewezen onder de nommers in deze kolom vermeld, op de ter Algemeene Rekenkamer berustende gedetailleerde lijst en de vervolgen daarvan.	VERVREEMD.	
	Nommers onder welke aangewezen op de nevensgemelde lijst en de vervolgen daarvan.	BENAMING.
N°. 1 — 22, 26, 27. » 34 — 202, 206 — 212. » 235 — 241, 254. » 265 — 268.	—	—

WAARDEN VAN VERSCHILLENDEN AARD.

VERKREGEN. Op 1 Januarij 1879. voorhanden.	Bij overschrijving en overname in 1879.	Bij aankoop in 1879.	TOTAAL.	Afgelost en vervreemd bij verkoop, afschrijving en afgifte.	Aanwezig op 31 December 1879	AANMERKINGEN.
f6 311 800,00	»	f 285 000,00	f6 596 800,00	(1) f 1 200,00	f6 595 600,00	(1) Afgifte uit de van de voormalige weeskamers te Delft, herkomstige nalatenschap van Maria de Bije, douairière van George baron de Villegas, blijkens de bij nommer 22 nevens den bijlaagstaat n°. 1 overgelegde quitantie.
95 800,00	»	»	95 800,00	»	95 800,00	
632 800,00	»	»	632 800,00	»	632 800,00	
11 300,00	»	»	11 300,00	»	11 300,00	
300,00	»	»	300,00	»	300,00	(2) Teruggegeven, blijkens het daarvan hiernevens overgelegde ontvangbewijs, aan de gemeente Amsterdam, overeenkomstig het daaromtrent bepaalde bij art. 2 in verband met art. 5 der onder dagteekening van 23/28 November 1878, tusschen den Staat en de gemeente Amsterdam gesloten dading, goedgekeurd bij de wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 196).
490 000,00	»	»	490 000,00	(2) 490 000,00	»	
24 000,00	»	»	24 000,00	»	24 000,00	
300,00	»	»	300,00	»	300,00	
200,00	»	»	200,00	»	200,00	
1 000,00	»	»	1 000,00	»	1 000,00	
800,00	»	»	800,00	»	800,00	
970,30	»	»	970,30	»	970,30	

VAN WAARDE.

Verbleven en aangewezen onder de nommers in deze kolom vermeld, op de ter Algemeene Rekenkamer berustende gedetailleerde lijst en de vervolgen daarvan.	AANMERKINGEN.
N°. 1 — 22, 26, 27.	
» 34 — 202, 206 — 212.	
» 235 — 241, 254.	
» 265 — 268.	

Deze kapitaalstaat opgemaakt en voor deugdelijk verklaard door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers.

'sGravenhage, den 20sten Maart 1880.

(*w. g.*) W. G. HOVY, *Voorzitter.*
» F. VAN RANDWIJCK, *Secretaris.*

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers,
F. VAN RANDWIJCK.

[48. 4.]

LAATSTE REKENING OVER EEN GEDEELTE VAN 1880.

LAATSTE REKENING EN VERANTWOORDING van de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingesteld bij de wet van den 5den Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45).

ONTVANG.

Saldo op primo Januarij 1880.		
A. Gelden in de consignatiekas ter beschikking van de Algemeene Commissie van Liquidatie aanwezig	f 6 924,83	
B. Saldo onder den secretaris der Algemeene Commissie verbleven	491,28	
Dit saldo is den 23sten Januarij 1880 in de consignatiekas gestort, tegen daarvoor door den betaalmeester te 's Gravenhage onder n°. 308 afgegeven quitantie.		
		f 7 426,11
HOOFDSTUK I.		
Overgenomene gereede gelden van de ontbondene besturen der voormalige wees- en momboirkamers.		
Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK II.		
Tegeldemaking van inschrijvingen op de grootboeken der nationale schuld, effecten en waarden van verschillenden aard, mitsgaders verkoop van vaste goederen.		
Voor de onderwerpen van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK III.		
Aflossing van effecten en waarden van verschillenden aard.		
Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK IV.		
Renten van inschrijvingen, effecten en waarden van verschillenden aard.		
(De nommers vóór de posten geplaatst zijn de volgnommers, waarbij de inschrijvingen, effecten en waarden op den kapitaalstaat voorkomen.)		
1. Van f 6 595 600,00, inschrijving op het grootboek der $2\frac{1}{2}$ percents nationale schuld, ten name van de Algemeene Commissie van Liquidatie.		
6 maanden, verschenen 1 Januarij 1880	f 82 445,00	
2. » 95 800,00, inschrijving op het grootboek der 3 percents nationale schuld, ten name van de Algemeene Commissie van Liquidatie.		
6 maanden, verschenen 1 Maart 1880	1 437,00	
3. » 627 200,00, inschrijving op het grootboek der 4 percents nationale schuld, ten name van de Algemeene Commissie van Liquidatie.		
6 maanden, verschenen 1 April 1880	12 544,00	
5. » 300,00, obligatien ten laste der stad Haarlem, rentende $2\frac{1}{2}$ percent.		
12 maanden, verschenen 1 Januarij 1880.	7,50	
6. » 24 000,00, obligatien ten laste der stad Haarlem en ten behoeve van de weeskamer te Haarlem, de dato 4 Maart 1800, rentende $2\frac{1}{2}$ percent.		
12 maanden, verschenen 1 Januarij 1880.	600,00	
		97 033,50
Transporteren	»	f 104 459,61

ONTVANG.

Per transport	»	f 104 459,61
HOOFDSTUK V.		
Inkomsten van vaste goederen.		
Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in ontvang te brengen.		
HOOFDSTUK VI.		
Inhoudingen ingevolge art. 12 *van het Koninklijk besluit van* 25 *Augustus* 1852 (Staatsblad n°. 142).		
De inhoudingen op uitkeeringen aan derden, die daaraan bevorens bij de weeskamers waren onderworpen, en op den Bijlaagstaat n°. 1 bij de daartoe betrekkelijke posten staan uitgetrokken, ten gezamenlijke bedrage van.	»	39,78[5]
HOOFDSTUK VII.		
Ontvangsten van verschillenden aard.		
Saldo der bij deze gevoegden door den secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie afgelegde rekening en verantwoording van dagelijksche voor geen uitstel vatbare uitgaven. (Zie bijlage n°. 3 der uitgaven).	f 503,46	
Restitutie van aan de gemeente Nieuwerkerk a/d IJssel te veel uitbetaalde gelden, ter zake van het saldo der voormalige Weeskamer aldaar	0,05[5]	
		503,46[5]
TOTAAL . . .	»	f 105 002,86

UITGAAF.

HOOFDSTUK I.

Aankoop van inschrijvingen op het grootboek der $2^1/_2$ percents nationale schuld.

Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in uitgaaf te brengen.

HOOFDSTUK II.

Uitkeeringen aan derden.

Nominatief en met omschrijving vermeld op den bij deze gevoegden verzamelstaat (bijlage n°. 1.)	»	f 253,31⁵

HOOFDSTUK III.

Uitgaven krachtens art. 7 *der wet van* 5 *Maart* 1852 (Staatsblad *n°.* 45) *en artt.* 3 *en* 19 *van het Koninklijk besluit van* 25 *Augustus* 1852 (Staatsblad *n°.* 142).

Vermeld op den ten deze overgelegden verzamelstaat (bijlage n°. 2), als:

wegens schadevergoeding, toelagen en belooningen aan den voorzitter, de leden, den secretaris en de geëmploijeerden der Algemeene Commissie van Liquidatie, alsmede wegens toelage aan den Rijksadvocaat te 's Gravenhage, ten gezamenlijke bedrage van	f 5 337,02⁵	
wegens reis- en verblijfkosten	41,25	
wegens tractementen aan ondergeschikte ambtenaren bij de ontbondene weeskamers	*Nihil.*	
wegens pensioenen en uitkeeringen aan voormalige ambtenaren bij de ontbondene weeskamers of aan hunne nagelatene betrekkingen	*Nihil.*	
Te zamen.	f 5 378,27⁵	
En blijkens de ten deze gevoegde door den secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie afgelegde en goedgekeurde rekening en verantwoording van dagelijksche voor geen uitstel vatbare uitgaven (bijlage n°. 3)	96,54	
zijnde het saldo der tot dat einde uitgekeerde som van f 600, blijkens hoofdstuk VII van den ontvang dezer rekening, weder in de consignatiekas overgebragt, ten bedrage van	503,46	
		5 978,27⁵

HOOFDSTUK IV.

Grondlasten en andere uitgaven betreffende vaste goederen.

Voor de onderwerpen van dit hoofdstuk is niets in uitgaaf te brengen.

HOOFDSTUK V.

Onderwerpen van verschillenden aard.

Kosten van regtsgeding	»	f 661,23⁵

Vermeld op den bij deze gevoegden verzamelstaat (bijlage n°. 4).

HOOFDSTUK VI.

Baten ingevolge art. 10 *der wet van* 5 *Maart* 1852 (Staatsblad *n°.* 45) *aan den Staat vervallen en in 's Rijks schatkist overgebragt.*

Voor het onderwerp van dit hoofdstuk is niets in uitgaaf te brengen.

Transporteren	»	f 6 892,82⁵

UITGAAF.

Per transport	»	f 6 892,82
HOOFDSTUK VII.		
Geldelijke saldo's der fondsen en stichtingen, welke ingevolge de wet van 20 *Augustus* 1859 (Staatsblad *n°.* 95) *en de wet van* 14 *November* 1879 (Staatsblad *n°.* 197) *aan den Minister van Financien zijn overgedragen.*		
Met omschrijving vermeld op den bij deze overgelegden verzamelstaat, de dato 1 Mei 1880, ten gezamenlijke bedrage van.	»	6 827,23
HOOFDSTUK VIII.		
Uitkeeringen aan gemeenten der saldo's in geld van de voormalige Wees- en Momboirkamers, ingevolge de wet van 14 *November* 1879 (Staatsblad *n°.* 197).		
Vermeld op den bij deze gevoegden verzamelstaat (bijlage n°. 5).	»	14 009,26[5]
HOOFDSTUK IX.		
Geldelijk saldo aan den Minister van Financien overgedragen ingevolge art. 7 *der wet van* 14 *November* 1879 (Staatsblad *n°.* 197.)		
Vermeld op het bij deze gevoegde ontvangbewijs van den Minister van Financien	»	77 273,54
TOTAAL.	»	f 105 002,86

De Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers verklaart dat deze rekening getrouwelijk is opgemaakt en in allen deele overeenkomstig hare boeken; zoomede dat in ontvang al datgene is verantwoord hetwelk daarin behoort te zijn opgenomen, zonder iets te hebben verzwegen of achtergehouden, en evenmin onder de gedane betalingen iets te kwader trouw in uitgaaf gebragt.

's Gravenhage, den 12den Junij 1880.

(*w. g.*) W. G. HOVY, *Voorzitter.*

» F. VAN RANDWIJCK, *Secretaris.*

N°. 4. R. *'s Gravenhage*, den 9den Augustus 1880.

De Algemeene Rekenkamer, de vorenstaande rekening en verantwoording met de daarbij overgelegde bescheiden onderzocht en tegen het dubbel van het grootboek der nationale schuld vergeleken hebbende;

Gelet op de bepalingen der wetten van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45) en 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197) en op de Koninklijke besluiten van 22 Februarij 1880 (*Staatsblad* n°. 23) en van 26 Februarij 1880, n°. 10;

Gehoord het rapport van de Leden der Eerste Tafel;

Heeft goedgevonden en verstaan deze rekening en verantwoording op te nemen en te sluiten als volgt:

De ontvang wordt bepaald en aangenomen tot eene som van *een honderd vijf duizend en twee gulden zes en tachtig cents* . . . . f 105 002,86

De uitgaaf wordt vastgesteld en geleden tot eene gelijke som van 105 002,86

Zoodat deze rekening wordt gesteld . . . . *Quitte.*

En wordt bij deze tevens geconstateerd, dat de Algemeene Commissie voornoemd, blijkens den bij de rekening gevoegden kapitaalstaat en verdere bewijsstukken, de kapitalen, begrepen in hare jaarlijksche verantwoordingen aan de Kamer, overeenkomstig de voorschriften der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), hetzij aan de betrokken gemeentebesturen, hetzij aan den Minister van Financien heeft overgedragen.

Afschrift dezer zal worden gezonden aan de Algemeene Commissie van Liquidatie voornoemd (met het duplicaat der rekening, van den kapitaalstaat en van de aan den Minister van Financien afgelegde rekening), alsmede aan den Minister van Financien bij geleidenden brief.

Gedaan in de vergadering der Algemeene Rekenkamer, op heden den 9den Augustus 1880.

(*get.*) S. DE SAVORNIN LOHMAN. J. L. BECKING.

Ter ordonnantie van dezelve,

(*get.*) J. H. VAN REENEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris bij de Algemeene Rekenkamer,

(*get.*) J. H. VAN REENEN.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees- en Momboirkamers,

F. VAN RANDWIJCK.

[48. 5.]

LAATSTE KAPITAALSTAAT
OVER EEN GEDEELTE VAN 1880.

LAATSTE KAPITAALSTAAT door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers overgelegd nevèns hare laatste rekening en verantwoording.

		Op 1°. Januarij 1880 voorhanden.	Vervreemd bij afschrijving.	Aanwezig.
1. Inschrijvingen op het Grootboek der 2½ percents nationale schuld, ten name van »Wees of Momboirkamers" (de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige) te 's Gravenhage.				
		f 6 595 600		
Overschrijving blijkens de daarvan ten deze overgelegde door den Minister van Financien afgegeven verklaring ten name der nagenoemde erflaters, van kapitalen tijdelijk met vruchtgebruik of uitkeering belast (art. 1 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), te weten:				
Weeskamer *Amsterdam*,				
Gerard van Papenbroek . . . . f	8 000			
Weeskamer *Delft*,				
Simon Veillaume de Brienne	46 500			
Weeskamer *Enkhuizen*,				
Siebrant Willemsz. Groes.	2 100			
Weeskamer *Gouda*,				
Jacoba van Ostade, wed. van Gerard Boon	1 600			
Weeskamer *Hoorn*,				
Hendrik Heuning zich ook genoemd hebbende von Hoegen	17 900	. . . . . .	f 76 100	
Overschrijving krachtens art. 4 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), ten behoeve der nagenoemde gemeenten, van de daarbij vermelde kapitalen, blijkens de daarvan onder de nommers als volgt bij den bijlaagstaat n°. 5 der rekening en verantwoording overgelegde ontvangbewijzen:				
N°. 1. Amersfoort . . . . f	200			
» 2. Beemster	4 100			
» 3. Beverwijk	100			
» 4. Brielle	15 300			
» 5. Enkhuizen	38 100			
» 7. Gorinchem	300			
» 9. 's Gravenhage	84 500			
» 10. Haarlem	500			
» 12. Leiden	32 900			
» $13\frac{A}{B}$. Middelburg f 36 400, f 5700	42 100			
» 15. Nieuwer-Amstel	2 200			
» 16. Ouder-Amstel	5 400			
» 18. Oegstgeest	200			
» 19. Rotterdam	49 600			
» 20. Sloten	2 500			
» 21. Stompwijk	1 800			
» 25. Veere	6 900			
» 26. Vrouwenpolder	500			
» 27. Wassenaar	600			
» 29. Wormer	2 000			
» 31A. Zaandam	9 300			
		. . . . . .	299 100	
Transporteren		f 6 595 600	375 200	

			Op °. Januarij 1880 voorhanden.	Vervreemd bij afschrijving.	Aanwezig.
Per transport			f 6 595 600	f 375 200	
Overschrijving krachtens art. 7 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), ten behoeve van den Staat blijkens het daarvan door den Minister van Financien afgegeven ontvangbewijs, der kapitalen herkomstig als volgt, te weten:					
Amsterdam		f 1 027 700			
Dordrecht		100			
Schiedam		400			
		f 1 028 200			
Van de Banne van Westzanen, voor verwisseling in contanten (art. 2 en 4 der voornoemde wet)		900			
Van de voor vergoeding van debet saldo's in contanten ingehouden kapitalen (art. 4 der voornoemde wet) van de weeskamers te:					
Enkhuizen	f 23 600				
's Gravenhage	65 700				
Haarlem	28 300				
Leiden	2 600				
Middelburg	305 600				
Idem (Ambachten)	7 700				
Nieuwerkerk a/d IJssel	100				
Nieuwer-Amstel	800				
Ouder-Amstel	900				
Rotterdam	12 100				
Sloten c. a.	1 100				
Wassenaar	700				
Wormer	200				
Zaandam	600	450 000			
Van het saldo der kapitalen door de Algemeene Commissie buiten betrekking van eenige boedel of nalatenschap aangekocht	f 4 749 300				
Te verminderen met het debet-saldo der weeskamer van Delft (art. 6 der voornoemde wet)	8 000				
		4 741 300	.....	6 220,400	
				f 6 595 600	

			Op 1°. Januarij 1880 voorhanden.	Vervreemd bij afschrijving.	Aanwezig.
2. Inschrijvingen op het grootboek der 3 percents nationale schuld, ten name van »Wees of Momboirkamers" (de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige) te 's Gravenhage.					
			f 95 800		
Overschrijving krachtens art. 7 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), ten behoeve van den Staat blijkens het daarvan door den Minister van Financien afgegeven ontvangbewijs, der kapitalen herkomstig als volgt:					
Van de voormalige Weeskamer te:					
Amsterdam	f 68 200				
Schiedam	400				
		f 68 600			
Van de Banne van Westzanen, voor verwisseling in contanten (art. 2 en 4 der genoemde wet)		200			
Van de ter vergoeding van debet-saldo's in contanten ingehouden kapitalen (art. 4 der genoemde wet) van de weeskamers te:					
Enkhuizen	f 8 100				
's Gravenhage	2 400				
Haarlem	1 000				
Leiden	2 300				
Middelburg	10 000				
Rotterdam	3 200				
		27 000			
			. . . . . .	f 95 800	
			f 95 800	f 95 800	
3. Inschrijvingen op het grootboek der 4 percents nationale schuld, ten name als voren.					
			f 632 800		
Overschrijving, blijkens daarvan ten deze overgelegde door den Minister van Financien afgegeven verklaring, ten name van Jacoba van Ostade wed. Gerard Boon (weeskamer Gouda), ten einde in perpetuum fidei-commissair te blijven (art. 1 der wet van 14 November 1879, *Staatsblad* n°. 197)			»	f 2 300	
Overschrijving, krachtens art. 4 der genoemde wet, ten behoeve der gemeente Gouda, blijkens daarvan onder n°. 8 bij den bijlaagstaat n°. 5 der rekening en verantwoording overgelegd ontvangbewijs. .			»	3 300	
Overschrijving, krachtens art. 7 der genoemde wet, ten behoeve van den Staat, blijkens het daarvan door den Minister van Financien afgegeven ontvangbewijs:					
van het kapitaal herkomstig van de voormalige weeskamer te Amsterdam			»	600 000	
van de ter vergoeding van de debet-saldo's in contanten ingehouden kapitalen (art. 4 der genoemde wet) van de weeskamers te:					
Enkhuizen	f	14 000			
's Gravenhage		4 000			
Gouda		9 200			
			. . . . . .	27 200	
			f 632 800	f 632 800	

	Op 1°. Januarij 1880 voorhanden.	Vervreemd bij afschrijving.	Aanwezig.
4. Certificaten van deelgeving in inschrijvingen op het grootboek der 4 percents nationale schuld:	f 11 300		
Afgegeven aan den Minister van Financien, blijkens het ten deze overgelegd ontvangbewijs, herkomstig uit de nalatenschap van Jacoba van Ostade, wed. van Gerard Boon (weeskamer Gouda), ter voldoening aan art. 1 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), twaalf certificaten, ten gezamenlijke bedrage van	»	f 11 200	
Afgegeven aan de gemeente Gouda, ter voldoening aan art. 2 der wet als voren, blijkens ontvangbewijs onder n°. 8, overgelegd bij den bijlaagstaat n°. 5 der rekening en verantwoording, een certificaat, groot	»	100	
	f 11 300	f 11 300	
5. Obligatien ten laste der stad Haarlem, rentende 2½ percent:	f 300		
Afgegeven aan de gemeente Haarlem, ter voldoening aan art. 2 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), blijkens ontvangbewijs n°. 10, overgelegd bij den bijlaagstaat n°. 5 der rekening en verantwoording	»	f 300	
6. Obligatien ten laste der stad Haarlem en ten behoeve van de weeskamer te Haarlem, dd. 4 Maart 1800, rentende 2½ percent:	f 24 000		
Afgegeven aan de gemeente Haarlem, ter voldoening en blijkens ontvangbewijs bij de laatste obligatien aangewezen.	»	f 9 000	
Afgegeven, krachtens art. 7 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), ten behoeve van den Staat, blijkens het daarvan door den Minister van Financien overgelegd ontvangbewijs; hebbende gestrekt ter vergoeding van het debet-saldo in contanten van de weeskamer van Haarlem	»	15 000	
	f 24 000	f 24 000	
7. Obligatien ten laste der stad Veere en ten behoeve van de weeskamer te Veere, de dato 27 Mei of 1 Julij 1785, groot 50 L.Vl.:	f 300		
Afgegeven aan de gemeente Veere, ter voldoening aan art. 2 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), blijkens ontvangbewijs n°. 25, overgelegd bij den bijlaagstaat n°. 5 der rekening en verantwoording.	»	f 300	
8. Verbandbrief de dato 14 September 1786, rentende 3 percent, ten behoeve van den uitlandigen Francis Man en Bernard Scherens, benevens Abraham Verrière, en ten laste van de Groote Kerk in de stad Breda, onder verband van alle stadsgoederen.	f 200		
Afgegeven, krachtens art 7 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), ten behoeve van den Staat, blijkens het daarvan door den Minister van Financien afgegeven en hiernevens overgelegd ontvangbewijs	»	f 200	

	Op 1°. Januarij 1880 voorhanden.	Vervreemd bij afschrijving.	Aanwezig.
9. Obligatie aan toonder ten laste W. G. Deutz, de dato 1 Mei 1753, zonder vaste rente.	f 1 000,00		
Afgegeven ten behoeve van den Staat, krachtens de wet en blijkens ontvangbewijs als voren	»	f 1 000,00	
10. Obligatie aan toonder ten laste Jan van Rijneveld en Soonen, de dato 1°. Julij 1772, zonder vaste rente, groot per resto f 800.	f 800,00		
Afgegeven ten behoeve van den Staat, krachtens de wet en blijkens ontvangbewijs als voren	»	f 800,00	
11. Schuldbekentenis van den makelaar en notaris G. J. Ten Brummeler te Gouda, ten laste van de weeskamer aldaar afgegeven, de dato 21 Januarij 1845.	f 970,30		
Afgegeven aan de gemeente Gouda, ter voldoening aan art. 2 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197), blijkens ontvangbewijs n°. 8, overgelegd bij den Bijlaagstaat n°. 5 der rekening en verantwoording	»	f 970,30	

VOORWERPEN VAN WAARDEN.

VERKREGEN en aangewezen onder de nommers in deze kolom vermeld, op de ter Algemeene Rekenkamer berustende gedetailleerde lijst en de vervolgen daarvan.	VERVREEMD. Nommers onder welke aangewezen op de nevensgemelde lijst en de vervolgen daarvan.	VERBLEVEN.
N°. 1 — 22, 26, 27. » 34 — 202, 206 — 212. » 235 — 241, 254. » 265 — 268.	N°. 1—22, 26, 27, 34—202, 206—212, » 235—241, 254, 265—268. Afgegeven aan den Minister van Financien, blijkens daarvan ten deze overgelegd ontvangbewijs, zulks ter voldoening aan art. 10 der wet van den 5den Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), aan de wet van 20 Augustus 1859 *Staatsblad* n°. 95) en art. 7 der wet van 14 November 1879 (*Staatsblad* n°. 197).	—

Deze kapitaalstaat opgemaakt en voor deugdelijk verklaard door de Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken betreffende de voormalige Wees- en Momboirkamers.

's Gravenhage, den 12den Junij 1880.

(*w. g.*) W. G. HOVY, *Voorzitter*.
» F. VAN RANDWIJCK, *Secretaris*.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris der Algemeene Commissie van Liquidatie der zaken van de voormalige Wees en Momboirkamers,

F. VAN RANDWIJCK.

Inrigting eener dienst ter verzending met de post van pakketten, een gewigt van 5 kilogram niet te boven gaande.

[49. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot inrigting eener dienst ter verzending met de post van pakketten, een gewigt van 5 kilogram niet te boven gaande.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 28sten September 1880.

WILLEM.

[49. 2.]

ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in het algemeen belang wenschelijk is de dienst der posterijen uit te breiden tot het overbrengen van pakketten van een beperkt gewigt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De dienst der posterijen wordt uitgebreid en mede dienstbaar gemaakt aan het overbrengen van pakketten, het gewigt van 5 kilogram niet te boven gaande.

Die uitbreiding zal achtereenvolgens in de verschillende gedeelten des lands geschieden, aldus dat zij twee jaar na het in werking treden der wet in het geheele land zij ingevoerd.

Art. 2.

Voor de verzendingen met de pakketpost wordt de volgende vracht geheven, onverschillig den afstand waarover het vervoer plaats heeft:

voor elk pakket:

tot een gewigt van 1 kilogram 15 cents;

van een gewigt boven 1 tot 3 kilogram 20 cents;

van een gewigt boven 3 tot 5 kilogram 25 cents.

De vracht wordt vooruitbetaald.

Art. 3.

Voor het verloren gaan of het in het ongereede geraken van pakketten, of voor de aan den inhoud daarvan toegebragte schade, wordt aan den afzender vergoeding verleend.

Er is geene vergoeding verschuldigd:

a. wanneer de schade het gevolg is van overmagt;

b. wanneer zij uit een gebrek van het vervoerde zelf is ontstaan;

c. wanneer zij veroorzaakt is door onvoldoende inpakking, of in het algemeen door schuld of nalatigheid van den afzender.

De schade, ten gevolge van vertraagde overkomst, niet ten gevolge van overmagt ontstaan, wordt alleen dan vergoed, wanneer de inhoud van het pakket door de vertraging bedorven is.

Art. 4.

De bij het vorige artikel vermelde vergoeding geschiedt naar den grondslag van de werkelijk geleden schade, doch zij bedraagt in geen geval meer dan f 2,50 voor elk kilogram of een gedeelte van een kilogram.

Art. 5.

Aangifte van de inhoudswaarde der pakketten is tot eene som van f 500 toegelaten.

Behalve het port bij art. 2 bepaald, is voor pakketten met aangegeven waarde een evenredig regt verschuldigd van 10 cent voor elke f 100 of een gedeelte van f 100. Dat regt wordt mede vooruitbetaald.

Art. 6.

Het volle bedrag der aangegeven waarde wordt aan den afzender vergoed, wanneer het pakket op de post verloren gaat, of in het ongereede geraakt.

Het wordt beschouwd verloren te zijn gegaan of in het ongereede te zijn geraakt, wanneer het 30 dagen na de ter post bezorging niet kan worden geleverd.

De aanspraak op schadevergoeding vervalt, wanneer de aanvrage tot dat einde niet binnen zes maanden na het ter post bezorgen van het pakket, waarvoor de vergoeding gevraagd wordt, aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is ingediend.

Indien een gedeelte van den inhoud op de post verloren gaat of in het ongereede geraakt, is, met toepassing van het bepaalde bij art. 93 van het Wetboek van Koophandel, vergoeding van dat gedeelte verschuldigd.

De bij art. 3 vastgestelde regels zijn mede op de pakketten met aangegeven waarde van toepassing.

Art. 7.

Wij behouden Ons voor, tegen betaling van een bijkomend regt, de gelegenheid te openen tot eene, op het verlangen der afzenders, meer bespoedigde verzending en bestelling van pakketten, dan volgens de gewone dienstregeling plaats heeft.

Art. 8.

Het vervoer op de spoorwegen van de pakketten en van de ambtenaren der posterijen, onder wier geleide en toezigt dat vervoer plaats vindt, geschiedt, bij gemis in eenen trein van rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen der postadministratie, of, bij gebrek aan ruimte, in die rijtuigen of in die afdeelingen van rijtuigen, in de goederenwagens van de ondernemers der spoorwegdiensten, die, op verlangen van het bestuur der posterijen, verpligt zijn daartoe in die wagens ruimte beschikbaar te stellen.

Art. 9.

Voor het vervoer op de spoorwegen van de voorwerpen der pakketpost, onverschillig of het in de rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen der postadministratie dan wel in de spoorwegwagens plaats vindt, wordt door de ondernemers der spoorwegdiensten, op den grondslag van de boeken of aanteekeningen der postadministratie, de navolgende vergoeding van vracht genoten:

7 cent voor een pakket tot een gewigt van 1 kilogram;

11 cent voor een pakket boven het gewigt van 1 kilogram tot 3 kilogram;

15 cent voor een pakket boven het gewigt van 3 kilogram tot 5 kilogram.

Indien meer dan ééne spoorwegdienst in het vervoer betrokken is, wordt het bedrag van de vergoeding door die diensten gezamenlijk, elk voor een gelijk deel, genoten.

In overleg met de bestuurders der spoorwegdiensten, kan het bedrag der vergoeding voor het vervoer der pakketten ook bij abonnement per jaar of per kwartaal geregeld worden.

Het vervoer van de ambtenaren der posterijen, met eenige dienst betrekkelijk de pakketpost op de spoorwegen belast, heeft kosteloos plaats.

Art. 10.

De bepalingen dezer wet betreffen het binnenlandsch verkeer.

Het vervoer van pakketten met de post, in verkeer met de Nederlandsche bezittingen en kolonien, alsmede met vreemde Staten, wordt door Ons geregeld in overeenstemming, voor zooveel het verkeer met vreemde Staten betreft, met de overeenkomsten of schikkingen, die daaromtrent met vreemde regeringen of postadministratien mogten tot stand komen.

Het bepaalde bij de artikelen 8 en 9 dezer wet is mede van toepassing op de pakketten, die in de bij het bovenvermelde lid bedoelde verkeer worden vervoerd.

Art. 11.

Wij behouden Ons voor te bepalen:

a. welke afmetingen de pakketten niet mogen te boven gaan;

b. welke voorwerpen ter verzending met de pakketpost niet kunnen worden toegelaten;

c. welke verpligtingen op de afzenders rusten omtrent de inpakking der voorwerpen, en welke formaliteiten door hen bij de verzending zijn in acht te nemen;

d. welke regels zijn op te volgen met betrekking tot pakketten, die door de geadresseerden geweigerd worden, of om andere redenen onbestelbaar zijn.

Art. 12.

Het eerste lid van art. 2 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) wordt gewijzigd als volgt:

Gefrankeerde brieven of pakketten, papieren bevattende, van meer dan 15 grammen, zijn onderworpen aan het navolgende port:

boven 15 tot en met 100 grammen 10 cent;
» 100 » » » 250 » 15 »
» 250 » » » 500 » 20 »

Tusschen de kantoren waar, overeenkomstig het tweede lid van art. 1, de dienst der posterijen voor het overbrengen van pakketten van een beperkt gewigt is uitgebreid, worden geene pakketten boven het gewigt van 500 grammen, tegen het tarief der briefporten, ter verzending met de brievenpost toegelaten.

Art. 13.

Art. 4 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) wordt ingetrokken.

Art. 14.

Het 2de lid van art. 18 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) wordt gewijzigd als volgt:

Bij zwaarder gewigt dan van 100 grammen wordt het volgende port toegepast:

boven 100 tot en met 150 grammen 5 cent;
» 150 » » » 200 » 7½ »
» 200 » » » 300 » 10 »
» 300 » » » 400 » 12½ »
» 400 » » » 500 » 15 »

en voorts voor elke 250 grammen of gedeelte van 250 grammen, een port van 2½ cent daarboven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

[49. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Het overbrengen van de eene plaats naar de andere van voorwerpen en goederen, van betrekkelijk weinig omvang en gewigt, behoort hier te lande nog niet tot de taak van het postwezen, maar geschiedt door de ondernemers van spoorwegdiensten en van andere openbare middelen van vervoer.

De ondervinding heeft sedert geruimen tijd doen gevoelen, dat de gelegenheden voor het vervoer van kleine pakketten niet in overeenstemming met, of voldoende voor de behoefte zijn, en dat in het verkeer tusschen plaatsen, die niet regtstreeks door hetzelfde middel van vervoer zijn verbonden, de voorziening zeer gebrekkig is, zoodat herhaaldelijk gegronde klagten over vertraagde overkomst, hooge vrachten, en dergelijke, worden gehoord, waarbij nog komt, dat er vele plaatsen zijn, die zoo goed als van elke gelegenheid tot verzending zijn verstoken.

Intusschen is aan eene goede regeling van het bedoelde vervoer een onmiskenbaar belang voor den handel en de nijverheid verbonden.

Die overwegingen hebben de Regering genoopt, door raadpleging van de ondervinding in het buitenland, een onderzoek te doen instellen, of door uitbreiding van de dienst der posterijen, in die behoefte kan worden voorzien; aldus, dat het vervoer der pakketten langs dezelfde verbindingswegen, als voor het brievenvervoer zijn in 't leven geroepen, zou kunnen geschieden en overal in den lande, op alle postinrigtingen, gelegenheid tot het regelmatig en op vaste tijdstippen ontvangen en verzenden van pakketten, tegen eene matige vracht, zou kunnen gegeven worden.

Het ingestelde onderzoek heeft de Regering niet afgeschrikt, om het plan, dat zij beoogde, ten uitvoer te leggen, en tot regeling van dit onderwerp een wetsvoorstel aan de Staten-Generaal aan te bieden.

De middelen, waarover de postadministratie voor het brievenvervoer beschikt, zullen natuurlijk voor het overbrengen van pakketten uitbreiding behoeven. Wel zullen er alzoo belangrijke kosten te maken zijn om daaraan te gemoet te komen, maar met grond kan verwacht worden, dat, zoo al niet terstond, de kosten toch spoedig door de inkomsten der pakketpost gedekt en na verloop van enkele jaren zelfs overtroffen zullen worden, ofschoon dan ook, bij brek aan vertrouwbare gegevens, met voldoende zekerheid de lasten en baten dezer dienst bezwaarlijk onder bepaalde cijfers kunnen gebragt worden.

De uitsluitende bevoegdheid, die de Staat zich ten aanzien van het brievenvervoer heeft voorbehouden, wordt voor de pakketpost niet gevorderd, en zou ook in het algemeen belang niet wenschelijk zijn. Vervoerders van goederen moeten, als tot dusverre, vrij worden gelaten, om met de bezorging van de kleine pakketten voort te gaan. Het publiek moet van de gelegenheden, die de particuliere vervoerders aanbieden, even als thans, kunnen blijven gebruik maken. Alvorens deze wet te ontwerpen, zijn de ondernemers der spoorwegdiensten omtrent het te dezer zake bij de Regering bestaande voornemen gehoord.

In de daarop ontvangen antwoorden werd de behoefte aan de inrigting eener pakketpost vrij algemeen erkend, althans voor plaatsen die niet aan de spoorwegen gele-

gen zijn, en, hoewel zich tot medewerking bereid betoonende, werd echter vergoeding voor de schade, die den spoorwegen zou worden berokkend, op den voorgrond gesteld.

Het verlangen van sommigen, om in de regeling niet te doen deelen de plaatsen die langs den spoorweg gelegen zijn, is onaannemelijk.

Door dergelijken halven maatregel zou het publiek niet voldoende geriefd zijn, en het voorname doel: het tot stand brengen van eene gelegenheid, om in alle plaatsen van het land, tegen eene gelijke en matige vracht, kleine pakketten te kunnen verzenden, worden gemist.

Vele plaatsen langs den spoorweg gelegen, zouden daardoor bij andere achterstaan. Zoo bijv. is de vracht voor het vervoer over den spoorweg van een pakket, tot een gewigt van 1 kilogram:

tusschen Groningen en Utrecht 30 cents;
» Maastricht en Leeuwarden 38 cents;
» Harlingen en Bergen op Zoom 40 cents;

met verhooging van 5 cents voor elk kilogram daarboven, zoodat voor goederen van 4—5 kilogram tusschen die plaatsen zou verschuldigd zijn: 50, 58 en 60 cents.

Met deze enkele algemeene opmerkingen schijnt te kunnen worden volstaan.

De toelichting der artikelen zal de gelegenheid aanbieden, om bij sommige der onderdeelen iets langer stil te staan.

Art. 1. Voor de organisatie eener uitbreiding van de postdienst, als waarvan hier de rede is, zal uit den aard der zaak veel voor te bereiden zijn.

Er moet worden voorzien in noodige localen, in ruimere vervoermiddelen. Postdiensten, die thans te voet worden uitgevoerd, zullen door diensten per rijtuig moeten vervangen worden, meer personeel zal moeten worden aangesteld, enz. De vraag, binnen welke grenzen de verzending van pakketten kan worden toegelaten, moest dus, in verband met de mogelijkheid om met de daartoe vereischte middelen binnen een niet te lang tijdsverloop gereed te kunnen zijn, zorgvuldig worden overwogen.

Uit aanmerking, dat de kleine en afgelegen plaatsen de meeste behoefte hebben aan betere gelegenheid voor het verzenden en ontvangen van pakketten, viel aan beperking van de dienst, bij voorbeeld alleen tot plaatsen waar postkantoren gevestigd zijn, niet te denken.

Dan deed zich de vraag voor: welk maximum gewigt voor de te verzenden pakketten zou moeten worden aangenomen.

Bij raadpleging van de Duitsche Statistiek is gebleken, dat in 1877 door de Duitsche Post-administratie werden vervoerd 49 millioen pakjes, tot een gezamenlijk gewigt van 215 millioen kilogram, en dat 23 ten honderd daarvan het gewigt van 1 kilogram niet te boven gingen, terwijl ruim 53 ten honderd een gewigt hadden van 1 tot 5 kilogram. Uit die cijfers blijkt, dat door de vaststelling van een maximum van 1 kilogram niet op voldoende wijze in de behoefte van dat vervoer zou worden voorzien, maar dat ¾ gedeelte van de vervoerde voorwerpen het gewigt van 5 kilogram niet te boven gaan, ofschoon in Duitschland goederen, tot een gewigt van 50 kilogram, ter verzending met de post zijn toegelaten, waaruit dus mag worden afgeleid, dat met een maximum van 5 kilogram in ruime behoefte kan worden voorzien, maar dit toch niet lager mag worden gesteld.

Art. 2. Voor de vaststelling van het tarief komt tweederlei grondslag in aanmerking, die naar den afstand, en die naar het gewigt.

Een tarief naar eenen tweeledigen grondslag geeft voor de toepassing groote moeijelijkheden, en is ook in strijd met het beginsel, voor het vervoer door de post aangenomen, van een vast port, onafhankelijk van den afstand, waarover moet vervoerd worden.

Ook naar de rede van het gewigt is het wenschelijk, dat de berekening van de vracht, al kan die niet onveranderlijk zijn, zoo eenvoudig mogelijk worde gemaakt, als bij het wetsontwerp is voorgesteld, aldus, dat tot een gewigt van 1 kilogram, 15 cents, voor een gewigt boven 1 tot 3 kilogram, 20 cents, en voor een gewigt boven 3 tot 5 kilogram, 25 cents zal verschuldigd zijn.

De twee spoorwegmaatschappijen, die het belangrijkste bestelgoederenvervoer hebben, heffen een minimum-vracht van 15 cents. In het ontwerp is dezelfde minimum-vracht voorgesteld.

De bij het ontwerp voorgestelde verpligting tot vooruitbetaling van het port is eene zeer wenschelijke en nuttige bepaling. Daardoor wordt de geldelijke verantwoording vereenvoudigd en gemakkelijk gemaakt. Komt de maatregel dus in de eerste plaats ten bate der administratie, voor de belanghebbenden is het bezwaar, zoo bezwaar kan worden beweerd, wegens het lage tarief van weinig beteekenis, vooral wanneer in aanmerking genomen wordt, dat anders voor ongefrankeerde verzendingen toch een verhoogd port vastgesteld, en alzoo in elk geval een zedelijke dwang uitgeoefend zou moeten worden, om de frankering te bevorderen.

Voor de frankering kan van dezelfde zegels als voor de frankering van brieven worden gebruik gemaakt.

Art. 3. Omtrent de toekenning van schadeloosstelling bij vermissing of ten gevolge van schade, die aan het vervoerde is toegebragt, zijn in hoofdzaak dezelfde beginselen gevolgd, als die bij art. 91 en volgende van het Wetboek van Koophandel zijn gehuldigd.

Schade, ten gevolge van vertraagde overkomst, valt mede in de termen van vergoeding, doch alleen voor het geval, dat het vervoerde door de vertraging bedorven is.

Art. 4. Omtrent de werkelijk geleden schade zal de administratie in den regel wel in de verklaringen der belanghebbenden moeten berusten.

Die vergoeding zal uit den aard der zaak binnen zekere grenzen moeten beperkt zijn. Daarom is het noodig, dat de wet een maximum van vergoeding bepale.

Iedereen weet dan, waaraan zich te houden, en kan, in verband met het bepaalde bij het volgende artikel, de maatregelen nemen om zich tegen schade te vrijwaren.

Het bedrag der schadeloosstelling, namelijk f 2,50 per kilogram, is iets lager dan in Duitschland, waar zij op 1 Thale. per 500 gram is vastgesteld, doch hooger dan in Zwitserland, waar zij 4 francs per kilogram bedraagt.

Bij het algemeen reglement op de spoorwegen van 9 Januarij 1876 (*Staatsblad* n°. 7) is de vergoeding bepaald op f 30 per 50 kilogram bruto-gewigt.

Art. 5. De gelegenheid tot verzekering tegen verlies van voorwerpen van meer waarde dan de som voor de vergoeding in het voorgaande artikel bepaald, mag niet ontbreken.

Intusschen dient ook daarvoor een grens te worden bepaald, en is in het wetsontwerp voorgesteld eene waarde van f 500 voor verzekering toe te laten, tegen betaling van een regt van 10 cent voor elke f 100.

Art. 6. Het is noodig dat de wet bepale, wanneer bij het verloren gaan of het in 't ongereede geraken van pakketten, de eisch tot schadevergoeding kan worden ingesteld.

Een termijn van 30 dagen schijnt daartoe te kunnen worden aangenomen.

De tijd van zes maanden, voor verjaring van aanspraken op vergoeding, stemt overeen met dien bij art. 95 van het Wetboek van Koophandel vastgesteld. De aanvang van den termijn wordt echter bij het wetsontwerp voorgesteld op den dag waarop het pakket aan de post ter bezorging is gegeven, terwijl zij, volgens het Wetboek van Koophandel, ingaat met den dag, dat het vervoer had moeten volbragt zijn.

Wanneer een gedeelte van den inhoud op de post verloren gaat, of in 't ongereede geraakt, moet mede aanspraak op vergoeding van dat gedeelte worden erkend, doch alsdan zullen de bepalingen, die bij art. 93 van het Wetboek van Koophandel zijn voorgeschreven, toepassing behooren te vinden.

Art. 7. Het vervoer der pakketten langs de spoorwegen zal niet altijd kunnen geschieden met de treinen die voor het brievenvervoer zijn aangewezen. In rigtingen bijvoorbeeld waar voor het brievenvervoer van sneltreinen wordt

gebruik gemaakt, zal voor de pakketten in den regel van een volgenden gewonen trein worden gebruik gemaakt.

Daar echter aan eene bespoedigde overkomst in sommige gevallen een groot belang zou kunnen zijn verbonden, zal de gelegenheid daartoe moeten bestaan.

Voor zoover bij uitzondering bespoedigde verzending kan worden toegestaan, en ook expresse bestelling te pas komt, zal daarvoor een bijkomend regt moeten gevorderd worden.

Art. 8. In de rijtuigen of in de afdeelingen van rijtuigen, waarin op de spoorwegen de brievenpost wordt behandeld, zal voor de pakketten dikwijls de noodige ruimte ontbreken. Meer postrijtuigen of afdeelingen van rijtuigen daarvoor in de treinen bij te voegen, moet ook in 't belang der spoorwegdiensten zoo mogelijk vermeden worden. Dit kan geschieden door den postbeambte met de pakketten, die hij heeft over te brengen, voor zooveel ruimte in de postrijtuigen ontbreekt, in den bagagewagen der spoorwegonderneming te doen plaats nemen, of, naar omstandigheden, de pakketten in gesloten en verzegelde kisten of manden in de bagage- of goederenwagens te plaatsen.

Art. 9. De ondernemers der spoorwegdiensten hebben regt op vergoeding van vracht wegens het vervoer, dat hun bij de wet mogt worden opgelegd.

De grondslagen van het regtstreeksche binnenlandsche goederentarief der spoorwegen zijn voor elke afzonderlijke verzending:

laden.	1½ cent,
lossen.	1½ »
bestellen	5 »
te zamen . . .	8 cent.

De minimum vrachtprijs van 15 cent, die door verschillende spoorwegen wordt geheven, moet dus, ter berekening van de eigenlijke vracht voor het vervoer, met 8 cent worden verminderd.

Het verschil, zijnde 7 cent, wordt op grond van die berekening voorgesteld aan de spoorwegen als een minimum vracht voor pakketten, tot een gewigt van 1 kilogram, te vergoeden.

Voor pakketten, vallende in de 2de kategorie (van 1—3 kilogram), wordt, ingevolge het ontwerp, eene hoogere vergoeding van de helft van 7 cent, tot een geheel afgerond, namelijk 4 cent, en voor de laatste kategorie (van 3—5 kilogram) 2 × 4 cents toegekend.

Onverschillig de afstand, en of het vervoer geschiedt in locaal of in regtstreeksch verkeer, dan wel dezelfde spoorwegdienst meer dan eens met het vervoer gemoeid wordt, is dezelfde vergoeding verschuldigd.

Wanneer het vervoer over meer dan éénen spoorweg plaats vindt, zal de vergoeding derhalve tusschen de betrokken diensten moeten worden verdeeld.

Art. 10. Even als bij art. 32 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) ten aanzien der brievenpost is geschied, is het wenschelijk, dat aan de Regering de handen vrij worden gelaten, om de inrigting eener pakketpost in het verkeer met vreemde Staten, in overeenstemming met de te treffen schikkingen of overeenkomsten te regelen.

Het vooruitzigt bestaat, dat spoedig de grondslagen zullen gelegd worden voor de inrigting eener pakketpost in het internationaal verkeer. Den 7den October zal te Parijs eene conferentie worden gehouden, om, zoo mogelijk, eene regeling tot dat einde tot stand te brengen. De meeste Europeesche Staten hebben zich tot deelneming daaraan bereid verklaard.

Mogt deze wet tot stand komen, dan zal de Regering er mede naar trachten, zoo mogelijk eene pakketpost in het verkeer met de Nederlandsche kolonien in 't leven te roepen.

Art. 11. Het is noodzakelijk, omtrent de afmetingen die de pakketten in den regel niet zullen mogen te boven gaan, beperkende bepalingen te maken.

Er zijn vele voorwerpen, die van de verzending per pakketpost zullen moeten worden uitgesloten, als b. v. voorwerpen van ligt ontvlambaren aard, alsmede die, welke spoedig aan bederf onderhevig zijn, en andere, waarvan het vervoer gevaar oplevert, dan wel schade of hinder kan veroorzaken.

Ten aanzien der inpakking zullen algemeene voorschriften behooren gegeven te worden, voornamelijk, om den inhoud der pakketten zooveel mogelijk tegen beschadiging te vrijwaren, waaraan zij anders, bij vervoer over grooten afstand, zoo ligtelijk blootstaan.

Ook omtrent het adresseren der pakketten en de bezorging van een geleide- of vrachtbrief, zal op eenparigen voet dienen gehandeld te worden.

Geweigerde of onbestelbare voorwerpen zullen zooveel mogelijk aan de afzenders worden teruggegeven, maar bij onbekendheid van den afzender, zal daaraan eene andere bestemming moeten gegeven worden. Het zal noodig zijn daaromtrent reglementaire bepalingen vast te stellen.

Art. 12. Indien er briefporten zijn van aanzienlijk hooger bedrag dan bij art. 2 van dit ontwerp als minimum vracht wordt voorgesteld, zal het niet moeijelijk vallen, de betaling van die hoogere porten te ontduiken door verzending met de pakketpost. Het is daartoe slechts noodig, de brieven of papieren in dier voege met eenig ander voorwerp bijeen te pakken, dat het voor verzending met de pakketpost geschikt is te achten.

Wijziging der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) in dien zin, dat het maximum port voor verzendingen per brievenpost niet veel hooger zij dan het minimum vracht voor verzendingen per pakketboot, was dus noodig.

Het maximum briefport (20 cents) zal, ingevolge de voordragt, slechts 5 cents meer bedragen dan het minimum pakketvracht (15 cents). Dat verschil is te gering, om niet wegens den meerderen spoed van de brievenpost, aan deze de voorkeur te geven.

Hoewel de briefporten van 25 tot 50 cents door dit voorstel komen te vervallen, is het financieel nadeel, dat daardoor ontstaat, van weinig beteekenis, vermits verzendingen, die onder de toepassing van dat port vallen, betrekkelijk zeldzaam zijn.

Tevens zal door de instelling eener pakketpost, eventueel geene behoefte meer bestaan aan de gelegenheid, om pakketten met brieven en papieren van meer dan 500 grammen, met de brievenpost te verzenden. Het artikel is dus dienovereenkomstig aangevuld.

Art. 13. Ten gevolge van het bepaalde bij het vorig artikel, omtrent het maximum gewigt, dat pakketten met brieven en papieren niet zullen mogen te boven gaan, moet art. 4 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) vervallen.

Art. 14. Dezelfde redenen, die tot eene herziening van de schaal van opklimming van het port voor brieven, naar de rede van het gewigt, hebben aanleiding gegeven, gelden mede voor de gedrukte stukken; de toelichting van art. 12 geldt ook hier.

Daar het voornemen bestaat, om het maximum gewigt voor drukwerken op 1000 grammen te bepalen, zal dus ook, even als ten aanzien der brieven het geval zal zijn, het maximum port voor drukwerken 5 cents meer bedragen dan het minimum pakketvracht.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[49. 4.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot instelling eener dienst ter verzending met de post van pakketten, een gewigt van 5 kilogram niet te boven gaande, heeft de navolgende uitkomsten gehad.

§ 1. Eenige leden oordeelden het in strijd met de roeping van den Staat, om op het gebied van het goederenvervoer, waarop reeds zoovele krachten werkzaam zijn, op te treden als concurrent der particuliere nijverheid. Zij meenden, dat de motiven, daarvoor in de Memorie van Toelichting aangevoerd: »de algemeen gevoelde behoefte en de (volgens de Regering) gegronde klagten over vertraagde overkomst enz.", geen voldoenden grond opleveren tot het indienen van een wetsvoorstel, dat strijdt met de voorschriften der praktische staathuishoudkunde, inbreuk maakt op verkregen regten en leiden zal tot een nieuw staatsmonopolie naast dat van het brievenvervoer. Zij zagen dan ook in de hier voorgestelde regeling eene uitbreiding van Staatsbemoeijing, die zij niet konden goedkeuren; hoogstens, zeiden zij, moet de Staat er zich toe bepalen om daar, waar geen voldoende gelegenheid bestaat tot verzending van pakketten, in die behoefte te voorzien.

De meerderheid evenwel deelde deze gevoelens niet. Zij achtte het de pligt van den Staat zijne hulp aan de maatschappij te verleenen wanneer de particuliere krachten te kort schieten om op behoorlijke wijze aan dringende behoeften der maatschappij te voldoen. Alleen dan zouden velen zich met de hier voorgestelde regeling niet kunnen vereenigen, wanneer de Regering ware uitgegaan van het beginsel om, even als ten aanzien van het brievenvervoer, ook voor het pakketvervoer de uitsluitende bevoegdheid aan den Staat voor te behouden. Immers, zal de Staat ook in deze zijn doel niet voorbijstreven, dan mag hij in het algemeen den regel niet uit het oog verliezen van nimmer de hand te leenen tot het dooden der particuliere industrie, welker werkzaamheid bovendien door hare concurrentie tegenover de Staatsdienst een heilzamen prikkel in het leven houdt.

Het gevoelen werd voorts verdedigd, dat het monopoliesysteem onvermijdelijk is voor de handhaving van het evenwigt tusschen de baten en lasten. Immers het ligt voor de hand, dat de particuliere nijverheid de groote steden en digtbevolkte en gemakkelijk te bereiken gedeelten des lands zal exploiteren, terwijl dan de overschietende deelen, die geheel of grootendeels in juist den tegenovergestelden toestand verkeeren, voor het postpakkettenvervoer door den Staat zullen overblijven.

§ 2. Eenige leden, hoewel niet in beginsel tegen den hier voorgestelden maatregel gekant, achtten dien toch door de omstandigheden niet voldoende geregtvaardigd. Zij geloofden dat pressie van het buitenland, meer bijzonder van Duitschland, in deze onmiskenbaar was, aangezien toch in 1878, op het postcongres te Parijs, Duitschland daarop had aangedrongen, terwijl, naar zij meenden te weten, onze vertegenwoordiger op dat congres geweigerd had toe te treden. Deze handelwijze nu beaamden zij volkomen, daar toch de gesteldheid der gemeenten in ons land veelzins verschilt van die in Duitschland, zoodat voor de invoering van het postpakkettenvervoer in Nederland niet dezelfde gronden pleiten als daar. De afstanden toch zijn hier kleiner, terwijl ons vaderland doorsneden is met kanalen en wegen, zoodat ten onzent spoorweg- en stoombootdiensten, beurtvaart- en diligence-ondernemingen, op behoorlijke wijze in de bestaande behoefte kunnen voorzien.

Van de andere zijde erkende men wel is waar, dat tot hiertoe de aandrang tot den maatregel van binnen's lands gering was, vergeleken met dien van het buitenland, maar nu zoodanig verkeer reeds bestaat in Duitschland en andere Staten, wordt het voor ons land, met het oog op handel, nijverheid en maatschappelijk verkeer, inderdaad eene behoefte die zich, nu er de aandacht op gevestigd is, dagelijks luider zal doen hooren, èn om zich aan het buitenland aan te sluiten, ten einde de leemte op internationaal gebied aan te vullen, èn om de daar verkregen resultaten ook op ons land zelf toe te passen. Wat het eerste punt betreft, werd gewezen op het hinderlijke van de omstandigheid, dat de postadministratien van landen, waar het vervoer van pakketten met de post is toegelaten, op onze grenzen stuiten. En wat aangaat het wenschelijke der voorgestelde regeling ook ten onzent, zoo merkte men op, dat ons land wel is waar ruime gelegenheid aanbiedt tot het vervoer van pakjes, maar door het aantal verschillende vereenigingen enz. worden de vervoerkosten, zelfs van de plaatsen aan de spoorwegen gelegen, buitengewoon hoog, de verantwoordelijkheid te veel gesplitst, terwijl willekeur en gebrek aan zorg en spoed onvermijdelijk zijn. In het pakkettenvervoer per post zagen de meeste leden dan ook een belangrijk voordeel, zoowel voor den kleinhandel als voor de geheele bevolking, zoowel in de streken door spoorwegen doorsneden als in meer afgelegen plaatsen.

Nog werd door eenigen betwijfeld, of het wel wenschelijk is dat aan de brievenpost, wier eigenaardige werkzaamheid, het overbrengen der gedachte in schrift en druk, reeds zoo belangrijk toegenomen is, en die thans nog daarenboven belast is met het incasseren van wissels en het opnemen van spaarpenningen, nu alweder eene nieuwe taak zal worden opgedragen. Zal het overbrengen van stoffelijke voorwerpen, dat vóór alles ruimte, arbeidskracht en personeel vergt, niet ten nadeele van de oorspronkelijke taak der brievenpost strekken?

Hierop antwoordde men dat de ervaring heeft geleerd, dat de verbetering van het brievenvervoer juist met de uitbreiding van de taak der postkantoren gelijken tred houdt. Vooral het platteland zal door deze uitbreiding gebaat worden, daar zij leiden zal tot vervangen der aldaar nog zoo talrijke loopboden door postkarren, waardoor de postdienst sneller en regelmatiger zal worden. Hier zal dus de uitbreiding der taak ook tot verbetering in de uitvoering der oorspronkelijke leiden.

In verband met het bovenstaande gaven sommige leden als hun gevoelen te kennen, dat de dienst van de eigenlijke brievenpost zooveel mogelijk van die der pakketten behoort afgescheiden te worden, wilde men het vervoer der brieven niet benadeelen. In groote steden moet de dienst der pakketten in afzonderlijke gebouwen plaats hebben met een daartoe bestemd personeel; in kleine plaatsen kan desnoods de dienst vereenigd worden.

Ook werd de vraag gedaan of, indien door deze dienst de thans bestaande ondernemingen, die het vervoer ten plattelande bewerkstelligen, gestaakt zouden moeten worden, de voordeelen die dit ontwerp aanbiedt niet zouden worden te niet gedaan door de nadeelen. Het vervoer toch ten plattenlande van grootere pakketten en van pakketten die niet bij de postkantoren worden aangenomen, zou alsdan zeer bemoeijelijkt worden.

§ 3. Verschillende leden wezen op de groote kosten die de uitvoering van dit ontwerp met zich zal brengen. In sommige plaatsen zullen magazijnen moeten zijn voor de postpakketten; in andere de postkantoren uitgebouwd moeten worden om de noodige ruimte te verkrijgen, terwijl het personeel aanmerkelijk zal moeten worden versterkt. Ten platten lande wordt thans bij hulpkantoren en brievengaarders de postdienst waargenomen in het huis van den beambte, die er te gelijkertijd een ander beroep of bedrijf bij uitoefent; na de tot stand koming van dit ontwerp zal zulks niet meer mogelijk wezen. De postkarren zullen door vierwielige wagens moeten vervangen

worden en de loopboden door postkarren; in den winter, bij sneeuw of langs modderige of zandwegen, zal dit vervoer groote bezwaren opleveren en naar veler oordeel tot vertraging van het brievenvervoer leiden. De betrokken ambtenaren zullen op verhooging hunner jaarwedde aandringen voor het verrigten dezer meerdere diensten. Dit alles zal veel geld kosten, zoo als de Regering zelve erkent op bladz. 1 der Memorie van Toelichting; men meende ook daarom aan de Regering te moeten verzoeken eene globale berekening van de vermoedelijke inkomsten en uitgaven te willen overleggen. Als een bewijs dat het aantal der te vervoeren pakketten onder sommige omstandigheden niet gering te achten is, wees men op het feit, dat te Amsterdam alleen met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij op 4, 5 en 6 December 1879 8663 pakjes zijn verzonden. Wanneer men nu in aanmerking neemt dat volgens art. 9 de spoorwegen het leeuwendeel der vracht zullen erlangen die in art. 2 bedongen wordt, en dat zelfs nog in art. 12 het briefport verlangd wordt, dan ducht men dat de uitvoering van dit wetsontwerp den Staat op zeer aanzienlijke offers zal te staan komen. Wel is waar beweert men, dat de posterijen geene baten behoeven af te werpen, maar in den tegenwoordigen toestand onzer schatkist is het millioen dat van de opbrengst der posterijen overblijft, eene niet te verwerpen bijdrage. Op grond van dit alles achtten deze leden in onzen zorgwekkenden financiëlen toestand dezen stap minstens ontijdig.

Van den anderen kant beweerden sommigen, dat de ervaring leerde, dat de kosten, die elke uitbreiding van het post- en telegraphwezen veroorzaakte, altijd na een betrekkelijk kort tijdverloop door meerdere ontvangsten werden gedekt. Ook van dezen maatregel mogt men zulks met grond verwachten. Bovendien is het niet te vreezen dat de kosten aanvankelijk zoo bijzonder groot zullen zijn. De ruime tijdsbepaling in art. 1 gesteld, doet verwachten, dat de Regering de nieuwe regeling bedachtzaam uit zal voeren, zonder toe te geven aan overdreven wenschen.

§ 4. Verscheidene leden meenden, met regt te mogen klagen over de schrale toelichting die de Regering omtrent hare voornemens geeft, bijv. ten aanzien van het bestellen der pakketten, en verlangden daaromtrent meer te vernemen. Daartoe zou in de eerste plaats dienstbaar kunnen zijn de overlegging van het rapport, den 16den Maart 1877 uitgebragt in zake het pakketvervoer. Ook zou men gaarne ingelicht worden omtrent de resultaten welke de verzending van pakketten per post in andere landen, met name in Duitschland, heeft opgeleverd. Insgelijks vroeg men hoe de Regering, als dit ontwerp wet zal geworden zijn, de nieuwe regeling in werking denkt te brengen. Men waarschuwde de Regering om niet uit het oog te verliezen dat het hier voornamelijk geldt goed in de behoeften van het platteland te voorzien. Bij de geleidelijke uitvoering trachte zij dus allereerst het platteland en eerst later de groote steden te gerieven.

Art. 1. De woorden in den eersten regel » uitgebreid en mede" kunnen zonder bezwaar vervallen.

Wat zijn pakketten? Is het noodzakelijk dat de te verzenden voorwerpen ingepakt zijn, of kunnen zij ook in natura verzonden worden, bijv. wild? Is het de bedoeling om overal, waar een hulpkantoor der brievenpost gevestigd is, het verzenden van pakketten in te voeren? Zal de verzending van pakketten, even als van brieven, ook in dezelfde gemeente geschieden? Bij het tot stand komen dezer wet wenschte men tevens bij de Regering er op aan te dringen volkomen publiciteit te geven aan de wijze waarop zij het vervoer wil regelen, opdat het publiek wete van welke middelen van vervoer het zich kan bedienen.

Door sommigen werd een ruimer tijdvak van invoering dan twee jaar gewenscht, waardoor kosten bespaard zullen worden, omdat de ondervinding, bij stuksgewijze invoering verkregen, alsdan zal kunnen geraadpleegd worden.

In eene afdeeling achtte men de tweede alinea van dit artikel hier minder op hare plaats, en het regelmatiger haar als overgangsbepaling aan het slot der wet op te nemen.

Art. 2. Men vroeg of op het onlangs te Parijs gehouden postcongres bepalingen zijn vastgesteld ten opzigte van de zwaarte der pakketten in het internationaal verkeer. Zoo ja, dan gaf men in overweging dezelfde bepalingen ook op het binnenlandsch verkeer toe te passen.

De vrachtprijs kwam velen leden te laag voor; hiervan zal het gevolg zijn dat indien de schatkist schade lijdt en derhalve een gedeelte van het vervoer zal betalen, een soort van protectie zal worden in het leven geroepen. Moge bij het vervoer van brieven een uniformport voor het geheele land aanbevelenswaardig zijn, bij het vervoer van pakketten had men den afstand wel in rekening mogen brengen. De pakketten die over een grooten afstand vervoerd worden, kunnen zonder bezwaar meer betalen dan die eenen kleinen afstand doorloopen. Ook gebeurt het, vooral ten platten lande, dikwijls dat de afstand van het postkantoor tot den geadresseerde vrij groot is; billijk zou het zijn, alsdan een extra-bestelloon te heffen. In Duitschland vindt men beide laatstgenoemde stelsels gehuldigd; aldaar bedraagt de vracht voor 5 kilogram en minder bij afstanden van 75 kilometer 0,25 mark en bij grootere afstanden 0,50 mark; daarenboven wordt extra bestelloon geheven, en in vele gevallen adviesbrieven bezorgd, waarop de goederen kunnen worden afgehaald. In Belgie wordt elk pakket tot 5 kilogram belast met een porto van 50 centimes voor plaatsen waar spoorwegstations zijn, en voor plaatsen, niet aan den spoorweg gelegen, van 80 centimes; voor directe bezorging wordt extra 30 centimes berekend, en voor bestelling *à domicile* buiten een zekeren kring, 30 centimes voor elke 5 kilometer afstand. Ook vroeg men of het niet wenschelijk zou wezen, met het oog op de omstandigheid, dat ons vaderland door beide bovengenoemde Rijken begrensd wordt, de aldaar, gevolgde regeling aan te nemen, waarbij één vrachtprijs voor alle pakketten van 5 kilogram en minder berekend wordt.

Vele leden waren van oordeel dat verbodsbepalingen behooren voorgesteld te worden tegen het zamenpakken van kleine pakketten aan verschillende personen of van verschillende afzenders, even als zulks is gedaan in art. 42 van het Algemeen Reglement voor het vervoer op de spoorwegen van 9 Januarij 1876 (*Staatsblad* n°. 7).

Verder gaf men in overweging of het geen aanbeveling verdient in dit artikel uit te drukken, dat men de vracht ook voldoen kan door het aanhechten van postzegels. Ofschoon dit volgens eenige leden bij analogie uit art. 12 valt op te maken en ook de laatste zinsnede der Memorie van Toelichting op dit artikel daarvan spreekt, zoo meenden zij toch dat eene uitdrukkelijke vermelding wenschelijk zou wezen. De laatste alinea zou dan aldus kunnen luiden: » De vracht wordt vooruitbetaald en kan door het aanhechten van postzegels voldaan worden."

Ten slotte wenschte men te vernemen, hoe er gehandeld zal worden met pakketten die niet voldoende gefrankeerd zijn. Deze zullen toch niet aan het afzendingskantoor blijven staan?

Art. 3. Is het de bedoeling der Regering om voor elk pakket dat verzonden wordt, ook al bestaat er geen aangegeven inhoudswaarde, een reçu uit te reiken? Vele leden achtten dit met het oog op het constateren der schade onvermijdelijk. Intusschen zal dit de taak der postbeambten aanmerkelijk verzwaren.

De wensch werd uitgedrukt om bij dit onderwerp hetzelfde beginsel te volgen dat bij het brievenvervoer aangenomen is, namelijk, om voor niet-aangeteekende pakketten geen schadevergoeding uit te keeren.

Wat heeft men te verstaan, zoo werd verder gevraagd, onder de woorden: » vertraagde overkomst" in de laatste zinsnede van dit artikel? Zal voor elke plaats een afzonderlijke termijn worden bepaald? Is onder die woorden ook te verstaan de vertraging, ontstaan uit het laten liggen van een pakket tot eene volgende gelegenheid tot verzending?

Hierop werd geantwoord, dat deze vragen haar antwoord zullen vinden in de vast te stellen dienstregeling.

Door eenige leden werd de redactie der laatste zinsnede niet gelukkig genoemd. Het woord » ontstaan", dat vermoedelijk op » overkomst" behoort te slaan, schijnt nu betrekking te hebben op » schade". Ook de kort op elkander gevolgde herhaling der woorden » ten gevolge" scheen niet fraai. Ter vermijding van een en ander zou men kunnen lezen: » Wanneer de schade ten gevolge van

vertraagde overkomst, niet veroorzaakt door overmacht, ontstaan is, wordt zij alleen dan vergoed enz.", of iets dergelijks.

Art. 4. In verband met het voorgaande artikel werd er op gewezen, dat de schadevergoeding voor pakketten met aangegeven inhoudswaarde bij de artt. 5 en 6 geregeld wordt. Maar, zeide men, aangezien het geheele art. 6 betrekking heeft op art. 5, is de vergoeding krachtens art. 4 niet geregeld, tenzij de laatste vier alinea's van art. 6 ook op de vergoeding volgens art. 4 worden toegepast, hetgeen dan echter ook behoort uitgedrukt te worden.

Art. 5. Eenige leden zouden het wenschelijk achten dat ook aangifte tot een hooger bedrag dan van f 500 werd toegelaten.

Behoort hier geene bepaling opgenomen te worden in den geest van art. 11, laatste alinea, der wet van 22 Julij (*Staatsblad* n°. 138), waarbij de administratie bevoegd wordt verklaard de vertooning van de aangegeven geldswaarde te vorderen?

Art. 6. Wat zal er geschieden, wanneer het pakket teruggevonden wordt na de betaling der schadevergoeding? Kan de geadresseerde dan nog gedwongen worden het tegen teruggave der schadeloosstelling aan te nemen?

Anderen vroegen of het niet wenschelijk zou wezen te bepalen, dat in de postpakketten geene geldswaarde mag verzonden worden.

In de derde alinea van dit artikel wordt gezegd, dat de aanspraak op schadevergoeding vervalt binnen zes maanden na het ter post bezorgen van het pakket, waarvoor de vergoeding gevraagd wordt. Art. 11 der wet van 22 Julij (*Staatsblad* n°. 138) neemt in dergelijk geval een termijn van een jaar aan. Sommigen zouden er de voorkeur aan geven ook hier denzelfden termijn vast te stellen. Verder werd de opmerking gemaakt, dat ook met het oog op het constateren van den hier bedoelden termijn het afgeven van een bewijs van ontvang, gelijk dit in art. 8 van evengenoemde wet is voorgeschreven, zeer wenschelijk scheen. Ook bragt men in herinnering dat dezelfde wet in art. 11 spreekt van het indienen der aanvraag tot schadevergoeding aan de postadministratie, terwijl dit artikel den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid noemt. Waartoe dient dit verschil?

Alin. 4. Waar voor de regtsverhouding tusschen den Staat als expediteur van brieven en de verzenders bijzondere regels gelden, onafhankelijk van die van het Wetboek van Koophandel, scheen vermelding van dat Wetboek in de wet minder gewenscht, gelijk zulks dan ook in de wet op de brievenposterij geen plaats heeft. Bovendien is de aanhaling alhier van art. 93 van bedoeld Wetboek te onbestemd.

Alin. 5. Uit art. 3*c*, dat hier ook op de pakketten met aangegeven waarde toepasselijk wordt verklaard, blijkt dat geene vergoeding verschuldigd is onder anderen wanneer de schade veroorzaakt is door onvoldoende inpakking. Maar zullen geen bijzondere regels gesteld worden voor het inpakken der aangeteekende pakketten, gelijk zulks het geval is bij aangeteekende brieven?

Art. 7. Wat zal men te verstaan hebben onder »gewone dienstregeling"? Sommige leden zouden gaarne zien dat het maximum van het hier bedoeld bijkomend regt in de wet vermeld wierd.

Art. 8. De redactie van dit artikel werd door sommigen niet duidelijk gevonden. Men zou haar aldus wenschen te wijzigen:

»Het vervoer op de spoorwegen van de pakketten en van de ambtenaren onder wier geleide en toezigt dat vervoer plaats vindt, geschiedt in de rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen der postadministratie, die zich in een trein bevinden.

»Bij gemis van zulke rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen, of ook in geval van gebrek aan de noodige ruimte daarin, geschiedt het vervoer in de goederenwagens van de ondernemers der spoorwegdiensten, die, op verlangen van het bestuur der posterijen, verpligt zijn daartoe in die wagens de noodig geoordeelde ruimte beschikbaar te stellen."

Artt. 8 en 9. In verschillende afdeelingen ontspon zich eene gedachtenwisseling over de vraag, of de Staat het regt bezit aan de spoorwegmaatschappijen de verpligting op te leggen tot het vervoer der postpakketten. Eenige leden beantwoordden deze vraag ontkennend, op grond dat de wet op de spoorwegen van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) in hoofdstuk III aangeeft, hoe de tariven moeten worden vastgesteld, en, naar het oordeel dier leden, in dit ontwerp in strijd daarmede wordt gehandeld. Beschouwt men de bepalingen van dit ontwerp als verlaging der tariven, dan hebben de spoorwegondernemingen ingevolge art. 29 van genoemde wet aanspraak op schadeloosstelling. Art. 66 gaat van het beginsel uit dat de wet geen terugwerkende kracht heeft, en bij toepassing schadeloosstelling zal worden gegeven. Zal nu ook ten gevolge van het vervoer van postpakketten uit 's Rijks schatkist schadeloosstelling aan de spoorwegmaatschappijen worden verleend?

Andere leden daarentegen beweerden, dat de wet aan de spoorwegmaatschappijen de verpligting tot vervoer van postpakketten tegen eene zekere vracht kan opleggen, zonder dat die maatschappijen op schadeloosstelling aanspraak kunnen maken. De Staat treedt hier evenwel op als concurrent der spoorwegmaatschappijen en mag van hare magt geen misbruik maken, door b. v. die maatschappijen te noodzaken voor lage vracht, dus tegen verlies, te vervoeren. Voor het laatste is geen enkele billijke reden aan te voeren, terwijl het onregtvaardig is die maatschappijen de kosten van het postpakkettenvervoer gedeeltelijk te doen betalen. Vordert het algemeen belang het invoeren van het vervoer van postpakketten door den Staat, dan moet ook de Staat, dat is de schatkist, de eventuele schade lijden, en niet de spoorwegmaatschappijen. De vracht aan die maatschappijen te betalen moet voldoende zijn; men vergete toch niet dat zij niet slechts uitgaven hebben te doen voor het vervoer der postpakketten, maar daarenboven een gedeelte hunner inkomsten ten gevolge van bedoelde regeling zullen verliezen.

Voorts werd in herinnering gebragt de bepaling van art. 66 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), waarbij aan spoorwegmaatschappijen, die door de bepalingen aangaande het postvervoer schade zouden lijden, schadeloosstelling wordt toegekend *desnoods door den regter te bepalen*. Hier daarentegen is het de Regering zelve die het bedrag der schadeloosstelling bepaalt. Vele leden verzetten zich tegen deze laatste bepaling, en zouden er de voorkeur aan geven indien met de verschillende maatschappijen contracten werden gesloten. Bovendien scheen het niet duidelijk waarom de Regering nog de gelegenheid tot abonnement open houdt. De maatschappijen zullen zich toch niet met minder tevreden stellen dan de wet haar toekent, en de Staat daarentegen zal niet meer aan de maatschappijen betalen dan waartoe de wet hem verpligt.

Een ander punt van bespreking ontstond ten gevolge van de beknopte en niet zeer duidelijke mededeeling in de Memorie van Toelichting omtrent hetgeen tusschen de Regering en de directien van spoorwegondernemingen voorloopig was overeengekomen. Algemeen was het verlangen, te dezer zake meer gepreciseerde inlichtingen te ontvangen. Eenige leden toch konden niet inzien dat hier van »eenige vergoeding voor de schade, die den spoorwegen zou worden berokkend, sprake kan zijn", en lazen er in de Memorie van Toelichting ook niets van, dat de Regering tot zoodanige uitkeering zou medewerken. Er was — meenden zij — alleen sprake van vergoeding voor het vervoer, zooals die, ofschoon evenmin op bijzonder duidelijke wijze, op bladz. 4 der Memorie van Toelichting wordt berekend.

Anderen evenwel waren hieromtrent een ander gevoelen toegedaan. Dat de spoorwegdirectien, misschien op grond van art. 29 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), en in het belang hunner aandeelhouders, schadevergoeding vragen, is niet onmogelijk, en dat de Regering als prijs voor hare medewerking daarin zal toestemmen, is denkbaar. Maar de hierbedoelde leden zouden de Regering op dien weg niet wenschen te volgen. In ieder geval is nadere toelichting hier onvermijdelijk.

Men vroeg ook of uit dit artikel voor den Staat de

verpligting voortvloeit om zich voor plaatsen aan den spoorweg gelegen uitsluitend van dat vervoermiddel te bedienen.

Naar aanleiding der eerste alinea van art. 9 werd nog in eene afdeeling de opmerking gemaakt, dat het niet wenschelijk scheen aan particuliere maatschappijen of administratien inzage te geven van Rijksbescheiden. In die afdeeling zou men de voorkeur geven aan de invoering van een abonnement, wanneer na een tijdsverloop van bijv. een paar jaar de omvang van het vervoer beoordeeld kan worden.

De hier voorgestelde vergoeding van vracht werd door velen te gering geacht; onbillijk was het volgens hen ook, die vergoeding gelijkelijk onder de verschillende maatschappijen te verdeelen. Tot grondslag der vergoeding zijn aangenomen de bestaande minima voor het locaal verkeer der spoorwegondernemingen, maar deze gelden slechts voor afstanden van hoogstens 50 kilometer, terwijl de postpaketten over veel grooter afstanden door het geheele land zullen moeten verzonden worden.

Voorts werd er de aandacht op gevestigd, dat art. 8 der wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 67) betreffende de openbare middelen van vervoer geene aanleiding geeft om de ondernemers dier middelen tot het vervoer van pakketten te verpligten.

De redactie der laatste alinea van art. 9 zal tot misbruik aanleiding kunnen geven. Wenschelijker werd door sommige leden geacht eene redactie als van art. 47 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67). Het meest zou misschien de voorkeur verdienen zoo deze alinea, als minder in deze wet tehuis behoorende, verdween, en in genoemd art. 47, hetwelk dan bij afzonderlijk wetsontwerp gewijzigd zou behooren te worden, werd opgenomen. Enkelen evenwel waren de meening toegedaan, dat men ook met het ongewijzigd art. 47 zou kunnen volstaan, waarop echter werd geantwoord, dat men bij het tot stand komen van dat artikel nog in geenen deele het oog kon hebben op het vervoer van postpakketten.

Art. 10. In eene afdeeling werd door enkele leden als hunne meening uitgesproken, dat de bepalingen van dit artikel uitgaven ten gevolge zouden kunnen hebben, zonder dat de Staten-Generaal daarin gekend worden. Het vervoer van postpakketten in verkeer met vreemde staten zal door den Koning geregeld worden in overeenstemming met de overeenkomsten die daaromtrent met vreemde Regeringen mogten tot stand komen. Een tractaat zal dus in die gevallen voorafgaan, welk tractaat financieel zeer bezwarende bepalingen zal kunnen bevatten. In andere landen worden dan ook de post- en telegraaphtractaten aan de goedkeuring der wetgevende magt onderworpen. Hier te lande geschiedt zulks niet; dit achtten deze leden in strijd met de Grondwet, daar toch dergelijke tractaten uitgaven ten gevolge hebben, die op de begrootingswetten worden geplaatst. Is een tractaat goedgekeurd dan kunnen de Staten-Generaal hunne stem niet vrij meer uitbrengen.

Het 3de lid van art. 57 der Grondwet bepaalt, dat verdragen, die wettelijke regten betreffen, door den Koning niet worden bekrachtigd dan nadat de Staten-Generaal de daarop betrekking hebbende bepalingen hebben goedgekeurd. De uitdrukking » wettelijke regten" werd bij het ontwerp van grondwetsherziening door de Regering aldus toegelicht: » onder *wettelijke regten* verstaat de Regering niet alleen *voorschriften van eenige bestaande wet*, maar het *regt der wetgevende magt in zijnen ganschen omvang*; zoodat bij tractaat niet in hare bevoegdheid kan worden gegrepen, noch zonder haar eenig punt gevestigd, dat binnen den kring van haar grondwettig gezag ligt. Hetgeen staatsregtens onderwerp is der *wetgevende magt*, moet niet zoo min *in* als *buiten* een verdrag, zonder toestemming der Staten-Generaal kunnen worden vastgesteld. Er is strijd van wetgevende bevoegdheid, zoodra de Koning bij tractaat eene verbindtenis kan opleggen, die anders niet dan bij eene wet zou kunnen worden opgelegd; het tractaat kan dan de wet en de wet het tractaat veranderen, een strijd met de Grondwet, niet te dulden."

Op de aanmerking in het Voorloopig Verslag dat de uitdrukking » wettelijke regten" iets onbepaalds had, antwoordde de Regering » dat de uitdrukking *wettelijke regten*, wel verre van onbepaald te zijn, veelomvattend, en juist daarom gekozen was, vermits daardoor het wenschelijke en nuttige doel zou bereikt worden, het weren namelijk van alle mogelijke inbreuk op het *regt* der wetgevende magt, in haren ganschen omvang."

De Tweede Kamer heeft meermalen dit beginsel voorgestaan, onder anderen bij gelegenheid van het Verslag der Commissie omtrent de overeenkomst, den 23sten September 1874 tusschen Nederland en Pruissen gesloten tot regeling en indijking van den Dollard (zitting 1874—1875, gedrukte stukken n°. **136**).

Deze leden drongen er dan ook bij de Regering op aan, dat in het vervolg verdragen, de posterijen en telegraphie betreffende, aan de goedkeuring der wetgevende magt zouden worden onderworpen.

Art. 11. Men vroeg waarom in dit artikel gezwegen wordt omtrent de formaliteiten, die bij de in ontvangstneming zullen moeten worden in acht genomen.

Art. 12. In twee afdeelingen werd in overweging gegeven of het niet wenschelijk en noodig zou zijn, wanneer er weder eene wijziging der postwet moest tot stand komen, eene nieuwe codificatie voor dat onderwerp in te stellen. Een onderwerp van zoo algemeen belang moest toch onder het bereik zijn van ieders kennisneming, en dit is niet het geval, wanneer de regeling in zoo vele wetten verscholen ligt en daaruit moet bijeengebragt worden. Op het stuk der posterijen zijn thans nog van kracht de zes navolgende wetten, die van 12 April 1850 (*Staatsblad* n°. 15), van 5 Julij 1855 (*Staatsblad* n°. 61), van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138), van 12 April 1872 (*Staatsblad* n°. 32), van 28 Junij 1876 (*Staatsblad* n°. 145) en van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 88).

Deze stuksgewijze veranderingen hebben reeds meermalen tot moeijelijkheden en onduidelijkheden aanleiding gegeven; zoo is bijv. nu niet wettelijk geregeld het port voor brieven, die binnen den kring van een zelfde postkantoor blijven; art. 1 der postwet gewaagt toch alleen van brieven die van de eene plaats binnen het Rijk naar de andere gaan. Ook schijnen moeijelijkheden te wachten met de verzending van brieven naar Indie. De opklimmende schaal van art. 2 der wet van 1870 is volgens art. 28 der postwet van 1870 (gewijzigd bij art. 2 der wet van 1872) van toepassing op de brieven, die regtstreeks over zee tusschen het Rijk en zijne kolonien worden gewisseld, dus op de brieven, die per stoomschip uit Amsterdam naar Batavia verzonden worden. Het port dier brieven zal dus bedragen:

20 cents bij een gewicht van hoogstens 15 gram;												
40	»	»	»	»	boven	15 tot en met			100 gram;			
60	»	»	»	»	»	100	»	»	»	250	»	
80	»	»	»	»	»	250	»	»	»	500	»	

Tegen dit tarief moeten de brieven niet slechts van Amsterdam naar Batavia, maar ook door geheel Nederlandsch Indie vervoerd worden, en dat terwijl het binnenlandsche port van Indie voor eenigzins zware brieven aanmerkelijk hooger is, daar het tegen 10 cent per 15 gram berekend wordt. Neemt men bijv. een brief van bijna 500 gram, in Indie voor eene plaats in Indie aangeboden, dan kost die f 3,40, terwijl, wanneer de brief van Amsterdam naar dezelfde plaats in Indie wordt gezonden, dit slechts f 0,80 zou kosten. Men vroeg of de Minister van Kolonien deze zonderlinge regeling had goedgekeurd, en wees er op dat, komt er in den bestaanden toestand nu nog eene wijzigingswet bij, de regeling der posterij in zeven verschillende wetten is begrepen, en daarom voor iedereen zeer moeijelijk om na te gaan, terwijl nieuwe verwikkelingen verder zullen te vreezen zijn.

Door sommige leden werd verder aangedrongen op splitsing van dit artikel, zóó dat het laatste lid een afzonderlijk artikel vormde. Ook werd de meening uitgesproken, dat het wenschelijk zou wezen de slotbepaling te doen vervallen; voor het verzenden van zware pakketten met geldswaarde zal door velen de voorkeur gegeven worden dit te doen als aangeteekende brief, liever dan als postpakket, vooral omdat in het eerste geval een hooger som kan geassureerd worden dan f 500, welk bedrag in

art. 5 als maximum van de inhoudswaarde van postpakketten wordt gesteld. Voorts is het niet noodzakelijk de verzending van pakketten, zwaarder dan 500 grammen, per briefpost te verbieden, waardoor ook het aangeteekend verzenden van zoodanige pakketten onmogelijk wordt.

De vraag werd gedaan of het privilegie voor monsters, bedoeld in art. 23 der postwet, blijft bestaan.

Art. 13. Naar aanleiding der intrekking van art. 4 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) in verband met alin. 2 van art. 1 van dit wetsontwerp, vroeg men welke maxima van gewigt en welk tarief boven de 500 grammen voortaan zal gelden voor de zware brieven, die verzonden worden tusschen de kantoren waar de pakketpost (tot welker invoering in het geheele land twee jaar gegeven wordt) nog niet bestaat, of voor de zware brieven die binnen den kring van één postkantoor blijven, of wel voor de zware brieven over zee uit de kolonien of uit vreemde landen ontvangen of daarheen te verzenden. Eene overgangsbepaling scheen dus, na de intrekking van dat artikel noodzakelijk.

Art. 14. Men gaf in overweging bij deze gelegenheid te wijzigen het bepaalde bij de artt. 22 en 23 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) omtrent de ontoereikend gefrankeerde drukwerken en monsters; deze worden thans belast met een port ten bedrage van driemaal de ontbrekende som. Het bedrag is hooger dan in het internationaal verkeer.

Ook werd de opmerking gemaakt dat thans volgens het eerste lid van art. 18 van bovengenoemde wet voor een gewigt van meer dan 80 grammen reeds 5 cents betaald wordt. Zou het, zoo vroeg men, met het oog daarop niet regelmatiger zijn ook hier aan te vangen met een zwaarder gewigt dan van 80 grammen.

Wanneer daaromtrent geene bijzondere bepaling wordt gemaakt, zal deze wet in werking treden twintig dagen na hare afkondiging in het *Staatsblad*. Aan vele leden scheen, onder verwijzing naar het slot van hetgeen in dit Verslag bij art. 13 is opgemerkt, het niet wenschelijk toe de daaruit ontstaande wijzigingen in de postwet zoo spoedig te doen ingaan.

Vastgesteld den 28sten December 1880.

VAN KERKWIJK.
DE BEAUFORT.
ROMBACH.
BASTERT.
DE JONGE.

[49. 5.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 8sten Februarij 1881.)

§ 1. Ook volgens de meerderheid der leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vindt de Staatsbemoeijing in verband met dit onderwerp haren grond in het te kort schieten der particuliere krachten om in de behoefte aan gelegenheid tot verzending van pakjes op behoorlijke wijze te voorzien.

Wel bestaan er gelegenheden tot vervoer van pakjes, maar eene goede organisatie van dat vervoer is door de zorg van de bijzondere nijverheid alleen uit den aard der zaak niet mogelijk.

Zoodanige organisatie moet zich over het geheele land uitstrekken: de gansche bevolking, zoowel die van de groote centra als van de afgelegen buurten, gelijkelijk gerieven, dat alleen door eenheid van beheer mogelijk is.

Voor de mogelijkheid dat de Regering bij vervolg van tijd zou kunnen genoopt worden aan den Staat de uitsluitende bevoegdheid tot het vervoer van pakjes te verzekeren, ten einde evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven te verkrijgen, behoeft geene vrees te bestaan. Wanneer de Staat het bedoelde vervoer zal geregeld hebben op de wijze bij dit ontwerp bedoeld, zal van jaar tot jaar eene niet onbelangrijke uitbreiding van het getal pakjes mogen verwacht worden. De financiele uitkomsten zullen steeds gunstiger en het bedoelde evenwigt langs dien weg verkregen worden.

De pakketpost zal zich door hare inrigting, en door de waarborgen die zij aanbiedt, de voorkeur van het publiek moeten verzekeren, in dier voege dat niet, zoo als in het Voorloopig Verslag wordt voorspeld, de minder voordeelige exploitatie in de afgelegen gedeelten des lands inzonderheid haar deel zal zijn, en de meer voordeelige in bevolkte streken, die van de bijzondere nijverheid.

§ 2. Op het postcongres van Parijs in 1878, werd door de Duitsche vertegenwoordiging een voorstel ter tafel gebragt betreffende de instelling eener dienst van kleine pakketten in het internationaal verkeer.

Dit voorstel werd in de vergadering van 28 Mei van dat jaar behandeld, en bij die gelegenheid door den Nederlandschen vertegenwoordiger in het midden gebragt, dat, hoezeer overtuigd van het groote nut van den maatregel, Nederland aan eene internationale overeenkomst betrekkelijk dit onderwerp geen deel kon nemen, zoolang deze dienst niet door de wet voor het binnenlandsch verkeer was geregeld. Ten gevolge der gevoerde discussien werd het Duitsche voorstel commissoriaal verklaard.

Naar aanleiding daarvan volgde in het vorige jaar eene oproeping van de leden van de Algemeene Postvereeniging tot deelneming aan eene conferentie te Parijs. Die conferentie, waarop Nederland mede vertegenwoordigd was, werd 9 October geopend en leidde tot eene overeenkomst voor de inrigting eener op 1 October 1881 in werking te brengen pakketpost tusschen de navolgende Staten:

Duitschland, Oostenrijk, Hongarije, Belgie, Bulgarije, Denemarken, Egypte, Spanje, Frankrijk, Groot-Brittannie, Britsch Indie, Italie, Luxemburg, Montenegro, Nederland, Perzie, Portugal, Rumenie, Servie, Zweden en Noorwegen, Zwitserland en Turkije.

Bij een eindprotocol werd voorts bepaald, dat, vermits de vertegenwoordigers van Nederland, Groot-Brittannie, Britsch Indie en Perzie voor het oogenblik de overeenkomst niet konden onderteekenen, hun daartoe nog tot 1 Julij 1881 de gelegenheid zou gegeven worden.

Geheel Europa is dus voor de Duitsche pressie — indien hier van pressie sprake kan zijn — bezweken.

Op grond dat de afstanden in Nederland kleiner en de middelen van gemeenschap er meer zijn dan in Duitschland, zou — aldus wordt in het Voorloopig Verslag beweerd — de behoefte aan eene dienst als waarvan de regeling bij het ontwerp wordt voorgesteld, hier niet in die mate als ginds bestaan.

Wie met de toestanden op dit gebied in Duitschland van nabij bekend is, zal moeten erkennen, dat die in Nederland daarbij zeer ver ten achter staan.

Ginds eens of meermalen daags gelegenheid tot verzending van pakketten van en naar alle plaatsen des Rijks; hier volkomen gemis van gelegenheid tot verzending in vele gevallen en gebrekkige gelegenheid in vele andere; ginds toepassing van een gelijkmatig laag tarief en zekerheid van spoedige overkomst binnen bepaalden tijd onder den waarborg eener billijke vergoeding in geval van schade of verlies der verzonden voorwerpen; hier toepassing van allerlei op verre afstanden zeer bezwarende tarieven, onzekerheid ten aanzien der overkomst binnen bekwamen tijd, en — het wordt ook in het Verslag opgemerkt — willekeurige handelingen van de zijde der vervoerders, zonder voldoenden waarborg van vergoeding in geval van schade.

Zeer teregt wordt in het Verslag gewezen op de noodzakelijkheid, die er voor Nederland bestaat om zich, wat deze dienst betreft, aan te sluiten bij de landen, waar zij reeds thans van Staatswege wordt uitgeoefend.

Onze beide naburen — ook in Belgie is, met behulp der posterijen, voor niet aan den spoorweg gelegen localiteiten, eene pakketverzending georganiseerd — wachten er op dat wij hun tot dat einde de hand kunnen reiken.

Met 1°. October van dit jaar zal volgens de te Parijs gesloten overeenkomst, het internationale vervoer van pakketten geregeld zijn, zoodat aan handel en nijverheid eene goedkoope gelegenheid (1) zal verschaft worden om kleine voorwerpen van allerlei aard bijna even spoedig als brieven door geheel Europa te verzenden, gezwegen nog van de uitbreiding der organisatie tot overzeesche gewesten, die reeds spoedig kan worden gewacht.

Was de Regering verantwoord als zij, bij de beweging die zich op dit gebied openbaart, stil was blijven zitten?

Op de bedenking van hen, die vreezen dat aan de regelmatige verzending van brieven en gedrukte stukken door de invoering eener dienst van pakketten afbreuk zal worden gedaan, is, blijkens het Verslag, een antwoord gegeven, waarmede de ondergeteekende zich gereedelijk kan vereenigen.

Afscheiding van de dienst der pakketpost van die der brievenpost, zal in groote gemeenten noodzakelijk zijn.

In de meeste echter zullen de beide diensten vereenigd worden uitgeoefend.

Het is niet aan te nemen, dat een bestaand openbaar middel van vervoer de dienst zal staken, omdat een klein gedeelte van zijn trafiek, ten gevolge van het in werking brengen der pakketpost, daaraan ontvalt.

§ 3. De inrigting der dienst zal ontwijfelbaar belangrijke kosten vorderen, al zal dan ook bij de uitvoering der wet met overleg en zuinigheid te werk worden gegaan. De Regering is evenwel van oordeel dat de groote dienst, die door de ontworpen regeling aan de maatschappij in 't algemeen en aan vele takken van handel en nijverheid in het bijzonder zal bewezen worden, wel een geldelijk offer waard is.

Gaarne voldoet de ondergeteekende aan het in het Voorloopig Verslag te kennen gegeven verlangen om aan de Kamer mededeeling te doen van de baten en lasten die bij het ontwerpen der wet van hare uitvoering worden gewacht. Voor de juistheid dezer raming kan echter uit den aard der zaak niet worden ingestaan.

---

(1) Het port zal bedragen 50 centimes voor elken Staat over wiens grondgebied moet worden vervoerd.

In het binnenlandsch verkeer wordt na een of twee jaar gerekend op een getal van 2 000 000 pakketten in het jaar, waarvan 1 500 000 geheel of gedeeltelijk per spoorweg en 500 000 uitsluitend met de middelen der postadministratie zullen worden vervoerd.

De vracht voor elk pakket is gemiddeld $\frac{15 + 20 + 25}{3} =$ 20 cent.

De vergoeding aan de spoorwegondernemers gemiddeld per pakket $\frac{7 + 11 + 15}{3} = 11$ cent.

De opbrengst in het binnenlandsch verkeer dus:

1 500 000 × 9 cent	f	135 000
500 000 × 20 »		100 000
te zamen	f	235 000

In het verkeer met het buitenland wordt op 320 000 pakketten gerekend, waaraan, op weinig uitzonderingen na, wel uitsluitend vervoer per spoorweg zal ten deel vallen, zoodat de opbrengst ten behoeve der schatkist zal zijn:

320 000 × 9 cent	f	28 800
opbrengst binnenlandsch verkeer. . . .		235 000
te zamen	f	263 800

De kosten daarentegen worden geraamd als volgt:

a. *Kosten van bestelling.*

Te Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage	f	33 000
in 18 andere gemeenten		18 000
in 264 kleinere gemeenten		52 800
ten platten lande.		50 000
te zamen	f	153 800

b. *Middelen van vervoer.*

20 nieuwe postritten.	f	40 000

c. *Personeel.*

kantoorambtenaren uitsluitend voor de dienst der pakketpost (1)	f	16 000
15 conducteurs op de spoorwegen . . .		9 000
te zamen	f	25 000

d. *Huur van localen.*

in 25 à 30 plaatsen	f	20 000

In den aanvang zullen in niet meer dan 25 à 30 gemeenten grootere localen vereischt worden, en in de andere kan eenige verbouwing van bestaande localiteiten noodig worden.

De jaarlijks wederkeerende kosten kunnen dus worden geraamd als volgt:

a. kosten van bestelling.	f	153 800
b. middelen van vervoer.		40 000
c. personeel		25 000
d. huur van localen		20 000
te zamen	f	238 800

Daarenboven zijn de kosten van eerste inrigting op p. m. f 50 000 te ramen, namelijk:

voor handwagens	f	18 000
inrigting en verbouwing van localen, weegtoestellen en verder materieel		32 000
te zamen	f	50 000

(1) In de meeste gemeenten zal zonder vermeerdering van personeel in de dienst der pakketpost kunnen worden voorzien.

Er zullen dus in de eerste jaren, volgens de bovengemelde raming, meer uitgaven dan inkomsten zijn, doch die last is, naar het gevoelen van den ondergeteekende, niet zoo groot, dat de indiening der wet om die reden zou behooren achterwege te blijven.

§ 4. Aan de leden die zich over »de schrale toelichting, die de Regering over hare voornemens geeft", meenden te moeten beklagen, zij geantwoord, dat het niet raadzaam schijnt ten aanzien van eene regeling die veel overleg zal vereischen en geleidelijk moet worden toegepast, in te veel bijzonderheden te treden.

Ten aanzien der bestelling kan echter worden verzekerd, dat het voornemen bestaat, die zoowel in de steden als op het platteland aan de huizen der ingezetenen te doen verrigten.

Een rapport van 16 Maart 1877, in zake het pakketvervoer, is niet bij de Regering bekend. Mogt bedoeld zijn het rapport van 10 Maart 1879 van de commissie welke in Duitschland een onderzoek omtrent de werking der pakketpost instelde, dan maakt de ondergeteekende geen bezwaar aan het verlangen der leden tot overlegging van een afschrift van dat rapport, vermeldende den uitslag van de bevinding der commissie, gevolg te geven.

Omtrent de resultaten van het pakkettenvervoer in Duitschland en in Zwitserland kunnen geene andere dan de volgende cijfers worden medegedeeld:

Duitschland over 1878:

a. binnenlandsch verkeer 56 612 500 pakketten (1) tot een gezamenlijk gewigt van 215 836 400 kilogram;

b. verkeer met het buitenland 7 474 910 pakketten tot een gezamenlijk gewigt van 27 487 380 kilogram.

Zwitserland over 1879:

a. binnenlandsch verkeer 6 195 293 pakketten;

b. verkeer met het buitenland 1 146 870 pakketten.

Omtrent de wijze waarop de wet in werking zal worden gebragt kan met geene zekerheid een plan van uitvoering worden medegedeeld, omdat dit deels afhankelijk is van omstandigheden die vooraf niet kunnen worden voorzien.

Van welke gemeenten de dienst het eerst zal uitgaan, zal bijv. kunnen afhangen van de omstandigheid waar het eerst over de noodige localiteit kan worden beschikt. Het schijnt echter voor de hand te liggen, om bij de regeling, die achtereenvolgens zal plaats vinden, met de rigting der spoorweglijnen te rade te gaan en bijv. eene regeling der dienst voor alle gemeenten gelegen in het gebied van het verkeer van eene spoorweglijn in werking te brengen. De regeling ten platten lande zal aldus met die in de steden gelijken tred houden.

Art. 1. Tegen het weglaten der woorden » uitgebreid en mede " in het eerste lid van dit artikel bestaat geen bezwaar.

Het woord » pakketten " is in deze wet niet op te vatten in de engere beteekenis die er door het spraakgebruik aan gegeven wordt. Er zijn onder te verstaan alle goederen of voorwerpen, die, ingevolge het besluit in art. 11 bedoeld, niet van het vervoer zullen zijn uitgesloten. *Inpakking* zal niet in elk geval behoeven gevorderd te worden.

Ook daaromtrent zullen, ingevolge art. 10 (nieuw), regels worden gesteld.

Op de vraag, of het de bedoeling is om overal waar een hulpkantoor der posterijen bestaat de verzending van pakketten in te voeren, is het antwoord bevestigend.

Even als ten aanzien der brieven geschiedt, zullen pakketten van en voor dezelfde gemeente waar het kantoor gevestigd is, ter verzending worden toegelaten.

Aan de noodige aanwijzingen voor het publiek ten einde zich op de hoogte te stellen van de gelegenheden tot verzending, zal het bij de uitvoering der wet niet ontbreken.

Met eene tijdruimte van twee jaar voor de invoering der wet in het geheele land, schijnt te kunnen worden vol-

(1) In deze opgave zijn alle pakketten tot 50 kilogram ingesloten begrepen.

staan. Welke waarde ook te hechten is aan het voordeel om van opgedane ondervinding partij te kunnen trekken, tot dat doel alleen kan toch bezwaarlijk de uitvoering der wet worden vertraagd.

Deze belangrijke bepaling mag overigens geacht worden in art. 1 op hare plaats te zijn. Onder de overgangsbepalingen zou zij niet even scherp in het oog vallen.

Art. 2. De bedenking dat het tarief te laag is, vindt hare beantwoording in hetgeen hiervoren in § 3 met betrekking tot de te verwachten financiele uitkomsten is in het midden gebragt.

Op de Parijsche postconferentie is het maximum gewigt der pakketten in het internationaal verkeer op 3 kilogram bepaald. Vele leden waren meer gestemd voor de vaststelling van het maximum gewigt op 5 kilogram. Binnen betrekkelijk korten tijd kan de aanneming van laatstgenoemd maximum verwacht worden. En op dien grond, èn omdat, naar 't gevoelen der Regering, een maximum van 3 kilogram onvoldoende is, in dien zin dat het vervoer dat men wenscht te regelen daarmede niet genoeg gebaat wordt, is het niet wenschelijk het maximum van 3 kilogram ook in het binnenlandsch verkeer toe te passen.

Een tarief naar den tweeledigen grondslag van den afstand en het gewigt — het werd reeds in de Memorie van Toelichting opgemerkt — is in de toepassing hoogst bezwaarlijk.

Onder de voordeelen eener Rijksinstelling, wat dit vervoer betreft, is in de eerste plaats te rangschikken dat der uniformiteit van het tarief onafhankelijk van den afstand.

Hoewel bij het Duitsche tarief met den grondslag van den afstand niet geheel is gebroken, is dit wel het geval in het land waarmede Nederland, wat de uitgestrektheid van grondgebied betreft, beter op eene lijn is te stellen, namelijk Belgie.

Aan de Administratie bij de wet de bevoegdheid tot heffing van bestelloon toe te kennen, met het oog op de moeijelijkheid die in vele localiteiten aan de bestelling verbonden is, is bij het ontwerpen dezer wet door de Regering overwogen. Zij heeft echter gemeend geene bepaling in dien geest te moeten voorstellen, op grond dat daardoor een gedeelte der ingezetenen, de plattelandsbewoners, bij die van door de ligging meer bevoorregte gemeenten zouden achterstaan, terwijl juist met deze wet wordt beoogd, om de bewoners van localiteiten waar de middelen van verkeer schaars zijn, zooveel mogelijk, wat deze dienst betreft, met de ingezetenen van meer in dat opzigt bevoorregte streken in dezelfde voordeelen te doen deelen.

Eindelijk is er op gewezen dat in Belgie en Duitschland dezelfde vracht wordt geheven voor pakketten tot en met 5 kilogram, zonder onderscheid van gewigt; wordende daaraan de vraag vastgeknoopt, of het geene aanbeveling zou verdienen, daarin met onze naburen denzelfden weg te bewandelen.

Het is inderdaad voor Nederland onverschillig, welke bepalingen bij onze naburen, wat het binnenlandsch verkeer betreft, bestaan. In het internationaal verkeer zullen de bepalingen gelden, die in de overeenkomst van Parijs van 3 November jl. zijn vastgesteld, en hoewel daarbij ook is aangenomen, dat hetzelfde port zal worden geheven voor pakketten tot en met een gewigt van 3 kilogram, bestaan er echter voor den ondergeteekende voldoende redenen, om, even als ten aanzien der brieven en gedrukte stukken geschiedt, met het gewigt rekening te houden, en daaraan als een' grondslag voor het tarief vast te houden.

Daardoor wordt aan het beginsel van uniformiteit geen afbreuk gedaan, terwijl het tevens strekt om te voorkomen, dat het gewigt van pakketten meer bedraagt dan strikt noodig is. Wanneer het port gelijk was, zou er niet op worden gelet om het gewigt binnen de grenzen van het tarief te beperken en de postadministratie alzoo noodeloos worden belast.

De aanwijzing om in dit artikel eene bepaling op te nemen tegen het te zamen voegen van pakketten voor verschillende personen bestemd, is gevolgd, alsmede die ter opneming van eene bepaling om het port door middel van postzegels te doen kwijten. Er is daartoe zelfs een gebiedend voorschrift in het wetsvoorstel opgenomen, overeenkomstig hetgeen ten aanzien der brieven en verdere stukken in het Koninklijk besluit van 12 November 1851 (*Staatsblad* n°. 143) is voorgeschreven.

Daar alle pakketten door of van wege de afzenders aan de beambten worden uitgereikt, en de laatstgenoemden zich dus vóór de verzending moeten verzekeren of de frankering voldoende is, zal het geval waarop in het slot van het Verslag, wat dit artikel betreft, wordt gedoeld, niet voorkomen. Het woord „vracht" is in dit artikel door de bij het postwezen meer gebruikelijke benaming van „port" vervangen.

Artt. 3, 4, 5 *en* 6. Ten gevolge der juiste opmerking bij art. 4, dat de bij art. 6 vermelde regels ook van toepassing behooren te worden gemaakt op de pakketten met niet aangegeven waarde, wordt eene omzetting van het bepaalde bij de artt. 3, 4, 5 en 6 in drie nieuwe artt. 3, 4 en 5 voorgesteld, als volgt:

Art. 3 (*nieuw*). Aangifte van de waarde der pakketten is tot eene som van f 500 toegelaten. Behalve het port bij art. 2 bepaald, is voor pakketten met aangegeven waarde een evenredig regt verschuldigd van 10 cent voor elke f 100 of een gedeelte van f 100. Dat regt wordt mede vooruit betaald op de wijze als bij het vorige artikel is bepaald.

Art. 4 (*nieuw*). Voor het verloren gaan of het in het ongereede geraken van pakketten, of voor de aan den inhoud daarvan toegebragte schade, wordt aan den afzender vergoeding verleend.

Die vergoeding geschiedt, met betrekking tot pakketten, waarvan de waarde niet is aangegeven, naar den grondslag van de werkelijk geleden schade, doch zij bedraagt in geen geval meer dan f 2,50 voor elk kilogram of gedeelte van een kilogram.

Wanneer pakketten met aangegeven waarde op de post verloren gaan of in het ongereede geraken, wordt het volle bedrag der aangegeven waarde aan den afzender vergoed. Indien een gedeelte van den inhoud op de post verloren gaat of in het ongereede geraakt, is, met toepassing van het bepaalde bij art. 93 van het Wetboek van Koophandel, vergoeding van dat gedeelte, of, in geval van beschadiging, van de werkelijk toegebragte schade verschuldigd.

Art. 5 (*nieuw*). De bij artt. 3 en 4 bedoelde vergoeding is niet verschuldigd:

a. wanneer de schade het gevolg is van overmagt;

b. wanneer zij uit een gebrek van het vervoerde zelf is ontstaan;

c. wanneer zij veroorzaakt is door onvoldoende inpakking, of in het algemeen door schuld of nalatigheid van den afzender;

d. wanneer de aanvrage om vergoeding niet binnen zes maanden na het ter post bezorgen van het pakket waarvoor vergoeding gevraagd wordt, aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is ingediend.

De schade ten gevolge van vertraagde overkomst, niet ten gevolge van overmagt ontstaan, wordt alleen dan vergoed, wanneer de inhoud van het pakket door de vertraging bedorven is.

Een pakket wordt geacht verloren te zijn gegaan of in het ongereede te zijn geraakt, wanneer het 30 dagen na de ter post bezorging niet kan worden geleverd.

De bedenkingen en opmerkingen in het Voorloopig Verslag betrekkelijk de artt. 3, 5 en 6 worden hier duidelijkheidshalve behandeld in de orde waarin zij zijn gemaakt.

Art. 3 (*oud*). Voor pakketten waarvan de waarde niet is aangegeven zal geen reçu worden uitgereikt. Voor het constateren van eventuele schade is dit niet noodig.

Door de inschrijving in de registers bezit men al de gegevens die in het bedoelde geval vereischt worden.

Voor niet aangeteekende pakketten dient voorgekomen schade ook vergoed te worden.

Waar materiele schade bestaat is vergoeding billijk.

Hetzelfde beginsel wordt, even als in het Wetboek van Koophandel, gehuldigd in de landen waar een pakketpost in werking is.

Dat voor gewone brieven dat beginsel niet is aangenomen, is gelegen in de omstandigheid, dat de beweringen omtrent het niet overkomen van brieven of ten aanzien van geleden schade door de niet of niet tijdige overkomst ontstaan, van de zijde der postadministratie, niet voor contrôle vatbaar is.

Vertraagde overkomst is het niet ontvangen door den geadresseerde binnen den tijd als had moeten geschieden indien van de door de administratie vastgestelde wijze van verzending voor de pakketpost naar behooren ware gebruik gemaakt en de voorschriften ten aanzien der bestelling waren opgevolgd. Of er vertraging is, kan dus zonder bezwaar in elk geval met zekerheid worden uitgemaakt. Indien een pakket, ten gevolge van nalatigheid, ergens blijft liggen, en dus de postbeambte eene voor de pakketpost door de administratie geopende gelegenheid van verzending ongebruikt heeft gelaten, moet vertraging in den zin der wet worden aangenomen.

De voorgestelde gewijzigde redactie van de laatste zinsnede van het artikel zal in het gewijzigde ontwerp, dat hierbij wordt overgelegd, worden overgenomen.

Art. 5 (*oud*). Daar bij de pakketpost alleen sprake kan zijn van aangifte van voorwerpen van waarde, die het bij de brievenpost bepaalde maximum van gewigt te boven gaan, schijnt aan eene gelegenheid om eene hoogere waarde dan f 500 bij de pakketpost te kunnen verzekeren, weinig behoefte te bestaan. In elk geval is er bezwaar om de verantwoordelijkheid der administratie, wat de pakketten betreft, verder uit te strekken dan bij het ontwerp wordt voorgesteld.

Vertooning der aangegeven geldswaarde wordt bij de brievenpost nimmer gevorderd. Aan dergelijke bepaling voor de pakketpost bestaat dus geen behoefte.

Art. 6 (*oud*). Als het pakket teruggevonden wordt, nadat de schadevergoeding reeds is betaald, zal bezwaarlijk dwang kunnen worden uitgeoefend op den geadresseerde, om het nog tegen teruggave der schadevergoeding aan te nemen. Het zal echter langs minnelijken weg kunnen worden beproefd.

Een verbod om in de pakketten geldswaarde te sluiten is onnoodig. In verband met het bepaalde bij het 2de lid van art. 4 (nieuw) is de verantwoordelijkheid der administratie niet verder betrokken dan tot de daarbij bedoelde vergoeding van f 2,50 per kilogram ten aanzien der pakketten met niet aangegeven waarde.

Met betrekking tot die, aangegeven waarde inhoudende, kan het, uit den aard der zaak, evenmin bezwaar opleveren. Al is het dat voor brieven een termijn van een jaar is aangewezen, kan toch een tijdperk van zes maanden ruimschoots voldoende worden geacht om eventuele aanspraak op schadevergoeding te doen gelden.

Het afgeven van een bewijs van ontvang voor pakketten met aangegeven waarde is volstrekt noodig. Het behoeft echter niet in de wet te worden bepaald.

In het wezen der zaak maakt het geen verschil of voorgeschreven is, dat de aanvraag om schadevergoeding moet worden ingediend hetzij aan de postadministratie of aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Het is noodig, dat bij gedeeltelijke schadevergoeding worde bepaald aan welke voorwaarden moet worden voldaan om de aanspraak daarop te doen gelden.

Die in art. 93 van het Wetboek van Koophandel vermeld, kunnen, naar de meening der Regering, ook gereedelijk voor de goederen die met de pakketpost vervoerd worden, strekken. Er bleef dus niet anders over, dan óf die voorwaarden in dit wetsartikel over te nemen, óf om art. 93 van toepassing te verklaren. Kortheidshalve is aan dit laatste de voorkeur gegeven.

Alinea 5. De hierbedoelde voorschriften, omtrent het inpakken van aangeteekende pakketten, zullen volgen bij het besluit, dat ingevolge het bepaalde bij art. 10 (nieuw) zal worden in het leven geroepen.

Art. 7 (6 *nieuw*). Onder gewone dienstregeling moet worden verstaan, de door de administratie, ten behoeve der pakketpost aangewezen gelegenheden van verzending, en vastgestelde regels voor de bestelling.

Tegen vaststelling bij de wet van het maximum van het bijkomend regt bestaat bezwaar. Of dit regt hooger of lager zal moeten zijn, hangt gedeeltelijk af van omstandigheden, die eerst kunnen worden beoordeeld als met de organisatie der dienst een begin zal zijn gemaakt.

Art. 8 (7 *nieuw*). Met de voorgestelde nieuwe redactie van dit artikel kan de ondergeteekende zich wel vereenigen, behoudens echter, dat het wenschelijk schijnt de woorden » de noodig geoordeelde" aan het slot te doen wegvallen.

Welke ruimte noodig is kan moeijelijk vooraf worden opgegeven.

Artt. 8 *en* 9 (7 *en* 8 *nieuw*). Door de Regering is bij de Memorie van Toelichting erkend, dat de spoorwegondernemingen regt hebben op vergoeding van vracht wegens het vervoer dat hun bij de wet mogt worden opgelegd.

Van dat standpunt uitgaande heeft de ondergeteekende zich met de spoorwegondernemingen in betrekking gesteld, om, zoo mogelijk, bij gemeen overleg tot een aannemelijken grondslag te geraken. De daarop ontvangen antwoorden worden ter kennisneming van de leden der Kamer op de griffie neêrgelegd. Zij waren van zoo uiteenloopenden aard, dat overeenstemming langs den weg der onderhandeling niet kon worden verwacht. Er moest derhalve naar worden getracht om de schadeloosstelling op billijken grondslag bij de wet vast te stellen.

Hiertoe scheen tot maatstaf te kunnen worden voorgesteld eene berekening der vracht ontleend aan het binnenlandsch goederentarief der spoorwegen, op de wijze in de Memorie van Toelichting aangeduid.

In aanmerking nemende, dat het grootste aandeel van de vracht, waarvan de heffing bij het ontwerp wordt voorgesteld, aan de spoorwegen zal ten deel vallen, meent de ondergeteekende dat voor het belang van die ondernemingen billijk is gezorgd.

Men verlieze niet uit het oog, dat door de instelling der pakketpost, zoo als het ontwerp die beoogt, eene aanzienlijke ontwikkeling van het bedoelde vervoer kan verwacht worden

Door de overal te openen gelegenheid voor verzending tegen een zeer matig tarief, zullen uit alle oorden des lands een veel grooter aantal pakketten dan tot dusver naar de spoorwegen toevloeijen, zoodat het te bezien zal staan of de voordeelen, die zij thans uit het vervoer van kleine pakketten trekken, wel minder zullen zijn dan haar in de toekomst zullen ten deel vallen.

De Staat treedt niet op als concurrent van de spoorwegmaatschappijen, maar veeleer als bevrachter voor het vervoer van groote hoeveelheden tegen schadeloosstelling en ontheft daarbij de ondernemers van de omslagtige en kostbare administrative behandeling van dat vervoer en van die voor laden, lossen en bestellen.

Er wordt in het Verslag aan herinnerd, dat door de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) aan de spoorwegondernemingen schadeloosstelling wordt toegekend, des noods door den regter te bepalen. In dit ontwerp wordt de schadeloosstelling door de wet bepaald. Regeling bij gemeen overleg met de maatschappijen is, het werd reeds opgemerkt, beproefd, maar blijkens de daarop ontvangen antwoorden zou, zoo als dan ook wel te voorzien was, langs dien weg niet ligt eenvormigheid van regeling zijn kunnen verkregen worden, terwijl toch eenvormige regeling op alle spoorwegen voor dit doel wel in de eerste plaats zal worden vereischt.

De gelegenheid tot abonnement is opengehouden, omdat daardoor zou kunnen vervallen de nog al omslagtige administratie voor het houden van aanteekening der pakketten, waarvoor aan elke der spoorwegondernemingen vergoeding verschuldigd is. De Staat blijft volkomen vrij in de keuze der vervoermiddelen.

Verpligting om voor plaatsen, aan den spoorweg gelegen, uitsluitend van dat vervoermiddel gebruik te maken, wordt niet voorgesteld.

Het wetsontwerp bepaalt, dat de vergoeding der vracht zal geschieden » op den grondslag van de boeken of aanteekeningen der postadministratie". Het bezwaar dat die

bepaling in de praktijk zou kunnen opleveren, wordt inderdaad niet ingezien.

Betaling bij abonnement is, ook naar 't gevoelen der Regering, verkieslijk, en vermits het wetsontwerp die gelegenheid openlaat, zal er naar worden getracht om het bij de spoorwegmaatschappijen ingang te doen vinden.

Waar over meer dan één spoorweg moet worden vervoerd, kon wel niet anders worden bepaald dan dat elk een gelijk deel in de vracht zal genieten.

In een geval als dit rekening te houden met den afstand die over elken betrokken spoorweg werd afgelegd, ten einde naar de reden daarvan de vracht toe te kennen, ware, om den schromelijken administrativen omslag daarvoor noodig, bijna niet uitvoerbaar.

Het is juist dat de bestaande minima in het locaal verkeer der spoorwegen als grondslag voor de vergoeding der vracht zijn aangenomen. Waar zulk een aanzienlijk vervoer wordt aangeboden als hier door den Staat aan de spoorwegdiensten geschiedt, mag billijkerwijze van den vervoerder eene verlangde berekening van de vracht worden gevorderd.

Welk misbruik van het bepaalde bij het laatste lid van art. 8 (nieuw) gevreesd wordt, is den ondergeteekende niet duidelijk. De bedoeling is dat het vervoer van ambtenaren der postadministratie, die met de begeleiding van pakketten op de spoorwegen of met eenig toezigt op de uitvoering dier dienst belast zijn, kosteloos kan geschieden. Eene gewijzigde redactie in dien geest wordt bij het nieuwe ontwerp voorgesteld.

Art. 10 (9 *nieuw*). Ten aanzien der principiele vraag die hier wordt besproken, of namelijk post- en telegraaphtractaten, ingevolge het 3de lid van art. 57 van de Grondwet, de goedkeuring van de Staten-Generaal vereischen, wordt in dit artikel niets beslist. Die vraag blijft geheel onaangeroerd. Het artikel voorziet alleen het geval, dat in dergelijke overeenkomsten bepalingen kunnen voorkomen in deze wet niet voorzien en dat ook voor de pakketten in het internationaal verkeer de verpligtingen aan de spoorwegdiensten opgelegd zullen gelden.

Postverdragen die wettelijke regten betreffen, zullen natuurlijk ook met deze wet niet kunnen werken zonder dat aan het 3de lid van art. 57 van de Grondwet is voldaan.

Art. 11 (10 *nieuw*). Het artikel is aangevuld ook voor de formaliteiten die bij de in ontvangstneming van pakketten zullen moeten worden in acht genomen.

Art. 12 (11 *nieuw*). De ondergeteekende is niet ongenegen, om het zamenstellen van een wetsontwerp ter hand te doen nemen waarin de bepalingen omtrent het postwezen, thans in een aantal wetten verspreid, worden vereenigd.

Door mededeeling in den officielen postgids van de wettelijke bepalingen die nog van kracht zijn, wordt aan het in het Voorloopig Verslag aangeduide bezwaar reeds grootendeels te gemoet gekomen.

In het Verslag wordt voorts opgemerkt, dat die stuksgewijze veranderingen op het gebied der posterijen reeds meermalen tot moeijelijkheden en onduidelijkheden hebben aanleiding gegeven. Ten bewijze daarvan wordt beweerd, dat niet wettelijk geregeld is het port voor brieven die binnen den kring van hetzelfde postkantoor blijven, omdat art. 1 der postwet van 1870 alleen gewaagt van brieven, die van de eene plaats naar de andere verzonden worden. Bij de behandeling der bedoelde wet in de Tweede Kamer is dezelfde bedenking gemaakt en toen door den Minister VAN BOSSE geantwoord, dat het woord »plaats" evenzeer beteekent van de eene straat in dezelfde gemeente naar de andere straat, als van de eene gemeente naar de andere.

In die interpretatie werd destijds door de Kamer berust.

Voorts wordt in het Voorloopig Verslag gewezen op het port der brieven die regtstreeks over zee tusschen het Rijk en zijne kolonien worden gewisseld. Dat port zal, wanneer dit ontwerp wet wordt, belangrijk lager zijn dan het binnenlandsch port dat in Indie geheven wordt.

De Regering erkent dat voorziening in dit bezwaar wenschelijk is, en zij heeft dus de eer eene wijziging van de artt. 28 en 29 der wet van 1870 in overweging te geven. Ten gevolge van die wijzigingen, zullen de bepalingen ten aanzien van het postverkeer tusschen Nederland en zijne kolonien regtstreeks over zee, behoudens een klein verschil in het port, overeenstemmen met die bij verzending langs eenen anderen dan den regtstreekschen zeeweg.

Het bepaalde bij het laatste lid van dit artikel ondergaat in verband met het nieuwe slotartikel eenige wijziging. Het doen vervallen van die bepaling is niet wenschelijk.

Voor de verzending van aangeteekende stukken per briefpost bestaat geene behoefte aan de gelegenheid om brieven van meer dan 500 gram te verzenden. Daar dergelijke brieven in den regel stukken bevatten die voor splitsing vatbaar zijn, kan in elk geval in het bezwaar worden voorzien.

Het voor monsters bij art. 23 der postwet van 1870 vastgestelde port blijft bestaan.

Art. 13 (12 *nieuw*). De opmerking is juist.

Bij het slotartikel wordt daaraan te gemoet gekomen.

Art. 14 (13 *nieuw*) De toepassing van een verhoogd port wegens ontoereikend gefrankeerde drukwerken en monsters is als eene boete te beschouwen. Als zoodanig is een port van driemaal de ontbrekende som niet te bezwarend, al is het hooger dan in het internationaal verkeer.

Inderdaad is volgens art. 18 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) het port bepaald op 1 cent per 20 gram. Die bepaling is echter bij art. 2 der wet van 28 Junij 1876 (*Staatsblad* n°. 145) gewijzigd. Daarbij is het port bepaald op 1 cent voor elke 25 gram. De laatstgenoemde wet is thans ook in het artikel vermeld.

Art. 16 (*nieuw*). Bij dit artikel wordt voorgesteld om de wet op een nader door den Koning te bepalen tijdstip in werking te doen treden.

De overgangsbepaling waarvan hierboven sprake is geweest wordt als 2de lid aan dit artikel toegevoegd.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[49. 6.]

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM, III ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in het algemeen belang wenschelijk is de dienst der posterijen uit te breiden tot het overbrengen van pakketten van een beperkt gewigt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De dienst der posterijen wordt dienstbaar gemaakt aan het overbrengen van pakketten, het gewigt van 5 kilogram niet te boven gaande.

Die uitbreiding zal achtereenvolgens in de verschillende gedeelten des lands geschieden, aldus dat zij twee jaar na het in werking treden der wet in het geheele land zij ingevoerd.

Art. 2.

Voor de verzendingen met de pakketpost wordt het volgende port geheven, onverschillig den afstand waarover het vervoer plaats heeft:

voor elk pakket:

tot een gewigt van 1 kilogram 15 cents;

van een gewigt boven 1 tot 3 kilogram 20 cents;

van een gewigt boven 3 tot 5 kilogram 25 cents.

Het port wordt bij vooruitbetaling, door middel van postzegels door de afzenders op de pakketten vast te hechten, gekweten.

Zamenvoeging van pakketten voor meer dan een geadresseerde, met het doel om ze voor de toepassing van het tarief als één pakket te doen doorgaan, is verboden.

Art. 3.

Aangifte van de waarde der pakketten is tot eene som van f 500 toegelaten.

Behalve het port bij art. 2 vermeld, is voor pakketten met aangegeven waarde een evenredig regt verschuldigd van 10 cent voor elke f 100 of een gedeelte van f 100.

Dat regt wordt mede vooruitbetaald op de wijze als bij het vorige artikel is bepaald.

Art. 4.

Voor het verloren gaan of het in het ongereede geraken van pakketten, of voor de aan den inhoud daarvan toegebragte schade, wordt aan den afzender vergoeding verleend.

Die vergoeding geschiedt met betrekking tot pakketten, waarvan de waarde niet is aangegeven, naar den grondslag van de werkelijk geleden schade, doch zij bedraagt in geen geval meer dan f 2,50 voor elk kilogram of gedeelte van een kilogram.

Wanneer pakketten met aangegeven waarde op de post verloren gaan of in het ongereede geraken, wordt het volle bedrag der aangegeven waarde aan den afzender vergoed. Indien een gedeelte van den inhoud op de post verloren gaat of in het ongereede geraakt, is, met toepassing van het bepaalde bij art. 93 van het Wetboek van Koophandel, vergoeding van dat gedeelte of, ingeval van beschadiging, van de werkelijk toegebragte schade verschuldigd.

Art. 5.

De bij artikelen 3 en 4 bedoelde vergoeding is niet verschuldigd:

a. wanneer de schade het gevolg is van overmagt;

b. wanneer zij uit een gebrek van het vervoerde zelf is ontstaan;

c. wanneer zij veroorzaakt is door onvoldoende inpakking of in het algemeen door schuld of nalatigheid van den afzender;

d. wanneer de aanvrage om vergoeding niet binnen zes maanden na het ter post bezorgen van het pakket, waarvoor vergoeding gevraagd wordt, aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is ingediend.

De schade, ten gevolge van vertraagde overkomst, niet ten gevolge van overmagt ontstaan, wordt alleen dan vergoed, wanneer de inhoud van het pakket door de vertraging bedorven is.

Een pakket wordt geacht verloren te zijn gegaan of in het ongereede te zijn geraakt, wanneer het 30 dagen na de ter post bezorging niet kan worden geleverd.

Art. 6.

Wij behouden Ons voor, tegen betaling van een bijkomend regt, de gelegenheid te openen tot eene, op het verlangen der afzenders, meer bespoedigde verzending en bestelling van pakketten, dan volgens de gewone dienstregeling plaats heeft.

Art. 7.

Het vervoer op de spoorwegen van de pakketten en van de ambtenaren, onder wier geleide en toezigt dat vervoer plaats vindt, geschiedt in de rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen der postadministratie, die zich in den trein bevinden.

Bij gemis van zulke rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen of ook in geval van gebrek aan de noodige ruimte daarin, geschiedt het vervoer in de goederenwagens van de ondernemers der spoorwegdiensten, die, op verlangen van het bestuur der posterijen, verpligt zijn daartoe in die wagens ruimte beschikbaar te stellen.

Art. 8.

Voor het vervoer op de spoorwegen van de voorwerpen der pakketpost, onverschillig of het in de rijtuigen of afdeelingen van rijtuigen der postadministratie dan wel in de spoorwegwagens plaats vindt, wordt door de ondernemers der spoorwegdiensten, op den grondslag van de boeken of aanteekeningen der postadministratie, de navolgende vergoeding van vracht genoten:

7 cent voor een pakket tot een gewigt van 1 kilogram;

11 cent voor een pakket boven het gewigt van 1 kilogram tot 3 kilogram;

15 cent voor een pakket boven het gewigt van 3 kilogram tot 5 kilogram.

Indien meer dan éóne spoorwegdienst in het vervoer betrokken is, wordt het bedrag van de vergoeding door die diensten gezamenlijk, elk voor een gelijk deel, genoten.

In overleg met de bestuurders der spoorwegdiensten, kan het bedrag der vergoeding voor het vervoer der pakketten ook bij abonnement per jaar of per kwartaal geregeld worden.

Het vervoer op de spoorwegen van de ambtenaren der posterijen, die met de begeleiding van pakketten of met eenig toezigt op de uitvoering der dienst voor de pakketpost op de spoorwegen zijn belast, geschiedt kosteloos.

Art. 9.

De bepalingen dezer wet betreffen het binnenlandsch verkeer.

Het vervoer van pakketten met de post, in verkeer met de Nederlandsche bezittingen en kolonien, alsmede met vreemde Staten, wordt door Ons geregeld in overeenstemming, voor zooveel het verkeer met vreemde Staten betreft, met de overeenkomsten of schikkingen, die daaromtrent met vreemde regeringen of postadministratien mogten tot stand komen.

Het bepaalde bij de artikelen 7 en 8 dezer wet is mede van toepassing op de pakketten, die in de bij het bovenvermelde lid bedoelde verkeer worden vervoerd.

Art. 10.

Wij behouden Ons voor te bepalen:

a. welke afmetingen de pakketten niet mogen te boven gaan;

b. welke voorwerpen ter verzending met de pakketpost niet kunnen worden toegelaten;

c. welke verpligtingen op de afzenders rusten omtrent de inpakking der voorwerpen, en welke formaliteiten door hen bij de verzending en door de geadresseerden bij de in ontvangstneming zijn in acht te nemen;

d. welke regels zijn op te volgen met betrekking tot pakketten, die door de geadresseerden geweigerd worden, of om andere redenen onbestelbaar zijn.

Art. 11.

Het eerste lid van art. 2 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) wordt gewijzigd als volgt:

Gefrankeerde brieven of pakketten, papieren bevattende van meer dan 15 grammen, zijn onderworpen aan het navolgende port:

boven 15	tot	en	met	100	grammen	10	cent;
» 100	»	»	»	250	»	15	»
» 250	»	»	»	500	»	20	»

Boven het gewigt van 500 grammen worden geene pakketten tegen het tarief der briefporten ter verzending met de brievenpost toegelaten.

Art. 12.

Art. 4 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) wordt ingetrokken.

Art. 13.

Het 2de lid van art. 18 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138), gewijzigd bij de wet van 28 Junij 1876 (*Staatsblad* n°. 145), wordt gewijzigd als volgt:

Bij zwaarder gewigt dan van 100 grammen wordt het volgende port toegepast:

boven 100	tot	en	met	150	grammen	5	cent
» 150	»	»	»	200	»	7½	»
» 200	»	»	»	300	»	10	»
» 300	»	»	»	400	»	12½	»
» 400	»	»	»	500	»	15	»

en voorts voor elke 250 grammen of gedeelte van 250 grammen, een port van 2½ cent daarboven.

Art. 14.

Art. 28 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138), gewijzigd bij de wet van 12 April 1872 (*Staatsblad* n°. 32), wordt gewijzigd als volgt:

Brieven uit landen waarmede Nederland geen regtstreeksch postverkeer onderhoudt, die over zee in de havens van het Rijk worden aangebragt, zijn — ten laste van de geadresseerden — onderworpen aan een port van twintig cents voor elk gewigt van 15 grammen of gedeelte van 15 grammen.

Voor papieren en bescheiden, gedrukte stukken en monsters, wordt een port van 2½ cent voor elk gewigt van 50 grammen van de geadresseerden geheven, met toepassing evenwel van een minimum, wat de papieren en bescheiden betreft, van 12½ cent, en wat de monsters aangaat, van 5 cent voor elke verzending onder een afzonderlijk adres.

Het bovenvermelde port is mede bij vooruitbetaling van toepassing op de brieven, papieren en bescheiden, gedrukte stukken en monsters, die regtstreeks over zee tusschen het Rijk en zijne kolonien of bezittingen in andere werelddeelen worden gewisseld. Wanneer zij echter ongefrankeerd ter post zijn bezorgd, wordt, zoowel voor de brieven als voor de andere hierboven genoemde stukken, het dubbel van het port der gefrankeerde brieven van de geadresseerden geheven.

Het port der enkele briefkaarten bedraagt 5 cent en dat der briefkaarten met betaald antwoord 10 cent; een en ander bij vooruitbetaling te voldoen.

Bij ontoereikende frankering door middel van postzegels, is, in het verkeer met de kolonien of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, zoowel voor brieven als voor briefkaarten, papieren en bescheiden, gedrukte stukken en monsters, van de geadresseerden te heffen een aanvullingsport ten bedrage van tweemaal de ontbrekende som, met aanvulling van de breuken van vijf cent tot het volle bedrag van vijf cent.

Onder de bij dit artikel vastgestelde porten is in ieder geval het Nederlandsche port en het zeeport begrepen, alsmede het koloniale port, voor de brieven en verdere stukken, uit de Nederlandsche kolonien of overzeesche bezittingen herkomstig of derwaarts bestemd.

Art. 15.

Art. 29 der wet van 22 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 138) wordt gewijzigd als volgt:

Aan de gezagvoerders der schepen, die brieven en andere stukken op den voet van het voorafgaande artikel aanbrengen, wordt, van wege de postadministratie, een derde gedeelte der bij dat artikel vastgestelde porten uitgekeerd, tenzij bij bijzondere schikkingen anders is overeengekomen.

Ingeval de schepen behooren tot de zeemagt van den Staat is geenerlei uitkeering verschuldigd.

De bovengemelde uitkeering van een derde gedeelte der porten geschiedt, wanneer het verzendingen tusschen het Rijk en zijne kolonien of overzeesche bezittingen betreft, door de afzendende administratie, met dien verstande, dat de berekening van het een derde geschiedt volgens het tarief der gefrankeerde stukken, ook dan wanneer zij eventueel ongefrankeerd of ontoereikend gefrankeerd mogten zijn.

Art. 16.

Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Artikelen 11 en 12 dezer wet worden echter, in verband met het 2de lid van art. 1, achtereenvolgens toegepast tusschen de kantoren, welke voor de dienst der pakketpost zijn opengesteld.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

[49. 7.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot inrigting eener dienst ter verzending met de post van pakketten, een gewigt van 5 kilogram niet te boven gaande, is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag wegens dit wetsontwerp, van oordeel dat door deze gewisselde schrifturen de openbare beraadslaging over het voorstel genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 1sten Maart 1881.

VAN KERKWIJK.
DE BEAUFORT.
ROMBACH.
BASTERT.
DE JONGE.

[**49.** 8.]

NOTA VAN WIJZIGING.

Aan art. 14 toe te voegen eene slot-zinsnede van den volgenden inhoud:

»Wij behouden Ons voor, de heffing van de bij dit artikel bepaalde porten naar eenen lageren dan den bovenvermelden maatstaf te doen plaats hebben."

Toelichting van de bovenstaande wijziging.

Het is wenschelijk, dat de Regering de handen vrij hebbe, om voor het mogelijke geval eener portsvermindering van de brieven en andere stukken tusschen Nederland en zijne kolonien, bij verzending langs de andere daartoe openstaande wegen, gelijktijdig eene tariefsverlaging te kunnen toepassen op de brieven en andere stukken, die langs den regtstreekschen zeeweg tusschen Nederland en zijne kolonien of bezittingen in andere werelddeelen worden gewisseld

De mogelijkheid, ten aanzien van eene portsvermindering in het verkeer met overzeesche landen, waarop hierboven gedoeld wordt, staat in verband met de beweging, die zich daaromtrent in den laatsten tijd heeft geopenbaard. Verschillende tot de Algemeene Postvereeniging behoorende landen zijn reeds tot de afschaffing van het zeeport overgegaan. De vraag is dus in hoeverre Nederland, wanneer die beweging toeneemt, dat zeeport zal kunnen behouden.

De Regering heeft dus de eer, dienovereenkomstig eene aanvulling van art. 14 voor te stellen, en wel bepaaldelijk om daarin eene gelijke bepaling op te nemen als die van het 3de lid van art. 26 der postwet van 1870.

[**50.** 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet (en bijlage) tot bekrachtiging van provinciale belastingen in *Groningen*.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 2den October 1880.

WILLEM.

[**50.** 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de Staten van *Groningen* het heffen van provinciale belastingen, over het volgende dienstjaar, aan Ons hebben voorgedragen, ten einde hen in staat te stellen te voorzien in de uitgaven ten behoeve van ambtenaren in dienst der provincie, van publieke werken en inrigtingen van provinciaal belang, en andere, op den hiernevens gevoegden staat vermelde, enkel huishoudelijke behoeften;

En dat die belastingen, volgens art. 129 der Grondwet, bekrachtiging door de wet vereischen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De vereischte bekrachtiging wordt verleend aan de heffing, ten behoeve der provincie *Groningen:*

a. van *zes en veertig* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting over 1881; en

b. van *zes en veertig* opcenten op de hoofdsom van de belasting op het personeel over de dienst 1881/82.

Art. 2.

Deze wet vangt aan te werken met 1 Januarij 1881.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

STAAT, aanwijzende de behoeften, tot welker dekking de provinciale belastingen, vermeld in de wet van den
moeten dienen.

Bezoldiging van en reis- en verblijfkosten, te genieten door ambtenaren in dienst der provincie, doch niet op de griffie werkzaam.

Onderhoud en herstelling van provinciale wegen en andere publieke werken.

Onderhoud van de eigendommen der provincie en lasten wegens die eigendommen verschuldigd.

Drukwerk.

Verpleging van behoeftige krankzinnigen.

Aandeel der provincie in de kwade posten op de grond- en personele belastingen.

Vergoeding aan het Rijk voor de invordering der opcenten op de grond- en personele belastingen.

Abonnement voor onkosten van den archivaris der provincie.

Kosten van het doen van peilingen, het uitbakenen van werken en andere dergelijke kosten.

Aandeel aan de gemeente *Meeden* in de opbrengst der tolgelden aan den boom te *Kloostertil*.

Subsidien voor het maken van kunstwegen.

Bijdragen in de kosten voor de statistieke beschrijving der provincie, voor meteorologische waarnemingen en voor het provinciaal kabinet van oudheden.

Subsidie ten behoeve van de akademie van beeldende kunsten te *Groningen*.

Subsidie voor het onderhoud van het ziekenhuis te *Groningen*.

Subsidien ten behoeve van het instituut voor doofstommen en van de inrigting voor ooglijders te *Groningen*.

Subsidie aan het ondersteuningsfonds voor onderwijzers en aan eene kweekschool voor onderwijzeressen te *Groningen*.

Gratificatie aan voormalige provinciale ambtenaren bij den waterstaat.

Rentebetaling en aflossing van kapitalen, ten laste der provincie opgenomen.

Onvoorziene uitgaven.

[**50.** 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Wordt bijgaand ontwerp tot wet verheven, dan zal het getal opcenten op de grond- en personele belastingen over 1881 vier minder bedragen dan over het loopende jaar. Deze verlaging is een gevolg van het verminderd bedrag der subsidien in de kosten van het aanleggen van kunstwegen.

De opbrengst voor 1881 is geraamd op f 551 962,60, en voor 1880 op f 593 227,31.

De andere provinciale belastingen in Groningen krachtens de wet geheven zijn haven-, sluis-, brug-, lig- en tolgelden, waarvan het gezamenlijk bedrag over 1880 is begroot op f 102 385,00.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[50. 4.]

VERSLAG.

Bij het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot bekrachtiging van provinciale belastingen in Groningen werd in eene afdeeling de wensch uitgesproken dat voortaan de verschillende ontwerpen tot bekrachtiging van provinciale belastingen te zamen aan het oordeel der Kamer zouden worden onderworpen. Bij de late indiening der overige ontwerpen zou het, in geval van verwerping, voor de Provinciale Staten, die in November vergaderen, moeijelijk zijn alsnog wijzigingen in hunne voordragt te brengen.

Ook werd de opmerking gemaakt, dat in den bijgevoegden staat nog voorkomt een post tot subsidie aan het ondersteuningsfonds voor onderwijzers en aan eene kweekschool voor onderwijzeressen te Groningen. Met het oog op de aanstaande in werking treding der nieuwe wet op het lager onderwijs, werd betwijfeld of deze post nog wel hier tehuis behoort.

Ten slotte werd door vele leden op de bekende gronden aangedrongen op het opnemen van den staat in de wet. Anderen echter konden zich ook nu niet met deze opvatting vereenigen.

De Commissie van Rapporteurs acht hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Aldus vastgesteld den 28sten October 1880.

NIJST.
CORVER HOOFT.
HINGST.
VAN ASCH VAN WIJCK.
SCHAEPMAN.

[51. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1879.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 2den October 1880.

WILLEM.

[51. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken eener wijziging van hoofdstuk V der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1879, vastgesteld bij de wetten van 21 Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 14), 23 Junij 1879 (*Staatsblad* n°. 113) en 24 December 1879 (*Staatsblad* n°. 210);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De volgende artikelen van hoofdstuk V der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1879 worden verhoogd, te weten:

Art. 6. Bureau- en locaalbehoeften, drukwerk, onderhoud, verbetering, lasten en huur van gebouwen en nieuwe localen, met *zeven honderd vier gulden een en dertig en een halven cent* (f 704,31⁵), en daardoor gebragt op *acht duizend vijf honderd en vier gulden een en dertig en een halven cent* (f 8504,31⁵).

Art. 57. Bijdragen in de verpleging van behoeftige krankzinnigen, met *zes duizend drie honderd zes en twintig gulden zeven en tachtig en een halven cent* (f 6326,87⁵), en daardoor gebragt op *een honderd vijftien duizend drie honderd zes en twintig gulden zeven en tachtig en een halven cent* (f 115 326,87⁵).

Art. 58. Onderstand, kosten van vervoer, daaronder begrepen afhaling en begeleiding uit buitenlandsche of Nederlandsche gemeenten, verpleging en begrafenis van armen, bedoeld in art. 3 der wet van 16 December 1858 (*Staatsblad* n°. 84), van kracht gebleven volgens art. 16 der wet van 1 Junij 1870 (*Staatsblad* n°. 85), en van buiten 's lands verblijvende of van daar in Nederland komende of gekomen arme hulpelooze minderjarige Nederlanders; kosten, voortvloeijende uit het overbrengen naar en verpleging in gestichten voor krankzinnigen van arme krankzinnigen, wier woonplaats in het Rijk niet is te vinden, en kosten van vervoer van zulke arme, uit die gestichten ontslagen verpleegden, zoo naar Nederlandsche gemeenten als naar buiten 's lands, gelijk mede kosten van begrafenis van zoodanige arme krankzinnigen, met *zes honderd acht gulden negentig cents* (f 608,90), en daardoor gebragt op *vijf en twintig duizend zes honderd en acht gulden negentig cents* (f 25 608,90).

Art. 62. Bureau- en reis- en verblijfkosten van de militie-commissarissen; presentiegelden en reis- en verblijfkosten van de voorzitters en burgerlijke leden van de militieraden, van hunne plaatsvervangers en van burgerlijke geneeskundigen; reis- en verblijfkosten van officieren van gezondheid, van de secretarissen der militieraden, van burgemeesters, gemeenteraadsleden en beambten, dienende tot geleiders der manschappen; drukloonen, kosten, vallende op het aanhouden van nalatige militiepligtigen, van lotelingen, plaatsvervangers en nommerverwisselaars, die niet ter inlijving zijn opgekomen; eereteekenen ter belooning van diensten bij de schutterijen en verdere uitgaven, met *een duizend twee honderd vijf en vijftig gulden vijf en zestig en een halven cent* (f 1255,65⁵), en daardoor gebragt op *veertig duizend vijf en vijftig gulden vijf en zestig en een halven cent* (f 40 055,65⁵).

Art. 72. Reis-, verblijf- en bureaukosten van de districts-veeartsen, en reis- en verblijfkosten van hunne plaatsvervangers en van de geëxamineerde veeartsen, bedoeld in de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 131), de artt. 1 en 7 der wet van 2 Junij 1875 (*Staatsblad* n°. 94), en de artt. 2 en 5 der wet van 5 Junij 1875 (*Staatsblad* n°. 110), met *een duizend een honderd zes en zestig gulden zes cents* (f 1166,06), en daardoor gebragt op *een en dertig duizend een honderd zes en zestig gulden zes cents* (f 31 166,06).

Art. 80. Kosten voor aanbouw, onderhoud en verbetering, voor huur en lasten van gebouwen, voor aankoop van grond of gebouwen, voor onderhoud en aankoop van meubilair; voor aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs, voor administratieve, huishoudelijke en andere uitgaven, met *twee en twintig duizend gulden* (f 22 000), en daardoor gebragt op *twee honderd achttien duizend drie honderd en dertig gulden* (f 218 330).

Art. 111. Kosten der commissien tot het afnemen van de examens tot het verkrijgen van acten van bekwaamheid voor het geven van lager onderwijs, voor zoover die kosten niet uit de ontvangsten dier commissien kunnen worden gedekt, met *vijf honderd vijf en vijftig gulden* (f 555), en daardoor gebragt op *zeven duizend vijf honderd vijf en vijftig gulden* (f 7555).

Art. 161. Kosten voor het stichten en inrigten van nieuwe localen voor de plaatsing van aan den Staat behoorende of aan zijne zorgen toevertrouwde voorwerpen van beeldende kunst, met *twee en dertig duizend drie honderd negen en vijftig gulden dertig cents* (f 32 359,30), en daardoor gebragt op *drie honderd twee en dertig duizend drie honderd negen en vijftig gulden dertig cents* (f 332 359,30).

Art. 2.

Daarentegen worden de volgende artikelen van hoofdstuk V van genoemde begrooting verminderd, te weten:

Art. 83. Kosten voor aanbouw, onderhoud en verbetering, voor huur en lasten van gebouwen, voor aankoop van grond of gebouwen, voor onderhoud en aankoop van meubilair; voor aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs, voor administratieve, huishoudelijke en andere uitgaven, benevens toelage aan regenten van het krankzinnigengesticht te Utrecht, met *veertien duizend negen honderd zes en zeventig gulden tien en een halven cent* (f 14 976,10⁵), en daardoor gebragt op *een honderd negen en dertig duizend acht honderd drie en twintig gulden negen en tachtig en een halven cent* (f 139 823,89⁵).

Art. 86. Kosten en subsidien voor aanbouw, onderhoud en verbetering, voor huur en lasten van gebouwen, voor aankoop van grond of gebouwen, voor onderhoud en aankoop van meubilair; voor aanvulling en uitbreiding der verzamelingen en hulpmiddelen voor het onderwijs, voor administratieve, huishoudelijke en andere uitgaven, met

vijftig duizend gulden (f 50 000), en daardoor gebragt op *drie en zestig duizend acht honderd zestig gulden* (f 63 860).

Art. 3.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen en verminderingen wordt het totaal der IIde afdeeling van gezegd hoofdstuk gebragt op *acht honderd zestien duizend twee honderd acht en zestig gulden negen cents* (f 816 268,09); dat der IIIde afdeeling op *een en zestig duizend zes honderd vijf en vijftig gulden vijf en zestig en een halve cent* (f 61 655,65½); dat der IVde afdeeling op *een millioen een en negentig duizend acht honderd zestien gulden zes cents* (f 1 091 816,06); dat der Vde afdeeling op *drie millioen zeven honderd zeven en negentig duizend vijf honderd en negen gulden negen en tachtig en een halve cent* (f 3 797 509,89½), en dat der VIde afdeeling op *zeven honderd zes en tachtig duizend twee honderd tien gulden dertig cents* (f 786 210,30).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[51. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De wijzigingen, in dit wetsontwerp voorgedragen, waardoor het eindcijfer der begrooting geen verandering ondergaat, mogen de volgende toelichting vinden:

Art. 1.

Art. 6. Eene onverwijld noodig gebleken herstelling van de steunmuren van het provinciaal gebouw, waar tusschen een tak der Dieze loopt, veroorzaakte eene hoogere uitgave dan waarop kon gerekend worden.

Art. 57. De verhooging van art. 57 is een gevolg van de vermeerdering van het aantal behoeftige krankzinnigen, in gestichten voor die lijders geplaatst.

Art. 58. Toeneming van het aantal arme krankzinnigen, wier woonplaats binnen het Rijk niet is te vinden, en van het getal uit den vreemde overgenomen arme hulpelooze minderjarige Nederlanders maakt de verhooging van art. 58 noodzakelijk.

Art. 62. De uitgaven wegens reis- en verblijfkosten van militie-commissarissen, voorzitters, leden en secretarissen van militieraden, burgerlijke geneeskundigen en officieren van gezondheid tot bijstand van militieraden geroepen, hebben het daarvoor geraamde cijfer overtroffen.

Art. 72. De reis- en verblijfkosten van de districtsveeartsen en hunne plaatsvervangers hebben de raming overtroffen.

Art. 80. Reeds meermalen werd er op gewezen dat het niet mogelijk is vooraf met voldoende zekerheid de uitgaven van het ziekenhuis te Leiden te ramen. Van daar telkens tekorten. Ook voor 1879, en wel ten bedrage van f 22 000. Deze overschrijding is hoofdzakelijk een gevolg van het heerschen van besmettelijke ziekten, dat een langdurig gebruik der daarvoor bestemde barakken heeft noodig gemaakt, en van het aanschaffen van linnengoed, matrassen enz.

Art. 111. De overschrijding is daaraan toe te schrijven, dat zich een grooter getal te examineren personen heeft aangemeld dan waarop kon worden gerekend. Velen hebben getracht, vóór het in werking treden der nieuwe wet, welke in sommige opzigten zwaarder eischen stelt, de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs te verwerven.

Art. 161. Ten gevolge van eene vertraging in den bouw van het Museum, konden eenige betalingstermijnen, waarvoor op de begrooting van 1877 gelden waren uitgetrokken, niet uit de begrooting worden gekweten, doch moesten zij gebragt worden ten laste van die van 1879.

Art. 2.

Artt. 83, 86. Door het uitstellen van de stichting van eenige akademische gebouwen zijn de uitgetrokken sommen niet in haar geheel uitgegeven.

's Gravenhage, 17 September 1880.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[51. 4.]

VERSLAG.

Bij het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1879 werd de opmerking gemaakt dat in het intitulé der Koninklijke Boodschap abusivelijk vermeld staat het jaartal 1880, in plaats van 1879.

Art. 1.

Art. 80. Vele leden toonden zich weinig ingenomen met de hooge uitgaven ten behoeve van het Ziekenhuis te Leiden, en deden de vraag, hoe lang de hier bedoelde kosten van aanbouw nog zullen voortduren.

De Commissie van Rapporteurs acht hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 28sten October 1880.

NIJST.
CORVER HOOFT.
HINGST.
VAN ASCH VAN WIJCK.
SCHAEPMAN.

[52. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot verandering der grens tusschen de gemeenten *Hengelo* en *Lonneker*.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 6den October 1880.

WILLEM.

[52. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in de grens tusschen de gemeenten *Hengelo* en *Lonneker* verandering te brengen;

Gelet op het tweede lid van art. 2 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De grens tusschen de gemeenten *Hengelo* en *Lonneker* wordt veranderd als volgt:

Van het punt waar de zuidoostelijke grens van den spoorweg *Almelo-Salzbergen* de grenslijn tusschen de gemeenten *Weerselo* en *Lonneker* snijdt, volgt de nieuwe grens in zuidwestelijke rigting de zuidelijke grenslijn van dien spoorweg tot aan den meest noordwestelijken hoek van het kadastrale perceel sectie A n°. 1596; daarna in zuidelijke rigting langs de westzijde van de perceelen sectie A nos. 1596, 264, 266, 201, 1730, 1729, 1728, 1727, 1726, 194, 195 en 189; vervolgens in zuidwestelijke rigting langs de noordwestzijde van de perceelen sectie A nos. 1399, 1398, 185 en 1304 tot aan den zuidwestelijken hoek van laatstgenoemd perceel; daarna in zuidoostelijke en oostelijke rigting langs de noordoostzijde van den weg, die tevens de zuidwestelijke grens vormt van de perceelen sectie A nos. 1304, 1305, 1306' 1307, 1308, 1309, 1310 en 1311 tot aan den zuidoostelijken hoek van laatstgenoemd perceel.

Van dit punt in zuidelijke rigting langs de oostzijde van den daar aanwezigen weg, die tevens de westzijde van de perceelen sectie A nos. 1612 en 1613 vormt tot op den zuidwestelijken hoek van laatstgenoemd perceel.

Van hier in eene regte lijn den daar aanwezigen dwarsweg overstekende tot op den noordwestelijken hoek van het perceel sectie A n°. 146; vervolgens langs de westzijde van dit perceel en van de perceelen sectie A nos. 1321, 1322 en 1323 tot aan den zuidwestelijken hoek van het laatstgenoemde perceel; daarna langs de zuidelijke grens tot aan den zuidoostelijken hoek van dit perceel.

Van dien hoek langs eene regte lijn den daar aanwezigen dwarsweg in oostelijke rigting overstekende tot aan den zuidwestelijken hoek van het huis sectie A n°. 850. Verder in zuidelijke rigting langs de oostzijde van den weg, die hier de westelijke grens vormt van de perceelen sectie A nos. 1324, 879, 880, 881, 1325 en 882 tot aan de beek. De beek in oostelijke rigting volgende tot aan de zuidoostelijke punt van het perceel sectie A n°. 882 en daarna in westelijke rigting door de beek tot aan den noordoostelijken hoek van het perceel sectie A n°. 1348. Van daar loopt de grens langs de noord- en westzijde van het perceel sectie A n°. 1348 en langs de westzijde van het perceel sectie A n°. 1349 tot aan den zuidwestelijken hoek van dat perceel, steekt vervolgens in eene regte lijn een daar aanwezigen dwarsweg over naar den noordwestelijken hoek van het perceel sectie A n°. 1356 en volgt de westzijde van laatstgenoemd perceel tot aan de noordoostelijke bermsloot van den straatweg van *Hengelo* naar *Enschedé*.

Daarna in eene regte lijn in zuidoostelijke rigting door die bermsloot; vervolgens in dezelfde rigting over genoemden weg en door de zuidwestelijke bermsloot van dien weg tot aan den noordelijken hoek van het perceel sectie M n°. 2136.

Van dat punt in zuidwestelijke rigting langs de zuidoostzijde van den daar aanwezigen weg, uitmakende de noordwestelijke grens van de perceelen sectie M nos. 2136, 2135, 2134 en 2062; vervolgens langs de zuidoostzijde van den overweg van den spoorweg Almelo-Gronau, die tevens de noordwestelijke grens vormt van de perceelen sectie M nos. 2062, 2322, 2323 en 2063, en eindelijk weder langs de zuidoostelijke zijde van den daar aanwezigen weg, uitmakende de noordwestelijke grens van de perceelen sectie M nos. 2133 en 1155 tot aan den zuidwestelijken hoek van laatstgenoemd perceel.

Van dat punt in dezelfde rigting een daar aanwezigen dwarsweg snijdende naar den noordwestelijken hoek van het perceel sectie M n°. 1154. Van daar in dezelfde rigting langs de noordwestelijke grens van laatstgenoemd perceel tot aan een daar aanwezigen dwarsweg, dien weg in dezelfde rigting en in het verlengde van de noordwestelijke scheiding van het perceel sectie M n°. 1154 overstekende tot aan de noordelijke grens van het perceel sectie M n°. 2246.

Van dit punt loopt de grenslijn in westelijke rigting langs de zuidzijde van een daar aanwezigen weg, uitmakende de noordzijde der perceelen sectie M nos. 2246, 2243, 2242 en 2237, tot aan den noordwestelijken hoek van laatstgenoemd perceel. Van hier in dezelfde rigting een daar aanwezigen dwarsweg overstekende, naar de noordoostelijke punt van het perceel sectie L n°. 321, volgt zij weder de zuidzijde van den weg, die tevens de noordelijke grens vormt van de perceelen sectie L nos. 321, 322, 19 en 21, tot aan de noordelijke punt van laatstgenoemd perceel, waar zij de bestaande grens tusschen de gemeenten Lonneker en Hengelo ontmoet.

Al de hiervoren genoemde perceelen zijn gelegen in de gemeente Lonneker.

Artikel 2.

Het aan de gemeente Hengelo toegevoegd grondgebied gaat den 1sten Januarij 1881 tot haar over.

Artikel 3.

De gemeentelijke openbare werken en inrigtingen binnen het grondgebied, hetwelk bij Hengelo wordt gevoegd, gaan tot die gemeente over.

Artikel 4.

Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betreffende de perceelen, welke naar de gemeente Hengelo overgaan, worden aan deze uitgekeerd.

Het bestuur dezer gemeente heeft ten allen tijde het regt kosteloos inzage te nemen van het archief der gemeente Lonneker en uit dit archief afschriften of uittreksels op gemeene kosten te vorderen.

Artikel 5.

De gemeente-opcenten op de Rijks personele belasting over het dienstjaar 1880/81 worden, voor zooveel het naar Hengelo overgaand grondgebied betreft, geheven ten behoeve der gemeente Lonneker.

Van de zuivere opbrengst dier opcenten en eveneens van de uitkeering van het ⁴/₅ gedeelte der Rijks personele

belasting over gemeld dienstjaar worden, voor zooveel het naar de gemeente Hengelo overgaande grondgebied betreft, $^{4}/_{11}$ uitgekeerd aan laatstgemelde gemeente.

Artikel 6.

De ingezetenen, gevestigd op het naar Hengelo overgaande grondgebied, worden voor het opmaken der kiezerslijsten in 1881 en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad van 1 Januarij 1881 af als ingezetenen dier gemeente beschouwd.

Artikel 7.

Diegenen der in art. 6 bedoelde ingezetenen, die bij het in werking treden dezer wet voor de eerstvolgende ligting der nationale militie zijn ingeschreven, worden overgeschreven op de registers der gemeente Hengelo.

Gelijke overschrijving geschiedt ten aanzien van de ingezetenen die tot de schutterij behooren.

Artikel 8.

Deze wet verbindt met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[52. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Opdat de ontwikkeling van Hengelo niet worde belemmerd, is het noodig de grenzen dier gemeente naar de zijde van Lonneker uit te breiden. In de onmiddellijke nabijheid van de bebouwde kom der gemeente Hengelo en van het spoorwegstation aldaar, waarvan de bijgebouwen gedeeltelijk binnen Lonneker liggen, heeft zich op het grondgebied van deze gemeente eene industriele bevolking gevestigd, die met de bewoners van Hengelo dezelfde belangen heeft. Dit grondgebied maakt dus feitelijk met die gemeente reeds één geheel uit.

De raad en de commissie uit de ingezetenen van Lonneker hebben tegen den in bijgaand ontwerp omschreven afstand van grond geen bezwaar. Alleen wenschen zij dat Hengelo een deel der schulden van hunne gemeente zal overnemen. Met Gedeputeerde Staten is de ondergeteekende van oordeel dat hiervoor geen genoegzame reden bestaat. Lonneker heeft aan genoemd gebied weinig ten koste gelegd, terwijl tegenover de betrekkelijk geringe inkomsten, die het vooreerst zal opleveren, de voorziening in de behoeften van het lager onderwijs en de verbetering van wegen en bruggen belangrijke uitgaven zullen eischen.

De voorgestelde omschrijving der nieuwe grens is opgemaakt door de ambtenaren van het kadaster.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[52. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot verandering der grens tusschen de gemeenten Hengelo en Lonneker heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

Sommige leden vereenigden zich met den wensch, door den raad en de commissie uit de ingezetenen van Lonneker blijkens de Memorie van Toelichting uitgesproken, dat namelijk de gemeente Hengelo een gedeelte der schulden van hunne gemeente zou overnemen. Zij achtten het een juist beginsel, dat die gemeente, welke ten gevolge der grensverandering de meeste lusten geniet, ook een grooter deel der lasten op zich neme.

Anderen evenwel konden zich met deze beschouwing niet vereenigen. Volgens hen moet men zich in deze houden aan het gevoelen van Gedeputeerde Staten, welke uit den aard der zaak beter in staat zijn over het al of niet wenschelijke dezer aanvrage te oordeelen.

Desniettegenstaande wenschte men toch het reeds uitgesproken beginsel der gelijke verdeeling van lusten en lasten in het algemeen gehandhaafd te zien.

Art. 1.

Volledigheidshalve zou men in dit artikel gewenscht hebben de vermelding, dat ook de bestaande grens tusschen Weerselo en Lonneker, welke ten gevolge dezer regeling de grens tusschen Weerselo en Hengelo zal worden, eene verandering ondergaat.

Art. 4.

De vraag werd gedaan, waarom in alinea 2 van dit artikel alleen aan de gemeente Hengelo het regt van kostelooze inzage van het archief der gemeente Lonneker wordt geschonken, en niet omgekeerd. Hierop werd geantwoord, dat laatstgenoemde gemeente daarbij geen belang zou hebben.

Ook wekte het bevreemding, dat het vorderen van afschriften of uittreksels uit dat archief op gemeene kosten zal plaats hebben. Men meende, dat het regelmatiger zou zijn, zoo de kosten gedragen werden door die gemeente, welke de afschriften of uittreksels behoefde.

Art. 8.

De inhoud van dit artikel beteekent weinig, daar toch uit de overige artikelen blijkt, dat de eigenlijke werking der wet op 1 Januarij 1881 zal aanvangen. Men gaf dan ook in overweging, in plaats van den dag der afkondiging van de wet, laatstgenoemden termijn voor hare in werking treding aan te nemen.

De Commissie van Rapporteurs acht hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam voorbereid.

Vastgesteld den 28sten October 1880.

NIJST.
CORVER HOOFT.
HINGST.
BERGSMA.
SCHAEPMAN.

[53. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet (en bijlage) tot bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van een perceel voormaligen vestinggrond te *Nieuweschans* aan *H. A. Wagho*.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 7den October 1880.

WILLEM.

[53. 2.]

ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM, III! enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat H. A. Wagho verzocht heeft, een perceel voormaligen vestinggrond te *Nieuweschans*, waarop hij een huis gebouwd heeft, te mogen koopen, en dat het belang van den Staat zich tegen de inwilliging van dat verzoek niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De onderhandsche verkoop van een perceel voormaligen vestinggrond te *Nieuweschans* aan H. A. Wagho voor *acht honderd en vijftig gulden*, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte acte, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

Kopij.

De ondergeteekende Evert Groeneveld de Cock, ontvanger der registratie en domeinen te Winschoten, verklaart bij deze, namens den Staat der Nederlanden, ingevolge aanschrijving van den heer directeur der registratie en domeinen te Leeuwarden, van den zevenden Augustus 1800 en tachtig, nommer 2418, gegrond op de missive van Zijne Excellentie den Minister van Financien de dato vier Augustus bevorens, nommer 43 Domeinen, behoudens bekrachtiging bij de wet, te hebben verkocht voor eenen koopprijs van *acht honderd en vijftig gulden* (f 850), aan Hemmo Anton Wagho, logementhouder, wonende te Nieuweschans, die door mede-onderteekening dezes verklaart voor gemelde som in koop aan te nemen:

Een perceel grond gelegen te Nieuweschans, groot 9 aren 65 centiaren, uitmakende het kadastrale nommer 566 en gedeelten van de nommers 541 en 738 van sectie A dier gemeente, begrensd ten noorden door den trekweg langs het Snikkediep, ten noord-oos en door den weg van Nieuweschans naar Winschoten, ten zuiden door eene in loco uitgebakende lijn, die de rigting aangeeft van het noordelijk beloop van eenen langs de voormalige vestinggracht aan te leggen weg, voorts ten westen door de op het terrein, loodregt op de as des trekwegs staande uitgebakende lijn die aan haar noordelijk uiteinde ligt op 8 meters afstand van het noordelijk uiteinde van den westelijken gevel der op voormeld nommer 566 gebouwde schuur; de noordelijke grens van het verkochte is gelegen op 4 meters afstand van en evenwijdig aan de as van den trekweg langs het Snikkediep en de noord-oostelijke grens op 5 meters afstand van en evenwijdig aan den weg van Nieuweschans naar Winschoten.

Het verkochte, waarvan geene aankomsttitels bekend zijn, is op de aan het voor den Staat bestemde exemplaar dezer akte gehechte en door partijen gewaarmerkte teekening door eene roode arcering aangewezen.

Deze verkoop en koop heeft plaats onder de volgende voorwaarden:

Artikel een. De kooper is verpligt, binnen zes weken na de dagteekening der wet, die deze overeenkomst bekrachtigt, het perceel aan de zuid- en westzijden voldoende en ten genoegen van den ingenieur voor de ontmanteling van vestingen af te schutten en die afschuttingen voortdurend in goeden staat te onderhouden.

Artikel twee. De koopprijs moet ten kantore der registratie en domeinen te Winschoten worden betaald binnen veertien dagen na den dag waarop de wettelijke bekrachtiging aan den kooper wordt medegedeeld, waarna het perceel onmiddellijk zal worden aanvaard in den toestand, waarin het zich alsdan bevindt, zonder dat de Staat wegens eenigen misslag in de opgegevene maat of omschrijving aansprakelijk is.

Artikel drie. De kooper wordt geacht met het goed en met alles wat hij als eigenaar behoort te weten volkomen bekend te zijn, en het perceel wordt verkocht zoo en in dier voege als het door den Staat wordt bezeten, met al de daarbij behoorende en daarin gevestigde heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

Artikel vier. De grondbelasting en waterschapslasten komen voor des koopers rekening met den aanvang der eerstvolgende dienstjaren.

Artikel vijf. Door deze overeenkomst vervalt het contract tusschen den Staat en den kooper gesloten bij acte den vijftienden September 1800 negen en zestig, verleden voor meester Berend Haitzema Viëtor, destijds notaris te Winschoten, ten gevolge waarvan de daarin bedongene recognitie over achttien honderd een en tachtig en vervolgens niet meer wordt voldaan.

Artikel zes. De kosten en regten, op deze overeenkomst en op de levering vallende, zijn ten laste des koopers, te voldoen ten kantore in artikel twee aangewezen, binnen acht dagen na opgaven van het bedrag daarvan.

Aldus in dubbel opgemaakt en geteekend te Winschoten den negentienden Augustus 1800 en tachtig.

(*get.*) de Cock. (*get.*) H. A. Wagho.

Voor kopij conform,

De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financien,

Balstra.

[53. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Op het, behoudens bekrachtiging bij de wet, aan H. A. Wagho verkochte perceel voormaligen vestinggrond te Nieuweschans had de kooper reeds lang vóór de opheffing dier sterkte, met vergunning der genie, een huis gebouwd, waarin hij zijn beroep van logementhouder uitoefent.

Dit is het motief voor den onderhandschen verkoop.

De bedongen koopprijs, die ongeveer 90 cents per centiare bedraagt, staat gelijk met den prijs dien de aan den overkant van den weg gelegen perceelen vestinggrond in openbare veiling hebben opgebragt.

Ter verdere toelichting wordt de in de koopacte bedoelde kaart op de griffie der Tweede Kamer nedergelegd.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[53. 4.]

VERSLAG.

Het wetsontwerp tot bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van een perceel voormaligen vestinggrond te *Nieuweschans* aan *H. A. Wagho*, onder dagteekening van den 7den October jl. aan de Kamer aangeboden, heeft bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

Ook de Commissie van Rapporteurs heeft geene aanleiding gevonden tot het maken van eenige opmerking.

Vastgesteld den 28sten October 1880.

NIJST.
CO..VER HOOFT.
HINGST.
BERGSMA.
SCHAEPMAN.

[54.]

REKENING *van ontvangsten en uitgaven voor het fonds tot het geven van voorschotten aan planters voor de kosten van aanvoer van vrije arbeiders in de kolonie* Suriname *over het jaar* 1878.

(Niet gedrukt.)

[55.] \

REKENING *van ontvangsten en uitgaven betreffende het fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen over het dienstjaar* 1878.

(Niet gedrukt.)

[56.]

REKENING *van ontvangsten en uitgaven betrekkelijk het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren over het dienstjaar* 1878.

(Niet gedrukt.)

[57. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen over 1879.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 14den October 1880.

WILLEM.

[57. 2.]

ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken eener wijziging van de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienstjaar 1879, vastgesteld bij de wet van 21 Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 19);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gewoon overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De navolgende onderartikelen van art. 1 der begrooting van uitgaven ten behoeve van den aanleg van Staatsspoorwegen voor de dienst van 1879 worden verhoogd, te weten:

Artikel 5. Aankoop van materialen, zoover de aanschaffing er van plaats heeft zonder bepaalde bestemming voor eenige lijn, als: spoorstaven, haakbouten, houten dwarsliggers, ijzeren dwars- en lengteliggers, wissels, draaischijven, waterkranen en meer benoodigdheden, kosten van bewaren, opstapelen en bewaken, huur en aankoop van terrein, kosten van bereiden van hout tegen bederf en verdere uitgaven te dier zake, met *acht duizend vier honderd zeventig gulden* (f 8 470) en daardoor gebragt op *negen honderd twaalf duizend vier honderd zeventig gulden* (f 912 470).

Artikel 13. Aanleg van den spoorweg van *Nieuwe Diep* naar *Amsterdam*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen, met *twee en zeventig duizend negen honderd gulden* (f 72 900) en daardoor gebragt op *negen honderd zestien duizend drie honderd gulden* (f 916 300).

Artikel 14. Aanleg van den spoorweg van *Arnhem* naar *Nijmegen*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen, met *zestien duizend vijf honderd gulden* (f 16 500) en daardoor gebragt op *vijf honderd zes en dertig duizend vijf honderd gulden* (f 536 500).

Artikel 24. Aanleg van den spoorweg van *Arnhem* naar *Leeuwarden*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen, met *vier en dertig duizend vier honderd vijf gulden* (f 34 405) en daardoor gebragt op *negen en veertig duizend vier honderd vijf gulden* (f 49 405).

Artikel 25. Aanleg van den spoorweg van *Harlingen* tot de *Hannoversche grens*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen, met *zestien duizend acht honderd vijf en zeventig gulden* (f 16 875) en daardoor gebragt op *twee en tachtig duizend zes honderd vijf en zeventig gulden* (f 82 675).

Art. 2.

Daarentegen wordt het volgende artikel van meergemelde begrooting verminderd:

Artikel 21. Aanleg van den spoorweg van *Rotterdam* naar den *Hoek van Holland*, met alle daarmede in verband staande uitgaven, voor zoover zij niet in een of meer der voorgaande artikelen zijn begrepen, met *honderd negen en veertig duizend een honderd vijftig gulden* (f 149 150) en daardoor gebragt op *vijftig duizend acht honderd vijftig gulden* (f 50 850).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

[57. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, dienst 1881, is in bijlage 8 eene gespecificeerde opgave medegedeeld van de uitgaven die gedaan zijn of vermoedelijk nog zullen moeten gedaan worden ten laste der begrooting voor de dienst van 1879, waaruit het volgende blijkt:

Artikel.	Uitgaven gedaan of nog te doen.	Bedrag van het artikel in de begrooting uitgetrokken.	Verhoogd door af- en overschrijving uit artikel 31.		Blijft nog noodig.
			tot	met	
5	f 952 464,95	f 904 000,00	f 944 000,00	f 40 000,00	f 8 464,95
6	52 986,06	40 000,00	52 990,00	12 990,00	»
11	79 739,59 *	53 740,00	78 765,00	25 025,00	»
12	377 425,07 *	388 600,00	389 100,00	500,00	»
13	1 106 721,22 *	843 400,00	1 033 900,00	190 500,00	72 821,22 *
14	943 391,56 *	520 000,00	926 935,00	406 935,00	16 456,56 *
24	75 404,44 *	15 000,00	41 000,00	26 000,00	34 404,44 *
25	82 670,50 *	65 800,00	»	»	16 870,50 *
30	667,39 *	*Memorie.*	700,00	700,00	
				f 702 650,00	
31	Onvoorziene uitgaven	752 690,00	. . . .	47 581,98	
Aldus beschikt over het bedrag toegestaan bij artikel 31 met . . .				f 750 231,98	

Als bijlage bij deze Memorie is een overzigt gevoegd van de tekorten, waarvoor de in het nevensgaande wetsontwerp voorgestelde verhoogingen moeten dienen.

Zoo als uit den in den aanhef dezer gestelden staat blijkt, kunnen de bij het wetsontwerp voorgestelde verhoogingen niet uit den post voor onvoorziene uitgaven worden gekweten.

Door vermindering van artikel 21 der begrooting, dat daartoe de gelegenheid aanbiedt, behoeft het eindcijfer geene verandering te ondergaan.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
G. J. G. KLERCK.

[57. 4.]

BIJLAAG VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

OVERZIGT van de tekorten der begrooting voor den aanleg van Staatsspoorwegen over 1879, waarvoor de verhoogingen zijn voorgesteld.

	Bedrag van het artikel in de begrooting uitgetrokken.	Uitgaven gedaan of nog te doen.	Over.	Tekort.
Artikel 5.				
a. Aankoop van ijzeren spoorstaven				
b. » » stalen idem	f 615 000,00	f 665 169,58[1]	»	f 50 169,58[1]
c. » » eindverbindingen				
d. » » haakbouten	15 000,00	16 758,31	»	1 758,31
e. » » ijzeren en stalen halve wissels	22 000,00	8 457,00	f 13 543,00	
f. » » draaischijven	800,00	»	800,00	
g. » » waterkranen	5 000,00	»	5 000,00	
h. » » lantaarnpalen enz.	2 200,00	»	2 200,00	
i. » » dwarsliggers	180 000,00	172 403,66	7 596,34	
k. » » eikenhout voor halve wissels .	52 000,00	58 708,75	»	6 708,75
l. Bereiden, carboniseren en inkepen van dwarsliggers en wisselhout	7 500,00	22 595,25	»	15 095,25
m. Verzekering tegen brandgevaar van idem .	600,00	227,23[1]	372,76[1]	
n. Werken op en onderhoud stapelplaats te Dordrecht	3 900,00	5 600,00	»	1 700,00
Bezoldiging van buitengewone opzigters . . .	»	2 545,16	»	2 545,16
			f 29 512,10[1]	f 77 977,05[1]
				29 512,10[1]
Tekort	. . . .	. . . .	. . . .	f 48 464,95
Overgeschreven uit art. 31	. . . .	. . . .	. . . .	40 000,00
Tekort	. . . .	. . . .	. . . .	f 8 464,95

	Bedrag van het artikel in de begrooting uitgetrokken.	Uitgaven gedaan of nog te doen.	Over.	Tekort.
Artikel 13.				
a–d. Onderhoud van den weg	f 93 000,00	f 120 116,18^5	»	f 27 116,18^5
e–f. Kunstwerken	13 200,00	68 176,85	»	54 976,85
g–h. Bovenbouw van den weg	15 000,00	60 465,22	»	45 465,22
i–m. Stations	320 000,00	155 275,35^5	f 164 724,64^5	
n. Bewaking en afdeeling van den weg	12 000,00	39 356,15	»	27 356,15
o–q Werken van bijzonderen aard en strekking	390 200,00	653 345,80	»	263 145,80
Bezoldiging van buitengewone opzigters	»	9 985,66^5	»	9 985,66^5
			f 164 724,64^5	f 428 045,87
				164 724,64^5
Tekort				f 263 321,22^5
Overgeschreven uit art. 31				190 500,00
Tekort				f 72 821,22^5
Artikel 14.				
a–b. Onteigening	f 1 000,00	f 42 324,70	»	f 41 324,70
c–g. Onderhoud van den weg	67 000,00	29 250,00	f 37 750,00	
h. Kunstwerken	7 400,00	19 600,00	»	12 200,00
i–k. Bovenbouw van den weg	17 100,00	196 097,86	»	178 997,86
l–o. Overgangswerken	46 400,00	490,00	45 210,00	
p–s. Beveiliging van den weg	4 400,00	476,33^5	3 923,66^5	
t–aa. Stations	315 200,00	543 940,08^5	»	228 740,08^5
bb–dd. Bewaking en afdeeling van den weg	1 500,00	11 282,40	»	9 782,40
ee. Werken van bijzonderen aard en strekking	60 000,00	87 861,80	»	27 861,80
Bezoldiging van buitengewone opzigters	»	11 368,38^5	»	11 368,38^5
			f 86 883,66^5	f 510 275,23
				86 883,66^5
Tekort				f 423 391,56^5
Overgeschreven uit art. 31				406 935,00
Tekort				f 16 456,56^5

	Bedrag van het artikel in de begrooting uitgetrokken.	Uitgaven gedaan of nog te doen.	Over.	Tekort.
Artikel 24.				
Werken aan en ten behoeve van het:				
Station Peperga	»	f 17 380,00	»	f 17 380,00
» Grouw	f 15 000,00	18 133,00	»	3 133,00
» Zutphen	»	13 033,52	»	13 033,52
» Dieren	»	13 854,00	»	13 854,00
» Wolvega	»	6 499,00	»	6 499,00
» Meppel	»	4 044,00	»	4 044,00
Herstel van toegangswegen tot de stations Brummen en Gorssel	»	1 862,00	»	1 862,00
Bouw van een steenen wachthuisje tusschen Wierden en Leeuwarden	»	462,50	»	462,50
Bestrating bij kilometer 143,447	»	46,39[5]	»	46,39[5]
Huur van grond voor de veelading te Zwolle	»	90,03	»	90,03
Tekort				f 60 404,44[5]
Overgeschreven uit art. 31				26 000,00
Tekort				f 34 404,44[5]

Artikel 25.

Voor verbinding der sporen met de haven te Harlingen uitgetrokken		f 65 800,00
Hiervoor uitgegeven	f 43 164,00	
Voor kosten van buitengewoon opzigt	1 800,00	
		44 964,00
Over		f 20 836,00
Uitgaven voor verschillende door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen uitgevoerde werken		13 027,94[5]
Over		f 7 808,05[5]
Voor als voren, waarvan de bedragen ten laste van de dienst van 1878 waren gebragt, doch door de oplevering der werken in 1879, ten laste van dat dienstjaar moesten komen, als:		
Eerste termijn van het maken eener douaneloods met bijbehoorende werken op het station Winschoten	f 9 758,00	
Het afbreken van een wachthuisje en het bouwen van eene wachterswoning bij den overweg voor den grindweg van Grootegast naar Visvliet	2 373,00	
Het opbreken en leggen van sporen, wissels, draaischijven en bestratingen, maken van een verhoogd plankier in de goederenloods te Groningen	12 547,56	
		24 678,56
Tekort		f 16 870,50[5]

[57. 5.]

NOTA VAN DRUKFOUTEN.

In het wetsontwerp.

Bladz. 1, kolom 1, alinea 3, regel 2, staat: »gewoon overleg", lees: »gemeen overleg".

In de bijlaag van de Memorie van Toelichting.

Bladz. 3, art. 5, regel 1, te lezen: »*a.* Aankoop, enz.".

Bladz. 4, art. 14, regel 5, kolom 2, staat: »490,00", lees: »1190,00".

[57. 6.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging van de begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen over 1879, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

Door eenige leden werd de vraag gedaan, of onder de hier genoemde uitgaven zich niet verscheidene bevinden, die meer eigenaardig tot het gewone *onderhoud* der spoorwegen behooren gebragt te worden. Voornamelijk hadden die leden daarbij het oog op de aanzienlijke uitgaven sub art. 24 uitgetrokken voor werken aan en ten behoeve van verschillende stations, alle behoorende tot lijnen die reeds gereed en in exploitatie zijn. Vooral nu het oogenblik schijnt te naderen waarop men voor den aanleg van Staatsspoorwegen tot het sluiten eener leening zal moeten overgaan, schijnt het brengen van soortgelijke uitgaven op deze begrooting minder aanbevelenswaardig.

Ook had het de aandacht getrokken, dat in de oorspronkelijke begrooting art. 24 was uitgetrokken tot een bedrag van slechts f 15 000 voor werken aan en ten behoeve van het station te Grouw, terwijl thans als uitgaven gedaan of nog te doen wordt vermeld eene som van f 60 404,44[a], en nog bovendien uit art. 31 overschrijving tot een bedrag van f 26 000 heeft plaats gehad. Men vroeg of bij het opmaken der begrooting die aanzienlijke meerdere uitgaven ten minste gedeeltelijk niet waren te voorzien geweest.

Deze opmerkingen vonden echter bij andere leden tegenspraak. Tot de gewone onderhoudslasten, zoo werd gezegd, zijn deze uitgaven niet te rekenen, daar zij toch grootendeels haar oorsprong vinden in het feit, dat bij den aanleg vooral de stations op te bekrompen wijze zijn ingerigt en ook in andere opzigten niet genoegzaam is gelet op de noodzakelijkheid eener aanstaande uitbreiding. Het brengen dezer uitgaven op de kapitaalrekening, oordeelden laatstgenoemde leden allezins regelmatig. En wat betreft de belangrijke bij art. 24 boven de begrooting aangevraagde sommen, zoo werd er op gewezen, dat de Regering tot het doen verrigten der aldaar vermelde twee werken de noodige vrijheid moet bezitten, aangezien de behoefte daaraan zich plotseling doet gevoelen en spoedige bevrediging eischt.

De Memorie van Toelichting werd door verscheidene leden onvoldoende geacht. De redenen welke tot overschrijding der verschillende posten hebben geleid, oordeelden zij niet genoegzaam uiteengezet.

Art. 24. Herstel van toegangswegen tot de stations Brummen en Gorssel. De opmerking werd gemaakt, dat, volgens de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), het onderhoud der toegangswegen tot de stations, behalve van die welke vroeger het eigendom van den Staat waren, tot de gemeenten behoort. Men vroeg daaromtrent inlichtingen.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.

VAN DE WERK.

HUMALDA VAN EYSINGA.

BASTERT.

BREDIUS.

[58. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1880.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 16den October 1880.

WILLEM.

[58. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken eener verhooging en wijziging van hoofdstuk V der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880, vastgesteld bij de wetten van 23 Januarij 1880 (*Staatsblad* nº. 6), 25 Mei 1880 (*Staatsbladen* nºs. 91 en 92) en 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* nº. 135);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De volgende artikelen van hoofdstuk V der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880 worden verhoogd, te weten:

Art. 55. Tegemoetkoming aan de gemeenten in de kosten der zesde algemeene volkstelling, met *zes honderd acht en zestig gulden twintig cent* (f 668,20) en daardoor gebragt op *honderd drie duizend zes honderd acht en zestig gulden twintig cent* (f 103 668,20).

Art. 56. Belooningen aan personeel, belast met de bewerking der uitkomsten van de zesde algemeene volkstelling, daaronder begrepen persoonlijke toelagen aan de mede met die werkzaamheden belaste ambtenaren tot de departementen van algemeen bestuur of de provinciale griffien behoorende, ongeacht of deze al dan niet het maximum der aan hun rang verbonden jaarwedden genieten, met *twee duizend acht honderd gulden* (f 2800) en daardoor gebragt op *zeven en twintig duizend vier honderd gulden* (f 27 400).

Art. 57. Drukwerk en verdere uitgaven voor de beschrijving der uitkomsten van de zesde algemeene volkstelling, met *vier duizend gulden* (f 4000) en daardoor gebragt op *zes duizend gulden* (f 6000).

Art. 75, waarvan de omschrijving wordt gelezen: Reis-, verblijf- en bureaukosten van de districtsveeartsen, reis- en verblijfkosten en vacatiegelden van hunne plaatsvervangers en reis- en verblijfkosten van de geëxamineerde veeartsen, bedoeld in de artt. 14, 16, 17, 19, 21 en 25 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* nº. 131), de artt. 1 en 7 der wet van 2 Junij 1875 (*Staatsblad* nº. 94) en de artt. 2 en 5 der wet van 5 Junij 1875 (*Staatsblad* nº. 110), met *vijf duizend gulden* (f 5000) en daardoor gebragt op *vijf en dertig duizend gulden* (f 35 000).

Art. 117. Bijdragen aan gemeenten, door de uitgaven, tot eene behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs vereischt, te zwaar gedrukt, met *twee honderd duizend gulden* (f 200 000) en daardoor gebragt op *zes honderd vijftig duizend gulden* (f 650 000).

Art. 131. Toelagen aan het personeel, belast met het toezigt op de gebouwen voor onderwijs; toelagen aan dezen voor schrijfloon, bureau- en reis- en verblijfkosten, met *twee duizend acht honderd en tien gulden* (f 2810) en daardoor gebragt op *twintig duizend acht honderd en tien gulden* (f 20 810).

Art. 164. Subsidien aan teekenscholen en academien, benevens medailles voor de leerlingen dier scholen en verdere kosten tot verbetering van het teekenonderwijs, met *zes duizend zeven honderd en vijftig gulden* (f 6750) en daardoor gebragt op *een en twintig duizend zeven honderd en vijftig gulden* (f 21 750).

Art. 167. Kosten voor het stichten en inrigten van nieuwe localen voor de plaatsing van aan den Staat behoorende of aan zijne zorgen toevertrouwde voorwerpen van beeldende kunst, met *acht en veertig duizend vijf honderd zes en zeventig gulden zes en zestig cent* (f 48 576,66) en daardoor gebragt op *drie honderd acht en zeventig duizend vijf honderd zes en zeventig gulden zes en zestig cent* (f 378 576,66).

Artikel 2.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen wordt het totaal der IIde afdeeling van gezegd hoofdstuk gebragt op *een millioen elf duizend drie honderd een en vijftig gulden twintig cent* (f 1 011 351,20);

dat der IVde afdeeling op *zes honderd negen en tachtig duizend vier honderd gulden* (f 689 400);

dat der Vde afdeeling op *vijf millioen een honderd vier duizend drie honderd en vijf gulden vijftig cent* (f 5 104 305,50);

dat der VIde afdeeling op *acht honderd veertig duizend vier honderd zes en veertig gulden zes en zestig cent* (f 840 446,66),

en het totaal van hoofdstuk V der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880 nader vastgesteld op *acht millioen drie honderd en negentien duizend vier honderd zestien gulden en zes en dertig cent* (f 8 319 416,36).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[58. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De verhoogingen van het Vde hoofdstuk der Staatsbegrooting van 1880 in dit wetsontwerp voorgedragen, mogen de volgende toelichting vinden.

Art. 1.

Art. 55. De som van f 103 000 is gebleken onvoldoende te zijn, aangezien meer personen geteld zijn dan aanvankelijk geraamd was. Dit is toe te schrijven aan den strengen winter, waardoor vele personen, voornamelijk schippers, op 31 December 1879, buiten hunne woonplaats vertoefden.

Art. 56. Deze verhooging is noodig tot belooning van hen, die met de leiding en het toezigt der werkzaamheden van de volkstelling belast werden.

Art. 57. Uit deze verhooging zijn te kwijten uitgaven voor den aankoop van eene loods, vuur en licht, belooning van een tijdelijk bediende, drukwerk, papier en schrijfbehoeften, aankoop van kagchels enz.

Art. 75. Wijziging en verhooging van art. 75 is een noodzakelijk gevolg van de wet van 1 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 123), waarbij, door aanvulling van art. 7 der wet van 20 Julij 1870 (*Staatsblad* n°. 131), aan de plaatsvervangende districtsveeartsen vacatiegelden worden toegekend. In de omschrijving van het begrootingsartikel moet dit aangeduid worden; tevens is verhooging van het artikel noodzakelijk, ten einde de vacatien over de laatste vier maanden van het loopende jaar te kunnen voldoen. De daarvoor geraamde som van f 5000 strekt bovendien tot aanvulling van het vermoedelijk tekort op dit artikel, hetwelk ingevolge de ondervinding van vorige jaren te verwachten is.

Art. 117. Bij art. 117 is eene som van f 450 000 aangevraagd voor subsidien aan gemeenten krachtens art. 36 der schoolwet van 1857. Dit bedrag werd, blijkens het Voorloopig Verslag over die begrooting, zeer hoog geacht en gaf tot bedenkingen aanleiding, die de Regering in hare Memorie van Beantwoording trachtte te wederleggen door met cijfers aan te toonen dat die som benoodigd zou zijn.

De uitkomst heeft deze laatste meening bevestigd. In September 1880 was niet alleen aan die som hare bestemming gegeven, maar bleek zij zelfs onvoldoende te zijn. Dit is daaraan toe te schrijven, dat, ten gevolge van het in werking treden der nieuwe wet op het lager onderwijs alle uitgaven uit art. 36 voortvloeijende nog ten laste van het dienstjaar 1880 moeten komen, terwijl zij onder gewone omstandigheden over volgende jaren zouden zijn verdeeld.

Het is alzoo noodig art. 117 nog te verhoogen, en wel met f 200 000, zoo als blijkt uit de volgende opgaven.

In September 1880 waren, na aftrek eener som van ongeveer f 42 000 voor de *gewone* kosten van het onderwijs, subsidien voor de *buitengewone* kosten verleend aan de onderstaande gemeenten, tot het bedrag achter elk vermeld.

NOORDBRABANT.

Woudrichem	f	3 624,75
Loon op Zand		6 300,00
Gemert		4 072,50
Dongen		5 796,66
Moergestel		2 500,50
Zwaluwe		4 300,00
Berkel		1 687,50
Gilze		2 588,25
Budel		2 885,50
Veen		6 125,00

GELDERLAND.

Barneveld	f	4 656,53
Heerewaarden		7 781,25

ZUIDHOLLAND.

Hardinxveld	f	34 031,00
Rozenburg		10 529,50
Brielle		12 260,00
Nieuw-Beijerland		10 740,50
Bleiswijk		10 655,00
Molenaarsgraaf		5 250,00
Melissant		13 475,00
Heenvliet		7 491,50
Hekelingen		9 225,00
Hoornaar		5 385,50
Barwoutswaarder		3 075,85
Stad aan het Haringvliet		14 299,50
Everdingen		10 093,00
Papendrecht		10 725,00
Nieuw-Lekkerland		3 140,00
Woubrugge		4 573,00
Berkenwoude		7 822,50
Ouddorp		6 349,00
Streefkerk		9 240,00
Heukelum		11 143,50
den Bommel		14 480,00
Herkingen		8 530,00
Oude Tonge		12 822,00
Oost- en West-Barendrecht		10 000,00

NOORDHOLLAND.

Wormerveer	f	8 273,50
Velzen		3 575,00

ZEELAND.

Oudelande	f	4 000,00

Friesland.

Ameland	f	4 684,88

Overijssel.

Denekamp	f	6 563,33
Bathmen		1 466,66 [4]
Nieuwleusen		4 293,33
Diepenheim		1 500,74
Hengelo		6 805,86
Steenwijkerwold		4 445,15 [4]

Drenthe.

Coevorden	f	10 598,01 [5]
Hoogeveen		1 181,89
Borger		3 423,75
Oosterhesselen		650,00
Smilde		3 269,75
Zuidwolde		4 105,50
Odoorn		4 012,50

Limburg.

Cadier en Keer	f	580,00
Houthem		4 151,30
Susteren		4 506,66
St. Odilienberg		2 194,00
Bemelen		1 083,33
Echt		2 978,80
Heythuyzen		6 650,00
Itteren		316,66
Maasbree		3 432,60
Mesch		226,66
Voerendaal		616,66
Wittem		4 188,66
Maasniel		6 066,66
Totaal	f	407 496,46

Op dat tijdstip waren nog aanhangig de voor inwilliging vatbare navolgende aanvragen:

Zuidholland.

Bergambacht	f	7 000,00
Hellevoetsluis		23 505,92
Krimpen a/d Lek		9 000,00
Nieuwenhoorn		16 793,50
Nieuw-Helvoet		4 600,00
Noordwijk		14 049,16 [6]
Oudenhoorn		5 000,00
Ouddorp		14 308,81
Ooltgensplaat		16 317,50
Stellendam		13 250,00
Westmaas		16 875,00

Overijssel.

Ambt-Vollenhove	f	6 353,57

Drenthe.

Beilen	f	5 000,00
Emmen		4 875,00
Hoogeveen		5 000,00
Nijeveen		5 020,00
Westerbork		4 000,00
Peize		625,00

Limburg.

Schinveld	f	3 265,00
Totaal	f	174 838,46 [6]

Wordt de aangevraagde som van f 200 000 toegestaan, dan zal daarop vermoedelijk ongeveer f 25 000 overblijven. De aanvraag is voor alle zekerheid eenigzins ruim gesteld. Wel is zorgvuldig nagegaan welke subsidiën nog te betalen zijn, maar het kon wezen dat de opgaven uit de provinciën ontvangen nader bleken niet geheel volledig te zijn. Is dit niet het geval, dan blijft het te veel aangevraagde in de schatkist.

Art. 131. De bewerking van de plannen van nieuwe kweekschoolgebouwen heeft eene uitbreiding noodzakelijk gemaakt van het personeel der opzigters welke onder den bouwkundige werkzaam zijn. Uit den aard der zaak kon de aanstelling dezer opzigters niet uitgesteld worden.

Art. 164. Tot verbetering van het onderwijs in het teekenen is aan twee leeraren opgedragen de in Belgie gevolgde methode na te gaan, en vervolgens te Amsterdam een tijdelijke cursus geopend voor leeraren en onderwijzers aan middelbare en aan kweekscholen. De aan deze maatregelen verbonden kosten waren niet wel vooraf met juistheid te berekenen, zoodat een tekort op dit artikel is ontstaan.

Art. 167. Ten gevolge van eenige vertraging in den bouw van het Museum konden betalingstermijnen, waarvoor op de begrooting van 1878 gelden waren uitgetrokken, niet uit die begrooting worden gekweten, doch moesten zij gebragt worden ten laste van die van 1880.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

cien, is men steeds bij het onderzoek der subsidie-aanvragen met groote naauwgezetheid te werk gegaan en soms in dit opzigt al te karig geweest. Andere Staten-collegien daarentegen gaven bij hunne adviesen blijken van groote vrijgevigheid. De ongelijkmatige verdeeling der subsidien moest dus meer aan de Provinciale Staten dan aan den Minister geweten worden.

Men antwoordde daarop, dat dan toch de beslissing over de voorstellen der Provinciale Staten bij de Regering berust; dat deze daarover zelfstandig moet oordeelen, en dat de Minister juist in het bestaan der wanverhouding tusschen de verschillende provincien een afdoenden grond had kunnen vinden om een deel der Zuidhollandsche aanvragen te weigeren.

Ter verdediging der door den Minister gevolgde gedragslijn werd verder aangevoerd, dat, terwijl ter voorziening in de buitengewone behoeften, waarvoor volgens art. 36 der wet van 1857 Rijkssubsidie werd verleend, de provincie even veel bijdroeg als het Rijk, in 't vervolg, bij het ontstaan van dergelijke behoeften, in overeenstemming met art. 49 der wet van 1878, het Rijk den last alleen zou moeten dragen. In zoover dus scheen eene milde toepassing van art. 36 der thans vervallene wet van 1857 in het voordeel van 's Rijks schatkist. Andere leden evenwel meenden, dat, nu voortaan 30 percent der kosten van het onderwijs aan de gemeenten zullen worden vergoed, subsidien voor buitengewone behoeften slechts zeldzaam in aanmerking zouden komen, zoodat art. 49 der wet van 1878 alleen met opzigt tot zeer behoeftige gemeenten zou worden toegepast.

Al verder klaagde men, dat de cijfers die in de Memorie van Toelichting worden opgegeven, niet voldoende zijn om de aannemelijkheid der gedane aanvragen te beoordeelen. Men ziet daaruit wel wat het Rijk en dus ook de provincie in de buitengewone behoeften bijdraagt, niet welk aandeel de gemeente zelve op zich neemt. Vooral ook met het oog op de zeer hooge subsidien voor sommige Zuidhollandsche gemeenten zou het van belang zijn, dat aandeel te kennen. In Gelderland plagt het regel te zijn, dat geen subsidie voor buitengewone behoeften werd aangevraagd, dan ingeval de gemeente bereid was $^1/_3$ dier behoeften uit eigene middelen te bestrijden, zoodat dan de overige $^2/_3$ door de provincie en het Rijk werden verstrekt. Wordt zoodanige regel ook in Zuidholland gevolgd? Zoo ja, dan zou in de enkele gemeente Hardinxveld voor één enkel jaar driemaal f 34 031 of f 102 093 voor den aanbouw of de verbetering van schoollocalen worden besteed. Moest dit niet buitensporig worden genoemd? Waar zou het heengaan indien dergelijke geldverspilling in de honderden plattelands-gemeenten werd toegepast?

De Minister bepaalt er zich niet toe, om het bij art. 117 der begrooting aangevraagde cijfer te verhoogen met de f 175 000 voor reeds ontvangene en voor inwilliging vatbare aanvragen, maar brengt nog bovendien f 25 000 in rekening voor subsidien, die later uit de provincien zouden kunnen worden aangevraagd. Eenige leden verklaarden zich stellig tegen het toestaan van dat ruimer bedrag. Huns inziens kwam het, nu met 1 November de nieuwe schoolwet in werking is getreden, niet in aanmerking, nog subsidie te verleenen krachtens art. 36 der ingetrokken wet van 1857. Zij vereenigden zich met het gevoelen der Staten van twee provincien, die geen subsidie op grond van dat artikel hebben willen verleenen, tenzij de aanbesteding der daarvoor te volvoeren werken nog vóór 1 November kon plaats hebben. Na dat tijdstip was een provinciaal subsidie ongerijmd, althans strijdig met de thans geldige wet. De Minister heeft zich echter met dit denkbeeld niet vereenigd. Hij schijnt integendeel, blijkens zijn gezegde op bladz. 1 der Memorie van Toelichting, van oordeel te zijn, dat als de subsidien, ten gevolge van art. 36 der wet van 1857 te verleenen, slechts nog ten laste van het dienstjaar 1880 worden gebragt, het gebruik daarvan over volgende jaren kan worden verdeeld. Andere leden zagen er zoo groot bezwaar niet in, dat de aanbesteding der werken voor de thans nog te verleenen subsidien na 1 November plaats had. Zij meenden echter, dat de Minister thans voor hetgeen hij boven de f 175 000 noodig acht, eene bepaalde aanvraag kan doen. Toen de thans behandelde suppletoire begrooting werd ingediend, was de najaarsvergadering der Provinciale Staten nog niet gehouden en wist de Minister dus nog niet, welke aanvragen om subsidie daaruit nog zouden voortkomen. Thans is dit echter wel het geval. De Minister kan dus het cijfer van alle nog te verleenen subsidien met volkomen juistheid ramen, en men gaf hem dus in bedenking in overeenstemming daarmede den behandelden begrootingspost te wijzigen.

Art. 131. Eenige leden konden zich voorstellen, dat het stichten van twee nieuwe kweekschoolgebouwen eenige toevoeging van opzigterspersoneel noodzakelijk maakte, maar hadden niet verwacht, dat daarvoor ruim f 2800 zou worden vereischt. Anderen beklaagden zich over de noodelooze weelde, die ook met opzigt tot deze gebouwen valt op te merken, en meenden die grootendeels te moeten toeschrijven aan het afzonderlijk bouwkundig personeel, waaraan het opmaken en uitvoeren der bouwplannen wordt toevertrouwd.

Art. 164. De vrees werd geopperd, dat de zending van twee leeraren naar Belgie in het belang van het onderwijs in het teekenen in 't vervolg nieuwe kosten zal na zich slepen. Men zal toch, naar het schijnt, met het houden van één enkelen tijdelijken cursus te Amsterdam tot verspreiding van goede inzigten omtrent het teekenonderwijs niet kunnen volstaan. Daartegen deed men opmerken, dat nu het teekenonderwijs onder de facultative leervakken ook van de gewone lagere school is opgenomen, maatregelen moeten worden genomen, om dat onderwijs zoo goed mogelijk te doen geven.

Uit dit begrootingsartikel zullen thans te gelijker tijd subsidien en kosten van personeel worden gekweten. Strijdt dit niet met goede beginselen van comptabiliteit?

Aldus vastgesteld den 3den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
DE BRUYN.
VAN DER FELTZ.
SICKESZ.

[58. 4.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

Bij de overweging in de afdeelingen der Kamer van het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1880, werd algemeen de klagt herhaald over het gestadig terugkomen op eenmaal vastgestelde begrootingen en het overschrijden der daarbij geopende credieten met een bedrag, dat in sommige gevallen alleraanmerkelijkst kan worden genoemd. Voor een deel moest dit betreurenswaardig verschijnsel worden toegeschreven aan gemis van zorgvuldigheid bij het ramen der voor de verschillende behoeften benoodigde geldsommen. Dat werkelijk in dit opzigt wel iets ontbreekt, bleek uit hetgeen tot toelichting der verhooging van art. 75 dezer begrooting gezegd wordt. De Regering erkent daar zelve, dat zij de f 5000, waarmede dit begrootingsartikel wordt aangevuld, hooger heeft gesteld, omdat, onafhankelijk van de vacatiegelden der plaatsvervangende districts-veeartsen, waarvan daarbij sprake is, „*ingevolge de ondervinding van vorige jaren*" een tekort op het genoemde artikel te verwachten is. Indien zoodanige ondervinding verkregen was, waarom heeft men zich die dan niet bij het opmaken der oorspronkelijke raming ten nutte gemaakt?

Ook de toelichting van het tegenwoordig wetsontwerp liet, naar veler oordeel, in volledigheid te wenschen over. Met opzigt tot art. 56 wordt bijv. niets meer gezegd, dan dat de verhooging noodig is; iets hetgeen reeds uit de voordragt daartoe van zelf volgt.

Art. 1.

Art. 55. Terwijl men zich tot het maken der voorafgaande bedenkingen gedrongen gevoelde, meenden verscheidene leden aan den Minister van Binnenlandsche Zaken den lof niet te kunnen onthouden, dat onder zijn beheer de uitkomsten der zesde tienjarige volkstelling met buitengewonen spoed bewerkt en wereldkundig zijn gemaakt. Nog nimmer werden die uitkomsten binnen het jaar na het houden der volkstelling openbaar. Het bleek dus weder wat bij het geven van doeltreffende voorschriften en met voldoend personeel te verkrijgen is.

Art. 57. De hier voorgestelde verhooging vindt ook haren oorsprong in het aankoopen door den Staat van de loods op het Plein te 's Gravenhage, die, na eerst voor een voorloopig postkantoor ingerigt te zijn geweest, later voor de bewerking der stukken betreffende de laatste volkstelling is gebruikt. Ook naar aanleiding van het verschil met de Algemeene Rekenkamer, waartoe de aanhangige wet van 20 October ll. betrekking heeft (gedrukte stukken **59**) vroeg men, of de Regering bij het vaststellen van den koopprijs van die loods — welke koopprijs men wel wenschte te kennen — wel rekening gehouden heeft met de omstandigheid, dat de verkooper ontheven werd van de verpligting om de loods af te breken en weg te ruimen. Tevens werd het vermoeden geopperd, dat de te dezen aanzien gerezen moeijelijkheden niet ontstaan zouden zijn, indien de bij de zaak betrokken departementen van algemeen bestuur daarover vooraf met elkander meer bepaald in overleg waren getreden.

Art. 117. Zeer vele leden hadden ernstig bezwaar tegen de sterk in 't oog loopende opdrijving van dezen begrootingspost, en er waren er, die nu reeds verklaarden aan de voorgedragen verhooging hunne toestemming niet te zullen geven. Men herinnerde, dat toen bij het vaststellen der begrooting voor 1880 de Minister het voorstel deed, om voor subsidien aan gemeenten, die door de uitgaven voor het lager onderwijs te zwaar worden gedrukt, eene som van f 450 000 uit te trekken, dit voorstel van onderscheidene zijden tegenstand ontmoette. Op vroegere begrootingen was voor die behoefte slechts f 180 000 à f 190 000 aangewezen, en ofschoon die som wel eens werd overschreden, ging de werkelijke uitgaaf het bedrag van f 250 000 's jaars niet te boven. Men achtte het in December 1879 oneigenaardig en onraadzaam om, nu de wet op het lager onderwijs van 1857 op het punt stond van buiten werking te treden, aan haar art. 36 ruimer toepassing te geven dan immer te voren. Het ging niet aan, meende men, om, nu de provincien weldra van alle regtstreeksche bijdragen voor het lager onderwijs zouden worden ontheven, haar nog voor het laatst geheel buitengewone lasten van dezen aard op te leggen. Ook had het eene bedenkelijke zijde den bouw van nieuwe schoollocalen al te zeer aan te moedigen, zoolang de regels, daarvoor volgens de wet van 1878 te stellen, niet tot stand konden worden gebragt. Thans echter blijkt dat de f 450 000 over het loopende jaar voor deze subsidien toegestaan, niet slechts geheel verbruikt zijn maar dat nog f 200 000 meer voor dat doel worden gevorderd. De vraag lag voor de hand, of men zich, althans in sommige provincien, niet gehaast heeft om nog vóór het in werking treden der nieuwe schoolwet, een algemeenen aanval op de schatkist te doen, die later, althans in dien vorm, niet zou kunnen worden herhaald, en of de Minister zich in het gevolg geven aan dien aandrang niet veel te toegevend heeft getoond. De vrees scheen niet ongegrond, dat er gemeentebesturen zijn geweest, die nu nog, onder inroeping van art. 36 der wet van 1857, een ruim subsidie voor den bouw van schoollocalen hebben weten te verwerven, met het voornemen om de 30 percent van de kosten van het onderwijs, die hun volgens art. 45 der wet van 1878 uit 's Rijks kas zullen worden vergoed, niet tot verbetering van dat onderwijs te besteden, maar tot vermindering van plaatselijke belastingen aan te wenden.

Ook wanneer men in het toestaan van eene zeer hooge som voor deze subsidien zou kunnen berusten, zou men bezwaar moeten maken tegen de hoogst ongelijkmatige wijze, waarop zij over de verschillende provincien worden verdeeld. Reeds vroeger bestond in dit opzigt wanverhouding. Zuidholland, 't welk dan toch onder de rijkere provincien mag worden geteld, erlangde steeds het leeuwendeel. Thans echter is die wanverhouding sterker dan ooit. Volgens de Memorie van Toelichting werden van de som van f 407 496, die in September ll. aan subsidien voor buitengewone kosten van onderwijs was verleend, niet minder dan f 245 336, en dus nagenoeg twee derden, aan Zuidhollandsche gemeenten toegekend. Het gezamenlijk cijfer der nog aanhangige, maar „*voor inwilliging vatbare*" subsidien bedraagt f 174 838, en daaronder komt Zuidholland voor tot een bedrag van f 140 574, en dus weder voor meer dan twee derden van het geheel. Voor andere provincien, zoo als Gelderland, Noordholland, Zeeland en Friesland, wordt slechts een betrekkelijk gering cijfer in rekening gebragt. Bovendien nog zijn de subsidien aan sommige der Zuidhollandsche gemeenten onevenredig hoog. Terwijl men elders zich met een subsidie van eenige honderden of enkele duizenden gulden moet vergenoegen, zijn er welvarende Zuidhollandsche gemeenten, die f 34 000, f 23 000, f 14 000 erlangd hebben, of zouden erlangen. Was dan, werd gevraagd, Zuidholland zoo zeer bij de andere provincien met opzigt tot den bouw van goede schoollocalen ten achter, of welke andere reden bestaat er, dat daar de behoefte aan subsidie zoo buitengewoon groot is?

Men deed tegen een en ander opmerken, dat de Regering met opzigt tot deze subsidien in een moeijelijken toestand verkeerde. De aanvragen gaan wel van de gemeenten uit, maar daaraan wordt geen gevolg gegeven, dan na een onderzoek van Gedeputeerde Staten en na het hooren der Provinciale Staten. Wanneer geheel het Staten-collegie zich vóór het toekennen verklaart en dus ook zich bereid toont eene even groote som als het Rijk bij te dragen, moet de Minister wel aarzelen den Rijksonderstand te weigeren. Van den aanvang af is art. 36 der wet van 1857 op eene zeer ongelijkmatige wijze toegepast. In sommige provin-

[58. 5.]

MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

(Ingezonden bij brief van den 6den December 1880.)

Tegen de bedenkingen, vervat in het Voorloopig Verslag over het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V voor 1880, neemt de ondergeteekende de vrijheid de volgende opmerkingen te maken.

Dat de niet juiste raming van art. 75 aan mindere zorg bij het ramen der voor de behoefte vermoedelijk noodige geldsom kan toegeschreven worden, meent de ondergeteekende te mogen tegenspreken. Met de meeste zorg is het onmogelijk vooraf te bepalen hoe groot het juiste bedrag zal zijn der reis- en verblijfkosten van de veeartsenijkundige ambtenaren. Die kosten zijn afhankelijk van het meer of minder voorkomen van besmettelijke veeziekten.

Bij het opmaken der begrooting voor 1880 had de ondervinding geleerd, dat in 1878 en 1877 de geraamde som met ruim f 2500 en ruim f 2900 was overschreden, maar dat daarentegen in 1876 en 1875 ruim f 4200 en ruim f 2800 minder dan de geraamde som was verbruikt. Bovendien was ditmaal in aanmerking genomen, dat bij het afnemen der longziekte, de aanleiding tot reizen welligt verminderen zou.

Het zal waarschijnlijk der Kamer niet zijn ontgaan dat ook op de begrooting voor 1881 dit artikel niet hooger is geraamd dan f 30 000. Dit is geschied omdat het nagenoeg geheel verdwijnen van de longziekte vermindering van de voor vergoeding van reis- en verblijfkosten noodige gelden doet verwachten, en ook omdat het niet onmogelijk wordt geacht, dat de stellige voorschriften ter voorkoming dat de plaatsvervangende districtsveeartsen andere diensten in rekening brengen dan die, welke zij bij volstrekte verhindering van den districtsveearts verrigten, ook op het bedrag dier reis- en verblijfkosten van invloed zullen zijn.

Zal men den ontwerper der begrooting gebrek aan zorg voor deze raming verwijten, als de uitkomst hieraan eens niet mogt beantwoorden?

De ondergeteekende is bereid de toelichting van het wetsontwerp nader aan te vullen, waar dit der Kamer noodig voorkomt, maar hiertoe zou hij moeten weten, welke nadere inlichting wordt verlangd. Dit is hem ten aanzien van de verhooging van art. 56 niet bekend gemaakt. Hij kan dus slechts herhalen, dat de verhooging wordt vereischt tot belooning van hen, die met de leiding en het toezigt der werkzaamheden van de volkstelling belast werden. Het bestaande crediet is daartoe niet voldoende.

Art. 1.

Art. 55. Met ingenomenheid zag de ondergeteekende dat de spoedige publicatie van de uitkomsten der volkstelling gewaardeerd wordt.

Dit resultaat is in de eerste plaats het gevolg van den buitengewonen ijver der ambtenaren, aan wie de leiding en het toezigt der werkzaamheden werd opgedragen en mag dus ten gunste van het voorstel tot verhooging van art. 56 aangevoerd worden.

Art. 57. Bij den aankoop van de loods is het door de Kamer bedoeld overleg gepleegd en rekening gehouden met de omstandigheid, dat de verkooper ontheven werd van de verpligting om de loods af te breken en weg te ruimen. Ten einde voordeelige voorwaarden te kunnen bedingen is het voeren der onderhandelingen met den verkooper opgedragen aan den architect PETERS, bouwkundige bij het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die geheel op de hoogte van den staat van zaken was.

Art. 117. De meeste bedenkingen tegen de voordragt der Regering zijn in het Voorloopig Verslag zelf zóó juist en afdoende wederlegd, dat de ondergeteekende zich veroorloonft in het algemeen daarnaar te verwijzen. Ter voldoening aan den kenbaar gemaakten wensch wordt bij deze Memorie van Beantwoording eene tabel overgelegd vermeldende den aard der uitgaven waarvoor het subsidie zal strekken, het totaal der kosten, het aandeel der gemeente en dat van het Rijk, met welk laatste het subsidie der provincie overeenstemt. Die tabel doet zien, dat door de meeste gemeenten de helft, door sommige meer dan de helft wordt gedragen. In sommige provincien plagt het regel te zijn ⅓, ten laste der gemeente te laten, in andere daarvoor geen vast cijfer aan te nemen, maar met de plantselijke omstandigheden en behoeften te rade te gaan. Dit laatste geschiedde ook in Zuidholland, zoo als de tabel aanwijst. De gissing in het Voorloopig Verslag omtrent Hardinxveld is dan ook ongegrond. Die gemeente had den bouw van *drie nieuwe scholen en onderwijzerswoningen* te bestrijden. De gezamenlijke kosten beliepen f 89 062, zeker geen buitensporig bedrag. Daarvan werd f 21 000 ten laste der gemeente gebragt; het Rijk en de provincie betaalden ieder f 34 031.

Toen de ondergeteekende zijne voordragt ontwierp was de nieuwe wet op het lager onderwijs nog niet in werking en bestond dus de mogelijkheid dat voor enkele gemeenten nog subsidie zou zijn te verleenen. Thans kan dit niet meer in aanmerking komen en de met dat doel aangevraagde f 25 000 kunnen dus nu vervallen. Sedert het indienen der voordragt is gebleken, dat het subsidie voor Westerbork f 2000 behoorde te bedragen en dat de gemeente Lonneker nog aanspraak heeft op een subsidie van ten hoogste f 2000 voor de *gewone* kosten van haar onderwijs.

In het geheel is alzoo benoodigd f 174 838,24⁵, of in ronde som f 175 000. Tot dit cijfer is de verhooging van art. 117 teruggebragt, zoo als uit de hierbij gevoegde nota van wijziging blijkt

Art. 131. Het geldt de stichting niet van twee, maar van drie nieuwe kweekschoolgebouwen met leerscholen. Dat het daarbij in het werk gestelde personeel geen overdreven hooge bezoldiging geniet, zal toegegeven worden, als men weet, dat een dezer opzigters 100 gulden 's maands geniet, een ander 60 gulden, en de derde 55 gulden. In de thans aangevraagde som zijn ook begrepen de met deze werkzaamheden in verband staande uitgaven voor meerdere bureaubehoeften.

De klagt van andere leden, als zoude ten opzigte dezer gebouwen noodelooze weelde op te merken zijn, kan bezwaarlijk worden besproken, zoolang tot staving van de gegrondheid dier klagt geen feiten worden aangevoerd. Alleen mag de ondergeteekende verklaren, als steeds, ook bij deze gebouwen er ernstig op bedacht te zijn geweest alle weelde te vermijden en de uitgaven tot het noodige te beperken. Dit streven blijkt onder anderen uit het feit dat, terwijl het eerste ontwerp voor de kweek- en leerschool te Deventer eene uitgave van nagenoeg f 180 000 vorderde, het den ondergeteekende is gelukt, door het voorschrijven van onderscheidene bezuinigingen, plannen te bekomen, waarvan de uitvoering voor f 138 875 of ruim f 41 000 minder aanbesteed werd.

Er is geen reden om aan te nemen dat deze uitgave lager zou zijn, indien het opmaken en uitvoeren der ontwerpen ware toevertrouwd aan andere bouwkundigen dan dien welke in dienst van het Departement is. Integendeel zou in zoodanig geval de bouwsom zeker verhoogd worden met een toe te kennen honorarium ad 5 pct.

De kweek- en leerschool te Deventer, bij voorbeeld, zou in dat geval uit dien hoofde f 6900 meer gekost hebben.

Art. 164. Voor de hier geopperde vrees bestaat geenerlei grond. Het ligt niet in de bedoeling den tijdelijken cursus, waarvan hier sprake is, te herhalen.

De hierbedoelde uitgaven betreffen geheel exceptionele maatregelen tot verbetering van het teekenonderwijs.

Laten zich de kosten van zoodanige maatregelen bezwaarlijk vooruit begrooten, het is nog moeijelijker vooraf te bepalen, hoeveel als belooning voor bewezen diensten, hoeveel voor reiskosten, hoeveel voor aankoop van het benoodigde materieel noodig zal zijn.

Daar deze kosten eigenlijk niet als kosten van personeel zijn te betrachten, wijl zij slechts bij uitzondering en voor eens voorkomen, en het personeel niet in vaste dienst der Regering is, kan splitsing van het artikel niet wel geacht worden door de comptabiliteit gevorderd te worden.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[58. 6.]

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN BEANTWOORDING.

Gemeenten die e zwaar zouden worden gedrukt.	Door de bestrijding der kosten van	Geraamd op eene som van	Bedrag dat ten laste der gemeente zal blijven.	Rijkssubsidie.
Bergambacht.	Den bouw eener tweede openbare lagere school en onderwijzerswoning, met bijlevering van schoolmeubelen	f 28 000,00	f 14 000,00 behalve de kosten van aankoop van terrein.	f 7 000,00
Hellevoetsluis.	Het gedeeltelijk afbreken der openbare lagere school en het na weder opbouw inrigten tot twee localen met inbegrip der levering van schoolmeubelen . . .	47 011,84[a]	*Nihil.*	23 505,92
Krimpen a/d Lek.	Verbouwing der bestaande school en van den bouw eener openbare lagere school en onderwijzerswoning, met bijlevering van schoolmeubelen	27 000,00	f 9000,00 behalve de eventuele kosten van aankoop van terrein.	9 000,00
Nieuwenhoorn.	Den bouw van twee openbare lagere scholen met onderwijzerswoningen en bijlevering van schoolmeubelen.	38 587,00	f 5 000,00 behalve de kosten van aankoop en overdragt van het terrein benoodigd voor den bouw der school met onderwijzerswoning van de tweede vlotbrug van het Voornsche kanaal.	16 793,50
Nieuw Helvoet.	Den bouw eener openbare lagere school met onderwijzerswoning aan den Westdijk, met bijlevering van schoolmeubelen.	16 200,00	f 7 000,00 behalve de kosten van aankoop en overdragt van het benoodigde terrein.	4 600,00
Noordwijk.	Den bouw van twee openbare lagere scholen met onderwijzerswoningen en bijlevering van schoolmeubelen.	53 098,33	f 25 000,00 behalve de kosten van aankoop en overdragt van het benoodigde terrein.	14 049,16[a]
Oudenhoorn.	Den bouw eener openbare lagere school met bijlevering van schoolmeubelen en het vernieuwen en herstellen der onderwijzerswoning.	15 000,00	5 000,00	5 000,00

Gemeenten die te zwaar zouden worden gedrukt.	Door de bestrijding der kosten van	Geraamd op eene som van	Bedrag dat ten laste der gemeente zal blijven.	Rijkssubsidie.
Ouddorp.	Den bouw eener openbare lagere school en onderwijzerswoning met bijlevering van schoolmeubelen .	28 617,62	De kosten van aankoop, overdragt van het benoodigde terrein, niet begrepen in de som vermeld in kolom 3.	14 308,81
Ooltgensplaat.	Den bouw eener openbare lagere school met onderwijzerswoning en bijlevering van schoolmeubelen .	42 635,00	10 000,00	16 317,50
Stellendam.	Den bouw eener openbare lagere school met bijlevering van schoolmeubelen	26 500,00	*Nihil*	13 250,00
Westmaas.	Vergrooting der bestaande school in de kom der gemeente en den bouw eener openbare lagere school met onderwijzerswoning aan den Stougjesdijk	35 750,00	f 2 000,00 behalve de kosten van aankoop en overdragt van het benoodigde terrein.	16 875,00
Ambt Vollenhove.	Den bouw eener openbare lagere school en onderwijzerswoning te Heetveld.	19 060,72	6 353,58	6 353,57
Beilen.	Den bouw eener openbare lagere school en onderwijzerswoning te Wijster, de vergrooting of vernieuwing der openbare lagere school te Hijken, met den aankoop der onderwijzerswoning aldaar	20 000,00	10 000,00	5 000,00
Emmen.	Den bouw eener openbare lagere school te Roswinkel en van aankoop van het benoodigde terrein.	13 000,00	3 250,00	4 875,00
Hoogeveen.	Den bouw eener openbare lagere school met hoofdonderwijzerswoning aan de streek de Sloot en van aankoop van het benoodigde terrein . . .	20 000,00	10 000,00	5 000,00
Nijeveen.	Den bouw eener openbare lagere school met onderwijzerswoning, ter vervanging van de bestaande scholen te Nijeveen en Kolderveen . . .	20 079,13	10 039,57	5 019,78
Westerbork.	Den bouw eener openbare lagere school met onderwijzerswoning in het kerkdorp Westerbork.	12 000,00	8 000,00	2 000,00
Peize.	De vergrooting der openbare lagere school	5 000,00	3 750,00	625,00
Schinveld.	Den bouw eener openbare lagere school en onderwijzerswoning, met aanschaffing van meubelen	13 090,40	6 560,40	3 265,00
	Algemeen totaal. . .	»	»	f 172 888,24

[58. 7.]

NOTA VAN WIJZIGING IN HET WETSONTWERP.

Art. 117. Bijdragen aan gemeenten, door de uitgaven, tot eene behoorlijke inrigting van haar lager onderwijs vereischt, te zwaar gedrukt, met *honderd vijf en zeventig duizend gulden* (f 175 000) en daardoor gebragt op *zes honderd vijf en twintig duizend gulden* (f 625 000).

Art. 2.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen wordt het totaal der IIde afdeeling van gezegd hoofdstuk gebragt op *een millioen elf duizend drie honderd een en vijftig gulden twintig cent* (f 1 011 351,20);

dat der IVde afdeeling op *zes honderd negen en tachtig duizend vier honderd gulden* (f 689 400);

dat der Vde afdeeling op *vijf millioen negen en zeventig duizend drie honderd vijf gulden vijftig cent* (f 5 079 305,50);

dat der VIde afdeeling op *acht honderd veertig duizend vier honderd zes en veertig gulden zes en zestig cent* (f 840 446,66), en het totaal van hoofdstuk V der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880 nader vastgesteld op *acht millioen twee honderd vier en negentig duizend vier honderd zestien gulden zes en dertig cents* (f 8 294 416,36).

[58. 8.]

VERSLAG.

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1880 is, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Antwoord op het deswege uitgebragt Voorloopig Verslag, van oordeel, dat, voor zoover de bij dat Verslag gemaakte bedenkingen nog niet alle volkomen zijn opgelost, die bedenkingen bij de openbare beraadslaging tot klaarheid kunnen worden gebragt, en dat deze zaak derhalve voor die beraadslaging genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld den 9den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.

VAN DE WERK.

DE BRUYN.

VAN DER FELTZ.

SICKESZ.

[59. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot voorziening in een verschil betreffende eene vordering ten laste van den Staat.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 20sten October 1880.

WILLEM.

[59. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat voorziening noodig is voor de verevening van eene door de Algemeene Rekenkamer afgewezen vordering;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Ten laste van art. 104 van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting van het dienstjaar 1880 wordt door de Algemeene Rekenkamer verevend eene vordering van A. R. RUTGERS te 's Gravenhage, groot zes honderd gulden (f 600), wegens huur eener loods, gediend hebbende tot tijdelijk postkantoor te 's Gravenhage.

Artikel 2.

Deze wet verbindt met den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

[59. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Bij overeenkomst, goedgekeurd door den ondergeteekende den 12den Maart 1879, heeft de aannemer A. R. RUTGERS zich verbonden, eene loods, staande op het Plein te 's Gravenhage, van den aannemer van den bouw van het Departement van Justitie aan te koopen, die loods, nà tot tijdelijk postkantoor te zijn ingerigt voor één jaar, ingaande met den dag der goedkeuring van het contract, aan het Rijk in huur af te staan, en die nà het einde van den huurtijd weg te ruimen.

Tegen het einde van dien termijn werd eene nieuwe overeenkomst aangegaan, en den 10den Februarij 1880 door den ondergeteekende goedgekeurd, waarbij de huur tot 15 Mei 1880 werd verlengd, tegen den prijs van f 600, betaalbaar nadat de aannemer de loods, nà het einde van den verlengden termijn, zou hebben opgeruimd.

Deze verpligting was in het contract opgenomen, omdat de Staat tegenover de gemeente verbonden was, om voor de ontruiming van het terrein te zorgen.

Intusschen verkocht de aannemer RUTGERS de loods tegen het einde van den huurtijd aan den Staat, om te dienen tot bureau voor de bewerking van de stukken, betreffende de laatst gehouden volkstelling, bij eene overeenkomst, goedgekeurd door den Minister van Binnenlandsche Zaken den 16den April 1880. Het genoemde bedrag van f 600 werd daarop ten name van den verhuurder betaalbaar gesteld, daar het afbreken der loods, ten gevolge van den eigendoms-overgang aan den Staat, die inmiddels van de gemeente de vergunning had verkregen, om haar ter plaatse tot het einde dezes jaars te laten staan, niet meer kon worden gevorderd.

De Algemeene Rekenkamer weigerde echter de verevening, op grond, dat de huursom, ten gevolge van het vervallen der verpligting van den verhuurder, om de loods op te ruimen, in evenredigheid behoorde te worden verminderd.

Op grond echter, dat de verpligting voor den aannemer tegenover den Staat, om de loods op te ruimen, door de latere overeenkomst is vervallen, bestaat voor vermindering der huursom uit dien hoofde geen grond, maar het is niet mogen gelukken, om de Algemeene Rekenkamer deswege van hare meening terug te brengen.

De ondergeteekende ziet zich derhalve verpligt, voor te stellen, dat de Algemeene Rekenkamer bij de wet tot verevening der vordering gemagtigd worde.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[59. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot voorziening in een verschil betreffende eene vordering ten laste van den Staat, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

§ 1. Uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat de Rekenkamer geweigerd heeft de verevening der som van f 600 als *huurprijs* te verevenen, omdat, naar hare zienswijze, de huurprijs had behooren verminderd te worden in verhouding tot het bedrag der kosten, verbonden aan de verpligting tot ontruiming, waarvan de aannemer, ten gevolge van de nadere overeenkomst van verkoop aan het Departement van Binnenlandsche Zaken, werd ontheven.

Eenige leden verklaarden die opvatting der Algemeene Rekenkamer te deelen. De toevallige omstandigheid, dat de verhuurder in deze qualiteit handelde met den Minister van Waterstaat, doch in zijne qualiteit van verkooper met den Minister van Binnenlandsche Zaken, en dat deze contractanten beiden zijn leden van het uitvoerend gezag, neemt niet weg dat de verhuurder, die het contract, den 12den Maart 1879 aangegaan en den 10den Februarij 1880 verlengd, slechts gedeeltelijk naleefde, tot volledige uitvoering had kunnen genoodzaakt worden. Bragten nu toevallige omstandigheden al mede dat deze volledige uitvoering, als *in casu*, minder wenschelijk was in het belang van een ander verantwoordelijk Minister, die eveneens namens den Nederlandschen Staat met denzelfden persoon omtrent hetzelfde pand gecontracteerd had, dit belette niet dat de Minister van Waterstaat, die slechts de door hem aangegane overeenkomst had te beoordeelen, regt had te vorderen dat òf de overeenkomst werd nageleefd, òf evenredige korting toegestaan.

Deze leden vroegen derhalve, of de Minister in deze aangelegenheid de belangen der schatkist wel zoodanig had behartigd, als hij had kunnen doen. Hoewel het hier gold eene zaak van betrekkelijk geringe financiele gevolgen, stelde men er toch prijs op dit oordeel, met het oog op de toekomst, uit te spreken. Om deze zaak tot een einde te brengen, zou men echter aan de voorgestelde regularisatie geen hinderpalen in den weg leggen.

Andere leden konden bovenstaande beschouwingen niet deelen, doch oordeelden dat de Minister naar behooren gehandeld had en dat het vervallen der verpligting tot ontruiming, die alleen was opgelegd met het oog op eene verbindtenis tegenover het gemeentebestuur van 's Gravenhage aangegaan, tot den eisch van verlaging van den huurprijs geen aanleiding kon geven.

In aansluiting met het bovenstaande zouden vele leden gaarne vernemen, welke de oorspronkelijke huurprijs geweest is. Deze toch wordt in de Memorie van Toelichting niet vermeld.

§ 2. De opmerking werd voorts gemaakt dat, blijkens de Memorie van Toelichting, de Minister van Waterstaat naar 't schijnt de zaak niet met volkomen juistheid, althans niet op de meest volledige wijze, bij de Algemeene Rekenkamer heeft aangedrongen en een beter en krachtiger motief had kunnen bezigen dan het door hem aangevoerde.

Dat de verpligting om de loods af te breken en op te ruimen door de latere overeenkomst was vervallen, en dat *uit dien hoofde* geen grond voor vermindering der huur zou bestaan, is inderdaad minder juist. Meer klemmend en afdoende zou het betoog van den Minister zijn geweest, indien hij zich gegrond had op de omstandigheid, dat bij de bepaling van den koopprijs op de ontheffing der hier bedoelde voorwaarde is gelet. Dit toch was, naar sommigen meenden, het geval geweest, waardoor zich dan tevens liet verklaren hoe de huurprijs, ook na het vervallen der verpligting, zoo hoog gebleven was. Waarschijnlijk zou in dat geval de Rekenkamer geen bezwaar hebben gemaakt om den post te verevenen.

In verband met het bovenstaande meende men nog te moeten verwijzen naar het Voorloopig Verslag op het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1880, ad art. 57.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
HUMALDA VAN EYSINGA.
BASTERT.
BREDIUS.

Bekrachtigi g van den verkoop aan den dorpspolder van Ammerzoden en Well van een gedeelte plaat.

[60. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet (en bijlage) tot bekrachtiging van den onderhandschen verkoop aan den dorpspolder van *Ammerzoden* en *Well* van een gedeelte eener plaat in de *Maas* onder de gemeente *Ammerzoden*.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's Gravenhage, den 20sten October 1880.

WILLEM.

[60. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het bestuur van den dorpspolder van *Ammerzoden* en *Well* zijn verlangen heeft te kennen gegeven om voor den polder aan te koopen een gedeelte eener plaat in de *Maas* onder de gemeente *Ammerzoden*, en dat het belang van den Staat zich niet verzet tegen den onderhandschen verkoop daarvan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend op de overeenkomst, gesloten bij de in afschrift aan deze wet gehechte acte van 17 Julij 1880, waarbij de Staat aan den dorpspolder van *Ammerzoden* en *Well* verkoopt een gedeelte eener plaat in de *Maas* onder *Ammerzoden* met den aanwas en het water ten noorden, oosten en zuiden daarvan gelegen.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

KOPY.

De ondergeteekende JOHANNES ALGES ENUMA, ontvanger der registratie en domeinen te Zalt-Bommel, in die hoedanigheid handelende namens den Staat der Nederlanden, daartoe gemagtigd bij missive van Zijne Excellentie den Minister van Financien, dd. 26 Junij 1880, n°. 24, afdeeling Domeinen, medegedeeld bij brief van den directeur der registratie en domeinen te Arnhem, dd. 29 Junij daaraanvolgende, n°. 3611;

verklaart, onder voorbehoud der goedkeuring bij de wet, verkocht te hebben aan den dorpspolder van Ammerzoden en Well, voor welken polder deze koop wordt aangenomen door 1°. ANDRIES BOK; 2°. ADRIANUS VAN DE GRAFT; 3°. JAN HENDRIK VAN DER PANT, allen wonende te Ammerzoden, handelende de sub 1°. en 2°. genoemden als poldermeesters en laatstgemelde als poldersecretaris en alzoo te en zamuitmakende het bestuur van gemelden dorpspolder, als zoodanig tot dezen aankoop gemagtigd bij besluit van den geërfden dag van dien polder van den 29sten September 1876, goedgekeurd bij besluit van heeren Gedeputeerde Staten van Gelderland, van den 20sten Mei 1879, n°. 56:

een gedeelte van het Plaatje in de rivier de Maas, onder de gemeente Ammerzoden, bij het kadaster dier gemeente bekend in sectie F, n°. 80, als weiland geheel groot 30 aren, 50 centiaren, gelegen tegen het aan gemelden dorpspolder toebehoorende perceel, sectie F, n°. 82, der gemeente Ammerzoden, met den aanwas en het water ten noorden, oosten en zuiden van dat Plaatje gelegen, zoodanig, dat de grens aan de rivierzijde zal worden aangeduid door de lijn, getrokken uit den kop der polderkrib naar het snijpunt van den tegenwoordigen oever met de meetlijn van den toren te Wijk op den schoorsteen van het huis sectie E, n°. 651, der gemeente Ammerzoden, welke lijn is aangewezen met de letters E D op de door partijen gewaarmerkte teekening, gehecht aan elk der beide exemplaren dezer akte.

De verkochte oppervlakte aanwas en water maakt een klein gedeelte uit van het perceel sectie F, n°. 146, der gemeente Ammerzoden en maakt overigens een deel uit der rivier de Maas, aldaar kadastraal bekend sectie F, n°. 174.

Het binnen de voormelde grenzen gelegen deel der in 1875 door den Staat aangelegde krib blijft zijn eigendom, even als het gedeelte der plaat en alle aanwassen, die buiten, dat is rivierwaarts van de op gemelde teekening voorkomende lijn, reeds bestaan of mogten ontstaan.

Deze verkoop is geschied voor de som van *vijf honderd en twintig gulden* en onder de navolgende

Voorwaarden.

1°. Het perceel wordt verkocht en gekocht in den toestand waarin het zich thans bevindt, zonder dat de Staat wegens eenigen misslag in de opgegeven maat aansprakelijk is en zonder dat daarvoor eenige korting op den koopprijs kan worden gedaan, voorts met erfdienstbaarheden, lusten of lasten, waarmede het is bevoorregt of bezwaard, zonder dat de verkooper tot eenige vrijwaring te dier zake zal gehouden zijn;

2°. de dorpspolder treedt van den dag der afkondiging van de bekrachtigingswet af in het genot van het gekochte, terwijl de grond- en waterschapslasten over de loopende dienstjaren door den Staat worden gedragen;

3°. de koopprijs moet worden betaald ten kantore van den ontvanger der registratie en domeinen te Zalt-Bommel binnen vier weken, te rekenen van en met den dag der afkondiging van de bekrachtigingswet, bij gebreke waarvan, door het enkel verloop van den verschijndag, zonder dat eenige inverzuimstelling noodig is, eene boete is verbeurd, bestaande in een interest van vijf ten honderd 's jaars, over het bedrag van de koopsom berekend van den verschijndag tot en met den dag der betaling;

4°. de kosten dezer akte, zoomede die der levering van het gekochte moeten geheel door den dorpspolder worden gedragen, ook al mogt de overeenkomst door de wetgevende magt niet worden goedgekeurd;

5°. voor de uitvoering dezer kiezen partijen domicilie ten raadhuize der gemeente Zalt-Bommel.

Aldus in duplo opgemaakt en geteekend te Zalt-Bommel en Ammerzoden den zeventienden Julij 1800 tachtig.

(*get.*) ENUMA. (*get.*) A. BOK.
» A. VAN DE GRAFT.
» J. H. VAN DER PANT.

Voor kopy conform,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Financien,

BARTSTRA.

[60. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Omtrent den eigendom van eene in de Maas onder Ammerzoden opgekomene plaat is verschil ontstaan met het polderbestuu van Ammerzoden en Well, hetwelk meende dat de plaat eigendom van den polder was, omdat zij zou zijn ontstaan door de werking eener krib, door den polder tegen zijn perceel sectie F n°. 82 aangelegd.

Deze meening werd echter onjuist geacht, daar het bij onderzoek gebleken was, dat de plaat als eiland in de rivier opgekomen, en dus, volgens art. 577 Burgerlijk Wetboek, Rijkseigendom was.

Zij was evenwel sedert 1856 door den polder verpacht, die bovendien groot belang bij den eigendom er van had, daar zij gelegen was vlak voor zijn uiterwaard. Daarom en om een eventueel proces te voorkomen, werd toegestemd in het voorstel van het polderbestuur om de plaat aan den polder te verkoopen tegen den prijs waarop zij door twee deskundigen, wederzijds één te benoemen, zou worden geschat.

Daar echter door het Rijk tegen het plaatje, dat inmiddels gedeeltelijk met den regteroever was verheeld geworden, eene tot de normaallijn reikende dwarskrib was aangelegd, van wier werking het ontstaan van meerderen aanwas te voorzien was, was het wenschelijk, de grenzen van het over te dragen perceel aan de rivierzijde door eene vaste lijn te bepalen en in den verkoop te begrijpen den aanwas en het water gelegen ten oosten van die lijn en ten noorden, oosten en zuiden der plaat.

Dienovereenkomstig is de koop en verkoop gesloten voor eene som van *vijf honderd twintig gulden* (f 520), de waarde waarop het verkochte door de deskundigen was geschat.

Ter meerdere inlichting wordt een exemplaar der bij de acte behoorende teekening ter griffie der Kamer nedergelegd.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[60. 4.]

VERSLAG

Het wetsontwerp tot bekrachtiging van den onderhandschen verkoop aan den dorpspolder van Ammerzoden en Well van een gedeelte eener plaat in de Maas, onder de gemeente Ammerzoden, onder dagteekening van den 20sten October jl. aan de Kamer aangeboden, heeft bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

Ook de Commissie van Rapporteurs heeft geene aanleiding gevonden tot het maken van eenige opmerking.

Vastgesteld den 3den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
DE BRUYN.
VAN DER FELTZ.
SICKESZ.

[61. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 31sten October 1880.

WILLEM

[61. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de eerste zinsnede van artikel 38 der wet betreffende de burgerlijke pensioenen, laatstelijk gewijzigd bij die van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64), de ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren jaarlijks bij begrootingswet behooren te worden geregeld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De begrooting der uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881 wordt vastgesteld als volgt:

Artikel 1. Tractement van den secretaris en de ambtenaren van den Raad	f 10 600,00
Artikel 2. Bureaubehoeften en bodenloonen	250,00
Artikel 3. Drukwerk	150,00
Artikel 4. Pensioenen	260 000,00
Artikel 5. Aankoop van inschrijvingen in de grootboeken van nationale schuld .	1 318 600,00
Artikel 6. Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen over de diensten 1879 en vroeger.	1 200,00
en alzoo tot een bedrag van *een millioen vijf honderd negentig duizend acht honderd gulden*.	f 1 590 800,00

Art. 2.

Tot dekking der uitgaven, in het vorig **artikel** vermeld, worden aangewezen de volgende middelen:

a. het batig saldo der rekening van het fonds over het jaar 1880;

b. de opbrengst over het jaar 1881 der bijdragen, toegekend bij artikel 33 der wet betreffende de burgerlijke pensioenen, laatstelijk gewijzigd bij die van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64);

c. de renten der, krachtens artikel 39 van de voorschreven wet, ten name van het fonds staande inschrijvingen op de grootboeken van nationale schuld;

d. het subsidie uit de schatkist tot vergoeding der kosten van beheer, voortvloeijende uit de wet van den 13den Augustus 1857 (*Staatsblad* n°. 103).

Art. 3.

Wanneer de som, bij *artikel* 4 van **artikel 1** dezer wet uitgetrokken, ontoereikend mogt bevonden worden, kan het ontbrekende bedrag, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel* 5 dier begrooting worden aangevuld.

Art. 4.

Op *artikel* 6 van de bij deze wet vastgestelde begrooting worden mede aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven, het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van die begrooting.

De uitgaven ten laste van voormeld *artikel* 6 worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te den 1880.
De Minister van Financien,

[61. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De aanbieding van nevensgaand wetsontwerp geschiedt ingevolge de eerste zinsnede van art. 38 der wet betreffende de burgerlijke pensioenen, laatstelijk gewijzigd bij die van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64).

Behalve hetgeen blijkt uit den hiernevens gevoegden uitgewerkten en toelichtenden staat, valt, met betrekking tot de voorgedragen uitgaven, nog het volgende op te merken.

De post wegens pensioenen (art. 4) waarvoor over 1879 f 172 462,69 benoodigd was, en die over het jaar 1880 vermoedelijk eene uitgaaf van ruim f 200 000 zal vereischen, wordt, daar deze uitgave uit den aard der zaak ieder jaar moet toenemen, overeenkomstig het voorstel van den raad van toezigt, voor 1881 op f 260 000 geraamd.

Overigens zou deze post, bij mogelijke ongenoegzaamheid, uit dien voor aankoop van inschrijvingen kunnen worden aangevuld, waartoe art. 3 van het wetsontwerp de gebruikelijke magtiging verleent.

De post voor aankoop van inschrijvingen op de grootboeken van nationale schuld (art. 5), is als gewoonlijk hooger gesteld dan de som, die volgens de raming der inkomsten daartoe beschikbaar zoude zijn, opdat, indien deze meer dan de raming mogten afwerpen, dat meerdere niet onbelegd behoeve te blijven. Dit verschil beloopt bij deze begrooting f 20 000.

Omtrent de raming der inkomsten valt het volgende op te merken.

Het batig slot der rekening van het fonds over de dienst 1880, is nog niet voor raming vatbaar.

Het aantal der tot het fonds behoorende ambtenaren bedroeg op 1 Januarij 1879:

	Ambtenaren.	Grondslagen.
	12 335	
De sommen die tot grondslag strekken voor de latere regeling van hun pensioen, en tevens, voor zooverre zij daaraan onderworpen zijn, voor de toepassing der door hen verschuldigde bijdragen, bedroegen op dat tijdstip te zamen	»	f 12 073 288
Van die ambtenaren zijn in het jaar 1879 ontslagen 443 met een gezamenlijken grondslag van f 304 323 en overleden 115 met een gezamenlijken grondslag van f 133 007, te zamen	558	437 330
Blijft	11 777	f 11 635 958
Daarentegen is het aantal dier ambtenaren in 1879 vermeerderd met	898	
En het bedrag der grondslagen met	»	982 229
De stand op 1 Januarij 1880 was dus	12 675	f 12 618 187

De vermeerderingen laten zich aldus verdeelen:

Benoemd werden:

209	ambtenaren op bezoldigingen van meer dan f 700 's jaars, onderworpen aan vijfjarige bijdragen, tot een gezamenlijk beloop van	f 358 731
258	ambtenaren op bezoldigingen van f 700 of minder, doch hooger dan f 400, onderworpen aan achtjarige bijdragen, tot een gezamenlijk beloop van	125 365
431	ambtenaren op bezoldigingen van f 400 of minder, niet aan bijdragen onderworpen, tot een gezamenlijk beloop van	107 660
	De verhoogingen van bezoldiging in 1879 bij bevordering verleend, bedroegen te zamen	390 473
898	ambtenaren. Bezoldigingen	f 982 229

Van de 8108 burgerlijke ambtenaren, die tijdens de instelling van het fonds op 1 Julij 1846 aanwezig waren, en zoo als bekend is, niet tot het fonds in betrekking staan, maar van lieverlede door deelgeregtigden tot het fonds worden vervangen, waren op 1 Januarij 1879 nog in dienst 635 ambtenaren, met eenen gezamenlijken grondslag van korting van f 1 506 761, en op 1 Januarij 1880 541 ambtenaren, met eenen gezamenlijken grondslag van f 1 320 727.

Over het geheel genomen is het aantal der burgerlijke ambtenaren in den loop van het jaar 1879 dus met 246 en het bedrag hunner grondslagen voor pensioen met f 358 865 vermeerderd.

De bijdragen voor pensioen der tot het fonds behoorende ambtenaren bedroegen over het jaar 1879 f 847 903,92. Over 1880 zal de opbrengst vermoedelijk bedragen f 835 000.

Ten gevolge van het in 1881 vervallen van aanzienlijke kortingtermijnen, wordt zij voor 1881 geraamd op f 770 000.

De renten der kapitalen van het fonds op de grootboeken der 2½ en 3 percents nationale schuld ingeschreven, bedroegen over 1879 f 692 206. Over 1880 denkt men deswege een gezamenlijk bedrag van ongeveer f 746 500 te ontvangen.

Volgens bijgevoegde opgave bestond het kapitaal van het fonds op 19 Augustus 1880 uit f 26 242 800 2½ percents en f 3 110 300 3 percents nationale schuld.

De renten daarvan en van de inschrijvingen die nog uit de middelen van 1880 en voorts uit die van 1881 kunnen worden aangekocht, worden geraamd op f 800 000.

Het subsidie uit de begrooting van het Departement van Binnenlandsche Zaken, tot vergoeding van de kosten, veroorzaakt door de werkzaamheden betrekkelijk het pensioneren van onderwijzers bij de openbare lagere scholen, zal, even als in vorige jaren, f 800 bedragen.

De vermoedelijke inkomsten voor 1881 zullen mitsdien bedragen:

a.	batig slot der rekening over 1880	*Memorie.*
b.	bijdragen van ambtenaren	f 770 000
c.	renten	800 000
d.	subsidie (lager onderwijs)	800
	Te zamen	f 1 570 800

De Minister van Financien,

VISSERING.

[61. 4.]

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT behoorende bij de begrooting der uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAM voor 1881.
1		Tractement van den secretaris en de ambtenaren van den raad van toezigt:		
	a.	van den secretaris	f 3 200,00	
	b.	» » verificateur	2 400,00	
	c.	» » commies	2 100,00	
	d.	» twee adjunct-commiesen (één à f 1600 en één à f 1300)	2 900,00	
				f 10 6
2		Bureaubehoeften en bodenloonen:		
	a.	schrijfbehoeften	f 175,00	
	b.	kleine uitgaven	25,00	
	c.	toelage aan boden	50,00	
				2
3		Drukwerk	»	1
4		Pensioenen	»	260 0
5		Aankoop van inschrijvingen op de grootboeken van 2½ en 3 percents nationale schuld	»	1 318 6
6		Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen over de diensten 1879 en vroeger	»	1 2
				f 1 590 8

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.		TOELICHTINGEN.
		Meer.	Minder.	
f 10 600,00	f 10 300,00	f 300,00	»	Het verschil spruit voort uit de verhooging der tractementen van de drie laagst bezoldigde ambtenaren, bij de vorige begrooting toegestaan.
250,00	173,05	76,95		
150,00	132,14*	17,85*		
240 000,00	172 462,69	87 537,31		
1 373 600,00	1 382 905,63*	»	f 64 305,63*	
1 200,00	18,00	1 182,00	»	Wegens de onzekerheid van het bedrag der behoeften, schijnt het raadzaam dezen post niet lager te stellen dan voor 1880 is geschied.
f 1 625 800,00	f 1 565 991,52	f 89 114,11*	f 64 305,63*	

[61. 5.]

OPGAVE der bezittingen van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren op den 19den Augustus 1880.

Inschrijvingen op het grootboek der $2^1/_2$ percents nationale schuld.

Aangekocht volgens de vorige opgaven tot den 20sten Augustus 1879	f 24 376 100,00
» op den 23, 25, 27, 28, 29 en 30 October, 1, 4, 10, 11, 12, 13, 14, 19 en 21 November 1879	437 500,00
» » » 22, 23, 26, 27 en 28 Januarij, 5, 7, 9, 13, 17, 18 en 20 Februarij 1880 . .	514 000,00
» » » 26, 27, 28, 29 en 30 April, 3, 4, 7, 8, 10 en 11 Mei 1880	394 000,00
» » » 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20 en 21 Augustus 1880	521 200,00
	f 26 242 800,00

Inschrijvingen op het grootboek der 3 percents nationale schuld.

Aangekocht volgens de vorige opgave tot den 2den Augustus 1879	f 2 932 450,00
» op den 3, 4, 19, 20 en 21 November 1879	70 600,00
» » » 28 en 30 April, 12 en 14 Mei 1880.	107 250,00
	f 3 110 300,00

De kosten van aankoop der bovengenoemde sedert 21 Augustus 1879 verkregen kapitalen der $2^1/_2$ percents nationale schuld zijn als volgt:

23 October	1879	f	7 000	ad	$64^1/_2$	pct.	f	4 515,00	interest	f	54,44	courtage f	8,75
25 »	»		10 000	»	$64^9/_{16}$	»		6 456,25	»		79,17	»	12,50
25 »	»		23 000	»	$64^5/_8$	»		14 863,75	»		182,08	»	28,75
27 »	»		5 000	»	$64^9/_{16}$	»		3 228,12^5	»		40,28	»	6,25
27 »	»		20 000	»	$64^5/_8$	»		12 925,00	»		161,11	»	25,00
28 »	»		42 000	»	$64^5/_8$	»		27 142,50	»		341,25	»	52,50
29 »	»		21 000	»	$64^5/_8$	»		13 571,25	»		172,08	»	26,25
30 »	»		25 000	»	$64^5/_8$	»		16 156,25	»		206,60	»	31,25
1 November	»		50 000	»	$64^{11}/_{16}$	»		32 343,75	»		416,67	»	62,50
1 »	»		40 000	»	$64^{11}/_{16}$	»		25 875,00	»		333,33	»	50,00
4 »	»		19 000	»	$64^{11}/_{16}$	»		12 290,62^5	»		162,29	»	23,75
10 »	»		10 000	»	65	»		6 500,00	»		88,19	»	12,50
11 »	»		68 000	»	$64^7/_8$	»		44 115,00	»		609,17	»	85,00
11 »	»		7 800	»	$64^{13}/_{16}$	»		5 055,37^5	»		69,87^5	»	9,75

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

12	November	1879	f 17 000	ad	$64\frac{3}{4}$	pct.	f 11 007,50	interest	f 153,47	courtage	f 21,25
12	»	»	8 000	»	$64\frac{13}{16}$	»	5 185,00	»	72,22	»	10,00
13	»	»	5 200	»	$64\frac{3}{4}$	»	3 367,00	»	47,67	»	6,50
14	»	»	25 000	»	$64\frac{3}{4}$	»	16 187,50	»	230,90	»	31,25
19	»	»	20 000	»	$64\frac{15}{16}$	»	12 987,50	»	191,67	»	25,00
21	»	»	14 500	»	$64\frac{15}{16}$	»	9 415,93^{5}	»	140,97	»	18,12^{5}
22	Januarij	1880	50 000	»	$65\frac{1}{16}$	»	32 531,25	»	72,92	»	62,50
22	»	»	50 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	32 562,50	»	72,92	»	62,50
23	»	»	20 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	13 025,00	»	30,56	»	25,00
23	»	»	20 000	»	$65\frac{3}{16}$	»	13 037,50	»	30,56	»	25,00
26	»	»	6 000	»	$65\frac{3}{16}$	»	3 911,25	»	10,41	»	7,50
27	»	»	20 000	»	$65\frac{3}{16}$	»	13 037,50	»	36,11	»	25,00
27	»	»	30 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	19 537,50	»	54,16	»	37,50
28	»	»	2 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	1 302,50	»	3,75	»	2,50
5	Februarij	»	15 000	»	$65\frac{9}{16}$	»	9 834,37^{5}	»	35,41^{5}	»	18,75
7	»	»	6 500	»	$65\frac{7}{8}$	»	4 281,87^{5}	»	16,25	»	8,12^{5}
7	»	»	8 000	»	$65\frac{13}{16}$	»	5 265,00	»	20,00	»	10,00
9	»	»	26 800	»	$65\frac{7}{8}$	»	17 654,50	»	70,72	»	33,50
13	»	»	30 000	»	66	»	19 800,00	»	85,42	»	37,50
13	»	»	20 000	»	$65\frac{15}{16}$	»	13 187,50	»	56,94	»	25,00
17	»	»	34 000	»	$66\frac{5}{16}$	»	22 546,25	»	106,25	»	42,50
17	»	»	27 000	»	$66\frac{1}{4}$	»	17 887,50	»	84,37^{5}	»	33,75
18	»	»	30 700	»	$66\frac{3}{8}$	»	20 377,12^{5}	»	98,07	»	38,37^{5}
18	»	»	50 000	»	$66\frac{5}{16}$	»	33 156,25	»	163,19	»	62,50
18	»	»	10 000	»	$66\frac{3}{8}$	»	6 637,50	»	32,64	»	12,50
20	»	»	58 000	»	$66\frac{5}{16}$	»	38 461,25	»	193,33	»	72,50
26	April	»	60 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	39 075,00	»	479,17	»	75,00
27	»	»	12 000	»	$65\frac{1}{16}$	»	7 807,50	»	96,67	»	15,00
28	»	»	12 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	7 815,00	»	97,50	»	15,00
29	»	»	30 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	19 537,50	»	245,83	»	37,50
30	»	»	30 000	»	65	»	19 500,00	»	247,92	»	37,50
3	Mei	»	38 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	24 747,50	»	321,94	»	47,50
3	»	»	12 000	»	$65\frac{1}{16}$	»	7 807,50	»	101,67	»	15,00
4	»	»	20 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	13 025,00	»	170,83	»	25,00
7	»	»	60 000	»	$65\frac{1}{8}$	»	39 075,00	»	516,67	»	75,00
8	»	»	50 000	»	$65\frac{3}{16}$	»	32 593,75	»	440,97	»	62,50
10	»	»	30 000	»	$65\frac{3}{16}$	»	19 556,25	»	268,75	»	37,50
11	»	»	40 000	»	$65\frac{5}{32}$	»	26 062,50	»	361,11	»	50,00
10	Augustus	»	50 000	»	$65\frac{15}{16}$	»	32 968,75	»	135,42	»	62,50
11	»	»	50 000	»	$65\frac{15}{16}$	»	32 968,75	»	138,89	»	62,50
12	»	»	50 000	»	$65\frac{7}{8}$	»	32 937,50	»	142,36	»	62,50
13	»	»	50 000	»	$65\frac{7}{8}$	»	32 937,50	»	145,83	»	62,50
14	»	»	50 000	»	$65\frac{3}{4}$	»	32 875,00	»	149,31	»	62,50
16	»	»	50 000	»	$65\frac{3}{4}$	»	32 875,00	»	156,25	»	62,50
17	»	»	50 000	»	$65\frac{11}{16}$	»	32 843,75	»	159,72	»	62,50
18	»	»	50 000	»	$65\frac{5}{8}$	»	32 812,50	»	163,19	»	62,50
19	»	»	50 000	»	$65\frac{5}{8}$	»	32 812,50	»	166,67	»	62,50
20	»	»	40 000	»	$65\frac{9}{16}$	»	26 225,00	»	136,11	»	50,00
21	»	»	31 200	»	$65\frac{1}{2}$	»	20 436,00	»	108,33	»	39,00
			f 1 866 700				f 1 220 517,18^{5}		f 9 978,53^{5}		f 2 333,37

De kosten van aankoop der bovenvermelde sedert 21 Augustus 1879 verkregen kapitalen der 3 percents nationale schuld zijn als volgt:

3	November	1879	f	34 000	ad	78	pct.	f 26 520,00	interest f	175,67	courtage f 42,50
4	»	»		6 000	»	78	»	4 680,00	»	31,50	» 7,50
19	»	»		5 000	»	$77\frac{7}{8}$	»	3 893,75	»	32,50	» 6,25
20	»	»		7 000	»	$77\frac{3}{4}$	»	5 442,50	»	46,08	» 8,75
21	»	»		18 600	»	$77\frac{3}{4}$	»	14 461,50	»	124,00	» 23,25
28	April	»		20 000	»	$78\frac{1}{8}$	»	15 625,00	»	95,00	» 25,00
30	»	»		30 000	»	$78\frac{1}{16}$	»	23 418,75	»	147,50	» 37,50
12	Mei	»		25 000	»	$78\frac{1}{8}$	»	19 531,25	»	147,92	» 31,25
14	»	»		32 250	»	$78\frac{1}{4}$	»	25 235,62^{5}	»	196,19	» 40,31
			f	177 850				f 138 808,37^{5}	f	996,36	f 222,31

[61. 6.]

NOMINATIVE STAAT van sedert 21 Augustus 1879 verleende pensioenen ten laste van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren, opgemaakt naar aanleiding van art. 23 der wet betreffende de burgerlijke pensioenen, laatstelijk gewijzigd bij die van den 21sten Mei 1873 (*Staatsblad* n°. 64).

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Volgnommer.	NAMEN.	Ouderdom.	Laatste dienstbetrekking.
1367	Burg, Pieter van der	71	leeraar en onderdirecteur aan de burgeravondschool te Nijmegen,
1368	Schipper, Pieter	65	brievengaarder te Heilo,
1369	Mulder, Franciscus of T. Jacobs	63	brievenbesteller te Amsterdam,
1370	Kuller, Bernardus Gerhardus	51	als voren,
1371	Stotijn, Jacob	47	als voren te 's Gravenhage,
1372	Devirieu, Henri Victor	59	commies 2de klasse bij 's Rijks belastingen te Sluis,
1373	Bossij, Nikolaas Hendrikus	63	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Weert,
1374	Janssen, Lodewijk Antoon Hubert	60	commies 3de klasse bij 's Rijks belastingen te Gennep,
1375	Gulikers, Karel Arnold of Karel Hubert	55	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Echt,
1376	Kahlmann, Christiaan Philippus	50	commies bij het Departement van Oorlog te 's Gravenhage,
1377	Den Decker of den Dekker, Pieter Jacobus	53	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Heusden,
1378	Smeets, Willem	44	commies 2de klasse bij 's Rijks belastingen te St. Pieter,
1379	Heytman, Hendrik Jan Coenraad	59	verificateur 2de kategorie bij 's Rijks belastingen te Rotterdam,
1380	Lang, Petrus Jacobus Laurentius de	57	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Wamel,
1381	Cadenau, George Lucius	37	als voren 2de klasse te Doesburgh,
1382	Gleichman, mr. Johan George	45	minister van het Departement van Financien,
1383	Broek, Petrus van den	60	postbode te Eindhoven,
1384	Hoving Wichers, Roelof	61	brievengaarder te Gasselter Nijeveen,
1385	Beverberg, Gerardus	51	postbode te Losser,
1386	Kerkwijk, Abraham van	49	brievenbesteller te Wageningen,
1387	Niderhauser, Lodewijk Alexander	60	conducteur der brievenmalen te Helder,
1388	Huygens, Nicolaas	57	brievenbesteller te Delft,
1389	Neesen, Geradus Josephus	51	rijksveldwachter 3de klasse te Amsterdam,
1390	Kroon, Willem	49	als voren te Arnhem,
1391	Bos, Dirk Nicolaas van den	66	opzigter der smeden bij de directie der artillerie stapel- en constructiemagazijnen te Delft,
1392	Riet, Hendrik Jacobus van	62	adjunct-kommandant in het huis van militaire detentie te Leiden,
1393	Smit, Eltje	61	pedel bij de Rijks universiteit te Groningen,
1394	Bos, Anthony	59	commies der posterijen 1ste klasse te 's Hertogenbosch,
1395	Bakel, Petrus Egiduis van	52	postbode te Hoogeloon,
1396	Heinrici, Hendrik Lodewijk	59	als voren te Dordrecht,
1397	Smidt, mr Hendrik Jan	47	minister van het Departement van Justitie,
1398	Oude Wevelkate, Gerhardus Joannes	69	commies 3de klasse bij 's Rijks belastingen te Wijchen,

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Artikelen der wet krachtens welke het pensioen is verleend.	Bedrag van het pensioen.	Waarvan ten laste van		Oorzaak van het gegeven ontslag.	*Aanmerkingen.*
		de Staats-begrooting.	het Fonds.		
3a	f 430	f 279	f 151	verkregen regten,	
3a	273	208	65	idem,	
5	325	»	325	ligchaamsgebreken,	
5	274	150	124	idem,	
5	409	309	100	idem,	
3b	448	110	338	in en door de dienst,	
5	478	265	213	ligchaamsgebreken,	
5	264	88	176	idem,	
5	412	141	271	idem,	
5	723	227	496	idem,	
5	375	112	263	idem,	
5	250	115	135	idem,	
5	805	140	665	idem,	
5	351	85	266	idem,	
5	142	71	71	idem,	
11	2 149	1 797	352	verkregen regten,	
5	179	104	75	ligchaamsgebreken,	
5	145	112	33	idem,	
5	170	131	39	idem,	
5	213	131	82	idem,	
5	443	229	214	idem,	
5	269	157	112	idem,	
5	331	255	76	idem,	
5	176	113	63	idem,	
3a	535	200	335	verkregen regten,	
5	763	33	730	ligchaamsgebreken,	
5	378	»	378	idem,	
5	1 103	184	919	idem,	
5	200	101	99	idem,	
5	176	106	70	idem,	
11	2 838	1 798	1 040	verkregen regten,	
3a	384	153	231	idem,	
Transporteren	f 16 411	f 7 904	f 8 507		

Volg-nommer.		Ouderdom.	Laatste dienstbetrekking.
1399	Sluysken, Jan Thomas Casimir	61	verificateur 2de kategorie bij 's Rijks belastingen te Arnhem,
1400	Paro, Lodewijk Michael	35	commies 4de klasse bij 's Rijks belastingen te Venlo,
1401	Bortel, Jacob van	60	als voren 1ste klasse te Zwolle,
1402	Chantilion, Eugene Gaspard Joseph	53	als voren 3de klasse te Areen,
1403	Tak van Poortvliet, mr. Johannes Pieter Roetert	40	minister van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
1404	Deventer, Marinus Lodewijk van	47	consul-generaal der Nederlanden in Brazilie,
1405	Pluygers, dr. Willem George	67	hoogleeraar aan 's Rijks universiteit te Leiden,
1406	Heeckeren van Kell, mr. Willem baron van	64	minister van het Departement van Buitenlandsche Zaken,
1407	Santen, August Petrus Paulus van	43	adjunct-commies bij het Departement van Marine,
1408	Bonekamp, Johannes	61	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Baard,
1409	Linden, Machiel van der	65	als voren te Muiden,
1410	Eichtstorff, Henri Louis von	55	verificateur 2de kategorie bij 's Rijks belastingen te Maastricht,
1411	Schultz, Bartholomeus Hendrik	60	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Amsterdam,
1412	Abeelen, Arnout Kunerus of A. C. van den	59	als voren te Vries,
1413	Muelen, mr. Carel Ulrich van der	51	griffier van het kantongeregt te Zutphen,
1414	Berg, Daniel van den	76	onderwijzer in het huis van arrest te Tiel,
1415	Burgers, Johannes	59	conducteur 2de klasse der brievenmalen te 's Gravenhage,
1416	Wijngaarden, Gerlof	64	postbode te Bolsward,
1417	Schuth, Hessel Jacobs	55	rijksveldwachter 3de klasse te Muntendam,
1418	Genet, Theodorus	51	onderdirecteur bij den Rijkstelegraaph te Amsterdam
1419	Leenders, Joannes	59	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Delfshaven,
1420	Bücker, Arent Arnoldus	55	als voren 2de klasse te Middelburg,
1421	Wilbrenninck, Alexander	66	ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Warnsveld c. a.,
1422	Heynen, Antoon	45	postbode te Susteren,
1423	Verwoerd, Johannes	56	brievengaarder te Soest,
1424	Gool, Adrianus Wilhelmus van	58	als voren te Dongen,
1425	Verschoor, Eliza	65	commissaris der loodsen te Hellevoetsluis,
1426	Wijminga, Andries Klazes	36	hoofdonderwijzer in het huis van correctie te Hoorn,
1427	Kock, Carl Frederic	61	Rijks veldwachter 2de klasse te Geleen,
1428	Engelen, Christianus Magtildus van	55	commies 2de klasse bij 's Rijks belastingen te Hellendoorn,
1429	Knaape, Willem van	65	sluiswachter aan de Uffeltersluis in Drenthe,

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Artikelen der wet krachtens welke het pensioen is verleend.	Bedrag van het pensioen.	Waarvan ten laste van de Staats-begrooting.	Waarvan ten laste van het Fonds.	Oorzaak van het gegeven ontslag.	*Aanmerkingen.*
Per transport	f 16 411	f 7 904	f 8 507		
5	933	108	825	ligchaamsgebreken,	
5	180	143	37	idem,	
5	472	195	277	idem,	
5	236	88	148	idem,	
11	1 999	1 784	215	verkregen regten,	
5	2 559	»	2 559	ligchaamsgebreken,	
3a	2 501	1 435	1 066	verkregen regten,	ingetrokken en verhoogd zie n°. 1459.
11	2 625	1 795	830	idem,	
5	426	62	364	ligchaamsgebreken,	
5	496	176	320	idem,	
3a	496	158	338	verkregen regten,	
5	833	»	833	ligchaamsgebreken,	
5	602	178	424	idem,	
5	403	124	279	idem,	
5	527	»	527	idem,	
3a	91	69	22	verkregen regten,	
3b	434	»	434	ligchaamsgebreken in en door de dienst,	
5	205	128	77	ligchaamsgebreken,	
5	262	143	119	idem,	
5	536	»	536	idem,	
5	587	218	369	idem,	
5	406	168	238	idem,	
3a	900	160	740	verkregen regten,	
5	123	103	20	ligchaamsgebreken,	
5	244	130	114	idem,	
5	286	128	158	idem,	
3a	846	440	406	verkregen regten,	
5	315	175	140	ligchaamsgebreken,	
5	203	79	124	idem,	
5	283	88	195	idem,	
3a	29	»	29	verkregen regten,	
Transporteren	f 37 449	f 16 179	f 21 270		

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN.	Ouderdom.	Laatste dienstbetrekking.
1430	Susan, Seligmann	66	leeraar aan de Rijks hoogere burgerschool te Groningen,
1431	Nieuwholt, Lijkel	52	postbode te Dragten,
1432	Folmer, Andreas	55	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Maastricht
1433	Dulfer, Eleonardus Eckhart Theodorus	53	als voren te Kralingen,
1434	Wessem, Hendrik Melchior Hubert van	58	ontvanger der directe belastingen te Haarlem,
1435	Spruyt, Jan	63	Rijks veldwachter 3de klasse te IJmuiden,
1436	Hartog, Gijsbert den	66	als voren, opziener der jagt en visscherij te Oud-Alblas,
1437	Loomans, Johannes Jacobus	52	als voren 2de klasse te Emmen,
1438	Köhler, Lodewijk	57	als voren 3de klasse te Anjum,
1439	Smits, Jean	67	brievenbesteller te 's Hertogenbosch,
1440	Hillenius, Michiel	53	als voren te Helder,
1441	Halbesma, Rienk of Rienk Johannes	59	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Wommels,
1442	Luneman, Hermanus Roelandus	41	als voren 4de klasse te Oldenzaal,
1443	Riel, Hendrik Willem van	70	essayeur van den waarborg op de gouden en zilveren werken te Amsterdam,
1444	Isterdael, Jacobus van	55	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Geldrop,
1445	Poel, Harke de	42	rijksveldwachter 3de klasse opziener der jagt en visscherij te Borger,
1446	Straatman, Hendrik	68	als voren te 's Heerenberg,
1447	Jung, Johannes	72	1ste klerk bij het Departement van Kolonien,
1448	Poorter, Bastiaan de	66	hoogleeraar-directeur der Rijks akademie van beeldende kunsten te Amsterdam,
1449	Scheffelaar, Pierre Daniel	69	adjunct-commies bij het Departement van Oorlog,
1450	Panhuys jr., Willem Louis Benjamin	68	betaalmeester te Leeuwarden,
1451	Sloot, Nicolas Roeland Jean van der	61	commies-ontvanger te Laagschen uitklaringspaal, gemeente Ubbergen,
1452	Steenmeijer, Pieter Christiaan	62	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Nijkerk,
1453	Hatzmann, Alexander Gijsbert	61	commies-ontvanger te Bellingwolde,
1454	Veldink, Fredericus Philippus	63	postbode te Neede,
1455	Monden of Monde, Pieter van der	55	brievenbesteller te Dordrecht,
1456	Broks of Brocks, Johannes	63	brieven- en telegrambesteller te Oss,
1457	Schultink, Jan Frans	57	als voren te Leerdam,
1458	Eenennaam, Gilliam van	56	conducteur der brievenmalen te Rotterdam,
1459	Pluygers, dr. Willem George	67	hoogleeraar aan de Rijks universiteit te Leiden,
1460	Blad, Dirk	56	rijksveldwachter 3de klasse te Beverwijk,
1461	Ommeval, Dirk	63	lichtwachter bij de kustverlichting te Enkhuizen,
1462	Twisk, Cornelis	64	rijksveldwachter 3de klasse. Opziener der jagt en visscherij te Zijpe,

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Artikelen der wet krachtens welke het pensioen is verleend.	Bedrag van het pensioen.	Waarvan ten laste van de Staats-begrooting.	Waarvan ten laste van het Fonds.	Oorzaak van het gegeven ontslag.	Aanmerkingen.
Per transport	f 37 449	f 16 179	f 21 270		
3a	1 145	910	235	verkregen regten,	
5	195	112	82	ligchaamsgebreken,	
5	399	153	246	idem,	
5	498	30	468	idem,	
5	1 993	288	1 705	idem,	
5	232	132	100	idem,	
3a	330	251	79	verkregen regten,	
5	380	189	191	ligchaamsgebreken,	
5	181	89	92	idem,	
3a	341	196	145	verkregen regten,	
5	222	142	80	ligchaamsgebreken,	
5	332	140	192	idem,	
5	236	197	39	idem,	
3a	2 000	633	1 367	verkregen regten,	
5	335	129	206	ligchaamsgebreken,	
5	94	67	27	idem,	
3a	330	251	79	verkregen regten,	
3a	575	33	542	idem,	
3a	617	»	617	idem,	
3a	601	389	212	idem,	
3a	2 425	793	1 632	idem,	
5	496	208	288	ligchaamsgebreken,	
5	476	184	292	idem,	
5	485	166	319	idem,	
5	110	87	23	idem,	
5	304	144	160	idem,	
5	224	68	156	idem,	
5	233	172	61	idem,	
5	363	148	215	idem,	
3a	2 831	1 660	1 171	verkregen regten,	het pensioen onder n°. 1405 verhoogd.
5	224	95	129	ligchaamsgebreken,	
5	147	109	38	idem,	
5	234	154	80	idem,	
Transporteren	f 57 037	f 24 498	f 32 539		

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN.	Ouderdom.	Laatste dienstbetrekking.
1463	Verhage, Jacob	73	brievengaarder te Ovezande,
1464	Verstraaten, Hermanus	54	brievengaarder te Mill en St. Hubert,
1465	Hoek, Hiltje, weduwe van A. Adriaanse	»	in leven schipper op den kotter *de Vlinder*,
1466	Hulsenbos, Gerardus	63	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Breda,
1467	Bothe of Bothé, August Christiaan David	68	als voren,
1468	Fijten, Christoffel	71	als voren 3de klasse te Rotterdam,
1469	Oudendijk, Joannes Thomas Victor Alphonsus	55	commies-verificateur 1ste kategorie bij 's Rijks belastingen te Amsterdam,
1470	Algie, Frederikus Franciscus	60	commies 3de klasse bij 's Rijks belastingen te Sliedrecht,
1471	Nispen, Jacobus van	72	commies 2de klasse bij 's Rijks belastingen te Rotterdam,
1472	Schmetz, Johan Coenraad	66	als voren,
1473	Chef d'Hotel, Isaac Jacob	58	als voren 1ste klasse,
1474	Spall, Jacob van	55	als voren 2de klasse,
1475	Lutterbach, Willem	64	als voren 3de klasse,
1476	Metelerkamp, Alexander Hendrik Rutger	61	ontvanger der directe belastingen te Culemborg,
1477	Walraven van Krimpen, Jacop of Jacob van Krimpen,	59	commies 3de klasse bij 's Rijks belastingen te Doodewaard,
1478	Sybel, Frederik Wilhelm	64	als voren 1ste klasse,
1479	Louwmans, Willem Jan	62	rijksveldwachter 2de klasse te Nijkerk,
1480	Jager, Harm of Harm Gerrit	58	als voren te Zuidhorn,
1481	Otto, Frederik	57	deurwaarder der directe belastingen te Nieuwer Amstel,
1482	Meys, Jacobus Ludovicus	71	als voren te Scheveningen,
1483	Doorschodt, Cornelis Volkert Jacques	61	commies 2de klasse bij 's Rijks belastingen te Delft,
1484	Kramer, Jan of Jan Jans	65	als voren 1ste klasse te Kampen,
1485	Boer, Lucas de	79	als voren 3de klase te Rotterdam,
1486	Beunder, Jan	59	als voren 1ste klasse te Peize,
1487	Bouwman, Jakob	70	brievengaarder te Winkel,
1488	Muller, Hendrik	63	postbode te Holten,
1489	Zander, Jacob	49	als voren te Schagen,
1490	Vos, Gerard de	64	als voren te Wissekerke,
1491	Kroon, Martinus Cornelis	57	bewaarder 1ste klasse in het hulphuis van arrest en bewaring te Amsterdam,
1492	Tret, Jean Mathieu	67	commies ter provinciale griffie van Noordbrabant,
1493	Boon, Adrianus	60	rijksveldwachter 3de klasse te Wijk bij Duurstede,
1494	Pijpers, Johannes Jacobus de	60	baas der werktuigmakers bij 's Rijks werf te Willemsoord,
1495	Wegman, Bernardus	66	bakenmeester in het 2de kwartier van den Neder-Rijn te Pannerden,

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Artikelen der wet krachtens welke het pensioen is verleend.	Bedrag van het pensioen.	Waarvan ten laste van de Staats-begrooting.	Waarvan ten laste van het Fonds.	Oorzaak van het gegeven ontslag.	*Aanmerkingen.*
Per transport	f 57 037	f 24 498	f 32 539		
3a	110	83	27	verkregen regten,	
5	144	123	21	ligchaamsgebreken,	
4	457	»	457	—	in en door de dienst overleden.
5	426	118	308	ligchaamsgebreken,	
3a	496	201	295	verkregen regten,	
3a	251	»	251	idem,	
5	634	193	441	ligchaamsgebreken,	
5	306	54	252	idem,	
3a	564	158	406	verkregen regten,	
3a	408	140	268	idem,	
5	523	173	350	ligchaamsgebreken,	
5	410	183	227	idem,	
5	374	141	233	idem,	
5	1 092	»	1 092	idem,	
5	383	174	209	idem,	
5	403	129	274	idem,	
5	410	240	170	ligchaamsgebreken,	
5	234	96	138	idem,	
5	648	»	648	idem,	
3a	384	221	163	verkregen regten,	
5	568	150	418	ligchaamsgebreken,	
3a	398	140	258	verkregen regten,	
3a	440	245	195	idem,	
5	458	222	236	ligchaamsgebreken,	
3a	177	134	43	verkregen regten,	
5	192	139	53	ligchaamsgebreken,	
5	164	103	61	idem,	
5	140	120	20	idem,	
5	221	119	102	idem,	
3a	862	»	862	verkregen regten,	
5	350	248	102	ligchaamsgebreken,	
5	466	249	217	idem,	
3a	153	32	121	verkregen regten,	
Transporteren	f 70 283	f 28 826	f 41 457		

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN.	Ouderdom.	Laatste dienstbetrekking.
1496	Hoogerwerf, Jacques Jean	66	rijksveldwachter 3de klasse (brigadier titulair) te Leerdam,
1497	Limburg Stirum, Louis Gaspard Adrien graaf van	78	commissaris des Konings in de provincie Gelderland,
1498	Smith, Willem Marinus	39	conducteur der brievenmalen te Amsterdam,
1499	Colinet, Franciscus Josephus	50	als voren te Rotterdam,
1500	Frenken, Petrus Joannes	44	brieven- en telegrambesteller te Weert,
1501	Das, Hans	60	brievengaarder te Oldebercoop,
1502	Janssens, Petrus Eugenius	59	ontvanger der directe belastingen te Maastricht,
1503	Groot, Frederik de	50	deurwaarder der directe belastingen te Tilburg,
1504	Groin, Willem Arnold Daniel van	42	ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Zwartsluis,
1505	Hermans, Petrus Johannes	37	leeraar aan de Rijks hoogere burgerschool te Sappemeer,
1506	Koster, Everhardus	63	directeur der Rijksverzameling van kunstwerken van moderne meesters te Haarlem
1507	Roerdinkholder, Engelbertus	50	rijksveldwachter 3de klasse te Houten,
1508	Klaassen, Lubertus	60	brieven- en telegrambesteller te Haarlemmermeer,
1509	Burghout, Pieter Wilhelmus	44	postbode te Uithoorn
1510	Eschbach, Hermanus Hendrik	52	brievenbesteller te Rotterdam,
1511	Hendrickx, Matthijs Ludovicus	42	brievenbesteller te Nijmegen,
1512	Meijer, Gerhardus	68	directeur van het huis van arrest en bewaring te Assen,
1513	Moorsel, Anthony van	68	commies 1ste klasse bij 's Rijks belastingen te Amsterdam,
1514	Dieterich, Willem Johannes	64	als voren 2de klasse te Hindeloopen,
1515	Rhijn, Abraham Constantijn van	49	commies bij het Departement van Finantien te 'sGravenhage,
1516	Heinsius, David Lodewijk	65	ontvanger der directe belastingen te Akkrum,
1517	Abegg, Gerard Renso,	45	commies 3de klasse bij 's Rijks belastingen te Wijhe,

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Artikelen der wet krachtens welke het pensioen is verleend.	Bedrag van het pensioen.	Waarvan ten laste van		Oorzaak van het gegeven ontslag.	*Aanmerkingen.*
		de Staats-begrooting.	het Fonds.		
Per transport	f 70 283	f 28 826	f 41 457		
3*a*	309	176	133	verkregen regten,	
3*a*	3 000	»	3 000	idem,	
3*b*	425	236	189	ligchaamsgebreken in en door de dienst,	
5	400	308	92	ligchaamsgebreken,	
5	169	137	32	idem,	
5	162	117	45	idem,	
5	2 168	350	1 818	idem,	
5	424	26	398	idem,	
5	762	»	762	idem,	
5	130	»	130	idem,	
5	379	»	379	idem,	
5	321	254	67	idem,	
5	187	143	44	idem,	
5	115	95	20	idem,	
5	407	311	96	idem,	
5	219	176	43	idem,	
3*a*	917	258	659	verkregen regten,	
3*a*	616	175	441	idem,	
5	440	194	246	ligchaamsgebreken,	
5	812	»	812	idem,	
3*a*	941	159	782	verkregen regten,	
5	240	187	53	ligchaamsgebreken,	
Totaal	f 83 826	f 32 128	f 51 698		

STAAT van vervallen pensioenen ten laste van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren, sedert de opgave van 1879.

Nommer.	NAMEN.	Datum van overlijden.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
101	Piepers, P. G.	17 April 1880	f 126	
257	Meijer, J. L.	27 Febr. »	18	
269	Wiekart, J.	14 Mei »	105	
287	Stapel, D.	30 Nov. 1879	100	
329	Bolt, J. H.	1 Junij 1880	322	
452	Mulken, I. J. van	21 Oct. 1879	151	
468	Dekker, H. J.	27 Julij »	146	
498	Grondelle, J. van	2 Dec. »	378	
525	Kalken, G. van	1 Oct. »	212	
568	Meuwisse of Meeusen, J.	17 Junij »	74	
597	Wijnmalen, J. D.	15 April 1880	181	
612	Kramer, W. de	12 Junij 1879	28	
668	Voets, J.	22 Mei »	162	
701	Serlijn, L. C.	26 Sept. »	166	
719	Mulder, T.	1 April 1880	390	
765	Grasstek, E. F.	8 Febr. »	133	
769	Maanen, J. van	25 Dec. 1879	122	
771	Rinderts, R. of Dijkstra, R. J.	18 Maart 1880	35	
789	Snellen van Vollenhoven, mr. S. C.	22 » »	489	
811	Kerkkamp, H. J.	1 » »	25	
822	Beeckman, M. H.	9 Dec. 1879	711	
832	Mey, J. van der	6 Julij 1880	102	
862	Kurver, W. de	23 Dec. »	450	
873	Noorbergen, G.	22 » »	102	
904	Buuzkes, S. ter	14 Sept. »	77	
921	Ellmer, C. F.	12 Junij 1879	249	
957	Ampt, N. C. A.	29 Oct. »	357	
973	Haverkamp, W.	1 April 1880	520	
986	Rot, J. de	17 » »	205	
1018	Deursen, J. H. van	6 Oct. 1879	384	
1035	Latta, G.	20 Jan. 1880	41	
1053	Laverman, A. W. of W. A.	25 Nov. 1879	131	
1055	Kooy, P. van der, wed. H. Meywert,	23 Junij 1880	20	
1058	Merckens, G. A.	19 Jan. 1878	105	
1065	IJske, C.	31 Julij 1880	173	
		Transporteren	f 6 990	

Regeling der ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor Burgerlijke Ambtenaren over het jaar 1881.

Nommer.	NAMEN.	Datum van overlijden.	Bedrag.	*Aanmerkingen.*
		Per transport	f 6 990	
1076	Zwol, J. van	16 April 1879	36	
1100	Harms, J. G.	12 Dec. »	380	
1107	Rademaker, J. P. H.	21 » »	32	
1111	Bie, D. de	5 Febr. 1880	185	
1137	Blank, J. T.	17 Dec. 1879	28	
1142	Paling Jz., L.	26 Mei 1880	480	
1173	Slot Jz., P. B.	15 Febr. 1878	20	
1212	Zorn, J. R.	24 Oct. 1879	225	
1221	Ris, S.	24 Dec. »	62	
1240	Harmsen, P.	26 Julij »	66	
1260	Meijer, P.	25 » »	416	
1270	Wiersma, H. of H. K.	30 Aug. »	65	
1288	Benjaminsen, B. J.	30 Mei 1880	41	
1298	Oisterwijk, mr. G. van	11 Maart »	1 150	
1321	Adriaense, P. J.	20 Julij 1879	25	
1322	Armstrong, F. C.	19 April 1880	113	
1337	Pijl, A.	23 Jan. »	146	
1338	Schaik Martinet, L. van	20 Oct. 1879	240	
1377	Smeets, W.	3 Mei 1880	135	
1380	Cadenau, G. L.	10 Dec. 1879	71	
1398	Sluysken, J. F. C.	18 » »	825	
1405	Pluygers, dr. W. G.	1880	1 066	Bij Koninklijk besluit (dd. 10 April 1880, n°. 6, een nieuw pensioen verleend, met intrekking van het vorige.
1426	Kock, C. F.	8 Oct. 1879	124	
1427	Engelen, C. M. van	16 Junij 1880	195	
1428	Knaape, W. van	31 Jan. »	29	
1439	Hillenius, M.	17 Febr. »	80	
1447	Poorter, B. de	22 Jan. »	617	
1459	Pluygers, dr. W. G.	30 April »	1 171	
		Totaal	f 15 023	

RECAPITULATIE.

Volgens den staat n°. 6, overgelegd bij de begrooting van 1880 was het Fonds bezwaard met . .	f	167 929
Bij: wegens verleende pensioenen sedert Augustus 1879		51 698
	f	219 627
Af: wegens vervallen pensioenen sedert Augustus 1879 . . .		15 023
Blijft ten laste der begrooting van 1881 . . .	f	204 604

[61. 7.]

VERSLAG.

§ 1. Bij de overweging der begrooting van het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren over 1881 trok, vooral in een der afdeelingen, de toenemende wanverhouding de aandacht, die tusschen de ontvangsten van dit fonds en de daaruit gekweten wordende pensioenen bestaat. Die ontvangsten zullen, volgens de Memorie van Toelichting, in het volgende jaar vermoedelijk bedragen:

aan bijdragen der ambtenaren	f	770 000
renten van op het grootboek ingeschreven kapitalen		800 000
subsidie voor de werkzaamheden van het bestuur van het fonds voor het pensioneren van onderwijzers bij de openbare lagere scholen		800
te zamen	f	1 570 800

Stelt men nu daartegenover, dat de in 1881 uit het fonds uit te keeren pensioenen op f 260 000 worden geraamd, dat is nog in verre na niet de helft van hetgeen door de ambtenaren wordt bijgedragen; dat die ambtenaren gedwongen zijn zich die bijdragen te laten welgevallen: dat velen hunner slechts eene karige bezoldiging genieten en een deel daarvan moeten afstaan voor een pensioen, wat waarschijnlijk nimmer hun deel wordt, en dat het kapitaal, hetwelk ten behoeve van het fonds op het grootboek is ingeschreven, jaarlijks in sterke evenredigheid toeneemt, dan stuit men hier, althans naar het oordeel van eenige leden, op eene onregtvaardigheid, waaraan een einde behoort te worden gemaakt. De zaak kwam hun te bedenkelijker voor, omdat nu het kapitaal van het fonds tot zulk een groot aantal milioenen is aangegroeid, gevaar ontstaat, dat de Staat zich te eeniger tijd dat kapitaal zou kunnen toeeigenen.

Naar het gevoelen van andere leden verloor men bij deze redenering den eigenlijken aard van het in 1846 ingestelde pensioenfonds te zeer uit het oog. Het moet strekken om pensioen te verzekeren aan de burgerlijke ambtenaren, die na het in werking treden der wet van 9 Mei van dat jaar zijn aangesteld. Ofschoon een betrekkelijk klein aantal hunner, uit verschillenden hoofde, reeds vroeger aanspraak op pensioen heeft verkregen, wordt die aanspraak voor verre de meesten eerst geboren na veertigjarigen diensttijd. Met het jaar 1886 dus vangt de eigenlijke werking van het pensioenfonds aan, die men thans nog niet volkomen kan beoordeelen, en zal het bedrag der uit dat fonds te kwijten pensioenen van jaar tot jaar grooter worden. Intusschen waren er ook onder deze leden, wien het twijfelachtig voorkwam, of het pensioenfonds niet in sterker mate toeneemt dan voor die latere behoefte noodig zal zijn. Wat de Memorie van Toelichting omtrent het aantal der in aanmerking komende ambtenaren en de grondslagen van het hun eventueel te verleenen pensioen zegt, heldert dit punt niet genoegzaam op. Men zou daarom den Minister van Financien wel willen verzoeken, eene zoogenaamde theoretische balans te doen opmaken, waaruit van de lusten en lasten van het fonds voor volgende jaren zou blijken, en dus beoordeeld zou kunnen worden, of ook nu nog, na de afschaffing der doorloopende korting, niet te hooge bijdragen van de ambtenaren worden gevorderd.

Enkele leden bleven er iets stuitends in zien, dat de bijdragen, die de ambtenaren aan het pensioenfonds moeten verstrekken, in zoo menig geval naderhand niet ten hunnen bate komen, maar het pensioneren van andere ambtenaren gemakkelijker maken. Zij zouden daarom, even als men dit in Frankrijk wil beproeven, eene spaarbank voor ambtenaren met gedwongen deelneming wenschen te zien opgerigt, waaruit ieder, na het vervullen van zijnen diensttijd, een kapitaal terug ontvangt, berekend naar het bedrag, dat hij in die bank gedurende zijnen diensttijd heeft gestort. Kwam zulk eene inrigting tot stand, dan zou men alle pensioenfondsen kunnen missen.

§ 2. Ook onder verwijzing van hetgeen daaromtrent in § 2 van het Voorloopig Verslag over hoofdstuk VII *B* der Staatsbegrooting voor 1881 voorkomt, werd de opmerking gemaakt, dat de Minister van Financien te dezer gelegenheid het stilzwijgen bewaart omtrent hetgeen hij voornemens is te doen, naar aanleiding van het rapport der Staatscommissie, die den 30 Januarij 1878 is ingesteld om een onderzoek te doen met opzigt tot het verleenen van pensioen aan de weduwen en weezen van *alle* burgerlijke Rijksambtenaren. Men wenschte te weten, of de Minister zich voorstelt eenige stappen te doen om de oprigting van een fonds te bevorderen, dat tot zoodanig einde strekken moet. De Commissie van Rapporteurs doet opmerken, dat sedert het sectie-onderzoek, waarvan in dit Verslag sprake is, het antwoord van den Minister van Finantien op het Voorloopig Verslag wegens hoofdstuk VII *B* is bekend geworden. Daarin wordt de meening uitgesproken, dat aan het nemen van maatregelen betrekkelijk het verleenen van pensioen aan de weduwen en weezen van de bedoelde Rijksambtenaren een nieuw onderzoek op breeden grondslag zal moeten voorafgaan.

Art. 3. Men acht dit artikel niet gelukkig gesteld. Beter ware het te lezen: Wanneer de som uitgetrokken bij art. 4 der begrooting van uitgaven, volgens art. 1 dezer wet vastgesteld, ontoereikend mogt worden bevonden enz.

Evenzoo zou men in den aanhef van art. 4 niet enkel van de „vastgestelde begrooting", maar van de begrooting *van uitgaven* gesproken willen hebben.

Daar de medegedeelde bedenkingen vatbaar zijn om bij de openbare beraadslaging over deze begrooting te worden opgelost en de Minister van Financien gelegenheid heeft om vóór de beraadslaging te beoordeelen, of hij aan den wensch tot mededeeling van den gevraagden theoretischen balans kan voldoen, heeft de Commissie van Rapporteurs gemeend met het opnemen van die bedenkingen in het tegenwoordig Verslag te kunnen volstaan.

Aldus vastgesteld den 4 December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
HUMALDA VAN EYSINGA.
BASTERT.
SICKESZ.

[61. 8.]

NOTA VAN WIJZIGING *in het Ontwerp van Wet.*

Artikel 3. De woorden: »Wanneer de som, bij *artikel* 4 van **artikel 1** dezer wet uitgetrokken, ontoereikend mogt bevonden worden, kan het ontbrekende bedrag", worden vervangen door de volgende:

»Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij *artikel* 4 van de bij **artikel 1** dezer wet vastgestelde begrooting, ontoereikend wordt bevonden, kan het,".

Artikel 4. 1sten regel, staat: »deze" lees: »**artikel 1** dezer."

Toelichting.

Tot bovenstaande wijzigingen is aanleiding gevonden in de opmerkingen betreffende de betrokken artikelen in het Verslag gemaakt. De nu voorgestelde redactie komt zooveel mogelijk overeen met die van de artikelen 2 en 3 der algemeene begrootingswetten.

De Minister van Financien,
VISSERING.

[62. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling van de begrooting der Algemeene Landsdrukkerij, dienst 1881.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 31sten October 1880.

WILLEM.

[62. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het jaar 1881 bij de wet behoort te worden vastgesteld en dat tevens de middelen behooren te worden aangewezen tot dekking van die uitgaven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het jaar 1881 wordt vastgesteld op de som van *twee honderd vier en vijftig duizend drie honderd zeven en vijftig gulden* (f 254 357), te weten:

Artikel	1.	Tractementen van den directeur, adjunct-commies, klerken en opzigter. f	8 020,00
»	2.	Bezoldiging der bedienden, jongens, schoonmaaksters en verdere belooningen	9 787,00
	3.	Bureau- en locaalbehoeften .	6 250,00
»	4.	Werktuigen, gereedschappen en drukmaterialen.	9 300,00
»	5.	Arbeidsloon	90 000,00
»	6.	Aankoop van papier. . . .	120 000,00
»	7.	Werken of diensten buiten de Algemeene Landsdrukkerij, ten behoeve van dat etablissement verrigt wordende door particulieren, zoo als: linieer-, graveer-, plaatdrukwerk en meer . . .	5 000,00
»	8.	Toelage aan een ziekenen ondersteunings-fonds voor de werklieden aan de Algemeene Landsdrukkerij	1 000,00
»	9.	Onvoorziene uitgaven. . . .	5 000,00
			f 254 357,00

Art. 2.

Tot dekking der uitgaven, in het vorig **artikel** vermeld, worden aangewezen de volgende middelen:

Artikel 1. De inkomsten, over het jaar 1881, wegens door de Algemeene Landsdrukkerij aan de Departementen van algemeen bestuur, collegien, administratien, autoriteiten en ambtenaren te leveren druk-, linieer-, graveer-, plaatdrukwerk en meer.

Artikel 2. De inkomsten, over hetzelfde jaar, wegens verkochte onbruikbare goederen en voorwerpen, behoorende aan de Algemeene Landsdrukkerij.

Artikel 3. De sommen, die in het jaar 1881 mogten worden betaald tot geheele of gedeeltelijke voldoening van vorderingen der Algemeene Landsdrukkerij over 1879 en vroeger.

Art. 3.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der *artikelen* 3, 4, 5, 6 en 7 van de bij deze wet vastgestelde begrooting van uitgaven ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het 2de lid van art. 24 der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel* 9 dier begrooting worden aangevuld.

Art. 4.

Op *artikel* 9 van de bij deze wet vastgestelde begrooting van uitgaven worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven, de Algemeene Landsdrukkerij betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van die begrooting.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Art. 5.

Het batig saldo der rekening van de ontvangsten en uitgaven der Algemeene Landsdrukkerij over het jaar 1881 wordt verantwoord onder de Rijksontvangsten van dat jaar, terwijl in eenig nadeelig saldo nader bij de wet wordt voorzien.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

[62. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Voor 1880 zijn de uitgaven voor de Algemeene Landsdrukkerij bij de wet van 24 December 1879 (*Staatsblad* n°. 211) geraamd op.	f	254 257,00
de kosten dier inrigting worden voor 1881 begroot op		254 357,00
dus meer. .	f	100,00

Dit verschil in in den uitgewerkten staat toegelicht.

De inkomsten der drukkerij zullen over 1879 vermoedelijk bedragen.	f	267 563,92
de uitgaven in dat jaar		239 356,32
vermoedelijk batig slot . .	f	28 207,60

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[62. 4.]

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT behoorende bij de begrooting der uitgaven van de Algemeene Landsdrukkerij voor het jaar 1881.

Begrooting der Algemeene Landsdrukkerij, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.	
1		Tractementen van den directeur, adjunct-commies, klerken en opzigter:					
		1. tractement van den directeur		f 3 500,00			
		2. » » » adjunct-commies		1 600,00			
		3. » » » eersten klerk		1 200,00			
		4. » » » tweeden klerk		400,00			
		5. » » » opzigter		1 320,00	(1) f 8 020,00		f 7 920,0
2		Bezoldiging der bedienden, jongens, schoonmaaksters en verdere belooningen:					
	a.	van de bedienden:					
		1 à f 1100 in het jaar	f 1 100,00				
		1 » 1045 » » »	1 045,00				
		1 » 16,00 in de week	837,00				
		1 » 14,50 » » »	759,00				
		3 » 12,00 » » »	1 883,00				
		5 » 11,00 » » »	2 876,00				
		belooningen voor tijdelijke diensten	100,00				
				f 8 600,00		f 8 600,00	
	b.	van jongens op een weekgeld van f 0,50 à f 2,50		407,00		407,00	
	c.	belooningen voor papiernatters en voor het onderhouden en maken van drukrollen		130,00		130,00	
	d.	1. bezoldiging van den huisbewaarder	f 100,00				
		2. loon van schoonmaaksters	550,00				
				650,00		650,00	
					9 787,00		9 787,00
3		Bureau- en localbehoeften:					
	a.	schrijfbehoeften, druk- en bindwerk		f 300,00		f 300,00	
	b.	licht		2 200,00		2 200,00	
	c.	brandstoffen		2 600,00		2 600,00	
	d.	onderhoud van het locaal en schoonmaakbehoeften		600,00		600,00	
	e.	onderhoud en aankoop van meubelen		477,50		477,50	
	f.	vrachten, briefporten en soortgelijke uitgaven		50,00		50,00	
	g.	belooning voor de werklieden, in geval van brand aan het locaal der Algemeene Landsdrukkerij verbonden		22,50		22,50	
					6 250,00		6 250,00
4		Werktuigen, gereedschappen en drukmaterialen:					
	a.	aankoop en onderhoud van werktuigen, gereedschappen, drukpersen en drukletters		f 7 500,00		f 7 500,00	
	b.	aankoop van drukmaterialen		1 800,00		1 800,00	
					9 300,00		9 300,00
5		Arbeidsloon:					
	a.	zetloonen		f 52 000,00		f 52 000,00	
	b.	drukloonen		38 000,00		38 000,00	
					90 000,00		90 000,00
6		Aankoop van papier			120 000,00		120 000,00
7		Werken of diensten buiten de Algemeene Landsdrukkerij ten behoeve van dat etablissement verrigt wordende door particulieren, zoo als linieer-, graveer-, plaatdrukwerk en meer			5 000,00		5 000,00
8		Toelage aan een zieken- en ondersteuningsfonds voor de werklieden aan de Algemeene Landsdrukkerij			1 000,00		1 000,00
9		Onvoorziene uitgaven			5 000,00		5 000,00
					f 254 357,00		f 254 257,00

UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. MEER per Onderdeel.	MEER per Artikel.	MINDER per Onderdeel.	MINDER per Artikel.	TOELICHTINGEN.
						(1) Dit artikel is met f 100 verhoogd ten einde het tractement van den tweeden klerk te kunnen verhoogen tot f 400 en alzoo te brengen op het minimum-tractement aan dien rang bij de Departementen van algemeen bestuur verbonden.
	f 7 920,00		f 100,00		»	
8 400,13•		f 199,86•		»		
238,94•		168,05•		»		
130,00		»		»		
640,76•	9 409,84•	9,23•	377,15•	»	»	
402,98•		»		f 102,98•		
1 900,70		f 299,30		»		
1 673,79		926,21		»		
445,22•		154,77•		»		
457,58•		19,91•		»		
19,40•		30,59•		»		
22,50	4 922,19	»	1 430,79•	»	f 102,98•	
4 052,62		f 3 447,38		»		
1 592,24	5 644,86	207,76	3 655,14	»	»	
52,373 09		»		f 373,09		
38 045,58	90 418,67	»	»	45,58	418,67	
	115 923,13		4 076,87		»	
	4 117,62•		882,37•		»	
	1 000,00		»		»	
	»		5 000,00		»	Uit den post voor onvoorziene uitgaven voor 1879 is aangevuld:
	f 239 356,32		f 15 522,33•		f 521,65•	Artikel 5 met f 418,67 » 6 » 3 923,13
				Meer	f 15 000,68	f 4 341,80

[62. 5.]

VERSLAG.

De begrooting der Algemeene Landsdrukkerij voor 1881 heeft bij het afdeelingsonderzoek tot geen bedenkingen aanleiding gegeven. Alleen gevoelden zich vele leden genoopt, te dezer gelegenheid van hunne ingenomenheid te doen blijken met de wijze, waarop door den directeur der landsdrukkerij en het met of onder hem werkend personeel de arbeid voor de Kamer wordt verrigt. Inzonderheid had men den spoed en de naauwgezetheid op prijs gesteld, waarvan bij het drukken van het ontwerp-Strafwetboek en van de daartoe betrekkelijke stukken en verslagen blijk is gegeven. Het aanvankelijk tot stand komen van dit veelomvattend en belangrijk werk was daardoor inderdaad bevorderd. In 't algemeen waardeert men het, dat het doorgaans gelukt, het stenographisch verslag van het verhandelde in eene zitting der Kamer nog in den avond van den volgenden dag aan de leden rond te deelen. Eenige leden meenden echter, dat de expeditie van die »Handelingen" aan de geabonneerden niet met dienzelfden spoed en dezelfde regelmatigheid plaats vindt. Het spoedig bekend worden van het officieel verslag van het verhandelde in de Kamer was van belang, omdat de Kamerverslagen der gewone dagbladen, hoe verdienstelijk ook, soms minder naauwkeurig en althans minder volledig zijn.

Aldus vastgesteld den 3den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
DE BRUYN.
VAN DER FELTZ.
SICKESZ.

Begrooting van het Fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881.

1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van het Fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 31sten October 1880.

WILLEM.

[63. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens art. 4 der wet van den 29sten Augustus 1848 (*Staatsblad* n°. 39), de beschikking over de opbrengsten, uitmakende het *Fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen*, bij de wet moet worden geregeld, en dat voor het jaar 1881 eene begrooting van uitgaven voor dat fonds moet worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De begrooting der uitgaven van het Fonds, voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881, wordt vastgesteld op de som van *drie honderd vijftien duizend gulden* (f 315 000), te weten:

Onderartikel 1. Kosten der verkoopingen van domeinen en van afbraak en boomen der opgeheven vestingen, alsmede het aandeel van den Staat in de kosten van verkoop van vicariegoederen, met inbegrip van de kosten van verkaveling, opmeting, schatting en dergelijke, ter voorbereiding van de verkooping noodige werkzaamheden. f 12 000,00

Onderartikel 2. Kosten van bedijking en andere verbetering van buitengronden, daaronder begrepen de kosten van ontwerp, aanbesteding en toezigt, van wegen en waterleidingen, van overeenkomsten met medebedijkers, polders en belendende grondeigenaren, alsmede aankoop van grond, afkoop van regten en vergoeding van schade. . . 25 000,00

Onderartikel 3. Ontmanteling van opgeheven vestingen en werken daaruit voortvloeijende, daaronder begrepen de kosten van ontwerp, aanbesteding en toezigt, van afkoop van regten en van aankoop van stukken grond, noodig tot verlegging van wegen en waterleidingen, alsmede vergoedingen voor overname van wegen en andere werken door gemeenten of andere ligchamen. 150 000,00

Transporteren f 187 000,00

Per transport f 187 000,00

Onderartikel 4. Afkoop van vischregt op wateren en van tiendregt op landen, aan den Staat behoorende, daaronder begrepen de kosten van minnelijke of regterlijke bepaling van den afkoopprijs, alsmede die der levering 3 000,00

Onderartikel 5. Toevoeging aan de middelen, bestemd tot goedmaking der uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor 1881, als bijdrage voor de voortzetting van den aanleg van Staatsspoorwegen 125 000,00

Totaal . . f 315 000,00

Artikel 2.

Tot dekking der uitgaven, in het vorig artikel vermeld, worden aangewezen:

1°. de gelden van het *Fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen*, op den 31sten December 1880 in 's Rijks schatkist aanwezig;

2°. de in 1881 te doene ontvangsten voor genoemd fonds.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

[63. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De stand van het Fonds is als volgt:

Batig slot der dienst 1878	f	517 957,24*
Ontvangsten in 1879		665 726,31
Ontvangst der dienst 1879	f	1 183 683,55*
Vermoedelijke uitgaven der dienst 1879		1 120 683,55*
Vermoedelijk saldo der dienst 1879. .	f	63 000,00
Vermoedelijke ontvangst in 1880 . .		610 000,00
Vermoedelijke ontvangst der dienst in 1880	f	673 000,00
waarvan af te trekken de teruggaaf van koopprijzen en onraadspenningen van verkochte, maar niet geleverde goederen, herkomstig van het klooster St. Agatha.		155 000,00
Vermoedelijke zuivere ontvangst der dienst 1880	f	518 000,00
Vermoedelijke uitgaven der dienst 1880		518 000,00
Vermoedelijk saldo der dienst 1880. .		*Nihil.*

Begrooting van het Fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881.

De ontvangsten in 1881 worden geraamd:

Koopprijzen van domeinen	f	500 000,00
Onraadspenningen		17 000,00
Afkoop van tiendregt		60 000,00
» » grondrenten enz.		12 500,00
» » jagt- en vischregt . . .		500,00
Vermoedelijke ontvangst der dienst 1881	f	590 000,00

Onderart. 2. De onderhandeling over de gemeenschappelijke bedijking van schorren onder Dinteloord heeft, ook nadat een nieuw bedijkingsplan door den arrondissements-ingenieur van den Waterstaat was opgemaakt, tot geen bevredigende uitkomst geleid. Op die bedijking behoeft voor het volgend jaar niet gerekend te worden.

Ook met de gemeente Philippine is men het nog niet eens geworden over de vergoeding der nadeelige gevolgen die zij voor hare haven verwacht van de reeds voor een paar jaren ontworpen bedijking van het Sassche gat. Een nader onderzoek is aanhangig omtrent den vermoedelijken invloed dier bedijking op de haven en omtrent de vraag of en hoe, bij voortgaande verlanding van den Brakman de vaart tusschen Philippine en de Wester-Schelde kan worden opengehouden.

Ofschoon het niet zeker is dat de bedijking van het Sassche gat in 1881 zal kunnen aanbesteed worden, bestaat daarvoor toch hoop genoeg, om bij dit artikel op het aandeel van den Staat in de bedijkingskosten te rekenen.

Voor de afdamming van het Slaak is een ontwerp gemaakt, dat bij den Waterstaat in onderzoek is. Terwijl nu de gegevens, noodig om voor dit werk eene som uit te trekken, nog ontbreken en er toch wel hoop bestaat, dat het in het volgend jaar kan aanbesteed worden, scheen het voor's hands het beste bij art. 5 aan de middelen slechts zooveel toe te voegen, dat voor dit werk te zijner tijd bij aanvullingswet f 275 000 beschikbaar kan worden gesteld.

Onderart. 3. De hierbij gevoegde staten geven een overzigt van den stand der ontmanteling van de opgeopgeheven vestingen.

Onder verwijzing naar de mededeelingen van de laatste jaren, diene het volgende ter verdere toelichting:

a. Vestingen vóór 1874 *opgeheven.*

Maastricht. De onderhandelingen met de gemeente over den verkoop der beschikbare vestinggronden zijn zoo ver gevorderd dat de acte weldra kan worden onderteekend.

Breda. Het laatste ontmantelingswerk nadert zijne voltooijing.

Bergen op Zoom. De hoofdpunten eener overeenkomst over het plan van wegen en waterleidingen op de vestinggronden van het noorderfront en bezuiden de haven zijn met het gemeentebestuur vastgesteld. Wanneer deze overeenkomst gesloten is, zal de ontmanteling der stad door de slechting van deze nog overige deelen harer omwalling spoedig kunnen voltooid worden.

b. Vestingen, opgeheven bij de wet van 18 *April* 1874.

Groningen. De ontmanteling is dit jaar zeer gevorderd door de effening van verreweg het grootste deel der vestingwerken bezuiden de stad, met aanleg der aardebanen van de door het gemeentebestuur gewenschte wegen.

De wegen op de reeds geëffende vestinggronden beoosten de stad zullen, nu de provincie de gracht inrigt tot eene verbindingsvaart tusschen het Boterdiep en het Damsterdiep, weldra kunnen worden aanbesteed.

De slechting der overige, aan den Staat verbleven vestinggronden, namelijk die ten westen der stad, wacht slechts op eene regeling tusschen provincie en gemeente omtrent de haven aan het Hoendiep.

Delfzijl. De slechting der nog aanwezige vestingwerken die niet voor zeewering moeten behouden blijven, kan in het volgend jaar, te gelijk met den spoorwegbouw, verwacht worden.

Grave. Over den verkoop der beschikbare vestinggronden is met de gemeente eene overeenkomst getroffen, wier acte spoedig zal kunnen opgemaakt en ter bekrachtiging ingediend worden.

De Minister van Financien

VISSERING.

[63. 4.]

BIJLAGE A.

STAAT van baten en kosten, voortspruitende uit de ontmanteling der vóór 1874 opgeheven vestingen.

(Behoort bij de Memorie van Toelichting op het ontwerp van wet tot vaststelling van de begrooting van het fonds voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881.)

VLISSINGEN.

(Vestingwerken).

KOSTEN.

Over **1860** tot en met **1878**	f	28 796,36
Over **1879** geene kosten gemaakt . . .		»
Over **1880** tot October evenmin . . .		»
Totaal	f	28 796,36

BATEN.

Over **1869** tot en met **1878**	f	42 896,07
Over **1879** geene baten ontvangen . .		»
Over **1880** tot October evenmin . . .		»
Totaal	f	42 896,07

MAASTRICHT.

KOSTEN.

Over **1867** tot en met **1878**	f	312 604,53*

Over 1879.

Voor het leveren en planten van boomen op den Singelweg.	f	178,80
Kosten van toezigt		1 200,00
Over 1879. . .	f	1 378,80

Over **1880** tot October zijn geene kosten gemaakt.

Over 1880. . . .		»
» 1879. . . .	f	1 378,80
» 1867—1878 .		312 604,53*
Totaal . . .	f	313 983,33*

BATEN.

Over **1867** tot en met **1878**.	f	399 700,79*

Over 1879.

Verkoop afbraak Waterpoort te Wijk met onraadspenningen	f	4,40
Onderhandsche verkoop van boomen . .		40,00
Over 1879. . .	f	44,40

Over **1880** tot October zijn geene baten ontvangen.

Over 1880. . . .		»
» 1879. . . .	f	44,40
» 1867—1878 .		399 700,79*
Totaal . . .	f	399 745,19*

VENLO.

KOSTEN.

Over **1867** tot en met **1878**	f	168 703,56

Over 1879.

Aanbesteding bestek n°. 15, aanleg van een weg tusschen de voormalige Keulsche en Roermondsche poorten	f	1 989,00
Staat van meer werk bij dat bestek . .		165,00
Kosten van veiling en aanbesteding . .		275,13
Over 1879. . .	f	2 429,13

Over 1880 tot October.

Aanbesteding bestek n°. 16, maken van een duiker onder den weg naar Kaldekirchen en een sluisje in de Sloterbeek . . . . f 1 365,00

Over 1880. . . .	f 1 365,00
» 1879. . . .	2 429,13
» 1867—1878 .	168 703,56
Totaal . . .	f 172 497,69

BATEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 252 939,12

Over 1879.

Veiling van vestinggrond buiten de Geldersche poort met onraadspenningen (catal. 281) . . . . f 8 179,50

Over 1880 tot October.

Veiling van vestinggrond buiten de Keulsche poort met onraadspenningen (catal. 288) . . . . f 34 062,00

Over 1880. . . .	f 34 062,00
» 1879. . . .	8 179,50
» 1867—1878 .	252 939,12
Totaal . . .	f 295 18[illegible],62

SAS VAN GENT.

KOSTEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . . f 9 603,81^5

Over 1879.

Kosten van toezigt, opneming en veiling f 140,05

Over **1880** tot October zijn geene kosten gemaakt.

Over 1880. . . .	»
» 1879. . . .	f 140,05
» 1867—1878 .	9 603,81^5
Totaal . . .	f 9 743,86^5

BATEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 4 508,90

Over 1879.

Onderhandsche verkoop van vestinggrond en water . . . . f 150,00

Over **1880** tot October zijn geene baten ontvangen.

Over 1880. . . .	»
» 1879. . . .	f 150,00
» 1867—1878 .	4 508,90
Totaal . . .	f 4 658,90

LANGAKKERSCHANS.

KOSTEN.

Over **1867** tot en met **1878**. . . . . f 32 283,24^5

Over 1879.

Kosten van het metselen van een muur en het maken van een voetpad . . . . f 335,80

Kosten van veiling, opmeting en onderhoud 743,04^5

Over 1879. . . f 1 078,84^5

Over **1880** tot October zijn geene kosten gemaakt.

Over 1880. . . .	»
» 1879. . . .	f 1 078,84^5
» 1867—1878 .	32 283,24^5
Totaal . . .	f 33 362,09

BATEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 51 656,14^5

Over 1879.

Veiling van vestinggrond met onraadspenningen (catal. 270) . . . . f 8 946,00

Onderhandsche verkoop van afbraak muurwerk 150,00

Over 1879. . . f 9 096,00

Over **1880** tot October zijn geene baten ontvangen.

Over 1880. . . .	»
» 1879. . . .	f 9 096,00
» 1867—1878 .	51 656,14^5
Totaal . . .	f 60 752,14^5

BERGEN OP ZOOM.

KOSTEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 154 910,29

Over 1879.

Kosten van opmeting verkoop en toezigt. 1 293,30

Over **1880** tot October zijn geene kosten gemaakt.

Totaal . . . . f 156 203,59

BATEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 209 820,11

Over 1879.

Veiling van vestinggrond met onraadspenningen (catal. 275) . . . . 4 170,12[5]

Over 1880 tot October.

Openbare verkoop van boomen met onraadspenningen 1 411,30

Totaal . . . . f 215 401,53[5]

BREDA.

KOSTEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 491 637,15

Over 1879.

Kosten van duikers tot ontlasting van het water der loopschans naar de Singelgracht . . . . f 349,23

Onderhandsche aanbesteding van de effening van vestinggrond bij de Ginnekenpoort (Kon. besl. 23 April, n°. 20). 700,00

Aanbesteding bestek n°. 14, slechting der werken ten noorden der Militaire Akademie. 63 664,00

Kosten van aanbesteding, opmeting, verkaveling, veiling en toezigt . . . . . . 2 754,51[5]

Totaal . . . . f 67 467,74[5]

Over 1880 tot October.

Staten van meer werk bij het bestek n°. 14. f 16 597,62

Over 1880. . . .	f 16 597,62
» 1879. . . .	67 467,74[5]
» 1867—1878 .	491 637,15
Totaal . . .	f 575 702,51[5]

BATEN.

Over **1867** tot en met **1878** . . . . f 341 367,03

Over 1879.

Onderhandsche verkoop van een stukje vestinggrond . . . . f 25,00

Gekort aan den aannemer bestek n°. 14, voor boomen en bouwstoffen 640,00

Veiling van vestinggrond met onraadspenningen (catal. 280) 68 082,00

Vergoeding voor boomen op den geveilden grond 150,00

Openbare verkoop van boomen met onraadspenningen 198,00

Over 1879. . . f 69 095,00

Over **1880** tot October zijn geene baten ontvangen.

Over 1880. . . .	»
» 1879. . . .	f 69 095,00
» 1867—1878 .	341 367,03
Totaal . . .	f 410 462,03

COEVORDEN.

KOSTEN.

Over **1870** tot en met **1878** . . . . f 161 696,14

Over 1879.

Kosten van het maken eener sloot langs den weg naar Dalen . . . . f 1 579,54[5]

Kosten van opmeting en toezigt. . . . 621,12[5]

Over 1879. . . f 2 200,67

Over 1880 tot October.

Graven van greppels in de vestinggronden f 415,24

Over 1880. . . .	f 415,24
» 1879. . . .	2 200,67
» 1870—1878 .	161 696,14
Totaal . . .	f 164 312,05

BATEN.

Over **1870** tot en met **1878**. . . . . f 7 742,07

Over 1879.

Onderhandsche verkoop van boomen . . f 7,00

Onderhandsche verkoop van 8 perceeltjes vestinggrond aan diversen. 1 163,00

Over 1879. . . f 1 170,00

Over 1880 tot October.

Onderhandsche verkoop van grond aan van Tarel. . . . . f 495,00

Over 1880. . . .	f 495,00
» 1879. . . .	1 170,00
» 1870—1878 .	7 742,07
Totaal . . .	f 9 407,07

RECAPITULATIE der kosten en baten van de vestingen, opgeheven vóór 1874.

	KOSTEN.				BATEN.				Voordeelige verschillen.	Nadeelige verschillen.
	1867 tot en met 1878.	1879.	1880 tot October.	TOTAAL.	1867 tot en met 1878.	1879.	1880 tot October.	TOTAAL.		
Sluis (alles verkocht)	»	»	»	»	f 35 500,00	»	»	f 35 500,00	f 35 500,00	»
Frederik Hendrik (idem) . . .	f 2 281,25	»	»	f 2 281,25	45 004,75	»	»	45 004,75	42 723,50	»
Fort Bath (idem).	7 039,00	»	»	7 039,00	29 061,30	»	»	29 061,30	22 022,30	»
Stevensweert (idem).	4 001,96[5]	»	»	4 001,96[5]	28 290,00	»	»	28 290,00	24 288,03[5]	»
Vlissingen (marine-etablissement) alles in erfpacht uitgegeven .	2 216,86	»	»	2 216,86	24 971,65	»	»	24 971,65	22 754,79	»
Vlissingen (Vestingwerken) . .	28 796,36	»	»	28 796,36	42 896,07	»	»	42 896,07	14 099,71	»
Maastricht	312 604,53[5]	f 1 378,80	»	313 983,33[5]	399 700,79[5]	f 44,40	»	399 745,19[5]	85 761,86	»
Venlo.	168 703,56	2 429,13	f 1 365,00	172 497,69	252 939,12	8 179,50	f 34 062,00	295 180,62	122 682,93	»
Sas van Gent	9 603,81[5]	140,05	»	9 743,86[5]	4 508,90	150,00	»	4 658,90	»	f 5 084,96[5]
Langakkerschans.	32 283,24[5]	1 078,84[5]	»	33 362,09	51 656,14[5]	9 096,00	»	60 752,14[5]	27 390,05[5]	»
Bergen op Zoom.	154 910,29	1 293,30	»	156 203,59	209 820,11	4 170,12[5]	1 411,30	215 401,53[5]	59 197,94[5]	»
Breda.	491 637,15	67 467,74[5]	16 597,62	575 702,51[5]	341 367,03	69 095,00	»	410 462,03	»	165 240,48[5]
Coevorden	161 696,14	2 200,67	415,24	164 312,05	7 742,07	1 170,00	495,00	9 407,07	»	154 904,98
Bezoldiging van den ingenieur.	40 300,00	4 000,00	3 000,00	47 300,00	»	»	»	»	»	47 300,00
Reis-, verblijf- en bureaukosten.	24 640,90	3 831,00	1 995,00	30 466,90	»	»	»	»	»	30 466,90
	f 1 440 715,07	f 83 819,54	f 23 372,86	f 1 547 907,47	f 1 473 457,94	f 91 905,02[5]	f 35 968,30	f 1 601 331,26[5]	f 456 421,12[5]	f 402 997,33

Totaal der baten	f 1 601 331,26[5]		Totaal der voordeelige verschillen	f 456 421,12[5]
Totaal der kosten	1 547 907,47		Totaal der nadeelige verschillen	402 997,33
Voordeelig saldo	f 53 423,79[5]		Rest voordeelige verschillen . .	f 53 423,79[5]

[63. 5.]

BIJLAGE B.

STAAT van baten en kosten, voortspruitende uit de ontmanteling der vestingen, opgeheven bij de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64).

(Behoort bij de Memorie van Toelichting op het ontwerp van wet, tot vaststelling van de begrooting van het fonds, voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881.)

GRONINGEN.

KOSTEN.

Over **1876** tot en met **1878**	f	265 453,82

Over 1879.

Aanbesteding bestek n°. 10, maken van opritten naar de bruggen over het provinciaal kanaal. .	f	667,00
Vergoedingen wegens ontruiming van in bedeleen bezeten vestinggrond in de bastions I, II, IV, V, VI, VII en VIII.		50 183,000
Kosten van opmeting, verkoop, aanbesteding en toezigt.		2 679,71
Over 1879. . . .	f	53 529,71

Over 1880 tot October.

Aanbesteding bestek n°. 11, slechting der bastions IV—V en demping van het Zuiderdiep . .	f	81 400,00
Staat van meer werk bij dat bestek . .		440,00
Maken van aarden banen bij de Oosterhaven		831,20
Over 1880. . . .	f	82 671,20
» 1879. . . .		53 529,71
» 1876—1878 .		265 453,82
Totaal . . .	f	401 654,73

BATEN.

Over **1876** tot en met **1878**.	f	137 667,39

Over 1879.

Onderhandsche verkoop van boomen in bastion II.	f	56,00
Openbare verkoop van bruggen voor afbraak, van de oude bestratingen en van gevelde boomen met onraadspenningen . .		1 545,50
Onderhandsche verkoop van een stukje vestinggrond.		27,00
Over 1879. . . .	f	1 628,50

Over 1880 tot October.

Onderhandsche verkoop aan de gemeente van:

1°. een kruitmagazijn met terrein voor te bouwen school (krachtens magtiging, wet van 18 Januarij 1879, *Staatsblad* n°. 6)	f	41 527,00
2°. een gedeelte der linie van Helpman (goedgekeurd bij de wet van 2 Augustus 1880, *Staatsblad* n°. 140)		64 700,00
Openbare verkoop van boomen met onraadspenningen.		845,00
Gekort aan den aannemer van bestek n°. 11 voor oude bouwstoffen		3 000,00
Openbare verkoop voor afbraak van eene brug in de linie van Helpman, met onraadspenningen		1 450,00
Onderhandsche verkoop van een stuk vestinggrond		475,00
Openbare verkoop van vestinggrond (catal. 288) met onraadspenningen		202 140,75
Over 1880. . . .	f	314 137,75
» 1879. . . .		1 628,50
» 1876—1878 .		137 667,39
Totaal . . .	f	453 433,64

DELFZIJL.

KOSTEN.

Over **1875** tot en met **1878** . . . . . f 8 573,50

Over 1879.

Toegift bij ruiling van grond met het waterschap Duurswold (Koninklijk besluit 28 December 1878) f 110,00

Kosten van veiling . . . . 226,35^{5}

Over 1879. . . . f 336,35^{5}

Over 1880 tot October

zijn geene kosten gemaakt. . . . . . »

Over 1880. . . .		»
» 1879. . . .	f	336,35^{5}
» 1875—1878 .		8 573,50
Totaal . . .	f	8 909,85^{5}

BATEN.

Over **1875** tot en met **1878** . . . . f 21 682,34^{5}

Over 1879.

Onderhandsche verkoop van muurwerk voor afbraak 40,00

Over 1880 tot October.

Openbare verkoop van boomen met onraadspenningen. 638,00

Totaal . . . f 22 360,34^{5}

GRAVE.

KOSTEN.

Over **1875** tot en met **1878**. . . . . f 35 306,30

Over 1879.

Aanbesteding (bestek n°. 5) maken van een dam in de buitengracht. . . . . f 892,00

Kosten van onderhoud, aanbesteding, schatting, opmeting en toezigt. 1 020,30

Over 1879. . . . f 1 912,30

Over 1880 tot October

zijn geene kosten gemaakt. . . . . . »

Over 1880. . . .		»
» 1879. . . .	f	1 912,30
» 1875—1878 .		35 306,30
Totaal . . .	f	37 218,60

BATEN.

Over **1875** tot en met **1878**. . . . . f 46 916,40

Over 1879.

Gekort van den aannemer van bestek n°. 5 voor oude bouwstoffen . . . . f 200,00

Onderhandsche verkoop van een stukje binnenwalmuur met ondergrond 60,00

Over 1879. . . . f 260,00

Over 1880 tot October

zijn geene baten ontvangen . . . . . . »

Over 1880. . . .		»
» 1879. . . .	f	260,00
» 1875—1878 .		46 916,40
Totaal . . .	f	47 176,40

NIJMEGEN.

KOSTEN.

Over **1876** tot en met **1878** . . . . f 11 396,94^{5}

Over 1879.

Geene kosten gemaakt . . . . »

Over 1880 tot October

evenmin . . . . »

Totaal . . . f 11 396,94^{5}

BATEN.

Over **1876** tot en met **1878**. . . . . f 241 934,71

Over 1879.

Geene baten ontvangen . . . . »

Over 1880 tot October.

Openbare verkoop van een wachthuis bij het fort Uitgebrande Molen met onraadspenningen 1 827,00

Totaal . . . f 243 761,71

'S HERTOGENBOSCH.

KOSTEN.

Over **1876** tot en met **1878**. . . . . f 8 589,14^{5}

Over 1879.

Aanbesteding (bestek n°. 2) van het maken van een excercitie-terrein . . . . f 92 600,00

Kosten dier aanbesteding 109,15

Over 1879. . . . f 92 709,15

Over 1880 tot October.

Aanbesteding (bestek n°. 3) van den aanleg eener militaire zweminrigting . . . . f 11 890,00

Staten van meer werk bij dat bestek . . 759,19^{5}

Over 1880. . . . f 12 649,19^{5}
» 1879. . . . 92 709,15
» 1876—1878 . 8 589,14^{5}

Totaal . . . f 113 947,49

BATEN.

Over **1876** tot en met **1878** . . . . f 76 536,50

Over 1879

Gekort aan den aannemer van bestek n°. 2 voor oude bouwstoffen 50,00

Over 1880 tot October

zijn geene baten ontvangen . . . . . »

Totaal . . f 76 586,50

RECAPITULATIE.

	KOSTEN.				BATEN.				Voordeelige verschillen.	Nadeelige verschillen.
	Over 1875 tot en met 1878.	Over 1879.	Over 1880 tot October.	Totaal.	Over 1875 tot en met 1878.	Over 1879.	Over 1880 tot October.	Totaal.		
Redoute te Elden (alles verkocht)	f 245,63^5	»	»	f 245,63^5	f 9 030,00	»	»	f 9 030,00	f 8 784,36^5	»
Deventer (idem)	16 782,04^5	»	»	16 782,04^5	1 051,70	f 51 000,00	»	52 051,70	35 269,65^5	»
Zutphen (idem)	12 862,19	»	»	12 862,19	91 075,37	»	»	91 075,37	78 213,18	»
Nijmegen (idem)	11 396,94^5	»	»	11 396,94^5	241 934,71	»	f 1 827,00	243 761,71	232 364,76^5	»
's Hertogenbosch (idem)	8 589,14^5	f 92 709,15	f 12 649,19^5	113 947,49	76 536,50	50,00	»	76 586,50	»	f 37 360,99
Grave	35 306,30	1 912,30	»	37 218,60	46 916,40	260,00	»	47 176,40	9 957,80	»
Groningen	265 453,82	53 929,71	82 671,20	401 654,73	137 667,39	1 628,50	314 137,75	453 433,64	51 778,91	»
Delfzijl	8 573,50	336,35^5	»	8 909,85^5	21 682,34^5	40,00	638,00	22 360,34^5	13 450.49	»
	f 359 209,58	f 148 487,51^5	f 95 320,39^5	f 603 017,49	f 625 894,41^5	f 52 978,50	f 316 602,75	f 995 475,66^5	f 429 819,16^5	f 37 360,99

Totaal der baten	f 995 475,66^5	Voordeelige verschillen	f 429 819,16^5
» » kosten	603 017,49	Nadeelige »	37 360,99
Voordeelig saldo	f 392 458,17^5	Rest voordeelig verschil.	f 392 458,17^5

[63. 6.]

BIJLAGE C.

STAAT tot toelichting der geldelijke uitkomsten van de ontmanteling der vestingen.

(Behoort bij de Memorie van Toelichting op het ontwerp van wet tot vaststelling van de begrooting van het Fonds, voortspruitende uit de koopprijzen van domeinen voor 1881.)

VESTINGEN.	Totale grootte der vestingwerken.	Verkoopbaar terrein, na aftrek van alles wat voor de publieke dienst van den Staat of van de gemeente bestemd blijft.	Reeds verkochte oppervlakte.	Nog te verkoopen oppervlakte.	*Aanmerkingen.*
1.	2.	3.	4.	5.	6.
	Hektaren.	Hektaren.	Hektaren.	Hektaren.	
Maastricht	255,25	176,25	44	132,25	De cijfers in kolom 2 geven de kadastrale grootte; die in de kolommen 3 en 5 zijn slechts bij benadering op te geven. Onder de cijfers in kolom 4 zijn de gronden begrepen, die in compensatie van onderhoudslast aan de gemeenten zijn afgestaan krachtens wettelijke magtiging. De vestingwerken van Venlo op den linker Maasoever (het fort St. Michiel) zijn geheel verkocht.
Venlo (regter Maasoever)	73,25	44,75	28,75	16	
Breda	177	98,5	34,5	64	
Bergen op Zoom . .	192	116,5	49	67,5	
Coevorden	100	66	1,5	64,5	
Nieuwe- of Langakkerschans. . . .	23,75	16,75	13,75	3	
Groningen	80	53,5	26,5	27	
Linie op de hoogte van Helpman (bij de vesting Groningen behoorende). . . .	44	24	4,5	19,5	

[63. 7.]

VERSLAG.

Bij het afdeelingsonderzoek van de begrooting van het domeinfonds voor 1881 zijn de volgende bedenkingen in 't midden gebragt:

§ 1. In eene der afdeelingen beklaagde men zich op nieuw over den langzamen gang die in de voltooijing der slooping van de werken der opgehevene vestingen valt op te merken. Terwijl reeds in 1874 tot de ontmanteling besloten werd, zijn thans van de 596,25 hektaren daardoor verkoopbaar geworden oppervlakte nog slechts 202,50 hektaren werkelijk verkocht. Men meende aan den Minister van Financien de vraag te moeten rigten of die trage voortgang der zaak niet, althans voor een deel, toegeschreven moest worden aan de wijze, waarop de onderhandelingen over den verkoop der beschikbaar geworden gronden tusschen den met het werk der ontmanteling belasten ingenieur en de gemeentebesturen worden gevoerd.

§ 2. Twijfel werd geopperd, of wel altijd de bepaling van art. 2*a* van de wet van 29 Augustus 1848 (*Staatsblad* n°. 39) omtrent den verkoop van domeinen, volgens welke de in veiling gebragte perceelen dadelijk worden toegewezen, indien de geboden som met de berekende verkoopwaarde overeenkomt of die te boven gaat, behoorlijk wordt nageleefd. Aanleiding tot dien twijfel vond men in het bij de Kamer aanhangig adres van de heeren VAN DEN BIESEN en MERCKELBACH. Adressanten beklagen zich daarin, dat terwijl zij op eene verkooping van vestinggrond te Breda de hoogste bieders waren geweest voor eene kaveling en dit hun bod de geschatte waarde overtrof, de bedoelde grond hun toch niet is toegewezen. Naar het schijnt had, kort voor de openbare veiling, de Minister aan den betrokken ontvanger doen weten, dat de bedoelde gronden, wat daarvoor ook mogt geboden worden, niet moesten worden gegund. Heeft een en ander werkelijk op die wijze plaats gehad, waarom heeft dan de Regering een perceel, wat zij niet raadzaam achtte te verkoopen, op den veilings-catalogus doen brengen, en zoo de zaak eerst later aan 't licht kwam, het begrijpen daarvan in de veiling niet belet? En kon, nu de verkoop eenmaal had plaats gevonden, met het oog op het aangehaalde wetsartikel, de toewijzing achterblijven?

Art. 1. *Onderart.* 2. Eenige leden beklaagden zich, dat de zaak der afdamming van het Slaak, waarover reeds sedert jaren wordt gehandeld, nog altijd hangende blijft. Men deed daartegen opmerken, dat eerst nagenoeg een jaar geleden de dading getroffen is, die het mogelijk heeft gemaakt een bepaald ontwerp voor het volvoeren van dit werk te maken, en dat dan ook de Regering in hare Memorie van Toelichting de hoop uitdrukt, dat het werk in den loop van 1881 zal kunnen worden aanbesteed.

Intusschen zag men vrij algemeen bezwaar in de wijze, waarop de Regering zich de middelen wil voorbehouden om, zoo de afdamming werkelijk in het volgend jaar een aanvang mogt kunnen nemen, de kosten daarvan te bestrijden. Terwijl zij het vermoedelijk saldo van het domeinfonds voor 1881 op f 400 000 raamt, brengt zij daarvan bij onderafdeeling 5 van deze wet slechts f 125 000 in rekening, als bestemd om aan de middelen tot goedmaking der uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor 1881 te worden toegevoegd. De overige f 275 000 worden stilzwijgend voor de afdamming van het Slaak gereserveerd, en zullen, zoo noodig, bij eene aanvullingswet voor dat gebruik worden bestemd. Maar zoo doende blijft die post van f 275 000 in de lucht hangen, en zou, indien de aanvullingswet niet kwam, buiten de begrooting om, een overschot worden gevormd, waarvan het gebruik niet is aangewezen. Men acht dit een verkeerd stelsel, en zou het veel regelmatiger achten, dat de f 25 000, bij het thans behandeld onderartikel 2 uitgetrokken, met de f 275 000 werden verhoogd, en dus ook in de omschrijving van dat onderartikel de afdamming van het Slaak begrepen werd. Zoo doende zou de tegenwoordige wet ook beter verband houden met de Middelenwet, of liever blijken, waarom daarbij, in plaats van het vermoedelijk saldo van het domeinfonds van f 400 000 slechts f 125 000 in rekening is gebragt. Bleef de afdamming van het Slaak in 1881 achterwege, dan zou dit, wat de thans vast te stellen begrooting van het domeinfonds betreft, geen ander gevolg hebben, dan dat van een der daarbij toegestane crediteiten geen gebruik werd gemaakt.

Onderafdeeling 3. Uit den staat van baten en kosten, voortspruitende uit de ontmanteling der vestingen (n°. 5 der gedrukte stukken) heeft men met eenige bevreemding gezien, dat onder die kosten, wat 's Hertogenbosch betreft, eene som van f 92 709,15 voor het maken van een exercitieterrein en eene andere som van f 12 649,19* voor den aanleg van eene militaire zweminrigting zijn gebragt. Die uitgaven staan niet in regtstreeksch verband tot de ontmanteling en hadden, naar men meent, op de begrooting van het Departement van Oorlog moeten worden uitgetrokken. Nu dit niet is geschied, levert, blijkens de medegedeelde recapitulatie, 's Hertogenbosch bij uitzondering van al de in 1874 opgeheven vestingen, een nadeelig verschil van f 37 360,99 tusschen de kosten en baten der ontmanteling op.

Art. 2. De uitdrukking: *„te doene ontvangsten"* schijnt minder juist. Men doet eene uitgaaf, maar verkrijgt of verwerft eene ontvangst.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat door de opneming in het tegenwoordig Verslag der bovenstaande bedenkingen, die bij de openbare beraadslaging kunnen worden opgelost, die beraadslaging genoegzaam is voorbereid.

Aldus vastgesteld den 4den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
HUMALDA VAN EYSINGA.
BASTERT.
SICKESZ.

[63. 8.]

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG.

§ 1. De uitgaven voor de ontmanteling der opgeheven vestingen bedroegen in 1879 f 184 500 en in het loopend jaar f 206 000. Bergen-op-Zoom, Groningen, Delfzijl en Nieuweschans zijn de eenige plaatsen, van wier vestingwerken de *Staat* nog een deel heeft te slechten. Op al deze plaatsen, behalve te Delfzijl, is echter reeds veel meer grond geëffend en zelfs meer in particuliere handen overgegaan dan in den eersten tijd voor uitleg van de stad of het dorp kan gebruikt worden.

De oorzaken waardoor de voltooijing der slechting te Bergen-op-Zoom, Groningen en Delfzijl werd vertraagd, zijn in de toelichting van deze en van de vorige begrooting vermeld. De slechting van het westelijk deel der vestingwerken van Nieuweschans was uitgesteld wegens een bij den Waterstaat aanhangig ontwerp van verbetering der Moersloot, terwijl het veel grooter, reeds geëffend deel der vestinggronden ruimschoots gelegenheid gaf tot bouw van woningen en aanleg van tuinen. Nu echter het gemeentebestuur verzocht heeft de nog overige vestingwerken spoedig te slechten, zal daartoe, zonder het kanaalontwerp te praejudicieren, weldra worden overgegaan.

Is dus voor de klagt over tragen voortgang der slechtingswerken geen grond, de daaraan vastgeknoopte vraag over de wijze waarop de ingenieur der ontmanteling de onderhandelingen over den verkoop der beschikbaar geworden gronden met de gemeentebesturen heeft gevoerd, moge haar antwoord vinden in het feit dat al die onderhandelingen hebben geleid tot het sluiten van overeenkomsten die óf reeds voor eenigen tijd door de wet bekrachtigd zijn, óf eerlang ter bekrachtiging zullen worden ingediend.

§ 2. De ondergeteekende kan de verzekering geven dat art. 2 lit. *a* der wet van 29 Augustus 1848 (*Staatsblad* n°. 39) bij alle domeinveilingen wordt nageleefd. Ook in het geval, waarover het adres der heeren VAN DEN BIESEN en MERCKELBACH handelt, is er niet van afgeweken. Het cijfer echter dat die adressanten beschouwen als de *berekende verkoopwaarde*, was slechts eene aan den Minister ingediende, maar door hem afgekeurde schatting van den ingenieur der ontmanteling.

Art. 1, *onderart.* 2. Daar de waterstaat tijdens de indiening dezer begrooting zijn onderzoek van het zoo spoedig mogelijk vervaardigde ontwerp der afdamming van het Slaak nog niet had ten einde gebragt, miste de ondergeteekende die zekerheid omtrent het totaal der kosten, welke hij bij het uittrekken en gewoonlijk de Kamer bij het aannemen van een dergelijk begrootingsartikel wenscht. Daarom, en hopende die zekerheid in den loop van het begrootingsjaar te zullen krijgen, nam hij zijne toevlugt tot het voorloopig beschikbaar houden van f 275 000, waarover dan óf bij eene aanvulling dezer begrooting óf in het ongunstigste geval bij de begrooting voor 1882, zou beschikt worden. Nu echter vrij algemeen de voorkeur wordt gegeven aan verhooging van dit onderartikel met de f 275 000, als bestemd voor de afdamming, heeft de Minister daartegen geen overwegend bezwaar, en is die verhooging in de hiernevens gevoegde Nota van Wijziging opgenomen.

Onderart. 3. De kosten van aanleg van het exercitieterrein en de zweminrigting te 's Hertogenbosch moesten uit dit fonds gekweten worden, omdat het vroegere exercitieterrein en de oude zwemplaats begrepen zijn onder de aan de gemeente verkochte vestinggronden, wier koopprijs in het fonds is gestort.

Art. 2. De gewenschte wijziging is aangebragt.

De Minister van Financien,
VISSERING.

[63. 9.]

NOTA VAN WIJZIGING.

1°. In den aanhef van *artikel* 1 wordt de som van *drie honderd vijftien duizend gulden* (f 315 000) veranderd in:

» *vijf honderd negentig duizend gulden* (f 590 000)"

2°. *Onderart.* 2 wordt aldus gelezen:

» Kosten van de afdamming van het Slaak, van bedijking, ... vergoeding van schade, f 300 000."

3°. Het totaal van *art.* 1 wordt f 590 000.

4°. In *art.* 2 wordt sub 2°. gelezen: » de in 1881 te verkrijgen ontvangsten voor genoemd fonds."

[64. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 1sten November 1880.

WILLEM.

[64. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens art. 112 der wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 55), de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* definitief wordt vastgesteld door de wet, ook indien tot aanvulling van de koloniale middelen eene bijdrage wordt gevorderd uit 's Rijks schatkist, en dat dit geval zich voor het dienstjaar 1881 voordoet;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1881 wordt, voor zooveel de *uitgaven* betreft, definitief vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Gouvernements-secretarie, Koloniale Staten en algemeene dienst.

Gouvernements-secretarie.

Artikel 1. Tractementen en toelagen van den gouvernements-secretaris en de verdere ambtenaren en bedienden, mitsgaders schrijfloonen . . . f 25 277,75

Artikel 2. Bureau- en locaalbehoeften, bindloon, abonnement op couranten en andere uitgaven ten behoeve van de gouvernements-secretarie, van den raad van bestuur en van den burgerlijken stand, zoomede boek- en drukwerken en andere uitgaven voor de algemeene dienst en kosten van vergaderingen voor gouvernements-commissien 5 500,00

Artikel 3. Drukwerken en advertentiekosten voor de administrative dienst 5 000,00

Transporteeren f 35 777,75

Per transport f 35 777,75

Koloniale Staten.

Artikel 4. Tractementen van den griffier, den commies ter griffie en den huisbewaarder en bode 5 200,00

Artikel 5. Bureau-, locaal- en andere huishoudelijke behoeften, drukwerken, aankoop van boeken, alsmede schrijfloonen ten dienste van het verslag der zittingen 6 600,00

Districts-besturen.

Artikel 6. Tractementen en fourragegeld van de districts-commissarissen en van hunne secretarissen en klerken, en bureaukosten van commissarissen en burgerkapiteins . . 50 330,00

Artikel 7. Loon en kleeding der roeijers van de vaartuigen ten dienste van de districts-commissarissen 10 968,00

Artikel 8. Voorloopig bestuur aan de Marowijne 2 500,00

Toezigt op de Boschnegers en Indianen.

Artikel 9. Tractementen van de posthouders en opperhoofden van de Boschnegers en Indianen 1 050,00

Artikel 10. Schrijfbehoeften, transportkosten, loonen en geschenken ter vergelding van kleine diensten en begrafeniskosten van Boschnegers en Indianen 374,00

IJkwezen.

Artikel 11. Tractement en belooning van het personeel bij het ijkwezen 2 700,00

Artikel 12. Reis-, verblijf- en bureaukosten, aankoop en herstelling van werktuigen en gereedschappen en andere uitgaven 300,00

Transportkosten van ambtenaren en gepensioneerden.

Artikel 13. Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen 6 000,00

Volksfeesten.

Artikel 14. Uitgaven ter viering van 's Konings verjaardag. 1 100,00

f 122 899,75

IIde AFDEELING.

Justitie en politie.

Hof van justitie en parquet van den procureur-generaal.

Artikel 15. Tractementen en toelagen van den president, de

Transporteeren f 122 899,75

Per transport f 122 899,75

leden, den procureur-generaal, den advocaat-generaal, den griffier, den substituut-griffier en de verdere ambtenaren ter griffie en op het parquet, alsmede den bode van het hof van justitie, mitsgaders schrijfloonen . f 65 847,50

Artikel 16. Bureau- en andere huishoudelijke behoeften voor het hof van justitie en het parquet van den procureur-generaal 1 056,80

Kantongeregt te Paramaribo.

Artikel 17. Tractementen en toelagen van den kantonregter, den griffier en de ambtenaren ter griffie van het kantongeregt te Paramaribo 11 100,00

Artikel 18. Abonnement voor den griffier van het kantongeregt te Paramaribo, voor bureau- en andere huishoudelijke uitgaven 250,00

Regtsmagt in de districten.

Artikel 19. Tractementen en personele toelagen van de kantonregters in Nickerie en Coronie en hunne griffiers, en van de ommegaande regters en hunne griffiers 29 600,00

Artikel 20. Bureau- en reiskosten 1 380,00

Artikel 21. Loon en kleeding der roeijers op de vaartuigen ten dienste van de ommegaande regters. 4 800,00

Gevangeniswezen.

Artikel 22. Bewaking van veroordeelden en gedetineerden. 9 992,00

Artikel 23. Voeding, kleeding, ligging, bewassching, onderwijs, genees- en heelkundige verpleging en verschillende andere uitgaven voor gedetineerden en veroordeelden . . 39 800,00

Artikel 24. Gereedschappen, werktuigen, verlichting en andere huishoudelijke behoeften van de gevangenissen en arresthuizen 2000,00

Artikel 25. Reiskosten, schrijfbehoeften en schrijfloonen van de commissien van administratie. 500,00

Regterlijke politie.

Artikel 26. Tractementen van het politiepersoneel . . . . f 127 720,00

Artikel 27. Andere uitgaven ten dienste van de politie . . 19 416,80

Artikel 28. Verwijdering van uit Cayenne ontvlugte gedeporteerden. . . . . *Memorie.*

Transporteren f 313 463,10 f 122 899,75

Per transport f 313 463,10 f 122 899,75

Administrative politie.

Artikel 29. Tractementen van het personeel der brandweer . 1 950,00

Artikel 30. Materieel van de brandweer. 2 000,00

Artikel 31. Onderhoud van de krankzinnigen 4 000,00

Artikel 32. Opzigt over de krankzinnigen 1 365,00

Artikel 33. Tractement van den opzigter der openbare wegen en straten te Paramaribo. . . 1 200,00

Artikel 34. Gereedschappen, trekvee, materialen en andere huishoudelijke behoeften. . . 1 700,00

Artikel 35. Loon van gehuurd werkvolk te Paramaribo en van tewerkgestelden . . . 5 500,00

Artikel 36. Straatverlichting in de stad Paramaribo . . . *Memorie.*

Algemeene kosten.

Artikel 37. Toelage aan den landspraktizijn 1 500,00

Artikel 38. Vervolgingen en procedures, waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas komen . 15 000,00

f 347 678,10

IIIde AFDEELING.

Administratie van Financien.

Centrale administratie en dienst der belastingen.

Artikel 39. Tractementen, toelagen en daggelden van den administrateur van financien, de ambtenaren en bedienden van zijn bureau, den controleur der belastingen, den kolonialen ontvanger en betaalmeester en de verdere ambtenaren van 's lands middelen, mitsgaders schrijfloonen . . . . f 76 880,00

Artikel 40. Uitgaven voor de dienst der in- en uitgaande regten bij de lossingen, onderhoud en vernieuwing van werktuigen, gereedschappen, balansen, schalen, maten en gewigten, licht en andere behoeften voor de dienst der belastingen, mitsgaders kosten van invordering. 800,00

Postwezen.

Artikel 41. Tractement van het personeel bij het postwezen. 2 400,00

Artikel 42. Bestelloon, uitkeering aan de Nederlandsche postadministratie van het aandeel van Suriname in de kosten wegens het vervoer van brieven en drukwerken met de mail, . . .

Transporteren f 80 080,00 f 470 577,85

Per transport	f 80 080,00	f 470 577,85
betalingen aan het internationaal bureau der Algemeene Postvereeniging te Bern en kosten voor de binnenlandsche postdienst	6 900,00	

Bewaring van hypotheken.

Artikel 43. Tractementen van den hypotheekbewaarder en van de ambtenaren van zijn kantoor.	6 300,00	
Artikel 44. Abonnement voor den hypotheekbewaarder voor bureau-, locaal- en andere huishoudelijke behoeften	300,00	

Magazijnen.

Artikel 45. Tractementen van de ambtenaren en bedienden bij 's lands magazijnen	3 350,00	
Artikel 46. Gereedschappen en materialen tot onderhoud van vaatwerk, onderhoud en aankoop van schalen, balansen, maten en gewigten en andere benoodigdheden voor de magazijnen	100,00	

Algemeene kosten.

Artikel 47. Schrijfbehoeften, papier en bindloon, abonnement op couranten, briefporten en andere uitgaven voor het bureau van den administrateur van financien, voor de kantoren der ontvangers, voor dat van den waagmeester en 's lands magazijnen en voor het postkantoor.	2 000,00	
Artikel 48. Kosten van vervolging en proceskosten. . .	1 000,00	
Artikel 49. Aandeel van ambtenaren of anderen in de ontvangen boeten	500,00	
Artikel 50. Reis- en verblijfkosten	2 000,00	
		102 530,00

IVde AFDEELING.

Immigratie en kolonisatie.

Immigratie-departement.

Artikel 51. Tractementen en toelagen van het personeel bij het departement in de kolonie, mitsgaders schrijfloonen . . .	f 20 000,00	
Artikel 52. Kantoor- en schrijfbehoeften, drukwerken, bindloon, abonnementen op nieuwsbladen, brievenport en andere uitgaven voor het departement in de kolonie.	600,00	
Artikel 53. Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren bij het departement in de kolonie, mitsgaders loon en kleeding van de roeijers.	1 000,00	
Transporteren	f 21600,00	f 573 107,85

Per transport	f 21 600,00	f 573 107,85
Artikel 54. Renten en aflossing van de geldleening tot bevordering der immigratie ten laste der kolonie Suriname, benevens kosten daarop vallende.	26 750,00	

Kolonisatie.

Artikel 55. Voorschotten aan kolonisten	*Memorie.*	
		48 350,00

Vde AFDEELING.

Eeredienst, onderwijs, armenzorg en burgerlijke geneeskundige dienst.

Eeredienst.

Artikel 56. Tractementen en toelagen voor huishuur van de predikanten der Hervormde en Luthersche gemeenten, van de geestelijken der Roomsch-katholijke gemeente en van den opperrabbijn der Nederlandsch- en Portugeesch-Israëlitische gemeenten	f 39 300,00	
Artikel 57. Subsidien voor de eeredienst	7 000,00	

Onderwijs.

Artikel 58. Tractementen van den inspecteur voor het lager onderwijs en van diens klerk .	5 600,00	
Artikel 59. Bureaubehoeften en drukloon, benevens reis- en verblijfkosten.	600,00	
Artikel 60. Abonnement voor den secretaris der commissie van onderwijs voor bureaubehoeften en schrijfloon.	600,00	
Artikel 61. Tractementen en toelagen van onderwijzers en onderwijzeressen, schoolbehoeften en andere kosten van het onderwijs	53 900,00	
Artikel 62. Subsidien voor het onderwijs.	32 100,00	
Artikel 63. Kosten van het koloniaal Museum	600,00	

Armenzorg.

Artikel 64. Tractement en daggelden van het personeel en abonnement aan de commissie van regenten van het weldadigheidsgesticht 's lands grond Boniface	4 100,00	
Artikel 65. Uitgaven ten behoeve der ouden en gebrekkigen binnen en buiten het weldadigheidsgesticht 's lands grond Boniface en alimentatie van weezen	50 900,00	
Artikel 66. Begrafeniskosten van onvermogenden	4 000,00	
Transporteren	f 198 700,00	f 621 457,85

Per transport	f 198 700,00	f 621 457,85
Burgerlijke geneeskundige dienst.		
Artikel 67. Tractementen en toelagen van de stads genees-, heel- en verloskundigen, van de geneeskundigen belast met de stads- en armenpraktijk, en van den scriba en den kamerbewaarder der commissie van toevoorzigt	6 720,00	
Artikel 68. Toelagen aan officieren van gezondheid en apothekers in het militair hospitaal	900,00	
Artikel 69. Tractementen van den geneeskundig inspecteur en van diens klerk	7 100,00	
Artikel 70. Bureaubehoeften en drukloon, benevens reis- en verblijfkosten van den geneeskundig inspecteur	500,00	
Artikel 71. Bezoldiging van de districtsgeneesheeren . . .	38 000,00	
Artikel 72. Huur van vaartuigen en loon van roeijers ten dienste der districts-geneesheeren en fourragegelden . .	8 920,00	
Artikel 73. Toelagen aan geadmitteerde vroedvrouwen . .	*Memorie.*	
Artikel 74. Kosten van verpleging en geneesmiddelen, enz., in en buiten het militair hospitaal te Paramaribo en in de districten	25 300,00	
Bewaarplaats voor melaatschen.		
Artikel 75. Tractementen, toelagen en daggeld van den directeur, den geneesheer en den ziekenoppasser van het etablissement Batavia. . . .	4 265,00	
Artikel 76. Uitgaven ten behoeve der verpleegden op het etablissement Batavia . . .	15 000,00	
Begrafenissen en kerkhoven.		
Artikel 77. Tractement van den bedienaar der begrafenissen.	300,00	
Artikel 78. Onderhoud der begraafplaatsen, draagbaren, kleeden, gereedschappen en andere behoeften	1 400,00	
		307 105,00

VIde AFDEELING.

Bouwdepartement.

Het departement.		
Artikel 79. Tractementen, toelagen en schrijfloonen . .	9 765,00	
Artikel 80. Bureaubehoeften en reis- en verblijfkosten . .	550,00	
Transporteren	f 10 315,00	f 928 562,85

Per transport	f 10 315,00	f 928 562,85
Landsgebouwen en publieke werken.		
Artikel 81. Onderhoud van landsgebouwen met hun toebehooren, mobilair en verderen inventaris, de vaartuigen en de voer- en werktuigen en gereedschappen	48 000,00	
Artikel 82. Onderhoud van de landscommunicatien, bruggen, steigers en afwateringswerken	15 000,00	
Artikel 83. Onderhoud van fortificatien	*Memorie.*	
Aankoop en huur van gebouwen.		
Artikel 84. Negende termijn van den koopschat van de plantage Domburg tot vestiging van den districts-commissaris van Boven-Suriname en Boven-Para.	1 500,00	
Artikel 85. Huur van localen voor de publieke dienst .	15 320,00	
Artikel 86. Nieuwe werken .	7 500,00	
		97 635,00

VIIde AFDEELING.

Koloniale vaartuigen, betonning, bebakening en seinwezen.

Algemeen beheer.		
Artikel 87. Tractementen van den beheerder en van den hoofdmachinist der koloniale vaartuigen	f 8 000,00	
Artikel 88. Bureaukosten, briefporten en andere kleine uitgaven	150,00	
Artikel 89. Belooning voor het innen en verantwoorden der passagegelden	500,00	
Onderhoud en vernieuwing van het materieel der koloniale vaartuigen, alsmede steenkolen voor de stoomvaart en de smederij.		
Artikel 90. Materialen en arbeidsloonen, werktuigen, gereedschappen en verdere uitgaven voor het gewoon onderhoud der vaartuigen, alsmede steenkolen	46 300,00	
Personeel der koloniale vaartuigen.		
Artikel 91. Tractementen, gagien en toelagen van de gezagvoerders en het verder personeel der koloniale vaartuigen.	26 304,00	
Artikel 92. Tafelgelden van de gezagvoerders en het verder personeel der koloniale vaartuigen	2 000,00	
Transporteren	f 83 254,00	f 1 026 197,85

Per transport f	83 254,00	f 1 026 197,85
Artikel 93. Victualie, licht en brandstoffen voor de equipagien	11 388,00	
Betonning en bebakening.		
Artikel 94. Aankoop en onderhoud van kettingen, zinkers en tonneboeijen	500,00	
Artikel 95. Tractement en gagien van het personeel van het lichtschip aan Braamspunt en van den vuurtoren aan de Marowijne.	3 400,00	
Artikel 96. Victualie, licht en andere benoodigdheden voor de equipage van het lichtschip.	1 898,00	
Artikel 97. Onderhoud van het lichtschip en aankoop van olie voor den lichttoestel. . .	2 200,00	
Seinwezen.		
Artikel 98. Toelagen aan seinwachters	638,75	
Artikel 99. Benoodigdheden voor het seinwezen	250,00	
		103 528,75
VIIIste AFDEELING.		
Pensioenen, wachtgelden, toelagen en onderstanden.		
Artikel 100. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren . . f	97 172,50	
Artikel 101. Pensioenen van weduwen en kinderen van overleden burgerlijke landsdienaren.	64 390,65	
Artikel 102. Wachtgelden .	3 600,00	
Artikel 103. Toelage aan een broeder der orde van den Nederlandschen Leeuw	200,00	
Artikel 104. Onderstanden .	*Memorie.*	
		165 363,15
IXde AFDEELING.		
Onvoorziene uitgaven.		
Artikel 105. Onvoorziene uitgaven . . .		35 000,00
		f 1 330 089,75

een millioen drie honderd dertig duizend negen en tachtig gulden vijf en zeventig cent.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 2, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 16, 21, 23, 24, 27, 30, 31, 34, 36, 38, 40, 42, 46, 47, 48, 49, 50, 52, 53, 54, 59, 61, 63, 65, 66, 70, 71, 72, 74, 76, 78, 80, 81, 82, 85, 86, 88, 89, 90, 93, 94, 96, 97, 99, 100, 101 en 102 van de bij deze wet vastgestelde begrooting ontoereikend wordt bevonden, kan het, even als de posten bij de artikelen 28, 36, 55, 73, 83 en 104 voor *memorie* uitgetrokken, door overschrijving uit art. 105 dier begrooting worden aangevuld.

De toelagen voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen worden aangewezen op de artikelen waarin zijn omschreven de tractementen voor de betrekkingen, die tijdelijk worden waargenomen.

Artikel 3.

Op art. 105 van de bij deze wet vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van die begrooting.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Artikel 4.

Tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1881, worden over dat jaar gebezigd de na te noemen middelen en inkomsten, te weten:

A. *Directe en indirecte belastingen.*

a. personeel;
b. grondbelasting;
c. patentregt;
d. belasting op de huurwaarde van huizen;
e. belasting voor straatverlichting;
f. paardengeld;
g. accijns op het binnenlandsch gedistilleerd;
h. invoerregten;
i. uitvoerregten;
k. tonnegeld der schepen;
l. baak-, los- en steigergelden;
m. waag- en rooigelden en pakhuishuur
n. zegelregt;
o. geneeskundige belasting;
p. successie- en overgangsregten;
q. begraafplaatsregt;
r. regt- op de verlotingen.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

a. passagegelden;
b. opbrengst der posterij;
c. erf- en grondpacht;
d. landtaxen of akkergelden;
e. inhoudingen op de tractementen der ambtenaren voor pensioen;
f. renten van de kapitalen afkomstig van het opgeheven West-Indisch pensioenfonds;
g. terugbetaling van voorschotten;
h. boeten, opbrengst van verbeurdverklaringen en terugbetaling van voorloopig betaalde justitie- en proceskosten;
i. griffieregten, te verantwoorden aan de koloniale kas;
k. salarissen van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas;

l. emolumenten van den gouvernements-secretaris, te verantwoorden aan de koloniale kas;

m. verschillende ontvangsten.

C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[64. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881, door den Gouverneur bij verordening van 20 Julij 1880 (*Gouvernementsblad* n°. 22) voorloopig vastgesteld zoo als zij door de Koloniale Staten was goedgekeurd, wijst voor de uitgaven een eindcijfer aan van. . . . . f 1 357 186,25

terwijl de middelen zijn geraamd op. . 1 134 443,33

en bijgevolg de bijdrage op. . . . . . f 222 742,92

Bij het hierbij ter voldoening aan art. 112 van het Regeringsreglement aangeboden wetsontwerp, worden de uitgaven geraamd op . . . . f 1 330 089,75

en de middelen eveneens op. 1 134 443,33

De bijdrage wordt dus begroot op . . f 195 646,42

Even als ten vorigen jare betreft het verschil tusschen het wetsontwerp en de voorloopig vastgestelde begrooting de in de Koloniale Staten aangenomen amendementen, met uitzondering van de VIIIste afdeeling (pensioenen, wachtgelden, toelagen en onderstanden), welke in overeenstemming is gebragt met de sedert voorgevallen mutatien.

Zoo zijn niet overgenomen de volgende artikelen:

Art. 64. » Inrigting voor middelbaar onderwijs te Paramaribo, f 18 000."

De Gouverneur acht het weder in het leven roepen van zoodanige inrigting niet noodzakelijk, en is van oordeel dat alleen een in financieel opzigt onafhankelijk land zich al het wenschelijke mag verschaffen, terwijl een land dat nog niet in eigen huishouding voorziet, tevreden moet zijn met het volstrekt onontbeerlijke.

In deze zienswijze wordt ten volle door de Regering gedeeld.

Art. 73. » Kosten van opleiding voor geneeskundigen, f 5000."

Daar het gebrek aan geneeskundigen op dit oogenblik voorziening vereischt, en men dus niet gebaat zou zijn met eene opleiding, welke in elk geval eerst na zes jaren vrucht zou kunnen dragen, acht de Gouverneur dezen post geheel en al zonder nut.

Met het Koloniaal Bestuur geeft de ondergeteekende er de voorkeur aan om in de behoefte zooveel mogelijk te voorzien door uitzending van geneeskundigen uit Nederland.

Art. 78. » Kosten voor kunstmatige verrigtingen in het militair hospitaal ter verkrijging van animale koepokstof, f 300."

Sinds jaren werd van tijd tot tijd koepokstof in buisjes naar de kolonie verzonden, welke echter in den regel geen uitwerking had. Daar zulks welligt aan den betrekkelijk langen duur van den overtogt is te wijten, is onlangs er toe besloten om de stof geregeld per mail te verzenden. Mogt deze poging niet het gewenschte gevolg hebben, dan zullen maatregelen worden genomen om binnen de kolonie in de behoefte aan goede stof te voorzien.

Verder is afgevoerd de verhooging van f 5000, welke art. 86 » Onderhoud van de landscommunicatien, bruggen, steigers en afwateringswerken" heeft ondergaan.

Nu de steiger voor zeeschepen, waarvan sprake is in noot 53 van den uitgewerkten en toelichtenden staat, behoorende bij de begrooting voor het loopende jaar, in 1880 voltooid zal zijn, acht de Gouverneur de verhooging geheel onnoodig.

De vroeger als normaal cijfer uitgetrokken f 10 000 zijn toch reeds met f 5000 vermeerderd, terwijl bij voorkomende behoefte, het artikel bovendien voor aanvulling uit de onvoorziene uitgaven vatbaar is.

Eindelijk is, even als in vorige jaren, op de bekende gronden geschrapt de onder artikel 43 uitgetrokken memoriepost wegens subsidie voor telegraphische verbinding.

's Gravenhage, 28 October 1880.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

[64. 4.]

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING

VAN

SURINAME

VOOR HET DIENSTJAAR

1881.

UITGEWERKTE EN TOELICHTENDE STAAT.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		1ste AFDEELING.			
		Gouvernements-secretarie, Koloniale Staten en algemeene dienst.			
		Gouvernements-secretarie:			
1		Tractementen en toelagen van den gouvernements-secretaris en de verdere ambtenaren en bedienden, mitsgaders schrijfloonen:			
	a.	tractementen en schrijfloonen:			
		1 gouvernements-secretaris		f 9 000,00	
		1 hoofdcommies		3 500,00	
		2 eerste commiesen		4 000,00	
		2 tweede commiesen		2 400,00	
		2 eerste klerken		2 000,00	
		3 klerken		1 800,00	
		1 bode, tevens huisbewaarder		450,00	
		1 schoonmaakster		127,75	
		schrijfloonen		500,00	
				f 23 777,75	
	b.	toelagen:			
		1 hoofdcommies	f 500,00		
		1 eerste commies	1 000,00		
				1 500,00	
					f 25 27
2		Bureau- en locaalbehoeften, bindloon, abonnement op couranten en andere uitgaven ten behoeve van de gouvernements-secretarie, van den raad van bestuur en van den burgerlijken stand, zoomede boek- en drukwerken en andere uitgaven voor de algemeene dienst, en kosten van vergaderingen voor gouvernements-commissien:			
	a.	bureau- en locaalbehoeften, bindloon, abonnement op couranten en andere uitgaven ten behoeve van de gouvernements-secretarie, van den raad van bestuur en van den burgerlijken stand (2)		f 800,00	
	b.	boek- en drukwerken en andere uitgaven voor de algemeene dienst (3)		4 500,00	
	c.	kosten voor vergaderingen voor gouvernements-commissien		200,00	
					5 50
3		Drukwerken en advertentiekosten voor de administrative dienst (5)			5 00
		Koloniale Staten.			
4		Tractementen van den griffier, den commies ter griffie en den huisbewaarder en bode:			
		1 griffier		f 3 600,00	
		1 commies ter griffie		1 000,00	
		1 bode, tevens huisbewaarder		600,00	
					5 20
5		Bureau-, locaal- en andere huishoudelijke behoeften, drukwerken, aankoop van boeken, alsmede schrijfloonen ten dienste van het verslag der zittingen:			
	a.	bureau-, locaal- en andere huishoudelijke behoeften		f 300,00	
	b.	drukwerken		4 500,00	
	c.	aankoop van boeken		100,00	
	d.	schrijfloonen		1 700,00	
					6 60
				Transporteren	f 47 57

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
f 25 278,10	(1) f 25 263,48	f 14,27	
3 000,00	(4) 5 095,48	404,52	
8 500,00	8 500,00	»	f 3 500,00
5 200,00	5 200,00		
6 600,00	6 452,20	147,80	
f 48 578,10	f 50 511,16	f 566,59	f 3 500,00

TOELICHTINGEN.

(1) Te weten:

tractement en toelagen	f 24 111,09
verlofstraktement van den eersten klerk J. H. Brandon	533,34
schrijfloonen	619,05
	f 25 263,48

(2) Omtrent de vermindering van dit onderdeel wordt verwezen naar noot 3.

(3) Verhoogd ten gevolge van de bestelling uit Europa van het voor de algemeene dienst benoodigd drukwerk.

Ten gevolge van dien maatregel is een nieuw contract met den gouvernementsdrukker aangegaan voor den tijd van 3 jaren, tegen eene som van f 5000 's jaars, welke opgenomen is onder art. 3.

De besparing welke ten gevolge van een en ander gemaakt wordt op de onderscheiden posten voor bureaubehoeften op deze begrooting voorkomende, bedraagt f 3500.

Met juistheid zal de besparing eerst in een volgend dienstjaar kunnen blijken, vermits nu nog niet met zekerheid is op te geven, of met de uitgetrokken sommen kan worden volstaan, dan wel of zij te ruim genomen zijn, te meer nog daar niet ieder jaar hetzelfde bedrag voor drukwerk uit Europa zal worden betaald, daar van eenige modellen eene oplaag besteld is voor 3 of meer jaren.

(4) Te weten:

op onderdeel *a*	f 2 168,75
» » *b*	2 689,23
» » *c*	237,50
	f 5 095,48

(5) Zie het aangeteekende bij noot 3.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 47 577,
		Districtbesturen.			
6		Tractementen en fourragelld van de districts-commissarissen en van hunne secretarissen en klerken en bureaukosten van commissarissen en burger-kapiteins:			
	a.	tractementen:			
		1 districts-commissaris		f 6 000,00	
		4 districts-commissarissen, à f 5000		20 000,00	
		2 » » » 4000		8 000,00	
		1 » secretaris		2 200,00	
		2 » secretarissen, à f 2000		4 000,00	
		2 » » » 1800		3 600,00	
		2 klerken, à f 1200		2 400,00	
		5 » » 600		3 000,00	
				f 49 200,00	
	b.	bureaukosten:			
		5 districts-commissarissen, à f 120	f 600,00		
		2 » » » 80	160,00		
		12 burger-kapiteins » 10	120,00		
				880,00	
	c.	fourragegeld:			
		1 districts-commissaris		250,00	
					50 330,
7		Loon en kleeding der roeijers van de vaartuigen ten dienste van de districts-commissarissen:			
	a.	loon		f 10 560,00	
	b.	kleeding		480,00	
					10 968,
8		Voorloopig bestuur aan de Marowijne			2 500,
		Toezigt op de Boschnegers en Indianen:			
9		Tractementen van de posthouders en opperhoofden van de Boschnegers en Indianen:			
		1 posthouder bij de Becoe- en Moesinga-negers (Saramacca)		f 600,00	
		3 opperhoofden van de verschillende boschnegerstammen, à f 150		450,00	
					1 050,
10		Schrijfbehoeften, transportkosten, loonen en geschenken ter vergelding van kleine diensten en begrafeniskosten van Boschnegers en Indianen:			
	a.	schrijfbehoeften		f 24,00	
	b.	transportkosten		100,00	
	c.	geschenken		200,00	
	d.	begrafeniskosten		50,00	
					374,
		Transporteren			f 112 799,7

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
48 578,10	f 50 511,16	f 566,59	f 3 500,00
50 330,00	(6) 60 693,32	»	10 363,32
10 968,00	(7) 11 130,08	»	162,08
2 500,00	(8) 2 066,66	433,34	
1 050,00	1 050,00		
374,00	(9) 401,52½	»	27,52½
f 113 800,10	f 125 852,74½	f 999,93	f 14 052,92½

TOELICHTINGEN.

(6) De uitgaven verdeelen zich als volgt:

tractement van een districts-commissaris (thans waarnemend agent generaal	f 6 000,00
tractementen	49 500,00
verlofstractement aan den districts-commissaris P. A. Bechthold	3 973,32
bureaukosten	870,00
fourragegeld	250,00
schadeloosstelling aan een districts-klerk, wegens kosten van verplaatsing . . .	100,00
	f 60 693,32

(7) Te weten:

a. loon	f 10 837,00
b. kleeding	293,08
	f 11 130,08

(8) Te weten:

tractement van een ambtenaar	f 2 000,00
abonnement tot bestrijding der kosten van geneeskundige behandeling van den ambtenaar en zijn gezin, September—December (à f 200 's jaars)	66,66
	f 2 066,66

(9) Te weten:

a. schrijfbehoeften.	*Nihil.*
b. transportkosten.	f 57,00
c. geschenken	286,52½
d. begrafeniskosten	58,00
	f 401,52½

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 112 799,
		IJkwezen:			
11		Tractement en belooning van het personeel bij het ijkwezen:			
	a.	tractement van den ijker		f 2 400,00	
	b.	adsistentie van den ijker		300,00	
					2 700
12		Reis-, verblijf- en bureaukosten, aankoop en herstelling van werktuigen en gereedschappen en andere uitgaven:			
	a.	reis-, verblijf- en bureaukosten		f 250,00	
	b.	onderhoud van gereedschappen enz.		50,00	
					300,
		Transportkosten van ambtenaren en gepensioneerden:			
13		Uit- en terugzending van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen (12)			6 000
		Volksfeesten:			
14		Uitgaven ter viering van 's Konings verjaardag			1 100
		TOTAAL der Iste afdeeling			f 122 899

IIde AFDEELING.

Justitie en politie.

Hof van justitie en parquet van den procureur-generaal.

15		Tractementen en toelagen van den president, de leden, den procureur-generaal, den advocaat-generaal, den griffier, den substituut-griffier en de verdere ambtenaren ter griffie en op het parquet, alsmede den bode van het hof van justitie, mitsgaders schrijfloonen:			
		1 president		f 8 000,00	
		4 leden, à f 6 500		26 000,00	
		1 procureur-generaal		10 000,00	
		1 advocaat-generaal		6 500,00	
		1 griffier		6 000,00	
		1 substituut griffier		3 000,00	
		2 ambtenaren ter griffie, f 600 en f 1200		1 800,00	
		1 commies op het parquet		1 600,00	
		2 klerken op het parquet, f 600 en f 800		1 400,00	
		1 bode van het hof		547,50	
		schrijfloonen voor het hof		800,00	
		idem voor het parquet		200,00	
					f 65 847
16		Bureau- en andere huishoudelijke behoeften voor het hof van justitie en het parquet van den procureur-generaal:			
	a.	abonnement voor den griffier van het hof wegens bureaukosten en huishoudelijke uitgaven voor de griffie van het hof		f 300,00	
	b.	aankoop van boeken voor het hof		200,00	
	c.	bureaubehoeften van het parquet:			
		schrijf- en kantoorbehoeften (15)	f 350,00		
		Transporteren	f 350,00	f 500,00	f 65 847

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
113 800,10	f 125 852,74^{5}	f 999,93	f 14 052,92^{5}
2 700,00	(10) 1 600,00	1 100,00	
300,00	(11) 193,50	106,50	
8 000,00	(13) 5 730,00	270,00	
1 100,00	1 000,00	100,00	
f 125 900,10	f 134 376,24^{5}	f 2 576,43	f 14 052,92^{5}
			f 11 476,49^{5}
f 65 849,00	(14) f 65 786,32	f 61,18	»
f 65 849,00	f 65 786,32	f 61,18	»

TOELICHTINGEN.

(10) Te weten:

1 waarnemend ijker	f 1 000,00
1 adsistent	600,00
	f 1 600,00

(11) Te weten:

op onderdeel *a*.	f 90,00
» » *b*.	103,50
	f 193,50

(12) Deze post is met f 2000 verminderd met het oog op de uitgaaf in 1879.

(13) Te weten:

C. M. J. W. van Alphen en echtgenoot .	f 1 000,00
J. F. A. Cateau van Rosevelt	500,00
J. H. Brandon	270,00
A. Kappler	250,00
M. C. L. Catshoek en gezin	600,00
T. Hiemcke en gezin, naar Nederland en terug	1 375,00
J. Lugard (de helft wegens overlijden op reis).	125,00
G. Schreuder (idem).	60,00
L. Brandsen	150,00
J. C. Fransen	150,00
W. F. H. Larot en gezin	750,00
A. J. Posthoorn en echtgenoot	500,00
	f 5 730,00

(14) Ten gevolge van het verleend buitenlandsch verlof aan een lid van het hof is beschikbaar gebleven f 61,13

Minder uitgegeven aan schrijfloonen voor het hof	0,05
	f 61,18

(15) Ten aanzien van de vermindering van dezen post wordt verwezen naar noot 3.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 350,00	f 500,00	f 65 847,3
		bindloon	30,00		
		abonnement op de dagbladen	60,00		
		daggeld van eene schoonmaakster van het parquet	116,80		
				556,80	
					1 056,
		Kantongeregt te Paramaribo:			
17		Tractementen en toelagen van den kantonregter, den griffier en de ambtenaren ter griffie van het kantongeregt te Paramaribo:			
	a.	tractementen:			
		1 kantonregter		f 6 000,00	
		1 griffier		3 000,00	
		1 commies		1 000,00	
		1 klerk		600,00	
				f 10 600,00	
	b.	toelage aan den tegenwoordigen kantonregter		500,00	
					11 100,0
18		Abonnement voor den griffier van het kantongeregt te Paramaribo voor bureau- en andere huishoudelijke uitgaven			250,(
		Regtsmagt in de districten:			
19		Tractementen en personele toelagen van de kantonregters in Nickerie en Coronie en hunne griffiers, en van de ommegaande regters en hunne griffiers:			
	a.	tractementen:			
		1 kantonregter in Nickerie		f 5 400,00	
		1 kantonregter in Coronie		5 400,00	
		2 ommegaande regters te Paramaribo en op plantage Marienburg, à f 5400		10 800,00	
		1 griffier		2 400,00	
		3 griffiers, à f 1800		5 400,00	
				f 29 400,00	
	b.	personele toelagen:			
		2 ommegaande regters, à f 100		200,00	
					29 600,0
20		Bureau- en reiskosten:			
	a.	toelagen voor bureaukosten:			
		aan 4 griffiers, à f 80		f 320,00	
		» 1 ambtenaar bij het openbaar ministerie in Nickerie		160,00	
		» 1 dito in Coronie		100,00	
				f 580,00	
		Transporteren		f 580,00	f 107 854,30

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	*TOELICHTINGEN.*
f 65 849,00	f 65 786,32	f 61,18	»	
1 307,12	(16) 1 682,95	»	f 626,15	(16)
11 100,00	11 100,00			
250,00	250,00			
29 600,00	(17) 31 683,00	»	2 083,00	(17)
f 108 106,12	f 110 502,27	f 61,18	f 2 709,15	

(16) Te weten:

op onderdeel *a*	f 300,00
» » *b*	200,00
» » *c*	1 182,95
	f 1 682,95

(17) De uitgaven zijn geweest:

aan tractementen:

vóór het in werking treden van de herziene strafverordening	f 16 310,00
daarna.	14 700,00
	f 31 010,00
personele toelagen	200,00
reis- en verblijfkosten van tijdelijke griffiers bij ontstentenis van de titularissen . . .	253,00
schadeloosstelling wegens kosten van verplaatsing	220,00
	f 31 683,00

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 580,00	f 107 854,3
	l.	abonnement voor reiskosten:			
		aan 1 kantonregter in Coronie	f 400,00		
		» 2 ommegaande regters, à f 200	400,00		
				800,00	
					1 380,(
21		Loon en kleeding der roeijers op de vaartuigen ten dienste van de ommegaande regters:			
	a.	loon		f 4 680,00	
	b.	kleeding		120,00	
					4 800,0
		Gevangeniswezen:			
22		Bewaking van veroordeelden en gedetineerden:			
	a.	burgerlijk en militair huis van verzekering in het fort Zeelandia:			
		tractement van den directeur	f 1 500,00		
		1 adsistent-cipier	750,00		
		2 gevangenbewaarders, à f 450	900,00		
		2 opzigters, à f 400	800,00		
		bureaukosten	50,00		
				f 4 000,00	
	b.	gevangenis in het fort Nieuw-Amsterdam:			
		tractement van den directeur	f 1 500,00		
		1 adsistent-cipier	750,00		
		1 eerste gevangenbewaarder	500,00		
		3 tweede gevangenbewaarders, à f 450	1 350,00		
		4 opzigters, à f 400	1 600,00		
		bureaukosten	100,00		
				5 800,00	
	c.	huis van bewaring in het district Nickerie:			
		toelage aan den waarnemenden cipier	f 100,00		
		bureaukosten	20,00		
				120,00	
	d.	huis van bewaring in het district Coronie:			
		toelage aan den waarnemenden cipier	f 60,00		
		bureaukosten	12,00		
				72,00	
					9 992,(
23		Voeding, kleeding, ligging, bewassching, onderwijs, genees- en heelkundige verpleging en verschillende andere uitgaven voor gedetineerden en veroordeelden:			
	a.	voeding (20)		f 32 000,00	
	b.	brandhout		*Memorie.*	
	c.	kleeding		2 500,00	
	d.	ligging		300,00	
	e.	bewassching		300,00	
	f.	onderwijs		2 000,00	
		Transporteren		f 37 100,00	f 124 026,3

BESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
108 106,12	f 110 502,27	f 61,18	f 2 709,15	(18) Te weten: a. loon . . . f 4 714,80; b. kleeding . . . 129,30; f 4 844,10
1 380,00	1 500,00	»	120,00	(19) Ten gevolge van tijdelijke vacature in het personeel is van de in 1879 toegestane som, f 15,56 ongebruikt gebleven.
4 800,00	(18) 4 844,10	»	44,10	(20) Lagere raming met het oog op de uitgaven in 1879.
9 992,00	(19) 9 976,44	15,56		
f 124 278,12	f 126 822,81	f 76,74	f 2 873,25	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 37 100,00	f 124[illegible]
	g.	genees- en heelkundige verpleging (20)		2 500,00	
	h.	verschillende andere uitgaven		200,00	
					39 [illegible]
24		Gereedschappen, werktuigen, verlichting en andere huishoudelijke behoeften van de gevangenissen en arresthuizen			2 [illegible]
25		Reiskosten, schrijfbehoeften en schrijfloonen van de commissien van administratie			5[illegible]
		Regterlijke politie:			
26		Tractementen van het politie-personeel:			
		1 commissaris van politie	f 4 000,00		
		1 inspecteur van politie	1 800,00		
		1 klerk op het politie-bureau	600,00		
				f 6 400,00	
		Corps maréchaussée:			
		1 opperwachtmeester	f 1 200,00		
		2 wachtmeesters, à f 900	1 800,00		
		19 brigadiers, à f 760	14 440,00		
		48 maréchaussées 1ste klasse, à f 640	30 720,00		
		50 » 2de » » 600	30 000,00		
				78 160,00	
		Politiemagt uit inlanders bestaande:			
		8 hoofdlieden, à f 760	f 6 080,00		
		27 agenten 1ste klasse, à f 640	17 280,00		
		33 » 2de » » 600	19 800,00		
				43 160,00	
		Schrijfloonen voor het bureau van politie (22)		*Memorie.*	
					127 72[illegible]
27		Andere uitgaven ten dienste van de politie:			
	a.	wapenen, ledergoed, harnachement en uitrusting		f 2 000,00	
	b.	aankoop van paarden		800,00	
	c.	fourrage en vétérinaire kosten		1 800,00	
	d.	stalbehoeften		200,00	
	e.	loon van roeijers		12 400,00	
	f.	huur van vaartuigen		100,00	
	g.	licht voor de politiestations		700,00	
	h.	schrijfbehoeften voor het bureau van politie te Paramaribo en de stations in de buitendistricten (24)		200,00	
	i.	daggeld van eene schoonmaakster voor het politiebureau te Paramaribo, 365 dagen à 32 cent		116,80	
	k.	kleine uitgaven		800,00	
	l.	reis- en teerkosten		100,00	
	m.	buitengewone slijtage van kleeding en schoeisel		200,00	
					19 416
		Transporteren			f 313 463

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

[TOE]GESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
124 278,12	f 126 822,81	f 76,74	f 2 873,25
43 800,00	(21) 33 658,78*	6 141,21*	
2 000,00	1 999,25	0,75	
500,00	500,00		
127 720,00	(23) 126 019,38	1 700,62	
19 517,12	(25) 18 833,17	583,63	
317 815,24	f 307 833,39*	f 8 502,95*	f 2 873,25

TOELICHTINGEN.

(21) Te weten:

a. voeding	f 27 137,66
b. brandhout	*Nihil.*
c. kleeding	2 307,46
d. ligging	153,60
e. bewassching	273,10
f. onderwijs	1 481,71*
g. genees- en heelkundige verpleging . .	2 157,20
h. andere uitgaven	148,05
	f 33 658,78*

(22) Deze memoriepost strekt om bij drukke werkzaamheden van het ambtelijk personeel eenige vergoeding te kunnen toekennen wegens buitengewoon schrijfwerk, in zooverre daartoe namelijk de gelegenheid bestaat, zonder het totaal van het artikel te overschrijden.

(23) Ten gevolge van tijdelijke vacature in het politie-personeel is het voor 1879 toegestane cijfer niet ten volle benoodigd geweest.

(24) Wordt verwezen naar noot 3.

(25) Te weten:

op onderdeel *a.*	f 1 010,19
» » *b.*	600,00
» » *c.*	1 758,20
» » *d.*	237,13
» » *e.*	12 241,39
» » *f.*	63,00
» » *g.*	698,69
» » *h.*	241,20
» » *i.*	116,80
» » *k.*	882,97
» » *l.*	118,60
» » *m.*	865,00
	f 18 833,17

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMI voor 1881.
		Per transport			f 313 46
28		Verwijdering van uit Cayenne ontvlugte gedeporteerden			*Memori*
		Administrative politie:			
29		Tractementen van het personeel der brandweer:			
		1 opperbrandmeester		f 1 200,00	
		1 brandspuitmakersbaas		600,00	
		1 boodschaplooper		150,00	
					1 95
30		Materieel van de brandweer			2 00
31		Onderhoud van de krankzinnigen			4 00
32		Opzigt over de krankzinnigen			1 36
33		Tractement van den opzigter der openbare wegen en straten te Paramaribo			1 20
34		Gereedschappen, trekvee, materialen en andere huishoudelijke behoeften			1 70
35		Loon van gehuurd werkvolk te Paramaribo en van tewerkgestelden (26)			5 50
36		Straatverlichting in de stad Paramaribo (27)			*Memori*
		Algemeene kosten:			
37		Toelage aan den landspraktizijn			1 50
38		Vervolgingen en procedures waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk ten laste van de koloniale kas komen			15 00
		TOTAAL der IIde afdeeling			f 347 6

IIIde AFDEELING.

Administratie van Financien.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMI voor 1881.
		Centrale administratie en dienst der belastingen:			
39		Tractementen, toelagen en daggelden van den administrateur van financien, de ambtenaren en bedienden van zijn bureau, den controleur der belastingen, den kolonialen ontvanger en betaalmeester en de verdere ambtenaren van 's lands middelen, mitsgaders schrijfloonen:			
	a.	bureau van den administrateur:			
		1 administrateur van financien		f 9 000,00	
		1 eerste commies		2 400,00	
		4 tweede commiesen, f 1200 à f 2000		7 000,00	
		3 klerken, f 600 à f 1000		2 500,00	
		1 huisbewaarder		250,00	
		1 bode		350,00	
				f 21 600,00	
	b.	tractement van den controleur der belastingen		6 000,00	
	c.	kantoor van den kolonialen ontvanger en betaalmeester:			
		1 koloniale ontvanger en betaalmeester	f 6 000,00		
		4 tweede commiesen, à f 1500	6 000,00		
		Transporteren	f 12 000,00	f 27 600,00	

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
f 317 815,24	f 307 833,39[a]	f 8 502,95[a]	f 2 873,25	(26) Lagere raming met het oog op de uitgaven in 1879.
Memorie.	185,85	»	185,85	(27) Zoowel op grond van de groote kosten aan de straatverlichting verbonden, als om het bezwaar voor velen om de uitsluitend voor dat doel verhoogde huurwaarde te betalen, is de verordening houdende invordering van die belasting tot nader geschorst.
				(28) Te weten: verlichting van de aanlegplaatsen voor koopvaardijschepen . . . f 158,05; een straatlantaarn . . . 30,00; vier model-lantaarns en toebehooren . . . 173,00; f 361,05
1 950,00	1 950,00			
2 000,00	1 649,89	350,11		
4 000,00	3 996,82[a]	3,17[a]		
1 366,00	1 365,00			
1 200,00	1 200,00			
1 700,00	1 451,57	248,43		
6 000,00	5 123,89	376,11		
Memorie.	(28) 361,05	»	361,05	
1 500,00	1 500,00			
15 000,00	16 707,42[a]	»	1 707,42[a]	
f 352 531,24	f 343 324,89[a]	f 9 480,78	f 5 127,57[a]	
		f 4 353,20[a]		

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 12 000,00	f 27 600,00	
		5 klerken, f 600 à f 1000	3 400,00		
		1 bode	300,00		
				15 700,00	
	d.	tractement van den ontvanger der belastingen in Nickerie		f 3 000,00	
	e.	toelage aan de entreposeurs:			
		te Paramaribo	f 400,00		
		te Nieuw Rotterdam	150,00		
				550,00	
	f.	ambtenaren van de recherche:			
		1 visiteur der in- en uitgaande regten en accijnsen	f 3 000,00		
		1 hoofdcommies	1 500,00		
		commiesen der belastingen, f 900 à f 1200	21 500,00		
				26 000,00	
	g.	's lands waag:			
		1 waagmeester	f 1 500,00		
		1 assistent	1 000,00		
				2 500,00	
	h.	drie vaste sjouwers ten dienste der recherche en van 's lands waag, f 300 à f 365 (29)		1 030,00	
	i.	schrijfloonen		500,00	
					f 76 880,0
40		Uitgaven voor de dienst der in- en uitgaande regten bij de lossingen, onderhoud en vernieuwing van werktuigen, gereedschappen, balansen, schalen, maten en gewigten, licht en andere behoeften voor de dienst der belastingen, mitsgaders kosten van invordering:			
	a.	onderhoud en vernieuwing van werktuigen, gereedschappen, balansen, schalen, maten en gewigten, licht voor het waaggebouw en andere behoeften		f 200,00	
	b.	kosten van invordering der belastingen		600,00	
					800,0
		Postwezen:			
41		Tractementen van het personeel bij het postwezen:			
		1 tweede commies, ambtenaar belast met de posterij		f 1 800,00	
		1 klerk (31)		600,00	
					2 400,0
42		Bestelloon, uitkeering aan de Nederlandsche Postadministratie van het aandeel van Suriname in de kosten wegens het vervoer van brieven en drukwerken met de mail, betalingen aan het internationaal bureau der Algemeene Postvereeniging te Bern en kosten voor de binnenlandsche postdienst:			
	a.	bestelloon (33)		f 300,00	
	b.	uitkeering aan de Nederlandsche Postadministratie		3 300,00	
	c.	betalingen aan het internationaal bureau der Algemeene Postvereeniging te Bern		300,00	
	d.	kosten van de binnenlandsche postdienst		3 000,00	
					6 900,0
		Bewaring van hypotheken:			
43		Tractementen van den hypotheekbewaarder en van de ambtenaren van zijn kantoor:			
		1 hypotheekbewaarder		f 4 500,00	
		1 commies		1 200,00	
		Transporteren		f 5 700,00	f 86 980,00

...ESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.		VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.		Minder.	TOELICHTINGEN.
						(29) Voor 1880 was toegestaan f 1932, zijnde voor zes vaste sjouwers. Het getal van zes sjouwers is weder teruggebragt tot drie, vermits het gebleken is dat door belanghebbenden geen gebruik wordt gemaakt van deze sjouwers, waardoor de koloniale kas verstoken blijft van de loonen waarop gerekend werd. Te dien einde zijn de waag- en rooigelden onder lit. A *m*, van de middelen f 2000 minder geraamd dan in 1879 en 1880.
						(30) Te weten: onderhoud enz. f 366,51; kosten van invordering 1 359,18; f 1 725,69
						(31) Het is noodzakelijk gebleken om den adsistent op een tractement van f 600 te benoemen tot klerk, ten einde bij tijdelijke afwezigheid van den ambtenaar belast met de posterij, dezen als zoodanig te kunnen vervangen. Deze verhooging, ad f 300, heeft evenwel geen invloed op het eindcijfer dezer afdeeling, vermits onderdeel *b* van art. 41 is kunnen worden verminderd.
						(32) Te weten: 1 ambtenaar f 1 800,00 (gekweten uit art. 39*a* der begr. voor 1879). 1 adsistent 300,00 (gekweten uit art. 40*d* der begr. voor 1879). f 2 100,00
77 782,00	f	79 880,00	»	f	3 000,00	(33) Ten gevolge van vermeerderde werkzaamheden van den besteller, is het billijk diens toelage te brengen op f 300. Zie voorts de toelichting bij noot 31.
800,00	(30)	1 725,69	»		925,69	
2 100,00	(32)	2 100,00	f 300,00			
7 200,00		7 200,00	»		300,00	
87 882,00	f	90 905,69	f 300,00	f	4 225,69	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		ERA VO 18
		Per transport	f 5 700,00	f 86
		1 klerk	600,00	
				6
44		Abonnement voor den hypotheekbewaarder, voor bureau-, locaal- en andere huishoudelijke behoeften		
		Magazijnen:		
45		Tractementen van de ambtenaren en bedienden bij 's lands magazijnen:		
		1 magazijnmeester	f 1 800,00	
		1 klerk	800,00	
		3 magazijnsknechten	750,00	
				3
46		Gereedschappen en materialen tot onderhoud van vaatwerk, onderhoud en aankoop van schalen, balansen, maten en gewigten en andere benoodigheden voor de magazijnen (34)		
		Algemeene kosten:		
47		Schrijfbehoeften, papier en bindloon, abonnement op couranten, briefporten en andere uitgaven voor het bureau van den administrateur van financien, voor de kantoren der ontvangers, voor dat van den waagmeester en 's landsmagazijnen en voor het postkantoor (35)		2
48		Kosten van vervolging en proces-kosten		1
49		Aandeelen van ambtenaren of anderen in de ontvangen boeten		
50		Reis- en verblijfkosten (38)		2
		TOTAAL der IIIde afdeeling		f 102
		IVde AFDEELING.		
		Immigratie en kolonisatie.		
		Immigratie-departement:		
51		Tractementen en toelagen van het personeel bij het departement in de kolonie, mitsgaders schrijfloonen:		
		1 agent-generaal	f 8 000,00	
		1 commies	1 600,00	
		1 klerk	600,00	
		4 tolken in de Chinesche taal	3 200,00	
		8 tolken in het Bengaalsch en Hindostansch	6 000,00	
		schrijfloonen (39)	600,00	
				f 20
52		Kantoor- en schrijfbehoeften, drukwerken, bindloon, abonnementen op nieuwsbladen, brievenport en andere uitgaven voor het departement in de kolonie:		
	a.	kantoor- en schrijfbehoeften	f 200,00	
	b.	drukwerken en aanschaffing van de voor de algemeene dienst en de districtsbesturen benoodigde registers (40)	300,00	
	c.	abonnement op nieuwsbladen	60,00	
		Transporteren	f 560,00	f 20 0

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
f 87 882,00	f 90 905,69	f 300,00	f 4 225,69
6 300,00	6 300,00		
300,00	300,00		
3 350,00	3 348,25	1,75	
150,00	127,93 •	»	27,93 •
3 500,00	(36) 4 142,40	»	2 142,40
(37) 24 000,00			
1 000,00	1 002,42 •	»	2,42 •
500,00	502,04	»	2,04
1 500,00	2 068,90	»	68,90
f 128 482,00	f 108 697,64	f 301,75	f 6 469,39
			f 6 167,64
f 19 700,00	f 19 700,00	f 300,00	»
f 19 700,00	f 19 700,00	300,00	»

TOELICHTINGEN.

(34) De redactie van dit artikel is eenigzins gewijzigd, vermits de militaire wacht bij 's lands magazijnen is opgeheven, waardoor de kosten van licht voor die wacht niet meer benoodigd zijn. Het toegestane cijfer voor 1880 is dien ten gevolge met f 50 verminderd.

(35) Men zie omtrent deze vermindering de toelichting bij noot 3.

(36) Voor 1879 was toegestaan f 3500. De meerdere uitgaaf is veroorzaakt door het ontbieden uit Nederland van formaatzegels ten bedrage van f 677,21.

(37) Aankoop van het eigendomsregt op eene nieuwe kaart van Suriname.

(38) De hoogere raming is gegrond op de uitgaven in de drie laatste jaren. In 1877 bedroeg zij f 2927,10, in 1878 f 2171,80 en in 1879 f 2058,90. Ten einde de contrôle op de slijterijen en stijlerijen behoorlijk te doen geschieden, is het noodzakelijk, dat de ambtenaren geregeld dienstreizen naar de districten doen. Ook de reiskosten van het beheer der domeinen worden hieruit betaald.

(39) Deze post wordt met f 300 verhoogd, omdat door de oprigting van het immigratiefonds, bij die meerdere bestellingen van immigranten en de ten gevolge van beide voor immigranten ingevoerde belastingen, het vroeger bedrag van f 300 zeker niet voldoende zal zijn.

(40) Ten aanzien van deze lagere raming wordt verwezen naar noot 3.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 560,00	f 20 000,00
	d.	brievenport	40,00	
				600,00
53		Reis- en verblijfkosten van de ambtenaren bij het departement in de kolonie, mitgaders loon en kleeding van de roeijers		1 000,00
54		Renten en aflossing van de geldleening tot bevordering der immigratie, ten laste der kolonie Suriname, benevens kosten daarop vallende: (43)		
	a.	renten van een kapitaal van f 225 000, in serie A, ad 5 pct.	f 11 250,00	
	b.	aflossing in serie A	15 000,00	
	c.	kosten vallende op de betaling van renten en aflossing	500,00	
				26 750,00
		Kolonisatie:		
55		Voorschotten aan kolonisten		*Memorie.*
		TOTAAL der IVde afdeeling		f 48 350,00
		Vde AFDEELING.		
		Eeredienst, onderwijs, armenzorg en burgerlijke geneeskundige dienst.		
		Eeredienst:		
56		Tractementen en toelagen voor huishuur van de predikanten der Hervormde en Luthersche gemeenten, van de geestelijken der Roomsch-Katholieke gemeente en van den opperrabbijn der Nederlandsch- en Portugeesch-Israëlitische gemeenten:		
	a.	Hervormde gemeente:		
		2 predikanten te Paramaribo, à f 6000	f 12 000,00	
		1 predikant te Nickerie	4 000,00	
			f 16 000,00	
	b.	Luthersche gemeente:		
		1 predikant	6 000,00	
	c.	Roomsch-Katholieke gemeente:		
		1 geestelijke van den eersten rang, kerkvoogd van het apostolisch vicariaat, tractement f 5 300,00		
		5 geestelijken van den tweeden rang, à f 1500, tractement. 7 500,00		
		toelage voor huishuur aan de gezamenlijke geestelijken 1 000,00		
			13 800,00	
	d.	Israëlitische gemeente:		
		1 opperrabbijn	3 500,00	
				f 39 300,00
		Transporteren		f 39 300,00

[TOE]GESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
19 700,00	f 19 700,00	f 300,00	»
900,00	(41) 395,33	204,67	
1 000,00	927,50	72,50	
) *Memorie.*			
42 500,00	(44) 28 081,75	»	f 1 331,75
) 300 000,00			
Memorie.	1 900,00	»	1 900,00
364 100,00	f 51 004,58	f 577.17	f 3 231,75
			f 2 654,58
39 300,00	(45) f 35 593,82	f 3 706,18	»
39 300,00	f 35 593,82	f 3 706,18	»

TOELICHTINGEN.

(41) Te weten:

op onderdeel *a*	f	249,78
» » *b*		96,00
» » *c*		35,00
» » *d*		14,55
	f	395,33

(42) Deze posten betreffen de bezoldiging van de agenten buiten 's lands en hunne ondergeschikten en de uitgaven door den aanvoer van vrije arbeiders, welke thans ten laste van het immigratiefonds komen.

(43) Vermits serie B der geldleening, ten gevolge van de oprigting van het immigratiefonds, in 1881 niet zal behoeven te worden geplaatst, is de daarvoor op de begrooting voor 1880 voorkomende post van renten ad f 15 000 niet overgenomen.

(44) Te weten:

a. renten van f 255 000	f	12 750,00
b. aflossing		15 000,00
c. koste[n]		331,75
	f	28 081,75

(45) De mindere uitgaaf in 1879 is een gevolg van:

1°. het verleende buitenlandsch verlof aan den predikant in Nickerie, waardoor van zijn tractement is vrijgevallen	f	666,68
Af: reis- en teerkosten tot waarneming der dienst		460,50
	f	206,18
2°. het onvervuld blijven van de betrekking van opperrabbijn		3 500,00
	f	3 706,18

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
				Per transport	f 39 300
57		Subsidien voor de eeredienst:			
	a.	aan de Moravische Broedergemeente		f 3 000,00	
	b.	aan de beide Israëlitische gemeenten		4 000,00	
					7 000
		Onderwijs:			
58		Tractementen van den inspecteur voor het lager onderwijs en van diens klerk:			
		1 inspecteur		f 5 000,00	
		1 klerk		600,00	
					5 600
59		Bureaubehoeften en drukloon, benevens reis- en verblijfkosten:			
	a.	bureaubehoeften en drukloon (46)		f 100,00	
	b.	reis- en verblijfkosten		500,00	
					600
60		Abonnement voor den secretaris der commissie van onderwijs, voor bureaubehoeften en schrijfloon.			600
61		Tractementen en toelagen van onderwijzers en onderwijzeressen, schoolbehoeften en andere kosten van het onderwijs:			
	a.	tractementen en toelagen:			
		2 stadsschoolonderwijzeressen, à f 600		f 1 200,00	
		2 onderwijzers bij de Boschnegers, à f 1200		2 400,00	
		ondermeesters		4 800,00	
		voor het onderwijs van behoeftige kinderen te Paramaribo		26 000,00	
		voor het onderwijs van gouvernementswege in de districten		15 300,00	
		voor de opleiding van jongelieden tot onderwijzers		2 000,00	
				f 51 700,00	
	b.	schoolbehoeften en andere kosten te Paramaribo en in de districten	f 1 500,00		
		in de districten	700,00		
				2 200,00	
					53 900
62		Subsidien voor het onderwijs:			
	a.	aan de Moravische Broedergemeente voor de normaalschool en het onderwijs te Paramaribo en in de districten		f 26 000,00	
	b.	aan de Roomsch-Katholieke gemeente		6 000,00	
	c.	aan het onderwijzersgenootschap		100,00	
					32 100
63		Kosten van het koloniaal museum:			
	a.	toelage aan den custos		f 480,00	
	b.	onderhoud der bibliotheek enz. en verdere onkosten		120,00	
					600
		Armenzorg:			
64		Tractement en daggelden van het personeel en abonnement aan de commissie van regenten van het weldadigheidsgesticht 's lands grond Boniface:			
		1 directeur, armverzorger		f 1 800,00	
		4 mannelijke en 2 vrouwelijk bedienden		1 700,00	
		Transporteren		f 3 500,00	f 139 700

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
39 300,00	f 35 593,82	f 3 706,18	»
7 000,00	7 000,00		
5 600,00	5 600,00		
700,00	(47) 642,85	»	f 42,85
600,00	600,00		
53 900,00	(48) 52 352,94	1 547,06	
32 100,00	30 100,00	2 000,00	
600,00	590,60	9,40	
f 139 800,00	f 132 480,21	f 7 262,64	f 42,85

TOELICHTINGEN.

(46) Wordt verwezen naar noot 3.

(47) Te weten:

op onderdeel *a*	f	189,10
» » *b*		453,75
	f	642,85

(48) Te weten:

stadsschoolonderwijzeressen	f	1 200,00
onderwijzers-Boschnegers		2 400,00
ondermeesters		4 305,00
onderwijs Paramaribo		24 765,00
» districten		15 103,59
opleiding		2 083,32
schoolbehoeften enz.		2 396,03
kosten van examens		100,00
	f	52 352,94

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 3 500,00	f 139 700,00
		abonnement aan de commissie van regenten voor bureaubehoeften, schrijfloonen en andere kosten.	600,00	
				4 100,00
65		Uitgaven ten behoeve der ouden en gebrekkigen binnen en buiten het weldadigheidsgesticht 's lands grond Boniface en alimentatie van weezen:		
	a.	voeding en onderstand	f 20 000,00	
	b.	brandhout	150,00	
	c.	kleeding	1 600,00	
	d.	ligging	400,00	
	e.	bewassching	150,00	
	f.	verlichting	100,00	
	g.	huishoudelijke benoodigdheden en andere kleine uitgaven	500,00	
	h.	alimentatie van weezen	28 000,00	
				50 900,00
66		Begrafeniskosten van onvermogenden (50)		4 000,00
		Burgerlijke geneeskundige dienst:		
67		Tractementen en toelagen van de stads genees-, heel- en verloskundigen, van de geneeskundigen belast met de stads- en armenpraktijk en van den scriba en den kamerbewaarder der commissie van toevoorzigt:		
		de eerste stadsgeneesheer	f 1 200,00	
		de tweede idem	1 000,00	
		1 stads heel- en vroedmeester	800,00	
		toelage wegens het opzigt over de inrigting voor kraamvrouwen	600,00	
		toelage aan 2 geneeskundigen belast met een gedeelte der stads- en armenpraktijk, à f 800	1 600,00	
		toelage aan eene vroedvrouw bij de inrigting voor kraamvrouwen	600,00	
		de scriba der commissie van toevoorzigt	800,00	
		de kamerbewaarder der commissie	120,00	
				6 720,00
68		Toelagen aan officieren van gezondheid en apothekers in het militair hospitaal		900,00
69		Tractementen van den geneeskundigen inspecteur en van diens klerk: (51)		
		1 geneeskundig inspecteur	f 6 500,00	
		1 klerk	600,00	
				7 100,00
70		Bureaubehoeften en drukloon, benevens reis- en verblijfkosten van den geneeskundigen inspecteur:		
	a.	bureaubehoeften en drukloon	f 100,00	
	b.	reis- en verblijfkosten	400,00	
				500,00
71		Bezoldiging van de districts-geneesheeren:		
		11 districts-geneesheeren (54)		38 000,00
72		Huur van vaartuigen en loon van roeijers ten dienste der districts-geneesheeren en fourragegelden:		
	a.	huur van vaartuigen	*Memorie.*	
	b.	loon van roeijers (54)	7 000,00	
		Transporteren	f 7 000,00	f 251 920,00

Toegestaan voor 1880.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	Verschil tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
139 800,00	f 132 480,21	f 7 262,64	f 42,85
4 100,00	4 100,00	4 100,00	»
50 900,00	(49) 49 241,39	1 658,61	»
5 000,00	4 006,24	»	6,24
6 720,00	6 720,00	»	»
900,00	900,00		»
6 500,00	(52) 3 350,00	3 750,00	»
500,00	(53) 632,57*		132,57*
38 500,00	27 708,33	10 291,67	»
f 252 920,00	f 229 138,74*	f 22 962,92	f 181,66*

T O E L I C H T I N G E N.

(49) Te weten:

op onderdeel *a*	f 16 519,46
» » *b*	150,00
» » *c*	1 655,43
» » *d*	225,00
» » *e*	93,50
» » *f*	89,52
» » *g*	748,48
» » *h*	29 760,00
	f 49 241,39

(50) Lagere raming met het oog op de mindere uitgaven in 1879 en de verpligting tot betalen voor begrafeniskosten van immigranten, opgelegd aan de huurders.

(51) De noodzakelijkheid is gebleken om aan den geneeskundigen inspecteur een klerk toe te voegen.

(52) Te weten:

tractement van den geneeskundigen inspecteur, over het 2de halfjaar 1879	f 3 250,00
schrijfloon	100,00
	f 3 350,00

(53) Te weten:

bureaubehoeften	f 74,02*
reis- en teerkosten	558,55
	f 632,57*

(54) Naar de tegenwoordige behoefte geraamd.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 7 000,00	f 251 920,0
	c.	fourragegelden (54)	1 920,00	
				8 920,0
73		Toelagen aan geadmitteerde vroedvrouwen		*Memorie.*
74		Kosten van verpleging en geneesmiddelen enz., in en buiten het militair hospitaal te Paramaribo en in de districten:		
	a.	verpleging van burgerlijke personen in het militair hospitaal	f 20 000,00	
	b.	kosten van recepten voor de armenpraktijk buiten het militair hospitaal	300,00	
	c.	geneesmiddelen enz. voor de geneeskundige behandeling van hen die daarop van wege het Koloniaal Bestuur aanspraak hebben	5 000,00	
				25 300,0
		Bewaarplaats voor melaatschen:		
75		Tractementen, toelagen en daggeld van den directeur, den geneesheer en den ziekenoppasser van het etablissement Batavia:		
		1 directeur	f 1 000,00	
		toelage voor schrijfbehoeften, levensmiddelen en andere huishoudelijke benoodigdheden	200,00	
		1 geneesheer, tractement	2 400,00	
		toelage	300,00	
		1 ziekenoppasser, à f 1 daags	365,00	
				4 265,0
76		Uitgaven ten behoeve der verpleegden op het etablissement Batavia:		
	a.	kleeding, huisraad, voeding en geneesmiddelen voor de verpleegden	f 11 000,00	
	b.	arbeidsloonen voor het onderhoud van het terrein, het kappen van brandhout, de oppassing en bewassching der verpleegden	3 500,00	
	c.	aanschaffing van materialen en gereedschappen, transportkosten en andere huishoudelijke uitgaven	500,00	
				15 000,0
		Begrafenissen en kerkhoven:		
77		Tractement van den bedienaar der begrafenissen		300,0
78		Onderhoud der begraafplaatsen, draagbaren, kleeden, gereedschappen en andere behoeften: (59)		
	a.	onderhoud der begraafplaatsen	f 1 300,00	
	b.	kleeden, gereedschappen en andere behoeften	100,00	
				1 400,0
		TOTAAL der Vde afdeeling		f 307 105,0

VIde AFDEELING.

Bouwdepartement.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Het departement.		
79		Tractementen, toelagen en schrijfloonen:		
		1 chef van het bouwdepartement	f 4 000,00	
		Transporteren	f 4 000,00	

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
252 920,00	f 229 138,74[a]	f 22 962,92	f 181,66[a]
7 680,00	(55) 4 042,96	4 877,04	
Memorie.	(56) 50,00	»	50,00
25 300,00	(57) 30 898,16	»	5 598,16
4 266,00	4 265,00		
15 000,00	(58) 14 727,84	272,16	
300,00	300,00		
1 600,00	1 375,00	25,00	
f 307 066,00	f 284 797,70[a]	f 28 137,12	f 5 829,82[a]
		f 22 307,29[a]	

T O E L I C H T I N G E N.

(55) Te weten:

vaartuigen	f 75,00
roeijers	3 127,96
fourragegeld	840,00
	f 4 042,96

(56) Toelage aan eene geadmitteerde vroedvrouw in Nickerie over het 4de quartaal 1879.

(57) Te weten:

a. verpleging enz.	f 25 489,20
b. kosten van recepten	487,10
c. geneesmiddelen enz.	4 921,86
	f 30 898,16

(58) Te weten:

op onderdeel *a*	f 10 078,73
» » *b*	3 959,45
» » *c*	689,66
	f 14 727,84

(59) Lagere raming met het oog op de uitgaven in 1879.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 4 000,00	
		2 opzigters en 1 élève-opzigter	3 800,00	
		1 commies	1 600,00	
		1 bode	365,00	
		schrijfloonen	*Memorie.*	
				f 9 765,[illegible]
80		Bureaubehoeften en reis- en verblijfkosten:		
	a.	bureaubehoeften (60)	f 100,00	
	b.	reis- en verblijfkosten	450,00	
				550,[illegible]
		Landsgebouwen en publieke werken:		
81		Onderhoud van de landsgebouwen met hun toebehooren, meubilair en verderen inventaris, de vaartuigen en de voer- en werktuigen en gereedschappen:		
	a.	gebouwen	f 35 000,00	
	b.	meubelen, vlaggen en lijnen	2 000,00	
	c.	vaartuigen	10 000,00	
	d.	voer- en werktuigen en gereedschappen	1 000,00	
				48 000,[illegible]
82		Onderhoud van de landscommunicatien, bruggen, steigers en afwateringswerken (63)		15 000,[illegible]
83		Onderhoud van fortificatien		*Memorie.*
		Aankoop en huur van gebouwen:		
84		Negende termijn van den koopschat van de plantage Domburg tot vestiging van den districts-commissaris van Boven-Suriname en Boven-Para		1 500,[illegible]
85		Huur van localen voor de publieke dienst:		
	a.	het gebouw voor de Koloniale Staten	f 1 500,00	
	b.	het etablissement op Marienberg	2 000,00	
	c.	huisvesting van ambtenaren in de districten (65)	2 070,00	
	d.	huisvesting van de districts-geneesheeren (66)	4 200,00	
	e.	schoollocalen en onderwijzerswoningen (67)	3 600,00	
		Transporteren	f 13 370,00	f 74 815,[illegible]

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
9 766,00	f 9 765,00		
750,00	(61) 707,50	»	f 157,50
48 000,00	(62) 55 295,74		7 295,74
20 000,00	17 504,37	»	2 504,37
Memorie.			
1 500,00	1 500,00		
	(64) 4 000,00	»	4 000,00
80 016,00	f 88 772,61	»	f 13 957,61

TOELICHTINGEN.

(60) Ten aanzien van deze lagere raming, zie men de toelichting bij noot 3.

(61) Te weten:

op onderdeel *a*	f 238,50
» » *b*	469,00
	f 707,50

(62) Te weten:

voor gebouwen	f 44 505,05*
meubelen, vlaggen en lijnen	1 975,05
vaartuigen	8 001,13*
gereedschappen	814,50
	f 55 295,74

(63) Met het oog op de vele werken die in 1879 en 1880 zijn en zullen worden uitgevoerd, rekent men voor 1881 met het thans geraamde cijfer te kunnen volstaan.

(64) Laatste termijn van den koopschat van een gedeelte van het etablissement Albina.

(65) Te verdeelen als volgt:

2 districts-secretarissen	f 800,00
1 » klerk	300,00
1 » »	250,00
2 » klerken, à f 150	300,00
1 tolk in Nickerie	180,00
1 commies der belastingen	240,00
	f 2 070,00

(66) Te bestemmen als volgt:

plantage La Rencontre	f 600,00
» Catharina Sophia	600,00
» Hazard in Nickerie	600,00
toelagen aan 4 geneesheeren ter vergoeding van huishuur, ad f 600	2 400,00
	f 4 200,00

(67) Te weten:

voor Coronie	f 300,00
» Overtoom	300,00
» Hecht en Sterk	600,00
» Munnickendam	500,00
» Nieuw-Meerzorg	500,00
» La Rencontre	500,00
» Resolutie	300,00
» Paramaribo	300,00
» Phedra	300,00
	f 3 600,00

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 13 370,00	f 74 815
	f.	een politiestation op plantage Nieuw-Meerzorg	600,00	
	g.	huur van kantoren (68).	1 350,00	
				15 320
86		Nieuwe werken:		
	a.	waterkeeringswerken te Nieuw-Rotterdam (70)	f 2 500,00	
	b.	werken ten behoeve van de nieuwe vestigingsplaats te Nickerie (71)	5 000,00	
				7 500
		TOTAAL der VIde afdeeling . .		f 97 635

VIIde AFDEELING.

Koloniale vaartuigen, betonning, bebakening en seinwezen.

		Algemeen beheer:		
87		Tractementen van den beheerder en van den hoofdmachinist der koloniale vaartuigen:		
		de beheerder	f 5 000,00	
		de hoofdmachinist	3 000,00	
				f 8 000
88		Bureaukosten, briefporten en andere kleine uitgaven (73)		150
89		Belooning voor het innen en verantwoorden der passagegelden		500
		Onderhoud en vernieuwing van het materieel der koloniale vaartuigen, alsmede steenkolen voor de stoomvaart en de smederij:		
90		Materialen en arbeidsloonen, werktuigen, gereedschappen en verdere uitgaven voor het gewoon onderhoud der vaartuigen, alsmede steenkolen:		
	a.	koper- en ijzerwerk, houtwaren, staand en loopend want, zeilen, ankers, kettingen, verfwaren, pik, teer en andere benoodigdheden en arbeidsloon (74)	f 13 800,00	
	b.	aankoop van gereedschappen	500,00	
		Transporteren	f 14 300,00	f 8 650

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
80 016,00	f 88 772,61	»	f 13 957,61
15 340,00	(69) 14 328,16	f 991,84	
15 000,00	(72) 20 981,54^5	»	13 481,54^5
f 110 356,00	f 124 082,31^5	f 991,84	f 27 439,15^5
			f 26 447,31^5
f 8 000,00	f 8 000,00		
200,00	200,00	»	f 50,00
500,00	457,01^5	f 42,98^5	
f 8 700,00	f 8 657,01^5	42,98^5	f 50,00

TOELICHTINGEN.

(68) Te bestemmen als volgt:

voor den procureur-generaal	f	600,00
» » agent-generaal		300,00
» » inspecteur van het onderwijs		300,00
» » geneeskundig inspecteur		150,00
	f	1 350,00

(69)

Gebouw Koloniale Staten	f	1 500,00
etablissement op Marienburg		2 000,00
huisvesting van ambtenaren		2 429,83
idem van districts-geneesheeren		2 300,00
schoollocalen enz		3 550,00
politie-stations		1 200,00
kantoorhuur procureur-generaal		600,00
huur van entrepôts		673,33
huisvesting van den waker van het gebouw der voormalige weeskamer		75,00
	f	14 328,16

(70) Deze som wordt voor 1881 voldoende geacht voor het beveiligen van de nieuwe wijk tegen overstrooming.

(71) Dit bedrag wordt berekend te zijn, voor:

het beleggen van een gedeelte straten met gebrande klei en schelpen	f	3 000,00
het maken van een gedeelte straten		1 000,00
het schoonhouden van den polderdam der straten en loozingen		1 000,00
	f	5 000,00

(72) Te weten:

op onderdeel *a*	f	1 123,37^5
» » *b*		19 858,17
	f	20 981,54^5

(73) Zie de toelichting bij noot 3.

(74) De lagere raming is een gevolg van den maatstaf vermeld bij noot 79.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 14 300,00	f 8 650,0
	c.	steenkolen (75)		32 000,00	
					46 300,0
		Personeel der koloniale vaartuigen:			
91		Tractementen, gagien en toelagen van de gezagvoerders en het verder personeel der koloniale vaartuigen:			
	a.	1 dienstdoend stoomschip voor de maildienst twee keeren 's maands:			
		1 gezagvoerder	f 1 800,00		
		1 stuurman	840,00		
		1 eerste machinist	1 800,00		
		1 tweede »	1 200,00		
		1 derde »	600,00		
		8 vuurstokers 1 bootsman 1 kok 1 eerste hofmeester 1 tweede » 6 matrozen 1 jongen } (77)	6 264,00		
				f 12 504,00	
	b.	1 dienstdoend raderstoomschip:			
		1 gezagvoerder	f 1 500,00		
		1 stuurman	840,00		
		1 eerste machinist	1 500,00		
		1 derde »	600,00		
		4 vuurstokers 1 bootsman 1 kok 1 hofmeester 6 matrozen	3 900,00		
				8 340,00	
	c.	1 schoener: (78)			
		1 gezagvoerder	f 900,00		
		1 bootsman 4 matrozen	1 320,00		
				2 220,00	
	d.	stoombarkas:			
		1 derde machinist	f 600,00		
		1 stoker	300,00		
				900,00	
	e.	overdekte zeilbarkas *Coronie*:			
		1 bootsman 1 matroos 1 jongen		840,00	
	f.	1 opzigter over de smederij (79)		1 200,00	
		Transporteren		f 26 004,00	f 54 950,0

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
8 700,00	f 8 657,01[5]	f 42,98[5]	f 50,00	(75) Men rekent noodig te hebben: voor de maildienst met den stoomer *Curaçao*, 100 ton 's maands . . . 1 200 ton; voor de rivierdienst . . . 700 »; » » locomobile en de smederij . . . 100 »; te zamen 2 000 ton steenkolen, à f 16.
49 500,00	(76) 76 225,18[5]	»	29 925,18[5]	(76) De uitgaven zijn geweest: koper- en ijzerwerk enz. . . . f 26 396,04; gereedschappen . . . 737,35; steenkolen . . . 37 010,99[5]; tweede termijn stoomketel *Nickerie* . . . 9 695,00; twee scheepssloepen voor de mailboot . . 885,80; huur schoener *Maroni-Packet*, October-Dec. 1 500,00; f 76 225,18[5]
f 58 200,00	f 84 882,20	f 42,98[5]	f 29 975,18[5]	

(77) De noodzakelijkheid is gebleken om de gagie der stokers gezamenlijk te verhoogen met f 50 's maands, met het oog op hetgeen elders voor die betrekking betaald wordt.

(78) Vermits de kotter te Saramacca is afgekeurd en buiten dienst gesteld, bestaat het voornemen om bij eene goede voorkomende gelegenheid een schoener aan te koopen, voor welks equipage dezelfde som wordt geraamd als vroeger voor dien kotter was toegestaan.

(79) De persoon die sedert vele jaren aan het hoofd der smederij staat wordt nu met f 3,25 daags uit art. 90 *a* » arbeidsloon " betaald.

Het is regelmatiger voorgekomen om hem onder het personeel op te nemen.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 26 004,00	f 54 950,0
	g.	1 waker voor het terrein (80).		300,00	
					26 304,0
92		Tafelgelden van de gezagvoerders en het verder personeel der koloniale vaartuigen:			
	a.	1 dienstdoend stoomschip voor de maildienst:			
		1 gezagvoerder, 1 stuurman en 1 machinist		f 1 200,00	
	b.	1 dienstdoend raderstoomschip:			
		1 gezagvoerder		400,00	
	c.	1 schoener:			
		1 gezagvoerder		400,00	
					2 000,0
93		Victualie, licht en brandstoffen voor de equipagien:			
		1 stuurman en 5 machinisten, à f 1 daags		f 2 190,00	
		42 hoofden, à f 0,60 daags		9 198,00	
					11 388,0
		Betonning en bebakening:			
94		Aankoop en onderhoud van kettingen, zinkers en tonneboeijen			500,0
95		Tractement en gagien van het personeel van het lichtschip aan Braamspunt en van den vuurtoren aan de Marowijne:			
	a.	het lichtschip:			
		1 gezagvoerder	f 800,00		
		1 bootsman en 6 matrozen	1 800,00		
				2 600,00	
	b.	de vuurtoren aan de Marowijne:			
		2 geëmploijeerden		800,00	
					3 400,0
96		Victualie, licht en andere benoodigdheden voor de equipage van het lichtschip:			
		1 gezagvoerder, à f 1,00 daags		f 365,00	
		7 hoofden, » 0,60 »		1 533,00	
					1 898,0
97		Onderhoud van het lichtschip en aankoop van olie voor den lichttoestel:			
	a.	Onderhoud.		f 1 000,00	
	b.	patentolie		1 200,00	
					2 200,0
		Seinwezen:			
98		Toelagen aan seinwachters:			
		1 wachter, à 55 cents daags		f 200,75	
		1 » » 40 » »		146,00	
		4 wachters, » 20 » »		292,00	
					638,7
99		Benoodigdheden voor het seinwezen.			250,0
		Totaal der VIIde afdeeling. .			f 103 528,7

[..]OESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
58 200,00	f 84 882,20	f 42,98[a]	f 29 975,18[a]	(80) Daar èn de *Nickerie* èn de *Paramaribo* verkocht zijn, vervalt de post van waker in 1880 bij onderdeel *b* van dit artikel toegestaan. Het behoeft echter geen betoog, dat er een waker zijn moet voor het terrein. Het gebeurt toch dikwijls dat èn de *Curaçao* èn de rivierboot op reis zijn, zoodat er anders hoegenaamd geene wacht op het terrein zoude zijn.
24 504,00	24 153,15	2 150,85		
2 000,00	2 000,00			
11 419,20	11 120,80	267,20		
500,00	1 087,99[a]	»	587,99[a]	
3 400,00	3 384,51	15,49		
1 903,20	1 872,80	25,20		
2 200,00	1 688,42	511,58		
640,50	638,75			
250,00	249,55	0,45		
105 016,90	f 131 078,17[a]	f 3 013,75[a]	f 30 563,18	
			f 27 549,42[a]	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1881.
		VIIIste AFDEELING.	
		Pensioenen, wachtgelden, toelagen en onderstanden.	
100		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren (81)	f 97 172
101		Pensioenen van weduwen en kinderen van overleden burgerlijke landsdienaren (82).	64 390
		Transporteren	f 161 563

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
102 939,00	f 100 812,54*	»	f 3 640,04*
58 376,90	58 965,38	f 5 425,27	»
f 161 315,90	f 159 777,92*	f 5 425,27	f 3 640,04*

T O E L I C H T I N G E N.

(81) De bij het wetsontwerp tot definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting voor 1880 overgelegde staat bedroeg . . . . f 102 939,00

sedert zijn verleend:

W. Schoonhen	f 370,00	
Mr. J. H. Gilquin	1 690,00	
J. C. Fransen	296,00	
J. C. Meijer	333,50	
E. C. Schoon	1 380,00	
		4 069,50
		f 107 008,50

daarentegen zijn vrijgevallen:

J. A. Vallée	f 1 820,00	
P. J. Isaacson	1 224,00	
N. A. van Amson	612,00	
A. D. Charlouis	3 300,00	
S. H. de Granada	1 980,00	
C. E. Köhler	900,00	
		9 836,00
		f 97 172,50

(82) De bij het wetsontwerp tot definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting voor 1880 overgelegde staat bedroeg . . . . f 58 376,90

sedert zijn verleend:

wed. B. J. Greeve	f 280,00	
» J. M. Goedman	240,00	
» J. A. Vallée	875,00	
» N. A. van Amson . . .	340,00	
» R. C. Harrevelt	75,00	
» J. H. Zaal	270,00	
» A. D. Charlouis	3 300,00	
» P. J. Isaacson	510,00	
» C. E. Köhler	390,00	
		6 280,00
		f 64 656,90

daarentegen zijn vrijgevallen:

wed. D. Juda	f 220,00	
» H. C. Hiemcke	46,25	
		266,25
		f 64 390,65

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f 161 563,
102		Wachtgelden (83)	3 600,
103		Toelage aan een broeder van den Nederlandschen Leeuw (85)	200,
104		Onderstanden	*Memorie.*
		TOTAAL der VIIIste afdeeling	f 165 363
		IXde AFDEELING.	
		Onvoorziene uitgaven.	
105		Onvoorziene uitgaven (86)	f 35 000

Toegestaan voor 1880.	Uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	Verschil tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
161 315,90	f 159 777,92⁵	f 5 425,27	f 3 640,04⁵
6 900,00	(84) 7 400,00	»	3 800,00
»	»	200,00	
Memorie.			
168 215,90	f 167 177,92⁵	f 5 625,27	f 7 440,04⁵
			f 1 814,77⁵
f 50 000,00	f 13 758,95	f 21 241,05	»

TOELICHTINGEN.

(83) Wordt genoten door:

J. Emanuels	f 2 400,00
A. G. Brandon	1 200,00
	f 3 600,00

(84) Te weten:

J. F. Saile Vanier, Januarij tot Junij	f 1 300,00
S. F. Duurvoort	1 600,00
F. C. H. Kuster	700,00
J. H. Zaal	2 000,00
J. Emanuels, Julij tot December	1 200,00
A. G. Brandon, » » »	600,00
	f 7 400,00

(85) Nieuwe post ten gevolge van de benoeming van den 2den commies ter administratie van financien W. L. Loth.

(86) Voor dezen post kan veilig f 15 000 minder worden geraamd dan voor 1880 was toegestaan.

Definitieve vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

RECAPITULATIE VAN DEN UITGEWERKTEN EN TOELICHTENDEN STAAT.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	GERAAMD voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 18 en de uitgaven gedaan of doen voor 1879. Meer.	Minder.
I.	Gouvernements-secretarie, Koloniale Staten en algemeene dienst . .	f 122 899,75	f 125 900,10	f 134 376,24	»	f 11 47
II.	Justitie en politie	347 678,10	352 531,24	343 324,89	f 4 353,20	»
III.	Administratie van Financien . . .	102 530,00	128 482,00	108 697,64	»	6 167,
IV.	Immigratie en kolonisatie	48 350,00	364 100,00	51 004,58	»	2 654,
V.	Eeredienst, onderwijs, armenzorg en burgerlijke geneeskundige dienst	307 105,00	307 066,00	284 797,70	22 307,29	»
VI.	Bouwdepartement	97 635,00	110 356,00	124 082,31	»	26 447,
VII.	Koloniale vaartuigen, betonning, bebakening en seinwezen . . .	103 528,75	105 016,90	131 078,17	»	27 549,
VIII.	Pensioenen, wachtgelden, toelagen en onderstanden	165 363,15	168 215,90	167 177,92	»	1 814,
IX.	Onvoorziene uitgaven	35 000,00	50 000,00	13 758,95	21 241,05	»
	TOTAAL . . .	f 1 330 089,75	f 1 711 668,14	f 1 358 298,43	f 47 901,55	f 76 110,
						f 28 208,

[64. 5.]

NOMINATIVE STAAT

DER

PENSIOENEN

VAN

BURGERLIJKE AMBTENAREN

TEN LASTE VAN DE

KOLONIE SURINAME.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	GEBOORTEJAAR.	WOONPLAATS.
Abendanon, Hendrik Simon	1808	Suriname,
Amson, Abraham François van	1821	Idem,
Barkhausen, Friedrich Wilhelm	1824	Nederland,
Beerensteyn, Joseph van	1807	Suriname,
Bogaers, Gerhardus	1837	Nederland,
Bolwerk, Olof Ernst Nicolas	1837	Suriname,
Brands,		Idem,
Brink, Egbert Gerrit	1820	Idem,
Brongersma, Seker Klaasen	1819	Usquert (Groningen),
Beekink, Willem Frederik	1827	Nederland,
Buys, Hendrik	1839	Idem,
Buzing, Johannes	1830	Idem,
Carrilho, Samuel	1811	Suriname,
Christoffel, zich schrijvende Christoffels, Cornelis	1818	Nederland,
Cinke, Leendert	1829	Idem,
Clemen, Johan Frederik Ludolph	1798	Suriname,
Cohen Stuart, James Abraham Theodore	1818	Nederland,
Comvalius Azn., Adriaan Johannes	1809	Suriname,
Copijn, Arnoldus	1821	Idem,
Crone, Joannes Henricus	1825	Idem,
Dootingh, Engel van	1836	Idem,
Duyckinck, Gerardus	1819	Idem,
Dijkstra, Anne	1833	Nederland,
Egger, Christiaan Pieter Frederik	1838	Idem,
Elbertsen, Johannes Franciscus	1824	Zwolle,
Emden, mr. Evert Adolph van	1827	Nederland,
Eycken Sluyters, mr. Johannes Mattheus Jansen	1826	Idem,
Fernandes jr., Abraham	1797	Suriname,
Fernandes, David	1835	Idem,
Flu, Johan Hendrik	1822	Idem,
Fransen, Jacobus Cornelis	1839	Nederland,
Ganderheyden, mr. Jasper Mauritsz	1819	Idem,
Gefken, mr. Jan Willem	1807	Idem,
Genderen, Hermanus van	1811	Idem,
Giesen, Carl	1832	Idem,
Gilquin, mr. Johan Hendrik	1819	Idem,
Groningen, Berend van	1835	Idem,
Gulik, Govert van	1826	Oosterwijk bij Tilburg,
Haas, Philip	1829	Suriname,
Halberstadt, Abraham	1792	Leiden,
Heerdt tot Eversberg, Johannes Herbert August Willem baron van	1829	's Gravenhage,
Hekker, Johannes Jacobus Theodorus den	1825	Nederland,
Hengermolen, Mijndert	1824	Idem,
Henni, Daniel	1825	Suriname,
Hoogvliet, Carel Pieter	1823	Idem,

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in de kolonie.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in Nederland.	TOELICHTINGEN.
le commies bij het departement der onbeheerde boedels en weezen,	f 1 140,00		
ste commies ter administratie van financien,	1 800,00		
pperwachtmeester bij het corps maréchaussée,	»	f 1 080,00	
eurwaarder bij het kantongeregt te Coronie,	150,00		
rigadier bij het corps maréchaussée,	»	314,50	
pperwachtmeester bij het corps maréchaussée,	467,50		
uide,	108,00		
le commies ten kantore van den kolonialen ontvanger en betaalmeester,	720,00		
gent van politie,	»	217,50	
Idem,	»	174,00	
laréchaussée der 1ste klasse,	»	145,00	
Idem,	»	232,00	
ospitaalschrijver,	362,50		
gent van politie,	»	275,50	
laréchaussée der 1ste klasse,	»	377,00	
ste commies ter administratie van financien,	936,00		
dministrateur van financien,	»	3 500,00	
ssistent ten kantore van den kolonialen ontvanger en betaalmeester,	1 080,00		
Opzigter bij het bouwdepartement,	972,00		
Brigadier bij het corps maréchaussée	425,50		
Hoofdman bij de politie,	370,00		
Districtscommissaris der 1ste klasse,	3 500,00		
Maréchaussée der 1ste klasse,	»	261,00	
Idem,	»	203,00	
Agent van politie,	»	290,00	
Gouvernements-secretaris,	»	3 500,00	
Lid van het hof van justitie,	»	1 690,00	
Deurwaarder bij het collegie van kleine zaken,	720,00		
Deurwaarder bij het kantongeregt te Paramaribo,	288,00		
Districts-secretaris der 1ste klasse,	1 296,00		
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	296,00	
President van het hof van justitie,	»	3 040,00	
Procureur-generaal,	»	3 500,00	
Districts-commissaris van Nickerie,	»	3 456,00	
Hoofdman bij de politie uit inlanders,	»	277,50	
Lid van het hof van justitie,	»	1 690,00	
Maréchaussée der 2de klasse,	»	145,00	
Wachtmeester bij het corps maréchaussée,	»	222,00	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	351,50		
1ste commies ter administratie van financien,	»	1 200,00	
Hypotheekbewaarder,	»	2 508,00	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	351,50	
Idem,	»	407,00	
Wachtmeester bij het corps maréchaussée,	348,50		
Commies 1ste klasse bij de belastingen,	408,00		
Transporteren	f 15 443,50	f 29 352,50	

NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	GEBOORTEJAAR.	WOONPLAATS.
Hoonings, Mathijs Willem	1836	Nederland,
Inkt, Jan Wilhelmus	1835	Idem,
Jansen, Hendrik	1831	Suriname,
Jansen, Mathijs	1825	Idem,
Jeltes, Willem Cornelis	1838	Nederland,
Jonas, Pieter	1834	Suriname,
Jurriaanse, Jurriaan Antonie	1840	Nederland,
Kaersenhout, Cornelis	1809	Suriname,
Kappler, August	1815	Idem,
Kempkes, T.	1809	Nederland,
Klaassen, Joost	1830	Idem,
Koningshoven, Pieter van	1816	Haarlem,
Kraus, George Petrus	1842	Suriname,
Labadie, Pierre Gabriel	1812	Idem,
Laudré, Charles	1812	Nederland,
Lier, Isaac van	1806	Suriname,
Lionarons, Michael Jacob	1812	Idem,
Loos, G. D. van der	1831	Nederland,
Linde, Frederik van der	1833	Idem,
Lindt, Hendrikus Johannes van der	1840	Idem,
Lionarons, Abraham	1816	Amsterdam,
Lodding, Hermanus	1811	Nederland,
Loth, Daniel Jacob	1799	Suriname,
Lühmer, Carl George	1830	Nederland,
Luitjes, David	1826	Zwolle,
Lutholz, August Heurich	1828	Nederland,
Maesschalk, Julius Augustus de	1831	Suriname,
Man, Antoin Anno Theodor de	1820	Breda,
Meer, Lambert Johannes ten	1833	Suriname,
Meijer, Johannes Christiaan	1837	Idem,
Meyfort, Jan	1812	Bronbeek,
Monsantofils, Hendrik Alexander	1811	Suriname,
Puschel, Friedrich Jacob	1828	Idem,
Rauwen, Hendrik	1833	Nederland,
Ritter, Gerard Leonard Wilhelm	1823	Idem,
Rozenberg, Johannes Gijsbertus	1812	Suriname,
Saile Vanier, Jacob François	1818	Idem,
Salomons, Isak Abraham Alexander	1819	Idem,
Samson, Willem Jacobus	1811	Idem,
Sanders, Alexander	1825	Nederland,
Schoon, E. C.		Suriname,
Seegers: Jan Christoffel	1824	Kampen,
Schoonhen, Willem	1838	Suriname,

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in		TOELICHTINGEN.
	de kolonie.	Nederland.	
Per transport	f 15 443,50	f 29 352,50	
Maréchaussée der 1ste klasse,	»	275,50	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	388,50	
Wachtmeester bij het corps maréchaussée,	471,50		
Maréchaussée der 1ste klasse,	420,50		
Districts-commissaris,	»	1 560,00	
Maréchaussée der 1ste klasse,	217,50		
Chef van het bouwdepartement,	»	1 000,00	
1ste commies bij het departement der onbeheerde boedels en weezen,	1 200,00		
Posthouder bij de Aucaner boschnegers,	637,50		
Roomsch-katholiek geestelijke,	»	570,00	
Maréchaussée der 1ste klasse,	»	304,50	
Agent van politie,	»	304,50	
Maréchaussée der 1ste klasse,	145,00		
2de commies ter administratie van financien,	736,00		
1ste stadsgeneesheer,	»	312,00	
Provisionele hoofdcommies ter administratie van financien,	1 680,00		
Invorderaar en bode bij het departement der onbeheerde boedels en weezen,	275,00		
Maréchaussée der 1ste klasse,	»	290,00	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	351,50	
Idem,	»	307,50	
Stadsschoolonderwijzer,	»	1 564,00	
Agent van politie,	»	348,00	
...kmeester,	112,50		
Maréchaussée der 1ste klasse,	»	304,50	
Agent van politie,	»	261,00	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	232,00	
Wachtmeester bij idem,	370,00		
Administrateur van financien,	»	2 080,00	
Commies ter griffie van het kantongeregt te Paramaribo,	297,50		
Maréchaussée der 1ste klasse,	333,50		
Sergeant bij de guides,	»	180,00	
Officier van gezondheid bij de koloniale guides,	1 500,00		
Maréchausseé der 2de klasse,	351,50		
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	388,50	
Districts-commissaris der 2de klasse,	»	1 320,00	
Gewezen adsistent-apotheker, tevens waarnemend onderwijzer en voorzanger bij de voormalige Europesche kolonisatie te Groningen aan de Saramacca,	550,00		
Ontvanger der directe belastingen,	2 100,00		
Exploiteur bij het geregtshof,	2 530,00		
Agent van politie,	350,00		
Idem,	»	174,00	
Hospitaalmeester,	1 380,00		
Hoofdman bij de politie.	»	370,00	
Brigadier-titulair bij het corps maréchaussée,	370,00		
Transporteren	f 31 471,50	f 42 238,50	

NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	GEBOORTEJAAR.	WOONPLAATS.
Soutman, Pierre François Joseph van	1820	Suriname,
Spinhoven, Dirk	1812	Vreeswijk,
Spree, Johannes	1822	Nederland,
Stoffels, Petrus Arnoldus	1822	Zutphen,
Straub, Johan Carl	1809	Suriname,
Stolte, Pieter	1830	Idem,
Stroom, Arie van der	1834	Nederland,
Suiters, Hermanus Hendricus	1840	Idem,
Toussaint, Gabriel Josephus	1829	Idem,
Twiss, mr. Robert	1814	Idem,
Tijmens, Jan	1818	Hoorn,
Uhlig, Carel Philemon	1827	Nederland,
Uyleman, Willem Adrianus	1832	Suriname,
Vallée, Adolph Heinrich	1825	Idem,
Veer, George Severijn de	1806	Maastricht,
Veer, Michaël de	1823	Nederland,
Volkers, George Carel	1799	Suriname,
Vollevelde, Cornelis Laurens Aart van	1820	Idem,
Vortman, Jurgen	1823	Nederland,
Vries, Pieter Ages de	1816	Idem,
Warners, Jan	1834	Idem,
Wesseling, Cornelis	1835	Suriname,
Wijhe, Egbertus Johannes van	1809	Amsterdam,
Zilstra, Alderik	1834	Nederland,

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in		TOELICHTINGEN.
	de kolonie.	Nederland.	
Per transport	f 31 471,50	f 42 238,50	
Maréchaussée der 1ste klasse,	420,50		
Agent van politie,	»	319,00	
Controleur der belastingen,	»	2 160,00	
Agent van politie,	»	261,00	
Cipier te fort Zeelandia,	615,00		
Ontvanger der belastingen te Nickerie,	1 190,00		
Maréchaussée der 1ste klasse,	»	232,00	
Idem,	»	174,90	
Idem,	»	232,00	
Procureur-generaal,	»	3 500,00	
Agent van politie,	»	304,50	
Geneesheer op het etablissement Batavia,	»	1 500,00	
Maréchaussée der 1ste klasse,	304,50		
Deurwaarder bij het hof van justitie,	264,00		
Gouvernements secretaris,	»	3 500,00	
Districts-commissaris,	»	3 500,00	
Kamerbewaarder ter gouvernements-secretarie,	410,00		
Agent van politie,	290,00		
Hoofdman bij de politie,	»	388,50	
2de adsistent-waagmeester,	»	615,00	
Maréchaussée der 2de klasse,	»	275,50	
Idem der 1ste klasse,	348,00		
Griffier bij het collegie van kleine zaken,	»	2 400,00	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	»	259,00	
	f 35 313,50	f 61 859,00	
	f 97 172,50		

[64. 6.]

NOMINATIVE STAAT

DER

PENSIOENEN

VAN

WEDUWEN EN WEEZEN VAN BURGERLIJKE AMBTENAREN

TEN LASTE VAN DE

KOLONIE SURINAME.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	GEBOORTEJAAR.	WOONPLAATS.
Abendanon Sz., Judith, zich schrijvende Julia Abendanone, wed. Simon	—	Nederland,
Abrahams, Anna Freys, wed. Johannes	1812	Suriname,
Alma, Benjamina Maria Brunting, wed. mr. Petrus	—	Nederland,
Alvares, Eliza, minderjarige dochter van Ruben Marius	1859	Suriname,
Amson, Johanna Wilhelmina Eichel, eerder wed. Louis Philippe van (laatst wed. Robert Thomson)	—	Idem,
Amson, wed. Christoffel Leonard George van, geb. Leysner	—	Idem,
Amson, Hendrica Maria Magdalena Stenhuys, wed. Nicolaas Albertus van	—	Idem,
Asmus, Jacquelina Maria van Weede, wed. Hendrik Gerardus	—	Idem,
Baars, Jacoba Adriana van Wijnendaele, wed. Evert	—	Idem,
Bassie, Johanna Wilhelmina Barrot, wed. Anthonie Victor	1820	Idem,
Batenburg, Anna Elisabeth Palthe Wesenhagen, wed. ds. Gerrit Lodewijk	1837	Idem,
Beydals, wed. Arnold, geb. Keller	—	Nederland,
Bronkhorst, A. Draak, wed. Jacob Abraham	—	Suriname,
Bruyn van Rozenburg, Louisa Margaretha Rosalia Palms, wed. Pieter	1804	Oosterhout,
Charlouis, Paerl Isay Abrahams, wed. Andries Daniel	—	Suriname,
Claes, Fancheon Truitje Murg, wed. Franciscus	—	Idem,
Conradi, Sara Geertruida de Veer, wed. Cornelis	—	Nederland,
Copijn, Wilhelmina Johanna Alfrink, wed. ds. Dirk	1816	Utrecht,
Datzert, Petronella Frederika Boden, wed. Joseph	—	Suriname,
Dissel, Maria Eliza Mathilda van Raders, wed. Sijbrand van	—	Nederland,
Donker Curtius, S. J. J. A. Versfelt, wed. mr. Boudewijn	—	Idem,
Dorwart, Elin Bartocini, wed. Carel Abraham	—	Suriname,
Ellis, M. L. de Hart, wed. Johannes	—	Nederland,
Elsevier, Maria Carolina Orna, wed. Christiaan Jan	—	Suriname,
Emans, Lijsje Hendrika Mieskerk, wed. Hendrikus	—	Idem,
Emden, Abigael de la Parra, wed. Egbert van	1811	Idem,
Faverey jr., Mathilda Danjon, wed. Jean François	—	Idem,
Fernandes, Abigael Hisquias Arrias, wed. Abraham Mozes	—	Idem,
Ferrier, Adolphina Maria, minderjarige dochter van John Henry	1862	Idem,
Fiers Smeding, Berendina Jacoba van de Vlugt, wed. mr. Pieter	—	Haarlem,
Focke, Maria Thomeshuizen, wed. mr. Hendrik Charles	1815	Suriname,
Fockinck, Henriette Louisa Meriba, wed. Johannes Egbertus	—	Idem,
Fränkel, wed. Benjamin Frederich August	—	Idem,
Fredrik, Maria Theresia Fontein, wed. Johannes Theodoor	—	Idem,
Geijer, Christina Margaretha Flosdorff, wed. Johan George	1810	Idem,
Goede, Geertruida Petronella Goede, wed. Matthijs Louis	—	Idem,
Goedman, Claartje Esther Vas, wed. Joseph Marius	—	Idem,
Greeber, Lena Zwaag, wed. Pieter Nicolas	—	Idem,
Greeve, Maria Elisabeth Theodora Jones, wed. Bernhardus Johan	—	Idem,
Hahn, Judith Maria	1870	
» Carl George	1874	
minderjarige kinderen van Carl Heinrich	—	Idem,
Hansen, Margaretha Helena Kopken, eerder wed. Paul, laatst wed. van Machael Hofman	—	Amsterdam,
Harrevelt, Mary Josephine Ettianna Tull, wed. Rudolph Constantijn	—	Suriname,

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in de kolonie.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in Nederland.	TOELICHTINGEN.
Exploiteur bij het geregtshof,	»	f 800,00	
Scriba bij het collegie medicum,	f 518,00		
Gouvernements-secretaris,	»	1 750,00	
Fungerende magazijnmeester,	600,00		
Commies bij het collegie van kleine zaken,	39,60		
1ste commies ten burele van den kolonialen ontvanger en betaalmeester,	495,00		
1ste substituut-exploiteur,	340,00		
Hoofdmachinist der koloniale vaartuigen,	600,00		
Maréchaussée der 1ste klasse,	123,25		
Agent van politie,	108,75		
Predikant der Gereformeerde gemeente in Nickerie,	800,00		
Eerste commissaris van politie,	»	800,00	
Maréchaussée der 1ste klasse,	94,25		
Ambtenaar bij het vendukantoor,	»	18,00	
Koloniale ontvanger en betaalmeester,	3 300,00		
Maréchaussée der 2de klasse,	108,75		
Predikant der Hervormde gemeente,	»	1 655,00	
Herder en bestuurder der Europesche kolonisatie,	»	1 014,00	
Maréchaussée der 1ste klasse,	145,00		
Predikant der Hervormde gemeente,	»	1 200,00	
Lid van het geregtshof,	»	650,00	
Posthouder der Indianen in Nickerie aan de Maratakka,	*Memorie.*	»	Hertrouwd.
Koloniale ontvanger en betaalmeester,	»	1 891,00	
Maréchaussée der 2de klasse,	43,50		
Idem der 1ste klasse,	123,25		
President van het collegie van kleine zaken,	3 500,00		
Klerk bij het departement der onbeheerde boedels en weezen,	201,87½		
Deurwaarder bij het collegie van kleine zaken,	240,00		
2de commies ter administratie van financien,	460,00		
President van het geregtshof,	»	915,00	
President van het collegie van kleine zaken,	385,00		
Hoofdman bij de politie,	83,25		
Luitenant van politie,	270,00		
Maréchaussée der 1ste klasse,	58,00		
Brandspuitmakersbaas,	72,50		
Gezworen klerk,	600,00		
1ste ambtenaar ter griffie van het hof van justitie,	240,00		
1ste commies ter administratie van financien,	400,00		
2de commies ter gouvernements-secretarie.	280,00		
Opzigter bij het bouwdepartement,	132,00		
Gezaghebber van den kolonialen schoener *Henriette Elisabeth*,	»	132,00	
Districts-klerk,	75,00		
Transporteren	f 14 436,97½	f 10 825,00	

NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	GEBOORTEJAAR.	WOONPLAATS.
Hauermeieren, Floretje Elisabeth Sances, wed. François van	—	Suriname,
Hermelijn, Adelina Snijders, wed. Richard Arnoldus	—	Idem,
Hoola van Noolen, Bertha Hendrika Philippina van Dolder, wed. mr. Dirk	—	Nederlandsch Indie,
Hoop, Elisabeth Constantie van Hoop, wed. George Martinus van der	—	Suriname,
Hopman, Catharina Wilhelmina Pamela Erling, wed. Reinier,	—	Idem,
Immerzeel, Anna Catharina Martina Mensing, wed. mr. Charles Henri	—	Nederland,
Isaacson, Grietje Hijmans, wed. Philip Joseph	—	Idem,
Jacobsen, Alexandrina Catherina Marianna Hijmans, wed. Christiaan Frederik	—	Suriname,
Jekel, Maria Henriette Oudemans, wed. Hendrik	—	Idem,
Jong, Henrietta Geertruida Wood, wed. Jacobus de	—	Nederland,
Jong, Constantia Louisa Canda, wed. Jean Baptist de	—	Suriname,
Kaersenhout, Helena Francina Kaersenhout, wed. Willem Petrus	—	Idem,
Kamerling, Paulina Pichot l'Espinace, wed. Franco Petrus	—	Nederland,
Kennedy, Johanna Monroy, wed. Archibald Henry Francis John	—	Suriname,
Knauf, Rebecca de Randamie, wed. Karel Wilhelm	1819	Idem,
Köhler, Henrietta Johanna Scheen, wed. Christiaan Eduard	—	Idem,
Kosterman, wed. Jean Corneille, geb. Sanders	1815	Idem,
Krieger, Alida Elisabeth, minderjarige dochter van Willem Theodorus	1859	Idem,
Krieger, Juliana Locus, wed. Philip Eduard	—	Idem,
Kruythoff, Sara Ann Bent, wed. mr. Adolf Tilenius	—	Idem,
Lammens, Carolina Maria Wilhelmina Schouten, wed. mr. Adriaan François	1803	's Gravenhage,
Lansberge, V. Rodriguez, wed. Reinhart Frans Cornelis van	—	Nederland,
Lennartz, Margaretha Johanna Samson, wed. Theodoor Hubert	—	Suriname,
Lewenstein, Fransje Koetzer, wed. Mozes	—	Leiden,
Lisman, Adolphina Juliana Meijer, wed. mr. Johannis Aegidius	—	Idem,
Melgers, J. C. van Nierop, wed. Jurrien Antonie	—	Nederland,
Meriba, Maria Schmidt, wed. Julius Henry	—	Suriname,
Meulemeijer, Maria Agnes van Hoop, wed. Willem	—	Nederland,
Nassy, Blanca Bueno Bibaz, wed. Jacob	—	Suriname,
Nassy, Sara Mozes Fernandes, wed. Joseph	1821	Idem,
Nassy, Rachael Fernandes, wed. Mozes Cohen	—	Idem,
Nassy, Hanna Lionarons, wed. Samuel Cohen	—	Idem,
Neef, Francina Jacoba Elisabeth	1864	
» Jean Etienne	1866	
minderjarige kinderen van Louis François de	—	Idem,
Oehlers, Narina Galez, wed. Cornelis Wilhelm	1817	Idem,
Ooykaas jr., Wilhelmina Elisabeth Paulina van Casteren, wed. Johannes Jacobus	1824	Idem,
Ooykaas, Maria Magdalena Betten, wed. Jan Carel	1829	Idem,
Ridder, Carolina Johanna Hofwijk, wed. Gerhardus Marinus de	—	Idem,
Roepel, Charlotte Frederica Schrijner, wed. Christiaan Adolph	—	Idem,

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in		TOELICHTINGEN.
	de kolonie.	Nederland.	
Per transport	f 14 436,97⁵	f 10 825,00	
Agent van politie,	101,50		
Commies bij het departement der onbeerde boedels en weezen,	240,00		
Lid van het geregtshof,	»	75,00	
Directeur op het leprozen-etablissement te Batavia,	159,37⁵		
Brigadier bij het corps maréchaussée,	175,75		
Administrateur van financien,	»	1 750,00	
Visiteur der in- en uitgaande regten,	»	510,00	
Brigadier bij het corps maréchaussée,	148,00		
Idem,	138,75		
Curator en weesmeester,	»	1 484,00	
Agent van politie,	79,75		
2de commies ten kantore van den kolonialen ontvanger en betaalmeester,	400,00		
Districts-commissaris der 3de klasse,	»	1 200,00	
Districts-commissaris van Beneden-Cottica en Matappica,	1 320,00		
Waagmeester,	116,87⁵		
Directeur van het burgerlijk en militair huis van verzekering in het fort Zeelandia,	390,00		
1ste adsistent-waagmeester,	318,50		
Brandspuitmakersbaas,	72,50		
Idem,	145,00		
Koloniale ontvanger en betaalmeester,	630,00		
President van het geregtshof,	»	2 700,00	
Gouverneur van Suriname,	»	1 750,00	
Maréchaussée der 1ste klasse,	108,75		
Opperrabbijn der beide Israëlitische gemeenten,	»	1 200,00	
Procureur-generaal,	»	1 211,00	
Maréchaussée der 2de klasse,	»	111,00	
Idem der 1ste klasse,	29,00		
Hoofdman bij de politie,	»	129,50	
Kamerbewaarder bij de commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt,	125,00		
Bode ter gouvernements-secretarie,	132,00		
Meter van sterke dranken,	56,25		
Districts-commissaris,	1 560,00		
Commies bij de belastingen,	185,00		
1ste klerk bij het departement der onbeheerde boedels en weezen,	189,62⁵		
2de commies ter gouvernements-secretarie,	112,00		
Geneesheer op het leprozen-etablissement te Batavia,	500,00		
2de commies ter gouvernements-secretarie,	240,00		
Gezagvoerder bij de koloniale vaartuigen,	320,00		
Transporteren	f 22 430,60	f 22 945,50	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	GEBOORTEJAAR.	WOONPLAATS.
Rijk, wed. F. W. de, geb. Samson	—	Suriname,
Schaick, Johanna Margaretha van der Kamp, wed. Cornelis van	—	Nederland,
Scheiderman, Ottillia Stecker, wed. J. A.	—	Cuyk,
Schotborgh, Nelly Rijk, wed. mr. Albert Kikkert	—	Utrecht,
Schram, Hendrika Wever, wed. Arie	—	's Gravenhage,
Slengarde, Margaretha Rose, minderj. dochter van Henry Charles Johannis	1858	Suriname,
Slengarde, F. M. S. Jutting, wed. Eduard John	-	Nederland,
Son, Mathilda Regina Paulina Steinigeweg, wed. Alexander Gijsbert van	—	Idem,
Steinbach, Petronie Francisca Eiloof, wed. Anton Henry François Victor Cornelis	—	Suriname,
Stolkert, Wilhelmina Christina	1858	
» Louisa Alexandrina	1866	
minderjarige kinderen van Hendrik Juliaan	—	Idem,
Stolting, Alexandrina Catharina Cummings, wed. Jan Hendrik	—	Idem,
Tydeman, Sara Henriette Terpstra, wed. A. J. T.	—	Leiden,
Vallée, Floriana Amalia Faverey, wed. Jacques Albertus	—	Suriname,
Velden, Louisa Johanna Erich, wed. Matthijs van der	—	Idem,
Vernhout, wed. mr. J. H., geb. Snouck Hurgronje	—	Nederland,
Verschuur, Clementina Kamperveen, wed. Antoon Hendrik Willem	—	Suriname,
Verwey, Dorothea Zalk, wed. Hermanus Wilhelm	—	Idem,
Vlasblom, Albertina Jacoba Asblom, wed. Teunis Johannes	—	Idem,
Vlier, wed. Nicolaas Gerrit	1800	Idem,
Vries, Eliza Victorina Smidt, wed. Jacob Alexander de	1820	Idem,
Vries, Helena Agenette Bauer, wed. Salomon Isaac de	—	Idem,
Wesenhagen, Albertina Maria Loth, wed. Eduard Cornelis	—	Idem,
Wesenhagen, Sara Elisabeth van Raatgever, wed. Evert Jan	1801	Idem,
Wesenhagen, Susanna Theodora Thijm, wed. George Frederik	1818	Idem,
Wesenhagen, Agnes Elisabeth Christina Hagen, wed. Jacob Evert	—	Idem,
Wessels, Louisa Wilhelmina Reijeg, wed. Marius François	—	Idem,
Wiersma, Josephina Paulina Dutrier, wed. Ale Sakes	—	Idem,
Zaal, Sophia Petronella Susanna Maria de Bosson, wed. Joost Henricus	—	Idem,

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in de kolonie.	Bedrag van het pensioen betaalbaar in Nederland.	TOELICHTINGEN.
Per transport	f 22 430,60	f 22 945,50	
...échaussée der 1ste klasse,	36,25		
...kant bij de Gereformeerde gemeente,	»	1 200,00	
... luitenant bij de koloniale guides,	»	480,00	
...vernements-secretaris,	»	3 500,00	
...nt van politie,	»	79,75	
...ricts-commissaris van Boven-Cottica en Perica,	1 380,00		
...pecteur der domeinen, van de nijverheid en den ...ndbouw,	»	1 600,00	
...ricts-commissaris der 2de klasse,	»	1 320,00	
...échaussée der 1ste klasse,	116,00		
...mies 3de klasse bij de belastingen,	58,00		
...mies bij de belastingen,	132,00		
...ddrost van Coronie,	»	960,00	
...vanger der belastingen in Nickerie,	875,00		
...nt van politie,	79,75		
...sident van het collegie van kleine zaken,	»	1 300,00	
...igter bij de krankzinnigen,	185,00		
...gadier bij het corps maréchaussée,	148,00		
...échaussée der 1ste klasse,	116,00		
...retaris bij de opgeheven particuliere West-Indische ...bank,	105,00		
...igter bij het genie-departement,	101,75		
...tricts-secretaris der 1ste klasse,	640,00		
... commies ter gouvernements-secretarie,	600,00		
...oniale ontvanger en betaalmeester,	951,05		
...istent ten kantore van den kolonialen ontvanger ...n betaalmeester,	680,00		
...ricts-commissaris der 3de klasse,	1 200,00		
...vanger der belastingen in Nickerie,	814,00		
...nt van politie,	87,00		
...teur der in- en uitgaande regten,	270,00		
	f 31 005,40	f 33 385,25	
	f 64 390,65		

[64. 7.]

RAMING van de middelen en inkomsten voor de kolonie *Suriname*, dienstjaar 1881.

		BENAMING VAN DE MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Beloop per middel of inkomst.
A.		*Directe en indirecte belastingen.*	
	a.	Personeel	f 80 000,00
	b.	Grondbelasting	*Memorie.*
	c.	Patentregt	66 000,00
	d.	Belasting op de huurwaarde van huizen	21 000,00
	e.	Belasting voor straatverlichting	*Memorie.*
	f.	Paardengeld	800,00
	g.	Accijns op het binnenlandsch gedistilleerd	75 000,00
	h.	Invoerregten	390 000,00
	i.	Uitvoerregten	185 000,00
	k.	Tonnegeld der schepen	27 000,00
	l.	Baak-, los- en steigergelden	6 000,00
	m.	Waag- en rooigelden en pakhuishuur	8 000,00
	n.	Zegelregt	28 000,00
	o.	Geneeskundige belasting	30 000,00
	p.	Successie en overgangsregten	7 000,00
	q.	Begraafplaatsregt	1 000,00
	r.	Regt op de verlotingen	300,00
B.		*Inkomsten van onderscheiden aard.*	
	a.	Passagegelden	30 000,00
	b.	Opbrengst der posterij	6 000,00
	c.	Erf- en grondpacht	60 000,00
	d.	Landtaxen of akkergelden	8 000,00
	e.	Inhoudingen op de tractementen der ambtenaren voor pensioen	65 000,00
		Transporteren	f 10,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

		BENAMING VAN DE MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Beloop per middel of inkomst.
		Per transport	f 1 094 100,00
	f.	Renten van de kapitalen afkomstig van het opgeheven West-Indisch pensioenfonds.	10 843,33
	g.	Terugbetaling van voorschotten	1 000,00
	h.	Boeten, opbrengst van verbeurdverklaringen en terugbetaling van voorloopig betaalde justitie- en proceskosten	5 000,00
	i.	Griffieregten te verantwoorden aan de koloniale kas	1 500,00
	k.	Salarissen van den hypoteekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas	1 000,00
	l.	Emolumenten van den gouvernements-secretaris, te verantwoorden aan de koloniale kas.	6 000,00
	m.	Verschillende ontvangsten	15 000,00
C.		*Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale middelen*	195 646,42
			f 1 330 089,75

[64. 8.]

TOELICHTING tot de raming van de middelen en inkomsten van de kolonie Suriname voor het dienstjaar 1881, vergeleken met de opbrengst in 1879.

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881.

		MIDDELEN EN INKOMSTEN.	GERAAMD voor 1881.	GERAAMD voor 1880.	ONTVANGSTEN in 1879.
A.		*Directe en indirecte belastingen.*			
	a.	Personeel	f 80 000,00	f 80 000,00	f 78 853,[illegible]
	b.	Grondbelasting	*Memorie.*	*Memorie.*	»
	c.	Patentregt (1)	66 000,00	65 000,00	66 713,82
	d.	Belasting op de huurwaarde van huizen (2)	21 000,00	20 000,00	22 038,23
	e.	Belasting voor straatverlichting	*Memorie.*	*Memorie.*	2 972,[illegible]
	f.	Paardengeld	800,00	800,00	657,75
	g.	Accijns op het binnenlandsch gedistilleerd (1)	75 000,00	72 000,00	80 122,[illegible]
	h.	Invoerregten (3)	390 000,00	320 000,00	334 252,63
	i.	Uitvoerregten (4)	185 000,00	165 000,00	150 996,41
	k.	Tonnegeld der schepen (2)	27 000,00	25 000,00	29 461,5[illegible]
	l.	Baak-, los- en steigergelden (2)	6 000,00	5 500,00	6 325,[illegible]
	m.	Waag- en rooigelden en pakhuishuur (5)	8 000,00	10 000,00	7 869,[illegible]
	n.	Zegelregt (2)	28 000,00	27 000,00	29 704,07
	o.	Geneeskundige belasting (6)	30 000,00	32 000,00	»
	p.	Successie- en overgangsregten (7)	7 000,00	7 000,00	5 070,25
	q.	Begraafplaatsregt	1 000,00	1 000,00	1 103,5[illegible]
	r.	Regt op de verlotingen	300,00	300,00	84,79
B.		*Inkomsten van onderscheiden aard.*			
	a.	Passagegelden	30 000,00	(8) *Memorie.* 30 000,00	30 793,[illegible]
	b.	Opbrengst der posterij	6 000,00	6 000,00	6 422,[illegible]
	c.	Erf- en grondpacht (9)	60 000,00	50 000,00	53 094,[illegible]
	d.	Landtaxen of akkergelden (1)	8 000,00	10 000,00	7 346,[illegible]
	e.	Inhoudingen op de tractementen der ambtenaren voor pensioen.	65 000,00	65 000,00	65 837,[illegible]
	f.	Renten van de kapitalen, afkomstig van het opgeheven West-Indisch pensioenfonds (10)	10 843,33	10 800,00	10 843,[illegible]
	g.	Terugbetaling van voorschotten (11)	1 000,00	500,00	1 285,[illegible]
	h.	Boeten, opbrengst van verbeurdverklaringen en terugbetaling van voorloopig betaalde justitie- en proceskosten	5 000,00	5 000,00	4 646,47
	i.	Griffieregten, te verantwoorden aan de koloniale kas	1 500,00	1 600,00	1 377,15
	k.	Salarissen van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas	1 000,00	1 200,00	662,70
	l.	Emolumenten van den gouvernements-secretaris, te verantwoorden aan de koloniale kas (2)	6 000,00	5 000,00	6 252,76
	m.	Verschillende ontvangsten	15 000,00	15 000,00	16 398,42
				(12) 300 000,00	
				(12) *Memorie.*	
C.		*Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale geldmiddelen*	195 646,42	356 968,14	337 111,75
			f 1 330 089,75	f 1 687 668,14	f 1 358 2[illegible]8,43

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de ontvangsten in 1879. Meer.	Minder.
1 147,00	»
»	»
»	f 713,82^5
»	1 038,23^5
»	2 972,60^5
142,25	»
»	5 122,00
55 747,37	»
34 003,59	»
»	2 461,50
»	325,09^5
130,43^5	»
»	1 704,07
30 000,00	»
1 929,64^5	»
»	103,50
215,30	»
»	793,51
»	422,39
6 905,97^5	»
653,02	»
»	837,80^5
»	»
»	285,00
353,53	»
122,85	»
337,30	»
»	252,76
»	1 398,42
»	141 465,33
f 131 688,26^5	f 159 896,94^5
	f 28 208,68

TOELICHTINGEN.

(1) De raming is gegrond op de ontvangsten in 1879.

(2) De raming is gegrond op de ontvangsten in 1879, in verband met de gemiddelde opbrengst over de laatste vijf jaren.

(3) De hoogere raming is gegrond op de ontvangsten in 1879 en op het nieuwe tarief van invoerregten, dat dd. 30 April jl. is afgekondigd en met 1°. Julij daaraanvolgende in werking is getreden.

(4) De hoogere raming is gegrond op de verwachting dat in het jaar 1881 de uitvoer, hoofdzakelijk van goud, belangrijker zal zijn, en voorts op de ontvangsten in 1879.

(5) Zie omtrent deze mindere raming noot 29 van den uitgewerkten en toelichtenden staat der uitgaven.

(6) De raming is gegrond op het getal immigranten waarvoor in 1881 deze belasting vermoedelijk zal moeten worden betaald.

(7) Voor dit middel, van zeer wisselvalligen aard, is het geraamde cijfer voor 1880 ook voor 1881 behouden.

(8) Deze memoriepost betrof de leges- en provisiegelden welke vroeger bij het departement der onbeheerde boedels en weezen werden ontvangen.

(9) Hooger geraamd met het oog op de ontvangsten in 1879 en op de toenemende aanvragen om pacht van land tot ontginning van edele metalen.

(10) Het is regelmatiger voorgekomen om het juiste bedrag der renten uit te trekken.

(11) Hooger geraamd, omdat in 1881 nog vele terugbetalingen van verleende voorschotten te verwachten zijn.

(12) Deze posten zijn de ontvangsten betreffende de immigratie, welke thans ten bate van het immigratiefonds komen.

[64. 9.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1881 heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

Met genoegen werd opgemerkt dat het subsidie voor 1881 tot een aanzienlijk lager bedrag dan ten vorigen jare was geraamd. Nagenoeg algemeen toch gaf men zijne instemming te kennen met het door den tegenwoordigen Gouverneur krachtig verdedigde en ook tegen den aandrang der Koloniale Staten met volharding gehandhaafde beginsel, dat, om te kunnen geraken tot een gezonden toestand, allereerst moet worden gestreefd naar Suriname's geldelijke onafhankelijkheid van subsidien uit het moederland. Men vertrouwde dat het koloniaal bestuur op dien weg zou blijven voortgaan, en dat het in dit streven bij de Nederlandsche Regering een even vastberaden steun zou blijven vinden, als het dien, blijkens de Memorie van Toelichting, reeds gevonden heeft. Daardoor alleen zullen de voorspellingen worden beschaamd gemaakt van hen, die vreesden dat de onlangs genomen, voor Suriname zoo vrijgevige maatregel ten aanzien van het immigratiefonds, slechts tot hoogere eischen aan het moederland aanleiding zoude geven.

In eene afdeeling werd evenwel door eenige leden beweerd, dat ook bij het in achtnemen eener zeer gewenschte zuinigheid toch de zaak van het onderwijs geen schade behoorde te lijden, en daarom welligt reeds thans tot het herstel der inrigting van middelbaar onderwijs zou kunnen worden overgegaan, welke toch in den aanvang geen ongunstige resultaten scheen te hebben opgeleverd. Anderen echter verwezen naar hetgeen hieromtrent vroeger is voorgevallen, en waren van oordeel dat nu althans op deze zaak niet behoort te worden teruggekomen.

Wat het vraagstuk der immigratie betreft en in hoever deze van Regeringswege aangemoedigd of gesteund behoort te worden — men meende dat dit voor het oogenblik kon blijven rusten. Die quaestie is thans een tijdvak van wapenstilstand ingetreden; de uitwerking der nieuwe regeling en van de heropende gelegenheid tot het bekomen van arbeiders uit Britsch Indie kan worden afgewacht.

Hetzelfde geldt omtrent de goud-industrie, die zich steeds krachtiger schijnt te ontwikkelen en die welligt het middel kan worden tot eene natuurlijke oplossing der vraag, hoe het ontvolkte Suriname weder een voldoend aantal arbeiders zal kunnen verkrijgen om de schatten van zijn vruchtbaren bodem dienstbaar te maken aan den bloei der kolonie en op indirecte wijze aan de welvaart van het moederland. Hier is een ruim veld geopend aan den particulieren ondernemingsgeest, waarbij de Regering zich tot het wegnemen van beletselen — zoover dit zonder groote geldelijke opofferingen harerzijds kan geschieden — behoort te bepalen.

Terwijl men zich van dit standpunt geheel vereenigde met de schrapping der ontijdige amendementen, door de Koloniale Staten in de begrooting gebragt — waaraan ook Z. E. de Gouverneur zeer te regt zijne goedkeuring had onthouden — gaven de onderdeelen der thans ingediende begrooting geene aanleiding tot aanmerkingen, en erkende men gaarne dat een ernstig streven naar bezuiniging daarbij niet te miskennen viel. Al werd door enkele leden aangedrongen op eene spoedige invoering der grondbelasting, die nog steeds *pro memorie* uitgetrokken wordt — de meesten van hen die aan het onderzoek deelnamen erkenden dat die overigens gewenschte maatregel eenig uitstel lijden kan in den nog altijd zeer gedrukten toestand van den grooten landbouw, en dat in elk geval de invoering eener grondbelasting voor de afschaffing der uitvoerregten — welke in Suriname door velen in compensatie daarvan wordt voorgestaan — te duur zou zijn gekocht.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat door deze opmerkingen de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 29sten November 1880.

DES AMORIE VAN DER HOEVEN.
DE JONG.
MACKAY.
W. K. VAN DEDEM.
VAN GENNEP.

[65. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 1sten November 1880.

WILLEM.

[65. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens art. 104 der wet van 31 Mei 1865 (*Staatsblad* n°. 56), de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* definitief wordt vastgesteld door de wet, indien tot aanvulling der koloniale middelen eene bijdrage wordt gevorderd uit 's Rijks schatkist, en dat dit geval zich voor het dienstjaar 1881 voordoet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1881 wordt, voor zooveel de *uitgaven* betreft, definitief vastgesteld als volgt:

1ste AFDEELING.

Gewestelijk Bestuur.

Curaçao.

Artikel 1. Tractementen en toelagen van de hoofd- en verdere ambtenaren, benevens daggeld van een geëmploijeerde en pontgeld van den bode bij den Kolonialen Raad . . . . . f	15 021,00
Artikel 2. Bureaubehoeften.	1 250,00
Artikel 3. Locaalbehoeften, drukwerk, benevens translaatkosten	2 290,00
Artikel 4. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen	2 500,00
Artikel 5. Overbrengen der mailcorrespondentien	7 000,00
Transporteren f	28 061,00

Per transport f	28 061,00
Artikel 6. Terugbetaling aan den Nederlandschen consul op St. Thomas van op dat eiland voor rekening der kolonie betaalde briefporten enz. . . .	500,00
Artikel 7. Kosten van het ijkwezen	2 680,00

Bonaire.

Artikel 8. Tractement en toelage van den gezaghebber. .	4 300,00
Artikel 9. Bindloon en verschillende benoodigdheden . .	25,00
Artikel 10. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte . . .	600,00
Artikel 11. Kosten van het ijkwezen	125,00

Aruba.

Artikel 12. Tractement en toelagen van den gezaghebber en de verdere ambtenaren . .	4 312,00
Artikel 13. Bindloon en verschillende benoodigdheden . .	25,00
Artikel 14. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte . .	600,00
Artikel 15. Kosten van het ijkwezen	125,00

St. Martin.
(Nederlandsch gedeelte.)

Artikel 16. Tractement en toelage van den gezaghebber .	5 300,00
Artikel 17. Bindloon en verschillende benoodigdheden . .	25,00
Artikel 18. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte.	600,00
Artikel 19. Correspondentie met de West-Indische brievenmail	350,00
Transporteren f	47 628,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Per transport	f 47 628,00	
Artikel 20. Kosten van het ijkwezen	125,00	
St. Eustatius.		
Artikel 21. Tractement en toelage van den gezaghebber.	3 300,00	
Artikel 22. Bindloon en verschillende benoodigdheden . .	25,00	
Artikel 23. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte.	600,00	
Artikel 24. Correspondentie met de West-Indische brievenmail	150,00	
Artikel 25. Kosten van het ijkwezen	125,00	
Saba.		
Artikel 26. Tractement en toelage van den gezaghebber en huur van eene raadkamer.	2 990,00	
Artikel 27. Correspondentie met de West-Indische brievenmail.	100,00	
Artikel 28. Kosten van het ijkwezen	125,00	
		f 55 168,00

IIde AFDEELING.

Justitie en politie.

Curaçao.

Artikel 29. Tractementen en toelagen van den president, de gegradueerde leden, regterlijke en verdere ambtenaren van het hof van justitie, van den procureur-generaal en de ambtenaren bij diens parquet, van den kantonregter en diens griffier; bureaubehoeften van den griffier bij het hof van justitie, den procureur-generaal en bureaubehoeften, benevens extraschrijfloon voor den griffier bij het kantongeregt, alsmede bureaubehoeften van den advokaat-generaal	f 44 909,00	
Artikel 30. Translaatkosten.	250,00	
Artikel 31. Verschillende justitiekosten.	13 672,75	
Artikel 32. Tractementen en toelagen van de maréchaussées, den cipier, de veldwachters en den gevangenbewaarder. . .	30 380,00	
Artikel 33. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	1 150,00	
Transporteren	f 90 361,75	f 55 168,00

Per transport	f 90 361,75	f 55 168,00
Artikel 34. Huur en verlichting van wachthuizen voor de maréchaussées	830,00	
Artikel 35. Tractement van den marktmeester	600,00	

Bonaire.

Artikel 36. Kosten van het kantongeregt.	1 870,00	
Artikel 37. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters.	3 870,00	
Artikel 38. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	200,00	
Artikel 39. Licht, water en verdere benoodigdheden voor de politie, schoonhouden van wachthuizen, alsmede voeding der gevangenen en andere justitiekosten.	800,00	

Aruba.

Artikel 40. Kosten van het kantongeregt	1 550,00	
Artikel 41. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	3 870,00	
Artikel 42. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	200,00	
Artikel 43. Licht, water en verdere benoodigdheden voor de politie, schoonhouden van wachthuizen, alsmede voeding der gevangenen en andere justitiekosten.	400,00	

St. Martin.
(Nederlandsch gedeelte.)

Artikel 44. Tractement en toelagen van de ambtenaren van den raad van justitie en het kantongeregt.	2 600,00	
Artikel 45. Onderhoud der gevangenen en andere justitiekosten	2 000,00	
Artikel 46. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	6 110,00	
Artikel 47. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	300,00	
Artikel 48. Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten, alsmede wachthuishuur .	411,00	

St. Eustatius.

Artikel 49. Tractement en toelagen van de ambtenaren		
Transporteren	f 115 972,75	f 55 168,00

Per transport	f 115 972,75	f 55 168,00
van den raad van justitie en het kantongeregt	2 600,00	
Artikel 50. Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten	500,00	
Artikel 51. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	2 670.00	
Artikel 52. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	150,00	
Artikel 53. Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten	211,00	
Saba.		
Artikel 54. Toelage en remuneratien van de ambtenaren bij het kantongeregt. . . .	525,00	
Artikel 55. Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten	100,00	
Artikel 56. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	1 950,00	
Artikel 57. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	100,00	
Artikel 58. Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten	190,00	
		124 968,75

IIIde afdeeling.

Geldelijk beheer.

Curaçao.

Artikel 59. Tractementen van den administrateur van financien en de verdere ambtenaren bij de administratie . . . . . f	10 200,00	
Artikel 60. Bewaring der hypotheken	800,00	
Artikel 61. Tractementen van den ontvanger en de verdere ambtenaren	6 300,00	
Artikel 62. Kosten van toezigt op de invordering van het patentregt.	1 200,00	
Artikel 63. Tractement van den magazijnmeester en toelage van een geëmploijeerde . . .	2 100,00	
Artikel 64. Postwezen . .	3 600,00	
Artikel 65. Terugbetaling aan de Nederlandsche postadministratie en aan de Deensche postadministratie op St. Thomas en betalingen aan het internationaal bureau der algemeene postvereeniging te Bern.	1 800,00	
Artikel 66. Bureau- en magazijnbehoeften, drukwerk en andere uitgaven	3 456,00	
Transporteren	f 29 456,00	f 180 136,75

Per transport	f 29 456,00	f 180 136,75
Bonaire.		
Artikel 67. Een bediende in het magazijn, tevens belast met het rondbrengen der belastingbilletten	100,00	
Artikel 68. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt.	2 120,00	
Aruba.		
Artikel 69. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	1 830,00	
Artikel 70. Verschillende uitgaven	100,00	
St. Martin. (Nederlandsch gedeelte.)		
Artikel 71. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	1 120,00	
Artikel 72. Meetloon van zout en andere kosten	2 060,00	
Artikel 73. Toelage aan den persoon belast met de posterij.	300,00	
St. Eustatius.		
Artikel 74. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	560,00	
Artikel 75. Premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten. .	1 100,00	
Saba.		
Artikel 76. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	560,00	
Artikel 77. Premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten. .	500,00	
		39 806,00

IVde afdeeling.

Eeredienst en onderwijs.

Curaçao.

Artikel 78. Tractementen van de predikanten der Hervormde gemeente . . . . f	6 800,00	
Artikel 79. Tractementen en toelage van de Roomsch-katholijke geestelijken.	14 800,00	
Artikel 80. Subsidie aan de Nederlandsche Portugeesch-Israëlitische gemeente, ter voorziening in de geestelijke behoeften	3 000,00	
Transporteren	f 24 600,00	f 219 942,75

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Per transport	f 24 600,00	f 219 942,75
Artikel 81. Subsidie aan de Nederlandsche Hervormde Israëlietische gemeente, ter voorziening in de geestelijke behoeften	2 000,00	
Artikel 82. Tractementen van onderwijzers en subsidie aan bijzondere scholen	9 800,00	
Artikel 83. Huur van schoollocalen en andere kosten voor het onderwijs	6 192,00	
Bonaire.		
Artikel 84. Toelagen aan de predikanten der Hervormde gemeente op Curaçao en aan den godsdienstonderwijzer op Bonaire voor het waarnemen der predikdienst en het houden van godsdienstige voorlezingen op laatstgenoemd eiland	800,00	
Artikel 85. Tractementen van de Roomsch-katholijke geestelijken	2 400,00	
Artikel 86. Tractement van den landsschoolonderwijzer . .	1 000,00	
Artikel 87. Toelagen voor de kweekelingen en andere kosten voor het onderwijs	1 566,00	
Aruba.		
Artikel 88. Toelagen aan de predikanten der Hervormde gemeente op Curaçao en aan den godsdienstonderwijzer op Aruba voor het waarnemen der predikdienst en het houden van godsdienstige voorlezingen op laatstgenoemd eiland	900,00	
Artikel 89. Tractementen van de Roomsch-katholijke geestelijken	2 400,00	
Artikel 90. Tractement van den landsschoolonderwijzer . .	1 400,00	
Artikel 91. Toelagen voor de kweekelingen en andere kosten voor het onderwijs	1 966,00	
St. Martin. (Nederlandsch gedeelte.)		
Artikel 92. Toelaag aan den leeraar van het Methodistengenootschap	1 200,00	
Artikel 93. Tractement van den Roomsch-katholijken geestelijke	1 200,00	
Artikel 94. Tractementen van onderwijzers	3 300,00	
Artikel 95. Schoolbehoeften en huur van schoollocalen . .	950,00	
St. Eustatius.		
Artikel 96. Toelaag aan den leeraar van het Methodistengenootschap	1 200,00	
Transporteren	f 62 874,00	f 219 942,75

Per transport	f 62 874,00	f 219 942,75
Artikel 97. Tractement van den Roomsch-katholijken geestelijke	1 200,00	
Artikel 98. Tractement van den landsschoolonderwijzer . .	1 800,00	
Artikel 99. Toelaag voor een kweekeling en andere kosten voor het onderwijs	740,00	
Saba.		
Artikel 100. Toelaag ter voorziening in het leeraarsambt der Hervormde gemeente	1 200,00	
Artikel 101. Tractement van den Roomsch-katholijken geestelijke	1 200,00	
Artikel 102. Onderwijs . .	1 100,00	
		70 114,00
Vde AFDEELING. *Plaatselijke kosten.*		
Curaçao.		
Artikel 103. Dedommagementen, bureaubehoeften en fourragegelden voor paarden van officieren en geëmploijeerden bij de dienstdoende stedelijke en landelijke schutterij .	f 3 318,00	
Artikel 104. Verschillende uitgaven voor de schutterij . .	2 470,00	
Artikel 105. Tractement van den havenmeester, tevens loods en scheepsmeter	4 000,00	
Artikel 106. Bagger- en andere werken aan de haven, alsmede onderhoud der veerponten voor de communicatie met het Riffort en de overzijde der haven	2 600,00	
Artikel 107. Tractementen van den opzigter en den adsistent-opzigter bij den vuurtoren op Klein-Curaçao . . .	1 500,00	
Artikel 108. Kustverlichting	623,75	
Artikel 109. Tractementen van het personeel bij het seinwezen.	3 600,00	
Artikel 110. Verschillende uitgaven voor het seinwezen . .	9 866,00	
Artikel 111. Verschillende uitgaven voor de kaden, straten en wegen	17 540,00	
Artikel 112. Tractementen en toelagen van den stadsgeneesheer, den armendoctor in het stadsdistrict en den bode bij den geneeskundigen raad . .	3 500,00	
Artikel 113. Verschillende uitgaven voor de plaatselijke genees- en heelkundige dienst .	2 900,00	
Artikel 114. Tractementen van den directeur van de krankzinnigen- en leprozengestichten en den geneesheer van het krankzinnigen-gesticht, alsmede toelaag aan een wachter bij het krankzinnigen-gesticht . . .	1 500,00	
Transporteren	f 53 417,75	f 290 056,75

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Per transport	f 53 417,75	f 290 056,75
Artikel 115. Verschillende uitgaven voor liefdadige instellingen	10 145,00	
Artikel 116. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen.	2 500,00	
Artikel 117. Toelaag aan den quarantaine-geneesheer, tevens directeur der quarantaine-inrigting en den quarantaine-loods, tevens opzigter op de quarantaine-plaats	1 200,00	
Artikel 118. Verschillende uitgaven voor de quarantaine-dienst	850,00	
Artikel 119. Verschillende uitgaven	5 250,00	
Bonaire.		
Artikel 120. Tractementen van den opzigter en den adsistent-opzigter bij den Willemstoren	800,00	
Artikel 121. Verlichting en onderhoud van den Willemstoren en van de ankerplaatsen in het dorp Kralendijk . . .	375,00	
Artikel 122. Wegen . . .	1 800,00	
Artikel 123. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	1 400,00	
Artikel 124. Geneeskundige behoeften	200,00	
Artikel 125. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen.	400,00	
Artikel 126. Quarantaine-dienst	300,00	
Artikel 127. Verschillende uitgaven	450,00	
Aruba.		
Artikel 128. Kustverlichting.	100,00	
Artikel 129. Daggeld van twee personen, ad 50 centen ieder, wegens het houden van toezigt op de gouvernements-eigendommen, gronden en bosschen	365,00	
Artikel 130. Wegen en straten, enz.	400,00	
Artikel 131. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	1 400,00	
Artikel 132. Geneeskundige behoeften	200,00	
Artikel 133. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen.	200,00	
Artikel 134. Quarantaine-dienst	300,00	
Artikel 135. Verschillende uitgaven	350,00	
Transporteren	f 82 402,75	f 290 056,75

Per transport	f 82 402,75	f 290 056,75
St. Martin. (Nederlandsch gedeelte.)		
Artikel 136. Havendienst .	150,00	
Artikel 137. Kustverlichting	120,00	
Artikel 138. Seinwezen . .	300,00	
Artikel 139. Bruggen, wegen, waterstaats- en andere werken	1 200,00	
Artikel 140. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	2 000,00	
Artikel 141. Geneeskundige behoeften	50,00	
Artikel 142. Toelaag aan den opzigter bij de liefdadige instelling (leprozen-gesticht) .	360,00	
Artikel 143. Voeding en kleeding van de verpleegden in de liefdadige instelling	2 390,00	
Artikel 144. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen .	800,00	
Artikel 145. Quarantaine-dienst	150,00	
Artikel 146. Verschillende uitgaven	200,00	
St. Eustatius.		
Artikel 147. Schutterij . .	*Memorie.*	
Artikel 148. Havendienst .	300,00	
Artikel 149. Straten en wegen	2 200,00	
Artikel 150. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	2 000,00	
Artikel 151. Geneeskundige behoeften	50,00	
Artikel 152. Toelage aan den opzigter bij de liefdadige instelling (leprozen-gesticht) . .	360,00	
Artikel 153. Voeding en kleeding van de verpleegden in de liefdadige instelling	2 390,00	
Artikel 154. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen .	1 100,00	
Artikel 155. Quarantaine-dienst	200,00	
Artikel 156. Verschillende uitgaven	150,00	
Saba.		
Artikel 157. Wegen . . .	500,00	
Artikel 158. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	2 000,00	
Artikel 159. Geneeskundige behoeften	50,00	
Artikel 160. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen .	900,00	
Transporteren	f 102 322,75	f 290 056,75

Per transport	f 102 322,75	f 290 056,75
Artikel 161. Verschillende uitgaven	150,00	
		102 472,75

VIde AFDEELING.

Landsgebouwen en eigendommen.

Curaçao.

Artikel 162. Tractementen en toelagen van den chef en van den opzigter bij het bouwdepartement	f 660,00	
Artikel 163. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop van meubels en andere benoodigdheden voor de landsgebouwen	48 700,00	

Bonaire.

Artikel 164. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	1 500,00	

Aruba.

Artikel 165. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	750,00	

St. Martin.
(Nederlandsch gedeelte.)

Artikel 166. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	1 150,00	

St. Eustatius.

Artikel 167. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	1 000,00	
		58 760,00

VIIde AFDEELING.

Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en andere uitgaven van algemeenen aard.

Curaçao.

Artikel 168. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	f 42 095,71	
Artikel 169. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	19 958,20⁵	
Artikel 170. Wachtgelden	2 399,99	
Artikel 171. Onderstanden	90,00	
Artikel 172. Voorschotten op tractementen van ambtenaren	500,00	

Bonaire.

Artikel 173. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	8 526,66	
Transporteren	f 73 570,56⁵	f 451 289,50

Per transport	f 73 570,56⁵	f 451 289,50
Artikel 174. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	3 504,67	
Artikel 175. Wachtgelden	500,00	
Artikel 176. Onderstanden	175,00	

Aruba.

Artikel 177. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	5 417,00	
Artikel 178. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	1 224,05	

St. Martin.
(Nederlandsch gedeelte.)

Artikel 179. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	9 735,65	
Artikel 180. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	4 284,67	
Artikel 181. Wachtgelden	693,33	

St. Eustatius.

Artikel 182. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	4 071,16	
Artikel 183. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	2 485,75	

Saba.

Artikel 184. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	1 183,33	
Artikel 185. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	1 887,50	
		108 732,67⁵

VIIIste AFDEELING.

Onvoorziene uitgaven.

Artikel 186. Onvoorziene uitgaven	15 000,00
	f 575 022,17⁵

vijf honderd vijf en zeventig duizend twee en twintig gulden zeventien en een halve cent.

Artikel 2.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der *artikelen* 2, 3, 4, 6, 9, 10, 13, 14, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 27, 30, 31, 33, 34, 38, 39, 42, 43, 45, 47, 48, 50, 52, 53, 55, 57, 58, 62, 65, 66, 70, 72, 75, 77, 83, 87, 91, 95, 99, 104, 106, 108, 110, 111, 113, 115, 116, 118, 119, 121, 122, 124, 125, 127, 128, 130, 132, 133, 135, 137, 139, 143 tot en met 146, 149, 151, 153 tot en met 157, 159 tot en met 161 en 163 tot en met 185 van de bij deze wet vastgestelde begrooting, ontoereikend wordt bevonden, kan het, even als de post bij art. 147 voor *memorie* uitgetrokken, door overschrijving uit art. 186 dier begrooting worden aangevuld.

De toelagen voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen worden aangewezen op de artikelen waarin zijn omschreven de tractementen voor de betrekkingen, die tijdelijk worden waargenomen.

Artikel 3.

Op artikel 186 van de bij deze wet vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven, die hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van die begrooting.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Artikel 4.

Tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1881, worden over dat jaar gebezigd de na te noemen middelen en inkomsten, te weten:

A. *Belastingen.*

Curaçao.

a. belasting op grondeigendommen en hypotheken;

b. zegelregt;

c. haven- en veiligheidsregt;

d. licht- en bakengeld;

e. patentregt op ingevoerde goederen;

f. accijnsregt op sterken drank;

g. patentregt op neringen en bedrijven;

h. venduregten;

i. belasting voor de weerbaarheid;

k. belasting op de erfopvolging of collaterale successie;

l. de 100ste penning op den verkoop van vaste goederen;

m. uitvoerregt op metaalertsen en alle soort van phosphorzure kalk, gewonnen op de eilanden Curaçao en Klein-Curaçao;

n. loodsgelden.

Bonaire.

a. invoerregten;

b. uitvoerregt op stapel-producten;

c. ankergeld;

d. zegelregt;

e. belasting op publieke verkoopingen;

f. licht- en bakengeld;

g. patenten op de uitoefening van het bedrijf van slijter of tapper en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten;

h. accijnsregt op sterken drank;

i. belasting op de erfopvolging;

k. contributie tot instandhouding der schutterij;

l. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen;

m. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen;

n. bundergeld van Gouvernements-gronden in concessie afgestaan.

Aruba.

a. grondbelasting;

b. invoerregten;

c. uitvoerregt op stapel-producten (met inbegrip van phosphorzure kalk);

d. anker- en tonnegeld;

e. zegelregt;

f. belasting op publieke verkoopingen;

g. licht- en bakengeld;

h. patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten;

i. accijnsregt op sterken drank;

k. belasting op de erfopvolging;

l. contributie tot instandhouding der schutterij;

m. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen;

n. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen.

St. Martin.

(Nederlandsch gedeelte.)

a. invoerregten;

b. uitvoerregt op stapel-producten;

c. havengeld;

d. zegelregt;

e. belasting op publieke verkoopingen;

f. licht- en bakengeld;

g. patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten;

h. accijnsregt op sterken drank;

i. belasting op de erfopvolging;

k. contributie tot instandhouding der schutterij;

l. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen.

St. Eustatius.

a. invoerregten;

b. uitvoerregt op stapel-producten;

c. ankergeld;

d. zegelregt;

e. belasting op publieke verkoopingen;

f. licht- en bakengeld;

g. patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten;

h. accijnsregt op sterken drank;

i. belasting op de erfopvolging;

k. contributie tot instandhouding der schutterij;

l. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen;

m. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen;

n. grondrenten (huur van Gouvernements-erven).

Saba.

a. invoerregten;

b. uitvoerregt op stapel-producten;

c. ankergeld;

d. zegelregt;

e. belasting op publieke verkoopingen;

f. patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten;

j. accijnsregt op sterken drank;

h. belasting op de erfopvolging;

i. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en schepen;

k. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en schepen.

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

Curaçao.

a. leges;

b. verkoop van havenreglementen;

c. boeten;

d. inkomsten van de posterij;

e. kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;

f. inkomsten van de vleeschhal;

g. agio van verkochte wissels;

h. inkomsten van de bakkerij;

i. pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken;

k. rente van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het West-Indisch pensioenfonds;

l. inkomsten van de Gouvernementsbank;

m. aandeel in de huurpenningen van de markt voor groenten, enz.;

n. opbrengst van arbeidsloon van gevangenen;

o. emolumenten ter griffie van het hof van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas;

p. salaris van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas;

q. rente- en pachtgelden van domaniale gronden in de buitendistricten;

r. bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare olieën;

s. terugbetaling van voorschotten aan ambtenaren;

t. alle andere ontvangsten.

Bonaire.

a. leges;

b. kortingen op inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;

c. opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden;

d. boeten;

e. emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas;

f. bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare olieën;

g. inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber, wegens het gebruik van een landsgebouw als woning;

h. inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning;

i. pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken;

k. alle andere ontvangsten.

Aruba.

a. leges;

b. kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;

c. opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden;

d. vergunning om goud te delven;

e. boeten;

f. emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas;

g. inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning;

h. bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare olieën;

i. inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer, wegens het gebruik van een landsgebouw als woning;

k. vergunning tot het ontginnen van phosphorzure kalk;

l. alle andere ontvangsten.

St. Martin.

(Nederlandsch gedeelte.)

a. leges;

b. kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;

c. boeten;

d. inkomsten van de posterij;

e. emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas;

f. steigergelden;

g. inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer, wegens het gebruik van een landsgebouw als woning;

h. bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare olieën;

i. alle andere ontvangsten.

St. Eustatius.

a. leges;

b. kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;

c. boeten;

d. emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas;

e. bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare olieën;

f. alle andere ontvangsten.

Saba.

a. leges;

b. kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen;

c. boeten;

d. emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas;

e. bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare olieën;

f. alle andere ontvangsten.

C. *Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Koloniën,

[65. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881, door den Gouverneur bij verordening van 17 Junij 1880 (*Publicatieblad* n°. 8) voorloopig vastgesteld, zoo als zij door den Kolonialen Raad was goedgekeurd, wijst voor de uitgaven een eindcijfer aan van . . . . f 576 743,42^{5}

terwijl de middelen zijn geraamd op . 395 091,00

en bijgevolg de bijdrage op . . . . f 181 652,42^{5}

Bij het hiernevens, ter voldoening aan art. 104 van het Regeringsreglement, aangeboden wetsontwerp worden de uitgaven geraamd op . . . . f 575 022,17^{5}

en de middelen op. 402 091,00

De bijdrage wordt dus begroot op . . f 172 931,17^{5}

Tot opheldering van die verschillen diene het volgende:

Het bij art. 12 uitgetrokken tractement van den gezaghebber van Aruba is met f 600 verhoogd, en alzoo gebragt op f 4000 's jaars, waardoor het is gelijk gesteld aan dat van den gezaghebber van Bonaire.

Is Aruba, dat een betrekkelijk veel grooter aantal inwoners telt, nu reeds van niet minder gewigt dan Bonaire, de omvang van de administratie van eerstgemeld eiland, en dus ook de verantwoordelijkheid van den gezaghebber zal zeer toenemen wanneer een begin wordt gemaakt met de exploitatie van de aldaar aanwezige phosphorzure kalklagen. In verband hiermede kan geen reden meer bestaan om den gezaghebber van Aruba minder inkomen te doen genieten dan zijn ambtgenoot op Bonaire.

Met het oog op de voorgenomen opdragt van de functien van ontvanger aan al de gezaghebbers op de onderhoorige eilanden, zijn in het wetsontwerp niet overgenomen de in de voorloopig vastgestelde begrooting voorkomende artt. 67, 70, 73 en 77; terwijl de in de artt. 68, 72, 75 en 79 dier begrooting voorkomende posten voor bureaubehoeften voor die ontvangers mede zijn afgevoerd.

Daarentegen zijn de toelagen voor bureaubehoeften voor de gezaghebbers van de eilanden Bonaire, Aruba, St. Martin (Nederlandsch gedeelte) en St. Eustatius, verhoogd met f 100.

Voorts is het tractement van den marktmeester (art. 12) verhoogd van f 400 tot op f 600.

De belooning van dien beambte is niet geëvenredigd aan zijne werkzaamheden, die zonder uitzondering, zelfs op Zon- en feestdagen, des nachts ten 3 uur aanvangen en hem tot des middags 12 à 1 uur bezighouden.

De ijver en naauwgezetheid waarmede de titularis zijne functien waarneemt wettigen ten volle de hem toegedachte verhoogde bezoldiging.

Onlangs is er toe besloten om, bij wijze van proef, op St. Martin (Nederlandsch gedeelte) een postkantoor te vestigen. Van daar de nieuwe post, voorkomende in art. 73 van de wetsvoordragt, en de post »Inkomsten van de posterij", voorkomende in de middelen onder B, St. Martin (Ned. gedeelte), lit. *d*. Dewijl dienaangaande geen zekere raming valt te maken, is de post voor »memorie" uitgetrokken.

De havenmeester op Curaçao tevens loods en scheepsmeter, geniet, behalve zijne jaarwedde van f 1200, emolumenten, voortspruitende uit de zuivere opbrengst van de loodsgelden.

Hiervan is het gevolg dat zijne bezoldiging geheel afhankelijk is van de toeneming of vermindering van de scheepvaart, en dat, bij eenen eenigzins levendigen handel, zijn inkomen onevenredig hoog wordt opgevoerd.

Het voornemen bestaat om hem een vast tractement van f 4000 's jaars te verleenen, welligt met toezegging van een percent der loodsgelden die boven een zeker bedrag geïnd zullen worden. Overigens zouden de loodsgelden ten bate van de koloniale kas komen.

In verband hiermede is die verhoogde jaarwedde in art. 105 van de wetsvoordragt uitgetrokken; terwijl onder de middelen, onder A, Curaçao, lit. *n*, een nieuwe post »loodsgelden" is opgenomen, welker opbrengst voor 1881 op f 7000 wordt begroot.

Nog is de VIIde afdeeling »Pensioenen enz." in overeenstemming gebragt met de sedert plaats gehad hebbende mutatien; terwijl eindelijk onder art. 110 van de wetsvoordragt een post, groot f 8500, is opgenomen voor tijdelijke seinposten aan verschillende baaijen, ter vermeerdering van de waakzaamheid naar buiten, en daarentegen een gelijk bedrag afgevoerd van den post voor onvoorziene uitgaven, ten laste waarvan, bij de voorloopige vaststelling van de begrooting, op die uitgaaf was gerekend, hetgeen minder regelmatig voorkwam.

's Gravenhage, 4 October 1880.

De Minister van Koloniën,
W. VAN GOLTSTEIN.

[65. 4.]

KOLONIALE huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881. -- Uitgewerkte en toelichtende staat.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Iste AFDEELING.			
		Gewestelijk bestuur.			
		CURAÇAO.			
1		Tractementen en toelagen van de hoofd- en verdere ambtenaren, benevens daggeld van een geëmploijeerde en pontgeld van den bode bij den Kolonialen Raad:			
	a.	tractementen:			
		1 gouvernements-secretaris, tevens ambtenaar van den burgelijken stand . .		f 4 000,00	
		1 hoofdcommies		2 400,00	
		1 klerk van den 2den rang		1 100,00	
		3 klerken van den 3den rang, à f 600		1 800,00	
		2 drukkers		800,00	
		1 bode		900,00	
				f 11 000,00	
	b.	toelagen:			
		aan een hulpambtenaar van den burgerlijken stand in het stadsdistrict	f 300,00		
		aan 4 districtsmeesters à f 800	3 200,00		
		aan den persoon belast met de werkzaamheden tot dusver den landsfactoor opgedragen	120,00		
				3620,00	
	c.	daggeld van een geëmploijeerde, 365 dagen, à f 1 daags		365,00	
	d.	pontgeld voor den bode bij den Kolonialen Raad		36,00	
					f 15 021,00
2		Bureaubehoeften:			
	a.	voor de gouvernements-secretarie		f 900,00	
	b.	» 14 wijkmeesters, à f 25		(2) 350,00	
					1 250,00
3		Locaalbehoeften, drukwerk, benevens translaatkosten:			
	a.	boeken, dagbladen, drukloon en verschillende andere benoodigdheden . . . ,		f 1 900,00	
	b.	bindwerk		(3) 120,00	
	c.	translaatkosten		70,00	
	d.	drukloon van stukken voor den Kolonialen Raad		200,00	
					2 290,00
4		Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen.			2 500,00
5		Overbrengen der mailcorrespondentien			(5) 7 000,00
6		Terugbetaling aan den Nederlandschen Consul op St. Thomas van op dat eiland voor rekening der kolonie betaalde briefporten enz.			500,00
7		Kosten van het ijkwezen:			
	a.	tractement van den ijker		f 2 400,00	
	b.	toelage aan idem voor bureaubehoeften		100,00	
	c.	toelage aan een bediende		180,00	
					2 680,00
				Transporteren	f 31 241,00

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
15 022,00	(1) f 15 621,00	»	f 600,00
1 600,00	1 599,72	»	349,72
2 270,00	(4) 3 567,43	»	1 277,43
2 500,00	1 470,50	f 1 029,50	»
7 208,33	7 000,00	»	»
500,00	179,55	320,45	»
2 680,00	2 680,00	»	»
31 780,33	f 32 118,20	f 1 349,95	f 2 227,15

TOELICHTINGEN.

(1) Hieronder is begrepen het tractement ad f 600 's jaars van den landsfactoor, wiens betrekking is opgeheven.

(2) Verminderd met f 350, vermits eene som van f 25 voor ieder der wijkmeesters voldoende wordt geacht.

(3) De ten vorigen jare uitgetrokken som van f 100 is gebleken voor de behoefte niet voldoende te zijn.

(4) De uitgaven verdeelen zich als volgt:

a.	boeken, dagbladen enz.	f 3 172,43
b.	bindwerk	150,00
c.	translaatkosten	75,00
d.	drukloonen.	170,00
		f 3 567,43

(5) Het voor 1880 benoodigd hooger bedrag van f 208,33 is voor 1881 niet vereischt. Zie noot 3 van den uitgewerkten en toelichtenden staat behoorende bij de begrootingsstukken van het loopende jaar.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 31 241,00
		Bonaire.			
8		Tractement en toelage van den gezaghebber:			
	a.	tractement van den gezaghebber		f 4 000,00	
	b.	toelage aan idem voor bureaubehoeften		300,00	
					4 300,00
9		Bindloon en verschillende benoodigdheden			25,00
10		Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht- en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte			600,00
11		Kosten van het ijkwezen:			
		toelage, daaronder begrepen bureaubehoeften, aan den persoon, belast met de functien van adjunct-ijker			125,00
		Aruba.			
12		Tractement en toelagen van den gezaghebber en de verdere ambtenaren:			
	a.	tractement van den gezaghebber		f 4 000,00	
	b.	toelagen:			
		1 gezaghebber voor bureaubehoeften	f 300,00		
		4 districtsmeesters en 1 wijk- en rooimeester	12,00		
				f 312,00	
					4 312,00
13		Bindloon en verschillende benoodigdheden			25,00
14		Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlofgaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte			600,00
15		Kosten van het ijkwezen:			
		toelage, daaronder begrepen bureaubehoeften, aan den persoon, b elasmet de functien van adjunct-ijker			125,00
		St. Martin (Nederlandsch gedeelte).			
16		Tractement en toelage van den gezaghebber.			
	a.	tractementen:			
		1 gezaghebber		f 5000,00	
	b.	toelaag van den gezaghebber voor bureaubehoeften		300,00	
					(6) 5 300,00
17		Bindloon en verschillende benoodigdheden			25,00
18		Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht- en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte			600,00
19		Correspondentie met de West-Indische brievenmail			350,00
20		Kosten van het ijkwezen:			
		toelagen, daaronder begrepen bureaubehoeften, aan den persoon, belast met de functien van adjunct-ijker			125,00
		Transporteren			f 47 753,00

Definitiue vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
31 780,33	f 32 118,20	f 1 349,95	f 2 227,15	(6) Verminderd met f 400 ten gevolge van de opheffing van de betrekking van klerk ter wees-onbeheerde en desolate boedelkamer.
4 200,00	4 066,66	233,34	»	
25,00	25,00	»	»	
600,00	55,00	545,00	»	
125,00	250,00	»	125,00	
3 612,00	3 612,00	700,00	»	
25,00	25,00	»	»	
600,00	2 292,50	»	1 692,50	
125,00	250,00	»	125,00	
5 600,00	5 600,00	»	300,00	
25,00	25,00	»	»	
600,00	3 094,00	»	2 494,00	
350,00	237,50	112,50	»	
125,00	250,00	»	125,00	
f 47 792,33	f 52 900,86	f 2 940,79	f 7 088,65	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 47 753,00
		St. Eustatius.		
21		Tractement en toelage van den gezaghebber:		
	a.	tractement van den gezaghebber	f 3 000,00	
	b.	toelaag aan idem voor bureaubehoeften	300,00	
				3 300,00
22		Bindloon en verschillende benoodigdheden		25,00
23		Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht- en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte		600,00
24		Correspondentie met de West-Indische brievenmail		150,00
25		Kosten van het ijkwezen:		
		toelage, daaronder begrepen bureaubehoeften, aan den persoon, belast met de functien van adjunct-ijker		125,00
		Saba.		
26		Tractement en toelage van den gezaghebber en huur van eene raadkamer:		
	a.	tractement van den gezaghebber	f 2 400,00	
	b.	toelage aan idem voor bureaubehoeften en onderhoud van een dienstpaard	440,00	
	c.	huur van eene raadkamer	150,00	
				2 990,00
27		Correspondentie met de West-Indische brievenmail		100,00
28		Kosten van het ijkwezen:		
		toelage, daaronder begrepen bureaubehoeften, aan den persoon, belast met de functien van adjunct-ijker		125,00
		Totaal der Iste afdeeling		f 55 168,00
		IIde AFDEELING.		
		Justitie en politie.		
		Curaçao.		
29		Tractementen en toelagen van den president, de gegradueerde leden, regterlijke en verdere ambtenaren van het hof van justitie, van den procureur-generaal en de ambtenaren bij diens parquet, van den kantonregter en diens griffier, bureaubehoeften van den griffier bij het hof van justitie, den procureur-generaal en bureau-behoeften, benevens extra-schrijfloon voor den griffier bij het kantongeregt, alsmede bureaubehoeften van den advocaat-generaal:		
	a.	hof van justitie:		
		1 president	f 5 000,00	
		3 gegradueerde leden, à f 4000	12 000,00	
		1 griffier	3 000,00	
		Transporteren	f 20 000,00	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
47 792,33	f 52 900,86	f 2 940,79	f 7 038,65	
3 200,00	3 200,00	100,00	»	
25,00	25,00	»	»	
600,00	»	600,00	»	
150,00	144,37½	5,62½	»	
125,00	250,00	»	125,00	
2 990,00	2 990,00	»	»	
100,00	100,00	»	»	
125,00	250,00	»	125,00	
55 107,33	f 58 860,23½	f 3 646,41½	f 7 338,65	
			f 3 692,23½	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
29		Per transport		f 20 000,00	
		1 commies		1 800,00	
		1 klerk van den 1ste rang		1 500,00	
		1 » » » 2de »		1 100,00	
		2 deurwaarders, tevens boden bij het hof van justitie en het kantongeregt		1 100,00	
		bureaubehoeften voor den griffier		209,00	
				f 25 709,00	
	b.	parquet van den procureur-generaal:			
		1 procureur-generaal	f 6 000,00		
		1 advocaat-generaal	3 000,00		
		1 commies	1 800,00		
		1 klerk van den 1ste rang	1 500,00		
		1 » » » 2de »	1 100,00		
		bureaubehoeften voor den procureur-generaal	400,00		
				13 800,00	
	c.	kantongeregt:			
		1 kantonregter	f 3 000,00		
		1 griffier	2 000,00		
		bureaubehoeften voor den griffier, benevens extra-schrijfloon	300,00		
		bureaubehoeften voor den advocaat-generaal als ambtenaar van het openbaar ministerie	100,00		
				5 400,00	
					f 44 909
30		Translaatkosten			250
31		Verschillende justitiekosten:			
	a.	kostgeld voor gevangenen		f 7 062,75	
	b.	kleeding voor gevangenen		450,00	
	c.	ligging voor gevangenen		360,00	
	d.	geneesmiddelen		500,00	
	e.	aankoop van- en fourrage voor paarden ten dienste van de justitie		2 200,00	
	f.	overvaart- of pontgeld, schoonhouden der localen en andere huishoudelijke uitgaven		2 800,00	
	g.	geneeskundige behandeling van maréchaussées en veldwachters		300,00	
					(7) 13 672
32		Tractementen en toelagen van de maréchaussées, den cipier, de veldwachters en den gevangenbewaarder:			
	a.	tractementen:			
		1 brigadier-majoor	f 1 000,00		
		4 brigadiers, à f 800	3 200,00		
		12 maréchaussées 1ste klasse, à f 630	7 560,00		
		22 idem 2de » » 600	13 200,00		
		1 cipier	800,00		
				f 25 760,00	
		Transporteren		f 25 760,00	f

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen over 1879.		TOELICHTINGEN.
		Meer.	Minder.	
				(7) Verminderd met f 896,25, met het oog op de vermoedelijk mindere sterkte van de bevolking der gevangenissen. (8) Te weten: op onderdeel *a* . . . . . . f 6 218,35 » » *b* . . . . . . 524,50 » » *c* . . . . . . *Nihil.* » » *d* . . . . . . 500,00 » » *e* . . . . . . 2 250,22 » » *f* . . . . . . 6 073,02^5 » » *g* . . . . . . 300,00 f 15 866,09^5
44 909,00	f 43 899,53	1 009,47	»	
250,00	30,00	220,00	»	
14 569,00	(8) 15 866,09^5	»	2 193,34^5	
59 728,00	f 59 795,62^5	f 1 229,47	f 2 193,34^5	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
32		Per transport		f 25 760,00	f 58 831,7
	b.	toelagen:			
		12 veldwachters, à f 360	f 4 320,00		
		1 gevangenbewaarder (9)	240,00		
		1 maréchaussée belast met het toezigt over de gevangenen	60,00		
				4 620,00	
					30 380,0
33		Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters			1 150,0
34		Huur en verlichting van wachthuizen voor de maréchaussées:			
	a.	huur:			
		op Pietermaai	f 160,00		
		op Scharlo	60,00		
		aan de overzijde der haven	60,00		
		in de buitendistricten	300,00		
				f 580,00	
	b.	licht:			
		kerosine	f 225,00		
		lamppitten	25,00		
				250,00	
					830,
35		Tractement van den marktmeester			600,
		BONAIRE.			
36		Kosten van het kantongeregt:			
	a.	tractement van den griffier bij het kantongeregt, secretaris van den raad van politie, tevens belast met de functien van notaris en hypotheekbewaarder, alsmede met de werkzaamheden van kolonialen schrijver		f 1 170,00	
	b.	toelagen:			
		aan een ambtenaar van het openbaar ministerie	f 400,00		
		aan een griffier, tevens belast met de functien van hypotheekbewaarder voor bureaubehoeften	100,00		
		aan een deurwaarder	200,00		
			(11)	700,00	
					1 870,
37		Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters.			
	a.	tractementen:			
		1 maréchaussée 1ste klasse	f 630,00		
		3 maréchaussées 2de klasse, à f 600	1 800,00		
				f 2 430,00	
	b.	toelagen:			
		aan 4 veldwachters, à f 360		1 440,00	
					3 870,
38		Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters			200,
39		Licht, water en verdere benoodigdheden voor de politie, schoonhouden van wachthuizen, alsmede voeding der gevangenen en andere justitiekosten:			
	a.	licht en andere benoodigdheden		f 200,00	
		Transporteren		f 200,00	f 97 731,7

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
59 728,00	f 59 795,62 *	f 1 229,47	f 2 193,34 *
30 140,00	28 405,12	1 974,88	»
1 150,00	1 110,00	40,00	»
830,00	(10) 758,64	71,36	»
400,00	400,00	200,00	»
1 970,00	1 970,00	»	100,00
3 870,00	3 819,00	51,00	»
200,00	175,00	25,00	»
f 98 288,00	f 96 433,38 *	f 3 591,71	f 2 293,34 *

TOELICHTINGEN.

(9) De betrekking van gevangenbewaarder wordt door de commissie van administratie van de gevangenissen op Curaçao noodig geacht. Na de uitbreiding van de gevangenislocalen is gebleken, dat het voor den cipier en den opzigter slechts met groote inspanning en met geheele opoffering van allen vrijen tijd mogelijk was over eene zooveel grootere uitgestrektheid de gevangenen voldoende te bewaken.

(10) Te weten:

huur	f	618,00
licht		140,64
	f	758,64

(11) Door de plaats gehad hebbende opdragt van de functien van kantonregter aan de gezaghebbers vervallen de toelagen welke door de kantonregters worden genoten.

Ten gevolge van eene voorgenomen scheiding van de betrekkingen van ontvanger en ambtenaar van het openbaar ministerie bij de kantongeregten (op St. Martin (Nederlandsch gedeelte) en St. Eustatius, tevens officieren van justitie) zullen voor laatstgemelde betrekkingen afzonderlijke personen moeten worden benoemd, wier werkzaamheden met f 400 's jaars [op St. Martin (Nederlandsch gedeelte) en St. Eustatius f 500], niet te ruim beloond zullen zijn.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
39		Per transport.		f 200,00	f 97 731,7
	b.	drinkwater en brandhout voor de maréchaussées en schoonhouden der politiewachthuizen		300,00	
	c.	voeding der gevangenen en verdere justitiekosten		300,00	
					800,0
		ARUBA.			
40		Kosten van het kantongeregt:			
	a.	tractement van den griffier bij het kantongeregt, secretaris van den raad van politie tevens tevens belast met de functien van notaris en hypotheekbewaarder, alsmede met de werkzaamheden van kolonialen schrijver.		f 850,00	
	b.	toelagen:			
		aan den ambtenaar van het openbaar ministerie	f 400,00		
		aan den griffier, tevens belast met de functien van hypotheekbewaarder voor bureaubehoeften	100,00		
		aan den deurwaarder	200,00		
				(11) f 700,00	
					1 550,0
41		Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters:			
	a.	tractementen:			
		1 maréchaussée 1ste klasse	f 630,00		
		3 maréchaussées 2de klasse, à f 600	1 800,00		
				f 2 430,00	
	b.	toelagen aan 4 veldwachters, à f 360.		1 440,00	
					3 870,0
42		Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters			200,0
43		Licht, water en verder benoodigdheden voor de politie, schoonhouden van wachthuizen, alsmede voeding der gevangenen en andere justitiekosten:			
	a.	licht en andere benoodigdheden		f 100,00	
	b.	drinkwater, brandhout voor de maréchaussées en schoonhouden der politiewachten		100,00	
	c.	voeding der gevangenen en andere justitiekosten		200,00	
					400,0
		ST. MARTIN. (Nederl. gedeelte.)			
44		Tractement en toelagen van de ambtenaren van den raad van justitie in het kantongeregt:			
	a.	tractement van den griffier van den raad van justitie en bij het kantongeregt en secretaris van den raad van politie, tevens belast met de functien van notaris en hypotheekbewaarder		f 1 400,00	
	b.	toelagen:			
		1 lid van den raad van justitie als regter-commissaris	f 150,00		
		1 officier van justitie bij den raad van justitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongeregt	500,00		
		1 griffier bij den raad van justitie, tevens belast met de functien van hypotheekbewaarder, voor bureaubehoeften	150,00		
		1 deurwaarder, tevens bode bij den raad van justitie en het kantongeregt	400,00		
				(11) 1 200,00	
					2 600,0
				Transportereb.	f 107 151,7

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
98 288,00	f 96 433,38⁵	f 3 591,71	f 2 293,34⁵	
800,00	(12) 673,35	126,65	»	(12) Te weten: op onderdeel a . . . f 199,82⁵; » » b . . . 311,27⁵; » » c . . . 162,25; f 673,35
				(13) Te weten: op onderdeel a . . . f 130,77; » » b . . . 106,37⁵; » » c . . . 285,35; f 522,49⁵
1 650,00	1 650,00	»	100,00	
3 870,00	3 870,00	»	»	
200,00	200,00	»	»	
400,00	(13) 522,49⁵	»	122,49⁵	
2 900,00	2 870,28	»	270,28	
108 108,00	f 106 219,51	f 3 718,36	f 2 786,12	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 107 151
45		Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten.			2 000
46		Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters:			
	a.	tractementen:			
		1 brigadier	f 800,00		
		1 maréchaussée 1ste klasse	630,00		
		3 maréchaussées 2de klasse, à f 600	1 800,00		
				f 3 230,00	
	b.	toelagen aan 8 veldwachters, à f 360		2 880,00	
					6 110,
47		Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters			300,
48		Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten, alsmede wachthuishuur.			
	a.	licht		f 200,00	
	b.	huishoudelijke uitgaven voor de maréchaussées		100,00	
	c.	herstellen van pistolen en ledergoed, alsmede aankoop van kruid en lood voor de brigade maréchaussées		75,00	
	d.	wachthuishuur voor den ordonnance-maréchaussée		36,00	
					411,
		St. Eustatius			
49		Tractement en toelagen van de ambtenaren van den raad van justitie en het kantongeregt:			
	a.	tractement van den griffier van den raad van justitie en bij het kantongeregt en secretaris van den raad van politie, tevens belast met de functien van notaris en hypotheekbewaarder		f 1 400,00	
	b.	toelagen:			
		1 lid van den raad van justitie als regter-commissaris	f 150,00		
		1 officier van justitie bij den raad van justitie en ambtenaar van het openbaar ministerie bij het kantongeregt	500,00		
		1 griffier bij den raad van justitie, tevens belast met de functien van hypotheekbewaarder, voor bureaubehoeften	150,00		
		1 deurwaarder, tevens bode bij den raad justitie en het kantongeregt	400,00		
				f (11) 1 200,00	
					2 600,0
50		Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten.			500,0
51		Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters:			
	a.	tractementen:			
		1 maréchaussée 1ste klasse	f 630,00		
		1 » 2de »	600,00		
				f 1 230,00	
	b.	toelagen aan 4 veldwachters, à f 360		1 440,00	
					2 670,0
52		Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters			150,0
53		Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten:			
	a.	licht		f 100,00	
		Transporteeren		f 100,00	f 121 89[illegible]

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
108 108,00	ƒ 106 219,51	ƒ 3 718,36	ƒ 2 786,12	
2 000,00	452,04[1]	1 547,95[1]	»	
6 110,00	5 910,83	199,17	»	
300,00	296,93	3,07	»	
411,00	(14) 372,15	38,85	»	(14) To weten: op onderdeel *a* . . . . ƒ 187,15 » » *b* . . . . 99,15 » » *c* . . . . 49,85 » » *d* . . . . 36,00 ƒ 372,15
2 900,00	2 900,00	»	300,00	
500,00	453,83[1]	46,16[1]	»	
2 670,00	2 670,00	»	»	
150,00	150,00	»	»	
ƒ 123 149,00	ƒ 119 425,29	ƒ 5 553,56	ƒ 3 086,12	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikels.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.				GERAAMD voor 1881.
53		Per transport		f	100,00	f 121 892,7[illegible]
	b.	huishoudelijke uitgaven voor de maréchaussées			50,00	
	c.	herstelling van pistolen en ledergoed, alsmede aankoop van kruid en lood voor de brigade maréchaussées			25,00	
	d.	wachthuishuur voor den ordonnance-maréchaussée			36,00	
						211,0[illegible]
		Saba.				
54		Toelage en remuneratiën van de ambtenaren bij het kantongeregt:				
	a.	toelage:				
		aan den griffier voor bureaubehoeften		f	25,00	»
	b.	remuneratien:				
		1 ambtenaar van het openbaar ministerie	f	400,00		
		1 griffier		100,00		
					500,00	
						(11) 525,0[illegible]
55		Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten				100,0[illegible]
56		Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters:				
	a.	tractementen:				
		1 maréchaussée 1ste klasse	f	630,00		
		1 » 2de »		600,00		
				f	1 230,00	
	b.	toelagen aan 2 veldwachters, à f 360			720,00	
						1 950,[illegible]
57		Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters				100,[illegible]
58		Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten:				
	a.	licht		f	40,00	
	b.	verdere benoodigdheden			150,00	
						190,[illegible]
		Totaal der IIde afdeeling . .				f 124 968,[illegible]
		IIIde AFDEELING.				
		Geldelijk beheer.				
		Curaçao.				
59		Tractementen van den administrateur van financien en de verdere ambtenaren bij de administratie:				
		1 administrateur van financien		f	4 000,00	
		1 commies-boekhouder			2 400,00	
		1 klerk 1ste rang			1 500,00	
		1 klerk 2de rang			1 100,00	
		2 klerken 3de rang, à f 600			1 200,00	
						10 200,[illegible]
		Transporteren				f 10 200,[illegible]

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
f 123 149,00	f 119 425,30	f 5 553,57	f 3 086,12
211,00	(15) 176,17^{5}	34,82^{5}	»
»	175,00	»	»
575,00	400,00	»	50,00
100,00	16,40	83,60	»
1 950,00	1 950,00	»	»
100,00	113,60	»	13,60
190,00	(16) 196,37^{5}	»	6,37^{5}
f 126 275,00	f 122 452,85	f 5 671,99^{5}	f 3 156,09^{5}
		f 2 515,90	
10 200,00	10 200,00	»	»
f 10 200,00	f 10 200,00	»	»

TOELICHTINGEN.

(15) Dit bedrag verdeelt zich als volgt:

licht	f	53,62^{5}
huishoudelijke uitgaven		49,92^{5}
vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte		20,00
herstelling van pistolen enz.		16,62^{5}
wachthuishuur		36,00
	f	176,17^{5}

(16) Te weten:

licht	f	36,50
verdere benoodigdheden		159,87^{5}
	f	196,37^{5}

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
				Per transport	f 10 200,00
60		Bewaring der hypotheken:			
		toelaag aan een ambtenaar voor de waarneming der functien van hypotheekbewaarder		f 600,00	
		bureaubehoeften		200,00	
					800,00
61		Tractementen van den ontvanger en de verdere ambtenaren:			
		1 kolonialen ontvanger		f 3 000,00	
		2 ambtenaren, uitsluitend belast met het toezigt op de invordering van het patentregt, à f 1500 en f 600.		(17) 2 100,00	
		2 klerken 3den rang, à f 600		1 200,00	
					6 300,00
62		Kosten van het toezigt op de invordering van het patentregt			1 200,00
63		Tractement van den magazijnmeester en toelage van een geëmploijeerde:			
		1 civiel-magazijnmeester, tractement		f 1 800,00	
		1 geëmploijeerde, toelage		300,00	
					2 100,00
64		Postwezen:			
		tractementen en toelagen van ambtenaren op het postkantoor:			
	a.	tractementen:			
		1 postdirecteur	f 2 400,00		
		1 klerk 3den rang	600,00		
				f 3 000,00	
	b.	toelagen:			
		aan den klerk	f 200,00		
		aan den postdirecteur voor bureaubehoeften	(18) 400,00		
				600,00	
					3 600,00
65		Terugbetaling aan de Nederlandsche postadministratie en aan de Deensche postadministratie op St Thomas en betalingen aan het internationaal bureau der Algemeene Postvereeniging te Bern:			
	a.	terugbetaling aan de Nederlandsche postadministratie van de helft der transitkosten wegens het vervoer van brieven en drukwerken met mailpakketten en betaling van transito-kosten aan de Deensche postadministratie op St. Thomas		f 1 500,00	
	b.	betalingen aan het internationaal bureau der Algemeene Postvereeniging te Bern		300,00	
					1 800,00
66		Bureau- en magazijnbehoeften, drukwerk en andere uitgaven:			
	a.	bureaubehoeften van den administrateur van financien		f 410,00	
	b.	bindwerk		50,00	
	c.	papier voor het klein zegel		300,00	
	d.	drukwerk voor de administratie van financien, het kantoor van den kolonialen ontvanger en het postkantoor, daaronder begrepen havenreglementen ten verkoop		800,00	
	e.	bureaubehoeften van den kolonialen ontvanger		246,00	
	f.	idem voor den magazijnmeester		210,00	
	g.	aankoop van zakken, aanmaak en herstellingen van verschillende benoodigdheden		100,00	
	h.	rondbrengen der belastingrekeningen		240,00	
	i.	bediende in het magazijn, schoonhouden der kantoren en aanbrengen van water		850,00	
	k.	zegels van wissels op het Ministerie van Kolonien		200,00	
	l.	kosten vallende op het bezorgen van waarschuwingen, kennisgevingen en aanmaningen, welke niet op de belastingschuldigen kunnen worden verhaald.		50,00	
					3 456,00
				Transporteren	f 29 456,00

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
10 200,00	f 10 200,00	»	»
800,00	800,00	»	»
5 900,00	5 900,00	400,00	»
1 200,00	1 423,80	»	223,80
2 100,00	2 100,00	»	»
3 400,00	3 400,00	200,00	»
1 800,00	1 800,00	»	»
3 456,00	(19) 3 882,92[5]	»	426,92
28 856,00	f 29 506,72[5]	f 600,00	f 650,72[5]

TOELICHTINGEN.

(17) Vermeerderd met f 400. De ambtenaar belast met het toezigt op den in-, uit- en doorvoer is bij Gouvernementsbesluit van den 21sten September 1877, n°. 411, benoemd op eene jaarwedde van f 1100, onder bepaling dat hij voor bevordering rang zal nemen onder een der klerken van den 2den rang. Die klerk is sedert eenigen tijd tot klerk van den 1sten rang bevorderd; wanneer diens opvolger voor bevordering in aanmerking komen mogt, zal tevens den in den hoofde dezes bedoelden ambtenaar de uitgetrokken verhooging dienen toegekend te worden. Heeft zulks in 1881 niet plaats, dan zal een bedrag van f 400 ongebruikt blijven.

(18) Deze post is verhoogd tot dekking van de meerdere kosten, ten gevolge van de toenemende verzending van brieven naar de onderscheidene landen tot de Algemeene Postvereeniging behoorende.

(19) Te weten:

op onderdeel *a*	f 437,50
» » *b*	50,00
» » *c*	295,00
» » *d*	882,72[5]
» » *e*	237,00
» » *f*	183,50
» » *g*	92,15
» » *h*	240,00
» » *i*	983,25
» » *k*	481,80
» » *l*	*Nihil.*
	f 3 882,92[5]

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 29 456,
		Bonaire.			
67		1 bediende in het magazijn, tevens belast met het rondbrengen der belastingbiljetten			100,
68		Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt.			
	a.	tractementen:			
		1 ambtenaar belast met het toezigt op den in- en uitvoer aan de lage Westkust	f 700,00		
		2 ambtenaren der recherche, à f 560	1 120,00		
				1 820,00	
	b.	toelage:			
		personele toelage aan den ambtenaar belast met het toezigt op den in- en uitvoer aan de lage Westkust		300,00	
					2 120,
		Aruba.			
69		Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt:			
	a.	tractementen:			
		3 ambtenaren der recherche, à f 560		f 1 680,00	
	b.	toelage:			
		1 ambtenaar belast met het toezigt op den in- en uitvoer aan de baai Baco-Sint-Nicolaas		150,00	
					1 830,
70		Verschillende uitgaven:			
	a.	schoonhouden der bureaux en verdere benoodigdheden.		f 50,00	
	b.	rondbrengen der belastingrekeningen		50,00	
					100,
		St. Martin (*Nederlandsch gedeelte*).			
71		Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt:			
		tractementen van 2 ambtenaren der recherche, à f 560.			1 120,
72		Meetloon van zout en andere kosten:			
	a.	meetloon van zout voor den uitvoer, berekend op 200 000 vaten, à f 6 per 1000 vat		f 1 200,00	
	b.	onderhoud der meetvaten		60,00	
	c.	premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten . .		800,00	
					2 060,
73		Toelage aan den persoon belast met de posterij.			300,
		St. Eustatius.			
74		Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt:			
		tractement van den ambtenaar der recherche.			560,
75		Premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten			1 100,
		Saba.			
76		Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt:			
		tractement van den ambtenaar der recherche.			560,
77		Premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten			500,
		Totaal der IIIde afdeeling			f 29 806,

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.		UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
28 856,00	f	29 506,72^{5}	f 600,00	f 650,72^{5}
2 400,00	(20)	2 400,00	»	2 400,00
275,00	(21)	275,00	»	175,00
2 120,00		2 120,00	»	»
1 100,00	(22)	1 100,00	»	1 100,00
1 830,00		1 120,00	710,00	»
200,00	(23)	200,00	»	100,00
2 000,00	(24)	3 199,95	»	3 199,95
1 120,00		1 120,00	»	»
200,00	(26)	275,00	»	275,00
2 060,00	(27)	615,70^{5}	1 444,29^{5}	»
»		»	300,00	»
1 800,00	(22)	1 800,00	»	1 800,00
560,00		560,00	»	»
200,00	(25)	200,00	»	200,00
1 100,00		774,90	325,10	»
560,00		560,00	»	»
500,00		283,82^{5}	216,17^{5}	»
46 881,00	f	46 111,10^{5}	f 3 595,57	f 9 900,67^{5}
				f 6 305,10^{5}

TOELICHTINGEN.

(20) Tractement van den ontvanger en diens klerk. (Zie Memorie van Toelichting).

(21) Te weten:

bureaubehoeften voor den ontvanger. .	f	175,00
1 bediende in het magazijn		100,00
	f	275,00

(22) Tractement van den ontvanger. (Zie Memorie van Toelichting.)

(23) Te weten:

bureaubehoeften en bindwerk voor den ontvanger	f	100,00
schoonhouden der bureaux enz. . . .		50,00
rondbrengen der belasting-rekeningen .		50,00
	f	200,00

(24) Tractement van den ontvanger en den commies van in- en uitklaring.

(25) Bureaubehoeften van den ontvanger.

(26) Bureaubehoeften van den ontvanger en den commies van in- en uitklaring.

(27) Te weten:

op onderdeel *a*	f	3,70^{5}
» » *b*		*Nihil.*
» » *c*		612,00
	f	615,70^{5}

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		IVde AFDEELING.			
		Eeredienst en onderwijs.			
		CURAÇAO.			
78		Tractementen van de predikanten der Hervormde gemeente:			
		2 predikanten, à f 3400			f 6 800,0
79		Tractementen en toelage van de Roomsch-Katholijke geestelijken:			
	a.	tractementen:			
		1 geestelijke 1sten rang.	f 2 500,00		
		9 geestelijken 2den rang, à f 1200.	10 800,00		
				f 13 300,00	
	b.	toelage:			
		1 geestelijke 1sten rang als kerkvoogd van het vicariaat		1 500,00	
					14 800,0
80		Subsidie aan de Nederlandsche Portugeesch-Israëlitische gemeente, ter voorziening in de geestelijke behoeften.			3 000,0
81		Subsidie aan de Nederlandsche Hervormde Israëlitische gemeente, ter voorziening in de geestelijke behoeften.			2 000,0
82		Tractementen van onderwijzers en subsidie aan bijzondere scholen:			
	a.	jaarwedde van 4 onderwijzers, 3 à f 2200 en 1 à f 1400.		f 8 000,00	
	b.	subsidie aan bijzondere scholen		1 800,00	
					9 800,0
83		Huur van schoollocalen en andere kosten voor het onderwijs:			
	a.	huishuur van 2 schoollocalen, 1 à f 552 en 1 à f 540		f 1 092,00	
	b.	kweekelingen		3 800,00	
	c.	opleiding van kweekelingen tot onderwijzers		300,00	
	d.	schoolboeken en andere uitgaven		1 000,00	
					6 192,0
		BONAIRE.			
84		Toelagen aan de predikanten der Hervormde gemeente op Curaçao en aan den godsdienstonderwijzer op Bonaire voor het waarnemen der predikdienst en het houden van godsdienstige voorlezingen op laatstgenoemd eiland:			
	a.	aan de predikanten		f 600,00	
	b.	aan den godsdienstonderwijzer op Bonaire		200,00	
					800,0
85		Tractementen van de Roomsch-katholijke geestelijken:			
		2 geestelijken 2den rang, à f 1200			2 400,0
86		Tractement van den landsschoolonderwijzer			1 000,0
87		Toelagen voor de kweekelingen en andere kosten: voor het onderwijs:			
	a.	2 kweekelingen, 1 à f 600 en 1 à f 300		f (30) 900,00	
	b.	schoolbehoeften.		200,00	
	c.	water voor de school, à f 3 's maands		36,00	
	d.	schoonhouden der school		30,00	
	e.	subsidien aan bijzondere scholen.		400,00	
					1 566,0
				Transporteren	f 48 358,00

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

[TO]EGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
6 800,00	f 5 100,00	f 1 700,00	»
14 800,00	14 800,00	»	»
3 000,00	3 000,00	»	»
2 000,00	2 000,00	»	»
9 800,00	9 100,00	700,00	»
6 192,00	(28) 6 940,87^{5}	»	748,87^{5}
800,00	(29) 900,00	»	100,00
2 400,00	2 400,00	»	»
1 000,00	961,10	38,90	»
1 266,00	1 266,00	300,00	»
48 058,00	f 41 467,97^{5}	f 2 738,90	848,87^{5}

TOELICHTINGEN.

(28) Te weten:

op onderdeel *a*	f 1 092,00
» » *b*	4 137,50
» » *c*	300,00
» » *d*	1 411,37^{5}
	f 6 940,87^{5}

(29) Te weten:

toelage aan de predikanten	f 400,00
id. aan den godsdienstonderwijzer	200,00
subsidie voor het herstellen van het kerkgebouw	300,00
	f 900,00

(30) Verhoogd met f 300 voor een tweeden kweekeling, ingevolge art. 15 van de verordening van 12 Maart—11 Julij 1873 (*Publicatieblad* n°. 9), daar het aantal schoolgaande kinderen 100 te boven gaat.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 48 358 00
		Aruba.			
88		Toelagen aan de predikanten der Hervormde gemeente op Curaçao en aan den godsdienstonderwijzer op Aruba voor het waarnemen der predikdienst en het houden van godsdienstige voorlezingen op laatstgenoemd eiland:			
	a.	aan de predikanten op Curaçao		f 600,00	
	b.	aan den godsdienstonderwijzer op Aruba		300,00	
					900,00
89		Tractementen van de Roomsch-Katholijke geestelijken:			
		2 geestelijken 2den rang, à f 1200			2 400,00
90		Tractement van den landsschoolonderwijzer			1 400,00
91		Toelagen voor de kweekelingen en andere kosten voor het onderwijs:			
	a.	2 kweekelingen, 1 à f 600 en 1 à f 300 (30)		f 900,00	
	b.	schoolbehoeften		200,00	
	c.	water voor de school, à f 3 's maands		36,00	
	d.	schoonhouden der school		30,00	
	e.	subsidien aan bijzondere scholen		800,00	
					1 966,00
		St. Martin (Nederlandsch gedeelte).			
92		Toelaag aan den leeraar van het Methodisten-genootschap			1 200,00
93		Tractement van den Roomsch-Katholijken geestelijke			1 200,00
94		Tractementen van onderwijzers:			
		1 landsschoolonderwijzer	f 1 800,00		
		3 onderwijzers	1 500,00		
				f 3 300,00	
					3 300,00
95		Schoolbehoeften en huur van schoollocalen:			
	a.	schoolbehoeften		f 500,00	
	b.	huur van schoollocalen		450,00	
					950,00
		St. Eustatius.			
96		Toelaag aan den leeraar van het Methodisten-genootschap			1 200,00
97		Tractement van den Roomsch-Katholijken geestelijke			1 200,00
98		Tractement van den landsschoolonderwijzer			1 800,00
99		Toelaag voor een kweekeling en andere kosten voor het onderwijs:			
	a.	1 kweekeling		f 300,00	
	b.	huur van een schoollocaal		240,00	
	c.	schoolbehoeften		200,00	
					740,00
		Transporteren			f 66 614,00

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
f 48 058,00	f 41 467,97⁵	f 2 738,90	f 848,87⁵	(31) Te weten: op onderdeel a . . . f 400,00; » » b . . . 384,00; f 784,00
900,00	821,00	79,00	»	
2 400,00	2 388,00	12,00	»	
1 400,00	1 400,00	»	»	
1 666,00	1 666,00	300,00	»	
1 200,00	1 200,00	»	»	
1 200,00	1 200,00	»	»	
3 300,00	2 800,00	500,00	»	
950,00	(31) 784,00	166,00	»	
1 200,00	1 200,00	»	»	
1 200,00	1 200,00	»	»	
1 800,00	1 800,00	»	»	
740,00	740,00	»	»	
f 66 014,00	f 63 666,97⁵	f 3 795,90	f 848,87⁵	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 66 014,00
		SABA.			
100		Toelaag ter voorziening in het leeraarsambt der Hervormde gemeente			1 200,00
101		Tractement van den Roomsch-Katholijken geestelijke			1 200,00
102		Onderwijs.			
		toelagen:			
		1 particulier onderwijzer voor kosteloos onderwijs aan onvermogenden		f 400,00	
		idem voor schoolbehoeften		200,00	
		1 Roomsch-Katholijk geestelijke voor schoolbehoeften		100,00	
		voor het geven van kosteloos onderwijs aan onvermogenden te Winwardside.		400,00	
					1 100,00
		TOTAAL der IVde afdeeling . .			f 70 114,00
		Vde AFDEELING.			
		Plaatselijke kosten.			
		CURAÇAO.			
103		Dedommagementen, bureaubehoeften en fourragegelden voor paarden van officieren en geëmploijeerden bij de dienstdoende stedelijke en landelijke schutterij:			
	a.	dedommagementen:			
		1 kommandant	f 200,00		
		1 adjudant	200,00		
		1 officier van gezondheid	200,00		
		1 kwartiermeester	200,00		
		1 administrateur van wapening en kleeding	200,00		
		1 auditeur.	300,00		
		1 adjudant-onderofficier	100,00		
		1 schrijver bij de commissie van indeeling en vrijstelling . .	50,00		
		1 tamboer-majoor, bode bij den schutterraad en de commissie van indeeling en vrijstelling	200,00		
		8 tamboers, stedelijke schutterij, à f 72 . . . . (32)	576,00		
		4 tamboers, landelijke schutterij, à f 48.	192,00		
		1 kapelmeester	300,00		
				f 2 718,00	
	b.	bureaubehoeften:			
		1 kommandant	f 48,00		
		1 kwartiermeester	48,00		
		1 administrateur van wapening en kleeding.	24,00		
				120,00	
	c.	fourragegelden:			
		1 kommandant, 1 paard.	f 240,00		
		1 adjudant, 1 paard	240,00		
				480,00	
					3 318,00
		Transporteeren			f 3 318,00

Definitive vaststelling der kolomale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen over 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
66 014,00	f 63 666,97⁵	f 3 795,90	f 848,87⁵	(32) Vermeerderd met f 144 voor 2 tamboers meer. Het bataillon bestaat uit 4 compagnien; bij ieder worden, ingevolge art. 3 van de verordening dd. 17 April—12 Julij 1878 (*Publicatieblad* n°. 18), 2 tamboers vereischt.
1 200,00	1 200,00	»	»	
1 200,00	1 200,00	»	»	
1 100,00	1 100,00	»	»	
69 514,00	f 67 166,97⁵	f 3 795,90	f 848,87⁵	
		f 2 947,02⁵		
	f 2 382,00			
	120,00			
	480,00			
3 174,00	»	336,00	»	
3 174,00	f 2 982,00	f 336,00	»	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikels.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
				Per transport	f 3 318,
104		Verschillende uitgaven voor de schutterij:			
	a.	muzijk:			
		aankoop van instrumenten, onderhoud daarvan en diverse andere benoodigdheden	f 260,00		
		huur van een muzijklokaal	100,00		
				360,00	
	b.	kleeding:			
		maakloon, aanschaffen van diverse benoodigdheden enz. (33)		1 000,00	
	c.	magazijnkosten:			
		adsistent in het magazijn	f 120,00		
		onderhoud van wapenen en ledergoed	500,00		
				620,00	
	d.	reparatien van wapenen, ledergoed en trommen		100,00	
	e.	drukloon van dagvaardingen, prijzen en premien voor het schieten en diverse kleine uitgaven		150,00	
	f.	kosten wegens de instructie der manschappen		240,00	
					2 470,
105		Tractement van den havenmeester, tevens loods en scheepsmeter			4 000,
106		Bagger- en andere werken aan de haven, alsmede onderhoud der veerponten voor de communicatie met het Riffort en de overzijde der haven:			
	a.	bagger- en andere werken aan de haven (35)		f 2 000,00	
	b.	onderhoud der veerponten voor de communicatie met het Riffort en de overzijde der haven		600,00	
					2 600,
107		Tractementen van den opzigter en den adsistent-opzigter bij den vuurtoren op Klein-Curaçao:			
		1 opzigter		f 900,00	
		1 adsistent		600,00	
					1 500,
108		Kustverlichting:			
	a.	verlichting van den vuurtoren op Klein-Curaçao		f 200,00	
	b.	verlichting van den havenmond		150,00	
	c.	loon van een bediende bij den toren op Klein-Curaçao, à 75 centen daags		273,75	
					623,
109		Tractementen van het personeel bij het seinwezen:			
		5 seinmeesters, à f 400		f 2 000,00	
		5 seinwachters, à f 320		1 600,00	
					3 600,
110		Verschillende uitgaven voor het seinwezen:			
	a.	licht voor de posten		f 40,00	
	b.	water voor de posten		576,00	
	c.	verschillende benoodigdheden		550,00	
	d.	onderhoud der seinhuisjes en seintoestellen		200,00	
	e.	tijdelijke seinposten aan verschillende baaijen		8 500,00	
					9 866,
				Transporteren	f 27 977,7

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Meer.	Minder.
3 174,00	f 2 982,00	f 336,00	»
2 670,00	(34) 2 829,26	»	f 359,26
1 200,00	1 200,00	2 800,00	»
3 100,00	(36) 6 190,51	»	3 590,51
1 500,00	960,00	540,00	»
624,50	(37) 762,23	»	138,48
3 600,00	3 597,10	2,90	»
1 366,00	(38) 3 062,29^{5}	6 803,70^{5}	»
f 17 254,50	f 21 583,39^{5}	f 10 482,60^{5}	f 4 088,25

TOELICHTINGEN.

(33) f 200 minder dan voor 1880. Een bedrag van f 1000 wordt voldoende geacht om de ongekleede manschappen van kleeding en verdere benoodigdheden te voorzien.

(34) Te weten:

op onderdeel *a*	f 590,10
» » *b*	1 267,13
» » *c*	619,75
» » *d*	151,50
» » *e*	165,78
» » *f*	35,00
	f 2 829,26

(35) Eene som van f 2000, zijnde f 500 minder dan voor 1880, wordt voldoende geacht.

(36) Te weten:

op onderdeel *a*	f 5 809,59^{5}
» » *b*	380,81
	f 6 190,51

(37) Te weten:

op onderdeel *a*	f 316,60^{5}
» » *b*	171,87^{5}
» » *c*	273,75
	f 762,23

(38) Deze uitgaaf verdeelt zich als volgt:

licht	f 35,00
water	608,90
verschillende benoodigdheden	1 172,65
onderhoud	1 245,74^{5}
	f 3 062,29^{5}

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
				Per transport	f 27 977,75
111		Verschillende uitgaven voor de kaden, straten en wegen:			
	a.	schoonhouden van straten en pleinen		f 1 040,00	
	b.	verlichten van straten en landingsplaatsen		4 000,00	
	c.	onderhoud en herstelling der kaden en straten in het stadsdistrict:			
		gewoon onderhoud	f 3 500,00		
		herstellingen	4 000,00		
				7 500,00	
	d.	onderhoud en herstelling der wegen in de buitendistricten		5 000,00	
					17 540,00
112		Tractementen en toelagen aan den stadsgeneesheer, den armendocter in het stadsdistrict en den bode bij den geneeskundigen raad.			
	a.	tractementen:			
		1 stadsgeneesheer	f 2 000,00		
		1 armendoctor in het stadsdistrict	1 200,00		
				f 3 200,00	
	b.	toelagen:			
		1 stadsgeneesheer voor het houden van een paard	f 240,00		
		1 bode bij den geneeskundigen raad	60,00		
				300,00	
					3 500,00
113		Verschillende uitgaven voor de plaatselijke genees- en heelkundige dienst:			
	a.	verleenen van verloskundige hulp aan behoeftige kraamvrouwen over het geheele eiland		f 600,00	
	b.	verleenen van verloskundige hulp door vroedvrouwen aan onvermogenden in de buitendistricten		500,00	
	c.	verpleging in het gasthuis:			
		behoeftigen	f 1 000,00		
		syphilitische vrouwen	500,00		
				1 500,00	
	d.	bureaubehoeften voor den secretaris van den geneeskundigen raad		100,00	
	e.	reis- en verblijfkosten voor de leden en plaatsvervangende leden van den geneeskundigen raad		*Memorie.*	
	f.	geneeskundige behoeften ten behoeve van de armen in het stadsdistrict		200,00	
					2 900,00
114		Tractementen van den directeur van de krankzinnigen- en leprozengestichten en den geneesheer van het krankzinnigengesticht, alsmede toelaag van een wachter bij het krankzinnigengesticht:			
	a.	tractementen:			
		1 directeur	f 600,00		
		1 geneesheer van het krankzinnigengesticht	600,00		
				f 1 200,00	
	b.	toelaag:			
		1 wachter bij het krankzinnigengesticht		300,00	
					1 500,00
				Transporteren	f 53 417,75

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.		TOELICHTINGEN.
		Meer.	Minder.	
17 254,50	f 21 583.39^{5}	f 10 482,60^{5}	f 4 088,25	(39) Te weten: schoonhouden van straten en pleinen . f 1 040,04 verlichten van straten en landingsplaatsen 3 819,26 onderhoud en herstelling der kaden en straten in het district . . . . 8 749,30 buitengewoon herstellen van de kade van de Willemstad langs het Waaigat . 2 120,03^{5} onderhoud en herstelling der wegen in de buitendistricten . . . . 4 986,60 f 20 715,23^{5}
17 540,00	(39) 20 715,23^{5}	»	3 175,23^{5}	
				(40) Te weten: op onderdeel *a* . . . . f 600,00 » » *b* . . . . 328,00 » » *c* . . . . 1 466,55 » » *d* . . . . 100,00 » » *e* . . . . *Nihil.* » » *f* . . . . 200,00 f 2 694,55
3 500,00	3 500,00	»	»	
2 900,00	(40) 2 694,55	205,45	»	
1 500,00	1 500,00	»	»	
42 674,50	f 49 993,18	f 10 688,05^{5}	f 7 263,48^{5}	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport			f 53 417
115		Verschillende uitgaven voor liefdadige instellingen:			
	a.	krankzinnigengesticht:			
		onderhoud van de verpleegden	f 3 449,25		
		geneesmiddelen	75,00		
				f 3 524,25	
	b.	leprozengesticht:			
		onderhoud van de verpleegden		3 120,75	
	c.	alimentatie van weezen:			
		toelaag aan de Hervormde gemeente	f 1 500,00		
		toelage aan de Roomsch-Katholijke gemeente	1 500,00		
		toelage aan de Israëlitische gemeente	500,00		
				3 500,00	
					10 145
116		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen			2 500
117		Toelaag aan den quarantaine-geneesheer, tevens directeur der quarantaine-inrigting, en den quarantaine-loods, tevens opzigter op de quarantaine-plaats:			
		1 quarantaine-geneesheer, tevens directeur der quarantaine-inrigting		f 600,00	
		1 quarantaine-loods, tevens opzigter op de quarantaine-plaats		600,00	
					1 200
118		Verschillende uitgaven voor de quarantaine-dienst:			
	a.	loon van loodsgezellen, oppassers en andere benoodigdheden voor de quarantaine-dienst		f 600,00	
	b.	onderhoud van de boei, de landvasten, de landingsplaats van de Caracasbaai		250,00	
					850
119		Verschillende uitgaven:			
	a.	volksfeest op 's Konings verjaardag		f 600,00	
	b.	vleesch en wijn voor het garnizoen, de marine, de brigade maréchaussées, de verpleegden in de krankzinnigen- en lazarusgestichten en landswerklieden		550,00	
	c.	vervoer van personen en goederen, ten behoeve van Klein-Curaçao		700,00	
	d.	schadeloosstelling voor het vastmeren van 's Rijks schepen		800,00	
	e.	aanschaffing van verschillende benoodigdheden		100,00	
	f.	putten van water uit de regenbakken en sjouwersloon		1 200,00	
	g.	opslaan en afleveren van wapenen en buskruid van particulieren in en uit het magazijn van oorlog		500,00	
	h.	kosten van toezigt op de berging van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën		200,00	
	i.	kosten van het waken tegen clandestinen uitvoer van oorlogsbehoeften in de buitenbaaijen		600,00	
					5 250
		BONAIRE.			
120		Tractementen van den opzigter en den adsistent-opzigter bij den Willemstoren:			
		1 opzigter		f 500,00	
		1 adsistent-opzigter		300,00	
					800
		Transporteren			f 74 162

Definitieve vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
42 674,50	f 49 993,18	f 10 688,05*	f 7 263,48*	(41) Te weten: krankzinnigengesticht . . . . f 3 412,85; leprozengesticht . . . . 2 713,00; alimentatie van weezen . . . . 3 500,00; f 2 632,85
				(42) Te weten: op onderdeel *a* . . . . f 1 204,29*; » » *b* . . . . 8,30; f 1 212,59*
				(43) Te weten: op onderdeel *a* . . . . f 635,45; » » *b* . . . . 454,92; » » *c* . . . . 600,00; » » *d* . . . . 800,00; » » *e* . . . . 120,64; » » *f* . . . . 1 107,30; » » *g* . . . . 384,89; » » *h* . . . . *nihil.*; » » *i* . . . . *nihil.*; f 4 104,20
10 145,00	(41) 9 632,85	512,15	»	
2 500,00	2 434,05	65,95	»	
1 200,00	1 200,00	»	»	
850,00	(42) 1 212,59*	»	362,59*	
5 250,00	(43) 4 104,20	1 145,80	»	
800,00	800,00	»	»	
63 419,50	f 69 376,87*	f 12 411,95*	f 7 626,08	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f	74 16
121		Verlichting en onderhoud van den Willemstoren en van de ankerplaatsen in het dorp Kralendijk:			
	a.	verlichting en onderhoud van den toren	f 300,00		
	b.	idem van de ankerplaatsen bij het dorp Kralendijk	75,00		
					375
122		Wegen:			
	a.	gewoon onderhoud	f 800,00		
	b.	voltooijing van de herstelling van den dam langs het dorp Kralendijk	1 000,00		
					1 80
123		Tractement van den gouvernements-geneeskundige			1 40
124		Geneeskundige behoeften			20
125		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen		(46)	40
126		Quarantainedienst:			
		toelage aan den quarantaineloods voor het tegemoet roeijen van ter reede komende vaartuigen			30
127		Verschillende uitgaven:			
	a.	volksfeest op 's Konings verjaardag	f 50,00		
	b.	vervoer van personen en goederen naar Curaçao en omgekeerd	200,00		
	c.	drukloon van stukken	100,00		
	d.	verschillende benoodigdheden	100,00		
					45
		ARUBA.			
128		Kustverlichting:			
		verlichting en onderhoud van een havenvuur			10
129		Daggeld van 2 personen ad 50 cent, ieder wegens het houden van toezigt op de gouvernements-eigendommen, gronden en bosschen		(48)	36
130		Wegen en straten, enz.:			
		onderhoud der wegen en straten in de stad en van den gouvernements-steiger			4 0
131		Tractement van den gouvernements-geneeskundige			1 40
132		Geneeskundige behoeften			20
133		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen			2
134		Quarantainedienst:			
		toelage aan den quarantaineloods voor het tegemoet roeijen van ter reede komende vaartuigen			3
135		Verschillende uitgaven:			
	a.	volksfeest op 's Konings verjaardag	f 50,00		
	b.	drukloon van stukken	50,00		
	c.	vervoer van personen en goederen naar Curaçao en omgekeerd	200,00		
	d.	onderhoud en reparatien van wapenen en ledergoed van de schutterij, benevens bureaubehoeften voor den administrateur van wapening en kleeding	50,00		
					35
		ST. MARTIN (Nederlandsch gedeelte).			
136		Havendienst:			
		tractement van den substituut-havenmeester te Simpsonsbaai			15
		Transporteren		f	82 552

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
63 419,50	f 69 376,87½	f 12 411,95	f 7 626,08
375,00	(44) 355,35	19,65	»
1 800,00	(45) 2 142,53	»	342,53
1 400,00	1 400,00	»	»
200,00	200,00	»	»
600,00	499,72½	»	99,72½
300,00	300,00	»	»
450,00	(47) 526,62½	»	76,62½
100,00	66,78	33,22	»
366,00	365,00	»	»
400,00	700,00	»	300,00
1 400,00	1 400,00	»	»
200,00	154,25	45,75	»
200,00	199,78½	0,21½	»
300,00	300,00	»	»
350,00	356,85	»	6,85
150,00	»	150,00	»
72 010,50	f 78 343,77	f 12 660,79	f 8 451,81

TOELICHTINGEN.

(44) Te weten:

op onderdeel *a*	f	280,50
» » *b*		74,85
	f	355,35

(45) Deze uitgaaf wordt verdeeld als volgt:

gewoon onderhoud	f	799,49
herstelling van den dam langs het dorp Kralendijk		999,82½
herstellen van den weg naar de zoutpannen		343,21½
	f	2 142,53

(46) Verminderd met f 200 naar de behoefte.

(47) Te weten:

op onderdeel *a*	f	50,00
» » *b*		72,00
» » *c*		156,75
» » *d*		247,87½
	f	526,62½

(48) Deze omschrijving is gesteld in de plaats van soldij en rantsoengelden »aan 2 batterijwachters à f 0,50 daags ieder".

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 82 552.75
137		Kustverlichting:		
		havenlicht		120,00
138		Seinwezen:		
		tractement van den seinwachter op het fort Willem		300,00
139		Bruggen, wegen, waterstaats- en andere werken:		
		onderhoud en herstelling der dijken, waterkeeringen, wegen, bruggen en kerkhoven.		1 200,00
140		Tractement van den gouvernements-geneeskundige		2 000,00
141		Geneeskundige behoeften		50,00
142		Toelage aan den opzigter bij de liefdadige instelling (leprozengesticht)		360,00
143		Voeding en kleeding van de verpleegden in de liefdadige instelling:		
	a.	voeding	f 2190,00	
	b.	kleeding	200,00	
				2 390,00
144		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen.		800,00
145		Quarantaine-dienst:		
		verschillende uitgaven voor het viseren van aankomende vaartuigen		150,00
146		Verschillende uitgaven:		
	a.	volksfeest op 's Konings verjaardag	f 100,00	
	b.	drukloon van stukken	100,00	
				200,00
		St. Eustatius.		
147		Schutterij:		
		kleeding van onvermogende schutters, alsmede huur van wachthuizen		*Memorie.*
148		Havendienst:		
		tractement van den havenmeester voor het toezigt op de booten en als vergoeding voor het gemis van emolumenten		300,00
149		Straten en wegen:		
	a.	onderhoud der straten en wegen	f 500,00	
	b.	voltooijing van den bouw van een muur ter voorkoming van aardstortingen (51)	1 000,00	
	c.	daarstelling van een gemetselde steunmuur aan de straat bij Class Gut en van een gewelf in de holte veroorzaakt door de afbrokkeling van den aardwand te dier plaatse (52)	700,00	
				2 200,00
150		Tractement van den gouvernements-geneeskundige		2 000,00
151		Geneeskundige behoeften		50,00
152		Toelage aan den opzigter bij de liefdadige instelling (leprozengesticht)		360,00
153		Voeding en kleeding van de verpleegden in de liefdadige instelling:		
	a.	voeding	f 2 190,00	
	b.	kleeding	200,00	
				2 390,00
		Transporteren		f 97 422,75

…GESTAAN voor 1880.		UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
72 010,50	f	78 343,77	f 12 660,79	f 8 451,81
120,00		120,00	»	»
300,00		300,00	»	»
1 200,00		1 198,60*	1,39*	»
2 000,00		1 800,00	200,00	»
50,00		40,84	9,16	»
360,00		360,00	»	»
2 390,00	(49)	2 037,80	352,20	»
800,00		787,25	12,75	»
150,00		150,00	»	»
200,00	(50)	144,38	55,62	»
Memorie.		92,00	»	92,00
300,00		300,00	»	»
1 500,00	(53)	1 589,11*	610,88*	»
2 000,00		2 000,00	»	»
50,00		98,85	»	48,85
360,00		360,00	»	»
2 390,00	(54)	1 882,85	507,15	»
86 180,50	f	91 605,46	f 14 409,95	f 8 592,66

TOELICHTINGEN.

(49) Te weten:

voeding	f	1 877,80
kleeding		160,00
	f	2 037,80

(50) Te weten:

volksfeest	f	95,00
drukloon		49,38
	f	144,38

(51) Voor den bouw van een muur ter voorkoming van aardstortingen werd voor de jaren 1878, 1879 en 1880, telkens eene som van f 1000 toegestaan. Daarvan werd echter in 1878 door het niet kunnen bekomen van de noodige materialen geen gebruik gemaakt. Van daar dat thans voor het laatst eene som van f 1000 wordt uitgetrokken.

(52) De zware regens welke in 1878 en 1879 vielen, veroorzaakten eene instorting van een gedeelte der straat bij Class Gut (ravijn) nabij het fort, waardoor die straat aanmerkelijk werd vernauwd en voor meer dan de helft der breedte moest afgesloten worden met eene houten heining ter voorkoming van ongelukken, vermits juist daar een diepe afgrond bestaat, waarin het water stroomt als het zwaar regent. De bedoelde straat is de hoofdstraat van het bovendorp en leidt langs de markt naar het benedendorp, zoodat het dringend noodzakelijk is deze straat te herstellen en tegen verdere instorting te beveiligen door het daarstellen van een gemetselden steunmuur en een gewelf in de holte volgens een door den chef van het bouwdepartement op Curaçao ontworpen plan.

(53) Deze uitgaaf verdeelt zich als volgt:

onderhoud der straten en wegen	f	589,11*
voortzetting van den bouw van een muur ter voorkoming van aardstortingen		1 000,00
	f	1 589,11*

(54) Te weten:

voeding	f	1 718,48*
kleeding		164,36*
	f	1 882,85

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 188..
		Per transport			f 97 422,7
154		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen			1 100,0
155		Quarantainedienst:			
		verschillende uitgaven voor het visiteren van aankomende vaartuigen			200,0
156		Verschillende uitgaven:			
	a.	volksfeest op 's Konings verjaardag		f 50,00	
	b.	drukloon van stukken		100,00	
					150,0
		SABA.			
157		Wegen:			
		onderhoud der wegen			500,0
158		Tractement van den gouvernements-geneeskundige			2 000
159		Geneeskundige behoeften			50,0
160		Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen			900,0
161		Verschillende uitgaven:			
	a.	volksfeest op 's Konings verjaardag		f 50,00	
	b.	drukloon van stukken		100,00	
					150,0
		TOTAAL der Vde afdeeling			f 102 472,7

VIde AFDEELING.

Landsgebouwen en eigendommen.

CURAÇAO.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 188..
162		Tractementen en toelagen van den chef en van den opzigter bij het bouwdepartement:			
	a.	tractementen:			
		van den chef van het bouwdepartement		f 3 500,00	
		van den opzigter		1 800,00	
				f 5 300,00	
	b.	toelagen:			
		aan den chef van het bouwdepartement voor bureaubehoeften	f 120,00		
		aan idem, voor fourrage van een paard	240,00		
				360,00	
					f 5 660,0
163		Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop van meubels en andere benoodigdheden voor de landsgebouwen:			
	a.	gewoon onderhoud en herstellingen		(57) f 4 500,00	
	b.	onderhoud, vernieuwing en aankoop van benoodigdheden ten behoeve van de landskantoren, de wachten en arresthuizen		1 200,00	
		Transporteren		f 5 700,00	f 5 660,0

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.
86 180,50	f 91 605,46	f 14 909,95	f 8 592,66
1 100,00	1 241,93	»	141,93
200,00	200,00	»	»
150,00	(55) 123,00	27,00	»
500,00	499,91	0,09	»
2 000,00	2 000,00	»	»
50,00	48,50	1,50	»
900,00	586,25	313,75	»
150,00	(56) 72,50	77,50	»
91 230,50	f 96 377,55	f 14 829,79	f 8 734,59
		f 6 095,20	
5 660,00	f 5 660,00	»	»
f 5 660,00	f 5 660,00	»	»

TOELICHTINGEN.

(55) Te weten:

op onderdeel a	f 50,00
» » b	73,00
	f 123,00

(56) Te weten:

volksfeest	f 50,00
drukloon.	22,50
	f 72,50

(57) Verhoogd met f 1000 voor het verwen van het raadhuis.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD voor 1881.
		Per transport		f 5 700,00	f 5 660,00
	c.	gewoon onderhoud en herstelling der fortificatien en militaire gebouwen . . .		2 500,00	
	d.	kosten voor het daarstellen van een leprozengesticht:			
		koopschat van een stuk grond.	f 8 000,00		
		kosten van den aanbouw	32 500,00		
				(58) 40 500,00	
					48 700,00
		BONAIRE.			
164		Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen			(60) 1 500,00
		ARUBA.			
165		Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen			750,00
		ST. MARTIN (Nederlandsch gedeelte).			
166		Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen:			
	a.	onderhoud en herstellingen		f 1 000,00	
	b.	onderhoud der brandspuit, de lantaarns en de gouvernementsklok		150,00	
					(62) 1 150,00
		ST. EUSTATIUS.			
167		Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen			1 000,00
		TOTAAL der VIde afdeeling . .			f 58 760,00

VIIde AFDEELING.

Pensioenen (64), wachtgelden, onderstanden en andere uitgaven van algemeenen aard.

Nommers der artikelen	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD voor 1881.
		CURAÇAO.	
168		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren.	(65) 42 095,71
169		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren . .	(66) 19 958,20
170		Wachtgelden.	(67) 2 399,99
171		Onderstanden.	90,00
172		op tractementen van ambtenaren.	500,00
		BONAIRE.	
173		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren.	8 526,66
174		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren . .	3 504,67
		Transporteeren	f 77 075,23

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RAMING voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen over 1879. Meer.	Minder.
f 5 660,00	f 5 660,00	»	»
7 200,00	(59) 90 384,79	»	f 41 684,79
2 900,00	1 830,13	»	3 830,13
	(61) 3 500,00		
750,00	1 022,13	»	272,13
1 250,00	(63) 2 773,11	»	1 623,11
1 000,00	673,16	f 326,84	»
f 18 760,00	f 105 843,32	f 326,84	f 47 410,16
	. . . .		f 47 083,32
f 40 534,46	f 39 420,99	f 2 674,72	»
17 479,45^5	18 838,05^5	1 120,15	»
133,33	133,33	2 266,66	»
90,00	90,00	»	»
500,00	65,00	435,00	»
8 526,66	8 576,66	»	f 50,00
3 504,67	3 481,23	23,44	»
f 70 768,57^5	f 70 605,26^5	f 6 519,97	f 50,00

TOELICHTINGEN.

(58) Het denkbeeld om de leprozen van Curaçao te evacueren naar St. Martin of St. Eustatius, of wel naar beide te gelijk, is gebleken niet voor uitvoering vatbaar te zijn, omdat de inrigtingen tot verpleging op die eilanden daarvoor geene gelegenheid aanbieden.

Ging men er toe over de inrigtingen op eene der beide laatstgenoemde eilanden tot een gesticht te vervormen, ook geschikt voor de opneming van lijders van elders, dan zouden daaraan ontzaggelijke kosten verbonden zijn, niet alleen voor den aanbouw, maar ook voor het beheer en de verpleging, waarom er de voorkeur aan gegeven wordt het gesticht alsnu op Curaçao op te rigten.

(59) De uitgaaf verdeelt zich als volgt:

gewoon onderhoud en herstellingen . .	f 23 211,32^5
onderhoud en herstelling der gebouwen van het krankzinnigengesticht . . .	800,00
onderhoud, vernieuwingen, aankoop van benoodigdheden ten behoeve van de landskantoren, de wachten en arresthuizen,	1 013,07
gewoon onderhoud en herstelling der fortificatien en militaire gebouwen . .	3 909,45
herstellen van de batterij van het Waterfort	44 048,85^5
bouwen van een vleeschhal met slagtplaatsen een veekoralen	17 402,09
	f 90 384,79

(60) Verminderd met f 1400 voor buitengewone herstelling van de landsschool en de doctorswoning, alléén voor 1880 van toepassing.

(61) Herstelling van het gouvernementsgebouw waarin gehouden worden de zittingen van den raad van policie en het kantongeregt, het ontvangerskantoor en de politiewacht.

(62) Verminderd met f 100 voor het hernieuwen van eenige palen en een gedeelte der bevloering van den steiger, alléén voor 1880 van toepassing.

(63) Te weten:

onderhoud en herstellingen	f 998,80^5
onderhoud der brandspuit, de lantaarns en de gouvernementsklok.	148,00
herstelling van het schoolgebouw. . .	1 631,30^5
	f 2 773,11

(64) Nominative staten der pensioenen worden overgelegd als bijlagen A en B.

(65) Vermeerderd met de pensioenen van:

A. Dittmar		f 400,00
S. P. van der Dijs		320,00
M. Perrey		427,50
D. D. A. Schrotlen		260,00
C. H. Veeris		250,00
C. van Borre		285,00
		f 1 942,50
Daarentegen minder:		
J. A. Soes (overleden) . . .	f 200,00	
G. Wintholt (herplaatst) . .	181,25	
		381,25
		f 1 561,25

(66) Vermeerderd met de pensioenen van:

de weduwe van J. P. Englert		f 847,50
de minderjarige kinderen van wijlen mr. H. Timmers Verhoeven		1 000,00
de weduwe van mr. G. R. Palm . . .		1 000,00
Daarentegen minder:		
de weduwe van W. van Laren (overleden)	f 118,75	
de minderjarige dochter van wijlen J. F. Möller, wegens het bereiken van hare meerderjarigheid	250,00	
		f 368,75
	Aldus meer	f 2 478,75

(67) Vermeerderd met het toegekende wachtgeld aan den predikant F. F. Sonstral, ten bedrage van f 2266,66.

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Nommer der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD voor 1881.
		Per transport	f	77 075,23
175		Wachtgelden		500,00
176		Onderstanden		175,00
		ARUBA.		
177		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren		5 417,00
178		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren		1 224,05
		ST. MARTIN (Nederlandsch gedeelte).		
179		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	(68)	9 735,65
180		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren		4 284,67
181		Wachtgelden		693,33
		ST. EUSTATIUS.		
182		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren		4 071,16
183		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren		2 485,75
		SABA.		
184		Pensioenen van burgerlijke landsdienaren		1 183,33
185		Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	(69)	1 887,50
		TOTAAL der VIIde afdeeling	f	108 732,67

VIIIste AFDEELING.

Onvoorziene uitgaven.

186		Onvoorziene uitgaven	f	15 000,00

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

[.]GESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879. Meer.	Minder.	TOELICHTINGEN.
70 768,57 [a]	f 70 605,26 [a]	6 519,97	50,00	(68) Vermeerderd met het pensioen van A. Cannegieter Az., ten bedrage van f 1066,66.
500,00	375,00	125,00	»	(69) Vermeerderd met f 850, wegens het aan de weduwe van I. J. B. Quast toegekende pensioen.
175,00	175,00	»	»	
5 417,00	5 342,00	75,00	»	
1 224,05	1 224,05	»	»	
8 668,99	8 366,22 [a]	1 369,42 [a]	»	
4 284,67	4 263,25	21,42	»	
693,33	693,33	»	»	
4 071,16	4 071,16	»	»	
2 485,75	2 554,50	»	68,75	
1 183,33	1 183,33	»	»	
1 037,50	1 037,50	850,00	»	
100 509,35 [a]	f 99 890,61	f 8 960,81 [a]	f 118,75	
		f 8 842,06 [a]		
15 000,00	f 7 075,96	f 7 924,04	»	

Definitive vaststelling der koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

RECAPITULATIE VAN DEN UITGEWERKTEN EN TOELICHTENDEN STAAT.

Afdeelingen.	BENAMING DER AFDEELINGEN.	GERAAMD voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	VERSCHIL tusschen de raming voor … en de uitgaven gedaan of … doen voor 1879.	
					Meer.	Minde…
I.	Gewestelijk bestuur	f 55 168,00	f 55 107,33	f 58 860,23^{5}	»	f 3 6…
II.	Justitie en politie	124 968,75	126 275,00	122 452,85	f 3 515,90	
III.	Geldelijk beheer	39 806,00	46 881,00	46 111,10^{5}	»	6 3…
IV.	Eeredienst en onderwijs	70 114,00	69 514,00	67 166,97^{5}	2 947,02^{5}	
V.	Plaatselijke kosten	102 472,75	91 230,50	96 377,55	6 095,20	
VI.	Landsgebouwen en eigendommen	58 760,00	18 760,00	105 843,32	»	47 0…
VII.	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en andere uitgaven van algemeenen aard	108 732,67^{5}	100 509,35^{5}	99 890,61	8 842,06^{5}	
VIII.	Onvoorziene uitgaven	15 000,00	15 000,00	7 075,96	7 924,04	
	TOTAAL	f 575 022,17^{5}	f 523 277,18^{5}	f 603 778,60^{5}	f 28 324,23	f 57 0…
					»	f 28 7…

[65. 5.]

NOMINATIVE STAAT der pensioenen van burgerlijke landsdienaren ten laste van de kolonie Curaçao.

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	Geboortejaar.	Woonplaats.
	Curaçao.		
1	Aalst, Bastiaan van	1826	Nederland,
2	Basemans, Johannes	1816	Idem,
3	Beaujon, mr. Johannes Hironimus	1825	Idem,
4	Bekker, Andries Willem Frederik	1817	Bonaire,
5	Bohnen, Johannes Lambert	1823	Rochfort (Vereenigde Stat van Noord-Amerika),
6	Borre, Christiaan van	1836	Nederland,
7	Brijden, Joseph Johnston	1837	Idem,
8	Betting, Willem Annes Kornelis	1831	Idem,
9	Balkema, Albert Felix	1831	Curaçao,
10	Beaujon, Pieter Isaac	1805	Idem,
11	Correa, Theodorus Alvarez	1815	Idem,
12	Chumaceiro, Aron Mendez	1810	Nederland,
13	Dittmar, Antonius	183[illegible]	Curaçao,
14	Deden, Hendrikus	17[illegible]	Sneek,
15	Dijs, Simon Petrus van der	1835	Curaçao,
16	Dam, Jan Hendrik	1829	Idem,
17	Ellis, Hendrik	1817	Idem,
18	Gorsira, Cornelis	1801	Idem,
19	Galmeijer, Jacobus Wilhelmus,	1827	Idem,
20	Gouverneur, Jacobus	1827	Idem,
21	Groen, Hendrik	1837	Nederland,
22	Gaërste, Willem Charles	1813	Curaçao,
23	Gorsira, Christoffel Steinmeier	1807	Idem,
24	Gorsira, Pieter	1834	Idem,
25	Harms, Herman	1840	Bonaire,
26	Heijer, Frederik Herman	1804	Curaçao,
27	Hendriksen, Gerrit	1818	Idem,
28	Heykoop, Carel Frederik	1825	Idem,
29	Heldewier, Vignon, Jan Willem	1830	Idem,
30	Harthoorn, Marinus	1833	Idem,
31	Jorna, Ale	1837	Idem,
32	Kamphuis, Johannes	1813	Idem,
33	Kums, Johan	1829	Idem,
34	Kistemaker, Joannus Fredericus Antonius	1813	Nederland,
35	Kolner, Gerrit Jan	1815	Bonaire,
36	Kraaijenhof, Maarten Cornelis	1821	Nederland,
37	Kuil, Leendert van der	1813	Costa Rica,
38	Koperberg, Rubens	1833	Nederland,
39	Krafft, Pieter Theodorus	1821	Curaçao,
40	Landau, Johannes	1822	Nederland,
41	Lommel, Lambertus van	1802	Hilvarenbeek,

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag.	AANMERKINGEN.
Maréchaussée,	f 237,50	
Seinmeester,	333,33	
Procureur-generaal,	1 500,00	Het pensioen is f 3000. Ten gevolge van zijne benoeming als lid van het Hoog Militair Geregtshof is hetzelve onderworpen aan eene korting van 50 percent.
Opzigter bij den vuurtoren op klein-Curaçao,	400,00	
Maréchaussée,	212,50	
Idem der 1ste klasse,	285,00	
Idem,	187,50	
Commies, belast met het toezigt op den in-, uit- en doorvoer,	1 140,00	
Opzigter bij den vuurtoren op Klein-Curaçao,	195,00	
Koloniale ontvanger,	2 000,00	
Seinwachter,	175,00	
Rabbijn der Israëlitische gemeente,	1 092,00	
Brigadier bij de brigade maréchaussées,	400,00	
Seinmeester,	120,00	
Landsfactoor,	320,00	
Klerk van den 1sten rang,	925,00	
Hospitaalmeester,	1 040,00	
Koloniale magazijnmeester,	840,00	
Seinwachter,	225,00	
Commies ter griffie van het hof van justitie,	1 050,00	
Maréchaussée,	210,00	
Havenmeester, tevens loods- en scheepsmeter,	1 980,00	
Administrateur van Financien,	2 666,67	
Commies-boekhouder ter administratie van financien en secretaris bij de directie der gouvernementsbank,	1 756,67	
Maréchaussée der 1ste klasse,	225,00	
Brigadier bij de brigade maréchaussées,	337,50	
Idem,	200,00	
Idem,	243,00	
Vendumeester,	600,00	
Maréchaussée,	255,00	
Brigadier bij de brigade maréchaussées,	340,00	
Conducteur der 2de klasse, belast met de functien van magazijnmeester der artillerie,	429,00	
Deurwaarder bij het hof van justitie en het kantongeregt,	350,00	
Bisschop van Uranopolis i. p. i. en apostolische vicaris,	800,00	
Maréchaussée,	262,50	
Brigadier bij de brigade maréchaussées,	279,00	
Seinwachter,	100,00	
Maréchaussée,	200,00	
Administrateur, liquidateur van de opgeheven hypotheekbank en rooimeester,	2 333,33	
Maréchaussée,	237,50	
Kapelaan bij de Roomsch-Katholijke gemeente,	497,71	
Transporteren	f 26 980,71	

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	Geboortejaar.	Woonplaats.
42	Ledel, Johannes Josephus Antonius Petrus Francis Simonis	1811	Nederland,
43	Luthig, Henry	1817	Idem,
44	Lee, Pieter Jacobus van der	1840	Bonaire,
45	Meerendonk, Adriaan van der	1837	Curaçao,
46	Meijer, David	1806	Idem,
47	Muller, August Leberegt Statius	1797	Idem,
48	Medema, Johannes	1837	Nederland,
49	Nagel, Johannes Christiaan Frederick	1827	Idem,
50	Peney, Martijn	Onbekend,	Curaçao,
51	Quartel, mr. Hendrik Willem de	1807	Idem,
52	Reygel, Jan	1818	Idem,
53	Rieckers, Henrich	1831	Nederland,
54	Rouville, mr. Abraham Matthew de	1812	Idem,
55	Schermer, Johs. Cyprianus	1815	Curaçao,
56	Schotborgh, Jan Hendrik	1825	Idem,
57	Sluyzer, Eliazer Joseph	1831	St. Eustatius,
58	Schretten, Daniel Dominicus Andreas	1834	Curaçao,
59	Victor, Rocken Abels	1808	Amersfoort,
60	Viuggen, Isaac	1829	Nederland,
61	Voorn, Jacobus van	1821	Curaçao,
62	van Deelen, Hendrik	1836	Nederland,
63	Veeris, Christoffel Hermanus	1841	Curaçao,
64	van Embden, Ruben Mozes	1826	Idem,
65	van Blarcum, Franciscus Joannes	1825	Nederland,
66	van Altena, Pieter Striddels	1839	Curaçao,
67	Wintholt, Gerrit	1839	Nederland,
68	Wiersema, Derk	1838	Idem,
	Bonaire.		
69	Broekhuizen, Johannes	1829	Bonaire,
70	Craane, Philip Frederik	1811	Iem,
71	de Bruin, Gerrit Jacobs	1824	Bonaire,
72	Doelitzich, Karel Willem	1830	Nederland,
73	Ferguson, Jan Helenus	1826	China,
74	Hageman, Willem Hendrik	1836	Bonaire,
75	Meinhardt, Willem Frederik	1829	Idem,
76	Rojer, Nicolaas	1808	Curaçao,
77	Schoonewolff, Johannes	1811	Idem,
78	Vegt, Willem Frederik	1839	Bonaire,
79	van Raders, Thomas Engle	1820	Idem,
80	Zeppenfeldt, Willem Bernardus	1822	Curaçao,

LAATST BEKLEEDE BETREKKING.	Bedrag.	AANMERKINGEN.
Per transport	f 26 980,71	
omsch-Katholijk geestelijke,	480,00	
igadier bij de brigade maréchaussées,	246,50	
aréchaussée der 1ste klasse,	195,00	
igadier bij de brigade maréchaussées,	380,00	
nmeester,	140,00	
de-landsdrukker,	666,67	
réchaussée,	210,00	
Idem,	195,00	
zigter bij de kaden, wegen en straten,	427,50	
ocureur des Konings,	1 320,00	
réchaussée,	287,50	
igadier bij de brigade maréchaussées,	189,00	
uverneur van Curaçao,	3 500,00	Ten gevolge van de vervulling van vroeger ambtelijke betrekkingen.
omsch-Katholijk pastoor,	600,00	
ferendaris, notaris en auditeur-militair,	2 933,33	
réchaussée,	300,00	
Idem,	250,00	
Idem,	187,50	
Idem,	212,50	
igadier bij de brigade maréchaussées,	150,00	
Idem,	189,00	
nmeester,	250,00	
réchaussée,	243,00	
omsch-Katholijk pastoor,	570,00	
rk van den 1sten rang,	712,50	
igadier bij de brigade maréchaussées,	Memorie.	Ten gevolge van zijne benoeming als maréchaussée der 2de klasse.
réchaussée,	270,00	
	f 42 095,71	
réchaussée,	f 237,50	
zigter over de zoutpannen, tevens belast met de functien van ods aan de ankerplaatsen op de Westkust,	187,50	
réchaussée,	283,33	
Idem,	300,00	
zaghebber,	2 275,00	
abtenaar bij de recherche,	280,00	
adsschoolonderwijzer,	1 020,00	
uvernementsgeneeskundige,	1 200,00	
zigter van den 2den rang,	400,00	
abtenaar bij de recherche,	210,00	
iffier bij het kantongeregt enz.,	933,33	
admitteerd genees- en heelkundige,	1 200,00	
	f 8 526,66	

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN EN VOORNAMEN DER GEPENSIONEERDEN.	Geboortejaar.	Woonplaats.
	Aruba.		
81	Croes, Jan George	1813	Aruba,
82	Gravenhorst, Willem Melanchton Bennebroek	1836	Vereenigde Staten van Noord Amerika,
83	Keuiperi, Nicolaas Andricanus	1811	Nederland,
84	van Gelderen, Isaac	1824	Curaçao,
85	van der Sluis, Jan	1836	St. Martin (Nederl. gedeelte)
86	Willems, Johannes	1807	Curaçao,
87	Zeppenfeldt, Evert Lodewijk	1825	Aruba,
	St. Martin (Ned. gedeelte).		
88	Cannegieter Az., Abraham	1811	St. Martin (Nederl. gedeelte)
89	Essen, Samuel	1817	Bonaire,
90	Hering, Mathias	1827	St. Martin (Nederl. gedeelte)
91	Idsinga, Willem Hendrik Johan van	1822	's Gravenhage,
92	Korte, Jacobus Rutgerus	1836	St. Martin (Nederl. gedeelte)
93	Krumholz, Adolph	1835	Idem,
94	Lemke, Friederich Wilhelm	1824	Idem,
95	Wagner, Herman François Gerardus	1822	Nederland,
96	Wijenberg, Hendrik Jan	1828	St. Eustatius,
97	Zedel, Johan	1817	St. Martin (Nederl. gedeelte)
	St. Eustatius.		
98	Cruger, Melville Wood	1804	St. Eustatius,
99	Hart, Antonius Johannes de	1826	Curaçao,
100	Lackman, Heinrich	1812	Nederland,
101	Schotborgh, Johs. Brands	1823	Bonaire,
102	Siemerinck, Willem	1838	St. Thomas,
103	Voges Heinrick	1824	St. Martin (Nederl. gedeelte)
	Saba.		
104	Hoffman, Alexander de	1825	Nederland,
105	Rosie, Nicolaas	1826	St. Eustatius,

LAATST BEKLEERDE BETREKKING.	Bedrag.	AANMERKINGEN.
Opzigter bij de goudplaats,	f 212,50	
Gezaghebber,	1 700,00	
Predikant bij de Hervormde gemeente,	1 400,00	
Brigadier bij de maréchaussées,	256,50	
Maréchaussée der 1ste klasse,	300,00	
Roomsch-Katholijk geestelijke,	408,00	
Landsschoolonderwijzer,	1 140,00	
	f 5 417,00	
Commies van in- en uitklaring en klerk ter weeskamer,	f 1 066,66	
Maréchaussée,	287,50	
Ambtenaar der recherche,	308,00	
Gouverneur van Suriname,	2 750,00	Ten gevolge van de vervulling van vroegere ambtelijke betrekkingen.
Maréchaussée der 1ste klasse,	300,00	
Brigadier bij de brigade maréchaussée,	426,66	
Politiebeambte,	333,33	
Gouverneur van Curaçao,	3 500,00	Ten gevolge van de vervulling van vroegere ambtelijke betrekkingen.
Wachtmeester,	476,00	
Maréchaussée,	287,50	
	f 9 735,65	
Gezaghebber,	f 2 200,00	
Brigadier bij de maréchaussée,	297,00	
Politiebeambte,	125,00	
Commies-ontvanger, belast met het openbaar ministerie,	1 020,00	
Maréchaussée,	162,50	
Idem,	266,66	
	f 4 071,16	
Gouvernementsgeneeskundige,	f 900,00	
Maréchaussée,	283,33	
	f 1 183,33	

[65. 6.]

BIJLAGE **B** *van den uitgewerkten en toelichtenden staat.*

NOMINATIVE STAAT der pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren ten laste van de kolonie Curaçao.

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Volg-nommer.	NAMEN EN VOORNAMEN DER WEDUWEN OF MINDERJARIGE KINDEREN.	WOONPLAATS.
	Curaçao.	
1	Cornelia Florencia van der Linde, weduwe van Martis Nicolaas Lourens,	Curaçao,
2	Frederika Wilhelmina Neuman, weduwe van Jan Anton Quast,	Idem,
3	Eva van Arckel Leseur, weduwe van Gerard Schotborgh Hz.,	Idem,
4	Wilhelmina Evelina Rappard, weduwe van Andries Nagel,	Idem,
5	Jeannette Catharina Schotborgh, weduwe van Hermanus Kikkert,	Idem,
6	Jeannette Elisabeth Thielen Raven, weduwe van Jan Hendrik Brugman Schotborgh,	Maracaibo (Venezuela
7	Alyda Cancrijn, weduwe van Willem Prince Jr.,	Curaçao,
8	Wilhelmina Hoijer, weduwe van Abraham Daniel Cornelis van Coevenhoven,	Idem,
9	Sara Aletta Schotborgh, weduwe van Pieter Koentze,	Idem,
10	Justina Asjes, weduwe van Cornelis Asjes,	Idem,
11	Johanna Pieternella Boom, weduwe van Christiaan Frederik Garmers of Garmus,	Idem,
12	Cornelia Cicilia Koeijers, weduwe van Michiel Claude Römer,	Idem,
13	Jannetje Magdalena Dewindt, weduwe van Johan Frederik Neuman Wz.,	Idem,
14	Catharina Henriette Smulders, weduwe van Johannes Frederik Gerlein,	Idem,
15	Jeannette Maack, weduwe van Johan August Ferdinand Hellmund van der Dijs,	Idem,
16	Theodora Nicasia Pinéra, weduwe van Jan Slavekoorn,	Idem,
17	Harriet Tan Dalrymple, weduwe van Johannes Diedericus Crol,	Nederland,
18	Theodora Maria Schraus, weduwe van Johannes Theodorus Arnold,	Idem,
19	Maria Elisabeth van der Dijs, weduwe van Matthias Theodorus Schotborgh,	Curaçao,
20	Anna Margaritha Wever, weduwe van Jean Baptiste van de Walle,	Idem,
21	Johanna Hermina de Ruyter, weduwe van Gerrit Johannes Simons,	Nederland,
22	Maria Poulina Elisabeth Wellman, weduwe van Jan Jacob Dam,	Curaçao,
23	J. Salies, weduwe van Corneille Hubert Jonckheer,	Idem,
24	August Leberegt Statius, minderjarig kind van wijlen Helenus Albertus Mellink,	Nederland,
25	Eva Zimmerman, weduwe van Soekle Jansen,	Curaçao,
26	Isabella van der Pool, weduwe van George Herman Christoph Thiele,	Idem,
27	Sophia Mellink, weduwe van Jan Willem Koentze,	Idem,
28	Josephina Antonia Petronella Rom, weduwe van Arend Isaac Karel Meijer,	Nederland,
29	Euphrosina Michel, weduwe van Hendrik Christiaan Heijer,	Curaçao,
30	Jannetje Arskool Vegt, weduwe van Douwe Dirk Jonkman,	Idem,
31	Theresa Elisabeth Muller, weduwe van Johannes Nesse,	Idem,
32	Johanna Henriette Raven, weduwe van John Clermont Anderson,	Bonaire,
33	Henriette Catharina Muller, weduwe van jhr. Isaac Johannes Rammelman Elsevier Jr.,	Amsterdam,
34	Henriette Elisabeth, minderjarig kind van Charles Louis de Vriendt,	Curaçao,
35	Maria Elisabeth Raven, weduwe van Jacob van der Horst,	Idem,
36	Anjela Maria Evelina Zelé, weduwe van Johannes Leonardus Moors,	Idem,
37	Emelie Cadieus, weduwe van Albertus Mellink,	Idem,
38	Maria Elisabeth van Kleunen, weduwe van Cornelis Lodewijk van Eps,	Idem,
39	Augusta Geertruida Maria Louisa van Eps, weduwe van Johan Paul Englert,	Idem,
40	Adeline Jacoba Henriette Wilhelmina, Henriette Jacoba en Adrianus Marius, minderjarige kinderen van wijlen mr. Hendrik Timmers Verhoeven,	Nederland,
41	Pauline Reine Elize Boer, weduwe van mr. Gerardus Rudolph Palm,	Idem,
	Bonaire.	
42	Maria Jacoba Snijders, weduwe van Matthijs Emanuel Pernet,	Bonaire,
43	Maria Magdalena Hart, weduwe van Anthony Hoogland Steeling Leseur,	Idem,

LAATSTE BETREKKING VAN WIJLEN DEN ECHTGENOOT OF VADER.		BEDRAG.	AANMERKINGEN.
rk van den 1sten rang,	f	106,37 •	
.oniale secretaris,		600,00	
tricts-commissaris,		553,50	
gadier bij de maréchausées,		93,75	
ministrateur van financien en secretaris van de Bank,		1 800,00	
rk van den 1sten rang,		129,50	
loniale ontvanger,		120,00	
mmandant van het corps sein- en batterijwachters en de rigade maréchaussées,		720,00	
ds-chirurgijn en officier van gezondheid,		360,00	
le,		130,50	
chtmeester bij de brigade maréchaussées,		307,50	
nmies ter griffie van de regtbank,		396,00	
dsdrukker,		333,33	
spitaalmeester,		74,37 •	
arwaarder bij het hof van justitie en het kantongeregt,		200,00	
réchaussée der 1ste klasse,		87,50	
averneur van Curaçao,		1 750,00	
réchaussée,		37,50	
sistent-torenwachter op Klein-Curaçao,		125,00	
chtmeester bij de maréchaussées,		368,33	
dikant bij de vereenigde Protestantsche gemeente op Curaçao,		840,00	
tricts-commissaris,		731,50	
nees- en heelkundige,		225,00	
potheekbewaarder,		575,00	
gadier bij de maréchaussées,		101,25	
ameester,		118,75	
vocaat-generaal,		1 000,00	
dikant bij de vereenigde Protestantsche gemeente,		1 680,00	
réchaussée,		150,00	
gadier bij de maréchaussées,		108,00	
gadier-majoor bij de maréchaussées,		400,00	
rk van den 1sten rang,		210,00	
iverneur van Curaçao en onderhoorigheden,		750,00	
réchaussée,		37,50	
gadier bij de maréchaussées,		118,75	
luitenant-magazijnmeester der artillerie, belast met den post van algemeen magazijnmeester,		1 166,67	
ffier bij het kantongeregt,		500,00	
rk van den 2den rang,		105,12 •	
dikant bij de vereenigde Protestantsche gemeente,		847,50	
zoldigd lid van het hof van justitie in de kolonie Curaçao,		1 000,00	
n.		1 000,00	
	f	19 958,20 •	
réchaussée,	f	62,50	
gerend opzigter bij de zoutpannen,		528,00	
Transporteren	f	590,50	

Volg-nommer.	NAMEN EN VOORNAMEN DER WEDUWEN OF MINDERJARIGE KINDEREN.	WOONPLAATS.
44	Anna Catharina Raven, weduwe van Richard Raven Muskus,	Curaçao,
45	Susanna Catharina Specht, weduwe van Richard Johannes Beaujon,	Aruba,
46	Maria Catharina Margaritha Suares, weduwe van George Frederik Menge,	Bonaire,
47	Catharina Elisabeth Britt, weduwe van Alexander de Groot,	Idem,
48	Sally Meriam Price, weduwe van Jan Schotborgh Cz.,	Curaçao,
49	Emelie Lejeun Leseur, weduwe van Johannes Jasper de Veer,	Bonaire,
50	Anna Maria Hart, weduwe van George William de la Gard,	Idem,
	Aruba.	
51	Reinira Wilhelmina Dettinger, weduwe van Abraham van Dragt,	Curaçao,
52	Maria Elisabeth Croes, weduwe van Johan Frederik Waters Gravenhorst,	Aruba,
53	Lucia Mercelina Arendsz, weduwe van Wouter Brokke,	Idem,
54	Clementina Albertina Marcial, weduwe van Johannes Abraham de Veer,	Idem,
	St. Martin (Nederlandsch gedeelte).	
55	Emely Augusta Huygens, weduwe van Willem Stokvis Gibbes,	St. Martin (Ned. ge
56	Wilhelmina Sauer Kaay, weduwe van Johan Jacob Seipp,	Idem,
57	Johanna Canner, weduwe van Richard Thomas Rozea,	Idem,
58	Elisa Robinson, weduwe van Victor Julien Damuseau,	Idem,
59	Josephine Monsanto, weduwe van John Richardson,	Idem,
60	Clemence Hedwige Elisa de Mercy Dorcy, weduwe van Diederik Christiaan van Romondt,	Idem,
61	Judith Pink Repoulle, weduwe van Marinus van der Velde,	Idem,
62	Sophia Davis, weduwe van Arend Pieter Hoekstra,	Nederland,
63	Maria van Gurp, weduwe van John Christiaan Gerritsen,	St. Martin (Ned. ge
64	Ann Waiscoat Hally, weduwe van Richard Roberts,	Idem,
65	Susann Ann Hally, weduwe van Hendrik van der Nulft,	Idem,
66	Christina Wilhelmina Hodge, weduwe van Benjamin Rommy,	Idem,
67	Maria Henriette Grafing, weduwe van Hendrik Eleogsz van Rijgersma,	Idem,
68	Charlotte Maria Blijden, weduwe van Samuel Gerber,	Idem,
	St. Eustatius.	
69	Johanna Huyberts, weduwe van Jacob Hendrikus van Stralen,	St. Eustatius,
70	Margaret Catharina Huyberts, weduwe van Frederik van der Heyde,	Idem,
71	Maria Netten, weduwe van Franciscus Ludovicus Nuijens,	Nederland,
72	Maria Suares, weduwe van Frederik George Soeders,	St. Eustatius,
73	Sophia Carly, weduwe van Carl Johan Heinrich Romberg,	Idem,
74	Wilhelmina Carolina van Hall, weduwe van Andries Klazer Dijkstra,	Curaçao,
75	Antje Brouwer, weduwe van Nicolaas Rost van Tonningen,	Nijmegen,
	Saba.	
76	Reina Fokkens, weduwe van Johannes Wilhelmus Kloppers,	Nederland,
77	Mary Anna Winfield, weduwe van Mozes Leverock,	Saba,
78	Clarisse Elizabeth Leseur, weduwe van Jan Jacob Beaujon Quast,	Curaçao,

LAATSTE BETREKKING VAN WIJLEN DEN ECHTGENOOT OF VADER.	BEDRAG.		AANMERKINGEN.
Per transport	f	590,50	
tvanger en magazijnmeester,		255,00	
loniale schrijver,		156,25	
zigter bij de zoutpannen,		412,50	
zigter bij het licht op den Willemstoren,		316,67	
zaghebber,		1 330,00	
iffier bij het kantongeregt,		350,00	
zigter over de zoutpannen,		93,75	
	f	3 504,67	
ndsschoolonderwijzer,	f	86,40	
mmandeur van Aruba,		693,90	
aréchaussée der 2de klasse,		118,75	
tvanger en ambtenaar van het openbaar ministerie,		325,00	
	f	1 224,05	
mmies-griffier, notaris en vendumeester,	f	320,00	
eurwaarder, geregtsbode en cipier,		125,00	
Idem,		115,50	
aréchaussée,		75,00	
isiteur en loods,		25,00	
mmies-ontvanger, belast met het openbaar ministerie,		1 488,00	
aréchaussée,		75,00	
nderwijzer,		530,00	
aréchaussée,		100,00	
ods en havenmeester,		236,67	
aréchaussée,		100,00	
bstituut-havenmeester en commies van in- en uitklaring te Simpsonsbaai,		87,50	
uvernements-geneeskundige,		750,00	
eurwaarder en cipier,		257,00	
	f	4 284,67	
litiebeambte,	f	62,50	
Idem,		81,25	
eneeskundige,		500,00	
eurwaarder bij het kantongeregt,		125,00	
aréchaussée der 1ste klasse,		125,00	
achtmeester bij de maréchaussées,		217,00	
ezaghebber,		1 375,00	
	f	2 485,75	
eneeskundige,	f	400,00	
zaghebber, tevens ontvanger en kantonregter,		637,50	
Idem,		850,00	
	f	1 887,50	

[65. 7.]

RAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN van de kolonie Curaçao, dienstjaar 1881.

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Beloop per middel of inkomst.
A.		*Belastingen.*	
		Curaçao.	
	a.	Belasting op grondeigendommen en hypotheken	f 57 000,00
	b.	Zegelregt	14 000,00
	c.	Haven- en veiligheidsregt	14 000,00
	d.	Licht- en bakengeld	6 000,00
	e.	Patentregt op ingevoerde goederen	50 000,00
	f.	Accijnsregt op sterken drank	30 000,00
	g.	Patentregt op neringen en bedrijven	12 500,00
	h.	Venduregten	4 500,00
	i.	Belasting voor de weerbaarheid	6 000,00
	k.	Belasting op de erfopvolging of collaterale successie	1 500,00
	l.	De 100ste penning op den verkoop van vaste goederen	4 000,00
	m.	Uitvoerregt op metaalertsen en alle soort van phosphorzure kalk, gewonnen op de eilanden Curaçao en Klein-Curaçao	30 000,00
	n.	Loodsgelden	7 000,00
		Bonaire.	
	a.	Invoerregten	6 500,00
	b.	Uitvoerregt op stapel-producten	6 000,00
	c.	Ankergeld	1 300,00
	d.	Zegelregt	900,00
	e.	Belasting op publieke verkoopingen	100,00
	f.	Licht- en bakengeld	1 400,00
	g.	Patent op de uitoefening van het bedrijf van slijter of tapper en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	100,00
	h.	Accijnsregt op sterken drank	3 000,00
	i.	Belasting op de erfopvolging	50,00
	k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
	l.	2 pct. van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen	300,00
	m.	2 pct. van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen	50,00
	n.	Bundergeld van Gouvernements-gronden in concessie afgestaan	1 000,00
		Aruba.	
	a.	Grondbelasting	2 400,00
	b.	Invoerregten	3 000,00
	c.	Uitvoerregt op stapel-producten (met inbegrip van phosphaat)	5 500,00
	d.	Anker- en tonnegeld	1 000,00
		Transporteren	f 269 100,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Beloop per middel of inkomst.
A.		Per transport	f 269 100,00
	e.	Zegelregt	600,00
	f.	Belasting op publieke verkoopingen	56,00
	g.	Licht- en bakengeld	100,00
	h.	Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en sociteiten	100,00
	i.	Accijnsregt op sterken drank	4 000,00
	k.	Belasting op de erfopvolging	50,00
	l.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
	m.	2 pct., van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen	100,00
	n.	2 pct. van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen	25,00
		St. Martin (Nederlandsch gedeelte).	
	a.	Invoerregten	5 000,00
	b.	Uitvoerregt op stapel-producten	15 000,00
	c.	Havengeld	5 000,00
	d.	Zegelregt	1 500,00
	e.	Belasting op pnblieke verkoopingen	500,00
	f.	Licht- en bakengeld	900,00
	g.	Patenten op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	1 400,00
	h.	Accijnsregt op sterken drank	1 000,00
	i.	Belasting op de erfopvolging	200,00
	k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
	l.	2 pct. van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen	250,00
		St. Eustatius.	
	a.	Invoerregten	2 500,00
	b.	Uitvoeregt op stapel-producten	1 800,00
	c.	Ankergeld	200,00
	d.	Zegelregt	400,00
	e.	Belasting op publieke verkoopingen	100,00
	f.	Licht- en bakengeld	100,00
	g.	Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societaiten	300,00
	h.	Accijnsregt op sterken drank	750,00
	i.	Belasting op de erfopvolging	150,00
	k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
	l.	2 pct. van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen	40,00
	m.	2 pct. van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen	25,00
		Grondregten (huur van Gouvernements-erven)	100,00
		Saba.	
	a.	Invoerregten	1 800,00
	b.	Uitvoerregt op de stapel-producten	500,00
	c.	Ankergeld	450,00
	d.	Zegelregt	200,00
	e.	Belasting op publieke verkoopingen	25,00
	f.	Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	300,00
		Transporteren	f 314 815,00

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	Beloop per middel of inkomst.
A.		Per transport	f 314 815,00
	g.	Accijnsregt op sterken drank	1 200,00
	h.	Belasting op de erfopvolging	25,00
	i.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en schepen	50,00
	k.	2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en schepen	25,00
B.		*Inkomsten van onderscheiden aard.*	
		Curaçao.	
	a.	Leges	2 500,00
	b.	Verkoop van havenreglementen	50,00
	c.	Boeten	500,00
	d.	Inkomsten van de posterij	10 000,00
	e.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	17 000,00
	f.	Inkomsten van de vleeschhal	6 000,00
	g.	Agio van verkochte wissels	12 000,00
	h.	Inkomsten van de bakkerij	2 300,00
	i.	Pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken	1 200,00
	k.	Renten van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het West-Indisch pensioenfonds	5 381,00
	l.	Inkomsten van de Gouvernementsbank	7 500,00
	m.	Aandeel in de huurpenningen van de markt voor groenten, enz.	150,00
	n.	Opbrengst van arbeidsloonen van gevangenen	100,00
	o.	Emolumenten ter griffie van het hof van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	600,00
	p.	Salaris van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas.	600,00
	q.	Rente- en pachtgelden van domaniale gronden in de buitendistricten.	300,00
	r.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	500,00
	s.	Terugbetaling van voorschotten aan ambtenaren	500,00
	t.	Alle andere ontvangsten	2 000,00
		Bonaire.	
	a.	Leges	150,00
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	2 000,00
	c.	Opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden	2 000,00
	d.	Boeten	50,00
	e.	Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	50,00
	f.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
	g.	Inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	400,00
	h.	Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00
	i.	Pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken enz.	25,00
	k.	Alle andere ontvangsten	400,00
		Aruba.	
	a.	Leges	200,00
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1 400,00
		Transporteren	f 392 196,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN	Beloop per middel of inkomst.
B.		Per transport	f 392 196,00
	c.	Opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden	120,00
	d.	Vergunning om goud te delven	2 500,00
	e.	Boeten	25,00
	f.	Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	25,00
	g.	Inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	400,00
	h.	Bergplaats van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
	i.	Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00
	k.	Vergunning tot het ontginnen van phosphorzure kalk	*Memorie.*
	l.	Alle andere ontvangsten	100,00
		St. Martin. (Nederlandsch gedeelte.)	
	a.	Leges	250,00
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	2 200,00
	c.	Boeten	100,00
	d.	Inkomsten van de posterij	*Memorie.*
	e.	Emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	100,00
	f.	Steigergelden	800,00
	g.	Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00
	h.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
	i.	Alle andere ontvangsten	100,00
		St. Eustatius.	
	a.	Leges	25,00
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1 500,00
	c.	Boeten	50,00
	d.	Emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	50,00
	e.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
	f.	Alle andere ontvangsten	100,00
		Saba.	
	a.	Leges	100,00
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	725,00
	c.	Boeten	50,00
	d.	Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	25,00
	e.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
	f.	Alle andere ontvangsten	50,00
C.		*Bijdrage uit 's Rijks schatkist.*	
		Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen	173 921,17[5]
			f 575 022,17[5]

[65. 8.]

STAAT vermeldende de raming der middelen en inkomsten van de kolonie Curaçao voor het dienstjaar 1881, vergeleken met die van het dienstjaar 1880, benevens de opbrengst voor zoover bekend in 1879.

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1881.	RAMING VOOR 1880.
A.		**Belastingen.**		
		Curaçao.		
	a.	Belasting op grondeigendommen en hypotheken	f 57 000,00	f 57 000
	b.	Zegelregt	14 000,00	12 000
	c.	Haven- en veiligheidsregt	14 000,00	10 000
	d.	Licht- en bakengeld	6 000,00	5 000
	e.	Patentregt op ingevoerde goederen	50 000,00	50 000
	f.	Accijnsregt op sterken drank	30 000,00	30 000
	g.	Patentregt op neringen en bedrijven	12 500,00	12 500
	h.	Venduregten	4 500,00	4 500
	i.	Belasting voor de weerbaarheid	6 000,00	6 000
	k.	Belasting op de erfopvolging of collaterale successie	1 500,00	1 500
	l.	De 100ste penning op den verkoop van vaste goederen	4 000,00	6 000
	m.	Uitvoerregt op metaalertsen en alle soorten van phosphorzure kalk, gewonnen op de eilanden Curaçao en Klein-Curaçao	30 000,00	30 000
	n.	Loodsgelden	7 000,00	
		Bonaire.		
	a.	Invoerregten	6 500,00	5 000
	b.	Uitvoerregten op stapelproducten	6 000,00	5 000
	c.	Ankergeld	1 300,00	1 000
	d.	Zegelregt	900,00	800
	e.	Belasting op publieke verkoopingen	100,00	100
	f.	Licht- en bakengeld	1 400,00	1 000
	g.	Patenten op de uitoefening van het bedrijf van slijter of tapper en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	100,00	100
	h.	Accijnsregt op sterken drank	3 000,00	2 000
	i.	Belasting op de erfopvolging	50,00	50
	k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*	*Memorie.*
	l.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen	300,00	300
	m.	2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen	50,00	50
	n.	Bundergeld van gouvernementsgronden in concessie afgestaan	1 000,00	1 000
		Aruba.		
	a.	Grondbelasting	2 400,00	2 400
	b.	Invoerregten	3 000,00	2 500
	c.	Invoerregten op stapelproducten	5 500,00	1 500
		Transporteren	f 268 100,00	f 247 300

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

VERSCHIL VOOR 1881. Meer.	VERSCHIL VOOR 1881. Minder.	OPBRENGST IN 1879.	TOELICHTINGEN.
			De ramingen voor 1881 zijn in den regel gegrond op de cijfers van de opbrengst in 1879.
»	»	f 53 988,93 [a]	Voor deze raming is genomen het bedrag van het kohier, verminderd met de vermoedelijke ontvangst over vorige jaren.
2 000,00	»	14 106,03 [a]	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
4 000,00	»	15 308,03 [a]	Gewijzigde raming met het oog op de opbrengst in 1879 en het toenemen van de scheepvaart.
1 000,00	»	6 591,54 [a]	
»	»	50 744,37	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	27 801,84 [a]	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	13 791,41	Als boven.
»	»	3 075,90	Als boven.
»	»	5 673,00	Als boven.
»	»	104,33	Wegens den wisselvalligen aard der belasting wordt het cijfer uitgetrokken voor 1880 geraamd.
»	f 2 000,00	3 847,60	Gewijzigde raming met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	23 418,93	Deze raming is gegrond op de veronderstelling dat de uitvoer van phosphorzure kalk van Curaçao in 1881 zal worden voortgezet. Wel bedroeg de opbrengst in 1879 niet meer dan f 23 418,93, maar aangezien in 1880 de uitvoer van phosphorzure kalk van Klein-Curaçao, die lang gestaakt is geweest, weder is hervat en naar het schijnt zal worden voortgezet, bestaat er grond om te veronderstellen, dat het geraamde cijfer van f 30 000 in 1881 zal worden bereikt.
7 000,00	»	»	Zie de Memorie van Toelichting.
1 500,00	»	7 402,00 [a]	Gewijzigde ramingen, met het oog op de opbrengsten in 1879.
1 000,00	»	6 957,29 [a]	
300,00	»	1 550,00	
100,00	»	1 041,45	
»	»	79,20 [a]	
400,00	»	1 527,29 [a]	
»	»	»	Er wordt gerekend op eene opbrengst in 1881.
1 000,00	»	3 016,72 [a]	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming van 1880 behouden.
»	»	»	Niet voor raming vatbaar.
»	»	123,45 [a]	Wegens den wisselvalligen aard is de raming van 1880 behouden.
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming van 1880 behouden.
»	»	896,42 [a]	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	1 983,81	Als boven.
500,00	»	3 702,11 [a]	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
4 000,00	»	1 779,29	Het aanmerkelijk verschil in de raming van dezen post in vergelijking met die voor het jaar 1880, steunt op de hoop dat in 1881 de Aruba-phosphaat-maatschappij hare verschepingen zal aanvangen en voortzetten. Mogt men onverhoopt in die hoop worden teleurgesteld, dan zou toch het op dezen post te ontstaan tekort geen overwegenden invloed uitoefenen op het eindcijfer der begrooting. Dit zou echter wel het geval zijn, bijaldien gerekend werd op de concessieregten voor 1881. Die regten zijn daarom onder lit. K »inkomsten van onderscheiden aard" (Aruba), voor *memorie* uitgetrokken, want niettegenstaande de Maatschappij hare werken met kracht voortzet, blijft toch, ook door de moeijelijkheden waarmede zij te kampen heeft, teleurstelling mogelijk.
f 22 800,00	f 2 000,00	f 248 511,00 [a]	

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

	BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1881.	RAMING VOOR 1880.
	Per transport	f 268 100,00	f 247 300,00
d.	Anker- en tonnegelden	1 000,00	1 000,00
e.	Zegelregt	600,00	600,00
f.	Belasting op publieke verkoopingen	50,00	50,00
g.	Licht- en bakengeld	100,00	100,00
h.	Patenten op de uitoefening van het bedrijf van tapper en slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	100,00	200,00
i.	Accijnsregt op sterken drank	4 000,00	3 500,00
k.	Belasting op de erfopvolging	50,00	50,00
l.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*	*Memorie.*
m.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen	100,00	100,00
n.	2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen	25,00	25,00
	St. Martin (Nederlandsch gedeelte).		
a.	Invoerregten	5 000,00	5 000,00
b.	Uitvoerregt op stapelproducten	15 000,00	15 000,00
c.	Havengelden	5 000,00	5 000,00
d.	Zegelregt	1 500,00	1 500,00
e.	Belasting op publieke verkoopingen	500,00	500,00
f.	Licht- en bakengeld	900,00	900,00
g.	Patenten op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	1 400,00	1 400,00
h.	Accijnsregt op sterken drank	1 000,00	1 000,00
i.	Belasting op de erfopvolging	200,00	200,00
k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*	*Memorie.*
l.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen	250,00	250,00
	St. Eustatius.		
a.	Invoerregten	2 500,00	2 500,00
b.	Uitvoerregten op stapelproducten	1 800,00	1 800,00
c.	Ankergelden	200,00	200,00
d.	Zegelregt	400,00	400,00
e.	Belasting op publieke verkoopingen	100,00	100,00
f.	Licht- en bakengeld	100,00	100,00
g.	Patenten op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	500,00	500,00
h.	Accijnsregt op sterken drank	750,00	750,00
i.	Belasting op de erfopvolging	150,00	150,00
k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*	*Memorie.*
l.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen	40,00	40,00
m.	2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen	25,00	25,00
n.	Grondrente (huur van Gouvernementserven)	100,00	100,00
	Saba.		
a.	Invoerregten	1 800,00	1 800,00
b.	Uitvoerregt op de stapelproducten	500,00	500,00
c.	Ankergeld	450,00	450,00
	Transporteren	f 314 290,00	f 293 090,00

VERSCHIL VOOR 1881.		OPBRENGST IN 1879.	*TOELICHTINGEN.*
Meer.	Minder.		
22 800,00	f 2 000,00	f 248 511,00	
»	»	701,63	
»	»	837,90	Geraamd op de voor 1880 uitgetrokken cijfers.
»	»	25,48	
»	»	76,39	
»	100,00	»	Op eene opbrengst in 1881 wordt gerekend.
500,00	»	4 520,30	Met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	»	Deze belasting is niet voor raming vatbaar.
»	»	44,80	Wegens den wisselvalligen aard, geraamd op de voor 1880 uitgetrokken cijfers.
»	»	»	
»	»	3 119,79	
»	»	195 18	De mislukte zoutoogst in 1879 is de oorzaak van de geringe opbrengst dezer belastingen. De ramingen voor 1880 worden derhalve behouden.
»	»	702,93	
»	»	1 126,05	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	317,47	Wegens den wisselvalligen aard, wordt de raming voor 1880 behouden.
»	»	181,32	Er wordt gerekend op eene meerdere opbrengst in 1881 dan in 1879. (Zie toelichting hierboven bij §§ *a*, *b* en *c*.)
»	»	1 068,00	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	542,10	Als boven.
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	»	Niet voor raming vatbaar.
»	»	212,38	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	2 628,72	
»	»	1 943,94	
»	»	244,80	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	463,38	
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	101,25	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	432,00	Geraamd op de voor 1880 uitgetrokken cijfers.
»	»	887,20	
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming van 1880 behouden.
»	»	»	Deze belasting is niet voor raming vatbaar.
»	»	40,90	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	116,00	Met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	1 578,83	De ramingen voor 1880 behouden.
»	»	235,83	Er wordt gerekend dat de opbrengst in 1881 meer zal bedragen dan in 1879.
»	»	381,25	
23 300,00	f 2 100,00	f 271 236,85	

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1881.	RAMING VOOR 1880.
		Per transport	f 314 290,00	f 293 090,
	d.	Zegelregt	200,00	200,
	e.	Belasting op publieke verkoopingen	25,00	25,
	f.	Patenten op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	300,00	300,
	g.	Accijnsregt op sterken drank	1 200,00	1 200,
	h.	Belasting op de erfopvolging	25,00	25,
	i.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en schepen	50,00	50,
	k.	2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en schepen	25,00	25,
B.		**Inkomsten van onderscheiden aard.**		
		Curaçao.		
	a.	Leges	2 500,00	2 000,
	b.	Verkoop van havenreglementen	50,00	50,
	c.	Boeten	500,00	1 000,
	d.	Inkomsten van de posterij	10 000,00	7 000,
	e.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	17 000,00	17 000,
	f.	Inkomsten van de vleeschhal	6 000,00	6 000,
	g.	Agio van verkochte wissels	12 000,00	14 000,
	h.	Inkomsten van de bakkerij	2 300,00	2 800,
	i.	Pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken	1 200,00	1 200
	k.	Renten van het kapitaal vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het West-Indisch pensioenfonds	5 381,00	5 381.
	l.	Inkomsten van de Gouvernementsbank	7 500,00	7 500
	m.	Aandeel in de huurpenningen van de markt voor groenten, enz.	150,00	150,
	n.	Opbrengst van arbeidsloonen van gevangenen	100,00	100
	o.	Emolumenten ter griffie van het hof van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	600,00	600
	p.	Salaris van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas	600,00	600,
	q.	Rente- en pachtgelden van domaniale gronden in de buitendistricten	300,00	300.
	r.	Bergloon van petroleum en alle andere ligt ontvlambare oliën	500,00	500
	s.	Terugbetaling van voorschotten aan ambtenaren	500,00	500
	t.	Alle andere ontvangsten	2 000,00	4 000
		Bonaire.		
	a.	Leges	150,00	150
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	2 000,00	2 000
	c.	Opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden	2 000,00	2 500
	d.	Boeten	50,00	50
	e.	Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	50,00	50
	f.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00	25
		Transporteren	f 389 571,00	f 370 371

VERSCHIL VOOR 1881.		OPBRENGST IN 1879.	*TOELICHTINGEN.*
Meer.	Minder.		
23 300,00	f 2 100,00	f 271 236,85	
»	»	259,70	
»	»	203,88	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	348,00	
»	»	1 065,30	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	»	
»	»	41,65	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	»	
500,00	»	2 640,87	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	66,50	De raming voor 1880 behouden.
»	500,00	88,00	Gewijzigde raming, ten gevolge van de opbrengst in 1879.
3 000,00	»	10 029,44	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	17 510,94	
»	»	4 541,00	De raming voor 1880 behouden. Er wordt gerekend dat de opbrengst in 1881 meer zal bedragen dan in 1880.
»	2 000,00	12 138,98	Gewijzigde raming met het oog op de opbrengst in 1879.
»	500,00	2 273,26	
»	»	849,31	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	5 381,00	Als boven.
»	»	7 508,43	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	84,10	
»	»	136,93	
			Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	467,55	
»	»	502,02	
»	»	345,77	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
		1 942,25	Vergunning om guano op Klein-Curaçao te graven. Vervallen zijnde aan den concessionaris, kwijtschelding verleend van de betaling van het concessie-regt, omdat anders, wegens het minder gehalte der nog aanwezige meststof, niet meer met eenig voordeel zou kunnen worden verscheept.
»	»	»	De raming voor 1880 behouden. Deze inkomst heeft in 1879 bedragen eene som van f 473,96, die begrepen is onder de opbrengst wegens » alle andere ontvangsten ".
»	»	906,50	Geraamd tot een gelijk bedrag als in de begrooting van uitgaven is uitgetrokken.
»	2 000,00	2 280,44	Deze raming is gewijzigd ten gevolge van de opbrengst in 1879.
»	»	88,53	Wegens den wisselvalligen aard is de raming van 1880 behouden.
»	»	2 001,41	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	500,00	1 989,29	
»	»	215,60	
»	»	70,50	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	»	
26 800,00	f 7 600,00	f 347 214,02	

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

	BENAMIMG DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1881.	RAMING VOOR 1880.
	Per transport	f 389 571,00	f 370 371,00
g.	Inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	400,00	400,00
h.	Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00	»
i.	Pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken enz.	25,00	25,00
k.	Alle andere ontvangsten	400,00	400,00
	Aruba.		
a.	Leges	200,00	200,00
b.	Korting op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1 400,00	1 400,00
c.	Opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden	120,00	120,00
d.	Vergunning om goud te delven	2 500,00	2 500,00
e.	Boeten	25,00	25,00
f.	Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	25,00	25,00
g.	Inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	400,00	400,00
h.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00	25,00
i.	Inhouding van d jaarwedde van den onderwijzer, wegens het gebruik van een gouvernements gebouw als woning	200,00	200,00
k.	Vergunning tot het ontginnen van phosphorzure kalk	*Memorie.*	*Memorie.*
l.	Alle andere ontvangsten	100,00	100,00
	St. Martin (Nederlandsch gedeelte).		
a.	Leges	250,00	250,00
b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	2 200,00	2 200,00
c.	Boeten	100,00	100,00
d.	Inkomsten van de posterij	*Memorie.*	»
e.	Emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	100,00	100,00
f.	Steigergelden	800,00	800,00
g.	Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00	200,00
h.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00	25,00
i.	Alle andere ontvangsten	100,00	100,00
	St. Eustatius.		
a.	Leges	25,00	25,00
b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1 500,00	1 500,00
c.	Boeten	50,00	50,00
d.	Emolumenten ter griffie van den raad van justitie en het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	50,00	50,00
	Transporteren	f 400 991,00	f 381 591,00

VERSCHIL VOOR 1881.		OPBRENGST IN 1879.	*TOELICHTINGEN.*
Meer.	Minder.		
26 800,00	f 7 600,00	f 347 214,02	
»	»	400,00	
200,00	»	»	Geraamd naar aanleiding van art. 16 van de verordening regelende het onderwijs in de kolonie Curaçao (*Publicatieblad* 1873, n°. 9).
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	528,77	
»	»	159,52	Alsboven.
»	»	1 871,28	De raming voor 1880 is behouden wegens den wisselvalligen aard dezer inkomst.
»	»	40,00	Er wordt gerekend dat de opbrengst in 1881 meer zal bedragen dan in 1879.
»	»	2 500,00	
»	»	28,50	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	9,75	
»	»	400,00	
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	200,00	
»	»	»	Zie toelichting bij Aruba. Belastingen op stapelproducten, lit. *c*.
»	»	4 856,76	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden. Onder de opbrengst in 1879 is eene som van f 4851,76 begrepen voor concessieregt van eene scheepslading met phosphorzure kalk.
»	»	223,50	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	2 169,89	
»	»	3,50	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	»	Zie Memorie van Toelichting.
»	»	40,80	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
»	»	394,95	Geraamd op het voor 1880 uitgetrokken cijfer.
»	»	200,00	
»	»	»	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	560,50	
»	»	»	Als boven.
»	»	1 454,20	Geraamd met het oog op de opbrengst in 1879.
»	»	»	
»	»	43,75	Wegens den wisselvalligen aard is de raming voor 1880 behouden.
27 000,00	f 7 600,00	f 363 299,70	

		BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	RAMING VOOR 1881.	1880.
B.		Per transport	f 400 991,00	f 381 5[illegible]
	e.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00	[illegible]
	f.	Alle andere ontvangsten	100,00	1[illegible]
		Saba.		
	a.	Leges	100,00	1[illegible]
	b.	Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	725,00	7[illegible]
	c.	Boeten	50,00	5
	d.	Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	25,00	2
	e.	Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00	2
	f.	Alle andere ontvangsten	50,00	5
C.		**Bijdrage uit 's Rijks schatkist.**		
		Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale geldmiddelen . . .	172 931,17*	140 58
			f 575 022,17*	f 523 27

VERSCHIL VOOR 1881.		OPBRENGST IN 1879.	*TOELICHTINGEN.*
Meer.	Minder.		
f 27 000,00	f 7 600,00	f 363 299,70	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	162,75	Wegens den wisselvalligen aard zijn de ramingen voor 1880 behouden.
»	»	881,34	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
»	»	»	
32 344,99	»	229 467,79	
f 59 344,99	f 7 600,00	f 593 811,58	
f 51 744,99			

[65. 9.]

KOLONIALE HUISHOUDELIJKE BEGROOTING VAN CURAÇAO VOOR HET DIENSTJAAR 1881.

OVERZIGT van de geraamde inkomsten en uitgaven van elk eiland.

	Inkomsten.	Uitgaven.	VERSCHIL.	
			Voordeelig.	Nadeelig.
Curaçao	f 305 681,00	f 387 847,40^{5}	»	f 82 166,40^{5}
Bonaire	26 000,00	39 707,33	»	13 707,33
Aruba	21 920,00	30 384,05	»	8 464,05
St. Martin (Nederlandsch gedeelte)	34 525,00	51 534,65	»	17 009,65
St. Eustatius	8 415,00	33 237,91	»	24 822,91
Saba	5 550,00	17 310,83	»	11 760,83
Voor al de eilanden te zamen	»	(a) 15 000,00	»	15 000,00
	f 402 091,00	f 575 022,17^{5}	»	f 172 931,17^{5}
Geraamde bijdrage uit 's Rijks schatkist				f 172 931,17^{5}

(a) Onvoorziene uitgaven.

[65. 10.]

VOORLOOPIG VERSLAG BETREFFENDE DE VOORLOOPIGE VASTSTELLING.

VOORLOOPIG VERSLAG der Commissie van Rapporteurs uit de afdeelingen van den Kolonialen Raad.

Deze ontwerp-verordening gaf in de afdeelingen geene gelegenheid tot algemeene beschouwingen; de reden hiervan ligt voor de hand; onze koloniale huishoudelijke begrooting bevat voor het grootste gedeelte slechts tractementen, toelagen, pensioenen, wachtgelden en andere vaste uitgaven, die telken jare noodwendig op de begrooting behooren te paraisseren. Op weinige uitzonderingen na, en deze op posten van minder aanbelang, is de begrooting voor het eene jaar een kopij van die der vorige en ook der volgende jaren.

Bij art. 36, gewijzigd bij de door het bestuur ingediende Nota van Wijziging kwam de voorgenomen regeling van het ambt van kantonregter en de eveneens voorgenomene ineensmelting van de betrekking van gezaghebber der onderhoorige eilanden met het ontvangersambt ter sprake. Algemeen noemde men de voorgenomene regeling eene ongelukkige. De vereeniging van de administrative en regterlijke magt in de handen van één persoon, die bovendien nog met het geldelijk beheer belast wordt, ontneemt aan de eene zijde aan het publiek den waarborg eener onbevooroordeelde regtspraak, en aan de andere zijde aan het gouvernement de mogelijkheid eener behoorlijke contrôle. Het is een terugkeer tot het patriarchale koloniale stelsel van weleer, en dit zonder eenige noemenswaardige bezuiniging.

Op Bonaire zal deze bezuiniging f 100 's jaars bedragen; op Aruba hetzelfde; op St. Martin en St. Eustatius f 300 elk en op Saba f 50.

Het is waar, na eenige jaren zullen de tractementen der ontvangers of hunne wachtgelden uitgespaard worden; daarin zal dan de bezuiniging, die de nieuwe regeling aanbrengt, blijken te bestaan. Doch weegt het voorstel dezer bezuiniging in de toekomst op tegen de nadeelen, die uit deze nieuwe regeling voortspruiten zullen? Was men niet in vorige jaren gedwongen geweest het stelsel te verlaten, dat thans op nieuw door de Regering in het moederland gehuldigd wordt?

In den regel behoorde men niet telkens nieuwe uitgaven te creëeren, door alles op de leest van het moederland te willen schoeijen, om daarna voor de natuurlijke gevolgen der gecreëerde betrekkingen — vermeerdering van uitgaven — te moeten terugdeinzen. Zoo men in de zuiver koloniale aangelegenheden meer luisterde naar de meeningen van den kolonialen wetgever en van hen, die uit hun verblijf in de kolonie, meer vertrouwd geraken met de plaatselijke behoeften, zou de Regering voorzeker minder te klagen hebben gehad over opvoering der uitgaven. Voor een zeer aanmerkelijk deel wordt de bijdrage uit 's Rijks schatkist door de uitgaven der onderhoorige eilanden verslonden. Het eiland Curaçao heeft jaren gehad, waarin zijne inkomsten zijne uitgaven dekken, en zoo dit in de laatste jaren het geval niet is, is dit vooral te wijten aan de schade, door den orkaan van 1877 veroorzaakt aan de landsgebouwen en eigendommen. Toch dekt Curaçao, met inbegrip dezer buitengewone uitgaven, een veel grooter gedeelte zijner huishoudelijke uitgaven dan de overige eilanden.

Bij de behandeling van dit art. 36 der begrooting en eveneens bij die van artt. 40, 44, 49 en 54 staan de raadsleden voor een fait accompli; zij hebben daarom gemeend hun oordeel over de voorgenomen regeling te moeten blootleggen, opdat hunne aanneming dier artikelen niet beschouwd wierd als eene goedkeuring dier regeling hunnerzijds.

Bij art. 64 werd een adres behandeld van den postdirecteur, waarin hij aantoont, — hetgeen toch van algemeene bekendheid is — dat sedert de internationale postconventie in werking is gekomen, zijne werkzaamheden aanmerkelijk toegenomen zijn. In stede van de tweemaandelijksche mail-expeditics van vroeger, heeft het postkantoor meer dan het drie dubbele van expedities maandelijks te doen. Men was daarom in beide afdeelingen algemeen van gevoelen, dat het bedrag als » toelage aan den postdirecteur voor bureaubehoeften " met f 200 verhoogd en alzoo op f 400 gebragt moest worden, en stelde dus voor de begrooting in dien zin te wijzigen.

Bij artt. 117 en 118 werd een adres voorgelezen van den armendoctor op dit eiland. Ofschoon men erkende, dat het tractement niet hoog te noemen is voor de uitgebreide werkzaamheden aan die betrekking verbonden, meende men in den tegenwoordigen financielen toestand der kolonie eene verhooging niet te kunnen aanbevelen. Bij verbetering van den financielen toestand der kolonie, zou het tractement van den armendoctor voor verhooging in aanmerking behooren te komen, nevens die van andere ambtenaren, wier bezoldiging evenmin als evenredig aan hunne werkzaamheden geacht kan worden.

Aldus gearresteerd op Curaçao, den 7den Junij 1880.

De Rapporteurs,
A. Jesurun.
E. S. L. Maduro.

[65. 11.]

ANTWOORD OP HET VOORLOOPIG VERSLAG BETREKKELIJK DE VOORLOOPIGE VASTSTELLING.

Curaçao, *den* 10*den Junij* 1880.

Ik heb de eer de ontvangst te erkennen van het voorloopig verslag van de afdeelingen uit den Kolonialen Raad, over »de ontwerp koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het jaar 1881."

Vermits dit verslag geene beantwoording behoeft, vermeent het Bestuur, dat bedoeld ontwerp gereed is om in openbare beraadslaging te worden gebragt.

De Gouverneur van Curaçao,
H. B. Kip.

[65. 12.]

VERSLAG der beraadslagingen over de voorloopige vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor 1881.

Aan de orde is de ontwerp koloniale huishoudelijke begrooting voor het jaar 1881.

Het ontwerp wordt voorgelezen, zoomede het verslag van het onderzoek in de afdeelingen.

Uit dat verslag blijkt: dat de ontwerp koloniale huishoudelijke begrooting aan geen der leden aanleiding geeft tot andere opmerkingen dan dat zij, in verband met de artt. 36, 40, 44, 49 en 54, de vereeniging van de administrative en regterlijke magt in één persoon, dat is de vereeniging van het ambt van kantonregter met dat van gezagbebber op de onderhoorige eilanden, die onlangs heeft plaats gehad, zoomede de voorgenomen vereeniging van het ambt van ontvanger almede met dat van gezagbebber op die eilanden, geen gelukkige regeling kunnen noemen, en betwijfelen of de geringe bezuiniging, die door die regeling zal worden verkregen in de toekomst wel zal opwegen tegen de nadeelen die daaruit zullen voortvloeijen.

Voorts blijkt, dat de leden, ten gevolge van een adres van den postdirecteur, diens toelage voor bureaukosten met f 200 's jaars wenschen verhoogd te zien.

Geen der leden verlangt over de algemeene strekking der ontwerp begrooting het woord te voeren.

Dit is evenmin het geval met de artikelsgewijze behandeling.

Zoodat de onderscheiden afdeelingen, overeenkomstig het ontwerp, achtereenvolgens worden aangenomen, als:

de eerste afdeeling ten bedrage van . . f	54 168,00
» tweede » » » » . .	124 768,75
» derde » » » » . .	47 481,00

art. 64 lit. *b* is overeenkomstig het voorstel der afdeelingen met f 200 verhoogd.

de vierde afdeeling ten bedrage van . .	70 114,00
» vijfde » » » » . .	91 172,75
» zesde » » » » . .	58 760,00
» zevende » » » » . .	106 778,92⁵
» achtste » » » » . .	23 500,00

Daarna wordt de geheele begrooting van uitgaven ten bedrage van *f* 576 743,42⁵ zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd en aangenomen.

De begrooting der inkomsten ten bedrage van f 576 743,42⁵, met inbegrip van f 181 652,42⁵ als bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale geldmiddelen, aangenomen zijnde, wordt de geheele begrooting van uitgaven en inkomsten zonder stemming goedgekeurd en aangenomen.

[65. 13.]

VERORDENING, houdende afkondiging van de voorloopig vastgestelde begrooting van uitgaven en inkomsten voor de kolonie Curaçao voor het dienstjaar 1881.

IN NAAM DES KONINGS!

De Gouverneur van Curaçao;

In overweging genomen hebbende, dat volgens art. 100 van het Reglement op het beleid der regering in deze kolonie, de uitgaven ten behoeve der openbare dienst in de kolonie, welke niet ten laste van 's Rijks schatkist komen, en de middelen tot dekking van die uitgaven, worden aangewezen op de koloniale huishoudelijke begrooting, en dat, volgens art. 101 van hetzelfde Reglement, die begrooting, zoo als zij door den Kolonialen Raad is goedgekeurd, door den Gouverneur voorloopig wordt vastgesteld en afgekondigd;

Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad, voorloopig vastgesteld onderstaande verordening:

Koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1881.

Iste AFDEELING.

GEWESTELIJK BESTUUR.

Curaçao.

Art. 1. Tractementen en toelagen van de hoofd- en verdere ambtenaren, benevens daggeld van een geëmploijeerde en pontgeld van den bode bij den Kolonialen Raad . . . . f	15 021,00
Art. 2. Bureaubehoeften	1 250,00
Art. 3. Locaalbehoeften, drukwerk, benevens translaatkosten	2 290,00
Art. 4. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen	2 500,00
Art. 5. Overbrengen der mailcorrespondentien.	7 000,00
Art. 6. Terugbetaling aan den Nederlandschen consul op St. Thomas van op dat eiland voor rekening der kolonie betaalde briefporten enz.	500,00
Art. 7. Kosten van het ijkwezen . . .	2 680,00
Transporteren f	31 241,00

Per transport f	31 241,00

Bonaire.

Art. 8. Tractement en toelage van den gezaghebber, tevens kantonregter	4 200,00
Art. 9. Bindloon en verschillende benoodigdheden	25,00
Art. 10. Uit- en terugzending alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht- en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte	600,00
Art. 11. Kosten van het ijkwezen. . .	125,00

Aruba.

Art. 12. Tractement en toelagen van den gezaghebber tevens kantonregter en de verdere ambtenaren	3 612,00
Art. 13. Bindloon en verschillende benoodigdheden.	25,00
Art. 14. Uit- en terugzending alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlofgaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht- en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte	600,00
Art. 15. Kosten van het ijkwezen . . .	125,00

St. Martin (Ned. ged.)

Art. 16. Tractement en toelagen van den gezaghebber tevens president van den raad van justitie en kantonregter	5 200,00
Art. 17. Bindloon en verschillende benoodigdheden	25,00
Art. 18. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde	
Transporteren f	45 778,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Per transport	f 45 778,00
ambtenaren met hunne gezinnen of van hunne weduwen en kinderen, als ook vracht- en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte	600,00
Art. 19. Correspondentie met de West-Indische brievenmail	350,00
Art. 20. Kosten van het ijkwezen	125,00
St. Eustatius.	
Art. 21. Tractement en toelage van den gezaghebber tevens president van den raad van justitie en kantonregter	2 200,00
Art. 22. Bindloon en verschillende benoodigdheden	25,00
Art. 23. Uit- en terugzending, alsmede verplaatsing van burgerlijke ambtenaren, benevens transport van met verlof gaande of van verlof terugkeerende en gepensioneerde ambtenaren met hunne gezinnen, of van hunne weduwen en kinderen als ook vracht en verblijfkosten van maréchaussées bij aanvulling der sterkte	600,00
Art. 24. Correspondentie met de West-Indische brievenmail	150,00
Art. 25. Kosten van het ijkwezen	125,00
Saba.	
Art. 26. Tractement en toelage van den gezaghebber, tevens ontvanger en kantonregter, en huur van eene raadkamer	2 990,00
Art. 27. Correspondentie met de West-Indische brievenmail	100,00
Art. 28. Kosten van het ijkwezen	125,00
Totaal der 1ste afdeeling	f 54 168,00

IIde AFDEELING.

JUSTITIE EN POLITIE

Curaçao.

Art. 29. Tractementen en toelagen van den president, de gegradueerde leden, regterlijke en verdere ambtenaren van het hof van justitie, van den procureur-generaal en de ambtenaren bij diens parquet, van den kantonregter en diens griffier, bureaubehoeften van den griffier bij het hof van justitie, den procureur generaal en bureaubehoeften, benevens extra-schrijfloon voor den griffier bij het kantongeregt, alsmede bureaubehoeften voor den advocaat-generaal	f 44 909,00
Art. 30. Translaatkosten	250,00
Art. 31. Verschillende justitiekosten	13 672,75
Art. 32. Tractementen en toelagen van de maréchaussées, den cipier, de veldwachters en den gevangenbewaarder	30 380,00
Art. 33. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	1 150,00
Art. 34. Huur en verlichting van wachthuizen voor de maréchaussées	830,00
Transporteren	f 91 191,75

Per transport	f 91 191,75
Art. 35. Tractement van den marktmeester	400,00
Bonaire.	
Art. 36. Kosten van het kantongeregt	1 870,00
Art. 37. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	3 870,00
Art. 38. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	200,00
Art. 39. Licht, water en verdere benoodigdheden voor de politie, schoonhouden van wachthuizen, alsmede voeding der gevangenen en andere justitiekosten	800,00
Aruba.	
Art. 40. Kosten van het kantongeregt	1 550,00
Art. 41. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	3 870,00
Art. 42. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	200,00
Art. 43. Licht, water en verdere benoodigdheden voor de politie, schoonhouden van wachthuizen, alsmede voeding der gevangenen en andere justitiekosten	400,00
St. Martin (Ned. ged.)	
Art. 44. Tractement en toelagen van de ambtenaren van den raad van justitie en het kantongeregt	2 600,00
Art. 45. Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten	2 000,00
Art. 46. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	6 110,00
Art. 47. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	300,00
Art. 48. Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten, alsmede wachthuishuur	411,00
St. Eustatius.	
Art. 49. Tractement en toelagen van de ambtenaren van den raad van justitie en het kantongeregt	2 600,00
Art. 50. Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten	500,00
Art. 51. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	2 670,00
Art. 52. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	150,00
Art. 53. Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten	211,00
Saba.	
Art. 54. Toelage en remuneratien van de ambtenaren bij het kantongeregt	525,00
Art. 55. Onderhoud der gevangenen en verdere justitiekosten	100,00
Art. 56. Tractementen en toelagen van de maréchaussées en de veldwachters	1 950,00
Transporteren	f 124 478,75

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

Per transport	f 124 478,75
Art. 57. Kleeding van de maréchaussées en de veldwachters	100,00
Art. 58. Licht en verdere benoodigdheden voor de wachten	190,00
Totaal der IIde afdeeling	f 124 768,75

IIIde AFDEELING.

GELDELIJK BEHEER.

Curaçao.

Art. 59. Tractementen van den administrateur van financien en de verdere ambtenaren bij de administratie	f 10 200,00
Art. 60. Bewaring der hypotheken	800,00
Art. 61. Tractementen van den ontvanger en de verdere ambtenaren	6 300,00
Art. 62. Kosten van toezigt op de invordering van het patentregt	1 200,00
Art. 63. Tractement van den magazijnmeester en toelage van een geëmploijeerde	2 100,00
Art. 64. Postwezen	3 600,00
Art. 65. Terugbetaling aan de Nederlandsche postadministratie en aan de Deensche postadministratie te St. Thomas en betalingen aan het internationaal bureau der Algemeene Postvereeniging te Bern	1 800,00
Art. 66. Bureau- en magazijnbehoeften, drukwerk en andere uitgaven	3 456,00

Bonaire.

Art. 67. Tractement van den ontvanger en diens klerk	2 400,00
Art. 68. Bureau- en magazijnbehoeften	275,00
Art. 69. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	2 120,00

Aruba.

Art. 70. Tractement van den ontvanger	1 100,00
Art. 71. Toezigt op de invordering van in- en uitvoerregt	1 830,00
Art. 72. Bureaubehoeften en andere kosten	200,00

St. Martin. (Ned. ged.)

Art. 73. Tractement van den ontvanger	2 000,00
Art. 74. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	1 120,00
Art. 75. Bureaubehoeften voor den ontvanger	200,00
Art. 76. Meetloon van zout en andere kosten	2 060,00

St. Eustatius.

Art. 77. Tractement van den ontvanger.	1 800,00
Transporteren	f 44 561,00

Per transport	f 44 561,00
Art. 78. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	560,00
Art. 79. Bureaubehoeften voor den ontvanger	200,00
Art. 80. Premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten	1 100,00

Saba.

Art. 81. Toezigt op de invordering van het in- en uitvoerregt	560,00
Art. 82. Premie van specie voor remises van subsidien, vrachten en andere kosten	500,00
Totaal der IIIde afdeeling	f 47 481,00

IVde AFDEELING.

EEREDIENST EN ONDERWIJS.

Curaçao.

Art. 83. Tractementen van de predikanten der Hervormde gemeente	f 6 800,00
Art. 84. Tractementen en toelagen van de Roomsch-Katholieke geestelijken	14 800,00
Art. 85. Subsidie aan de Nederlandsch-Portugeesch Israëlitische gemeente ter voorziening in de geestelijke behoeften	3 000,00
Art. 86. Subsidie aan de Nederlandsche Hervormde Israëlitische gemeente ter voorziening in de geestelijke behoeften	2 000,00
Art. 87. Tractementen van onderwijzers, en subsidie aan bijzondere scholen	9 800,00
Art. 88. Huur van schoollocalen en andere kosten voor het onderwijs	6 192,00

Bonaire.

Art. 89. Toelagen aan de predikanten der Hervormde gemeente op Curaçao en aan den godsdienstonderwijzer op Bonaire, voor het waarnemen der predikdienst en het houden van godsdienstige voorlezingen op laatstgenoemd eiland	800,00
Art. 90. Tractementen van de Roomsch-Katholieke geestelijken	2 400,00
Art. 91. Tractement van den landsschoolonderwijzer	1 000,00
Art. 92. Toelagen voor de kweekelingen en andere kosten voor het onderwijs	1 566,00

Aruba.

Art. 93. Toelagen aan de predikanten der Hervormde gemeente op Curaçao en aan den godsdienstonderwijzer op Aruba, voor het waarnemen der predikdienst en het houden van godsdienstige voorlezingen op laatstgenoemd eiland	900,00
Art. 94. Tractementen van de Roomsch-Katholieke geestelijken	2 400,00
Transporteren	f 51 658,00

Per transport	f 51 658,00
Art. 95. Tractement van den landsschool-onderwijzer	1 400,00
Art. 96. Toelaag aan de kweekelingen en andere kosten voor het onderwijs	1 966,00

St. Martin (Ned. ged.)

Art. 97. Toelaag aan den leeraar van het Methodisten-Genootschap	1 200,00
Art. 98. Tractement van den Roomsch-Katholieken geestelijke	1 200,00
Art. 99. Tractementen van onderwijzers	3 300,00
Art. 100. Schoolbehoeften en huur van schoollocalen	950,00

St. Eustatius

Art. 101. Toelaag aan den leeraar van het Methodisten-Genootschap	1 200,00
Art. 102. Tractement van den Roomsch-Katholieken geestelijke	1 200,00
Art. 103. Tractement van den landsschool-onderwijzer	1 800,00
Art. 104. Toelaag voor een kweekeling en andere kosten voor het onderwijs	740,00

Saba.

Art. 105. Toelaag ter voorziening in het leeraarsambt der Hervormde gemeente	1 200,00
Art. 106. Tractement van den Roomsch-Katholieken geestelijke	1 200,00
Art. 107. Onderwijs	1 100,00
Totaal der IVde afdeeling	f 70 114,00

Vde AFDEELING.

PLAATSELIJKE KOSTEN.

Curaçao.

Art. 108. Dedommagementen, bureaubehoeften en fourragegelden voor paarden van officieren en geëmploijeerden bij de dienstdoende stedelijke en landelijke schutterij	f 3 318,00
Art. 109. Verschillende uitgaven voor de schutterij	2 470,00
Art. 110. Tractement van den havenmeester, tevens loods en scheepsmeester	1 200,00
Art. 111. Bagger- en andere werken aan de haven, alsmede onderhoud der veerponten voor de communicatie met het Riffort en de overzijde der haven	2 600,00
Art. 112. Tractementen van den opzigter en den adsistent-opzigter bij den vuurtoren op Klein Curaçao	1 500,00
Art. 113. Kustverlichting	623,75
Art. 114. Tractementen van het personeel bij het seinwezen	3 600,00
Transporteren	f 15 311,75

Per transport	f 15 311,75
Art. 115. Verschillende uitgaven voor het seinwezen	1 366,00
Art. 116. Verschillende uitgaven voor de kaden, straten en wegen	17 540,00
Art. 117. Tractementen en toelagen van den stads-geneesheer, den armen-doctor in het stadsdistrict en den bode bij den geneeskundigen raad	3 500,00
Art. 118. Verschillende uitgaven voor de plaatselijke genees- en heelkundige dienst	2 900,00
Art. 119. Tractementen van den directeur van de krankzinnigen- en leprozengestichten en den geneesheer van het krankzinnigengesticht, alsmede toelaag aan een wachter bij het krankzinnigengesticht	1 500,00
Art. 120. Verschillende uitgaven voor liefdadige instellingen	10 145,00
Art. 121. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen	2 500,00
Art. 122. Toelage aan den quarantaine-geneesheer, tevens directeur der quarantaine-inrigting, en den quarantaine-loods, tevens opzigter op de quarantaine-plaats	1 200,00
Art. 123. Verschillende uitgaven voor de quarantaine-dienst	850,00
Art. 124. Verschillende uitgaven	5 250,00

Bonaire.

Art. 125. Tractementen van den opzigter en den adsistent-opzigter bij den Willemstoren	800,00
Art. 126. Verlichting en onderhoud van den Willemstoren en van de ankerplaatsen in het dorp Kralendijk	375,00
Art. 127. Wegen	1 800,00
Art. 128. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	1 400,00
Art. 129. Geneskundige behoeften	200,00
Art. 130. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen	400,00
Art. 131. Quarantaine-dienst	300,00
Art. 132. Verschillende uitgaven	450,00

Aruba.

Art. 133. Kustverlichting	100,00
Art. 134. Daggeld van twee personen, à 50 cents ieder, wegens het houden van toezigt op de gouvernements eigendommen, gronden en bosschen	365,00
Art. 135. Wegen en straten enz.	400,00
Art. 136. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	1 400,00
Art. 137. Geneeskundige behoeften	200,00
Art. 138. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen	200,00
Art. 139. Quarantaine-dienst	300,00
Art. 140. Verschillende uitgaven	350,00
Transporteren	f 71 372,75

Transporteeren	f 71 372,75

St. Martin (Ned. ged.)

Art. 141. Havendienst	150,00
Art. 142. Kustverlichting	120,00
Art. 143. Seinwezen	300,00
Art. 144. Bruggen, wegen, waterstaat en andere werken	1 200,00
Art. 145. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	2 000,00
Art. 146. Geneeskundige behoeften	50,00
Art. 147. Toelage aan den opzigter bij de liefdadige instelling (leprozengesticht)	360,00
Art. 148. Voeding en kleeding van de verpleegden in de liefdadige instelling	2 390,00
Art. 149. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen	800,00
Art. 150. Quarantaine dienst	150,00
Art. 151. Verschillende uitgaven	200,00

St. Eustatius.

Art. 152. Schutterij	*Memorie.*
Art. 153. Havendienst	300,00
Art. 154. Straten en wegen	2 200,00
Art. 155. Tractement van den Gouvernements-geneeskundige	2 000,00
Art. 156. Geneeskundige behoeften	50,00
Art. 157. Toelage aan den opzigter bij de liefdadige instelling (leprozengesticht)	360,00
Art. 158. Voeding en kleeding van de verpleegden in de liefdadige instellingen	2 390,00
Art. 159. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen	1 100,00
Art. 160. Quarantaine dienst	200,00
Art. 161. Verschillende uitgaven	150,00

Saba.

Art. 162. Wegen	500,00
Art. 163. Tractement van den gouvernements-geneeskundige	2 000,00
Art. 164. Geneeskundige behoeften	50,00
Art. 165. Verpleging van hulpbehoevende vrijgemaakten en hunne onverzorgde weezen	900,00
Art. 166. Verschillende uitgaven	150,00
Totaal der Vde afdeeling	f 91 172,75

VIde AFDEELING.

LANDSGEBOUWEN EN EIGENDOMMEN.

Curaçao.

Art. 167. Tractementen en toelagen van den chef en den opzigter bij het bouwdepartement	5 660,00
Transporteeren	f 5 660,00
Per transport	f 5 660,00
Art. 168. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop van meubelen en andere benoodigdheden voor de landsgebouwen	48 700,00

Bonaire.

Art. 169. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	1 500,00

Aruba.

Art. 170. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigheden voor de landsgebouwen	750,00

St. Martin (Ned. Ged.)

Art. 171. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	1 150,00

St. Eustatius.

Art. 172. Onderhoud en herstelling der landsgebouwen en eigendommen, alsmede aankoop en onderhoud van benoodigdheden voor de landsgebouwen	1 000,00
Totaal der VIde afdeeling	f 58 760,00

VIIde AFDEELING.

PENSIOENEN, WACHTGELDEN, ONDERSTAND EN ANDERE UITGAVEN VAN ALGEMEENEN AARD.

Curaçao.

Art. 173. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	f 41 991,96
Art. 174. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	18 958,20 *
Art. 175. Wachtgelden	2 399,99
Art. 176. Onderstanden	90,00
Art. 177. Voorschotten op tractementen van ambtenaren	500,00

Bonaire.

Art. 178. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	8 526,66
Art. 179. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	3 504,67
Art. 180. Wachtgelden	500,00
Art. 181. Onderstanden	175,00
Transporteeren	f 76 646,48 *

Per transport	f 76 646,48[5]

Aruba.

Art. 182. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	5 417,00
Art. 183. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	1 224,65

St. Martin. (Ned. ged.)

Art. 184. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	9 735,65
Art. 185. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	4 284,67
Art. 186. Wachtgelden	693,33

St. Eustatius.

Art. 187. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	4 071,16
Art. 188. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	2 485,75

Saba.

Art. 189. Pensioenen van burgerlijke landsdienaren	1 183,33
Art. 190. Pensioenen van weduwen en nagelaten minderjarige kinderen van burgerlijke landsdienaren	1 037,50
Totaal der VIIde afdeeling.	f 106 778,92[5]

VIIIste AFDEELING.

ONVOORZIENE UITGAVEN.

Art. 191. Onvoorziene uitgaven	f 23 500,00

RECAPITULATIE.

Afdeelingen.		
I.	Gewestelijk bestuur	f 54 168,00
II.	Justitie en politie	124 768,75
III.	Geldelijk beheer	47 481,00
IV.	Eeredienst en onderwijs	70 114,00
V.	Plaatselijke kosten	91 172,75
VI.	Landsgebouwen en eigendommen	58 760,00
VII.	Pensioenen, wachtgelden, onderstanden en andere uitgaven van algemeenen aard	106 778,92[5]
VIII.	Onvoorziene uitgaven	23 500,00
		f 576 743,42[5]

Raming der middelen en inkomsten van de Kolonie Curaçao, dienstjaar 1881.

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.

A. BELASTINGEN.

Curaçao.

		Beloop per middel of inkomst.
a.	Belasting op grondeigendommen en hypotheken	f 57 000,00
b.	Zegelregt	14 000,00
c.	Haven en veiligheidsregt	14 000,00
d.	Licht- en bakengeld	6 000,00
e.	Patentregt op ingevoerde goederen	50 000,00
f.	Accijnsregt op sterken drank	30 000,00
g.	Patentregt op neringen en bedrijven	12 500,00
h.	Venduregten	4 500,00
i.	Belasting voor de weerbaarheid	6 000,00
k.	Belasting op de erfopvolging of collaterale successie	1 500,00
l.	De 100ste penning op den verkoop van vaste goederen	4 000,00
m.	Uitvoerregt op metaalertsen en alle soort van phosphorzure kalk, gewonnen op de eilanden Curaçao en Klein Curaçao	30 000,00

Bonaire.

a.	Invoerregten	6 500,00
b.	Uitvoerregt op stapelproducten	6 000,00
c.	Ankergeld	1 300,00
d.	Zegelregt	900,00
e.	Belasting op publieke verkoopingen	100,00
f.	Licht- en bakengeld	1 400,00
g.	Patent op de uitoefening van het bedrijf van slijter of tapper en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en socie-	100,00
h.	Accijnsregt op sterken drank	3 000,00
i.	Belasting op de erfopvolging	50,00
k.	Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
l.	2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen	300,00
m.	2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen	50,00
n.	Bundergeld van gouvernementsgronden in concessie afgestaan	1 000,00

Aruba.

a.	Grondbelasting	2 400,00
b.	Invoerregten	3 000,00
c.	Uitvoerregt op stapel-producten (met inbegrip van phosphorzure kalk)	5 500,00
	Transporteren	f 261 100,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

	Beloop per middel of inkomst.
Per transport	f 261 100,00
d. Anker- en tonnegeld	1 000,00
e. Zegelregt	600,00
f. Belasting op publieke verkoopingen	50,00
g. Licht- en bakengeld	100,00
h. Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	100,00
i. Accijnsregt op sterken drank	4 000,00
k. Belasting op de erfopvolging	50,00
l. Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
m. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en vaartuigen	100,00
n. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en vaartuigen	25,00

St. Martin (Nederl. gedeelte).

a. Invoerregten	5 000,00
b. Uitvoerregt op stapel-producten	15 000,00
c. Havengeld	5 000,00
d. Zegelregt	1 500,00
e. Belasting op publieke verkoopingen	500,00
f. Licht- en bakengeld	900,00
g. Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	1 400,00
h. Accijnsregt op sterken drank	1 000,00
i. Belasting op de erfopvolging	200,00
k. Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
l. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen	250,00

St. Eustatius.

a. Invoerregten	2 500,00
b. Uitvoerregt op stapel-producten	1 800,00
c. Ankergeld	200,00
d. Zegelregt	400,00
e. Belasting op publieke verkoopingen	100,00
f. Licht- en bakengeld	100,00
g. Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	500,00
h. Accijnsregt op sterken drank	750,00
i. Belasting op de erfopvolging	150,00
Transporteeren	f 304 375,00

	Beloop per middel of inkomst.
Per transport	f 304 375,00
k. Contributie tot instandhouding der schutterij	*Memorie.*
l. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen	40,00
m. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen	25,00
n. Grondregten (huur van gouvernements-erven)	100,00

Saba.

a. Invoerregten	1 800,00
b. Uitvoerregt op stapel-producten	500,00
c. Ankergeld	450,00
d. Zegelregt	200,00
e. Belasting op publieke verkoopingen	25,00
f. Patent op de uitoefening van het bedrijf van tapper of slijter en het aanhouden van koffijhuizen, logementen en societeiten	300,00
g. Accijnsregt op sterken drank	1 200,00
h. Belasting op de erfopvolging	25,00
i. 2 percent van den koopschat bij overdragt van onroerende goederen en schepen	50,00
k. 2 percent van de waarde bij overdragt van gedonateerde onroerende goederen en schepen	25,00

B. *Inkomsten van onderscheiden aard.*

Curaçao.

a. Leges	2 500,00
b. Verkoop van havenreglementen	50,00
c. Boeten	500,00
d. Inkomsten van de posterij	10 000,00
e. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	17 000,00
f. Inkomsten van de vleeschhal	6 000,00
g. Agio van verkochte wissels	12 000,00
h. Inkomsten van de bakkerij	2 300,00
i. Pakhuishuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken	1 200,00
k. Rente van het kapitaal, vroeger op het grootboek der nationale schuld ingeschreven ten name van het West-Indisch pensioen-fonds	5 381,00
l. Inkomsten van de Gouvernements-bank	7 500,00
m. Aandeel in de huurpenningen van de markt voor groenten, enz.	150,00
n. Opbrengst van arbeidsloon van gevangenen	100,00
Transporteeren	f 373 796,00

Definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881.

	Beloop per middel of inkomst.
Per transport	f 373 796,00
o. Emolumenten ter griffie van het hof van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	600,00
p. Salaris van den hypotheekbewaarder, te verantwoorden aan de koloniale kas	600,00
q. Rente en pachtgelden van domaniale gronden in de buiten-districten	300,00
r. Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	500,00
s. Terugbetaling van voorschotten aan ambtenaren	500,00
t. Alle andere ontvangsten	2 000,00
Bonaire.	
a. Leges	150,00
b. Kortingen op inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	2 000,00
c. Opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden	2 000,00
d. Boeten	50,00
e. Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	50,00
f. Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
g. Inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	400
h. Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00
i. Pakhuisbuur van in entrepôt aanwezige sterke dranken	25,00
k. Alle andere ontvangsten	400,00
Aruba.	
a. Leges	200,00
b. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1 400,00
c. Opbrengst wegens den verkoop van domaniale gronden	120,00
d. Vergunning om goud te delven	2 500,00
e. Boeten	25,00
f. Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	25,00
g. Inhouding van de jaarwedde van den gezaghebber wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	400,00
h. Bergloon van petroleum of andere ligt ontvlambare oliën	25,00
i. Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00
Transporteren	f 388 491,00

	Beloop per middel of inkomst.
Per Transport	f 388 491,00
k. Vergunning tot het ontginnen van phosphorzure kalk	*Memorie.*
l. Alle andere ontvangsten	100,00
St. Martin (Ned. ged.)	
a. Leges	250,00
b. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	2 200,00
c. Boeten	100,00
d. Emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas.	100,00
e. Steigergelden	800,00
f. Inhouding van de jaarwedde van den onderwijzer, wegens het gebruik van een landsgebouw als woning	200,00
g. Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
h. Alle andere ontvangsten	100,00
St. Eustatius.	
a. Leges	25,00
b. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	1 500,00
c. Boeten	50,00
d. Emolumenten ter griffie van den raad van justitie en van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas.	50,00
e. Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
f. Alle andere ontvangsten	100,00
Saba.	
a. Leges	100,00
b. Kortingen op de inkomsten van ambtenaren wegens pensioen	725,00
c. Boeten	50,00
d. Emolumenten ter griffie van het kantongeregt, te verantwoorden aan de koloniale kas	25,00
e. Bergloon van petroleum en andere ligt ontvlambare oliën	25,00
f. Alle andere ontvangsten	50,00
C. ***Bijdrage uit 's Rijks schatkist.***	
Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling der koloniale middelen	181 652,42*
	f 576 743,42*

Gegeven te Curaçao, den 17den Junij 1880.

H. B. Kip.

De Gouvernements-Secretaris,

W. B. Mellink.

Uitgegeven den 23sten Junij 1880.

De Gouvernements-Secretaris,

W. B. Mellink.

[65. 14.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot definitive vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1881 heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

Men had met genoegen uit berigten in de dagbladen vernomen dat het bestuur dier kolonie krachtige maatregelen neemt ter voorkoming van onaangenaamheden met de naburige republiek Venezuela, voor zoover die uit handelingen, gepleegd door ingezetenen van Curaçao of aldaar tijdelijk verblijf houdende vreemdelingen, zouden kunnen voortspruiten.

Art. 36. Noot 11. Enkele leden in eene afdeeling vereenigden zich met de opmerking in het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de afdeelingen van den Kolonialen Raad gemaakt (zie n°. 10 der stukken), dat de vereeniging van de administrative en regterlijke magt in de handen van één persoon, die bovendien nog met het geldelijk beheer belast wordt, aan de eene zijde aan het publiek den waarborg eener onbevooroordeelde regtspraak, en aan de andere zijde aan het Gouvernement de mogelijkheid eener behoorlijke contrôle ontneemt.

Art. 105. Volgens de raming der middelen wordt voor loodsgelden (A Curaçao sub *n*) uitgetrokken f 7000. In verband hiermede werd de vraag gedaan of door de voorgestelde gewijzigde regeling de inkomsten van den havenmeester geene vermindering zouden ondergaan. Zoo ja, dan meende men dat hierin eene onbillijkheid zou zijn gelegen tegenover den tegenwoordigen titularis, voor zoover hij onder de bestaande voordeelen was aangesteld.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat door deze opmerkingen de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 29sten November 1880.

DES AMORIE VAN DER HOEVEN.
DE JONG.
MACKAY.
W. K. VAN DEDEM.
VAN GENNEP.

[65. 15.]

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG.

(Ingezonden bij brief van den 8sten December 1880.)

Ad art. 36, *noot* 11. Het denkbeeld om, even als op Aruba en Saba reeds plaats had, ook op de overige eilanden de functien van kantonregter op te dragen aan de gezaghebbers, is afkomstig van den procureur-generaal in Curaçao.

Vermits deze toestand op twee der onderhoorige eilanden reeds bestaat en aldaar nog nimmer aanleiding tot moeijelijkheden heeft gegeven, schijnt de vrees, dat waarborgen zouden worden gemist voor eene onbevooroordeelde regtspraak, niet gewettigd.

De tot dusver min gunstige financiele toestand der kolonie in het algemeen en van de onderhoorige eilanden — wier uitgaven voor verreweg het grootste deel oorzaak zijn, dat de kolonie door het moederland geldelijk moet worden ondersteund — in het bijzonder, noopt tot spaarzaamheid bij de inrigting van het bestuur, waar die, volgens de verkregen ervaring, mogelijk is zonder tot ongelegenheid aanleiding te geven, en tevens tot het niet te streng vasthouden aan een overigens heilzaam beginsel, dat trouwens, wegens gemis van geschikte personen, op die kleine eilanden veelal gebleken is niet voor toepassing vatbaar te zijn.

Men houde hierbij in het oog, dat, blijkens de koloniale verslagen, het aantal zaken welke jaarlijks bij de kantongeregten op de aanhoorige eilanden worden behandeld, over het algemeen geheel geëvenredigd is aan de geringe getalsterkte der bevolking.

Ter verzekering eener behoorlijke controle, bij waarneming der functien van ontvanger door den gezaghebber, zijn bereids maatregelen genomen.

Ad art. 105. Zoo als in de Memorie van Toelichting is vermeld, bedroeg het tractement van den havenmeester en loods tot dusver f 1200 's jaars en genoot hij tevens emolumenten, voortspruitende uit de zuivere opbrengst der loodsgelden, uit den aard der zaak afhankelijk van het toe- of afnemen van de scheepvaart.

Deze inkomsten kunnen bij levendigen handel onevenredig hoog, doch daarentegen in jaren met weinig handel te gering zijn. Een en ander is minder regelmatig en op den duur niet in het belang van de dienst. Bij het voorstel van het Koloniaal Bestuur, om de bezoldiging op f 4000 's jaars te brengen en de emolumenten geheel ten bate van de koloniale kas te doen komen, is rekening gehouden met het bedrag der inkomsten door den titularis gedurende eenige jaren genoten.

De Minister van Kolonien,

W. VAN GOLTSTEIN.

[65. 16.]

VOORGESTELD AMENDEMENT.

»*Art.* 105 te verminderen met f 2800".

Toelichting.

De bedoeling van het amendement is: om den havenmeester het tot nu toe genoten jaarlijksch vast tractement van f 1200 te laten behouden en hem tevens de emolumenten, voortspruitende uit de zuivere opbrengst der loodsgelden, niet te ontnemen.

Toen de titularis als zeer geschikt zeeofficier Zijner Majesteits dienst in 1877 eervol heeft verlaten, waren hem door het Gouvernement de voorwaarden gesteld, waarop hij, gehuwd zijnde, het meende te mogen wagen de militaire dienst, en dus ook de opklimming tot hoogere rangen, vaarwel te zeggen.

Deze voorwaarden waren op 1 December 1877 bij zijne benoeming tot havenmeester de volgende:

1°. een vast tractement van f 1200 's jaars;

2°. de emolumenten voortspruitende uit de zuivere opbrengst der loodsgelden; en

3°. daarentegen moest hij uit eigen middelen zich voorzien van de noodige booten en roeijers voor zijne dienst vereischt.

De Regering wil, nu er kans bestaat dat die emolumenten hooger inkomen aan den havenmeester zullen bezorgen, die particuliere voordeelen van den titularis, *de eenige, die hem in 1877 den post van havenmeester deden aanvaarden*, in de koloniale kas doen storten. De regtvaardigheid eischt, dat geen verandering in een contract tusschen twee personen willekeurig door een van beiden worde ingevoerd — ook al treedt de Regering op als één dezer personen — toegerust met al de magt om willekeur uit te oefenen, ten opzigte van een zwakken Nederlandschen onderdaan, die zelfs zonder gevaar van alles te verliezen, geen herstel van regt verkrijgen kan, door het uitlokken van eene regterlijke uitspraak.

's Hage, 8 December 1880.

DE CASEMBROOT.

[66. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan zeven ontwerpen van wet tot naturalisatie van:

G. F. C. L. Fuldner,
B. J. Otte,
H. C. Brehm,
J. B. W. Hollefeld,
C. H. W. Schmölling,
H. F. Weychardt, en
J. W. Siemers.

De toelichtende memorien (en bijlagen), die de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden waarop zij rusten.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 4den No ember 1880.

WILLEM.

[66. 2.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* G. F. C. L. Fuldner, *te* Makassar.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Georg Friedrich Christian Ludwig Fuldner* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Georg Friedrich Christian Ludwig Fuldner*, waarnemend onderschout voor de politie te *Makassar*, geboren te *Mengeringhausen* (*Waldeck*), wonende te *Makassar* (*Nederlandsch Indie*).

Lasten en bevelen, enz.

[66. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Georg Friedrich Christian Ludwig Fuldner*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

(*) De hier vermelde verzoekschriften zijn, met de daarbij behoorende bescheiden, ter inzage voor de leden der Kamer, op de griffie nedergelegd.

[66. 4.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* B. J. Otte, *te* Groningen.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Bernard Joseph Otte* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Bernard Joseph Otte*, tandmeester, geboren te *Buer* (*Pruissen*), wonende te *Groningen*, provincie *Groningen.*

Lasten en bevelen, enz.

[66. 5.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Bernard Joseph Otte*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[66. 6.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. C. Brehm, *te* Amsterdam.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Heinrich Conrad Brehm* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Heinrich Conrad Brehm*, koopman, geboren te *Abterode* (*Pruissen*), wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland.*

Lasten en bevelen, enz.

[66. 7.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Heinrich Conrad Brehm*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de Pruissische Regering, dat de adressant de hoedanigheid van Pruissisch onderdaan verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[66. 8.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* J. B. T. Hollefeld, *te* Amsterdam.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Joan Bernard Theodor Hollefeld* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Joan Bernard Theodor Hollefeld*, koopman, geboren te *Emsdetten* (*Pruissen*), wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[66. 9.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Joan Bernard Theodor Hollefeld*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de Pruissische Regering, dat de adressant de hoedanigheid van Pruissisch onderdaan verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[66. 10.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* C. H. W. Schmölling, *te* Haarlem.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Christoph Heinrich Wilhelm Schmölling* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Christoph Heinrich Wilhelm Schmölling*, toonkunstenaar, geboren te *Dittichenroda* (*Pruissen*), wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[66. 11.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Christoph Heinrich Wilhelm Schmölling*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de Pruissische Regering, waaruit blijkt dat de adressant de hoedanigheid van Pruissisch onderdaan verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[66. 12.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. F. Weychardt, *te* Benkoelen.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Heinrich Ferdinand Weychardt* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Heinrich Ferdinand Weychardt*, kapitein der infanterie van het Nederlandsch-Indisch leger, geboren te *Villmar* (thans *Pruissen*), wonende te *Benkoelen* (*Nederlandsch Indie*).

Lasten en bevelen, enz.

[66. 13.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Heinrich Ferdinand Weychardt*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich een bewijs van ontslag uit het Nassausch Staatsverband.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[66. 14.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* J. W. Siemers, *te* Winschoten.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Johann Wilhelm Siemers* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Johann Wilhelm Siemers*, kramer, geboren te *Twistringen* (*Pruissen*), wonende te *Winschoten*, provincie *Groningen*.

Lasten en bevelen, enz.

[66. 15.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Johann Wilhelm Siemers*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[66. 16.]

VERSLAG.

De zeven wetsontwerpen tot naturalisatie van G. F. C. L. FULDNER en zes anderen, onder dagteekening van den 4den November jl. aan de Kamer aangeboden, hebben bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

Ook de Commissie van Rapporteurs heeft geene aanleiding gevonden tot het maken van eenige opmerking.

Vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 3den December 1880.

SCHIMMELPENNINCK.
VAN DE WERK.
DE BRUYN.
VAN DER FELTZ.
SICKESZ.

[67. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging van het VIIde hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 8sten November 1880

WILLEM.

[67. 2.]

ONTWERP VAN WET.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging van het VIIde hoofdstuk *B* der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1879, vastgesteld bij de wetten van den 21sten Januarij 1879 (*Staatsblad* n°. 16) en 23 Junij 1879 (*Staatsblad* n°. 117);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

Artikel 18 van het VIIde hoofdstuk *B* der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1879 (veranderlijke belooningen, toelagen, schadeloosstellingen en vergoedingen) wordt verhoogd met *zeventien duizend negen en twintig gulden negen cents* (f 17 029,09) en alzoo gebragt op *twee honderd zeven duizend vier honderd negen en twintig gulden negen cents* (f 207 429,09).

Artikel 2.

Daarentegen wordt artikel 16 van voormeld hoofdstuk (vaste tractementen, toelagen, vergoedingen, reis-, verblijf- en bureaukosten) verminderd met gelijk bedrag van *zeventien duizend negen en twintig gulden negen cents* (f 17 029,09) en alzoo gebragt op *twee millioen twee honderd negen en zestig duizend acht honderd zes en vijftig gulden een en veertig cents* (f 2 269 856,41).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Financien,

[67. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Uit het voor onvoorziene uitgaven bij art. 77 van het VIIde hoofdstuk *B* der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879 toegestaan bedrag van f 36 100, waarop ook de vorderingen ten laste van dat hoofdstuk zijn aangewezen die hare omschrijving niet in de overige artikelen vonden, zijn, op éene uitzondering na, alle andere posten van het hoofdstuk, waarvoor het toegestaan bedrag niet toereikend was, door af- en overschrijving aangevuld kunnen worden. Die uitzondering betreft een tekort van f 18 115,63 op art. 18 van het hoofdstuk, op welk artikel slechts een bedrag van f 1086,54 uit den post voor onvoorziene uitgaven kon worden overgeschreven, zoodat het nog eene aanvulling bij de wet van f 17 029,09 behoeft. Het eindcijfer van het hoofdstuk behoeft deswege echter niet verhoogd te worden, omdat de aanvulling van art. 18 door vermindering van art. 16 kan worden opgewogen.

Daartoe strekt het bijgaand ontwerp van wet.

Even als ten vorigen jare ligt de oorzaak van het bedoelde tekort voornamelijk in het toenemend aantal schattingen, tellingen en herzieningen, die de uitgaven wegens vergoeding aan schatters en deurwaarders boven het daarvoor geraamde bedrag deden stijgen.

Daartegenover staat echter eene gelijke verhooging van ontvangsten wegens hetzelfde onderwerp.

Voorts hebben ook de kosten voor uitrusting van commiesen en die wegens toelagen aan commiesen voor toezigt buiten den gewonen diensttijd het daarvoor toegestaan bedrag eenigzins moeten overschrijden.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[67. 4.]

VERSLAG.

Het wetsontwerp tot wijziging van het VIIde hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1879, onder dagteekening van den 8sten November jl. aan de Kamer aangeboden, heeft bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

Ook de Commissie van Rapporteurs heeft geene aanleiding gevonden tot het maken van eenige opmerking.

Vastgesteld den 3den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK.
BASTERT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[68. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten *Ommerschans* en *Veenhuizen*, dienst 1881.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Gods heilige bescherming.

Het Loo, den 11den November 1880.

WILLEM.

[68. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de begrooting der uitgaven voor de aan het Rijk toebehoorende gestichten *Ommerschans* en *Veenhuizen* over het jaar 1881 bij de wet behoort te worden vastgesteld, en dat de middelen behooren te worden aangewezen tot dekking van die uitgaven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De begrooting der uitgaven voor de aan het Rijk toebehoorende gestichten *Ommerschans* en *Veenhuizen* voor het jaar 1881 wordt vastgesteld op de som van *vijf honderd negen en twintig duizend zes honderd negen en tachtig gulden* (f 529 689,00).

Iste AFDEELING.

Beheer.

Artikel 1. Bezoldigingen, toelagen en belooningen van ambtenaren en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld . . . . f	53 258,00
Artikel 2. Jaarwedden van de kerkleeraars	8 000,00
Artikel 3. Bureaubehoeften, druk- en bindwerk, toelagen voor schrijfloon en bureaukosten, briefport, expresseloon en andere kleine onkosten	2 700,00
Artikel 4. Reis- en verblijfkosten van Rijksveldwachters en van andere ambtenaren en bedienden voor de dienst der gestichten, en vergoeding voor de kosten van verplaatsing van beambten	850,00
Artikel 5. Onderhoudskosten, zoo van gezonden als zieken, met al den aankleve van dien, daaronder begrepen de verwarming, de verlichting, het meubelen en schoonhouden der lokalen, de bewassching, de kleeding- en liggingstukken, de brandbluschmiddelen, de kerk- en schoolbehoeften en leesboeken, zoomede de aanschaffing van winkelwaren en grondstoffen, en verdere kosten tot vervaardiging of verstrekking van genoemde voorwerpen en benoodigdheden	165 000,00
Transporteren f	229 808,00

Per transport f	229 808,00
Artikel 6. Arbeidsloonen door verpleegden verdiend voor huishoudelijke diensten, als zakgeld uitbetaald wordende	19 500,00
Artikel 7. Afzondering voor uitgaanskassen uit het bedrag der aan de verpleegden te goed gedaan wordende loonen voor huishoudelijke diensten en te goed bij ontslag of overlijden.	9 500,00
Artikel 8. Aankoop, verstrekking en vervoer van geneesmiddelen, en andere uitgaven tot de genees-, heel- en verloskundige behandeling vereischt.	6 000,00
Artikel 9. Aanbouw, vernieuwing en onderhoud en lasten van gebouwen en getimmerten, wegen en vaarten en verdere eigendommen, aanschaffing van alle materialen daaronder begrepen, en kosten van aankoop van gebouwen en terreinen en daarmede in verband staande uitgaven	55 500,00
Artikel 10. Reisgeld aan ontslagenen en ransportkosten	1 000,00

IIde AFDEELING.

Arbeid.

Artikel 11. Bezoldigingen, toelagen en belooningen van ambtenaren en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld . . .	16 588,00
Artikel 12. Reis- en verblijfkosten van ambtenaren en bedienden voor de dienst der gestichten, en vergoeding voor kosten van verplaatsing van beambten	600,00
Artikel 13. Uitgaven wegens den landbouw, de houtteelt, de veeteelt en de veehouderij.	40 000,00
Artikel 14. Uitgaven wegens het fabriekswezen	69 100,00
Artikel 15. Arbeidsloonen door verpleegden verdiend bij den landbouw en het fabriekswezen, als zakgeld uitbetaald wordende . .	27 200,00
Artikel 16. Afzondering voor uitgaanskassen uit het bedrag der aan de verpleegden te goed gedaan wordende arbeidsloonen en te goed bij ontslag of overlijden.	10 200,00

IIIde AFDEELING.

Uitgaven, niet tot de voorgaande behoorende.

Artikel 17. Teruggave van hetgeen door besturen van gemeenten over eenig jaar meer gestort is dan verschuldigd mogt zijn ter zake de plaatsing en verpleging in de gestichten .	*Memorie.*
Artikel 18. Onderstand aan tijdelijke ambtenaren en bedienden voor het beheer en den arbeid, buiten dienst geraakt door de opheffing van het gesticht voor weezen, het vervallen hunner betrekkingen of wegens ongeschiktheid door ouderdom, ziels of ligchaamsgebreken, benevens gratificatien en schadeloosstellingen	12 825,00
Artikel 19. Toelagen of onderstanden aan arbeidersgezinnen of laatstovergebleven leden daarvan, met het doel hen in de gelegenheid te stellen buiten de gestichten te kunnen verblijven	1000,00
Transporteren f	498 821,00

Per transport	f 498 821,00
Artikel 20. Toelagen of onderstanden aan veteranen en militaire gezinnen of laatstovergebleven leden daarvan, met het doel hen in de gelegenheid te stellen buiten de gestichten te kunnen verblijven	5 868,00
Artikel 21. Onvoorziene uitgaven . . .	25 000,00
	f 529 689,00

Artikel 2.

Tot dekking der uitgaven, in het vorig **artikel** vermeld, worden aangewezen de volgende middelen:

Artikel 1. De ontvangsten, die over het dienstjaar 1881 gedaan worden wegens de volgende betalingen:

a. door de gemeentebesturen, wegens plaatsing, kleeding en verdere verzorging van niet-veroordeelden;

b. door het Departement van Oorlog, wegens plaatsing en verzorging van en verstrekkingen aan militairen en hunne huisgezinnen.

Artikel 2. Gelden, ingehouden op pensioenen van verpleegden.

Artikel 3. De gelden, die in het jaar 1881 mogten worden voldaan door de gemeentebesturen en anderen, zoo ingevolge art. 66 der wet van 28 Junij 1854 (*Staatsblad* n°. 100), als wegens plaatsing en verzorging van niet-veroordeelden, en verschuldigd zijn over 1879 en vroeger.

Artikel 4. De ten voordeele van den Staat komende opbrengst van de nagemelde in het jaar 1881 verkochte:

a. voortbrengselen van den landbouw, de houtteelt, de veeteelt en veehouderij, daaronder begrepen de opbrengst der verpachting van 15 hoeven;

b. voortbrengselen van het fabriekswezen;

c. winkelwaren.

Artikel 5. De opbrengst van in het jaar 1881 verkochte onbruikbare voorwerpen, mitsgaders het beloop van andere in dat jaar verkregen toevallige baten.

Artikel 6. De bijdrage, op de begrooting der uitgaven voor het Departement van Justitie van het jaar 1881 uitgetrokken.

Artikel 3.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19 en 20 van het 1ste artikel der bij deze wet vastgestelde begrooting ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit artikel 21 van het 1ste artikel dier begrooting worden aangevuld. Uit dat artikel kan mede worden overgeschreven op *artikel* 17 van het 1ste artikel.

Artikel 4.

Op *artikel* 21 van het 1ste artikel der bij deze wet vastgestelde begrooting worden aangewezen de tot het dienstjaar 1881 behoorende uitgaven, de voormelde Rijksgestichten betreffende, welke hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van die begrooting.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebragt en omschreven.

Artikel 5.

Het batig saldo der rekening van de ontvangsten en uitgaven der gestichten over het jaar 1881 wordt verantwoord onder de Rijksontvangsten van dat jaar, terwijl in een nadeelig saldo nader bij de wet wordt voorzien.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Justitie,

[68. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen voor het dienstjaar 1881 worden geraamd op. . . . . f 529 689,00.

Bij de wet van 24 December 1879 (*Staatsblad* n°. 208) is voor die uitgaven voor 1880 een gelijk bedrag toegestaan.

Van eenige artikelen zijn echter de cijfers veranderd, als:

Verminderd zijn:

art. 14 met	f	5 000,00	
» 18 »		495,00	
» 20 »		632,00	
			f 6 127,00

Verhoogd zijn:

art. 1 met	f	915,00	
» 2 »		200,00	
» 5 »		5 000,00	
» 11 »		12,00	
			6 127,00

De veranderingen worden in den uitgewerkten staat nader toegelicht.

Zoo als uit dien staat blijkt, wordt het noodig geacht het getal schrijvers bij het beheer van het gesticht Ommerschans met een te vermeerderen, zijn voor twee beambten alsmede voor den pastoor te Veenhuizen hoogere bezoldigingen uitgetrokken, en is de jaarwedde voor een leerling-apotheker te Veenhuizen, zoomede het bedrag voor buitengewone belooningen verhoogd.

Als buitengewone werken komen in de begrooting voor de voortzetting van het vernieuwen van sluizen en het verbreeden der kolonievaart, in het belang van de verbinding der Friesche en Drentsche kanalen, alsmede het bouwen van eene ambtenaarswoning bij het gesticht Veenhuizen n°. 2.

In verband met de opgaven omtrent den stand der bevolking, bij de Memorie van Toelichting der begrooting voor het loopende jaar gedaan, kan worden medegedeeld, dat het cijfer der verpleegden op 1 Julij jl. 2189 bedroeg.

De bevolking was verdeeld als volgt:

te Ommerschans	800	mannen;
» Veenhuizen n°. 1	283	vrouwen;
» » » 2	530	mannen;
» » » 3	576	»
	2189	

Er waren aanwezig:

op 1 Julij 1879	2066	verpleegden;
» 1878	1905	»
» 1877	2194	»
» 1876	2078	»
» 1875	2544	»

Het cijfer van de bevolking der gestichten is alzoo sedert Julij 1878 weder gestegen.

De raming der middelen wijkt af van die voor het loopende jaar ten aanzien van: de betalingen door de gemeentebesturen en door het Departement van Oorlog; de inhouding op pensioenen; de opbrengst van het fabriekswezen en de huur van gebouwen.

Het vermoedelijk bedrag van de betalingen door de gemeentebesturen is van f 1200 tot f 1500 verhoogd, omdat het aantal vrijwillig verpleegden is toegenomen. Daarentegen zijn de betalingen door het Departement van Oorlog, f 800 lager gesteld, op grond dat de sterkte der militaire gezinnen door het verlaten van de gestichten en door sterfte afneemt. De inhouding op pensioenen is van f 4500 op f 5000 gebragt, en de opbrengst van het fabriekswezen is met f 1000 aangevuld, uithoofde van de meerdere ontvangsten te dezer zake, terwijl de huur van gebouwen, ten gevolge van het toekennen van vrije woning aan de Rijksveldwachters bij de gestichten, is vervallen.

Aangaande de raming der opbrengst van den landbouw valt op te merken, dat daarin slechts 15 hoeven, tegen 17 in de vorige raming zijn vermeld. De reden hiervan is gelegen in de omstandigheid, dat de pachters van twee hoeven zijn overleden, en het in het belang der gestichten raadzaam wordt geoordeeld, de gronden van die hoeven nu voor houtteelt te bestemmen.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[68. 4.]

RAMING DER MIDDELEN.

Art. 1. *a.* Betalingen over 1881 door de gemeentebesturen		f 1 500,00
b. Door het Departement van Oorlog voor militaire huisgezinnen . .		11 000,00
» 2. Gelden ingehouden op pensioenen.		5 000,00
» 3. Ontvangsten wegens betalingen over 1879 en vroeger verschuldigd . .		100,00
» 4. Verkoop van:		
a. Voortbrengselen van den landbouw, de houtteelt, de veeteelt en veehouderij, daaronder begrepen de opbrengst der verpachting van 15 hoeven . . .		65 000,00
b. Voortbrengselen van het fabriekwezen:		
voor 325 000 koffijzakken	f 110 600,00	
voor militaire sokken en handschoenen . .	8 500,00	
voor matten, netten, enz.	9 000,00	
		128 100,00
c. Winkelwaren		40 000,00
» 5. Verkoop van onbruikbare voorwerpen en toevallige baten . . .		9 000,00
» 6. Bijdrage op de begrooting van het Departement van Justitie uitgetrokken		270 000,00
		f 529 700,00

[68. 5.]

BEGROOTING VAN UITGAVEN voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen voor het jaar 1881. — Uitgewerkte en toelichtende staat.

Begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.
		1ste AFDEELING.				
		Beheer.				
1		Bezoldigingen, toelagen en belooningen van ambtenaren en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld: (1)				
	a	directeur	f3 000,00			
		commies ter directie	1 200,00			
		1ste boekhouder bij de gestichten . .	1 200,00			
		adjunct-boekhouder bij de gestichten	500,00			
		voerman en bode bij het beheer. .	260,00	f 6 160,00	f 5 960,00	f 5 960,00
	b.	Gestricht Ommerschans:				
		1 adjunct directeur	f 1 500,00			
		1 onder-directeur .	900,00			
		1 boekhouder . .	600,00			
		2 schrijvers . . .	730,00			
		1 hoofd- en 1 hulp-onderwijzer. . .	1 400,00			
		1 magazijnmeester	500,00			
		1 winkelhouder .	400,00			
		1 bakker	475,00			
		4 zaalopzieners . .	1 900,00			
		1 cipier	350,00			
		1 waschbaas. . .	416,00			
		1 genees- en heelmeester	1 500,00			
		1 apotheker . . .	1 100,00			
		1 opziener in het hospitaal . . .	475,00			
		1 kok	500,00	12 746,00	12 381,00	11 873,01*
	c.	Gesticht Veenhuizen 1:				
		1 adjunct-directeur	f 1 500,00			
		1 onder-directrice .	800,00			
		1 boekhouder . .	600,00			
		1 schrijver . . .	365,00			
		1 hoofd- en 1 hulp-onderwijzer. . .	1 400,00			
		1 magazijnmeester	500,00			
		1 winkelhouder .	400,00			
		1 timmerman . .	[illegible]00,00			
		5 zaalopzigtsters .	1 500,00			
		1 waschvrouw . .	300,00			
		1 kookvrouw . .	350,00			
		1 genees- en heelmeester	1 500,00	9 715,00	9 715,00	9 896,43
		Transporteren		f 28 621,00	f 28 056,00	f 27 729,44*

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.			
MEER		MINDER	
per Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.
200,00			
872,98*			
		f 181,43	
1 072,98*		f 181,43	

TOELICHTINGEN.

(1) Het artikel is verhoogd met f 915.

Dit bedrag strekt tot:

verhooging der jaarwedde van den commies ter directie	f 200,00	
bezoldiging van nog 1 schrijver bij het beheer van het gesticht Ommerschans	365,00	
verhooging van den post voor een leerling-apotheker te Veenhuizen n°. 2.	200,00	
verhooging van het bij lit. *f* van art. 1 uitgetrokken bedrag voor buitengewone beloolningen	150,00	
		f 915,00

De benoeming van nog een schrijver te Ommerschans is noodig, opdat niet langer voor het verrigten van schrijfwerk ook verpleegden behoeven te worden gebezigd, dat thans voor den geregelden gang van het werk onvermijdelijk is. Het behoeft geen betoog dat het wenschelijk is aan dezen toestand een einde te maken.

Voor den commies ter directie wordt f 200 aangevraagd, ten einde diens jaarwedde te verhoogen tot gelijk bedrag als de bezoldiging van den 1sten boekhouder der gestichten. Beider werkkring kan geacht worden van gelijken omvang te zijn.

De post voor den opzigter der gebouwen is overgebragt van het gesticht Veenhuizen n°. 3 naar het gesticht Veenhuizen n°. 2, als zijnde dit laatste gesticht de tegenwoordige standplaats van den titularis.

Dusver is geen geschikt candidaat gevonden voor de betrekking van leerling-apotheker. Dit wordt toegeschreven aan het geringe bedrag der toegezegde belooning van f 500. Ten einde aan dit bezwaar te gemoet te komen is f 200 meer uitgetrokken.

De buitengewone belooningen zijn met f 150 verhoogd, dewijl het tegenwoordig cijfer daarvan wegens het tijdelijk toevoegen van een schrijver aan den opzigter der gebouwen te Veenhuizen, ontoereikend is.

Begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.		UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	
1		Per transport	f 28 621,00		f 28 056,00		f 27 729,44	
	d.	Gesticht Veenhuizen II:						
		1 adjunct-directeur f 1 500,00						
		1 onder-directeur . 900,00						
		1 boekhouder . . 600,00						
		1 schrijver . . . 365,00						
		1 hoofd- en 1 hulp-onderwijzer . . . 1 700,00						
		1 magazijnmeester 500,00						
		1 winkelhouder . 400,00						
		1 bakker 500,00						
		1 molenaar . . . 400,00						
		1 opzigter der gebouwen 1 200,00						
		1 timmerman . . 500,00						
		4 zaalopzieners . . 1 900,00						
		1 cipier 350,00						
		1 waschbaas . . . 416,00						
		1 apotheker . . . 1 100,00						
		1 leerling-apotheker 700,00						
		1 kok 500,00						
			13 531,00		12 131,00		11 474,78	
	e.	Gesticht Veenhuizen III:						
		1 adjunct-directeur f 1 500,00						
		1 onder-directeur . 900,00						
		1 boekhouder . . 600,00						
		1 schrijver . . . 365,00						
		1 hoofd- en 1 hulp-onderwijzer . . . 1 400,00						
		1 magazijnmeester 500,00						
		1 winkelhouder . 400,00						
		5 zaalopzieners . . 2 375,00						
		1 waschbaas . . 416,00						
		1 genees- en heelmeester 1 600,00						
		1 kok 500,00						
			10 556,00		11 756,00		11 698,50	
	f.	buitengewone belooningen.	550,00		400,00		475,69	
				f 53 258,00		f 52 343,00		f 51 378,4
2		Jaarwedden van de kerkleeraars: (2)						
	a.	Protestantsche predikanten:						
		predikant bij de Protestantsche gemeente te Ommerschans . . . . f 1 300,00						
		2 predikanten bij de Protestantsche gemeente te Veenhuizen, ieder f 1300 . . 2 600,00						
			f 3 900,00					
		Transporteren	f 3 900,00	f 53 258,00		f 52 343,00		f 51 378,4

Begr...ing van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881.

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.				TOELICHTINGEN.
MEER		MINDER		
per Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.	
1 072,98		f 181,43		(2) Voor de jaarwedde van den pastoor te Veenhuizen is f 200 meer in raming gebragt omdat het billijk geacht wordt, dat die geestelijke eene hoogere bezoldiging geniete dan zijn ambtgenoot te Ommerschans, op grond dat hij ook voor het onderhoud van een kapellaan moet zorgen.
2 056,21				
		1 142,50		
74,31				
	f 3 203,51		f 1 323,93	
	f 3 203,51		f 1 323,93	

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING, DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.		UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	
		Per transport	f 3 900,00	f 53 258,00		f 52 243,00		f 51 378,42
	b.	Roomsch-Katholijke geestelijken:						
		pastoor te Ommerschans . . . . f 1 300,00						
		pastoor te Veenhuizen 1 500,00						
		kapellaan te Veenhuizen 300,00	3 100,00					
	c.	Israëlitisch leeraar te Veenhuizen	1 000,00	8 000,00		7 800,00		7 800,00
3		Bureaukosten, druk- en bindwerk toelagen voor schrijfloon, en bureaukosten, briefport, expresseloon en andere kleine onkosten:						
	a.	toelage voor schrijfloon van den directeur . . . . f	600,00					
	b.	toelage voor bureaukosten van den directeur . . .	350,00					
	c.	bureaubehoeften enz. te Ommerschans	250,00					
	d.	idem te Veenhuizen n°. I .	150,00					
	e.	idem te Veenhuizen n°. II .	200,00					
	f.	idem te Veenhuizen n°. III .	250,00					
	g.	druk- en bindwerk. . . .	900,00	2 700,00		2 700,00	(3)	2 470,09
4		Reis- en verblijfkosten van rijksveldwachters en van andere ambtenaren en bedienden voor de dienst der gestichten en vergoeding voor kosten van verplaatsing van beambten.		850,00		850,00	(4)	854,37
5		Onderhoudskosten, zoo van gezonden als zieken, met al den aankleve van dien, daaronder begrepen de verwarming, de verlichting, het meubelen en schoonbouden der localen, de bewassching, de kleeding- en liggingstukken en brandbluschmiddelen, de kerk en schoolbehoeften en leesboeken, zoomede de aanschaffing van winkelwaren en grondstoffen en verdere kosten tot vervaardiging of verstrekking van genoemde voorwerpen en benoodigdheden: (5)						
	a.	Verpleegden in zalen:						
		1. voeding. . . f 97 000,00						
		2. verwarming . 10 000,00						
		3. licht. . . . 7 000,00						
		4. mobilair, liggingstukken en huisraad . 9 000,00						
		5. kleeding . . 26 000,00						
		6. wasch- en schoonmaakbehoeften . . 3 500,00						
		7. kerk- en schoolbehoeften . . 1 500,00						
		f 154 000,00			f 149 000,00			
		Transporteren	f 154 000,00	f 64 808,00	f 149 000,00	f 63 693,00		f 62 502,8

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.				TOELICHTINGEN.
MEER		MINDER		
Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.	
	f 3 203,51		f 1 323,93	(3) Deze som is op de volgende wijze besteed: toelage voor schrijfloon van den directeur . . . . f 600,00 toelage voor bureaukosten . . . . 350,00 bureaubehoeften, expresseloon, briefport en verdere kleine uitgaven . . . . 1 004,95 druk- en bindwerk . . . . 515,14 f 2470,09
	200,00			(4) De toelage voor reis- en verblijfkosten van den directeur bedraagt . . . . f 240,00 verder is besteed door ambtenaren . . . . 614,37^{5} f 854,37^{5}
	229,91			(5) Gerekend op eene bevolking: van verpleegden in zalen van . . . . 2 200 zielen, van huisgezinnen van veteranen van . . . . . . 70 » Voor voeding is f 5000 meer geraamd, lettende op de uitgaaf over 1879, en in aanmerking nemende, dat het cijfer der bevolking in den laatsten tijd weder is gestegen.
			4,37^{5}	
	f 3 633,42		f 1 328,30^{5}	

Begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.		UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	
5		Per transport	f 154 000,00	f 64 808,00	f 149 000,00	f 63 693,00		f 62 502,88
	b.	Verstrekking aan militaire huisgezinnen	7 000,00		7 000,00			
	c.	Verdere uitgaven	4 000,00	165 000,00	4 000,00	160 000,00		165 139,13
6		Arbeidsloonen door verpleegden verdiend voor huishoudelijke diensten, als zakgeld uitbetaald wordende.		19 500,00		19 500,00		20 044,18
7		Afzondering voor uitgaanskassen uit het bedrag der aan de verpleegden te goed gedaan wordende loonen voor huishoudelijke diensten en te goed bij ontslag of overlijden		9 500,00		9 500,00		6 424,30
8		Aankoop, verstrekking en vervoer van geneesmiddelen en andere uitgaven tot de genees-, heel- en verloskundige behandeling vereischt		6 000,00		6 000,00		4 427,1
9		Aanbouw, vernieuwing en onderhoud en lasten van gebouwen en getimmerten, wegen en vaarten en verdere eigendommen, aanschaffing van alle materialen daaronder begrepen, en kosten van aankoop van gebouwen en terreinen en daarmede in verband staande uitgaven (6)		55 500,00		55 500,00		(7 42 056,78
10		Reisgeld aan ontslagenen en transportkosten		1 000,00		1 000,00		451,52
		IIde AFDEELING. *Arbeid.*						
11		Bezoldigingen, toelagen en belooningen van ambtenaren en bedienden, hetzij tijdelijk of voor vast aangesteld: (8)						
	a.	Gesticht Ommerschans: I. 1 onder-directeur voor den landbouw . f 1 000,00 1 wijkmeester. 312,00 5 hoevenaars . 1 300,00 1 hoeveknecht 416,00 II. 1 fabrieksbaas 600,00 1 schrijver . . 365,00 1 timmermansbaas . 600,00 1 smidsbaas . 500,00	f 5 093,00		f 4 843,00		f 4 829,00	
	b.	Gesticht Veenhuizen I: I. 1 wijkmeester. f 312,00 1 hoeveknecht 416,00 II. 1 fabrieksbaas 600,00 1 schrijver . . 365,00 1 opzigtster tevens knipster 208,00	1 901,00		2 139,00		2 139,00	
	c.	Gesticht Veenhuizen II: I. 1 onder-directeur voor den landbouw bij de drie gestichten Veenhuizen . f 1 000,00						
		Transporteren f 1 000,00	f 6 994,00	f 321 308,00	f 6 982,00	f 315 193,00	f 6 968,00	f 301 045,9

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.			
MEER		MINDER	
Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.
	f 3 633,42		f 1 328,30*
			139,13
			544,18
	3 075,70		
	1 572,89*		
	13 443,22		
	548,47*		
264,00			
		f 238,00	
264,00	f 22 273,71	f 238,00	f 2 011,61*

TOELICHTINGEN.

(6) Voor gewoon onderhoud wordt aan de vier gestichten noodig gerekend . . . . f 14 000,00

voor buitengewone werken als:

1°. tot voortzetting van de vernieuwing van sluizen, verbreeding en verdieping van vaarten, een en ander in verband met de verbinding der Friesche en Drentsche kanalen 40 000,00

2°. het bouwen van eene ambtenaarswoning bij het gesticht Veenhuizen n°. 2 . . . . 1 500,00

f 55 500,00

(7) Van deze som is uitgegeven ten behoeve van het gesticht:

Ommerschans	f 3 205,59
Veenhuizen I	1 580,75
Veenhuizen II	10 164,80
Veenhuizen III	365,94
Verder is besteed voor werken, welke in verband staan met de verbinding der Fransche en Drentsche kanalen	26 739,70
	f 42 056,78

(8) Voor den onderdirecteur voor den landbouw te Ommerschans, wordt eene verhooging van zijne bezoldiging met f 250 uitgetrokken, ten einde de bestaande ongelijkheid tusschen zijne belooning en die van zijn ambtgenoot te Veenhuizen weg te nemen.

Tegenover die verhooging staat de verlaging der kosten van het personeel van het gesticht Veenhuizen n°. 1 met f 238, doordien de vroegere hoevenaar, thans wijkmeester, weder in het genot is gekomen van de voordeelen welke de zuivelbereiding oplevert, hetgeen ten gevolge heeft, dat zijne jaarwedde van f 550 tot f 312 is verlaagd.

Begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.			GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.		UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.	
11		Per transport	f 1 000,00	f 6 994,00	f 321 308,00	f 6 982,00	f 315 193,00	f 6 968,00	f 301 045,9
		1 wijkmeester	312,00						
		4 hoevenaars	1 040,00						
		1 hoeveknecht	416,00						
		1 schaapherder	300,00						
		1 veenbaas	600,00						
		II. 1 fabrieksbaas	600,00						
		1 schrijver	365,00						
		1 wagenmakersbaas	500,00						
		1 smidsbaas	500,00						
		1 klompenmakersbaas	500,00						
				f 6 133,00		6 133,00		6 133,00	
	d.	Gesticht Veenhuizen III:							
		I. 1 wijkmeester	f 600,00						
		3 hoevenaars	780,00						
		1 hoeveknecht	416,00						
		1 schaapherder	300,00						
		II. 1 fabrieksbaas	600,00						
		1 schrijver	365,00						
				3 061,00		3 061,00		3 061,00	
	e.	buitengewone belooningen		400,00		400,00		312,85	
					16 588,00		16 576,00		16 474,85
12		Reis- en verblijfkosten van ambtenaren en bedienden voor de dienst der gestichten en vergoeding voor kosten van verplaatsing van beambten			600,00		600,00		368,96
13		Uitgaven wegens den landbouw, de houtteelt, de veeteelt en de veehouderij: (9)							
	a.	aankoop en onderhoud van paarden en vee		f 16 000,00		f 16 000,00		20 136,95	
	b.	aankoop van mest		15 000,00		15 000,00		13 792,36	
	c.	zaden en plantsoen		5 000,00		5 000,00		4 068,93	
	d.	werktuigen, gereedschappen, wagens en verdere uitgaven		4 000,00		4 000,00		3 283,02	
					40 000,00		40 000,00		41 281,27
14		Uitgaven wegens het fabriekswezen: (10)							
	a.	aankoop van garens voor de koffijbaalweverij en van grondstoffen voor andere takken van arbeid		f 63 000,00		f 68 000,00		f 47 765,75	
	b.	aankoop van wollen en katoenen garens voor militaire sokken en handschoenen		4 000,00		4 000,00		3 156,80	
	c.	werktuigen en gereedschappen		500,00		500,00		50,00	
	d.	kosten vallende op het afleveren van fabricaat enz.		1 600,00		1 600,00		1 246,24	
					69 100,00		74 100,00		52 218,79
		Transporteren			f 447 596,00		f 446 469,00		f 411 389,78

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.			
MEER		MINDER	
r Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.
264,00	f 22 273,71	f 238,00	f 2 011,61*
87,14*			
	351,14*		238,00
	231,04		
1 207,64			
931,06*			
716,98			
	f 2 855,68*		4 136,95*
15 234,24*			
843,20			
450,00			
353,76			
	16 881,20*		
	f 42 592,78*		f 6 386,57

TOELICHTINGEN.

(9) De sterkte van den veestapel op 1 Julij 1880 was als volgt:

	Ommerschans.	Veenhuizen.	Totaal.
Paarden	33	50	83
Hitten.	»	1	1
Koeijen	135	172	307
Stieren en 3jarig vee .	6	26	32
Vaarsen	18	17	35
Pinken	19	17	36
Kalveren	18	25	43
Schapen en lammeren .	»	891	891
	229	1 199	1 428

Bezaaid of bepoot zijn de navolgende oppervlakten, als:

120,49 H. A. met rogge;
63,56 » » haver;
12,59 » » paardenboonen;
59,30 » » aardappelen;
1,97 » » boekweit;
12,01 » » tuinvruchten,

(10) Voor garens voor de koffijbaalweverij is f 5000 minder uitgetrokmet het oog op de uitkomsten van het jaar 1879.

Begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881.

Nommers der artikelen.	Onderdeelen.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP voor 1881.	TOEGESTAAN voor 1880.	UITGAVEN gedaan of nog te doen voor 1879.
		Per transport	f 447 596,00	f 446 469,00	f 411 389
15		Arbeidsloonen door verpleegden verdiend bij den landbouw en het fabriekswezen, als zakgeld uitbetaald wordende . . .	27 200,00	27 200,00	26 487
16		Afzondering voor uitgaanskassen, uit het bedrag der aan de verpleegden te goed gedaan wordende arbeidsloonen en te goed bij ontslag of overlijden	10 200,00	10 200,00	12 09[illegible]
		IIIde AFDEELING.			
17		Teruggave van hetgeen door besturen van gemeenten over eenig jaar meer is gestort dan verschuldigd mogt zijn, ter zake van de plaatsing en verpleging in de gestichten	*Memorie.*	*Memorie.*	*Nihil*
18		Onderstand aan tijdelijke ambtenaren en bedienden voor het beheer en den arbeid, buiten dienst geraakt door de opheffing van het gesticht voor weezen, het vervallen hunner betrekkingen of wegens ongeschiktheid door ouderdom of ligchaamsgebreken, benevens gratificatien en schadeloosstellingen (11)	12 825,00	13 320,00	12 26
19		Toelagen of onderstanden aan arbeidersgezinnen of laatst overgebleven leden daarvan, met het doel hen in de gelegenheid te stellen buiten de gestichten te kunnen verblijven (12)	1 000,00	1 000,00	1 00
20		Toelagen of onderstanden aan veteranen en militaire gezinnen of laatst overgebleven leden daarvan, met het doel hen in de gelegenheid te stellen buiten de gestichten te kunnen verblijven (13)	5 868,00	6 500,00	6 43
21		Onvoorziene uitgaven	25 000,00	25 000,00	(14) 55
			f 529 689,00	f 529 689,00	f 470 22

VERSCHIL tusschen de raming voor 1881 en de uitgaven gedaan of nog te doen voor 1879.			
MEER		MINDER	
per Onderdeel.	per Artikel.	per Onderdeel.	per Artikel.
	f 42 592,78*		f 6 386,57
	712,72*		
			1 898,93
	563,76		
			565,11
	24 446,57		
	f 68 315,84		f 8 850,61
Meer . .	f 59 465,23		

TOELICHTINGEN.

(11) Aan den zaalopziener P. van Maastricht zal, wegens ouderdom, waardoor hij voor de verdere waarneming van zijn ambt ongeschikt is, in 1881 een onderstand moeten worden verleend, ten bedrage van f 275 per jaar.

Ten gevolge van het overlijden van voormalige ambtenaren die onderstand genoten kan niettemin het artikel met f 495 worden verminderd.

(12) Ten einde de in 1876 vertrokken arbeidersgezinnen ook in 1881 eenigzins te gemoet te komen, wordt weder een onderstand voor hen uitgetrokken.

(13) Ten gevolge van het overlijden van enkele veteranen, die zich met onderstand buiten de gestichten bevonden, kan het artikel met f 632 worden verlaagd.

(14) Uit den post van onvoorziene uitgaven voor 1879 zijn de navolgende artikelen der begrooting aangevuld, als:

art. 4 met . . . . f	20,00
» 5 »	5 200,00
» 6 »	50,00
» 13 »	1 400,00
» 16 »	1 100,00
» 20 »	450,00
Verder is op dien post regtstreeks aangewezen de betaling van	553,43
zoodat niet is beschikt over	16 226,57
	f 25 000,00

[68. 6.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot vaststelling der begrooting van uitgaven voor de Rijksgestichten Ommerschans en Veenhuizen, dienst 1881, heeft de navolgende uitkomsten opgeleverd.

Sommige leden hadden met leedwezen bespeurd dat ook bij deze begrooting eene neiging valt waar te nemen tot opdrijving der uitgaven, welke in onzen tegenwoordigen financielen toestand allerminst geraden is. Vooral de verhooging der tractementen van verschillende ambtenaren, voor welk doel sints 1876 meermalen gelden zijn aangewezen, kon hunne goedkeuring niet wegdragen. Zij namen zich dan ook voor bij de behandeling der verschillende posten daarop terug te komen.

Anderen konden evenwel dit gevoelen niet deelen, en waren van oordeel, dat men van het beginsel moet uitgaan om goeden arbeid door goed bezoldigde ambtenaren te doen verrigten. Is bezuiniging onvermijdelijk, dan zouden zij er nog de voorkeur aan geven, dat deze werd verkregen door vermindering van het aantal ambtenaren, veeleer dan door onvoldoende bezoldiging.

Nog werd gevraagd of de Minister de oorzaken zou kunnen opgeven van het stijgen van het cijfer der bevolking sedert 1878.

Art. 1.

Art. 1, *noot* 1. Verscheidene leden wenschten de hier voorgestelde verhoogingen te zien vervallen, behalve die bestemd voor een leerling-apotheker, waaromtrent men vrij algemeen de door den Minister aangevoerde reden billijkte. Daarentegen kon men niet toegeven, dat het »geen betoog" behoeft waarom niet langer voor het verrigten van schrijfwerk gebruik kon worden gemaakt van verpleegden. Integendeel meende men, dat er onder zoo vele verpleegden alligt voorkomen, die voor geen anderen arbeid geschikt en voor het verrigten van schrijfwerk zeer wel te gebruiken zijn. Ook bragt men in herinnering dat in 1878 een boekhouder ad f 1200 en een adjunct-boekhouder ad f 500 zijn aangesteld ten gevolge eener herziening der bepalingen omtrent de boekhouding, welke tevens moest strekken tot vereenvoudiging van het bureauwerk, zoodat het vreemd scheen dat reeds nu weder de aanstelling van een schrijver noodig is. Bovendien werd er op gewezen dat bij art. 3*a* aan den directeur eene toelage voor schrijfloon van f 600 — tot 1876 van f 500 — is verleend. Bij aanstelling nu van een tweeden schrijver kon men de vrees niet onderdrukken, dat die som eigenlijk geheel ten bate van den directeur zal komen.

Men maakte de opmerking dat de post voor buitengewone belooningen, in 1880 verhoogd met f 100, thans weder f 150 hooger wordt geraamd.

Art. 2, *noot* 2. Ook de verhooging van het tractement van den pastoor te Veenhuizen met f 200 kwam niet geregtvaardigd voor. In 1876 heeft men het tractement van den pastoor te Ommerschans van f 900 op f 1300 gebragt, omdat men het billijk vond zijne bezoldiging op gelijken voet te brengen met die van den pastoor te Veenhuizen. Thans wordt de jaarwedde van den laatste met f 200 verhoogd, omdat het billijk geacht wordt dat die geestelijke eene hoogere bezoldiging geniete dan zijn ambtgenoot te Ommerschans. Wel is waar wordt dit laatste gegrond op het feit dat hij ook voor het onderhoud van een kapellaan moet zorgen, maar dit motief geldt alleen indien het hier geene bestendiging van een bestaanden toestand geldt. Gaarne zou men dus daaromtrent nadere inlichtingen ontvangen.

Art. 5*a*, 2 en 3. De vraag werd gedaan of de som van f 17 000, voor verwarming en licht uitgetrokken, niet zeer hoog is. Vooral met het oog op het feit dat de kolonie zelve hout en gedeeltelijk turf oplevert scheen deze vraag niet ongepast.

Art. 8. Deze post bedroeg vóór 1880 f 5000, en is in dat jaar verhoogd met f 1000, omdat in 1878 f 5815,38 was uitgegeven. Daar nu in 1879 slechts f 4427,10⁵ is uitgegeven, meende men dat voor 1881 met de vroeger geraamde som van f 5000 kon worden volstaan.

Art. 9. Men keurde het af dat in dit artikel wederom verschillende bestanddeelen, als aanbouw, vernieuwing, onderhoud van wegen enz. zijn zamengevoegd. Deze wijze van begrootingen zamenstellen belet de mogelijkheid van contrôle. Men zou bijv. het gansche bedrag van f 55 500 aanwenden kunnen voor het bouwen der ambtenaarswoning sub 2°. van noot 6 vermeld. Waarom splitst men het artikel niet in drie artikelen, een voor het onderhoud en een voor elk der twee in noot 6 genoemde buitengewone werken?

Noot 6. In 1877 is f 40 000 verleend voor de vernieuwing van sluizen en verdieping van vaarten, een en ander in verband met de verbinding der Friesche en Drentsche kanalen. Wordt de som van f 40 000, die sinds dien tijd jaarlijks voor deze zaak wordt toegestaan, uitsluitend daarvoor aangewend of worden daaruit ook uitgaven voor gewoon onderhoud der vier gestichten gekweten? Ook zou men gaarne vernemen wat de vernieuwing der sluizen en de verdieping der vaarten reeds heeft gekost, en welke som daarvoor nog noodig wordt geacht.

Naar aanleiding van het bedrag van f 1500, bestemd voor het bouwen eener ambtenaarswoning bij het gesticht Veenhuizen n°. 2, werd de vraag gedaan of bedoelde ambtenaar ook reeds vroeger zich in het genot eener vrije woning bevond. Was dit niet het geval, dan zou men aan dezen post, als bevattende eene bedekte tractementsverhooging, bezwaarlijk zijne goedkeuring kunnen schenken.

Art. 11. *Noot* 8. De verhooging der bezoldiging van den onderdirecteur van den landbouw te Ommerschans ontmoette bezwaar. In 1879 was aldaar een onderwijzer voor den landbouw ad f 750, thans een onderdirecteur. De verhooging kan beschouwd worden als een uitvloeisel van den gewijzigden titel, ten gevolge waarvan zijn tractement gelijk moet gesteld worden met dat van zijn ambtgenoot te Veenhuizen.

Art. 13 .De uitbreiding aan de houtcultuur gegeven, was met genoegen opgemerkt.

Art. 21. Met het oog op het feit dat blijkens noot 14 op den post voor onvoorziene uitgaven voor 1879 een bedrag van f 16 226,57 ongebruikt is gebleven, meenden onderscheidene leden dat daarvoor zonder bezwaar f 10000 minder kan worden uitgetrokken.

Ook werd de opmerking gemaakt, dat bij andere begrootingen de betalingen regtstreeks aangewezen op den post voor onvoorziene uitgaven worden gespecificeerd. Waarom, zoo werd gevraagd, is dit hier niet het geval met de som van f 553,43, in noot 14 vermeld?

Art. 2.

Art. 4*a*. Het terrein der twee niet meer verpachte hoeven wordt voor houtteelt bestemd. Wat geschiedt met de zich op die hoeven bevindende woningen?

Artt. 3 en 4.

In plaats van de woorden » van het 1ste artikel der bij deze wet vastgestelde begrooting" zal moeten worden gelezen: » van de bij het 1ste artikel dezer wet vastgestelde begrooting."

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel dat hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 4den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK
CORVER HOOFT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[69. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet (en bijlage) tot bekrachtiging eener ruiling van gronden met de gemeente *Amsterdam*.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 12den November 1880.

WILLEM.

[69. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in het belang van den Staat is om het perceel grond, kadastraal bekend gemeente *Amsterdam*, sectie C, n°. 1587, te ruilen tegen een gedeelte grond, toebehoorende aan deze gemeente, deel uitmakende van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Amsterdam*, sectie K, n°. 328;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De in afschrift aan deze wet gehechte overeenkomst van 26 Mei 1880, waarbij de Staat het perceel, kadastraal bekend gemeente *Amsterdam*, sectie C, n°. 1587, afstaat aan de gemeente *Amsterdam*, in ruil tegen een gedeelte van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Amsterdam*, sectie K, n°. 328, toebehoorende aan deze gemeente, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te

De Minister van Oorlog,

De Minister van Financien,

OVEREENKOMST nopens ruil van grond tusschen het Koningrijk der Nederlanden (Ministerie van Oorlog) en de gemeente Amsterdam.

Tusschen JOHANN ABRAHAM SCHUURMAN, luitenant-kolonel, eerstaanwezend ingenieur te Amsterdam, ten deze handelende namens den Staat der Nederlanden, ingevolge magtiging van den Minister van Oorlog van 19 Maart 1880 IVde afdeeling Genie, n°. 15, onder voorbehoud van goedkeuring dezer overeenkomst door de wet, ter eene zijde, en

Mr. GIJSBERTUS VAN TIENHOVEN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, burgemeester der gemeente Amsterdam, en mr. JACOBUS DE NEUFVILLE, officier van de orde der Eikenkroon, secretaris der gemeente Amsterdam, beiden wonende in die gemeente, en in hunne hoedanigheid van burgemeester en secretaris handelende namens die gemeente ter uitvoering van het besluit van den gemeenteraad van Amsterdam van 7 Mei 1879, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noordholland, den 21sten Mei 1879, n°. 35, ter andere zijde,

is overeengekomen hetgeen volgt:

Art. 1.

De partij ter ééne zijde staat in vollen en vrijen eigendom af aan de gemeente Amsterdam, den Rijks militairen grond behoorende tot den Post n°. 13, van het zoogenaamde Front van Haarlem, aan de Amsterdamsche Ton, kadastraal bekend in de gemeente Amsterdam, sectie C, n°. 1587, als domein, weiland, groot twee en zestig (62) are en veertig (40) centiare en op de aan deze overeenkomst gehechte schetsteekening door blaauwe arceringen aangeduid, van welken grond geen titel van aankomst bestaat of bij de partij ter ééne zijde bekend is, en evenmin, voor zooveel die partij bekend is, eenige overschrijving in de daartoe bestemde registers van den hypotheekbewaarder heeft plaats gehad, doch hebbende het Rijk daarvan gedurende meer dan dertig jaren, het voortdurend en onafgebroken, ongestoord openbaar en niet dubbelzinnig bezit als eigenaar gehad.

Door dien afstand vervalt tevens het regt van vrijen toegang over den daaraan grenzenden stadsgrond, dat aan het Rijk verzekerd was bij het procesverbaal van 5 Mei 1849, gesloten tusschen den toenmaligen eerstaanwezend ingenieur te Amsterdam en den burgemeester dier stad, goedgekeurd door den Minister van Oorlog den 15den Mei 1849, n°. 34 B.

Art. 2.

De partij ter andere zijde staat in vollen en vrijen eigendom af aan het Koningrijk der Nederlanden een gedeelte groot twee en zestig (62) are en veertig (40) centiare van het perceel kadastraal bekend in de gemeente Amsterdam, sectie K, n°. 328, en op de voormelde schetsteekening met eene roode arcering aangeduid, welk gedeelte gelegen is in den polder VIII aan de Noordoostzijde van het Noordzeekanaal, langs den dijk tusschen dien polder en het zijkanaal H, en op het terrein door palen is afgebakend.

Van den in dit artikel bedoelden grond heeft de gemeente Amsterdam den eigendom verkregen bij procesverbaal van veiling en toewijzing den zes en twintigsten Junij achttien honderd acht en zeventig voor den notaris Jan Jacob Claassen Hermanszoon te Amsterdam gehouden, geregistreerd en overgeschreven ten hypotheekkantore aldaar den zeven en twintigsten Julij daaraanvolgende in deel 1076, n°. 76.

Art. 3.

Volgens art. 16 der voorwaarden van evenvermelde veiling heeft het geheele kadastraal perceel, sectie K, n°. 328 voornoemd, slechts regt op één uitweg naar den Kanaaldijk.

De gemeente vergunt den Staat en deze neemt aan, dien uitweg te maken aan den Noordelijken hoek van den door de gemeente overgedragen, in art. 2 nader omschreven, grond, en wel ter plaatse op de schetsteekening aangewezen door letter D.

Om van dien uitweg gebruik te kunnen maken voor het aan de gemeente verblijvende noordelijk deel van meergemeld perceel, sectie K, n°. 328, wordt, ten behoeve van dit deel, de erfdienstbaarheid van weg gevestigd op de vijf meter breede en tien meter lange strook van den in het

vorig lid bedoelden grond, aansluitende aan den uitweg en zich volgens de lengte uitstrekkende langs de Noordoostelijke grens van dien grond.

Art. 4.

Partijen nemen over en weder den afstand aan; zij aanvaarden ieder voor zich den in ruil ontvangen grond in den staat waarin die zich thans bevindt, met al de voor- en nadeelige erfdienstbaarheden, lusten en lasten, bekend of onbekend, en geen der beide partijen zal immer eenige navordering kunnen doen gelden wegens over- of ondermaat der in ruil ontvangen oppervlakte.

Art. 5.

Alle schade en herstellingen, mitsgaders baten en lasten van het wederzijds afgestaan onroerend goed, zijn voor rekening der verkrijgers, dadelijk na goedkeuring dezer overeenkomst door de wet, zullende zij het dadelijk na die goedkeuring kunnen aanvaarden en daarover beschikken.

Art. 6.

De overschrijving dezer acte geschiedt door de zorg van de partij ter eene zijde, nadat de wet behelzende de bekrachtiging dezer overeenkomst, in werking getreden zal zijn.

Art. 7.

De kosten dezer overeenkomst zijn ten laste van de partij ter andere zijde.

Aldus deze overeenkomst in tweevoud opgemaakt en onderteekend te Amsterdam den 26 Mei 1800 tachtig.

De contractant ter andere zijde,

De Burgemeester,

(*get.*) VAN TIENHOVEN.

De Secretaris,

(*get.*) DE NEUFVILLE.

De contractant ter eene zijde,

De Luitenant-Kolonel, *Eerstaanwezend Ingenieur*,

(*get.*) SCHUURMAN.

N°. 72. In duplo gratis geregistreerd te Amsterdam, achtsten Junij 1800 tachtig, deel 55, folio 122 r., vak 2, twee bladen, geen renvooi.

De f. Ontvanger, *g. a.*,

(*get.*) MIKMAK.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal van het Departement van Oorlog,

VAN HAMEL, *l. S.-G.*

[69. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Het gemeentebestuur van Amsterdam heeft het verlangen te kennen gegeven om, ten behoeve van de uitbreiding der handelsinrigtingen te dier plaatse, in het bezit te worden gesteld van eene aan het Rijk in eigendom toebehoorend perceel grond aan de Amsterdamsche Ton, kadastraal bekend de gemeente Amsterdam, sectie C, n°. 1587. In ruil voor dezen grond wordt aangeboden een even groot gedeelte van een aan de gemeente toebehoorend perceel, kadastraal bekend gemeente Amsterdam, sectie K, n°. 328, gelegen in den polder VIII, aan de noordzijde van het Noordzeekanaal, langs den dijk tusschen dien polder en het zijkanaal H.

Geen der beide genoemde terreinen hebben waarde voor den aanleg van eigenlijke verdedigingswerken. Het Departement van Oorlog heeft echter veel belang bij het bezit, in de nabijheid van Amsterdam, van gronden, geschikt voor het maken van centrale werkplaatsen, magazijnen, depôts en dergelijke. Het te verkrijgen terrein is bijzonder geëigend voor de oplegging of bewerking van ontplofbare materialen, omdat het op beveiligenden afstand van bebouwingen, aan een vaarwater ligt, en dewijl het tevens in het hart der stelling van Amsterdam is gelegen. Dit terrein heeft op dezen grond voor de verdediging eene waarde grooter dan die van het over te dragen perceel.

Beide partijen worden alzoo door de onderwerpelijke ruiling van terreinen gebaat.

Voor deze ruiling is, op bovenstaande gronden, op 26 Mei 1880 eene overeenkomst gesloten, voor wat den Staat betreft onder voorbehoud van goedkeuring door de wet.

Aangezien namelijk het door den Staat af te staan perceel grond eene hoogere waarde heeft dan f 500, is art. 1, lit. *a*, der wet van 29 Augustus 1848 (*Staatsblad* n°. 39) niet van toepassing, en wordt voor de ruiling de goedkeuring der wetgevende magt vereischt.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

De Minister van Financien,

VISSERING.

[69. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot bekrachtiging eener ruiling van gronden met de gemeente Amsterdam heeft aanleiding gegeven tot de navolgende opmerkingen.

De Memorie van Toelichting vermeldt aan het slot, dat het door den Staat af te staan perceel grond eene hoogere waarde heeft dan f 500. Daar echter de juiste waarde van de hierbedoelde perceelen niet wordt medegedeeld, vroeg men of er geen taxatie heeft plaats gehad, te meer, omdat het de aandacht trok dat beide perceelen, bij geheel verschillende ligging, dezelfde oppervlakte hebben, en toch de ruiling plaats heeft zonder bijbetaling door eene van beide partijen.
Verder meende men, dat het hoofd van de overeenkomst afwijkt van den onder het Ministerie-Kappeyne vastgestelden en sedert algemeen aangenomen vorm, namelijk dat burgemeester en secretaris contracteren als vertegenwoordigende het collegie van burgemeester en wethouders, dat handelt ter uitvoering van het besluit van den gemeenteraad.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hierdoor de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK.
BASTERT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[70. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot verhooging en wijziging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880.

De toelichtende memorie (en bijlage), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 14den November 1880.

WILLEM.

[70. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM, III ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging en wijziging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880, vastgesteld bij de wet van 24 Januarij 1880 (*Staatsblad* n°. 13);

Zoo is het dat Wij den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

De navolgende artikelen van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880 worden verhoogd, te weten:

Artikel 13. Verbetering der rivieren de Rijn en de Lek, onderhoud en herstel van de rivierwerken, alsmede verbetering en vernieuwing van peilschalen, benevens daarmede in verband staande uitgaven, met *vier duizend acht honderd tachtig gulden* (f 4880) en daardoor gebragt op *honderd negen en zestig duizend acht honderd tachtig gulden* (f 169 880).

Artikel 14. Verbetering van de rivier de Waal, onderhoud en herstel van de rivierwerken, alsmede verbetering en vernieuwing van peilschalen, benevens daarmede in verband staande uitgaven, met *honderd een en veertig duizend acht honderd zeventig gulden* (f 141 870) en daardoor gebragt op *zes honderd een en zestig duizend acht honderd zeventig gulden* (f 661 870).

Artikel 19. Verbetering en onderhoud van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant, Gelderland en Zuidholland, onderhoud en herstel van de werken aan hare vertakkingen in Zuidholland, onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, benevens daarmede in verband staande uitgaven, met *twee en twintig duizend vier honderd gulden* (f 22 400) en daardoor gebragt op *drie honderd acht en veertig duizend twee honderd gulden* (f 348 200).

Artikel 31. Herstel van buitengewone winter- en stormschade, met *drie en tachtig duizend twee honderd een en negentig gulden* (f 83 291) en daardoor gebragt op *honderd drie en dertig duizend twee honderd een en negentig gulden* (f 133 291).

Artikel 32. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en daarmede in verband staande werken, met *vijf en twintig duizend negen honderd acht en dertig gulden* (f 25 938) en daardoor gebragt op *zeven en dertig duizend negen honderd acht en dertig gulden* (f 37 938).

Artikel 71. Nieuw te verleenen subsidiën, met *honderd drie en dertig duizend drie honderd drie en dertig gulden* (f 133 333) en daardoor gebragt op *honderd een en zestig duizend zes honderd negentig gulden acht en twintig cent* (f 161 690,28).

Artikel 79. Subsidie aan de Nederlandsch-Westphaalsche Spoorwegmaatschappij voor den aanleg van een spoorweg van Zutphen naar de Pruissische grenzen in de rigtingen van Borken en Bocholt, met *twee honderd duizend gulden* (f 200 000) en daardoor gebragt op *drie honderd duizend gulden* (f 300 000).

Artikel 104. Onderhoud en lasten der bestaande, zoomede kosten van oprigting en verkrijging van nieuwe gebouwen, ten deele ook voor de telegraphie bestemd; huur, benevens kosten van verwarming, verlichting en schoonhouden van localen; drukwerken, telegrammen, griffie- en proceskosten, advertentien, bindwerk, kosten van fabricatie van postzegels, briefkaarten, briefomslagen en formulieren voor postwissels, grondstoffen voor stempels, aankoop en onderhoud van postrijtuigen, brieventasschen en zakken, postbussen, weegtoestellen en wapenborden, transportkosten, benevens uniform-kleeding van conducteurs der brievenmalen, brievenbestellers, kantoorknechts en postboden, alsmede kosten van huur, onderhoud en aankoop van verder materieel voor het postwezen benoodigd, met *dertig duizend gulden* (f 30 000) en daardoor gebragt op *drie honderd vijf duizend honderd gulden* (f 305 100).

Artikel 110. Jaarwedden en verdere belooningen van het personeel van den Rijkstelegraaph, de aanvullings-tractementen van de directeuren en verdere ambtenaren der vereenigde telegraaph- en postkantoren daaronder begrepen, alsmede belooning voor tijdelijke diensten, met *twaalf duizend vijf honderd gulden* (f 12 500) en daardoor gebragt op *een millioen vijf en zestig duizend drie honderd gulden* (f 1 065 300).

Artikel 112. Onderhoud, lasten en verbetering der telegraaphlijnen en daarbij behoorende, ten deele ook voor het postwezen bestemde gebouwen en werken; huis- en locaalhuur; onderhoud en behoeften van de herstellingswerkplaats; bureau- en locaalbehoeften en drukwerk; aanmaak en andere kosten, vallende op het gebruik van telegramzegels; onderscheidingsteekenen en uniformkleeding voor het personeel met de exploitatie in betrekking staande en verdere uitgaven, met *vijf en twintig duizend gulden* (f 25 000) en daardoor gebragt op *twee honderd zeventig duizend vijf honderd gulden* (f 270 500).

Art. 2.

De omschrijving der navolgende artikelen van genoemd hoofdstuk wordt gelezen als volgt:

Artikel 52. Kosten van aanleg van een kanaal ter verbinding van de Drentsche met de Friesche wateren met verbreeding en verdieping der Norgervaart, benevens onderhoud, herstel en verbetering der werken.

Artikel 101. Tractementen en toelagen van de postambtenaren, alsmede toelagen van de post of post- en telegraaphambtenaren, tijdelijk werkzaam bij het Departement, de aanvullingstractementen van ambtenaren der vereenigde post- en telegraaphkantoren daaronder begrepen, en tractement van den ambtenaar, belast met het toezigt op de vervaardiging en uitgifte van postzegels, enz., zoomede belooningen voor tijdelijke diensten.

Art. 3.

Ten gevolge van voorschreven verhoogingen wordt het totaal der IIde afdeeling van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor 1880 gebragt op *vijftien millioen vier honderd twee en dertig duizend twee en zestig gulden negen en veertig cent* (f 15 432 062,49); dat der IVde afdeeling op *twee millioen acht honderd vijf en zestig duizend gulden* (f 2 865 000); dat der Vde afdeeling op *een millioen vier honderd twee en zeventig duizend vijf honderd gulden* (f 1 472 500), en het eindcijfer van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880 nader vastgesteld op *twintig millioen vier honderd vijftig duizend twee honderd zeven en dertig gulden negen en veertig cents* (f 20 450 237,49).

Lasten en bevelen dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid,

[70. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Omtrent de voorgestelde verhoogingen en wijzigingen wordt het navolgende medegedeeld:

Ad artt. 13, 14, 19. Ten gevolge van de aanhoudende hooge waterstanden in 1878 en 1879 zijn eenige in 1878 aanbestede werken ter verbetering van de rivieren de Rijn, de Waal en de Maas eerst in dit jaar voltooid, waardoor de aannemingspenningen uit de Staatsbegrooting van 1880 gekweten moeten worden.

Eene verhooging van die artikelen tot de voorgestelde bedragen is dien ten gevolge noodzakelijk.

Op de betrokken artikelen van hoofdstuk IX der begrooting voor 1878 vallen die sommen vrij.

Ad art. 31. De schade door storm, ijsgang en hoog opperwater aan de Rijks waterstaatswerken toegebragt, kan niet uit het bij dit artikel toegestaan bedrag van f 50 000 bestreden worden.

Volgens de als bijlaag dezer Memorie van Toelichting hierbij gevoegde specifieke opgaaf wordt de schade op f 118 291,88* geraamd.

Voor hetgeen in den loop van dit jaar nog verder uit dit artikel te bestrijden mogt zijn, eene som van f 15 000 beschikbaar houdende, wordt eene verhooging van f 83 291 voorgesteld.

Ad art. 32. Het wegruimen van elf wrakken zal eene uitgaaf vorderen van f 27 938, en voor de eventueel nog te ligten vaartuigen eene som van f 10 000 beschikbaar houdende, wordt eene verhooging van f 25 938 voorgesteld.

Ad art. 71. Bij de wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 136) is aan de provincie Friesland eene bijdrage verleend uit 's Rijks schatkist, in de kosten der daarbij genoemde werken voor de verbetering van den binnenlandschen waterstaat en van de scheepvaartkanalen. Met de uitvoering dezer werken is bereids een aanvang gemaakt, en wordt zoo krachtig voortgegaan dat nog in den loop van dit jaar aanspraak kan worden gemaakt op de uitbetaling van den eersten termijn van het Rijkssubsidie à f 100 000.

In verband met art. 2 der aangehaalde wet, stelt de ondergeteekende voor art. 71 der loopende begrooting met deze som te verhoogen.

Door de waterschapsbesturen van het Hoog-Hemaal en van Oijen is zoowel van het Rijk, als van de provincie subsidie gevraagd in de kosten van herstelling van den Maasdijk, die bij den ijsgang in den jongsten winter is doorgebroken. Door de Staten van Noordbrabant is, in hunne jongste zomervergadering, voor de herstelling van den dijk een provinciaal subsidie toegestaan van f 33 333, zijnde een derde in de gezamelijke kosten voor de digting van de doorbraak, die der aanvankelijke beringing daaronder begrepen.

De ondergeteekende stelt voor, van Rijkswege gelijk subsidie te verleenen.

De streek, waarvan hier sprake is, behoort tot dat gedeelte van Noordbrabant, dat, voornamelijk ten gevolge van de werking der overlaten, meer dan andere aan overstrooming is blootgesteld.

De thans door de doorbraak van den Maasdijk geteisterde waterschappen zijn dan ook niet bij magte de aanzienlijke kosten, voor de digting van de doorbraak gevorderd, geheel voor hunne rekening te nemen.

Bij de wet van 29 December 1855 (*Staatsblad* n°. 194) is onder anderen ook aan den polder van Lith, aan de thans bedoelde waterschappen grenzende, voor herstelling van dijken Rijkshulp verleend.

Nu de provincie met ondersteuning is voorgegaan, meent de ondergeteekende, dat er alleszins termen zijn om ook van Rijkswege de noodlijdende waterschappen te hulp te komen, en stelt hij mitsdien voor het artikel ten behoeve van het uit te keeren subsidie met f 33 333 te verhoogen, alzoo eene gezamenlijke verhooging van f 133 333.

Ad art. 79. Op hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor 1879 is bij art. 79 gerekend op f 200 000 voor den derden termijn van betaling van het bij Koninklijk besluit van 25 Januarij 1876, n°. 2, verleende subsidie aan de Nederlandsch-Westphaalsche Spoorwegmaatschappij, voor den aanleg van een spoorweg van Zutphen naar de Pruissische grenzen in de rigtingen van Borken en Bocholt. Aan de betaling van dien termijn is de voorwaarde verbonden, dat de spoorweg van Zutphen langs Winterswijk tot de grens, voor geregelde exploitatie gereed en althans tot Winterswijk voor het verkeer geopend is, mits teveus met den aanleg van den weg op Duitsch grondgebied geregeld en op voldoende wijze is voortgegaan.

Eerst op 11 Mei jl. is aan die voorwaarde voldaan, waardoor de betaling van dien termijn ten laste van de begrooting van 1880 moet worden gebragt.

Hierop is slechts beschikbaar f 100 000 voor den 4den of laatsten termijn, betaalbaar nadat alle werken voor den spoorweg voltooid zijn en de exploitatie in doorgaand verkeer met de spoorwegen in Duitschland is aangevangen.

Daar aangenomen kan worden dat aan die voorwaarde binnen kort zal worden voldaan, moet op de betaling van dien termijn in dit jaar worden gerekend.

Nu de betaling van den derden termijn niet bij de begrooting voor het loopende jaar is geregeld, is eene verhooging van art. 79 met f 200 000 noodig.

De voor dat onderwerp uitgetrokken som op de begrooting voor 1879 valt dien ten gevolge vrij.

Ad art. 104. In verband met den aanleg van den spoorweg van Zwolle naar Almelo werd voor een post- en telegraafkantoor op het plein van het station Hellendoorn-Nijverdal op de noodige localiteit gerekend.

De kosten waren dien ten gevolge aangewezen ten laste van art. 15 der begrooting van uitgaven voor den aanleg van Staatsspoorwegen, doch na de bedenkingen door de Algemeene Rekenkamer hieromtrent gemaakt, moeten zij worden gekweten gedeeltelijk uit de fondsen der posterijen tot een bedrag van ruim f 11 000, en gedeeltelijk uit die der telegraphie tot een bedrag van ruim f 5000.

Bij den bouw van het postkantoor te 's Gravenhage, is voor bijkomende werken een uitgaaf van ruim f 10 000 noodig geweest, voornamelijk omdat door de bouwpolitie een bestaande scheidingsmuur werd afgekeurd, die aldus afgebroken en weder opgebouwd moest worden.

Gelet op de behoeften die zich nog kunnen voordoen, acht de ondergeteekende eene verhooging met f 30 000 noodzakelijk.

Ad art. 110. In het najaar van 1879 is het verkeer van den Rijkstelegraaph buitengewoon toegenomen, eene toeneming die op het tijdstip toen de raming voor 1880 werd gemaakt, niet was te voorzien, en zich tot hiertoe heeft gehandhaafd.

Terwijl de toeneming van de opbrengst in de jaren 1876—1878 gemiddeld per jaar f 35 046 bedroeg, overtrof zij in 1879 die van 1878 met f 90 907, en zal die van 1880 waarschijnlijk weder minstens f 80 000 meer dan die van 1879 bedragen.

Het ligt voor de hand, dat die onverwachte belangrijke toeneming ook eene niet onbeteekenende vermeerdering van werkkrachten heeft gevorderd, waarop niet was gerekend.

Het hooger bedrag is noodig, behalve voor bezoldiging van meer ambtenaren voor de bediening der toestellen en het administrative werk, voor de tractementen van een grooter aantal bestellers en meer loonen, waar die per telegram worden betaald, voor de premien der telegraphisten, welke belooningen naar de reden van het aantal behandelde telegrammen klimmen.

Ad art. 112. Een der voornaamste ondergrondlijnen van den Rijkstelegraaph te Amsterdam is onlangs gebleken in zulk een slechten toestand te verkeeren, dat het niet raadzaam is met de vernieuwing tot het voorjaar te wachten en dus gevaar te loopen van in den winter eene dan niet te herstellen storing te ondervinden op eene der gewigtigste verbindingen van Amsterdam met de noordoostelijke provincien en Noord-Duitschland.

Dit werk is begroot op f 25 000, welk bedrag niet uit de toegestane gelden kan worden gevonden.

Ad art. 52. De omschrijving van het artikel is aangevuld ten einde de kosten van onderhoud en herstel der reeds gemaakte werken, daarop te kunnen aanwijzen.

Ad art. 101. De aanvulling der omschrijving van dit artikel vindt haren grond in het volgende.

Bij de toenemende uitbreiding van het postwezen en de

invoering van nieuwe maatregelen is het soms noodig de ambtenaren van de active dienst tijdelijk met bepaalde werkzaamheden in de bureaux der afdeeling Posterijen te belasten.

De billijkheid brengt mede hen in die gevallen schadeloos te stellen door het verleenen eener toelage.

Het totaal der voorgestelde verhoogingen bedraagt	f	679 212
Waartegenover voor gelijke onderwerpen op de begrootingen van 1878 en 1879 vrijvalt een bedrag van		369 150
dus in het geheel	f	310 062

De Minister van Financien heeft in zijne redevoering bij de aanbieding der Staatsbegrooting voor de dienst 1881 het tekort van de dienst 1880 voorloopig berekend op eene som van f 3 207 693,09¹, doch tevens opgemerkt, dat nopens de uitkomst van deze dienst nog groote onzekerheid bestaat. Indien nu het toen geraamde tekort met geheel het bovenvermelde bedrag van f 679 212 zou moeten vermeerderen en dus tot f 3 886 905,09¹ klimmen, dan zou deswege voor het oogenblik toch geene nieuwe aanwijzing van middelen noodig zijn, omdat, volgens art. 3 der wet van 24 December 1879 (*Staatsblad* n°. 217), in een eventueel tekort op de dienst 1880 tot een bedrag van f 7 100 000 door uitgifte of beleening van schatkistbiljetten kan worden voorzien.

Overigens vermindert het bij de redevoering berekende vermoedelijke tekort van de dienst 1879 met de hierboven sub art. 79 besproken som van f 200 000, die bij de begrootingsstukken van 1881 nog onder de voor de dienst 1879 te doene uitgaven werd opgenomen.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[70. 4.]

BIJLAGE VAN DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

OPGAVE van de kosten tot herstel der winter- en stormschade aan de Rijks-waterstaatswerken.

OMSCHRIJVING DER WERKEN.	BELOOP DER KOSTEN.	
I. Noordbrabant.		
De Rijks-, haven- en rivierwerken te Willemstad	f 749,00	
» » » » » » Moerdijk	31,75	
» » groote weg van 's Bosch naar Grave	4 330,00	
» » » » » » »	2 480,00	
» » » » » » » Utrecht	6 032,00	
» » » » » Tilburg » Turnhout	540,00	
» » » » » » » 's Bosch	477,00	
» » » » » Sleeuwijk naar Breda	1 042,95	
» kanaaldijken langs de Zuidwillemsvaart	4 873,00	
» » » » »	96,25	
Verondieping van het kanaal de Dieze	8 700,00	
Rijksveer op de Maas te Hedel	2 017,00	
		f 31 368,95
II. Gelderland.		
Het Apeldoornsche kanaal	f 6 397,60	
De Rijks groote wegen	859,28⁵	
» » veren te Culemborg, te Oud St. Andries en te Zaltbommel	1 032,40	
		8 289,28⁵
III. Zuidholland.		
De werken van het Zederikkanaal	f 1 809,94⁵	
» oeverwerken op Goedereede	12 407,35	
» » » de Tiengemeten	677,00	
» Rijksveren te 's Gravendeel en te Gelkenes	2 500,29⁵	
» overlaten in den Waaldijk boven Gorinchem	361,90	
		17 756,49
Transporteren	»	f 57 414,72⁵

OMSCHRIJVING DER WERKEN.	BELOOP DER KOSTEN.	
Per transport	»	f 57 414,72^5
IV. Zeeland.		
De zeeweringen aan de Oude Hoeve	»	495,00
V. Utrecht.		
De schipbrug te Vreeswijk	»	4 938,08^5
VI. Friesland.		
De oeverwerken op Ameland.	»	15 890,26
VII. Overijssel.		
De Wanneperveensche en Giethoornsche wegen	f 532,00	
» Rijkswerken te Zwartsluis	730,00	
» zeewerken op Schokland	7 800,00	
		9 062,00
VIII. Groningen.		
De kanaaldijk langs de Nieuwe Munnekezijlsterrijt bij Zoutkamp	f 3 600,00	
» beide Statenzijlen	15,30	
		3 615,30
IX. Limburg.		
De Rijks groote weg van Roermond naar Maastricht	f 1 194,00	
Het Rijksveer te Lottum	2 450,00	
		3 644,00
X. Rivieren.		
1ste rivier-arrondissement, Waal:		
Het afgraven van een gedeelte van den Millingschen dam	»	2 743,00
3de rivier-arrondissement, Zwolsche Diep:		
De leidammen in het Zwolsche Diep.	»	1 749,86
4de rivier-arrondissement, Merwede en Killen:		
De werken aan de Nieuwe Merwede	f 13 255,25	
» aanlegplaatsen te Sleeuwijk en te Woudrichem.	1 497,35	
		14 752,60
5de rivier-arrondissement, Boven-Maas en Amer:		
De werken aan de Boven-Maas	f 903,00	
» » » den Baardwijkschen overlaat	3 084,05^5	
		3 987,05^5
Totaal	»	f 118 291,88^5

[70. 5.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot verhooging en wijziging van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880, heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

Men kwam op tegen de redenering van het slot der Memorie van Toelichting, dat aanwijzing van middelen onnoodig zoude zijn, omdat, volgens art. 3 der wet van 24 December 1879 (*Staatsblad* n°. 217), in een eventueel tekort op de dienst 1880 tot een bedrag van f 7 100 000 door uitgifte of beleening van schatkistbiljetten kan worden voorzien. Die bepaling toch was gemaakt in het vooruitzigt dat de Rotterdamsche waterweg nog in 1880 aanzienlijk meerdere uitgaven zou vorderen, niet om andere uitgaven te dekken.

Art. 1.

Art. 31. *Herstel van buitengewone winter- en stormschade.* Op de bij het wetsontwerp overgelegde opgave van de kosten tot herstel dier schade aan de Rijkswaterstaatswerken, komt onder X, RIVIEREN, eene uitgave van f 2743 voor wegens het afgraven van den Millingschen dam. De vraag werd gedaan hoe alleen door winter- en stormschade het afgraven van dien dam noodzakelijk kan worden, terwijl ook werd gevraagd welke winter- en stormschade aan het Apeldoornsche kanaal was toegebragt.

Art. 71. Door eenige leden werd bezwaar gemaakt tegen het voorgestelde subsidie aan de waterschappen van het Hoog-Hemaal en van Oijen, aangezien zij vreesden dat deze som op zich zelf niet voldoende zoude zijn om den polder in behoorlijken toestand te brengen en te houden, zoodat een herhaling van een dergelijke aanvraag binnen eenige jaren kan worden tegemoet gezien.

Anderen zouden gaarne eene opgave ontvangen van de polderlasten, welke per hektare door bedoelde polders betaald worden.

Nog werd de vraag gedaan of de hier aangevraagde f 33 333 niet gevoegelijk eene plaats hadden kunnen vinden op de gewone begrooting voor 1881. Regelmatigheidshalve zouden velen daaraan de voorkeur hebben gegeven, terwijl het tijdsverschil onbeduidend zou zijn geweest.

Art. 104. Men zag met genoegen, dat de Algemeene Rekenkamer bedenkingen heeft geopperd tegen het oprigten van een post- en telegraaphkantoor voor rekening van de spoorwegbegrooting. Vooral met het oog op eventuele leeningen voor uitgaven ten behoeve der spoorwegen, achtte men het wenschelijk, dat de spoorwegbegrooting niet worde bezwaard met uitgaven die daar buiten vallen.

Voorts betreurde men het, dat de kosten der verbouwing van het postkantoor te 's Gravenhage alsnog met f 10 000 moesten worden verhoogd, vooral omdat men zulks aan mindere zorg bij het ontwerpen meende te moeten toeschrijven. Eenige leden gaven bovendien hunne bevreemding te kennen, dat een zoo hoog bedrag voornamelijk zijn oorsprong vindt in het afbreken en weder opbouwen van een scheidingsmuur, en waren van oordeel, dat van die som slechts een betrekkelijk klein gedeelte voor dat werk noodig zal zijn geweest. Anderen meenden te moeten protesteren tegen de groote weelderigheid die bij het oprigten van postkantoren maar al te veel pleegt te heerschen.

Ten slotte werd er op gewezen, dat wordt aangevraagd eene verhooging van f 30 000, terwijl slechts een bedrag van f 26 000 benoodigd is, hetgeen door den Minister noodzakelijk wordt geacht met het oog op de behoeften die zich nog kunnen voordoen. Het verhoogen der begrootingen op zulke gronden achtte men niet wenschelijk. De verhooging behoort zich te beperken tot de som die noodig gebleken is en niet uit het toegestane bedrag schijnt bestreden te kunnen worden.

Art. 112. Met het oog op het feit, dat de verhooging tot het volle bedrag der onverwachte uitgaaf moet geschieden, werd de vraag gedaan, of de hier vermelde post geheel uitgeput was.

Ook wenschte men te vernemen, welk systeem van ondergrondgeleiding bij dit werk gevolgd wordt en waar het materieel wordt vervaardigd.

Art. 2.

Art. 101. Om welke reden, zoo werd gevraagd, is het noodig aan de hier bedoelde ambtenaren schadevergoeding te verleenen?

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK.
CORVER HOOFT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[70. 6.]

ANTWOORD OP HET VERSLAG.

(Ingezonden bij brief van den 13den December 1880.)

De uitgaven voor den Rotterdamschen waterweg waarop aanvankelijk voor het dienstjaar 1880 was gerekend, waren begroot op 2 982 000 gulden, zoodat, ook al wil men dit bedrag aftrekken, de som à 7 100 000 gulden, waarin volgens art. 3 der wet van 24 December 1879 (*Staatsblad* n°. 217), door uitgifte of beleening van schatkistbiljetten kon worden voorzien, ruim voldoende blijft tot dekking der hier voorgestelde verhooging.

Art. 1.

Art. 31. *Herstel van buitengewone winter- en stormschade.* De tot overlaat afgegraven Millingschendam heeft gedurende den afgeloopen winter door ijsgang en opperwater belangrijke schade geleden, waarin voorzien is geworden door het in orde en onder profil brengen van het afgegraven gedeelte van den dam over eene lengte van 220 M., het leggen van 1800 M². winterkrammat op het afgegraven gedeelte, en het aanbrengen van 150 M². glooijing van briksteen tusschen de kribpalen op den keerdam.

Het benedenpand van het Apeldoornsche kanaal is buitendijks gelegen, waardoor de werken onmiddellijk aan den invloed van hoog buitenwater en ijs zijn blootgesteld. De schade heeft bestaan in een gat, lang 20 M., gemiddeld diep 2,20 M., dat op ongeveer 300 M. beneden de jaagbrug over de Veluwsche wetering in den regterkanaaldijk waarover het jaagpad loopt is gevallen. De eerst kort te voren bij de voltooijing der verbetering van het 6de pand aangebragte bezoding en grond, en eenig rijspakwerk bij de ponthaven is weggeslagen.

Wijders was het frontmuurtje van den duiker te Hattum verzet, dat dien ten gevolge afgebroken en weder opgebouwd is moeten worden. Eindelijk is eene belangrijke afschuiving van grond aan den oorsprong van de vóór eenige jaren gegraven Vrijenbergerspreng hersteld moeten worden.

Art. 71. Het subsidie wordt voorgesteld tot tegemoetkoming in de kosten van herstelling der in Januarij jl. in den Maasdijk gevallen doorbraak. Die doorbraak was niet zoozeer het gevolg van den slechten toestand des dijks, maar in de eerste plaats van de werking der overlaten, waardoor het water en ijs van de Waal op de Maas wordt gebragt en deze laatste boven haar vermogen wordt opgezet. Door dien geweldigen aandrang is de dijk ook nu, als meermalen vroeger, bezweken.

Afdoende voorziening tegen de herhaling van zulke rampen is eerst mogelijk door opheffing der overlaten, waartoe het noodige wordt voorbereid. Overigens kan hier nog worden verwezen naar het vermelde betreffende den tegenwoordigen toestand van dezen dijk sub art. 19 C² van de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag der Staatsbegrooting, hoofdstuk IX, bladz. 11.

Het waterschap het Hoog-Hemaal, uit de polders van Lith, Lithoijen, Geffen en Oss bestaande, heeft eene oppervlakte van 3183 hektaren. De landerijen betalen in den omslag van het waterschap en in dien van den polder, waartoe zij behooren. Het totaal van deze omslagen bedroeg in 1879: in den polder van Lith f 3, in dien van Lithoijen f 2, in den polder van Geffen f 2,16 en in dien van Oss f 1,42 per hektare.

De polder van Oijen heeft eene oppervlakte van 919 hektaren. In 1879 bedroeg de omslag f 2 per hektare. Deze omslagen zullen dit jaar natuurlijk belangrijk hooger zijn.

De post is in het wetsvoorstel opgenomen, omdat het werk in dit jaar is uitgevoerd. Bijzondere reden om de uitgave op de begrooting voor het volgende dienstjaar voor te stellen bestond er niet.

Art. 104. In het bedrag van f 10 000 wegens »bijkomende werken aan het postgebouw te 's Gravenhage" is voor het afbreken en weder opbouwen van den afgekeurden scheidingsmuur begrepen eene som van f 7588. Vermits die muur eerst nà het afbreken van het oude gebouw was gebleken onbruikbaar te zijn, kon op dit werk niet bij het ontwerpen van het bestek worden gerekend.

Overigens bedraagt het aandeel der postadministratie in de kosten van het postkantoor te Nijverdal f 11 000, zoodat in het tot verhooging van het artikel voorgestelde bedrag van f 30 000 eene som van f 9000 voor andere behoeften is begrepen.

Intusschen is thans met voldoende zekerheid te voorzien, dat op andere onderdeelen van het artikel zooveel zal overblijven als noodig is om daaruit al de behoeften over dat dienstjaar te bestrijden, zoodat het bedrag der voorgestelde verhooging tot f 21 000 kan worden verminderd. Eene daartoe strekkende nota van wijziging in het wetsontwerp gaat hiernevens.

Art. 112. De verhooging is tot het geheele bedrag der onverwachte uitgaaf uitgetrokken, omdat de op dit artikel vermelde post geheel voor de gewone onderhoudswerken bestemd en daarvoor welligt niet toereikend is. Eerst na het einde van het dienstjaar kan blijken, of op het artikel een overschot of een tekort is, 't geen dan door overschrijving uit art. 119 van het hoofdstuk kan worden aangevuld.

De ondergrondlijnen, sedert eenige jaren in de steden gelegd, zijn opzettelijk daarvoor vervaardigde kabels, uit de fabriek van FELTEN en GUILLEAUME te Keulen. Deze kabels bevatten zeven of minder, door getah-pertja geïsoleerde koperdraden. Zijn er meer draden noodig, zoo wordt een tweede kabel gelegd.

Art. 2.

Art. 101. Het is noodzakelijk dat aan ambtenaren, die tijdelijk bij het Departement worden geplaatst, vergoeding worde toegekend: eensdeels wegens kosten voor hen uit den aard der zaak aan zoodanige verplaatsing verbonden, en ten andere wegens het tijdelijk gemis der emolumenten die door hen op hunne standplaats werden genoten.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

G. J. G. KLERCK.

[70. 7.]

NOTA VAN WIJZIGING *in het Ontwerp van Wet.*

De voorgestelde verhooging van art. 104, onderhoud en lasten der bestaande, zoomede kosten van oprigting en verkrijging van nieuwe gebouwen, ten deele ook voor de telegraphie bestemd; huur, benevens kosten van verwarming, verlichting en schoonhouden van localen; drukwerken, telegrammen, griffie- en proceskosten, advertentien, bindwerk, kosten van fabricatie van postzegels, briefkaarten, briefomslagen en formulieren voor postwissels, grondstoffen voor stempels, aankoop en onderhoud van postrijtuigen, brieventasschen en zakken, postbussen, weegtoestellen en wapenborden, transportkosten, benevens uniformkleeding van conducteurs der brievenmalen, brievenbestellers, kantoorknechts en postboden, alsmede kosten van huur, onderhoud en aankoop van verder materieel voor het postwezen benoodigd, wordt verminderd met *negen duizend gulden* (f 9000) en het eindcijfer van het artikel daardoor gebragt op *twee honderd zes en negentig duizend een honderd gulden* (f 296 100).

Ten gevolge van voorschreven vermindering wordt het totaal der IVde afdeeling gebragt op *twee millioen acht honderd zes en vijftig duizend gulden* (f 2 856 000) en het eindcijfer van hoofdstuk IX der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880 nader vastgesteld op *twintig millioen vier honderd een en veertig duizend twee honderd zeven en dertig gulden negen en veertig cent* (f 20 441 237,49).

[71. 1.]

GELEIDENDE BRIEF.

Den Heere Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

's GRAVENHAGE, *den* 17*den November* 1880.

Ter voldoening aan art. 57 alin. 2 der Grondwet heb ik, krachtens magtiging des Konings, de eer hiernevens aan U Hoog EdelGestrenge te doen toekomen afschrift en vertaling der overeenkomst tusschen *Nederland* en *Belgie* tot wederkeerige bescherming van fabrieks- en handelsmerken, den 22sten October ll. te *'s Gravenhage* gesloten.

Ik verzoek U Hoog EdelGestrenge die stukken aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te willen mededeelen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

VAN LYNDEN VAN SANDENBURG.

[71. 2.]

OVEREENKOMST.

CONVENTION conclue entre les *Pays-Bas* et la *Belgique* pour la protection des marques de fabrique et de commerce.

Le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas et le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Belges, ayant jugé utile d'assurer dans les deux États une protection réciproque aux marques de fabrique et de commerce, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1.

Les sujets Néerlandais en Belgique et les sujets Belges aux Pays-Bas jouiront en ce qui concerne les marques de fabrique et de commerce, de la même protection que les nationaux.

Article 2.

Pour s'assurer la protection consacrée par l'article précédent les sujets Néerlandais en Belgique et les sujets Belges aux Pays-Bas devront remplir les formalités prescrites à cet effet par la législation respective des deux pays.

Article 3.

Le présent arrangement sera exécutoire dès la date de sa publication officielle dans les deux pays et il aura force et vigueur de traité jusqu'à dénonciation de part ou d'autre.

En foi de quoi, les soussignés ont signé la présente convention et y ont apposé le sceau de leurs armes.

Fait en double à la Haye, le 22 Octobre 1880.

(*L. S.*) (*get.*) DE LYNDEN DE SANDENBURG.

(*L. S.*) » Cte. AUGTE. VAN DER STRATEN PONTHOZ.

VERTALING.

OVEREENKOMST tusschen *Nederland* en *Belgie* gesloten tot bescherming van fabrieks- en handelsmerken.

De Regering van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en de Regering van Zijne Majesteit den Koning der Belgen, het nuttig geoordeeld hebbende in de beide Staten de wederkeerige bescherming te verzekeren der fabrieks- en handelsmerken, zoo zijn de ondergeteekenden, daartoe behoorlijk gemagtigd, omtrent de volgende bepalingen overeengekomen:

Artikel 1.

De Nederlandsche onderdanen in Belgie en de Belgische onderdanen in Nederland zullen met betrekking tot de fabrieks- en handelsmerken dezelfde bescherming genieten als de wederzijdsche eigen onderdanen.

Artikel 2.

Om zich van de bescherming, bedoeld in het voorgaande artikel, te verzekeren, zullen de Nederlandsche onderdanen in Belgie en de Belgische onderdanen in Nederland de formaliteiten in acht moeten nemen, welke te dien einde door de bijzondere wetgeving der beide landen zijn voorgeschreven.

Artikel 3.

Deze schikking zal van kracht zijn, te rekenen van den dag harer officiële afkondiging in beide landen, en zij zal de kracht en werking hebben van een vormelijk tractaat tot op het oogenblik der opzegging door eene der partijen.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden deze overeenkomst hebben onderteekend en van hun zegel voorzien.

In dubbel opgemaakt te 's Gravenhage, den 22sten October 1880.

(*L. S.*) (*get.*) VAN LYNDEN VAN SANDENBURG.

(*L. S.*) » Graaf AUGTE. VAN DER STRATEN PONTHOZ.

[72.]

VERSLAG over de verrigtingen aangaande het armbestuur over 1878.

NB. Al de tot dit verslag behoorende bescheiden zijn in het afzonderlijk bij deze Bijlagen gevoegde deel *Bijlage* E vereenigd.

en dat het aan de deelhebbers verschuldigd bedrag bij andere hooger was, dan de kapitalen, door die banken bezeten. Dit laatste was echter vermoedelijk een gevolg van de koers der effecten.

Ten opzigte van de bezittingen der bank te Amsterdam, van het bedrag, door haar aan de inbrengers verschuldigd, en van haar reservefonds worden in het door het bestuur dier instelling over 1878 uitgebragte verslag de volgende mededeelingen gedaan.

De bezittingen bestaan op 31 December uit de navolgende waarden:

Effeten, certificaten Nationale Werkelijke Schuld	f	2 547,025
Prolongatien		2 335 000,00
Hypotheken		21 000,00
Pandbrieven Nationale Hypotheekbank 5 percent		27 000,00
Pandbrieven Nationale Hypotheekbank 4½ percent		326 000,00
Aandeelen Guarantie-kapitaal 2de serie		35 000,00
Obligatien Nationale Schuld 1878, à 4 percent		393 046,25
Kassa-rekening		29 319,54
Kassier		274,675
Het kapitaal aan de inbrengers verschuldigd op 31 December is		3 087 904,65

Het reservefonds bestond uit het volgende:

Vaste goederen	f 10 000	
Pandbrieven	30 000	
		40 000,00
Reserve voor aflossing van aandeelen in het Guarantie-kapitaal		30 282,50
Renten, nog te ontvangen		7 898,25
Mobilair		500,00
Kantoorbehoeften		1 000,00

Te Steenbergen werd op 15 Julij 1877 eene spaarbank opgerigt. De opgaven dier instelling loopen van dien datum tot 15 Julij van het daarop volgende jaar. Hare bezittingen beliepen f 13 110, het bedrag door haar aan de deelhebbers verschuldigd bedroeg f 13 157, het laatste overtrof derhalve de bezittingen met een bedrag van f 47.

In den loop van 1878 werd door de spaarbank te Breda f 30 400 ter leen verstrekt onder hypothecair verband tegen eene rente van 4½ pct. en f 30 000 belegd in inschrijvingen op het Grootboek der Nederlandsche schuld, rentende 4 pct. Een hypotheek van f 7000 à 4½ pct. is afgelost, tien obligatien van het voormalig amortisatie-syndicaat ieder groot f 1000 rentende 3½ pct. zijn verkocht en 3 pandbrieven der Nationale hypotheek rentende 4 en 5 pct. uitgeloot.

Het getal inleggers te Arnhem vermeerderde in 1878 met 528 en bedroeg op ult. December van dat jaar 4767. Circa 1000 posten werden meer geboekt dan het jaar te voren. Het cijfer van inleg bedroeg f 415 804 en dat der terugbetalingen f 340 637, zoodat meer is ontvangen f 75 167. De bezittingen der bank vertegenwoordigden op ult. December 1878 eene waarde van f 1 166 645, de 4767 inleggers hadden hiervan te vorderen f 992 900 en bedroeg mitsdien het reservefonds f 173 745.

Vrees bestond er bij het bestuur der spaarbank te Rotterdam, dat die instelling een gevoelig verlies zou lijden, ten gevolge van de financiele catastrophe, die aldaar heeft plaats gehad. Hoewel het op het tijdstip, waarop het verslag dier bank werd uitgebragt, niet juist was op te geven, kon het bestuur toen reeds mededeelen, dat het hoogstens f 120 000 zou bedragen. Aangenomen nu, merkt het bestuur op, dat het verlies gemeld cijfer bereikte, dan zou het reservefonds op dat oogenblik toch nog f 847 000 groot zijn, welk cijfer het ook voor 5 jaren bedroeg.

De toenemende omvang der administratie bragt het bestuur der bank te Haarlem tot het besluit, om te beproeven, in hoeverre het mogelijk zou zijn althans een deel van den steeds toenemenden arbeid op een bezoldigd personeel over te brengen. Het meende dat daardoor de toekomst van de bank beter te verzekeren zou zijn, de bestaande onevenredigheid tusschen arbeid en kosten zou verminderen en dus een meer gezonde toestand in het leven zou kunnen treden, doch het was er nog niet genoegzaam van verzekerd, dat door de vermeerdering van onkosten, die, uit den aard der zaak, eenige vermindering van de uit te keeren rente ten gevolge moest hebben, niet eenige groote inlagen zouden terug genomen worden. Om hieromtrent eenige zekerheid te erlangen werd met ult. Junij, vervolgens op ult. December 1878 ½ pct. minder rente toegekend dan tijdens het kosteloos beheer. Het teruggehouden bedrag, ongeveer f 2380 werd bij het reservefonds gevoegd. Voorshands mogt de uitkomst der proefneming als wel geslaagd worden beschouwd. Welligt heeft het uitzigt op mindere rente, merkt het bestuur der bank op, er toe bijgedragen, dat in het tweede halfjaar van 1878 een kleiner getal groote sommen werd ingebragt dan vroeger. Dit had echter niet belet, dat het kapitaal der bank is blijven vooruitgaan.

Het bestuur van de bank te Amersfoort heeft de bevoegdheid, om, bij voldoenden staat der bank, op het einde des jaars, voor kapitalen, welke minstens 8 maanden geplaatst waren, 1 pct. rente extra te verleenen.

De spaarbank te Rijssen werd op 1 Maart 1878 opgeheven; het verschuldigde is aan de deelhebbers terugbetaald. De commissarissen dier bank hebben het nadeelig verschil ad f 5,24 bijgepast.

Het debet bij de bank te Aduard was, wegens den lagen stand van sommige effecten bijna f 2496 meer. Die instelling had dus geen reservefonds. Dit laatste was mede het geval, voor zooveel betreft de bank te Nieuwolda. Het reservefonds werd telkens in de kas der daar gevestigde afdeeling der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen gestort.

De door de bank te Assen uit te keeren rente is met 1 Januarij 1878 van 4 op 3½ pct. gebragt.

Het voordeelig verschil tusschen het debet en credit der banken te Maastricht, uitmakende het reservefond, is voortgesproten uit de winst op de renten, daar de spaarbanken 4-5 pct. van hare kapitalen genoten en een geringer bedrag aan hunne deelhebbers vergoed hebben.

Behalve het reeds medegedeelde, zijn nog de navolgende inlichtingen omtrent het sparen op school medegedeeld:

De instellingen te Eethen en te Genderen zijn zoowel voor oud-leerlingen als leerlingen, van behoeftigen en gegoeden stand; die te Drongelen is van gemengden aard, aangezien alle bewoners dier gemeente even als de scholieren daarvan gebruik kunnen maken. Zij staan in verbinding met de spaarbank van het departement Heusden der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, welke spaarbank, als hoofdkantoor, de drie instellingen als bijkantoren in hare administratie heeft opgenomen, welke maatregel dienstig is geoordeeld met het oog op de soliditeit der belegging. Het armbestuur te Drongelen heeft het voornemen opgevat, om aan behoeftige kinderen, die getrouw de school bezoeken, spaarboekjes uit te reiken, niet alleen om mede te werken tot vermindering van het willekeurig schoolverzuim, maar tevens tot aanmoediging van het sparen. Door p. m. 40 kinderen der school te Willemstad werden wekelijks eenige centen ingebragt, die tot dusverre in de spaarbank der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te Breda waren belegd. Gebrek aan goede gelegenheid tot het overmaken dier gelden en de moeite daaraan verbonden, deden den burgemeester besluiten, de gelden persoonlijk in ontvang te nemen en naar eene betere gelegenheid tot plaatsing dier gelden om te zien. De verdere voortzetting van het sparen op de school zou van het al dan niet vinden dier gelegenheid afhankelijk zijn.

Een bedrag ad f 13 410,55 door de jeugd op school bijeen gebragt, werd, zoo als reeds hiervoren gemeld is, belegd in de spaarbank te Rotterdam. Dat bedrag is zeker aanzienlijk te noemen, vooral wanneer men daarbij in aanmerking neemt dat het grootendeels bij inlagen van heele

en halve centen bijeen kwam, en bewijst, dat het sparen op school in die gemeente en in het naburige Kralingen een aanmerkelijken omvang heeft verkregen. Meer dan de helft der schoolgaande kinderen, vermeld op het daaromtrent door het bestuur dier bank uitgegeven overzigt, hebben daaraan deelgenomen. Dat overzigt, door het bestuur der gemelde bank welwillend ingezonden, acht de Regering belangrijk genoeg om hier in zijn geheel te laten volgen:

SPAARBANK TE ROTTERDAM.

OVERZIGT van het aantal posten van inlage, bedrag enz. van het sparen op de navolgende scholen, van den 1sten Mei 1878 tot en met den 30sten April 1879.

SCHOLEN.	Aantal kinderen.	Aantal kinderen die gestort hebben.	Aantal weken.	AANTAL POSTEN VAN INLAGE. Oude.	Nieuwe.	Totaal.	BEDRAG.
Bewaarschool te Kralingen	70	51	9	35	48	83	f 37,76
Roomsch-katholijk Concordia	600	256	52	1 313	110	1 423	586,54
Concordia (Meisjes afdeeling)	382	244	52	2 068	77	2 145	961,65
Gereformeerde diaconie	355	132	52	934	42	976	264,26
Tusschenschool D.	260	200	16	356	191	547	236,73
Waalsche diaconie.	90	52	52	297	13	310	238,18
Departement tot nut van 't Algemeen.	210	67	52	504	24	528	340,27
Bijzondere, lager onderwijs	330	185	52	1 641	58	1 699	1 055,16
Idem, voor meer uitgebreid lager onderwijs	46	42	52	133	10	143	293,56
Gewoon lager onderwijs.	154	95	16	149	94	243	180,13
Idem, idem.	130	111	52	982	27	1 009	623,48
Bijzondere, voor meer uitgebreid lager onderwijs	400	145	34	407	16	423	342,03
Gereformeerde diaconie	506	83	48	608	28	636	358,97
Bijzondere, voor meer uitgebreid lager onderwijs	261	24	4	11	8	19	11,53
Idem, idem.	85	56	52	522	13	535	799,11
Gemeenteschool te Kralingen	180	113	4	»	102	102	43,04
Bijzondere, voor meer uitgebreid lager-onderwijs	85	71	52	374	12	386	303,06
Gemeenteschool te Kralingen. . . .	280	180	11	122	158	280	155,77
Gereformeerde diaconie	570	247	52	2 221	47	2 268	743,05
Bijzondere, voor meer uitgebreid lager onderwijs	180	148	52	953	22	975	963,63
Roomsch-katholijk.	560	310	52	2 033	118	2 151	813,02
Bijzondere, lager onderwijs	624	326	52	2 449	118	2 617	1 296,18
Idem, idem.	320	139	52	1 018	40	1 058	683,06
Idem, voor meer uitgebreid lager onderwijs	140	87	52	589	26	615	841,04
Oud-katholijk	44	40	52	401	6	407	135,93
Gereformeerde diaconie	550	246	52	2 186	39	2 225	833,84
Kosteloos lager onderwijs	420	386	13	594	131	725	269,57
	7832	4036		22 950	1 578	24 528	f 13 410,55

Ten einde het getrouw schoolbezoek te bevorderen waren te Aagtekerke, Cats, Colijnsplaat, Cortgene, Grijpskerk, Koudekerke, Middelburg, Nieuw- en St. Joostland, Oostkapelle, Serooskerke, Zoutelande, St. Annaland, Goes, Aardenburg en Sluis, allen in Zeeland, aan leerlingen der openbare lagere scholen aldaar spaarboekjes uitgereikt, waarop een zeker bedrag, loopende van af f 1 tot f 5 was ingeschreven. Twee honderd vijf en veertig kinderen ontvingen dit gunstbewijs, terwijl 5, die reeds in het vorige jaar dergelijk boekje verwierven, zich verheugden in eene bijschrijving van f 2 voor ieder. Het totaal bedrag dezer in- en bijschrijving beliep f 564.50 of gemiddeld per leerling bijna f 2,26, welk bedrag is verstrekt uit de provinciale toelage ad f 2000, ter bevordering en aanmoediging van het schoolgaan en meer getrouw schoolbezoek op de openbare en bijzondere school in dat gewest verleend.

Door burgemeester en wethouders van Zuidhorn, in hunne hoedanigheid van plaatselijke schoolcommissie, is bepaald, dat aan leerlingen, die gedurende elke maand geene enkele schoolles verzuimden een kaartje uitgereikt zal worden en dat vijf of meer kaartjes, in den loop van het jaar verworven, regt op eene belooning geven. Jaarlijks, in de maand December, zal het bedrag van elk, op eene spaarkaart ingeschreven en, na afloop der schooljaren of bij vertrek uit de gemeente, door den hoofdonderwijzer uitbetaald worden. Behalve den prikkel tot getrouw schoolbezoek, meenen burgemeester en wethouders van gemelde gemeente, dat daardoor tevens vroegtijdig bij kinderen de grondslag tot sparen gelegd wordt.

Spaarkassen.

Het aantal spaarkassen, vermeld op tabel 32, is twee minder dan voorkomt op de die instellingen betreffende tabel, gevoegd bij het verslag over 1877. De vermindering is veroorzaakt door de opheffing van de spaarkas te Dordrecht in October 1877 en door de niet meer onder de ontvangen statistieke opgaven voorkomende spaarkas te 's Gravenhage. Deze instelling was, blijkens vorige verslagen, reeds verscheidene jaren buiten werking.

Daar omtrent de spaarkas te Ede en omtrent die van het parochiaal kerk- en armbestuur der Roomsch-katholieke gemeente te Groningen geene opgaven zijn ontvangen, en de spaarkassen te Brouwershaven en Smallingerland, bij gemis aan deelneming, buiten werking bleven, loopen de in de tabel vermelde en de hier volgende cijfers over 25 spaarkassen.

Het getal personen, die in 1878 in gemelde instellingen deelnamen, was 5312, een cijfer, dat, vergeleken met dat in het voorafgaande jaar, eene vermindering van 606 deelnemers aanwijst. De oorzaak daarvan ligt vermoedelijk, hoewel dit niet wordt vermeld, hoofdzakelijk in de spaarbanken. Bij die instellingen toch is de gelegenheid voor de minvermogenden tot het inbrengen van spaarpenningen meestal veelvuldig, en geschiedt de teruggave, zoo die verlangd wordt, binnen een betrekkelijk kort tijdsverloop of, wanneer de terug gevraagde gelden een bepaald bedrag niet te boven gaan, dadelijk. In de spaarkassen kan gewoonlijk slechts eenmaal per week, gedurende eenige maanden in het jaar een aangewezen bedrag worden ingelegd, om het in zijn geheel, met den daarop verschenen interest, bij de nadering van den winter, hetzij in geld, hetzij in natura, terug te ontvangen. Gene geven dus gelegenheid tot het beleggen van kleine sommen gelds, die bij ontstaan van behoefte dadelijk of zeer spoedig terug gegeven worden, deze om bij de nadering van den winter, wanneer de verdiensten veelal schraal en de behoeften groot zijn, in het bezit te geraken van brandstoffen en noodzakelijke levensbehoeften.

Ofschoon nu het doel der beide soorten van instellingen zeer heilzaam is, zal toch moeten erkend worden, dat eerstgenoemde voor de minvermogenden geriefelijker zijn dan de laatste, waar echter tegenover staat, dat hetgeen in natura door spaarkassen wordt verstrekt, beter in qualiteit en goedkooper is, dan dat wat winkeliers bij kleine hoeveelheden verkoopen, omdat het door de besturen dier instellingen bij groote partijen wordt ingekocht.

Ten gevolge van de mindere deelneming was het bedrag der gedane inlagen aanmerkelijk lager dan in het voorafgaande jaar. Het beliep f 107 316 tegen f 118 171 in 1877 en levert dus een verschil op in minder van f 10 855. Aan de deelhebbers werd terugbetaald in geld f 101 692 en in natura f 7167. Daar de teruggave in 1877 respectivelijk bedroeg f 108 343 en f 6929, was het bedrag in 1878 in geld terug gegeven f 6651 en in natura f 1762 minder dan in het voorafgaande jaar.

Hoewel het verminderd bedrag van ontvangst en teruggaaf, zoo als reeds boven is opgemerkt hoofdzakelijk aan het kleine getal inleggers moet worden toegeschreven, geeft het bestuur van de spaarkas te Meppel daarvoor als reden op: de afwijzing van inbrengers, die niet behooren tot de klasse van ingezetenen, waarvoor de instelling bestemd is. Door hen werden in vorige jaren de meeste en grootste inlagen gedaan, alleen met het doel hooge rente te behalen.

In tegenstelling van de algemeene uitkomsten waren er, zoo als blijkt uit de vergelijking der tabellen over beide jaren, eenige spaarkassen, waar meer ingelegd en meer terug gegeven werd dan in 1877. Waaraan dit is toe te schrijven, daarvan wordt mede niets gemeld.

Boven is medegedeeld dat de inleg in 1878 bedroeg f 107 316 en het terugbetaalde f 108 859, waarvan f 101 692 in geld en f 7167 in natura. Het tweede bedrag overtrof het eerste met f 1543, welke som als interest der ingelegde gelden is te beschouwen.

De verdere ontvangsten en uitgaven in 1878 loopen niet veel uiteen met die van 1877. De inkomsten van bezittingen van allerlei aard en toegekende regten waren f 2967 tegen f 3059 in 1877 en dus f 92 minder; de inschrijvingen of bijdragen van particulieren daarentegen, welke in 1877 f 2563 bedroegen, beliepen in 1878 f 2791 en waren derhalve laatstgenoemd jaar f 228 meer. De voordeelige saldo's van rekening en de verschillende ontvangsten beliepen f 1915 en f 899 tegen f 1484 en f 1617 in 1877; de eerste waren dus f 431 meer, de laatste f 718 minder dan in dat jaar.

Voor onderhoud van gebouwen en lasten, waarmede die eigendommen bezwaard zijn, zoomede voor alle kosten van administratie, werd uitgegeven f 1757 of f 53 meer; de nadeelige saldo's van rekening waren f 213 of 30 meer; daarentegen de verschillende uitgaven f 706 of 416 minder dan in 1877.

In 1878 werd f 21 814 rentegevend belegd en f 20 251 door verkoop van effecten en andere bezittingen, met de daarop verschenen interest, verkregen.

In de provinciën Noordbrabant en Limburg waren geene instellingen van dien aard; in Zeeland bestaat er slechts één, die, zoo als reeds is medegedeeld, bij gebrek aan deelneming ook in 1878 niet gewerkt heeft. In de overige provinciën stond het getal deelnemers tot de bevolking der provinciën, als:

in Gelderland	0,43
» Zuidholland. . . .	2,61
» Noordholland . . .	0,53
» Utrecht	1,08
» Friesland.	3,67
» Overijssel.	3,41
» Groningen	1,15
» Drenthe	0,62

tot 1000 zielen. Hieruit blijkt dat de deelneming in deze instellingen in Zuidholland, Friesland en Overijssel meer was dan in die der andere provinciën.

Ten opzigte van de spaarkas te Brouwershaven is gemeld, dat eene commissie zich gevormd heeft om het sparen door de arbeidende klasse te bevorderen. Men hoopt daardoor het fonds, thans groot f 235 en berustende in de spaarbank te Zierikzee, aan zijne oorspronkelijke bestemming te doen beantwoorden.

Hulpbanken.

Door het departement » Lemmer " der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen werd eene hulpbank opgerigt. Zij is op 30 Maart 1878 in werking gebragt. Ten gevolge daarvan bedroeg het getal dezer instellingen 50 tegen 49 in 1877.

Behalve deze 50 hulpbanken, zijn er eenige instellingen ter voorkoming van armoede, die, hoewel van anderen aard, toch voorschotten verstrekten. Dit was o. a. het geval met de banken van leening te Groningen en te Maastricht; met de spaarbanken te Harderwijk en te Barneveld.

Eene commissie te Breda, benoemd door het Departement tot Nut van 't Algemeen aldaar, verleende, zoo als in vorige verslagen is vermeld, voorschotten op pensioenen en gagementen.

Uit de tabellen 33*a* en *b* blijkt, dat in Limburg nog geene instellingen van dezen aard waren, dat in de provincien Noordbrabant en Drenthe er nog slechts eene aanwezig was en dat de meeste en belangrijkste in Gelderland, Zuidholland en Noordholland gevonden worden.

Het getal voorschotten was 21 meer dan in 1877; het bedroeg 8554 tegen 8533 in dat jaar. Het getal personen, aan welke voorschotten werden verstrekt, was daarentegen 620 minder dan in 1877; het beliep 6425 tegen 7045 in genoemd jaar. Het stond in 1878 tot de bevolking der provincien waar hulpbanken gevestigd waren als 1,72 tot 1000 zielen. De verhouding was in:

Noordbrabant	0,40
Gelderland	2,28
Zuidholland	1,65
Noordholland	2,39
Zeeland	1,96
Utrecht	1,87
Friesland	1,63
Overijssel	2,16
Groningen	1,52
Drenthe	0,41

Met uitzondering van Gelderland, Friesland en Drenthe, was die verhouding in alle provincien lager dan in 1877. Wat Zuidholland betreft, het in het oog loopende verschil, vergeleken met dat jaar, ligt hoofdzakelijk in de hulpbank te Leiden, welker bestuur het aantal personen, aan welke voorschotten verstrekt zijn, niet heeft opgegeven. In 1877 bedroeg het bij die bank 608. De verschillen der verhoudingen der beide jaren, voor zooveel de andere provincien aangaat, waren niet groot en zijn daarvoor dan ook over het algemeen geene redenen opgegeven. Alleen is door het bestuur van eene bank vermeld, dat sommige personen, die zich om een voorschot aanmeldden, waren afgewezen, omdat zij, volgens het reglement, niet mogten geholpen worden; anderen, omdat zij vroeger in gebreke waren gebleven in de teruggave en wel op eene wijze, die meer van onwil dan van onmagt getuigde, wederom anderen wegens ongegoedheid der borgen; enkele omdat men gegronde redenen meende te hebben om te gelooven dat van de te leen gevraagde gelden gebruik zou gemaakt worden op eene wijze niet strookende met het doel der instelling

Het bedrag, dat in 1878 voorgeschoten werd, was echter hooger dan in 1877. Het beliep f 830 038 tegen f 815 422 in dat jaar, en was dus f 14 616 meer. Omgeslagen over het getal personen, aan welke ze zijn gedaan, bedroeg het voor elke persoon in:

Noordbrabant	f 128,23
Gelderland	91,93
Zuidholland	188,15
Noordholland	118,00
Zeeland	104,72
Utrecht	113,47
Friesland	110,80
Overijssel	115,17
Groningen	154,57
Drenthe	195,93

Met uitzondering van Utrecht, was het door de banken voorgeschoten bedrag per persoon in elke provincie hooger dan in 1877.

Was het getal personen, waaraan door de hulpbanken geld geleend werd, minder dan in 1877, de bovenstaande berekening toont aan, dat de instellingen in 1878 flink gewerkt hebben.

Eenige hulpbanken verstrekten de voorschotten renteloos, andere tegen eene lage rente, weinige tegen 5 pct. of nog iets meer. Gemiddeld bedroeg de betaalde rente bijna 3 pct. van het voorgeschoten bedrag. Door de leeners werd in 1878 terugbetaald eene som van f 827 754.

Over het algemeen zijn de geleende bedragen vrij geregeld op den bepaalden tijd terug gegeven. De boeten, wegens wanbetaling beliepen toch slechts f 1298 of 0,15 pct. van de verleende voorschotten.

Voor zooverre de berigten luiden, waren de gevallen, waarin de borgen moesten worden aangesproken, weinig in getal. In die gevallen, waarin daartoe overgegaan moest worden, geschiedde de betaling door deze meestal vrijwillig; te Arnhem echter niet dan na dagvaarding en vonnis en te Apeldoorn na het begin eener geregtelijke vervolging, die echter niet behoefde te worden voortgezet. Het bedrag der voorschotten, dat als oninvorderbaar moest worden afgeschreven, beliep in 1878 f 235; een bedrag, dat in verhouding van het door de banken in dat jaar voorgeschotene, zeker gering is te noemen.

Het bedrag, waarmede de banken op 31 December 1878 werkten, was f 443 991. Daarvan behoorde f 144 212, gesproten uit de winsten en andere bronnen, aan die instellingen, terwijl f 299 779 aan geldschieters of aandeelhouders verschuldigd was. De renten of dividenden van dat verschuldigde beliepen f 12 542 of gemiddeld 4 pct. Opgenomen werd in laatstgemeld jaar, ook door plaatsing van aandeelen f 89 132; daarentegen werd er f 78 745 afgelost en belegd. Voor onderhoud of huur van gebouwen en verdere lasten, waarmede de eigendommen of inkomsten bezwaard zijn en voor alle kosten van administratie is uitgegeven f 9408, waar tegenover stonden de renten van belegde kapitalen en inkomsten van andere bezittingen, die f 2192 en de inschrijvingen of bijdragen van particulieren, die f 6313 bedroegen. De gemaakte overwinst bedroeg in 1878 f 10 263. Slechts vier banken leden eenig verlies en wel tot een gezamenlijk bedrag van f 340. Op den rug der tabel 33*b* wordt vermeld, bij welke dit het geval was.

Ten opzigte van de hulpbank te Arnhem werd gemeld, dat de aanwezige gelden niet altijd voldoende waren om aan de vele aanvragen ter verkrijging van voorschot te voldoen, waarom tijdelijk de hulp van een kassier was ingeroepen. Het vrij kostbare van dit hulpmiddel deed het bestuur er op bedacht zijn nogmaals het vaste kapitaal te vermeerderen, waartoe een beroep is gedaan op de kas der vereeniging Hulpbetoon.

Ter vereenvoudiging waren eenige wijzigingen gebragt in de administratie der hulpbank te Apeldoorn en werd in verband daarmede bepaald, dat de voorschotten zouden bedragen f 10 of veelvouden daarvan tot f 300 toe, dat kleinere voorschotten dan f 100 worden verleend voor 64 weken tegen eene rente van 4 ten honderd en grootere dan f 100 voor 112 weken tegen eene rente van 7 ten honderd en dat aan geldopnemers, die niet kunnen schrijven, de voorschotten worden verstrekt na onderteekening van bijzondere daarvoor ingerigte schuldbekentenissen door de borgen.

Bijna de helft van het getal voorschotten der hulpbank te Zwolle werd weder verleend aan landbouwers, een verschijnsel, dat zich telken jare voordoet. Waaraan dit is toe te schrijven, weet het bestuur dier bank niet met zekerheid te zeggen. Alleen kan het constateren, dat de betaling van pacht voor gehuurd hooiland, in zekere mate te beschouwen als grondstof voor de te verkoopen boter en vee, in zeer vele gevallen werd opgegeven als het doel, waartoe het voorschot werd aangevraagd.

Reeds is boven medegedeeld, dat het bestuur der bank van leening te Groningen voorschotten verstrekt. Aan 136 personen werden 541 voorschotten in 1878 gedaan tot een gezamenlijk bedrag van f 22 592, tegen eene rente van 12 pct. In dat jaar werd f 22 094 terugbetaald terwijl aan interest f 656 ontvangen werd.

Klagten waren bij het Departement van Kolonien inge-

komen over de spaarbank te Barneveld, die, zoo als hierboven is gemeld, voorschotten verstrekt, en wel op de gagementen van militairen, die bij de koloniale landmagt gediend hebben. Uit een daaromtrent ingesteld onderzoek is gebleken dat een interest van 12 pct. van de leeners werd gevorderd, een interest, die, in stede van matig, zoo als art. 3 der wet van 26 Mei 1849 (*Staatsblad* n°. 24) voorschrijft, zeer hoog is te noemen. De Regering heeft daarom aan het bestuur dier bank doen mededeelen, dat het haar zonderling voorkomt, dat eene uit liefdadigheid in het leven geroepen instelling, wier doel is het voorkomen van armoede, een zoo hoogen interest vordert, en vreemder nog dat het bestuur het doet voorkomen, als of het verstrekken van voorschotten aan gegageerde militairen tegen eene rente van p. m. 12 pct. met het weldadig oogmerk geschiedt om hen uit de handen van woekeraars te houden, dat die handelingen in strijd zijn met de bovengemelde wet van 1849, dat, zoo het wenscht voort te gaan met het geven van voorschotten, het zich moet houden aan de door Gedeputeerde Staten van Gelderland goedgekeurde bepalingen, of wel nieuwe bepalingen moet vaststellen en die aan de goedkeuring van dat collegie onderwerpen. Hoewel aanvankelijk ongenegen, is het bestuur der bank daartoe later overgegaan. Het heeft bepalingen vastgesteld, welke door Gedeputeerde Staten van gemeld gewest zijn goedgekeurd.

Vereenigingen tot het uitoefenen van patronaat over de armen

Ten opzigte van deze vereenigingen werden over 1878 de volgende berigten ontvangen:

De Maatschappij van Weldadigheid tot welstand der bewoners der kerkelijke gemeente St. Willebrord had op den toestand der bewoners van die gemeente in 1878 weder een gunstigen invloed uitgeoefend. Zoo als in vroegere verslagen ook reeds is medegedeeld, is haar doel het aldaar gegeven wordende lager onderwijs en de gunstig werkende industrieschool te ondersteunen en bevorderlijk te zijn, en het voortdurend in vruchtbaren staat bewaren van de ontgonnen gronden.

Voor dat doel werd in genoemd jaar uitgegeven aan:

kantwerk en breiloon	f	169,64
saijet en katoen		224,73
voeding van de kantwerksters en ververschingen voor de schoolgaande kinderen		40,71
kleederen		36,88
huishoudelijke behoeften der onderwijzeressen		432,60
schoolbehoeften		23,17⁵
brandstoffen		21,00
onderhoud van het locaal der industrieschool en woning		41,96
onderhoud der ontgonnen gronden		53,03
grond- en andere belastingen, brievenpost, bodeloon enz.		19,06⁵
Te zamen	f	1 062,79

De gemelde uitgaven werden gedeeltelijk bestreden uit de pachtpenningen der in cultuur gebragte gronden, welke tegen geringen huurprijs aan de bewoners der genoemde gemeente in gebruik werden afgestaan. Het overige heeft de Maatschappij bestreden uit de opbrengst der verkochte kantwerken en gebreide goederen, uit ontvangen liefdegiften en uit bijdragen van hare commissarissen.

De Protestantsche Vereeniging » Hulpbetoon" te Arnhem ging voort aan armen, ongelukkigen en verwaarloosden de behulpzame hand te bieden, zoowel door hen de gelegenheid te openen iets te verdienen of eene nering aan te vangen of voort te zetten, eene enkele maal ook door het uitreiken van giften, als door het bevorderen van godsdienstzin en zedelijkheid, spaarzaamheid en huisselijkheid, of door het aansporen tot getrouw bezoeken van school, kerk en catechisatie. Zoo werden in het afgeloopen jaar weder ruim honderd huisgezinnen, waarover zich de zorg der vereeniging uitstrekte, te gemoet gekomen, en de dames, die de huisgezinnen bezochten, vonden bij de meesten, aan wie zij zich lieten gelegen liggen, een erkentelijk en dankbaar gevoel voor hetgeen men deed. In plaats van den werkkring te kunnen uitbreiden, zag de vereeniging zich genoodzaakt dien te beperken. Zij kon voor aankoop van grondstoffen, in plaats van f 2400, slechts f 1600 op hare begrooting brengen en moest het subsidie aan de industrieschool voor meisjes ad f 200 in 1878 met f 100 verminderen.

In den aard der werkzaamheden van de vereeniging tot uitoefening van patronaat over behoeftigen te Apeldoorn en in haren toestand vielen geene veranderingen voor. Zieken werden verpleegd, ouden van dagen en zwakken gesteund door bijdragen en werkverschaffing.

De commissie van weldadigheid ter werkverschaffing in die gemeente heeft uit gebrek aan fondsen in 1878 weder niet gewerkt.

De instelling Sint Pieter, bestemd ter voorkoming van armoede, te Heerewaarden, verleende in 1878 geen te gemoet koming.

Gedurende den winter verschafte de vereeniging tot verbetering van den toestand der arbeidende klasse te Lienden aan velen werk. Dat werk bestond in het pluizen van touw; de resultaten waren bevredigend.

De Vereeniging » Hulpbetoon aan eerlijke en vlijtige armoede" te Rotterdam verschafte aan 72 vrouwen naaien breiwerk. Voor aankoop van gereedschappen en werkstoffen is de belangrijke som van f 7034,10, voor daggelden of arbeidsloonen f 2052,27, voor spijs en kleeding f 258,51 en voor schoolgelden van kinderen van bij de vereeniging ingeschreven vrouwen f 24,51 in 1878 uitgegeven. De lasten, waarmede de eigendommen en inkomsten der instelling bezwaard waren, en de kosten van administratie beliepen f 1189,21. Deze uitgaven, te zamen groot f 10 558,60, konden geheel worden bestreden uit de opbrengst van het verkochte werk ad f 9484,08, uit de inkomsten van bezittingen van allerlei aard ad f 329,94 en uit de opbrengst van collecten en ontvangen giften, ad f 983,40. Het voordeelig slot van rekening bedroeg f 19 513,82⁵ en bestond uit:

gelden bij den kassier, ad.	f	1 504,57⁵
goederen in het magazijn aanwezig, ad		10 444,56
grondstoffen, ad		315,92
gelden onder beheer van de dames bestuurderessen, ad		123,01
effecten, ad		7 125,76

Dagelijks werkten ongeveer 20 mannen, vrouwen en kinderen in de inrigting ter werkverschaffing aan behoeftigen te Gorinchem en werden daar tevens gevoed. Het verrigte werk bestond in het maken van zwavelstokken en bezems en in het kloven van hout. Uitgegeven werd er voor gereedschappen en grondstoffen f 743,52, voor voeding der in de instelling gehuisveste personen f 196,31, voor daggelden of arbeidsloonen f 184,42 en voor onderhoud van gebouwen en verdere lasten, waarmede de eigendommen en inkomsten bezwaard zijn en voor alle kosten van administratie f 300.

Tegenover die uitgaven, te zamen groot f 142425 stond eene ontvangst van f 1424,25, welke ontvangst verkregen werd door den verkoop van het verrigte werk, door collecten, enz. Voor het werk is ontvangen f 1038,15, de opbrengst der collecten, enz. was f 400.

Door de Vereeniging » Hulp en Arbeid" te Oostzaan werd voor onderstand eene som van f 703,75, zijnde f 112,50 meer dan in 1877, aangewend. Voor arbeidsloon werden in dat jaar geen gelden uitgegeven; van vroeger uitbetaalde loonen is eene som van f 20 gerestitueerd.

Aangaande de Christelijke vrouwenvereeniging » Tot heil der armen" te Hilversum, is medegedeeld, dat in 1878 door haar 78 personen onafgebroken werden bedeeld, dat voor onderstand door haar eene som van f 766,25⁵ en voor kosten van beheer f 1,90 werd uitgegeven, terwijl de ont

vangsten, bestaande uit vrijwillige bijdragen, f 662,42⁵ bedroegen.

De Vereeniging » Tot behartiging van de stoffelijke en geestelijke belangen der armen" te Haarlem, heeft ook in 1878 weder getracht, met de haar ten dienste staande middelen de belangen der armen te bevorderen. Op de naaischool werd aan 22 en op de breischool aan 29 meisjes onderwijs gegeven, terwijl aan bijna alle daarvoor geschikte behoeftige vrouwen naai- en breiwerk werd verschaft. Door de vereeniging werden 116 arme huisgezinnen bezocht, waarin 260 kinderen beneden de 18 jaren werden aangetroffen.

Zij gaf uit voor:

gereedschappen en grondstoffen . . .	f	2 007,96
spijs, kleeding en onderwijs		566,06
arbeidsloon		667,20⁵
terwijl de administratiekosten en eenige andere uitgaven beliepen		208,01⁵

Deze uitgaven werden bestreden uit:

de inkomsten van bezittingen, ad . .	50,12⁵
de opbrengst van het verkochte werk, ad	2 928,62⁵
collecten en giften, ad	746,10
het voordeelig saldo van rekening, ad	405,99
verschillende kleine ontvangsten, ad .	137,52

Vereenigingen tot het verschaffen van betere woningen aan minvermogenden.

Omtrent de hier bedoelde vereenigingen werden in hoofdzaak de volgende berigten ontvangen:

De vereeniging tot het verschaffen van geschikte woningen aan de arbeidende klasse te Arnhem verkeerde in 1878 in zeer bloeijenden staat. Hare bezittingen werden door oplegging van revenuen met f 2300 vermeerderd, en zulks in weerwil van de vermeerdering der kosten van onderhoud, die aan hare woningen moesten worden besteed. Er waren op het einde van het jaar 134 woningen. Verder bezat de vereeniging op dat tijdstip zes obligatiën 4 pct. Amsterdamsche Kanaalmaatschappij, elk groot f 1000, terwijl het batig slot van rekening f 1207,39 bedroeg. De woningen waren in goeden staat en werden op den duur door de bewoners zeer gewaardeerd, blijkbaar daaruit, dat er weinig mutatie in het personeel der huurders plaats had en bijna nooit een der woningen langer dan een week onbewoond bleef. Aan huur werd ontvangen f 8130, terwijl op het einde van 1878 nog f 80 in te vorderen bleef. Slechts f 2 moest oninbaar geacht worden. Hieruit is af te leiden, dat de huurders in den regel aan hunne verpligtingen stipt voldeden, zoodat dan ook tegen geen hunner eenige vervolging is noodig geweest. Ook de gezonde ligging en inrigting der woningen bleek op nieuw uit het bijzonder klein aantal sterfgevallen onder de bewoners. Daarvan toch zijn in 1878 slechts vijf volwassen personen en geen enkel kind overleden. De sterfgevallen maakten 0.85 pct. uit van de bewoners, terwijl de sterfte in de geheele gemeente Arnhem ruim 2 pct. van de bevolking bedroeg. De bevolking der 134 woningen bestond op ult. December 1878 uit 106 mannen, 125 vrouwen en 356 kinderen. Uit een en ander blijkt dus dat de vereeniging gelukkig en voor de arbeidende klasse te Arnhem hoogst nuttig werkt.

De financiën der vereeniging tot verbetering van de woningen der arbeidende klasse te 's Gravenhage waren in goeden toestand. Aan huur werd in 1878 ontvangen f 44 024,25. Slechts 14 woningen hebben eene week ledig gestaan, wat een verlies in huur van f 21,35 veroorzaakte. Huurders, die van 1 Februarij tot half December elken Maandag, of zoo de huur bij de 4 à 5 weken wordt betaald, op elken eersten Maandag der maand, zonder eenig verzuim, betaalden, is de huursom der laatste week in December kwijtgescholden. Het kwijtgescholden bedrag beliep f 757,60. Het bestuur had zich beijverd de woningen in goeden staat te behouden. Zoo werden de woningen aan Schuldegeest uitwendig geverwd, de dakgoten vernieuwd en de boomen in het belang der tuintjes opgesnoeid; het terrein achter de woningen aan de Hoefkade, verkregen door het dempen der sloot, is, voor zooveel doenlijk, beplant en verfraaid.

Het verhuren van woningen aan minvermogenden door de Nederduitsch Hervormde diaconie te Dordrecht leverde bij voortduring voldoende uitkomsten op. Het renteloos voorschot is in 1878, door aflossing, met tien aandeelen verminderd. Door de bedeelden dier diaconie, die uitsluitend als huurders werden aangenomen, waren de woningen zeer gezocht, en met geringe uitzondering ordelijk bewoond, terwijl door allen de matige huurprijs geregeld is voldaan. Over het geheel was de gezondheidstoestand zeer gunstig.

De Maatschappijen tot verbetering der woningen voor arbeidenden en minvermogenden te Utrecht liet 29 woningen afbreken en 10 woningen daarvoor in de plaats stellen. De daaraan verbonden werkzaamheden waren in de laatste dagen van December 1878 afgeloopen, zoodat die woningen konden betrokken worden. De huurprijs van elke woning werd bepaald op f 3 per week. De geldmiddelen der Maatschappijen verkeerden in bloeijenden toestand. De ontvangen huur beliep voor de 1ste Maatschappij f 3223, voor de 2de f 5934,70 en voor de 3de f 21 358,30; de voordeelige saldo's bedroegen respectivelijk f 302,18, f 609,08 en f 956; door de 1ste werd aan de aandeelhouders een dividend van 6, door de twee andere van 5 pct. uitgekeerd. Een gedeelte der voordeelige saldo's werd aangewend tot belooning aan de huurders, die zich door zindelijkheid in de bewoning en trouwe betaling der huur onderscheiden hadden. Het met dat doel door de drie Maatschappijen uitgekeerde bedrag beliep f 1497.

De Vereeniging tot verbetering der arbeiderswoningen te Zwolle bouwde in 1878 vijf en twintig woningen, die nog in dat jaar betrokken werden. De huurprijs was, ofschoon de nieuwe woningen op dezelfde wijze als de reeds sedert eenige jaren bestaande, zijn ingerigt, hooger dan deze. Niettegenstaande den hoogeren huurprijs was de navraag naar die woningen zeer groot. Ook de huurprijs der overige woningen werd verhoogd, waarin niet een der bewoners aanleiding vond tot verhuizing. Het bedrag, door het leeg staan van eenige woningen gemist, was, hoewel gering, toch iets hooger dan in 1877, het bedroeg f 11,20 tegen f 6,50 in dat jaar. Van de huizen, verhuurd met het uitzigt op eigendomsverkrijging, werden er in den loop van 1878 vier aan de huurders in eigendom overgedragen, nadat de in de kas der vereeniging berustende stortingen tot het bedrag van f 865 waren aangevuld. Voor onderhoud der verschillende woningen is in 1878 eene som van f 278,27⁵ uitgegeven. Twee aandeelen der geldleening, groot f 20 000, zijn afgelost. De aandeelen der leening groot f 35 000, renten le 4½ pct., konden allen ook in 1878 nog niet geplaatst worden.

De honderd woningen van het Algemeen diaken-gezelschap der Nederduitsch Hervormde gemeente te Groningen werden, even als in vorige jaren, door bedeelden van de diaconie dier gemeente bewoond. Het indertijd tusschen het gezelschap en de diaconie gesloten contract, waarbij die woningen aan gemelde diaconie ten behoeve harer bedeelden, voor f 2800 's jaars in huur werden afgestaan, is in 1878 opgezegd. Hoe, ten gevolge dezer opzegging, met de woningen gehandeld zal worden, is niet vermeld. Vermoedelijk zal genoemd gezelschap ze zelve aan minvermogenden voor matigen prijs verhuren. In 1878 is voor onderhoud en belastingen uitgegeven f 830,41, voor brandassurantie en advertentiekosten f 27,07⁵; aan huur is ontvangen f 2800. De balans van gemeld jaar sloot met een voordeelig saldo van f 1786,51. Het kapitaal voor het bouwen, aankoopen en vertimmeren der woningen genegotieerd was op f 4100 na afgelost.

Er werd aan de aandeelhouders der Bouwvereeniging te Groningen uitgekeerd 5 pct., terwijl er bovendien een saldo van rekening van f 1435,15⁵ overbleef. Deze overwinst beliep niet zooveel als in het vorige jaar, wat is toe te schrijven aan het hooger cijfer der onderhoudskosten. Terwijl deze voor 1877 f 1171,43 beliepen, moest daarvoor in 1878 eene som van f 2562,71 worden uitgegeven. Het kapitaal vermeerderde door het afgeven van 80 aandeelen met f 8000, zoodat het op 31 December 1878 f 190 900

bedroeg. Het getal leden, dat volgens het vorige verslag 262 beliep, klom in 1878 tot 268. Het getal woningen steeg van 140 in 1877 tot 142 in 1878. Dit getal zal nog met 16 vermeerderen door de bebouwing van een deel van het terrein in de Frederikstraat, waarvan de aanbesteding op het einde van het dienstjaar plaats had. Voor de 142 woningen met het onbebouwde terrein was in het geheel f 210 081,40 uitgegeven. Aan huur werd ontvangen f 14 660,55 of f 927,06 meer dan in 1877.

Twee van deze soort van vereenigingen bestaan er in Limburg, namelijk een te Maastricht en een te Venlo. Beider doel is het verschaffen van doeltreffende en gezonde woningen aan minder bemiddelde lieden. Verdere opgaven omtrent deze instellingen zijn over 1878 niet ontvangen.

Verdere instellingen ter voorkoming van armoede.

De Hervormde provisorie van Neede, eene instelling tot het verleenen van hulp aan hen, die, ten gevolge van rampen, in armoede dreigen te vallen, ondersteunde 15 hoofden van huisgezinnen en 3 eenloopende personen en wendde daartoe aan een bedrag van f 257,70. Voor onderhoud van de eigendommen en verdere lasten, waarmede de inkomsten bezwaard zijn, en voor alle kosten van administratie werd uitgegeven eene som van f 38,88. Door haar is belegd f 47,19, waarvan f 15 in het ziekenfonds van het » Departement Neede tot Nut van 't Algemeen." De inkomsten van bezittingen van allerlei aard en toegekende regten beliepen f 384,92* en waren dus alleen voldoende om alle uitgaven te bestrijden. Onder de verdere ontvangsten zijn gebragt f 197,96, voordeelige sloten van rekening, en f 300 behoorende tot de vorige dienst.

Van soortgelijken aard als de bovengemelde provisorie, is het St. Antonygilde te Dwingelo. Het bestuur dezer instelling verleende aan 17 personen onderstand. Een bedrag van f 136,50 werd daartoe aangewend, waarvan f 127,50 in geld en f 9 op eene andere wijze is verstrekt.

De opbrengst der collecten en andere vrijwillige bijdragen beliepen f 128,24. Het getal bedeelden was grooter dan in 1877. Dit was mede het geval wat betreft het bedrag van den onderstand. De oorzaak van een en ander ligt vermoedelijk in den langdurigen winter van 1878 en in ziekten van nog al slependen aard.

's Gravenhage, 8 November 1880.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

SIX.

[73.]

REKENING *van ontvangsten en uitgaven ter zake van de begrooting voor den aanleg van Staatsspoorwegen voor het dienstjaar* 1878.

(Niet gedrukt.)

[74. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot verhooging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting, dienst 1880.

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 23sten November 1880.

WILLEM.

[74. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van eene verhooging van het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880, vastgesteld bij de wet van 23 Januarij 1880 (*Staatsblad* n°.1);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

In de XVIde afdeeling, *Buitengewone uitgaven*, moet na artikel 77, onder een nieuw hoofd: A[1]. Materieel der genie, een nieuw artikel volgen, namelijk art. 77*a*. Het verhoogen en verzwaren van de op militairen Rijksgrond gelegen gedeelten van den Lekdijk-bovendams, benevens het doen van voorzieningen aan en het wijzigen van de sluizen te *Honswijk* en te *Wijk bij Duurstede* (f 27 000) *zeven en twintig duizend gulden.*

Artikel 2.

Het totaal van de XVIde afdeeling van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880 wordt gebragt op (f 1 035 500) *een millioen vijf en dertig duizend vijf honderd gulden* en het eindcijfer van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1880 op (f 20 627 000) *twintig millioen zes honderd zeven en twintig duizend gulden.*

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriele departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

[74. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Het nevensgaande wetsontwerp strekt om te kunnen voldoen aan de verpligting, die op den Staat (Departement van Oorlog) rust, om de gedeelten van den Lekdijk-bovendams, onder zijn beheer, en de in dien dijk gelegen militaire inondatie-sluizen in den toestand te brengen, die voor het geheel van dien dijk, als waterkeering, noodig geoordeeld en door het bestuur van dien dijk, in overleg met dat van Rijnland, tot stand gebragt is.

De Minister van Oorlog,

REUTHER.

[74. 4.]

VERSLAG.

Bij het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting, dienst 1880, werd er in eene afdeeling de aandacht op gevestigd dat ook hier wederom geene middelen tot dekking der voorgestelde verhooging worden aangewezen.

Artikel 1.

De redactie van dit artikel werd vrij algemeen minder gelukkig gevonden. Men zou de voorkeur geven bijv. aan de volgende: In hoofdstuk VIII van de begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880, vastgesteld bij de wet van 23 Januarij 1880 (*Staatsblad* n°. 11), wordt in de XVIde afdeeling, onder litera A, achter art. 77, gevoegd een nieuw artikel 77 *a*, luidende enz.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hiermede de openbare beraadslaging over dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK.
BASTERT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[74. 5.]

NOTA VAN WIJZIGING.

Artikel 1 te lezen als volgt:

In hoofdstuk VIII der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1880, vastgesteld bij de wet van 23 Januarij 1880 (*Staatsblad* n°. 11), wordt in de XVIde afdeeling, *Buitengewone uitgaven*, na art. 77 gevoegd onder een nieuw hoofd: A[1]. »Materieel der Genie", een nieuw artikel 77*a*, luidende: »Het verhoogen en verzwaren enz."

Wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1879 (Hoofdstuk I, Uitgaven in Nederland).

[75. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot wijziging der begrooting van *Nederlandsch Indie* voor het dienstjaar 1879 (Hoofdstuk I, Uitgaven in *Nederland*).

De toelichtende memorie, die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede, Mijne Heeren, bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 24sten November 1880.

WILLEM.

[75. 2.]

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1879;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

In het 1ste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1879, vastgesteld bij de wet van 15 December 1878 (*Staatsblad* n°. 191) en gewijzigd bij de wet van 13 November 1879 (*Staatsblad* n°. 188), alsmede bij Onze besluiten van 18 Junij 1880 (*Staatsblad* n°. 110) en van 5 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 156), worden de volgende onderafdeelingen *verhoogd*, als:

Onderafdeeling 2. » Algemeene Secretarie en Secretarie van den Raad van Nederlandsch Indie", met *drie duizend vijf honderd gulden* (f 3500) en alzoo gebragt op *negen duizend vijf honderd gulden* (f 9500);

Onderafdeeling 12. » Verlofs- en non-activiteitstractementen, wachtgelden, onderstanden, pensioenen en gagementen", met *twee honderd zeven en twintig duizend gulden* f 227 000) en alzoo gebragt op *drie millioen zes honderd drie en twintig duizend vijftig gulden* (f 3 623 050);

Onderafdeeling 24. » Transportkosten uit en naar Nederlandsch Indie", met *vijf en zestig duizend gulden* (f 65 000) en alzoo gebragt op *drie honderd vijf en dertig duizend gulden* ((f 335 000); en

Onderafdeeling 43. » Militaire verlofstractementen", met *veertig duizend gulden* (f 40 000) en alzoo gebragt op *vier honderd duizend gulden* (f 400 000).

Daarentegen wordt onderafdeeling 53, » Materieel der zeemagt", *verminderd* met *drie honderd vijf en dertig duizend vijf honderd gulden* (f 335 500) en daardoor gebragt op *drie millioen acht honderd vier en zestig duizend vijf honderd gulden* (f 3 864 500).

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle ministeriële departementen, autoriteiten, collegien en ambtenaren, wien zulks aangaat, aan de naauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Kolonien,

[75. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Tot toelichting van de in nevensgaand wetsontwerp voorgedragen verhoogingen van enkele onderafdeelingen van het 1ste hoofdstuk der begrooting van Nederlandsch Indie voor het dienstjaar 1879, gelden dezelfde redenen als ten aanzien van dergelijke posten der Indische begrooting voor 1878 zijn aangevoerd (zie gedrukte stukken Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1879/80, **76**, n°. 3), namelijk voor onderafdeeling 2: de kosten van telegrammen en frankering van depêches; voor onderafdeeling 12: de meerdere behoefte voor burgerlijke pensioenen en gagementen; voor onderafdeeling 24: het steeds toenemend aantal gouvernements-passagiers; en voor onderafdeeling 43: de voortdurende oorlogstoestand in Atjeh.

Het aanzienlijk overschot op den post voor aankoop en vervoer van goederen tot aanvulling der marine-magazijnen, waaruit al de voorgestelde verhoogingen kunnen worden gevonden, is gedeeltelijk toe te schrijven aan de late ontvangst der Indische eischen voor het jaar 1880, ten gevolge waarvan de levering van verschillende artikelen niet meer in 1879 kon geschieden.

Het eindcijfer van het hoofdstuk der begrooting ondergaat door de bovenstaande wijzigingen geen verandering.

'sGravenhage, 30 October 1880.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

[75. 4.]

VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek van het wetsontwerp tot wijziging der begrooting van Nederlandsch Indie van het dienstjaar 1879 (Hoofdstuk I, Uitgaven in Nederland) heeft de navolgende uitkomsten opgeleverd.

Men had er de voorkeur aan gegeven zoo de Minister de redenen die tot deze verhoogingen geleid hebben, in de Memorie van Toelichting had opgegeven. Thans wordt aldaar alleen vermeld dat zij dezelfde zijn als ten aanzien van dergelijke posten der Indische begrooting voor 1878 zijn aangevoerd, en naar de desbetreffende gedrukte stukken verwezen. Hierdoor wordt de Kamer zonder noodzaak tot het nazoeken dier stukken gedwongen.

De meening werd verder uitgesproken dat met het ververleenen van verlof aan burgerlijke ambtenaren en militairen tot herstel van gezondheid vaak op ligtvaardige wijze gehandeld wordt. Op herziening van het reglement betreffende de keuring en het maken van strengere bepalingen daaromtrent werd dan ook door velen aangedrongen.

Ten slotte werd opgemerkt, dat wel is waar, zoo als de Memorie van Toelichting aan het slot zegt, het eindcijfer van het hoofdstuk der begrooting door de voorgestelde wijzigingen geen verandering ondergaat, maar dat deze uitkomst dan toch alleen verkregen wordt door het vrijvallen van posten die over het dienstjaar 1879 hadden moeten worden verevend en nu in 1880 zullen terug komen. Op deze wijze worden alle kansen benomen op een voordeelig saldo van rekening bij afsluiting van den dienst.

De Commissie van Rapporteurs is van oordeel, dat hierdoor de openbare beraadslaging van dit wetsontwerp genoegzaam is voorbereid.

Vastgesteld den 7den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK.
BASTERT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[75. 5.]

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG.

(Ingezonden bij brief van den 13den December 1880.)

Is het wel juist dat nopens de redenen, die tot de verhoogingen geleid hebben, in de Memorie van Toelichting *alleen* vermeld is »dat zij dezelfde zijn als ten aanzien van dergelijke posten der Indische begrooting voor 1878 zijn aangevoerd", en dat de Kamer daardoor is gedwongen tot het nazoeken der vroegere stukken? Behalve de aangehaalde woorden leest men toch in de Memorie van Toelichting, dat de redenen der verhoogingen waren: »voor onderafdeeling 2: de kosten van telegrammen en frankering van depêches; voor onderafd. 12: de meerdere behoefte voor burgerlijke pensioenen en gagementen; voor onderafd. 24: het steeds toenemend aantal gouvernements-passagiers, en voor onderafd. 43: de voortdurende oorlogstoestand in Atjeh".

De ondergeteekende meende dat door deze korte aanteekeningen de zaken, waar het op aankwam, genoegzaam duidelijk werden gemaakt, en dat de Kamer er niets aan zou hebben wanneer er breedvoeriger over werd uitgeweid.

De bepalingen omtrent de keuringen van officieren in Indie zijn nu reeds zeer gestreng. Immers wordt aan geen officier wegens ziekte verlof naar Nederland verleend, dan nadat door eene commissie van drie officieren van gezondheid op hunnen eed schriftelijk is verklaard, dat zij het verlof dringend noodzakelijk achten. Dat in de laatste jaren het aantal officieren met verlof grooter is geweest dan vroeger, is dan ook niet te wijten aan ligtvaardige keuringen, maar alleen aan den ongunstigen invloed van het verblijf in Atjeh op veler gezondheid.

De burgerlijke ambtenaren komen niet voor commissien, maar krijgen verlof op een certificaat van een burgerlijken geneesheer of van een militairen arts, afgegeven op den eed aan den lande gedaan. Herhaaldelijk is, ook op speciaal verlangen van den ondergeteekende, in Indie overwogen of niet voor burgerlijke ambtenaren gelijke regelen als voor officieren gesteld zouden kunnen worden; maar men is telkens tot de conclusie gekomen dat dit aan onoverkomelijke bezwaren onderhevig was, vermits het veelal niet doenlijk is om de ambtenaren van hunne standplaatsen naar de hoofdplaatsen, waar de geneeskundige commissien bij uitsluiting kunnen worden zamengesteld, te laten reizen om eene keuring te ondergaan.

De opmerking aan het slot van het Verslag is den ondergeteekende niet duidelijk. Zijnerzijds is het niet als eene gunstige omstandigheid voorgesteld, dat op den post voor het materieel van de marine in 1879 niet alle uitgaven zijn gedaan waarop gerekend was, en voor zoodanige voorstelling bestond inderdaad geen reden, omdat de achterwege gebleven uitgaven toch in 1880 moesten worden gedaan. Hij heeft alleen er op gewezen dat het overschot op dien post opwoog tegen de noodig geworden verhoogingen van andere posten, en dat het zich hieruit liet verklaren dat het eindcijfer der begrooting, niettegenstaande die verhoogingen, ongewijzigd kon blijven. Maar in het onderwerpelijk geval is er zeker ook geen reden om, zoo als in het Verslag gedaan is, te spreken van het benemen van »alle kansen op een voordeelig saldo van rekening bij afsluiting van de dienst." Op een voordeelig saldo, voortspruitende uit vertragingen in het doen van uitgaven, waarop bij eene begrooting gerekend is, zal toch niemand prijs kunnen stellen, daar het geheel fictief is, en eene volgende dienst met dezelfde uitgaven belast moet worden.

De Minister van Kolonien,
W. VAN GOLTSTEIN.

[76. 1.]

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan
de Tweede Kamer der Staten Generaal.

MIJNE HEEREN!

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan zeven ontwerpen van wet tot naturalisatie van:

H. F. A. M. Buschhammer,
H. J. Buschhammer,
R. M. Buschhammer,
H. Ph. Buschhammer,
G. A. Klostermann,
H. Wellmann, en
H. Th. König.

De toelichtende memoriën (en bijlagen), die de wetsontwerpen vergezellen, bevatten de gronden waarop zij rusten.

En hiermede, Mijne Heeren! bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Het Loo, den 24sten November 1880.

WILLEM.

[76. 2.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. F. A. M. Buschhammer, *te* Zevenaar.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Heinrich Franz Adolph Martin Buschhammer* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Heinrich Franz Adolph Martin Buschhammer*, koopman, geboren te *Keulen* (*Pruissen*), wonende te *Zevenaar*, provincie *Gelderland*.

Lasten en bevelen, enz.

[76. 3.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Heinrich Franz Adolph Martin Buschhammer*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde, waarbij de adressant, benevens zijn vader, broeders en zusters uit het Pruissisch Staatsverband zijn ontslagen.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

(*) De hier vermelde verzoekschriften zijn, met de daarbij behoorende bescheiden, ter inzage voor de leden der Kamer, op de griffie nedergelegd.

[76. 4.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. J. Buschhammer, *te* Arnhem.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Hermann Joseph Buschhammer* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Hermann Joseph Buschhammer*, koopman, geboren te *Keulen* (*Pruissen*), wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*.

Lasten en bevelen, enz.

[76. 5.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Hermann Joseph Buschhammer*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

De bij het wetsontwerp tot naturalisatie van *H. F. A. M. Buschhammer* overgelegde Entlassungs-Urkunde heeft ook op den adressant betrekking.

De Minister van Justitie,
A. E. J. MODDERMAN.

[76. 6.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* R. M. Buschhammer, *te* Leiden.

Wij WILLEM III, ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Rudolph Martin Buschhammer* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Rudolph Martin Buschhammer*, student in de medicijnen, geboren te *Keulen* (*Pruissen*), wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[76. 7.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Rudolph Martin Buschhammer*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
De bij het wetsontwerp tot naturalisatie van *H. F. A. M. Buschhammer* overgelegde Entlassungs-Urkunde heeft ook op den adressant betrekking.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[76. 8.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. P. Buschhammer, *te* Leiden.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Heinrich Philipp Buschhammer* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Heinrich Philipp Buschhammer*, student in de regten, geboren te *Keulen* (*Pruissen*), wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*.

Lasten en bevelen, enz.

[76. 9.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Heinrich Philipp Buschhammer*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
De bij het wetsontwerp tot naturalisatie van *H. F. A. M. Buschhammer* overgelegde Entlassungs-Urkunde heeft ook op den adressant betrekking.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[76. 10.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* G. A. Klostermann, *te* Arnhem.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Gerard Anton Klostermann* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Gerard Anton Klostermann*, koopman, geboren te *Lindern* (Groothertogdom *Oldenburg*), wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*.

Lasten en bevelen, enz.

[76. 11.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Gerard Anton Klostermann*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de Regering van het Groothertogdom Oldenburg, dat adressant het Oldenburgsch staatsburgerschap verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[76. 12.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. H. Wellmann, *te* Kampen.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Heinrich Wellmann* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Heinrich Wellmann*, stukadoor, geboren te *Oberlethe*, gemeente *Wardenburg* (Groothertogdom *Oldenburg*), wonende te *Kampen*, provincie *Overijssel*.

Lasten en bevelen, enz.

[76. 13.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Heinrich Wellmann*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.
Onder de bijlagen bevindt zich eene verklaring van de Regering van het Groothertogdom Oldenburg, waaruit, in verband met het mede overgelegd bewijs van het meer dan tienjarig verblijf van den adressant hier te lande, blijkt, dat hij zijn Oldenburgsch staatsburgerschap verloren heeft.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[76. 14.]

ONTWERP VAN WET *tot naturalisatie van* H. T. König, *te* Eibergen.

Wij WILLEM III, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat *Hubert Theodor König* aan Ons zijn verlangen heeft te kennen gegeven om als Nederlander te worden genaturaliseerd, en tevens, door overlegging der bewijsstukken, opgenoemd in art. 6 der wet van den 28sten Julij 1850 (*Staatsblad* n°. 44), ter uitvoering van art. 7 der Grondwet, heeft doen blijken van het bezit der vereischten, voorgeschreven in art. 5 der voormelde wet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan *Hubert Theodor König*, werkzaam in eene stoom-chicoreifabriek, geboren te *Borghorst* (*Pruissen*), wonende te *Eibergen*, provincie *Gelderland.*

Lasten en bevelen, enz.

[76. 15.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De ambtsberigten, door de Regering ingewonnen ten aanzien van het verzoek (*) om naturalisatie van *Hubert Theodor König*, geven haar voldoende aanleiding de tegenwoordige wetsvoordragt aan te bevelen.

Onder de bijlagen bevindt zich eene Entlassungs-Urkunde.

De Minister van Justitie,

A. E. J. MODDERMAN.

[76. 16.]

VERSLAG.

De zeven wetsontwerpen tot naturalisatie van H. F. A. M. BUSCHHAMMER en zes anderen, onder dagteekening van den 24sten November jl. aan de Kamer aangeboden, hebben bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.
Ook de Commissie van Rapporteurs heeft geene aanleiding gevonden tot het maken van eenige opmerking.

Vastgesteld den 3den December 1880.

SANDBERG.
VAN KERKWIJK.
CORVER HOOFT.
BREDIUS.
VAN ASCH VAN WIJCK.

[77. 1.]

GELEIDENDE BRIEF.

Den Heere Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, *den 26sten November* 1880.

Ter voldoening aan artikel 57 alinea 2 der Grondwet heb ik, krachtens magtiging des Konings, de eer hiernevens aan U Hoogedel Gestr. te doen toekomen afschrift en vertaling der op 2 dezer te 's Gravenhage tusschen *Nederland* en *Belgie* gesloten overeenkomst omtrent de invordering van gelden op quitantien door tusschenkomst der posterijen.

Ik verzoek U Hoogedel Gestr. die stukken aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal te willen mededeelen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
VAN LYNDEN VAN SANDENBURG.

[77. 2.]

OVEREENKOMST.

Le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas et le Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Belges, désirant étendre les relations postales entre les deux Pays au service du recouvrement des quittances et usant de la faculté qui leur est laissée par les articles 13 et 15 de la Convention de l'Union postale universelle, conclue à Paris le 1er Juin 1878, et par l'article 6 de l'arrangement international pour l'échange des mandats de poste, conclu à Paris le 4 Juin 1878,

sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1.

Les habitants des deux Pays contractants peuvent faire opérer par la poste le recouvrement des quittances payables soit dans les Pays-Bas, soit en Belgique, et dont le montant n'excède pas cent cinquante florins ou trois cents francs.

Le montant total des quittances comprises dans un même envoi est limité à deux cent cinquante florins ou cinq cents francs.

Toutefois les administrations des postes des deux Pays pourront ultérieurement, d'un commun accord, élever ce maximum et se charger du recouvrement de toutes les valeurs commerciales ou autres, protestables ou non. Dès que l'accord sera intervenu à cet effet les stipulations du présent arrangement s'étendront de plein droit, aux nouvelles valeurs admises au recouvrement.

Article 2.

Le montant des quittances à recouvrer par la poste doit être exprimé par l'expéditeur lui-même en monnaie du Pays chargé du recouvrement.

Article 3.

Il n'est pas admis de paiement partiel. Les quittances doivent être payées en une seule fois.

Article 4.

L'envoi des quittances à recouvrer est fait sous forme de lettre recommandée; le pli est adressé par le déposant au bureau qui doit encaisser les fonds. Il est remis ouvert au bureau expéditeur.

Le même envoi peut contenir plusieurs quittances recouvrables par un même bureau de poste sur les débiteurs différents et au profit d'une même personne.

Article 5.

Il n'est perçu pour toute lettre recommandée, adressée à un bureau de poste en exécution de l'article 4 précédent, qu'une taxe fixe de dix cents dans les Pays-Bas et de vingt cinq centimes en Belgique.

Le paiement de cette taxe doit être effectué par l'expéditeur des quittances au moyen de timbres poste du

VERTALING.

De Regering van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en de Regering van Zijne Majesteit den Koning der Belgen, het postverkeer tusschen de beide landen wenschende uit te strekken tot de dienst der invordering van gelden op quitantien en gebruik makende van de bevoegdheid, haar verleend bij de artikelen 13 en 15 van het Verdrag der Algemeene Postvereeniging, den 1sten Junij 1878 te Parijs gesloten, en bij art. 6 der internationale overeenkomst betrekkelijk de uitwisseling van postwissels, den 4den Junij 1878 te Parijs gesloten,

zijn omtrent de volgende bepalingen overeengekomen:

Artikel 1.

De inwoners van de beide contracterende landen kunnen, door middel van de post, de invordering doen plaats vinden der quitantien betaalbaar, hetzij in Nederland, hetzij in Belgie, en waarvan het bedrag honderd vijftig gulden of drie honderd franken niet te boven gaat.

Het gezamenlijk bedrag der quitantien in dezelfde verzending begrepen, wordt op twee honderd vijftig gulden of vijf honderd franken bepaald.

De postadministratien der beide landen kunnen nogtans later, in gemeen overleg, dat maximum verhoogen en zich belasten met de invordering van allerlei handelspapier, al of niet voor protest vatbaar. Zoodra dat overleg zal zijn getroffen, zullen de bepalingen van de tegenwoordige overeenkomst van regtswege toepasselijk zijn op de nieuwe titels, waarvan de invordering zal worden toegelaten.

Artikel 2.

Het bedrag der quitantien, dat door middel van de pos is in te vorderen, moet door den afzender in de munt van het land, dat met de invordering is belast, worden opgegeven.

Artikel 3.

Gedeeltelijke betaling wordt niet aangenomen. De quitantien moeten in eens worden voldaan.

Artikel 4.

De toezending der in te vorderen quitantien geschiedt per aangeteekenden brief. De afzender voorziet den brief met een adres, aan het kantoor dat met de invordering is belast. Hij wordt open aan het kantoor van afzending aangeboden.

Meerdere quitantien, door hetzelfde postkantoor in te vorderen, bestemd voor verschillende schuldenaren, doch ten voordeele van denzelfden persoon, mogen tegelijkertijd in dezelfde toezending worden begrepen.

Artikel 5.

Voor elken aangeteekenden brief, geadresseerd aan een postkantoor ter uitvoering van het voorgaande artikel 4, wordt slechts een vast regt geheven van tien cents in Nederland en van vijf en twintig centimes in Belgie.

De betaling van dat regt wordt door den afzender der quitantien door middel van postzegels van het land van

Pays d'origine; elle reste acquise en entier à l'administration de ce Pays.

Article 6.

L'administration des postes chargée de l'encaissement prélève sur le montant de chaque quittance encaissée une rétribution calculée, savoir:

dans les Pays-Bas, à raison de cinq cents par dix florins ou fraction de dix florins, sans pouvoir dépasser vingt cinq cents;

en Belgique, à raison de dix centimes par vingt francs ou fraction de vingt francs, sans pouvoir dépasser cinquante centimes.

Le produit de cette rétribution ne donne lieu à aucun décompte entre les deux administrations.

Article 7.

Le surplus de la somme recouvrée est converti par le bureau qui a fait le recouvrement en un mandat de poste, au profit du déposant, après déduction des droits de timbre, s'il y a lieu, et d'un droit proportionnel qui est fixé à $12^1/_2$ cents par 12 florins 50 cents pour les mandats de recouvrement émis dans les Pays-Bas et à 25 centimes par 25 francs pour les mandats de l'espèce émis en Belgique.

Les taxes perçues de part et d'autre seront partagées par moitié entre les deux administrations. Le maximum des mandats de poste à délivrer de part et d'autre pour liquidation des quittances recouvrées est mis en rapport avec les maxima fixés à l'article 1 précédent.

Les administrations des postes des deux Pays contractants pourront abaisser ultérieurement, d'un commun accord, les taxes et droits perçus en vertu du présent article et des articles 5 et 6 précédents.

Elles détermineront, le cas échéant, les conditions dans lesquelles seront effectuées les protêts des effets impayés, ainsi que le mode de liquidation des frais de protêts.

Article 8.

Les quittances qui n'ont pu être recouvrées sont renvoyées en franchise au déposant, sans que l'administration des postes chargée du recouvrement soit tenue à aucune mesure conservatoire ou constatation de nature quelconque du non paiement.

Sont également renvoyés les envois qui dépasseraient le maximum fixé par l'article 1 précédent, ainsi que les titres irréguliers.

Article 9.

En cas de perte, sauf le cas de force majeure, soit de la lettre recommandée, contenant les quittances à recouvrer, soit des quittances elles-mêmes, en tout ou partie, il est payé au déposant une indemnité de cinquante francs, dans les conditions déterminées par l'article 6 de la convention du 1er Juin 1878.

En cas de perte des sommes encaissées l'administration qui a opéré le recouvrement est tenue au remboursement intégral des sommes perdues.

Article 10.

Les administrations des postes des deux Pays contractants ne sont tenues à aucune responsabilité du chef de retards dans la transmission des lettres recommandées, contenant les quittances à recouvrer, de ces quittances elles-mêmes et des mandats de paiement.

Article 11.

Le présent arrangement ne porte pas atteinte à la législation intérieure des deux États contractants, dans tout ce qui n'est pas prévu par cet arrangement, et notamment en ce qui concerne les droits de timbre qui seraient applicables aux titres à recouvrer.

oorsprong gekweten. Het wordt door de administratie van dat land geheel behouden.

Artikel 6.

De administratie der posterijen, met de invordering belast, heft van het bedrag van elke ingevorderde quitantie een regt, namelijk:

in Nederland, naar den maatstaf van vijf cents voor elke tien gulden of gedeelte van tien gulden, doch tot geen hooger bedrag dan vijf en twintig cents;

in Belgie, naar evenredigheid van tien centimes voor elke twintig franken of gedeelte van twintig franken, doch tot geen hooger bedrag dan vijftig centimes.

De opbrengst van dat regt wordt niet tusschen de beide administratien verrekend.

Artikel 7.

Het overschot van de ingevorderde som wordt door het kantoor, dat de vordering heeft gedaan, door middel van een postwissel ten behoeve van den afzender overgemaakt, na aftrek van de eventueel verschuldigde zegelkosten en van het evenredig regt, dat wordt vastgesteld op $12^1/_2$ cents voor elke 12 gulden 50 cents voor de postwissels wegens ingevorderde gelden op quitantien, in Nederland afgegeven, en op 25 centimes voor elke 25 franken voor gelijke postwissels in Belgie afgegeven.

De van weêrszijden geheven regten zullen tusschen de beide administratien, ieder voor de helft, worden verdeeld. Het maximum der van weêrszijden opgemaakte postwissels voor de verrekening der ingevorderde quitantien, mag niet hooger zijn, dan de bij art. 1 vastgestelde maxima.

De postadministratien van de beide contracterende landen kunnen later, in gemeen overleg, de krachtens dit artikel en de artikelen 5 en 6 hiervoren te heffen porten en regten verminderen.

Zij bepalen eventueel op welken voet de protesten van de onbetaalde titels zullen worden uitgevoerd, alsmede op welke wijze de verrekening der protestkosten zal plaats hebben.

Artikel 8.

De quitantien, die niet zijn kunnen worden ingevorderd, worden kosteloos aan den afzender teruggezonden, zonder dat de postadministratie, met de invordering belast, tot eenigen maatregel tot handhaving van regten of van eenige opgave der redenen van niet-betaling gehouden is.

De quitantien, die het bij artikel 1 hiervoren vastgestelde maximum overschrijden, alsmede die, welke onregelmatig zijn, worden insgelijks teruggezonden.

Artikel 9.

In geval van verlies, behoudens overmagt, hetzij van den aangeteekenden brief, bevattende de in te vorderen quitantien, hetzij van de quitantien zelven, hetzij geheel of gedeeltelijk, wordt aan den afzender eene schadeloosstelling van vijftig franken betaald, volgens de bepalingen van artikel 6 van het verdrag van 1 Junij 1878.

In geval van verlies der ingevorderde gelden, is de administratie, die de invordering heeft verrigt, gehouden tot volledige teruggave der verloren geraakte gelden.

Artikel 10.

De postadministratien der beide contracterende landen zijn niet verantwoordelijk voor vertragingen in de overkomst der aangeteekende brieven, bevattende de in te vorderen quitantien, van die quitantien zelven en van de postwissels.

Artikel 11.

De tegenwoordige overeenkomst brengt geene verandering te weeg in de wetgeving der beide contracterende staten ten aanzien van al hetgeen bij deze overeenkomst niet is voorzien en bepaaldelijk wat betreft het zegelregt dat op de in te vorderen titels is te heffen.

Article 12.

Chacune des deux administrations des postes des Pays contractants a le droit, dans des circonstances extraordinaires, de nature à justifier la mesure, de suspendre temporairement le service des recouvrements, sous la condition d'en donner immédiatement avis, au besoin par voie télégraphique, à l'autre administration.

Article 13.

Les dispositions de l'arrangement international de 4 Juin 1878 sont applicables en tout ce qui n'est pas contraire, aux stipulations du présent arrangement, aux mandats de poste délivrés en vertu de l'article 7 précédent, pour le remboursement des valeurs recouvrées par la poste.

Article 14.

Les deux administrations désigneront, chacune pour ce qui la concerne, les bureaux de poste aptes au service de recouvrements.

Elles règlent le mode du dépôt et de l'envoi des quittances à recouvrer et toutes les autres mesures de détail ou d'ordre nécessaires, pour assurer l'exécution du présent arrangement.

Les dispositions arrêtées en vertu du présent article peuvent être modifiées par les deux administrations toutes les fois que, d'un commun accord, elles en reconnaissent la nécessité.

Article 15.

Le présent arrangement sera mis à exécution à partir du jour dont les deux Parties conviendront, dès que la promulgation en aura été faite d'après les lois particulières à chacun des deux Etats, et il demeurera obligatoire d'année en année jusqu'à ce que l'une des deux Parties contractantes ait annoncé à l'autre, mais un an à l'avance, son intention d'en faire cesser les effets.

Pendant cette dernière année, l'arrangement continuera d'avoir son exécution pleine et entière sans préjudice de la liquidation et du solde des comptes après l'expiration du dit terme.

En foi de quoi les soussignés, Ministre des Affaires Étrangères de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas et Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Belges à la Haye, ont signé le présent arrangement et y ont apposé leurs cachets.

Fait en double original à la Haye le 2 Novembre 1880.

(*L. S.*) (*get.*) DE LYNDEN DE SANDENBURG.

(*L. S.*) » Cte. AUGte. VAN DER STRATEN PONTHOZ.

Artikel 12.

Ieder der beide contracterende postadministratien heeft het regt onder buitengewone omstandigheden van zoodanigen aard, dat zij den maatregel regtvaardigen, de dienst der invordering van quitantien tijdelijk te staken, onder de voorwaarde daarvan onmiddellijk, zoo noodig per telegraaf, aan de andere administratie kennis te geven.

Artikel 13.

De bepalingen van de internationale overeenkomst van 4 Junij 1878 zijn, voor zoover zij met de bepalingen van de tegenwoordige overeenkomst niet in strijd zijn, van toepassing op de postwissels, die, krachtens artikel 7 hiervoren, voor de overmaking der door de post ingevorderde gelden worden afgegeven.

Artikel 14.

De beide administratien wijzen, ieder voor zooveel haar betreft, de postkantoren aan, die met de dienst der invordering van gelden op quitantien worden belast.

Zij regelen de wijze van aanbieding en van verzending der in te vorderen quitantien en zij verstaan zich omtrent alle andere maatregelen van ondergeschikten aard en van orde, noodig om de uitvoering der tegenwoordige overeenkomst te verzekeren.

De bepalingen, krachtens het tegenwoordig artikel vastgesteld, kunnen door de beide administratien worden gewijzigd, zoo dikwijls zij, in gemeen overleg, de noodzakelijkheid daarvan erkennen.

Artikel 15.

De tegenwoordige overeenkomst zal ten uitvoer worden gelegd te rekenen van den dag waaromtrent beide partijen zullen overeenkomen, zoodra de afkondiging overeenkomstig de wettelijke bepalingen van de beide Staten zal zijn geschied, en zij zal van jaar tot jaar van kracht blijven tot dat eene der beide contracterende partijen aan de andere ten minste een jaar vooruit, het voornemen zal hebben te kennen gegeven om haar buiten werking te stellen.

Gedurende dit laatste jaar zal de overeenkomst van kracht blijven, onverminderd de afbetaling van het saldo der rekeningen na het verstrijken van den gemelden termijn.

In oorkonde hiervan hebben de ondergeteekenden, Minister van Buitenlandsche Zaken van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden en Buitengewoon Gezant en Gevolmagtigd Minister van Zijne Majesteit den Koning der Belgen te 's Gravenhage, de tegenwoordige overeenkomst onderteekend en van een afdruk hunner zegels voorzien.

Gedaan in dubbel te 's Gravenhage den 2den November 1880.

(*L. S.*) (*get.*) VAN LYNDEN VAN SANDENBURG.

(*L. S.*) » Graaf AUGte. VAN DER STRATEN PONTHOZ.

[78. 1.]

GELEIDENDE BRIEF.

Aan den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, 30 *November* 1880.

Ingevolge magtiging des Konings heb ik de eer U Hoogedel Gestr. hiernevens aan te bieden het krachtens art. 7 der wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95) opgemaakt verslag met bijlagen aangaande den toestand der bij gemelde wet bedoelde fondsen en stichtingen over het jaar 1879.

De Minister van Financien,
VISSERING.

[78. 2.]

VERSLAG.

Aan den Koning.

'S GRAVENHAGE, 20 *November* 1880.

Ter voldoening aan art. 7 der wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95), heeft de ondergeteekende de eer Uwer Majesteit een verslag aan te bieden omtrent den toestand der bij die wet bedoelde fondsen en stichtingen gedurende het jaar 1879.

Over de stichtingen, die niet onder het regtstreeksch beheer van den ondergeteekende staan, valt niets bijzonders te vermelden. In het personeel der bewindvoerders dier fondsen kwam geene wijziging en hun beheer heeft geene aanleiding gegeven tot bijzondere bespreking.

De verdeeling van de inkomsten der stichtingen, welke onder het regtstreeksch beheer van den Minister staan, had geregeld plaats, ingevolge de testamentaire voorschriften dienaangaande.

Waar overleg met autoriteiten of particuliere personen werd geëischt, werden hunne adviesen naauwgezet overwogen en zooveel mogelijk gevolgd.

In het fonds gesticht door GILLES BOUCHILION, hetwelk onder des Ministers regtstreeksch beheer staat, maar waarvan, volgens de testamentaire bepalingen van den erflater, de zuivere jaarlijksche rente door twee administrateuren aan de behoeftige bloedvrienden van den testateur wordt uitgekeerd, ontstond dit jaar eene verandering door het overlijden van den heer A. VLIERBOOM te Rotterdam, mede-administrateur dier stichting.

De overgebleven administrateur de heer C. VLIERBOOM, mede aldaar woonachtig, gebruik makende van het hem volgens het testament gegeven regt, heeft zich als mede-administrateur over dit fonds den heer H. F. B. KORSSENDONK VAN PESCH geassumeerd. Een afschrift van deze bij notariele acte gepasseerde assumtie, werd door hem aan het Departement van Financien gezonden.

Onder het getal der weduwen, begunstigd met eene jaarlijksche toelage van f 200 uit het weduwenfonds der vrouwe STEYN geb. SCHELLINGER, ontstonden in het afgeloopen jaar vacaturen, ten gevolge van het overlijden van twee *predikants*weduwen. De vervulling dezer twee vacaturen geschiedde niet dan na naauwgezette vergelijking der aanspraken van de vele sollicitanten. Onder de begiftigde *officiers*weduwen viel geene plaats open.

Ten gevolge van zes ontstane vacaturen in het studentenfonds der bovengenoemde erflaatster, konden burgemeester en wethouders van Haarlem, door wie de begeving dezer studiebeurzen geschiedt, de vrijgevallen toelagen toekennen aan een gelijk getal studenten, studerende aan de Hoogeschool te Leiden. Aan de begeving dier beurzen werd ook nu weder de bepaling verbonden, dat bij wangedrag of ongeregeld voortzetten der studien, de beurs door genoemd collegie kon worden ingetrokken.

Evenmin als in het vorige jaar had er over 1879 verandering in de begiftigden uit het studentenfonds gesticht door Vrouwe CLARA JANSDOCHTER VAN SPARWOUDE plaats.

Na voorafgaande aankondiging in de *Nederlandsche Staatscourant* en in overeenstemming met Uwer Majesteits besluit van 14 November 1869 (*Staatsblad* n°. 168), had in de maand December jl. de jaarlijksche uitkeering der huwelijksgiften uit bovengenoemd fonds der Vrouwe VAN SPARWOUDE plaats. Aan 138 regthebbenden werd een bedrag van f 67,50 per hoofd uitgekeerd.

De ondergeteekende heeft de eer Uwer Majesteit tevens aan te bieden de door de Algemeene Rekenkamer goedgekeurde rekening over de onderwerpelijke fondsen en stichtingen over het jaar 1879, benevens de suppletoire over 1878.

Eerstgenoemde rekening wijst een cijfer van f 44 023,61[5] aan voor uitkeeringen uit die stichtingen, waarvan het regtstreeksch beheer bij den ondergeteekende berust, terwijl het bedrag der aankoopen van inschrijvingen in het grootboek der $2^{1}/_{2}$ percents nationale schuld beliep f 2154,37[5].

Als administratieloon werd, ingevolge art. 22 van Uwer Majesteits besluit van 13 November 1859 (*Staatsblad* n°. 109), aan den Staat uitgekeerd eene som van f 1924,79[5].

De Minister van Financien,
VISSERING.

[78. 3.]

REKENING wegens de in het jaar 1879 gedane ontvangsten en uitgaven voor de fondsen en stichtingen, bedoeld in art. 11 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), die, ingevolge de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95), onder het beheer van den Minister van Financien zijn gekomen.

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van 2½ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
N°. 1. Joost Janszoon Boeckenoogen . . . . (Weeskamer van Alkmaar.)	f 62,10	»	f 89,40	f 151,50[5]	»
N°. 2. Jannetje Jansdochter Schagen, echtgenoote van Jan Meynertszoon . . . . (Weeskamer van Alkmaar.)	3,60[5]	»	7,50	11,10[5]	»
N°. 3. Jacob Teyssen . . . . (Weeskamer van Amsterdam.)	»	»	2 902,50	2 902,50	»
N°. 4. Agnita Block, weduwe mr. Paulus Verrijn. (Weeskamer van Amsterdam.)	160,52	»	857,10	1 017,62	f 196,12[5]
N°. 5. Claas Janszoon van Sanerdam . . . . (Weeskamer van Amsterdam.)	47,52	»	15,00	62,52	»
N°. 6. Pieter Laurentszoon in de Spiegel . . . (Weeskamer van Amsterdam.)	60,67	»	1 916,21	1 976,88	392,25
N°. 7. Neeltje Canters, weduwe van Jan Benningh . . . . (Weeskamer van Amsterdam.)	30,00	»	42,50	72,50	»
N°. 8. Clara Jansdochter van Sparwoude, weduwe van mr. Arent Franc van der Meer . . (Weeskamer van Delft.)	3 428,11[5]	»	12 043,00	15 471,11[5]	»
Transporteren	f 3 792,53	»	f 17 873,21	f 21 665,74	f 588,37[5]

UITGAVEN.						
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.	Saldo op 31 December 1879.	TOELICHTINGEN.	
7.	8.	9.	10.	11.	12.	
f 98,40	f 3,00	»	f 101,40	f 50,10	Kolom 4. 1°. Renten van 2½ percents nationale schuld.	f 75,00
					2°. Wegens het vroeger in uitgaaf gebragte, doch niet binnen den daartoe gestelden termijn ingevorderde en daarom ingetrokken mandaat n°. 244, dd. 7 Junij 1877, groot . . .	14,40
					Totaal . .	f 89,40
»	0,30	»	0,30	10,80⁵		
2 786,40	116,10	»	2 902,50	»		
710,00	34,28⁵	»	940,41	77,21	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 300 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.	
»	0,60	»	0,60	61,92		
1 400,00	76,65	»	1 868,90	107,98	Kolom 4. Renten van 2½ en 3 percents national schuld na aftrek van het bij den aankoop bij betaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 600 nominaal blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.	
40,00	1,70	»	41,70	30,80		
9 242,80	481,72	2 244,00	11 968,52	3 502,59⁵	Kolom 4. 1°. Renten van 2½ percents nationale schuld.	f 12 035,00
					2°. Erfpacht verschenen 2 Februarij 1879.	8,00
					Totaal . . .	f 12 043,00
					Kolom 9. Afschrijving van het in het jaar 1879 verschuldigde bedrag aan jaarlegaten vermeld onder n°. 8*a*—8*i*	f 2 144,00
					Idem van de in het jaar 1879 gedane betalingen wegens het legaat vermeld onder n°. 8*k*. .	100,00
					Totaal . . .	f 2 244,00
f 14 277,60	f 714,35⁵	f 2 244,00	f 17 824,33	f 3 841,41		

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van 2½ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 3 792,53	»	f 17 873,21	f 21 665,74	f 588,37⁵
N°. 8*a*. Stichting als voren. Legaat van f 1200 's jaars aan de descendenten van Adriaan Hendrikzoon van Tettenroode	1 126,88	»	1 200,00	2 326,88	»
N°. 8*b*. Stichting als voren. Legaat van f 300 's jaars aan de descendenten van Hypolitus Arentszoon Verhouck	165,73	»	300,00	465,73	»
N°. 8*c*. Stichting als voren. Legaat van f 100 's jaars aan de descendenten van Claas Pieterszoon de Bont	614,42	»	100,07⁵	714,49⁵	»
N°. 8*d*. Stichting als voren. Legaat van f 100 's jaars aan de descendenten van Elisabeth en Jan Claaszoon van Toornvliet	192,43	»	100,00	292,43	»
N°. 8*e*. Stichting als voren. Legaat van f 36 's jaars aan de descendenten van Trijntje Gerritsdochter	684,00	»	36,00	720,00	»
N°. 8*f*. Stichting als voren. Legaat van f 36 's jaars aan de descendenten van Jannetje Gerritsdochter	142,15	»	36,00	178,15	»
N°. 8*g*. Stichting als voren. Legaat van f 36 's jaars aan de descendenten van Magdaleentje Cornelisdochter.	189,47	»	36,00	225,47	»
N°. 8*h*. Stichting als voren. Legaat van f 300 's jaars, oorspronkelijk gemaakt aan het Fraterhuis te Delft, thans bestemd voor twee studenten in de theologie.	150,00	»	300,00	450,00	»
N°. 8*i*. Stichting als voren. Legaat van f 36 's jaars aan het oude-mannen- en vrouwenhuis in de Papensteeg te Delft.	»	»	36,00	36,00	»
N°. 8*k*. Stichting als voren. Legaat van f 100 's jaars aan de behoeftige vrienden der testatrice ter discretie van weesmeesteren	6,50	»	100,00	106,50	»
Transporteren	f 7 064,11	»	f 20 117,28⁵	f 27 181,39⁵	f 588,37⁵

Verslag enz. wegens de fondsen en stichtingen, bedoeld bij art. 7 der wet van 20 Aug. 1859. (Wees- en Momboirkamers.)

UITGAVEN.					
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.	Saldo op 31 December 1879.	*TOELICHTINGEN.*
7.	8.	9.	10.	11.	12.
f 14 277,60	f 714,35^{5}	f 2 244,00	f 17 824,33	f 3 841,41	
1 173,54^{5}	»	»	1 173,54^{5}	1 153,33^{5}	Kolom 4. Tegoedschrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
252,67	»	»	252,67	213,06	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
98,65^{5}	»	»	98,65^{5}	615,84	Kolom 4. 1°. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879. . . . f 100,00 2°. Wegens de vroeger in uitgaaf gebragte, doch niet binnen den daartoe gestelden termijn ingevorderde en daarom ingetrokken mandaten n°s 736 en 737, dd. 30 November 1877, respectivelijk groot f 0,05 en 0,02^{5}, te zamen . . . . 0,07^{5} Totaal . . . f 100,07^{5}
83,76^{5}	»	»	83,76^{5}	208,66^{5}	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
»	»	»	»	720,00	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
33,75	»	»	33,75	144,40	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
36,98	»	»	36,98	188,49	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
300,00	»	»	300,00	150,00	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
36,00	»	»	36,00	»	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
100,00	»	»	100,00	6,50	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het bedrag der in 1879 wegens dit legaat gedane betalingen.
f 16 392,96^{5}	f 714,35^{5}	f 2 244,00	19 939,69^{5}	7 241,70	

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van $2^{1}/_{2}$ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 7 064,11	»	f 20 117,28^{5}	f 27 181,39^{5}	f 588,37^{5}
N°. 9. Walter Senserff. Legaat ten behoeve van A. Delruel en zijne descendenten . . . . . (Weeskamer van Delft.)	48,84	»	222,50	271,34	»
N°. 10. Walter Senserff. Legaat ten behoeve van een Gereformeerd predikant tot het prediken tegen de niet-Christenen . . . . (Weeskamer van Delft.)	17,68	»	330,00	347,68	»
N°. 11. Dirck Harmenszoon de Haen . . . . (Weeskamer van Delft.)	109,28	»	1 177,50	1 286,78	»
N°. 11*a*. Stichting als voren. Legaat van f 200 's jaars aan de descendenten van mr. Joan de Haen	223,71	»	110,28	333,99	»
N°. 11*b*. Stichting als voren. Legaat van f 350 's jaars aan de descendenten van Maria de Haen, huisvrouw van J. Bosschaert.	3 666,90^{5}	»	192,99^{5}	3 859,90	»
N°. 11*c*. Stichting als voren. Legaat van f 225 's jaars aan de descendenten van Abraham van Ackersdijk en Maaike Jansdochter.	275,02	»	124,07	399,09	»
N°. 11*d*. Stichting als voren. Legaat van f 50 's jaars aan de descendenten van Jacob van Ackersdijk	523,83	»	27,57	551,40	»
N°. 11*e*. Stichting als voren. Legaat van f 50 's jaars aan de descendenten van Jan van Ackersdijk	523,83	»	27,57	551,40	»
N°. 11*f*. Stichting als voren. Legaat van f 125 's jaars aan de descendenten van Sara van Ackersdijk	809,87^{5}	»	68,92^{5}	878,80	»
N°. 11*g*. Stichting als voren. Legaat van f 1050 's jaars, zijnde f 525 voor de descendenten van den burgemeester van der Dussen en f 525 voor die van A. van der Dussen	1 096,05^{5}	»	578,99	1 675,04^{5}	»
N°. 12. Martin Diodati . . . . (Weeskamer van Delft.)	7,20	»	15,00	22,20	»
N°. 13. Christiaan Joan de Man . . . . (Weeskamer van Delft.)	5,86^{5}	»	195,00	200,86^{5}	»
Transporteren	f 14 372,20	»	f 23 187,68^{5}	f 37 559,88^{5}	f 588,37^{5}

UITGAVEN.				Saldo op 31 December 1879.	TOELICHTINGEN.
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.		
7.	8.	9.	10.	11.	12.
f 16 392,96[5]	f 714,35[5]	f 2 244,00	f 19 939,69[5]	f 7 241,70	
213,60	8,90	»	222,50	48,84	
316,80	13,20	»	330,00	17,68	
»	47,10	1 130,40	1 177,50	109,28	Kolom 9. Afschrijving in verhouding tot de beschikbare inkomsten van het over 1879 verschuldigde bedrag aan jaarlegaten, vermeld onder n°. 11*a* tot 11*g*.
94,83	»	»	94,83	239,16	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
»	»	»	»	3 859,90	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
121,90	»	»	121,90	277,19	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
»	»	»	»	551,40	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
»	»	»	»	551,40	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
68,92[5]	»	»	68,92[5]	809,87[5]	Kolom. 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
612,60	»	»	612,60	1 062,44[5]	Kolom 4. Te-goed-schrijving tot het doen van uitkeeringen over 1879.
14,40	0,60	»	15,00	7,20	
187,20	7,80	»	195,00	5,86[5]	
f 18 023,22	f 791,95[5]	f 3 374,40	f 22 777,95	f 14 781,93[5]	

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van 2½ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 14 372,20	»	f 23 187,68^5	f 37 559,88^5	f 588,37^5
N°. 14. Catharina van den Santheuvell, weduwe van mr. Quirijn van Strijen . . . . (Weeskamer van Delft.)	21,57	»	61,53	83,10	65,37^5
N°. 15. Thomas Beuckelaar Sijmenszoon . . . (Weeskamer van Dordrecht.)	48,54	»	51,53	100,07	65,37^5
N°. 16. Hendrika van den Santheuvel . . . . (Weeskamer van Dordrecht.)	53,70^5	»	31,53	85,23^5	65,37^5
N°. 17. Pieter van den Santheuvel van Driel . (Weeskamer van Dordrecht.)	10,80	»	22 50	33,30	»
N°. 18. Pieter van den Santheuvel van Driel en zijne echtgenoote Maria Adriana Gevaerts . . (Weeskamer van Dordrecht.)	61,81^5	»	29,03	90,84^5	65,37^5
N°. 19. Beukel Henricus den Danser . . . . (Weeskamer van 's Gravenhage.)	22,58^5	»	1 458,50	1 481,08^5	»
N°. 20. Abraham Cortebrand . . . . (Weeskamer van 's Gravenhage.)	»	»	280,00	280,00	»
N°. 21. Sijbrand Swartewaal . . . . (Weeskamer van 's Gravenhage.)	48,39	»	22,50	70,89	»
N°. 22. Gilles Bouchillon . . . . (Weeskamer van Haarlem.)	127,20	»	132,50	259,70	»
Transporteren	f 14 766,80^5	»	f 25,277,30^5	f 40 044,11	f 849,87^5

UITGAVEN.					
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.	Saldo op 31 December 1879.	*TOELICHTINGEN.*
7.	8.	9.	10.	11.	12.
f 18 023,22	f 791,95^{5}	f 3 374,40	f 22 777,95	f 14 781,93^{5}	
»	2,46	»	67,83^{5}	15,26^{5}	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 100 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
»	2,06	»	67,43^{5}	32,63^{5}	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 100 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
»	1,26	»	66,63^{5}	18,60	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 100 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
21,60	0,90	»	22,50	10,80	
»	1,16	»	66,53^{5}	24,31	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 100 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
1 400,00	58,34	»	1 458,34	22,74^{5}	
268,80	11,20	»	280,00	»	
16,20	0,90	»	17,10	53,79	
127,20	5,30	»	132,50	127,20	Kolom 7. Uitkeering van het saldo aan de administrateuren der renten van de stichting.
f 19 857,02	f 875,53^{5}	f 3 374,40	f 24 956,83	f 15 087,28	

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van 2½ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 14 766,80⁵	»	f 25 277,30⁵	f 40 044,11	f 849,87⁵
N°. 23. Vrouwe Cornelia Schellinger, douairière van mr. Pieter Steyn. (Fonds voor weduwen van officieren en predikanten.) (Weeskamer van Haarlem.)	17 833,40⁵	»	19 047,80	36 881,20⁵	196,12⁵
N°. 24. Vrouwe Cornelia Schellinger, douairière van mr. Pieter Steyn. (Studentenfonds.) (Weeskamer van Haarlem.)	50,91	»	2 086,50	2 137,41	»
N°. 25. Vrouwe Cornelia Schellinger, douairière van mr. Pieter Steyn. (Fonds voor de bewaring van familiepapieren en het onderhoud van twee familiegraven.) (Weeskamer van Haarlem.)	»	»	145,00	145,00	»
N°. 26. Meynou Jacobsdochter Graaf of Graaff. (Weeskamer van Hoorn.)	51,65	»	125,57	177,22	130,75
N°. 27. Willem van Tehtrode Arentszoon. (Weeskamer van Leiden.)	31,92	»	102,50	134,42	»
N°. 28. Mr. Nicolaas van de Velde (Weeskamer van Leiden.)	44,48⁵	»	1 216,38	1 260,86⁵	323,87⁵
N°. 29. Gerard van Hofland van Velsen (Weeskamer van Leiden.)	2,24⁵	»	100,00	102,24⁵	»
N°. 30. Jan Pieterszoon Voet (Weeskamer van Leiden.)	189,98	»	92,50	282,48	»
Transporteren	f 32 971,40	»	f 48 193,55⁵	f 81 164,95⁵	f 1 500,62⁵

UITGAVEN.					
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.	Saldo op 31 December 1879.	*TOELICHTINGEN.*
7.	8.	9.	10.	11.	12.
f 19 857,02	875,53^{5}	f 3 374,40	f 24 956,83	f 15 087,28	
18 000,00	756,34^{5}	»	18 952,47	17 928,73^{5}	Kolom 4. 1°. Renten van 2½, 3 en 4 percents nationale schuld . . . . . . f 18 908,60 2°. Overschrijving op 31 December 1879 van het credit-saldo der rekening van het fonds vermeld onder n°. 25, ingevolge het Koninklijk besluit van 17 Mei 1869, n°. 25 . . . . . 139,20 Totaal . . . f 19 047,80 Kolom 6. Voor f 300 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
1 800,00	83,46	»	1 883,46	253,95	
»	5,80	139,20	145,00	»	Kolom 9. Overbrenging op 31 December 1879 van het credit-saldo der rekening van het fonds op die vermeld onder n°. 23, ingevolge het Koninklijk besluit van 17 Mei 1869, n°. 25.
»	5,02^{5}	»	135,77^{5}	41,44^{5}	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 200 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
98,40	4,10	»	102,50	31,92	
876,35^{5}	48,65^{5}	»	1 248,88^{5}	11,98	Kolom 4. Renten van 2½ en 3 percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 500 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
96,00	4,00	»	100,00	2,24^{5}	
266,40	3,70	»	270,10	12,38	
f 40 994,17^{5}	f 1 786,62	f 3 513,60	f 47 795,02	f 33 369,93^{5}	

Verslag enz. wegens de fondsen en stichtingen, bedoeld bij art. 7 der wet van 20 Aug. 1859. (Wees- en Momboirkamers.)

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van 2½ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 32 971,40	»	f 48 193,55⁵	f 81 164,95⁵	f 1 500,62⁵
N°. 31. Jan Drijfnoo (Weeskamer van Leiden.)	6,37⁵	»	122,50	128,87⁵	»
N°. 32. Cornelis de Heyde (Weeskamer van Rotterdam.)	54,87	»	79,03	133,90	65,37⁵
N°. 33. Stijntje Jacobs Geens, huisvrouw van Isaäc de Winter (Weeskamer van Rotterdam.)	133,24	»	166,53	299,77	65,37⁵
N°. 34. Cornelis Janszoon de Jonge (Weeskamer van Rotterdam.)	56,24⁵	»	88,07	144,31⁵	130,75
N°. 35. Anna Catharina Timmerman, genaamd de Kok, weduwe van Johannes Duisingh (Weeskamer van Utrecht.)	168,97	»	110,57	279,54	130,75
N°. 36. Justus van Breukelen (Weeskamer van Utrecht.)	75,03⁵	»	640,00	715,03⁵	»
N°. 37. Hendrik van Dam (Weeskamer van Utrecht.)	540,85⁵	»	1 354,14	1 894,99⁵	261,50
Transporteren	f 34 006,99	»	f 50 754,39⁵	f 84 761,38⁵	f 2 154,37⁵

UITGAVEN.				Saldo op 31 December 1879.	TOELICHTINGEN.
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.		
7.	8.	9.	10.	11.	12.
f 40 994,17^{5}	f 1 786,62	f 3 513,60	f 47 795,02	f 33 369,93^{5}	
117,60	4,90	»	122,50	6,37^{5}	
48,00	3,16	»	116,53^{5}	17,36^{5}	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 100 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
145,15	6,66	»	217,18^{5}	82,58^{5}	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 100 nominaal blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
»	3,52^{5}	»	134,27^{5}	10,04	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 200 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
21,00	4,42^{5}	»	156,17^{5}	123,36^{5}	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 200 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
614,00	25,60	»	639,60	75,43^{5}	
1 225,65	54,16^{5}	»	1 541,31^{5}	353,68	Kolom 4. Renten van 2½ percents nationale schuld, na aftrek van het bij den aankoop bijbetaalde bedrag. Kolom 6. Voor f 400 nominaal, blijkens den met de vereischte bescheiden hiernevensgaanden staat der gedane aankoopen.
f 43 165,57^{5}	f 1 889,05^{5}	f 3 513,60	f 50 722,60^{5}	f 34 038,78	

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.				
	Saldo op 1°. Januarij 1879.	Opbrengst van verkochte goederen.	Renten en andere inkomsten.	TOTAAL.	Aankoop van 2½ pcts. nationale schuld.
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 34 066,99	»	f 50 754,39⁵	f 84 761,38⁵	f 2 154,37⁵
N°. 38. Anna Everwijn tot Sandbrink. . . . (Weeskamer van Utrecht.)	18,94	»	365,04	383,98	»
N°. 39. Anthony van Meerwijk . . . . . . (Weeskamer van Utrecht.)	53,04	»	528,50	581,54	»
Totaal. . . .	f 34 078,97	»	f 51,647,93⁵	f 85 726,90⁵	f 2 154,37⁵

UITGAVEN.					
Uitkeeringen aan de regthebbenden.	Administratieloon (art. 22 van het Koninklijk besluit van 13 Nov. 1859, *Stbl.* n°. 109).	Andere uitgaven.	TOTAAL.	Saldo op 31 December 1879.	*TOELICHTINGEN.*
7.	8.	9.	10.	11.	12.
f 43 165,57[5]	f 1 889,05[5]	f 3 513,60	f 50 722,60[5]	f 34 038,78	
348,04	14,60	»	362,64	21,34	Kolom 4. 1°. Renten van 2½ percents nationale schuld. . . . . f 252,50 2°. 12 maanden renten verschenen 28 April en 14 Mei 1879 van twee obligatien ten laste der stad Utrecht, respectivelijk f 3600 en f 500 elk, rentende 2¾ percent, na aftrek van het zegelregt van het mandaat van het mandaat van uitbetaling, ad f 0,21, te zamen . . . . 112,54 Totaal . . f 365,04
510,00	21,14	»	531,14	50,40	
f 44 023,61[5]	f 1 924,79[5]	f 3 513,60	f 51 616,38[5]	f 34 110,52	

's Gravenhage, den 27sten April 1880.

De Minister van Financien,
VISSERING.

N°. 1. R.

De Algemeene Rekenkamer, de vorenstaande rekening wegens de ontvangsten en uitgaven, betreffende het beheer der fondsen en stichtingen, aan den Minister van Financien opgedragen, onderzocht en tegen de daarbij overgelegde bescheiden vergeleken hebbende;

Gelet op de bepalingen der wet van den 20sten Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95) en van het daarop gegronde Koninklijk besluit van den 13den November 1859 (*Staatsblad* n°. 109);

Gehoord het rapport van de leden der *Eerste* Tafel;

Heeft goedgevonden en verstaan;

De rekening op te nemen en te sluiten als volgt:

De ontvang wordt bepaald en aangenomen tot eene som van *vijf en tachtig duizend zeven honderd zes en twintig gulden negentig, en een halve cent*, zegge . . . . f 85 726,90⁵

De uitgaaf is gebragt tot eene som van *een en vijftig duizend zes honderd zestien gulden, acht en dertig en een halve cent*, zegge . . . . f 51 616.38⁵

doch aangezien daaronder begrepen is het bedrag der op het tijdstip dezer sluiting niet als betaald bij het collegie ingekomen mandaten:

n°. 222, groot	f	36,16
» 241, »		2,26
» 368, »		1,74
» 635, »		67,50
» 698, »		0,05
	f	107,71

welke uit dien hoofde niet als uitgaaf zijn toe te laten, zoo wordt vorenstaande som verminderd met het gezamenlijk bedrag van 107,71

en de uitgaaf vastgesteld tot een som van *een en vijftig duizend vijf honderd acht gulden, zeven en zestig en een halve cent*, zegge 51 508,67⁵

Zoodat de rekening een voordeelig saldo oplevert van *vier en dertig duizend twee honderd achttien gulden, drie en twintig cents*, zegge. . . . . f 34 218,23

hetwelk in de rekening over 1880 weder in ontvang zal behooren te komen.

Gedaan in de vergadering der Algemeene Rekenkamer op heden 22 Julij 1880.

E. SIX. J. L. BECKING.

Ter ordonnantie van dezelve,

VAN DER WULP, *l.-S.*

[78. 4.]

SUPPLETOIRE REKENING over het jaar 1878, wegens gedane uitgaven voor de fondsen en stichtingen, bedoeld in art. 11 der wet van 5 Maart 1852 (*Staatsblad* n°. 45), die, ingevolge de wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* n°. 95), onder het beheer van den Minister van Financien zijn gekomen.

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.	SUPPLETOIRE UITGAVEN IN 1879.		SALDO.	TOELICHTINGEN.
	Saldo op 31 December 1878, zoo als het door de Algemeene Rekenkamer is geconstateerd.	Bedrag van in 1878 uitgegeven mandaten, welke in 1879 zijn uitbetaald.	Bedrag van in 1878 uitgegeven mandaten, waarvan, omdat zij niet vóór 1 Januarij 1880 werden ingevorderd, de betaalbaarstelling is ingetrokken.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.
N°. 1. Joost Janszoon van Boeckenoogen . . . . (Weeskamer van Alkmaar.)	f 74,10	»	f 12,00	f 62,10	Kolom 4. Voor te-goed-schrijving in 1880 der nevensgemelde rekening ter zake van de intrekking der betaalbaarstelling van het mandaat n°. 179, dd. 27 Februarij 1878, groot f 12,00.
N°. 2. Agnita Block, weduwe mr. Paulus Verrijn . . . . (Weeskamer van Amsterdam.)	175,52	»	15,00	160,52	Kolom 4. Voor te-goed-schrijving in 1880 der nevensgemelde rekening ter zake van de intrekking der betaalbaarstelling van het mandaat
N°. 3. Clara Jansdochter van Sparwoude, weduwe van mr. Arent f 1200 's jaars aan de descendenten van Adriaan Hendrikzoon van Tettenroode . . . (Weeskamer van Delft.)	1 141,88⁵	f 2,38	12,62⁵	1 126,88	Kolom 3. Mandaat n°. 486, den 2den September 1878 afgegeven, hetwelk door den betaalmeester te Dordrecht in 1879 in uitgaaf is gebragt. Kolom 4. Voor te-goed-schrijving in 1880 der nevensgemelde rekening ter zake van de intrekking der betaalbaarstelling van de mandaten n^is. 302, 303, 307 en 372, dd. 13 Augustus 1878, en n°. 558, dd. 23 October 1878, respectivelijk groot f 2,34, f 2,34, f 1,06⁵ en f 2,28 en f 4,60, te zamen f 12,62⁵.
Transporteren	f 1 391,50⁵	f 2,38	f 39,62⁵	f 1 349,50	

NAMEN DER STICHTERS EN DER WEESKAMERS bij welke de fondsen en stichtingen oorspronkelijk zijn opgebragt.	ONTVANGSTEN.	SUPPLETOIRE UITGAVEN IN 1879.		SALDO.	TOELICHTINGEN.
	Saldo op 31 December 1878, zoo als het door de Algemeene Rekenkamer is geconstateerd.	Bedrag van in 1878 uitgegeven mandaten, welke in 1879 zijn uitbetaald.	waarvan, omdat zij niet vóór 1 Januarij 1880 werden ingevorderd, de betaalbaarstelling is ingetrokken.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Per transport	f 1 391,50^{5}	f 2,38	f 39,62^{5}	f 1 349,50	
N°. 4. Stichting als voren. Legaat van f 100 's jaars aan de descendenten van Claas Pieterszoon de Bont	621,07	6,65	»	614,42	Kolom 3. Mandaat n°. 744, den 7den December 1878 afgegeven, hetwelk door den betaalmeester te Utrecht in 1879 in uitgaaf is gebragt.
N°. 5. Stichting als voren. Legaat van f 36 's jaars aan de descendenten van Jannetje Gerritsdochter	143,71	1,56	»	142,15	Kolom 3. Mandaat n°. 742, den 7den December 1878 afgegeven, hetwelk door den betaalmeester te Rotterdam in 1879 in uitgaaf is gebragt.
N°. 6. Stichting als voren. Legaat van f 100 's jaars aan de behoeftige vrienden der testatrice ter discretie van weesmeesteren.	16,50	»	10,00	6,50	Kolom 4. Voor te-goed-schrijving in 1880 der nevensgemelde rekening ter zake van de intrekking der betaalbaarstelling van het mandaat n°. 736, dd. 7 December 1878, groot f 10,00.
N°. 7. Dirck Harmenszoon de Haen. Legaat van f 200 's jaars aan de descendenten van mr. Joan de Haen . . . . . . (Weeskamer van Delft.)	226,54	2,83		223,71	Kolom 3. Mandaat n°. 286, den 17den Julij 1878 afgegeven, hetwelk door den betaalmeester te 's Gravenhage in 1879 in uitgaaf is gebragt.
... Hendrik van Dam . . . (Weeskamer van Utrecht.)	548,75^{5}	7,90	»	540,85^{5}	Kolom. Mandaten nrs. 33 en 36, den 8sten Januarij 1878, en nrs. 246 en 249, den 3den Julij 1878, respectivelijk groot f 1,97^{5}, te zamen f 7,90, welke door den betaalmeester te Zutphen in 1879 in uitgaaf zijn gebragt.
Totaal. . . .	f 2 948,08	f 70,94^{5}		f 2 877,13^{5}	

's Gravenhage, den 27sten April 1880.

De Minister van Financien,
VISSERING.

N°. 1. R.

De Algemeene Rekenkamer, onderzocht hebbende de vorenstaande suppletoire rekening over het jaar 1878, wegens de uitgave betreffende het beheer van fondsen en stichtingen aan den Minister van Financien opgedragen;

En in aanmerking nemende, dat van de zestien mandaten n°. 33 à f 1,97[5], n°. 36 à f 1,97[5], n°. 179 à f 12, n°. 211 à f 15, n°. 246 à f 1,97[5], n°. 249 à f 1,97[5], n°. 286 à f 2,83, n°. 302 à f 2,34, n°. 303 à f 2,34, n°. 307 à f 1,06[5], n°. 372 à f 2,28, n°. 486 à f 2,38, n°. 558 à f 4,60, n°. 736 à f 10, n°. 742 à f 1,56 en n°. 744 à f 6,65, die bij de sluiting der rekening over 1878, als onbetaald van het bedrag der uitgaven zijn afgetrokken, de mandaten n°. 33, 36, 246, 249, 286, 486, 742 en 744 zijn uitbetaald en de mandaten n°. 179, 211, 302, 303, 307, 372, 558 en 736, respectivelijk groot f 12, f 15, f 2,34, f 2,34, f 1,06[5], f 2,28, f 4,60 en f 10, welke niet binnen den daarvoor gestelden termijn ter betaling zijn aangeboden, als vervallen zijn afgeschreven;

Gehoord het rapport van de leden der Eerste Tafel;

Heeft goedgevonden en verstaan:

1°. De bij deze suppletoire rekening in uitgaaf gebragte, hiervoren omschreven mandaten als zoodanig toe te laten tot een gezamenlijk bedrag van f 70,94[5], verdeeld op de daarin vermelde stichtingen, waardoor hare saldo's worden geconstateerd respectivelijk tot de beloopen van f 62,10, f 160,52, 1126,88, f 614,42, f 142,15, f 6,50, f 223,71 en f 540,85[5] en het totaal van het saldo der rekening over 1878 tot f 34 078,97, welke som als eerste post van ontvang in de op heden gesloten rekening over 1879 is verantwoord.

2°. te bepalen dat de hiervoren gemelde onbetaalde sommen van f 12, f 15, f 2,34, f 2,34, f 1,06[5], f 2,28, f 4,60 en f 10 in 1880 ten bate van de betrokken fondsen zullen worden overgeschreven.

's Gravenhage, den 22sten Julij 1880.

E. SIX. J. L. BECKING.

Ter ordonnantie van dezelve,

VAN DER WULP, *l.-S.*

